This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

HARVARD LAW LIBRARY
2044 057 001 364
Digitized by Google

VE RI TAS

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM.

SAMLING

AF

DOKUMENTER, BREVE OG ANDRE KILDER

TIL OPLYSNING OM

KJØBENHAVNS ÆLDRE FORHOLD FØR 1728.

UDGIVET

VED KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSES OMSORG

AF

O. NIELSEN,

Dr. phil., Arkivar ved Raadstuearkivet.

FEMTE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1882.

Digitized by Google

Digitized by Google

Nærværende femte Bind slutter sig til fjerde Bind, idet det indeholder Uddrag af Sælandske Tegnelser fra 1604 til 1660, men der findes ogsaa adskillige andre Stykker, navnlig er Bindets Slutning optaget af flere annalistiske Optegnelser.

Februar 1882.

Udgiveren.

Digitized by Google

Digitized by Google

1. 7 April 1604.

Melkior Plattenslagers Enke bevilges der nogen Fetallie.

Till stadthollderen.

Christianus IV. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, huisz denne breffuiserske Boell N., affgangne Melckior Plattenslagers effterleuerske, boendis vdi Westerporten wdi wor kiøpsted Kiøpenhaffn, vnderdanigst thill ossz haffuer supplicerit begierendis hinder naadigst maatte beffuillgis nogen fetallie saa well som och en summa penninge, som hun formener hender skall restere aff forneffnde hindis affgangne hoszbondtz genantt och besolldning, hender effter hansz bestillings lindellse burde att føllge, tha endoch wii ossz nogsom weedt att erindre hinders hoszbond att haffue hafft thuende bestillninger, huoreffter hun nu samme penninge och genantt fordrer, wahnsehett den første waar casserit, der handt den sidste haffuer bekommitt, saa hun med billighedt saa megitt icke kunde haffue att kreffue, dersom ricktig med hinder skullde affregnis, saa haffue wii dog for hindis armod och fattige smaa børns skylldt naadigst bewillgitt, att hinder forskreffne genantt maa giffuis effter hindis indlagde supplications indholldt, bedendis eder och wille, attj lader giøre den forordtning, saa hun samme genantt maa bekomme. Dog skall her med icke were mehntt, att hinnder skullde følge de 171 dlr. 9 ß, hindis supplication om formellder. Thed i siden saaledis haffuer att lade føre thill regenskab. Ther medt. Actum Haffniæ 7 appril anno 1604.

Sæl. Tegn. XIX 468.

2. 16 Jan. 1605.

Et kgl. Brev (se II Nr. 624) skal forkyndes for Skomagerne.

Borgemestere och raadtmendt vdi Kiøpenhaffn fick breff, itt Kongl. Maytz. obne breff att lade forkønde for menige skoumagere sammestedtz och siden der offuer aluorligen hollde, som de wille were bekientt och ansuare. Actum Croneborg 16 januarij anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 1.

Digitized by Google

3. **15 Febr. 1605.**

Raadmand Niels Hansen faar sit Tilgodehavende hos Kongen betalt med Varer.

Thill Statholderen.

Christianus IV. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att eptersom osez ellskelig Niells Hansen, raadmandt her wdi wor kiøpsted Kiøpenhaffn, vnderdanigst for ossz haffuer ladett berette, huorledis hand paa hansz formandtz, affgangne Niells Pedersønns wegne effter en affreignings lindellse daterit her sammestedtz then 25 decembris anno 1584 skall haffue hallff othende hundrede ferre thiuwe siuff daller ij ortt ij ß huosz ossz och cronen att fordre, vnderdanigst begierendis, att forskreffne summa motte hannom erleggis och bethallis, tha bede wii eder och wille, attj med første leilighed hannom forskreffne viijc xlvij daller ij ortt ij ß enten vdi korn eller andre wahre fornøiger och affbetaler och dett siden saaledis lader føre thill regenskab. Ther med etc. Actum Haffniæ 15 februarij anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 5.

4. **12 Marts 1605.**

Henrik Mummes Enke faar igen den Kronen tilfaldne Del af hans Bo.

Til Breide Randtzow.

Christianus IV. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effterssom denne breffuiserske Carene Anders daatter, affgangne Hendrick Mummis effterleffuerske, indwonerske her wdi wor kiøpsted Kiøpenhaffn, vnderdanigst thill ossz haffuer supplicerit thillkiende giffuendis, huorledis hun effter hinders affgangne hoszbondtz dødt och affgang haffuer werritt foraarsagitt att maatte forsuerge baade arff och gielldt, huorudoffuer worisz byfougitt haffuer laditt beskriffue huisz boe och boeskab i hindis gaardt fantis, och effter att dett siden aar och dag haffuer forstaaitt, er dett ossz och cronen saa well som och byen thilldømbtt, vnderdanigst begierendis, wii naadigst for hindis arme willchor och leilighedtz skylldt willde epthergiffue och beffuilge den anpartt, ossz och cronen aff forskreffne guodtz kunde thillfallde, dett wii naadigst haffuer beffuillgett och samtycktt. Bedendis eder och wille, att i lader giøre den forordning, att samme anpartt hinder wbehindritt følger, naar hun der om giør anfordring. Ther etc. Actum Haffniæ 12 martij anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 9.

5. **1 April 1605.**

En blind Kvinde skal indtages i Hospitalet.

Forstanderen wdi hospitalitt wdi Kiøpenhaffn fick breff, der vdi hospitalitt att indthage en fattig blind quinde, som thill forn haffude

Digitized by Google

boedt wed Fredrichsborg, och forskaffe hinder vnderholldning lige wed andre hospitalls lemmer sammestedz. Actum Haffniæ 1 aprilis anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 15

6. **2 Juni 1605.**

En Kvinde skal indtages i Hospitalet.

Til Orban Noll.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiidt, att epthersom wij naadigst haffuer beuilget neruerrendis breffuiszersker Maria Søffrens, som en tiid lang haffuer boed j Mollou her wdj Kiøbenhaffns lehen, nu strax att mue indtagis j hospitalett her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, da bede wij dig och wille, att naar du her med besøgis, du da forskreffne Mariam Søffrens der j hospitallit indtager, forordnendis hender nottorfftig vnderholding lige wid andre hospitals lemmer ther sammestedz. Ther etc. Haffniæ thend 2 junij anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 25.

7. **3 Juli 1605.**

Befaling om at forkynde paa Raadhuset 2 kgl. Breve (det ene II Nr. 626).

Til borgmester och raad vdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att wij herhoesz tillskicke ether tuende woris forordninger, thend ene anlangendis den store wskickelighed sig her wdj byen begiffuer med wiin, tydskøll sampt kiød, sild och anden saltet filsk(!) hid till byen indføris och her sammestedz forhandlis, den anden om en taxt paa støffle och skoe, huor epther sig skomagerne her sammestedz skall haffue att rette och forholde, det j aldsammen aff hoesliggende wore obne breffue ydermere haffuer att forfare. Thj bede wij eder och wille, attj samme wore obne breffue strax med det allerførste lade læse och forkynde, saa en huer sig der epther kand wijde att rette, och attj siden haffuer alworligh och grandgiffueligh acht och indsehende, att der offuer bliffuer holdet, saa frambt i icke selffuer wille stande osz till rette. Ther etc. Haffniæ thend 3 julij anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 26—27.

8. **3 Avg. 1605.**

Befaling om Pilestrædes Brolægning.

Til Peder Anderszen, byfouget vdj Kiøbenhavn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wid, at epther som det høyligen fornøden gieris, att Pillestrede her vdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn bliffuer optaget och paa ny egien brolagd, tha bede wij dig och

Digitized by Google

wille, atthu med første leilighedt der till forskaffer brolegger, som samme arbeid kand faaretage. Huis dennom derfore thill arbeidzløn giffuis skall, haffuer du hoesz borgerne och andre, som haffuer huse och gaarde vdj samme strede, att wdfordre och broleggerne siden der med att betalle. Haffniæ thend 3 augusti anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 36–37.

9. **1 Okt. 1605.**

Borgmestre og Raad skulle afsige Dom over en Sørøver.

Til borgmester och raad j Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, at epthersom wij aff nogle woris wndersaaters kla[ge]lige ahngiffuende naadigsten haffuer forstanden, huorledis Philippus de Foesz, en Dunkierckens capitain, som wij her paa wort slott Kiøpenhaffn haffuer ladet anholde, dennom paa wore och Norgis cronis strømme wnder Finnemarcken skall haffue spolierit och berøwit, tha eptherdj det osz som en christen och retferdig øffrighedt och wore wndersaathers forsuar bør att haffue flittig indsehende, att thend siøfarende mand paa wore och dissze rigers strømme icke bliffuer wforrettet, bede wij ether och wille, attj wed retferdig dom och sententz (naar forskreffne Philippus de Fosz aff sine anklagere louligen for eder indsteffnis, om hans forseelsze j saa maade befindis) endeligen epther siøretten kiender och dømmer, huad for peen och straff hand derfor bør att lide och vndgielde, ansehendis wij for woris person for den bedrifft, hand haffuer begangit emod woris och dissze rigers høyhedt, hannom saa well wille haffue ancklaget och straffet som forskreffne ancklager, och huis i derwdjnden kiendendis och dømmendis worder, attj clarligen giffuer fra eder beskreffuett, som j wille andsuare och were bekiendt. Ther medt etc. Actum Haffniæ thend 1 octobris anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 49.

10. **7 Okt. 1605.**

Løsgængere skulle bringes til Tugthuset.

Til Brede Rantzow.

Christianus 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att epthersom wij som en christen øffrighedt naadigst bøer att haffue en christen indsehende medt, att den trøglerje och betlerie, som her wdj riget och sønderlig her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn merhe end paa andre steder er wdj suangh, wid billige middell kunde bliffue affskaffit, tha haffue wij naadigst thill desz behoff ladet opbygge och ordinere enn Thuchthuesz her sammestedz, huor saadanne løszgiengere skulle hen-

Digitized by Google

ordnis och indtagis och siden tillholdis att lere en handwerck, huor med de thieris brødt och ophold kunde fortiene. Thj bede wij eder och wille, attj lader optage saa mange mandz och quindis personer, i kunde offuerkomme baade her wdj byen och andenstedz, som wdj saa maade omløbber att thigge och trøgle och icke med theris henders arbedt wille fortiene deris føde, och thennem siden wdj thucht[huset] hersammestedtz lader henordne och indsette. Ther etc. Haffniæ den 7 octobris anno 1605.

Sæl. Tegn. XX. 50.

11. **4 Feb. 1606.**

Christen Vibes Enke skal have sit Tilgodehavende hos Erik og Jost Vasbyrd.

Till Erick Wasbyrdt och Jost Waszbyrd.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wid, att osz elskelige Else, affgangen Christen Wiibis eptherleffuerske, borgiske her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, wnderdanigst till osz haffuer supplicerit och tillkiendegiffuit, huorledis du paa din egen saa well som paa din affgangne faders wegne skall were hinde en summa pendingh skyldig epther hindis regenskab bogs liudelse, och endog hun der om hoesz dig skall haffue giortt anfordring, haffuer hun dog der medt inthet wdrettit, men thiid epther anden hindis betaling hinde forholdet, hinde icke till ringe skade, wnderdanigst begierendis wij naadigst hinde herwdjnden wille forhielpe till rette, saa at hun kunde komme till sin betalling. Thj bede wij dig och wille, att naar du her med besøgis, du da hinde wden wiidere ophold stiller tilfridtz, saa hun hindis betalning, som hinde wdj saa langsommelig tiid er forholdet, kand bekomme, ansehendis thet wdj sig sielff billigt och christeligt att were, saa och at wij for wider offuerløb maa bliffue forskonitt, wij och icke skulle foraarsagis wed andre middell àt forhielpe hinder till hindis bethallingh. Haffniæ thend 4 februarij anno 1606.

Sæl. Tegn. XX. 59—60

12. **20 Feb. 1606.**

Dr. Leonhard Metzner faar Accisefrihed for noget Rostokkerøl.

Til Søffren Ingmand, toldere wdj Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wiid, att wij naadigst haffuer beuilget osz elskelige, hæderlig och hieglerdt D. Leinhardt Meissener, professor her wdj universitet her j wor kiøbsted Kiøbenhaffn, thre lester Rostocker øll ziszefrij, huilcke hand for nogen tiid siden till sit brøllup haffuer forbrugt. Bedendis dig och wille, att naar du her med besøgis, du da hannem forskreffne 3 lester Rostocker

Digitized by Google

øll sisefrij lader niude. Huilcket du siden saaledis thill ditt regenskab haffuer att lade føre. Ther etc. Haffniæ 20 februarij anno 1606.

Sæl. Tegn. XX. 64.

13. **18 April 1606.**

Der skal søges Skadesløsholdelse hos hollandske Skippere for Overlast, der er tilføjet Borgere af deres Landsmænd.

Til Morten Jensen och Hans Mechelborg, toldere i Helsingøer.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, at epthersom osz elskelige Christen Albretsen, borgmester her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa och Mickel Wiibe, raadmand her sammestedtz, sampt flere deris medconsorter wnderdanigst clagligen haffuer ladet osz tilkiende giffue om den store offuerlast, thennom vdj forledne sommer wdaff Staterne wdj Nederland theris folck wbilliger wiisz och wden nogen rechtmeszige aarsag wnder Engeland er tillføyett och wederfarett, j det de theris skib och goedz (wansehet de først haffde bekommet deris fiende derud, formedelst huilcke de emod forskreffne wore wndersaater giorde sig nogen action) haffuer ahnstucken och affbrend, huilcken erledne skade paa skib och goedz (endog den sig høyt erstrecke kunde) dog alligewell de wdj thet ringiste regner paa iij M. daller, wnderdanigst begierendis wed woris naadigst befordring till rette at mue bliffue forhiulpen. Thj bede wij eder och wille, attj alffworligen foreholder och formaner de Hollendske skippere, der wdj Sundet nu ere eller j thenne maanit hender att ankomme, attj thiltencker de middell, wed huilcke forskreffne woris wndersaater for forskreffne erledne skade inden pindzdag nu førstkommendis kand bliffue contenterit. Wdj ligemaade skulle j forskreffne skippere foreholde, att de hoesz deris øffrighed de Stater det saaledis forskaffer, att det skib, som fra Philippo de Foss er tagen och fra wort rigis grund wid Schagen w-billigerwiisz bortførdt, ochsaa thill pindzdag førstkommendis bliffuer leffueritt och thet forskreffne Philippo de Fosz att restituere, saa frembt wij icke skulle tiltencke andre middell. wed huilcke wij och wore wndersaather kand egien bekomme dett, som wij ere tilberettiget. Ther etc. Haffniæ den 18 aprilis anno 1606.

Sæl. Tegn. XX. 85—86.

14. **5 Juni 1606.**

Borgmestre og Raad skulle dømme i en Sag mellem Herman Juel og Knud Bertelsen.

Til borgmestere och raadt vdj Kiøbenhaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, epthersom en wid naffn Knud Bertelszen for nogen tiid sziden for osz clagligen och

Digitized by Google

megitt hartt haffuer angiffnitt osz elskelige Hermand Juell till Aabergh, wor mand, tiener och befalingsmand paa wortt slott Wiszborg, saa well som och osz elskelige borgmester och raad wdj wor kiøbsted Wissby, paa huilcken hans klagt wij forskreffne Hermand Juell naadigst haffuer befalet att skulle hid forskicke theris fuldmectige, som wdj samme sagh med forskreffne Knud Bertelszen kunde hende dom, huilcken deris fuldmectige wij nu naadigst forfare att were hid ankommen, som emod hannem med rette skall procedere och fortfare. Thj bede wij ether, biude och her medt alffworligen befalle, attj en gang j morgen begge forskreffne parter for ether indsteffner wdj rette och siden wden widere forhalingh, epther huis breffue och documenter for ether bliffuer wdj rette lagdt, kiender och dømmer huis christeligt, billigt och ret kand were, och thet som j wille andtsuare och were bekiendt. Ther etc. Haffniæ 5 junii anno 1606.

Sæl Tegn. XX. 95.

15. 1 Dec. 1606.

Befaling om Nytorvs Indrettelse, Raadhusets Ombygning og Brønden paa Gammeltorv.

Til borgmester och raad j Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Helse eder osz elskelige borgmestere och raadmend wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn euindeligen medt Gud och wor naade. Wider, at epthersom wij forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn som en aff de fornemmeste hoffuidtsteder her wdj riget till en ornat och beprydelse och des menige borgere och indwonere till gaffn och goede naadigst haffuer betenckt och for raadeligt och gaat ahnseet, att de husze och woninger, som staar sønden nest op till Raadhusit der sammestedz, indtill alle thre gaader aldielis vdj grunden bliffuer nedbrutte och att pladzen bliffuer røddelig giort, den Gamble torff der met at foruide och rundt omkring raadhusit at giøre wdj jtt saa wel som och raadhusen paa samme søndre side paa nye igien at lade opputze och med zirlig bygning att forferdige som det sig beer, disligiste att lade forflytte den brønnd, paa forskreffne torff staar, paa jtt beleigliger sted mit paa pladzen, saa att altingist maa och kand bliffue skicket och laffuit wdj en goed ordningh byen och den gandske gemeen till en prydelse och entlig icke till en ringe geneet och fordiell. Och eptherdj wij nochsom kunde betencke och osz til sinde føre, byen icke at were wed thend formue och forraad aff huis hun aff den aarlige och seduanlige byskatt kand colligere och tilhaabe samble, attj eder saadan bygningh och witløfftig bekostning (som sig vngeferlig epther den forslag, der paa kand giøris, wil be-

Digitized by Google

løbe sig till en 5000 dallers wdgifft)* skulle kunde faaretage, med mindre der till andre middell och weye bliffuer betenckt, tha efterdj saadan forandring skier byen och den gandske gemeen till beste, wille wij her med naadigst haffue bevilget och samtøckt, att menige borgerskabitt der sammestedz (ahnsehendis dog derwdjnden en huer sin effne och formue) maa bliffue taxerit for en almindelig byeskatt, som sig kand beløbe till 5000 daller, huileke paa samme bygning skal anwendis, for huileken forskreffne skatt j thennom med første leilighedt haffuer att lade skriffue och till forskreffne notturfft att fordre och indkreffue. Och paa thet med aldtingist samme bygning anrørendis des ordentliger och rictiger maa tilgaa, den gemeene mand och saa kand wide slig wdgiffne skatt till byens notturfft och faaretagne bygning och anden brug att ahnwendis, skulle thilforordineris sex wdaff borgerskabit, som skulle offuervehre, naar for forskreffne wdgiffne pendinge wdaff dennom, som der till bliffuer betroedt skall gieris regenskab, saa att ingen wden billig giffuen aarsagh formedelst samme contribution och wdgiffne pendinge skulle komme vdj nogen suspition eller fordacht. Bedendis och biudendis menige jndbyggere wdj forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, attj eder herwdjnden med forskreffne skatt att wdgiffue, ahnsehendis derudjnden eders egen saa som och byens notturfft och leilighedt, en huer effter sin effne och formue goduilligen och vbesuergit lader befinde. Ladendis etc. Giff- uitt Andworskouff thend 1 decembris anno 1606.

Sæl. Tegn. XX. 124—25.

16. **6 Dec. 1606.**

Opfordring til Adelen i Sæland til at lade dens Bønder arbejde paa Kjøbenhavns Befæstning.

Til adelen offuer ald Sieland och alle de, som haffue jordegoedz der j lande.

Christianus IV. Helse eder alle wore kiere tro wndersaater, riddermendtz mend, frwer, jomfrwer och alle, som frij och frelaze kiendis och frij jordegoedz haffue och bygge och boe offuer alt wort land Sieland, saa wel som och eder her sammestedz haffue jordegoedz liggendis och wdj andre wore lande ere boesiddendis, kierligen med Gud och wor naade. Wiider, at efftersom wij naadigst ere tilsindz och for raadeligt och gott haffue ansehet dette gandske rige och des indbyggere till gaffn och goede, att wor kiøbstedt Kiøbenhaffn som en hoffuidtstad her wdj riget med thet allerførste maa ydermere, end den hid indtill haffuer werit, bliffue befestiget och med wold och anden notturfft til faarefallende leilighedt saaledis for-

Digitized by Google

siunit, som thet sig beer och den notturfft fordrer och wdkreffuer, wij och naadigst ther hoesz kunde betencke och osz til sinde føre byen icke at were wed den formue och forraadt, att saadan nottwendig och besuerlig arbeid wdaff des indkomst och paa byens bekostningh kand begyndis och fulddriffuis, thaa paa thet forskreffne woris welmhenende faarehaffuende forskreffne begning belangende (som dog er meent wort och eders fæderne rige til bestyrckning, gaffn och goede) och nest Gudz hielp tilstundendis sommer skall begyndis och faaretagis, desz fruchtbarliger kand affgaa, bede wij eder och naadigst begiere, attj osz till synderlig wilge och behagelighedt och eders egne fæderne rige til beste wnderdanigst wille beuilge och samtøcke, att saa mange bønder och tienere, som j haffue boendis her wdj forskreffne wort land Sieland, saa wel wgedags tienere som andre, maa wdj faarestaaendis sommer en huer dennom, naar de aff woris befalingsmand, wnder huis lehen de ere boesiddendis, derom paa woris wegne bliffuer tilsagde, till samme befestnings behoff paa deris egen kost och wden ald woris løn och betalning arbede sex søgne dage, ahnsehendis, at saadann woris naadigst begiering och ahnmoding skier thette gandske kongerige till en prydelse och ære och till faarefallende notturfft och leilighedt, dette gandske landz indbyggere till it wern, tillflugt och beskyttelsze, och attj eder till den neste landzting, som bliffuer holdet epther juell, enten sielff begiffuer eller och eders fuldmectige fremskicker till wor kiøbstedt Ringstedt dersammestedz ether emod woris tilforordnede raad och goede mend, som till samme tiid skulle bliffue deputerede eder paa woris wegne om den leilighedt widere at faaregiffue, paa saadan woris naadigst begiering at resolvere. Wij forsehe osz derwdjnden naadigst till, att saadan woris muelig ahnmoding och petition hoesz eder wnderdanigst bliffuer ahnseet. Wij wille saadan ethers wnderdanigh weluillighedt egien med ald gunst och naade bekiende. Andwordskouff den 6 decembris anno 1606.

Sæl. Tegn. XX. 126–27.

17. **17 Jan. 1607.**

Opfordring til Adelen i Laaland og Falster at lade dens Bønder arbejde paa Kjøbenhavns Befæstning.

Til Hendrick Lycke.

Christianus IV. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom wij (ansehendis det were dette gandske kongerige till ehre) naadigst ere tilsindz nest thillkommendis sommer att lade befestige woris kiøbsted Kiøbenhaffn mere, end den her till dags haffuer weritt,

Digitized by Google

wij och naadigst kunde betencke och osz til sinde føre saadan beschwerlig arbedt och stor omkostning icke att kunde begyndis och fuldbringis wdaff byens forraad och indkomst, med mindre andre middell der till bleff bethenckt, haffuer wij wed woris naadigste skriffuelsze ladet belange hoesz menige adell och ridderskabit wdj wore lande Lolland och Falster, att de wnderdanigst wilde beuilge och samtøcke, att deris bønder och tienere saa well wgedags mend som andre maa wdj nestkommendis sommer till forskreffne befestnings behoff arbede sex søgne dage, naar de aff woris lehensmand, wnder huis lehen de ere bosiddendis, derom paa woris wegne bliffuer tilsagde, eller och giffue saa mange pendinge, som saa mange dagløнere och plidz folck kunde leyes fore wdj theris sted, och at the dennem derom till den 12 februarii nu nestkommendis wdj wor kiøbsted Mariebo emod woris tilforordnede raad och goede mend skulle erklere. Thj bede wij eder och naadigst begiere, attj til forskrefne tid eder till forskrefne wor kiøbsted Mariebo begiffuer, faarehaabendis menige ridderskabit, som enten bygge och bo wdj forskrefne lannde Lolland och Falster eller och haffuer jordegoedz der sammestedz liggendis och der sammestedz bliffue forsamblede paa woris wegne, denne woris naadigst och welmehenende begiering att skie deris och woris fæderne rige thill en beprydelse och ære. Forsehe osz for den sag skyld naadigst till dennem som till woris kiere tro wndersaater, att the dennem derwdjnden guodwillige lader befinde, bearbedendis med muligste fliid eder der hen, att med samme woris faarehaffuende mue haffuis frembganghe, efftersom wij eder naadigst thilthroer. Ther etc. Andworskouff den 17 januarij anno 1607.

Sæl. Tegn. XX. 133.

18. **16 Feb. 1607.**

Professorerne opfordres til at lade Universitetets Bønder yde Bidrag til Kjøbenhavns Befæstning.

Til professorerne wdj Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wij aff adskillige indfallende aarsager och motiver naadigst benegit haffuer betencktt och for gott ansehet wor kiøbsted Kiøbenhaffn nogit ydermere end hid indtill att lade befestige och med wolde, graffuer och anden notturfft thill ald forefalende leilighed saaledis att lade forbedre och forferdige, som det sig bør, tha effterdj till den fornødenhed will behoff giøris en stor forrad wdaf pendinge, haffue wij naadigst werit foraarsagit wore och cronens bønder och tienere offuer wore lande Sieland, Lolland och Falster sampt des wnder-

Digitized by Google

liggendis øer en muelig skatt och lande hielp till des behoff att paalegge, paa thet samme faaretagendis werck maa haffue des fordeliger och wdførliger frembgang, da bede wij ether och naadigst begiere, attj denne woris welmeente forhaffuende, saa wel som naadigst begiering ansehet wnderdanigst wille tillade och beuilge, att alle universitetens bønder och thienere, huilcke j wdj denne befalning haffuer och naadigst med forlehnt er, saa wel som forskrefne wor och cronens tienere til forskreffne befestnings behoff contribuere, huilckett eder paa eders privilegier en anden tiid icke thill nogen præjudicio skall andragis. Dermed skier osz j sønderlighed til wilge. Haffniæ den 16 februarij anno 1607.

Sæl Tegn. XX. 141.

19. **22 Feb. 1607.**

Skat udskrives af Bønderne i Sæland, Laaland og Falster til Kjøbenhavns Befæstning.

Til menige cronens, capitels, universitets, vicarie, preste tienere och menige almue offuer ald Sieland, Lolland och Falster.

Christianus IV. Helse eder alle wore kiere thro wndersaater, wor oc cronens bønder oc menige almue saa well wgedagstienere som andre, aldielis ingen wndertagne, disligiste capitels tienere, universitets tienere, vicarie tienere och preste tienere, som bygge och bo offuer ald N. lehen, euindeligen med Gud och wor naade. Wider, att efftersom wij for adskillige faarefallende leiligheds skyld faareaarsagis woris kiøpsted Kiøbenhaffn nogit ydermere och bedre end hid indtill at lade befestige och med wolde, graffuer och anden tilbehørige notturfft att lade forbedre och forferdige som det sig bør, tha efterdj thill des behoff en merckelig summa pendinge will anwendis och opgaa, foraarsagis wij (endog wij det ellers gierne haffde gaait forbj) eder som wore kiere tro wndersaater om en muelig hielp at lade besøge, huilcken wdj saa maade som efffterfølger aff eder skall wdgiffuis och opberis, saa att huer thj jordeigne bønder skall leggis wdj legh sammen och giffue osz 20 enckende daller, den rige hielper den fattige. Sammeledis skall huer thj bønder, som icke haffuer frijt jordegoedz meden haffue fest deris gaarde och bruge auffll, ochsaa leggis wdj lehg sammen och giffue osz 10 enckende daler, den rige hielper den fattige. Disligiste skall och huer smid, huer skomager, huer schreder, huer muremester och huer møller, som boer paa landzbyerne och bruge auffll, giffue osz en enckende daler, och de som icke bruge affll giffue osz ½ daller. Skall och huer pebersuend giffue osz en daler, huer huszmand och indiste ½

daler. Sammeledis skall huer tieniste dreng, som tiener for fuld løn, huad heller hand haffuer kornsed eller icke, giffue osz en halff daler, och den, som icke tiener for fuld løn, j orts daler. Och huor flere bønder ere boendis paa en gaard, huad heller det er jordeiget goedz eller festegoedz, saa frembt de ellers bruge affll, da skall hoffuidtmanden, den beste wdj gaarden boer, skriffuis for heell och de andre for indiste. Och skall aldelis ingen were frij for samme skatt, huercken wgedagsmend eller andre, efftersom forskreffuitt staar. Dog haffue wij naadigst beuilget, att dersom bønderne icke kunde affsted komme att giffue osz enckende daler, da mue de wdj steden for en daller giffue osz fire marck danske eller och 33 sk. lybsk wdj smaapendinge. Och skall samme skatt wære wde till pindzdag nu førstkommendis wdj thett allerseniste. Wij haffue befalet osz elskelige N., wor mand, tiener och befalningsmand paa wortt slott N., att skulde lade skriffue samme skatt offuer ald forskreffne lehen och att legge ether wdj legh sammen, saa att den rige hielper den fattige, och haffue opseende med, att der med ganger ligeligen thill, och siden aff eder opberge och fremskicke paa de steder, wij hannem naadigst befalet haffuer, och skall skriffueren ingen pendinge haffue, for hand skriffuer samme skatt. Thj bede wij eder alle och huer serdelis strengeligen binde, attj retter eder effter att møde paa de steder, forskreffne N. eller hans fuldmectige eder der om tilsigendis worder, och der aff hannem for samme skatt lader eder skriffue och siden den betimen att wdgiffue och fremføre och forskreffne N. eller hans fuldmectige offuerandtworde, saa hand den frembdelis inden den bestemte tid kand fra sig leffuere, som forskreffuitt staar, saa frembt j icke derfor wille dielis och tilthalis. Thj tager her ingen forsømmelsze faare. Wij wille egien were eder alle och huer serdelis en naadig herre och konning, och eders gaffn och beste wdj alle maade wide och ramme, som wij wore kiere och tro wndersaate plictige ere. Datum Haffniæ den 22 februarij anno 1607.

(Brevet adresseres for Kjøbenhavns Lens Vedkommende til Laurids Ebbesen).

Sæl. Tegn. XX. 143—44

20. **18 Marts 1607.**

Skat udskrives til Befæstningen af Grundejere og fremmede Kræmmere.

Til borgemestere och raad wdj Kiøpnehaffn.

Christianus IV. Helse eder osz elskelige borgemestere och raadmennd her wdj wor kiøbsted Kiøpenhaffn euindeligenn med Gud

och wor naade. Wider, att efftersom wij ansehendis den faaretagne bygning paa befestningen her for byen wdj senderlighed att skie byen och des indbyggere till gaffn och goede naadigst haffuer betenckt och for gott ansehet, att byen paa sin egen bekostning skulle lade opbygge och forferdige den rundeell och skantze, som skall henleggis emellom Nørre- och Wester port her wden for byen, och efteradt wij nochsom derheesz kunde betracte och esz till sinde føre, att der paa wil anwendis en merckelig stor omkostning, huor till byens forraad gandz lidet eller inthit kand forstrecke, haffue wij naadigst betenckt eptherskreffne middell, wed huilcke wdj nogre maade den summa kunde till weye bringis, med huilcken saadan arbeid kunde begyndis och fuldendis, som er først, att alle baade geistlige och werdzlige, som haffuer ildhuse och boliger att leye bortt her wdj byen eller och saa her strax wden for porterne, huad heller de her sammestedz eller och paa andre steder ere bosiddendis, skulle aff en huer samme deris huse och whoninger komme byen till hielp med en richs daler, och dersom sig nogen her wdjnden wilde weigre och forskreffne daler icke goduilligen wdgiffue, efftersom forskreffuitt staar, daa skall den aff øffrigheden maa fordris och indkreffuis aff de folck, wdj samme leye woninger boe, huilcken dennem siden aff deris huszherre skall kortis och affquiteris wdj deris huszleye. Och skall herwdjnden aldielis ingen were exciperede eller forskonede enten i forskreffne borgemestere och raad sellff, geistlich eller werdzlig priviligerede personer, woris daglige tienere eller nogen anden, eniste wore wndersaater wdaff adelen, de fattige och saa mange wdaff borgerskabit, som wdj den siste wdgangne skatt ere bleffuen taxerede, huilcke her med och paa denne tid skulle were och bliffue wmolesterede och [w]besuergede. Dernest eptheradt wij naadigst forfare, att de Flenszborger kremere bruge stor handell och bedrifft, saa de ere wed en trefflig formue, daa skulle de wdj lige maade were forplict till samme bygnings behoff att contribuere, efftersom de effter deris handtering och effne christeligen kunde taxieris. Disligiste skulle och de fremmede och wdlendere baade Lybske, Stetiner, Hollender och andre, som her wdj byen ligge och bruge deris handell och wandell, were forplict dennem til samme befestnings behoff effter deris formue och handtering at lade taxere och sette. Bedendis och biudendis eder forskreffne borgmester och raad, attj effter den tax, som forskreffuitt staar, wdaff eder selff saa wel som och wdaff andre, baade inden och wden byes folck, som haffuer ildhuse och ley whoninge her wdj byen eller och strax wden for byen, retter eder effter forskreffne

Digitized by Google

skatt til forskreffne befestnings behoff att indkreffue och opberge, saa wel som och christeligen att lade sette och taxere forskreffne Flensborger kremmer saa som och de Lybske, Stetiner, Hollender och andre, som her wdj byen ligge att bruge deris kiøbmandskaff, for en wisze summa till samme befestnings behoff effter deris handtering, effne och formue, och attj den siden wdaff dennem til bemelte fornødenhed lader colligere och indkreffue, saa wel som och biudendis och befalendis forskreffne wore wndersaate, som haffue huse och boder her wdj eller wdenfor byen, disligiste och forskreffne Flensborger kremere och andre fremmede, som her sammestedz ligge att bruge deris handell, attj eder herwdjnden goeduilligen lader befinde, naar j aff forskreffne borgemestere och raad bliffuer tilsagd och taxieritt, satt och lagdt som forskreffuitt staar. Ladendis det ingenlunde. Wnder wor hylliste och naade. Haffniæ den 18 martii anno 1607.

Sæl. Tegn XX. 148.

21. **21 April 1607.**

En Hollænder, der har taget et Skib, der tilhørte Breide Rantzau og Mikkel Vibe, skal arresteres.

Til tolderne vdj Helsingøer.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom oss elskelige Brede Rantzou thill Rantzowisholm, wor tro mand, raad och stadtholder wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och Mickell Wibe, raadmand der sammestedz, sampt deris medredere wnderdanigst haffuer ladet osz tilkiende giffue, huorledis at efftersom itt deris skib, nu Fortuna och tilforne Haabet kaldet, wdj forgangen aar aff enn Hollandske wdligger er bleffuen tagen i den Spanske søe och henførdt j Barbariet och siden kommen tillbage egien thill Flissingen, skall en Hollender och indwhoner thill Hornn, Heidum Jansen wed naffn, samme deris skib ladet arrestere wdaff aarsag samme skiff hannem tilforn haffuer werit tilhørigh, wahnsehet att skibet for nogen aar siden aff bemelte Hollenders aabenbare fiende en Dunckiercker er bleffuen optagen j den Spanske siøe och indførdt til Calis(!) wdj Hispanien, huor forskreffne Dunkiercker haffuer forhuerffuit domb aff kongen aff Hispaniens raad och øffuerste admiral, saa som och aff tilforordnede dommer till Calis wdj forskreffne Hollenders egen neruerrelsze att skibet war forbrudt, saa det maate selgis til huem det kiøbe wilde, huorwdoffuer forskreffne Dunckiercker siden samme skib haffuer sold til thuende borgere i forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, en borger aff Hamburg och en indwoner till Calis for 8800 realer,

Digitized by Google

forwden bodmerj første reyse der paa er wdgiffuen och anden giortt wdredning, som sig beløber thill 500 daler. Siden haffuer forskreffne wore vndersaater dennem dett gandske schib thilforhandlet, och effteradt de nu wnderdanigst komme wdj forfaring, att forskreffne Heidun Jansen skall were kommen her egiennom Sundet enten paa itt schib aff Grawe eller Rip, begiere de wnderdanigst, de paa bemelte person inthill rettens wddragh och det wed en ordentlich domb och sentens maate bekomme arrest, dett wij dennom naadigst haffuer beuilget och samtøckt. Bedendis eder och wille, att naar forskreffne Heidun Jansen did wdj Sundet ankommer, i da hannem for sin person med huis hannom tilhørig paa en rett lader arrestere. Wij haffue naadigst paalagdt och befalet osz elskelige borgmester och raad dersammestedz, att de strax effter begge parternis beskyldinger oc forhør skall dømme wdj sagen, saa at ingen aff parterne emod gebør med witløfftig process eller forhal skal bliffue opholden. Ther etc. Friderichsborg den 21 aprilis anno 1607.

Sæl. Tegn. XX. 159.

22. **23 April 1607.**

Borgmestere og Raad skulle dømme en hollandsk Skipper, der har begaaet Toldsvig.

Til borgemester och raad wdj Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom en Hollandske schipper nogen tid siden forleden wdj Sundett skall were ahnkommen, som skall haffue fortaugd nogle mange lester rugh, huilcke icke ere bleffne angiffne och paa woris tolbodt fortoldet som det sig bør, tha effter wij nu naadigst haffue befalet, att samme skib, som med forskreffne wnderslagne och fortaugde rug haffuer werit lagdt, skall opleggis der for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor wij forskreffne schipper med retten acter att lade tilthale och hende domb. Tha bede wij eder, wille och her med strengeligen och alffworligen befale och fuldmagt giffue, att naar forskreffne schipper for eder bliffuer citerit och indsteffndt wdj rette, i daa endeligen och wden ald forsømmelse eller widere dilation kiender och dømmer paa huad straff forskreffne schipper for saadan sin begangne forseelse och bedrifft bøer att lide och wndgielde. Giffuendis samme eders domb fraa eder beskreffuit, efftersom j den wille andtsuare och were bekiendt. Thermedt etc. Thj etc. Fridericksborgh den 23 april anno 1607.

Sæl. Tegn. XX. 162.

Digitized by Google

23. 22 Juni 1607.

Der skal gives bedre Fald for Vandløbet i Rendestenene ud imod Stranden.

Til borgemestere och raad wdj Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn findis stor wskickelighed formedelst den wreenlighedt sig der wdaff foraarsager, att rendestenene icke haffue deris fald och lob ned thill stranden och sønderlig wdj Østergade, Høybrøstrede och andenstedz, saa att mand, naar nogen hastig regen indfalder, neppelig och med stor beschwering kand komme fra en gade thill en anden, tha paa dett saadan wleylighed maa och kand faarekommis, bede wij eder, wille och her med strengeligen och alffworligen befale, attj med aller første leilighed lader giøre den forordningh, saa att rendestenene bliffuer optaget fra Anders Hansens weigerhuesz langs wd med Stranden och siunckis op adt wdj Østergade och Kongens gade, saa wandit kand haffue sin fulde lob ned thill Stranden. Disligiste att rendestene siunckis fra Stranden och op wdj Høygbrostræde, saa wandit kand haffue sit lob ned aff Amager torff saa well som och wdj Store Fergestrede och Leyerstrede, effter som det eder aff woris tillforordnede skall bliffue wduiist. Och paa huilcke steder dett befindis, att den ene haffuer forhøyet sin steenbroer och rendesteene høyger end den anden, da skulle de egien optagis och jeffnis. Haffuendis med aldtingist der wdjnden den thillbørlig indsehende, at med samme arbeid (som er meent byen till gaffn och beste) wden ald forsømmelse maa haffue frembgang. Ther etc. Thi lader etc. Haffniæ den 22 junii anno 1607.

Sæl. Tegnr. XX. 171.

24. 23 Juli 1607.

Der skal afsiges Dom om Godtgørelse for 100 Daler af de Fattiges og Skolens Penge, der brændte i Oluf Madsens Hus i den store Ildebrand 1596.

Til Wilhelm Dresselbierg.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wid,. at epthersom sig begiffuer nogen irring och trette emellom oss elskelige borgemestere och raad her wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn och theris medbroder oss elskelige Oluff Madtzsen anlangendis jc daler med nogen eptherstandendis rente, som vdaff the fattige och scholens pendinge wdj hans husz och foruaringh skall werre forkommit och opbrendt wdj thend store ildebrandt, som wor her wdj byen anno 1596, tha eptherdj de sielff wdj samme sag ere partiesk, saa the therwdjnden icke kunde kiende och dømme, bede wij thig, wille och her medt strengeligen och alffworligen befale, attu med forderligste leilighedt begiffuer thig

hidt til byen, indsteffnendis begge parterne for thig wdj rette och dennom siden therom wed en endelig och rettmessig domb och sententz adtskillier, enten forskreffne Oluff Madzsen aldene samme til sig anammede pendinge bør egien fra sig at leffuere eller icke, giffuendis samme thin dom fran dig beskreffuitt, som du wildt andtsuare och were bekiendt. Ther med skier wor wilge och befaling. Thj ladt thet ingenlunde. Haffniæ 23 julij anno 1607.

Sæl. Tegn. XX. 177.

25. **30 Okt. 1607.**

Hospitalets Bønder skulle yde Malt istedenfor Byg i Landgilde.

Til menige hospitals tiener, som ligge til Wartouff.

Christianus IV. Helsze ether menige hospitals bønder och thienere, som ligge och tiene thill hospitalet her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och nu er forfløtt thill Wartoff, euindeligen med Gud och wor naade. Wij bede ether alle och her medt huer sehrdelis strengeligen och alffuorligen biude och befale, attj retter ether epther vdj nehruerrendis aar ethers byglandgilde at lade giøre vdj malt och thet siden wdj stedett for ethers byglandgilde wdj betimelig tidt yder och vdgiffuer. Saa frampt nogen aff ether findis forsømmelig och genstridig forskreffne malt att giøre och vdgiffue, som forskreffuitt staar, i da icke there wille dielis, tilthalis och straffis som wed bøer. Her epther j eder vnderdanigst skulle haffue at rette. Ladendis etc. Datum Haffniæ 30 octobris anno 1607.

Sæl. Tegn. XX. 183.

26. **9 Nov. 1607.**

Restancer af Jordskyld og Husleje skulle betales til Hospitalet.

Til borgemestere och raadmend j Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, at epthersom hospitalens forstander her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, som nu er forfløtt thill Wartoff, vnderdanigst haffuer ladet oss andrage och tilkiende giffue, huorledis en stor part ethers medborgere epther hoesliggende registers liudelse och indhold endnu skulle restere och thilbage staa med nogle aars jordskyld och hueszleye aff theris husze och gaarder, som skulde werit vdgiffuett thil forskreffne hospitall, endog den paa vnderskiedlige thider aff thennom er bleffuen fordridt och kreffd, tha paa thet de fattige icke skulle lide nogen mangell for saadan theris nachlessighedt skyld, bede wij eder och wille och her med strengeligen och alffworligen befale, attj med allerførste leilighedt med største flid henholder forskreffne borgerskab och thet wed nogen

Digitized by Google

alffworlig middell samme restanz thil forskreffne forstander at erlegge och affbetale. Ther med etc. Thj thager etc. Haffniæ 9 novembris anno 1607.

Postscriptum.

Efftersom wij wdj ligemaade naadigst komme wdj forfaring, huorledis en part ethers medborgere effter hoszliggende fortegnelszis lindelsze skulle restere och tilbage staa med nogle aars rentepenge til hospitalet hersammestedz, tha bede wij eder och wille, attj dennom med allerstørste alffuorlighedt och billige middell henholder samme rest med det allerførste at erlegge och affbetale. Actum ut in literis.

Vdj ligemaade finge borgemestere och raadmend wdj Malmøe breff, thuende theris medborgere Erick Schriffuer och Jens Schriffuer att henholde til at betale forstanderen j Wartoff huis jordskyldt, the thill hospitalet aff theris gaarde thilbagestoedt wdj Kiøbenhaffn.

Sammeledis finge borgemestere och raadmend vdj Kiøge breff, en theris medborger Claus Hansen att henholde til att fornøye forskreffne hospitals forstandere huis hueszleye, hand aff en hospitals gaardt wdj Kiøbenhaffn resterit. Haffniæ 10 novembris anno 1607.

Sæl. Tegn. XX. 185.

27. **10 April 1608.**

En ny Skat udskrives til Befæstningen, Raadhuset og Posten paa Gammeltorv.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Helse ether osz elskelige borgemestere och raadmendt wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn euindeligen medt Gudt och wor naade. Wider, efftersom wij naadigst komme wdj forfaring, att thil thend foretagne bygnings behoff saa wel paa befestningen her for byen, som paa raadhusett och posten hersammestedz endnu wil behøffuis en ansehelig summa pendinge offuer huis thilforne er contribuerit, tha eptherdj slig bekostning skeer byen thil beste, haffuer wij naadigst beuilget och forordnett, att thil thesz behoff endnu maa contribueris 5000 daler. Bedendis ether therfore och wille, attj (thagendis thil eder thuende the forstandigste mend wdaff huer quarter her wdj byen) lader taxere menige borgerskabet hersammestedz, der eblant ochsaa ether sielff med beregnit, thiszligiste alle baade geistlige och werslige, som haffue huesze, boder och woninger her wdj byen eller och strax wden for portene, huad heller the ere inden eller vden byen bosiddendis, och opthage rente aff theris boder (wore vndersaater aff adel aldeniste vndertagen), sammeledis fremmede

Digitized by Google

och vdlendige, som her aar vd och aar ind bruge theris handtering, saa att samme taxst sig thil forskreffne femb thusind daler offuer aldt kand beløbe, dog effter en huer theris effne, formue och bedrifft, saa huercken den fattige eller den rige der wdjnden skeer for kort, efftersom j wille andtsuare och were bekiendtt. Ladendis etc. Haffniæ 10 aprilis anno 1608.

Sæl. Tegn. XX. 204.

28. **28 April 1608.**

Henrik Fyhrens og andre Borgeres Skibe, ladede med Vin, maa frit passere gennem Øresund.

Til tholderne vdj Helsingøer.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wij bede eder och wille, attj lader oss elskelige Hendrich Fyren hans skibe med huis wiin hand haffuer med att fare, lige som andre wore borgere och jndwoner her wdj riget herepther frij och wbehindredt passere egiennom Øresund, ey gierendes hannom forfang der paa j nogen maade, effterdj wij naadigst komme vdj forfaring hannom samme wiin for sine egne pendinge och ey aff nogen andens forlag sig wed Rinstrømmen at thilforhandle saa wel som paa sin egen euentyer, som andre kiøbmend och indwonere her vdj riget den giennom Sundet til beleilige steder j Tydskland och auden stedz (huor hand den best kand fange saald) att forføre. Ther etc. Hafniæ 28 aprilis anno 1608

Sæl. Tegn. XX. 207.

29. **4 Juli 1608.**

En almindelig Skat over Danmark udskrives til Kjøbenhavns Befæstning.

Obne breff om almindeligh skat offuer Danmarck til Kiøbenhaffns befestningh.

Christianus IV. Helse eder alle wore kiere thro wndersoter, bønder och menige alffmue, ihuosomhelst i thiene eller thilhøre, som bygge och boe offuer aldt N. lehn, euindeligen med Gud och wor naade. Wider, at epthersom wij for adtskillige forefallende leilighedz skyld foraarsagis woris kiøbsted Kiøbenhaffn nogit ydermere och bedre end hid ind till at lade befestige och med wolde, graffuer och anden tilbehørige notturfft att lade forbedre och forferdige, som thet sig beer, tha effterdj thil thesz behoff en merckelig summa pendinge will anwendis och opgaa, foraarsagis wij (endog wij thet ellers gierne haffde gaaitt forbi) eder som wore kiere thro vndersaate (och det epther woris elskelige Danmarckis rigis raadz beuilling och samtycke) om en muelig hielp at lade besøge, huilcken wdj saa maade som

Digitized by Google

efterfølger aff ether skall vdgiffuis och opberis, saa att huer thj jordeigne bønder skal leggis wdj legh sammen och giffue oss 20 enckende daler, den rige hielper thend fattige. Sammeledis skall huer thj bønder, som icke haffue frijt jordegoedz, meden haffue fest theris gaarde och bruge affuell, ochsaa leggis wdj legh sammen och giffue oss thj enckende daler, den rige hielper den fattige. Disligiste skall och huer smid, huer schomager, huer schreder, huer muremester och huer møller, som boer paa landzbyerne och bruge affuell, giffue oss en enckende daler, och de, som icke bruge affll, giffue oss j daler. Sammeledis skall huer tieniste dreng, som tiener for fuld løn, huad heller hand haffuer kornsædt eller jcke, giffue oss j daler, och den, som icke tiener for fuld løn, j orts daler. Och huor flere bønder ere boendis paa en gaard, huad heller thett er jordeiget goedz eller festegoedz, saa frampt de ellers bruge auffll, da skall hoffuidtmanden, thend beste wdj gaarden boer, skriffuis for heel och de andre for indiste. Vdj lige maade skulle och vgedagsmend, som boe fore wore egne slotte, closter eller gaarde, huer giffue oss j daler. Och skall aldelis ingen were frij for samme skatt och hielp, huerken fogder, skriffuer eller andre, wden aldeniste adelens egne vgedags bønder, som boe for theris sædegaarde, de holde auffll paa, och ligge wdj sogen som samme theris sædegaarde wdj ligger, och de, som haffuer werit frij aff arildz tidt. Och skulle wore lehnsmend haffue grandgiffuelig jndsehende med, att ingen regnis for vgedagsmend wden de, som beer att regnis der fore, saa frembt de icke wille stande oss derfor thill rette. Dog haffue wij naadigst beuilget, att dersom bønderne icke kunde affsted komme att giffue oss enckende daler, da mue de wdj steden for j daler giffue oss 4 m℔ Danske eller 33 skilling Lybsk wdj smaa pendinge. Och skall samme skatt were wdgiffuen til S. Martini dag nu nestkommendis wdj thett allerseniste. Wij haffue befalit oss elskelige N., wor mand, tiener och befalningsmand paa wort slott N., att skulle lade skriffue samme skatt offuer ald forskreffne lehn och att legge ether wdj legh sammen, saa att den rige hielper den fattige, och haffue opseende med, att der med ganger ligeligen till, och siden den aff eder opberge och frembskicke paa dj steder, wij hannom naadigst befalit haffue. Och skall skriffueren jngen pendinge haffue, for hand skriffuer samme skatt. Thj bede wij eder alle och huer serdelis strengeligen biude, attj retter eder effter att møde paa de steder, forskreffne N. eller hans fuldmectigh eder der om tilsigendis worder, och der aff hannom for samme skatt lader eder skriffue och legge, och siden den betiden att vdgiffue och frem-

Digitized by Google

føre och forskreffne N. eller hans fuldmectige offuerandtworde, saa hand den frembdelis inden den bestimpte tid kand fra sig leffuere, som forskreffuitt staar, saafrembt j icke derfore wille delis och thilthalis. Thj thager her jngen forsømmelsze fore. Wij wille egien were eder alle och huer en naadig herre och konning och eder gaffn och beste j alle maade wiide och ramme, som wij wore kiere och thro vndersote plictige ere. Datum Haffniæ thend 4 julij anno 1608.

(Herefter følger navnene paa 18 jyske, 6 fynske, 7 skaanske og 1 bornholmsk Lensmand).

Sæl. Tegn. XX. 220—22.

30. 13 Juli 1608.

Eske Billes Breve i Helligaands Kirke skulle registreres.

Til Jens Juell och Jens Bielcke.

Christianus IV. Helse eder oss elskelige Jens Juell thill Aabierg och Jens Bielcke till Østeraad, wore secreterer, kierligen med Gud och wor naade. Wider, efftersom wij naadigst komme wdj forfaring, huorledis nogen affgangne her Eske Bilde til N. hans breffue adskillige ahnliggende anrørendis nogen tid siden forleden skall were indlagd wdj Hellig Giestis kircke her wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, och wij naadigst haffue faareholdt hans arffuinger samme breffue med thet fordeligste deden fra att skulle vdtage saa mange, der kand findis, som dennom ahngieldendis ehre, och wdj en anden foruaring att henflytte, och endog dj alle icke endnu effter skrifftlig adtwarsell skall were tilstede, saa achter dog dj, som tilstede ere, saadan woris naadigst befaling med det første at efterkomme, och paa thet dj for de andre theris forsømmelse paa forskreffne breffue eller j andre maade icke skulle lide skade, da bede wij eder, befale saa och her med fuldmagt giffue, attj retter ether effter wdj forskreffne Heiliggeisthuesz kircke ether att henføye och tilstede were, naar de forskreffne skatkister och skrine, som forskreffne breffue findis wdj, skall obnis, och da forskreffne breffue, saa mange dennom anrørendis ere (som forberørt er), vnder ethers hender att registere och dennom offuerandworde, thagendis en richtig reversal aff en huer dennom paa huis breffue, j wdj saa maade dennom leffuerendis worder, och den wdj forskreffne breffkiste och skrine egien till efterrettning indlegger saa wel som samme kister och lyckelser tilslutter och forsegler, som j wille andsuare och were bekiendt. Haffniæ 13 julij anno 1608.

Sæl. Tegn. XX. 224.

Digitized by Google

31. 21 Dec. 1608.

Et Hus i Højbrostræde skal ombygges.

Til Brede Rantzow.

Christianus IV. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at epthersom ether nochsom er beuist, det wij thit och offte naadigst haffuer ladet befale och paalegge de medarffuinger samptligen det husz tilhørig wdj Høygbrostrede paa hiørnit thuertoffuer fra Christen Albretsens huesz dersammestedz liggendis, att de dett enten wed første leilighedt skulle forbygge eller och thil de folck affhende, som sligt att giøre kunde formaa och affstedkomme. Tha efterdj samme huesz endnu saa staar byen thill en whansier vforbygdt woris naadigst paamindelse derwdjnden wachtet, bede wij eder och wille. attj forskreffne gaardz eiger med første leilighedt forelegger en bestimte thid och termin, jnden huilcken forskreffne woris begiering bemelte huesis bygning och restauration belangende maa bliffue eptherkommit, och siden med største alffworlighedt dennom der henholder effter denne woris naadigste befaling, att sligt wden widere forhall noch maa bliffue stillet wdj werck, saa frempt wij icke der til skulle thencke andre middell. Ther etc. Skanderborg den 21 decembris anno 1608.

Sæl. Tegn. XX. 243.

32. 13 Marts 1609.

Borgmestere og Raad skulle dømme i en Sag mellem Mads Bagge og en Hollænder om et Skib.

Til borgemestere och raadmend wdj Kiøbenhaffn.

Christianus IV. Wor gunst tilforn. Wider, at effitersom sig begiffuer nogen irring och thrette emellom oss elskelige Madz Bagge thill Holmgaard, wor skibshøffuidzmand, paa den ene och Cornelius Jansen Pott, borger och indwoner thill Amsterdam, paa den anden side anlangendis itt skib, forskreffne Cornellis thilhørig, som forskreffne Madz Bagge effter woris naadigst thilladelse wdj Drammen haffuer ladet arrestere, des leilighedt y ydermere aff forskreffne Cornillis Pots fuldmectiges hoeszføyede indlagde haffue att forfare, tha bede wij eder och wille, att naar forskreffne Matz Bagge did anlanger, j da begge parterne for eder wdj rette steffner, grandgiffueligen och flitteligen offuerueyendis samme sags leylighedt, och dennom siden enten thill mindelighedt eller och wed en retferdig dom och sentenz adtskiller. Och huis j wdj saa maade forhandlendis eller och for rett affsigendis worder, attj thet clarligen vnder eders signeter giffuer fra

Digitized by Google

eder beskreffuitt, som j wille andtsuare och were bekiendt. Ther etc. Hadersleffhuesz den 13 martij anno 1609.

Sæl. Tegn. XX. 256.

33. 15 Juli 1611.

Borgerne opfordres til at udruste Orlogsskibe.

Til borgemester och raadmenndt wdi Kiøbenhaffn, Helsingøer, Mallmøe och Aalborigh.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, att wi komme wdi forfahringh, huorledisz jnde wdi Swerig Swensken wore fiender till vndsettningh fraa attskillige steder skall giøresz stoer och mangfoldig thillførszell och wdi lengden er att formode, dett jo mehre och mehre att skulle fange fremgang, met mindre saadant wdj tide jcke bliffuer forrekommett, thi bede wi eder och naadigst begere, atti strax met nogle aff edersz metborgere der wdi edersz bye handler, att de osz thill wilge wille wdryste tho eller trei aarlogskibe eller saa mange, de best kunde aff stedt komme met folck, stæcker och all desz thillbehøring, som kunde thillhielpe att forhindre dennom, som wilde vnderstande sig thill Swerig att giøre nogen thillførszell, och ellersz j andre maader att thillføye Swenskenn, saa wiitt mueligt er, schade och affbrech, anwendendisz edersz største fliidt, att samme orlogskibe met dett første och jnden høst i dett seeniste kunde were segellferdig dennom att begiffue wdi seen och siden fremdelisz de andre aaringer, saa lenge fornøden giøresz, dett att continuere. Wi wille dennom met saadan bestilling lade forsiøne, saa de alldielisz der met skall were thillfredtz. Ther met etc. Sylffuitzborg 15 julij 1611.

Sæl. Tegn. XX. 418.

34. 2 Maj 1613.

Om en Arv, som 2 Borgere have at kræve paa Island.

Til Herluff Daa.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Huisz osz ellskelige Peder Jachobsen och Christopher Jachobsen Munch, borgere och jndwonere her wdi wor kiøbstedt Kiøbennhaffnn, osz vnnderthanigst haffuer ladett andrage och thillkiende giffue anlangendis nogen arff, som de der paa wortt landt Islandt skulle haffue att fordre, dett haffuer du aff denne deris jndlucte supplication widere att forfahre, thi bede wi dig och wille, att naar du her met besøges, du daa dennom thill huis de wdi saa maader der paa landett kunde were thill berettigett och saa wiitt Islandtz log formaar, forhielper, paa dett wi for widere

Digitized by Google

offuerløb j denne sag matte bliffue forskonede. Ther etc. Haffniæ 2 maij anno 1613.

Sæl. Tegn. XXI. 8.

35. **8 Sept. 1613.**

Noget Gods, der tilhører 2 flensborgske Borgere, skal udlægges i Betaling for deres Gæld.

Til borgemester och raadmendt vdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wider, att eftersom os ellskelige Dauid Luct, tholdskriffuer vdi wor kiøbstedt Helsingøer, osz vnderthanigst haffuer ladett andrage och thillkiende giffue, huorledis Thomas och Hans Facke vdi wor kiøbstedt Flensborg skall were hannom en summa penge skyldig effter deris derpaa vdgiffne handtskrifft och forwahring, och endog hand met største fliid haffuer søgtt om sinn betalning vdi attskillige maader, haffuer hand dog intet erlangett. Thaa efterdi der wdi wor [kiøbsted] Kiøbenhaffn skall findis adtskillige godtz och wahre, forskreffne de Facker thillhørige, bede wi eder och wille, att i forskreffne David Luct forhielper, att hand der vdaff kandt bekomme sin betalning, anseendis, att dett er børnepenge, som hand vdi saa maader dennom met forstract haffuer. Ther etc. Frederichsborg 8 septembris anno 1613.

Sæl. Tegn. XXI. 39.

36. **18 Sept. 1613.**

3 Mestere fritages for Byens Tynge, medens de ere i Kongens Arbejde paa Fredriksborg.

Borgemester och raadt vdi Kiøbenhaffn finge breff, att skulle lade Anders Pederszen, Claws och Søffren Madtzen, malere och jndwonere vdi Kiøbenhaffnn, were friie for wagtt, holdt och byes arbedt den stundt, de ere wdj Hans Mayestets arbede paa Frederichsborg. Haffniæ 18 septembris anno 1613.

Sæl. Tegn. XXI. 41.

37. **25 Maj 1614.**

M. Mads Jensen udnævnes til Sognepræst ved Nikolaj Kirke.

Til M. Madtz, sogneprest vdi Weyle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Vider, att vi naadigst ville haffue eder forordnett och thillskickett hereffter att skulle thiene menigheden till S. Nicolaj kirke for enn sogneprest vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn. Thi bede wi eder och wille, attj retter eders leylighet effter med dett allerførste att verre vdi forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhauffn thillstede dersammestedtz effter voris naadigste ahnord-

ning samme kald att ahnnamme och dett siden fremdelis bethiene. Ther med etc. Frederichsborgh den 25 maij anno 1614.

Sæl. Tegn. XXI. 58

38. **2 Maj 1616.**

Et Plankeværk udenfor Østerport skal flyttes for Færdselens Skyld.

Til Mickell Wiebe, borgemester.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wieder, att efftersom wy haffuer forordnitt att skall kastis en grøfft her vden for Øster portt, och wi forfarer, att en partt aff den haffue dersammesteds, som du skall haffue wdi leye aff oss elskelige Manderup Parsbierg till Hagesholm, vor mand, raad och embitzmand paa wortt slott Aalborg, tha bede wij dig och wille, att du nu med dett første wdeligger saa møegen jord och jndfløtter planckewerckitt, som er om forskreffne haffue, saa witt, att weyen kand der gange, som den her till dagis giortt haffuer. Der med etc. Haffniæ dennd 2 maij anno 1616.

Sæl. Tegn. XXI. 158.

39. **13 Juni 1616.**

David Balfort løslades af sit Fængsel paa Dragsholm.

Til Olluff Rosenspar.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att wij naadigst haffuer beuilgett, att Dauid Ballfoedt, skiebbygger, som en tid lang haffuer werett jndsatt der paa vortt slott Draxholm, maae nu samme sitt fengsell bliffue endledigett. Thi bede wij eder och wille, att ij hannem aff samme hans fengsell vdlaeder och hannem tillsieger, att hand sig strax hid thill wor kiøbsteed Kiøbenhaffnn begiffuer. Der medt etc. Datum Haffniæ thend 13 junij anno 1616.

Sæl. Tegn. XXI. 164.

40. **13 Juli 1616.**

Vognmændene skulle gøre deres Vogne bredere.

Til borgemester och raad vdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiid, att efftersom wij paa nogle stæder her vdi riget naadigst haffuer ladett forordne, att wogenne wdi wiiellsen skulle forandris, tha bede wy eder och wille, att y wdi lige maade hennholder wognemendene der vdi byen, att de ochsaa her effter giøre dieris wogne saa wiie, att der er thoe Siellandske allne emellom begge inderkantherne aff fiellene, saa att di inden S. Martini dag først kommendis saaledis haffuer dieris wogne

Digitized by Google

ferdige, och dersom nogen dervdinden findis moduillige och forsømmelige, att y da dennem derfore lader straffue, som weed bør. Der med etc. Datum Cronneborg thennd 13 julij anno 1616.

Sæl. Tegn. XXI. 179.

41. **2 Nov. 1616.**

En Kvinde fra Jylland indsættes i Tugthuset.

Til H. Breda Randzow R.

Christianus quartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att eptersom os elskelige fru Margrette Lange thill Engelstholm, affgangen Knud Brahes efterleffuerske, wnderdanigst aff os haffuer wærrett begerendis, att wij naadigst wille bewilge, att en quindis person paa hindis goudtz, som sig megett wskickeligen haffuer forhandlett, motte indthages der wdi Thugthusitt der wdi wor stad Kiøbenhaffn, tha bede wy eder och wille, att naar i her med besøgis, i da dett saaledis lader forordne, att forskreffne quindis person der wdi thugthusitt bliffuer ahnnammett. Der met etc. Schanderborgh thend 2 novembris anno 1616.

Sæl. Tegn. XXI. 191.

42. **9 April 1617.**

Et Skovriderhus skal opbygges paa Valby Bakke.

Til Key Rantzow.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wij bede dig och wille, attu der for wor kiøbsted Kiøbenhaffn lader opsette ett skouffriders hus paa den store bache paa Roschylle wey, efftersom os elskelige Christoffer Greffwen, woris jegermester, dig anleidnngh der om giffuendis worder. Datum Chroneborgh 9 aprilis 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 214.

43. **3 Maj 1617.**

Borgmestere og Raad skulle paakende en Sag om Herluf Daas Datters Medgift.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom der begiffuer sig nogen thrette imellom os elskelige Herluff Daa thill Sneddinge, wor mand, thiener och befalings mand paa wortt land Islandt, paa den ene och hans daatters mand Johan Schultt, borger her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa den anden side ahnlangendis att forskreffne Johan Schultt beklager sig, at forskreffne Herloff Daae skall haffue loffuitt att wille giffue hannom med hans daatter en summa penge, huilchett hand formener hannom icke att haffue epter-

Digitized by Google

kommitt, och epterdj forskreffne Herloff Daa erbiuder sig nu selffuer att wille gaa med hannom for ether wdi rette der om, tha bede wy eder och wille, attj ochsaa indsteffne forskreffne Johan Schultt for eder wdi rette och da offuerhørrer deris regenskaber, breffue och andett, huis de paa begge sider kand haffue, och da endeligen dennom wed en rettferdig domb och sententz attskiller. Der med etc. Datum Haffniæ 3 maij anno 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 219.

44. **1 Juni 1617.**

Adelspersoner, der begaa Uordner i Staden, skulle holdes arresterede i deres Boliger.

Til hr. Breda Rantzow.

Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att eptersom wy komme wdi forfaring, huorledis nogle aff woris wndersaatter aff adell, som sig wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn enthen wdi thienisten eller for anden deris egen werff oppeholde, sig skulle lyste lade attskillige excess och wold att øffue och bruge wdi forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn och mod des wagtt och andre indwohnere, och epterdi saadandtt y sig selff er wbilligtt och wchristeligtt, wy och pligtig ehre ehn och huer wore wndersaatter for offenttlig wold och invasiones att skytte och handtt heffue, tha bede wy eder och wille, att naar nogen aff wore wndersaatter aff adell saadanne wolsom gierninger att begaae sig wnderstaaendis worder, y tha paa woris wegne aff thennom haanden thager wdi worris frawerrelse, att de wdi deris losamentte skulle indholde, jndthill saa lenge wy(!) woris naadigste willie och resolution samme sagh belangendis ehrfarendis worder. Ladendis dett ingenlunde etc. Haffniæ thend 1 junij 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 229.

45. **6 Avg. 1617.**

Borgerne skulle gøre deres Vogne bredere.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom i for nogen thid siden forleden haffuer bekommitt woris naadigstt befalingh, attj wognmendene der wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle henholde, att de wdi wiellsen skulle forandre deris wogne, tha bede wy eder och wille, attj nu strax lader thillsige menige borgere och indwohner, ingen wnderthagen, der wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att de wdi lige maade skall lade forandre och giørre deris wogne thou Sellandske allne wide imellom begge inderkantterne aff fillene(!), och att de endeligen haffuer deris wogne saaledis paa wiellsen omgiorde

Digitized by Google

inden thou maaneder, epter att denne woris naadigst forordning ehr dennom notificerit och forkyndett. Och saa frembtt nogen der wdi byen entten aff eder selff eller aff borgerne, som sig her epter iche will accommodere, da skulle i werre thillforpligtted dennom wden nogen forhaling och wndskylling att lade thillthalle och straffe som dennom, der woris paabud iche agtte wille, saa frambtt y iche selff will stande os derfore thill rette. Chroneborg 6 augusti 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 251.

46. **21 Avg. 1617.**

Borgmestere og Raad skulle afsige Dom om en Bygning, der er opført for nær ved en andens Grund.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom Niels Munch, woris Ryske tholch, wnderdanigst thill os haffuer supplicerit giffuendis thill kiende, huorledis en hans medborger wed naffn Lauridtz Jacobsøn skall haffue hannom wdi attskillige maader forurretted med nogen bygning, som forskreffne Lauridtz skall haffue byggett hannom fornehr, och endogh y skall haffue thill dømbtt forskreffne Lauridtz Jacobsøn att opbygge igien, huis hand met hans bygning haffuer foraarsagett aff forskreffne Niels Munchis gaard och huse att nederfalle, saa formehner hand dogh iche dett noch att werre saadantt nederfallen bygningh att reparere och igien opbygge, men forskreffne Lauridtz Jacobsøn der foruden att bør staae thill rette for huis skade, kost och thering, hand deroffuer lidtt och ahnwendtt haffuer. Thj bede wy eder och wille, att naar forskreffne Niels Munch widere wdi samme sag louligen agter att procedere, attj da hannom wden nogen wiitløfftig och wlofflig wdflugtt, forhalingh och wndskylling lader wederfaris den deell, rett och billigtt kand werre, eptersom i wille andttsuare och werre bekiendtt. Der met etc. Datum Fridrichsborg 21 augustj 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 252—53

47. **7 Dec. 1617.**

Bestemmelse om Menigheden til Bremerholms Kirke.

Til hr. Albrett Scheill.

Christianus quartus. Wor synderlig gust tilforn. Wiider, att eptersom wy Gud aldmegtigste thill ære haffuer ladett fundere en kirche der paa wor Bremerholm, paa dett kirche disciplin disbedre wnderholdis och althingh des ordenttliger skee kunde, tha bede wy eder och wille, attj thillholder alle wore skibsfolch, capitener, schip-

Digitized by Google

pere, styr- och baadtzmend saa och alle andre, som paa Holmen och hous floden haffuer deris thieniste att forrette, att de holder forbemelte kirche for deris rette sogne kirche, der søger sacramenterne och anden kirche thieniste epter ordinantzens indhold, och skall sognepresten samme stedtz der met forholde sigh mod dennom saa och gierre ald thend thilbørlig thieniste, som deris rett selesørger bør att giørre. Der met etc. Datum Haffniæ 7 decembris anno 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 270.

48. **7 Dec. 1617.**

De andre Gejstlige maa ikke gøre Sognepræsten til Bremerholm noget Indpas.

Til D. Hans Resen.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom wy haffuer ladett Gud alsommegttigste thill ehre fundere en kirche her paa Bremmerholmen, huilchen wy naadigst wille alle wore schibsfolch, capiteiner, schippere, styr- och baadtzmendtt och alle andre, som paa floden thiener, skulle holde for theris rette sogne kirche, thi bede wy eder och wille, attj forholder de andre sogneprester och capelaner her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att the sogne presten thill forbemeltte Bremmerholm ingen indpas udi samme sitt sogen och thieniste giørendis worder, saa frembtt de iche derfore will stande thill rette. Der med etc. Datum Kiøbenhaffn 7 decembris anno 1617.

Sæl. Tegn. XXI. 270—71.

49. **1 Marts 1618.**

Borgmestere og Raad skulle aflægge Regnskab for nogle Adelsmænd og Borgere og maa i Fremtiden ikke paalægge Skatter uden Statholderens Minde.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom os offte klageligen forberettis om den store besuerringh och wdgifft, som borgerskabitt wnderthiden for ringe aarsager skyld paaleggis, tha bede wy eder och wille, attj nu strax retter eder epter att giørre rede och regenskaff, naar i der om worder thillsagtt, for nogle wore guode mend, som wy der thill wille forordne, haffue saa och ohtte aff borgerne ther wdi byenn, som forskreffne guode mend thill sig thagendis worder, for huis pendinge i thiidtt epter andenn wdaff borgerskabitt her sammestedtz wdi eders thiidtt haffue oppebaaritt och hourthill igien y thill byens nytte samme pendinge haffuer wdgiffuett eller wdgiffue laditt. Sammeledis wille wy iche, attj epter denne daugh borgerskabitt der wdi byenn nogen wdgifft skulle paalegge wden wor schattholder(!) dersammestedtz eller huem paa wore wegne

Digitized by Google

offuer byenn befaling haffuer, hans wdthrychelig consentz och widskaff, houer epter y endeligen skall haffue eder att rette. Der met etc. Kiøbenhaffn thennd 1 martij anno 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 286.

50. **10 Marts 1618.**

To Borgere forskaanes for at tiltales for deres Stavnsbaand.

Til Fridrich Redtz.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiidtt, eptersom wy naadigst forfarett, attu thuende borger och indwohner wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn wed naffn Lauridtz och Knud Pedersøn for deris føde sted skall lade thillthalle, deelle och forfølge, tha epterdj de wdi langsommelig thiidtt for saadand thillthalle umolesterit haffuer hersammestedtz werritt boesiddendis schatteborgere, bede wy dig och naadigst befahle, attu forskreffne borgere paa deris alderdom for saadand thillthalle lader werre forskaanitt. Der met etc. Haffniæ 10 martij 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 289.

51. **12 April 1618.**

Borgmestere og Raad skulle dømme i en Sag om Toldsvig.

Borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn finge breff, att skulle strax och wforthøffuett dømme paa the skibe, som her sammestedtz thill stede ware, for de haffde icke rett fortholdett. Datum Haffniæ 12 aprilis 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 296.

52. **4 Juli 1618.**

En Skat paalægges til Grundlæggelse af Kristianshavn.

Schatte breffue udi Danmarch.

Christianus quartus. Hellse eder alle wore kierre thro wndersaatter, bønder och menige almue, ehuo i thiene eller thillhøre, som bygge och boe offuer ald N. lehnn, euindeligen met Gud och wor naade. Wiider, att eptersom wy naadigst haffuer for goutt ahnseett her paa wort land Amager en befestning att lade forferdige wor skibs flode, Thøghus, Slotted och den gamlle bye, som største magtt paaliggendis ehre, thill defension och forsichringh, tha epterdj thill desz behoff en mercheligh summa penninge will anwendis och opgaa, foraarsagis wy (endog wy ellers gierne haffde dett gaaett forbj) eder som wore kierre thro wndersaatte (och dett epter worris ellskelige Danmarchis rigis raadtz bewilling och samthyche) om en mueligh hielp

Digitized by Google

att lade besøge, huilchen i saa maade, som epterfølger, aff eder skall wdgiffuis och oppebergis. Etc. etc. etc. Giffuitt Haffniæ 4 julij 1618.

Sæl. Tegn. XXI 323.

53. **22 Juli 1618.**

En enkende Daler skal i Jordskyld til Universitetet gælde for 3 ℳ.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom os elskelig, hederligh och høilerde mend, professores paa wortt universitet her udi Kiøbenhaffn wnderdanigst os haffuer thillkiende giffuett, nogen thuist och irringh imellom dennom och borgerskabett hersammestedtz sig att begiffue ahnlangendis nogen jordskyld, som gaar aff nogle jorder, som konningh Christian theud thredie, wor kierre her faders fader salig och høylofflig ihukommellse, thill vniversitetet hedenlagtt och perpetuerit haffuer, och epterdj der befindis anno 1547 en forordning der om epter høybemeltte hans kierligheds befallingh att werre giortt, hour høygtt jordskyld aff saadan eyendom bør att giffuis, och siden anno 1573 och anno 1581 med kong Fridrichs den andens, wor kierre her faders (salligh och høylofflig wdihukommellse) obne breff att werre forordnett, att hour thillforne thre mℳ gaffuis, eptersom dalleren den thid gich, derfor skulle nu wdi lige maader for thre mℳ giffuis en enkinde daller. Tha wille wy, att samme forordning, eptersom det i sig selff billigtt ehr, epterkommis och for huer 3 ℳ, som forbemeltte forering(!) wdwiser, her epter en enchende daller eller saa mange anden ordinarij møntt, som en enchende daller nu heller her epter geildendis worder, skall derfore ehrleggis. Ther med etc. Haffniæ 22 julij 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 329—30.

54. **28 Juli 1618.**

Opfordring til at yde Bidrag til Oprettelse af Ostindisk Kompagni.

Til D. Jonas och Michell Wiibe.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att dett ostindiske compagnies forualttere os wnderdanigst haffuer giffuett thillkiende, att thill den wdredning, som skall giørris thill Ost Indien, endnu att skall mangle en ahnseenligh summa penge. Tha epterdj dett er formodeligtt, samme handell thill Ost Indien nest Gudtz hielp wdi sin thid att kand komme wore wndersaatter thill gaffn och fordeell, bede wy eder och wille, attj hous dennom, som formue haffuer baade her udi byen och andenstedtz, giører flittig ahnfordring, att de nogett epter deris formue wdi samme compagnie wille indlegge, paa

Digitized by Google

dett samme handell disbedre dise lande och riger thilbeste kand komme i suang och gange for sig. Der med etc. Haffniæ 28 julij 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 330.

55. **19 Sept. 1618.**

De Borgere, der have leveret ubrugelige Varer til Island, skulle tiltales.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att eptersom os wed woris comissarier, som wy nu nyligen haffde thill wortt land Island afferdigett, wnderdanigst er giffuen thilkiende, hourledis nogle aff borgerne her sammestedtz, som handell och kiøbmandskaff epter woris bewilling bruger paa forneffnte Island, haffuer wnderstaaet dennom attskillige wdygttige ware der heden att skiche, wore wndersaatter der sammestedtz iche thill ringe skade, saa och wdred deris skibe fra wloulige steder imod den bewilling, wy naadigst dennom giffuett haffuer, och wy nu naadigst haffuer befallett os elskelige Lauridtz Monsøn, wor fougitt her wdi forskreffne wor køibsted Kiøbenhaffn, samme borgere att skall thillthalle, da bede wy eder och wille, att naar forskreffne wor fougitt dennom for eder indsteffnendis worder, y da endeligen wden nogen dilation dømmer huad en huer deris bøder bør att werre, som sig i saa maader forholditt haffuer. Der med etc. Haffniæ 19 septembris 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 338.

56. **12 Nov. 1618.**

Det forbydes at sælge Brændevin paa Gaderne.

Borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn finge breff, att de strengeligen och alffuorligen skulle forbiude, att ingen skulle selge aquavit eller brendewin paa gaderne, och dersom nogen sig her emoed fordrister, de da dennem wdi halsjernett thre dage epter hinanden att skulle lade sette paa ett hiørne, haffuendis flittig opsiun, som de wille anttsuare och werre bekientt. Chroneborgh 12 novembris 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 344.

57. **24 Dec. 1618.**

Fru Anne Bildes Gods skal sælges til hendes Gælds Afbetaling.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, eptersom os wnderdanigst er worden forberetted, att wdi affgangne fru Anne Bildis gaard wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall findis attskilligtt goudtz, som hinder haffuer thillhørtt, tha epterdj dett hindis geildnere er thill

Digitized by Google

stor skade, att de en hver deraff iche bekommer deris anpartt, bede wy eder och wille, attj forskreffne goadtz lader fallbiede och thiill huem dett dyrest will bethalle aff hender och bortt selger och det forskreffne geildener thill beste, dog attj forskreffne gelldener saadantt lader thilkiende giffue thiillforne, att de sampttligen derom kunde foreenis om samme goadtz eniten denaom alle thilbeste att selgis eller och emellom skifftis och deelis. Wdi lige maader bede wy eder och wille, attj forskreffne Anne Bildis gaard borttbyger och forpagtter dem thilbeste, som thill samme gaardtt epter loug och rett kand werre thilberettigett. Datum Andttworskouff 24 decembris 1618.

Sæl. Tegn. XXI. 361.

58. — 17 Jan. 1619.

Borgerne tilholdes at rense Gaderne.

Borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn finge befalling, att thiillholde menige indwohner wdi Kiøbenhaffn att skulle althid reenholde gaderne wnder stor straff. Haffniæ 17 januarij anno domini 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 369.

59. — 31 Marts 1619.

Paa Grund af Pest i Kjøbenhavn skal Herredag holdes paa Andvorskov.

Til landtzdommerne och stigtslensmendene.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wy thillskicke dig herhoss ett woris obne breff herredagene her udi wortt rige Danmarck ahnlangendis, som wy denne gang for siugdom och suaghet skyld, som nu wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn grasserer och fast thager offuerhandtt, wille haffue holdett paa wortt slott Andttworskouff, eptersom du der af ydermere haffuer att erfare. Thi bede wy dig och wille, attu samme wortt obne breff lader lese och forkynde, hour dett forneden gioris. Der med etc. Fridrichsborg 31 martij 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 387.

60. — 11 April 1619.

Fra Tugthuset skal leveres Garn til Køge til at væve Segldug af.

Til Key Randtzow, Mogens Pax och Christoffer Besze.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wy bede dig och wille, attu wdi Tugthusett her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn lader ahnnamme 3½ lispund, 6 schaallpund hørgarn och 4½ lispund, sex schaallpund blaargarnn, houraff du wdi wor kiøbsted Kiøge skall lade weffue thill wortt behoff seigelldugh epter den prøffue, din thiener skall medgiffuis, naar hand samme garn ahnnammendis worder, och skalltu

Digitized by Google

thillholde weffuerne, att de setter deris kiendemercke paa samme seigelldugh, och skall huertt stycke aff samme dugh indholde 57 allen och werre halff femtte quartter brett epter Sellandsk maall, och skall samme garn leffueris med wegtten och lige saa ahnnammis igien, att mand kand erfare, hour møgitt deraff er indsødett(?) och huad der bliffuer thill offuers, och iche lader leffuere samme garn att forarbeidis wdi nogen huse, hour med siugdom eller pest er befengtt. Der med etc. Haffniæ 11 aprilis anno 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 391.

61. **3 Maj 1619.**

De Kvinder, hvis Mænd ere paa den ostindiske Rejse og ikke drive nogen stor Handel, forskaanes for Byens Tynge.

Borgemester och raad udi Helsingør och Kiøbenhauffn finge breff, att die ingen skatt, tynge eller saadan anden besuerung anmoder die quinder, huis mend personligen sig paa den Ostindiske reyse begiffuett haffuer och ellers ingen stoer handell bruger, efftersom dennom naadigst beuillgett er worden till widere beskehen. Datum Haffniæ 3 maji 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 402.

62. **1 Juni 1619.**

En Kvinde indsættes i Tugthuset.

Christoffer Whrne fich missive en quinde wdi Tuchthusett at lade indsette. Anderschou den 1 junij anno 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 412.

63. **1 Juli 1619.**

Kirkeværgerne ved Vor Frue Kirke skulle begge handle i Forening om Kirkens Indtægt og Udgift.

Til vniuersitet och borgemestere och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom wi naadigst forfarer, ehn aff borgerne wdi wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, som ehr ochsaa aff kirchewergerne for Wor Fru kierche dersammestez, allerede skall haffue ehn anseenllig summa aff kierchens restantz hoes sig wdi forwalting, och iche hand derfore endnu skall haffue giort kierche regenskab richtig och endellig, tha effterdi det eder weedkommer kirchewergerne at forordne och di iche wehrhafftige eller dychtige ehre at affsette, bede wi eder och wille, att i hans regenskab paa kierchens wegne nu strax forhører, haffuendis thilbørlligh tilsiun med, at kierchen wederfaris den deell, billigheed och retten

Digitized by Google

ehr, saa fremt j iche selffuer derfaare will stannde thill rette, wdi lige maader att i haffuer flitig indseennde met, at kierchens restanz aarlligen bliffuer leffuerit kierchen thill beste wndtagen huis der beuisis hoes bønnderne at bliffue bestaaendis, saa well som di breffue, der lyder paa kierchens pendinge, som hoes wise borgere wdsettis. Och skall med kierchewergerne hereffter saalledis forholdis, at den ehnne kierchewerge wdenn den andens widskab ingen aff kierchens penge skall maa wdsette ey heller befatte sig med hegraffuelser at sellge, bygninger att foretage, paa det di begge om kierchens leilligheed kunde wide beskeed saa och samptlligen dertill, eptersom billigtt ehr, suare. Dermet etc. Haffniæ den j julij anno 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 425—26.

64. — 9 Okt. 1619.

Borgmestere og Raad skulle afgive Erklæring om Otto Ludvigs Rentepenge.

Till borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att affgangne Otte Ludwig, forige husfoeget paa wortt slott Friederigsborig, hanns arffuinger wnnderdanigst offuer eder haffuer supplicerit, at dennom aff eder skulle giøris noegen inpas paa nogle penge, som der wdi wor kiøbstedt Kiøbenhaffnn skulle wehre wdsatt aff forneffnte Otte Ludwig paa rentte. Thi bede wi eder och wille, attj med det allerførderligste eder emod os erklerer, huorledis det sig med samme sag haffuer, och samme eders erklering wdi wort cantzellii indskicher, at wi deraff alldt leillighet nochsom kand erfare. Dermet etc. Datum Walsbøl denn 9 octobris anno 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 447.

65. — 24 Nov. 1619.

Der skal afsiges Dom mellem en Kirkeværge ved Frue Kirke og Professorerne.

Til Palle Rosenkrantz och Key Rantzou.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom os elskelige, hæderllige och høiglerde mennd, rector och proffessores wdi Kiøbenhaffns vniuersitet ehre kommen wdi ehn rettergang met ehn borger her wdi byenn weed naffn Lauritz Hansen Skriffuer, som paa noegen thiidt lang haffuer weret kierchewerge for wor Frue kierche hersammestez, och epter adt di hannom for hans regenskab och forneffnte wor Fru kierchis tutella for os elskelige borgemestere och raad her sammestez haffuer ladet indsteffne och thilthalle baade for en anseenlig summa aff kierchens penge hoes hannom bestaaendis

Digitized by Google

saa och for omkostning paa kierchen ehn part offuer fortingningenn, ehn part gandske vnettig vden vniuersitetentz samtechte emod fundatzenn anuendt, da haffuer forneffnte borgemestere och raad intereserede och wdi fundatzen med vniuersitet indbundene och incorporerede at wide forneffnte wor Fru kierchis gaffn och beste, och dennem den noegedt wret thilfreigdes, da at wehre med derpaa at thalle, wdi samme sag att demme sig iche willet vnderstaa eller derudinden at kunde wehre dommere, tha bede wi eder och wille, atj med forderligste leilighed her wdi wor kiøbstedt Kiøbenhaffn indstefner for eder wdi rette saa wel forneffnte rectore[m] och professores her wdi vniuersitetet som och forneffnte Lauritz Hansen och dennem emellum kiender och dømmer, om huis irringer och trette dennem om forneffnte wor Fru kierches regenskab och wergemaall emellom ehr eller indfalde kand och thil ehn endellighet forhielper, efftersom i kunde eracte christelligt, billigt och retten gemees at wehre, och efftersom j wille ansuare och wehre bekiendt. Dermett etc. Haffniæ den 24 novembris anno 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 468—69.

66. **29 Dec. 1619.**

Hospitalets Bønder skulle age Kampesten til Børsens Bygning.

Til forstanderen for Warton.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi befalle dig naadigst hermet, at du thilholder meenige hospithals tiennere wdi Kiøbenhaffn och Roskildt lehene, som du haffuer att befalle offuer, at ehn huer dennom nu strax, mens føret ehr, thil den ny beuers, wdi wor kiøbstedt Kiøbenhaffn weed den nye broe skal opbyggis, behoff ager och fremfører fiere les campe steen och dennom paa stedet der strax hos nederlligge. Der met etc. Skanderborg den 29 decembris anno 1619.

Sæl. Tegn. XXI. 483.

67. **21 Feb. 1620.**

Befalingen om Vognes Udvidelse indskærpes.

Til borgemester och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom wij for nogen tid forleden haffuer naadigst woris ahnordning och befalning ladett wdgaa om wiide wogne herudj wortt land Sielland effter dett maall, forskreffne wore breffue omformelder, och wij nu naadigste forfarer forskreffne wor forordning iche saa tilbørligen aff alle efftterkommis, som dett sig well burde, da bede wij eder och hermed be-

falle, attj wdj alle portterne herudj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn wagten alffuorligenn sielff tilholder, att de alle de wogne, were sig prester, borgere eller bonnderwegne, som iche befindis dett maall att holde, som forordnitt er, naar di sig wdaff byenn wille begiffue, synnderhugger. Dog maae di fremmede well lade inndkomme i byen deris wahre att selge och erinde att forrette, men naar di wille wd igienn, skulle de med iegen see igiennom finger. Befindis wagtens forsømmelse herudinden, da skulle de wdj kiellderenn straffis wdj nogle dage till wannd och brød, och skulle nogle forordnis, som nogle dage om wgen wdenn byenn wformerkitt kunde tage wahre paa, om wagtenn nogle wille med saadanne wogne wstraffitt igiennom padtzere lade. Wdj lige maade dersom nogle wognemend smalle wogne haffuer, da skulle saadanne wogne synnderhuggis och di straffis till wannd och brød. Dog huis smaa wogne, som till en hest allenne bruggis kunde och ere giortt till att agge wd till løsthaffner eller allene bruggis inden byen, iche hermed att were meendt, och skall hermed flichtigenn och alffuorligenn procederis; saa frempt nogen saadanne wogne hereffter befindis, wij dett iche hoes eder wiide skulle. Der med etc. Actum Haffniæ 21 februarii anno 1620.

Sæl. Tegn. XXI. 494.

68. 21 Feb. 1620.

Der skal ydes Havnepenge i Kristianshavn til at vedligeholde Brokarrene og den lange Bro.

Til Jacob Mickellsen, kongelig maiestets tholder.

Wor gunst tilforn. Wiidt, efftersom wij nu haffuer ladett forferdige nogle nye broekar wnder denn lannge broe offuer till Christiannhaffn, hauffnerne och opskibningen paa begge sider till beste och bestyrkellse, da bede wij dig och wille, attu hereffter till forskreffne broekard och broe wed lige att holde optager och annammer lige saa mange haffne pendinge, som os elskelige borgemestere och raad paa hauffnernis wegne wdj wor kiøbstedt Kiøbennhaffn ahnnamme lader, huilcke du saaledis aarligenn haffuer dig till regennskab att føre. Dermed etc. Haffniæ den 21 februarii anno 1620.

Sæl. Tegn XXI. 494.

69. 21 Marts 1620.

Morten Vedsels Gaard skal gøres ryddelig, at Kristoffer Urne kan flytte derind.

Lauridtz Mogensen, byfougitt herudj Kiøbenhaffn, fich breff, att efftersom Christoffer Whrne, renntemester, skall haffue sig tillforhandlitt denn gaard her udj byenn, som salligh Mortenn Wedtzell

Digitized by Google

iboede, da beder Hans Mayestet hannom, att hand nu strax med kiemnerne och fire andre borgere sammestedtz flichteligen registerer altt huis goedtz, som findis wdj samme gaard saa och guodtzitt aff gaarden strax lader wdføre och andenstedtz henlegge, huor dett wdj guod foruaring kand were, indtill forskreffne affganngne Mortenn Wedtzels creditores tillstede kommendis worder, och gaarden aldiellis rydelig lader giøre, saa hand sig der jnd kand begiffue. Dermed etc. Haffniæ den 21 martj anno 1620.

Sæl. Tegn. XXI. 503.

70. **19 Avg. 1620.**

Borgmestere og Raad skulle undersøge Gyldigheden af et Skøde paa en Bondegaard.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffnn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom neruerendis breffuiser Niels Knudsenn och Niels Anndersen ere med førderligste wnderdannigst tillfredtz att indsteffne en skiøde for eder wdj rette, som affgangne Peder Frandtzen wdj Kiøbennhaffn den 6 septembris anno 1604 haffuer wdgiffuit till Feder och Troels Nielsenn wdj Astrup paa forskreffne Astrup guodtz och eigenndomb, huilckenn skiøde forskreffne Niels Knudsen och Niels Andersen formeenner iche saa louglig att were, som dett sig bør, da bede wij eder och wille, att naar forskreffne skiøde worder i rette for eder indsteffnit, i da paa den kiennder, om den er saa louglig och richtig, som dett sig bør, och bør wed sin fulde magt att bliffue, efftersom i wille andtsuare och were bekienndt, och dett partterne giffuer fra eder beskreffuitt. Dermed etc. Ottennse den 19 augusti anno 1620.

Sæl. Tegn. XXI. 525.

71. **19 Sept. 1620.**

Om Villum Doppes Enkes Efterladenskaber.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att os elskelige M. Ernst Millen, woris liffskreder, wnderdannigst for os haffuer ladett berete, huorledis der skall mistuillis om arffue och skiffte, som hanns hestruis forige hosbundtz moder, affgangne Kierstine Jonsdatter, och hindis søster, affganngne Karine Jonsdaatter, som dennom arffueligenn skulle were tillfaldenn effter dieris affgangne søster Mette Willom Doppis, dis leiglighed i wdaff hans indlagde wed hanns fuldmechtige ydermeere kannd haffue att erfare. Tha bede wij eder, wille och hermed befalle, att naar forskreffne M. Ernst Millen samme arffuesag med huis ydermere thilltalle, hand eller forskreffne hans

Digitized by Google

fuldmechtige kand haffue till forskreffne Willom Dop, for eder wdj rette lader inndsteffne, i da dennom for eder tager och grandgiffueligenn forfarer dis leiglighed och sidenn kiender och dømmer derudj huis christeligt, billigt och rett kannd were. Dermed etc. Haffniæ den 19 septembris anno 1620.

Sæl. Tegn. XXI. 530.

72. 9 Jan. 1621.

Opfordring til at tilbagesende de forrige Lemmer i Tugthuset.

Til efftersk reffne lensmend.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiidt, att efftersom wdi forgangen aar, der Tuchthusit her udj wor kiøbstedt Kiøbennhaffn bleff formedelst denne store siugdomb opgiffuenn, adtskiellige baade aff di quinndfolck, der inde ware, ere paa adskiellige steder henkommen och sig iche igienn indstellit, der det bleff befallit, thj bede wij dig och wille, attu wdj ditt leen flichtelige lader forfare, om nogen aff dennom, som wdj forskreffne tuchthuus haffuer werit, sig der opholder, och saa frempt di der befindis och aff forskreffne tuchthus wdenn pas er kommen, du da dennom, huor di och paa huis guodtz di ind och finndis, lader affordere och hid offuer till tuchthusitt igienn lader frembskicke, och till tinge allestedtz derudj ditt leen lader kundgiøre, att ingen sig hereffter wnderstaar slig eller anndre wore folck, som ingen pas haffuer, att antage eller handtheffue, naar di fordris tilbage och iche haffuer affskeed. Dermed etc. Haffniæ den 9 januarii anno 1621.

Siellannd:

H. Christiann Friis — Kiøbenhaffn. Christoffer Bassi — Cronneborg. Mogens Pax — Roskild. Palli Rosenkrandtz — Wordingborg. Peder Bassi — Møen. Axell Wrne — Ringsted closter. Ernst Normand — Andtuorskoff. Key Randtzou — Callundtborig. Olluff Rosenspar — Draxholm. Alexander Raab — Holbeck. Lauridtz Grubbe — Aalholm. Jørgen Grubbe — Halsted closter. M. Haus Steffensen — Soer. Knud Wrne — Thrøgeuelde.

Fyen:

Jacob Wlffeld — Nyborigh. Holgier Rosenkrandtz — Ottense. Jørgen Brahe — Hagenskoff. Marquord Bilde — Ruggaard. Corfidtz Rud — Hindtzgaffll. Ennold Kruse — Trankierd.

Judtlannd:

Mandrup Parsberigh — Aalborighus. Eske Broch — Drotningborig. Christian Holck — Silckeborig. Iffuer Juell — Bøffling. H.

Digitized by Google

Albrett Skiell — Ribehus. H. Wldrich Sandberig — Lundenes. H. Jørgen Skiell — Kallee. Lauridtz Ebbesen — Skanderborig. Mogens Kaas — Mariager. Claus Daae — Westerwig. Reinholdt Heidenstrup — Stiernholm. Thygge Brache — Skiffhuus. Anders Friis — Siegelstrup. Thønne Friis — Ørum. Knud Gyldenstierne — Hald. Lauridtz Lindenou — Aarhus. Otte Brahe — Koldinghus.

Skaane:

Sigvortt Grubbe — Malmøhus. H. Anders Sincklar — Landtzcronne. Holgier Rosenkrantz — Laugholm. Laxmand Gyldenstierne — Frosteherrit. H. Anders Bilde — Helsingborig. Otte Marsuin — Christianstadtz leen. Gabriell Kruse — Gladsax. Falck Lycke — Christianopell Leen. Knud Gyldenstierne — Warberig. Erich Rosenkrandtz — Halmsted. Thagge Thott — Sølffuidtzborig.

Register paa dennom, som er bortløben.

Mandrup Parsberig:

Jørgen Thommesen, fød i Wendsyssell i Skiørstrup. Anne Thommesis, fød i Nibbe.

Eske Brock:

Dorette Frandtzdatter, fød i Raanders.

Lauridtz Ebbesen:

Søffrenn Mogensen, Peder Andersen, Knud Rasmussen, Mickell Hannsen, Madtz Jensen, Søffren Nielsenn, Jep Pedersen, Niels Madtzen, Lauridtz Mickelsen och Marenn Jennsdaatter. } fød i Skanderborigh.

Jørgen Pedersen, fød i Hylcke, Thommis Jensen, fød i Ydim, Anders Rasmussen, fød i Ondrup, Søffren Rasmussen, fød i Ydim, Søffrenn Jennsenn, fød i Giedvig. } wed Skanderborig.

Otte Brahe:

Simmen Jensen, fød i Kolding, Mette Søfrenedaatter, fød i Weill, Maren Christensdatter, fød i Kolding, Anne Andersdaatter, fød i Kolding, Mette Lauridtzdaatter, fød i Kolding, Madtz Lauridtzen, fød i Aakierd, Hanns Tommesen, fød i Gambsted wed Kolding.

Reinholtt Heidenstrup:

Niels Jensenn, fød i Horsenns.

Lauridtz Lindenou:

Ollnff Pedersen, fød i Aars.

Mogens Kaas:

Jens Nielsen, fød i Mariager.

Holgier Rosenkrandtz:

Rasmus Hansen, Hans Nielsen, Jørgen Sommer, Niels Christensen. } fød i Ottense.

Digitized by Google

Jacob Wlffeld:
Jens Clausen, fød i Nyborig.

Ennold Kruse:
Birgette Sallomonnsdaater, fød i Rudtkiøbing.

Key Randtzoue:
Pouell Jensen, fød i Kallundborig.

Christoffer Bassi:
Berndt Tommesen, Johanne Lauridtzdaater, Karen Nielsdatter, Karen Persdatter — fød i Helsingøer.

Palli Rosennkranndtz:
Jacob Jørgensen, fød i Prestøe, Olle Ibsen, fød i Nestued. Anders Jensen, fød ibidem.

H. Anders Sincklar:
Jens Christensen, fød i Landtzcroue.

Thagge Thott:
Sander Sandersen, fød i Sølffuidtzborig.

Ernst Nordmand:
Michell Nielsen, Peder Pedersen, Sidtzele Jahansdaatter, fødde i Slagelse.

Siguortt Grubbe:
Christen Pedersen, Jens Andersen, fødde i Malmø.

Erich Rosennkrandtz:
Thrud Sammuelsen, Claus Samuelsen, Johan Hansen — fød i Hallmsted.

Post scriptum:

Wdj lige maade bede wij eder och wille, attj lader opsøge dise effterskreffue personner, som sidst aff wortt tuchthus formedelst siugdom bleff forløffuit, som er Jacob Nielsen paa Holmen, Anne Pedersdaatter, Anne Lauridtzdaatter derudj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, disligiste Anne Nielsdaatter wden for Wester portt, saa di siden strax wdj tuchthusit igienn indkommer. Datum vt in litteris.

Christoffer Bassi:
Ingeborig Ogisdatter, Margrette Frandtzdaatter, fødde i Helsingøer.

Siguortt Grubbe:
Jens Andersen i Malmøe.

Ernst Nordmand:
En dreng, Jørgen wed naffn, i Slaugelse hoss en Peitter Weffuer boer i Bierbyegade, Maren Pedersdatter aff Slagelse.

Helgier Rosennkrandtz Jørgensen:
Rasmus Jensen aff Fyen.

Digitized by Google

Post scriptum:

Wdj lige maade bede wij eder och wille, attj med dett allerførste lader opsøge dise tuennde personner wed naffn Jørgen Thommesen, fød i Wendsysell i Skierstrup, och Anne Thommesis, fød i Nibe, som och wd aff wortt thuchthuus er wdkommen, och siden, om di kannd befindis, i da dennom med fordeligste hid offuer till thuchthuset frembskicker. Datum vt supra.

Sæl. Tegn. XXI. 516—48.

73. **16 Jan. 1621.**

Borgmestere og Raad tilholdes at have Tilsyn med, at de kgl. Forordninger overholdes.

Til borgemestere och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom wij wdj adtschiellige maade komme wdj forfaring, mange imod woris wdgangne forordninger att handle och sig forgribe och iblant andett med wd- och indskiben aff adtskiellige forbudne ware saauell som och andre forordninger, som wore wndersaatter induonere herudj byen till gaffnn och beste giortt ere, huormed i som øffrighedenn herudj byen burde flichtig och tilbørlig agt och indseende haffue, efftterdj i derfore aff huis sagefald, i saa maader forbrydis, haffuer och niuder eders wise anpartt, thj bede wij eder och wille, attj dermed hereffter haffuer bedre och tilbørlige indseende, att i saadanne eller anndre maader intett imod woris wdgangen forordninger foretagis eller tillstedis, ahnseendis dersom wij sielff foraarsagis nogenn att befalle med saadant att haffue tillseende, wij da iche ere tillsindtz eder, aff huis i saa maader wdenn nogen eders tillgiørelse kand opspørgis eller forfaris, nogen andiell eller rettighed att lade følge eller bekomme. Hereffter i eder wnderdannigst kand wiide att rette. Dermed etc. Haffniæ den 16 januarii anno 1621.

Sæl. Tegn XXI. 549.

74. **4 April 1621.**

Borgmestere og Raad skulle afsige Dom, om det til Sukkerraffinaderiets Gunst bør forbydes Fremmede at sælge Sukker i smaa Partier.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffnn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom sucker raffinereren wdj wor kiøbsted Kiøbennhaffn, Cornilius Cuscort wed naffn, wnderdannigst os haffuer ladet foreholde, huorledis mange fremmede och wdlendiske aff Hollannd och anndre steder paa adtskiellige tider om aarit der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn wdstaar

Digitized by Google

med sucker, fall holder och wdj helle och halffue pund høygere och ringere wdhøcker och selger, forskreffne sucker raffinerer till største skade och affbreck i hanns næring och hanndell, da bede wij eder och wille, attj denn sag for eder wdj rette tager och med dett aller første wed rettemesig domb effter lougenn och recessen, och efftersom [de] billigt och rett att were erachte kunde, affsiger och kiennder, om saadant høckerij dennom anndre till skade saaledis bør och kannd tillstedis, och om di iche bør saadanne ware aff skibene lige wed anndre kiøbmendtz ware att selge och affhennde, och huis i derudinden for rett kiendendis worder, attj dett wnder eders stadtz zegell giffuer forskreffne sucker raffinerer beskreffuit. Dermed etc. Frederichsborig den 4 aprilis 1621.

Sæl. Tegn. XXI. 562.

75. **24 Avg. 1621.**

Ogsaa de, der ere i Kongens Tjeneste, skulle deltage i Gadernes Renselse.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom wij naadigst komme wdj forfaring, huorledis en partt aff indbyggerne herudj wor kiøbsted Kiøbennhaffnn skall sig tillfordriste imod woris wdgangne forordning om gaderne her udj byenn att reenholde sig att wndskylde aff denn aarsage, att di wdj woris tienniste ere, tha bede wij eder och biude, attj wdenn wndersked en huer tillholder sin anndiell aff samme wdleg att giffue wed lige saadann middell, som borgerskabet pleiger dertill att holdis. Der med etc. Haffniæ denn 24 augustij anno 1621.

Sæl. Tegn. XXI. 588.

76. **25 Sept. 1621.**

Kiøbmændene maa angive deres Varers Værd under et til Ansættelse af Told, og faa Eftergivelse af en tidligere udredet Told.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom kiøbmendene herudj wor kiøbsted Kiøbennhaffn adskiellige gange wnnderdannigst haffuer anholdet och anholde lade om den paabudne toldtz affslag och forringellse, saa haffuer wij naadigst beuilget och tilladt, att di dieris guodtzis werdt wdj en summa wden nogen registering skulle mue ahnnsige, med den wilckor, saafrempt det kand erachtis samme guodtz och wahre for ringe att were estimerit, boen da for samme angiffne werd os att tillkomme, meden aff huis ware, som di wdi forgangen Suenske feigde allerede fortoldet haffuer, haffuer wij

dennem naadigst bevilgit igenn told att giffue, dog att di en richtig fortegnelse wed dieris eed huer angit och huad det er, de fortoldet haffuer, skall fra sig leffuere. Dermed etc. Frederichsborig den 25 septembris anno 1621.

Sæl. Tegn. XXI. 597.

77. 5 Okt. 1621.

Ti Drenge og ti Piger skulle indsættes i Tugthuset.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn fich breff, att efftersom Hans Mayestet naadigst forfarer, huorledis mange fattige børn herudj Kiøbenhaffn omløber och sig till bettelen aldene skulle till wenne, da paa dett sligge fattige børn nogen handtuerk kunde lære, huoraff di sig wdj fremtiden nære kunde, beder Hans Mayestet, att di thi drenge och thj piger aff samme fattige børn nu strax paa gaden lader optage och wdj thuchthuset hersammestedtz indskicker. Dermed etc. Haffniæ den 5 octobris 1621.

Sæl. Tegn. XXI. 598.

78. 15 Okt. 1621.

Vor Frue Kirke skal mageskifte med Kongen om sit Gods i Kjøbenhavns Len.

Til Knud Wrne och Palli Rosenkrantz.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att wij naadigst ere tillsindtz for fylleste och wederlaug os att tillskiffte huis gnodtz, som till wor Frue kierke herudj wor kiøbsted Kiøbenhaffn wdj Kiøbennhaffns leen er liggenndis, och wille wij forskreffne Wor Frue kiercke fylleste och wdleg giøre wdj huis goedtz till wor gaard Høgstrup liggenndis er. Thj bede wij eder och wille, attj med allerførste leiglighed eder till begge forskreffne saauell wortt och cronenns som forskreffne wor Frue kierckes goedtz begiffuer, dis eigenndomb, landgilde, herlighed och ald anden tilleggellse grandgiffueligenn forfarer och siden aff det beste goedtz, till forskreffne Høgstrup er liggenndis, giøre forskreffne wor Frue kierke fuld och nøyachtig wederleg for altt huis goedtz till forskreffne kiercke herudj Kiøbennhaffns len er ligenndis, haffuenndis tilbørlig agt och opsiun med, kierken saauell som os wdj forskreffne skiffte skier skiell och fylleste wdj alle maader, och huis i wdj saa maader forfarenndis, besichtenndis och lignenndis worder, attj dett klarligenn wnder eders zignetter giffuer fra eder beskreffuit, efftersom i wille anndtsuare och were bekienndt, och forskreffne eders besichtellse sidenn wdj wortt canndtzelie inndskicker. Der med etc. Datum Haffniæ den 15 octobris anno 1621.

Sæl. Tegn XXI. 600.

Digitized by Google

79. 19 Feb. 1622.

Magistraten skal tage de adelige Brevkister i Tugthuset i Forvaring.

Til borgemester och raadmend vdi Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst komme udj forfaring, nogle breffue adelen tillhørig udj wortt hus tuchthusett at skulle findis, huilckett hus wi allene thill den brug, wi naadigst forordnett haffuer, will haffue rødelig giordt. Thi bede wi eder och biude, att j bemelte breffue thill eder vnder guod forwaring annammer, parterne, som de tillhører, thill beste. Der med etc. Hafniæ 19 februarij 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 18.

80. 27 Feb. 1622.

Lægerne skulle aarlig visitere Apothekerne, sætte Taxt paa Lægemidler hvert Aar og maa ikke nægte at besøge Fattige.

Til menninge practicerende medicis vdj Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att eftersom wi naadigst nogen tid forleden eder samptlich paalagt och befalett haffuer apothekerne her i vor kiøbsted Kiøbinghaffn nogle gange aarligen att skulle besøge och forfare, huorledis de skulle vnderholdis, huilckett wi forfarer icke att efftetkommis, da wille wi och her med naadigst befale, att j saadant endelig fremdelis effterkommer, saa fremt j en huer icke vill haffue forbrutt itt hundrede daller for huer gang saadan eders forsømmelse findis, haffuendis tillige indseende, att aarlig en ny taxe bliffuer giordt och thrøgt, synderlig effterdi wi naadigst forfarer j den forrige taxe en deel saaledis att were anslagen, att dett halffparten bedre kiøb i dett ringeste kand haffuis thill Hamburg och andenstedtz. Och kand till saadant taxt settelse och apotheckers besigtelse woris hoff medicus, saa fremt hand ellers icke udj woris tieneste er forhindrett, med till fordris. Der nest, effterom os och vnderdanigst tillkiende giffuis, att en deel aff eder sig skulle wegre fattige folk att besøge for den betalning, udj voris forordning formeldis, och som i ellers som rette medici billigen plichtig ere, da bede wi eder j lige maade och endeligen wille, att saa mange, medicinam brugger, skall were forplichtet dennom att besøge, som dett begerendis er, paa dett wi fremdelis wore vndersaatters klage med tilbørlig straff imod eder icke skulle corrigere. Der med etc. Hafniæ 27 februarij [1622].

Sæl. Tegn. XXII. 22—23.

Digitized by Google

81. **5 Marts 1622.**

Bestemmelse om Mageskiftet med Vor Frue Kirkes Gods. Se Nr. 78 og II Nr. 758.

Til Fridrich Retz och Palli Rosenkrantz.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wi tillskiche eder herhos en fortegnelse paa dett godz, Wor Fru kiercke her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn haffuer vdj Kiøbinghaffns lehn, huoreffter i eder kand vide med den besigtelse paa samme godz emod Høgstrups godz att rette. Och efftersom forskreffne Høgstrups godz skall were høygt forskyldett, saa dersom samme landskyld skulle stande paa samme godz, daa kunde kiercken icke skee saadanne vederlag och skiell, som den burde. Daa haffuer wi allernaadigste giordt anordning belangendis Tryggeveld och Høgstrup godzes affslag, huoriblant och findis dett gotz, som thill domkiercken skall udleggis, huoreffter j eder vdj lige mader haffuer att rette, mens ellers skall med ligningen i samme skiffte forholdis, efftersom ellers i andre wore och cronens mageschiffter pleyer att skee, nemlig liggis och liggnes landgild emod landgild och eiendom emod eyendom. Der med etc. Hafniæ den 5 martii 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 26.

82. **24 Marts 1622.**

4 Borgere skulle have Tilsyn med Silkevæveriet. Jfr. II Nr. 756.

Til Karll Tisenn, Christoffer Trenner, Johan v. Holtt, Hans Geelfusz.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst for gott haffuer anseett eder samptligen att thillbetroe och forordne huis silcke vare, som her forarbeydes, att haffue indseende med, thi bede wi eder och wille, att j samptligenn ald huis silcke vare, som her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffnn forarbeides, taxerer saa ochsaa eder effter medfølgende articler widere retter och forholder. Hafniæ 24 martii 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 46.

83. **24 Marts 1622.**

Hvad der forarbejdes paa Børnehuset skal mærkes med et Tegn.

Til Johann Bødker, Werner Claumand, Hermand Hegerfeldt posemendt magger och Hans Freck.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi eder samptligen naadigste haffuer tilltagett och forordnett med børnehusett her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn att haffue indseende, thi bede wi eder och wille, att j eder samptligenn effter medfølgende

articler samme børnehus anlangende i alle maader retter och forholder, som j wille antsuare och were bekiendt. Der med etc.

Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom wi eder naadigst haffuer thillforordnet adskillige vare, som her udj wor kiøbsted Kiøbinghaffnn forarbeydis, med blytegen att mercke och forsegle, da bede wi eder och wille, att j samptligenn her effter paa forskreffne blytegenn, som j paa slig manufacturer setter, huor mange alne dett holder, saa ochsaa paa huad priis dett er vdtreckeligen antegner, saa en huer nocksom dett kand see och forstaa. Dermed etc. Hafniæ 24 martii 1622.

Sæl. Tegn XXII. 46—47.

84. **25 Marts 1622.**

Bestemmelse om Mageskiftet med Vor Frue Kirke. Se. Nr. 78 og 81.

Til Fridrich Retz och Palle Rosenkrantz.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom j os vnderdanigst lader berette den store forskell, som skall befindis paa eiendommen aff Høgstrup och Vor Frue kiercke gods udj Kiøbinghaffns lehen beleggendis, och efftersom j formener, saa fremt wi seerdelis udleg for landgild och seerdelis for eyendom skulle gøre, och landgilden eiendommen skulle følge, wi da fast stor skade paa landgilden skulle lide, da bede wi eder, wille saa och eder her med fuldmagt giffuer forbemeltte mageskiffte att giøre till ende effter den forrige seedwanlige skich, beregnendis eyendom och landgild med hin anden till sammen, haffuendis dog indseende, att kiercken fuldkommen skiell och fyldist saa well som och wdj alle mader skeer, och tillskicker wi eder her hosz copie aff dett affslag paa Høgstrup landgilde, aff os naadigst er bevilgett. Huoreffter j eder j samme mageskiffte haffuer att rette. Der med etc. Hafniæ 25 martii 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 50.

85. **19 April 1622.**

Der skal ske Undersøgelse, om Hans Holst har drevet Aager.

Til borgemester och raad i Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom Johann Hermandsenn vdj Nyborg nogle gange haffuer offuerløbbett os med berettning, huorledis hand skall gerade udj nogen trette med Hans Holdst, borger udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn, anlangendis nogen vbillig aagger, som hand beretter, att forskreffne Hans Holdst skall haffue aff hannom opbaarett, da bede wi eder och wille, att j samme sag med førderligste for eder indsteffner och dennom der om emellom dømmer och endelig adskiller. Friderichsborg den 19 aprilis 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 52.

Digitized by Google

86. 22 April 1622.

Det paalægges Bønderne i Sæland at spinde og væve Blaargarn fra Tugthuset.

Til Olluff Rosenspar.

Christianus 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i med dett første hid thill wor kiøbsted Kiøbinghaffnn fremskicker en eders thienere, som her sammestedz udj thugthusett kand annamme xvj liispundt blaar, som wi wille att bønderne der paa eders lehnn skulle udj gott blaargarn forspinde och weffue och dett siden hid till forskreffne vor kiøbsted Kiøbinghaffn med dett førderligste fremskicker. Der med etc. Hafniæ den 22 aprilis 1622.

Vdj lige made finge efterskreffne lehnsmend vdj Sielland breffue, blaar att lade spinde och weffue: Kiøbinghaffns lehn — xv liispundt, Roskildgaards lehn — xv liispundt, Antuorskoff, Corsør och Sebygaards lehne — ij skippundt iij liispundt, Kallungborgs lehn — j skippundt, Wordingborgs lehn — ij skippundt, Friderichsborgs lehnn — xv liispundt, Croneborg lehn — xij lispundt, Holbecks lehn — j skippundt, Trøggeuelde och Høgstrup leene — xvj liispundt, Ringsted Closters lehnn — j skippundt, Suenstrup — viij liispundt.

Sæl. Tegn. XXII. 52—53.

87. 25 April 1622.

Forbudet mod Indførsel af Sæbe ophæves.

Til borgemester och raad i Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst igien haffuer opgiffuett huis forbud, wi for nogen tid siden haffuer ladet giøre paa seebe icke aff nogen derudj byen att føris eller fallholdis, wden huis de dennom aff Hans Royne, indwoner udj wor kiøbstad Kiøbinghaffn, tillforhandlede, saa dett her effter, indtill wi anderledis derom tilsige lader, alle och huer, som borgelig handell och næring maa bruge, skall were friitt fore seebe att indføre, selge och fall holde. Dog wille wi, att i eders flid anwender, om nogen derudj byen ere, som saadant haandtwerck med seebe att syde wille antage och den fordeell nyde, som ellers fremmede dennom fratager, da wille wi dennom, som forskreffne arbeyde sig wille paatage, priuilegere och saadanne friheder giffue, som dertill ere forneden, saa frembt de dett saa gott kiøb wille giffue, som de fremmede dett selger, saa och saa god seebe leverer, som de fremmedes sæbe er. Der med etc. [Hafniæ] den 25 aprilis 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 56.

Digitized by Google

88. **30 April 1622.**

Der gives Procenter til dem, der have de kjøbenhavnske Manufakturer.

Til taxererne udj Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst er tillfredz, att huis manufactuer allerede udj wor kiøbsted Kiøbinghaffn giordtt och forferdigett er, nue settis paa to pro cento till fordeell, saa wi dett kand bliffue des snarere qvitt; mens huis her effter forarbeydes, skall settis och taxeris pro 5 pro cento. Dermed etc. Friderichsborg 30 aprilis 1622.

Sæl. Tege. XXII. 61.

89. **11 Maj 1622.**

En Haandværker forskaanes for borgerlig Tynge.

Til borgemester och raad her udj Kiøbinghaffnn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst haffuer bevilgett denne breffuiser, Hans Bertoldt Federsmycker, att maa sig her udj byenn nedersette sitt haandtwerck att bruge och udj neste efterfølgende tvende aar effter dette wortt breffs dato beregnett were fri och forskaanett for borgerlig och byes tynge. Dermed etc. Hafniæ 11 maji 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 66.

90. **26 Maj 1622.**

I en Retssag skal der gives Jakob Brun, der gaar i Barndom, en Værge.

Til borgemester och raad vdj Kiøbinghaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att effthersom en eders medborgere ved naffn Jacob Brun haffuer udj woris cantzelie ladett anholde om en steffning offuer eder selff vdj en sag, som i haffuer dømpt emellom hannom och Hendrich Berner, borger ibidem, och os der hos vnderdanigst andragis samme Jacob Brun att skulle gaae udj barndom, da bede wi eder och wille, att j hannom en god erlig dannemand, som forskreffne hans wederpartt icke er med byrd eller suogerskab tillgedaenn, tillforordner, som samme hans sag kand egennomsee, och saa fremtt hand da kand befinde hannom wrett att were skeedt, att hand da steffner i sagenn och den till herredagene udfører. Der med etc. Friderichsborg 26 maji 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 73.

91. **27 Juni 1622.**

Vejen mellem Valby og Langvaddam skal gøres istand.

Christianus 4. Helse eder menige wore och cronens saa och capitels och andre geistliges och kierkes bønder och tienere her udj

Digitized by Google

Kiøbinghaffns lehn boendis evindeligen med Gud och vor naade. Wi biude och befale eder samptligen naadigst, att j retter eder effter att forferdige eders kiøbsteds wey hid till vor kiøbsted Kiøbinghaffn emellom Valdbye och Langwads dam, effter som enhuer aff eder bliffuer thillmaaltt, huor effter i endeligen skall haffue eder att rette; thi ladendis dett ingenlunde. Haffniæ 27 junii 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 80—81.

92. **9 Juli 1622.**

Johan Post, der har Eneret til Salthandel, skal bevæges til at købe et Parti Salt, der tilhører Johan von der Ende.

Til borgemester och raad udj Kiøbinghaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst forfarer nerverende breffuiser Johan von der Ende att skulle haffue en antall lester salt der udj vor kiøbsted Kiøbinghaffnn att selge, daa effter ad dett mestendelen skall were wsóldt, bede wi eder och wille, att i forskreffne Johan von der Ende och Johan Post emellom forhandler, att forskreffne Johan Post samme saltt for en billig verd hannom affhandler. Medens dersom de icke kunde om kiøbett forenis, haffuer wi naadigst bevilget forskreffne Johan von der Ende samme saldt der udj byen for en lidelig och billig werdt selff att motte selge och affhende. Der met etc. Croneborg den 9 julii 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 86.

93. **10 Sept. 1622.**

Befaling om at jevne Gaderne.

Til borgemester och raad udj Kiøbinghaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom gaderne her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn ere fast w-jeffne, saa mand med stor besuering maa fare offuer dennom, thi bede wi eder och ville, att j tillholder borgerskabit her sammestedz endeligen en huer for sin gaard och hus dennom att lade jeffne och forbedre; saa fremtt och nogen fortrødelig befindis, huilcke sig der udj ville vegre, da skall j dennom (for huis gaarde och huse det och vere kand) hielpe och anderledis broeligge lade. Huis j och derpaa anvendendis worder, haffue i udj deris husleye eller boe att søge. Der med etc. Hafniæ 10 septembris 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 120.

94. **6 Okt. 1622.**

Dr. Leonhard Metzners Hustru skal have en Værge.

Til borgemester och raad udj Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst komme udj forfaring, os elskelig D. Leonart Metzner, woris

Digitized by Google

tydske cancellie forvalter, sit och sin hustrues gods och formue ved adskillige middell att skall skaffue vd aff rigit och ellers sig icke tilbørligen skall emod hinder forholde, da bede wi eder och ville, att i med det første hender en wederhefftig och nøyactig werge forordner, som des leylighed kand forfare och paa hendis wegne tilbørlig act och tilsiun haffue och hendis wergemaall udj tilfallende leylighed faarestaa, effter som hand vill andtsuare och være bekiendt. Der med etc. Hafniæ 6 octobris anno 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 138.

95. **21 Okt. 1622.**

Borgerskabet skal forsynes med Rug.

Til borgemester och raad i Kiøbinghaffn.

Christian 4. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst haffuer befalit wore toldere vdj Øresund indtill paa videre beskeed rug der udj Sundet att arrestere och indkiøbe och det siden eder att tillskicke. Thi bede wi eder och wille, att j forskreffne rug till eder annammer och siden borgerskabit och borgerne her udj byen deraff lader bekomme, paa det dyrtid i saa mader dett meste mueligt kand forekommis. Sammeledis bede wi eder och wille, att j nu straxt en sex eller siuff skibe till Dantzig enten lader fracte eller och didhen skicke, som rug der sammesteds kunde indkiøbe och hid igien føre, efftersom wi borgemester och raad effter eders vnderdanigste begering haffuer tillskreffuitt. Dermed etc. Hafniæ 21 octobris anno 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 145—46.

96. **31 Okt. 1622.**

Præsten i den tydske Kirke skal rette sig efter Kirkeordinansen.

Til D. Hans Resener.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och ville, att [i] presten till den Tydske kiercke her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn tillholder, att hand med vgge predicken och kiercke tienisten effter ordinantzen sig forholder, saa att dett kand gaa skickelig och rett till, som dett sig bør udj alle mader. Dermed etc. Hafniæ 31 octobris anno 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 151.

97. **31 Okt. 1622.**

Læredrenge skulle 2 Gange om Ugen undervises i Kathekismus af Præsten og Degnen ved Tugthuset.

Til Christoffer Vrne.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, att duh er effter tillholder presten och degnen till Tucthus kierken her

Digitized by Google

udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn, att de om søndagen och ellers enn anden beleylig dagh om vgen paa en time eller toe vnderviser de andre haandtvercks drenge och børnn, som ere hos de fremmede mestere her udj byen, samme bestemte dag indkommendis vorder udj deris catechismo och børnelerdom lige ved dennem vdj Tucthusit ere. Dermed etc. Hafniæ 31 octobris 1622.

Sjæl. Tegn. XXII. 152.

98. 2 Nov. 1622.

Forordning om Børnehuset.

Forordning om børnehusit i Kiøbinghaffn.

Christianus 4. Gøre alle witterligt. Effterssom wi nogen tid forleden it børnehus her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn naadigst haffuer anrettet till den ende, att de børn, som enten icke foreldre haffue eller och huis foreldre icke formaa dennem till noget haandtwerck att holde, udj samme børnehus kunde icke allene i gudsfryct och deris børne lærdom meden och udj læsen, skriffuen och it got haandwerck vndervisis, huorved de udj fremtiden kunde haffue deris erlig næring och ophold och haandtwerckerne med det samme her i rigit kunde plantis och indføris, och paa det saadant des bedre fremgang maa haffue, ere samme børn aff os icke allene med deris gode ordentlig klede, spisning, senge och stuer nocksom forsørgede, dennem och udj synderlighed seelsørgere, prest och kiercke saa och medicin och badsker tillforordnet, meden och forseet med adskillige gode haandtwercks mestere i linnet, vld, bomvld och silcke, huilcke børnene dageligen deris vise timer vdj vnderskedlige haandwercker vnderviser, saaledis att de for middag en halff och effter middag en halff huile eller lege time foruden deris middags time haffuer.

Och paa det dennem i fremtiden icke skulle forvidis udj nogit tucthus[1]) och hos dennem att vere opfødde, som for w-erlige gierninger indsatte ere, da haffuer wi naadigst tucthusit for sig selff vnderskedligen ladet anordre och seerdeelis for børnehusit anordning ladet giøre saa och fire fornemme borgere tillforordnit, som seerdelis nogle gange om vgen samme børnehusz besøger och indseende haffuer, att med deris spisning, kledning, vndervisning och andet effter forbemelte voris andordnings indhold forrettis.

Paa dett nu en huer udj forskreffne børnehus kunde vide sin vise tid, vdj huilcken de haffuer vdlerdt, forældrene och icke mene

---

[1]) I Randen staar: Forskeell mellom børnehusit och tucthusit.

Digitized by Google

skulle dennem udj den act i samme bernehus att indtagis, att de der till ewig treldom skulle brugis och vndertvingis, haffuer wi naadiget for got anseet derom udj efftérfølgende made att forordne.

Ferst naar nogen bern der indkommer, som icke saa store ere, att de kunde settis till it vis haandtwerck, skulle de midler tid vndervisis aff presten i deris bernelerdom och skolemesteren i lesen och skriffuen tillsammen en time paa dagen saa och tilholdis till bomvuld och vldspinden och andet saadant.

Dernest naar de ved en tolff aar eller der omtrent ere, skulle de settis till itt haandtverck och fire aar der ved forbliffue, huilcke deris lereaars begyndelse seerdelis antegnis skall. Naar nu forbemelte lereaar ere vde, da skulle de fire bernenis tillsiuns borgere tilneffne tre eller fire mestere (blant huilcke dog mesteren, dennem lerdt haffuer, en maa tillstedis att vere), som skulle ordele, om samme bern sig saa forfremmit haffuer, att de for suenne maa pasere, och det fra sig vnder deris hender eller boemerke giffue beskreffuit. Befindis samme bern icke dyctige till suenne, da skall dennom endnu et aar eller toe foresettis, i huilcke de endnu skulle lere; meden dersom de aff mesterne kiendis gode for suenne, da skulle de endnu bliffue trey aar for suenne i husit och dennem deris vise dag- eller vge-arbede giffuis, som de skulle forferdige; och foruden deris kost och sedvonlige kleder skall dennem for alnen eller och for ett stecke noget ringe tilleggis, effter som dett vell gioris, huilcket dog dennem ferst skall giffuis, naar de komme fri aff bernehusit, och dennem derfore tilliggis en kledning med kappe, hatt, skue, kraffue och skiorte; saa och naar som heldst de sig boesetter, it halff aars husleye och en monets proviant och resten i pending, huad en huer fortient haffuer. Naar hand nu forbemelte tre aar for suend vdtient haffuer och sig midlertid trolig och duelig forholdit, da skall hand vere fri for bernehusit och siden icke der indtagis. Dog skall hand vere forplict enten strax hos en mestere att giffue sig i tieniste eller och for sig selff haandtwerckett att bruge, saa och for drick och ledíggang sig att endtholde och huer sendag i det ringeste en gang att sege kiercken, med mindre hand igien i bernehusit vill indtagis och der forbliffue, indtill hand kand vide sig selff att regere.

I lige mader som forbemelt skall och pige bernen deris vise lere aar settis saa och forfaris, som for er nerdt, om de till forsatte tid deris haandtverck vell och fuldkommelig lerd haffuer, och det aff mestere eller mesterskèr giffuis beskreffuit, som de ville forsuare och for er nerdt; och skulle de siden trey aar vere i husit, med mindre

Digitized by Google

nogen dennom før till ecte er begerendis; och saa fremt nogle aff børnehus suenne nogen aff dennem ecte ville, da maa och det skee. Huorfore i forskreffne børnehus skall holdis richtig fortegnelse paa børnens foreldre, synderlig fader och moder med andre omstende, saa viit skee kand, paa det ret blodskam ved Guds hielp maa affvendis och, saa viidt Gud den allermegtigste naadelig forlene, forekommis, att i forbudne leed ingen ectefellidt skeer.

Pigebørnene skall och noget for deris arbede giffuis, naar deris læreaar er ude, efftersom deris arbeide er fint och gott, och dett dennem erleggis, efftersom tillforne om drengebørnene formeldis. Och skulle de i lige mader vere forplict, naar de vdkommer aff børnehusit, att øffue haandtwercket och søge kierken, med mindre de i børnehusit igien, som forbemelt er, ville indtagis. Och skall de borgere och borgersker, som med børnehusit indseende haffuer, giffue act paa, huorledis de en tid lang, effter de vdkommene ere, sig forholder, och saa fremt de icke befindis sig att forholde, som før er rørdt, skulle de dennem i børnehusit igien indseette. Huor effter en huer vedkommer sig kand haffue att rette. Giffuit Hafniæ 2 novembris anno 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 154—55.

99. **25 Nov. 1622.**

Hvad Bønderne have spundet af leveret Hør og Hamp skal leveres Skriveren i Børnehuset.

Til lehnsmendene.

Christianus 4. Wor gunst tilforn. Wid, att wi herhos tillskicke dig N. skippund N lispund hamp och N. skippund O lispund hør, som wi naadigste ville der udj dit lehn och efftersskreffne omliggende lehne att skulle udj garn spindis. Thi bede wi dig och wille, att du samme hør och hamp lader annamme och der aff N. lispund hamp N. skipund hør der udj dit lehn blant bønderne, som med spind kand omgaaes, lader vdbytte och det igien aff dennem udj got garn, det beste der aff kand spindis, lader annamme, om du dett ellers vill qvitt were, och garnet siden saadet igien till skriffueren udj børnehusit vdj wor kiøbsted Kiøbinghaffn lader leffuere, haffuendis der med flittig indseende, att samme spind icke udj nogen mader jlde medfaris och wnyttig fremkommer, som tillforne vell er skeed os till skade, medens at bønderqvinderne der paa slottit det hegler, och siden det att spindis saaledis blant dennem vddeler, att de formuendis och de, best spinde kunde, bekomme aff det beste och reniste hør och hamp, och de mindre formuendis aff blaarene och det ringeste,

Digitized by Google

paa dett saadant dig leffuerede hør och hamp bliffuer forferdiget, som det sig bør, anseendis wi derfore des ringere, end tillforne skeed er, dig tilskicke, att wi dett icke wille till spilde eller vnytte haffue medfarit. Resten aff forbemelte hør och hamp wille wi, att du till efftersk reffne lehne, naar derom gioris anfordring, lader følge, som efterfølger etc. och det udj got garn spundet och saadet igien lader annamme och till forskreffne børnehus velforvaret, efftersom forskreffuit staar, lader fremsende. Der med etc. Hafniæ 25 novembris 1622.

Sæl. Tegn. XXII. 159—60.

100. **28 Marts 1623.**

En Misdæder benaades til at henrettes med Sværd.

Borgemester och raad udj Kiøbinghaffn finge breff, at Hans Mayestet er naadigst vell tilfreds, att den misdeder, som sidder fangen der i Kiøbinghaffnn och skulde parteris, for hand sin hustru haffuer ombracht, maa bliffue med sverd retted och komme i heden jord. Croneborg den 28 martii anno 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 217.

101. **30 Marts 1623.**

Om Opbyggelsen af den ny Kirke udenfor Nørreport.

Til professores udj Kiøbinghaffns universitet.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst for got anseer, att paa den kieregaard vden Nørreport for vor kiøbsted Kiøbinghaffn skall byggis en kircke, huorudj Guds tieniste om søndagene saa vell som andre hellige dage och forordnede tider kand holdis, da bede wi eder och naadigste ville, att i paa samme kierregaard lader opsette en kierke muredt aff grund en halffanden steen tyck ohngefehr och med samme bygning nu straxt och med førderligste begynder. Der nest att i ochsaa det saaledis anordner, att den sogneprest udj Ouffre her effter bliffuer boendis ved samme ny kircke och saa vell udj den som udj samme Offure kircke tieniste giøre. Och skall till hannem udj lige made byggis huse, huorudj hand i nogen made nødtørffteligen kand haffue sin voning. Vdj lige made ville wi och naadigst, att i forordner, att de landsbyer, som hid ind till haffuer søgt Vor Frue kiercke udj forskreffne vor kiøbsted Kiøbinghaffn, her effter bliffuer befalit och tillordnet att søge enten samme ny kircke eller och andre beqvemme landsbykierker, som dennem kand vere beleyligt. Der med etc. Kroneborg 30 martii anno 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 217.

Digitized by Google

102. **10 April 1623.**

Om Tugthusets Bygning og deslige.

Til Axell Arnfeld.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, att du till klede compagniet vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn selger och affhender aff den vld, som ligger udj tucthusit, saa viit der aff kand mistis, och er att befrycte, naar heden nu vdj sommer vedtager, att skulle forderffuis, och resten siden lader indlegge paa det sted, som de veffuer, der giør Brugges bomeside, nu paa ere och samme Bruges bomerside veffnere igien lader flytte i det ny hus vd till Løffuestreden paa det sted, som vlden nu ligger paa. Anlangendis dett hemmelighed vdj samme tucthus nu paa ny igien skall forferdigis, da eracter wi vell naadigst gauffnligst att vere, dersom det ellers icke med for stoer omkostning skee skulle, att der bleff slagen en huelling vnder jorden neder ad Stranden, saa det derudj kunde haffue affald, bedendis dig vdj lige made och ville, att du med borgerskabit der omkring boendis handler, at de baade for den onde stanck och lufft, som der aff ellers kommer, att qvit vere saa ochsaa for deris egne hemmeligheder udj samme huellinger att skaffe affald, till den ville contribuere, och siden lade giøre et offuerslag, huormegit samme huelling vill koste, och huor meget de nest boendis borgere den till contribuere ville, och os det saa tilskicke. Dermed etc. Friderichsborg 10 aprilis 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 222.

103. **10 April 1623.**

Udspisningen i Tugthuset skal ske, eftersom Folkene arbejde.

Til Axell Arnfeld.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, att du det saaledis hereffter med vdspisningen vdj tucthusit vdj vor kiøbsted Kiøbinghaffn lader anordne, att de, der inde ere och arbeider, bekommer mad och spise effter som de arbeder till, huorfore best er, att ald arbedet bliffuer vurderit, saa at de, der lidet arbeder, bekommer icke vden ringe spise, och de, der megit arbeder, bedre (dog hermed icke mendt børn, som lerer och icke endnu nogen arbede kunde giøre, der haffuer paa sig). Wi ville och icke naadigst, at formedelst denne forskeell nogen videre vdspisning der inde, end tillforne haffuer verit brugeligt, skulle skee, mens att den samme vdspisning nu der er, saaledis som forskreffuitt staar, vdbyttis. Dermed etc. Friderichsborg den 10 aprilis anno 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 222—23.

Digitized by Google

104. 12 April 1623.

Befaling om at tilendebringe Kaptejn Jens Munks Lejermaalssag med hans Hustru.

Til borgemester och raadmend i Kiobinghaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att os elskelige Jens Munck, voris skibscapitein, vnderdanigst for os haffuer ladet andrage, huorledis hand skall fengslig haffue ladit anholde der i vor kiobsted Kiobinghaffn en ved naffn Asmus Skuldt for att haffue hafft leyermaall med hans hustrue saa och for adskillige hans tyfverj vdj hans verge skall findis. Da bede wi eder och ville, att i vden vidtløfftig forhall, saa viidt med low och rett skee kand och eder vedkommer att demme udj, kiender och sententzerer, anseendis wi naadigst ville lade forskreffne Jens Munck i voris bestilling bruge och med første med voris skibe skall vdseyle. Der med etc. Friderichsborg 12 aprilis 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 223. Der staar 1621 ved en Fejlskrift.

105. 8 Maj 1623.

M. Hans Kraft skal gøre Regnskab for den tydske Kirke.

Til Christoffer Vrne och D. Hans Resener.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst forfare, att os elskelige M. Hans Krafft, canicke vdj Roskilde capittell, haffuer en tid lang verit inspector for den Tydske kiercke her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn och endnu ingen regenskab deraff haffuer giort, bede wi eder och ville, att i med dett førderligst for eder lader kalde forskreffne M. Hans Krafft och lader hannem giøre regenskab for samme sin bestilling, och dersom hand udj samme sit regenskab bliffuer forskreffne kiercke nogit skyldig, att j da paaligger hannem en vis termin och dag, inden huilcken hand det endeligen skall till forskreffne kiercke erligge och betale. Hafniæ 8 maji anno 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 233.

106. 30 Maj 1623.

En Tavle anordnes i alle Købstadkirker til Fordel for Tugthuset.

Til universitetet udi Kiobinghaffn, alle bisperne och borgemestre och raad udj alle kiøbsteder udj Danmarck och Norge.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi haandtverckerne her udj rigerne till fortplantelse saa och vngdommen fra mysig- och lediggang att fravenne naadigst haffuer ladit allevegne udj kiøbstederne optage fattige och faderløse børn och for dennem udj børnehusit her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn ladet anordne læremestere och dennem desforuden med nødtørfftige vnderholdning for-

Digitized by Google

siune, ind till Gud vill, de it gott haandtverck kunde lære, huoraff de siden kunde haffue deris liffs vnderholdning att fortiene, thi bede wi eder och naadigste ville, att i udj kierckerne der udj byen lader anordne end en taffle, huor udj kunde samlis nogen collect samme fattige och faderløse børn till hielp till deris kleder, och siden huis saaledis samlis hid till forskreffne Kiøbinghaffn aarligen fremsende, anseendis, att saadanne haandtverckernis forthielpning landene och deris indbyggere udj synderlighed (nest Guds hielp) kand gerade och komme till fremtarff och gode. Hafniæ 30 maji 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 234—35.

107. **24 Juni 1623.**

Bøndersønner fra Roskilde Len, der ikke have Frihedsbrev, skulle udleveres Lensmanden.

Til borgemester och raad i Kiøbinghaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst forfarer, huorledis mange vore bønder sønner aff Roskild lehn sig her udj vor kiøbsted Kiøbinghaffn opholder, att deroffuer nogle gaarde paa forskreffne lehn ledig er och icke kunde besiddis, thi bede wi eder och ville, att naar i aff os elskelig Mogens Pax, wor mand, tiener och befalningsmand paa vor gaard udi Roskilde, herom besøgis, att i lader anordne, att hannem kunde bliffue følgactig saa mange aff samme bønder sønner, som hand er begerendis, som icke haffuer deris friheds breff och ellers udj andre mader ere privilegerit och for deris fødested forskaanit. Hafniæ 24 junii anno 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 242.

108. **22 Avg. 1623.**

Det forbydes Manufakturhaandværksmestre at forlade Staden.

Til Axell Arenfeld.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wid, at efftersom wij naadigst komme vdj forfaring, huorledis en deell de handtvercks mestere, som atskillige manufacturer her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn aff silcke, vldett och lindett forarbeyder, sig understaaer fra byen att begiffue och enten sig andersteds der udj rigett at nedersette och deris handtverck at driffue eller och vell gandske vd aff rigett at drage, da efterdj vj saadanne mestere attskillige fordeell och forstrechninger saa vell for deris opbrydelse som i andre maader, serdelis der udj at wj huer dennem nogle aars fri husleye haffuer forundt, thi bede vj dig och her med naadigst befale, at du ingen saadan mestere tillsteder herfra och aff voris arbeide at begiffue, med mindre end de os

Digitized by Google

alt saadant igien erstattendis worder. I lige maade saa fremt nogen ertappis kand, som sig allerede herfra begiffuett haffuer, da skall du och saadantt hos dennem lade affordre ved arrest eller andre maader, som best skee kand. Dermed etc. Hafniæ 22 augusti 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 273.

109. **4 Sept. 1623.**

Jens Munks Sag skal tilendebringes.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att for os underdanigst haffuer laditt berette os elskelige Jens Munck, vor skibscapitein, huorledis adskillige vidnisbiurd skall verre førtt udj den sag imellom hannem och hans hustru, huilcke vidner hand som wnøyachtige for eder haffuer villitt lade indsteffne, at derpaa kunde kiendis och dømmis, huorudj i eder skall haffue vegritt, thi bede wj eder och wille, at i samme vidnisbiurd med allerførderligste for eder tager, med flid forhører saa och derpaa saavell som paa den beklagede och anholden person Asmus Schultt uden videre ophold kiender och dømmer, huis retten kand vere gemesz, efftersom i ville ansuare och verre bekiendt. Hafniæ den 4 septembris 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 280.

110. **5 Sept. 1623.**

Smedene maa ikke tage Svende fra Kongens Smedie i Arbejde.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wj bede eder och wille, att i med flid lader advare och tillholde smedene herudj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de aldelis ingen aff de suenne, som haffuer thiendt och tagett arbeidt paa vor Smedie, vdj deris thieniste tager, vden at de kand haffue richtige beskeed, at de lougligen derfra ere forløffuitt; huem her imod giører, de da icke deroffuer vill haffue forbrutt deris embede, huilckett i forskreffne smeder paa vore vegne alffvorligen haffuer at forholde och dennem for forskreffne straff at tage vare. Hafniæ 5 septembris 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 280—81.

111. **8 Sept. 1623.**

Om Folkeholdet paa Nyby, Amager og Ibstrup Ladegaarde.

Til H. cantzeler.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom wj naadigst udaff eders regenskab udj vort rentekammer indleffueritt forfarer, adskillige wnyttelige folck att holdis paa ladegaardene her i

Digitized by Google

edera lehn, da haffue wj naadigst for gott anseett det saaledis dennemed her effter at ville haffue holdett baade med folckene och deris aarslen och kostpenning, som efftenfølger. Først skall paa Nyebye ladegaard icke holdis uden en fogitt, som skall haffue till aarslen sex och tiffue dlr. courent och 3 crdlr. till kostpenge om maaneden, noch to wogenspenne (som och skulle skifftis till at tage vare paa suinene), aff huilcke den ene skall haffue 12 crdlr. och den anden 6 till aarslen och en huer dennem 2 slette dlr. till kostpenge om maaneden, noch 2 melckedeyer, huis løn skall vere som de hid indtill hafft haffuer, och en huer dennem halfftredie slette dlr. till kostpenge om maaneden, noch till huer 18 kiør en melckepige, huis aarsløn skall vere 8 slette dlr. och 2 slette dlr. till kostpenge om maaneden, noch till huer 100 øxen en rychter, huis løn om vinteren skall vere 5 slette dlr. och 2 slette dlr. till kostpenge om maaneden. Terskerne anlangendis wille wj naadigst, at de ved pund skulle betalis och icke spisis men giffuis des mere for pundet, efftersom mand med dennem kand forenis, och saa fremt de saaledis icke ere att beckomme, skall dennem giffuis en huer to slette dlr. till kostpenge om maaneden och derforuden betalis for pundet som seduanligt. Husmendene, som boe i husene ved vangene, skulle wahre paa vangene och derfore sidde fri for hold och anden dagsverck.

Paa Amager ladegaard skall ickun vere en fogett, huis aarslen skall vere 20 crdlr. och kostpenge 3 crdlr. om maaneden, och paa Ibstrup en fogett, som och i lige maader skall haffue 20 crdlr. till aarsløn och 3 till kostpenge om maaneden, och skall paa forskreffne Ammager och Ibstrup ladegaarde till huer 50 øxen holdis en rychter, med huis løn och kostpenge saa vell som ellers med terskerne och husmend wille vj aldelis forholdett haffue som paa forskreffne Nyebye ladegaard, anseendis her icke huse ere till husmend och wangevochtere, de da med førderligste skulle opbyggis. Och wille wi naadigst aldelis ingen der mere folck paa forskreffne ladegaarde, end som forskreffuit staar, holdet haffue, saa och aldelis ingen bygning eller flickerie paa forskreffne ladegaarde uden voris naadigste och serdelis befaling haffue foretagett, huoreffter i eder kand haffue at rette. Hafniæ 8 septembris 1623.

Sjæl. Tegn. XXII. 281—82.

112. **9 Okt. 1623.**

Borgmestere og Raad skulle dømme en Kvinde i Børnehuset

Til borgemester och raadt vdj Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom os vnderdanigst aff Jonas Alphas och hans hustru Judith Alphas forberettis, aff dennem

i rette for eder itt lossachtigt quindfolck Sillicke Andersdatter att vere steffnit for en handskrifft paa itt hundrett rixdlr., hun forskreffne Jonas och Judith Alphas skyldig er, och hun i handskrifften (paa det hun kunde bekomme forskreffne penge) sig itt forwendt naffn nemlig Anna Maria Poddebusk att haffue giffuett, tha efftherdj i, formedelst hun her i byen i vort børnehus for hindis lossachtighedts skyld att vere indtagen, icke offuer hinde wille sentenzere och dømme, bede wi eder och wille, att naar sagen for eder igien indsteffnendis vorder, i da paa hinde effter hindis gierninger dømmer, saa hindis vederpart vederfaris den deell rett er. Hafniæ 9 octobris anno 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 300.

113. — 16 Nov. 1623.

Om en Retssag mellem en Borger her og en Borger i Lybæk.

Til borgemester och raadmend i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom for os vnderdanigst haffuer ladet berette neruerendis breffuiser Hendrick Kierckering, borger till Lybeck, huorledis hand nogen tid forleden Jørgen Sueitzer, indvoner her sammesteds, for gield effter klare och richtige handskriffter och derpaa tagne dommens liudelse for eder skall haffue i rette steffnitt, och i sagen till cammerretten till Spiir (saa som den der skulle vere indsteffnitt och endnu henge i trette) skall haffue heden viist, da efftherdj samme Jørgen Sueitzers angiffuelse om cammerretten befindis icke paa nøyachtige fundamenter at beroe, bede wi eder och wille, at i uden lang och vfornøden ophold samme sag igien foretager, derudinden dømmer och udj alle billige maader lader skee execution, effthersom retten kand vere gemesz. Hafniæ den 16 novembris 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 320.

114. — 22 Nov. 1623.

Johan de Villum skal sende en Ladning Korn til Norge.

Til Ernst Normand.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at efftersom wi naadigst haffuer till os elskelige Johan de Willum, borger udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, soldt 22 lester biug aff vore lehne Andtuorskoff och Korsøers indkomme, thi bede wi dig och wille, at du lader den anordning giøre, at forskreffne Johan de Willums skib, som hand for vor slott Korsøer haffuer liggendis, samme korn strax maatte indbekomme och siden vere hannem der behielpelig, at hand sin fulde skibs lading kunde hos andre bekomme, som ungefehr skall vere 30 lester i alt,

Digitized by Google

vdi lige maade at du aff skipperen paa samme skib tager nøyachtig forsickring, at hand sig strax med samme korn till vort rige Norge till vore lehne Mandall och Nedenis begiffuer, huor forskreffne Johan de Willum det siden till vore undersatter skulle selge och affhende. Hafniæ den 22 novembris 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 323.

115. **22 Nov. 1623.**

Om Afgørelse af 2 Arvesager.

Til borgemester och raad udj Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom der skall begiffue sig nogen irring och trette imellom affgangne Jørgen Luntis syster paa den ene och Simon Buttner och Wolffgang Krinnis, borger till Dantzig, paa den anden side anlangende arff och nogle forskreffne affgangne Jørgan Luntis penge, som her paa vortt rentekammer aff forskreffne affgangne Jørgen Luntis systers fuldmechtige skall vere arresteritt, thi bede wi eder och wille, att i begge forskreffne parter med det allerførste for eder indsteffner och dennem enten till mindelighed imellom forhandler eller och ved dom och rett adskiller. Sammeledis efftersom der begiffuer sig nogen irring och tuist imellom affgangne Karll von Manderens effterladte hustru paa den ene och en ved naffn Snuckert paa den anden side, da bede wi eder udj lige maade och wille, att i och samme sag tager till forhør och derudinden kiender och dømmer, huis rett och billigtt kand vere. Hafniæ den 22 novembris 1623.

Sæl. Tegn. XXII. 324.

116. **1623.**

Fortegnelse over de kgl. Folk, der bruge borgerlig Næring.

Forteignelsse paa Kong. Mayett. folch her vdi Kiøbenhaffn boenndis, som bruger kiøbmandskab med brøgerie, ølltappen och annden borgelig næringh 1623.

Wdi Øster Quarteer:

Henrich Weber, apotecker, holder kielder med øll, wiin och miød. Giffuer skatt. Anders Bøsseskøtter i Abraham Possementmaggers kielder, holder høckerie och thapper øll. Giffuer skatt. Madtzs Aarsknegt i Landemercket, tapper brendewin. Søffren Grott haffuer pas aff tiennisten. Christen Snedicker i Wogenmandgaden, tapper øll. Pouell Thuillingh i Wogenmandgaden siger sig at haffue friepas och dog bruger høckerie. Simon Ingwordsen, schibstømmermand, tapper øll. Siluester Bodsmand i Møntergade, tapper øll. Rasmus Dønnicker

Digitized by Google

i Antonistræde, tapper øll. Hans Wegter i Holmens Loge, tapper øll, brendewin. Hanns Danckert, smid, thapper øll[1]). Willum Plidsfougedt i Antoni strede, tapper øll. Jacob Plattenslaer selger sit arbeid till borgerskabett. Baldtzer Jørgensen bodtzsmand i Østergade, tapper øll och brendewin. Rasmus Skibstømmermand i Vlckegade, brender brendewin. Rasmus Aars, bøsseskøtter ibidem, tapper øll. Peder Roed i Wiingaardstræde, wagt for Prouianthuusett, tapper øll. Michel Schmid ibidem, bruger høckerie. Laurids Broersen sammesteds med øll och brendewin. Mickell Anndersen i Holmens Loge med øll och brendewin.

Strand Quarteer:

Lauridtzs Hammer paa Ammagger torgh, bruger kiøbmandskab. Claus Linnert, skibs captein, holder øllsall. Peder Mortensen, tholdskriffuer, med brøgerie. Giffuer skatt. Gorris Snedicker paa Holmen, holder kielder.

Snaris Quarteer:

M. Ernst Møller, hoffskreder, med brøgerie och oben kielder. Michell Lauridtzen, kalckskriffuer, med bagerie och øllsall. Hans Høpener, smed, selger brendewin. Knud Wandkicker, brender brendewin. Anders Pedersen, tømmermand, i Farffuegade, ølsall. Dauid Bundtmagger, aarsknegt, i Raadhuusstræde, bruger sit hanndtwerck och holder ølsall. Oluff Mortennsen, tømmermand, brender brendewin. Jens Therstensen, renteskriffuer, holder ober kielder. Jacob Hommellwragger bruger kiøbmandskab, wille dog agte sig frie.

Wester Quarteer:

Johann Bram och Daniell Koskott haffuer stor brug och kiøbmandskaff, wille dog holde sig frie. Gregers Nielsen, bodsmannd, i Kattesund, selger øll. Lauridtzs Iffuersen, aarsknegt, haffuer en stor brugh med allehaande. Bertell Wogenhenter paa Westergade, holder ølsall.

Nørre Quarter:

Hanns Oelsen, Sanger, i Studistræde, bruger kiøbmandskab. Lavridtzs Winter kniffsmed ligger, bruger sit handtwerck. Lauridtzs Dobler tager ware paa fangerne, tapper øll. Jørgen Jørgensen, bøsseskøtter, i Theilgaardsstræde, brender brendewin. Skipper Christenn Anndersen holder øllsall.

Kledeboe Quarter:

Jenns Oelsen, tømmermand, med stor høckerie. Giffuer skatt. Christiann Skammelsen holder oben winkielder.

---

[1]) Udenfor disse staar i Randen: Med Østerwold.

Digitized by Google

Kiødmanger Quarteer:

Niels Pouelsen, rustwognsuend, i Badstuestræde, holder øllsall. Cunrad Smed paa Holmen, tapper øll. Olluff Ibsenn, bødicker, selger øll. Peder Christensen, pliidskarll paa Bredlofftet, thapper øll. Niels Olsenn, skibs kieldersuend, bruger heckerie och haffuer erbødet sig at will skatte epter hans formue. Pouell Madtzen, plidtzskarll, tapper øll. Christen Michelsen paa Rosengaarden skencker brendewin. Christen Michelsenn, smid i S. Michel Wibes gade, tapper øll. Henningh Jensen i S. Giertrudstræde, tapper øll. Hogenn Pedersen, koch, i Landemerckett, tapper øll. Jenns Jacobsen Riber, tapper øll. Hans Nielsen, bøsseskøtter, tapper øll. Jacob Hermandsen, bøsseskøtter, tapper øll. Skipper Espernn Michelsen i Springgaden, tapper øll. Skipper Olluff Stubbekiøbingh, brender brendewin.

Frimandtzs Quarteer:

Madtzs Pouelsen, renteskriffuer, bruger stor kiobmandskab. Boe Knudsen hos bygningskriffueren, holder ølsall.

Wden Østerportt:

Niels Søffrensen i Jacob Hansens huus, tapper øll.

Geh.-Ark. Aflev. fra Kanc. Arkiv, Skab 9, 12 P.

117. 8 Feb. 1624.

Undersøgelse i Anledning af ulovlige Forhold ved en Retssag, som Boldevin Blanckfort har anlagt.

Til Alexander Rabe v. Pappenheim.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at effter som wi naadigst komme udj forfaring, huorledis Boldeuin Blanckfort, induohner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, till Torbenfeld bircketing skall haffue ageret en sag och i samme sag heell wlofflig procederet, thi bede wi dig och wille, at du ald des leylighed flittigen lader forfare, och saa fremt det befindis at vere skeed, du da lader fogden och skriffueren, som samme wlofflig proces haffuer tilsted, tiltale effter birckeretten, offuer dennem lader hende dom och dereffter straffe som ved bør. Hafniæ den 8 februarii 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 351—52.

118. 30 Feb. 1624.

Om Fru Lisbet Billes Gæld.

Til Lauritz Hansen, byefogett i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wid, att wi os elskelige f. Lisbett Bille, affgangne Sigvortt Beckis till Førsløff hans efterleffuerske, effter hindis vnderdanigste begierring och angiffuelse naadigst haffuer beuil-

Digitized by Google

gett en kongelig arrest paa fire thusinde rixdaler hoffuitstoell med deris rente, som udi hindis gaard der udi byen skall haffue verit indsatte, os elskelige Frederich Parsbierg till Herrestadgaard, vor mand och tienner, tilhørende, och os nu vnderdanigst andragis samme penge imod voris arrest skulle vere komne vdaff hindis gaard ved it listigt och behendigt middell och forflyt ind udi en mands hus dersammesteds paa Gammeltorff ved naffnn Hans Reinholdsen, och der forskreffne Frederich Parsbiergs fuldmechtige tiltalde, formenendis derved samme voris arrest icke att ville holde, efflerdi att der udi ingen anden sted er beneffnt end forskreffne hindis egen gaard, och pengene allerede at vere nu der ude som før er rørdt, da bede wi dig och naadigst ville, at du endnu samme penge, i huorsomheldst de der udj byen kunde findes, lader paa en rett arrestere och udi god forwaring vnder forseiling holdis, indtill samme sags lowlig vddrag. Och dersom de udi forskreffne mands hus erachtis icke at kunne vere udj nøyachtig foruaring, da dennem at forskaffe paa sickere steder, den aff forskreffne parter allene til beste, som [de] ved loug och rett kunde bliffue tilkiente. Croneborg den 30 februarii 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 358.

119. **26 Marts 1624.**

Borgmester Mathias Hansen maa gøre Indførsel i Otto Brahes Gods.

Thill Steen Willomsen och Adolff Friderich Grabo.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelige Mathias Hansen, borgemester udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, skall haffue forhuerffuitt en landstingsdom sig at lade indføre udj os elskelige Otte Brahe, vor mand, tienner och embidtzmand paa vortt slott Kallundborg, hans gods, da efflerdj de tuende vore gode mend, som aff landsdommeren ere tillneffnt samme indførsell at fuldgiøre, skall udi attskillige befalninger vere forhindrede, bede wi eder och wille, att i med dett allerførderligste samme indførsell foretager och forskreffne Mathias Hansen udj forskreffne Otte Brahis gods, som udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn endnu kand findis, effter forskreffne doms lindelse indfører. Croneborg den 26 martii anno 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 364.

120. **20 April 1624.**

Sagen mellem Jens Munk og hans Hustru skal tilendebringes.

Til borgemester och raad udi Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom neruerendis breffuiserske Catharina Adriansdatter vnderdanigst sig beklager, huor-

Digitized by Google

ledis hindis forrige mand os elskelige Jens Munck, vor skibs capitein, effteratt de for capitelett ere adskilde, skall forholde hos sig ald deris fellidsgods och hinde aldelis inted deraff till hindis liffs ophold skall ville vnde och beuilge, huorudinden hun formener sig att forwrettis, thi bede wi eder och biude, at i forskreffne parter med allerførderligste och uden forhaling for eder indsteffner och dennem om saadan irring enten till mindelighed imellom forhandler eller ved rettmessig dom och sententz adskillier, och huis i saaledis forhandlendis eller dømmendis worder, att i det klarligen giffuer till parterne beskreffuit, efftersom i ville antsuare och vere bekiendt. Ladendis dett ingenlunde. Hafniæ 20 aprilis anno 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 369—70.

121. **15 Maj 1624.**

Hans Dolmand maa indtræde i Bryggerlavet.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i neruerendis breffuiser Hans Dolmand, borger och indvoner her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, lader udj det hersammesteds anordnede brøggerlaug med indkomme och med hannem som andre dette laugs brødre forholde, anseendis hand skall haffue god platz och gaardsrum till saadan brug och næring tienlig, dog at hand sin gaard med god vand, illing, redskab och andet saadant, som till brøggeriet behøffuis och fornøden giøris, vell forsiuner. Hafniæ 15 maij 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 376.

122. **24 Maj 1624.**

Der skal afsiges Dom over Fogden i Børnehuset.

Til borgemester och raad udj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i med dett allerførste lader indsteffne for eder udi rette Carll Legrandt, fogett udj børnehusett hersammesteds, och siden effter huis punchter, som eder skall bliffue tilstillett, dømmer och kiender huis billigt och rett kand vere, och att i befaler och tillsiger vnderfogden dersammesteds hannem med retten paa vore vegne att tiltale. Frederichsborg 24 maij 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 376.

123. **4 Juni 1624.**

En Mand skal indtages i Hospitalet.

Til forstanderen vdj Warttow.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, at naer nogen platz derudj hospitalett ledig bliffuer, du da neruerende breff-

Digitized by Google

uiser Rasmus Stege derudj hospitalett anammer och hannem som de andre hospitals lemmer sammesteds sin vnderholding bekomme lader. Frederichsborg den 4 junij 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 377.

124. **12 Juni 1624.**

Der skal holdes Vagt ved Søtønderne.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i flitteligen natt och dag vagtt ved tønderne paa strømmene for vor kiøbsted Kiøbenhaffn lader holde. Frederichsborg 12 junij 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 379.

125. **29 Juli 1624.**

Humlevragerens svigagtige Forhold skulle undersøges.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, att effttersom wi naadigst komme udj forfaring, huorledis den bestilter hømmelvrager her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn sig heell wtilbørlig i adskillige maader udj sin bestilling skall haffue forholdett, thi bede wi eder och wille, att i flitteligen lade søge effter huis widnisbiurd, som loffligen om saadan hans wskickelighed kand føris, och dereffter hannem lader tiltale, dom forhuerffue och siden hannem effter forskreffne dom lader straffe som ved bør. Hafniæ den 29 julij 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 387.

126. **20 Avg. 1624.**

Nogle Huse udenfor Vesterport skulle flyttes og en Bro lægges.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, att effttersom wi naadigst haffuer for nogen tid siden ladett giøre den anordning, att nogle huse for Wester portten for wor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle paa andre steder forfløttis, saa och en broe siden uden sammé portt att skulle leggis, thi bede wi eder och wille, att i retter eder effter samme derom vdgiffuen ordinantz och sligtt strax udj werck stiller. Frederishsborg 20 augusti 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 398.

127. **26 Avg. 1624.**

Henrik Kortsen faar Eneprivilegium paa at forsyne Staden med Sukker.

Til borgemester och raad udj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffuer beuilgett det och saaledis vill haffue holdet, indtill wi anderledis

Digitized by Google

derom tillsigendis worder, att Hendrick Kortsen, sucker refinerere her sammesteds, med hans consorter mue allene Kiøbenhaffns bye med refinerede sucker forsiune, och at her sammesteds inted refinerede sucker maa kiøbis, selgis eller falholdis, vndertagen den hos forskreffne refinerer bliffuer giortt och forarbeidet, dog at hand sin nøyachtig obligation och forplicht till eder skall vdgiffue, at hand till byens behoff och fornødenhed med saa gott, reent och velrefinerede sucker, topsucker och suckercandi, huit och røtt, och for saa gott kiøb, som det fra nogen andensteds kunde hidføris och selgis, efftersom den beuillings breff, wi hannem naadigst derpaa giffuet haffuer, ydermere formelder och vdviser, huoraff wi eder ochsaa en copie till des bedre vnderretning herhos tillskicker. Thi bede wi eder och wille, att i saadan obligation och forplicht aff hannem tager, efftersom i kand erachte nøyachtigtt och forskreffne vor beuillings breff gemesz, och siden engang huer halff aar hans huse lader visitere och forfare, om hand saa oprichteligen med saadan refineren omgaais, som det sig bør, haffuendis flittig indseende, att hand altid holder gott och vell refinerede sucker och for den kiøb, det fra andre steder kand haffuis, och ellers i alle maader sig effter forskreffne vor beuillings breff troligen forholder. Hafniæ den 26 augusti anno 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 399.

128. **26 Avg. 1624.**

De, der have Grunde paa Christianshavn, skulle begynde at bygge.

Til borgemester och raad.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i tillholder de borgere, voris egne tiennere saa vell som andre, som pladtzer i Christianshaffn haffuer tagett, att de nu strax en huer for sig, som formue haffuer, deris pladtzer begynder att bygge eller och tager dom, om de icke plichtig ere dett att giøre effter den antegnelse, de allerede giortt haffuer, huoreffter i eder, saafremt i icke derfore sielffuer vill stande till rette, haffuer att forholde, anseendis wi nest Guds hielp med førderligste samme by naadigst gierne saa verre bygdt. Ladendis etc. Hafniæ 26 augusti 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 399.

129. **26 Avg. 1624.**

Befaling til flere Adelsmænd om at bebygge deres Grunde paa Christianshavn.

Til Breide Rantzous arffuinger, H. Anders Bille, H. Jens Sparre, Falck Lycke, Siguortt Grubbe, Frederich Friis og Siguortt Beck.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi gierne naadigst saae Christianshaffn med førderligste att bebyggis, och

Digitized by Google

i haffuer nogle aar forleden antagett en pladtz att bygge der udj Christianshaffn, da bede wi eder, naadigst begiere och wille, att i samme pladtzis bygning nu strax setter i werck och dermed forefarer, huor effter i (som der udj os i synderlighed till vilge skeer) eder haffuer att rette. Hafniæ 26 augusti 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 400.

130. **30 Avg. 1624.**

Bønderne i Lenet skulle arbejde paa Christianshavns Opfylding.

Til Mogens Kaas.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, att du strax tilholder bønderne her i lehnett att opfylde, huor dennem bliffuer vduist her udj wor by Christianshaffn. Hafniæ 30 augusti 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 401.

131. **30 Avg. 1624.**

Universitetets Bønder skulle arbejde paa Christianshavns Opfylding.

Till vniversitetett.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi beder och naadigst begiere, att i eders bønder her i lehnett, naar de indhøstett haffuer, wille lade forhielpe her i vor by Christianshaffn att opfylde. Hafniæ 30 augusti 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 401.

132. **22 Nov. 1624.**

Befaling om Befordring af Postbudene mellem Kjøbenhavn og Hamborg.

Til nogle aff lensmendene.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Vider, att effthersom vij naadigst haffuer for gaatt anseett egne budde ad lade forordne, som ordinarie imellom vor kiøbsted Kiøbenhaffn och Hamborgh vore saauellsom andre breffue skulle omdrage, thi bede vij eder och ville, attj bønderne vdj eders lehn thilholder samme bud vogne for bethaling, om de dennom fornøden haffuer, att leye saa och fergemendene thilholder dennom offuer fergestederne, naar de ankommer, strax, saa frembt mueligtt ehr, for en billigh bethaling att offuerføre. Sammeledis atti och buddene thilholler vdj en visse herberg vdj vor kiøbsted Nyborgh althid att indrage, saa de, som breffue med dennom ville frembsende, vden lang effthersøgelse dennom kunde finde. Vdj lige maader ad samme budde och thilholdis beuis fraa borgemestere vdj Nyborg att thage, huormed de sig vndskylle kunde, om de formedelst w-uer eller nogen anden aarsagh skyld offuer thiden der

Digitized by Google

oppeholdis. Der met etc. Skreffuitt Hadersleffhuss den 22 novembris anno 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 415—16.

133. **8 Dec. 1624.**

Forholdsregler imod Pesten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och ville, att i flitteligen lader forfare, i huilke huse som denne smittsom syge pestilentze grasserer der vdj byen, och strax lader thillucke baade porthe, døre och gade vinduer paa samme huse, dog att der thilforordnis visse personer, som kand forskaffe dennom, som der inde erre, nødtørfftighed. Ilige maade ad i lader forordne pestmestere vdaff baskerne der j byen, som kunne curere de syge och husene met god och der thill thienlig røgelse berøge, huilke aff byen skall giffuis en viss maanedtz lønn, saa lenge samme syge paastaar, och skulle de nu i begyndelsen indgaa vdi samme huse, enthen dett aff dennom begieris eller ey, och der med rygen och preservativ forrette som forbemeltt ehr, och om naagen saa fattig ehr, att de iche kand formaa selff att bethale medicamenterne, da skall byen dett bethalle och holle dem frij for all vdgifft thill badskeren saa och forskaffe dennom nøttørffthig vnderholling, efftherdj de indeluckis och dennom forbydis att vdgaa deris neringh att søge. Huor epther i eder skall vide att rette, saa frembtt i oss iche vill stande thill rette derfor, om i naagen aff des forbemeltt forsømmer eller efftherlader. Der met etc. Hafniæ den 8 decembris anno 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 418.

134. **14 Dec. 1624.**

Der skal gøres Overslag over, hvad der i dette Aar er brugt til Kongens Bygninger.

Til Mogens Kaas och Jens Munck.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Vij bede eder och ville, attj eder begiffuer thill alle voris bygninger och begynde først ved Langvegsdam och ved den sluse ved Emdropsøe och den demning fra S. Jørgen indthill byen, huor thill vij haffuer naadigst foræritt borgemester och raad i vor kiøbsted Kiøbenhaffn dellerne, siden thill Peblingdammen, som med thømmer och plancker gandske ehr forferdigett, disligeste vandmøllen ved Vesterport och siden thill andre voris bygninger, som dette aar haffuer staaitt j bygning, huad heller dj ere begyntt j aar eller thilforn. Och skall eder siden giffues forthegnelse af vortt rente cammer paa andre voris bygninger, som dette

Digitized by Google

aar haffuer veritt vnder hender, huilke vij j ligemaade vill att skulle besichtis och rigthig opthegnis huis thømmer, sten, kalk och andre materialier, paa dennom j dette aar kand were forarbeidett, saauelsom och huis paaflichen paa attskiellige steder ehr bekaastitt, och attj vnder eders hender och segell giffuer fra eder beskreffuitt huad paa huer sted effther richthig besichtning findis aff alle slaugs materialier, som thill bygningen forbrugis. Dermed etc. Skreffuitt Hafniæ den 14 decembris anno 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 421.

135. **22 Dec. 1624.**

4 Borgere skulle have Tilsyn med Postbudene.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Vij beder och ville, atti thilforordner fire borgere her vdj byen, en aff dett Islandske, en aff det Ostindiske compagnie, en aff dett Silke och den fierde aff Klede compagniet, huilke forskreffne fire borger skulle haffue opsiunn med postene och buddene offuer altt rigitt, j lige maade attj lader anordne, att ingen her epther breffue forskicker med andre end de ordinarie budde, och videre lader forholle, efftherson forbemeltte fire postforualtere raadsomt ehrachtendis vorder. Dermed etc. Hafniæ den 22 decembris 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 422.

136. **23 Dec. 1624.**

Vognmændenes Taxt forhøjes i den dyre Tid.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vider, att epthersom vogenmendene her j byen vnderdanigst supplicando haffuer andragitt dennom i denne dyre thid iche epther voris forordning att kunde age, nemlig nu aff huer miell 24 ß, thi bede vij eder och ville, attj vdj denne thid dennom naagitt mere, som lideligtt kand vere, forordner, dogh saa att den reisende mand sigh der offuer billigen iche kunde haffue att beklage. Och naar Gud allermechtigste denne dyre thid naagitt formilder, attj da ehre thilforthencktt strax igien att efftherkomme voris naadigst førige forordning, att de ey mere thager, end der i formeldis, desligeste attj och giører den forordning, ad den reisende althid kand affsted komme och dennom for penge vogn iche negtis, och her offuer holler, som i ville antsuare och vere bekiendt. Hafniæ den 23 decembris 1624.

Sæl. Tegn. XXII. 424.

Digitized by Google

137. 7 Jan. 1625.

Præsterne advares mod at bruge Skældsord i Prædikener.

Til doctor Hans Resener.

Christianus qvartus. Vor synderlig gunst tilforn. Vij thilskicke eder herhoes itt vdskrifftt aff itt voris missive thill borgemestere och raad, paa dett i med presterne kand haffue indseende, att der med forhollis, som ved bør, dog attj dennom och attuarer, att de vdj deris predicken, eller naar de dennom ellers vnderuiser, skulle dennom icke met skelden offuerfuse, medens med lempe dett meste mueligtt dennom vnderuiser, och saa frembt borgemester och raads forhalelse findis, attj da anfordring der paa kunde giøre. Der med etc. Skreffuitt Frederixborg den 7 janvarij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 2.

138. 7 Jan. 1625.

Anordning for Silkekompagniet.

Thill silcke compagnietts forualtere.

Christianus qvartus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och hermed aluorligen befale, attj huos de mestere, som for eders compagnie arbeide, aldeelis ingen drenge lader thiene eller opleris vnthagen mesternis egen børn eller och voris indføde vndersaatter Danske, Norske och anhørige eller och andre vdlenske, som sigh her boesatt haffuer, saa frembt de ere att bekomme och sigh thill voris kirker och den christen menighed holder, søger kirken och bruger sacramenterne. Och skulle i endelig børnene thilholde, att de, epthersom i med bispen om en vis thid kunde eens vorde, sigh hoes presterne eller degnene kunde indstille der att vnderuisis vdj Guds sande frygtt och deris børne lærdom, anseendis vij samme hantverker iche haffuer laditt indhente for nogen ny religion och dyrkelse att lade stiffte eller j vore riger indføre, meden handtuerkerne voris vndersaatter att lade lære, och skulle i thill bispen saa och borgemestere och raad huer fierding aar nemlig den første dagh vdj efftherfølgende Janvario, Aprili, Julio och Octobri offuerleffuere en fortegnelse paa alle huis børn och suenne, som de handtuerker och mestere, som for eder arbeide, haffuer vdj thieniste och bruge. Och skulle i med all flid indseende haffue, att voris vndersaatters børn, naar de vdlærtt haffuer, bliffuer satt paa thougene och lærer for suenne saauitt mueligtt och thienligtt, och att de med all flid vnderuisis der vdj och thilhollis renlig, flittig och snartt att arbeide, huor imod de och forpligtt skulle vere compagniet for andre for en billigh och liderligh

Digitized by Google

lønn att thiene. Dernest, epthersom vnderdanigst for oss andragis, eders vare megitt dyrere att selgis, end de thill Hamborgh och Amsterdam haffuis kand, wanseett saa frembt i end eders materialier fra Holland lader henthe, dett dogh iche burde att løbe sigh høyere, end vdj Holland och Hamborg kand giøre[s], fire eller femb pro cento, huorfor vij bede eder och ville, attj dett meste mueligtt lemper eder effther huis kiøb, bethalling och thermin vdj Holland eller thill Hamborgh kand haffuis, och varene icke offuersetter, meden lader eder nøye med en billigh fortieniste, saa frembt naar der effther bliffuer seett och anderledis befindis, attj icke da derfore billigen ville stande thill rette, paa dett i des bedre afftreck och sagen dis bedre biestand kand haffue. Efflthersom och formenis, att eders thienere vnderthiden varene dyrere skall selge, end som de aff eder anslagis, da bede vij eder i lige maade och ville, attj paa huer stycke lader itt stycke pergament eller papir paasye och derpaa lader vdj slett myntt prisen antegne met fulde bogstaffuer paa samme stycke och dett lader nummerere och føre i lige maade saaledis thill bogs, paa dett, saa frembt de, indseende skulle haffue, eller och kremmerne, som dett kiøbe ville, thuiffuel derpaa bere, med bogen kand conferere, huilken och i boen althid skall vere thill stede och en huer thillatt sigh der vdj at foresee. Och effthordj vij forfarer, att i høigh och fast wbilligh dagløn thill arbeiderne vdgiffuer, formenendis, effthordj ingen maa indføre saadanne vare, att de, dett kiøbe ville, endelige skall forpligtt vere dett att bethalle, huor høgtt i dett och anslager, thill med och attj materialier paa lange terminer for itt dyrtt kiøb och aff anden och thredie hand eder thilforhandler, da bede vij eder och hermed befale, attj och aff første hand saa uitt mueligtt eder varene thilhandler, thill med och attj dagløonnen effter handen korter, serdelis naar voris egen vndersaatter hantuerkerne lærer, paa dett den fordeell, mand billigh her vdj rigitt bør att haffue, naar proviant bedre kiøb ehr end andenstedtz, maa haffuis vdj agtt. Dermed etc. Befallendis etc. Skreffuitt Frederixborg den 7 janvarij ånno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 3—4.

139. **8 Jan. 1625.**

Om Tilsyn med Silkekompagniet og Gendøbere.

Til borgemestere och raad.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och wille, attj fire borgere forordner, som thou gange huertt aar, nytt aar och Johannis, skulle silke kompagniets kiøb offuersee och betrachte och huis wbil-

Digitized by Google

lighhed, de der vdj befinder, oss vnderdanigst angiffue saa uell med folkenis lønn som varenis indkiøb, selgen och arbeidtz flittighed. Dernest skulle i lade compagniet huer fierding aar, nemligh den første dagh vdj effther følgende fire maaneder Janvario, Aprili, Julio och Octobri en zedell offuergiffue paa huor mange drenge och suenne de haffuer, och samme zeddeler vddele thill presterne, paa dett de kunde indseende haffue, att børnene, serdelis de indlendske, icke opdragis vdj de irringer och vildfarelser i religionen, de andre en deell skulle vere belad med. Och att i indseende haffuer, att de icke andre fremmede vdj lære thager end deris egen børn, meden att de aff voris vndersatter, Danske, Norske, Holsteiner och thilhørige eller boesatte, alene vdj hantverkerne vnderuiser, anseende saadant voris naadigst meening och intention och deris vdgiffuen forpligtt gemesz ehr. Sammeledis attj mesterne børn thill arbeidett aff dennom, som paa gaden omløber och sigh thill bettelen venner, saauelsom]dem] slige hantverker ville lære, forskaffer, paa dett hantuerkerne, naar fremmede icke maa holdis derpaa, icke skall lide mangell. I lige maade efftersom vij naadigst forfarer en deell wdøbte mennisker och giendøber sig vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn att opholde, da saa frembt de icke vilde lade deris børn døbe vdj voris kierker, ehr voris naadigst meening, attj dennom strax skulle foruise, saa de sigh aff vortt rige kunde packe, saauelsom och dersom nogen aff dennom offentligh scandala eller forargelser att giffue eller deris exercitier att bruge kand offuerbeuises, attj dennom da derfor ved retten lader thilthalle, paa dett andre aff dennom icke skulle forargis. Dermed etc. Skreffuitt paa vortt slott Frederixborgh den 8 janvarij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 4.

140. **31 Jan. 1625.**

Der skal gives Fortegnelse over de Skibe, der fare paa Spanien.

Til borgemester och raad vdj de kiøbsteder, som haffue deris fartt paa Spanien.

Christianus qvartus. Vor gunst tilforn. Vij thilskiche eder her hoes en voris naadigste thrygte forordningh, huorledis vij her epther med de skibe och folck, som paa Spanien seigle, ville forhollitt haffue. Thi bede vij eder och ville, attj kiøbstederne, som med eder i compagnie ehre, samme forordning lader forstendige och eder der epther retter, saa och attj med dett forderligste en richtig forthegnelse i vortt cantzelli jndskicker paa huor mange skibe, i for den 19 novembris, som i forordningen om formeldis, kiøbt haffuer,

Digitized by Google

saa och huor store dj ere, huad de naffn dj haffuer, och huem deri participanter ehre, paa dett vij kongelig Vurde i Spanien sickerligh kand advisere ingen vnderslag aff vore vndersatter att skie. Dermet etc. Haffniæ den 31 janvarii 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 10.

141. **17 Feb. 1625.**

To Drenge skulle sendes til Tugthuset.

Til Ernst Normand.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Effthersom oss vnderdanigst forberettis de thuende drenge effther voris førige missive att vere examineret, saa och den største for thing och domb med høyeste eed att haffue bekrefftett den skammelige gierning, hand med en anden liden dreng der paa din gaard Selsøe skulle haffue bedreffuitt, aldrig att vere skeed, ey heller anden vinde vden dette vmyndige barn (effther din beretningh) kand føris, da bede vij digh och ville, attu med allerførste forskreffne thuende drenge thill vor kiøbsted Kiøbenhaffn i Thuckthusitt fremsender. Dermed etc. Frederixborg den 17 februarii 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 16—17.

142. **18 Feb. 1625.**

En Arvesag mellem Magnus Alexander og Vessel von Vellen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vider, att oss vnderdanigst forredragis aff oss elskelige Magnus Alexander, vor skibs capitein, huorledis der skall begiffue sigh naagen irring och thrette imellom hannom och hans suoger ved naffn Vessell von Vellen, anlangendis all hans federne och møderne godtz och løssøre, hannom aff forskreffne hans suoger Vessell von Vellen att forhollis imod all rett och billighed (som hand formener), efftherdj hans suoger ichе, effther hans berettning, kand giøre beuisligtt hannom effther hans affgangne foreldre aff federne och møderne arff dett ringeste att haffue bekommitt, huilken sagh hand for eder haffuer indsteffnitt och thill Lanscrone bytingh henuisis, da eptherdj hans affgangne suoger saauell som den, der endnu leffuer, haffuer althid boitt, veritt saa och deris borgerlige neringh hafftt i Kiøbenhaffn, saa och den heele arff hans saauelsom hans søskinds anpart. sammestedtz (effthersom oss andragis) henførtt, bede vij eder och ville, attj vden naagen forhalning och med første mueligtt endeligen emellom hannom och forskreffne hans suoger Ves-

Digitized by Google

sell von Vellen dømmer, saa uitt loff och rett medfører, som i ville antsuare och vere bekiend. Dermed etc. Skreffuitt Frederixborgh den 18 februarij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 17.

143. **22 Feb. 1625.**

Rodemestrene skulle lade Isen vække i Gravene.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och ville, attj aarligen, naar behoff giøris och saa hart frosett ehr, att mand bequemmeligen kand gaa paa isen, rodemesterne thilholler, att de lader vecke her om vor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa frembt de iche huer gang, dett forsømmis, thi daler thill oss ville forbrutt haffue. Iligemaade bede vij eder och ville, attj bijfogden aduarer, att hand forskreffne rodemestere, saa offte dett forsømmis, derforre thilthaler, vden hand selff 20 daler thill oss desligest ville forbrut haffue. Dermed etc. Hafniæ den 22 februarii 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 20.

144. **26 Feb. 1625.**

Der skal indsættes en ny Skolemester ved Vor Frue Latinskole.

Til doctor Hans Reisener.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, attj os elskelige mester Frantz, skolemester her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, forholler samme skolethieniste med forderligste ad resignere, som dett sigh bør, och igien indsettis ad vere lector theologiæ vdj stifftskoelen vdj vor kiøbsted Roskild, saa och giører eders største flid, att skoelen strax med en dygthigh och skickelig person vdj forskreffne mester Frantz hans sted forsees, som vngdommen bedre kunde forrestaa, end hid indthill skeed ehr. Der med etc. Hafniæ den 26 februarij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 21.

145. **25 April 1625.**

Fogden i Børnehuset forvises af Riget.

Thill Mogens Kaas.

Christianus 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede digh och ville, att du den quinde, som haffuer thient i Børnehusitt her i vaar kiøbsted Kiøbenhaffn och for naagen sin forseelse nu ehr satt j fengsell, att du hinder aff sitt fengsell lader entledige; desligest och Carl Spinner, som i samme hus fougitt haffuer veritt, att hand och ehr-

Digitized by Google

ledigis, dog att hand giffuer sin strenge forpligtt inden en forsagtt thid att remme vore lande och riger och aldrigh mehre sigh i nogen aff dennom att oppeholle. Der med etc. Hafniæ den 25 aprilis 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 39.

146. **25 April 1625.**

Byens Indkomst skal anvendes til Befæstningen, der skal ansættes 2 Natmestere og Borgerne opfordres til flittig at søge Skydebanen udenfor Vesterport.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vider, at eptersom vij naadigst forfarer, borgeriett her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn att falle besuerligtt dett arbeide paa vollen och anditt, bede vij eder och ville, attj eder imod oss erklerer med forderligste, huorthill byens indkomst anvendis, efftherdj vij formener, den burde komme byen i saa maade thill forlindring. Iligemaade efftersom vij naadigst komme vdj forfaring, den ene nattmester iche noch att vere byen vell att bethiene, bede vij eder och ville, attj betenker saa och eder emod oss vnderdanigst erklerer, om dett vaar gaffnligtt endnu att haffue en ved Østerportt, som bagh flaaden kunde vdfare. Desligest efftersom vij forfarer, skydebanen i dett gieste herbergh vden Vesterportt her for forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn att forsømmis, och borgerskabitt den iche saa flittig att søge, som forordnitt vaar, ville vij, attj forskreffne borgerskab thilholler, att dj forskreffne skydebane søger effter den derom giorde forordning anseendis, ad den ehr anstifftett, ad de sigh skulle exercere med deris gener att omgaais. Dermed etc. Hafniæ den 25 aprilis 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 39.

147. **26 April 1625.**

Der skal udvises Plads til en Kirkegaard og Kirke udenfor Østerport mellem Svovlhuset og Vejen uden Forhindring for Skansen, der skal bygges ved S. Anne Bro.

Til Mogens Kaas och borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och ville, attj med forderligste en beleilig platz vdseer wden Østerport thill en kirkegaard, huor och i fremtiden kunde bequemmeligen en kirke settis och dett imellom Suouelhusitt och veyen, dogh om her effter hus der skulle byggis, att dett kunde vere thill minste impediment; iligemaade att dett kand vere den skantze, som vij naadigst ehre thilsinds i fremthiden vden flaaden ved S. Ane bræd att lade bygge, vden forhindring, och attj den strax lader affpeele och thill kirkegaard forordne. Dermed etc. Hafniæ den 26 aprilis anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 40.

Digitized by Google

148. **29 April 1625.**

Det skal undersøges, om Sukkerraffinadøren ikke har forbrudt sine Privilegier.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, attj flitteligen och rett forfarer om den sucker refinerer, her vdj byen aff os naadigst for nogen thid siden ehr privilegerit paa des handell, sigh vdj alle pungter haffuer forhollett effter samme vore benaadinger och den forpligtt, som hand skulle giffued eder effter voris befalling. Och dersom da befindis hannom att haffue giordt der imod, skall hand tiltalis, om hand for samme misbrugh skyld icke bør samme privilegia att haffue forbrutt och der foruden att stande thill rette som den, der icke haffuer effterkommitt sin vdgiffne forpligtt, mens vore privilegier och benaadinger misbrugtt haffuer. Dermed etc. Hafniæ 29 aprilis 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 45.

149. **29 el. 30 April 1625.**

Hr. Christian Fris skal i Kongens Fraværelse have Tilsyn med Staden.

Til cantzeller her Christen Fris. Fich befalling att haffue opseende med Kiøbenhaffns bye.

C. 4tus. Helse eder oss elskelige her Christen Fris thill Kragerup, ridder, vor throe mand, cantzeller, raad och befallingsmand vdj S. Knuds closter vdj vor kiøbsted Odensee, kierligen med Gud och vor naade. Vider, att epthersom vij for høye och vigtige aarsager skyld nu ere thilsinds vdj egen person att begiffue oss her vdaff rigett med en anseenlige krixmagtt vore elskelige kiere religions och blodsforuandte och anhørige vdj dett Romerske rige vdj deris betrengte och farlige thilstand thill vndsettningh (mere findes ikke).

Sæl. Tegn. XXIII. 46.

150. **3 Maj 1625.**

Enhver skal holde Gaden ren udenfor sin Dør. Volden istandsættes.

Til her Cantzeller.

C. 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, attj dett saaledis lader forordne, att her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn en huer gadens och anden wrenlighed fra sin dør och hus bortforskaffer, och de, som dett vdj rette thid iche vdføre, derfor pantis eller bøde, och med den anordning giortt ehr opholler, indthill vij anderledis thilsigendis vorder. Ere vij och naadigst thilfredtz, att borgemester och raad volden her om forskreffne vor kiøb-

Digitized by Google

sted Kiøbenhaffn, huor den nedfaller, med jord lader opklappe och den med pile eller anden thræ belegge. Dermed etc. Hafniæ den 3 maij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 47.

151. 4 Maj 1625.

Kansleren Christian Fris maa anlægge en Vej fra Bygraven til sin Have.

Til Mogens Kaas.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vid, att vij naadigst haffuer vndtt och beuilgitt oss elskelige her Christen Fris thill Kragerup, ridder, vor throe mand, raad och cantzeller, en vey fra bys graffuen och vd thill sin haffue, huilken forskreffne her Christen Fris dogh paa sin egen bekostning skall lade indplanke. Thi bede vij digh och ville, att du med forderligste samme vey, som bequemmeligst kand vere, vduiser. Der med etc. Hafniæ den 4 maij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 49.

152. 6 Maj 1625.

Nogle Bøder tilfalde Vartov Hospital.

Til Claus Daae och Palle Rosenkrantz.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vider, att vij naadigst haffue for gaatt anseett, att i de penge, som i thill de fattige skulle vdlegge, thill Vartous hospitall her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn vdgiffuer. Dermed etc. Hafniæ den 6 maij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 51.

153. 6 Maj 1625.

Mogens Pax skal bøde en Sum Penge til Vartov Hospital.

Til Mogens Pax.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vid, att vij naadigst effther din vnderdanigst begiering och anfordring digh beuilgitt haffue, att du digh vdj egteskab maa begiffue med oss elskelige jomfru Birgitte Mund. Dogh ville vij naadigst hermed befallett haffue, ad du derfore thill Vartous hospitall her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn halff thredie thusinde rixdaler in specie eller deris verd vdgiffuer. Dermed etc. Hafniæ den 6 maij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 51.

154. 6 Maj 1625.

De Penge, som ere udbetalte til Vartov Hospital (jfr. Nr. 153), skulle anvendes til dets Bygning.

Til doctor Hans Reisener och Knud Marqunrsen.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, att i huis penge, i aff oss elskelige Claus Daae, embitzmand paa vortt

Digitized by Google

slott Draxholm, Mogens Pax, befalningsmand paa vaar gaard i Roskild, och Palle Rosenkrantz, embitzmand paa Vordingborg slott, vore mend och thienere, paa Varthous hospitals vegne bekomendis vorder, i deraff thill forskreffne hospitals brøst och porters bygninghs behouff der sammestedtz anuender. Dermed etc. Skreffuitt Hafniæ den 6 maij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 51.

155. **8 Maj 1625.**

De Adelspersoner, der have overfaldet Vægterne, skulle holdes fængslede.

Til her cantzeller.

C. 4tus. Helse eder oss elskelige Christen Fris thil Kragerup, ridder etc. Vider, att effthersom oss fordragis, huorledis wagthen der vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn om natter thide thitt och offthe aff adels personer skall offuerfaldis paa gaderne och ilde tracteris, da paa dett saadant vdj voris frauerelse och imidler thid vij ehre vde her aff rigitt sampt huis andre wleiligheder, der aff kand foraarsagis, mue affstillis och forrekommis, da bede vij eder saa och nu hermed naadigst befalle, att i, naar saadanne thilfelde och groffue excesser skeer och deroffuer for eder beklagis, att i da aff samme adels personer handen thager att forbliffue vdj deris logementer indeliggendis thill saa lenge vij derpaa naadigst kunde kiende. Skreffuitt Frederixborgh den 8 maij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 53.

156. **17 Maj 1625.**

Prins Christians Befaling om Folkene paa Ladegaardene.

Thill rentemesterne.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vij thilskicke eder herhos en forthegnelse effter voris elskelige kiere her faders egen anordning, huorledis med altingh paa Chroneborgh, Frederixborgh och Kiøbenhaffns slotte och des vnderliggendis ladegaarde skall forhollis, saa och huad folck aff thienisten skall affskaffis, huor epther i eder kand haffue ad rette, och lensmendene i deris regenskaber lade passere. Dermet etc. Frederixborg den 17 maij 1625.

Memorial paa adskilligtt, som ehr befallett att eptherkommis paa Kiøbenhaffn, Frederixborg och Chroneborg lehne och des vnderliggendis ladegaarde, huilkett ehr saaledis thill regenskab ad føris och lensmendene gaatt giøris.

1. Quindfolken paa alle ladegaardene skall forskaffis huad som de behøffuer, saa de intett haffuer att bie effther.

Digitized by Google

2. Den lange stall thill Frederixborg skall flyes med thag, saa den ehr thør, vdiligemaader ladegaarden skelnis med straa, naar Gud vill, att langhalm ehr att bekomme, i midler thid skall der hengis straa paa.

3. Dett vdskud, som nyligens paa den store ladegaard ehr opsatt op thill feestallen, skall ferdigh gioris, saa ad gaulene thilmuris, och baasene flyes, dogh aff bønderne, lofftitt skall med elletræer och anditt thømmer offuerleggis, saa att høe och foder kand ligge derpaa. Vdj samme vdskud skall gioris krøbber thill fæett saasom i øxenstallen, huilke skall huggis i Kiøbenhaffn och effther-haanden fremføris, saa ad de mod den thid, fæett skall stallis, kand vere ferdige. Bryndmesteren skall legge render ind i samme krøbber saa och ind i den ny melkestuve; vdj samme render skall leggis thuende render vnder jorden, saa ad vanditt kand løbe aff, huorthill skall skaffis planker fra Kiøbenhaffn.

4. Kallestien skall offuerleggis med deller, huilke skall ligge løsse, indthill de bliffuer thøre.

5. Stengierderne alleuegne skall flyes aff bønderne, epthersom dett sigh bør, och skall den grøfftt imellom ladegaardtz marken och Frersløff opkastis, huilken halffparten aff slottid och halffparten aff bønderne skall bethalis.

6. Tuende gaule skall paa den stald ved Beridergaarden opmuris, den ene som vender imod Berider platzen och staar paa muren, den anden ved enden der som veritt haffuer slagitt husitt neder ved enden aff porthen.

7. Dett thømmer, som endnu staar offuer ende, skall thagis neder och leggis vdj den stald, som tagtt ehr, och merkis aff en thømmermand, saa att mand dett igien kand bruge.

8. Dett blegehus, som ehr bygtt paa Ølskiøbs mark, skall flies med thagh och vinduver saa och døre och settis der vdj itt quinfolk, som der vdj kand boe, dogh att hun intett fæe holler, som kand giøre skade i vangen. Vdj samme hus skall vdbrydis den kedel, som nu der vdj staar, och en anden, som thienlig er thill b[r]ygekiedel, fra Kiøbenhaffn lade hentte der thill.

9. Der skall fra Kiøbenhaffn forskickis thi fanger med en, som kand thage vare paa dem, huilke paa Frederixborgh skall spisis saa och vdj thaarnitt om natten foruaris; de samme skall nederthage en huelning och med samme arbeide forbliffue indthill sligtt ehr forrettitt.

Digitized by Google

Fortegnelse paa folkitt som skal affskaffis:

1. Thønnis smid skall ichon beholle saa megitt folk, som hand kand holle en post vogen och fire arbeidsvogne ved magtt med.

2. Sneckeren skall skaffe hans folk gandske aff.

3. Spormageren skall allene bliffue, mens folkitt affskaffe.

4. Sadelmageren och hans søn skall bliffue, de andre affskaffis.

5. Hiullemanden med en dreng skall bliffue, de andre afskaffis.

6. Den fule fenger, som sist aff Thysland komb, skall bliffue, den anden, som ehr den gamlis søn, affskaffis.

7. De thuende vrtegaardtzmend skall huer beholde en suend och en dreng.

8. Den, som varer paa cannickerne, skall affskaffis.

9. Thorngiemmeren skall affskaffis, och skall porteneren i den nederste portt vare thornitt med porten.

10. Der skall ichon hollis j postuogen med fire arbeidtzuogne.

11. Høeknipperne skall affskaffis.

12. Thill huer ladegaard skall ichon bliffue en koeuaagthere med en drengh effther leiligheden.

Thill Kiøbenhaffn:

1. I haffuen skall folken affskaffis saa nehr som mesteren och en suend j vrterhaffuen och en suend i kiøkenhaffuen, naar naagitt vdj kiøkenhaffuen skall lugis och flyes, skall dett skee ved Holmens folk, som althid brugeligtt haffuer veritt, eller och med folk aff Birkett.

2. Den vogn, Knud haffuer i haffuen, skall affskaffis.

3. Naar vrtegaardtzmanden skall haffue jorden flyed thill kaal, rødder och anditt sligtt, da skall lensmanden derthill forskaffe hannom plouge.

4. Lensmanden skall skaffe dennom paa ladegaarden saltt och thræ och anden nøtterfftt, som de kand behøffue, och haffue indseende, att alting gaar rett thill.

5. Paa snedickeren paa Kiøbenhaffn skall giffuis agtt, huad hand giør, efftherdi dett synis med hans arbeide att gaa naagitt langsom fortt, och ehr best, ad huer løffuerdag giøris affreigning med hannom, huad hand haffuer giordtt, saa att hand intett arbeide vden expres befalling thager sigh fore, och naar dett arbeide paa Børsen ehr ferdigtt, skall folkitt affskaffis.

6. De boer, som staar paa Mynthen wteckitt, skall teckis saa och slottett igien med thagh flyes, der skall intett nytt begyndis, mens husene skall hollis vnder thagh.

Digitized by Google

7. Der skall leggis thag paa Jegergaarden thill Frederixborgh, och husitt skall forbindis med skillerom, som skall forbindis op i tagitt.

8. Der skall gieris flere bøtter thill ladegaardene alleuegne.

9. En vaskerpige skall bliffue hos prinsen, huilken skall bliffue i fadeburstuven och giffues kostpenge lige ved de andre piger i fadeburstuven.

10. Melk och smør skall selgis paa alle ladegaardene thill dennom, dett begierer.

12. Vegtergangen thill Chroneborgh skall flyes, saa att muren iche bliffuer forderffuitt.

13. Hans Steennuinkell skall haffue dett lossementt inde, som Peiter Italiener i boede, och skall derimod aff hans besoldning, saauitt hushyren kand settis, hannom affkortis, hannom skall altt dett podsereverk leffueris registeritt.

14. Der ligger itt stycke gyllenstyck i stuven thill Kiøbenhaffn, som hører Anders Oluffsenn thill, huilkett skall hannom igien thilstillis.

15. Efftherdj der ehr ingen heste vdj haffuen, och den lamme smid intett haffuer att giøre, da skall hannom befalis att thage vare paa de heste, som brugis thill slotted och der imod en anden affskaffis.

16. Lensmanden thill Kiøbenhaffn skall lade flij baade sluser, dammer och veyene, saauitt bønderne dett kand thaalle, och giffue agtt paa ladegaardene, att de i rette thide driffuis, som dett sigh bør.

17. Thill Chroneborg och Frederixborg och des vnderliggendis huse och ladegaarde skall intett aff nye giøris, mens dett, som bygitt ehr, holdis ved magtt, saauitt skie kand.

18. Dett hus ved Sundby ferge skall ferdigis med thagh, saa dett kand bliffue ferdigtt, och naar bønderne naagitt ehre ledige, da skall de flye paa broen sammestedtz saa och fylde broekaren, dersom de endnu wfyldt ehre.

19. Dett hus thill Ibstrup, som wtacktt ehr, skall theckis.

Sæl. Tegn. XXIII. 58—59.

157. **21 Maj 1625.**

Borgerne opfordres til at sælge Salt i Landet, da Kongen har opgivet sit spanske Saltkompagni.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, at epthersom høystbemelte Kongelig Mayestet naadigst haffuer opgiffued de spanske saltt compagnier, vdj Halland och Blegind funderede vare, och vij effther

Digitized by Google

naagle oss elskelige Danmarkis rigis raads angiffuende och begiering gierne saae, ad andre kunde vide den leilighed och sigh bethiden der heden med saltt att begiffue, paa dett ad induonerne dersammestedtz ey skulle lide naagen mangell paa saltt, da bede vij eder och naadigst ville, attj dette voris breff lader der vdj byen forkynde, paa dett ad borgerskabitt der aff byen eller andre, som selff saltt fra Spanniena eller Franckrige haffuer ladit hente med deris egne skibe, dett kunde lade der heden føre, dog att de dett selger och affhender for den taxtt och verd, som billigtt kand vere, efftersom de ville andsuare. Dermed etc. Frederixborg den 21 maij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 60.

158. **4 Juni 1625.**

Rentemestrene skulle under Pesten flytte til Roskilde.

Rentemesterne finge breff ad forflytte for sygdomen fra Kiøbenhaffn och thill Roskild, indthill Gud vill, at sygdommen igien formildis. Frederixborgh den 4 junij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 68.

159. **29 Juni 1625.**

Indtægten af hver fjerde Tugthustavle maa under Pesten anvendes til Pesthuset.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att vij naadigst effther eders vnderdanigste anhollingh ehre thilfredtz, att huis, vdj den fierde thugtthusztaffle vdj kirken samlis, maa saa lenge, som pesten varer, thill pesthusitt anuendis. Dermed etc. Andnorskouff 29 junij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 71.

160. **29 Juni 1625.**

Kongens gamle Mynter skulle tages for fuld Værd.

Till borgemester och raad j Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att effthersom vij naadigst komme vdj forfaring en stor wskickelighed vdj Kiøbenhaffn ad begaais formedelst den sidste mynteus affsettelse, idett slagtere, bagere, kroersker och andre, som naagitt i skellinger och thoe skellinger vdseller, forskreffne skellinger och thoe skellinger iche for fulle verd, som de hidthill haffuer veritt gangbare for, ville anamme aff den aarsage, de formener samme smaa myntt och ad skulle affsettis, da efſterdj høystbemeltte Kongelig Mayestet, voris elskelige kiere her fader, endnu intett herom haffuer befallett, och oss iche heller naagitt om saadan myntens videre affsettelse ehr benist, bede vij eder och hermed byde, att i her vdinden haffuer flittigh indseende och en huer

Digitized by Google

der vdj byen thilholler mynthen effther høystbemelte Kongelig Mayestets forordninger i kiøb och sall for fulle att anamme, saa frembtt huem her imod ad giøre sigh vnderstaar, derfor iche vill thilthallis. Dermed etc. Anduorskouff den 29 junij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 71—72.

161. **6 Juli 1625.**

En berygtet Kvinde skal tiltales.

Til borgemester och raad vdj Kiøbenhaffn.

C. 5tus, med Guds naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis vduolde prins, vdj Kongelig Mayestetz voris elskelige kiere her faders och naadigste konnings frauerelse thill regieringen forordnitt. Vor gunst tilforn. Vider, att epthersom vij naadigst komme vdj forfaring, itt quinfolk vdj Kiøbenhaffn ved naffn Maren Jensdatter vdj S. Peders strede ad skall befindis, som vngdommen aff studenter, serdelis Norske, skall thill sigh holle, och nu nyligen blant anditt ehr befunden thill lige aff thuende personer att skall haffue thagitt strenge forpligtt paa egtheskab, thi bede vij eder och ville, attj hinder thilthalle lader, om hun iche for saadanne sine slemme groffue mishandlinger bør att forsuere byen och byens gebiett, saa frembt hun och iche ellers for sine lettferdige begangne bedriffther och forsett iche kiendis thill thuchtthusitt eller anden straff. Der med etc. Anduorskouff den 6 julij anno 1625.

Sæl, Tegn. XXIII. 73.

162. **6 Juli 1625.**

Hospitalet skal udrede 500 Daler til Løskøbelse af Fanger i Algier.

Til hospitalitt vdj Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att epthersom vi naadigst komme vdj forfaring hundrede danske och norske fanger vdi Argers att vere fangne, thill huis ransonering och vdløselse vij voris naadigste missiver om collect offuer begge rigerne haffuer laditt vdgaae, och efftherdj vij ehrfarer saadann collect iche nochsom ad kunde thil strecke thill forskreffne fangers vdløselse, bede vij eder och naadigst ville, attj aff hospitals forraad 500 speciedaler thill forskreffne fangers ransonering contribuerer, och attj forskreffne penge thill oss elskelige, hæderlig och høylærd mand Dr. Hans Reysener, superintendent offuer Selands stifftt, strax fremsender, som dem siden thill fangernis fremtarff skall anvende effther den ordinantz, hannom derpaa giffuen ehr. Dermed etc. Anduorskouff den 6 julij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 74.

Digitized by Google

163. **12 Juli 1625.**

Der maa beskikkes en Kapellan ved den tydske Kirke.

Til docter Hans Reisener.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att effthersom sognefolken thil den thyske kirke vdj Kiøbenhaffn vnderdanigst ehre begierendis en ved naffn magister Johan Stenmand thill deris capellan ad ville kalle, effthersom i des leilighed aff denne her vdj indlagde deris vnderdanigste supplication ydermere vittløfftigen haffuer ad ehrfare, huilken deris vnderdanigst begiering vij naadigst haffuer beuilgitt, efftherdj de dennem beklager en præst icke samme thieniste kand bethienne, bede vij eder och ville, att saa frembt forskreffne magister Johan Stenmand aff eder døgthigh befindis, i da hannom thill den thydske præstis capellan ordinerer, efftherdj vij forfarer, ad almuen sigh daglig thil samme thydske kirke formerer, och de sigh vnderdanigst ehrbyder hannom selff ad lønne och vnderholle och vdj denne skrøbelige thid saadantt dogh billigt ehr. Der med etc. Anduorskouff den 12 julij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 77.

164. **15 Juli 1625.**

Hver Sandbaad skal føre en Ladning Sand til den ny Bro paa Amager.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn fich breff att thilholle dem, som sandebaade bruger och der med deris nehring søger, ad huer dennom en lading sand thill den ny brou ved Amager skall leffuere samme brou med ad opfylle. Anduorskouff den 15 julij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 79.

165. **20 Juli 1625.**

Det forbydes Medlemmerne af det danske Kompagni at bære deres Medbrødres Lig til Jorden.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att epthersom vij naadigst ehrfarer, endnu den vedtagene seduane der i Kiøbenhaffn vdj dett danske compagni att gaa i suang, att nemligh, naar en laugsbroder ved døden afgaaer, de andre da thilsigis hannom att bære thil sit leigersted, tha bede vij eder och ville (allehaande wleiligheder, som der aff kunde komme och foraarsagis, att forekomme), attj forordner naagle visse personer, som for en billigh och lidelige verd borgerskabett y eller vden compagniet, ihuemb de ere eller vere kunde, samme døde affgangne thill deris leyersted kunde bere. Der med etc. Anduorskouff den 20 julij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 79.

Digitized by Google

166. **20 Juli 1625.**

Paa Grund af Pesten forbydes det Borgere at drage ud til Markeder.

Til borgemester och raad vdj Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att epthersom vij naadigst ehrfarer, sygdommen vdj Kiøbenhaffn nu flux att thage offuerhand, dett Gud dogh naadeligen formilde, da paa dett den iche videre paa andre steder her vdj landitt vdspredis, bede vij eder och ville, saa och hermed byde och befale, attj menige borgerskabitt alle och en huer, ingen vnderthagen, foreholler och flitteligen aduarer, att ingen sigh skall vnderstaa ad drage thill nogle markeder enthen vdj Kiøge eller nogen anden kiøbsted her vdj rigitt, imeden och all den stund sygdommen saaledis grasserer, saa frembt huo sigh her imod forseer iche thilbørligen ville straffis. Iligemaade bede vij eder och ville, attj thuende kiøbmend opnefffner, som med oss elskelige Mogens Kaass thill Frøstrup, embitzmand paa Kiøbenhaffns slott, och Sten Villomsen, admirall paa Bremmerholm, kunde dømme salttcompagniett i Kiøge och en deris skipper imellom, naar forskreffne Mogens Kaas och Sten Villomsen herom hos eder giøre anfordringh. Der med etc. Vordingborg den 20 julij anno 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 81.

167. **29 Juli 1625.**

Det forbydes Borgerskabet paa Grund af Pesten at besøge Varberg Marked.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att effthersom vij naadigst komme vdj forfaring markett vdj Varbierg bye aarligen paa S. Laurentij dag att hollis, da efftherdj pesten endnu allenegne continuerer, bede vij eder och naadigst ville, attj borgerskabitt der vdj Kiøbenhaffn thilholler, sigh iche iaar thill samme markett att begiffue, saafrembt de iche ville derfor thilthallis och straffis. Der med etc. Andvorskouff 29 julij 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 84.

168. **28 Okt. 1625.**

Bønderne i Birket skulle henlægges fra Vor Frue Kirke til en anden af Universitetets Kirker.

Til Vniversitetit vdj Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vider, att epthersom bønderne vdj birkit hidthils haffue søgtt Vor Frue kirke vdj Kiøbenhaffn, och vij naadigst ehrfare dennom ingen stolesteder att skall vere vduist formedelst den store mengde aff folk der vdj byen, som

Digitized by Google

samme kirke søger, thil med ad de prædicken forsømmer, naar de komme vdj byen, och snarer slaar sigh thill drick och snermb, da bede vij eder och ville, atij dennom en anden aff vniversitetz kirker vduiser, som dennom kand vere mest beleiligh, hvilken de her effter skall søge, och dennom der vdj deris stolesteder lader forordne; dog skall de deris præste thiende och rettighed stille her effter som thilforn yde oc giffue thill sognepræsten vdj Vaar Frue sogen i rette och bethimelige thid, saauitt som de hid thils giffuid haffue, mens huad belanger offeren om høythidelige dage saauelsom och for brudvielse, kirkegang och naar børn døbis, dett skall de giffue thill præsten vdj den kirke, som i dennom att søge nu anordnendis vorder, och intett videre. Dermed etc. Roskild den 28 octobris anno 1625.

Sæl Tegn. XXIII. 105. **Mogens Kaas fik samme Dag Brev om at være tilstede for at paase, at Bønderne faa den Sognekirke, »hvor næst og bekvemmeligst kan være«.**

169. **8 Nov. 1625.**

Graveren (Kureren) paa den ny Kirkegaard skal forblive i sin Stilling indtil Afgjørelse af hvem der skal beskikke ham (se kirkehist. Saml. 3. R. I. 456—57).

Til borgemester och raadmend i Kiøbenhaffn, item de høylærde.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigste ville, attj den curer, som paa den ny kieregaard haffuer veritt indsatt, der wdj lader forbliffue, dogh ingen sin rettighed der med bethagitt, indthill sagens vddragtt. Dermed etc. Andvorskouff den 8 novembris 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 107.

170. **17 Dec. 1625.**

Holmens Folk maa nyde deres Proviant hjemme i deres Huse.

Til rentemesterne och Sten Villomsen.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att vij naadigst haffue beuilgitt høybaadtzmends maather, skibmend och deris mother, quartermestere och professer paa Hans Kongelige Maiestetz orlougs skibe, deris vnderholling hiemme i deris huse att maa bekomme, naar de hiemme ehre, isteditt for deris vnderholling paa Holmen, dogh attj dermed haffuer indseende, ad Hans Kongelige Maiestet inted mehre affgaar end huis dem paa Holmen pleyer att giffuis, och att, om de icke wdi rette thid paa Holmen kommer, ad dem da i deris maanidts kost affkortis, ligesom vdj maaltiderne paa Holmen pleyer ad skiee. Desligest efftersom oss elskelige Sten Villomsen haffuer angiffued en ved naffn Lucas Hendrichsen sin thienniste for en capitain thill skibs

Digitized by Google

ad præsentere, da ehre vij naadigst thilfredtz, at hand paa Hans Kongelige Maiestetz naadigste behaug for en leutenant antagis, om hand fornøden giøris, och ad hannom hans besolling aff renteriett som de andre bliffuer fornøyett. Der med etc. Anduorskouff den 17 decembris 1625.

Sæl. Tegn. XXIII. 127.

171. 3 Jan. 1626.

Klædekompagniet skal levere Klæde til Soldaternes Mundering.

Til Christopher Vrne.

Christianus qvartus. Vor gunst tilforn. Vid, efftersom hoes klede compagniet vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn thill dette thogh och des fornødenhed en anseenlige summa klede ehr bleffuen vdtagitt, som effter deris regenskabs formelding skall beløbe sigh thill elluffue thusinde siuff hundrede rixdaler, efftersom du des leilighed aff hoesfølgende deris offuergiffne memorial haffuer att ehrfare, da ehre vij naadigste thilfredtz, ad dennom derimod maa kortis thi thusinde daler courrent med deris efftерstaaendis rente, som skall vere forfalden thill Alle helgens dagh anno 1625, dogh att varene, efftersom billigtt och rett ehragtis, huos dennom betingis. Sammeledis ehre vij naadigst thilfredtz, at huos dennom maa vdtagis klede thill alle de danske soldater thill klede och liveree, som nu skulle vdskickis aff rigitt, som maa vere aff alle slags farffuer huad strax kand bekommis, dogh att huert compagnie bekommer itt slags liveree och aff en farffue, som med deris fodfahner skall accordere, huor med dett snariste mueligtt ehr skall fortfaris, att samme liveree bliffuer enthen wdj kiøbstederne thill oldermendene for skredderlaugene vddeltt, saa och i Børnehusitt, saauitt skie kand, forferdigitt, at de saa snart mueligtt bliffuer ferdig giorte. Sammeledis efftersom kledecompagniet videre vnderdanigst begierer en parti klede att leuere, som wdi voris armee thill soldaterne kunde vddelis thill klede, saa ere vij naadigst thilfredtz, att de en parthi klede der thill mue leffuere thill Bremen, som dennom siden effterhanden imod huis de oss vnderdanigst skyllighe ehre kand bliffue kortett, dogh att dett oss iche høyere anslais eller thilregnis, end dett thill Hamborg for beste kiøb wdj disse tider kand bekommis, och ehr her itt soldat liveree betalt effter indlagde fortegnelse, huilkit digh thill efftterretning thilsendis, ehr ochsaa att agte, att wdj kledecammeritt skall findis naagle gamble livereer, som, saauitt de thilstrecher, skulle brugis thill samme danske compagnier, och huis iche er noch aff huertt slags thill itt compagnie, skall der-

Digitized by Google

thill saa mange forferdigis, att de, saauitt skie kand, brugis. Der med etc. Skreffuitt Rodenborgh den 3 janvarij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 134.

172. 3 Jan. 1626.

Gyldenløves Gaard paa Gammeltorv maa sælges til Bartholomæus Haagensen.

Til Christopher Vrne.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vid, at vij naadigst ehr thilfredtz, att du oss elskelige Hans Vldrich Gyllenløffs gaard paa dett Gamle torff wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn maa thill oss elskelige Bartholomeus Haagensen, vor prouiantskriffuer, selge och affhende med des thilliggende boeder effter dett maaell, du derpaa haffuer laditt thage, huorfore hand thill digh skall bethale elloffue thusinde enkende rixdaler, halffparthen thill Paaske och resten thill Pintzedagh førstkommendis, huorpaa du kand thage foruaring och hannom paa gaarden vort skiødebreff bestiller. Dermed etc. Rodenborg 3 janvarij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 134—35.

173. 3 Jan. 1626.

Gyldenløves Gaard i Højbrostræde skal sælges.

Til Axell Arenfeld.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vid, att vij naadigst ehr thilfredtz, att du effter din vnderdanigst beretning maa selge den gaard vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn wdj Høybroe strede, som nu ehre vortt herberge och vij oss elskelige Hans Vldrich Gyllenløffue giffuitt haffuer, for sex tusinde och itt hunder daler courrant att ehrlegge thill pindtzdag førstkommendis vdj Kiøbenhaffn, Hamborgh eller Bremen, huor befalis, dog att forskreffne summa ehrleggis wdj enchende rixdaler, sex mark slette for en species daler beregnitt, och naar forskreffne summa bliffuer ehrlagtt, ville vij paa samme gaard naadigst giffue lade skiøde och foruaringh. Der med etc. Rodenborg 3 janvarij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 135.

174. 3 Jan. 1626.

Mogens Kaas skal have Tilsyn med Børnehuset.

Til Mogens Kaas.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vij bede digh och naadigst befale, att du digh Børnehusitt der vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn antager och dermed haffuer grandgiffuelige indseende, eptersom oss elskelige

Digitized by Google

Christopher Vrne, vor mand, thienner och rentemester digh dett skall leffuere och derom vnderuisning giøre, och skall aldelis ingen forordning skie med hantuerkerne, wden dett i synderlighed bliffuer befalitt, men altingh der med forhollis, eptersom dett allerede ehr vdj verk stillett, huor om Joris Peitersen all leilighed videre ved att berette. Dermed etc. Rodenborgh den 3 janvarij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 135.

175. 8 Jan. 1626.

Om Maaden at bringe Silkekompagniet paa Fode.

Til Frederich Redtz och Ernst Normand.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vider, att eptersom vij aff adskillige oss forekommende beretninger saa och effter silke compagniets vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn deris offuergiffuene supplication naadigste forfare forskreffne compagnie iche vell att kunde lenger bliffue ved eller continuere, med mindre vij saauelsom participanterne skulle komme vdj merkeligh skade, da bede vij eder och ville, attj paa voris naadigste behagh och ratification forskreffne compagnies forualtere och participanter for eder tager och paa efftertølgende maneer med dennom tracterer och handler, wdj huilken eders tractation i eder med oss elskelige her Christian Fris thill Kragerup, ridder, vor troe mand, raad och cantzeller, haffuer att besperge och beraadslaae. 1. Ad handle med dennom om en visse parti aff de silkeuare, de allerede haffue liggende, thill oss selff vdj vortt kledecammer att antage och anamme lade effter den pris beuisis och vdregnis skall dett att komme compagniet ad kaaste, som dennom skall kortis paa den summa penge, de thill oss vnderdanigste skyllígh ehre, och ville vij for den pris, forskreffuitt staar, for fyrgetyffue thusinde rixdaler sielff beholle. 2. Ad forskriffue de fornemste kremmere och kiøbmend fra kiøbstederne, som med silke vare handle, och dennom foreholde, om en huer dennom, paa kortiste termin skiee kand, ville antage à l'advenant for enn billigh pris aff forskreffne compagnies godtz och pengene derfor wdj vort rentecammer paa forskreffne compagnies vegne att ehrlegge, som paa forbemeltte oss hos compagniet thilstaaende gield kand kortis, huor imod vij naadigst samme compagnies privilegier ville haffue igien optagitt, saa en huer sidenn och saa snart saadanne vare ehre bethalde skall fri och wbehindritt vere alle saadanne och deslige vare att indføre och forhandle, huor de best kunde. Ehr derfore best ad med dennom om en visse termin handlis offuer altt, naar de varene skulle betale, och jo snarer dett

Digitized by Google

skieer, jo før kunde de fra andre steder dennom thilforhandle som de best kunde. 3. Efftersom Johan de Villom sigh ehrbyder att ville selff vnderholle naagle aff forskreffne silkeueffue thill en 8 eller 10 aff de beste mestere, da skall dett ochsaa foraffskedis, dogh en huer fri fore ad handle med hannom eller iche, om de ville; och skulle i eder beflitte, om andre kiøbmend, som med silke vare handler, ville en, to eller flere mestere antage och giffue arbeide, paa dett samme handverk och manufactur, som med saa stoer vaar bekostning och skade ehr stifftett, iche aldelis skulle igien nederleggis, men ad dett dogh effter handen kunde wdj rigitt plantis och faa frembgangh. Dermed etc. Rodenborg 8 janvarij 1626.

Postscriptum.

Huad veffuere redskab, harnisker, gumbecken, callender mølle och altt anditt redskab, som thill samme manufactur och hantuerk hører och dett anhengigh ehr, ville vij, att compagniet selff for den taxtt, derpaa giort ehr, skall beholle, saa och alle materialia och raa vare, som iche ehre forarbeidede, vntagen naagen catun eller andre raa vare kunde thill vortt Børnehusis arbeide behøffuis, huorpaa thilsiunsmanden i forskreffne Børnehus Joris Peitersen ved naffn skall giøre vnderrettning, efftersom hand agter ad forsuare. Datum vt in literis.

Sæl. Tegn. XXIII. 135—36.

176. **24 Jan. 1626.**

Der stilles en Frist for dem, der skylde Kongen Penge.

Til borgemestere och raadmend i Kiøbenhaffn.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vider, att dett ehr høystbemeltte kongelig Mayestetz naadigste villie och befaling, att vij skulle lade opskriffue huis penge, hoffuitstoell och rente, som naagle aff eders middell och borgerskabitt her wdj byen vnderdanigst thill laans haffue opbaaritt for naagen thid forleden effter deris derpaa vdgiffne handskriffters lydelse, och efftersom en part der aff ehr allerede opskreffuitt aff høystbemeltte Hans Mayestetz rentemester, thi bede vij eder, attj eder der effter rette, saa och borgerskabitt, som her paa hosføyede och indlagte fortegnelse ehr opskreffuitt, thilholler wden naagen forhall och forsømmelse ad kunde samme opskreffne hoffuitstoell med all éffterstaaende rente wdj rentecammeritt ehrlegge och aldelis affbetale thill den rette thid, som eder aff bemelte rentemestere ehr forlagtt, huor effter i eder endeligen kunde haffue ad rette och for skade ad thage vare. Dermed etc. Hafniæ den 24 janvarij anno 1626.

Vniuersitetit fich breff ligesom forskreffuitt staar ad thilholle éfterskreffne ad betale Hans Mayestet. Datum vt supra. D. Jonæ

Digitized by Google

Charisij arffuinger 1000 dr. 1 septembris. M. Herman Nielsen, professor, 400 dr. 17 septembris. Mr. Hans Aalborigs arffuinger 200 17 decembris.

Fortegnelse paa borgerskabitt j Kiøbenhaffn, som ehre Hans Kongelig Mayestet penge skyllige, som dennom ehre nu opskreffne: D. Jonæ Charisij arffuinger 1000 rdr. 1 septembris Mr. Herman Nielsen, professor, 400 rdr. 17 septembris. Assverus Homelkens 300 rdr., Villom Dopp 500 rdr., Kort Busk 300 rdr., Claus Soll 400 rdr., Claus Johansen 350 rdr., Esaias Fleisker 300 rdr., Gertt Meyer 300 rdr., Herman Woest 1000 rdr., Herman von Dellen 350 rdr., Herman von Hammen 300 rdr., Hans Jensen 300 rdr., Helmer Rode 500 rdr., Hans Hansen 700(2?) rdr., Jørgen Poffuelsen 700(2?) rdr., Niels Jensen, skriffuer, 1000 rdr., Niels Jacobsen 300 rdr., Niels Hansen 300 rdr., Reimert Peitersen 300 rdr., Søffren Ibsen 300 rdr., Anders Oluffsen 500 rdr. thill Fabiani Sebastiani dagh. Christopher Thrønner 700(2?) rdr., Dirich Badskier 300 rdr., Hendrich Berner 1000 rdr., Herman Borgrave 500 rdr., Isack Kortz 500 rdr., Lauritz Hansen 300 rdr., Maria Lepape Tage Andersens 500 rdr., Nicolaus Suabe 1500 rdr., Sten Pedersen, guldsmed, 300 rdr., Søffren Bugge 400 rdr., fich selff breff, Verner Kloemand 500 rdr., Niels Madtzen som før boede i Ydsted, 100 rdr., Gert Zachariesen 300 rdr., Jens Nielsen 400 rdr., Jens Munck, capitein, 300 rdr., fich selff breff, Lyder Braske, 250 rdr., Peder Christoffersen, 300 rdr., Johan Post och Johan Euertsenn 7000(2?) rdr., mester Hans Aalborigs arffuinger 700(2?) rdr.

Sæl. Tegn. XXIII. 146—48. De sidste fra Chr. Thrønner af medregn. er der ingen Tids Frist angiven for. Fabiani Sebastiani Dag gælder for alle fra Asverus Homelkens af medregn. til Anders Oluffsen medregn.

177. **1 Feb. 1626.**

Jakob Drejer maa opkøbe Rav.

Til her Christen Fris, cantzeler.

C. 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vider, att vij naadigst paa 4 aars thid haffue beuilgitt Jacob Dreyer, borger och induaaner i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, allene huis raff, som ved søekanten vddj vortt rige Danmark falde kand, att maa opkiøbe och sigh thilforhandle. Thi bede vij eder och naadigst ville, attj med hannom contrahere lader, huad hand aarligen der aff thill oss och chronen giffue skall. Dermed etc. Rodenborg den 1 februarij anno 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 141.

Digitized by Google

178. **25 Feb. 1626.**

Noget tyrkisk Garn skal forarbejdes i Tugthuset.

Til Mogens Kaas.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Efftersom der langsomeligh thid skall haffue staaitt indpacked naagitt tyrchiske garn och vld vdj Bernehusett, da bede vij eder och ville, attj dett lader optage och dett ved fire mend, som sigh paa saadant forstaae, lader besigtige och thill tinge giffue beskreffuitt, huorledis samme vuld och garn nu befindis ad vere, och dett siden saa megitt der aff dygtigh ehr der vdj Bernehusitt lader forarbeide och forbruge, paa dett saadant wdj lengden iche aldelis skulle bliffue thill wnytte. Dermed etc. Hafniæ 25 februarij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 157.

179. **10 Marts 1626.**

Nogle Børn skulle indsættes i Tugthuset.

Mogens Kaas fich breff, att naar hannom thilskickis naagen fattige born fra Roeskild, hand dennom da i Thuckthusitt skulle lade anamme, saauelsom ochsaa itt pigebarn, som skall haffue vdgiffuitt sigh ad vere besatt, och hinde lader derfor straffe, ad forfaris kand aff huis befalingh eller indskydelse hun dett haffuer giort. Andvorskouff 10 martij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 162.

180. **10 Marts 1626.**

En Mand skal optages som Lem i Vartov.

Hospitalsforstander i Vartov fich breff ad indtage en ved naffn Anders Ottesen wdj forskreffne hospitall, naar naagen platz ledigh bliffuer, forhollendis sig med hannom lige ved andre hospitals lemer samestedtz. Anduorskouff 10 martij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 162.

181. **10 Marts 1626.**

Nicolaus Skrøder skal fremdeles nyde Løn af Rentekamret.

Til Christopher Vrne.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Huad neruerende Nicolaus Skreder oss vnderdanigst lader andrage anlangende sin løn for sin thieniste wdj den thyske kirke der wdj Kiøbenhaffn, haffuer i aff herhosføyede hans supplication ad forfare, thi bede vij eder och naadigst ville, att dersom saaledis ehr, att hannom samme løn pleyer och bør att giffuis aff Kongelig Mayestetz rentecammer, att i hannom da contenterer och

Digitized by Google

affbetaler ligesom hans formend, huilkitt i eder saaledis thill regenskab da kunde haffne ad føre. Der med etc. 10 martij 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 168.

182. 26 April 1626.

Vor Frue Skole og de tilhørende Residenser skulle gøres istand til Mikkelsdag.

Til docter Hans Reisener med kirkeuergerne for kirkerne i Kiøbenhaffn.

C. 5. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, attj nu strax wdj sommer och førend heden for megitt thiltager wdenn nogen forhalingh lader skelne Vor Frue skole och thilhørige residentzer saa och dennem ellers forferdige, saa skolemesteren, conrector och hørerne der wdj kunde komme att boe thill Michaelis, thagendis herfore aldelis ingen forsømelse, anseendis ordinantzen eder derforuden der thill holler. Der med etc. Hafniæ den 26 aprilis 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 186.

183. 26 April 1626.

Naar Sygdommen i Tugthuset ophører, skulle de Børn, der ere sendte til Roskilde Hospital, igen kræves tilbage.

Til Mogens Kaas.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, att naar fredligtt for sygdom wdj Thucktthusitt vorder, i da de børn, som her aff Børnehusitt thill Roskild hospitall ehre forskickede, igien der fra affordrer. Dermed skeer vor villie. Hafniæ den 26 aprilis 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 186.

184. 26 April 1626.

Rasmus Stensen løslades af Tugthuset.

Mons Kaas fich printzens missive, att hans førstelige naade ehr thilfreds, att Rasmus Stensen maa aff Thucktthusitt forløffuis. Hafniæ den 26 aprilis 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 186.

185. 12 Juli 1626.

Befaling om at tilendebringe det Ostindiske Kompagnies Proces om Hvalfangst.

Til Christian Thomesen.

C. 5tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vider, att eptersom oss elskelige Johan Bram, borger och induoner her wdj Kiøbenhaffn och beuinthaber for dett Ostindiske compagnie, med hans medconsorter for oss vnderdanigst haffuer laditt andrage om deris hualfiskfangs proces, da bede vij eder och naadigst begiere, attj all muelige flid

annender, ad samme sagh med forderligste kand vdføris och thill ende komme och aldelis maatte bliffue affskaffett, saa och ad den derpaa lidne skadis restitution med all flid procureris eller och sagenn wdj venlighed forligis, paa dett forskreffne Johan Braem med sine consorter en gang igien thill deris egitt maatte komme, thill huilken ende forskreffne Johan Braem sin broder Goddertt med hans fuldmagtt thill den Hagh afferdiger, som eder om den sagh ydermere och vittløfftiger kand berette. Dermed etc. Hafniæ den 12 julij anno 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 215.

186. **6 Avg. 1626.**

Ove Høg skal have Tilsyn med Børnehuset og Tugthuset.

Til Offe Høgh.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Efftersom vij eder oss elskelige Axel Arenfeld thill Bassenes Kongelig Mayestetz krigscommissarij bestillingh wdj Hans Kongelig Mayestetz renterie ad forualte naadigst haffue befalitt, da bede vij eder och naadigst ville, attj wdj ligemaade Børnehusitz och Tuckthusits inspection eder paatage, haffuendis flittigh indseende, att altingist der inde skickeligenn och vell thilgaaer. Dermed etc. Hafniæ den 6 augusti 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 225.

187. **12 Sept. 1626.**

En Vanfør bliver Lem i Vartov.

Til hospitals forstander i Vartoe.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och ville, attj neruerende Maren Andersis hindis sønn, som ehr vanføer, dervdj hospitalitt anammer, naar naagen platz ledigh bliffuer, forhollendis med hannem ligeved andre hospitals lemmer sammestedtz. Dermed etc. Hafniæ den 12 septembris 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 230.

188. **15 Sept. 1626.**

2 Drenge fra Tugthuset sendes til Frankrig forat lære Segldugsprofessionen.

Til Offe Høgh.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Vij bede eder och naadigst ville, attj aff seigeldugs drengene wdj Thucktthusitt thuende de beste och bequemligste vdtager, huilke i fra Sunditt med skibe i Frankerigh skall indskicke deris hantuerk der sammestedtz frembdelis ad lære, och ehre vy naadigst thilfredtz, attj dennom naagen pension maa anordne, efftersom i fornødenn ehragter, huor aff di med huis de selff

Digitized by Google

videre kunde forthienne sigh kand paa de steder vnderholle, och attj dennom forskaffer borgemester och raads reise pas her wdj byen, ad de paa deris hantuerk ad lære vdreiste ehre. Dermed etc. Hafniæ 15 septembris 1626.

Sæl. Tegn. XXIII 233.

189. **23 Sept. 1626.**

H. U. Gyldenløves Vaaninger i Studiestræde skulle sælges eller bortlejes.

Til Jørgen Danielsen och Lauritz Hansen.

C. 5tus. Vor gunst tilforn. Efftersom oss elskelige Hans Vldrich Gyllenløffue haffuer naagle voninger vdj Studiumstrede, da bede vij eder och naadigst ville, saa och hermed fuldmagtt giffue, attj samme voninger maa lade vurdere och effter vurderingen selge och affhende, och attj pengene, som de selgis for, thill oss elskelige Jens Høgh thill Vangh, befalningsmand offuer Stiernholms lehn, leffnerer, som ehr aff høistbeltte Hans Kongelige Mayestett forordnett ad vere forskreffne Hans Vldrick Gyllenløffuis verge; och om i dennom iche selge kunde, attj da indseende haffue, huad folk i samme voninger komme ad boe, saa voningerne hollis ved lige och husleyen i rette thid vdkommer, huilken forskreffne Jens Høgh paa forskreffne Hans Vldrich Gyllenllø ffuis vegne skall thilstillis. Dermed etc. Hafniæ den 23 septembris 1626.

Sæl. Tegn. XXIII. 238.

190. **9 Feb. 1627.**

Magistraten skal dømme i en Sag mellem Skibskaptejn Moritz Printz og Johan Bram.

Til borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Vor gunst tilforn. Vider, at efftersom der begiffuer sig trette imellom os elskelige Moritz Printz, vor skibs capitain, och Johann Bram, borger vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, anlangendis adskillige mangeler, som ere giort forskreffne capitain vdi sit regenskab paa en reyse til Spanien med it vort skib nemlig den røde Løffue, som Jahan Bram paa samme reyse fragted haffde, for huilcke hand formener, forskreffne Johan Bram bør att staa hannem til rette, och efterdi samme sag skal haffue veret for eder indsteffnitt och aff eder til 4 mend henviist, som den dog siden igien til eder haffuer ind stillet, och hand endnu icke dermed er kund kommet til nogen ende, da bede vi eder och biude, att i vden nogen videre dilation eder samme sag foretager och parterne ved endelig dom adskiller, saa forskreffne Mouritz Printz engang for alle hermed maa komme til ende. Kiøbenhaffn den 9 februarij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 272—73.

Digitized by Google

191. **25 Marts 1627.**

Der paalægges Købstæderne en Told til Bygningen ved S. Anne Bro.

Til kiøbstederne.

C. 4. giøre alle vitterligt, att efftersom vj naadigst for gott haffuer anseet en ny bygning ved S. Annæ bro her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn att lade forferdige til voris skibs flodis, Holmens, Tøyhusetts, Slottens, byens och anden rigens defension och forsickring, da efferdj til des behoff en merckelig summa penge vil anvendis och opgaa, haffuer vi med os elskelige Danmarckis rigis raads bevilling och samtycke saaledis anordnet, at aff efftersкreffne vare, som her udj riget indføris, skal til forskreffne bygnings fornødenhed giffuis och contribueris vdj neste efterfølgende aar saasom efterfølger: Aff alt Spansk och Frantz salt, som hiid i riget aff nogen kiøbmend indføris, vere sig indlendisk eller vdlendisk, skall giffuis 4 ß Danske aff huer tønde, dog adelen huis salt di sielff lader hente med kiøbmend, som salt for sig sielff icke føre, her for forskaanede. Sammeledis skal huer indlendisk kiøbmand, som nogen silckevaare indfører, vere sig huad det er, intet vndertaget, giffue 6 pro cento, och vdlendiske 8 pro cento. Disligeste och huer indlendisk kiøbmand, som klede indfører, giffue 3 pro cento och vdlendisk 4. Thi bede och befale vi etc. Giffuitt Stade 25 martij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 288—89.

192. **27 Marts 1627.**

Bisperne skulle gøre Forslag om Indrettelse af et eneste Hospital for hele Riget.

Til cancelleren och statholderen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wy bede eder och naadigstt wille, att i skulle tale med bisperne udj negdenn, om mand icke kunde anaarde(!) et hospitall paa et welbeleyligt steed mit udj rigett, huortheden ald indkombstenn aff de andre kunde hen wendis, och sammestedtz ordinere alle hospitalls lemmer da, som udj rigit fantis, deris vnderholding och qvartier vnder en forstander och inspectore med andre nødvendige opvartelse, huorudoffuer offuer hundrede personer flere, end nu skeer, kunde vnderholdis, de och bedre till Guds fryct och andre skickelighedt kunde hollis, huilckett hijdindtill inted observerit er, medens wj formene och troe viszeligen, att der skulle findis personer vdj, som aldrig haffuer kundt deris børnelerdom, huorfore vi ey kunde befinde nogen allmysse att være saadanne Guds forgangne lemmer att vnderholde. Dog mene wy ingenlunde her med de mennisker, som galne eller afsindige ere, eller

Digitized by Google

och de, som døffue ere, medens dennom, som kunde høre och sandtze, alligeuell de haffue nogen mangell och brech paa liff och lemmer. Och wille vj saaledis, att alle voris fogeder, embidtzmend, borgemestere och raadmend och andre officerer skulle frembskicke paa hospitalls bekostning alle de hospitals lemmer, de kunde opsperge hos dennom, der emod alle betler och trygler aff deris gebiett att forjage. Och endog det siunis att ville bliffue altt for mange, naar de mue sende dennem alle fremb, huor jmod skall actis, att husholdingen er ringere udj ett hospitall end udj saa mange. Stade den 27 martij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 291.

193. **24 April 1627.**

Der paalægges en Told af Skibene i Sundet til Opførelse af en Fæstning ved S. Anne Bro.

Til tolderne i Sundit.

Wor gunst tilforn. Vi tillskicke eder her hos føyede vor obne breff, anlangendis en thold att anamme och opberge der udj Sundit och Belt till vore forretagene festning, som vi ved S. Anne broe for vore kiøbsted Kiøbinghaffn dem, som seigle och handle paa de farevande till forsickering, acte nest Guds hielp at lade opføre, huilckett vi ville at i skulle lade holde der veed Toldboen thillstede och derefter opberge en halff rixort aff huer lest, till samme festning bliffuer forferdigett och icke lenger, efftersom voris naadigste befalning, i der om for nogen kort tid siden haffuer bekommett, ydermere vdviser, huilcket i os till regenskab saaledis skulle lade føre. Wasserbad den 24 aprilis anno 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 299.

194. **8 Maj 1627.**

Den øverste Hører ved Vor Frue Latinskole skal have Godtgørelse for hvad han har mistet i Indtægt ved Solbjerg Bys Nedlæggelse.

Til Off Høgh og Mogens Kaas.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom vj for nogen aar siden forleden haffuer naadigst for gott ansett Solbierg bye her udj vort land Sieland vdj Sockelundtherrit vdj Kiøbenhaffns birck och till vor Frue sogen her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn liggendis des tilliggendis jord och eyendomb att lade bruge till auffl vnder vor ladegaard for vort slott Kiøbenhaffn och dennem thill forskreffne Vor Frue kircke, som er øffuerst hører till Vor Frue skole, wnderdanigst lader andrage sig aff forbemeltte Solberg bye for sinn bestilling att haffue

Digitized by Google

hafft nogenn aarligenn indkomme, huorimod hand ingenn vederlag skall haffue bekommett, der forskreffne Solberg ehr bleffuen lagt vnder ladegaardenn, vnderdanigst derfor begierendis, vij hannom nogen vederleg ville beuilge, da bede vj eder och ville, att i des leylighed forfarer och eder mod os erklere och samme eders erklering i vor cancellie indfører. Haffniæ den 8 maij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 307.

195. **29 Maj 1627.**

Om Tolden af Skibene i Sundet til St. Anne Bros Befæstning.

Til tollderne vdj Sundet.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom j vnderdanigsten begerer att vide, huorledes j eder skulle forholde med told och contribution till S. Annæ brois befestnings opbygelse effter forige vore der om udgiffne befallinger att opberge der udj Sundit och Beltt aff de varer, som ey reignis udj lester tall, anseendis adtskillige vare er anslagene vdj styckvis paa en visse penge thold at udgiffue, da bede vi eder och biude, at j aff saadanne vare lader paa vore vegne opberge en halff ort offuer huer daler och (af) cronens told, som udgiffues till os och cronen paa vore strømme Øresund och Beltt, och dett saaledis, indtill vj anderledis tilisigendis vorder; dog ville vj, att Suenske skulle vere forskaanede for denn told att udgiffue, och ey vore egne vndersaatter, huilchet j saaledis haffue till regenskabatt føre. Beutzemborg 29 maij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 318—19.

196. **16 Juni 1627.**

Byen anmodes om at yde Kongen Forstrækning af Penge.

Til borgemesterne i Kiøbenhaffn.

Woris gandske venlig helsenn nu och altid forsendt med Gud allermegtigste nest voris venlig tacksigelse for beuist gode, huilckett igienn att forskylle wj altid vill findis villige. Wj haffuer bekommet Kongelig Mayestetz woris allernaadigste herris naadigste skriffuelse belangende ilig vndsettning aff penge wnderdanigst Hans Mayestett att tillskickis, och at de thoe første terminer med forderligste och nu strax tillige maatte erleggis, och efflerdj wj icke tuiffler en huer jo lettelig wed sig selff kand betencke, huad fare Hans Kongelig Mayestet voris allernaadigste herre och dette rige kunde tillslae offuer saadan mangell, er voris wenlig begering till eder, att i de tuende første terminer jm rixdaler in specie, saa vit mueligt er, med forderligste

Digitized by Google

ville ehrlegge, och att j, som høyeste macht paaligger, her med wille ille. Her med etc. Aff Kiøbenhaffn den 16 junij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 329.

197. **7 Juli 1627.**

Magistraten skal afgøre en Trætte mellem Johan Post og Niels Jonsen i Anledning af Grænsen mellem deres Huse.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Huad nerverende Niels Joensenn vnderdanigsten lader andrage, huorledis os elskelige Johan Post skall haffue ladet bygge hannem noget for ner der udj uor kiøbsted Kiøbenhaffnn, haffuer j aff her hos føyede hans affgegiffuene(!) memorial ydermere at forfare. Thi bede vj eder och biude, att i samme sag flitteligen lader forfare och hannem (dersom hannem er noget skeedt till kort) till rette forhielpe enten ved venlig forligelse maall eller ved lovlige dom, som i kunde for os forsuare. Lavenburg 7 julij 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 337.

198. **2 Sept. 1627.**

Borgerne skulle forsyne sig med et Aars Proviant og Ammunition.

Til stadthollderen F. R. och Friderich Vrne.

Wor synderlig gunst tilforn. Wj bede eder och ville, att j borgerskabitt der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn tillhollder, att en huer dennom forsørger med prouiant och fetalie paa ett aars tid vdj det ringeste, j synderlighed de, som dett kand formaae och till weige bringe, huilckett fremmede, som sig der hen ville begiffue, och saa skulle till kende giffuis, och paa dett forbemelte vor kiøbsted med krud, blye och lunter saa uijtt mueligt ehr, kunde forsørgis, da ville vj, att j borgerskabitt der sammesteds skall befalle, efftersom en huer deris formuffue kand taalle, att enhuer skall forsørge sig selffuer thill ett halff centener, 20, 16, 12; de, ringere ere och fattige, thill 8, 4, 2, och j dett ringeste till ett pund krud, huor till de aff borgemestere och raad skulle taxeris, som borgernis villkaar best er bekendt. Vdj lige maader ville vj, att med blye och lunter skall anor[d]nis, efftersom en huer kand affsted komme. Rensborg den 2 septembris anno 1627.

Sæl. Tegn. XXIII. 374.

199. **20 Jan. 1628.**

Om Underholdning for dem, der ere flygtede fra Jylland og Hertugdømmerne.

Til borgemester och raad j Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wijder, at wi her hoes tillskicke eder tuennde woris obne breffue, det første anlangendis de vduigte aff

Digitized by Google

nort land Jylland och førstendommit om deris borgelige nering, det andet om collect till deris opholld, des uidere indholld j widere der aff haffuer at erfare. Bedendis eder och ville, attj samme voris obne breffue her paa Raadhusit lader læse och forkynde, saa en huer kand uide sig der epter at rette och forholde och siden hollder der offuer, som det sig bør. Haffniæ den 20 janvarij anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 20—21.

200. — 13 Feb. 1628.

Gentagelse af Paabudet om Provianteringen. Jfr. Nr. 198.

Til borgemester och raad vdj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiider, at efftersom denne tijds leilighed udkreffuer alting at haffue udj god agt, saa siunis os eblant andet vell att uere fornøden, at i saa uell som meenige borgerskab her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn eder paa aar och dag skulle vdproviantere, paa det i des bedre kunde uere forsicheret, om noget vformodentlig, det Gud naadeligenn affuende, paakommer. Bedendis eder derfore och ville, attj eder paa aar oc dag vdprovianterer saa och meenige borgerskabett forrehollder, at de ochsaa dennom en huer paa saa lang tijd vdprovianterer, saa oc tillhollder dennom som formuffue haffuer att [de] proviant jndlegger mere end paa aar och dag, paa det de kunde, om nøden trenger, for billig betalling vndsette dennom, som jche formuffue haffuer, proviant vdj mengden att jndkiøbe och jndlegge. Haffniæ den 13 februarij anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 35—36.

201. — 17 Feb. 1628.

Paabud om Vedligeholdelse af Mikkel Vibes Kro.

Til Thomis Lurck.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiid, at efftersom ui naadigst komme vdj forfaring, huorledis os elskelige Jacob Michelsen, borgemester her udj uor kiøbsted Kiøbenhaffnn, med affgangne Michell Wibe skall haffue bekostet och ladet bygge skydeplatzen med detz bygning uden for Vester port, och den nu formedelst forsømmelse forfallder saa och jche der med forhollis effter voris naadigste privilegium, du der paa bekommet haffuer, da bede ui dig och ville, attu med de andre affgangene Michell Vibes arffuinger indseeende haffuer, att forskreffne skydeplatz med detz bygning repareris och veed magt holldis eller och en anden der till fuldmegtiger, som den ved magt kand hollde och sig forhollde effter den privilegium, de der paa ehrlanget

Digitized by Google

haffuer, saa frembt forskrefne grund och eyendomb iche till byen skall uere brutt. Befalendis etc. Haffniæ den 17 februarij anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 39.

202. 27 Feb. 1628.

Om Fordelingen af Krigshjælpen til Kongen.

Til borgemestere och raad vdj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Vider, at eptersom j sambt menige borgerskabet her udj uor kiøbstedt Kiøbenhaffn vnderdanigst haffuer beuilget os till voris armees fornødenhed 15000 speciedaler, da bede vi eder och ville, att j haffuer flittig indseende, att en huer der till udgiffuer effter deris formuffue, saa ingen sig billigen kand deroffuer haffue sig att besuerge. Haffniæ den 27 februarij anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 158.

203. 17 Maj 1628.

Hospitalerne i Roskilde, Helsingør og Slagelse skulle hver laane Vartov Hospital 1000 Dlr. til dets ny Bygning.

Til hospitalls forstandere udj Roskild, Hellsingør och Slagelse.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, at eftersom det allmindelig hospitall udj Wartou her for uor kiøbsted Kiøbenhaffn till detz opbyggellse en summa penge behøffuer, da bede ui eder och ville, attj forskreffne Wartous hospitall uden rente laaner och forstrecher med 1000 dr. courent aff N. hospitalls penge, huilche forskreffne Wartous hospitall efſterhaanden skall betalle, naar det igen paa fode kommer. Haffniæ den 17 maij 1628.

Sæl. Tegn. XXIV 79—80.

204. 2 Juni 1628.

Om Afgiften til Postbudenes Løn.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och ville, att i nu strax och jnden en maanid effter dette vort breffs dato lader tillstille voris postforualter, os ellskelige Jürgen Daniellsen, huis der rester aff de penge, j aarligen her aff byen skall giffue till postbuddernis besolling, och siden aarligen her effter lade udj rette tide samme postbudders penge vdkomme. Vdj lige maader ville vj attj det Islandske, Østindiske, klede och sillche compagnierne alffuorligen tillholder, att de ochsaa inden den tijd lader erlegge till forskreffne voris postforualter, huis de resterer udaff de penge, de

Digitized by Google

aarligen skall udgiffue till forskreffne postbudernis besollding. Haffniæ den 2 junij 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 89.

205. **20 Juni 1628.**

Kongens Tilgodehavende hos Borgerne skal inddrives.

Til byfogden vdj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, attu tillhollder effterskreffne vore borgere och jnduonere udj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, at de nu strax och med det allerførste affbetaller, huis de resterer och ere skylldige udj uor rentecammer effter deris handskrifftis formellding, som er først Hans Bengmand(?), kledemager her udj uor kiøbsted Kiøbenhaffn, rester effter hans handskriftis formellding, daterit den 13 aprilis anno 1618, jct rixdaler, som Hans Hanebom, skreder och induoner her sammestedtz, er forloffuer for; derhos affgangne Jørgen Lange, fordum bogbinder udj forskreffne Kiøbenhaffnn, hans arffuinger, at de udlegger huis penge hannom er forstragt her aff uort renterije den 17 junij anno 1618, huor emod hand haffuer indlagt her Christoffer Jacobsen Beender, capelan udj Greffuinge sogen i Odsherret, hans handskrifft daterit 16 maij 1616, jndhollder 50 dlr. udj mønt, xl slette dlr., som beløber med 84 ß xxx. dr. in specie xl ß; noch affgangne Claus Johansen førige skiffs bygmester hans arffuinger, att de udlegger huis penge hand paa uort rentecammer oppebaaret haffuer effter hans beuisis formelding daterit den 21 aprilis 1619, som indehollder paa 100 dr. till 80 ß paa dalleren; noch affgangene Anders Klockoe forige bager och jnduoner her udj forskreffne Kiøbenhaffnn hans arffuinger, att de udlegger och betaller huis penge, hand udaff uort renterie bekommet haffuer effter hans haandskrifftis formellding daterit den 14 junij 1619, som indehollder xx rdr.; noch affgangne Morten Delacute forige gartener udj vor lysthaffue her for [uor] kiøbsted Kiøbenhaffnn hans arffuinger, att de betaller och vdlegger huis penge, hand her udaff uort renterij bekommet och opbebaaret haffuer effter hans handskrifftis formelding daterit den 14 novembris 1620, nemlig paa jct och xx dr. courent; noch Blasius Gros, kammemager, induoner her udj forskreffne Kiøbenhaffnn, att hand betaller huis penge hand aff uort renterie bekommet haffuer effter hans handskrifftis formellding daterit den 12 julij 1622, jndhollder paa x corentdr., for huilche penge Niells Lauridtzsenn pottemager er forloffuer; noch Ebenhart Schipmand husmand her paa uort slott Kiøbenhaffnn, at hand udlegger huis penge, hand aff rentecammeret haffuer bekommet, som beløber sig effter hans handskrifftis indholld

Digitized by Google

j hundrede daler courent, huor Daniell Seller jnstrumentist och Johan Meiniche organist ere forloffuere for; noch Thomis Brer aff Callmer, at hand betaller huis penge, hand skylldig er udj uort rentecammer, som os elskelige Johan Bitter aff Kijl paa hans vegne paa regenskab for ett antall stecher Ølandske steenn, hand ueed forskreffne Johan Bitter haffuer ladet leffuere till vort bygnings behoff effter forskreffne Johan Bitters vnderskreffne beuisnings formelldingh, daterit den 29 septembris anno 1622, som beløber sig lxvij rdr. xvj ß. Disligeste och, at affgangne Thomis Simpssons fiolist hans arffuinger udlegget och betaller huis penge, hand her udj uort rentecammer haffuer bekommett effter hans handskrifftis lindellse daterit den 22 martij anno 1623, jndhollder paa ijct courant dr., huor aff er med hannom korted(?) aff hans besollding lxxv courant dlr., som paa forskreffne hans handskrifft er antegnet, och rester saa hoes hannem lxxv dr. courant. Och saafrembt de her udinden findis forsømmelig, ville ui, att du dennom ued retten derfore skall tilltalle. Haffniæ den 20 junij 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 95—96.

206. **5 Juli 1628.**

Om Tiden for Gudstjenesten i den ny Kirke udenfor Nørreport.

Docter Hans Reisener fich Hans Maiestets befalling att andordne, at der skeer prædichen udj den nye kirche uden Nørre port her for Kiøbenhaffnn en time eller hallff, førend tjenesten begyndes udj byen, efftersom hannem best sellff siunis bequemmeligst. Haffniæ den 5 julij 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 99.

207. **1 Sept. 1628.**

Om Afgørelsen af en Strid mellem det Ostindiske Kompagnis Forvaltere og Sten Villumsen og Medredere.

Til Claus Brochenhus, Signort Gabriellsen, Werner Clonmand och Bolldeuin Blanchefordt.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom der begiffuer sig ihrring och thrette emellom os ellskelige Jacob Michellsen, borgemester her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, sampt hans medbrødre det Ostindiske compagnies forualtere paa den ene side och os ellskelige Steen Willomsen till Thosøe, vor mand, tiener och befallingsmand paa Bremmerhollm, med hans medconsorter vdredere till det skib Charitas paa den anden sidenn, anlangendes huis inventarium, som bør at uere hoes det skib forskreffne Charitas, da paa det de engang

Digitized by Google

for alle kand komme till ende, bede uj eder och ville saa och her med befale, attj nu strax och met det første forskreffne tuistige parter for eder jndsteffuer och dennom om forskreffne skibs inventario enten till mindelighed emellom forhandler eller veed domb adskiller och huis udj saa maader bliffuer dømbt och forhandlet, attj det giffuer parterne fra eder beskreffuet, som forsuarligt kand uere. Haffniæ den 1 septembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 115.

208. **2 Sept. 1628.**

En Snedker bliver Lem i Vartov.

Til Dr. Hans Reysener, Knud Marcorsen och Simon Surbech.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Vider, at eptersom neruerende Christoffer Aagesenn, som os en tijd lang haffuer tient for en snedicher, vnderdanigst for os haffuer ladet andrage sig formedellst alderdomb och suaghedtz skylld iche lenger at skulde kunde fortiene sit brød, huorfaare hand vnderdanigst haffuer ueret begerende, vi naadigst ville forunde hanom en platz udj hospitallet her for uor kiøbsted Kiøbenhaffn, da bede vi eder och naadigst uille, att j forskreffne Christoffer Aagesen ind udj hospitallet her for uor kiøbsted Kiøbenhaffnn med forderligste indtager forhollendis emod hannom som med andre hospitalls lemmer dersammestedtz. Haffniæ den 2 septembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 117.

209. **6 Sept. 1628.**

Magistraten skal afgøre en Trætte mellem David Balfort og Lisbet Bertels.

Til borgemestere och raad udj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, at os ellskelige Dauid Balfhur, vor skibbygger, vnderdanigst for os haffuer ladet berette, huorledes hand udj langsommelig tid och paa nogle aar haffuer veret udj trette med en quinde her udj uor kiøbsted Kiøbenhaffnn ved naffnn Lisebet Bertells, och hand der med till ingen endelige ende kand komme, endog samme sag titt och offte for eder skall haffue ueret indsteffnet, huor offuer hand skall uere geraden udj stor penge spilde och vnødige vdgifft, och voris daglige arbeide end ochsaa er bleffuen der offuer forsømmet, da bede uj eder och ville, attj vden nogen dilation inden i dag 6 vger met samme sag till ende giører effter huis documenter for eder er indlagt, saa de en gang for alle kand bliffue atskillde och komme der met till en endelige ende, efftersom i vill ansuare och vere bekient. Haffniæ den 6 septembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 136.

Digitized by Google

210. **22 Sept. 1628.**

Mogens Pax skal straks indbetale en Sum Penge til Vartov.

Til Mogens Pax.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Vid, att for os vnderdanigst haffuer ladet andrage hospitalls forstandere udj Vartous hospitall, huorledis du iche endnu skall haffue erlagt de penge, som du for det gifftermaall, dig aff os for nogle aar siden naadigste beuilget ehr, skulle vdgiffue, huor offuer hospitallet sin forehaffuende bygning iche kand fuldferdige och till ende bringe, thi bede vi dig och ville, attu forskreffne penge, som du till hospitallet att udgiffue pligtig er, nu strax vden videre dilation at erlegge tilltencher. Haffniæ den 22 septembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 141.

211. **24 Sept. 1628.**

Hospitalerne i Roskilde, Helsingør og Slagelse faa Befaling til hurtigst muligt at indbetale en Sum Penge til Vartov Hospital. Jfr. Nr. 203.

Til hospitalls forstandere vdj Roskilld, Hellsingør och Slagelse.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom i tillfornn haffuer bekommet voris naadigste befalling at vndsette och forstreche Wartou hospitall her for vor kiøbsted Kiøbenhaffnn med en summa penge till detz forhaffuende bygnings fulldferdning, huilche iche endnu skall uere frembkommen, da bede vj eder och ville, attj, med forderligste skie kand, en deell aff samme penge till forskreffne Vartous hospitalls forstandere frembskicher och siden effter haanden de andre, efftersom j kand dem tillueye bringe, paa det bygningen sin fremgang kand grunde. Haffniæ den 24 septembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 151.

212. **29 Sept. 1628.**

Borgerskabet forskaanes for en Krigshjælp paa 5000 Dlr.

Til borgemestere och raad vdj Kiøbenhaffnn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom i haffuer bekommet tuende voris naadigste befallinger een huer formeldendis, att menige borgerskab her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn skall udj skatt udlegge 5000 sp. dlr., saa epterdj vj naadigst forfahre, att forskreffne borgerskab sig haffuer goduilligen ladet befinde for nogen kort tijd siden at udlegge 15000 rdr., som till os var udloffuet, da ville vj naadigst dennom for de første 5000 sp. dlr. haffue forskaanet, huor effter i eder haffuer att rette och forhollde. Haffniæ den 29 septembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 157.

Digitized by Google

213. **27 Okt. 1628.**

Adelens Bønder i Kjøbenhavns Len skulle gøre Arbejde paa Befæstningen.

Till en huer aff de adell, som haffuer godtz udj Kiøbenhaffns lehn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Effitersom vi naadigst till landsens defension haffuer ladet begynde et werck at legge her for vor kiøbsted Kiøbenhaffnn och vore och cronens bønder allene det at forferdige iche vell kand affsted komme, da bede vi dig och naadigst begerer, attu dine bønder her udj Kiøbenhaffnns lehn liggendis tillholder, at naar de derom tillsigis, de ochsaa samme verck at forferdige tillhielper, effterdj det saa uell dennom som vore bønder kand vere till forsichering, om noget vformodentlig, det Gud naadeligen affuende, kunde paa komme. Befallendis etc. Haffniæ 27 octobris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 165.

214. **7 Nov. 1628.**

David von Mandelslo skal være Lem i Vartov.

Til bispen och borgemestere udj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Vi bede eder och naadigst wille, attj nu strax vdj Wartous hospitall lader indtage neruerende David von Mandelslov och med hannom lader forholldis lige som med andre hospitals lemmer sammestedtz; och dersom vdj forskreffne Wartou jngenn seng ledig er, skall hand dog anammis och der emod en aff de andre syge, som tillfornn der jnde ere, forskichis till hospitalit vdj wor kiøbsted Roskild, huor den strax skall jndtagis och vnderholldis, jndtill j forskreffne Wartou nogen platz ledig bliffuer, saa skall hand komme hid tillbage jgenn. Haffniæ den 7 novembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 173—74.

215. **14 Nov. 1628.**

Der skal gives Vederlag for nogle Jorder udenfor Vesterport, der ere indtagne til Byens Befæstning.

Til borgemestere och raad vdj Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Effitersom for os vnderdanigst haffuer ladet andrage Mette affgangne Rasmus Islenders, huorledes nogen platzer, boder och een haffue vdenn Vester port tuende hindes vmyndige børnn tillhørige, som dennom effter deris fader arffueligen skall uere tillfallet, skall till byens befestning vere jndtagenn och dennom derfore jngen vederlag skall vere skeed, da effterdj vbilligt er, at de vmøndige faderløsse och vanfødde børnn deris federne jord

och arff vden vederlag skulle beroffuis, bede vj eder och ville, attj det saaledis lemper, at forskreffne vmøndige faderløsse och vanfødde børn skeer vederleg for deris jorder, och huis de haffue mist aff byen effter vuillige mends sigelse, efterdj de ere kommen till byens nøtte, och dersom da byenn nu iche kand haffue forraad dennom strax at betalle, at dennom da skeer nøyagtig foruaring derfor och renten erlegges, jndtill de kunde bliffue betalte. Haffniæ den 14 novembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 177—78.

216. **18 Nov. 1628.**

Paa Grund af Dyrtid skal Indkvarteringen i Kjøbenhavn have maanedlig Sold.

Til Niells Krag.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wid, at effter som wi naadigst haffuer befallet os ellskelige Frantz Rantzow till Rantzouhollmb, vor mand, raad och stadthollder udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, at lade jndquartere vor hoffane och et compagnie till foedtz her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, saa efterdj victualie och andet er meget dyrt her sammestedtz, da bede vj dig och ville, att du den anordning giøre, at forskreffne vor hoffane och compagnie thill fods kand bliffue maanidtligen affbetaldt. Haffniæ den 18 novembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 182.

217. **22 Nov. 1628.**

Tiggere skulle indlægges i Gamle Vartov.

Til bispenn, borgemestere och raadmend vdj Kiøbenhaffnn.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Effter som vi aff daglige forfarenhed naadigst fornemme adskillige mange betlere vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn at omgaae och sig med betlen allene ophollde, vanseet vj naadigst vell formene, dennom ved arbeide eller udj andre maader at kunde affskaffis, och naar det ny Vartou ferdig bliffuer, det gamle da bequemmeligst der till at uere, effter som det dog till stacheler er forordnet, da bede vj eder och ville, attj med hin anden her om beraad slager, huorledis forskreffne betlere affskaffis kand och saadant bequemmeligst skie kand, och eder med forderligste emod os vnderdanigst erklerer. Haffniæ den 22 novembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 194.

218. **24 Nov. 1628.**

Om Indkrævningen af en Pengesum, der er bestemt til Løskøbelse af tyrkiske Fanger.

Til Jacob Wllfelld och her Albret Sckiell.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, attj for eder lader fordre os ellskelige Iffuer Vind till

Digitized by Google

Klarupgaardt, vor øffuerste secreterer, och Steen Villomsen till Thousøe, vor admiral paa Bremmerhollmb her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn, vore mend och tienere, saa och os ellskelige Jacob Michellsen, borgemester, och Jørgen Danielsen, raadmand her sammestedtz, och dennom imellom forhandler eller dømmer belangende en summa penge, som de fangne udj Thyrchiet hos dennom thillkommer paa et skibskiøb, och at j der med giørrer till en endelige ende, anseende at vchristeligt er, att christne fangner deris indbyrdis vndskyldinger lenger vndgielde skulle. Haffniæ den 24 novembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 194—95.

219. **25 Nov. 1628.**

Magistratens Dom i en Sag mellem Hans Mandixen og Karsten Viltfang i Flensborg er indstevnet for Herredagen.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, at effltersom vi naadigst komme udj forfaring, huorledis en ved naffnn Hans Mandixsen aff Flensborg skall uere en andenn mand ved naffnn Carsten Viltfang aff forskreffne Flensborg, nu boendis udj Christianstad, en summa penge skylldig for noget klæde, hand aff hannem bekommet haffuer, och j skall haffue dømpt hannem till sin betalling, huorimod forskreffne Hans Mandixsenn samme eders dom till førstkommendis herredag skall haffue indsteffnet, och efflterdj formenis forskreffne Hans Mandixsen det allene att haffue giort den anden der met at opholle och retten forlenge, da paa det forskreffne Carstenn Vildfang der offuer sin betalling iche formedelst nogen vformodentlige tillfellde skulle miste, bede vj eder och ville, at j forskreffne Hans Mandixsen tillhollder, at hand samme penge, som hand forskreffne Carsten Vildtfang skylldig er, her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn indtill førstkommendis herredag paa retten nedersetter och sagen da effter steffningen kand ordelis. Haffniæ den 25 novembris anno 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 196. Et lignende Brev udstædtes 30 Nov. 1628 (Smstds. XXIV. 199).

220. **7 Dec. 1628.**

Om Kongens Skibskaptejners og Løjtnanters Deltagelse i Krigsskatten.

Til Frandtz Randtzou och Steen Willomsenn.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom vore skibscapitainer och lieutenanter her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffnn boende os vnderdanigst lader andrage, beklagendis, huorledis de med skatt att vdgiffue offuerijlles och offuer deris formuffue be-

Digitized by Google

suergis, da bede vj eder och naadigst ville, attj samme capitainer och lieutenanter effter en huers formuffue for skatt setter, huilchet vj will att skall affkortes vdj den penge skatt, som forskreffne Kiøbenhaffnns bye skall vdgiffue. Haffniæ den 7 decembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 203—04.

221. 12 Dec. 1628.

Om Bøndernes Arbejde paa Dæmningen ved S. Anne Bro og desl.

Til Mogens Kaas.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Wiid, att wy naadigst for gott haffuer anseett, bønderne paa dett lehn her epter for eckependinge att maa forskaanes och derimod samptligh huis ecker och arbeed som forfallder forrette, efftersom sedwaanligt, thj bede wy dig och wille, attu digh hereffter retter. Och efftersom med den demningh wed S. Anne broff langsom for sig gaard(!), da bede wy dig och wille, att du tilholler bønderne paa dett lehn dagligen wed twende sogner tillige att arbeide paa forskreffne demningh, jndtill den bliffuer opfyllt. Och efftersom du tillforn haffuer bekommett woris nadigste missive anlangendis øltønder, bønderne os att skulle med vndsette, daa bede wy dig och wille, attu dennom, som nogen ølltønder fremskickett haffuer, for huer tønde itt les weed aff windfeller och wurnede træer paa skoffuene igien lader vdwiise. Belangendes de twende piger her paa lehnett, som skall were tillkiøfft den fallske eed att giørre anlandis nogle faar, en mand vdj Kullekod tillhørige, dennom haffde wy naadigste beuillgett sine fingre att maa beholle. Huoreffter du dig haffuer at rette. Hafniæ den 12 decembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 207.

222. 18 Dec. 1628.

Magistraten skal dømme i en Sag mod en afsat Præst.

Til borgemestere och raad her i Kiøbenhaffn.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, att fra wor kiøbsted Nestwed er hiid ankommen en affsatt prest wed naffn Knud Jensen, som paa dett Blaa thorn sammestedz er for nogen angiffuellse anhollden. Thj bede wy eder och ville, att y forskreffne Knud Jensens sagh med dett første mueligt er for eder tager och dervdinden sentenzerer och dømmer, efftersom i kand erachte christeligt och billigt att were. Hafniæ den 18 decembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 211.

Digitized by Google

223. **19 Dec. 1628.**

Jakob Qvirinsen de Koch skal deponere en Sum, inden en Sag imod Lambert Berntsen kommer for Herredagen.

Til borgemestere och raad her wdi Kiøbenhaffn.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom wi nadigst kommer vdj forfaringh, huorledis en borger her vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn wed naffn Jacop Qvirins de Koch, hummellwrager, skall were os ellskelige Lambrett Berntsen, borger her sammestedz, ett hundrede rixdaler in specie och thollff thønder Spansk sallt skylldigh och i skall haffue dømpt Lambrett Berntzen till sin betalingh, huillchen domb forskreffne Jacop Qvirins till førstkommendis herredage skall haffue indsteffnett, och efftedj formenis forskreffne Jacop Qvirins dett allene att haffue giortt den anden dermed att ophollde och retten forlenge, da paa dett forskreffne Lambrett Berntsen deroffuer sin betallningh icke formedellst nogen vformodelig thillfalld skulle miste, bede wy eder och wille, att y forskreffne Jacop Qvirins tillholler enten borgen att stille for forskreffne summa pendingh, som hand forskreffne Lambrett Berntsen skylldig er och er tilldømbt att betale her vdj forskreffne Kiøbenhaffn eller och summen indtill førstkommendis herredage paa en rett paa raadhuusett att nedersette och sagen da effter steffningen kand ordelis. Hafniæ den 19 decembris 1628.

Sæl. Tegn. XXIV. 211.

224. **23 Jan. 1629.**

En Kvinde, der foregiver at have Forstand paa Planeternes Løb, skal forhøres af de Højlærde.

Til de høylerde wdi Kiøbenhaffn, D. Hans Mickelsen, M. Morten Matzen, M. Christen Jensen.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wy bede eder och nadigst wille, att y en qvinde wed naffn Annicken, som vdj raadhuuskelleren her vdj Kiøbenhaffn sidder anhollden, for eder fodrer och aff hende ehrfahrer om hun haffuer nogen forstand paa planeternis løb och egenskab, som hun faaregiffuer sigh allene att haffue fulld vdj sin thryglerj, som hun brugt haffuer, och huis i aff hende ehrfarer i dett vdj pennen forfatter och os lader tillstille. Hafniæ 23 januarii 1629.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wy bede eder och wille, att y lader den qvinde wed naffn Annichen, som her vdj raad-

Digitized by Google

huuskelleren sidder anhollen, komme for de høylerde, naar de dett begierer. Hafniæ den 23 janvarii 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 230—31.

225. **10 Marts 1629.**

En Sag mellem Johan Becker von Delden og Henrik Berner skal tilendebringes.

Til borgemestere och raadmend wdi Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom os ellskelige Johan Becker von Dellden, borger och jnduohner her vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, os vnderdannigst haffuer ladet andrage, huorledis for nogen rum thiidt siiden hand skall vere geraden vdj thretté med os ellskelige Hendrich Barner och affgangen Hendrich Fyren den elldre, borgere her sammesteds, anlangendis sitt formynderskab, som de skulle haffue hafft att faarestaa, beklagendis sig endnu iche dermed att vere kommen till ende, da effterdj vbilligt ehr saadanne sagher lenge att ophollldes, bede wy eder och wille, att y med dett forderligste och vden nogen widere dilation imellom forskreffne Johan Becker(!) von Dellden och forskreffne Hendrich Barner och affgangen Hendrich von Fyrens arffuinger sentenzerer och dømmer, saa dennom paa alle sider wederfares huis lough och rett ehr. Hafniæ den 10 martij 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 248.

226. **4 Maj 1629.**

Alle Bygninger skulle taxeres til at yde Skat til Befæstningen udenfor Vesterport.

Til borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Effitersom wy forfahrer, dett ny verk wed Westre portt, som till byens defension ehr begynt att forferdiges befalett, iche endnu att were fulldferdigtt, da bede wy eder och wille, att i nu strax vden nogen forsømmellse lader fulldforferdige samme werck, effitersom dett affstuckett, begyntt och befalett ehr. Och paa dett att verckett des bedre kand haffue fortgangh, och den ene iche meere end den anden skall graveris, wille wy att y, naar offuerslagh er giortt, huad samme werck kommer till att kaaste, effter de privilegier eder giffne ehre, skall alle vprivilegerede huse, gaarde och boder her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn taxere, huad aff huer huus, gaarde eller boe bør att contribueris, och att y dett jndfodrer och til werckens fortgangh igien henwender. Hafniæ 4 maij 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 274. Et lignende Brev fik Frands Rantzau 6 Maj. (Smstds. 274—75).

Digitized by Google

227. **13 Okt. 1629.**

Befaling til Bønderne om at age Sten til S. Anne Kastels Bygning.

Til Gabriel Kruse vdi Roskildgaard och Mogens Seested paa Kiøbenhaffns slott.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wy bede dig och wille, att du alle wor och chronens bønder och thiener till wor gaard vdj Roskilld liggendis tillhollder, att en huer dennom, naar ruggen er saaed, opgraffuer kampe steene till trey les, saa store, som tov heste huer steen kand age, och siden paa førett vdj winteren ager samme trey les steene till S. Anne chastells bygninghs behoff for wor kiøbsted Kiøbenhaffn. Frederichsborg den 13 octobris 1629.

Ligeledes Brev af samme Dag til Kapitlet i Roskilde, at dets Tjenere skulle age i Roskilde og Kiøbenhaffns lehne hver et Læs Kampesten i samme Øjemed.

Ligel. Brev af samme Dag til Christopher Wldfeld och Hendrich Huitfeld, at Helsingborgs Slots Bønder hver skal age tre Læs Sten til Slottet, hvorfra de skulle hentes i Pramme.

Sæl. Tegn. XXIV. 329.

228. **27 Okt. 1629.**

Johan Laurentz maa blive Organist ved Vor Frue Kirke.

Thil Frantz Rantzow, stadtholder.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom neruerende Johan Laurentz, woris orgell bygger, vnderdannigst haffuer hos os ladett anhollde, att hans søn wed naffn Johan Laurentz maatte bliffue orgemester thill Wor Fru kiercke vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa ehre wy naadigst der med tillfredz, dersom professorene, som jus thill forskreffne kiercke haffue, och kierckewergene hannom samtycke wille. Thj bede wy eder och wille, att y med dennom der om taler och deris mening forfarer, dereffter hand sig kand forholle. Friderichsborg den 27 octobris 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 339.

229. **1 Nov. 1629.**

Om Tilsyn med Apothekerne.

Til de høylærde vdi Kiøbenhaffn (i randen: professoribus, archiatro et medicis Hafniensibus).

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy naadigst forfarer, adskilligt vordningh paa apotekerne her vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn att begaaes, daa bede wy eder

Digitized by Google

och wille, att y eder effter medfølgende wor forordningh endeligen forhollder, saa frempt y iche wille stande os derfaare till rette, och wille aff os tillstedis eder vdj samme wor kiøbsted att ophollde. Vdj ligemaader att y och eder forene om en eed, som apoteckerne saa well som deris suenne, som medicamenta præparere, kand forholldis belangende blantt andett inthett att bruge vden dett som forskriffuis, ey heller andre end gode dychtige species med huis wiidere y ehragte kunde, som med rette der vdj bør att indføris. Frederichsborg den 1 novembris 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 340.

230. **2 Nov. 1629.**

Der skal indgives Forslag om Ordningen af Fattigvæsenet.

Til bispen, theologi och borgemester och raad vdi Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy naadigst haffuer forordnett ett nytt capital thill arme vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, effter som y aff hosføllgende wortt obne breff wiidere haffuer att forfahre, daa biude wy eder her med och wille, att y eder med fordeligste beraadslager och siden eders vnderdannigste betenckende i cantzeliett indleffuerer, huorledis dermed beqvemmeligste forholldis kand, haffuende i agt saawell huis woris ellskelige kierre her fader faders och her faders høylofflige ihukommellser wed recessens 62 artickell och den anno 1588 vdgangen forordningh, saa och woris egen recessis 44 artickell, saa och woris om thieniste follck och løsgenggere anno 1619 publicerede, dernest den om handtwercks drenge och suenne anno 1621 forordninger denne leilighed belanggende indehollde, med wiidere huis christeligen der vdj effter denne thiidts leilighed forandris kand och forbedris, dernest om nødigtt en egen magistrat med sin seerdeelis spitall fogett och suenne der till att bestille, paa dett all god ordning disbedre kand vnderholldis, och wy wiide kunde, huo os haffuer att suare, om forsømmellse her vdj befindis, jligemaader att j och betencke, huorledis samme ny capital och huis ellers wiidere till saadand brug funderis, saa kand forsickeris, att de fattige ingen skade, twist eller jrringh saadand indkomme belangende kand tilslaes. Frederichsborg den 2 novembris 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 341.

Digitized by Google

231. 3 Nov. 1629.

Borgerne i Kjøbenhavn, Helsingør og Køge opfordres til at bygge Handelsskibe, der i Krigstilfælde kunne bruges som Orlogsskibe.

Til stadtholder Frantz Rantzow.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy naadigst offuerweyer och betencker den seeldsom tillstand vdj naboelaugett, kunde ey heller os eigenligh foruide, huad vdslagh den i lengden wille winde, och effterdj wy nochsom kunde besinde, att den største geualt paa søen och des dominium wille andnendis, huorimod wy dog icke befinde den magt, rigett kand affsted komme, ath kunde forslaa, da bede wy eder och naadigst wille, att y med nogle formuffuendes borgere wdj wore kiøbsteder Kiøbenhaffn, Hellsingør och Kiøge accorderer, att de sig wille paatage nogle skibe sig att tillforhandle eller lade bygge till deris egen traficq och kiøbhanndell, dog att de saadanne ehre, att de vdj feide thiidt os och rigett kunde thiene for orlogh skibe paa wise willckor, contract och privilegier, som de begiere och wy beuillge kunde, huorom wy wille, y med høyeste fliid eder paatage skulle att handle. Frederichsborg den 3 novembris 1629.

Sæl. Tegn. XXIV. 342.

232. 2 Jan. 1630.

De bøhmiske Flygtninge skulle have deres Gods igen, der er dem frataget af Fribyttere.

Til borgemestere och raad wdi Kiøbenhaffn.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Wy bede eder och wille, att y dett saaledis forordner, att Peter Møller von Møllhnusen och andre Bohemiske exulantes fra Stetin bliffuer tillstillet huis dennom aff friebyter skiebe er fratagen och er dømpt dennom igien att skall restitueris. Frederichsborg den 2 janvarij anno 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 354.

233. 18 Feb. 1630.

Om Undersøgelse af Overgreb, der er begaaet af et af kjøbenhavnske Borgere udrustet Fribytterskib.

Til admiralitetet vdi Kiøbenhaffn.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Wiidt, att efftersom os ellskelige Johan de Willom, borger och indwohner her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigst till os haffuer suppliceret, huorledis Godske Godsken, fribyter capitain, som aff os ellskelige Jacop Mickellsen, borgemester vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, Lauritz Eskillsen och Jesper Skow vdgiortt wahr, skulle forleden foraar haffue antastett en

Digitized by Google

hans skiper, som hand haffde med øxen till Holland befragted, des leilighed i wiidere aff denne hans herhos føyede supplication haffuer att ehrfahre, da bede wy eder och naadigst ville, attj parterne for eder med dett første indsteffner och der udj kiender och dømmer, huis christeligt och rett er. Hafniæ 18 februarii 1630.

Mogens Sested, Nicolaus Eggebrechtt, Simon Surbek, Hendrich von Fyren, Johan Ettersen, Lambrett Berntsen, Johan Friis.

Sæl. Tegn. XXIV. 379.

234. **22 Feb. 1630.**

Om Ordningen af Magistratens Forretninger og udvalgte Borgeres Deltagelse deri.

Til Frands Rantzow, adskillige vordninger her vdi Kiøbenhaffn anrørendis.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom os thiidt och offte vnderdannigst berettes, wy och sellff daglig naadigst forfare adskillige vordninger med stads retten och huis wy hellers paabuddett haffue saa att gaa vdj suangh, att de och effter adskillige wore egen naadigste erindringer gandske och alldeelis ey rettes eller affskaffes, serdeelis med gadernes rensningh, vngdommens optuchtellse, bryggere, baggere och handtwerckers offuersettellse saa och adskillige forholld, som anderledis end [nu] wel burde anstilles, och efterdj wy naadigst ehrachte samme vordninger best att forkommes, dersom den gemeene inspection, som borgemester och raad paaligger, saaledis blantt dennom vddeeljs, att till huert i sær ordnis en aff raadett, som der weed idelig forbliffuer, indtill hannom nogett andett befalles, och att hannom tillordnes en, to eller fleere fine borgere, som effter nogle aars betienningh omskifftis kunde och denne wor byes gaffn och nødtørfft wiide wille, dogh att den gemeene byes inspection effter forbemellte tillforordnendis raadføringh samptlig borgemester och raad her effter som tillforne er befallet. Da bede wy eder och naadigst wille, attj borgemestere och raad her sammestedtz den leilighed forhollder och med dennom der offuer ere, att de sig paa dette woris naadigste forslagh strax ehrklerer och paa middell och personer betencht ere, huorledis saadant nu strax vden wiidere vordningh er att sette i werck. Hafniæ den 22 februarij 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 379.

235. **22 Marts 1630.**

Den ny Fattigordinans skal hurtigst muligt fuldføres.

Thil bispen, theologos och borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy naadigst nogen thiidt forleden befallett haffue den ordi-

Digitized by Google

nantz med de fattige att forferdige, och dogh forfares aff dett daglig betlers omlob paa gaden endnu dermed icke att vere giortt till ende, meden dett en thiidt effter anden att opsettes och forhalles, daa bede wy eder och naadigst wille, att j dermed inden trey vger her effter giører till ende, sa frembt y icke sellff wille were fortencht noged till de fattige att vdgiffue. Ladende dett ingenlunde. Befalendes Hafniæ den 22 martij 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 390.

236. 28 Marts 1630.

Den ny Forandring med Magistratens Forretninger (se Nr. 234) skal uagtet dennes Undskyldning dog sættes i Værk.

Thil Frandtz Rantzou.

Christianus 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att effterson wy naadigst haffue befallett, att os ellskelige borgemester och raad her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn byens bestillinghs opsigt vnder sig vddeele skulle, paa dett en huer disbedre kunde wiide, huad hand eigentlicht haffde vnder sin tillsiun, och y os derpaa vnderdannigst fordrager huis vndskylldingh forbemelltte borgemestere och raad der vdj faaregiffuer; da effterdj wi naadigst endnu ingen bedre middell befinde, huorwed all vordning kand faarekommes, end att foruden den gemeene deris bestillings thillsiun och forrettning en huer dennom der foruden weed, huad hand særdelis haffuer att suare till, om mangell findis, daa bede wy eder och naadigst wille, att j er sellff offuenuerende och med dennom andordner, att forbemellte woris naadigste befalling vden nogen forhalling efferkommes och saadan tillsiun blantt dennom selff vddeelis. En huer dennom kand neffne sig till bistand en gód dannemand eller to borgere her udj byen, med huillcke de sig best troe en thiidt lang dett dennom paaligger att befodre. Dermed etc. Hafniæ den 28 martij anno 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 396—97.

237. 31 Marts 1630.

Der maa lægges en Vandrende fra Emdrup Sø.

Til Frans Rantzow, stadtholder.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Viider, att efftersom borgeskabett her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdannigst haffuer werett begierendis, wy naadigst willde beuillge, att der maatte legges en rende fra Ermedrup(!) søe hiid ind vdj byen, huorweed wandett der fra kunde indføris paa offentlig steder paa gaderne, huor forneden gioris, meenige mand til beste, da haffuer wy naadigst beuillgett, att

Digitized by Google

samme rende maa legges, och efftersom en deell aff borgerskabett her sammestedz seerdeelis ere vnderdannigst begierendis en anden rende fra forskreffne Ermedrupsøe att maa tillstedis att ligge ind vdj deris gaarde, da bede wy eder och wille, attj forfahrer om wandett til saa mange render forsla kand. Hafniæ den 31 martij anno 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 399.

238. **30 April 1630.**

Johan von Delden og Johan Bram maa udføre 70 Læster Byg fra Sæland.

Til her cantzeler och her stadtholder.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom os ellskelige Johan von Dellen och Johan Bram, borgere och indwohnere vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdannigst haffuer ladett anhollde om woris naadigste beuilling och tilladellse den ene paa trediffue lester och den anden paa 40 lester biugh aff wortt land Seeland att mue vdføre, effterdj bygen nu nesten skall were tillsaaett, dog vnder deris forplicht lige saa mange lester meell eller rugh igien att indføre, da bede wy eder och naadigst wille, attj derom lader forfare saa och, dersom y ehrachte saadand vdskibning landen vden skade att kunde skee, attj da dennom dett vdj voris frauerellse tillader. Glychstad 30 aprilis 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 408.

239. **30 Juli 1630.**

Raadmand Lavrids Eskelsen maa faa Afskrift af en Dom i en Sag om nogle Heste, som han havde med Niels Mikkelsen.

Til Just Høg.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiid, att os ellskelige Lauritz Eskillsen, raadmand vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigst hos os haffuer ladett andrage, att wy naadigst wille beuillge hannom nogett skriffteligt vnder rigens zegell om huis, som bleff affsagtt for retten imellom hannom och Niels Mickellsen anlangendis de graa heste. Thj bede wy eder och naadigst wille, att y lader hannom bekomme vnder rigens zegell huis affsagtt bleff, och ehr woris naadigst befallingh, att Niells Mickellsen skall hentte hestene hos Lauritz Eskillsen och der med den sagh att were optagen och iche wiidere att skall repeteris, jche heller komme nogen aff parterne paa deris gode naffn och rychte for nehr. Frederichsborg den 30 julij 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 422.

Digitized by Google

240. **30 Juli 1630.**

Magistraten skal afsige Dom over Lamme Heyne, se D. Mag. 3 R. V. 173—245.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att wy naadigst haffuer befallett os. ellskelige Mogens Seested till Høyris, wor mand, thiener och embitzmand paa wort slott Kiøbenhaffn, att skall wed retten lade tilltale ett qvindfollck wed naffn Lamme Heigne, som der sammesteds sidder andhollden for nogle vtilbørlige gierninger, hun begangett haffuer, thj bede wy eder och wille, att naar Mogens Seested steffningh vdj den sagh ehr begierendis, y daa hannom steffning meddeeler och siden vdj sagen effter huis documenter for eder indlagtt worder, sententzerer och dømmer, som i wille antsuare och were bekiendt. Frederichsborg den 30 julij 1630.

Sæl. Tegn. XXIV. 422.

241. **28 Jan. 1631.**

Der paalægges Købstederne en Told til Opførelse af Fæstningen ved S. Anne Bro.

Til kiøbstederne offuer al Danmarck och Norge.

C. 4. Giør alle witterligtt, att efftersom wy naadigst for gott anseett haffuer en ny bygning wed S. Anne broe her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn att lade forferdige till woris skibsflodes, Hollmens, Thøyghuusets, Slottens, byens och anden rigens defension och forsickeringh, och wy med woris ellskelige Danmarckis rigis raads beuillningh och sambtycke haffuer for nogen thiidt siden andordnett, att aff nogle seerdeelis wahre, som hiidt udj rigett indføris, skulle til forskreffne bygnings fornødenhed giffues och contribueris vdj trey aar, huillche trey aar ere forbigangett, och samme bygning iche der ved kand forferdiges, daa haffue wy endnu med welbemellte woris ellskelige Danmarckes riges raad(!) beuillning och sambtyck saaledis anordnett, att aff efftérskreffne ware, som her udj rigett indføris, skall till forskreffne bygnings fornødenhed giffues och contribueris vdj trey neste efterføllgende aare fra dette wort breffs dato beregnett saasom efterfølger: aff allt Spansk och Fransk sallt, som hiidt i rigett aff nogen kiøbmend indføris, were sig indlendiske eller vdlendiske, skall giffues 4 ß Danske aff huer tønde, dog adelen, huis sallt de selffuer lader hentte med kiøbmend, som sallt for sig sellff iche føre, her for forskaanede. Sammeledis skall huer jndlendiske kiøbmand, som nogen sillckeware indføre, were sig huad dett er, inthett vndertagett, giffue 6 pro cento och vdlendiske 8 pro cento. Disligeste och huer ind-

Digitized by Google

lendiske kiøbmand, som klede indfører, giffuer trey pro cento, och vdlendiske fire. Thj bede wy och befalle etc. etc. Giffuett Hafniæ den 28 janvarij 1631.

Dernæst følger en Liste paa 84 Købstæder.

Dernæst Befaling til Lensmændene i begge Riger at forkynde dette Brev og paase, at det efterkommes. D. u. s.

Sæl. Tegn. XXIV. 486.

242. 28 Jan. 1631.

Der paalægges en Afgift af alle Skibe til Nyboders Opbyggelse.

C. 4. giør alle witterligt, att efftersom wy naadigst haffuer betencht den store skade och affbreck, som den gemeene handell och seefartt j dett gandske riige liider offuer den baadmands vdskriffuellse, som wy aarligen till rigens defension i denne sellsanne(!) thiidt vden nogen omgangh foraarsages att giørre, att vy nu forbigaar den store bekaastning, som paa landett henger, naar samme vdskreffne seefollch frembskickis, saa och att en storr deell aff dennom, som saa vdskriffues, allerede formedellst søfartens formindskellse fast vdychtige och vbeqvem ere rigens flode med att forsickre, och end da befrychtes thiidt effter anden jo vdychtigere att skulle befindis, seerdeelis efftερdj dett beste søfollch effterhaanden vdaff rigerne for forbemellte vdskriffnings frycht sig begiffuer, da haffuer wy den leilighed med woris ellskelige Danmarckes riges raad flittig och offte offuerweyett och beraadslagett saa och paa middel tencht, huorledis nødwendig gott søfollch kunde idelig vnderholldis och landett for den vdskriffning saa vell i freds som feide thiidt deremod forskaanes, och efftersom baadsmends frj wohnung saadand merkelig befindis att kunde forfremme, da haffuer wy blantt andett och med forbemellte woris ellskelige rigens raads raad och samptycke naadigst for gott anseett thill saadand wahningers opbyggellse vdj nest følgende trey aar att lade opberge wed woris thollder aff alle skibe, kreyer, skuder och ferger, som enthen her vdj vore riger och lande och vnderliggendis eer hiemme eller och rederne haffuer paa de steder, som de hiemme haffuer, aarlige aff huer last de drechtige ere en hallff rix ortt, meden aff fremmede for huer gang de her udj rigett laaser eller lader en hallff rix ortt, med dennom, som igiennom Bellt och Øresund seigler och her med iche meentt ehre, forholldes effter seduanlig ordinantz, som nu i brugh(!). Och skulle borgemestere, raad och wore fougder were tholldεrne her udinden beforderligh en rigtig designation, om hand dennom derom tillsigendis worder, paa all jndlendiske skibe,

Digitized by Google

kreyer, skuder och ferger och deris lastes størellse att bekomme, endog wore tholldere dog der foruden sellff der med skulle haffue flittig indseende, som de achter att forsuare. Och skulle de samme tholld opberge aff de jndlendiske till tou terminer, den første till S. Hans dagh, den anden till nyt aars dagh och strax den levere till os ellskelige N. N. Aff de fremmede skall den efftерhaanden anammes vdj ligemaader til tou terminer nemblig till S. Hans dagh och nyt aars dagh och saa leffueris till forskreffne N., som den siden till wor bygnings skriffuer her wed wort slott Kiøbinghaffn skall frembskicke. Och skall for all saadand opbørsell serdeelis regenskab giørres aff de skibe och skuder, som paa landett holldis eller ankomme. Huor ingen tholldere ere, skall wore lendsmend huer vdj sitt lehn lade forskreffne tholld opberge och till forskreffne terminer med sampt regenskab till forskreffne voris bygnings skriffuere her ved wor slott Kiøbenhaffn forskiche. Huoreffter osv. Giffuett Hafniæ den 28 janvarij 1631.

Dernest følger Register paa Lensmændene over al Danmark og Norge.

Sæl. Tegn. XXIV. 491—92.

243. **5 Feb. 1631.**

En Mand skal indtages i Vartov.

Til hospitals forstander wdi Wartouff.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wy bede dig och wille, att naar nogen platz der vdj Wartous hospitall ledig bliffuer, du da neruerende Rasmus Pedersen der udj anammer, forholldendis med hannom lige wed andre hospitalls lemmer dersammesteds. Frederichsborg den 5 februarij 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 496.

244. **13 Martii 1631.**

Befalingen om Skibsafgiften til Nyboder skal læses paa Raadstuen.

Til stadtholder Frantz Rantzow.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wy tillskicke eder her hos ett wort obne breff om contribution till baadsmends waaningher, des indhold y der aff wiidere haffuer att ehrfare, bedendis eder och wille, att i dett paa raadhuusett vdj wort kiøbsted Kiøbenhaffn lader lese och forkynde och siden der offuer hollde som wed bør. Friderichsborg 13 martij 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 512.

Digitized by Google

245. 18 Marts 1631.

Christen Bentsen faar Udsættelse med en Retssag.

Til Frands Rantzow, stadtholder.

Christianus 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at effitersom Christen Bendzen, borger och jnduoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigst for os haffuer ladett andrage, huorledis hand skall till Kiøbenhaffns byething tilltalis for nogett korn, hand angiffues for att skall haffue imod woris forbud ladett vdføre, faaregiffuendis sig richtig beuiis och kundskab att wille føre, huor aff hans vskylldighed skall i alle maader befindis, dersom hannom maatte beuillgis thiidt och respit till S. Hans dag førstkommendis, da effterdj hand beraaber sig paa beuiis och kundskab att wille føre, huormed hand formeener sigh for den sagh att wille erklere, bede wy eder och wille, att y tillholler byefogden der sammesteds, at hand forskreffne Christen Bentzen giffuer dilation indtill S. Hansdag førstkommendis och daa derudinden att dømme, som hand ville forsuare. Friderichsburg den 18 martij 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 519.

246. 10 April 1631.

Byens Ejendomme paa Amagertorv skulle sælges og Summen anvendes til Befæstningen udenfor Nørreport. Med Værket udenfor Vesterport og Volden skal forholdes efter Frederik II's Forordning.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Effitersom wy naadigst haffuer befalett paa dett werck her uden for Nøre portt nu strax att skall begynndis, huillckett werck kommer i synderlighed denne by till gode, da bede wy eder och wille, att y de gaarde och waaninger paa Amagger thorffue, som byen tillhører, lader sette och taxere och dennom siden sellger och affhender, och huis penge, i der faare bekommer, andwender paa samme werck, effterdj samme gaarde och woningher ere dog denne by icke synderlig till fordeell och staar och forfallder. Huad sig belanger dett werck vden for Wester portt hersammestedz saa och wolldens reparation, der med wille wy att skall forhollddes effter denn forordningh, aff woris kierre her fader konning Frederick salig och høyloffllig ihukommelse saa och aff os sellff giortt ehr. Fredericbsburgh den 10 aprilis 1631.

Sæl. Tegn XXIV. 530.

Digitized by Google

247. **10 April 1631.**

Om Betalingen af Silkekompagniet for Silkehandelen, som Kongen fra først af selv havde drevet.

Til Frands Rantzow, stadtholder.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy till os ellskelige Johan och Jurgen Bødcker von Dellen, borgere och indwohnere her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn sampt deris medconsorter vdj silckecompagniet for nogle aar siden haffuer naadigst affstanden sillckehandelen, som wy naadigst haffde ladett ahnstiffte, begynde och en tiid lang wed liige holldett, och dett dennom forundt wdj tollff aar, och de samme thiidt er os skylldig bleffuen nogen thusende rixdaler for sillcke och wahre, de aff os bekom, huilche wy naadigst beuillgede hos dennom att maatte bliffue bestaaendis paa rentte for 6 pro cento aarligen, dog halffparten aff capitalen att skulle erlegge sex aar effter den første martij 1625, de handelen skulle andtage, och den anden hallffue partt tollff aar effter den 1 martij 1625 som deris aar war vde, och de vnderdannigst os lader andrage, att de tilltales for rentten aff forskreffne penge till denne dagh, endogh de iche vden vdi nogle faa aar haffuer brugt samme handell, vnderdannigst begierendis de nadigst maatte forskaanis for renten att vdgiffue vdj de aare, de forskreffne sillcke handell iche haffuer brugtt, saa at dennom maatte beuillgis getouverne igien att leffuere for den priis, de dennom anammett haffuer, da bede wy eder och naadigst wille, att j lader dennom ehrlegge hoffuedsummen saa och anammer aff dennom rentte aff forskreffne penge pro qvota, efftersom de forskreffne sillcke handell udj brug hafft haffuer. Disligeste wille wy, attj getouffuerne aff dennom skall lade anamme for den priis, de dennom haffuer bekommett, dog att de dennom skall fulldferdige lade giøre, før de anammes, och siden dennom qvitantz der paa lader giffue. Frederichsburg den 10 aprilis 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 531—32.

248. **10 April 1631.**

Bartholomæus Haagensen skal herefter udstaa alle kongelige og Byens Tynger som andre Borgere.

Til Frands Randtzow, stadtholder.

Christianus 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Effterssom os ellskelige Bartholomeus Hagensen, induoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer forhuerffuett woris naadigst beuillingh att were frj for alle kongelige och byens thynge, och wy naadigst kunde besinde saadand bewilling att were andre indbyggere der sammesteds till skade,

Digitized by Google

da bede wy eder och naadigst wille, at j tillholler forskreffne Bartholomeus Hagensen, att hand her effter vdstaar all kongelig och byes thynge, som andre jndbyggere dersammesteds gierre och vdgiffue. Frederichsborgh den 10 aprilis 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 535.

249. — 9 Dec. 1631.

Om Afgørelsen af Mellemværendet mellem Kongen og Silkekompagniet.

Til stadtholderen Frantz Rantzow.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom affgangne Johan de Villom, affgangne Carll Thiisen, affgangen Lauritz Møllengrath, Johan och Jørgen Bødker von Dellden, brødre, och Poffuell de Willom, haffuer for nogen thiidt siiden aff os forpachtett sillchehandelehn, och de os der paa en summa penge ere skylldige bleffuen, och forskreffne Johan och Jurgen erbyder deris qvotam strax att ville erligge och betale, daa ehre wy naadigst tillfreds, att en huer dennom sin qvotam afflegger och derfore bliffuer qviterett. Hafniæ den 9 decembris 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 614.

250. — 16 Dec. 1631.

Det Islandske Kompagni har Eneret til Handelen paa Island, men der paalægges det dog visse Forpligtelser.

Til Jørgen Danielsen, borgemester vdi Kiøbenhaffn, och fleere nemlig Tomas Lorck, Herman Woest, Werner Kloumand och Jacob Pedersen, forwaltere for dett Islandiske compagnie.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy aff eders vnderdannigste indlegh forfare om den huallfangh, som vnder Iisland driffues, da effterdj woris naadigste meening och willge iche er, att nogen anden den Islandiske seglation niude skulle end de, som naffnlig der paa ere privilegerede, och wy formode, att saa frembtt nogen sig vnder landett med woris pas lader finde, att dett kunde were vrichtigt och efftersskreffuett, thj bede wy eder och naadigst hermed fulldmagt giffue, att saa fremptt j nogen, som saadand vlofflig pas haffuer, antreffe kunde, j da dennom anhollder och anholle lader, tilltaler och domb offuer dennom forhuerffuer. Iligemaade bede wy eder och naadigst wille, attj aarligen saa megett frj med eder hiidt ned tager, som nogle Iislandiske studenter till kleder och bøgger kunde behøffue. Dernest efftersom all handell fremmede er forbøden, da skulle j heden holle eders thienere der paa landett, att om nogen fremmed skibbrudden indkom, hand da for billig betallning aff dennom vndsettes.

For dett sidste haffue j och alle privilegerede falkefengere med eders skibe till och fra landett att føre. Hafniæ den 16 decembris 1631.

Sæl. Tegn. XXIV. 619—20.

251. **5 Jan. 1632.**

3 Personer skulle optages som Lemmer i Vartov.

Til forstanderen for hospitalet vdi Wartow.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wy bede dig och wille, att du der udj hospitalett strax anammer neruerende Kiersten Hansdatter, saa och, naar plads ledig bliffuer, du da derudj anammer Lucius Oluffsen aff Øllstøcke sogen saa well som Anna Giertzen aff Hellsingøer, forholldendis med dennom lige wed andre hospitalls lemmer dersammesteds. Dermed etc. Frederichsburg den 5 janvarij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 4.

252. **12 Jan. 1632.**

Der skal gøres Regnskab for det Ostindiske Kompagni.

Til Jacob Mickellsen, borgemester vdi Kiøbenhaffn, och Johan Bram.

C. 4. Wor gunst tilforn. Effter som os faaregiffues dig och dine medbrøder dett Ostindiske compagnies bewinthebere att restere med tuende aars regenskaber, da bede vy dig och wille, att du retter dig effter endeligen och uden wiidere forholld att giørre samme regenskab ferdige inden 14 dage effter dette wort breffs dato, saa de till den thiidt kand bliffue offverleffuerett thill os ellskelige Frantz Rantzou till Rantzouhollmb, wor mand, raad, stadthollder her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn och befallingsmand paa wort land Møen. Hafniæ 12 janvarij 1632.

Til Johan Bram.

Wor gunst tilforn. Wy bede dig och wille, att du och dine medbrødre dett Ostindiske compagnies beuinthebere inden 14 dage effter dette wort breffs dato skriffteligen eder erklerer paa huis mangeler eder er giortt paa de Ostindiske regenskaber. Hafniæ ut supra.

Sæl. Tegn. XXV. 4—5.

253. **10 Feb. 1632.**

Johan Bøcker von Delden maa paatage sig Værgemaalet for Borgmester Mathias Hansens Søn.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att os ellskelige Johan Bødker von Dellden, raadmand her udj wortt kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigste for os haffuer ladett tillkiende giffue, att hand aff god

Digitized by Google

affection till affgangen Matthias Hansen, faarige borgemester her udj forskreffne Kiøbenhaffn, hans efflerladte søn Hans Matthiesen erbiuder sig att wille paatage sigh hans formynderskab foruden wergemaalls penge att niude (huillchett ingen paa saadand willkaar skall haffue willett giortt) barnett till frembtarff och beste; thj, efflerdj forskreffne Johan von Dellden vill paatage sig samme wergemaall vden profiit och geneett, bede wy eder och wille, att y lader samme vergemaall were hannom føllgachtig, tagendis foruaring aff hannom paa barnens formuffue saa och revers, at hand ingen wergepenge skall tage. Fridericksburg den 10 februarij anno 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 9.

254. **25 Feb. 1632.**

Om Undersøgelse af Udstrækningen af Grønnegaards Havn.

Til her Christian Friis, cantzeler, och Frandtz Randtzou, stadtholder.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att efftersom der begiffuer sigh nogen jrring emellom os ellskelige borgemestere och raad her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn och mester David Ballfurtt anlangendis Grøngaards haffn, huor till forskreffne borgemestere och raad paa byens wegne dennom tillhollder, och forskreffne David Ballfurtt formeener, att samme haffn strecker sig neden for fortaggett aff hans gaard och derfaare sig den tillhollder effter de breffue, hand der paa haffuer, daa bede wy eder och naadigst ville, att y med dett første parterne for eder jndsteffner och en huer deris breffue igiennom seer och siden eder skrifftligh emod os erklerer, huorledis der om er. Hafniæ den 25 februarij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 21.

255. **29 Feb. 1632.**

Magistraten maa kun paatage sig sine egne Børns Værgemaal.

Til borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy nadigst komme vdj forfaringh, huorledis jrring sig begiffuer iblantt eder belangende wergemaall, som y wiidere och meere, end hiidt indtill skee pleyer, med besuergis, vanseett stadz retten eder sellff tillhollder verge att sette, y och paa eders bestillings vegne med wergerne bør att haffue jndseende, dennom till rette forhiellpe saa och dømme i de sager, som aff wergemaaells tretter reiser, erre och der foruden med byes bestillinger saa forhindrede, att mangen sig besuerger med sagernis opholld, daa haffuer wy nadigst for gott anseett, att y her effter eder

Digitized by Google

ingen wergemaall paatager vndtagen eders egen børns wergemaall, saa wiitt eder effter lougen och stads retten tilladis, dernest och att j eder fra andtagne wergemaale med forderligste skiller och andre der till effter stads retten forordne. Hafniæ den 29 februarij anno 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 29.

256. 1 Marts 1632.

En Tørvemose bevilges Vartov Hospital.

Til Mogens Seested.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom os ellskelige Michell Søffrensen, Wartou hospitalls forstandere, vnderdannigst giffuer tilkiende, att de fattige ingen thørffueskier meere kand haffue imellom Thøberup och Bagsuerd aff aarsag den moese, som de vdj langsommelig thiidt haffuer brugtt, skall were opskaaren, och hand nu paa de fattiges wegne vnderdannigst er begierendis, wy naadigst willde beuillge dennom en liden mose vdj skoffuen imellom Bagsuerd och Weerløse lille liggendis, kalldis Brendmose, da bede wy dig och naadigst wille, att du samme moeses leilighed flitteligen førfarer och med forderligste dig imod os erklerer, om forskreffne moese dennom kand forundis, och din vnderdannigste erklering vdj wort canzelie indskicke. Hafniæ den 1 martij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 31—32.

257. 5 April 1632.

Om Modtagelse af de Moskovitiske Gesandter.

Til Jørgen Wind och Steen Beck, rentemestere.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom wy naadigst erfare, Moschovitiske gesanntter mod woris grendzer att were forhaande, da bede wy eder och wille, attj flittig forfare lader, naar samme gesannttere till wort kiøbsted Hellsingøer ankomme, att y daa samme dag, naar de dennom derfra til vort kiøbsted Kiøbenhaffn begiffuer, eder forføyer nogett paa hin siide Wartou med forordnede wogne, heste och rytterje (som y effter hos følgende missiver till lendsmendene udj wort land Seeland vdgangne haffue at fodre) dennom der begeigne och vnfange, paa wore wegne salutere, deris andkompst gratulere, formeldendis groutfyrstens sundhed och gode tillstand os gandske kiertt skulle were att fornemme, vdj denne gratulation haffue j grottfyrstens titull att opregne, dernest att y dennom ombede eder till wort kiøbsted Kiøbenhaffn att villde følge och der paa woris naadigst wiidere andordning fortøffue och tractamenten effter landens

Digitized by Google

medgiffne leilighed att willde tage till tacke, ledsagendis dennom siden vdj byen vdj de losomenter, der sammesteds till dennom forordnede ere. Och skulle y vdj samme vndfangelse haffne woris kongelige repntation vdj agtt och dennom iche cedere och ellers eder imod dennom med all discretion och tilbørlig høfflighed forhollde och andstille. Ottensøe den 5 aprilis anno 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 35.

258. **19 Maj 1632.**

De Borgere, der for nogle Aar siden havde faaet Bevilling til Oprettelsen af en Mynt, skulle have nogle af deres Penge tilbage, da Mynten ikke kom i Gang.

Til rentemesterne.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom wy for nogle aar siden haffue naadigst beuillgett os ellskelige Jacop Mickellsen, borgemester her udj wortt kiøbsted Kiøbenhaffn, Johan Brahm och Matthies Clausen, borgere her sammesteds, att hollde en myntt her udj forskreffne wort kiøbsted Kiøbenhaffn och dett paa nogle wise aare, huor aff de aarligen skulle giffue till os en vise summa penge, och de vnderdannigst lader os tillkiende giffue, att de en summam penge skall haffue ehrlagtt, och dog mynten kort der effter att skall vere dennom forbøden, vnderdannigst begierendis samme summe penge dennom maatte igien restitueris, da bede wy eder och naadigst wille, att y forskreffne Jacop Mickellsen och hans medconsorter igien ehrligger huis penge, de i saa maader vdlagtt haffuer, efftersdj mynten er bleffuen dennom fratagen. Hafniæ den 19 maij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 40.

259. **9 Juni 1632.**

Morten Kral skal ikke betale Rente af en Sum, han skylder Kongen.

Til Jørgen Wind och Steen Beck, rentemestere.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att efftersom Marten Kraell, borger och jndwoner her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigst for nogen lang thiid siden haffuer wered os skylldig udj wort rentecammer firesindstiffue och hallffsiette gamble daler, efftersom den beuiis, hand der paa giffuett haffuer, om formellder och samme beuiis iche vdtryckeligen liuder paa nogen rentte meden skadesløs, vnderdannigst derfaare begierendis for renten att maa forskaanis, da bede wy eder och naadigst wille, att naar forskreffne Marten Kraell eder forskreffne hoffuedsum erligger, som nu strax skee skall, da hannom for renten lader were forskaanett och hannom hans beuiis igien tillstiller. Hafniæ den 9 junij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 45.

Digitized by Google

260. **9 Juni 1632.**

En Mand skal optages som Lem i Vartov.

Mickel Søffrensen, hospitals forstander vdi Vartov, fich breff att indtage vdj forskreffne hospitall Niells Christensen, naar plads ledig worder. Haffniæ den 9 junij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 45.

261. **25 Juni 1632.**

Den tydske Kapellan skal examineres af Biskoppen og de Højlærde.

Til biscopen och de høylerde her vdi Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wy bede eder och naadigst ville, attj den person, som de agter att kallde till Tydske cappellan, examinerer paa Tydske, och dersom hand paa Tydske kand vdstaa examen in fundamentis religionis, ere wy naadigst tillfreds, att hand cappellaniet maa bethiene, effterdj hand dett Latiinske iche er mechtigh. Dermed etc. Hafniæ 25 junij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 57.

262. **25 Juni 1632.**

Degnetienden af den nedlagte Solbjerg By skal udredes af Rentekamret.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wy bede eder och naadigst ville, attj degen thienden aff Solbergbye vdligger till den, som den med rette kandt tillkomme, effterdj presten naadigst for sin anpartt er fornøyett, och dett saaledis att deignen der aff inthett affkommer. Hafniæ 25 junij 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 58.

263. **29 Juni 1632.**

Johan Bram maa faa 2 Stykker stort Vildt til sin Hustrus Søsters Bryllup.

Til Otto Termoe, kongelig majestets jegermester.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiid, att wy naadigst haffuer beuillgett os ellskelige Johan Bram, borger och judwahner her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, for betallning att maa bekomme till hans hustrues systers brøllup toe stycker stor willt och sex par harer. Thj bede wy dig och wille, att du lader forskreffne Johan Bram bekomme forskreffne 2 stycker willt och sex par harer, dog wor och cronens willdbahne vden skade. Hafniæ den 29 junij 1632.

Sæl. Tegn. XXV 74.

Digitized by Google

264. **30 Okt. 1632.**

Sognepræsten til Vartov skal have Forbedring i sin Løn.

Til D. Hans Reisner, biscop.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at os ellskelige hederlig och wellert h. Jens Sandersen, sogneprest till Wartoe hospital her for wort kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigst supplicerer och giffuer tillkiende hans løn att were gandske liiden, begierende derhos, att hannom maa tillegis den løn, som aff nyes till Wartou tillagde hospitalen deris prester (huis sted hand nu betreder) giffuett haffuer [veret]. Thj bede wy eder och wille, attj eder imod os erklerer, om forskreffne h. Jens Sandersens løn saa megen er, att hand nogen wiidere indkom haffuer fornøden. Hafniæ den 30 octobris anno 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 86—87.

265. **1 Nov. 1632.**

En Mand skal indtages som Lem i Vartov Hospital.

Til forstanderen vdi Wartow hospital.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wy bede eder och wille, attj neruerendis Niells Christensen strax ind vdj hospitalett anammer och lige wed andre hospitalls lemmer der sammestedz vnderholld forskaffer, effterdj wy forfarer der nu platz ledig att were. Frederichsburg 1 novembris 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 88.

266. **21 Nov. 1632.**

Den tydske Kirke skal have Hjælp af Kirkerne i Sælands Stift.

Til Clauss Daa och doctor Hans Resen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att wy naadigst haffue beuillgett den Tydske kiercke her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn att maa till des bygningh till lans bekomme aff de kiercker her udj Selands stifft, som formuffue haffuer, 400 eller 500 specie daler imod god och nøyachtig foruaringh, bedendis eder och nadigst wille, attj aff de kiercker, som her sammesteds formuffue haffuer, anammer forskreffne penge och siden dennom forskreffne den Tydske kierckis werge tillstiller imod god, richtig och nøyachtig foruaring, som dett sig bør. Hafniæ den 21 novembris 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 95—96.

267. **18 Dec. 1632.**

Regnskabsføreren for det Ostindiske Kompagni skal have sin Løn.

Til doctor Claus Blum med flere vdi Kiøbenhaffn.

C. 4. Hellse eder os ellskelige doctor Chlaus Blumme, m. Jacop Fincke, professorer vdj vniversitetet vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn,

Digitized by Google

Werner Cloumand, Herman Wust, Hans Tregaard, Bolldevin Blanchfortt, Jacop Pedersen och Hans Mandixen, borgere her sammestedz, evindeligen med Gud och wor naade. Wiider, att efftersom Hans Christensen Hammellton vnderdannigst os haffuer faarebragtt, huorledis hand anno 1630 er hiid forskreffuett aff affgangne Frandz Rantzou, rigens hoffmester, och aff hannom befallett och paalagtt forualltern e for dett Ostindiske compagnie deris particulier regenskaber i ett att colligere, huorfaare hannom en summa penge bleff loffuett, dog der allting ferdig war, skall saadan aff dennom iche bleffuen holldett. Da efferdj y haffuer effter woris naadigste ordre samme regenskaber igiennom seett, bede wy eder och hermed befale, att i ochsaa forskreffne Hans Christensen till giørrer, huis hand paa samme regenskaber vdj allt kunde haffue billigen fortientt och dett skriffteligen giffue fra eder, ladendis dett ingenlunde. Giffuett Hafniæ den 18 decembris 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 105—06.

268. **23 Dec. 1632.**

Vartov Hospital maa mageskifte noget Bøndergods med Gisselfeld.

Til doctor Hans Reisner, biscop offuer Seelands stifft, och Wartow hospitals forstander.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, att os ellskelig Claus Daa till Raffnstrup, wor mand, raad, rigens admiral och embitzmand paa wort slott Drachshollmb, os vnderdannigst giffuer tillkiende, huorledis hand med os ellskelige Frantz Lycke till Offuergaard, vor mand och thiener, achter att giørre ett mageskiffte vdj nogett gods ved Gisellfelld liggendis, och dett gods, forskreffne Frantz Lycke erbiuder bemellte Claus Daa till wederlaugh, befindis landgielldett att tillkomme hospitalet vdj Wartou, mens høyheden och herligheden a samme gods følger forskreffne Gisellfelld, och dersom samme hospitals gods iche kand sit aarlig landgillde vdgiffue, da formellder fundatzen, affgangen Peder Oxe derpaa giortt haffuer, att dj aff Giselfeld skall samme landgiellde erligge, saa hospitalet inthett der offuer mister, huorfaare forskreffne Claus Daa vnderdannigst er begierendis, wy naadigst wille beuillge samme mageskiffte. Da, dersom dett kand skee och hospitalet iche deroffuer skulle liide nogen skade paa deris aarlig jndkomme, och dett iche befindis att vere imod fundatzen, haffuer wy dett naadigst beuillgett, bede wy eder och naadigst wille, tat naar samme skiffte skall faaretagis, y da paa hospitals wegne

Digitized by Google

deroffuer ere, haffuendis jndseende, att dett iche skeer for kaartt. Dermed etc. Hafniæ den 23 december 1632.

Sæl. Tegn. XXV. 109.

269. **10 Jan. 1633.**

Lavrids Møllengraffts Enke skal have Betaling af Rentekamret for Penge, han har udlagt paa Johan de Villums Vegne for Købet af 2 Gaarde i Købmagergade.

Til Jørgen Wind och Steen Beck.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom affgangne Johan de Vilm och Lauritz Møllengrafftt haffue samptligen och tillhaabe kiøfft tuende gaarde her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn vdj Kiødmanger gaden for 5000 daler, och wy naadigst forfare, att affgangen Lauritz Møllengrafft vdj wort renterje haffuer iche alleniste betalld sin partt meden och haffuer maatt fylldest giørre, huis Johan de Vilm iche sellff haffuer kundett afflegge, huorfaare och Lauritz Møllengrafft skiøderne hos sigh skall haffue beholldett, efftersom de och hos hannom befundene ere, vanseett hand wed døden er affgangen førend Johan de Villm, och Johan de Villm dog sider skiøderne iche ere bleffuen mechtigh, saa lenge hand leffuede, da bede wy eder och naadigst wille, attj contenterer och forneyer Lauritz Møllengrafftis efterleffuerske, huis affgangne Lauritz Møllengrafft y saa maader vdlagtt haffuer. Frederichsburg den 10 janvarij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 114.

270. **15 Jan. 1633.**

2 Borgere maa gøre Indførsel i Fru Anne Hansdatter til Sandby hendes Gods.

Til Wintzenss Bilde och Otto Gøe.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiider, att Søffren Søffrensen, borger och jndwohner her udj wort kiøbsted Kiøbenhaffn, och Anne salig Hans Hollstis, borgerske her sammestedz, vnderdannigst for os haffue ladett berette, huorledis os ellskelige Jørgen Sefelld till Reffsnes, landsdommer her udj wort land Seeland, skall haffue tillneffntt tuende gode mend, som skulle giørre dennom indførsell vdj os ellskelige fru Anne Hansdatter till Sandbye, affgangne Stax von Thinnens efterleffuerske, hendis gods for nogen gielld, de hos hender haffue at fordre, huillche gode mend nu iche saa nær ere tillstede, at de samme jndførsell saa snartt kand giørre, thj bede wy eder och naadigst wille, att j forskreffne landsdommers domb nu strax efterkommer, och saa frembtt en aff eder for loulig forfalld dette worjs naadigst missive icke kand efterkomme, da den anden att tage en anden god mand till sigh i deszen sted och dermed giørre till ende. Iligemaade efter-

Digitized by Google

som forbemeltte borger och borgersker her i Kiøbenhaffn sig vnderdannigste beklage, thiiden att vere flux forløben, inden huillchen samme jndførsell skulle skee, da haffue wy naadigst beuillgett, att om end thiiden var forbigangett, j dog samme befallning till ende giører, efterdj j richtig domb for eder haffuer, och dett gerader retten till bestyrckellse. Hafniæ den 15 janvarij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 115.

271. **5 Feb. 1633.**

Om Erklæring om hvortil de Penge ere brugte, der kom ind, da H. U. Gyldenløves Gaard blev solgt til Jørgen Danielsen.

Til Axel Arnfeld til Basnes.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wiid, att effttersom wy os naadigste erindrer, att wy for nogen thiid siden haffuer giffuett os ellskelige Hans Vlldrich Gyllldenløffue till Windinge, wor mand och thiener, en gaard vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som wy vdj giellld haffde bekommett aff affgangne Hans Simensen, woris faarige munsterskriffuer, och vy forfare samme gaard att vere skiødt och affhendt till os ellskelige Jørgen Daniellsen, borgemester her udj forskreffne wortt kiøbsted Kiøbenhaffn', da effterdj du war forskreffne Hans Vlldrich Gyllldenløffues tillforordnett werge den thiid, samme gaard bleff affhendt, bede wy dig och wille, att du os med dett fordeligste lader forstendige, huad forskreffne Jurgen Daniellsen for samme gaard giffuett haffuer, och huor pendingene, som derfor giffuett er, anlagtt er. Dermed etc. Walløe den 5 februarij anno 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 122.

272. **11 Feb. 1633.**

Gyldigheden af 2 Fordringer paa Kongen skal undersøges.

Til rentemesterne.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom Lauritz Niellsen, gulldsmid, borger och jndwohner her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdannigste angiffuer, den affliffuede Jacop Anchorsen att vere hannom skylldigh for nogle aars kost, huillchen giellld som loulig hand formeen sig bør att betalis, førend nogett som forbrutt kand anammis, vnderdannigst begierendis, att en søllffkande, som samme affliffuede aff hannom i pantt haffde for fyrgetyffue och fire rixdaler, sig igien for samme fortærede kaast maatte beuillgis, da bede wy eder och naadigst wille, att y med fliid forfarer och os siden derom vnderdannigste forstendiger. Iligemaader effterom Johan Sjebrandt vnderdannigst anhollder, att hannom maatte betallis en summa penge, som

Digitized by Google

hannom effter hans salig fader for andwentte bekaastning skall restere paa voris ellskelige kierre her broder salig och høylofflig jhukommellse hertug Vldrichs begraffuellse, da bede wy eder och naadigst ville, at y samme hans anfordring och regenskaber for eder tager, dennom giennom seer och huis y befinde hannom med billighed kand tillkomme, j da hannom effter haanden och, som leiligheden kand tillstede, fornøyer och affbetaler. Hafniæ den 11 februarij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 125.

273. **25 Feb. 1633.**

50 Baadsmænd skulle udredes til et kgl. Skib.

Borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn finge breff, att de till Kongelig Mayestets skib Olldenburgh skulle forskaffe ett hallffhundrede gode baadzmend, saa de kand were ferdige till att seigle, naar de aff Claus Daa till Baarebye, rigens admiral, der om tillsigis. Hafniæ 25 februarij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 131.

274. **26 Feb. 1633.**

De Kampesten, som findes i Gravene udenfor Byen, skulle anvendes til Nyboders Brolægning.

Til Clauss Daa.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wy bede och naadigst wille, att y forordner nogle baadsmend och pecher, som kand opkaste huis kampesteene, som findis vdj graffuene vden for byen och ere thienlige till gaderne at broligge med, och dennom lader opligge paa nogle steder strax wed graffuene, huillche wy wille lade forbruge till gaderne at ligge paa baadzmends huusene, som der sammestedz opbygges. Hafniæ den 26 februarij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 131.

275. **8 April 1633.**

En gammel Soldat skal være Lem i Vartov.

Hospitals forstander vdj Vartoe fich breff at indtage dersammestedtz Pancratium von Leibzich, som en lang tid haffuer tient for soldat poa Croneborg, naar platz der ledigh bliffuer. Hafniæ den 8 aprilis 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 148.

276. **15 April 1633.**

Reinholt Hansen skal holde Skifte med sine Børn om deres Mødrenearv.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff, at thillholde Reinholt Hansen, att hand med sine børn om deris møderne arff thill

Digitized by Google

ende giører och deris werge tilstiller eller och derfore caution setter. Hafniæ 15 aprilis 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 154.

277. **20 April 1633.**

Biskoppen skal undersøge de tydske Præsters Forhold.

Til bispen i Sielland.

Christianus quartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom wi forfare adtskillige den Tydske predichantiss groffue forseelser effter hosfølgende indleg, da bede wi eder och naadigst ville, att i samme sag lader med første for eder indsteffne och der paa kiender och dømmer, som i achter for Gud den allerhøyeste och os forsuarligt at vere. Iligemaade efftersom vi och erfare capellanen fast at trede vdi hans fodspor, da ville vi, att i der om med flid forfarer, och saa fremt saaledis befindis, i da udi ministerij neruerelse hannem for eder fordrer, flitig formaner saadant at affstaa, saa och tager aff hannem forplicht sig deslige wachtsomhed och scandalis at entholde. Hafniæ den 20 aprilis 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 155—56.

278. **14 Juni 1633.**

5 Personer skulle optages som Lemmer i Vartov.

Hospitals forstander vdj Wartou fich breff, der sammestedtz i hospitalet at indtag edis(!) éfftersk reffne: vdj Cronborg lehn aff Espergierd Byrge Suensen och Karl Andersen, aff Niwaa Peder Jensen och Anders Ipsen, aff Smidstrup Karen Nielsdatter, item vdj Kiøbenhaffns lehn aff Wa[lens]beck Lauridtz Hansen, och att hand, huis formuffue de haffue, med dennem vdi hospitalet skall anamme. Hafniæ den 14 junij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 164.

279. **15 Juni 1633.**

Stenbroen mellem Valby og Langvaddam skal sættes i Stand.

Til Thygge Brahe, Sigwordt Vrne, befallingsmand udj Roskilde bispgaard, och Jochim Beck paa Kiøbenhaffns slott.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiid, efftersom den wey och steenbroe, som er imellom Waldbye och Langhuadtzdam her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, ganske er forkiørt och forderffuet och dit lehn en deell der aff att holde veed lige er till deelt, da bede wi dig och naadigst ville, at du tilholder bønderne i ditt lehn, att de den nu strax imellom sed och høst well forferdiger eller och paa

Digitized by Google

det gandske lehns wegne det lader fortinge, som bønderne sinnis dermet best at kunde tilkomme; och naar dett vell forferdigett ehr, dig med de andre vore lensmend, som same broe skall holde ved lige, foreener, huorledis det best skee kand, och om iche en der thill bestillis kand, som aarlig for en vis [sum], nemlig en skelling eller mindre paa huer gaard, same brouff kand holde ved lige, eller och bønderne dett selff giøre vilde, som dennem lettist kand komme att fuldgiøre. Hafniæ den 15 junij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 165.

280. **21 Juni 1633.**

En Mand skal optages som Lem i Vartov.

Hospitals forstander i Wartou fich breff, der sammestedtz at indtage Olluff Engelsen aff Frederichsborg. Hafniæ den 21 junij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 166.

281. **6 Juli 1633.**

8 Mænd skulle taxere og dele afgangne Frands Rantzaus Gaard.

Til borgemestere och raadmend udi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, att i strax effter wor och voris elskelige Danmarckis rigis raads dombs indhold nu seenisten vdgiffuen thilforordner 8 mend aff borgere her samesteds, som affgangne Frantz Rantzou thill Rantzousholmb hans gaard her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle taxere och den udj thuende lige gode parter affdeele. Hafniæ den 6 julij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 178.

282. **11 Juli 1633.**

Byens Gæld til Kongen skal tilbageholdes i det den tilkommende Sagefald.

Til byfogden vdi Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Effterom wi erfare borgemestere och raadmend her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn os att skall skyldig vere 1000 rixdaler, som wi dennom naadigst laant och forstracht anno 1609, huilche de endnu iche afflagt haffuer, endog de titt och offte der om skall haffue veritt atuaritt, da paa dett vi vden videre vitløfftighed kand komme thill voris betalning, bede vi dig och ville, att du aff huis sagfald, som borgemestere och raad hersammesteds tillkommer att opberge, hos dig beholder saa mange penge, som for 1000 rix daler med des efftersstaaendis rente sig kand beløbe, huilche du paa voris rentekammer haffuer att leffuere. Hafniæ den 11 julij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 180.

Digitized by Google

283. **20 Juli 1633.**

Vejen mellem Skyttepladsen og Valby Bjerg skal istandsættes.

Borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn finge breff att lade forferdige den alffaar wey paa byesens fang imellom skøttplatzen och Waldbybierig det første mueligt. Hafniæ 20 julij anno 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 189.

284. **23 Juli 1633.**

Det skal undersøges om Toldboden ved Amagerbro ligger pau Fru Sidsel Parsbergs Grund.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelige fru Sidtzel Parsberg, affgangen her Jens Sparris thill Sparrisholmb effterleffuerske, os vnderdanigst haffuer ladet andrage, at den toldboe ved Amagerbroe, som wor tolder her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn Jonas Heinemarch skall for nogen tid siden haffue bekommett woris skiøde paa, skall stande paa den grund och fortog, som skall ligge till hendis gaard vdi Christianshaffn effter det skiødebreffs liudelse, hendis affgangne hosbund rum tid tilforn aff os naadigst skall vere der paa giffuen, da bede vi eder och naadigst ville, at i fire wuillige mend udaff borgerskabet tiltager, som platzen, huor om trettis, kand besichtige och effter det skiødebreff, wi affgangen her Jens Sparre paa same eygendom vdi Christianshaffn naadigst giffuet haffuer, med flid och som de wille ansuare och vere bekient grandske och kiende, om forskreffne toldboe er paa bemelte fru Sidtzell Parsbergs grund och fortog bygget eller iche, huilchen grandskning de skrifftlig haffuer att forfatte och siden vdi vort cancellj at indleffuere. Hafniæ den 23 julij 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 193—94.

285. **14 Avg. 1633.**

Frands Rantzaus Gaard skal deles i 2 Dele og loddes til Hans Lindenov og Lavrids Ulfeld.

Til her Claus Daa och Thygge Brahe.

Christianus quartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelige Hans Lindenow thill Hundslund, wor mand, raad och embidtzmand paa vort slott Kallundborg, vnderdanigst for os haffuer ladet andrage, huorledis huis tuistighed, hannem och os elskelige Lauridtz Wllfeld thill Egeskouff, wor mand och thiener, imellom vaar om affgangne Frantz Rantzou thil Rantzouhollm hans gaard udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for nogen thid siden forleden ved

Digitized by Google

vore goede mend effter woris naadigste befalning skall vere forhørt och der effter thildømt same gaard aff otte borgere udi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn att skulle wurderis och skifftis udi tho lige parter, huilchet ochsaa skall were skeed, och siden at lodde derom, huilchett forskreffne Hans Lindenow skall haffue veritt offuerbødig gierne att ville effterkomme, effttersom hand dett aff forskreffne Lauridtz Wlfeldt baade mundtlig och wed goede mend skall haffue veritt begierendis, dog det iche att skall haffue villet indgaae, thi bede vi eder, byde saa och hermed fuldmacht giffuer parterne thill en wisse thid och sted for eder att indsteffne och da dennom derom imellom i mindelighed att forhandle eller och ved laadder paa same gaardtz affdeelte thuende parter dennem adskiller, paa det en huer kand vide sin anpart der udi och de engang dermet kand komme thill endelig ende, och dersom nogen aff parterne iche vill thill den tid møde thilstede, i dog alligeuel derom lader lodde och dett dermed thill ende gior, och huis i partene saaledis imellom derom i mindelighet handlendis eller och loddendis vorder, att i dett dennem vnder eders hender och signeter giffuer fra eder beskreffuen, som i ville ansuare och vere bekient, disligeste dersom nogen aff eder thill den thid och sted, som bliffuer berammitt, for loulig forfald skyld iche kand møde thilstede, da skall den, som thilstede kommendis vorder, fuldmacht haffue en andenn god mand i den vdebliffuendis sted thill sig att thage, att denne woris befalning kand bliffue fuldgiortt. Ladendis dett ingenlunde. Gluchstadt den 14 augustj 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 194—95.

286. **11 Okt. 1633.**

Der skal købes Fliser til Gulvet i Kancelliet foran Slottet.

Til rentemesterne.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, attj med forderligste saa mange Ølands fliser lader bestille och indkiøbe, som thill gulffuene udi dett Danske och Thydske cancelli her for wort slott Kiøbenhaffn ganske att offuerlegge kand beheffuis, och den anordning giører, at de vdi winter eller paa foraaritt kunde bliffue lagt. Hafniæ den 11 octobris anno 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 205.

287. **12 Okt. 1633.**

En Baadsmand paa Bremerholm maa træde i Johan Brams Tjeneste som Hvalsnider.

Til Erick Ottesen.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wid, att wi naadigst haffue beuilget Tørre Monsen paa Bremerhollm aff wor tieneste at

maa løs giffuis, dog saaledis, att hand en tid lang hos os elskelige Johan Bram, borger vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, for en hualschnider skall sig lade bruge, och skall forskreffne Tørre Monsen midler tid nyde de friheder, som andre Grønlendiske folck haffuer, huorimod forskreffne Johan Bram vnderdanigst sig haffuer erbødet en anden bodsmand, som sigh vill lade antage, paa foraaret att wille forskaffe. Hafniæ den 12 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 206.

288. **12 Okt. 1633.**

Johan Bram maa faa Bøgetræer udvist til sin grønlandske Handel.

Til Jochum Bech.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffue beuilget os elskelige Johan Bram, borger vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for betalning at maa bekomme fire bøge treer till den Grøndlandske vdrednings fornødenhed, thi bede vi dig och ville, at naar du hermed besøgis, du da hannem same treer for betalning lader bliffue følgachtige. Hafniæ den 12 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 206.

289. **12 Okt. 1633.**

Om Højbros Ombygning.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfahre, att j skall vere tilsindtz Høybroen her for vort slott Kiøbenhaffn aff grunden att skall ville lade opmure, da bede wi eder och wille, attj nu vdi winter lader hugge saa mange huggen steen baade aff hiør[ne]stehn och andre, som till same broe will giøris fornøden, och lader føre thill pladtzen, desligeste huis kalch, mursthen och anden materialia, som derthill kand behøffuis, iligemaade nu vdi winter lader føre thill pladtzen, saa at alting kand haffuis vdi god beredskab, och nu strax paa foraaritt det første mueligt kand vere med same werck begynder och anfanger, saa den betiden ferdig bliffuer. Hafniæ den 12 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 206.

290. **21 Okt. 1633.**

Vartov Hospital skal tilbagebetale Hospitalet i Helsingør 1000 Dlr.

Til Michel Søffrensen, hospitals forstander udi Wartoe.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wid, att hospitals forstander vdi vor kiøbsted Helsingør vnderdanigst os haffuer ladet

Digitized by Google

tilkiende giffue, huorledis hand effter voris naadigst befalling skall haffue for nogle aar siden laant och forstracht hospitalet her udi Wartoe ett tusind courrant daler, huilche penge hand nu høyligen til hospitalits vdi forskreffne Helsingøer fornøden [hed] behøffuer, vnderdanigst begierendis same 1000 courrant daler igien motte erleggis thill Philippi Jacobi dag førstkommendis. Thi bede wi dig och ville, att du retter dig effter forskreffne 1000 courrant daler thill Philippi Jacobi dag førstkommendis att afflegge och betale. Hafniæ den 21 octobris anno 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 211.

291. **22 Okt. 1633.**

Garverne maa købe Kongens Vejrmølle udenfor Nørreport.

Til rentemesterne.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wider, att wi effter samptlige ledergerbers her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn deris vnderdanigst begering naadigst haffue beuilget, att woris weyrmølle vden for Nørreporten till dennem maa selgis och affhendis; thi bede wi eder och naadigst wille, att i samme mølle lader sette och taxere och den siden os till beste till forskreffne ledergerber affhender. Hafniæ den 22 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 213.

292. **23 Okt. 1633.**

Om Tilsyn med de Fattiges Ejendomme.

Til bispen, theologi sampt borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst forfare, dett capital, som wi naadigst thill de fattige husarme her udi Kiøbenhaffn haffuer forordnitt, saa vell som anden deris capital iche alle at haffue den foruaring, som de fattige kand vere forsickrett med, da wille wi, att i borgemestere och raad saadant saaledis tiltencker att remedere, som i och eders arffuinger tiltencker att forsuare, dersom di fattige der offuer tager skade. Iligemaade efftersom 3000 rixdaler nogen tid forleden ere testamenterit thill di fattige, da skulle i saadant wed loug och dom effter derom woris elskelige kiere her faders høyloffiig ihukommelse breffs mening och indhold indfordre. Herforuden skulle i och indtalle de siuff woninger, som affgangne Iffuer Poffuelsøn, fordom borgemester her samestedtz, di fattige giffuet haffuer, och dennem siden de fattigis forstander thilstille dermed effter forbemelte Iffuer Poffuelsens breff och anord-

Digitized by Google

ning eder at forholde. Iligemaade skall di 8 rix daler aarlig jordskyld aff den gaard i Kiøbmager gade, som affgangne Herloff Throlle och fru Birgitte Giøe di fattige giffuitt haffuer, følge di fattige och thill forstanderne leffueris. Fremdeelis efftersom 700 currante daller di fattige er giffuet aff Perlens folch, och same penge formenis och folcken att were kortet i deris besolding, da skulle i och der om forfare och indseende haffue, att di fattige iche forurettis. Dernest efftersom di fattigis forstander haffuer bygt en ødegaardt hos den Østere wold bag Børnehuset wed Lønporten med fortrøstning, at den rettighed, hospitalit der hos haffde, sampt en leie woning de fattige følge och offuerladis skulle, att i den leilighed forfarer och eders beste giøre, om saadant begge parter att forlige, saa alting gaar christelig och rett thill. For det sidste, efftersom affgangne Poffuell Fechtell haffuer giffuet di fattige nogle boder och penge och dermet iche den richtighed holdis som vedburde for arffuingernis efterladenheds skyld, da skulle borgemestere och raad saadant lade indtalle och lide dom, om same boder och penge iche bør at vere vnder di fattigis forstanders disposition, efterdi arffuingerne den affgangnis wellmeente gaffue och beskichelse saa wbetenckelig foruende, opholde och forhindre. Alt forbemelte skall i strax wed en egen dertill forordnitt bequem fuldmechtig lade holle och thill endskab føre saa och selff thilsee, att capitalit bliffuer forandritt och forsickritt, som i borgemestere och raad selff agter at forsuare. Haffniæ den 23 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 217—18.

293. **24 Okt. 1633.**

Mads Ravn tilholdes at trolove sin Datter med Gødert Bram. Jfr. Skand. Litt. Selsk. Skr. XII. og XIII.

Til Jochum Beck.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wiid, att os elskelige Gøttard Bram for nogen tid siden haffuer ladet thiltale os elskelige Madtz Raffn, borgemester vdi wor kiøbsted Kiøge, och bede om hans datter och bekommitt aff hannem god suar och beskeden, och hun siden dereffter hans gaffue haffuer anammet, da paa dett alting kand dermet komme vdi rolighed, bede wi dig och wille, att du forskreffne Madtz Raffn thilholder, att hand med dett første och inden fastelaffn førstkommendis lader dennem troloffue sammen och iche lengere dermet opholder. Hafniæ den 24 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 218.

Digitized by Google

294. **26 Okt. 1633.**

Fremmede Tømmersvendes Tjeneste skal først tilbydes Hans Annemøller.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och ville, attj tilholder oldermanden for tømmermendene her vdi byen, att naar nogen des geseller hid ankommer och arbeide begerer, hand da dennem befaller først dennem att angiffue hos voris mester tømmermand mester Hans Amermøller och hos hannem erfahre, om hand dennem behøffuer thill woris arbeide, och dersom hand deris tieniste iche begerer, da derpaa en zedell aff hannem att anamme. Hafniæ den 26 octobris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 219.

295. **8 Nov. 1633.**

Om Vejens Istandsættelse ved Langvadsdam.

Til Thygge Brahe, Siguordt Wrne och Jochum Beck.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, att i indbyrdis samptlig paa en wis dag och thid mødis thilhaabe ved Languedsdamb, den nye steenlagt broe, som sammestedtz er, der vddeeler saa vell thill vore och cronens bønder som capitels bønder der udi eders lehne, att de den inden de peelle, som wi naadigst der haffuer ladet slage, kunde fylde. Hafniæ den 8 novembris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 221. En lignende Befaling udstædtes til Roskilde Kapitel.

296. **30 Nov. 1633.**

Om Magistratens Gæld til Kongen. Jfr. Nr. 282.

Til rentemesterne.

Christianus quartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi till forestaaende brois bygning haffuer beuilget os elskelige borgemestere och raad i vor kiøbsted Kiøbenhaffn at mue igienfodre de penge, som byfogden sammesteds nest forleden aaring aff deris indkomme haffuer oppebaaritt, da saa fremt hand effter nest forledne aars regenskabis forhør befindis, same penge hannem hos os at tilstaa och videre vdlagt, end hand oppebaarett haffuer, at de da erstattis, huor imod forbemelte borgemestere och raad effter voris thill dennem vdgangne befalning haffuer at betenche middel, huorledis vi ved andre middel med forderligste mue vorde fornøyede den sum penge for huis erstatting byfogden sig med deris indkomme haffuer befattit. Skanderborg den 30 novembris 1633.

Digitized by Google

Iligemaade finge borgemestere och raad i Kiøbenhaffn breff, at tenche paa middell, huorledis di kunde fornøye Hans Mayestet den gield, for huilchen byfogden sig deris indkomne(!) haffuer tiltagitt. Skanderborg den 31 novembris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 226.

297. **17 Dec. 1633.**

Der skal foretages Eftersyn af Mads Hansens Børns Formynders Regnskaber.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff att thilforordne Christoffer Thrøner och Johan Bram affgangne Madtz Hansens børns formynders regenskaber att foretage och same regenskaber fliteligen igiennem att see, som de forsuare ville. Skanderborg den 17 decembris 1633.

Sæl. Tegn. XXV. 232.

298. **8 Jan. 1634.**

Betalingen for 4 af Kongens Vaaninger i Møntergade skal inddrives.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst haffue sold, skiødt och affhendt till tuende voris skibstømmermend nemlig Michel Jensen Thanne och Søffren Rasmusøn Skaboe fire woninger der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn vdi Mønte gaden samestedtz liggendis, och de till os for same fire woninger ere skyldig bleffuen 525 slette daler, da bede vi eder och naadigst wille, att i forskreffne 525 slette daler aff forskreffne Michel Jensen Thanne och Søffren Rasmusøn Skaboe indfordrer och dennem till eder anammer, huilche i siden haffue eder till regenskab att føre. Skanderborg den 8 januarij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 239.

299. **13 Jan. 1634.**

Der skal sørges for Staldrum og Herberger til de Fremmede, der komme til Prinsens Bryllup.

Borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn finge breff at lade dersammestedtz imod de fremmedis thilkomst stallerom forferdige, iligemaade att thilholde borgerne deris stuer och kammere att haffue vdi beredskab til at logere fremmede udj och ellers att haffue vdi forraad huis senge och anden fornødenhed behøffuis. Skanderborg den 13 januarij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 241.

Digitized by Google

300. 31 Jan. 1634.

Det Ostindiske Kompagnis Regnskaber skulle undersøges.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst haffuer befalitt menige participanters der vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn deputerede hid thill os till den 10 martij først kommendis at fremskaffis, da bede wi eder och naadigst wille, att saa frembt den sidste vdrednings forualtere iche ere blant de, som deputeritt vorder, att i dem daa ochsaa lader vide, at de tillige møder, derforuden at de eller deputati tillige vden nogen forsømmelse med sig tager compagniets bøger, priwilegia de første och sidste, Crappeis relationer, hiembskichede regenskaber, alle participanters naffn och indleg och alt huis derthill hører, och effter som wi naadigst beuillger ett skib att vdrede, att i da forfarer om participanterne vide middell(en jagt derhos at vdrede, och om icke, om da Johan Bram, dog vnder voris skibs direction och commendo ved en eller anden middell derthill kunde vere att disponere, och om saa er, hand eller hans fuldmechtige da thillige med deputatis thill den ansatte dag sig her indstiller videre derom att handle. Skanderborg den 31 januarij anno 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 247—48.

301. 31 Jan. 1634.

Der skal gøres Afregning med Johan von Delden.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att os elskelige Johan van Delden er os bleffuen en summa penge skyldig for atskillige wahre hannem er laant aff woris Thøyghuus, och derfor os at vere indført iblant andet vdi ruug och luttert salpeter, krud och suogell, som fandtis paa hans krudmølle, foregiffuendis prisen langt ringere der paa att vere satt, end taxten vaar paa det, hand aff Tøyghuuset anammitt haffuer, vnderdanigst begierendis, att hand lige saadan vare eller och lige saa god motte leffuere eller ochsaa det med rede penge at betale effter den taxt, hans godtz er taxerit for, disligeste att med hannem motte gioris affreigning, thi hand formoder endnu noget paa woris renterie att haffue at fordre, da bede vi eder och ville, att naar hand først paa vore vegne haffuer satt nøyachtig borgen och visen att thill paaske førstkommendis affbetale paa voris rentecammer, huis hand os skyldig er, med rede penge effter den taxt, hans godtz er taxerit for, disligeste sette loffuen och wisen till voris tilsinnsmand offuer Tøyghuset saa och woris embidtzmand paa

wort slott Kiøbenhaffn, att hand vill holde och effterkomme huis benaadingsbreffue, hand paa krudmøllen saa vell som kornmøllen bekommitt haffuer, saa och raadstubs contract bog formelder och vduiser, j da giører affreigning med hannem, och naar sligt skeed er, ere wi naadigst tilfredtz, at hand møllerne igien maa tiltrede, dersom andre hans creditorer intet der udi haffuer att sige. Skanderborg den 31 januarij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 248.

302. **14 Feb. 1634.**

Om Arbejdet paa Nybro og Højbro.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i strax lader forskaffe materialia, som giøris fornøden thill Nyebroe saa och thill den part aff Høybroe, som os tilkommer att lade forferdige, saa och forskaffer penge thill arbeidtzfolchitt, saa att der paa strax begyndis at arbeide, effterdi det er att formode, at vinteren ingen forhindring widere derudinden kand giøre, och att i Steenwinchell befaller strax der paa att begynde. Skanderborg den 14 februarij 1634.

Jochim Bech fich breff at haffue flitig indseende, at arbeidet paa Nybroe och Høybroe strax begyndes och gaar for sig. D. u. s.

Iligemaade finge borgemestere och raad i Kiøbenhaffn breff, deris part aff Høybroe strax at lade forferdige. D. u. s.

Sæl. Tegn. XXV. 250.

303. **16 Feb. 1634.**

Der maa til Prinsens Bryllup ikke modtages andre Gæster i de bedste Gaarde nærved Slottet end de, som Kongen selv lader indkvartere.

Borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn finge breff at giøre Hans Mayestets furrerer anvisning paa de fornemste, beste och nest slottet welbeleilige losamenter och dem, som same huse thilhøre, med fliid at foreholde, at de aldelis ingen anden til losamente indtager, meden sigh mod de fremmede at tage, som Hans Mayestet thill dennem inquartere lader, holder ferdige. Skanderborg den 16 februarij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 251.

304. **22 Feb. 1634.**

Der skal gøres Afregning mellem Kongen og Byen.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, attj borgemestere och raad vdi vor kiøbsted Kiøben-

Digitized by Google

haffn paa byens wegne samestedtz vdi huis de os paa byens vegne skyldig er, quitterer huis sølff, byen os forstracht haffuer, disligeste attj thilholder byfogden sammestedtz, att hand fremlegger med hans regenskab aff huis byen tilkommer aff sagefald, som hand thill sig anammitt haffuer, sagefaldtz protocol och retterbog, att deraff all richtighed kand erfaris, huad byen med rette thilkomme kand. Skanderborg den 22 februarij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 253.

305. **27 Feb. 1634.**

Der skal ske Undersøgelse om Anne Hans Holstes svigagtige Forhold. Jfr. Nr. 293

Til her Claus Daa, Hans Lindenow och Jost Høeg.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom affgangne Anne Hans Holstis, forige borgerske vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer for nogle aar siden, der os aff vore vndersatter adell saa vell som weddell, leeg och lerd, er bleffuen beuilget den tredie part aff huis rentepenge, en huer haffde vdstaaendis, forsviget och iche oprichtigen angiffuet huis hun haffde vdsatt paa rente och dermet ladet sig finde wtroe, paa huilchen sag vi achter at lade tale, tha effterdi borgemestere och raad der vdi byen selffuer vdi sagen interesserede ere, saa de iche derudinden kand dømme, bede wi eder och naadigst befale, at naar os elskelige Eske Jensen, byfogidt vdi forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, steffning aff eder begerer, i da den hannem meddeller, indsteffnendis hannem paa vore vegne och hindis arffuinger for eder vdi rette och siden paakiender och dømmer om, huis hun i saa maader fordult och forsuiget haffuer, iche bør at vere forbrutt. Herhos effterson borgemestere och raad der udi byen, som ellers aff saadant, som forbrydis, thilkommer den halffue part, haffuer fortaugt och iche talt paa deris part, wille wi ochsaa, atj skall kiende och dømme, om de deris part iche haffuer forbrut thil os och derforuden att stande thill rette effter woris forordning anno 1623 vdgangen. Aarsagen att wi dermet hid indtill haffuer ladet beroe, er att wi gierne haffde seet forskreffne affgangne Anne Hans Holstis daatter barns forfremmelse ved gifftermaall. Skanderborg den 27 februarij 1634.

Rentemesterne finge breff at, tilholde byfogden att indsteffne same sag for forskreffne gode mend. Skanderborg den 27 februarij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 255—56.

Digitized by Google

306. 4 Marts 1634.

Vagtmesteren skal afsættes og en ny beskikkes.

Til borgemestere och raad.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom mand formercher wachtmesteren der vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn hans wflittighed vdi mange maader, da bede wi eder och wille, attj hannem affskaffer och en anden dychtig person derthill forordner, som flittig achting paa alting om natter tide kand giffue. Samme wachtmester skall haffue macht at tale borgerskabitt thill, som wdychtige folch fremskicher paa wacht. Och ville vi, attj byfogden dersammestedtz skall thillholde at tiltale wachtmesteren, saa fremt hand steder nogen wdychtig person paa wachten. Skanderborg den 4 martij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 258.

307. 20 Marts 1634.

En Vor Frue Kirke tilhørende Gaard i S. Klemensstræde maa bortsælges.

Til professorerne vdi Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom i os vnderdanigst haffuer ladet andrage,⁊ at der vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn itt styche øde jordtzmon vdi S. Clemens strede skall vere wor Frue kierche sammestedtz tilhørende, som i formene forbemelte kircke till gaffn at skulle kunde bortselgis, om det formedelst woris naadigste bevilling skee motte, da haffue wi naadigst beuilget at i same øde jordsmon affhender och capitalet kirchen thill beste paa rente vdsetter, som altid skall bliffue staaendis. Skanderborg den 20 martij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 267.

308. 22 Marts 1634.

Hans Mandixen skal have Kvittering for sit Regnskab for Silkeværket.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att neruerende Hans Mandixen, borger och induoner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst os haffuer ladet tilkiende giffue, huorledis hand for nogle aar siden vdi vort rentecammer haffuer indlagt sitt regenskab paa silckewerchet, vnderdanigst begierendis, att hannem derfore effter richtig regenskab motte quiteris; da bede vi eder och ville, att i forskreffne Hans Mandixens regenskab med forderligste lader offuerslaa och hannem siden effter richtig regenskab quitere. Skanderborg den 22 martij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 268.

Digitized by Google

309. 1 April 1634.

Jakob Madsen skal have sin Del af Prisepengene af et Skib.

Til Erick Ottesen.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, at naar nogen priis did thill Kiøbenhaffn ankommer, du da lader os elskelige Jacob Madtzen, borger och indueuer i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, bekomme saa god en part som den ottende part, hand haffde udi den skude, den Hollander med den ene arm bekom for nogen tid siden, saa och derforuden tuende anckere, huor paa du tilforn haffuer bekommitt affgangne Frantz Rantzou forige hoffmesters befalling. Skanderborg den 1 aprilis 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 271.

310. 5 April 1634.

50 Drenge sendes til Tugthuset.

Til Hans Marckdaner.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom dig tilskickis 50 drengebørn her fra vort land Judtland, da bede vi dig och ville, att du samme børn der udi Tuchthusitt anammer och samestedtz paa de steder indlegger, huor ingen infection veritt haffuer, haffuendis for dennem omsorg och acht, indtill de der udi huset bliffuer waant. Skanderborg den 5 aprilis 1634.

Hans Lindenow fich breff at forskaffe same 50 børn fremskickis ved en vise person thill Tuchthuset, forordnendis dennem mad vdi deris poser och nødtørfftig driche paa veyen. Skanderborg den 5 aprilis 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 275.

311. 7 April 1634.

Om en Præstekone med 2 Døtre, der ere indsatte i Tugthuset.

Hans Marchdaner fich breff aff Tuchthuset at vdlade den elste prestedatter, som sig haffuer forseet med dantz och drich vdi en kirch, och dersom den anden kand bliffue forseet, maa hun och vdladis, dog moderen at bliffue der inde paa videre beskeed. Skanderborg den 7 aprilis 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 276.

312. 7 April 1634.

Jakob Madsen faar Betaling for alt Tilgodehavende hos Kongen i Korn fra forskellige Len.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi forfare os elskelige Jacob Madtzen, borger och induoner vdi vor kiøbsted

Kiøbenhaffn, at skall haffue hos os att fordre en stor summa penge, da haffue wi naadigst beuilget, at hand i betalning, saa viitt 14000 rdlr. in specie kand beløbe, maa bekomme huis korn, som kand falde vdi neruerende aar aff Thrankiers, Nyborg och Odensegaards lehne foruden lensmendenis affgifft, och dersom de lehnes korn iche kand thill forskreffne 14000 rdlrs. betalning tilstreche, da att maa bekomme korn aff andre vore lehne her udi vort land Judtland, bedendis eder och ville, attj lader hannem bekomme same korn som forskreffuitt staar, saa fremt det iche thill voris hoffhaltungs och flodis fornødenhed skall forbruges, och haffuer wi naadigst beuilgitt, att hand det maa bekomme effter Roskild capittels kiøb, som sluttis thill Philippi Jacobi dag 1635. Skanderborg den 7 aprilis 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 277.

313. **10 Maj 1634.**

Beskikkelse af 3 Raadmænd.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff, Jacob Pedersen, Peder Matthisen och Niels Willumsen nu strax thill raadmend dersammestedtz at antage. Hafniæ den 10 maij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 278.

314. **11 Maj 1634.**

Magistraten skal tilendebringe en Sag med Hans Sørensen.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom Hans Søffrensen, borger och induoner her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer forhuerffuitt voris naadigste befalling anlangendis hans formynderskab, och vi naadigst forfarer fire mend att haffue hafft same sag for sig och som hand formener sig at haffue forurettet, da bede vi eder och ville, attj samme sag for eder tager och endelig der paa samme fire mends forretning kiender och dømmer, saa hand engang for alle med sagen kand komme thill en endelige ende. Hafniæ den 11 maij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 279—80.

315. **23 Maj 1634.**

Bønderne i Birket skulle arbejde i Kongens Kaalhave paa Bremerholm.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, att effttersom birchebønder her ved vor kiøbsted Kiøbenhaffn pleye at pløye udj den kohlhaffue, som thill Bremmerholm brugis, da bede wi eder och naadigst befale, att du forskreffne birchebønder aluorligen thilholder,

Digitized by Google

at di iligemaader luger udi same kaalhaffue saa viitt fornøden, dog att de iche wtilbørligen besuergis och videre end behoff giøris, och saa fremt at widere arbeid indfalder, end de vell kunde vdstaa, at du da aff de neste byer nogle dennem thill hielp lader forordne. Hafniæ den 23 maij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 280.

316. **24 Maj 1634.**

Borgmester Jakob Mikkelsen forpagter de kgl. Indtægter paa Færøerne.

Til Madtz Christensøn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, att effthersom wi nu naadigst haffuer vndt och forpachtet os elskelige Jacob Michelsen, borgemester udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, all woris och cronens vise och wuise indkomme paa Ferøe for sin wise affgifft effter hands obne breffs lindelse, som wi hannem der paa giffuet haffue, thi biude wi och ville, att du forskreffne Jacob Michelsen forskreffne woris och cronens jndkomme vise och wuise aarligen leffuerer. Haffniæ den 24 maij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 285.

317. **24 Maj 1634.**

M. Niels Mikkelsen, Præst ved Holmens Kirke, faar en Medhjælper.

Til d. Hans Reisner.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelige mester Niels Michelsen, prest paa Holmen, haffuer ladet for os andrage, huorledis hannem i denne sin høye alder stor skrøbelighed skall tilslaes, saa hand iche uden stor besuerlighed same sitt kald kand forestaae, da haffue wi naadigst for got anseet, at en aff voris skibs preste, naar de hiemme ere, eller ochsaa en studente, som haffuer sin attestatz och dog skall øffue sig, onsdags catechismus, froprediken udi St. Nicolaj kirche for hannem skall forrette. Thi bede wi eder och ville, atj dette forordner saa at skee. Hafniæ den 24 maij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 285.

318. **3 Juni 1634.**

Magistraten skal tilendebringe en Sag mellem Bartholomæus Haagensen og Klavs von Busch.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom imellom os elskelige Bartholomeus Hagensen, borger her udj wor kiøbsted

Digitized by Google

Kiøbenhaffn, paa den eene, och Claus von Busch, raadmand vdj wor kiøbsted Helsingøer, paa den anden side, begiffuer sig nogen jrring och trette, som foraarsagis effter affgangne Cort von Buschis død, huilchen trette forskreffne Claus v. Busch selff haffuer giort anhengig her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och her indlagt sig i retten och hendet dom aff eder, och vdi en eders dom, som i den 18 decembris 1633 dennem imellom dømbt haffuer, den sidste puncht i sententzen foreleger Bartholomeus Hagensen derom sandferdig bevisning vdi rette at fremføre, det hand och haffuer effterkommet, och der sagen den 8 maij vdi neruerende aar for eder er jndsteffnt til en endelig domb, skall haffue giordt affuisning fra eder thill Helsingørs byting, huilchet forskreffne Bartholomeus Hagensen formeen, i iche haffde burdt, effterdi arff och gield er fålden her, och Claus v. Busch selff sagen her haffuer giort anhengig, saa vell som vdi slutningen i eders domb hannem paalegger, naar hand fører richtig beuiis om den post, da endelig derpaa att sententzeres och dømmis, saa viitt loug och rett gemes er. Da bede vi eder och hermed naadigst befale, attj endelig same sag for eder paa ny indsteffuer, naar Bartholomeus Hagensen derom giører anfordring, och dennem imellom, saa viitt same sag anlangendis, kiender och dømmer, saa uiit loug och ret er, som i agter at forsuare. Hafniæ den 3 junij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 303.

319. **9 Juni 1634.**

Borgmester Jakob Mikkelsen skal have hvad der dette Aar er oppebaaret af Færøerne.

Til Matz Christensøn, fougit paa Ferøe.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Vid, at efftersom wi naadigst haffuer vndt och beuilget os elskelige Jacob Michelsøn, borgemester vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, all voris vise och wuise indkomst paa Ferøe, da bede vi dig och ville, at du lader indkreffue aff det Islandske compagnies fuldmechtige der paa landet, huis du dennem allerede offuerleffuerit haffuer aff dette aars indkomme och det siden forskreffne Jacob Michelsen eller hans fuldmechtige offuerleffuerer. Hafniæ den 9 junij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 307.

320. **30 Juni 1634.**

Magistraten skal tilendebringe en Sag mellem M. Niels Mikkelsen og Renteskriver Christoffer Iversen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom der begiffuer sig nogen jrring och tuistighed imellom hederlig och høylerd m. Niels

Digitized by Google

Michelsen, sogneprest thill Holmens kircke her ved vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och os elskelige Christopher Iffuersen, wor offuerste renteriskriffuer, anlangendes nogen wexell, da bede wi eder och hermed naadigst befalle, attj forskreffne tuistige parter med alle huis breffue och documenter, de vdi den sagh agter at ville niude och vndgielde, for eder udi rette at møde med forderligste lader indsteffne och dennem om samme jrring och tuistighed enten thill mindelighed imellom forhandler eller och ved retferdig domb och sententz adskiller, som i ville ansuare och vere bekiendt. Hafniæ den 30 junij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 813.

321. — 11 Juli 1634.

Der skal tages Erstatning hos en Skipper fra Danzig for det Tab, som nogle Borgere have lidt af andre Danzigere.

Til borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom neruerende Anders Michelsen, skipper, Mogens Nielsen, Jens Jensen och Jacob Hansen, borgere her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for nogen tid siden er fratagen aff de Dantzigers vdligere deris skib och goedtz, och di siden haffuer forhuerffuitt woris naadigste beuilling deris betallingh igien at maa søge vdi de Dantzigers skibe och goedtz, naar de noget her udj wort rige kunde antreffe, och wi nu erfahrer, att de ett Dantziger skib och goedtz skall haffue her arresterit, thi bede wi eder och ville, attj hoes forskreffne borgere forfahrer, huor megit deris skib och goedtz kand beløbe, som dennem i saa maader er fratagen, och siden paakiender och dømmer, huor megitt de billigen bør att haffue aff forskreffne Dantziger godtz, som de vdi saa maader arresterit haffuer, och det skrifftligen giffuer fra eder beskreffuitt. Hafniæ den 11 julij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 817.

322. — 11 Juli 1634.

Om Betalingen for Vandrenderne paa Christianshavn.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, attu aff alle dennem, der udi Christianshaffn boendis ere, som haffuer indlagt render vdi deris huse aff posten, som der nu wdleed er, eller her effter indleggendis vorder, lader anamme fire och tiuffue rixdlr. in specie, huilche du os aarligen thill regenskab haffuer at lade føre. Hafniæ den 11 julij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 817.

Digitized by Google

323. **18 Juli 1634.**

Magistraten skal skaffe Folk deres Tilgodehavende hos det Ostindiske Kompagni.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi forfare en deel eders middell eller deris formend vdi det Ostindiske compagnie en andeell penge at skulle skyldig vere, och efftersom affgangen Hans Christensen haffuer effter bewindthebernis samptlich begiering en tid lang med stor besuering paataget sig compagniets regenskab at giøre och forfatte, huor paa hans efflerlatte hestru endnu skall restere betalling, jligemaade och 2 encker, den eene ved naffn Anne Cornelis, den anden Anne Olluff Wismars, haffuer noget hos compagniet at fordre, da effterdi billigt er, at saadanne betrengte thill rette forhielpis, bede vi eder och ville, attj herom forfarer och eder vnderdanigst erklerer, huorledis samme fattige folch thill deris retmesige anfordring och betalling kunde komme. Hafniæ den 18 julij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 320.

324. **19 Juli 1634.**

Der skal indrettes Byting og Arresthus paa Christianshavn, ansættes en Kæmner og Bisiddere i Retten.

Til Niels Throlle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, at effterssom wi nu naadigst haffue forordnit os elskelige Johan Lauridtzen thill byfogit wdi Christianshaffn, da bede wi dig och ville, att du hannem vdi byen der sammestedtz itt sted vduiser, huor hand byting kand holde och retten sidde, saa och forskaffer hannem itt sted, huor hand misdedere och andre modtuillige kand lade udi forvaring hensette. Iligemaade wille wi och, at du forordner en byeskiemmer der sammestedtz saa och nogle vederhefftige och forstandige dannemend, huilche med byfogden, naar vichtige och tuifflachtige sager indfalder, saa [naar] hand det aff dennem er begierendis, skulle dømme och sidde retten. Hafniæ den 19 julij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 320—21.

325. **19 Juli 1634.**

Rentemestrene og Lensmanden paa Kjøbenhavns Slot skulle have Tilsyn med Byfogden paa Christianshavn.

Til rentemesterne och Niels Throlle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, effterssom wi nu haffue forordnet en byefoget vdi Christianshaffn, som skall dømme

Digitized by Google

och kiende vdi huis tuistige sager, der indfalder, da haffue wi naadigst for godt anseet, att saa fremt nogen sig haffuer at besuerge offuer huis hand samesteds med tilforordnede bisiddere affsiger, da det for eder maa indsteffne, bedendis derfor, biudendis saa och hermed fuldmacht giffuendis eder, woris rentemestere och wor befallingsmand her paa wort slott Kiøbenhaffn, som nu ere eller her effter kommendis worder, att i, naar nogen sig offuer bemelte byefogidtz dom finder besuergit, da hannem med parterne for eder indsteffner och hans dom inden loulig thid enten reyser eller felder, och ellers parterne huis effter lowen, recessen och forordninger, och forsuarligt kand vere, imellom kiender och dømmer. Hafniæ den 19 julij 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 321.

326. 3 Avg. 1634.

Der skal gøres Undersøgelse hos Borgerne hvilke Gæster de have.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff, strax att lade holde huussøgning her vdi byen och forfare hos en huer borger, huad giester hand haffuer, huor fra de ere komne, och huad beskeed de haffuer. Hafniæ den 3 augusti 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 328.

327. 14 Avg. 1634.

De der bo omkring eller lige overfor Børsen maa ikke tage Havnepenge.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, at du och dine effterkommere, lensmend her paa vort slott Kiøbenhaffn, iche thilsteder dennem, som haffuer bygt thuert offuer for Børsen hen imod Prouiantgaarden, at tage haffne penge eller noget sligt der hen tydis kand. Dett skall och haffuis vdi acht, att dette iche skeer paa den anden side ved affgangen M. David Balforts huus. Hafniæ den 14 augusti 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 331.

328. 22 Okt. 1634.

Om Recepter for de syge i Tugthuset.

Til Hans Marchdaner.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, att alt huis medicamenter effter denne dag thill Tuchthusens siuge vdtagis, skall en seddel i apotechet med docterens egen hand vnderskreffuitt indleffueris och dag med dato derhos saa vell som och persohnen, thill huem det bliffuer vdtagen, antegnis,

Digitized by Google

effter huilche zeddeler apotecheren skall haffue sin betalling paa vort renterj at kreffue. Hafniæ den 22 octobris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 345.

329. 28 Okt. 1634.

Det ostindiske Kompagnis Tilgodehavende skal inddrives til Betaling af 4 udenbys Enker.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi aff wore commissarier och raads erklering naadigst erfahre en deell jnduohner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn at vere skyldig en summa penge vdi dett Ostindiske compagnie effter hosfølgende wore commissariers indleg, da bede wi eder och ville, attj thilholder dennem, som med same penge restere, at dee inden 3 solemercker thill de fire fremmede och vden byes encker, som de ere deputerede, thill dennem erlegger och affbetaler, saa fremt nogen dermed indeholder, huilchet wi iche formoder, da skall byfogden same resterende penge effter medfølgende indleg ved en giesteret lade jndtale. Frederichsborg den 28 octobris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 348.

330. 4 Nov. 1634.

Ang. en Gældssag, der er indstevnet for Herredagen.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom Claus Søffrensen, borger och induohner her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer ladet steffne neruerende Jan von Goettem nu thill herredage førstkommendis anlangende en gields sag, som forskreffne Jan von Goethem hos hannem skall haffue at fordre, huilchen sag vi naadigst haffde beuilget nu forgangen, der voris elskelige rigens raad her vaare forsamlet, at motte foretagis och offuerhøris, och Claus Søffrensen da iche haffuer ladet sig finde, thi bede vi eder och ville, attj forskreffne Claus Søffrensen thilholder forskreffne Jan van Goettem at stille nøyactig loffuen och visen eller och, om hand derudinden findis forsømmelig, attj hannem thilholder dommen at fyllestgiøre och Jan van Goettem der imod at stille loffuen och visen, om herredags domb hannem imod gaaer, den da at fyllist giøre. Hafniæ den 4 novembris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 350—51.

Digitized by Google

331. 5 Nov. 1634.

Om den ny Vej og Port til Holmen, forskellige Forhold ved Børnehuset, Knud Christensens og Lavrids Eskilsens Regnskaber samt Udspisningen paa Holmen og Tøjhuset.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, attj med murmestere och tømmermend fortinger den vey och port, som skall gieris bag ind paa Holmen, paa det de, som boer vde ved St. Annæ broe, dis bedre thill rette thide kand komme paa Holmen. For det andet ville vi, attj icke skulle thilstede nogen tømmermand eller murmester att fortinge tuende arbeyder, som saa viitt kand vere fra hinanden beliggendis, som denne halffue by kand vere lang thill. For det tredie skulle i nu strax giøre den anordning, at ratio victus och vdspisningen vdi Børnehuset anderledis anstillis (børnene der udi ere thill sundhed) end hid indtill skeed er. Same anordning haffue i os vnderdanigst før voris forestaaendis affreisning nu strax at lade see och thilstille, och skulle i strax handle med dennem, som Pesthuset her for byen forestaar, huad mand dem giffue skall for kost, verelse, vartect och anden nøduendighed i dage eller vger tall for huer person aff Tuchthusits singe børn, som i same Pesthuus bliffuer indskichet. For det fierde skulle i huer monat engang eller tu, naar i best leilighed och stunder haffuer, wforuarendis besøge Børnehuset och os elskelige Hans Marckdaner, vor mand, tiener och tilsiunsmand offuer bemelte Børnehuus, sampt mesterne samesteds for eder kalde och thilstanden der udi med all flid vdspørge och fornemme baade om børnenis arbeid, leilighed och vnderholdning och andet Børnehuset angaaer, och skall i beskicke vise thider och terminer, paa huilche allene leverantzen aff Børnehuset skall gieris paa Kledekammeret, och skall tuende renteriskriffuere offueruere same leverantz, huormet nu strax skall begyndis. For det fembte ville vi naadigst, atj betencher, forfarer och thill endelighed klart gierer med Knud Christensen, huor viitt hannem bør att passeris och gott gieris for det tiffuerj begangen bleff, och paa det hand icke med videre indtect eller vdgifft, som hannem sitt regenskab at forklare kunde forhindre, skall graveris, da haffuer i en anden i hans sted thill same bestilling imidler tid och saa lenge indtill hand regenskab haffuer giort at forordne. For det siette ville vi och naadigst, attj thilholder Lauridtz Eskildsen, att hand giør sitt regenskab effter den ordinance, som bleff befalet, der hand kom i bestillingen, saa frembt och hand dermet tergiverserer offuer en monet effter dette vort breffs dato, attj da dermed gierer den anordning, som nest offuen bemelt

er belangende Knud Christensøns regenskab. For det sidste skulle i och thilholde forbemelte proviantskriffuer och med hannem foraffskeede nogle vise tider, thill huilche hand alle monedtskoster skall vddeele, paa det ingen vnder det skin sig fra Holmen och Archeliet at absentere kand haffue aarsag och prætext. Hafniæ den 5 novembris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 352—53.

332. 6 Nov. 1634.

Om Undersøgelse af Tugthusregnskaberne.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst haffuer befallet os elskelige Erich Pors thill Øllingsøe och Christian Sincklar thill Sincklarshollm, wore mend, tienere och secreterere, at skall igiennemsee Tuchthuus regenskab. Thi bede wi eder och ville, attj vdi acht haffuer, at naar de med same regenskab begynder, att da intet aff den skriffuer noget paa ny anammis, førend hand haffuer giort alting klart. Emidler thid skall Joris Petersen vdi os elskelige Hans Marchdaners, wor mand, tiener och tilsiunsmand offuer Tuchthuuset, neruerelse al ting aname och det vdi foruaring ligge, garn, silche och andet, som de skall arbeide aff, det skall skriffueren først leffuere fra sig, førend hand begynder med hans regnskab. Hafniæ den 6 novembris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 354.

333. 26 Nov. 1634.

Om Albert Baltzer Bernts Tiende- og Sjettepenge af Arven efter hans Moder Nille Baltzers.

Til her Christian Friis, cantzler, her Claus Daa, her Hans Lindenow och her Jost Høg.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelige Eske Jensen, byfoget vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa wore vegne och Peder Matthisen, kemner samesteds, paa byens vegne er geraden vdi trette med Albret Baltzer Berns anlangendis den siette och tiende penge, som de formener, hand bør at erlegge aff huis arff, hannem er thilfalden effter hans affgangne moder Nille Baltzers, och borgemestere och raad vdi same sag ere interesserit, da bede vi eder och naadigst ville, attj same sag med det forderligste for eder tager, indsteffnendis de jnteresserede for eder och derudinden endelig kiender och dømmer. Flensborghuus den 26 novembris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 359—60.

Digitized by Google

334. **26 Nov. 1634.**

De Tiendepenge, som Albert Baltzer Bernts kommer til at betale, maa afkortes i hans Svigerfader Gabriel Marsellis Fordringer.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom Albret Baltzar Bernts os vnderdanigst haffuer ladet thilkiende giffue, huorledis os elskelige Eske Jensen, byefoget der udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa vore vegne och Peder Matthisen, kemner dersammestedtz, paa byens wegne hannem haffuer ladet arrestere for den siette och tiende penge, som de formener, hand med rette bør thill os och byen at vdgiffue aff huis arff, hannem effter hans affgangne moder Nellj Baltzars er thilfalden, och efftersdi i vdi same sag ere interesserit, haffuer wi naadigst befallet nogle wore gode troe mend och raad samme sag med det forderligste for dennem at indsteffne och derudj endeligen kiende och dømme, och hand nu vnderdanigst er begierendis at maa vdaff same arrest entledigis sin hustruis fader Gabriel Marsellis regenskaber, som hand haffuer med os at clarere, dog at hans fuldmechtige Niels Søffrensen der udi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn paa hans wegne skall bliffue thilstede och suare thill sagen, naar den foretagis skall, huor imod forskreffne Gabriel Marsellis sig thill os haffuer reverserit, att saa frembt forskreffne Albert Baltzar Bernts bliffuer thilkient forskreffne siette och thiende penge at vdgiffue, da skall di hannem affkortis bode paa wor och byens wegne, saa viit de sig beløbe kand, vdi huis penge hand hos os haffuer at fordre, bedendis eder och ville, attj hannem aff same arrest lader bliffue entlediget, efterdi forskreffne Gabriel Marsellis for den sag saa uell for huis os som byen kand thilkomme [haffuer] stilt caution. Flensborghuus den 26 novembris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 360.

335. **24 Dec. 1634.**

De, der have Vogne, der ere snævrere end Forordningen byder, skulle straffes.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi erfare, at wognmendene vdi vore kiøbsteder Kiøbenhaffn, Helsingøer och der omkring att skall haffue ladet giøre deris wogne en god deell sneffrere, end vor forordning om brede vogne vdgangen formelder, huilchet och bønderne en stor deell haffuer, saa at vore wogne ey kand komme frem vdi de weye, da bede wi dig och ville, attu vdi dit lehn dermed haffuer flitig indseende och dennem, som findis imod forordningen at haffue giort och noget formaaer, derfor lader

Digitized by Google

straffe paa penge och de, som mindre formaar, paa kroppen, och ville vi, at ochsaa saaledis skall forholdis, om nogen forseer sig mod den forordning om vide sleder. Colding den 24 decembris 1634.

Til Christen Jacobsen, enspender.

Skall Christen Jacobsen, wor enspendiger, strax begiffue sig her fra thill wor kiøbsted Kiøbenhaffn och der med flid forfare, om vognmendene och bønderne haffuer deris wogne och sleder saa wide, som woris forordning om wogne och sleder vdgangen formelder, och dersom hand nogen kand betrede, som sin vogn eller slede iche saa viid haffuer, som forordningen om formelder, da ville vi, at hand det strax, om det er bønder, voris lensmand, och om det er wognmend, borgemestere och raad skall thilkiende giffue och see thill, att de bliffue straffet, de, som noget formaar, paa penge och de, som mindre formaar, paa kroppen. Giffuet Colding den 24 decembris 1634.

Sammeledis finge borgemestere och raad i Kiøbenhaffn breff, dennem att straffe, som imod forornindgen(!) om wide vogne vdgangen giort haffuer, efftersom forskreffuit staar. Colding den 24 decembris 1634.

Sæl. Tegn. XXV. 363.

336. **6 Jan. 1635.**

Til en Plads ved Mikkel Vibes Kro skal den Gødning føres, der ikke bruges til Jordens Dyrkning.

Til Eske Jensen, byfoged.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, at du thilholder borgerskabet der vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de alt huis møeg de aff byen vdfører och de iche vdi deris egne haffuer och thill deris egen jord agter at jndføre och bruge, lader legge paa en platz ved skyttplatzen vden for kroet ved Westerport, paa det dett iche her och der paa wtilbørlige steder, som vell hidindtill skeed er, skall henleggis. Platzen wille wi, att os elskelige Niels Throlle thill Troldhollm, wor mand, tiener och embidtzmand paa wort slott Kiøbenhaffn, skall vduise, och dersom nogen findis her imod at giøre, ville vi, at du dennem skall derfore thiltale. Coldinghuus den 6 januarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 367.

337. **9 Jan. 1635.**

Lavrids Brodersen skal arresteres og tiltales for Drab, naar hans Lejdetid er udløben.

Til Eske Jensen, byfoget vdj Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom vi kort forleden haffue meddeelt en ved naffn Lauridtz Broersen wor leyde at

Digitized by Google

maa paa itt fierding aars thid vere paa sin fri foed, imidler[tid] hand kunde søge vinder och anden rettens behielpning anlangendis et drab, hand haffuer begaaet i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, da bede wi dig och ville, at du saa snart bemelte leyde er exspirerit, saa fremt hand iche herforinden steffner vdj sagen, hannem igien lader heffte och ved retten imod hannem fortfarer, forholdendis dig iligemaade imod alle andre, som och paa nogen vis thiid voris leyde haffuer och den dog iche bruger deris sag med retten at vdføre. Coldinghuuss den 9 januarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 370.

338. **10 Jan. 1635.**

Magistraten skal indstille en Del Mænd til at være Raadmænd, blandt hvilke Kongen vælger de halve.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff udj cancelliet at indskiche naffn paa tuende gange saa mange raadmend der fattis, paa det mand kand haffue wall der iblant. Coldinghuuss den 10 januarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 372.

339. **15 Jan. 1635.**

Magistraten skal tilendebringe en Sag imod Steffen Rohde.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff att thill rette forhielpe obrist Lieutenant Sobihart med Steffen Rohde om huis tuistighed dennem om en restzeddell imellom er. Coldinghuuss den 15 januarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 372.

340. **17 Jan. 1635.**

Der skal gøres Undersøgelse og Indberetning til Kongen om den Overlast, der er sket imod Stadens Vagtmester.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom Anthoni Bedicker, som i wachtmesters bestilling der vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn betroet haffuer, vnderdanigst os klageligen haffuer thilkiende giffuet, huorledis hand aff en borger sammesteds ved naffn Jurgen Timian och andre er bleffuen skeldit paa hans ehre och offuerfalden, som hand beretter at kand giøre beuisligt, och hand endnu ingen rett offuer hannem eller de andre haffuer bekommet, da bede wi eder och ville, attj den sag med forskreffne Jørgen Timian och de andre med det allerførste flittig thill forhør thager och siden derudinden dømmer som i agter at forsuare, och kommer det os fremmet for, attj alle-

Digitized by Google

rede iche derudj dømbt haffuer. Disligeste efftersom forskreffne wachtmester lader andrage, att paa raadhuusit skall haffue for kort thid siden samblit sig en gandske deell aff borgerskabet och hannem haffue vilt offuerfalden, haffde det iche bleffuen affstyret, da bede wi eder och ville, attj eder med det allerførste derom erklerer, huorledis derom er, och eders erklering vdj vort cancellj indskicher, att wi all des leilighet kand erfare. Coldinghuus den 17 januarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 373.

341. **9 Feb. 1635.**

Man skal rette sig efter det Maal paa Vognes Brede, som Frands Rantzau havde givet Model paa.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom vi naadigst forfare forige hoffmester affgangne Frandtz Rantzou at haffue forordnit itt maall nemlig siuff Siellandtz quartier lang och brent med cronen paa begge ender, huor effter alle vogne och sleder vdi viden skall rettis, da bede vi eder och ville, attj strengelig der offuer holder. Coldinghuus den 9 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 378.

342. **18 Feb. 1635.**

Magistratens Gæld til Kongen maa afkortes i det Laan, den tidligere har ydet ham.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att borgemestere och raad udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn os skall skyldig vere en summa penge, som nu med forderligst thill os betalis skall, da haffuer wi naadigst beuilget, at dennem maa gott giøris och affkortis udj forskreffne summa pengis betaling aff huis sølff och penge de os laant haffuer, huor effter i eder kand vide at rette. Coldinghuus den 18 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 381.

343. **18 Feb. 1635.**

Borgmester Jørgen Danielsen maa paa Islandsk Kompagnis Vegne faa et Bøgetræ i Betaling.

Niels Trolle fich breff att lade Jørgen Danielsen, borgemester i Kiøbenhaffn, bekomme paa det Islandske compagnies wegne for betalning en bøg thill aarer. Coldinghuus den 18 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 381.

Digitized by Google

344. **18 Feb. 1635.**

En Portner beskikkes ved Højbro.

Iligemaade fich Niels Trolle breff at forordne Niels Poffuelsen thill portener ved Høybroe och lade hannem nyde det same, hans formand, som ved døden er affgangen, nytt haffuer. Coldinghuus den 18 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 381.

345. **18 Feb. 1635.**

Kirkerne i Sælands Stift skulle yde Penge til Opførelsen af Christianshavns Kirke.

Til her Claus Daa och dr. Hans Reisner.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wi naadigst haffuer for gott anseet en kircke at lade opbygge vdi Christianshaffn, och kirckerne samptlig vdi Siellandtz stifft derthill at skall giffue 2000 specie daler; thi bede wi eder och naadigst ville, attj kirckerne wdj forskreffne Siellandtz stifft, som forraad haffuer, paalegger forskreffne 2000 rdlr., och attj dr. Hans Reisener pengene jnfordrer och dennem hos eder jndtill videre anordning beholder. Coldinghuus den 18 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 382.

346. **20 Feb. 1635.**

Der skal udnævnes et Nævn til at forlige Johan Ettersen og Tolder Villum Mortensen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Helse eder etc. Wider, at efftersom tuist och jrring sigh begiffuer imellom Johan Ettersen vdj Kiøbenhaffn och Willom Mortensen, voris tolder vdj Øresund, om 1603 rdlr. in specie, som forskreffne Johan Ettersen skall thilkomme for halffparten aff betalning for 7500 pund krud Hollands vecht, och di paa begge sider thill landsting sagen paa fire mend indgiffuet och samtycht haffuer, nemlig Jacob Pedersen, raadmand, Christoffer Trøner, Hans Houmand och Christen Bendtzen, da biude wi eder och ville, attj forbemelte fire mend eller, om nogen dennem for loulig forfald der udj forhindris, andre udj deris sted thilneffner, som forskreffne sagh och irring foretager, den offuerveyer och parterne enten ved mindelighed imellom forhandle eller ved dom och sententz imellom kiende och dømme. Och huis de dennem i saa maader enten ved mindelighed imellom forhandlendis eller ved dom och sententz adskillendis vorder, de det da vnder deris hender och signeter fra dennem giffuer beskreffuitt, som de det achte for deris offuerdommere at forsuare. Ladendis dett jngenlunde. Coldinghus den 20 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 382.

Digitized by Google

347. **28 Feb. 1635.**

Om Reguleringen af Lille Helliggejststræde og det ny Fisketorv.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff at lade tilsige dennem, som di huuse eyer vdi det strede, som gaar fra Amager torffue op thill Børnehuset, saa och dennem, som boer vdi det strede, som gaar Johan Postis huus forbi hen ad Børnehuset, at de strax, naar frosten er aff jorden, lader legge gaden saaledis som den bør at vere. Coldinghuus den 28 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 382.

348. **31 (!) Feb. 1635.**

Magistraten irettesættes fordi den egenmægtig har beskikket en Vagtmester.

Til her Claus Daa och her Jost Høeg.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst forfare en wordning med wachtmesteren vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn sig at haffue thildraget, som endoch saa viitt haffuer taget offuerhand, att før nogen rettmesig dom eller kiendelse skied er, same wachtmester er affsatt, och en anden, som wi naadigst selff haffde befalet at cassere, thilsatt, wanseet, effterdi ingen wor stadtholder der er, dennem iche haffde burdt sig den myndighed vden videre forspørgen at thiltage; thi bede wi eder och naadigst ville, attj eder med forderligste did begiffuer borgemestere och raad sampt itt vdskud aff fornemste borgerskab for eder fordrer och dennem voris aluorlig vilge och meening herudinden forholder, och derhos at voris naadigste befalning er, at de samme vachtmester, som denne jrring sig imod thildraget haffuer, skulle kiende och lade were wmolesterit i sin bestillings forrettelse, indtil Gud den allerhøyeste vill vi selff lycheligen did kommende vorder; saa fremt nu de sig skulle vnderstaa fremdelis at begiere och staae derpaa, at samme vachtmester maa affskaffis, da ville vi, attj dennem aff magistraten, som holder med borgeriet mod same wachtmester, paa vore veigne befale at entholde sig raadstuffuen, indtill woris ankomst och sagens vddragt, effterdi wi iche dennem i den bestilling betroet haffuer, at de vnder sig w-eens partialiteter i byen skulle styche, meden att de vdi sager voris tieniste och justitien angieldende skulde heller staa for en mand. Coldinghuus den 31 februarij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 382—83.

Digitized by Google

349. **23 Marts 1635.**

Om Tilsyn med Postbudene.

Til Jørgen Danielsen, Werner Kloumand, Johan Bram och Johan Ettersen.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom eder effter voris naadigste befalling paa voris renterie noget effter S. Hans dag 2010 rdlr. in specie och 14 ℔ fra kiøbstederne her vdi vort rige Danmarch aarligen skall erleggis, da bede wi eder och ville, attj thill den Spanske resident och voris agenter thill Madrit, Serilian(!) och Lisbone aarligen 700 specie daler sampt medfølgende voris commission och instruction och thill den thill Dynckircken 200 specie daler lader erlegge. Herforuden haffuer skipperen och den rettighed thill samme resident at erlegge, som andre skippere och giøre och er thilbørligt. Med resten haffuer i postbuddene at vnderholde, och jndseende haffuer, att de deris vise tider gaaer och passerer fra och giemmel huert sted, som i vide tienligst vere och acter at forsuare. Coldinghuus den 23 martij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 389.

350. **26 Marts 1635.**

Der bestemmes et Landingssted ved Toldboden.

Jonas Heinemarch, tolder vdi Kiøbenhaffn, fich breff at lade en patent paa toldboden anslaae, huor en huer, som ankommer, skall settis vdi land, och ingen thilstede thill tholdboden at komme, vden de der haffuer at bestille. Hafniæ den 26 martij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 395.

351. **22 April 1635.**

To ny Raadmænd beskikkes.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff, byeskriffueren och Michell vdi Warton vdi byens raad at anamme. Hafniæ den 22 aprilis 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 394.

352. **24 April 1635.**

Et letfærdigt Kvindfolk i Tugthuset sendes til Tydskland.

Eske Jensen, byfoget i Kiøbenhaffn, fich breff at fordre ett lettferdig quindfolch aff Tuchthuset och hende lade leffuere skipperen paa den første Rostocher skude, som er seigelferdig, som skall befallis hinder att sette paa land vdi Tyskland. Hafniæ den 24 aprilis 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 395.

Digitized by Google

353. **1 Maj 1635.**

Bevilling til en Separation.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att wi naadigst haffuer beuilget, att Drude Suensdatter och Niels Pedersen, som i deris echteskab iche kand offuereens komme saa christeligen, som det sig bør, maa vere paa nogen thid skilt ad, indtill saa lenge wi anderledis derom thilsigendis worder. Hafniæ den 1 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 408.

354. **1 Maj 1635.**

Lensmanden paa Kjøbenhavns Slot faar Christianshavn i Forsvar.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, att du vor kiøbsted Christianshaffn udi forsuar anammer och borgerne sammesteds thilholder at suare dig lige som de udi wor kiøbsted Kiøge giøre, och skalt du derimod holde dennem ved loug och rett, som du ville ansuare. Croneborg den 1 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 409.

355. **2 Maj. 1635.**

Haandværksfolk i Kjøbenhavn maa ikke gøre dem paa Christianshavn Indpas i deres Næring.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att nogle handtuerchsfolck boendis vdi Christianshaffn dennem haffuer for os vnderdanigst beklaget, huorledis de aff dennem der vdi Kiøbenhaffn boendis skall giøris indpas paa suenne at holde och andet meere; thi bede wi eder och ville, attj det saaledis forordner, att handtuerchsfolckene vdi Christianshaffn boendis iche giøris nogen indpas enten paa suenne at holde eller andet aff dennem vdi forskreffne Kiøbenhaffn boendis, saa fremt andre middel iche dertill skall optenchis. Croneborg den 2 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 410.

356. **4 Maj 1635.**

Et Nævn beskikkes til Undersøgelse af Havnene paa Christianshavn.

Til her Christian Friis, her Jørgen Wrne, her Tagge Tott Ottsen och her Christoffer Wlffeld.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom der begiffuer sig attskillige misforstand imellom cronen paa den eene

Digitized by Google

side och jndbyggerne vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn och dennem vdi Christianshaffn boendis paa den anden side, anlangendis huor viitt en huer kand haffue sig at thilholde vdi haffnen effter deris privilegier och breffue, da bede wi eder och naadigst ville, attj med første leilighed begiffuer eder paa aastederne, som omtuistis, sted fra sted parterne for eder indsteffnendis och dennem imellom dømmer, huor wiitt en huer bør sig at thilholde vdi haffnen. Wi thilskicke eder thill efterrettning herhos en affridtz paa Christianshaffn, giort effter den store affridtz, som med deris egne hender er vndertegnit, som platzer at bygge paa haffuer anammitt, iblant huilche affgangen m. Dauid Balfhurt och findis, som haffuer lengere vdpelet, end hans breff om formelder, och indtagitt Strandgaden, som affridtzen vduiser at skulle vere frj, som kand erfaris aff de huuse, som bygt ere, och den ageuey, som gaar de huuse forby. Och ville wi, att os elskelige her Claus Daa thill Borreby, wor mand, raad, rigens admiral och befallingsmand paa wortt slott Draxholm, skall aduaris, naar denne sag foretagis skall, at hand for eder kand møde att giffue thilkiende, huad hand, saa wiitt Holmen vedkommer, haffuer at foregiffue. Croneborg den 4 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 411.

357. — 6 Maj 1635.

Jakob Madsen og Iver Kjer faa noget af deres Tilgodehavende hos Kongen.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att os elskelige Jacob Madtzen och Iffuer Kier, borgere vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst haffuer ladet anholde, att dennem naadigst maatte beuilgis nogle penge aff huis de vnderdanigst hos os haffuer att fordre, foregiffuendis, att dersom dennem iche kommis thill hielp, da at miste deris credit och komme thill agters; thi, paa det de deroffuer iche skulle komme thill agters och miste deris credit, bede wi eder och wille, attj en huer aff dennem, efftersom di haffuer at fordre thill, lader bekomme nogle tusinde daler. Och wille wi, attj aff Hendrich Møller, wor cammer schriffuer, lader igien anamme de 500 specie daler, som os elskelige her Mogens Kaas thill Støffringaard, ridder, wor mand, raad och embidtzmand paa wort slott Nyborg, hannem skulle leffuere, huorfore hand skulle haffue ladet werbe skibsfolch, som i haffuer dennem at medgiffue. Desligeste thilskiche wi eder Jens Bangs breff aff wor kiøbsted Aalborg paa 1000 specie dlr.,

Digitized by Google

huilche i en aff dennem vdi deris betalning haffuer at lade giffue. Christiansarck den 6 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 413—14.

358. **7 Maj 1635.**

Jakob Madsen skal have noget Tømmer tilkøbs til Opførelsen af det ny Bryggers.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi haffuer liggende en andeell Suenske tømmer her for wor kiøbsted Helsingør, som wi haffde agt at bruge thill det store Brøgers for wort slott Kiøbenhaffn, som for nogle aar forleden affbrende, och wi nu haffuer for got anseet, attj med Jacob Madtzen, borger vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, skall accordere, at hand same brøgers igien paa sin egen bekostning skall lade opbygge, och forskreffne Jacob Madtzen vnderdanigst begerer same tømmer att maa beuilgis thill same bygning for det same kiøb och priis, det os selff kost haffuer, huilchet wi naadigst hannem beuilget haffuer, bedendis eder och ville, attj lader same Suenske tømmer werre forskreffne Jacob Madtzen følgachtig for den samme priis det os kost haffuer, dett i hannem vdi hans betalning haffuer at affkorte. Croneborg den 7 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 415.

359. **16 Maj 1635.**

Apotheker Peder Gagelmand tilholdes at give sin Svend Betaling.

Eske Jensen, byefoget i Kiøbenhaffn, fich breff at thilholde Peder Gagelmand, at hand betaler den suend, hand haffde hos sig, mens hand stod for apotechet, effterdi hand pengene paa renteriet haffuer paa samme suend anammet. Frederichsborg den 16 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 418.

360. **18 Maj 1635.**

Om Undersøgelse af Byens Vægt.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och ville, attj wformerchit indgaar paa byens Veyerhuus der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och med eder thager saa mange byseskyttere och baadtzmend, som paa en thid kand thage all den wegt med sig, som dersammestedtz er, och den siden lader berre paa wor Thøyhuus och vdi tuende renteriskriffueris och tuende archeliemesters neruerelse lader samme byes wegt emod den wegt, der findis, conferere och siden tager beskreffuitt, huorledis den findis, och attj haffuer vdi god

acht, huorledis skaalerne paa byens Weygerhuus findis, midler thid wegten føris paa Tøyghuset. Och wille wi, at dersom byens wegt med den anden wegt offuereens kommer, i da lader rottgietteren giøre de andre wegt, baade den paa Holmen och paa Provianthuuset lige wed den paa Tøyghuuset. Frederichsborg den 18 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 419.

361. **19 Maj 1635.**

Steffen Rohde skal have noget af sit Tilgodehavende hos Kongen.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att os elskelige Steffan Rohde, borger och jndwohner herudj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os wnderdanigst haffuer ladet anholde at hannem naadigst aff wort rentecammer maatte giffuis nogle 1000 dlr. paa huis wi hannem skyldig ere, foregiffuende at dersom hand iche bekommer hielp, da at skulle miste sin credit och derudoffuer gerade vdi største skade och wleilighed och slet med alle komme thill agters, da paa det at hand iche slet skulle komme thill agters och miste sin credit, bede wi eder och naadigst wille, attj aff huis penge, som beuilget er at vdgiffue thill kiøbmend och andre, som wi skyldige ere, lader forskreffne Steffen Rhode bekomme nogle tusinde daler de flieste mueligt kand vere, saa wi for hans offuerløben kand forskaanis. Croneborg den 19 maij 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 420.

362. **18 Avg. 1635.**

Afløbet igennem et Hul paa Peblingedammen skal tilstoppes.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, attj lader lucke dett hull paa Peffling dammen, som broen gaaer offuer, saa at vandet intet kand komme aff Snorte dammen, som nu i mange aar skeed er, huorudoffuer samme dam ved det ny Warton gandske thilgroer, saa intet wand findis fast mehre derudj. Hafniæ den 18 augustj anno 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 428.

363. **24 Avg. 1635.**

Alhed Mads Ravns Sag skal undersøges.

Til borgemestere och raad sampt byfogden i Kiøbenhaffn anl.
Alhed Madtz Raffns.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, attj den sag anlangendis Madtz Raffns hustrue, som

haffuer(!) sigh at haffue forgiffuet sin steffdatter, foretager och derudj effter hendis egen bekiendelse sententzerer och dømmer, som i ville ansuare och vere bekient. Hafniæ den 24 augustj 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 434.

364. **2 Sept. 1635.**

Om Undersøgelse af Ostindisk Kompagnis Forhold.

Til her Claus Daae, her Palle Rosenkrandtz, Erick Ottesen och Siffuert Wrne.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at os elskelige Jacob Michelsen, borgemester vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och Johan Bram, borger hersammestedtz, sampt nogle andre aff de forige beuindtheberis efftermend och arffuinger anfordringh giører om pendinge, som dennem effter voris førige commissariers liquidation, aff huis compagniet aff dennem vdj deris tid forstracht er, resterer och efftерstaaer, huilchen gield de formeener aff her neruerendis compagniens formuffue och wahre bør betalis effter derom deris vnderdanigst for os anbragte supplications indhold, der dog jtzige beuindthebbere forskreffne deris gieldtz fordring vdi den designation, de os offuer den compagniens gield, nu skulle betalis, vnderdanigst haffuer offuergiffuet, skall haffue forbiganget och wdeladt; thi bede vi eder och naadigst befale, attj med det forderligste eder her vdj Kiøbenhaffn forsamler tagendis thill eder fire wpartiske kiøbmend och forskreffne Jacob Michelsen, Johan Bram sampt de andre første och de itzige beuindthebbere for eder citerer och, effter huis de paa alle sider for eder vdi rette legger, paakiender och dømmer, om de første beuindthebbere vdj forskreffne her nu neruerendis compagniens formuffue och wahre iche bør at haffue deris betalning, och huis i herudinden kiender och dømmer, attj det parterne fra eder giffuer beskreffuitt, som i agter at forsuare, och dersom en aff eder for loulig forfald skyld iche thill den tid, berammet bliffuer, kand møde, da skall de, som thilstede kommer, fuldmacht haffue andre goede mend vdi de vdebliffuendis sted thill sig at tage och denne woris befalling alligeuell fuldgiøre. Hafniæ den 2 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 439.

365. **3 Sept. 1635.**

Der skal skaffes Aske til Børnehuset.

Her Frederich Redtz fich breff strax thill Børnehusett i Kiøbenhaffn at forskaffe hundrede tønder aske. Hafniæ den 3 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 439.

Digitized by Google

366. **3 Sept. 1635.**

En Sag, som Vagtmesteren har mod en Borger, skal paakendes.

Til borgemestere och raad.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom os vnderdanigst aff Antonis Bødicker, wachtmester her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, andragis, huorledis hand er kommen i nogen wenighed med en murmestere ved naffn Jørgen Timian, och efftersom hand nogle gange haffuer villetført sine vidnisbyrd i same sagh, huilchet hannem aff eder icke skall vere tilstedet, huorudoffuer vi os høyeligen forundre, at retten icke anderledis bliffuer administrerit; thi bede vi eder och ville, attj forskreffne wachtmester sine vinde udj samme sagh lader føre och derudj strax giører thill ende huis christeligt, rett och forsuarligt kand vere. Hafniæ den 3 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 439.

367. **5 Sept. 1635.**

Det maa ikke formenes Skolemesteren ved Holmen med sin Medhjælper at synge for Lig for Holmens Folk og musicere i Holmens Kirke.

Til D. Hans Reisner.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at skollemesteren vdj Holmens skolle, som och er degn sammestedtz, vnderdanigst for os haffuer ladet andrage, huorledis skolemesteren vdi Wor Frue skolle hannem skall formeene at haffue en medtienere vdj skolen, som och hannem kand hielpe vdj kircketieniste och att siunge for liig, naar nogen døer af Holmens folck, disligiste iche at ville tilstede hannem at musicere i Holmskircke. Da efftterdi saadant skollemesteren paa Holmen er beuilget, bede vi eder och ville, at i det saaledis forordner, at skollemesteren vdj Vor Frue skolle lader hannem vere vmolesterit, anseendis hand intet haffuer med Holmens skoelle eller kircke at bestille. Hafniæ den 5 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 440.

368. **11 Sept. 1635.**

Der afkræves Magistraten en Erklæring om hvorledes den har kunnet give Bagerne en Lavsskraa.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi den 19 junij anno 1613 aff stor høywichtig betenckende haffuer alle laugrette och skraaer affskaffet och fra laugene ladet tage, efftersom wi och om same leilighed vdi adskillige vore forordninger anni 1621 och 1622 och ellers voris naadigste ville och meening haffuer ladet

Digitized by Google

publicere och vdgaae, saa forfare vi dog, attj anno 1623 bagerne her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn en seerdelis skraa haffuer ladet meddeele och der udj indført saadant med voris och voris elskelige rigens raadtz raad och samtycke at vere skeed, da bede wi eder och naadigst ville, attj eder herom med forderligste imod os erklerer, anseendis os saadant fremmet forekommer. Hafniæ den 11 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 441.

369. **11 Sept. 1635.**

Der skal foretages aarlig Visitats paa Apothekerne.

Til medici professores, hoffmedicus och andre residerende medici i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi eder naadigst haffuer ladet befale, attj apotecherne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle visitere och besøge och derudj forfare, om de med nøyachtige, gode, friske och fornødelige wahre ere forsiunede saa och med saa dychtige suenne och saaledis forfarne, som det sig bør; och efftersom wi forfare saadant icke endnu at vere effterkommet, forundre vi os storligen, och ville vi, attj derfore her effter to gange om aaret eller en i det ringeste forskreffne apotecher her i Kiøbenhaffn visiterer och forskreffne leilighed med fliid forfarer, och saa fremt nogen aff eder enten aff de eldste eller yngste forhindrede ere, naar samme visitatz forrettis skall, attj da, som tilstede ere, vden forsømmelse det forretter saa och huis mangler, som i der udj befinde, strax apotecherne lader remedere och forbedre, och strax dereffter derom forfarer, om det skeed er, saa och derforuden eders skrifftlige forretningh derom vdi voris cancellj indlegger. Hafniæ den 11 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 441.

370. **25 Sept. 1635.**

Der skal gøres nøjagtigt Regnskab for hvad der forarbejdes paa Børnehuset.

Til Johan Bløcker, thilsiunsmand offuer Børnehuset.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, att du skriffueren vdi Børnehuset thilholder, at naar hand nogen slags fløyell, caffa, armesin eller andet silche thøyg aff mesteren eller caffa weffuersken anammer, at hand det weyger, maaler och ved sin coleur och blommer antegner, som thilforn er anordnit, och naar det kommer fra gummimesteren, skall hand det igien maale och saaledis

Digitized by Google

thill ret jndtegt føre, at mand aff regenskabet kand erfare, huad det sig vdj lengden haffuer strechit, och skall skriffueren vdi gummimesterens bog antegne, huis hand aff hannem anammer eller och der paa giffue hannem beuiis. Och naar det thill Knud Christensen paa Kledekammeritt offuerleffueris, skall hand thage hans beuiis der paa, och der vdi skall v[d]trøcheligen specificeris, huor mange alne huert støche jndeholder saa oc huer ved sin coleur och blommer, saa fremt det hannem vdi hans regenskaff skall bliffue gott giort, hermed du och tilbørlig opsicht skall haffue. Hafniæ den 25 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 447.

371. 25 Sept. 1635.

Magistraten skal betale sin Gæld til Kongen.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom os vnderdanigst aff woris rentecammer thilkiende giffuis, huorledis j skall restere med at afflegge effter et hoffuidtbreff lydendis paa penge 1000 rdlr. sampt rente deraff, da bede wi eder och naadigst ville, attj ere tilfortencht inden Philippi Jacobi dag førstkommendis endeligen och vden videre dilation och forhalling paa wort rentecammer for forskreffne 1000 rdlr. at clarere och affbetale med des rente, saa fremt wi iche skulle nødis thill at finde paa andre middell. Hafniæ den 25 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 452.

372. 25 Sept. 1635.

Byfogden skal indkræve Kongens Tilgodehavende hos Borgerne.

Til Eske Jensen, byfoget i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wiid, at efftersom os vnderdanigst aff woris rentecammer thilkiende giffuis, huorledis du haffuer anno 1631 bekommet affgangne Frandtz Rantzows førige rigens hoffmesters befalling baade skrifftlig och mundtlig, at du skulle indfodre woris gield her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn inden Martini dag dernest effter eller stande derfore thill rette, huilchet doch iche endnu skeed er, da bede vi dig och naadigst ville, attu endeligen och vden videre dilation och forhalling indfordrer all den gield, os her i byen resterer, och derfore inden Philippi Jacobi dag førstkommendis paa voris rentecammer clarerer, saa fremt du selff iche derfore vill stande thill rette. Hafniæ den 25 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 453.

Digitized by Google

373. **25 Sept. 1635.**

En Vanvittig bliver Lem i Vartov.

Hospitals forstander vdi Wartou fich breff, der vdi hospitalet at indtage en Niels Madsen, Ko. Ma. drabant, hans sønn, som er vanuittig och vden hans forstand, naar platz ledig worder. Hafniæ den 25 septembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 454.

374. **14 Okt. 1635.**

Johan Ettersen faar udvist Ved af Kronens Skove til Valkemøllen.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom Johan Ettersen, borger och induohner her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst haffuer ladet giffue tilkiende, at til kledewalchen paa Walchemøllen skall brugis warm vand, och derfor vnderdanigst begierendis, wi naadigst ville beuilge, at hand aarligen maatte bekomme nogen hielp aff weed for betalling aff wore och cronens skoffue, da haffue wi naadigst beuilget hannem aarligen for betalling at maa bekomme 20 les weed, bedendis dig och ville, at du aarligen her effter for betalling lader forskreffne Johan Ettersen bekomme 20 les, dog paa de steder, skouffuene kand vere vden skade. Hafniæ den 14 octobris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 458.

375. **15 Okt. 1635.**

Magistraten skal paakende en Gældssag.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff at kiende och dømme imellom Lauridtz Jensen, groffsmed, och Ernst Møller, hoffskredder, for en summa pendinge. Hafniæ den 15 octobris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 458.

376. **16 Okt. 1635.**

En vanvittig Student maa forblive i Vartov.

Til hospitals forstander i Wartou.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffuer beuilget en ved naffn Hans Huntermand, som haffuer verit en studiosus och for nogle aar siden er kommen fra sitt sind, at maa forbliffue der udj hospitalet, saa fremt hand kand vere der inde vden fahre, och efftersom hans wenner haffuer giffuet med hannem thill hospitalens widere fremtarff 300 slettedlr., da bede vi dig och ville,

Digitized by Google

attu samme penge lader anamme och thill hospitalens rette nøtte och gaffn annender, som du agter att forsuare. Hafniæ den 16 octobris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 458.

377. **31 Okt. 1635.**

Der skal leveres Halm til Børnehuset.

Fredrich Wrne fich breff thill Børnehuset i Kiøbenhaffn at forskaffe 8 les langhalm och 12 les anden hallm. Hafniæ den 31 octobris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 460.

378. **31 Okt. 1635.**

Grundene paa Christianshavn skulle opfyldes.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, attu alffuorligen tilholder dennem, som haffuer wbygde grunder der udj Christianshaffn, at de saaledis lader deris grunder och fortoug opfylde, at wandet formedelst saadan deris forsømmelse iche giør deris naboer skade, och saa fremt saadant skeer, ville vi, at de derfore skall stande thill rette, som billigt er. Hafniæ den 31 octobris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 460.

379. **4 Nov. 1635.**

Skibe maa ikke ligge i Vinterleje ved Bremerholm.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff at tilholde alle dennem, som haffue skibe och skuder dersamesteds och dennem der i tilkommendis vinter agte at ligge i haffn, eller och fremmede, som der formedelst winterens tilfald bliffue beliggende, at de dennem lader legge paa de steder de bør at ligge effter byens privilegier, och iche for Bremmerhollmen eller ved floeden, at der altid kand bliffue wechet. Hafniæ den 4 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 461.

380. **6 Nov. 1635.**

Henrik Rosenmeyer skal have Fuglevads Mølle.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, at du tilholder Knud Hansen, som haffuer paa nogen kort tid hafft Fullenadtz mølle och Steenhuggergaarden ved Lyngby her paa lehnit, at hand dennem strax affstaaer och leffuerer till os elskelige Hendrich Rosenmeyer, borger och jnduohner vdi wor kiøbsted Kiøben-

Digitized by Google

haffn, som wi dennem forundt haffuer, efflerdi vi forfare, at møllen vdi forskreffne Knuds tid meget er forfalden, jche heller hand den kand holde ved lige, derthill med er stor klage offuer hannem aff naboerne; saa fremt hand findis herudinden mudtuillig, ville vi andre middell dertill optenche. Hafniæ den 6 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 461.

381. **6 Nov. 1635.**

En Vognmand, der har overkørt en Kvinde, skal arbejde i Jern paa Bremerholm.

Niels Trolle fich breff at lade den vognmand, som den quinde offuerkiørde, saa hun død bleff, paa Holmen indsette och vdi jern slage, der at arbeide, indtill nogen hannem for same gierning tiltaler. Hafniæ den 6 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 462.

382. **6 Nov. 1635.**

Kongens Sager skulle foretages om Onsdagen. Byskriveren skal selv betjene Retten paa Bytinget og maa ikke bruge mere end 8 Dage til at udfærdige de der afsagte Domme.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom byfogden her vdi byen tit och offte bekommer voris naadigste befalling paa wore sager att thalle, da paa det hand kand vide en viis tid, naar saadanne sager skall foretagis, bede vi eder och ville, atj det saaledis forordner, at alle vore sager med huis andet, wor byfoget paa vore vegne haffuer at forrette, foretagis om onsdagen. Dernest wille vi, attj den soeren byeskriffuer skall tilholde, at hand selff vdi egenn person betiener retten paa byetinget, saa vell som och forferdiger alle huis domme och andet, wor byefoget paa wore vegne skall haffue, och det fra sig otte dage effter det vorder protocollerit och affsagt leffuerer. Hafniæ den 6 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 462.

383. **7 Nov. 1635.**

Der skal sættes Skarnkister og lægges Stenbro ved Børsen.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och ville, atj langs Børsen lader sette skarnkister, paa det vandet des bedre kand haffue sitt lob, och siden, naar same skarnkister ere lagt, ville vi, atj der skall lade legge en broe med stehn. Hafniæ den 7 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 463.

Digitized by Google

384. 7 Nov. 1635.

En Antegnelse i Jakob Mikkelsens Toldregnskab maa passere.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelige Jacob Michelsen, borgemester her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst for os haffuer ladet andrage, huorledis hannem vdi hans regenskab fra anno 1623 och til 1624, der hand naadigst vaar betroedt Toldboden hersamestedtz, till antegnelse giort, at hand os elskelige Johan Bram 8766 rix daler effter ordinantze vdi mynt for huer daler 6 ℔ och 5 ß leffuerit haffuer, och formenis hannem iche videre end sex ℔ vdi mynt at haffue burt vdgiffue, och forskreffne Jacob Michelsen foregiffuer richsdalleren da 6 ℔ och 6 ß at haffue offueralt gieldt, vnderdanigst begierendis same antegnelse hannem at motte vdgiøris. Da efterdi wi ingen skade lid haffuer, bede wi eder och naadigst ville, attj hannem same antegnelse vdgiører. Hafniæ den 7 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465.

385. 7 Nov. 1635.

Vogne maa ikke leveres af Byen uden Kongens Pas og Tilladelse.

Byfogden i Kiøbenhaffn fich breff her effter aldelis ingen vogne at vdgiffue, med mindre det skeer paa woris egen pase och effter voris egen naadigste befalling. Hafniæ den 7 novembris anno 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465.

386. 7 Nov. 1635.

Der skal gøres en Vej fra Proviantgaarden til Løngangen. Om Vækningen af Isen omkring Byen og Byens Portes Lukning og Oplukning i rette Tid.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffuer befallet, at der skall en agewey forferdigis fra Proviantgaarden lige hen ad Løngangen, saa at de med kornitt kand age thill Wedermøllen saa vell som thill Vandmøllen pa vise tider, och meelit igien paa bestemte thider age tilbage, huortill slodtzfogden er leffueritt en nøggell, som dennom, naar behoff giøris, skall lade jgiennem samme gang, disligeste at Smidemøllen med de andre smaa huse, som same vey kand hindre, at skall bortriffuis, bedendis eder och ville, atj forskaffer voris lensmand penge thill det folchis vnderholdning, som same vey skall forferdige, vdaff Bremmerholm skall forskaffis tømber till at giøre renden, som vandet løber igiennem, saaledis saa at mand bequemmeligen kand age der offuer. Lønporten,

Digitized by Google

som gaar igiennem butenverchet bag vd fra Løngangen, skall hielpis offuen thill, saa at den intet tager videre skade. De fielle, som ligger paa broen der ved same port, skall med sterchere och flere søm gioris fast. Naar der skeer nogen skade paa planch verchet omkring voris Lysthaffue, da skall voris offuertømmermand skaffis nøttørfftig hielp thill det at hielpe. Naar winteren begynder at legge sig, og der kommer jis paa byens graffue och i stranden omkring floden, da skall Holmens folch weche fra den kam, som ligger ved Østerport och omkring Holmen hen ad den store flode. Om skibene, som ligger vdi Tøyghuushaffnen skall continue wechis, saa at de intet klemmis aff jisen. Borgemestere och raad her vdi Kiøbenhaffn skall vdaff eder tilholdis vdi retter tide at luche och oplade stadsens porte, saa och at de flitteligen vecher graffuene omkring byen, saa tilig att det fryser. Hafniæ den 7 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465.

387. **7 Nov. 1635.**

Om Leverance af Tørv til Tugthuset og Provianthuset.

Frederich Wrne fich breff at lade alle sine lehnis bønder en huer age, naar førit godt er, thill Tuchthuset och Provianthuset i Kiøbenhaffn toe les tørff. Hafniæ den 7 novembris anno 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465.

388. **7 Nov. 1635.**

Om en Sag mellem David Balforts Arvinger og Rikard Hanyes.

Floris Reinertsen, Johan Ettersen, Rasmus Samsing och Jacob Madsen finge breff endnu at foretage den sag imellom affgangne m. David Balfurts arffuinger och Richard Hanyes, som de tilforn for dennem hafft haffuer. Hafniæ den 7 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465.

389. **7 Nov. 1635.**

Om Leverance af Træ til Skruer til Børnehuset.

Niels Trolle fich breff at lade hugge sex bøge paa lehnens skoffue, som skall brugis thill skruer i Børnehuset och andenstedtz, och at giffue bønderne huis der aff iche er tienlig vdi huis de aarligen skall haffue. Hafniæ den 7 novembris anno 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465.

390. **10 Nov. 1635.**

Om Leverance af Bøge- og Potaske til Børnehuset.

H. Fredrich Redtz fich breff at forskaffe bygaske aff Vordingborg lehn hen ad Børnehuset och hos rentemesterne at forfare, huor

Digitized by Google

meget hand deraff skall fremskiche. Frederichsborg den 10 novembris 1635.

Iligemaade finge tholderne i Helsingøer breff at forskaffe podtaske thill Børnehuset och aff rentemesterne at forfare, huor meget dj deraff skall fremskiche. Frederichsborg den 10 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 465—66.

391. **21 Nov. 1635.**

Et Lem indtages i Vartov.

Hospitals forstandere vdi Wartou fich breff dersamestedtz at indtage Hans Hansen, naar pladtz ledig bliffuer. Othenseegaard den 21 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 467.

392. **28 Nov. 1635.**

Skriveren ved det Ostindiske Kompagni skal have sin Løn.

Jørgen Danielsen och de andre Ostindiske compagnies beuindthebbere finge breff at lade Peder Mortensen, som compagniet haffuer tient for en skriffuer, bekomme huis di hannom kand vere skyldig enten vdi rede penge eller aff huis vahre, som sidst er indkommen. Othenseegaard den 28 novembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 468.

393. **5 Dec. 1635.**

Det skal undersøges, om Johan Ettersen har brugt ulovlig Hvalfangst.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelige Johan och Gøtter Bram vnderdanigst sig beklager, huorledis Jehan Ettersen, borger i vor kiøbsted Kiøbenaaffn, imod voris naadigste dennem meddeelte obne breff och privilegie sig skall haffue vnderstaaet at bruge hualfang norden for 67 grader och de limites, som deris privilegier dennem tilegner, da bede wi eder och ville, attj befaler byfogden der i vor kiøbsted Kiøbenhaffn der paa at thale, och saa fremt forskreffne Jehan Ettersen der befindis at haffue fisket, at hand da staar derfore thill rette, mens saa fremt at hans folch aff veir och vind der allene ere inddreffne och ingen fang der beganget haffuer, at hand da strengeligen advaris och tilholdis en anden gang for slig vndskyldning att endholde, anseende Island viitt fra de steder er beliggende. Othenseegaard den 5 decembris 1635.

Sæl Tegn. XXV. 472.

Digitized by Google

394. **19 Dec. 1635.**

Der maa udleveres nogle Kanoner til den grønlandske Handel.

Til Christoffer Suench.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelige Johan och Gøttart Bram, borgere och jnduohnere vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst er begierendis thill laans aff vort Tøyghus at motte bekomme 16 eller 20 jernstycher thill deris skibis vdrystning paa Grønland, da dersom saadan stycher findis och paa voris egen skibe iche brugis och behøffuis, ere vi naadigst tilfredtz, at du dennem saa mange laaner, dog attu aff dennem skall tage deris revers, at, saa fremt same stycher effter deris giort och endt reyse iche igien bliffuer indleffueritt, de da dennem skall strax betale, och skall du nu med dennem accordere huad de for huert hundrede pund skall giffue aff same stychers wegtt. Hadersleffhuus den 19 decembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 476.

395. **19 Dec. 1635.**

Om Undersøgelse af Vagtmesterens Forhold.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi thilskiche eder herhos en supplication, som wachtmesterens quinde derudj wor kiøbsted Kiøbenhaffn her udi wort cancellj indlagt haffuer, bedendis eder och ville, attj om hindis angiffuende flittig forfarer, och dersom befindis same hindis angiffuende i sandhed at vere, i det da saaledis forskaffer, at hand kommer paa hans fri foed igien, dog at hand skall bliffue thilstede thill sagens vddrag. Hadersleffhuus den 19 decembris anno 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 476.

396. **27 Dec. 1635.**

Der skal gøres Undersøgelse om Grønnegaards Havns Udstrækning.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vore commissarier, som nest forleden sommer vaare thilforordnede at grandske och kiende imellom vore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Christianshaffn om deris haffner och fortoch, haffuer belangende Grøngaards haffn sagen hedenfundet thill 8 wuillige dannemend, och at de paa aastederne komme skulle och effter huer partis documenter och vidnisbyrd same Grøngaards haffn des grendtzer och begrib uduise, paa det forbemelte commission videre kunde foretagis och forrettis, da

Digitized by Google

bede vi eder och naadigst ville, atj lader otte vuillige mend med forderligste opkreffuis same Grøngaardtz haffns rette begrib och aasteder, som forbemelt er, at vduise och siden fra sig giffue beskreffuen, som de ville ansuare. Hadersleffhuus den 27 decembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 480.

397. **28 Dec. 1635.**

Der maa forfattes Artikler for Deltagerne i Hvalfangsten.

Til Johan Bram.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst ere tilfredtz, at du nogle articler maa lade forfatte och tryche, huor effter officerer saa vell som det gemeene bodtz folch paa den hualfangs fart, vi dig naadigst med benaadiget haffuer, sig kunde haffue at rette och forholde, dog at der vdi intet indføris, som kand vere imod stadtz eller søeretten eller i andre maader vtilbørligt. Hadersleffhuus den 28 decembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 480.

398. **29 Dec. 1635.**

Niels Trolle skal paase Kongens og Christianshavns Interesse i Sagen om Grønnegaards Havn.

Til Niels Trolle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, at efftersom wi naadigst haffue befalet os elskelige Jørgen Wind thill Gundestrup och Steen Beck thill Førsleff, wore mend, thienere och rentemestere, at lade opkreffue 8 wuillige mend, som Grøngaards haffns grendtzer och rette begrib skulle vduise, da bede wi dig och naadigst ville, at naar forskreffne 8 wuillige dannemend vorder opkreffuit, du da voris saa vell som Christianshaffns interesse flitteligen vdi acht haffuer. Hadersleffhuus den 29 decembris 1635.

Sæl. Tegn. XXV. 480.

399. **1 Jan. 1636.**

Hans Mandixen skal tiltales for Helligbrøde.

Til borgemestere och raad vdi Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom os forekommis Hans Mandixen, borger och jnduohner der vdi vor kiøbstedt Kiøbenhaffn, at skall vere ankommen der thill byen en bededag, der andre skulle gange till kircke, och aget med en trommeter langs ad gaden, da bede wi eder och befale, atj forskreffne Hans Mandixen for saadant lader tiltale, anseende wi iche ville, at det wstraffet skall hengaa. Datum Hadersleffhuus den 1 januarij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 1.

Digitized by Google

400. **7 Jan. 1636.**

Søholm skal overtages af Lensmanden, indtil Steffen Rohde har faaet sit Tilgodehavende hos Fru Sofie Rantzau.

Til Tygge Brahe.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom du nogen tid forleden haffuer bekommet voris naadigste befalling at skulle antage Mogens Gyldenstierns gaard Søehollm med desz tilliggendis goedtz och den beholde, indtill osz bleff erlagt 10000 specie daler, wi thill Steffan Rohde, borger och jnduohner vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer offuerdraget, och os elskelig fru Sophia Rantzow siden at haffue bekommet voris naadigste missive forskreffne Steffan Rohde forskreffne summa penge at skulle contentere, huilchet iche er efftерkommet, da bede wi dig och wille, at du same Søehollm gaard med desz tilliggendis goedtz i haand beholder, indtill forskreffne Steffan Rohde deraff bekommer forskreffne summa penge med desz rente 6 pro cento fra den tid, du først bekomb same voris naadigste missive, och indtill hand fuldkommeligen hoffuidtsummen med desz efftерstandende rente bliffuer contenterit. Datum Coldinghuus den 7 januarij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 1.

401. **7 Jan. 1636.**

Om Betaling for Arbejde ved S. Annæ Bro.

Til rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, attj anordner, at osz elskelige Jonas Heinemarck, tolder vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, strax erlegger thill osz elskelig Willom Mortenszen, tolder i wor kiøbsted Helszingøer, Jurgen Anderszen, borger och induohner samestedtz, och Jacob Matzen, jnduohner vdi Christianshaffn, threj tuszinde rixdaler paa haanden paa det arbeide, som de skall lade forferdige ved St. Annæ broe for vor kiøbsted Kiøbenhaffn. Datum Hadersleffhuus den 7 januarii 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 1—2.

402. **7 Jan. 1636.**

Kgl. Befaling om forskellige Ting, navnlig om Beskikkelse af en Byskriver paa Christianshavn.

Til Niels Throlle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Efftersom du vnderdanigst begierer voris naadigste villie at vide først anlangendis det huusz, som staar ved veyen fra vor [kiøbsted] Kiøbenhaffn thill vor

Digitized by Google

kiøbsted Helszingøer vdi Ibstrupsz dyrhaffue, som skall vere gandske forfalden, till med intet at vere tillagt thill samme huusz som alleuegne thill de andre husze, om der fore iche motte tagis aff det gamle timmer aff de nederbrøtte staalde och bygge et got fast huusz op igien; da effterdi same huusz giøris høylig fornøden, ere vi naadigst tilfredtz, at der maa tagis aff det gamle timmer aff de nederbrutte stalde saa viitt fornøden giøris och bygge et got fast huusz op igien. Diszligeste ville vi naadigst, at den huuszmand, som kommer i det huusz i Ibstrups dyrhaffue, skall niude det halffue aars kost som den der boer i det huusz ved Thangewang till disz hafft haffuer, och ville vi naadigst, at du skall sette bønder paa Thangewangs eyendomb. For det andet huad sig de 16 mend vdi Madtz Raffns sag belanger, som begierer endnu respit at giøre derisz toug till første sogneting effter juell, effterdi endnu en heell haab skall vere vdspurdt(!) vdi sagen, saa er osz nochsom tilforn derom beret; ere vi derfore naadigst tilfredtz, at dermed saa lenge maa beroisz. For det tredie anlangendis det korn, som forskreffne Madtz Raffn paa sitt lofft skall haffue liggendis, som du vnderdanigst begierer at vide, om det motte selgis, effterdi der er intet andet i huuszet at tage till, och det dog aff røtter och muusz nu opskeris och opædis, da ere vi naadigst tilfredtz, at det maa selgis det dyreste mueligt er boen thill beste och dennem dertill er berettiget. For det fierde effthersom du lader berette ingen byeskriffuer at vere vdi Christianshaffn, huorudoffuer alting ganger meget vrichtig thill vdi thingbogen, sær i en och sær i en anden maade, da ville vi naadigst, at du skall forhøre dig om en dechtig person thill byskriffuer och huad hans løn skall vere; diszligeste endnu om en byesuend thill den, der er paa forskreffne Christianshaffn, och dig siden om huis de begierer thill løn imod os erklere. For det femte huad sig sleder at lade giøre vdi vorisz hiulhuusz saa vell som paa Cronborg och Frederichsborg belanger møg och tørffager at indage med, om saa vaar, hastig snee indfalt, da skall det nøduendig strax bestillis. For det siette belangende du begierer at vide, om den tørffue, som i huszet staar, skall først indføris, efftersom den er tør, och derimod indlegge vdi huuszet den vaade, som sidder vden omkring stachen, huor aff en gandske haab skall vere forderffuede aff regen, da ville vi, at den tørffue, i huuszet findis, skall først indføris, effterdi den anden er iche tør noch, och den anden i huuszet igien indførisz at tørrisz. Huad sig belanger dem, som mand skall faae till at hielpe at lasze paa vognene, jtem och at føre den vaade ind vdi huuszet igien, effterdi huuszmendene

Digitized by Google

det ey alt kand affsted komme thill den anden gierningh, de haffuer at giøre, derom haffuer os elskelige Frederich Wrne thill Brentned, wor mand, thiener och embidtzmand paa vort slott Croneborg, bekommet vorisz naadigste befalling, nemlig at bønderne i Cronborg lehn skall hielpe at lasze. Hadersleffhuus den 7 januarij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 2—3.

403. **20 Feb. 1636.**

Sognepræsten ved S. Nikolaj Kirke skal tiltales, fordi han ikke har ladet Baltzer Condevin staa aabenbar Skrifte.

Til her Clausz Daa och rentemesterne.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst komme vdi forfaring, huorledis Baltzer Condevin, borger vdi voris kiøbsted Kiøbenhaffn, nogen tid forleden sig skall haffue med leyermaall forseet, huoroffuer os elskelige m. Lauridtz, sogneprest thill S. Nicolai samestedtz, hannem nu tilholder at staa obenbare schriffte, och saadant skall vere skeet for hans første brøllup, och hand midler thid haffuer veret gift, och baade den besoffuede och hans hustrue ved døden ere affgangne, och efftordi os fremmet forekommer saadanne forseelser saa langsommelig aff forbemelte sogneprest at vere forholdet, bede vi eder och naadigst ville, atj samme sogneprest vdi bispens nerrerelse for eder fordrer (dog at i iche lader hannem vide, huad der er at forrette, førend hand for eder kommer), och hannem foreholder om same leylighed, och for det første, huo hannem først haffuer tilkiende giffuet om samme forseelse, dernest huad tid saadant skeed er, for det tredie aff huad aarsage hand saa lenge haffuer taugd och nu først der paa taler. Saa fremt hand da ville sige sig det nu først haffue hørt, da haffuer j med flid at forfare, huo det beliggede quindfolch haffuer vdlagt for barnefader ved daaben eller i skriffte, och aff huad aarsag den gudtz ords tienere, som embedet da forrettet, iche m. Lauridtz om sine sognemendtz forhold aduaret, efftersom wi nu fornemme och nochsom forfaret worder, och forbemelte sogneprest m. Lauridtz rom thid forleden det haffuer vist och saadant dog maaskee for vnødig betenchende efterladt och hannem tilsted thill sacramentet nogle gange, siden gierningen skeed er, och nu, hand anden gang skall gifftis, først taler der paa, da haffuer i strax medfølgende woris missive, saa och huisz i vdi denne sag forfarendis vorder, os elskelige Niels Trolle till Trollhollm, wor mand, tiener och embidtzmand paa wort slott Kiøbenhaffn, at tilstille. Datum Hadersleffhuus den 20 februarii 1636.

Digitized by Google

Til Niels Throlle.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, at du for bispen, prousten, consistorium vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn tiltaler os elskelige m. Lauridtz, sogneprest thill St. Nicolai kirche vdi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn, for hand Baltzer Condeuin vidende haffuer tilsted saa lang tid vden obenbare schriffte at hengaae och nu først effter saa langsommelige thid der paa taller, och strax hende domb. Hadersleffhuus den 20 februarii 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 11—12.

404. **26 Feb. 1636.**

Alle tomme Tønder skulle beslaglægges.

Eske Jensen, byfoget vdi Kiøbenhaffn, fich breff at beslaae alle tomme tønder, der findis samestedtz. Coldinghuus den 26 februarii 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 14.

405. **26 Feb. 1636.**

Borgmester Jørgen Danielsen maa ikke dømme i en Sag, hvori hans Broder Hans Mandixen er Part.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff at foreholde Jørgen Danielsen, borgemester samestedtz, at opstaa fra retten, naar hans broders Hans Mandixens sag forekommer. Coldinghuus den 62 februarii 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 14.

406. **12 Marts 1636.**

Bartholomæus Haagensen skal tiltales, fordi han har handlet paa Nordlandene.

Til Eskill Jensen.

C. 4. Wor gunst tilforn. Huis sampligen kiøbmendene och skippere vdi vor kiøbsted Flensborrig boendis, som paa Norland handler, offuer Bartholomeus Haagensen, borger och induoner vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, haffuer sig besuerget, haffuer du aff dette woris indleg videre att erfare. Thi bede wi dig och wille, att du forskreffne Bartholomeum Hagensen wed retten tiltaller, for hand voris hannom giffne pas misbrugt haffuer, och dom udi saggen hender. Hadersleffhuus den 12 martij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 21—22.

407. **16 April 1636.**

Det Islandske Kompagni maa ikke losse paa Elben, men skal oplægge Varerne i Glückstad.

Til dett Islenske compagnie i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att effttersom wi naadigst haffuer priviligeret eder och eders med consorter att handle och tra-

Digitized by Google

fiquere paa wort land Island, derhoes foraffskedendis, att huis wahre i paa Elffuen skicher, skulle først lossis och opleggis vdi wor festning Glychstad och siden, till huem dennom lystede att kiøbslaae, wdselgis, och wii naadigst derimod befinde, att i udi nest forledene aaringer haffue sat for forskreffne vor festning Glychstad och eders medhaffuende fich iche udi det Islenske pachuus der sammesteds ladit oplegge, medens det ved ligter och andre saadanne skibe paa strømmen ladet losse, saa och aff deris skibbe udlosse ind i de Hamborger skibbe och effter deris egen leglighed henføre, thi bede wi eder och aluorligen befale, att i eder fraa sligt hereffter entholder, och att i huis wahre, i med paa Elffuen kommer, thill forskreffne wor festning Glycstad lader opskibbe, saa frembt wii iche andre middell dertill skall wide och ramme. Hadersleffhuus den 16 aprilis 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 24.

408. **23 April 1636.**

Det beskikkede Nævn skal straks afsige Kendelse i Sagen om Grønnegaards Havn.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom i effter woris naadigste befalling haffuer tilforordnet 8 wuillige dannemend, nemlig capitain Villom Effuertsen, skipper Hans Thorkelsen, styrmand Anders Pedersen, Christen Bentsen, Hans Hoffmand, Hendrich Krøster, Jacob Madsen och Hans Jensen, som kunde grandske och kiende imellom wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Christianshaffn och deris haffner och[1]) belangende Grønnegaardshaffn med videre woris naadigste befallings indhold, och wii herhos naadigst erfarer saadant ennu iche att vere efftterkommet, medens sligt till viis (sic) resolution paa nogen tid haffuer opsatt, daa bede wi eder och naadigst wille, att j dennom skall tilholde, att de strax och uden videre ophold woris naadigste befalling efftterkommer och fraa dennom giffuer beskreffuet huis de herudinden giør; saa frembt nogen ey till stedenn møder, daa skall dog de fleste vota agtis, anseendis sligt ingen opsettelse bør eller skall haffue. Haffniæ den 23 aprilis 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 26.

409. **25 April 1636.**

Fastsættelse af en bestemt Dag til Foretagelse af Kendelsen om Grønnegaards Havn.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom i haffue bekommet woris naadigste befalling, att opkreffue 8 wuillige mend att sinne de tuist

---

1) Her er aaben Plads til et Ord.

Digitized by Google

imellom vore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Christianshaffn anlangendis Grønnegaardshaffn, och wi forfare bewillingen att were forhalet formedelst nogen offuerlast, formanden aff forskreffne 8 mend paa samme tid och sted sked er ved nogen breffues frataggelse, daa bede wi eder och wille, att i forskreffne 8 mend saa well som vederpartene tilholder, att de nu paa førstkommendis onsdag paa aastedet møder tilstede och daa woris naadigste befalling efflerkommer. Hafniæ den 25 aprilis 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 26.

410. **25 April 1636.**

Floris Reynardsen skal tiltales for Krænkelse af det Nævn, der skulde dømme i Sagen om Grønnegaards Havn.

Til Niels Throlle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, att du Flores Reynartsen, borger och induoner udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, straxt skall med retten tiltalle for woris byfoget her samme steds, (for hand haffuer sig tilfordristet att tage en eske med nogle breffue fraa voris betroede formand paa det siun om Grønnegaards haffn, som for retten vaar indlagt och aff os elskelige borgemestere och raad udi forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn hannom ladet leffuere, retten till forkrenchelse och woris befalling till forhalling, huorfore hand louglig er aduaret att møde for os udi rette paa wort slot Kiøbenhaffn, dog wanseet hand der tilstede vaar, ey comparere wille) och offuer hannom paa woris vegne hender domb som den, sig imod voris høyhed och retten forgrebbet haffuer. Hafniæ den 25 aprilis 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 26—27.

411. **15 Maj 1636.**

Johan Ettersen slipper med en Bøde for ulovlig Hvalfangst.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom for os vnderdanigst er andragit, att os elskelige Johan Ettersen, borger udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, skall ved hans udskichede haffue ladit fange huall inden for de 72 grader under vort land Norge, som er imod os elskelige Johan Brams octroy, och forskreffne Johan Ettersen sig dog undskylder, att forskreffne Johan Brams priuilegier iche for hannom skall vere forkynt, daa ere wi naadigst tilfreds med, att hand till os skall udgiffue ꝓ rixort for huer tønde thran, som hand i samme maader erverffuet haffuer, och siden for widere tiltaale att mue forskanis, be-

Digitized by Google

dendis eder och naadigst wille, att i samme penge hos hannom fordrer och annammer och os till regenskab fører. Haffniæ den 15 maij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 34.

412. 17 Maj 1636.

Den ny Landevej skal udbedres med Sand og ikke med Ler.

Til Niels Trolle och Frederich Wrne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, att du udi dit lehn lader forferdige den nye vey med saand att paaføre, hor samme vey er forkiørd, saa den kand bliffue jeffn och slet, och skall du lade giffue act paa, att bønderne ich fylder lehr paa veyen isteden for saand, och wille wi att saadant skall [skee] strax, efterad bønderne haffuer saaed. Hafniæ den 17 maij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 36.

413. 22 Maj 1636.

Købmændene tilbyde at leje Boderne paa Børsen, forat disse ikke skulle lejes ud til fremmede Kræmmere, hvor imod saadanne skulle have 6 Boder paa Christianshavn.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom menige handelsmend och kremmere vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn os vnderdanigst supplicerligen haffuer andragit och beklagit den store mengde aff fremmede nationers kiøbmend sig her sammesteds vdi woris voninger paa Børsen, Christianshaffn och anden steds med deris kramuare aarligen skall opholde dennom paa deris nering till stor agtergang och forsuechelse, erbiudendis sig vnderdanigst, om samme kremmers hantering paa Børsen, Christianshaffn, Slottes och Holmens grunde motte forbiudis och affskaffis, daa igien ville os aarligen en vis sum penge aff forskreffne wore till de fremmede henleyede voninger och boer paa Børsett erlegge, saa deris affschaffelse iche os till skade paa husleye skulle komme, daa bede wi eder och naadigst wille, att i forskreffne handels och kiøbmend her udi byen sampligen for eder kalder, med dennom accorderer, huad de os till aarlig leye aff de øffrige och nedre boer paa Børsett kand och vill giffue, haffuendis derhos udi agt, att os jo saa megit aff dennom till leye bliffuer erstattet, som vi ellers aff de fremmede kunde haffue, huorued forskreffne fremmedis hantering paa forskreffne steder siden omsider bliffuer endelig affskaffit. Men udi Christianshaffn haffuer wi naadigst for gott anseet, att sex boer till fremmedis hantering maa forbruggis saauell som och nogen smaa bouerelse derhos. Och belangendis di articeler eller skraae deris handels frihed andgaaende, forskreffne handelsmend her udi byen

Digitized by Google

vnderdanigst haffuer verit begierendis, haffuer wi saadan deris begiering herom naadigst tagit vdi betenchende. Hafniæ den 22 maij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 38—39.

414. **23 Maj 1636.**

20 Drenge fra Nestved sendes til Børnehuset.

Til hr. Frederich Rits.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, effttersom os vnderdanigst tilkiendegiffuis, huorledis der udi wor kiøbsted Nested skall findis nogle fattige drengebørn, huis foreldre iche ere ved den formuffue, att de dem enten till skole eller hantuerch kand holde, daa bede wi eder och wille, att i 20 drengebørn aff det slags hid till wor kiøbsted Kiøbenhaffn udi Børnehusit lader fremsende, dog att de iche ere under 16 aar gammell. Hafniæ den 23 maij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 41.

415. **25 Juni 1636.**

Et Bolværk og en Skarnkiste ved Vandkonsten skulle afskaffes.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att wi haffuer erfaret ued Vandkonsten it bulduerch aff en borger her udi byen saa och der sammesteds en skarnkiste att skall vere satt, som vandet aff sit rette lob forhindrer och iche bør att hensettis; thi bede wi eder och wille, att i raad dertill lader fører(!) och affskaffer, huis der iche bør att hensettis. Hafniæ den 25 junij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 70.

416. **30 Juni 1636.**

En Mand bliver Lem i Vartov.

Forstanderne vdi Wartoe fich breff att annamme Laurits Nielsen i Hospitalet, naar platz ledig vorder. Hafniæ den 30 junij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 75.

417. **30 Juni 1636.**

Om Afgørelse af en Strid mellem Johan Ettersen og det Islandske Komgagni.

Til Jørgen Wind och Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, effttersom Johan Ettersen, borger och induoner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis der begiffuer sig nogen irring och tuist imellom hannom paa den ene och dett Islendske compagnie paa den anden side anlangendis itt hualfisk compagnie, de med huer andre

Digitized by Google

haffde oprettitt, huorudi forskreffne Johan Ettersen foregiffuer allene att participere mehre en den fierde part aff forskreffne det Islandiske compagnie, deris fellits betalte redskab till samme hualfiskerie sig allene forleden aar 1635 att skall haffue bemegtigitt, och siden ved os elskelige Jørgen Danielsen, borgemester her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och Jacob Pedersen, raadmand her sammesteds, skall haffue loffuit att ville betalle hannom hans andpart deraff, huorudi de sig nu veigrer och ingen aff dennom dett att ville efterkomme, vnderdanigst begierendis voris naadigste befalling till commissarier, som dennom derom enten till mindelighed imellom kunde forhandle eller ued domb adskillie, efterdi borgemester och raad her sammesteds nesten alle sielff skall vere interesserit udi dett forskreffne Islandiske compagnie, daa bede wi eder och wille, att i parterne for eder paa en vis tid och sted indsteffner och dennom om huis tuistige pungter derom imellom er enten udi mindelighed imellom forhandler eller ved endelig domb och sentents adskiller. Och huis i dennom derudinden enten udi mindelighed imellom forhandlendis eller ved endelig domb och sententz adskillendis vorder, att i dett parterne fraa eder vnder eders hender och signeter giffuer beskreffuit, som i ville andsuare och vere bekiendt. Hafniæ 30 junij 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 76.

418. **28 Avg. 1636.**

Om Tilendebringelse af en Trætte mellem Byfogden og Bartholomæus Haagensen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelige Eskild Jensen, byfogit her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffuer laditt berette, huorledis mellom hannom paa vore vegne paa den eene och Bartholomeus Hogensen paa den anden side sig nogen irring och trette begiffuer anlangendis nogen fisk, som forskreffne Bartholomæus Hogensen, der hand vaar skriffuer paa woris Prouianthus, haffuer quitterit sin formand affgangne Cort van Busch paa begge deris vegne, nemblig 181 skippund 16 lispund ydermere end hand paa Prouianthusitt effter hans regenskabs bogs uduisning haffuer leffuerit, huoraff Bartholomæus den halffue part betalning aff forskreffne Cortis arffuinger haffuer fordrit och sig vilt tilregnet, huilchett i hannem haffuer frakiendt effter eders dombs sluttning, huilchen dom nu sidste herredage bleff confirmerit, saa endog forskreffne Eskild Jensen skrifftlig haffuer udi rette satt, om Bartholomæus iche plictig ehr att beuise, huem forskreffne 181 skp. 16 lisp. fisk haffuer leffueritt och fraa

Digitized by Google

kommen ehr, effterdi hand formener, hand iche som en participant sig till fordeell baade motte leffuere och quittere, som samme hans indleg videre indholder, alligenell haffuer i derpaa iche sententzeritt, meden giffuet till affskeed, att i iche viste daa videre om denne post att kiende, saa lenge forskreffne eders der om vdsted domb ued magt stander, huilchen domb, som alleniste om fiskens betalling imellom Claus von Busch och hannom er andgaaendis, hand formener iche att burde udtydis Bartholom[æo] for woris rett och tiltale vdi denne sag till befrielse, mens langt mere des gierning och handell dermed att obenbaaris. Och paa dett att sagen kand komme tilhende(!), och hand iche formedelst forrige domb skall affuisis, haffuer hand paa det vnderdanigste verit begierendis woris naadigste befalling till eder, att i endelig udi sagen uden ophold kiender och dømmer. Thi bede wi eder och hermed naadigst befale, att i endelig samme sag for eder paa nye indsteffner, och dennom imellomb, saauitt samme sag er allangendis, kiender och dømmer, saa vitt loug och rett er, och i agter att forsuare. Hafniæ den 28 augustj 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 83.

419. **30 Avg. 1636.**

Der skal straks afsiges Dom over nogle Løsgængere.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i retter eder effter vore forordninger om løsgingere udgangen, att endelig strax, naar paa eskis aff vore fougder her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, att dømme paa saadanne personer, saa de iche sidder os till bekostning, som aff voris byefougitt foregiffuis att skee. Hafniæ den 30 augustj 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 84.

420. **14 Okt. 1636.**

Af Kirkernes Forraad i Danmark skal ydes Bidrag til 2 ny Kirker i Kjøbenhavn.

Til lensmendene i Danmarch.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom Guds den allerhøyestis saliggiørende ords forfremmelse udkreffuer, att tuende kiercher ennu foruden de her erre her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle opbyggis, huortill stoer bekostning udkreffuis, daa bede wi eder och naadigst ville, att i inden trium regum førstkommende eder erklerer, huad capital der findis hos huer kierche i eders lehn j forraad, holdendis det tilstede till videre andordning. Iligemaade till samme tid eder erklerer, huad indkom enhuer kierche i en och anden maade,

Digitized by Google

vere sig tiende, landgilde eller andett, haffuer, och samme eders vnderdanigste erklering i wort cantzelie indskicher. Hafniæ den 14 octobris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 93. Et lignende Brev udstædtes 14 Nov. 1636 til alle Kapitler i Danmark og Norge.

421. **25 Okt. 1636.**

Om Tilsyn med at Forpagtningsafgiften af Børsen udredes i rette Tid.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, att os elskelige Simen Surbech, borgemester her udi wor kiøbsted Kiøberhaffn, Werner Clouмand, Peder Musfeld och Johan Wust vnderdanigst haffuer tilforpligtitt dennom aarligen udi 3 aar paa wort rentecammer att skall erligge pendinge [paa] kiøbmends och kremmeres vegne her udj byen till forpagtning aff Børsen tolf tusende specie daller till tuende terminer, den første 1000 rixdaler till Paaske førstkommendis 1637 och de andre till Michaelis nest effter, och saaledis udi tuende effterfølgende aar 1638 och 1639; thi bede wi eder och wille, att i flittig opsigt haffuer, att samme penge udi rette tide erlagt bliffuer, som i agter att suare till. Hafniæ den 25 octobris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 99.

422. **2 Nov. 1636.**

En Borger i Korsør skal møde i Kjøbenhavn og gøre Rede for den Krambod, han bestyrede for Niels Augesen i Sorø.

Til Wentzell Rotkierch.

C. 4. Wor gunst tilforn. Vid, att neruende Niels Augesen, borger och induoner udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffuer ladit tilkiendegiffue, huorledis hand med en hans suoger ved naffn Hermand Eggens, borger och induoner udj vor kiøbsted Holbech, paa trey aars tid skall haffue holditt en kramboed ved det kongelige adelig academie Soröe och dertill betroit en deris tiennere ved naffn Jacob Pedersen, huilchen sig siden udj vor kiøbsted Korsør skall haffue nedersatt och dennom ingen rede eller regenskab giort for huis de hannom betroit haffuer, endog hand aff vor byfogit der sammesteds dertill skall vere kiendt, huilchit hand ennu iche skall haffue effterkommit, vnderdanigst derfor begierendis, att hand motte tilholdis sig hid till woris kiøbsted Kiøbenhaffn att begiffue att giøre dennom fuldkommen rede och regenskab for huis de hannom haffuer tilbetroit, daa bede wi dig och naadigst wille, att du forskreffne Jacob Pedersen tilholder inden juell førstkommendis sig hid till wor kiøbsted Kiøben-

Digitized by Google

haffn att begiffue och her udj fire wuillige kiøbmends offuernerelse och giøre forskreffne Niels Augesen och hans suoger rigtig rede och regenskab for alt, huis de hannom betroit haffuer, midler tid hand deris krambod forestaaet och udi deris tieniste verit haffuer, saafremt dertill iche skall søgis andre middell. Hafniæ den 2 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 108.

423. **5 Nov. 1636.**

De Fattige maa faa Fødevarer fra Provianthuset istedenfor Penge, som Kongen skylder dem.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom de fattigis forstandere udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdanigst hos os haffuer ladit andholde om, att efftersom de paa de fattigis vegne herudj forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall haffue paa wort rentecammer en summa penge att kreffue, att naar pengene paa wort rentekammer iche ehre tilstede, de daa effter fornødenhed prouiant aff huis mistis kand aff wort Prouianthuus for itt billigt verd till de fattigis vnderholding motte bekomme, daa bede wi eder och wille, att i forskreffne de fattigis forstandere udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn effter fornødenhed till de fattigis vnderholding lader aff wort Prouianthuus bekomme prouiant aff huis mistis kand, naar penge iche ere tilstede, huilchit i dennom i deris resterende summa igien haffuer att affkorte. Hafniæ den 5 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 112.

424. **6 Nov. 1636.**

En fransk Omløber skal føres til Tydskland.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i dett saaledis forordner, att en Frantzos, som en sielsom vext haffuer paa sig och her udj byen omløbber folch penge att affexere, med den første skude, som løbber her for byen till Rostoch, bortkommer. Hafniæ den 6 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 113.

425. **8 Nov. 1636.**

Bartskæren paa Christianshavn skal examineres af 3 kjøbenhavnske Bartskærere.

Til mester Daniel Hageuald och flere bartsker i Kiøbenhaffn.

C. 4. Effterssom neruerende Henrich Ditloffsen vnderdanigst andholder, att hannom naadigst maa beuilgis allene att brugge barsker

Digitized by Google

handuerchit udi wor kiøbsted Christianshaffn, saa uille wi her med haffue befalitt eder m. Daniel Hageuald, m. Salomon Guttfeld och m. Christopher Bier, att i forskreffne Hendrich Ditloffsen examinerer och med flid offuerhører, om hand er dygtig och hand hans kunst saaledis forstaar, att hand samme mennighed saauit hans kunst sig belanger, kand betrois, och dett fraa eder giffuer beskreffuitt, som i ville forsuare. Hafniæ den 8 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 114.

426. **8 Nov. 1636.**

Det forbydes at lade løse Svin gaa paa Christianshavn.

Niels Trolle fich breff att forbyde, att ingen løse suin motte gaa udj Christianshaffn, och dersom nogen hereffter befantis, skulde de till Wartou hospitall forskichis. Hafniæ den 8 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 114.

427. **15 Nov. 1636.**

En Mand optages som Lem i Vartov.

Hospitalsforstandere i Wartou fich breff att indtage Niels Matsens søn Mats Nielsen strax udj hospitallitt. Hafniæ den 15 novembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 119.

428. **19 Nov. 1636.**

De Fattige skulle have Renter af de Penge, Kongen har laant af dem.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, att i de fattigis forstandere her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn lader aarligen hereffter erlegge renten aff efftersskreffne penge, som wi naadigst dennom skyldig ehre, nemblig rentpendinge aff trey tusende rixdaler 6 pro cento beregnit fraa den 22 nouembris 1635 till arsdagen nu førstkommendis. Disligeste itt aars rentepenge aff 515 rixdaler 6 pro cento fraa Paaske dag 1635 intill aarsdagen nestforleden. Iligemaade itt aars rentepenge aff 4240 rixdaler 6 pro cento, beregnitt fraa den 15 junij 1635 till aarsdagen nest forleden. Sammeledis itt aars rentepenge aff 2808 rixdaler 6 pro cento beregnit fraa den 1 augustj 1635 till aarsdagen nestforleden. Dett i saaledis eder till regenskab haffuer att lade føre. Hafniæ den 19 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 123.

429. **21 Nov. 1636.**

Skarnet skal bortskaffes fra Klokkerhøjen.

Borgemester och raad fich breff, skarn att lade udføre fraa Klocherhøy imellom Nøreport och Hiarmer skantze. Hafniæ den 21 nouembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 124.

Digitized by Google

430. 8 Dec. 1636.

Det skal undersøges, hvorledes en død Kvinde har kunnet findes paa Nørregade.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst erfarer, huorledis nu nyligen skall vere funditt itt død quindfolch paa Nørregaade der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, daa ehr woris naadigste vilge, att i flitteligen skall forfare, om samme quindfolch, strax effter hund er befunden, er besigtitt, om hund enten aff sygdom eller anden tilfælde er død bleffuen, och i synderlighed att i erfarer, om forskreffne quindfolch iche aff en wgudelige hosbonde eller madmoder er jagtt ud aff husitt, der de haffuer fornummit hende att vere befengt med pest, i det sted de hende billigen skulle haffue hiulpitt ind udj Pesthuusitt, och att i eder herpaa med det forderligste imod os erklerer. Antuorskouff den 8 decembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 128.

431. 14 Dec. 1636.

Christoffer Pedersen skal flytte ud af sin Bod paa Børsen. Jfr. Nr. 435.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Simon Surbech, borgemester udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, sampt hans medforloffuere for huis penge, kiøbmendene och kremmerne sammesteds, som Børsen der for Slottitt forpagtitt haffuer, till os aarligen udlegge skulle, vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis der skall vere for endregtig och enigheds skyld kastet lod om boederne udj forskreffne Børs, saa en huer skulle lade sig nøye med den boed, hand udj lod kunde tilfalde, och de alle att skall vere tilfrids med deris lod uden en ved naffn Christopher Pedersen, som huerchen holder arne eller disk, huilchen sig allene motuilligen derimod setter och iche dermed nøyes will, daa efftérdj forskreffne Christopher Pedersen effter stadtsretten iche kand holdis for en borger, efftérdj hand, som foregiffuis, holder huerchen arne eller disk der udj byen, och derfor iche med rette bøer att haffue nogen boed der paa Børsen, bede wi dig och wille, att naar du her med besøgis, du daa tilholder forskreffne Christopher Pedersen den boed, hand der sammesteds hidintill hafft haffuer, strax att ryddig giøre och fraa sig leffuere, och dersom hand sidder offuerhørrig, du daa strax lader hannom paa dett Blaa torn hensette och foruare, intill hand den ryddig giør. Antuorskouff den 14 december 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 133.

Digitized by Google

432. **21 Dec. 1636.**

En Dreng og en Pige frigives fra Tugthuset.

Rentemesterne finge breff att lade befale, att en pige i Tugthusitt ued naffn Anne Boes udkommer, och att en liden dreng, som med samme pige kom ind i Tugthusitt, bliffuer satt till itt handuerch. Antuorskouff den 21 decembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 134.

433. **21 Dec. 1636.**

Karsten Rytters Enke faar en Værge.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom Maren Jørgensdatter, affgangne Casten Rytters, for os vnderdanigst haffuer laditt andrage sig udi langsommelig tid nemblig 17 samfull aar med hendis rettis forfordring er opholdt och forsømmit, saa hund derudoffuer er geraaden i stor elendighed, daa bede wi eder och naadigst wille, att i tilforordner en borger der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn ued naffn Henrich Hansen att suare for forskreffne Maren Jørensdatter, affgangne Chastens Rytters, for huis sager och rettergang hund haffuer, intill sagens uddrag. Antuorskouff den 21 decembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 134

434. **22 Dec. 1636.**

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst forfare først en vere død paa gaaden der udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och nu paa nye en anden uden for en aff porterne, och endog i eder undskylde om den første iche haffuer verit beuist, saa kommer os selsomp fore, att i iche eder om alle deslige tilfelle informere, anseende eder fornemlig paaligger offuer all politie och forordning (fornemlig i denne tid den som om smitsomme siuger formelder att holde och indseende haffue); thi bede wi eder och naadigst wille, att i ved wachten och staaderkongerne den andordning giører, att uden saauell som inden byen saadan wordning sig iche mere tildrager, och att de nu strax forordnis, som saadanne siuge saauell som de i husene befengis och thill Pesthusit aff hosbonden foruisis paa en karre vell dertill bered føre kunde didhen i Pesthusitt. Och wille wi, att i det offentlig lader forkynde, att en huer kand vide uden forhalning samme vogn eller karre att bliffue megtig, saa och andre karrer eller lig-

Digitized by Google

nogne till at føre fattige lig till den nye och andre kierchegaarde, jligemaade att i och andordner dennom, som medicamenter skulle omdrage i alle huse till de singe, det nest Guds paakaldelse att brugge, att hereffter aldelis ingen forsømmelse tagis, som i agter for os derfor att suare och staa till rette. Antuorskouff den 22 decembris 1636.

Sæl. Tegn. XXVI. 138. Et lignende Brev udstædtes samme Dag til Biskoppen og de Fattiges Forstandere.

435. **8 Feb. 1637.**

Christoffer Pedersen skal have en Bod paa Børsen. Jfr. Nr. 481.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Vid, att efftersom Peder Christophersen, borger och induoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans søn Christopher Pedersen, borger sammesteds, vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis de skall haffue verit aff de første, som haffuer hafft bod der paa Børsett, och detz uanseet skall kiøbmendene, som Børsen nu haffue forpagtit, med nogle aff de andre kiøbmend haffue kastet lod om boderne och dennom iche aduaret, att de och haffuer kundt verit tilstede, huorfore dennom en anden bod dennom ubeleglig skall vere tilfalden, och forskreffne Christopher Pedersen vnderdanigst ehr begierendis sin første bod att maa beholde, daa efſterdi huerchen forskreffne Peder Christophersen eller hans søn haffuer verit tilstede, imidler tid de haffuer kastet lod, ey heller aduarit att møde, och de dog (som forberettis) haffuer verit de første, som haffuer hafft bod der paa Børsett, bede wi dig och vilde, att du tilholder kiøbmendene och kremmerne der sammesteds, som Børsen nu haffuer forpagtit, att de enten lader forskreffne Christopher Pedersen bekomme den samme bod igien, som hand tilforn haffuer hafft, eller och uduiser hannom end aff de to och tyffue boder, som ehr nest ud thill Slottit. Antuorskouff den 8 februarii 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 146.

436. **21 Feb. 1637.**

En Kvinde fra Slagelse bliver Lem i Vartov.

Hospitals forstandere i Warton hospitall for Kiøbenhaffn fich breff at indtage samme steds Karen Bagers i Slaugelse, naar platz ledig worder. Antuorskouff den 21 februarii 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 152.

Digitized by Google

437. **22 Feb. 1637.**

Ang. en Trætte mellem Arnt Dyssel og Ove Gjedde.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, at os elskelig Offue Giedde till Tommerup, wor mand, tiener och befallingsmand offuer Egerne och Brunelaugs lehn, os vnderdanigst haffuer ladet tilkiende giffue sig paa affgangne Thønnis Nielsens børns veigne, som hand er verge for, at vere geraden udj trette imod Arnt Dyssell, borger och induoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och en anden borger der sammesteds, efftersom de paa skiffte effter affgangne Tønnis Nielsen haffuer fordret nogle hundrede rixdaller, som de en quinde der sammestedtz for nogit aff forskreffne Thønnis Nielsens sølff och guld forstragt haffuer, och det uden nogen breffue, beuis enten huorledis de eller hun ehre der tilkommen, huorudoffuer hand formener, at de billigen bør forskreffne sølff och guld fraa dennom at leffuere, daa effterdj hand udj wort rige Norge med woris och chronens bestillinger er forhindritt, bede wj eder och naadigst wille, at i hans fuldmegtige ved gieste retten till sagens uddrag verer behielpelig, saauitt loug och rett ehr. Antuorskouff den 22 februarii 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 156—57.

438. **22 Feb. 1637.**

En Fædrenearv afkortes til Fordel for Stivfaderen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom den slagterquinde wed naffn Maren Hendrichsdatter boendis udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn for os vnderdanigst haffuer ladet berette, huorledis hun paa skiffte effter sin forrige hosbond Anders Pedersen, slagter, skall vere for kort kommet, idett hun sine børn effter forskreffne deris fader 800 daler till fæderne arff haffuer udmyndet, och nu er igien gifftet med en anden slagter ved naffn Hans Hermandsen, och er derfor vnderdanigst begierendis, at forskreffne hendis hosbonde och hinde till deris samptlig vnderholdning motte en deell aff samme penge effterladis, daa aff høyuigtige betenchende, saa och effterdi forskreffne summa iche uden foreldernis største forarmelse till børnene gandske att kunde komme befindis, haffue wi naadigst beuilgitt, att forskreffne quinde och hendis hosbond maa en deell aff samme penge efflerladis. Huorfor i dennom imellom haffuer at handle saa wiit eder christeligt och rett kand siunis, dog med saa skiell, at forskreffne hendis hoesbonde for eder loffuer och tilsiger sig tilbørligen imod hende och

Digitized by Google

hendis forrige mands børn at ville forholde. Antuorskouff den 22 februarii 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 157.

439. **24 Feb. 1637.**

Apothekertaxten skal rette sig efter den i Hamborg og Lybæk.

Til dr. Thomas Finche och flere professores i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst aff eders vnderdanigste fremskichede erklering komme udj forfaring, att borgerne udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn sig besuerger, at medicamenter och andre specerij aff apotecherne offuer taxten settis for betalling, och det apotecherne veigrer sig udj att effterfølge taxten offuer alt formedelst dessen wlige indkiøb och tidsens wlige beskaffenhed, thi bede wi eder och naadigst wille, att i flitteligen forfarer, huorledis taxten paa saadanne vahre till Hamborg och Lybech er udj suang, och i siden effter detz erfaring en ny taxt paa forskreffne medicamenter och anden speceriis indkiøb i forskreffne woris kiøbsted Kiøbenhaffn forfatter, som taallig baade for den selgende och kiøbende kand eragtis, och iche dyrere, end det paa forskreffne steder er taxerit fore, efftersom bekostningen paa detz indførsell her i rigerne iche megit offuer den bekostning, der skeer, kand opstige; siden haffuer i at forfatte och opsette en eed for apotecherne och os vnderdanigst tillstille. Antuorskouff den 24 februarii 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 165.

440. **28 Feb. 1637.**

En Brønd i Kjøbmagergade skal istandsættes.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, att i den brønd udj Kiømagger gaade uden for os elskelige Jørgen Mathisen, borger her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans dør strax lader forferdige, detz betalling i effter dens fuldkommen reparation siden hoes eyermanden derfor tilbørligen haffuer at søge. Antuorskouff den 28 februarij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 165.

441. **6 Marts 1637.**

Om Bryggernes Told.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Effterson wi naadigst komme udj forfaring, huorledis bryggerne her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn sig

Digitized by Google

vnderstaaer uden nogen tholdseddels fremwisning at stiche ild under deris kiedle, huorudoffuer de iche udgiffue till os den thold, som de os plichtige ehre, daa paa det saadan w-ordning maa forekommis, bede wi eder och naadigst befale, att i tilholder bryggerne her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de endelig aduarer oldermanden for bryggerlaugit, føren de sticher ild under deris kieddell, och at deris tholdseddell ved rigtig dag och dato aff oldermanden vndertegnis, och at i forskreffne oldermand aluorlig tilholder, at hand hereffter ingen tholdseddell lader passere, som ehr offuer 4 dage gammell. Ilige-maade bede wi eder och wille, att i woris tholder her udj forskreffne kiøbsted Kiøbenhaffn en vis fortegnelse paa alle rette bryggere her sammestedtz offuerleffuerer saa och paa alle dennom, som brygge till deris egit huusis behoff, huoreffter hand sig kand vide at rette. Hafniæ den 6 martij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 167.

442. **12 Marts 1637.**

Johan Bram skal selv skaffe Styrmænd til det Orlogsskib, som skal følge hans Skibe til Spitsbergen.

Til Erich Ottsen.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom wi naadigst haffuer beuilgit os elskelige Johan Bram, borger udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, itt aff wore orlogskibe, som med hans skib i tillstaaendis sommer skall følgis till Spitzberg dem didhen at convoyere; thi bede wi dig och naadigst wille, at du tilholder forskreffne Jahan Bram sielff at forskaffe dygtige styremend till forskreffne wort skib. Antuorskouff den 12 martij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 176.

443. **30 April 1637.**

Om de Penge, der indsamles til de tyrkiske Fanger og Kirkebygningerne.

Til D. Thomas Finche och M. Niels Poffuelsen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, att i huis pendinge, som till de Dandske fangers rantzoning i Tyrchiet saaoch till kierchebygning her sammestedtz, som effter woris naadigste befalling aff kiercherne skall indsamlis, till eder annammer och dennom effter andordning till samme fangers rantzoning saa och till kierchebygning her sammestedtz anuender. Hafniæ den 30 aprilis 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 185—86.

Digitized by Google

444. 12 Maj 1637.

Om Stolestaderne i Vor Frue Kirke.

Til de høylerde i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att effterson for nogen tid aff predichestoelen effter woris naadigste befalling er affkyndett, att borgerskabbet udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle fremligge deris adkomstbreffue till deris stolestæder och deris naffne at lade føre til bogs, och en deell stolesteder findis, huortill ingen haffuer sig andgiffuet, daa bede wi eder och wille, att i det ennu lader engang som effter woris naadigste befalling aff predichestolen forkynde, och saafremt de iche inden 14 dage fremkommer deris adkombst at beuiise, daa skulle de effter forordningen dennom enten igien paa nye kiøbe eller kierchevergene samme stoelestæder till andre, som dennom i behoff haffuer, at henfeste. Hafniæ den 12 maij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 195—96.

445. 18 Maj 1637.

Levningerne af et gammelt Orgel paa Kronborg gives til den tydske Kirke.

Frederich Wrne fich breff att lade den Tydske kiercheverge i Kiøbenhaffn bekomme huis ennu er beholding aff dett gammelt orgeuerch, som staar i kierchen paa Chronborg. Hafniæ den 18 maij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 190.

446. 18 Maj 1637.

Undersøgelse af Eske Billes Breve i Vor Frue Kirke. Jfr. Ny Danske Magazin III. 29—30.

Til Melchior Oldeland och Christen Holck.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, att os elskelige jomfrue Inger Giøe till Oxholt vnderdanigst hoes os haffuer ladit andholde hende naadigst motte beuilgis en befalling till tuende goede mend, som kunde obne en breffkiste, som staar vnder forsegling udj Wor Frue kierche her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huorudj findis affgangen Eske Billis breffue, och der udtage it mageskiffte paa en gaard liggendis udj Jerndrup sogn, som heder Halberdtz Ry, liger paa Oszen, som forskreffne affgangne Eske Bilde aff os och cronen for magelaug haffuer bekommit, huilchen gaard hende nu er tilfalden, och det hende tilstille. Thi bede wi eder och wille, att i nu strax obner forskreffne affgangne Eske Bildis breffkiste, som staar under forsegling udj Wor Frue kierche her udj forskreffne Kiøbenhaffn, och der udtager samme mageskiffte paa forskreffne gaard, och det, saauit hende med rette allene tilkommer, imod rigtig reuers hende tilstiller, huilchen reuers

Digitized by Google

i siden haffuer igien udj kisten at indligge och den igien forseigle. Hafniæ den 18 maij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 191—92.

447. **23 Maj 1637.**

En Mand bliver Lem i Vartov.

Wartou hospitals forstandere fich breff at indtage sammestedtz, naar platz ledig vorder, Lauritz Jensenn. Hafniæ den 23 maij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 199.

448. **24 Maj 1637.**

En Agent i Madrid beskikkes.

Til Werner Cloemand och Jahan Bram.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, att i med os elskelige Don Godofredo Riquetz handler, att hand sig paatager at driffue wore vndersatters sager till Madrid som woris agent och hannom derfore en aarlig foræring eller pension, efftersom j gaffnligst kand erachte, udloffuer saa och med hannom accorderer, huormegit hand for huer sags procuration skall haffue aff huer vndersatte. Hafniæ den 24 maij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 202—03.

449. **28 Maj 1637.**

Arbejdsføre Folk i Vartov skulle indsættes i Byens Gasthus.

Til dr. Hans Reisner och Simon Surbech.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi erfare vdj Wartou hospitall adskillige føre och well tilpasse personer at findis, som well for deris føde kunde arbeide, daa bede wi eder och naadigst wille, att i de, wed deris helbrede ere eller, siden [de] did indkomme, føre bliffue, udtager och udj byens geesthuus[1]) lader arbeide eller och paa deris egen haand lader forbliffue, om de sig derudj vegrer, haffuendis dog i acht, at de, som penge haffue udgiffuit at accepteris udj forskreffne hospitall, det mildeste muelig er med arbeidtz paaliggelse tracteris och siden, naar dennom alderdomb eller skrøbelighed tilslaais igien, i forskreffne Wartou hospitall igien indtager. Hafniæ den 28 maij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 213—14.

---

[1]) I en Afskrift i Raadstuearkivet staar: Gasthuus.

Digitized by Google

450. **26 Juni 1637.**

Om Indsendelse af Aske til Børnehuset.

Her Frederich Ritz fich breff att forskiche till Børnehuusitt i Kiøbenhaffn 5 eller 6 lester bøge aske, och det saa snart mueligt vaar. Glychstad den 26 junij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 215.

451. **28 Juni 1637.**

Om en Fremmeds Optagelse i Guldsmedlavet.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom neruerende Hans Lauch, guldsmid, vnderdanigst haffuer verit begierendis, wi naadigst wille beuilge och tilstede hannomb sig at nedersette udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och der at suerge borgerskab och brugge sit handuerch lige ved andre guldsmidde der samme stedtz, thi bede wi eder och naadigst ville, at i lader forfare, om der iche ehr it vis tall, huor mange guldsmidde der skall vere i forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och dersom platz ledig ehr eller nogen vis tall ey er forordnet, at hannom daa tilstedis at suerge borgerskab och under guldsmidlaugit annammis och siden sicher at brugge sit handtuerch lige ved andre guldsmidde sammestedtz, dog at hand først billigen som andre guldsmidde, føren de tagis i laugit, sitt mester stych beuiiser och ellers udstaar i andre maader, huis deris handtuerch saaledis medfører. Glychstad den 28 junij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 221.

452. **28 Juni 1637.**

Om Pengene til de 2 ny Kirker.

Til dr. Thomas Finche och m. Niels Poffuelsen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom j for nogen tid siden haffuer bekommit woris naadigste befalling, att i till eder skulle annamme de penge, som udgiffuis aff kiercherne till de tuende nye kierchers bygning, daa bede wi eder och naadigst wille, at i med samme penge, efftersom i dennom bekommer, effter haanden lader affbetale huis kalch, steen och anden materialia, som till samme kierchis bygnings fornødenhed leffueris, sampt anden bekostning der sammestedtz paa bygningen anuendis. Glychstad den 28 junij 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 221—22.

Digitized by Google

453. 4 Sept. 1637.

Jakob Madsen faar Korn i Betaling.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at j med os elskelig Jacob Madtzen, borger och jnduoner udj Christianshaffn, accorderer om en andtall korn lige wed de andre i betalling at annamme paa nogle visse lehne for en deell huis leffuerantz hand os giort haffuer. Glychstad den 4 septembris 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 227.

454. 5 Sept. 1637.

2 Borgere leje kongelige Skibe til Handel paa Spanien.

Til her Claus Daa.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffuer beuilgit osz elskelige Jacob Madtzen, borger udj wor kiøbsted Christianshaffn, wort skib Archen paa fracht paa Hispanien at seigle, och skall hand giffue osz aff huer lest 30 specie daller. Thi bede wi eder och naadigst ville, at i hannom samme skib med sin tilbehøring, ligesom wi naadigst Nichell Koch Følgesuenden beuilgit haffuer, och effter den contract, med hannom vorder sluttet, lader vere følgachtig, saa de begge kunde følgis udj flode sammen. Glychstad den 5 septembris anno 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 227.

455. 17 Nov. 1637.

Den ny Kirkegaard udenfor Nørreport skal indvies.

Til dr. Hans Reisner.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at j den anordning giører, at den ny kierchegaard ved den ny kierche uden for Nøreport bliffuer jnduiet; dog ingen at maa derudj begraffuis uden det skeer med os elskelig hr. Corfitz Wlfeltz till Eggeskouff, ridder, wor thro mand, raad, statholder udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn och befallingsmand paa wort land Møen, hans samtyche och beuilning. Odense den 17 nouembris 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 248.

456. 25 Nov. 1637.

Om Taarnet paa den ny Regenskirke (Runde Taarn).

Til vniversitetit i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst begiere, att j tilholder edersz egne bønder att opbryde, naar veirligit

Digitized by Google

er dereffter, det nermste ved wor kiøbsted Kiøbenhaffn skee kand, de fleste stene mueligt er till thornetz fornødenhed paa den nye kierche, som till studenterne udj forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall byggis, huilche stene aff de største, naar frosten er, eller med beste bequemmelighed woris røstuogne, saauit de kand affsted komme, skall fremagge. Resten aff de mindste skall ellers eders egne bønder jmellom deelis till forskreffne kierche at fremføre. Haderleff den 25 nouembris 1637.

Sæl. Tegn. XXVI. 258.

457. **2 Jan. 1638.**

Om Tilendebringelsen af en Sag mellem Johan Ettersen og afgangne Tolder Villum Mogensen.

Til hr. Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at effter som der haffuer sig begiffuet nogen jrring mellom affgangne Willom Mortensen, woris forrige tholder udj Øresund, och Jahan Ettersen, borger och induoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, anlangendis nogit krud, de samplig till os leffuerit haffuer, och derom for os och os elskelige Danmarchis rigis raad er gangit domb, att forskreffne Jahan Ettersen skall giøre forskreffne Willom Mortensen (nu hans arffuinger) regenskab, huor hand haffuer kiøbt hansz krud, och sagen aff os er hensatt till os elskelige borgemestere och raad udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som den haffuer hafft for dennom och den henuiist till effterskreffne fire mend och borgere der sammestedtz, nemblig Christen Bendtzen, Hans Hoffuemand, Christopher Trøner och Morten Schultt, som derom dennom imellom skulle liquidere och till ende giøre, huilchet forskreffne 4 mend iche ennu, som forskreffne affgangne Willom Mortensens arffuinger beretter, haffuer effterkommit, daa bede wi eder och naadigst wille, at j forskreffne 4 mend tilholder, at de med det allerførste effter huis beuisninger for dennom jndleggis, endeligen och uden videre forhaald dennom imellom derom liquiderer och med samme sag till ende giører. Hadersleff den 2 januarij 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 267—68.

458. **9 Feb. 1638.**

2 Deltagere i Ostindisk Kompagni skulle have deres Tilgodehavende.

Til hr. Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at effter som os elskelige Jacob Michelsen, borgemester udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och Johan Bram sammesteds vnderdanigst begierer at motte forhielpis

Digitized by Google

till en 4000 rixdaller i betalling for huis, de till den første Ostindiske vdredning anduendt haffuer, daa bede wi eder och naadigst wille, at j hoes beuinthebberne giører eders beste flid, at de kand komme till samme penge eller saa megit mueligt er. Hadersleff den 9 februarij 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 273.

459. **15 Feb. 1638.**

Om Afskedigelse af Præsterne ved Holmens Kirke og i Hollænderbyen.

Til dr. Hans Reisner.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom presten paa Holmen giøris nu fast gammell och iche vell kand forestaa Holmens kierchetieniste formedelst alderdomb, daa bede wi eder och naadigst wille, at i hannom skall fore slaa, at hand samme sin tieniste goduilligen ville resignere; wi wille hannom derimod nu strax med it canonie udj wor kiøbsted Lund forsiune och siden effter med it vicarie, naar nogen ledig vorder (efffterdi de som nu ere allerede ledige ere bort forleent). Dernest efftersom os foregiffuis den Tydske prest till Hollender byen iche at haffue de gaffuer, at hans menighed aff hannom kand forbedris eller och hannom med nogen synderlig frucht høre, daa bede wi eder och naadigst wille, at i med hannom skall handle, at hand tager sig en cappelan och giører hannom den løn, hand kand leffue aff. Hadersleff den 15 februarij 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 279.

460. **10 Marts 1638.**

Vejen ved Langvadsdam skal istandsættes.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Vid, at efftersom wi sielff nyligen haffuer erfarit Langeved dambs broe ey at vere forferdiget eller holt ved lige aff bønderne, som det paalagt er, som det sig bør, saa mand med stor besuering kand kiøre deroffuer, huilchet os och vell tilforn aff andre er klagit, daa bede wi dig och naadigst wille, at [du] bønderne, som samme broe bør at forferdige, aluorligen och strengeligen foreholder det strax at efftterkomme, saafremt wi nogen tid hereffter befinder samme broe at vere saa ilde ved macht holden, de daa iche derfore wille søgis och straffis som de, der woris naadigste befalling ey haffuer achtet eller effterkommit. Och skall du sielff i ligemaade haffue i god acht, at den hereffter altid vell forferdigis och ved lige holdis. Hafniæ den 10 martij 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 283.

Digitized by Google

461. **27 April 1638.**

En Borger skal have sit Tilgodehavende ved Ostindisk Kompagni.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hans Træggaard, borger och jnduoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa det Ostindiske compagnies weigne skall haffue at fordre udj woris renterie en summa penge for nogle vahre, som de till woris fornødenhed haffuer leffuerit, daa bede wi eder och wille, at i lader forskreffne compagnie bekomme huis det haffuer at fordre, saa uit mueligt er och skee kand. Kolding den 27 aprilis 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 292.

462. **4 Maj 1638.**

Om Vartov Hospitals Tilgodehavende i den Gaard ud til Købmagergade med tilliggende Huse i Landemærket, paa hvis Grund Trinitatis Kirke skal bygges.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom os elskelige Michel Søffrensen, raadmand udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst for os haffuer ladit andrage, huorledis hand for nogen rum tid siden, der hand vaar hospitals forstandere udj Wartou, skall haffue aff de fattigis penge sammestedtz udsat paa rente hoes en borger der udj forskreffne Kiøbenhaffn ved naffn Claus Lauritzen nogle hundrede daller och till forsichring at skall haffue udj pant tagit aff hannom siuff woninger liggendis i Landemerchet der i forskreffne Kiøbenhaffn, disligeste hans gaard i Kiøbmagger gaden der sammestedtz, huilchet hand beretter till tinge rigtig skall vere giort, och samme hans gaard och woninger nu at vere nederbrutt och paa stedet igien en nye kierche at skall opbyggis, vnderdanigst begierendis hand paa de fattigis wegne maa bliffue contenterit, daa bede wi eder och naadigst wille, at j med flid forfarer, om forskreffne Michell Søffrensens pant udj forskreffne woninger och gaard er saa rigtig, som det sig bør, och dersom det rigtig befindis, j daa tilholder dennom, som er befalit at annamme de penge, som er beuilgit till den nye kierchis bygning sammestedtz, at de forskreffne Michel Søffrensen paa de fattigis wegne contenterer och tilfritzstiller enten med penge eller woninger igien. Flensborg den 4 maij 1638.

Sæl. Tegn. XXV. 299—300.

Digitized by Google

463. 17 Maj 1638.

Om Bøgeaske og Ved til Børnehuset og Baadsmændenes Sygehus.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst haffuer beuilgitt, at i inspectoren i Børnehusit udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn maa lade kiøbe bøge tre aske till at blende iblant den Polske sønder aske at bygge och waske garn till zeigeldug lerit och børnens renligheds fornødenhed med, daa bede wi eder och naadigst wille, at j dennom, som askene forkiøber, aff rentekammeret betalling skall lade vere følgagtig. Disligeste haffuer wi naadigst beuilgit, at maa indkiøbis effter haanden nogit fawn ved till de syge børns fornødenhed, som ligge under docter och barskers cur udj siuge bodsmends huse paa den Gamle Mønt, for hwilchet fawn ved j ochsaa skall aff rentecammeret betale. Glychstad den 17 maij 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 306—07.

464. 20 Maj 1638.

Om Indsendelse af Enebær og Aske til Børnehuset.

Til Frederich Wrne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at naar du hermed besøgis, du daa till Børnehusit i wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall fremsende en andtall eneber stager aff dem, som hos dig findis och intet duer till dyrhaffuens fornødenhed ved wor slot Frederichsborg. Glychstad den 20 maij 1638.

Til her Tagge Tott Andersen at lade plukke i sit lehn enebær til Børnehusets behov i Kiøbenhaffn. D. u. s.

Til her Frederich Ritz at sende en andtall bøgaske till Børnehusit i Kiøbenhaffn. D. u. s.

Sæl. Tegn. XXVI. 308.

465. 4 Juli 1638.

Om Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffue for got anseet, at herefter, naar heell skat paa biudis, daa udaff wor kiøbsted Kiøbenhaffn maa forgiffuis for drenge skatten 300 rixdaller in specie, och naar halff skatt paaliggis, daa och i lige maade at maa for samme drenge skatt udgiffuis 150 species daler, huoreffter j eder kand vide at rette. Ottense den 4 julij 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 314.

Digitized by Google

466. **27 Avg. 1638.**

En tyvagtig Kvinde skal begraves i den ny Kirkegaard udenfor Nørreport.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom sig for nogen tid forleden haffuer tildragit it tilfald her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn med it quindfolch, som skall haffue bestaallet os elskelige Frederich Gynter, woris Tydske cammer secretario, som aff en smidiedreng, som endnu [er] udj fengsell, hans bekiendelse, huilchen lychelserne effter hendis begiering haffuer opdirichet, och mange andre omstendigheder forskreffne quindfolchis skyldighed och begangne misgierning klarlig erachtis, huorfor wi aff wor kongelig macht och myndighed till sagens yderligere opliusning hende at pinis naadigst haffue [tilladt], och wi erfare hende at were hendød, thi bede wi eder och naadigst wille, at j forskreffne hendøde quindfolch udj den nye kierchegaard uden for Nørreport lader begraffue. Disligeste bede wi eder och naadigst befale, at i den smidiedreng, som haffuer vedgaaet lychelserne at haffue opdirichet, endnu yderligere med flid forhører och effter sagens beskaffenhed derpaa endelig dømmer. Hafniæ den 27 augustj 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 331.

467. **9 Sept. 1638.**

Magistraten fritages forat dømme i en Sag fra Hertugdømmet Slesvig.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom j for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledis j tilforne skall haffue bekommet en woris naadigste befalling at dømme udj en sag anlangendis it arffuekiøb, och efftersom udj samme sag tilforn er dømbt aff en herritzfogit udj førstendomb Slesuig, huis domb staar ennu ved magt, och j derfor vnderdanigst er begierendis at motte entledigis for at dømme udj samme sag, efftersom j andgiffuer iche at vere hans offuerdommere, daa ere wi naadigst tilfritz, at j maa vere derfaare entlediget och iche videre derudinden dømme, end i effter lougen pligtige ere. Ottense den 9 septembris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 345—46.

468. **1 Okt. 1638.**

Et aabent Brev skal forkyndes paa Børsen.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du medfølgende woris obne breff paa Børsen der for wort slot Kiøben-

Digitized by Google

haffn lader forkynde och deroffuer holder, som du wedst att forsuare. Glychstad den 1 octobris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 350.

469. **1 Okt. 1638.**

Der skal ydes Byens Tynge af de Huse, der tilhøre Universitetet og som besiddes af Borgere.

Til vniversitetet udj Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst forfare, en deell lærde der udj byen at holde de borgere, som boe i deris huse och woninger, fri for skatt, bygning och anden byens tynge, særdelis naar noget till byens reparation och fortification paabiudis, daa bede vi eder och naadigst wille, at j giøre hereffter den andordning, at i saadanne tilfelde aff saadan grund, saauiit de lærde eller deris suppositi iche selff udj egen personn besidde, vdgiøre lige ved andre deslige grunder eller och for os vnderdanigst fremligger huis privilegier i haffuer, huormed j eder saadan frihed och forskaansell kunde tilholde. Glychstad den 1 octobris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 351.

470. **1 Okt. 1638.**

Om den borgerlige Værge ved Vor Frue Kirke.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi forfare endnu ingen aff borgerskabet at haffue andtaget Wor Frue kierche wergemaall aff aarsag, at der tuistis om den wergemaal, de paa vniversitetet pleyer at giøre, daa bede wi eder och naadigst wille, at j forfarer, huorledis dermed pleyer at forholdis, och tilholder den borger, som kierchewerge vere skall, det at giøre, som hans formand giort haffuer, andseende wi ingen fornying eller forandring paa nogen sider wille haffue, meden at alting forbliffuer, som hidindtill verit haffuer. Glychstad den 1 octobris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 351.

471. **13 Okt. 1638.**

Om Leverance af Bøgeaske til Børnehuset.

Til nogle aff lensmendene i Siælland.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du till Børnhuset udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn strax lader fremskiche • lester bøge aske, som der sammestetz forbruggis skall. Flensborg den 13 octobris 1638.

Digitized by Google

Aff Callingborg lehn — 2 lester aske, aff Antuorskouff — 2 lester, aff Chronborg och Frederichsborg — 3 lester, aff Draxholmb — 3 lester.

Sæl. Tegn. XXVI. 355.

472. **13 Okt. 1638.**

Om Indlæggelse af en Vandrende til Børnehuset og Levering af Ved til Kakkelovne i Baadsmændenes Sygehus, hvor de syge Børn ligge.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst haffue beuilget, at fraa det springendis vand, som løbber udj renderne till Kiøbmaggergaaden, maa bliffue render lagt ind udj Børnhuset, huilchet høyligen fornøden giøris, daa bede wi eder och naadigst wille, at j lader giøre den andordning, at saadant skeer och stillis udi werch, huilchet rentemesterne siden effter eders befalling skall betalle. Disligeste wille wi, at j de siugge børn, som paa den Gamle Mønt ligger, en andeell fawne wed lader bekomme till at brende udj fire kachelloffne effter seduaanligt, emidler tid doctor och barsker dennom curerer, huilchet rentemesterne och siden skall lade betalle. Flensborg den 13 octobris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 355.

473. **13 Okt. 1638.**

Om Levering af Aske til Børnehuset.

Til tholderen i Sundet.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du med forderligste mueligt till Børnhuset udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall forskaffe 4 lester Polske sinder aske saaoch en halff lest potaske, som skall forbruggis at byge garn med till seigeldug och anden waskeries fornødenhed sammestetz. Flensborg den 13 octobris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 355.

474. **9 Nov. 1638.**

Vartov Hospitals Mageskifte med Klavs Daa om noget Bøndergods.

Til bispen och Wartous hospitals forstandere.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom os elskelige her Claus Daa till Raunstrup, ridder, wor mand, raad, rigens admiral och embitzmand paa wort slott Dragsholmb, vnderdanigst till magelaug er begierendis tuende Wartow hospitals gaarde i Vlstrup bye, noch en gaard udj Kalcherup bye liggendis, huorimod hand

Digitized by Google

vnderdanigst erbyder sig forskreffne Warton hospitall till vederleg at wille igiengiffue nogit hans godtz udj Kalslund liggendis, thi bede wi eder och naadigst wille, at j detz leglighed forfarer och eder imod os erklerer, om samme gaarde for beleglighed eller anden herligheds skyld fraa hospitalit kand mistis imod det, hand vnderdanigst erbyder sig at wille igiengiffue, och samme eders erklering udj woris cantzelie indskicher. Glychstad den 9 novembris 1638.

Sæl. Tegn. XXVI. 358.

475. **18 Jan. 1639.**

Om Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en heell skatt haffuer ladet paabiude, som nu till paaske førstkommendis i det allerseeniste skall udgiffuis, da bede wi eder och naadigst wille, at j effter wort forrige breff till eder aar 1638 udgangen anlangendis drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 300 rix daler inden den tiid, forskreffuit staar, paa wort rentecammer wore rentemestere tilhende offuerleffuerer. Hadersleff den 18 januarij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 398—99.

476. **19 Jan. 1639.**

Om den borgerlige Værge ved Vor Frue Kirke.

Til de høylerde i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskiche eder herhos os elskelig borgemestere och raad udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn deris indleg anlangende den kiercheverge till Wor Frue kierche udj forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, des leglighed i deraff widere haffuer at erfare. Thi bede wi eder och naadigst wille, at dersom i vide eder derimod noget at erklere, j da samme eders erklering med det forderligste udj woris cantzelie indskicher. Hadersleff den 19 januarij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 381—82.

477. **20 Feb. 1639.**

En ulydig Søn indtages i Tugthuset.

Til Jahan Bløcher.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at naar du hermed besøgis, du da annammer Detløff Brochtorff, woris

Digitized by Google

førrige tholder udj wor kiøbsted Flensborg, hans søn i Tugthuset, efftherdj hand iche skall haffue verit sine forældre saa hørig och lydig, som det sig burde. Hadersleff den 20 februarij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 410.

478. **24 Feb. 1639.**

En Mand bliver Lem i Vartov.

Hospitals forstandere i Wartow finge breff at annamme Jacob Tyggesen, som haffuer tient i Laadegaarden for Kiøbenhaffn, ind i hospitalet, naar platz ledig worder. Hafniæ den 24 februarij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 411.

479. **15 Marts 1639.**

En Mand benaades for den Forseelse at have taget Jord fra Volden.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfare Daniell Baltersen, tømmermand, at tiltalis aff os elskelige borgemestere och raad her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, fordi saa hand jord och muld herunder stadens wold inden den Nørre port paa den øster siide skall haffue ladet udhacke, och hannom till tuende 40 marchs bøder till os och byen derfor at udgiffue tilfunden, da haffue wi hannom naadigst samme hans forseelse efftherlatt med den condition, at hand dobbelt derhen i den sted skall lade henføre. Bedendis eder och naadigst wille, at j forskreffne borgemestere och raad tilholder, at de hannom her med for videre tiltale skall lade w-molesterit. Hafniæ den 15 martij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 416.

480. **22 Marts 1639.**

Befaling til Lensmændene om at sende Børn til Tugthuset.

Til lensmendene i Siælland, Lolland och Falster.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du udj dine vnderliggende kiøbsteder och lehn lader udskriffue aff de, som gaar omb at betle, eller och aff fattige folchis børn, om forælderne det begierer, som sunde och føre ere, — drengebørn, som ere fiorten aar gammell i det ringeste eller och femten eller 16 aar i det høyeste, och — pigebørn, tolff eller 13 aar gammell, och dennom med forderligste till woris Tyghuus(!) udj voris kiøbsted Kiøbenhaffn fremskiche. Hafniæ den 22 martij 1639.

Hr. Corfitz Wlfeld skall fremskiche 4 drenge och 1 pige, Niels Trolle 7 drenge och 2 piger, Frederich Wrne 14 drenge och 4 piger,

Digitized by Google

Siguort Wrne 10 drenge och 2 piger, Tygge Brahe 4 drenge och 1 pige, Mogens Pax 4 drenge och 1 pige, Hr. Frederich Reetz 14 drenge, 4 piger, Jørgen Seefeld 4 drenge, 1 pige, Wentzell Rotkierch 13 drenge, 4 piger, Hr. Claus Daa 7 drenge, 2 piger, Hr. Hans Lindenov 8 drenge, 3 piger, Hr. Palle Rosenkrantz och Frederich Pappenheimb 18 drenge och 5 piger.

Sæl. Tegn. XXVI. 417.

481. **29 Marts 1639.**

Om Tilsyn med den i Nr. 477 omtalte ulydige Søn.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at i den anordning giører, at neruerende persoen Ditløff Bruchdorff, Jochum Bruchdorffs søn, som sig heell muttvillig och wtilbørlig andstiller, bliffuer udj Tuchthuset udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn andtaget och til nogen arbeide forordnet, saa och befaler, at der haffuis opsigt, at hand der iche udkommer. Lychsburg den 29 martij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 418.

482. **6 Maj 1639.**

Om Tilsyn med det i Nr. 474 omtalte Mageskifte.

Til dr. Jesper och hospitals forstander.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom wi naadigst haffuer befalet os elskelige her Frederich Reetz till Tyggestrup, ridder och befallingsmand paa vort slott Wordingborg, och Siguort Vrne till Raarup, befallingsmand paa vor gaard udj Roskilde, vore mend och tiennere, noget goedtz imellom os saauell som Wartous hospitall och os elskelige her Claus Daa till Raffnstrup etc. at besigte, ligne och lette, da bede wi eder och naadigst ville, at i, naar samme lignelse skall foretagis och i derom aduaris, møder tilstede och da giffue tilkiende, huis i derudinden kand haffue at foregiffue. Hafniæ den 6 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 425.

483. **8 Maj 1639.**

Om Reparation af Farveriet.

Her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom Lucas Hammer, voris farber, vnderdanigst os haffuer ladet tilkiende giffue, huorledis det hus, som hand Farffueriet udj brugger, megit skall vere forfalden, saa hand iche derfore med hans hantverch kand fortfare,

Digitized by Google

thi bede wi eder och naadigst wille, at i samme hus med forderligste lader, saauit nøduendig fornøden gieres, reparere och forferdige. Hafniæ den 8 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 426.

484. **10 Maj 1639.**

Nedsættelse af en Søhandelsret.

Til Niels Trolle, Melchior Oldeland, Gabriel Laxmand, Frederich Gynter, Jacob Michelsen, Hans Nichelsen, Johan Bram och Floritz Reinholtsen.

C. 4. Helse eder os elskelige Niels Trolle till Trolholmb, befallingsmand paa wort slott Kiøbenhaffn, Melchior Oldeland till Trellerup och Gabriel Laxmand till Frøsleff, wore secreterere, mend och tiennere, Frederich Gynter, Tydske cantzelie foruanter, Jacob Michelsen, Hans Nichelsen, borgemestere her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, Johan Bram och Floritz Reinholtsen, borgere och induonere her sammestetz, kierligen och euindeligen med Gud och vor naade. Wi bede eder och naadigst wille saa och hermed fuldmagt giffue, at i retter eder effter hereffter at dømme udj alle sager søehandelen anlangendis, som falder enten her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, udj Øresund eller andenstedtz saauell i wort rige Norge som her udj Danmarch, om skibene hidskichis och sagerne lougligen for eder indsteffnis. Och huis j udj saa maader dømmendis vorder, at j det under eders hender och signeter giffuer fra eder beskreffuett, som i ville andsuare och vere bekiendt. Och dersom nogen aff eder for louglig forfald skyld iche kand møde tilstede, daa skall i, som tilstede kommendis worder, dog sagerne foretage och derudinden judicere som billigt och rett er, ladendis det ingenlunde. Hafniæ den 10 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 428.

485. **22 Maj 1639.**

Om Christianshavns Øvrighed og Fængsel.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom wi Christianshaffn naadigst med byes friheder haffuer privilegerit, da bede vi dig och naadigst wille, at du foruden byes fogde och kemner en borgemester, trey raadmend och byes tiennere, saa frembt iche flere kand haffuis, forordner, indtill forskreffne Christianshaffn paa borgere och induonere bedre tiltager. Sa ere wi och naadigst tilfritz, at indtill de sig selff

Digitized by Google

med fengsell kunde forsee, du paa det Blaa Torn deris fanger lader sette och i foruaring annamme. Hafniæ den 22 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 440.

486. **25 Maj 1639.**

Om Bispegaardens Reparation.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wj naadigst komme udj forfaring, bispens residentz udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn at vere brøstfeldig, da bede wi eder och naadigst ville, at i den lader besigte udj bispens egen neruerelse, paa det vidis kand, huorledis hand den annammer, och at i den nu med forderligste lader till nøduendighed reparere. Hafniæ den 25 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 442.

487. **29 Maj 1639.**

Anders Andersen beskikkes til Sognepræst ved Holmens Kirke.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom Holmens kierche nu leddig er, och wi gierne saae en person at haffue, huis gaffuer och skichelig liff och leffnet os vell er beuist, da bede vi eder och naadigst begiere, at i os elskelig her Anders Andersen, førrige sogneprest udj wor kiøbsted Waarde, till forskreffne Holmens kierche forfremmer, dog at alting med bøn och Guds paakaldelse skicheligen och effter ordinantzen tilgaar. Och erre wi naadigst tilfritz, at i hannom lader bekomme aarlige lige saadan genant, som os elskelig mester Niels Michelsen, førrige sogneprest till forskreffne Holmens kierche hafft haffuer, och skall hand derforuden nyde halffparten aff det w-uisse, saa lenge forskreffne mester Niels Michelsen leffuer, och naar hand ved døden affgaar, daa her Anders Andersen at nyde och beholde aarligen all den wisse och w-uisse indkomst och besolding, som forskreffne Mester Niels Michelsen hafft haffuer. Hafniæ den 29 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 448.

488. **29 Maj 1639.**

Hr. Mads Hvid beskikkes til Præst ved S. Nikolaj Kirke.

Iligemaade fich statholder breff at forfremme her Matz Huid i Brenderup till St. Nicolai kierche i Kiøbenhaffn. Hafniæ den 29 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 449.

Digitized by Google

489. **30 Maj 1639.**

Borgmester Jakob Mikkelsen udnævnes til Medbestyrer af Ostindisk Kompagni.

Til borgemester Jakob Michelsen.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffuer for got andseet, at du igien skall paatage dig det Ostindiske werch och med os elskelige Roland Crapey och Jahan Bram, wore beuinthebbere, at haffue indseende med samme Ostindiske handell, saaledis som du wille andsuare. Hafniæ den 30 maij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 450.

490. **7 Juni 1639.**

Om Christianshavns Bebyggelse.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du tilholder alle de, som udj wor kiøbsted Christianshaffn platzer haffuer jndtagit at bygge paa, at de samme platzer lader bebygge, och saa frembt nogen sig veigrer saadant inden aar och dag iche at wille efterkomme, at du da paa wore wegne samme leddige platzer till andre tilsiger och oplader och ellers derudj sielff alle middell rammer, huorledis byen med forderligste kand vorde bebygt, saa och forsiger de platzer, som iche allerrede indtagne ere. Hafniæ den 7 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 456.

491. **7 Juni 1639.**

Vor Frue Kirkes Regnskaber skulle aarlig decideres.

Til professores och borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, effthersom wi naadigst komme udj forfaring, Wor Frues kierchis regenskaber i langsommelig tiid iche at vere forhørte, da efferdj aff saadan ophold kierchen iche ringe skade och affbrech haffuer, bede vi eder och befale, at i nu till første søgendag effter St. Hans dag førstkommendis retter eder effter at møde paa consistorio her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn effter gammell vedtagen brug och sæduane och der samptligen foretager alle forbemelte Wor Frue kierchis regenskabber och med deris forhør til ende giører, och at j siden huer aar till samme termin och tiid samme regenskabber foretager och forhører; saafrembt nogen iche møder til stede, at de da, som tilstede kommendis worder, dog dermed till ende giøre. Hafniæ den 7 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 456.

Digitized by Google

492. **11 Juni 1639.**

Om Christianshavns Bebyggelse.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i tilholder byfogden udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn med retten nu strax at tiltale och domb hende offuer alle Kiøbenhaffns indbyggere eller och deris arffuinger saa mange, som allerrede udloffuet haffuer wor kiøbsted Christianshaffn at wille bebygge effter den affritznings formelding med deris egne hender udj, som aff os elskelig Niels Trolle till Trolholmb, wor mand, thienner, embitzmand paa wort slot Kiøbenhaffn, skall fremuisis paa tinge, naar paaeskis, och woris byfogit dennom eller deris arffuinger skall vide dereffter at opsøge, at de uden nogen videre ophold deris forundte platzer lader forferdige och bebygge inden aar och dag fra dette wort breffs dato, saafrembt forskreffne platzer till andre, som dennom wille andtage och opbygge, aff forskreffne wor lensmand ey skall forundis och det foruden all tiltale eller pengis udgifft till de andre, som platzerne første gang annammit haffuer. Medens dersom ingen enda samme platzer skulle wille andtage och bebygge, da skulle de eller deris arffuinger, som første gang platzerne haffuer annammet, eller de wederhefftige, som dem siden lougligen kiøbt haffuer, iche dis mindre vere forpligt platzen at bebygge, saafremt de iche wille lide tiltale for nam och wordering udj deris boe till samme platzis bebyggelse, saauiit louglig kiøbsted bygning (effter huer platzis leglighed) udkreffuer. Hafniæ den 11 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 460

493. **12 Juni 1639.**

Om Betalingen af Skatterne paa Rentekamret.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wj med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche halffanden skatt haffuer ladet paabiude, som nu till Michaelis och juell førstkommendis i det allerseniste skall udgiffuis, da bede wj eder och naadigst wille, at i effter vort førrige breff till eder udgangen anlangendis drengeskatten aff vor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 450 rixdaller, inden den tiid forskreffuet staar, paa vort rentecammer vore rentemestere till hende offuerleffuer. Hafniæ den 12 junij 1639. NB. Kiøbenhaffn skall och leffuere sine andre pengeskatter paa rentecammerit.

Sæl. Tegn. XXVI. 469.

Digitized by Google

494. **16 Juni 1639.**

Om Opbyggelsen af en Kirke paa Christianshavn.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du aff os elskelig mester Niels Poffuelsen, professore udj vniversitetit her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, annammer vngefer 1844 rix daller och derfore med forderligste lader opbygge it huus 60 allen langt till en kierche der i vor kiøbsted Christianshaffn, huilchet huus siden, naar den rette kierche ferdig bliffuer, till schole, præstens och capelans residentz kand forbruggis. Hafniæ den 16 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 477.

495. **19 Juni 1639.**

Om Kapellanen ved den tydske Kirke.

Til bispen och de høylerde i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, huis capelanen udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn andgiffuer, haffuer i aff hosføyede indleg at fornemme, thi bede vi eder och naadigst ville, at i den leglighed flittelig betencher och os eders betenchende derom vnderdanigst meddeeler. Hafniæ den 19 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 522.

496. **19 Juni 1639.**

Pengene til Trinitatis Kirkes Bygning skulle udbetales Bygningsskriveren.

Til dr. Thomas Finche och mr. Niels Poffuelsen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at j aff de penge, som till regentz kierchens bygning indkommen er, effter haanden till detz fornødenhed leffuerer den aff os forordnet bygnings skriffuer, tagendis aff hannom derimod quitantz. Hafniæ den 19 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 481.

497. **20 Juni 1639.**

Om Plankeværket om Hans Mandixens Have udenfor Vesterport.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom i vnderdanigst os haffuer ladet foredrage, huorledis Hans Mandixen, borger och induoner her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, skall imod eders forbud haffue fløtt hans planchuerch om hans haffue, hannomb uden for Vester port beuilgit er, megit lenger ud, end hand met rette burde, huilchet vi haffuer erfaret saa at vere, dog en saare ringe ting, saa ingen deraff

Digitized by Google

kand haffue nogen skade, da ere wi naadigst tilfritz, at planchuerchet maa, effterdj hand derpaa haffuer giort bekostning, bliffue bestaaendis. Dog effterdj hand saadant imod eders som hans øffrigheds forbud giort haffuer, haffuer i hannomb ued retten at lade tiltale. Hafniæ den 20 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 483.

498. **20 Juni 1639.**

Om Syn paa Vor Frue Kirke.

Til de høylærde i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i lader tage syen till huis paa Wor Frue kierche er repa-rerit och bygt i nogle nest forleden aaringer, saa och huorledis kierchen er holden ved macht, och at i borgemestere och raad lader aduare, at de derhoes ere tillstede. Hafniæ den 20 junij 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 484.

499. **27 Avg. 1639.**

To Mænd, der have været fængslede paa Bremerholm, fordi de have fisket i St. Jørgens Sø, skulle løslades.

Til Erich Ottesen.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffuer for-løffuet Erich Hansen och Hans Poffuelsen, tuende fanger paa Bremmer-holmb, som for nogen tiid siden er sat der paa, formedelst de skulle haffue fisket udj St. Jørgens søe uden Wester portt, at maae vere paa deris fri foed igien. Thi bede wi dig och naadigst wille, at du dennom aff Bremmerholmb løs lader. Glychstadt den 27 augustj 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 487.

500. **11 Nov. 1639.**

Til Opbyggelsen af Kirken paa Christianshavn skal gives Forskud af Pengene, der ere bestemte til Opførelsen af Trinitatis Kirke.

Til mester Niels Poffuelsen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i aff de penge, eder leffuerit er till den kierckis bygning ued Regentzen, lader os elskelig Niels Trolle, wor mand, thienner och befallingsmand paa wort slot Kiøbenhaffn, paa hans beuiis be-komme saa mange penge, hand begierendis worder till det hus, som hannom naadigst befalit er udj Christianshaffn at opsette, som till en kierche skall bruggis till videre beskeed, huilche penge eder paa foraarit igien skall giffuis. Hafniæ den 11 novembris 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 512—13.

Digitized by Google

501. **13 Nov. 1639.**

Kongen beder Rigsraadet om at bevilge Afgiften til Nyboder og den ny Bygning ved S. Anne Bro endnu i nogen Tid.

Til Danmarchis rigis raad.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom wi for nogen tid siden med mennige Danmarchis rigis raads raad och samtyche naadigst haffuer for gott andseet till Bodsmends woningers opbyggelse for wor kiøbsted Kiøbenhaffn at lade paa biude en vis penge, som dertill skulle giffuis aff kreyer, skuder och prammer, saa och till den nye bygning ued St. Anne broe sammestedtz noget vist aff Fransk och Spansk salt, da efftérdj samme bygninger iche saa letteligen och udj en kort tid ere at forferdige, och tiden nu till Philippi Jacobj førstkommendis er forfalden, begiere wi naadigst, at i fremdelis ville med de andre gode mend och raad endnu beuilge at opberge, huis der hid indtill beuilget haffuer verit, andseendis det riget kommer till synderlig gaffn och beste, och eder strax herpaa resolverer och eders resolution udj woris cantzelie indskicher. Hafniæ den 13 novembris 1639.

Sæl. Tegn. XXVI. 516—17.

502. **9 Jan. 1640.**

Om Inventariet til Christianshavns Kirke.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at efftersom du nogen tiid forleden haffuer bekommet voris naadigste missive till Guds tieniste udj wor kiøbsted Christianshaffn it huus at lade opsette, da bede wi dig och naadigst ville, at du dertill huis baade inden och vden behoffuis lader forferdige, dog at i agt haffuis at altingest med ringeste bekostning, mueligt er, skeer. Saa ere wi och naadigst tilfritz, at du toe lempelige klocher nu strax lader kiøbe till at ringe till prædichen och for lig sammestetz, saaoch at du det gammel fløyels altarklede och messehagell, som nu i slottens kierche iche er mere bruggeligt, till deris altar maa bekomme. Hadersleff den 9 januarij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 3.

503. **9 Jan. 1640.**

Foruden Sognepræst skal der beskikkes en Kapellan for Christianshavn.

Til D. Jesper.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at vi naadigst haffuer for gott andseet, at os elskelig, hæderlig och wellærd mester Erich Bredall, skolemester udj wor kiøbsted Nykiøbing udj Falster,

Digitized by Google

skall vere sogneprest udj vor kiøbsted Christianshaffn, medens effterdj det hannomb alt for tuncht vill falde allene samme tienniste der at forrette, bede wi eder och naadigst wille, at i en studenter, som haffuer gode gaffuer, ordinerer, huilchen udj forneffnte wor kiøbsted Christianshaffn kand vere hans capellan och der prædiche paa dandske alle onsdage morgen saauell som alle søndage och andre festdage till afftensang, indtill saa lenge byen selff kand formaae at vnderholde en capellan, och skall samme pensoen, som dertill ordinerit worder, siden for alle andre forfremmis, till huillchen kald hand lougligen effter ordinantzen kand bliffue kaldett. Hadersleffhuus den 9 januarij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 3.

504. **18 Jan. 1640.**

Steffen Rodes Enke faar i Betaling Staldøksne.

Til Tygge Brahe.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffuer for got andseet, at du skall lade affgangne Staffen Rodis effterleffuerske udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn bekomme huis staløxen, som ere staaendis pa Walløe. Betallingen derfor haffuer du at fordre udj woris renterie aff huis wi ere forneffnte affgangne Staffen Rodis arffuinger skyldig. Hadersleffhuus den 18 januarij 1640.

Ligesaadant it breff fich Henning Walchendorff at lade forneffnte Staffen Rodis effterleffuerske bekomme huis staldøxen, som er staaendis paa Thosing. D. ut supra.

Sammeledis at lade hende bekomme de staldøxen paa Dalum.

Sæl. Tegn. XXVII. 6. Lignende Befaling af 19 Jan. til Korfits Ulfeld om at hun for billig Betaling maa faa Kongens Øksne i Sæland, Skaane og Fyn »saa og vore egne Opfødninger.«

505. **20 Jan. 1640.**

Steffen Rodes Enke skal have 5000 Rdl. i Afbetaling.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at naar skibs, arsenals och Holmens folch er affbetaalt, i da strax paa regenskabbet os elskelig Mariæ affgangne Staffen Rodis affbetaler femb tusende rix daller. Hadersleffhuus den 20 januarij 1640.

Sæl. Tegn XXVII. 7.

Digitized by Google

506. **29 Marts 1640.**

Om Undersøgelse af Ostindisk Kompagnis Regnskaber.

Til efterfølgendis borgere udj Kiøbenhaffn nemlig Christen Bendtzen, raadmand, Peder Hansen, renteriskriffuer, Marchus Radebrandt, Find Nielsen, Hans Frick, Christoffer Hansen, Bartholomæus Haagensen, Lauritz Hammer, Morten Schuts, Hermand Thu[r]esen och Rasmus Jensen.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i med det allerførste os elskelig Hans Træggaard och Hans Haumand, forrige forualtere for det Ostindiske compagnie, deris regenskab for eder tager, med fliid igiennom seer och effter detz befindelse dennomb derfore quiterer. Hafniæ den 29 martij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 10.

507. **7 April 1640.**

Om Betalingen af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en dobbelt skatt haffuer ladet paabyde, som nu till St. Hans dag førstkommendis i det allerseeniste skall vdgiffuis, da bede wi eder och naadigst wille, at i effter wort forrige breff till eder udgangen anlangendis drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 600 rixdaller in specie inden den tiid forskreffuit staar paa wortt rentecammer wore rentemestere till hende offuerleffuerer. Hadersleffhuus den 7 aprilis 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 24.

508. **19 Maj 1640.**

Der skal gives Indberetning om hvad der er indkommet til Trinitatis Kirkes Opførelse.

Til her Christian Thomesen, her Corfitz Wlfeld och Jørgen Wind.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i forfarer, huad penge der er indkommen till den kierchis opbyggelse udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och huad deraff er udgiffuen, och os vnderdanigst derom med det forderligste relation giører. Hafniæ den 19 maij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 42.

509. **21 Maj 1640.**

En Mand bliver Lem i Vartov.

Til hospitals forstandere i Wartow.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffuer beuilgitt neeruerende Lauritz Andersen, hiulmand, at maae komme udj

Digitized by Google

Wartow, naar pladtz ledig worder; thi bede wi eder och naadigst wille, at i forneffnte Lauritz Andersen udj Wartow annammer, naar pladtz ledig worder, forordnendis hannom nødtørfftig vnderholding lige ved andre hospitals lemmer der sammestedtz. Hafniæ den 21 maij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 46.

510. **27 Maj 1640.**

Til en Mands Underholdning i Vartov skal Hospitalet modtage 100 Rdl. af hans Slægt.

Til hospitals forstandere i Wartow.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom i for nogen tiid forleden haffuer bekommet woris naadigste befalling at indtage udj Warto hospitall een persoen ved naffn Christiann Søffrensen, dersom platz den tiid ledig vaar eller och naar platz ledig kunde worde, der sammestetz at indtage, och wi naadigst erfare eder en temmelig sum penge med hannom ind at giffuis fordrer, effterdj anden opuartning till hannomb end andre udkreffuis, huortill hand ingen middell haffuer, men hans slegt och wenner erbyder sig dog willig itt hundrede rixdaller med hannomb ind udi hospitalet at wille giffue, da bede wi eder och naadigst befale, at i forneffnte 100 rixdaller, som hans slegt erbyder sig at wille giffue, till eder annammer och forneffnte Christian Søffrensen strax uden ophold eller imodsigelse indtager, heldst effterdj wi fornemmer platz paa wnderskeedlige tider att haffue ledig verit, och worris forrige befalling herudinden iche endnu effterkommett. Hafniæ den 27 maij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 49—50.

511. **5 Juni 1640.**

Tienderne til Ladegaarden skulle bortfæstes til Bønderne.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, at du de tiender her paa lehnet, som hidindtill haffuer ligget till Laadegaarden her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, lader feste till wore och chronens bønder udj huert sogn for tilbørlig affgifftt. Och dersom sognemendene dennomb iche begerer, wille wi, at du dennom till andre uore bønder udj nestliggendis sogner skall for billig affgifft bortfeste. Hafniæ den 5 junij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 59.

512. **5 Juni 1640.**

Vartov faar Udvisning i Kronens Skove.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom mennige hospitals bønder her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn vnderdanigst till os haffuer

Digitized by Google

supplicerit, wj naadigst wille beuilge dennom noget hiuletømmer till deris fornødenhed, efferdj de intet paa nogle aars tiid skall haffue bekommet, da ere wi naadigst tilfritz, du dennom aarligen noget till deris fornødenhed for betalling maae lade bekomme paa de steder, skoffuene kand vere mindst till skade, dog saafremt skoffuene det ellers kand taale, derom du selff haffuer at giffue agt paa. Hafniæ den 5 junij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 59.

513. 6 Juni 1640.

Om Vedligeholdelse af Vejen mellem Kjøbenhavn og Roskilde.

Til Tygge Brahe.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, at du alnorligen tilholder bønderne udj dit lehn, som bør at holde broerne imellom wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Roskilde saa och Languads dam ued lige, at de dennom strax forferdiger eller och dennom ved retten derfore tiltaler, saafremt du iche selff will stande till rette. Hafniæ den 6 junij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 62.

514. 6 Juni 1640.

Færgemændene maa ikke vægre sig ved at befordre Kongens Bud.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom os naadigst aff voris byfogit her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn andragis fergemendene udj wore kiøbsteder Kiøbenhaffn, Malmøe, Landschrone, Helsingborg och Helsingør sig meget muttuilligen at andstille, at naar de nogen wore tiennere, cantzelibudde, liggere och andre des lige skulle till nogen aff forneffnte wore kiøbsteder med sig offuerføre, endog dennom deris betalling effter woris derom naadigst udgangne forordning aff forneffnte wor byefogit tilbydis, da bede wi eder och naadigst wille, at i tilholder borgemestere och raad her sammestetz, at de herudinden giører den andordning, at iche nogen wore tiennere udj nogen maader sig skulle haffue at besuerge, och at offuer den andordning, paabudet vorder, holdis som ved bør. Hafniæ den 6 junij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 62—63.

515. 3 Juli 1640.

16000 Rdl. skal aarlig anvendes til Nyboders Opbyggelse.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad och samtyche haffue for

Digitized by Google

got andseet, en deell aff den thold, som till St. Anne broe och bodsmends boders opbyggelse uaar tillagt, hereffter till woris flodis vnderholding at brugge och anduende, da bede wi eder och naadigst wille, at i sexten tusinde rixdaller aff samme thold hereffter aarligen till bemelte bodsmends boders opbyggelse lader forbrugge och siden den andordning giører, at resten udj wort renterie bliffuer indleffueret och os derfor aarlig giort rede och regenskab. Glychstad den 3 julij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 68.

516. **6 Avg. 1640.**

Om Betalingen af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en heell skatt haffuer ladet paabiude, som nu till St. Martinj førstkommendis i det allerseeniste skall udgiffuis, da bede wi eder och naadigst wille, at i effter wort forrige breff till eder udganget anlangende drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt trey hundrede rixdaller in specie inden den tiid forskreffuit staar till os elskelige her Claus Daa till Raffnstrup, ridder, wor mand, raad, rigens admiral och embitzmand paa wort slott Draxholmb, leffuerer. Hafniæ den 6 augustj 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 91.

517. **10 Avg. 1640.**

Om Istandsættelse af Vejen mellem Kjøbenhavn og Roskilde.

Til Siguort Wrne och Tygge Brahe.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du lader erfare, huorfore den lange broe, som gaar ved Langueds(!) damb, saaoch demningen, som imellom Kiøbenhaffn, Roskild och Tryggeuelds lehne ere deelte, iche aff dem i dit lehn ere forferdigit, och dig derom imod os erklerer och ellers dennom tilholder, at deris part i dit lehn, som dem paalagt er, strax bliffuer forferdiget, med mindre du derfore vill stande till rette. Hafniæ den 10 augustj 1640.

NB. Der udgich till huer aff dennom lige saadant it breff.

Sæl. Tegn. XXVII. 92.

518. **11 Avg. 1640.**

En Mand bliver Lem i Vartov.

Til hospitals forstandere i Wartov.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och wille, at naar i hermed besøgis, och platz udi Wartow leddig bliffuer, i da indtager

Digitized by Google

neruerendis Lauritz Suendsen, som boede paa Lindholms gaard, forholdendis eder imod hannomb lige ned andre hospitals lemmer der sammestetz. Hafniæ den 11 augustij 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 93.

519. **12 Avg. 1640.**

Der bevilges Egetræ til Opførelsen af Vartovs Vejrmølle.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Jens Jensen, forstander i Wartou, vnderdanigst paa de fattigis veigne haffuer verit begierendis, wi naadigst wille beuilge dennom en eeg aff skoffuene her i lehnet till deris vermølle med at lade forferdige, da bede wi dig och naadigst ville, att du forneffnte Jens Jensen udj dit lehns skoffue en eeg for betalling effter tømmermends taxering lader uduise och bekomme. Hafniæ den 12 augustj 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 95.

520. **12 Okt. 1640.**

De Bønder, der sidde og drikke i Forstæderne, skulle straffes.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom woris naadigste forordning er vdgangen, at ingen bunde maa lade sig finde i wor kiøbsted Kiøbenhaffn lenger end till klochen er slagen tolff, och bønderne nu, naar de formerche dennom intet offuer den bestemte tiid at maa bliffue i byen, sette sig i forstederne till drichs, da bede wj dig och naadigst ville, at du lader giffue agt derpaa och dennom, som sig paa de steder lader finde, lader paagribe och lade sette i slottens fengsell och dem derfore tilbørligen lade straffe. Hafniæ den 12 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 100-01.

521. **12 Okt. 1640.**

Om Skarnagernes Vogne og Iagttagelse af Tiden for Bønders Afrejse.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wj bede eder och naadigst wille, at i den andordning lader giøre, at skarnaggeren udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall haffue kister, som er bag till med en fiell, som mand kand drage op, naar mand will vere aff med det, hand fører, ellers spiiller de halffparten aff det paa de steder, som ved dennom bør at holdis rene. Och efftersom woris naadigste udgangen forordning, at ingen bunde maae lengere lade sig finde udj wor kiøbsted

Digitized by Google

Kiøbenhaffn, end till klochen er 12 slagitt, enten lidet eller och intet obserueris, bede wi eder och wille, at j udj sligt remederer, saafrembt i iche wille lide tiltale som voris mandatis foragter. Hafniæ den 12 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 101.

522. **15 Okt. 1640.**

Hamborgerposten skal drage over Glyckstad.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wj bede eder och naadigst wille, at i tilholder det Hamborger bud, som fører breffue till wor kiøbsted Kiøbenhaffn, at hand paa veyen ganger till vor festning Glychstadt och der tager breffue med sig. Hafniæ den 15 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 101—02.

523. **16 Okt. 1640.**

Der skal afgives Indberetning om Udgifterne til Trinitatis Kirke og Rundetaarn.

Til D. Jesper Brochmand och D. Hans Reisner.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wj bede eder och naadigst wille, at i strax foretager os elskelig mester Niels Poffuelsøns, professoris theologiæ udj vniversitetit udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, saauell som bygnings skriffuerens till den nye kierche deris regenskabber och dennom forhører, paa det mand kand vide, huis som paa det nye taarn och kierche er medgangen, och siden relation derom udj woris cancelie indskicher. Hafniæ den 16 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 102.

524. **16 Okt. 1640.**

Melkior Oldeland skal dømme i de Christianshavnske Sager.

Til Melchior Oldeland.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, att efftersom wj naadigst haffuer beuilgitt os elskelig Jørgen Wind till Gundestrup, wor mand, raad, rentemester och befallingsmand udj Herritzuad closter, at maae hereffter vere forskaanet for at dømme udj de Christianshaffns sager, da bede wi dig och naadigst wille, att du retter din leglighed effter hereffter udj hans sted at dømme, som du vilt andsuare. Hafniæ den 16 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 102.

525. **18 Okt. 1640.**

Om Størrelsen paa Favneved.

C. 4. giør alle witterligt, att efftersom wj naadigst komme udj forfaring, den fawne veed, som hid neder till wor kiøbsted Kiøben-

Digitized by Google

haffn nederføris, iche att skulle vere saa lang, som den bør at vere, nemblig en Siellandske allen, da wille wj naadigst hermed bydet och befallett haffue alle och enhuer, som forneffnte fawneveed enten hugger eller nedfører, at de det skall hugge effter den maall forskreffuett staar; saafremt om anderledis befindis, naar de till nogen steed ankomme, som de det skall affhende, de da iche will lide skade och staa os till rette. Giffuett Hafniæ den 18 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 103.

526. **25 Okt. 1640.**

Om Anvendelsen af Pengene i Slotskirkens Blok.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du tillige med slotspræsten os elskelig mester Christen Madtzen opsiun haffuer udj os elskelig her Corfitz Wlfeld till Eggeskouff, ridder, wor mand, raad, statholder i wor kiøbsted Kiøbenhaffn och embitzmand paa wort land Møen, hans frauerelse, at huis penge, som udj slotskierchen i blochen samlis, de till ingen anden udbyttis end till de gamle forarmede och siugge aff woris hofftiennere, deris encher och børn. Hafniæ den 25 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 105. Et lignende Brev til Statholderen.

527. **25 Okt. 1640.**

Lægerne skulle undersøge den Sygdom, som grasserer blandt Holmens Folk.

Til medici udj Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i med det forderligste eder forsamler och consulerer, huad det er for en sygdomb, som paa Holmen iblant baadsfolchene gangs er, och at i en designation paa tienlige medicamenter, som derfore kand bruggis, till den barsker, som dennom er forordnet, offuerleffuerer. Och wille wj naadigst, at i udj samme designation skulle sette taxten eller priisen, huoruiit apothekeren derfor bør at haffue, och det under eders hender. Hafniæ den 25 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 106.

528. **25 Okt. 1640.**

Baadsmændenes Sygehus skal forsynes med Senge og Ildebrændsel.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wj naadigst forfare de siuge baadtzmend paa Bremmerholmb iche at skall

Digitized by Google

vere saa forsiunet paa senge och ildebrand, som de nødtørffteligen och tilbørligen kand vere betient med, thi bede wj eder och naadigst wille, at i den andordning giører, at de nødtørffteligen forsiunis med senge och veed, som de kand vere tient med. Hafniæ den 25 octobris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 107.

529. **1 Nov. 1640.**

Der skal opledes Kampesten til Opførelse af en ny Kirke.

Til Niels Trolle, Frederich Wrne, Siguort Wrne, Jørgen Seefeld, her Claus Daae, Hans Lindenov, Wentzell Rottkierch, her Frederich Reetz och Mogens Pax.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i udj eders lehn lader vdsee och oplede nogle stoere kampesteene, som kand vere tienlige till at hugge piller aff, som wi naadigst ere tilsinds at brugge udj en kierche, som udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn opbyggis, och naar de oplætt ere, wille wj, at i os vnderdanigst derom skall auisere, at wi steenhuggeren kand did skiche dennom at tilhugge. Koldinghuus den 1 novembris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 110.

530. **18 Nov. 1640.**

Om Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en heell skatt haffuer ladet paabiude, som nu till fastelauffn 1641 førstkommendis i dett allerseeniste skall udgiffuis, da bede vi eder och naadigst ville, at i effter wort forrige breff till eder vdgangen anlangende drengeskatten aff vor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt treyhundrede rixdaller in specie inden den tiid forskreffuet staar till os elskelig her Claus Daae till Rauffnstrup, ridder, wor mand, raad, rigens admiral och embitzmand paa vort slott Draxholmb, leffuerer. Koldinghuus den 18 novembris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 124.

531. **12 Dec. 1640.**

Jakob Madsen har overdraget sin Fordring paa Kongen til Prins Christian.

Til alle trey rentemesterne.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst forfare Jacob Madtzen, borger och induoner udj wor kiøbsted Kiøben-

Digitized by Google

haffn, at haffue effter affregningen med hannom udj wort renterj giortt att foedre fiorten tusende fire hundrede halffierdsindstyffue rixdaller x ß iij alb., huer daller till 96 skilling danske beregnet, och forneffnte Jacob Madtzen haffuer offuerdragit samme summa penge till woris elskelige kiere søn den høybaarne første och herre her Christian, Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis vdualde prints, da bede vi eder och naadigst ville, at i samme penge effter haanden, efftersom penge udj woris renterie ankommer, lader till hans kierlighett erlegge, dog at udj agt haffuis, at folchene, som paa voris flode i foraaret brugis skall, iche formedelst penge bliffue beliggendis. Koldinghuus den 12 decembris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 128.

532. **18 Dec. 1640.**

Om en Sag mod en Borger, der ulovlig har bygget Huse paa Christianshavn.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffue befalett, at en ued naffn Hans Jensen aff wor kiøbsted Christianshaffn, som sig haffuer tilfordristet uden forloff derudj byen at opbygge nogle boeder och woninger, skulle derfore ued loug och rett tiltalis, da effterdj wj forfare byefogden sammestetz Oluff Steensen, derpaa dømme skulle, med singdom vere beladen, bede wj eder och naadigst wille, at j, effterdj os elskelig Niels Trolle till Trolholm, wor mand, tienner och befallingsmand paa vort slott Kiøbenhaffn, derudinden er interesserit, en anden aff forneffnte Christianshaffn tilforordner, som udj byfogdens steed kand sidde och dømme udj den sag. Koldinghuus den 18 decembris 1640.

Sæl. Tegn. XXVII. 130.

533. **6 Jan. 1641.**

En Borger paa Christianshavn skal tiltales af Byfogden, fordi han ulovlig har bygget Huse. Jfr. Nr. 532.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigt wille, at du byfogden udj wor kiøbsted Christianshaffn befaler, at hand en ved naffn Hans Jensen udj forneffnte wor kiøbsted boendis med retten tiltaler och domb offuerhender, som sig tilfordristett haffuer uden nogen tilladelse boer och woninger sammestetz at opbygge, saa och for hans vrange angiffuende, i det hand berettet, at du hannom beuilgede forneffnte woninger at motte bygge och opsette. Koldinghuus den 6 januarij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 133.

Digitized by Google

534. **10 Jan. 1641.**

En vanvittig Person sættes i Tugthuset.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at naar en persoen ved naffn Niels Gregersen, som er noget forrygt udj hoffuedet, eder bliffuer tillskichet, i da andordner, at hand i Børnhuset bliffuer indtagit, och hannom det arbeide foresettis, som hand kand forrette. Koldinghuus den 10 januarij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 135—36.

535. **24 Jan. 1641.**

Om Tolden til S. Annæ Bro og Baadsmændenes Boliger.

C. 4. giøre alle witterligt, att efftersom wi for nogen tiid siden haffue forordnet udj sex aar at skulle udgiffuis thold till den nye bygning ued St. Annæ broe och bodtzmends woninger at forferdige for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huilche sex aar nu ere forbie, och samme paabøden thold iche haffuer kundt tilstreche, da haffue wj med woris elskelige Danmarchis rigis raads betenchende och samtyche naadigst for gott andseett bemelte thold fremdelis, intill wi anderledis lader andordne, at skall udgiffuis, nemlig till forneffnte bygnings ved St. Annæ broe fornødenheed at skall erleggis aff ald Fransk och Spansk saltt, som hid i rigerne aff nogen kiøbmand indføris, vere sig indlendske eller udlendske, fire skilling Dandske aff huer tønde, dog adelen huis saltt, de selff lader hente med kiøbmend, som salt for sig selff iche fører, herfore forskaanett. Sammeledis skall huer indlendske kiøbmand, som silcheuare indfører, vere sig huad det er, intet vndertagendis, giffue sex pro cento, och vdlendiske otte pro cento; derhoes skall och aff indlendiske, som klede fører, giffuis trey pro cento och aff udlendiske 4. Disligeste till bodtzmends voninger at skall giffuis aff alle skibbe, kreyer, skuder och ferger, som udj wore rigger Danmarch och Norge och des vnderliggendis øer hiemme haffuer eller her udj landet den største deell affredet haffuer, aarligen aff huer lest, de dregtige ere, en halff rix ortt, men aff fremmede for huer gang, de her i rigit laaszer och lader, en halff rix ortt, som forskreffuet staar, som aff woris tilforordnede tholder paa huer steed skall opbergis och annammis, som hidintill skeed er. Och skulle borgemestere, raad och wore fogder vere tholderne herudinden beforderlige en rigtig designation, om de dennom derom tilsigendis worder, paa alle indlendiske skibbe, kreyer, skuder, ferger och deris lastis stoerheed at bekomme, endog och wore tholdere och selff der-

Digitized by Google

foruden dermed skall haffue flittig indseende, som de agter at forsuare. Och skall samme thold, som i saa mader effter haanden opbergis, tillige med anden wor och chronens thold paa vort rentecammer aarligen leffueris och derfore serdelis regenskab gioris. Aff de skibbe och skuder, som paa landet holdis eller ankommer, huor ingen tholdere ere, skall wor lensmand huer udj sitt lehn lade forneffnte thold opberge och till tiid och steed, som forskreffuet staar, fremskiche. Hereffter alle och enhuer etc. Koldinghuus den 24 januarij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 137. Samme Dag Brev til alle Lensmændene i begge Riger om at lade dette Brev læse.

536. **26 Jan. 1641.**

Morten Petz faar Udvisning af Tømmer i Kronens Skove til sin Mølle.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom wi naadigst haffue forundt Morten Pedtz, borger och induoner udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, en mølle at opsette, musqueter och pistoler lob paa at udbore, och hand vnderdanigst hoes os haffuer ladet andholde, wj hannom naadigst for betalling wille beuilge tømmer, som er tienlig till en welbom och till en axell till møllerhiulett i samme mølle, huortill gieris fornøden en temmelig eeg och en bøg; thi bede wi dig och naadigst wille, at du hannom aff vor och chronens skouffue till vort slott Kiøbenhaffn liggendis lader bekomme en eeg och en bøg, som till dett verch kand vere tienlig. Koldinghuus den 26 januarij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 139.

537. **23 Feb. 1641.**

Om Udvisning af en Bolig for Præsten ved Holmens Kirke.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom os elskelig, hæderlig och wellærd her Anders Andersen, sogneprest till Holmens kierche udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hoes os vnderdanigst om en residentz, som hand kunde iboe, haffuer ladett andholde, vnderdanigst foregiffuendis klocherens gaard, naar den noget bleff reparerit och forbedrett, dertill at skulle vere bequem, dersom klocheren igien derimod motte en aff skippere baaederne beuilgis at bekomme, da bede wi eder och naadigst wille, at i med flid forfarer, om samme gaard, som bemelte her Anders er begierendis, hannomb kand bliffue tienlig, eller och ued huad anden middell hand till en

Digitized by Google

residentz kand forhielpis, huorpaa i siden eder med forderligste imod os vnderdanigst haffuer at erklere. Koldinghuus den 23 februarij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 142.

538. **24 Feb. 1641.**

Henrik Rosenmeyers Enke faar Udvisning af Brænde til sin Krudtmølle.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffue beuilgitt Margrete, affgangne Hendrich Rosenmeyers efftterleffuerske och borgerske udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, aarligen, intill wi anderledis lader tilsige, at maae for betalling bekomme aff vore och chronens skouffue till wort slott Kiøbenhaffn liggendis trediffue les brendeued till den krudemøllis fornøden[hed], som hun der for byen holder ued lige, bedendis dig och wille, at du hende forneffnte trediffue les veed aarligen till videre beskeed for betalling lader bekomme. Koldinghuus den 24 februarij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 142.

539. **27 Marts 1641.**

Om Indretningen af en ny Vej til Roskilde.

Til Niels Trolle och Siguort Wrne.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i med første retter eders legligheed effter at udsee os en ny vey imellom vore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Roskilde. Hafniæ den 27 martij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 150.

540. **27 Marts 1641.**

Et Ægtepar skal indtages i Vartov.

D. Jesper Brochmand och borgemester Simon Surbech finge breff att indtage i Wartou hospitall, naar platz ledig worder, Anders Christoffersen och hans hustrue boendis i Heeste(!) i Kiøbenhaffns lehn. Hafniæ den 27 martij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 150.

541. **16 April 1641.**

Johan og Gødert Bram skulle være Værge for 2 Børn i Køge.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at for os lader andrage os elskelige Jahan og Gødert Bram, borgere udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huorledis tuende borgere udj vor kiøbsted Kiøge ued naffn

Suen Oluffsen och Jørgen Houschen skall vere deris affgangne systers efterlatte tuende smaae pigebørn [s] tilforordnede verger, och forneffnte Jahan og Gøder (!) Bram vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis de børnene foruden it halff hundrede slette daller, som dennom allene aarligen under skiffte er tillaugt, med ald videre vnderholding och bekostning wille forsørge, och deris verger dog alligeuell vergepenge tager, huorfore de vnderdanigst haffuer verit begierendis selff samme deris affgangne systerbørn[s] verge at motte vere, som effter lougen nest dertill ere, huilche och ingen vergepenge aff forneffnte ville annamme. Thi bede vi dig og ville, at du forneffnte Suend Oluffsen och Jørgen Huschen tilholder, at de forneffnte børns vergemaall fra dennom till forneffnte Jahan och Gødert Bram leffuerer, eragtendis det forneffnte børn mere profitlig at vere. Hafniæ den 16 aprilis 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 157.

542. **1 Maj 1641.**

Om Anlæget af en ny Vej mellem Kjøbenhavn og Roskilde.

Til Niels Trolle.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, at du med det forderligste skee kand lader begynde paa den ny vey at lade forferdige, sem er affpelit imellom vor kiøbsted Kiøbenhaffn och Roskilde, saauiit Roskilde lehn kand tilkomme. Hafniæ den 1 maij 1641.

Ligesaadant it breff fich Niels Wind, at lade forferdige samme nye wey, saauiit Kiøbenhaffns lehn kand tilkomme.

Sæl. Tegn. XXVII. 163.

543. **1 Maj 1641.**

Den Residens i Roskilde, der er tillagt det Kanonikat, der er bevilget Borgmester Reinholt Hansen, maa sælges.

Til Roskild capittel.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Reinholt Hansen, borgemester udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis hand der i vor kiøbsted Roskilde skall haffue en forfalden residentz, som hand med det canonicat, vi hannom naadigst med forlent haffue, bekommit haffuer, och foregiffuer samme residentz i mange aar at haffue uerit øde, saa ingen caniche kunde derudj boe eller noget gott deraff haffue, vnderdanigst derfore begierendis, at samme residentz motte vorderis och selgis till huem den uill kiøbe; tha bede vi eder och naadigst ville, at i samme residentz lader vordere och selge till huem den vill haffue och meest

derfore vill giffue, och siden huis penge, i derfore bekommer, lader anuende till den nye foretagne Regentzis bygning, som nu er udj verch till skolens discipler. Hafniæ den 1 maij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 167.

544. **2 Maj 1641.**

Korfits Ulfeld faar Christianshavn i Befaling.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at i vor kiøbsted Christianshaffn strax under eders commendo annammer. Hafniæ den 2 maij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 168.

545. **3 Maj 1641.**

En Sag mellem Borgmester Jakob Madsen og Visitør Thomas Rasmussen skal paakendes af Admiralitetet.

Til admiralitetet i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Efftersom imellom os elskelig Jacob Madtzen, borgemester udj vor kiøbsted Christianshaffn, och Thomis Rasmusen, visiteur udj Flecherøen, er nogen tuist og v-enighed anlangendis tuende skibbe, forneffnte Thomis Rasmusen haffuer ladet arrestere aff forneffnte Jacob Madtzens och domb offuer dennom taget at vere forbrut, huorudinden forneffnte Jacob Madtzen formener sig v-ret at vere skeed och parterne paa begge sider vnderdanigst begierer sagen her neder at maae forekomme och derudinden sentenzeris, huis billigt och ret er, da bede vi eder och ville saa och hermed befale, at i parterne med det forderligste for eder indsteffner och effter huis for eder udj rette leggis samme sag anlangendis parterne imellom sententzerer och dømmer, som i agter at forsuare, ey agtendis den domb aff otte mend affsagt er, ti dersom den for sin tilbørlig dommere skulle indsteffnis, skulle det lenge vaare parterne paa begge sider till des støre penge spilde. Hafniæ den 3 maij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 169—70.

546. **17 Maj 1641.**

Augustinus Otte udnævnes til kgl. Smed.

Til rentmesterne.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffuer andtagit neruerendis Augustinum Otte i vor tieniste for en smid i affgangne Hans Thruerings sted; thi bede vi eder och wille, at i aarligen hannom lader bekomme den samme besoldning, som hans

Digitized by Google

formand forneffnte Hans Thruering for hannom bekommet och hafft haffuer. Glychstad den 17 maij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 172.

547. **17 Maj 1641.**

Om Udredelsen af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en dobbelt skatt haffuer ladet paabiude, som nu till St. Michaelis førstkommendis i det allerseeniste skall udgiffuis, da bede vi eder och naadigst ville, at i eder effter vort førrige breff till eder udganget anlangendis drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 600 rixdaller in specie, inden den tiid forskreffuit staar, till os elskelig Niels Trolle till Trolholmb etc. leffuere. Hafniæ den 17 maij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 181.

548. **12 Juni 1641.**

Om Opgjørelse af hvad der er modtaget til den ny Kirkes Opbyggelse.

Til lensmendene offuer ald Danmarch.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom du tilforne haffuer bekommit woris naadigste befalling, at du till de nye kierchers opbyggelse, som her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn ere udj verch, en andeell penge aff alle kierchernis behold och forraad udj dit lehn skulle lade opberge och till os elskelig d. Thomas Finche och d. Niels Poffuelsen, professorer udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, fremskiche, som dem siden till samme bygning skulle anuende, da bede wi dig och naadigst ville, att du med forderligste dig imod os udførligen erchlerer, huad du aff samme penge allerrede haffuer fremskichet, saa och [aff] dennom, som med noget proustie udj dit lehn naadigst ere forlænte, forfarer, huad aff kiercherne under deris proustie liggende er annammet och fremkommet, och samme din vnderdanigste erklering om dette alt sammen udj voris cantzelie indskicher. Hafniæ den 12 junij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 187.

549. **13 Juni 1641.**

Bestemmelse om Raadmandsvalg.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi naadigst forfare en aff raadmendene her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn ued døden

Digitized by Google

at vere affgangen, da bede vi eder och naadigst ville, at i fire eller femb aff de fornemste borgere her sammestedtz udneffner, aff huilche en, som till saadan bestilling dygtigste (!) kand eragtis, huoreffter j eder nu saa och altiid hereffter haffuer eder at forholde, naar lige hendelse forefalder. Hafniæ den 13 junij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 187.

550. **16 Juni 1641.**

Om Anskaffelse af Vin og Brød til Holmens Kirke.

Til Erich Ottesen.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at efftersom os elskelig mester Anders Andersen, sogneprest till Holmens kierche, vnderdanigtt lader andrage, huorledis der er giort en contract imellom hannom och os elskelig mester Niels Michelsen, førrige sogneprest till forneffnte Holmens kierche, anlangendis at forneffnte mester Niels Michelsen sin liffs tiid skulle niude den halffue part aff alt det v-uisse, sig udj Holmens sogen tildrage kunde, och paa det ald tuist och jrring, som aff slig v-uissis deeling foraarsagis, kunde forekommis, haffuer forneffnte mester Niels Michelsen offuerdraget sin andeell aff det v-uisse till forneffnte mester Anders Andersen, at hand derimod motte nyde det vicarie udj Lunde capitell, som er lagt till forneffnte Holmens kierche till vin och brød, och forneffnte mester Anders Andersen nu foregiffuer, at det kommer hannom temmelig høyt saadant at holde ued lige, da bede vi dig och naadigst ville, at du forneffnte mester Anders Andersen till viin och brød med at underholde aarligen 50 rixdaller in specie udaff de penge, som Holmens kierche paa rente haffuer, saa lenge mester Niels Michelsen leffuer, och iche lenger lader contentere och erligge. Hafniæ den 16 junij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 191.

551. **17 Juni 1641.**

Niels Erlandsen udnævnes til kgl. Teltmager.

Til rentmesterne.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffuer for got andseet, at neruerende Niels Erlandsen, skreder udj Børnhuset udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, skall tillige uere for samme løn, hand her til dags hafft haffuer, woris teltmagger, huoreffter i eder haffuer at rette. Chronborg den 17 junij 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 193.

Digitized by Google

552. **21 Avg. 1641.**

Bestemmelse om Raadmandsvalg.

Til her Christian Thomesen och Jørgen Wind.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst forfare en aff raadmendene udj vor kiøbsted Kiøbenhauffn ued døden at vere affgangen, da bede vi eder och naadigst ville, at i borgemesterne saauell som raadmendene der sammestetz for eder fordrer och aff enhuer dennom især udspørger och forfarer, huem de aff borgerskadet sammestetz til raadmands bestilling bequemmist eragte, huilchet i os siden vnderdanigst haffue at forstendige, at wi en aff samme udkaarede borgere, som wi till samme bestilling dygtigste finde, dertil kunde forordne. Hadersleffhuus den 21 augustj 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 204.

553. **13 Okt. 1641.**

Om Revision af det Ostindiske Kompagnis Regnskaber.

Til Christen Bentzen, Peder Hansen, Marchus Radebant, Find Nielsen, Hans Frich, Christoffer Hansen, Bartholomæus Haagensen, Lauritz Hammer, Morten Schulsz, Hermand Thuesen og Rasmus Jensen, borgere i Kiøbenhaffn.

Wor gunst tilforn. Efftersom i for nogen tid siden haffuer bekommet woris naadigste befalling at skulle forhøre beuinthebberens regenskabber for det Ostindiske compagnie nemblig Hans Hawmands och affgangne Hans Trægaards, huilchen voris naadigste befalling wi forfare aff eder endnu w-effterkommet skal vere, thi bede vi eder och ville, att i retter eders legligheed effter forskreffne regenskabber med det allerførste uden nogen forhaling och ophold for eder at tage och førrige woris derom naadigste udgangne befalling effterkommer. Hafniæ den 13 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 217—18.

554. **16 Okt. 1641.**

Bartskær Blasius Møller afskediges som Værge ved Vor Frue Kirke.

Til professores sampt borgemestere i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst komme udj forfaring, huorledis Blasius Miller, barsker och indnoner her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som aff eder skal vere tilforordnet Wor Frue kierchis vergemaall her sammestetz sig at skulle betage, sig for eder paa consistorio skall haffue veigret effter fundatzen och gammel seduane rectori paa kierchens veigne sin flid och

Digitized by Google

troskab ued handstrechning at loffue och tilsige, formenendis sig som en suoren borger ey nogen anden øffrighed end borgemestere och raad noget pligtig vere at andloffue, da bede vi eder och naadigst befale, at i tillige med thi aff de fornemste sognemend udj forneffnte wort Frue sogn forordner en anden dygtig och vederhefftig boesiddendis mand, som kierchens jordbog, regenskabber och wergemaals bestilling sicherligen kunde betrois, huilchen effter fundatzen och gammel skich och sæduaane uden nogen nye foruending vil rette sig effter paa consistorio rectori och professoribus at andloffue, at hand sin betroede kiercheuergemaall anlangendis intet uden deris minde och samtyche wil foretage och kierchens gauffn och beste i alle maader søge, saasom hand for Gud och alle som uedkommer vil forsuare, andseendis at vi aldelis ingen nouiteter mod gammell sæduane uille tilstede, huoreffter i eder siden altiid i slig hendelse kand vide at rette och forholde. Hafniæ den 16 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 220.

555. 16 el. 17 Okt. 1641.

Ejendomme, der tilhøre de Fattige, Skolen og Præsteskabet, maa afhændes paa visse Betingelser.

Til d. Jesper Brochmand, Simon Surbech och Jacob Michelsen.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom vi naadigst komme udj forfaring om den store skade, de fattige, skolen och ministerium udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn haffue deraff, at de iche maae fri selge och affhende huis gaarde och grunde, som de haffue leye och jordskyld aff, da effterdj det er billigt och christeligt de fattigis, skolens och ministerij gaffn och beste at vide och forfremme, haffue wi naadigst beuilgit, at forneffnte fattige, skolen och ministerium maae fri affhende de gaarde och grunde, som de haffue leye och jordskyld aff, dog med saadan vilkor som effterfølger: Først om den gaard eller grund iche med saadan forbehold til de fattige, skolen och ministerium er giffuen, at den iche maae affhendis; for det andet, ingen gaard at affhendis, med mindre att renten aff betallingen i det ringeste kand huusleyen opløbbe, och ingen grund at selgis fri, med mindre at renten aff pengene kunde dobbelt saa høyt opløbe som den aarlig jordskyld; for dett tridie ville vi naadigst, at ald huis kiøb och forhandling saaledis skeer, skall skee med superintendentens, de toe eldste borgemesteris udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn och de interesserende deris breff och vnderskriffuelse; for det fierde huis saaledis solt bliffuer, deraff skall pengene strax udsettis

Digitized by Google

paa rente hoes visse folch och capitalen aldrig at maae optagis, mens renten at skal følge dennom, som tilforn aff godtzet haffuer opbaaret leye och jordskyld, och ville vi, at derpaa skall holdis rigtig bog. Hafniæ den octobris 1641.

(Det nærmest foregaaende Brev er dateret d. 16de, det nærmest følgende d. 17de).

Sæl. Tegn. XXVII. 221.

556. **19 Okt. 1641.**

Raadmand Peder Pedersen skal have sit Tilgodehavende.

Til rentemesterne.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at os elskelig Peder Pedersen, raadmand udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst os haffuer ladet tilkiende giffue, at hand anno 1627 os forstragte sølff for hundrede rixdaller, vnderdanigst begierendis, de hannom naadigst, effterdj hand dennom behøffuer, nu motte igien betalis, thi bede wi eder och naadigst wille, at i hannom forneffnte 100 rixdaller nu strax affbetaller och igien til eder annammer den handskrifft, affgangne her Claus Daae och Frantz Rantzoe hannom paa vore veigne derpaa giffuet haffuer. Hafniæ den 19 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 225.

557. **21 Okt. 1641.**

Johan Ettersen maa i Kronens Skove faa et Egetræ til en Axe i hans Valkemølle.

Til Niels Wind.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffue beuilgit Jan Ettersen, jnduoner udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at maae udj skoffuene till vort slot Kiøbenhaffn liggendis bekomme itt egetræ til axelen i hans valchemølle, bedendis dig och ville, at du hannom it egetræ for betalling lader bekomme, som dertil kand tienlig vere. Hafniæ den 21 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 227—28.

558. **25 Okt. 1641.**

Om Maalet paa Favneved.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst haffue befalet, at intett hugget fauffne ved maa hid skichis stechere end en Siellandske allne lang; thi bede vi eder och wille, at j flittig lader haffue jndseende, at samme ved efter maalet hid føris, och dersom

Digitized by Google

nogen betrædis derimod at giøre, da dennom derfore lader tiltale och tilbørligen straffe. Hafniæ den 25 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 233.

559. **29 Okt. 1641.**

Raadmand Christen Bentsen skal hjælpes til Rette i Anl. af Skade, der er tilføjet hans Skibe af Biskajerne.

Til Eiler Wldfeld.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at for os vnderdanigst haffuer ladet andrage os elskelig Christen Bentzen, raadmand udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huorledis hannom nogen tiid forleden stoer skade aff de Biscayer paa it hans skib er tilføyet, och endog hand lenge udj sagen haffuer ladet procedere, haffuer hand dermed iche kundet komme til endeligheed, w-andseet nochsom aff huis breffue och documenter, udj sagen dreffne ere, forfaris kand, at hand en retferdig sag haffuer at paastaae, vnderdanigst derfore denne voris naadigste forskriffuelse til dig begierendis, at hand aff dig derudinden til rette motte bliffue forhiulpen; thi bede vi dig och naadigst befale, at du forneffnte Christen Bentzen eller hans fuldmegtige det meeste dig mueligt er forhielper, at hand derudinden uederfaris den deell ret er, och at hand enten dermed ued domb kand komme til endelig endskab, eller och at du paa hans veigne med hans vederparter accorderer, som forsuarligt kand vere. Hafniæ 29 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 236.

560. **31 Okt. 1641.**

Byfogden maa ikke udskrive Vognægt uden Kongens, Statholderens eller Rentemesterens Pas.

Til Claus Rauffn, byfoget i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och ville, at du hereffter ingen borgerlige wogne til nogen udsteder, med mindre du derpaa haffuer woris egen, woris statholders eller wore rentemesteris passer for dig. Hafniæ den 31 octobris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 239—40.

561. **31 Okt. 1641 (?)**

De, som handle med ulovlige Kniplinger, skulle tiltales ved Retten.

Til rentmesterne.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi naadigst komme udj forfaring, huorledis adskillige kniplinge imoed voris derom vdgangne forordning aff kiøbmendene her til wor kiøbsted

Digitized by Google

Kiøbenhaffn skal vere indført, som skal findis saauel her paa Børsen som anden stetz her udj byen, thi bede vi eder och naadigst wille, at i paa det flittigste derom lader inquirere och samme kniplinge hoes huilchen kiøbmand de findis lader arrestere och siden domb offuer dennom hender, som sig tilfordristede at haffue slige forbudne vahre imoed voris naadigste derom udgangne mandat at indføre. Hafniæ den 31 octobris anno 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 288. Dette Brev staar som det første under Overskriften: »aprilis« (for 1642).

562. **17 Nov. 1641.**

Om Udredningen af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en dobbelt skatt haffuer ladet paabinde, huoraff halffparten til fastelauffn och den anden halffuepart til St. Johannis nu førstkommendis i det allerseeniste skall udgiffuis, da bede vi eder och naadigst ville, at [i] effter vort førrige breff til eder udganget anlangendis drengeskatten aff vor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskat sexhundrede rix daller in specie, inden den tiid forskreffuet staar, til os elskelig Niels Trolle til Trolholmb, vor mand, tienner och embitzmand paa vor gaard udj Roskilde, leffuerer. Fulisbøttel den 17 novembris 1641.

Sæl. Tegn. XXVII. 250.

563. **9 Marts 1642.**

Indbyggerne skulle tilholdes til at give i Skat 2 p. C. af deres Rentepenge.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom wi wore breffue for kort tiid forleden till alle stender her udj riget haffuer ladet udgaae, at de lige ued ridderskabbet til deris kiere fædernelands conservation och defension noget wille contribuere och vdgiffue, da bede wi eder och naadigst ville, at i borgerskabbet udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn tilholder, at de och wille til samme brug udgiffue toe slette daller aff huer hundrede, nogen af dennom enten hoes stillestaaendis eller paa rente udstaaendis haffuer. Iligemaade at j och tilholder wore tiennere, som dependere aff woris renterie, Holmen, Arsenal eller deslige, som under borgerskabbet iche resortere, at de och giffue toe daller aff huer hundrede, de paa rente udstaaendis

Digitized by Google

haffuer, det i altsammen haffuer til pinsdag førstkommendis i det seeniste paa forordnede steder at leffuere. Hafniæ den 9 martij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 278.

564. **17 Marts 1642.**

Regnskaberne for den ny Kirkes Opførelse skulle gennemses.

Til d. Jesper Brochmand och d. Hans Resenius.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at i med det forderligste for eder tager os elskelige, hæderlige och høylærde d. Niels Poffuelsen, professoris theologiæ udj vniversitetet udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans regenskabber saaoch bygnings skriffuerens til den nye kierche hansz regenskabber, och at i forneffnte regenskabber igiennomseer och effter deris beskaffenhed dennom effter samme regenskabbers lydelse derfor quitere. Hafniæ den 17 martij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 282.

565. **30 Marts 1642.**

3 Bøsseskytter indtages i Vartov.

D. Jesper Brochmand och de eldste borgemestere i Kiøbenhaffn finge breff at lade Jørgen Skotte, Anders Thomesen Morseboe och Mathusalem Lauritzen, bøsseskyttere, udj Wartou hospitall indkomme. Frederichsborg den 30 martij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 287.

566. **22 April 1642.**

Ang. Raadmand Christen Bentsens, Peder Nielsens og Peder Grøners Forpagtning af et Kobberværk i Norge.

Til her Corfitz Wlfeld, her Oluff Pasbierg och Hanniball Seestedt.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at i med os elskelig Christen Bendtzen, raadmand her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, Peder Nielsen och Peder Grøner, borgere her sammestetz, som begiere at forpachte woris kobber berguerch udj Østerdallen, Guds gaffue kaldet, accorderer och dermed til en rigtig ende imellom os och dennom nu herudj byen giører. Hafniæ den 22 aprilis 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 296.

567. **6 Maj 1642.**

Der skal bygges to Huse paa Kongevejen mellem Kjøbenhavn og Roskilde.

Til Niels Wind.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och wille, at du tuende huse paa woris den [ny] vey imellom vore kiøbsteder Kiøbenhaffn och

Digitized by Google

Roeskilde huer paa sex bindinger lader opsette och forordner tuende mend udj samme huse, och ville vi naadigst haffue beuilgit forskreffne tuende mend at maae giffuis huer heel kost saa lenge de derudj boer. Hafniæ den 6 maij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 307. 7 Juni udstædtes Befaling til at bygge et Hus ved det øverste Led paa samme Vej, give Manden hel Maanedskost, fri Græsgang paa Heden til hans Kræ og udvise ham en Kaalgaard og en Toft ved Huset.

568. **13 Maj 1642.**

Om Betalingen af Pengene til Befæstningen.

Til Jørgen Seefeld, Henning Valchendrup i Fyen, her Hendrich Huitfeld udj Skaane och Niels Wind udj Siælland.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigt ville, at du aff lantcommissarierne udj vort land Nørjuttland 14 dage effter pinsdag nu førstkommendis annammer huis penge, adelen der sammestetz til vor kiøbsteds Kiøbenhaffns befestning os vnderdanigst beuilgit, saaoch forneffnte commissarier nøyagtig derfore quiterer och pengene siden strax hid fremskicher till os elskelig Hendrich Møller, tholder for wor kiøbsted Kiøbenhaffn. Hafniæ den 13 maij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 312.

569. **13 Maj 1642.**

Henrik Rosenmeyers Enke maa faa et Træ af Kronens Skove til en Axe i hendes Krudtmølle.

Til Niels Wind.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at vi naadigst haffue beuilgit Margrete, affgangne Hendrich Rosenmeyers efftерleffuerske, borgerske her udj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at maae for betalling bekomme aff vore och chronens skoffue her paa lænit it styche træ til en axel, som hun behøffuer udj krudmøllen, hun udj brug haffuer, bedendis dig och ville, at du hende for betalling lader bekomme samme træ. Hafniæ den 13 maij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 312.

570. **24 Maj 1642.**

2 Personer indtages i Vartov.

D. Jesper Brochmand, biscop, Simon Surbech och Jacob Michelsen, borgemestere i Kiøbenhaffn, finge breff at indtage i Vartou hospitall, naar platz der ledig vorder, Poffuel Abrahamsen och Maren Nielsdaatter. Hafniæ den 24 maij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 317.

Digitized by Google

571. **16 Juni 1642.**

Om Udredelse af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4 Wor gunst tilforn. Wider, efftersom wi med woris elskelige Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en dobbelt skat haffuer ladet paabiude, som nu til St. Martini førstkommendis i det allerseniste skall udgiffuis, da bede wi eder och naadigst ville, at i eder effter vor førrige breff til eder udganget anlangendis drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskat 600 rix daller in specie inden den tid forskreffuit staar til os elskelig Niels Trolle til Trolholmb, vor mand, tienner och befallingsmand paa vor gaard udj Roskilde, leffuerer. Rensborg 16 junij 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 342.

572. **14 Dec. 1642.**

Om Undersøgelse af den Skade, Borgmester Jakob Madsen har lidt ved at han ikke har faaet det kgl. Landgildekorn, i hvilket han havde faaet Anvisning.

Til Sten Bech och Melchior Oldeland.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom os elskelig Jacob Madtzenn, borgemester udj vor kiøbsted Christianshaffn, vnderdanigst for os lader andrage, huorledis os elskelig Ernst Normand til Selsøe, vor mand, tienner och befallingsmand paa vort slot Koldinghuus, hannom adskillig indpas paa nogle aars tiid haffuer giort udj huis landgilde rughe(!), biug och are, hand naadigst aff os er bleffuen induiist udj, da bede wi eder och naadigst befale saaoch hermed fuldmagtt giffuer, at i begge parter for eder til en vis tid och sted med det allerførste indsteffner och da erfarer, om forneffnte Ernst Normand voris befallinger om samme korn iche saaledis haffuer effterkommedt, som det sig burde, saa at forneffnte Jacob Madtzen derudoffuer haffuer taget skade; wille wj naadigst, at i derpaa kiender och dømmer och det huoruiit forneffnte Jacob Madtzen for samme skade kand tilkomme, och huis i der udj kiendendis och dømmendis vorder, haffuer i parterne under eders hender at giffue beskreffuett. Hafniæ den 14 decembris 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 398—99.

573. **29 Dec. 1642.**

Om Udredelse af Drengeskatten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vj med voris elskelig Danmarchis rigis raads raad, beuilling och samtyche en en-

Digitized by Google

fecht skatt haffuer ladet paabiude, som till St. Hansdag mitsommer førstkommendis i dett allerseniste skall udgiffuis, da bede vj eder och naadigst wille, at i eder effter vort førrige breff til eder udganget anlangendis drengeskatten aff vor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 300 rixdaller in specie inden den tid forskreffuet staar til os elskelig Niels Trolle til Trolholmb, vor mand, tienner och befallingsmand paa vor gaard udj Roskilde, leffuerer. Hafniæ den 29 decembris 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 421.

574. **29 Dec. 1642.**

Om Skat til den ny Befæstning.

Til her Corfitz Wlfeld.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi wore obne breffue til bønderne udj begge wore rigger Danmarch och Norge haffuer ladet udgaae och derudj andordnet aff enhuer selffeyergaard her udj riget at skulle foruden vnion skatten giffuis til anden rigets nedtørfft j rixortt, och aff huer festegaard j rixortt, saaoch aff huer fuld gaard i Norge j rixort och aff huer halffgaard vj schilling dandske, med befalling til vore lensmend her i riget sampt til os elskelige Hannibal Seestedt, wor mand, raad, stadtholder udj vort rige Norge och befallingsmand paa vort slot Aggershuus, samme penge til eder at skulle, naar de indfordret bliffuer, fremskiche, da bede vj eder och naadigst ville, at i samme penge, naar de eder fra bemelte vor statholder eller lensmand bliffue tilskichet, aff dennom annammer, giffuendis dennom derpaa nøyagtig beuiis och pengene siden til den nye fortifications fornødenhed her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn lader anduende. Hafniæ den 29 decembris 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 424—25.

575. **30 Dec. 1642.**

En Kvinde bliver Lem i Vartov.

Wartou hospitals forstandere finge breff at indtage sammestedtz en pige ued naffn Birgete, affgangne Hans Kellinghusis drabantis, hans effterleffuerskis daatter, som er beladen med den fallende syge. Hafniæ den 30 decembris 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 426.

576. **30 Dec. 1642.**

Det skal undersøges, om Vognmændene tage for høj Vognleje.

Til Claus Rauffn, byfoget i Kiøbenhaffn.

C. 4. Wor gunst tilforn. Wid, at os foregiffuis vognmendene her udj byen at skall tage til wogenleye aff huer miill langt widere,

Digitized by Google

end ordinantzen derom giort er formelder, da bede wj dig och hermed aluorligen befale, at du med flid derom forfarer och dennom som findis herudinden skyldige ued retten lader tiltale och straffe. Hafniæ den 30 decembris 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 426.

577. **31 Dec. 1642.**

Om et Mageskifte af Bøndergods mellem Vartov Hospital og Frederik Reetz til Tygestrup.

Til Wartou hospitals forstandere.

C. 4. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom os elskelig her Frederich Reetz til Tyggestrup etc. vnderdanigst til magelaug er begierendis efterskreffne siuff gaarde och goedtz liggendis udj Tyeberig herredt i Odderup bye, som høre til Wartou hospitall och nu besiddis aff Poffuel Markursen, Niels Oluffsen, Madtz Christensen, Jørgen Andersen, Jørgen Madtzen, Oluff Poffuelsen och Jens Lauritsen, huorimoed hand vnderdanigst erbyder sig igien at ville udlegge til hospitalet effterskreffne hans gaarde och goedtz i Faxøe herret udj Kongsted sogen, Grunderup gaard, Sørren Pedersen paaboer, vdj Grunderup bye en gaard, Peder Knudsen paaboer, huilchen gaard forneffnte Sørren Pedersen i Grunderup gaard ochsaa brugger, noch udj Rønnede fire gaarde, som Morten Knøpell, Niels Jensen, Hans Knøpel och Erich Block paaboer, med it gadehus sammestets sampt iij pund meell udj Brødbechs mølle, da haffue vi naadigst befalet os elskelig Niels Trolle til Trolholmb, befallingsmand paa vor gaard udj Roskilde, och Wincents Bille til Walbygaard, wore mend och tiennere, at de begge forneffnte gaarde och goedtz saauel det, som her Frederich Reetz fra hospitalet er begierendis, som det, hand derimoed igien vill udlegge, skulle imoed huer andre ligne och legge och sig imoed os erklere, om det goedtz, som fra hospitalet begieris moed det, som derimoed igien erbydis, for belegligheds eller anden herligheds skyld kand mistis, saa och at de eder skall lade forstendige, naar samme lignelse foretagis, at i eller eders fuldmegtige da och kunde møde tilstede, bedendis eder derfore och ville, at i, naar i derom aduaris, retter eder effter enten selff eller ued eders fuldmegtige at møde tilstede och da paa hospitalets veigne at foregiffue, huis i deri kand haffue at sige, och tillige med dennom, huis derudj sluttet bliffuer, at vnderskriffue och forseigle. Hafniæ den 31 decembris 1642.

Sæl. Tegn. XXVII. 430.

Digitized by Google

578. **1 Jan. 1643.**

Brandanordning.

Brandt eller ild-ordning vdi Kiøbenhaffns bye.

Wi borgemestere oc raadmænd udi Kiøbenhaffn giøre alle vitterligt, at eftersom sig (dis ver) tit oc ofte, stor ilds-nød oc fare her udi staden tildragis, oc formedelst des offverhaandtagelse megen skade giort oc foraarsagit haffver, en deel til paamindelse oc advarsel for voris daglig øfvende oc udi svæbende mangfoldige synder, en part (maa skee) for huszfædrene, som husene oc des tilstand (nest Guds idelig paakaldelse baade aarle oc silde) udi god act oc tilsiun hafve skulle oc burde, deris store skødesløs- oc v-actsomhed, oc somt fordi hvis til dets leskelse oc dempelse behøfvende instrumenter oc andet ey allesteds, som det effter anordning bør holdis, naar det aff høy fornødenhed paaholdis oc brugis skulle, udi beredskab hafver værit tilstede, saa vel oc, at alle, naar saadant (hvorfra os Gud efter sin faderlig villie naadeligen bevare) paakommer, med alsomstørste flid oc iffrighed sig iligen der til burde forføye, oc til des redning oc affvergelse, efter Guds forlenende naade hos finde oc bruge lade, det ey saa ordentlig oc flittig, som det sig burde, betractet oc giort haffve, med megen meere u-ordning oc miszbrug, som udi slig bedrøfvelig tilfald hidindtil udi gang værit hafver. Da paa det at all den deraff foraarsagende wlycke oc skade, nest Guds hielp, een gang for alle affvergis, forekommis oc forhindris, oc det der imod udi en god skick, som udi andre velordnede stæder, saa viit mueligt skee kand, oc til os staar, maatte oc kunde bringis, haffve vi med den høye øfrigheds naadigste consent oc gunstige behag, effter voris embedis paaliggende plict, saa oc stadsens hopmands oc compagniernis officerers tilstemmelse, for got oc raadsomt eractet oc anseet, denne nærværende brandt oc ilds-forordning, en hver til stedtze efterretning, at lade udgaa oc publicere som effterfølger. Først eftersom vi aldeelis intet uden Guds naadige hielp oc bistand kand formaa, da bør en hver for alting den allermæctigste Gud stedse inderligen at bede oc paakalde, at hand denne stad oc meenighed fra all nød oc fare, oc i synderlighed ilds-nød naadeligen vocte oc bevare vilde. Dernæst skal en hver, saa vit hannem vedkommer, dette effterfølgende udi act hafve oc efterkomme.

1.

Skal stadsens hopmand, saa oc hver compagnies officerer, en rictig fortegnelse eller rulle paa alle oc hver, som under deris faner boende ere, altid ferdig holde, oc med hver andre offte der om con-

Digitized by Google

ferere, saa vel som ocsaa flittig inqvirere, om en hver udi deris huuse det, som dennem udi denne forordning paalagt er, udi beredskab hafve. Vdi lige maade god opsiun haffve, at hvis som her udi forordnet er, hos staden oc kirckerne at skal holdis, at det oc altid tilstede er, oc uden nogen mangel vel ferdig haffvis. Hvorfore rodemesterne hver halff aar nemlig strax efter paaske oc Mickels dag, naar folckene ere omfløtte, forplict oc her med paalagt skal være, it rictigt mandtal oc fortegnelse, til huer capitein, paa alle de som udi de qvarteer, under hans fane er, boende ere, huem de monne være, oc hvo de tiene, at ofverlevere.

2.

Skal alle bryggergaarde oc vaanhuse, som to tusende daler oc der ofver værd ere, huer sex gode ledder-spande oc to haandspøiter, oc de andre huse, undertagen gemeene aff fattig folck, bevaanende leye-boeder, hver to ledder-spande oc en haand-spøite stedse vel ferdig holde.

3.

Endog hans Kongl. Mayestat, naar ilds-nøden hender at paakomme, en stor deel ledder-spande oc andet til des dempelsis fornødenhed allernaadigst forunder oc tillader, (huorfore, oc for hvilcken Hans Majestatz faderlig forsorg mand Hans Majestat aldrig nocksom paa det underdanigste kand betacke) saa vel som oc at ocsaa en antal ledder-spande, ildhager, lange stier, vandspøiter[1]), øxer oc gammel seigel allerede hos staden paa raadhuuset oc andensteds udi forraad er, hvilcket stedse, som det sig bør, med god tilsiun ferdig holdis skal. Saa er dog derforuden forordnet oc samtyckt dette éfftersкreffne hos hver sogne-kircke altid udi beredskab at hafvis oc holdis, nemlig:

Vor Frue Kircke:

Ledder-spande 80. Lange stier lempelige oc velbehændige 3. Baadshager 3. Øxer 8. Kar med jern beslagne 2. Haand-spøiter 8. Store spøiter 1.

Hos Hellig Giest-hus, S. Nicolai oc den Tydske Kircker hver:

Ledder-spande 50. Lange stier 2. Baadshager 2. Øxer 5. Kar med jern beslagne 2. Haand-spøiter 5. Store spøiter 1.

4.

Skal oc alle embeder udi deris laugshuse en temmelig deel ledder-spande, naar paaeskis och fornøden giøris, vel ferdige tilstede holde.

---

[1]) I Udgaven af 1653: to store oc fire smaa vandspøiter.

Digitized by Google

5.

Skal alltid haffuis paa rede hænder store kar til vand, nemlig to hos posten paa Gammel Torff, to paa Amager Torff, it hos Veyerhusit oc it udi Graabrødre inde hos en aff de nestboende naboer, som der til best rum oc leilighed haffuer. Item to udi Aufflsgaarden i Springgaden, huilche allesammen alltid paa sluffer fulde aff vand staa skulle [1]).

6.

Skal en hver borger oc indvaaner offte, oc udi det ringeste en gang hvert halfve aar lade deris skorstene reengiøre oc feye, under en richsdalers straff, mens dersom der kommer ild udi nogen skorsteen, aff aarsage, at den ey i forskreffne halffve aar er feyet, da skal den straffis paa 10 richsdaler. Skal de oc flittig tilsiun haffve, oc deris tiunde alvorligen befale oc tilholde, at ild oc lius vel bliffver forvaret oc udi act haffvis, saa fremt de icke, om nogen ilds-nød for deris forsømmelse foraarsagis, alvorligen ville straffis som vedbør.

7.

Efftersom det her til sedvaanligt oc brugeligt værit haffver, at brandmesterne aarligen om juletide den gandske stad igiennem gaa, oc en hver for deris døre om ildstedernis reenholdelse, ilds oc liusis forvarelse, (efftersom neste artickel om formelder) formane, at de saadant jo icke skulle forsømme, under hossatte straff, da skal det oc fremdelis saaledis aarligen continueris.

8.

Skal skorsteensfeyerne sig effter sin instruction ideligen udi gaderne oc stræderne lade høre oc finde, at en hver, som dennom behøfver, kand vide dennem at indfordre. Disligeste skal de oc forplict være, alle oc en hver, som deris tieniste behøfver eller begierer, deris huuse at besøge, baade aarle oc silde, villig at tiene, oc hvis skorsteene de til bestilt vorder, flitteligen rense oc reengiøre, under tilbørlig straff, om nogen wleilighed for deris forsømmelse skeer. Oc skal de icke maa begiere eller annamme nogen for en skorsteen udi it lofft høyt huus at feye oc reengiøre meere end 10 skilling, oc for en to lofft høyt en richs marck, oc saa fremdelis effter høyheden. Ey heller maa de sig nogensteds her fra staden, uden kiemnerens forloff, begiffve.

---

[1]) I Udgaven af 1653 hedder det: Skal altid paa byens vegne haffvis paa rede hænder store oc smaa kar til vand udi Auflsgaarden i Kattesund, saa oc hos kirckerne, hvilcke allesammen altid vel ferdige til rede staa skulle.

Digitized by Google

9.

Oc paa det alle befryctendis brandtskade oc ilds-nød disz bedre maatte oc kunde forekommis, da hafve vi udi hvert qvarteer en beqvem mand til brandmester udvalt oc forordnet, som paa denne ordning flittig act haffve oc den til god effect forhielpe och forfordre skulle, saa oc tilsiun hafve, at ingen esser oc u-loulige ildsteder haffvis, men at der med effter kongl. Majest. naadigste forordning tilbørligen forholdis, saa vel som ocsaa med dennem, som gaarkøcken os giesterie udi kielderne eller paa andre u-tilbørlige steder, hvor ingen skorsteene findis, holde, flittig indseende hafve. Oc naar nogen aff samme brandmestere nogensteds ville forreise, skal hand den captein (under hvis compagnie hand boende er) det tilkiende gifve, at hand en anden dyctig mand i hans sted kand forordne, som hans bestilling, indtil hand igienkommer, betiene oc forrestaa vilde oc kunde.

10.

Skal ingen skorsteen maa settis eller haffuis aff kielderne ved siden paa murene aff husene, ey heller udi nogen udbiugde skure hos husene, men inden murene i husene opmuris oc igiennom tagit vdføris, oc de ved siden udsatte oc udi skurene brugende skorsteene inden it fierding aar effter denne forordnings forkyndelse forandris oc effter denne forordning opmuris vnder 10 richsdalers straff, oc skal dog skorsteenene, som saa ulowlige ere, affbrydis [1]).

---

[1]) I Udgaven af 1653 hedder det: Oc paa det at brandmesterne, som udi hvert qvarteer ere forordnede, skal oc kand haffve disz bedre tilsiun, at ildstederne, køller oc bager-owne lowlig holdis oc gieris, brandstier, spøiter, kar, ledder-spande oc andet, som til ildens dempelse behøfvis oc er forordnet, altid vel ferdigt holdis, saa vel som oc, naar nogen ildsfare (hvilcken Gud dog naadelig affvende), sig kand begiffve, udi tide med hielp til at redde oc dempe kunde være dis sterckere, da er ey alleene hver brandt-mester til bistand forordnet en vnder-brandt-mester, som hannem med tilsiun oc redning kand være behielpelig; mens derforuden endoc tilordnet hver brand-mester i særdeelished 10 tilhielpere aff mure- oc tømmermænds-svenne, huilcke, naar ilds-fare er, sig oc strax uden forhaling huer for sig, vnder-brand-mesteren med en brand- eller ildhage, oc sær tilhielperne med en ledder-spand, (som dennem aff byens til den ende med byens vaaben oc nomero paaleverit er) oc en øxe til ilden skulle forføye, deris brand-mestere der søge, oc huis dem da der aff øffrigheden, hopmanden, officererne oc brand-mesterne til ildens dempelse befalis, det skulle de med flid saa viit muligt forrette, oc sig der til oc paa huad sted, de ordinerendis vorde, villig lade finde. Oc skal bemelte ledder-spande altid udi god forvaring aff dennem tilstede holdis, oc ey u-nødig lade forekommis, huor med brand-mesterne huer med sine skal haffve tilsiun. Oc naar nogen aff samme sær tilhielpere

Digitized by Google

11.

Alle de som giesteri oc andre, som heste oc qvæg holde, skulle deris tiunde flitteligen oc hart formane oc tilholde, at de med ild oc lius actsom omgaais, oc icke om afftenen eller nattertide, udi stalde eller paa loffte, med lius (uden det udi en løgte sættis oc haffvis) at omgaa tilstedis. Dersom nogen sligt offverbevisis, oc skade derofver foraarsagis, da skal hand efter skadens vilkaar oc tilstand, uden all naade, alvorligen oc tilbørligen straffis.

12.

Paa det ocsaa, at hereffter aff bager-owne ingen ilds farlighed skal befryctis, da skal alle bagere, saa vel som andre der slige owne til deris huusbehoff hafve oc bruge lade, under alvorlig straff, hermed paalagt oc befalit være, at de brandtmurene, hvormed samme owne omgiffne ere, vel ferdig holde, oc alle mangler oc breck, som der paa findis kunde, uden all forsømmelse lade forferdige. Oc saa fremt nogen mangel paa samme bager-owne oc des muurverck tre maaneder, efter at denne ordning publicerit er, befindis, da skal de som brødige ere paa 10 richsdaler derfore straffis. Oc icke at bage

---

enten ved døden aff gaar, eller for nogen aarsag skyld fra denne bestilling bliffver affskaffet, da skal brand-mesteren den til hannem leverede ledder-spand affordre, oc igien til den som i den frakomnis sted bliffver ordineret levere, saa snart oc at nogen aff forbemelte vnder-brand-mestere eller sær tilhielpere formedelst dødsfald, bortfløttelse eller i andre maader fattis, oc skal saadant strax aff brand-mesteren giffvis borgemestere oc raad tilkiende, paa det at en anden god karl i den sted igien uden forhaling kand vorde tilsat oc indskreffven. Oc paa det her med kand holdis des rictigere, da skal hopmanden haffve rictig fortegnelse paa brand-mesterne, vnder-brand-mesterne oc deris sær tilhielpere, oc dennom een eller tuende gange om aarit, naar hannem siunis, paa raadhuusit lade forsamle, huor de oc da, naar de tilsigis, møde skulle, haffvendis med sig huer for sig ildhager oc spande, som dennem aff byens ere leverede, paa det des bedre vides kand, at baade det oc de ere tilstede, som det sig bør. Oc effitersom at forbemelte brand- oc vnder-brand-mestere sampt deris halffemtesindstifve sær tilhielpere, saaledis som forskreffvit staar, i synderlighed at haffve tilsiun oc strax sig til ilds-faren at lade finde til at hielpe oc redde ere forplictet, da er dennem for saadan deris umage, saa længe de det at betiene antegnede ere, indtil videre anordning bevilgit, at brand-mesterne udi freds-tid skal oc maa bliffve fri for indqvarteering oc den liden vact, vnder-brand-mesterne oc de halffemtesindstiffve sær tilhielpere skulle oc for den liden vact at holde være forskaanede, huor imod de huer for sig altid skal lade sig finde flittige oc vindskibelige med tilsiun, raad oc daad, at ilds-fare næst Guds hielp kand forekommis, affvendis oc dempis saa vit dem mueligt er.

Digitized by Google

eller bage lade tilladis, før end saadanne mangler lowlig ferdig giort oc forbemelte straff betalt er, som det sig bør.

13.

Bryggere oc brygger-svenne skulle, imidlertid de malt paa kølnerne haffve at tørre, eller de brygge, ideligen god act paa ilden haffve oc giffve, saa vel som oc kølnerne, saa tit de dennom tømme, flittig oc vel reengiøre, saa at for deris onde varetægt, druckenskab, søffnighed eller anden forsømmelse oc skødiszløszheds skyld ingen ilds-skade foraarsagis, under allerhøyeste straff, som vedbør, oc skal [de], saa længe de malter, stedtze en tønde med vand ved kiølnen haffve staaendis, under en richsdalers straff, hver gang den icke der hos befindis.

14.

Skal alle kiøbmænd oc andre, som med hør, hamp, beeg, tiere oc andre saadanne vahre handle, her med alvorligen advarit oc paamindet være, at de ingen hamp eller hør aaben lade ligge. Men det med haar offverdrage, forvare oc tiltecke, saa vel som tieren oc beeg paa beqvemme steder, huor ingen ild eller lius nær ved brugis, hedenlegge, saa at det, om nogen ilds vaade paakom, saaledis kand være forvaret, at ey der aff større skade, end ellers skee kunde, foraarsagis skulde, under tilbørlig straff.

15.

Naar ilds-nøden (huilcken Gud naadeligen affvende) sig tildrager, da, skal den eller de, som udi huusit, huor wlycken begynder, tilstede ere, være sig nat eller dag, strax et stort geskrey til naboerne oc andre giøre, under alvorlig oc høyeste straff.

16.

Oc skal væcterne paa vor Fruekircke-taarn, strax de nogen ilds-fare fornemme, om natten en løgte med tænde lius udi, paa huilcken side ilden udi byen løs er, effter vactmesterens instructions tilholdelse, paa en der til giort stang udhenge, til et tegen omtrendt at efftersee, paa huad sted udi byen ilden optendt er, oc de som redde ville oc skulde, sig heden forføye skulle, oc saa fort uden all forsømmelse med klockerne, udi samme saa vel som udi de andre kircke-taarne, klemte under tilbørlig straff[1]).

---

[1]) I Udgaven af 1653 tilføjes: Vactmesteren skal oc strax, naar ilds-fare om natten fornemmis, med de tvende trommer, som paa raadhuusit der til ere forordnede, byen igiennem lade gaa oc larm slaa, at en huer desz bedre saadant kand vide och fornemme.

Digitized by Google

17.

Dersom nogen ilds-skade sig om natten hender, da skal hver borger oc indvaaner en løgte, med brændendis lius udi, for sin dør udhenge, oc den icke, saa længe nøden varer, aftage, førend det er dag, huem som der udi forsømmelig befindis, skal giffve til straff hver gang en richsdaler. Oc skal paa huer hiørnehus, huor grundmur er, en fyrløgte paa byens bekostning opsettis[1]).

18.

Skal alle stads-portene, naar nogen ilds-nød paakommer, strax tilsluttis, oc icke igien, saa længe nøden varer, uden det med høy øffrigheds eller borgemesternis bevilgning skeer, opladis, oc skal stadsens hopmand diszmidlertid en borger-vact udi hver port forordne, hvilcke dennem, som ud eller ind skulle, igiennem laagen skulle lade gaa.

19.

Naar nogen ilds-nød begyndt, oc saadant ved klempten eller i andre maade kundgiort er, da skal en rott, nemlig 10 mand[2]) aff hver fane, efftersom det dennem ordentlig kand tilkomme, sig strax uden all forhaling, med deris der til nødvendige oc forordnede gewehr, paa de steder som nøden er, indstille, under alvorlig straff. Dog den, som samme tid for ilds-faren skyld], sit egit at redde, foraarsagis, derfore undskyldet.

20.

Skal stadsens hopmand, sampt alle capiteiner, leutenanter, fendricker oc andre officerer aff alle faner, sig oc strax, saa snart det klempter, der som ilds-faren er, iligen heden forføye, oc sammesteds alle gader oc stræder der omkring, saa viit fornøden giøris, med deris corporalskaber besætte, oc dennem befale, der at blifve bestaaendis oc god tilsiun haffve, at fattige folck, som aff ilden betrængde ere, deris gods oc formue icke aff slemme tiuffactige oc forhærdede mennisker forryckis. Men at det til got folck udi god forvaring hedenbæris oc forvaris, oc at ingen der forbi eller til ladis, uden de som ville oc kand ledske oc redde, oc sig saa strax til ilden forføye, hvor de saa vel som brand-mesterne (hvilcke oc strax skal være tilstede) folcket, som sig til at ledske oc redde indstille, flitteligen tilskynde oc formane skal, saadant med høyeste flid at forrette, saa oc selffve med raad oc daad tilhielpe, at alting ordentlig uden confusion kand tilgaa, saa at den eene den anden ingen forhindring

[1]) Det sidste Punktum findes ikke i Udgaven af 1653.

[2]) 1653: tvende corporalskaber.

Digitized by Google

eller skade giør, paa det at saadan ilds-fare næst Guds hielp disz snarere maatte oc kunde dempis oc sluckis. Oc skal de icke igien, før end ilden udsluckt er, der fra gaa.

21.

Skal oc stadsens kiemner, officerer, rod- oc brand-mestere iligen forskaffe, at kar, vandspøiter, stier, ildshager oc alt andet, som til ildens ledskelse behøffvis, uden all forhaling fremført vorder. Diszligeste skal vact-skriffveren sig ocsaa strax uden all forsømmelse ved raadhusit lade finde, det oplucke, oc hvis ledder-spande oc andet, som der forvaris oc til ilden at dempe fornøden, gieris, udlade, hvilcket byens svenne sampt andre stadsens tienere skal befordre, at det iligen bliffver frembaaren, oc indtil ilden dempet vorder tilstede bliffve.

22.

De, som er befalet det, som hos huer aff kirckerne til ildens dempelse er forordnet, udi forvaring at hafve, skulle sig en hver til det sted, som saadant i forvaring hafvis, strax forføye, oc derfra at lade følgactig være, saa viit som aff officererne oc brandt-mesterne eractis fornøden at være, som det ved een eller tuende aff deris middel skulle lade affordre.

23.

Skal aaldermændene aff alle embederne sig strax til deris laugs-huuse forføye, oc der fra huis ledder-spande oc andet, som der forordnet er, iligen forskaffe, oc følgactig lade være.

24.

Skal (foruden huis de næst omkring boende naboer strax forskaffer) først hentis, oc til ildens dempelse brugis, aff huis som hos raadhuset oc byen, saa oc hos den kircke oc de laugs-huse, som ilden næst er, befindis at være forordnet, oc det saa vit som officererne oc brand-mesterne siunis nødigt at være. Mens dersom (det Gud forbiude) ilden offverhaand tog, oc nøden fordrede, da i lige maader hos de andre kircker, laugs-huuse oc andensteds at hente oc affodre, saa viit aff officererne oc brand-mesterne befalis oc begieris. Oc skulle rodemesterne, sampt stadens tienere ved ilden flittig tilsiun haffve, at ledder-spande, øxer, haand-spøiter oc deszlige (i huem det oc tilhører) ey bortstieles, sønderskæris oc forderffvis. Deszligeste oc naar ilden (næst Guds hielp) dempit er, skulle de sampt kiemnerne med flid lade sammensancke, huis som fra een oc anden steds til ildens dempelse kand være forskaffit, være sig Tyghusens, byens, kirckernis eller andris, at en huers der aff, saa viit mueligt, paa sin tilbørlig sted igien vorder forskaffit oc leverit.

Digitized by Google

25.

Skal udi huert quarter være sex stier, huer saa store, som to karle een der aff kand regiere, saavel som 8 baadshager, huer til en karl.

26.

Skal alle byens brønde aff omkring boende naboer forferdigis, oc med pumper udi ved lige holdis, oc icke effter denne dag, som til des skeed er, tilluckis.

27.

Skal alle de borgere oc indvaanere, som haffue brønde udi deris gaarde, tilfortænckt være, dennem ved heffd oc lige at holde, oc skal rod- oc brandmesterne huer i sit quarteer en gang eller to om aarit udi quarteerit omgaa, oc flitteligen besictige, huorledis de dennem ved lige holde, oc os det effterhaanden avisere.

28.

Dersom oc nogen befindis deris brønde at haffve ladet effterkaste, da skal de tilfortænckt være, dennem med allerforderligste igien at lade opkaste oc reparere. Saa fremt de icke derfore ville lide tiltale, oc stande til rette som vedbør.

29.

Skal oc bryggerne strax kar oc balger der heden, som ildsnøden er, forskaffe, saa oc med deris heste oc sluffer vand udi tønder flittig tilføre, som aaldermanden skal befordre, oc opsiun haffve, huilcket bagerne oc slagterne i ligemaade giøre skal, under tilbørlig straff.

30.

Skal vognmændene sig uden all forsømmelse med deris heste oc vogne sampt sluffer indstille, oc kar, stier, ildhager, vandspøiter, ledder-spande, item vand udi tønder oc andet at hente, oc til ilden føre, huilcket deris aaldermand i lige maade skal uden all forsømmelse befordre oc tilskynde. Huorfore de oc, som flittige ere, tilbørlig løn skulle bekomme, men de, som borte bliffver, alvorligen straffis.

31.

Skal oc huer oldermand for laugene flittig indseende haffve, at alle de, som effter denne forordning vand oc andet at tage oc tilføre bør, eller oc de, som at ledske skulle tilhielpe, tilstede møder oc hielper, oc huem, som ude bliffve, øffrigheden om anden dagen tilkiende giffve, at de derfore tilbørligen kand vorde straffet, saa fremt de icke selffver ville stande til rette, som vedbør[1]).

---

[1]) I Udgaven af 1653 tilføjes: Oc paa det at ingen sig med nogen w-videnskab her om skal undskylde, da skulle aaldermændene i huert laug denne brandt-ordnung huert aar i deris allmindelige laugs-steffne lade

Digitized by Google

32.

Skal ingen aff dennem, som vand til ilds-nøden age, sig der fra igien, før ilden aldeelis dempit er, oc de forloff fra hopmanden eller den, som befalning haffver, fanger, maa begiffve, under tilbørlig straff.

33.

Oc enddog høybemelte kongel. Majest. (naar saadan nød paakommer) Hans Majestatz artollerie oc søefarende folck, som formedelst deris officerers anordning oc tilskyndelse ere flittige at ledske oc dempe, naadigst forunder; saa oc derforuden brand-mesterne som med deris vnder-brand-mestere oc sær tilhielpere tilsammens ere hundrede oc otte personer, plictige ere saa som før er meldt, sig strax til ilden at indstille, oc med ledsken oc redden deris beste at giøre. Saa skal dog derforuden alle huuse- oc skibs-tømmer-mænd, item muremænd, smede, saa vel mestere som svenne, disligeste søefarende folck, fiskere, draugere, prammænd, fergemænd oc andet arbeidsfolck, som indvaanere ere, oc deris tilhold her udi staden haffve, sig i lige maade strax uden all fortøgering hos ilden indstille, oc allesammen aff deris yderste formue at redde oc ledske forplict være, saa oc stier, ild-hager, ledder-spande oc andet, som fornøden er, flittig tilbære. Oc saa fremt nogen aff dennem, som føre oc karske ere, udebliffve, oc sig ey indstille, da skal de, som udi embederne ere, deris ampts rettighed forbrut haffve, oc de andre ey heller deris næring oc handtering her i byen meere at søge eller bruge tilstedis, uden det med øffrighedens bevilling skeer.

34.

Om saa (hvilcket Gud naadeligen affvende) skeede, at ilden ofverhaand tog, da skal alle haandvercks-folck, mestere oc svenne, saa vel som alle andre borgere oc indvaanere sig iligen der til forføye, oc een hver aff sin yderste formuffve at ledske oc dempe tilhielpe.

35.

Skal oc brønd-mestere oc vandkickere ufortøffvit tilstede være, oc de næste vandledninger, om fornøden er, aabne, under tilbørlig straff.

36.

Skal alle de, som nær omkring, huor ilden løs er, boendis ere, strax huis kar oc balger de haffve, fremskaffe, saa oc deris rendesteene tilstoppe oc med vand at pompe oc tilbære flittige være, under 2 richs-dalers straff.

---

for samptlige laugs-brødrene læse oc forkynde, oc en huer sig effter at rette alvorlig formane.

Digitized by Google

37.

Oc naar saadan ilds-nød optændt er, da skal ingen qvindfolck, drenge eller anden saadant gesinde, som intet hielpe kand, sig paa gaden nær hos eller omkring ilden lade finde, eller at staae, tilstedis, men aff de forordnede udi deris gewehr staaende borgere der fra tilbage holdis, oc om fornøden giøris med hug affvisis, undertagen nogle bekiendte qvindis personer oc andre, som sig deris venners mobilier oc gods at vill redde angiffve, dennem oc ingen anden skal mand lade passere.

38.

Skal vdlændske oc fremmede folck, som sig her udi verts-huuse eller hos andre borgere opholde, aff deris vert tilkiende giffvis, at de ey udi ilds-nøden paa gaden maa komme, men i deris losementer forbliffve, uden de der til høyligen foraarsagede ere, under tilbørlig straff.

39.

Skal ingen sig til fordriste ildhager paa nogit huus, til nederriffvelse, at kaste, førend saadant tilforne aff øffrigheden, officererne, brandt-mesterne, tømmermænd oc muremestere som der paa forstand haffve, vel offverveyet vorder, om de at nøden saadant udkræffver befinde, oc det da, større v-lycke der med at forrekomme, befale.

40.

Oc paa det at de, som udi saadan ilds-nød med arbeyden sig flittig lader befinde, en billig løn derfore maa oc kand haffve at forvente, da ville vi to eller tre dage, effter at ilds-nøden offverstaaen er, hos officererne, brandt-mesterne oc aaldermændene med flid erfare oc udforske lade, hvorledis enhver sig forholdit haffver, oc dennem da, som effter god kundskab troligen at haffve arbeydet befindis, tilbørligen lønne, saa oc dennem, som denne forordning tilholder at skulle være tilstede, oc dog ere udebleffven, alvorligen straffe.

41.

Saa fremt nogen formedelst sin flittig arbeyden udi ilds-nøden paa sine lemmer eller liffs førlighed bliffver beskadiget, da skal den icke alleene paa meenighedens bekostning curerit oc lægt vorde, men end oc for hans tro arbeyd vel belønnis. Oc om hand saaledis er forderffvit, at hand sit brød ey fremdeelis kand fortiene, da skal hand med fri vnderholding sin liffs-tid vorde forsørget, som det sig bør. Giffvit udi Kiøbenhaffn Nyt-aars dag anno 1643.

Borgemestere oc raadmænd sammesteds.

Gengivet efter et trykt Skrift paa 10 Blade i Kvart, uden Angivelse af Trykkested. 1653 er der udgivet en anden Udgave, »igien paa ny reviderit oc forbedrit aar M. DC. LIII. Prentet i Kiøbenhaffn«, ogsaa i Kvart, udstædt 23 Feb. 1653, med de Forandringer, der ere angivne i Noterne.

Digitized by Google

579. **10 Jan. 1643.**

Om Godtgjørelse for Vin og Brød til Holmens Kirke og Præstepenge af Nyboder og Skipperboderne.

Til Erick Ottesen.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, at wi naadigst haffuer for gott anseet, at aff skibsbøszerne skall aarligen her effter giffuis os elskelig her Niels Christensen Spend, sogneprest till Holmens kircke, 70 spec. dlr., som skall forbrugis till lius, win och brød udi kircken och till de siuge, bedendis dig och wille, att du hannum forskreffne 70 spec. dlr. aarligen hereffter lader bekomme, och wille wi, att hand siden skall forskaffe capelanerne win och brød till siuge, om fornøden giøris. Och efftersom os elskelig her Søffren Christensen, capelan paa Holmen, vnderdanigst os giffuer tillkiende, att hand paa nogle aarsz tid haffuer sielff bekostett win och brød till de siuge, hand besøgt haffuer, da wille wi, at du hannum for huertt aar skall giffue 10 spec. dlr., som och skall tagis aff skibsbøszerne. Och efftersom wi forfarer, at der giffuis penge aff wore boer her wdi byen saawelsom aff dennom wed S. Anne broe till presterne, da wille wi dermed saaledis forholldet haffue, att en wis personn skall tillforordnis samme penge aarligen at indkreffue, och siden skall samme penge delis vdi fire parter, de to parter till Holmens sogneprest och de toe parter till de tuende capelaner sammestedtz. Hafniæ 10 januarij 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 6.

580. **21 Jan. 1643.**

Indretning af 11 December Termin.

Christianus qvartus giør alle vitterligt. Efftersom dend daglig forfarenhed nochsom vdwiser, huad merckellig bequemlighed alle de provincier befinder, som nogen wisze bestemte och wedtagen tid och sted, huor och naar enten dend penge haffuer at sette paa rentte adt vdsette, eller den som trænger till dem at begiere, kunde wide sin nødtørfft at søge och befordre, da effterdi samme bequemlighed haffuer vdi Jydland och Fyen allerrede rigtige terminer fast vformercket vdi gaffnlig brug indførtt och endnu behollder, haffue wi med woris elskelige Danmarckis rigis raads raad och sambtycke naadigst for gott anseett for Sielland och Skaane den fiortende dag for Jule helligt her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn at naffngiffue och forordne, saaledis att alle de, som effter denne dag penge paa aarlig rente enten optager eller vdsetter, skulle pligtig were till bemelte termin deris breffue att rette och stilere. Befindis nogen her effter vdi Sielland

Digitized by Google

och Skaane anden stiill end som forskreffuit staar vdi deris breffue at bruge, skall samme breffue agtis, som de jmod woris naadigste forordning giort er och derfore vdi rettergang krafftisløs och vdygtige nogen til betaling at forbinde, dog hermed icke meent huis contracter och andre breffue, som enten j kiøb eller anden handell giøris och derfore icke till saadan enlig termin saa eigentlig kunde henføris widere end huers leglighed det kunde lide och medbringe. Huoreffter sig alle och en huer kunde wide att rette och for skade at tage ware. Giffuet Hafniæ den 21 januarii anno 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 10—11.

581. **19 Feb. 1643.**

Mikkel Langemack i Christianshavn skal have Certifikation paa de Varer, han vil sælge i Stokholm.

Til borgemestere och raad j Christianshaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att Michell Langemack, borger och jndwaaner vdi wor kiøbsted Christianshaffn, vnderdanigst giffuer tillkiende, huorledis at hand [sig] med een deell kram werck till Stockholmb will begiffue, huilcke hand sammestedtz agter at forhandle, huorpaa och hand certification behøffuer, thi bede wi eder och naadigst befale, at naar forskreffne Langemack eder en rigtig specification giffuer paa de ware, hand vdi Suerig agter at forhandle, attj da hannem vden opholld eders certification meddeler. Glyckstad 19 februarii 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 101.

582. **20 Marts 1643.**

Sejerværkerne i Byen skulle rette sig efter Klokken paa Slottet.

Til her Corfitz Wlfeld.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi dagligen forfarer alle seyerwerckene her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn att gange gandske vrigteligen och ingen at følgis ad, da bede wi eder och naadigst wille, atj borgemester och raad alworligen tillhollder, at de med alle de seyerwercker her vdi byen, som de offuer raader, haffuer tillbørlig indseende, saa de bliffuer stillet och rettet effter klocken her paa wortt slott Kiøbenhaffn, och huis icke saa skeer, at de da straffuer der offuer, som de sielffuer agter at forsuare. Hafniæ den 20 martii 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 32. Lignende Befaling udgik til Universitetet med Hensyn til Vor Frue Kirke.

Digitized by Google

583. **31 Maj 1643.**

Skarnvognene skulle gøres saa tætte, at Urenligheden ikke flyder ud.

Til her Corfitz Wlfeld.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom sckarnwognene vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn hid indtill haffuer werit meget vdigte och obne, saa att de offuer alt haffuer giort gaderne heell vrene, huor de ere igiemmell kiørt, da bede wi eder och naadigst wille, atj borgemester och raad tillhollder, at de alle forskreffne wogne lader giøre paa en maade och saa digte, att der aff ingen vrenlighed paa gaderne, huor de igiemmell kiører, her effter kand foraarsagis. Glycksborg den 31 maji 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 38.

584. **31 Maj 1643.**

Befaling om Forbedring af Gadernes Brolægning og Renholdelse.

Til her Corfitz Wlfeld.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, efftersom wi stoer vskickelighed hid indtill befundet vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att gaderne der icke haffuer werit well lagt ey heller hollden reene och well wed lige, som det sig burde, da bede wi eder och naadigst wille, attj borgemestere och raad der sammestedtz alworligen tillhollder, att de samme gader offuer alt, huor fornøden giøris, lader well legge och dennom siden wed lige och reen hollder, som wed bør och [de] der till agter at suare. Hafniæ den 31 maji 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 38.

585. **28 Juli 1643.**

Der skal opkræves Synsmænd ang. en Tvist mellem Fru Mette Rosenkrands og Peder Hansen Holst om en Gaard i Købmagergade.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom os elskelig fru Mette Rosenkrantz, affgangne Otte Brahe Persens efterleffuerske, for os vnderdanigst lader andrage, huorledis nogen jrring och tuistighed sig skall begiffue imellem hinde och Peder Hansen Holst, renterieskriffuer, anlangendis nogen biugning, bemelte Peder Hansen ind paa hindis gaard och grund her j byen vdi Kiøbmagergade hinde till sckade skall haffue bygt och forandret, huilcken sag hun for eder skall haffue indsteffnet at paakiende, och j des vanseet hinde ey skall haffue willet tillstede nogen winder at føre eller siunsmend at opkreffue, som beggis deris grund kunde besigte, aff dend aarsag wi

Digitized by Google

naadigst haffue skiødt bemelte Peder Hansen dend gaard och eyendomb, hand j och paaboer, da efftherdi bemelte fru Mette Rosenkrantz nu vnderdanigst haffuer werit begierendis, hinde maatte tillstedis 8 vuillige siunsmend at opkreffue, och hindis windnisbyrd at maatte forhøris, bede wi ęder och naadigst wille, attj hinde eller hindis fuldmegtige herudi ingen forhindring giør, mens sagen effter loulig process for eder tager och derpaa kiender, som forsuarligt kand were. Hafniæ den 28 juli 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 67.

586. **25 Avg. 1643.**

Der skal udvises Jakob Drejer en Plads i Kjøbenhavns Len til en Bore- og Slibemølle.

Til Niels Wind.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom Jacob Dreyer, borger och indwaaner vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst aff os haffuer weritt begierendis, wi naadigst wille bewilge, att hannom en platz der paa leenit maatte vdwisis till en boer och slip mølle, da ere wi naadigst tillfridtz, att du hannom der paa leenitt en platz vdwiser till en boer och slip mølle, dog saa att samme platz ingen anden kand komme till skade eller nogen forhindring, och det som du agter at suare till. Glycksborg den 25 augusti 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 74.

587. **30 Avg. 1643.**

Om Udredningen af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad j Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, att efftersom wi med woris elskelige Danmarckis rigis raads raad, bewilling och samtycke en daabelt skatt haffuer ladett paabyde, som till St. Martini dag førstkommendis i dett allerseeniste skall vdgiffuis, da bede wi eder och naadigst wille, attj effter wortt førige breff till eder vdgaaet anlangendis drenge skatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forhollder och for samme drenge skatt sex hundrede rixdlr. in specie inden dend tid forskreffuitt staar till os elskelig Niels Trolle till Trollholmb, wor mand, tienere och befalingsmand paa wor gaard j Roskyld, leffuerer. Glyckstad dend 30 augusti 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 94.

588. **29 Sept. 1643.**

Om Regnskab for de Penge, der ere indkomne til Opførelse af de ny Kirker.

Til en deell leensmend j Danmarck.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wid, efftersom wi tillforn woris naadigste befaling haffuer ladet vdgaa, att der skulle

Digitized by Google

vdi wortt cancellie frembskickis fortegnelse paa huis penge, som aff dit leen till d. Niels Poffuelsen till de nye kirckers biugning vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn er bleffuen leffuerit, huilcket icke endnu skall were efterkommet, thi bede wi dig och naadigst wille, at du med forderligste frembskicker rigtig fortegnelse paa huis penge, som allerrede er leffueritt, och derforuden halffparten aff huis formue, kirckerne derudi ditt leen kand haffue, jlige maader till forskreffne kirckers biugning till forskreffne d. Niels Poffuelsen med dett allerførste frembskicker. Glycksborg 29 septembris 1643.

Sæl. Tegn. XXVIII. 111—12.

589. **22 Jan. 1644.**

Om Betalingen af Drengeskatten.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christianus qvartus. Wor gunst tilforn. Wider, at effterson wi med woris elskelige Danmarckis rigis raads raad, bewilling och sambtycke en daabelt sckatt haffuer ladet paabiude, som till Paaske førstkommendis j det allerseniste skall vdgiffuis, da bede wi eder och naadigst wille, atj eder effter wort forige breff till eder vdgangen, anlangendis drenge sckatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forhollder och for samme drenge sckat sex hundrede rix daler in specie inden den tid forskreffuitt staar till os elskelig Niels Trolle till Trollholm, wor mand, tiener och befalingsmand paa wor gaard j Roskjld, leffuerer. Aszens den 22 januarii 1644.

Sæl. Tegn. XXVIII. 146.

590. **15 Feb. 1644.**

Om en Strid mellem Professorerne og Borgerskabet.

Til her Corfitz Wlfeld.

Christianus qvartus. Wor synderlig gunst tilforn. Huis professores paa universitetet vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn imoed borgerskabet sammestedtz for os klagligen haffuer angiffuet, det haffuer i aff hoesføyede deris supplication widere at erfare. Thi bede wi eder och naadigst wille, atj des beskaffenhed forfarer och deromb med forderligste eder jmoed os vnderdanigtt erklerer, att wi os der paa siden dis bedre kunde wide at resolvere. Gamborg den 15 februarii 1644.

Sæl. Tegn. XXVIII. 151.

591. **18 Marts 1644.**

Vagtordning.

1.

Alle borgere oc indbyggere her i staden, som ere forordnit til at holde den store vact, skulle paa taag oc vact holde deris tilfor-

Digitized by Google

ordnede officerer udi tilbørlig respect ocære, være dennem hørige oc lydige, oc uden modsigelse udrette oc bestille, huis dennem effter denne ordning bør at giøre oc befalit bliffuer.

2.

En huer skal med gode oc velferdig holdne offuer- oc vndergevehr paa taag oc vact, naar det dennem tilkommer, fremkomme, saa oc med nødtørfftig krud, lod oc lunte, disligeste ey druckne, mens skickeligen oc vel for sin corporals logement møde oc sig præsentere, strax at trommen førstegang at samble rørt er, paa det de ufortøfuit kand følgis med hannom ordentlig, som det sig bør, til den forordnede sammelplatz, saa snart der slaes anden gang til forsamling, under 1 rigs daler straff, saa fremt corporalerne icke haffue flittig indseende hermed, mens findis forsømmelige, da skulle de være lige straff undergiffne.

3.

Huer borger skal selff udi egen person være forplict med sin gevær oc tilbehør (som før er sagt) uden nogen modsigelse at møde paa vacten, naar oc saa ofte den hannem tilfalder, uden saa er at hand forreist, sing, skrøbelig, gammel er, eller anden saa loulig forfald haffuer, at hand selff icke kand præsentere; huem som haffuer saadanne loulige forfald, oc det capiteinen betimeligen tilkiende giffuer, saa det aff hannem nøyactig erkiendis, hand maa sende for sig en døctig oc væractig person, som kand forsee hans vact som tilbørligt, oc dersom samme udsende person forseer sig imod articklerne, da skal icke alleene samme person, effter hans forseelse, straffis, mens principalen, som hannem haffuer udsent, der fore oc at staa til rette oc suare. Huem, som ey haffuer saadan loulig forfald, oc selff ey møder, mens en anden fremsender, eller om hand end først sig selff indstiller, oc dog siden sig absenterer oc en anden fremskicker, skal giffue til straff 1 rix daler huer gang. Mens huem, som gandskė borte bliffuer oc ingen fremsender, skal bøde 2 rix daler.

4.

Huo som lader sig leye for andre, som loulig forfald haffuer, at gaa paa vact, den maa ey tage mere om vinteren end 2 marck, oc om sommeren 1½ marck nat oc dag, oc selff skaffe sig døctig gevær, samt krud, lod, lunte, øll, mad, ild oc lius, uden den som hannem leyed haffuer hans videre bekostning i alle maader.

5.

Skal ingen paa vacten udi nogen offuerflødig drick oc fylderi, daabel, spil, suergen oc banden sig lade befinde, ey heller effter be-

Digitized by Google

sat vact øll, vin eller brendeviin hente eller sig tilbære lade, mens huis en huer aff nødtørfftig mad, øll, ildebrand oc lius behøfuer, dermed skal hand sig forsørge, før end det blifuer mørckt oc nat vacten besat er, under en r. d. straff. Foraarsager sig offuer saadan fylderi nogen klammer eller trætte, bøde 2 r. dal. Mens dersom nogen slagsmaal eller større vlycke skeer, tagis i arrest oc forvaring, indtil det samptlige borgemestere oc raad tilkiende giffuis, at derom effter loven oc privilegierne kand bliffue procederit oc ordelit; befindis ellers nogen saa beskenckit, at hand ey kand forsee sin vact, skal hans gevær tagis fra hannem, er det en borgere, da forvares udi Cortegarden, er det en hyrling, settis i kielderen, til krigs ræt der offuer holdis, ad samme delinquent andre til exempel tilbørligen for sin forseelse kand bliffue straffit. Befindis nogen officerer beskenckt paa sin vact eller naar hand vacten op eller affører, da skal hand icke allene fra sin officie casseris, men oc tilbørligen andre til exempel straffis.

6.

Skal en huer, saa snart vacten er opført paa volden, sette sin kugel eller lod paa krudet udi sin musquet eller bøsse, oc holde den skarp lad, indtil hand bliffuer affført, saa oc hans lunte om natten brendendis, under 1 r. dal. straff.

7.

Ingen skal paa vacten legge sit siidgevær fra sig, under des forlust til den det antreffer, oc derforuden 1 r. dal. straff, ellers maa den eene icke borttage, forsticke eller forvende noget aff den andens paa vacten, være sig gevær, klæder eller dislige, enten i skempt eller alvor under 2 r. dal. straff, oc derforuden erstatte den anden sit igien.

8.

Corporalen skal med hans corporalskab (som icke staa paa skiltvacten) forbliffue i Cordegarden, oc holde god regiment, i synderlighed tage i act, at disse articuler holdet oc effterkommet bliffuer, saa frembt hand ey selff derfore vil straffis oc staa til rette.

9.

Ingen corporal maa ude bliffue eller gaa fra sin poste, ey heller forløffue nogen aff sit corporalskab der i fra effter besat vact om natten, saa fremt hand icke med fængsel til vand oc brød eller liffs straff effter tidsens leylighed vil straffis. Vnderstaar sig nogen for sig selff at gaa bort, uden eller imod corporalens villie oc vidskab, den haffuer forbrøt sit gevær, oc derforuden straffis til vand

Digitized by Google

oc brød paa nogen dags tid. Der som nogen om dagen begierer at gaa hiem, deris nødvendige ærende at forrette, kand corporalen dennem det forløffue, dog ey meere end en eller to aff et corporalskab tillige, oc det paa en timestid; huo som lenger end dend bevilgede tid ude bliffuer, bøde for huer time 2 m. danske, saa fremt hand dog kommer igien før end vacten affføris, thi da bør en huer at være til stede, oc vacten ordentlig affølge, mens de som slet ude bliffue, eller de som saa druckne igien komme, at de ey kand forsee deris vact, saa oc de som uden forloff bortgaar, de haffue forbrut deris gevær, oc ellers straffis, som sidst udi dend fierde artickel formeldis.

10.

Skal en aff tromslagerne med sin tromme huer nat være i hoffuidvacten, oc sig ey derfra begifue før det er dag, under tilbørlig straff.

11.

En huer, som bliffuer udsat aff corporalen paa skildtvact, skal bliffue oc lade sig finde paa samme sted, som hannem aff corporalen er commanderet, indtil hand vorder affløst, oc ingenlunde sin sted forandre, eller videre derfra at gaa end maneerligt, under 1 r. dalers straff, mens den, som gandske fra skiltvacten affgaar, før end hand vorder afløsit, eller vorder befunden sofuendis eller drucken paa skiltvact, eller skyder sin muszquet aff foruden aarsage, den haffuer forbrut sit liff, om det skeer om natten, skeer det om dagen, da miste hand sit gevær, oc straffis til vand oc brød i kielderen, to eller tre dage.

12.

Corporalen skal oc forplict være skiltvacten huer time at affløse, oc en anden igien udsætte, under 1 rix orts straff for huer quarteer aff en time det forsømmis, mens findis forsømmelsen hos den, som igien skal udsettis, haffue forbrut dobbelt.

13.

Skiltvacten maa aldeelis ingen samtale holde med nogen, eller nogen med hannom under 1 r. d. straff. Item maa skiltvacten ey heller nogen lade komme under sin gevær, bekiendt eller ubekiendt, under sin geværs fortabelse og straff paa kroppen, om det skeer om natten; skeer det om dagen, da bøde 1 r. daler.

14.

Dersom nogen enten dag eller nat vilde stiele sig offuer volden, ind eller ud aff byen, eller om natten vilde forraske skildvacten under hans gevær udi mørck oc molm, da skal skiltvacten trende gange

Digitized by Google

raabe: wer da, wer da, (staa) oc saa udfordre corporalen, vil da dend, eller de, icke staa eller giffue god beskeed, da maa skiltvacten giffue fyr oc giøre larm, faar nogen i saa maade skade, haffue den for hiemgield.

15.

Naar skiltvacten saaledis giør eller i andre maader skeer larm, da skal alle de som i Cordegarden ere, iligen komme ud med deris fulde gevær oc brendendis lunter, disligeste alle de andre corporaler med deris folck i lige maader findis allert til at erfare huad forhaanden er; befindis sig da nogen fiendtlighed, da skal strax den ene komme den anden til hielp med sin halffue rode første gang, oc haffue flittig opsict huer paa sin egen post, oc skulle ufortøffuit giffue officererne paa hoffuit vacten det tilkiende, saa fremt de icke ere paa volden eller ved portene, oc siden forholde sig fremdeelis effter deris ordre i alle maader.

16.

Runden skal maa passere u-opholden forbi den forlaarne skiltvact, naar den paa hans raaben giffuer sig tilkiende, mens hos skiltvacten, som staar for Cordegarden, skal hun anholdis oc tage eller giffue ordet eller løssen fra eller til corporalen, som strax med sin dragen siitgevær oc med 2 eller 3 musqueterer udi deris fulde gevær oc med brændendis lunter skal komme fræm, oc skulle alle andre hans rotgeseller præsentere sig i midler tid i deris fulde gevær for Cordegarden; huem her udi findis brødig eller det forsoffuer, bøde 2 m. Mens findis corporalen brødig, bøde dobbelt, ellers maa ingen anden passere forbi nogen skiltvact, før end corporalen haffuer taget ordit aff hannem; kommer nogen som icke haffuer ordit, den skal tagis oc forvaris i Cordegarden, indtil hoffuitvacten hannem fri kiender.

17.

Officererne oc corporalerne skulde grandgiffueligen bemercke oc beholde det udgiffne løssings ord, oc under liffs straff til ingen anden det giffue, uden alleniste naar Hans Kongl. Maytt., Hans Printzl. Durchl., Hans Excel. her rigens hoff-mester eller nogen aff borgemesterne (huilcke alle actis for hoffuid runden) komme frem udi egen person, oc er det begærendis, ellers skal alle andre, som gaa runden, giffue ordet fra sig til corporalen, dog skulle alle corporaler gifue ordet fra sig til den officerer, som giør den første runde, strax efter vacten er udsat, i mens det endnu er saa liust, at mand nocksom kand kiende hin anden, paa det mand kand erfare, om de ocsaa det rette løssings ord haffue observerit oc beholden.

Digitized by Google

18.

Forseer sig nogen paa vacten, saa at hans capitein, leutenant, eller andre, som hafuer hannem at commandere, straffer hannem for sin forseelse, oc hand da bruger uqnemme ord imod dend eller dennem, hannem skal tagis sit gevær fra, oc straffis efter leyligheden enten til sluterens eller udi raadhuskielderen, oc giøre siden offentlig afbed, mens dersom han skielder nogen paa ære oc gode nafn, da straffis hand efter privilegierne; griber hand til sit gevær dermed modstand at ville giøre, da skal hannem ober oc under gevær fratagis, oc straffis paa sit liff, uden øffrigheden oc hans vederpart hannem benaade ville.

19.

Ingen maa skertze med hin anden med deris gevær, krud eller lunte, eller kaste krud i ilden hueranden med at skamfere eller bravere, under straff til vand oc brød.

20.

Ingen maa fordriste sig til paa volden, i portene, eller anden steds, plancker, deeler, stolper, stackitverck, vacthuse, vinduer, bencker, klæderammer, eller andet saadant, til at brende, affbryde, skamfere eller forderffue, under 10 r. dal. straff, oc derforuden lade det forfærdige igien saa gaat som det var tilforne; huo som dølger oc seer igiennem fingre med dend det giør, være lige straff undergifuen.

21.

Forbydis ocsaa hermed alvorligen, at ingen effter besat vact, ey heller naar vacten affføris enten paa volden, for Raadhusit, paa gaden, eller i sit hus, sin musquet eller bøsse skal afskyde, mens en huer skal den til det maal, der til paa wolden er oprettit, om hand saa vil, oc til intet andet losse oc affskiude, oc skal officererne, baade naar wacten op oc afføris, deris underhaffuende folck herom alvorligen formane oc paaminde; huem her imod giør, skal alvorligen straffis enten met fengsel til vand oc brød, eller paa sit liff efter tidsens tilstand oc leylighed.

22.

De, som haffue wact i portene, skulle med flijd giffue act paa huis folck, som kommer reysendis til byen ind igiennem portene, oc naarsom befindis nogen fremmede wbekiente personer at ankomme, da skal de aff skilt-vacten opholdis, oc strax corporalen udfordris, som om deris leilighed oc beskeed skal erfare, huad deris nafn er, oc huor de acter at logere, antegnis; siden med en eller tuende musqueterer effter leiligheden lade dem følge til deris logemente oc erfare

Digitized by Google

hos verten om deris vilckor oc condition; befindis de aff verten at være velbekiente, oc hand for dennem vil god sige, da maa de der forbliffue, dog des leilighed at gifue dend borgemester tilkiende, som nest ved haanden er, mens vil verten ey for dennem god sige, da føris de strax til borgemesteren, eller om de ere aff høy qualitet, da at føris til Hans Excellentie her rigens hoffmester, der videre om deris vilkor oc forretning at giffue beskeed. Findis nogen her udi forsømmelig, dend skal alvorligen straffis.

23.

Ingen, som vact i portene haffuer, skal understaa sig, voldelig eller snildeligen fra nogen at tage noget, aff huis som hidføris til byen, enten brendeved eller andit, ey heller nogen med hug eller slag eller ubeskeden ord uforskylt offuerfalde, under straf som vedbør. Vil ellers nogen godvilligen giffue til vacten it stycke træ at brende, det staar en huer fri.

24.

Naar nogen larm med trommen eller i andre maader skeer, da skal en huer borger, som icke da paa vact er, strax forføye sig med sit fulde gevær for sin fendricks logiment, uden nogen forhaling, at de ufortøffuit samptlig derfra sig til deris forordnede loebplatz kand begiffue, under liffs straff.

25.

Om nogen ilds nød (huilcken Gud dog naadelig affvende), i medens denne store vact holdis, paakommer, udi eller nær hos nogen deris huse, som da paa vacten ere, saa at de oc derfore aarsage hafue hos deris huse, deris at redde, tilstede at være, da skal strax af officererne forordnis, at de, som saadan fare betreffe, fra deris poste paa vacten ufortøffuit affløsis, oc andre i deris sted igien forordnis, ellers forholdis udi ildsfare efter den paa trøck udgangne brand eller ild ordning i alle maader.

26.

Dersom nogen forseer sig oc handler imod forskreffne artickler, oc icke aff hans corporal giffuis officererne tilkiende, førend vacten er forløffuit, da skal samme corporal, som det fordølger, være dobbelt straff undergifuen; forseer corporalen sig, da skal hans corporalskab være forplict saadant i lige maader at giffue tilkiende, med mindre de til samme straff ville være brødige.

27.

Huem som truer eller udsiger sine officerer, corporaler eller rotgeseller, siden hand er straffit, for at di haffuer giffuit hans

Digitized by Google

brystfeldighed tilkiende, hand skal siden paa ny igien dobbelt straffis.

28.

Alle penge, som til straff udgiffuis, skal indleggis udi bøssen til videre order.

29.

Vactskriffueren, som til dend store vact er antagen oc forordnit, skal huer dag, naar vacten op oc affføris, være tilstæde hos Raadhusit, oc protocollere huis forseelser tilkiende giffuis, oc huis ellers hannem aff officererne befalis.

Oc paa det ingen sig med nogen v-videnhed skal haffue at undskylde om disse artickler, da skal corporalerne forplict være, naar de ere paa vact, huer forskreffne artickler for sit corporalskab ord fra ord at læse eller læse lade, huorom ocsaa dennem aff officererne, huer gang vacten opføris, skal paamindis oc formanis.

Vi ville os hermed haffue forbeholden, disse forskreffne artickler at forandre, formere eller formindske effter tidsens tilstand oc leylighed, giffuet udi Kiøbenhaffn dend 18 martij anno 1644.

Borgemestere oc raadmend sammesteds.

En trykt Bog i Kvart 1644. 4 Avg. 1657 er den udstædt uforandret paany og ligeledes trykt.

592. **25 Marts 1644.**

Bassist Johannes Alter forskaanes for Vagthold.

Til her Corfitz Vllfelld.

Christianus 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom Johannes Alter, basist, vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis hand aff borgemester och raad her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn formedellst en liden verellse, som hand for en toe hundrede slette dalers verd haffuer sig tillforhandlitt, skall besverges baade med den store och liden vagtt att hollde, vnderdanigst begærendes, vij hannom derfore naadigst ville forskaane, daa bede vij eder och naadigst ville, attj tillhollder borgemestere och raad her sammesteds, att de ey hannom med forberørtte vagtter hereffter besverger, mens hannom derfore lader gandske være forskaanett. Hafniæ den 25 martij 1644.

Sæl. Tegn. XXVIII. 177.

593. **10 Nov. 1644.**

Om Eftersyn af Hospitalsforstander Jens Jensens Regnskaber.

Til d. Jesper, m. Anders, Reenholltt Hansen och Hans Nickellsen.

Christianus 4tus. Vor synderlig gunst tilforn. Vijder, att efftersom vij naadigst kommer vdj forfarring, huorledis att med for-

rige hospitalls forstander Jens Jensen haus regenskaber icke endnu skall vere komne thill nogen ende, da bede vij eder och naadigst ville, attj saadanne regenskaber med allerforderligste for eder tager, flitteligen och grandgiffueligen jgennomseer och huis antegnellser, j dervdj finde, strax lader komme ind for rigens hoffmester och vores cantzeler, forholdendes eder dermet i alle maader saaledes som i agter at forsvare. Hafniæ den 10 novembris anno 1644.

Sæl. Tegn. XXVIII. 227.

594. **19 Nov. 1644.**

Om Mageskifte mellem den Vartov tilhørende S. Jørgens Gaard i Ringsted og en Gaard i Tune.

Til Olluff Brochenhuus.

Christianus 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom os ellskelig Jørgen Seefelld till Reffs, vor mand, raad och befalningsmand vdj vor closter Ringsted, vnderdanigst forregiffuer nødigtt att være, att der kunde skee mageskiffte emellom en affbrentt gaardtz jord och eyendomb, St. Jørgens gaard kaldett liggendes vdj vor kiøbsted Ringsted och Vartou hospitall tillhørendes, och en kierckegaard j Thune, Haraldsted kiercke tillhørendes, saa att forskreffne Jørgen Seefelldt heller hans effterkommere, landsdommere heller befallningsmend vdj Ringsted closter, deremod kunde fornøye Haraldsted kiercke aarligen for landgilde och for stedsmaall saa titt och offte lensmendene forandres, och de jorder och enge, till forskreffne nu affbrent S. Jørgens gaard liggendes ehr, der jmod bruges till clostered vnder closters egen affll, efftersom de ligge en deell jblantt closters jorde och en dell der ehr saa paagrensendes, att de vden thrette och rettergang jcke vell skulle kunde forbliffue vnder tvende herskaber, synderlig effteratt de gamble skeellpele nu alldeles skall være bortkommen, huillchett thillforn ey ehr bleffuett saa nøye agtett, der S. Jørgens gaard endnu hørde till Ringsted closter, da efftersom bispen saa vell som hospitalls forrestanderen sig paa samme Jørgen Seefelds berettning haffuer ehrklerett, att forskreffne S. Jørgens gaard kand mistis fra forskreffne Wartou hospitall imod den kierckegaard j Thune, da bede vij dig och naadigst ville, att du samme mageskiffte med allerførderligste for dig tager, dett saaledis ligner och ligger, saa att forskreffne Haraldsted kiercke kand faae fulldkommen vdleg och vederlag j landgilld och eyendomb mod sin gaard j Thune baade j S. Jørgens gaard i Ringsted saa och aff (ɔ: at) Skadtz Allerups gaard forbliffuer till hospitallett, efftersom rett kand være, saa att kiercken ligesaavell

Digitized by Google

bliffuer skadesløs paa dette skiffte som hospitalett vdj alle mader, jndskickendes med allerforderligste samme liquidation vnder din haand och zegell vdj voris cancelie. Hafniæ den 19 novembris 1644.

Sæl. Tegn. XXVIII. 231–32. Om samme Mageskifte handles ogsaa i et Brev af 23 Avg.

595. **27 Dec. 1644.**

Om Udgivelsen af et Skrift om Midler mod Pesten.

Til docterne i Kiøbenhaffn, Fabricius, Thomas Finsch(!), Oloff Vorm, Neell Foos, Christen Stoffgaard, Simon Paulj, Christian Fabr..

Christianus 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vij naadigst ehrfarer en hidtzige siuge vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn saa vell som andenstedtz her j vore riger och lande att grassere och megett att thage offuerhaand, daa bede vij eder och naadigst ville, atj med forderligste eder forsamler, om forskreffne siugdom des aarsag, remedijs och cur deliberere och dett siden thill alles efterrettning lader publicere och vdj thrycken vdgaae, saa den rige saa well som den fattige och de, icke altid kand faae medicum thill sig, kand vijde, huorledis de sig vdj forbemelte siugdom skall forhollde och huad thienlig middell de der till kand bruge den att forekomme och curere, haffuendes vdj agtt, attj de middell och raad opsette, som de fattige saa vellsom de rige kand bekomme och være thientt med. Der med giør j huis christeligtt ehr och her vdjnden efterkommer vores villie. Frederichsborg 27 decembris 1644.

Sæl. Tegn. XXVIII. 243.

596. **20 Jan. 1645.**

Om Leverance af Trækul.

Til Hans Wldrich.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, efftersom du tilforne haffuer bekommet woris naadigste befalning, at du en andeel kuld skulde lade brende i dit lehn, at du da giører en alworlig anordning, at dermed nu flittig fortfaris, saa forskreffne koll med allerførderligste vden forsømmelse kand bliffue leffueret vdi wort kiøbsted Kiøbenhaffn. Fredericksborg den 20 janvarii 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 254.

597. **3 Feb. 1645.**

Om Udgivelse af et Skrift imod Skørbug.

Til doctores medicinæ i Kiøbenhaffn.

C. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom skiørbug befindis her i wore lande meget gengs och mange der med belatte, da

Digitized by Google

bede wi eder och naadigst wille, at i med forderligste eder forsambler och samptligen derom med fliid delibererer och offuerlegger, huorledis den nest den allerhøiestis bistand kand forekommis och præcaveris, huad aarsage der till ere, at mand her saa meget for andre der med besuergis och anfectis, wed huad indica och tegn mand mercke kand, at mand dermet er befengt, och huorledis den siden effter atskillige omstendigheder och tilfalde kand cureris och remederis saa wiit mueligt er, huilcken eders betenckende och raad i siden til allis effterretning vdi danske skall lade publicere. Hervdinden giøre i huis christeligt och ret er och dermet efterkommer woris naadigste willie och meening. Cronborg den 3 februarij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 280.

598. **13 Feb. 1645.**

Om Hvervning af Baadsmænd.

Til raadet i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom i vnderdanigst ere begierendis, at trommen i wor kiøbsted Kiøbenhaffn maa omslaas och der bodsfolck werbis, da ere wi naadigst dermet tilfreds, eracte och best at were, at det met første skeer och der saa mange werbis, som mest mueligt er til weye at bringe. Wille wi och naadigst, at i eder med allerforderligste mod os skall erklere, huor mange penge i til forskreffne bodsfolckis werbing eracte fornøden at giøris, at wi siden dervdinden kand lade giøre naadigst wiidere anordning. Frederichsborg 13 februarii 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 290—91.

599. **15 Feb. 1645.**

Om Arven efter Borgmester Jakob Mikkelsen.

Til borgemester och raad [i Kiøbenhaffn].

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Huad affgangne borgemester Jacob Mickelsens quindis arffuinger hos os vnderdanigst lader andrage, kand i aff hosføyede dieris supplication wiidere erfare, thi bede wi eder och naadigst wille, at i hans arffuinger, som tilstede ere, for eder fordrer och dennem saadan hendis arffuingers vnderdanigste begiering forholder, och om de derimod ingen lowlig hinder eller aarsag forwende kunde, huorfor boen icke bør eller kand deelis, førend de paa dieris siide och alle tilstede ere, wille wi naadigst, at i den i tu lige deele skall skiffte, hendis arffuinger den eene aff goedts och gield tilstille, den anden vnder foeseiling igien hensette, indtil de

Digitized by Google

interesserede pea hans siide sig indstille, haffuendis dog i god act, at alting effter lowen och kongelige forordninger dermed och ret tilgaaer, som i wille suare och for enhuer hereffter were bekient. Fredericksborg den 15 februarii 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 292—93.

600. **20 Marts 1645.**

Om Kjøbenhavns Deltagelse i Skibsudredningen.

Til raadet som tilstede waar.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfare en deel aff borgerne saa wel som wore egne tienere hervdi wort kiøbsted Kiøbenhaffn ingen skibs vdredning att haffue giort forgangen sommer til at bestercke wor och cronens flode, wanseet de wel middel der till skall haffue, huis naffn i och herhos finder, da bede wi eder och naadigst wille, at i dennem med forderligste for eder fordrer och paa wore wegne med dennem handler, at de os och cronen til beste det nu giøre wille, anseende wi os der til forseer, at ingen sig vdi denne wiit vdseende tiid søger fra dieris fædernelandtz tieniste at endtslaa. Hafniæ 20 martij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 312.

601. **25 Marts 1645.**

Om Voldenes Istandgørelse og Mønstring.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i med allerforderligste lader reparere och ferdig giøre woldene herom byen, som fast offuer alt findis brystfeldige, i synderlighed imod woris haffue och for Nørre port, huor och ingen wercker ere, dog der fornøden giøris, anseende woldene fast offuer alt ere obne, och fra den runde kiercke kand giøris stor skade; naar woldene och ere reparerede, wille wi giøre den naadigste anordning, at i dertil skall bekomme fornøden skandtzkurffue, efftersom wi och naadigst haffuer befalet os elskelig Hans Lindenow till Iffuersnes, Iffuer Wind till Nørholm, her Jørgen Brahe till Huedholm, ridder, och her Frederick Reedtz till Tygestrup, ridder, wore mend, raad och befallingsmend paa wore slotte Calundborg, Lundenis, Hagenskow och Wordingborg till den 27 martij førstkommendis at skulde holde general munstring her vdi byen, da bede wi eder och naadigst wille, att i retter eders leilighed effter, at munstringen till forskreffne tiid wfeilbahr foretagis och skeer. Hafniæ den 25 martij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 315.

Digitized by Google

602. **25 Marts 1645.**

Om Mønstring af Borgerskabet.

Til Hans Lindenow, Iffuer Wind, her Jørgen Brahe och her Frederick Reedtz.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst haffuer for got anseet vdi denne farlige och wiit vdseende tiid att lade munstre borgerskabet her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, da bede wi eder och naadigst wille, at i den 27 martij retter eders leilighed effter at munstre forskreffne borgerskab och alle andre, som her vdi byen kand actis dyctig till att bere waaben, deelendis byen saaledis imellem eder, at huer munstrer den fierde part, paa det dermed disto snarere kand komme til ende. Hafniæ den 25 martij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 315.

603. **26 Marts 1645.**

Om Indkvartering.

Til Niels Trolle, Sigward Wrne, Wentzell Rottkierck, Flemming Wldfeldtt.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom i tilforne haffuer bekommet woris naadigste befalning at skulde lade jndquarteere hervdi wort kiøbsted Kiøbenhaffn 200 dragoner, och wi nu naadigst eracter dragonerne paa landet wed søsiden at kunde giøre os bedre tieniste, da bede wi eder och naadigst wille, at i giører den anordning, at forskreffne dragoner paa landet bliffuer indquarteeret och i dets sted igien trende compagnier til foedts herwdi byen bliffuer indlagt. Hafniæ 26 martij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 317.

604. **13 April 1645.**

Bønderne skulle vedblive at gøre Arbejde til Ladegaarden, der er udforpagtet til Peder Svenske.

Til Niels Wind.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi haffuer bortpactet Ladegaarden her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn till Peder Suendske, da bede wi dig och naadigst wille, at du bønderne weed riidefougden och bønderfogderne alworligen tilholder, att de vdi rette och lowlige tiid, naar de tilsigis, driffuer Ladegaardens affueling nu som tilforn och ellers alt andet forretter, som hans forpactnings breff om formelder, huoraff wi dig til efftterretning herhos copie tilskicker, thi saa frembt hannom for bøndernis forsømmelse eller mutwillighed nogen

Digitized by Google

skade tilføyes, skall de derfor stande till rette och ellers for dieris wlydighed straffes som wed bør. Hafniæ 13 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 328.

605. **15 April 1645.**

Der skal gøres Undersøgelse af, hvormeget Ostindisk Kompagni skyldte Jakob Mikkelsen og Crappei.

Til Jacob Mickelsens och Crappeis arffuinger.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom der begiffuer sig jrring och trette imellem affgangne Crapei och Jacob Mickelssens arffuinger, 3000 rdlr., 10000 pd. pebber, huorledis de samptligen vnderdanigst er begierendis de regenskaber, som offuer det Ostindiske compagnie ere giorte til éffterretning och opliusning i sagen, da efflerdi forskreffne regenskab berettis at were vnder laas och lyckelse vdi forskreffne affgangne Crapeis gaard, och at i der til skall haffue nøglerne, beder wi eder och naudigst wille, at i nogle renterieskriffuere tilforordner vdi de interesserendis offuerwerelse, som forskreffne regenskaber kand optage, efftersee och oplede och parterne fra dennem giffuer beskreffuitt huis efflerretning, de dervdinden til sagens opliusning finder. Hafniæ 15 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 330.

606. **15 April 1645.**

Lensmanden skal have Tilsyn med de Jorder, der ikke drives under Ladegaarden.

Til Niels Wind.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi nu haffuer bortforpactet Ladegaarden her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn och os dog en haab marcker forbeholden nemlig Iislemarck, Jonstrup wang, Kongs eng wed Kiøge krog, en eng, som Roskild borger slaar, kaldis Thostholmen, saa och en Enghawe vdi bircket liggendis wed Waldby, da bede wi dig och naadigst wille, at du lader haffue flittig och god indseende dermed, at huis høe der indaufflis der til alleene henkommer och forbruges, huortil det aff os naadigst er forordnet. Hafniæ 15 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 331.

607. **15 April 1645.**

Peder Svenske maa beholde for Betaling det Byg, der findes paa Ladegaarden.

Til Niels Wind.

Christ. 4tus. Efftersom Peder Suendske wnderdanigst er begierendis, at hannem maatte bevilgis det korn, som paa Ladegaarden

Digitized by Google

findis och til sæden er afflagt, som skal were vngefer 6 lester biug, da ere wi naadigst dermed tilfredts, at hand forskreffne sæde korn maa beholde, dog mod den condition och wilckor, at hand med liige got Selandsk biug eller malt det inden 3 wger igien skall betale och erlegge, saa frembt hand icke derfor wil stande til rette, om hand det forsømmendis worder. Hafniæ 15 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 331.

608. **17 April 1645.**

Kongens Tjenere skulle ansættes til Indkvartering tilligemed Borgerne.

Til Hans Lindenow, her Frederick Reedtz och rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom der begiffuer sig irring och trette imellom os elskelige borgemestere och raad her vdi wort kiøbsted Kiøbenhaffn och wore tienere sammestedts om indquartering, da bede wi eder och naadigst wille, at i med allerforderligste setter och taxerer, huor stor indquartering woris tienere her boendis med rette kand tilkomme effter dieris formue och den antal folck til hest och foedts, som her indquarteeris skall, saa ingen kand haffue wiidere aarsag sig at beklage. Hafniæ 17 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 331.

609. **17 April 1645.**

Enhver Borger skal proviantere sig paa 6 Maaneder, og Voldene skulle istandsættes.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i borgerskabet hervdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn alworligen tilholder, at enhuer aff dennem provianterer sig paa sex maaneders tiid vdi det allerringeste; wi wille och naadigst, at i med forderligste skall lade med fliid forfare, om saadan woris naadigste befalning efflerkommis saa och huor meget proviant en huer her boendis nu haffuer i forraad, och eder siden derom vnderdanigst erklerer, efftersom och den største nød det vdkreffuer och eders egen welferdt dervdi bestaar, at byens wolde med butenwercker med allerførste bliffuer forferdiget, da forseer wi os naadigst til at borgerskabet vden nogen vndskyldning eller foregiffuende aff mangel aff materialia eller andet dennem med allerførste lader forferdige. Hafniæ 17 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 332.

610. **22 April 1645.**

De, der komme drukne paa Vagt, skulle ride paa Træhesten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i wed alle porterne her vdi byen strax skall lade opsette

Digitized by Google

træheste wed huer port och siden officererne offuer borgerskabet alworligen tilholder, at de vden persons anseelse straffer dennem, som kommer drucken paa wact, saa wel som dennom, sig der siden eller andenstedts paa dieris wact dricker drucken, eller ochsaa, førend tiid er, gaar fra dieris anbetroede post. Hafniæ 22 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 334.

611. **23 April 1645.**

Der skal gøres Indberetning om Fremmedes Ophold.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i strax skall lade giøre inquisition inden och vden byen och erfare huad for fremmede der vdi findis och os det vnderdanigst lader wiide, och skal i hereffter huer afften, naar porterne luckes, lade os skrifftlig wiide, huem der den dag er kommen vd eller ind, det were sig aff indlendiske eller vdlendiske. Hafniæ den 23 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 335.

612. **26 April 1645.**

Der skal gøres en Apothekertaxt.

Til alle doctores medicinæ her i byen.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi komme vdi forfaring, at apoteckerne her vdi byen saa wel som andenstedts dieris medicamenter for alt for høit priis setter och selger, da bede wi eder och naadigst wille, at i eder med forderligste forsamler och en almindelig och billig taxt giører paa alle medicamenterne, som vdi en welbestilte apotecke bør at findis, den i och siden til allis effterretning saa wel apoteckernis som andris her saa wel i byen som andenstedts i wore riiger och lande, det snarist mueligt er, skall lade publicere och i trycken forferdige. Hafniæ 26 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 338—39.

613. **30 April 1645.**

Karl van Mandern maa faa sin Svigerfaders efterladte Gods.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelige Carl von Mandel vnderdanigst lader giffue tilkiende, huorledis hans hustruis fader, Nicolaus Fern, wed døden skall were affgangen och hans effterlatte boe och goedts aff eder registerit och vnder laas och lyckelse hensat, med vnderdanigst begiering, at hannem vden wiidere ophold forskreffne goedts dog med rictig registering maatte følgactig were,

Digitized by Google

efftersom det meesten skall bestaa vdi specerie och anden kiøbmands ware, som vden tilsiun letteligen forderffuis, och [han och] hans moder ere derforuden de største creditorer, da bede wi eder och naadigst wille, at i hannom forskreffne hans hustruis faders efflerlatte boe med rictig registering lader følgactig were, dog at hand tilforn effter hans egen erbydelse sig skrifftligen obligerer och forbinder alle och enhuer, som derpaa for arffuepart eller andet kand befindis med rette at prætendere, rictig at contentere och fornøye, som det sig bør. Hafniæ den 30 aprilis 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 343.

614. **2 Maj 1645.**

Der maa modtages Proviant istedenfor Penge i Skat af Borgerne.

Til Hans Nommesen, materialskriffuer paa Holmen.

Chr. 4tus. Er woris naadigste wilie, at proviant skriffueren maa anamme aff borgerskabet her vdi wort kiøbsted Kiøbenhaffn, som penge icke kand til weye bringe for dieris gaarde her i byen, proviant effter den taxt, som vdi woris skattebreff derpaa satt er, och dennem derfor quiteere. Hafniæ 2 maij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 344.

615. **4 Maj 1645.**

Niels Trolle skal ikke have militært Tilsyn med Kjøbenhavn.

Til Niels Trolle.

C. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom du vnderdanigst er begierendis at wiide, om du dig med Kiøbenhaffns bye och leen dig noget skall befatte, efftersom det ligger i dit quartal, da wille wi naadigst, at du forskreffne leen saa wel som andensteds skall lade haffue god opsigt paa alting och i synderlighed paa strandwacten, medens huad Kiøbenhaffns bye och dets destrict angaar, der wille wi selff lade giøre naadigst anordning, huorledis der forholdis skall. Hafniæ 4 maij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 345.

616. **4 Maj 1645.**

Blinde, Halte og Krøblinge skulle indtages i Pesthuset.

Til bispen i Sæland.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i de blinde, halte och kryblinge, som findis at ligge paa alfare weye och betle, vdi Pesthuset her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn indtager och dennem der sammestedts vnderholder liige wed

Digitized by Google

andre pesthusis lemmer aff penge, som aff os naadigst der till skall bliffue forordnet. Hafniæ 4 maij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 346.

617. 16 Maj 1645.

Borgerne maa give Penge istedenfor at have Indkvartering af Ryttere.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom i vnderdanigst aff os haffuer ladet andrage rytter indquarteringen eder alt for tungt och besuerligt at falde formedelst den store mangel paa hø och strøelse her vdi byen skal findis och i derimod 3000 rdlr. at erlegge eder erbødet haffuer, da ere wi naadigst dermed tilfredts, at i for rytter quartier forbemeldte 3000 rdlr. giffuer, dog 800 knecte til foedts at holde, huilcken forbemeldte summa i til os elskelige Knud Wlfeld etc. haffuer at leffuere. Croneborg den 16 maij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 355—56.

618. 22 Maj 1645.

Om Udredningen af en Kopskat.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Huad enhuer vdi den nu bewilgede och paabudne hoffuet skatt for sig och sine at vdgiffue tilkommer, kand i aff hosføyede designation wiidere see och erfare, thi bede wi eder och naadigst wille, at i aff borgerne, dieris quinder, børn, tienistefolck och alle andre, som sig her i wort kiøbsted Kiøbenhaffn opholder, som offuer 15 aar ere och forskreffne mandtals penge bør at vdgiffue effter forskreffne designations indhold, dennem lader opberge vdi reede penge och inden en maanedts tiid effter propositionens dato nemlig fra den 15 maij sidst forleden at regne paa woris rentekammer leffuere med rictig mandtall och specification paa alle personer, huor aff i och vdi woris cancelie et copie vnder eders hender skall indskicke, haffuendis vdi god act, at hermed ingen vnderslæff skeer och at enhuer her vdinden vdi rette tiide erlegger, huad hannem at erlegge tilkommer, saa frembt de, som dieris egne eller andris alder icke retteligen angiffuer, icke derfor wille stande til rette, och for huer aar de forsuiger, giffue os j rdler., huorom och huos presterne kand haffuis vnderretning. Hafniæ 22 maij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 359—60.

Digitized by Google

619. **25 Maj 1645.**

Der skal indlægges en Esquadron til Hest i Indkvartering.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi baade naadigst erfarer den suendske floede fra Stockholm at were vdi søen och paa denne provintz vdi synderlighed att skulde haffue anslag, och de andre kiøbsteder, som effter den aff commissarierne her vdi landet giort och aff os siden naadigst approberet taxt en stor indqvartiering haffuer, den och at vdstaa sig gierne erbyder, dersom denne by pro quota med dennem maa drage lasten, det wi och vdi sig selff billigt eracter och derforuden befinder vdi denne tiid nødigt at were en squadron til hest til denne byes forsickring her at indlegge, da wanseet eder meere at holde med rette kand tilkomme, bede wi eder och naadigst wille, at i offuer huis allerede vdloffuet er til en squadron til hest, som med første skall hiid indkomme, lader giøre her fornøden quartier och wnderholding. Hafniæ 25 maij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 362.

620. **2 Juni 1645.**

Der skal gøres Undersøgelse om Forraad af Levnedsmidler og Skydeforraad, og det forbydes at skyde paa Gaderne.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i med forderligste med fliid lader forfare, huad forraad aff alle slags victualier vdi byen findis; naar och det forfaret er, skall det aff eder hemmeligt holdes. Iligemaader er woris naadigste wilie, at i eder och med fliid skall erkyndige, huorledis borgerskabet her sammesteds med krud och laad er forseet, wilde derhos naadigst, at i dennem alworligen skal forbyde weed exemplariske straff ey paa gaderne at skyde eller dieris gewehr at løse, som hiid indtil alt for meget skeed er; mens dersom sligt endeligt fornøden giøris, da skulde det paa wolden vdi dieris officerers nærwerelse skee. Hafniæ 2 junij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 365.

621. **7 Juni 1645.**

Forholdsregler til Byens Bevogtning.

Til Knud Wlfeld, krigs commissarius.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du retter din leilighed effter at haffue tilbørlig opsigt med militien oc wacten her i byen; i synderlighed wille wi, at du dennem,

Digitized by Google

som aff borgerskab holder wact, skal tilholde, at de bliffuer der weed vden nogen vndskylding, indtil de igien affløses; skall och haffues flittig indseende mest vdi denne tiid paa dennem, som vdi borgernis sted drager paa wacten och icke haffuer soret fahnen meget mindre byen, att aff dennem intet wtilbørligt begaaes eller foretages; efterdi och butenwerckerne paa den østre och westre siide saa wiit ferdig ere, at dervdi med mindre folck och wmage kand holdis wact end i byen, da wille det haffuis i act, at det vdi tiide skeer, saa och att samme wercker forsørgis med corps des gardes och sentinelhuse; vdi betracktning och att alle de, som søger Kiøbenhaffn, kand komme ind och vd aff den Øster och Wester port, och det werck vden for dammen, som gaar vd ad weyen til wort slott Fredericksborg, wil haffue tiid til at bringis i sin esse, da eracter wi sickerst at were, att Nørre port indtil paa wiidere anordning tilluckes och broen paa samme demning optagis. Hafniæ 7 junij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 369.

622. **18 Juni 1645.**

Ejendommene udenfor Portene skulle ogsaa beskattes.

Borgemestere och raad finge breff att lade sette och taxere de waaninger och gaarde vden for byen, liigesom vdi byen skeet er, och siden effter dets befunden verd tu aff huert hundrede at lade opberge effter de forrige skattebreffuis wiidere formelding. Hafniæ 18 junij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 376.

623. **19 Juni 1645.**

De syge Soldater skulle indkvarteres hos Borgerne.

Offue Giedde fick breff anlangende, att de siuge soldater paa skibene aff de Sælandske och Skaanske vdskreffne soldater kommer i land och siden fornøden quarteer och vnderholding hos borgerskabet her i byen forskaffis, indtil de igien kand komme tilrette, saa och capitenerne paa prammene att tilholde, at de aldeelis ingen steder i land weed St. Anne bro eller indenfor prammene, førend de bliffuer examinerit och fremwiiser dieris beskeed, huorfra och huor hen de wille, huor om de och siden huer afften skulde skicke en rictig fortegnelse vdi land, dennem och, som [icke] rictig beskeed haffuer, skal de anholde och til bestilte platzer at forhøris henskicke. Hafniæ 19 junij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 378.

Digitized by Google

624. **6 Juli 1645.**

Bønderne forskaanes imod en Pengeafgift for at arbejde paa Udenværket ved Vartov.

Til Niels Wind.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom bønderne her vdi lehnet sig vnderdanigst beklager, at de det butenwerck, som weed Wartow begynt er, huorpaa de och hiid indtil arbeidet haffuer, icke vden dieris største skade at kunde fuldbringe aff den aarsag dieris høst nu tilstunder, mens heller sig erbyder at giffue penge, da efterdi wercket med forderligste faar at gioris, wille wi naadigst, at du aff bønderne, som det skulde forferdige, lader opberge et hundrede och tresindtstyffue rdler., anseende der saa mange roder er, en rdler. paa huer roede beregnet, saa wille wi giøre den naadigste anordning, at soldaterne det skall fuldgiøre och bønderne derfor forskaanes, huilcke forskreffne 160 rdler. du siden os elskelige Knud Wldfeld til Suendstrup, wor mand, tiener, krigs commissario och befallingmand offuer Thønsberg leen, der til haffuer at tilstille. Hafniæ 6 julij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 391.

625. **8 Juli 1645.**

Om Udredelsen af Kopskatten og om Provianteringen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i straxen vden nogen ophold och vndskylding werer tiltengt at erlegge och clarere vdi renteriet den til den 15 junij sidst paabuden mandtals skatt her aff byen, efftersom tiiden lenge siden er forfalden, til huilcken den skulde haffue weret erlagt, saa och at giøre rictighed for den till paaske sidst forleden paabuden grundskatt, 2 rdlr. paa huer 100 beregnet effter gaardenis wærd och taxt, saa wel inden som vden byen, med sær och vdførlige mandtals forklaring, huad enhuer vdi rede penge særdeelis och vdi waare særdeelis derfor haffuer betaldt och erlagt. Wi wille och derhos naadigst, at i med allerførste en rictig mandtal och specification fra eder skall giffue beskreffuet och vdi renteriet indleffuere, huorledis och huoreffter i de penge, som til Malmøes guarnisons vnderholding aff eder nogen tiid forleden bleff vdgiffuet, maanedtlig aff borgerskabet er opbaaren, saa wi ald dets beskaffenhed deraff kunde see och erfare. Efftersom i och nogen tiid forleden haffuer bekommet woris naadigste befalning, at i os vnderdanigst skulle forstendige, huorledis byen med proviant och anden fornødenhed waar forseet, och endnu icke aff eder (som billigen burde) er skeedt, da bede wi eder och naadigst wille, at i

Digitized by Google

saadan woris naadigste befalning med forderligste efterkommer och ellers altiid werer tiltenckt straxen vden forhaling at giøre, huis wi eder naadigst paabiuder och befaler, saa frembt i icke dertil wille suare. Hafniæ 8 julij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 393—94.

626. **15 Juli 1645.**

De, der restere med deres Skatter, maa nu ikke længer yde Proviant istedenfor Penge.

Borgemester och raad finge breff anlangendis att alworligen tilholde dennem aff borgerskabet her i Kiøbenhaffn, som haffuer weret forsømmelig och icke haffue erlagt den grundskat til paaske sidst forleden paabuden, nemlig 2 aff huert hundrede, effter gaardenis taxt och werd beregnet, til den bestemte tiid, men endnu befindis dermed at restere, at de derfore endeligen straxen erlegger penge, anseende ingen proviant aff dennem att skal anammis, efftersom de vdi rette tiide icke dermed ere fremkomne. Hafniæ 15 julij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 399.

627. **30 Juli 1645.**

Om Bemandingen af Batteriet ved den ny Toldbod.

Niels Trolle fick breff anlangende att lade med forderligste tage saa mange tienlige stycker och tilhørrige folck och munition, som batteriet kand besettis med langs strandsiden, och siden de skibe, som folckene og styckerne tagis aff til forskreffne batterie med at besette, skall lade ligge indenfor blockhuset, och derhos at soldaterne der paa ere kommer i land, och at skibsfolckene, som paa forskreffne skiibe icke giøris fornøden, brugis til at besette de andre skiibe met, huor behoff giøris. Hafniæ 30 julij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 406.

628. **30 Juli 1645.**

Om Aabning og Lukning af Nørreport.

Knud Wlfeld fick breff anlangende att giøre den anordning, att Nørre port for Kiøbenhaffn bliffuer aabnet om torffuedagene, at bønderne med dieris wahre kand komme derind, dog at indseende met haffuis, at de i rette tiide effter forordningen drager vd aff byen och hiem igien, saa frembt de icke derfor skall straffis, och at det yderste stacketwerck icke opladis, mens at logen paa samme port dagligen (de dage som arbedis) aabnis om morgenen effter solen er op til sex slet och siden luckis huer afften, naar folcket igien kommer aff arbeidet. Hafniæ 30 julij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 406.

Digitized by Google

629. **31 Juli 1645.**

Om Indkvartering i Kristianshavn.

Jockum Giersdorph fick breff att giøre strax den anordning, at capitein Korbitz(?) hans underhaffuendis folck, aff huilcke en deell i Christianshaffn och en deel i Helsingør ere beliggendis, igien bliffuer samlede och vdi forskreffne Christianshaffn forskaffis fornøden quartier och vnderholding. Hafniæ 31 julij 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 406.

630. **1 Avg. 1645.**

Om Bemandingen af Prammene og det ny Blokhus.

Til Niels Trolle.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom i haffuer bekommet woris naadigste befalling om at skulde commandere en deel aff folcket, som tagis aff de skiibe, der bleffue indlagde, och der paa icke fornøden giordis til batterierne langs strandsiden, och en deel connestabler och fornøden giøris hos prammene och det ny werck, efftersom wi første ataque der haffuer at formode, da bede wi eder och naadigst wille, at i en deel aff forskreffne connestabler, som paa de skiibe ware, der nu indleggis och støckerne ere afftagne, commanderer til prammene och det ny blockhus, der att bliffue hos støckerne och paa alting at haffue god act. Hafniæ 1 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 407.

631. **1 Avg. 1645.**

Breve til fremmede Steder skulle aabnes.

Til Niels Trolle.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer vdi naadigst erfaring atskillige skadelige communicationer at holdis med fremmede aff nogle her vdi wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Helsingøer, da bede wi eder och naadigst wille, at i med fliid derom lader forfare, huad for breffue derfra til wandts vdskickis til fremmede steder, huis breffue och eder derfra forekommer, wille wi naadigst, at i indtil paa wiidere beskeed skall obne, dets indhold see, och om der noget mact paaliggendis der vdinden forekommer, os det med forderligste vnderdanigst forstendige. Hafniæ 1 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 420.

632. **4 Avg. 1645.**

Om Voldenes Istandsættelse.

Til Knud Wllfeld.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfarer, at de, som arbeider vdi det ny werck for Nørre port, skall

Digitized by Google

beheffue nogle fiæle til stillinge for wercket, och at der skall ligge en andel aff byens deeler vden for Øster port vdi det ny werck, da bede wi dig och naadigst wille, at du forskreffne fiæle dertil lader bruge, indtil borgerskabens wercker vden Nøre port kommer saa wiit, at de selff beheffuer dennem. Effterdi och stor brøstfeldighed findis paa byens wolde, och de derforuden icke saadane ere, at soldaterne eller borgerskabet der kand bruge sit gewehr, om fornøden giordis, anseende brystwernet icke er ferdig, och der icke heller er banquet inden til, da bede wi dig och naadigst wille, at du borgemester och raad saa wiit mueligt tilholder, at de det til dieris egen defension lader forferdige. Effterdi saa och her paa woldene offuer alt fattis skandtskurffue, som dog icke wel nu kand bringis til weye, da wille wi naadigst, at du hos borgerskabet skal lade bringe til weye vdi dets sted saa mange gamle wiinfader, heele och halffue tønder, som mueligt er at bekomme, huilcke du siden kand lade fylde med jord och vdi steden for skandtskurffue lade sette paa woldene, huor fornøden giøris. Hafniæ 4 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 409.

633. **9 Avg. 1645.**

Reinholt Hansen afskediges som Borgmester.

Til Reinholt Hanssen.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom du dig haffuer vnderstandet at protrahere justitien offuer den myrder, som er kommen bort, och huercken mundtlig eller skrifftlig fornummen de andre tuende borgemesters meening i den sag och derhos gandske forbigaaen den yngste borgemester, huis votum betyder dog liigesaameget som din eller de andris, mens alleene paa en drengs snack om de andris meening giffuet myrderen respit, saa hand der offuer er kommen sin kaas, vden at erfare raadmendenes betenckende hervdi, som dog vdi saa høit wictig en sag icke at burde forbigaaes, da wille wi icke lengere tilstede, at du borgemesters pladtz her vdi staden skall betiene. Hafniæ 9 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 410—11.

634. **9 Avg. 1645.**

Borgmestrene Hans Nikkelsen og Hans Nansen skulle afgive Erklæring i Reinholt Hansens Sag. Se Nr. 633.

Til borg. Hans Nickelssen och Hans Nanssen.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i eder med forderligste skall ercklere, huorledis det skal

Digitized by Google

forstaais, at i imod en dreng eder haffuer erckleret, at huad de andre giorde i den mordris ophold, der vdi wilde samtycke, der i dog icke begierte at wiide den yngste borgemesters votum, som dog i alle maader er saa bastant(!) som eders, icke heller fornummen nogens aff raadmendenis betenckende i samme høitwictige sag, at en myrder skulde giffuis dilation vdi iustitiens administration, der det dog waar notorium, at wi wnderskeedlige intercessiones vdi samme sag rotunde haffuer vdslaget och os erckleret, at wi intet wille skencke hannem liffuet. Hafniæ den 9 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 411.

635. **16 Avg. 1645.**

Om Bøndernes Afgift til det ny Værk ved Vartov.

Knud Wldfeld fick breff anlangende att anamme aff Niels Wind 35 rdlr., huilcke hand aff bønderne paa Kiøbenhaffns leen skulle indfordre, som det ny werck wed Wartow at forferdige først waare anbefalede, och forskreffne 35 rdlr. siden Erick Mickelssen tilstille, dersom hand for hannem bewiisligt giør det werck 35 rdlr. meere hannem att haffue kost, end hand derfor haffuer bekommet. Haffniæ 16 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 413.

636. **16 Avg. 1645.**

Raadmand Niels Hansen tiltales for Overskridelse af sin Myndighed.

Byfougden Claus Raffn fick breff anlangende at tiltale Niels Hanssen, raadmand der sammesteds, for borgemester och raad til at erfare, qua auctoritate hand haffuer sig vnderstanden extrajudicialiter at examinere Maren Ernstis i de sager, som angaar andris ære och gode naffn, der de dog, som det angick, dertil huercken waar steffnit eller kaldet. Hafniæ 16 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 413.

637. **19 Avg. 1645.**

Letfærdige Kvindfolk skulle sættes paa Vand og Brød i Stadskældren.

Til byfogden.

Christ. 4tus. Efftersom wi komme vdi naadigst forfaring, at der løbber mange quindfolck omkring her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn saa wel som vden for, som vnder det skin, at de haffuer allehaande fruct at selge, bedriffuer dieris letferdighed med karlfolckene, da er woris naadigste willie och befalling, at du dermed skall haffue flittig indseende och dennem, som saadant hereffter at giøre sig

Digitized by Google

vnderstaar, andre til affsky och exempel paa nogle dagers tiid lade sette vdi stadtskielderen och spiise paa vand och brød; wille och derhos naadigst, at huis fruct, som selgis, i huad naffn det och neffnis kand, skal selgis hereffter paa de steder och aff dennem, som tilforn altid brugeligt weret haffuer. Hafniæ 19 augusti 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 415—16.

638. **17 Sept. 1645.**

Opsætsige og tyvagtige Soldater, der anholdes i Byen, skulle overleveres til deres Officerer.

Til borgemester och raad.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfarer atskillige mutwillighed saa och tyffuerie aff soldaterne her vdi byen at begaais, da dersom nogen dervdi betredis kand, eller om i nogen, som saadan mutwillighed begaar, kand mectig worde, wille wi naadigst, at i dennem skall lade anholde och dieris officerer strax tilstille, at de tilbørligen derfor effter forseelsens beskaffenhed kand bliffue straffet, andre til en affsky. Hafniæ 17 septembris 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 430.

639. **28 Sept. 1645.**

Der gives 10000 Rdl. forat Byen kan blive fri for Indkvartering.

Rentemestrene finge breff anlangende att anamme aff borgemester och raad her i Kiøbenhaffn de ti tusind rdlr., som de vnderdanigst haffuer vdloffuet at wille vdgiffue, paa det de det folck, som til hest och foedts her ere indquarterede, kunde quit worde, efftersom de allerede skall were indsamlede, och dennem siden Knud Wldfeld tilstille, at hand dennem siden effter naadigst befalning til forskreffne folck, efftersom de effter haanden bortkommer, kand vdgiffue. Hafniæ 28 septembris 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 444.

640. **2 Okt. 1645.**

Det skal undersøges, om der bor andre i Baadsmandsboderne end de, der skulle bo der.

Til Christopher Lindenow.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom baadtzmendsboderne inden och vden byes ere bygte til baadtzmendene, som os tiener, da wille wi naadigst, at du strax med skipper Rasmus skall lade giøre hussøgning der vdi til at erfare, om der andre findis, som os intet wedkommer, huilcke wi naadigst wille, at du skall affskaffe och andre

Digitized by Google

vdi dieris sted igien der indsette, och skall du lade optegne och neffne enhuer wed naffn och tilnaffn, som der vdi boer, saa wel som lossamentet med det, som derpaa malet er, anseende wi ingen anden folck der vdi haffue wille; och skall siden huer St. Mickels dag vdi woris kammer indleffueris en rictig fortegnelse och designation paa alle dennem, som besidder samme woris boder, huoreffter du dig haffuer at rette. Hafniæ 2 octobris 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 448—40.

641. **28 Okt. 1645.**

Plankerne om nogle Haver udenfor Vesterport maa rykkes ud til Vejen til Ladegaarden.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig her Christian Tomissen til Stowgaard, ridder, wor tro mand, raad, canceler och befallingsmand vdi St. Knuds kloster i Odense, saa wel som Hans Mandixen, borger och indwaaner i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst haffuer ladet anholde, wi dennem naadigst wille bewilge, at de planckerne om deris haffuer vdenfor Westerport her for byen saa wiit maatte lade vdfløtte, som det weyen til woris Ladegaard kunde skee vden skade, da haffuer wi dennem saadan dieris vnderdanigste begiering naadigst bewilget; thi bede wi eder och naadigst wille, at i med forderligste paa pladtzen vden for bemelte dieris haffuer lader affsticke, huor wiit samme plancker for bemelte wey till woris Ladegaard vden skade kand bliffue vdfløtt. Hafniæ 28 octobris 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 470—71.

642. **31 Dec. 1645.**

Om Johan Brams Kontrakt angaaende norske Kobberværker.

Til rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i med forderligste lader forfare ald beskaffenhed om den contract, som med os elskelig Johan Bram, borger och jndwaaner i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, er oprettet om kaabberet, som hand i wort riige Norge bekommer, och os derom giører vdførlige vnderdanigste relation. I liige maader wille wi och, at i med hannem skal giøre fuldkommen endelig affregning om huis wi hannem skyldig befindis, och os med første post det vnder eders hender tilskicke, at wi deraff haffue kunde ald vnderretning. Flensborg 31 decembris 1645.

Sæl. Tegn. XXVIII. 484.

Digitized by Google

643. 7 Jan. 1646.

Om Johan Brams Kontrakt og Brænde til Proviantbuset og Bryggerset.

Til rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom døden nu haffuer giort en ende paa den contract, som imellem os och affgangne Johan Bram waar giort och oprettet om kaabberet i wort riige Norge, da bede wi eder och naadigst wille, at i trenger paa hans broder Gødert Bram, at hand med første gierer rictighed imellem os och hannem, wille och derhos naadigst, at i forrige woris naadigste befaling til eder anlangendis forskreffne Johan Bram med forderligste skall efftərkomme. Efftərdi der och giøris weed fornøden til woris Provianthus och Brøgers, da haffuer wi naadigst anbefalet leensmendene paa wore slotte Kiøbenhaffn, Fredericksborg och Croneborg, at de weed der til skall lade hugge paa skouffuene och wed warende god føre det saa wel som huis allerede wed Rongsted kroe huggen ligger wed bønderne lader diidføre. Flensborghus 7 janvarij 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 2.

644. 27 Jan. 1646.

Om Afgjørelse af en Trætte mellem Borgmester Jakob Drejer, paa Christianshavn, Falk Lykke og Henning Quitzou.

Til Oluff Brockenhus och Melckior Oldeland.

Christ. 4tus. Helsə eder os elskelige Oluff Brockenhus til Hiulebierg och Melchior Oldeland til Wgersleffgaard, rentemester, wore mend, tienere och befallingsmend offuer Suendstrup och Rindtskloster, kierligen med Gud och wor naade. Wiider, at efftersom os elskelig Falck Lycke til Bollerup etc. hos os vnderdanigst lader andrage, at der sig nogen tuist och irring skall begiffue imellem hannem, hans systersøn Henning Quidtzow til Quidtzowsholm, wor mand och tiener, paa den eene, och Jacob Dreyer, borgemester i Christianshaffn, paa den anden siide, formedelst tuende gieldtsbreffue, som forskreffne Falck Lycke beretter sig at haffue leffueret til forskreffne Jacob Dreyer, aff huilcke det ene skall were vdsat til Margrette, affgangne Jørgen Fyrens, boendis vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och det andet til Hans Pedersøn, boendis vdi wor kiøbsted Helsingøer, huormed forskreffne Falck Lycke formeener sig och forskreffne hans systersøn at were skeet wret, efftersom hand beklager, at de for forskreffne gjeldsbreffue ingen rictighed kand faa, thi bede wi eder och naadigst wille, saa och hermed fuldmact giffuer, at i med forderligste forskreffne interesserede for eder indsteffner och om forskreffne tuistige sag, som

Digitized by Google

dennem om forskreffne tuende gieldtsbreffue imellem er, med fliid forhører och enten dennem i mindelighed derom forhandler eller och wed endelig dom och sententz effter sagens beskaffenhed atskiller, som i det wille andsuare och were bekiendt. Huis i och her vdinden enten i mindelighed eller och wed endelig dom och sententz parterne imellem giørendis eller forrettendis worder, det wille wi naadigst, at i dennem vnder eders hender och signeter fra eder skall giffue beskreffuet. Dersom och en aff eder for lowlig forfald skyld icke kand møde tilstede, da skal dog den, som tilstede kommendis worder, hermed fuldmact haffue en anden god mand i den vdebliffuendis sted til sig at tage och alligewel denne woris naadigste befaling fyldest giøre och efftcrkomme. Flensborghus 27 janvarij 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 5—6.

645. **16 April 1646.**

Om det Ostindiske Kompagnis Regnskaber.

Til rigens hoffmester her Tagge Thott, her Christoffer Wldfeld och her Christoffer Wrne.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelige Hans Homand, borger och jndwaaner her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hos os vnderdanigst lader andrage, at i nogle aar forleden paa hans och de andre Ostindiske compagnies bewinthebere vnderdanigste anmoding skall haffue bekommet woris naadigste befaling anlangende forskreffne Ostindiske compagnies regnskabers offuerhørelse och mangel, huilcken befalning dog aff eder icke endnu skall were efftcrkommet formedelst sidst wformodentlig indfald eller feigde, saa och førdi Jørgen Wind, som vdi samme befaling med waar, wed døden skall were affgangen, da efftcrdi hand aff forskreffne Ostindiske compagnies bewintheber, som om forskreffne regnskaber och mangler nogen widenskab haffue kunde, alleene er i liffue, bede wi eder och naadigst wille, at i med forderligste med forskreffne Ostindiske compagnies regnskab och mangler til ende giør. Hafniæ 16 aprilis 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 24.

646. **22 April 1646.**

Bageren i Nyboder maa ikke forulempes af de andre Bagere.

Til Christopher Lindenow.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom Abraham Hollerman, woris forordineret bager i wore ny waaninger wed St. Annæ bro vden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffuer ladet beklage hannem aff de andre bagere her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn

Digitized by Google

med forprang wed heckere och andre der vde i sin næring at skee indpas, da wille wi naadigst, at du skalt haffue flittig indseende med, at saadant hereffter hannem til forfang icke skeer, saa och at forskreffne Abraham Halterman for en billig och lowlig priis forsinner all woris folck, som vdi forskreffne woris ny waaninger boer, med fornøden och wel baget brød, saa der ingen klage offuer kommer. Hafniæ 22 aprilis 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 30.

647. **15 Maj 1646.**

Pengene til Regenskirkens Opbyggelse skulle leveres Ridefoged Frederik Frederiksen.

Til dr. Lauridtz Mortenssen, theologiæ professor i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom i for nogen tiid siden er bleffuen befalet aff wore leensmend at opberge huis penge, som til Regentz kierckens forbyggelse her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn er deputeret, da bede wi eder och naadigst wille, at i til os elskelig Frederick Fredericksøen, riidefoget offuer Kiøbenhaffns leen, effter haanden til samme kierckens bygning penge leffuerer och aff hannem derpaa tager quitantz, huorfor hand siden haffuer at giøre regnskab och hans quitantzer eder gotgiøris. [Hafniæ] den 15 maij 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 42.

648. **23 Maj 1646.**

Om Betaling for de bremiske Sendebuds Ophold i Fortunen.

Rentemesterne finge breff anlangende att skall affbetale Niels Nielssen i Fortunen, huis de Bremiske gesanter her i Kiøbenhaffn fortæret haffuer, effter den dennem derpaa tilskickede fortegnelse aff de første middeler, indbringis kand. Hafniæ 23 maij 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 49.

649. **27 Maj 1646.**

Alle Tiggere skulle føres til Pesthuset at forhøres.

Rigens hoffmester fick breff anlangende att tilholde borgemester och raad her i Kiøbenhaffn, at de strax lader optage alle dennem, som betler her i byen, enten de høre til Holmen, Christianshaffn, Kongens boer eller til andre steder, och dennem lader henføre i Pesthuset och der aff de fattigis forstandere offuerhøre, enten de høre her til meenigheden eller de haffuer anden steds hiemme; och huis de icke høre her til byen, at de da forwises til de steder, huorfra de ere komne; medens ere de her aff byen, da om [de] ere ret fattige,

at da betenkis, huorledis de kunde vden saadan betlerie vnderholdis. Hafniæ 27 maij 1646.

Sæl. Tegn. XXXI. 51.

650. **30 Maj 1646.**

Borgerne skulle opfordres til at levere Kobber og Tin til Tøjhuset.

Til hr. Corfitz Wldfeld.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, efftersom riiget vdi forleden krigs tiid stor skade paa stycker haffuer bekommet, och wi nu vdi denne besuerlige och wiit vdseende tiid woris kiere fæderneland til ydermeere defension och forsuar naadigst for nødigt och raadsombt eractet en fornøden artillerie igien at lade oprette, wi dog dertil ingen middel wiide, med mindre os kommis til hielp med en andeel kabbe (kobber) och tin, da bede wi eder och naadigst wille, at i borgerskabet her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn saadant paa wore wegne foreholder och med dennem handler oc accorderer, at de os och riiget med en andeel kieddel kaaber och tin, det meeste dennem mueligt er at bringe til weye, wilde komme til vndsetning, anseendis os oc riiget stor mact der paa ligger, och at de samme kieddel kaabber oc tin, som de meest kunde affsted komme, inden førstkommendis Michaelis i det seeniste vdi wort Tøyhus her for wort slott Kiøbenhaffn til os elskelig Christopher Suencke, wor tøymester her sammesteds, leffuerer, som derfor tilbørligen skall quitere. Hafniæ 30 maij 1646.

Sæl. Tegn. XXXI 68.

651. **3 Juni 1646.**

En invalid Soldat faar Plads i Vartov.

Hospitals forstandere i Wartow fick breff anlangende at jndtage i Wartow Peder Anderssen, som i seeniste krig for en soldat tiente, och da er bleffuen saa gandske wandfør, saa at hand er foraarsaget sine beene at lade affskeere, forordnendis hannem liige wed andre hospitals lemmer sammesteds sin nødtørfftig vnderholdning. Hafniæ 3 junij 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 70.

652. **7 Nov. 1646.**

Der skal underhandles med flere Borgere om Forpagtningen af Færøerne.

Til rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom atskillige haffuer ladet hos os anholde om at bekomme wort land Ferrøe i forpactning,

Digitized by Google

ligesom affgangne Reinholt Hanssen det hafft haffde, nemlig de tuende øffuerste borgemestere i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, Marcus Radeband, Lauridtz Hammer, Hans Selner, borger och jndwaaner dersammesteds, saa och Peder Pederssen, woris slodtsskriffuer, och Jockum Jurgens, woris cammertiener, da bede wi eder och naadigst willo, at i med alle forskreffne sollicitanter paa wore wegne handler och os siden forstendiger, huilcken aff dennem meest derfore giffue wil, efftersom wi icke til sinds ere nogen det for den priis at forvnde, som forskreffne affgangen Reinholt Hanssen det hafft haffuer. Hafniæ 7 novembris 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 92.

653. **21 Nov. 1646.**

Om Holmens Kirkes Gæld.

Til Christopher Lindenow.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfare, Bremerholms kiercke skall haffue nogen vdstandendis gield iblandt atskillige, och de nu tilforordnede kierckewerger dennem vnderdanigst besnærge dem hiidindtil for dieris tiid vdstaaende gield sig med at befatte eller til at suare, da bede wi eder och naadigst wille, at du den tilforordnede fischal paa Holmen befaler bemelte Bremerholms kierckis tilstaaende gield med forderligste at indfordre och kreffue och det siden til de nu først tilforordnede kierckewerger leffuere, som det siden til bemelte kierckis fremtarff haffuer at anwende, som forsuarligt kand were. Wi wille och naadigst, at du fiire dannemend nominerer och forordner, som bemelte kierckis beholding och inventarium, saa wiit befindis kand, til de nu satte kierckewerger offuerleffuere kunde. Hafniæ 21 novembris 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 102.

654. **25 Nov. 1646.**

Om Udvisning af en Plads til Reberbane udenfor Amagerport.

Til Oluff Brockenhus.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst haffuer bewilget Andreves Trines reebslager saa och hans hustru och en aff hans børn en pladtz vden porten til Amager wed weyermøllen till at giøre sig en reberbane paa, huoraff hand aarligen til en kiendelse til os och cronen skall vdgiffue j rdlr., da bede wi dig och naadigst wille, at du hannem forskreffne pladtz lader vdwiise, huor det ingen itl hinder eller skade kand were, saa och flittig tilsiun siden lader

Digitized by Google

haffue, at ingen krug eller vdtappen der holdes. Haffniæ 25 novembris 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 104.

655. **10 Dec. 1646.**

Om Tilbagegivelse af 3 Jakob Madsen tilhørende Skibe, der ere blevne opbragte af Biskayere.

Til Hendrick Willumbssen, resident i Spanien.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Huad os elskelige Jacob Madsen, borgemester i wor kiøbstad Christianshaffn, hos os vnderdanigst lader andrage anlangendis trende hans skiibe, som de Bischayer hannem [u]billigen haffuer frataget, kandstu aff hosføyede hans supplication saa wel aff hans tieneris Mickell Frombs, som med samme skiibe fuldte, hans beretning, som dig derom skall communiceris, wiidere see och erfare, da effterdi saadant skeet er imod de imellem os och hans kierlighett kongen i Spanien oprettede fordrag, bede wi dig och naadigst wille, at du dig forskreffne Jacob Madssens sag lader med fliid were angelegen och derpaa driffuer, at forskreffne skiibe vden ophold bliffuer restitueret, och hand for denne hannem tilføyede skade billige[n] contenteret och fornøyet. Fredericksborg 10 decembris 1646.

Sæl. Tegn. XXIX. 111.

656. **11 Jan. 1647.**

Om Betaling til Hofmarskalken for nogle Oxehuder.

Til rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom os elskelige hoffmarskalck for os vnderdanigst lader andrage, huorledis hand till Jockum Gardling, skomager, boendis i Kiøbmagergade vdi wort kiøbsted Kiøbenhaffn, en andeel oxehuder haffuer soldt och om deris betaling med hannem saadan accord giort, at hand derfor rede penge til woris hoffmarskalch selff skulde leffuere och icke os pengene quitere vdi woris gamble regnskaber, som hand hos os kunde haffue at fordre, thi bede wi eder och naadigst wille, at i forbemelte skomager allworligen tilholder, at hand strax werer tiltenct effter sin forpligt pengene for samme annammede huder till bemelte woris hoffmarskalck at leffuere, som dennem till anden sær brug haffuer at anwende. Fredericksborg den 11 janvarij anno 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 129.

Digitized by Google

657. **11 Jan. 1647.**

Om Betaling til Vartov af Afgiften for S. Jørgens Mark.

Til rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wider, effter wi nogen rum tiid forleden till mageskiffte haffuer bekommet fra Wartow hospital der for wor kiøbsted Kiøbenhaffn en waaning, kaldis St. Jørgens marck med dets tilhørige eng och eyendom, som siden er lagt vnder woris Ladegaard wed forskreffne Kiøbenhaffn, huorimod wi naadigst till aarlig wederlag haffuer bebreffuet bemelte hospitals fattige lemmer firesindstiffue rdlr. in specie, som aff wort rentekammer till hospitals forstanderen erlegges skulde, da efftherdi wi saa well aff os elskelig hæderlig och høylærd doctore Jesper Rasmussen Brockmand, superintendent offuer Sælands stifft, som aff den idtzige hospitals forstandere Niels Pederssens till os vnderdanigst giorde indleg naadigst erfare, aldeelis intet aff samme penge paa siette aars tiid at were erlagt, och wi icke gierne seer, at de fattige nogen nød deroffuer skulle liide, bede wi eder och naadigst wille, at i giører eders største fliid, naar penge indkommer, de fattige frem for andre at contentere och forneye. Fredericksborg den 11 janvarij anno 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 129.

658. **16 Jan. 1647.**

Peter Motzfeldt maa for Betaling faa 2 Hjorte og 3 Raadyr til sin Datters Bryllup.

Jegermester Hans Dibolt fick breff anlangende att lade Peter Musfeldt, wiinhandler i Kiøbenhaffn, for betaling bekomme tu store dyr och tre raadiur till den 31 janvarij førstkommendis till hans daatters bryllup. Fredericksborg 16 janvarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX 130.

659. **19 Jan. 1647.**

Om Afgørelse af en Sag mellem Augustinus Brun og Gødert Bram.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende at fordre Gødert Bram saa wel som Augustinum Brun for sig, erfarendes, om de dennem i mindelighed imellem kunde foreene; huis icke, da den sag, som de tuister om, til dennem at tage och effter dets documenter saaledis derpaa dømme, som de acter at forsuare och were bekiendt. Fredericksborg den 19 janvarij anno 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 132.

Digitized by Google

660. **23 Jan. 1647.**

Baltzer Condevin maa for Betaling faa et Raadyr.

Jegermesteren fick breff anlangende att lade Baldtzer Condewin for betaling, naar hand det begierendis worder, et raadyr følgactig were. Hafniæ 23 janvarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 133.

661. **27 Jan. 1647.**

En Vognmand løslades af Bremerholm. Jfr. IV. Bind Nr. 907.

Christopher Lindenow fick breff anlangende at lade den Kiøbenhaffns wognmand, som for nogen tiid siden er dømbtt i jern paa Bremerholm for den sag, som den bagersøn bleff henrettet for, strax paa hans fri foed igien. Hafniæ 27 janvarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 135.

662. **28 Jan. 1647.**

Davidsdegnene skulle tilligemed Børnene i Holmens Skole gaa for Lig, der høre under Holmens Kirke.

Til bispen i Sæland.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom disciplerne i Holmens skole ere meget faae till at gaa for de liige, som i Holmens kiercke eller des kierckegaard begraffuis, da bede wi eder och naadigst wille, at i den anordning giør, at Dawids degnene, som her i woris slottskiercke pleyer at siunge, Bremerholms skolemester følgactige bliffuer, naar behoff gieris och hand det begierendis worder, at de tillige med Holmens skole kunde gaa for de liige, som i bemelte Bremerholmbs kiercke eller dets kierckegaard till jorden bestediges. Hafniæ den 28 janvarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 135.

663. **29 Jan. 1647.**

Om Taxering af Stolestaderne i Holmens Kirke.

Til Christopher Lindenow och Holmens kierckewergere.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i eder med forderligste begiffuer till Bremerholmes kiercke, dets stolestader effter pladtzernis beskaffenhed taxerer, huad woris betiente, baadtzmendene vndtagene (huilcke wi fri stade i bemelte kiercke will haffue naadigst forvndt), saa och andre wore tienere, som bemelte kiercke søge, bør for dieris stade der sammesteds baade nu første gang och siden till en kiendelse till tiitbemelte kiercke aarligen

Digitized by Google

at giffue, paa det den till nogen capital med tiden kunde komme. Hafniæ den 29 januarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 135.

664. **31 Jan. 1647.**

Forordningerne om Tiggere indskærpes paany.

Til leensmendene offuer ald Danmarck och borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi dagligen fornemmer den store wskickelighed med betlere och løsgengere offuer alt io meere och meere at tiltage aff aarsage, at woris kiere her faders salig och høilofflig ihukommelse konning Frederick den andens paa tryck vdgangen forordning dateret Hadersleffhus 1588 saa wel som woris derom nogle gange reiterede obne mandater (och vdi woris recesses anden bogs 21 capit. 2 och 3 art. indført) icke skulle billigen i act haffues och efftcrkommes, som det sig bør, da bede wi dig och naadigst [wille], at du forskreffne welmeente forordninger paa ny igien ‡ vdi dit leen saa wel paa landet som vdi kiøbstederne ‡ lader læse och forkynde och siden were tiltenct der offuer at holde, saa som du det for os acter at forsuare, och naar wi derom inquirere, huorledis deroffuer holdet bliffuer, at staa till rette som wed bør. Hafniæ 31 janvarij 1647.

‡ vdi borgemester och raads breff bleff indført mellem disse tegn: her vdi byen paa sædvaanlige steder.

Sæl. Tegn. XXIX. 136.

665. **9 Feb. 1647.**

Om Slagter Christen Jensens Tilgodehavende for Kjød, der er leveret til Kongen.

Til Niels Trolle.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi Christen Jenssen, slagter her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, en sum penge ere skyldige bleffuen for en andeel kiød, som hand till os paa nogle aars tiid forstract haffuer, och wi nu naadigst komme vdi forfaring, eder med hannem saaledis att haffue accorderet, at i till hannem 40 paar øxen, parret for 30 rdlr., will affstaa med saa skiell, wi eder forskreffne summa penge vdi eders affgifft, som i os till førstkommendis Philippi Jacobi aff eders leen skyldig bliffuer, wilde korte [och got giøre, da ere wi naadigst til freds dermed, och skall eder forskreffne sum penge, som forskreffne 40 par øxen (parret till 30 rdlr. beregnet) kand beløbe vdi eders affgifft, som i os till førstkommendis Philippi

Digitized by Google

Jacobi aff leenet skyldig bliffuer, kortes och got gioris. Hafniæ den 9 februarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 137—38.

666. **15 Feb. 1647.**

Om Betaling for Træer til Kongens Have.

Rentemesterne finge breff anlangende at accordere med Johan Alter, huor meget hand skall haffue for de træer, hand till Hans Mayestets haffuis fornødenhed leffueret haffuer. Hafniæ 15 februarij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 139—40.

667. **13 Marts 1647.**

Stadsmusikanterne maa ikke opvarte ved Kongens Tjeneres Bryllup.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende at tilholde Kiøbenhaffns instrumentister, at de skibs trompeterne ingen indpas giører till att opwarte till kongens tieneris bryllup vden eller inden porten boendis. Hafniæ 13 martij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 147.

668. **13 Marts 1647.**

En Dam under Nørreport skal fyldes og Huse afbrydes, der ere for nær ved Gravene.

Borgemestere och raad finge breff anlangende at lade straxen fylde den dam, som er giort vnder Nørre port, saa wel som at lade affbryde de huse, som staar graffuen for nær, huorimod dennem, som forskreffne huse tilhører, andre pladtzer igien skall wdwiises. Hafniæ den 13 martij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 147.

669. **24 Marts 1647.**

Befaling om Vejenes Istandsættelse og Genopbyggelse af faldefærdige Huse.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i vden nogen vndskylding werer tiltenckt at reparere alle de weye, som vden och inden for byen paa bemelte byes wegne eder wed liige at holde med rette tilkommer. Efftersom her och atskillige huse och gaarde vdi byen findis, som staar gandske paa fald, da bede wi eder och naadigst wille, at i dennem, som forbemelte huse tilkommer, tilholder, at de dennem med forderligste selff nederbryder och siiden andre i de steder igien opbygger eller och pladtzene, om de icke middel haffue det at giøre, till andre selger och affhender,

Digitized by Google

som det at giøre formaaer, saa frembt de icke wille, at wi selff forskreffne brøstfeldige huse skall lade nederbryde. Hafniæ 24 martij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 152.

670. **24 Marts 1647.**

Om Gadernes Renholdelse og Brolægning.

Til Claus Raffn, byefoget i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst wille, at du strax det saa anordner, at gaderne her vdi byen bliffuer reene holdene, och dennem, som i adelens gaarde boer, liige saa wel som de andre tilholder det samme vnder den sædwaanlige byens straff at giøre. Dersom rendesteenene ere foerede med tømmer, da skall de oben obnes och reensis, och der som de store rendesteene, wed torffuet och anden steds, som ligger tuert for gaden, findes, de skall och reensis och med ny plancker offuerleggis. Steenbroerne skulde och repareris, huortill wi selff naadigst en brolegger forskriffue lade, som aff borgeriet och dennem alle, som bruger gaden, skall betalis, och at de gader och steder, som der arbeidis vdi, luckis med kæder, saa at der ingen derpaa kand kiøre, medens der arbeidis. Hafniæ den 24 martij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 152—53.

671. **12 April 1647.**

Dæmningen omkring Lundehussøen skal sættes i Stand.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende att lade strax forferdige Emmendrup lunds søe wed Fuglehuset langs Kongens wey med tømmer kledning och andet, som der tilhører, paa det digen icke vdi lengden aff wandet skulde vddriffuis, anseendis det byen wedkommer det at lade reparere och wed liige holde. Hafniæ 12 aprilis 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 163.

672. **21 April 1647.**

Adelen opfordres til at komme til Hjælp ved Befæstningen.

Til riigets raad i Sæland.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi eder naadigst tilforne haffuer befalet ridderskabet her vdi Sæland at forskriffue och dennem paa wore wegne allehaande da at forgiffue, saa efflerdi dette heele kongeriige icke liidet mact er paa liggendis, at Kiøbenhaffns fortification allworligen bliffuer med allerførste fortagen och paaarbeidet, wille wi och naadigst, att i da ochsaa ridderskabet

saadant lader forstaa och aff dennem begiere, at de det snareste mueligt den vdloffuede hielp, som de tilforn aff huer 200 tdr. korn tilsagt haffuer, med nødwendig redskab, som der till bruges skulle, wille lade fremkomme och sig foreene, huorledis de formeene saadant beqnemmeligst aff alle och huer kunde wforsømt i werck stilles, paa det sommeren icke skulde forløbe och saadan høy nødwendig arbeide bliffue forsømmet. Hafniæ den 21 aprilis 1647.

Sæl, Tegn. XXIX. 167—68.

673. **22 April 1647.**

Om Tilsyn med Gader og Veje.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom stor wreenlighed findis paa gaderne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och woris alworlig och kongelig anordning derom wactet befindis det icke at remederis, da bede wi eder och naadigst wille, at i lader haffue tilbørlig indseende med at gaderne offuer alt vnder høieste straff reen holdes, saa frembt i icke selff 1000 rdlr. derfore till os will haffue forbrut, om hereffter icke derpaa boed raades och saadan wskickelighed remederis, huoreffter i eder kand haffue at rette och for skade at tage ware. Er herhos woris naadigste willie, at i weyene vden Westerport skall lade fly, saa at mand om høsten der kand komme fort, det och best er, at det med en fortinges; effterdi och aff rendesteenenis wliighed her vdi byen stor wleilighed foraarsages, da wille wi naadigst, at i dennem offuer alt skall lade ligge effter ingenieurens anledning, huor till de, som der hos boer, vden vnderskeed skall contribuere. Hafniæ 22 aprilis 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 168—69.

674. **7 Maj 1647.**

Det forbydes at tilkaste Brøndene.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiide maa i, at wi med stor forvndring erfarer, at i skall tilstede borgerskabet her i byen, at de kaster dieris brynde till igien, det wi eracte at were en whørt stycke aff øffrigheds personer, som meere skulde holde borgeriet till at giøre brønde end at tilstede borgerskabet at kaste dennem till igien, som allerede giort er, huorfore i strax skall were om, at sligt icke alleeniste indstillis, mens at de brønde, som allerede heele eller halfft fyldte ere, inden førstkommendis Johannis igien kommer i dieris

Digitized by Google

forrige stand vnder 500 rdlrs. straff till cronen for huer brend, som forsømbt bliffuer. Hafniæ den 7 maij 1647.

Claus Raffn, byfoget i Kiøbenhaffn, fick breff anlangendis at lade haffue god och flittig indseende med, at det forberørte om brøndene aff borgerskabet efftérkommis och i werck settis, dersom och nogen nachlessig eller forsømmelig hervdinden findes, da paa Hans Mayestets wegne at tale paa sagen och dom offuer dennem derfore hende. Hafniæ 7 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 173.

675. **11 Maj 1647.**

Underfogden skal have Tilsyn med, at der ikke skænkes Vin til Bryllupper.

Til bispen och de tu eldste borgemestere i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom byfougden her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn sig vnderdanigst beklager, at det hannem for hans bestillings wiitløfftigheds skyld wmueligt er at haffue indseende med dennem, som till dieris brøllupper her vdi byen skencker vin, och derfor de paabudne penge till hospitalet at indsamle, som woris sidste reces hannem tilholder, da wille wi naadigst, at wnderfougden her vdi byen derpaa her effter skall haffue tilbørlig indseende, och pengene, som derfor vdgiffuis, de fattige till beste indfordre; vdi betractning och hannem her vdi byen det at giøre fast wiitløfftigere at falde end vdi de andre smaa kiøbsteder, huor alleene faa brylluper skeer, da wille wi naadigst, at i paa middel och weye skall were betenct, huorledis hannem for saadan hans wmage, som hospitalet till beste skeer, noget till løn forvndes. Hafniæ 11 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 175.

676. **16 Maj 1647.**

En Skat udskrives til Befæstningen.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiider, at efftersom den høieste nød vdfordrer, at wor kiøbsted Kiøbenhaffns fortification med det første bliffuer forferdiget, da efftersom dette heele riige och i synderlighed de her vdi byen boendis høiligen mact paaligger, haffuer wi med woris elskelige Danmarckes riiges raads raad och samtycke fornøden befunden alle och enhuer, som her vdi byen grund och eyendom haffuer, om en mueligt hielp at lade besøge, huilcket wi eracte saaledis ligelig och vden stor besuering at kunde i werck stillis, at effter den taxt, som anno 1645 giort bleff aff huer hundrede dalers

Digitized by Google

werd, som grunden och eyendommen sig beløbber, j rdlr. bleff vdgiffuen. Thi bede wi eder och naadigst wille, at i saadant strax vden nogen forhaling lader forkynde och dereffter samme penge hielp hos alle de, vnder eders iurisdiction høre, strax lader indsamble, saa de i det seeniste inden 14 dage kand were hos eder med rictig designation at affordre, och efftersom woris elskelige riiges raad det samme aff dieris gaarde och eyendom at giøre haffuer bewilget, saa tuiffle wi icke, de andre aff wore kiere och tro vndersaatter aff adel saa wel som geistligheden, som her nogen gaarde i byen haffuer, io det samme samtycker och efftеrkommer. Wi wille och naadigst, at wore egne tienere, som grund och eyendom i staden haffuer, liige wed andre skulde contribuere, paa det ingen, som vdi denne byes defension och conservation er interesseret, skulle forskaanis, och skulde i samme penge hos alle och huer lade indfordre, och dersom nogen sig her vdinden wegrer aff dennem, som i icke haffuer at befale, haffuer i rictig specification at lade indlegge. Hereffter i eder vden all forsømmelse haffuer at rette. Hafniæ 16 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 178—79.

677. **20 Maj 1647.**

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til leensmendene offuer ald Sæland.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du wore och cronens bønder vdi dine leene tilholder, at de effter jordbøgernis summarum offuer forskreffne leene, som beløber sig 5290½ tdr. korn aff Croneborg leen, 26 karle; aff Fredericksborg leen, huis jordbog beløber sig 5953 tdr. korn, 29 karle, och aff Abrahamstrup effter jordbogen, som er 1135½ tdr., 5 karle (beregnet aff huer 200 tdr. korn en karl) huer med en skoffuel och en spade till den 9 junij førstkommendis hiid fremskicker till at arbeide paa festningen her wed wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och at de dennem paa 3 maaneders tiid med vnderholding forsinner eller i steden for huer karl en rdlr. om wgen fremskicker; for det øffrige aff jordbogen, huoraff icke fuldkommelig kand holdis en karl, wille wi naadigst, at de bønder i huert leen, som intet vdi forbemelte karle at holde tilkommer, skall giffue om vgen i Croneborg leen 2 m𝔨 11 ß, Fredericksborg leen 4 m𝔨 4 ß och i Abrahambstrup leen 4 m𝔨 2 ß, och at de det till samme tiid lader fremkomme. Huilcke, som nu karle eller penge fremskicker, de skulle sig hos os elskelig Axell Wrup till Belteberg, wor mand, tiener, bestalter oberste till foeds och gouverneur vdi wor festning Christians-

Digitized by Google

priis angiffue och sig lade indskriffue eller penge leffuere. Begiffuer nogen sig derfra, inden forskreffne tre maaneder ere vde, vden pass fra forskreffne Axell Wrup, den skall strax settis, huor och naar hand betrædis, paa Holmen i jern at arbeide, och at du gierer den anordning, at dette vden forsemmelse efterkommis och i werck stillis. Hafniæ 20 maij 1647.

Liigesaadant et breff fick capittelet vdi Roskilde anlangensis j liige maader at tilholde alle dieris capittels bønder i huosomhelst de tiene eller tilhøre, at de liige saa wel som kongens och cronens effter sidst indleffuerede jordbogs summarum, som beløber sig 9201 tdr. 2½ skp. 1¼ ottingkar, 46 karle (beregnet aff huer 200 tdr. korn en karl) till den 9 junij hid fremskicker, lydendis ellers ord fra ord som det forrige. Hafniæ 20 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 181—82.

678. **22 Maj 1647.**

Axel Urup beskikkes til at forestaa Befæstningen.

Til Axell Wrup.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst haffuer for got anseet, at du offuer den nye fortification och arbed, her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn nu gieris, skall haffue direction och der hos saa lenge forbliffue, som derpaa i dette aar bliffuer arbeidet, huor till och 3 capitainer skall forordnis, som med folcket skall haffue opsinn, at wercket med fliid bliffuer fortsat, huorom du wiidere hos os elskelig riigens marsk ordre haffuer at anamme. En skriffuere, som pengene till samme werck deputerede aff landet och byen kand anamme och paa tilbørlige steder derfor effter din ordre regnskab giøre, maa du selff, huilcken dig got siunis, antage. Och for saadan din wmage wille wi dig naadigst monadtligen, saa lenge samme werck continuerer, aff de middel, dig dertill leffueris, paa din egen person bewilge 150 rdlr., huer aff forskreffne 3 capitainer 20 rdlr. och skriffueren 20 rdlr. Dig tilskickes herhos en copie aff de breffue, som till wore leensmend her i wort land Sæland och capitelet i Roskilde vdgangne folcket anlangendis, som paa wercket at arbeide skall fremskickes, huoreffter du dig wiidere kand haffue at rette och forholde. I liige maader wille wi, at du offuer dennem, som fra andre leene her i Sæland fremskickes, skall lade mandtal holde eller penge i stedet for folcket anamme och andre derfor i steden leye, saa wel som och her hos borgemester och raad anamme huis penge, som de aff byens grundskatter ere befalede at opberge, och nu strax i tiide

Digitized by Google

bestille fornøden materialia, som kunde were vdi beredskab, at folcket som arbede, icke der effter skulde tøffne och opholdis. Hafniæ 22 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 186.

679. 22 Maj 1647.

Om Indbetaling til Axel Urup af Skatten til Befæstningen.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende at giøre med forderligste anfordring om grundskatten nemlig j rdlr. aff huer 100 dlr. werd hos alle och enhuer, som her i staden gaarde och eyendom haffuer, och huis de deraff indsamblendis worder, at de det effter haanden till Axell Wrup till Belteberg etc. mod tilbørlig quitering offuerleffuerer, som det siden till materialia och anden fortificationens fornødenhed betiden at anwende er befalet, paa det wercket med forderligste vden wiidere prolongation och forhaling kand begyndis och fortsettis. Hafniæ 22 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 187.

680. 23 Maj 1647.

Der skal godtgjøres Peder Svenske endel af hans Reparationer paa Ladegaarden.

Til Oluff Brockenhus och m. Hans Ahnemøller.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom Peder Swendske, som woris Ladegaard her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer pactet, vnderdanigst lader begiere, at hannem maatte got giøris vdi hans affgifft huis flickerie hand her paa woris Ladegaard haffuer ladet giøre, da effterdi wi icke wiidere till sinds er at got giøre end huis der endelig reparation behøffuede och os at vnderholde wedkommer, bede wi eder och naadigst wille, at i med forderligste forskreffne flickerie och arbed med fliid beseer och eder siden imod os vnderdanigst erklerer, huor wiit der fornøden weret haffuer och noget aff det, som giort er, hannem selff wed liige at holde wedkommer, at wi os siiden derpaa wiidere kunde wiide at resolvere. Hafniæ den 23 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 188—89. Af et Brev af 1 Juli (Sæl. Tegn. XXIX. 220) ses det, at han fik 184½ Rdl. 28 ß i Godtgørelse.

681. 24 og 25 Maj 1647.

Om Arbejde paa Befæstningen.

Brev til Christen Skeel og Oluff Daa, at tilskrive Adelen i Sæland, at den efter Løfte fremsender en Karl af hver 200 Tdr. Hartkorn til 12 Juni førstk. til Arbejde paa Københavns Befæstning eller og 1 Rdr. om Ugen. Hafniæ 24 maij 1647.

Digitized by Google

Brev til Rector og samtlige Professores udi Kiøbenhavns Universitet af samme Indhold. Hafniæ 25 maij 1647. Universitetets hartkorn beløber sig til 3077 tdr. 1 skp., derfor 15 karle.

Sæl. Tegn. XXIX. 189.

682. **25 Maj 1647.**

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til Roskilde capittel.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom i tilforne haffuer bekommet woris naadigste missive anlangende at fremskicke karle med skouffuel och spade till den 9 junij førstkommendis paa festningen her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn at arbeide saa wiit eders capittels goedts sig kunde beløbe, huer karl aff 200 tdr. hart korn beregnet, eller j rdlr. for huer karl om wgen, och wi nu naadigst erfarer eders capittels tienere at were moxen offuer det gandske land adspridde, saa de icke vden med største besnæring wed huer 200 tdr. korn saaledis kunde sanckis och vdi leg beskickes, at karlene aff dennem kunde till weye bringis, och de residerende derforuden icke at haffue den gehør offuer absentium dieris tienere, at de samme penge och karleløn aff dennem kunde bekomme, da paa det woris forrige naadigste befaling wfeilbarligen kand effterkommis, wille wi naadigst, at alle prælati, canonici och vicarij baade residentes och absentes item tutores for Roskilde domkiercke och forstanderen for Dubrødre hospital skulde selff samme forskreffne penge eller karleløn, nemlig j rdlr. for huer karl om wgen aff forskreffne 200 tdr. hart korn, vdi rette tiide till forskreffne termin rictig fremskaffe och erlegge, enhuer paa de bønders wegne, som haffuer gaarder eller jorder i brug, som tilhør de prælaturer, canickedomme, vicariater, portioner eller procuratoria, de ere forleent med, item des tilliggendis kierckers, presters och hospitals tienere, som i det acter at forsuare och were bekiendt, tagendis hervdi ingen forsømmelse. Hafniæ 25 maij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 190.

683. **1 Juni 1647.**

Stefan Rhodes Enke skal have noget af sit Tilgodehavende.

Rentemesterne finge breff anlangende at lade Maria affgangen Stephan Rhodis, naar de middel der till haffuer, bekomme noget paa regnskaff aff halfftrediesindstiffue 8 tusinde och trei hundrede rdlr., som hun hos cronen haffuer i rest. Hafniæ 1 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 199.

Digitized by Google

684. **1 Juni 1647.**

Der skal gøres en ny Grundtaxt.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende at lade giøre nu igien en anden billig taxt paa husene och gaardene her i byen, huorvdi offuer alt en liighed kand holdis och observeris, effter huilcken de och den nu nyligen paabudene grundskat skulle lade opberge och indkreffue. Hafniæ den 1 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 199.

685. **3 Juni 1647.**

Møllerne udenfor Byen og Natmanden skulle have en Afgift af Rentekamret.

Rentemesterne finge breff anlangende att contentere møllerne her vden for byen sampt natmanden, naar de middel der till haffuer, huis de med rette kand haffue at fordre. Hafniæ 3 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 202.

686. **3 Juni 1647.**

En vanvittig Person optages i Vartov.

De fattigis forstandere i Wartow hospital finge breff anlangende at lade anamme Bodell affgangne Lambert Kemmers hendis søn vdi Callundborg, som er forstyrret, vdi Wartow hospitall, dersom een aff Callundborgs byes senge vdi bemelte hospitall nu ledig er, som hun beretter, och hannem der lader vnderholde liige wed andre, der allerede ind annammede ere. Hafniæ den 3 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 202.

687. **12 Juni 1647.**

Det skal paaagtes ved Befæstningen, at Vandrenderne ikke tage Skade.

Axell Wrup fick breff anlangende att haffue vdi god act, naar paa festningen wed Kiøbenhaffn anfangis, at det wand, som gaar paa Bremerholm, Graabrødre, Børnehuset och fleere steder, vden for den store graff aff det ny werck med en demning fattis och med render indleggis vdi dammene vdi hawen, saa det siden kand løbe paa de steder det pleyer; och effterdi denne bekostning for fortificationens skyld skeer, saa skall hand den ochsaa aff de penge, som der till opbergis, lade betale. Fredericksborg 12 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 207.

688. **20 Juni 1647.**

Stenbroen mellem Byen og Vartov skal omlægges.

Canceler her Christian Thomissen fick breff att handle med borgemestere och raad i Kiøbenhaffn paa Hans Mayestets wegne, at

Digitized by Google

de nu, medens sommeren warer, lader omligge den steenbro, som kommer fra byen och gaar ind till den ny Wartouff, at hand den bro, som hannem tilkommer, i liige maader lader ligge och forferdige. Fredericksborg den 20 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 216.

689. **20 Juni 1647.**

Istandsættelse af Vejen til Frederiksborg.

Arndt von der Kula fick breff anlangende at lade rømme aff kongens wei fra Kiøbenhaffn till Fredericksborg saa wel som derfra till Croneborg, saa wiit hans leen wedkommer, alle de løse steene, som der paa findes, item alle de steene, som ligger i jorden och mand kiørende kand støde sig paa, huor och weyen er noget vdkiørt, saa at sporet er smaller end det bør at were, der skall den giøris bredre; de backer, som mand skall op och neder aff och ligge fulde med løse steene och icke med sand kand slettis, fordi wandet, naar stor regn er, saandet bort skyller, saa at steenene siden ligge bare, skall med soeder saa gode, som de i skowen er at bekomme, beliggis, huilcket altsammen skall skifftis imellem bønderfougderne, saa mand kand wiide, huem mand haffuer till at tale, naar weyen icke findis som befalet er. Saa och at hand en pladtz till huserom och en kaalhawe skulle strax lade rømme strax op till den ny dam paa hin siide dømmingen. Fredericksborg 20 junij 1647.

Liige saadant et breff fick Oluff Brockenhus at lade reparere kongeweyen fra Kiøbenhaffn till Fredericksborg och Croneborg, saa wiit hans leen wedkommer, mens om den pladtz till huserom bleff till hannem intet ommeldet.

Oluff Brockenhus fick breff anlangende at lade forferdige den wey med gode breede gryffter paa begge siider, som gaaer fra den store dam wed Wartow och neder till det ny werck, som Axel Wrup till Belteberg etc. er befalet at lade arbeide paa. Fredericksborg 20 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 216.

690. **26 Juni 1647.**

Iver Kjær skal have noget af sit Tilgodehavende.

Rentemesterne finge breff anlangende at affbetale Iffuer Kier noget aff det, som hannem till kommer, naar de middel der till haffuer, paa det hand, for huis hand till andre skyldig er, icke gandske skulde gerade vdi elendighed. Fredericksborg 26 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 221.

Digitized by Google

691. **27 Juni 1647.**

En uheldig Kur af en Bartskær skal undersøges.

D. Thomas Fincke, D. Oluff Worm, D. Simon Pauli och samptlige badskere vdi Kiebenhaffn finge breff anlangende at examinere en badsker wed naffn Nicodemum Gautkandi offuer en hans cur, naar hand sig for dennum indstiller, och Hans Mayestet siden deris vnderdanigste betenckning derom tillstiller, att dersom hans w-erfarenhed hervdinden befindis, dereffter kand anordne[s] huis ret och billigt kand were. Fredericksborg 27 junij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 219.

692. **2 Juli 1647.**

Om Indkjøb af Ved til Børnehuset.

Rentemesterne finge breff anlangende at lade till Børnehusets fornødenhed indkiøbe saa meget wed, som de der till effter dets idtzige befunden beskaffenhed kunde eracte fornøden at giøris. Fredericksborg 2 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 221.

693. **2 Juli 1647.**

Fogden i Børnehuset faar 2 Arbejdsheste.

Slodtzfougden paa Kiøbenhaffn slott fick breff anlangende at lade Peder Hendricksen, fougden vdi Børnehuset, till forskreffne husis fornødenhnd paa hans ansøgning bekomme to aff de beste arbedts heste, hand haffuer. Fredericksborg 2 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 221.

694. **6 Juli 1647.**

En Maler skal indtages i Vartov.

Bispen, de tu eldste borgemestere i Kiøbenhaffn och presten i Hellig Geistes finge breff anlangende at indtage nærwerende Peder Mickelssen, maler, i Wartow hospitall, naar der nogen pladtz och senge aff de, som kongen at bortgiffue tilkommer, ledig worder. Fredericksborg 6 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 223.

695. **14 Juli 1647.**

Om Istandsættelse af Vejen til Roskilde.

Til Oluff Brockenhus.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi idag med forvndring saa den reparation, som giøris paa weyen imellem Roskild

Digitized by Google

kier och wor kiøbsted Kiøbenhaffn, i synderlighed at den icke gieris saa bred, at tu wogne kand komme huer andre der paa forbi, saa at gryffterne, som begge siider derwed forferdiges, icke gieris som de burde, da bede wi dig och naadigst wille, at du lader haffue god och flittig indseende med, at weyen saa wel som broene, huor de repareris och forbedris, gieris saa brede, at tu wogne der paa kand komme huer andre forbii, saa och at gryfftene gieris effter en snor liige vd saa wiit som skee kand, icke vdi krinckelkroge, som nu skeer; wille och derhos naadigst, at du steenbroen imellem Walby och Peblingseen skall lade straxen reparere, och de huller, som offuer alt derpaa findis, efterkaste, der till best kand brugis den iord, som tages aff gryffterne paa begge siider aff forskreffne bro, effftersom forskreffne gryffter dog endeligen wille rensis och paa ny opkastis, huor fornøden gieris. Det samme faar och i act at tagis med de andre steenbroer her paa leenet. Vnder forskreffne steenbro skall och gieris en rende aff egefieler, icke wiit fra forskreffne Peblingsee, at det wand, som der staar hart hos, kand haffue lob der igiennem. Huor och andensteds wand findis, som wdlob behøffuer, will och gieris liigesaadanne render; wille och derhos, at weyen fra Waldby hiid skall liggis liigefrem vd med gierden och icke saa wiit vd imod stranden i krinckelkroge, som den nu gaar. Hafniæ 14 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 225.

696. **19 Juli 1647.**

Om Underfogdens Løn for Indkrævelse af Bøder.

Til byfougden Claus Raffn i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom du tilforne vnderdanigst haffuer ladet anholde, at vnderfougden vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn maatte indkreffue huis penge, der effter woris recessis indhold aff dennem, som skencker wiin till brylluper, till hospitalet skulle vdgiffues, effter som det dig selff fast wmueligt waar der med at haffue indseende for andre wore och byens bestillinger, da ere wi naadigst tilfreds, at forskreffne vnderfoget forskreffne penge till hospitals beste maa indfordre, dog skall hannem ingen løn derfor aff hospitalet giffues, effter som de fattige, huis dennem forvndt er, nocksom selff behøffuer; mens huis bekostning der paa fornøden gieris, skal aff dennem betales, som sig fortraaden och nachlessig lader befinde paa hans ansøgning at erlegge, huis recessen dennem for wiinskencken till bryllupper at vdgiffue tilholder. Wille dog derhos naadigst, at du skall haffue tillbørlig indseende med, at forskreffne vnderfouget med fliid

Digitized by Google

indkreffner, huis hospitalet med rette derfore kand tilkomme, eller och hos dennem, som nachlessig och fortraaden sig lader befinde med at vdgiffue, huis recessen dennem for forskreffne wiinskencken at vdgiffue tilholder, derfore paa tillbørlige steder tiltaler och wed low och rett det hos dennem søger. Fredericksborg 19 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 227.

697. **20 Juli 1647.**

Om Portnerboligens Flytning fra den gamle til den ny Østerport og sammesteds Anlæg af en Corps de guarde.

Til rentemesterne.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom det os elskelige borgemester och raad vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn er anbefalet, at de skulle lade flytte porternerens hus fra den gammel Øster port till den ny Øster port, da bede wi eder och naadigst wille, at i haffuer indseende med, at det skeer; wille och naadigst derhos, at i skall forhielpe Hans Ahnemøller till at forferdige den corps de garde, som skall giøris wed forskreffne port. Fredericksborg 20 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 227.

698. **20 Juli 1647.**

Undersøgelse skal foretages mod dem, der kaste Vrag paa Kongens ny Mynt, og Paamindelse om det forrige Paabud om Gadernes Renselse.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende at lade forfare, huo det er, som wdi Kiøbenhaffn giør wrag paa den ny mynt, efftersom der offuer klagis, da dog ingen mandat derom er vdgangen, saa och at de effter forrige naadigste befalning till dennem offuer alt skall lade holde gaderne well reene, saa frembt icke der till skall bruges andre middel. Fredericksborg 20 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 228.

699. **22 Juli 1647.**

Om Levering af forskellige Ting til Børnehuset og om dets Vandfald.

Rentemesterne finge breff anlangende at handle med forderligste enten med Knud Pederssen vdi Timmerup paa Amager om tuende heste till hampe- och walckemøllen i Tucthuset eller och med andre, huor der tienlige heste bekommes kand, och dennem lade betale och dennem siden Peder Hendrickssen tilstille, saa och at de enten med Augustinus Peterssen eller andre skomagere vdi Kiøbenhaffn, som best kiøb giffuer, skall handle om skoe till børnene vdi Børnehuset; dersom och nogen aff dennem vdi betalling barck wille begiere, da

Digitized by Google

skall de der vdi søge Hans Mayestets beste. Till skall der bestillis træskoe till børnene, som de bruge kand herforuden. De skall och tilholde m. Hans Ahnemøller at besictige och forferdige lade huis vdi forskreffne Børnehus nødtørfftig fornøden giøris med opfylling och steenbroliggen, førend de rendesteenkiister vden for porten vdi streden bliffuer nedersat hen ad Amager torff, paa det wandet kand haffue sin vdfald aff gaden, huortill skall tagis aff de kampesteene, som opbrydes wed Holmens kiercke, och dertill brugis, saa wiit fornøden giøris. Fredericksborg den 22 julij 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 229.

700. — 11 Avg. 1647.

Vindueskarme til Hørsholm skulle tages fra Reberbanen.

Arndt von der Kula fick breff anlangende at lade befale m. Hans Snecker at begiffue sig till Hørsholm och der at tage maal aff winduerne, som findis sammesteds paa steenhusit; siiden haffuer hand sig derfra att begiffue till Kiøbenhaffn at besee de winduers karme, som findis paa Reeberbanen, om de paa forskreffne steenhus kand brugis. Saafrembt samme winduekarme kand skicke sig till det hus paa Hørsholm, da skall wognmesteren lade føre saamange aff dennem derhen; hand skall och were forskreffne m. Hans behielpelig, at samme windue karme bliffuer indsat saa och med glas forsørget, saa stuffuen kan were tør. Fredericksborg den 11 augusti 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 239.

701. — 21 Avg. 1647.

Om Udlæg af en Grund ved Østervold til Ove Gjedde.

Till Axell Wrup.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Wiid, at efftersom os elskelige Offue Giedde etc. wnderdanigst haffuer weret begierendis den pladtz aff graffuen och wollen wed Østerport i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som ligger nest op till det ny torff och langs gaden till den ny wey, som fra den Gammel mønt offuer graffuen er lagt och imod øster offuer graffuen till wognmesterens det ny hus, som nu opsat er, at hand imod Torffuet och gaderne kand bygge sine huse och, som graffuene nu ere, anlegge damme och haffuer, som hand best siunis, thi bede wi dig och naadigst wille, at du samme pladtz med fliid lader besee och affmaale och dig imod os ercklerer, huor lang, wiid och bred den bliffuer effter hans begiering, saa wiit os icke till werckets och gadernis anlegning kand forhinderlig were, och efftersom

Digitized by Google

hand erbyder sig selff at wille lade afføre den wreenlighed, som ligger imellem affgangen Albret Skeels gaard wed Grønegaden (som hand nu boer vdi) och op till den gade, som er forordnet at skal gaa fra Østerport och forbi Githuset till Piilestrædet, paa det hand till gaden maa vdfløtte sit planckwerck for forskreffne gaard, da haffuer du det i liige maader at lade besee och affmaale och dig erklere, om wi deraff nogen skade kand haffue, eller om det kand were gaden till forhindring, paa det wi os siiden wiidere derom naadigst kunde wiide at resolvere. Fredericksborg den 21 augusti 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 242.

702. **25 Avg. 1647.**

Staldene ved Avlsgaarden skulle sættes i Stand til Prins Christians Begravelse.

Borgemester och raad i Kiøbenhaffn finge breff anlangende at lade staldene vdi Afflsgaarden strax forferdige, at der vdi kand stande nogle heste, efferdi befryctis, at naar prindtzens begraffuelse skall were, at der ey skall were pladtz nock i kongens egne stalde. Fredericksborg den 25 augusti 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 246.

703. **2 Sept. 1647.**

Om Udtagelse af noget Gods i Holger Rosenkrandses Gaard i Pilestræde.

Gabriel Ackeleye och Hermand Kaas finge befaling at begiffue sig strax, och det snariste mueligt er, i Holger Rosenkrandtzis gaard i Kiøbenhaffn vdi Pillestredet liggendis och deraff vdtager och samplige arffuinger tillstiller, huis de begierer, boen siden igien besegler och rigtig registering paa huis vdtagis vnder dieris hender der indlegger. Och dersom en aff dennem etc. Fredericksborg den 2 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 248.

704. **2 Sept. 1647.**

Om Voldenes Istandsættelse.

Byfoget Claus Raffn fick breff anlangende at ercklere sig, huor de hull findis paa [det] ny werck, huor mand med wogne kand komme igiennem. De gamble wolde bør aff borgeriet saaledis haffuis i act, at mand huercken till wogns eller till foedts kand komme der vd som nu mange steds skee kand. Fredericksborg den 2 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 248.

Digitized by Google

705. 9 Sept. 1647.

Om Indkvartering af Ryttere.

Riigens hoffmester fick breff anlangende at giøre den anordning, at de ryttere, som aff Kiøbenhaffns leen vnderholdis skall, vdi Kiøbenhaffn bliffuer henlagde, efftersom det vden borgerskabets skade skee kand, vdi betracktning de sig selff, for huis dennem aff bønderne der till giffuis, vnderholdis(!) skall effter den anordning, som allerede derom giort er. Fredericksborg den 9 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 251.

706. 19 Sept. 1647.

Om Levering af Bøgeaske til Børnehuset.

Her Frederick Reedtz fick breff anlangende, at hand indtill wiidere naadigste anordning aarlig till Børnehusets fornødenhed vdi Kiøbenhaffn lader leffuere liigesom tilforne 12 leste bøgetræ aske. Fredericksborg den 19 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 254.

707. 19 Sept. 1647.

Der skal kun underholdes 10 Kvinder i Børnehuset.

Fougden offuer Børnehuset fick breff anlangende jcke fleere quinder, som for dieris forseelse vdi Børnehuset findis at were indsat, der sammesteds skall vnderholdes en 10 alleene till at forrette, huis der till husets fornødenhed forefalde kand. Fredericksborg 19 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 255.

708. 20 Sept. 1647.

Stendammen mellem Vartov og Rosenborg skal istandsættes.

Riigets hoffmester fick breff anlangendis at tilholde borgemester och raad vdi Kiøbenhaffn, at de flier steendammen imellem Wartow och Rosenborg, saa den aff got folck kand kiøris, naar weyen bliffuer besuærlig at kiøre. Fredericksborg 20 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 255.

709. 20 Sept. 1647.

Vejen fra Vartov til Lønporten henimod Smeltehuset skal gøres i Stand.

Axel Wrup och Oluff Brockenhus finge breff anlangende at med forderligste at see weyen vdfra steenbroen wed Wartow hen ad Lønporten imod Smelthuset, fra huilcken forskreffne Lønport henad Smelthuset Axell Wrup skall med sit folck lade giøre weyen liige fra samme

Digitized by Google

Lenport hen ad Smelthuset. Ellers skall Oluff Brockenhus lade giøre forskreffne wey ferdig med den wey, som gaar fra samme steenbro hen ad Rosenborg, saa snart leenens bønder haffuer pløyet; weyen och, som fra forskreffne steendam gioris skall hen till forskreffne Rosenborg, den skall hand lade kaste op med dybe grafuer och saa brede, at ingen kand komme deroffuer vden till foeds, huor till skall liggis tømmer, som mand kand gaa offuer; slagbommene paa begge weye skall och gioris i forraad, den eene paa weyen, som gaar hen ad forskreffne Smelthus och den anden paa weyen hen ad Rosenborg. Fredericksborg den 20 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 235.

710. **23 Sept. 1647.**

Det danske Kompagnihus skal indrettes til at beværte Folk i ved Prinsens Begravelse.

Riigens hoffmester fick breff anlangende at tilholde borgemester och raad vdi Kiøbenhaffn, at de straxen lader fly Compagniet, saa folcket nu til forestaaendis begraffuelse kand spiisis der vdi, huor till och aff dennem skall forskaffis tin och duge med nødwendige opwartere. Fredericksborg 23 septembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 257.

711. **7 Okt. 1647.**

Befaling til Rigens Hovmester om forskjellige Ting, saasom Vejen ved Vartov, Forbud mod Bebyggelse udenfor de ny Befæstninger osv.

Til riigens hoffmester.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i borgemester och raad vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn saa wel som forstanderen vdi Warto tilholder, at de med forderligste flyer steenbroen wed forskreffne Warto, som woris wey altiid falder baade till och fra forskreffne Kiøbenhaffn. Efftersom forskreffne borgemester och raad haffuer forløffuet en slagter at bygge och bo vden for det ny werck, som i aar er anlagt, huortill de dog ingen mact haffuer, da wille wi naadigst, at i forskreffne slagter igien skall lade iage der fra. De Muskowitiske gesanter, som nyligen ere ankomne, wille wi naadigst, at i more solito skall lade tractere. Baadsmendene wille wi och naadigst, at i skall vndsette lade med fætalie, efftersom riigens raad, som i forskreffne wor kiøbsted Kiøbenhaffn tilstede ere, formeener eder at wiide raad der till. Efftersom der och for nogen tiid siden hos rentemesterene er bestilt en andeel haffre till woris fornødenhed her, da wille wi naadigst, at i den skall

Digitized by Google

lade befordre, at den med forderligste hiidkommer. Fredericksborg den 7 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 263.

712. 9 Okt. 1647.

Klokken i Seglhuset skal hænges saa højt, at den kan høres i Smeltehuset.

Riigens hoffmester fick breff anlangende at lade den klocke, som henger i gafflet aff Segelhuset, henge op i weret aff forskreffne Segelhus hen imod Stranden, saa at mand den vdi Smelthuset kand høre. Offuer forskreffne klocke skall intet andet gioris, uden saa wiit at den kand henge tør. Fredericksborg 9 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 265.

713. 13 Okt. 1647.

Om Betaling for en Dam gennem Volden ved Nørreport og Opførelse af et Telt ved Slottets Køkken.

Riigens hoffmester fick breff anlangende at tilholde borgerskabet i Kiøbenhaffn at contentere och betale woldmesteren for den dam, hand haffuer giort, igiennen wollen offuer graffuen nest op till Nørreport, herhos ochsaa at tilholde teltemageren, at hand strax en telt forferdiger till at opslaa for køckenet paa Slottet till at rette an vdi; dersom huis sort tøy och andet, der till fornøden gioris, icke er at bekomme paa Tøyhuset, da faar det i tiide at indkiøbes. Fredericksborg den 13 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 268.

714. 13 Okt. 1647.

Om Forfærdigelse af Vejen ved Vartov.

Oluff Brockenhus fick breff anlangende at endnu tilholde de høylærdis, canickers och hospitals bønder, at de dieris andeel aff kongens wey wed Wartow, som dennem at forferdige med rette kand tilkomme, straxen forferdiger. Saafrembt de det imod forhaabning icke giøre wille, efftersom de aff arrilds tiid giort haffuer, wille wi naadigst, at du dennem derfore med taarn och spanske kappe skall straffe. Fredericksborg den 13 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 269.

715. 19 Okt. 1647.

Om Tilvejebringelse af Sten til Opbyggelse af en Gaard for Admiralen.

Riigens hoffmester fick breff anlangende, at der maa tagis saa mange penge aff de middel, som till St. Anne broes och Besmølbroes(!) opbyggelse och wedliigeholdelse er forordnet, som der gioris fornøden

Digitized by Google

till at betale de steen med, som skall bruges till den gaard vdi Kiøbenhaffn, som till hannem och hans efferkommere admiraler paa Holmen effter naadigste anordning skall opbyggis. Fredericksborg 19 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 272.

716. 26 Okt. 1647.

Om Vor Frue Kirkes Istandsættelse til Prinsens Begravelse.

Til rector och de høylærde i Kiøbenhaffn.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi woris bygmester m. Hans Anemøller naadigst haffuer anbefalet at skulde lade ligge gulfuet med bielcker och deeler vdi Wor Frue kiercke offuer alt liige fra dørren gandske igiennem och den saa forhøye, at de, som skall bære liiget den dag, begraffuelset skeer, desto bedre dermed kunde komme till rette, da bede wi eder och naadigst wille, at i hannem paa hans ansøgning forskaffer der till fornøden materialia och saa betale arbedslønen, at hand det straxen och inden forskreffne tiid kand lade forferdige, efftersom det hannem aff os wiidere naadigst er anbefalet. Slagslund 26 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 276.

717. 31 Okt. 1647.

Borgerskabet skal laane Kongen Husredskaber ved Prinsens Begravelse.

Claus Raffn, byfouget i Kiøbenhaffn, fick breff at were slotsfougden paa Kiøbenhaffns slott beforderlig paa hans ansøgning, at hand huis tin och messing, som till begraffuelset behøffues, hos borgerskabet kand till laans bekomme, efftersom det vdi dislige tilfelde altiid pleyer at skee. Frederiksborg den 31 octobris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 279.

718. 23 Nov. 1647.

Om Reparation af Ladegaarden.

Til m. Hans Anemøller.

Christ. 4tus. Wor gunst tilforn. Efftersom wi aff din vnderdanigste beretning naadigst erfarer, det planckewerck, som staar om swiinhawen wed Ladegaarden, med stor bekostning igien at skulle repareris och den største deel aff planckerne intet at due, da ere wi naadigst till freds, at du slaaerne, som tienlige ere, maa lade bruge till at legge offuer broene, huor det fornøden giøris paa forskreffne Ladegaards marcke; de beste deler och stolper wille wi och naadigst, at du skall lade bruge till at forbedre øxenbosene med; resten, som

Digitized by Google

intet daer vden till at brende, det wille wi naadigst lade bruge vdi Tucthuset till børnenes fornødenhed der sammesteds. Hafniæ den 23 novembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 285—86.

719. 28 Dec. 1647.

Om Undersøgelse af om der findes Vandrender gennem en Hieronimus Phal overdraget Grund.

Til hoffmester.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hieronymus Phal, wor wognmester, vnderdanigst giffuer tilkiende, huorledis nogle Kiøbenhaffns byes render aff marcken ind i byen skall gaa igiennem den pladtz, som wi hannem naadigst inden for det ny werck for vndt haffuer och hand allerede et hus paasat, med vnderdanigst begiering, wi borgemester och raad i wor kiøbsted Kiøbenhaffn wille lade befale den anordning at giøre, at samme wandrender fra den hannem bewilgede pladtz maatte tages, och wandet igiennem de almindelige tilforordnede gader i byen ledes, paa det bemelte render hannem ey skulde were till skade, om de en gang brøstfeldige bleffue och hielpes skulle, efftersom de vnder hans bygning skall were lagde, da bede wi eder och naadigst wille, at i den tilforordnede wandkickere lader tilholde des beskaffenhed at forfare och siden sig der om at ercklere om och huorledes det best skee kand vden andres klage och skade. Fredericksborg den 28 decembris 1647.

Sæl. Tegn. XXIX. 297.

720. 8 Jan. 1648.

Om Overslag over hvad Tøjhusets Opbyggelse vil beløbe sig til.

Til riigens hoffmester.

Christ. 4tus. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom riiget største mact paaligger, at Tøyhuset snart igien bliffuer opbygt och ingen anden middel der till nu wiides kand en commissarie tolden, da bede wi eder och naadigst wille, at i med forderligste lader giøre en offuerslag paa huad forskreffne bygning kand komme at koste och siden dereffter kand worde resolveret, huor meget aff forskreffne commissarie told aarligen till forskreffne bygnings fortsettelse fra festningerne kand mistes. Fredericksborg 8 janvarij 1648.

Sæl. Tegn. XXIX. 300.

Digitized by Google

721. **19 Feb: 1648.**

Tømret af Stilladserne ved den ny Regenskirke overlades Professorerne til deres Residensers Forbedring.

Her Christian Thommissen fick breff anlangende at lade enhuer aff professorene vdi universitetit i Kiøbenhaffn bekomme och følgactig bliffue det tømmer, som er brugt til stilling for embedtsmendene wed den ny Regentzkiercke, naar det ey lengere till stillingen fornøden giøris, at de dermed kunde reparere dieris gamle residencer, efftersom enhuer nødwendigst beheffuer. Fredericksborg den 19 februarij 1648.

Sæl. Tegn. XXIX. 309.

722. **22 April 1648.**

Søpas for Gødert Brams Skib til Spitsbergen.

Til Gødert Bram.

Danmarcks rigis raad giører witterligt, at efftersom Gøddert Bram, borger och indwaaner vdi Kiøbenhaffn, acter sit skiib Charitas kaldet till Spidtzberg paa hwalfang at afferdige, som Ede Sinnesen er commandeur och skipper paa, och siden effter leiligheden tillbage igien, thi bede wi wenligen Danmarckes och Norges riigers wenner och naboer saa och biude och befaler forskreffne riigers admiraler, skibs capitainer och vdliggere i søen saa well som fougder, embidtsmend och alle andre forskreffne riigers vndersaatter, som forskreffne Ede Sinnessen paa samme reise hender for at komme, at i hannem med forskreffne skiib och alt indhaffuendes lader passere och repassere, ey giørendes hannem derpaa nogen forhindring, och dersom hand aff storm och wweir indtrenges vdi nogen eders haffner, i da for billig betallning wille vndsette hannem med folck, ancker, toug, fætallie och huis andet, hand kand beheffue och eder om anmoder, det wille wi med forskreffne riigernes wenner och naboer vdi slige eller andre maader igien forskylde. Hafniæ 22 aprilis 1648.

Sæl. Tegn. XXX. 20.

723. **20 Juli 1648.**

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til leensmendene i Sæland.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst wille, at du wore och cronens bønder vdi Croneborg leen tilholder, at de effter jordbogens summarum offuer forskreffne leen, som beløber sig 5290½ tønder korn, 26 karle beregnet aff huer 200 tdr. korn, en karl huer med en skoffuel och en spade till den 24 augusti førstkommendes hiid fremskicker till at arbeide paa festningen her wed wor kiøbsted

Digitized by Google

Kiøbenhaffn, och at de dennem paa fiire maaneders tiid med vnderholding forsiuner eller i steden for huer karl j rdlr. om wgen fremskicker. For det øffuerige aff jordbogen, huor aff icke fuldkommelig kand holdes en karl, wille wi naadigst, at de bønder vdi samme leen, som intet vdi forbemelte karle at holde tilkommer, skall giffue om wgen i forskreffne leen 2 m℔ xj ß, och at de det till samme tiid lader fremkomme. Huilcke som nu karle eller penge fremskicker, de skulle sig hos os elskelig Axell Wrup till Belteberg, wor mand, tiener, bestaltet oberster till foedts och gouverneur vdi wor befestning Christianopel, angiffue och sig lade indskriffue eller penge leffuere. Begiffuer sig nogen derfra, inden forkreffne 4 maaneder ere vde, vden pass fra forskreffne Axell Wrup, den skall strax settes, huor och naar hand betrædes, paa Holmen i jern at arbeide, och at du giører den anordning, at dette vden forsømmelse efflerkommes och i werck stilles, dog efflerdi det er sildig paa aaret, waar best, at de, penge giffue wilde, strax paa en eller tu terminer effter huer andre dennem wille fremskicke, paa det des meere arbeide paa en tiid kunde foretages. Hafniæ den 20 julij 1648.

Sæl. Tegn. XXXI. 4.

724. **20 Juli 1648.**

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til Christen Skeel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom adelen her vdi wort land Sæland haffuer vdloffuet aff huer 200 tdr. hart korn, de haffuer, en karl at wilde vdgiøre, som paa festningen her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn kunde paa 4 maaneders tiid arbeide, eller en rdlr. om wgen till en dyctig karl at leye at wilde vdgiffue, da bede wi dig och naadigst wille, at du med forderligste adelen i bemelte wort land Sæland tilskriffuer om en dyctig karl aff huer 200 tdr. hart korn, de kunde haffue, till den 24 augusti førstkommendes endeligen hiid till wor kiøbsted Kiøbenhaffn att fremskicke och samme karle med nødwendig skouffl och spade och nødtørfftig vnderhold forsiuner eller och en rdlr. i stedet till en anden dyctig karl paa samme wort arbeid at leye hver vge fremskicker, dog efflerdi det er sildig paa aaret, waar best, at de, penge giffue wille, dennem strax wille paa en eller tu terminer effter huer andre fremskicke, paa det des meere arbeid paa en tiid kunde foretages, och skulde samme penge till os elskelig Axel Wrup till Beltebierg, wor mand, tiener och befallingsmand vdi vor festning Christianopel, leffueres. Hafniæ 20 julij 1648.

Sæl. Tegn. XXXI. 4.

21

Digitized by Google

725. 22 Juli 1648.

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til rector och professores vdi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi wore och cronens saa well som adelens tienere her vdi wort land Sæland haffuer ladet tilsige, at de, liige som vdi forleden aar skeet er, skulde aff huer tu hundrede tdr. korn en karl fremskicke, som paa festningen her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn kunde arbeide, eller och penge i det sted at fremsende; huilcket effterdi i och aff eders universitets goedts haffuer bevilget, da bede wi eder och naadigst wille, at i i liige maader alle forskreffne universitets bønder och tienere tilholder, at de liige wed wore och adelens effter bemelte eders universitets jordsbogs summarum (som beløber sig i hart korn 3077 tdr. 1 skp., 15 karle, beregnet aff huer 200 tdr. korn en karl, som før er sagt), huer med en skoffuel och en spade till den 24 augusti hiid fremskicker till at arbeide her paa forskreffne festning, och at de dennem paa fiire maaneders tiid med nødtørfftig vnderholding forsiuner eller i stedet for huer karl en rdlr. om wgen fremskicker. Huilcke som nu karle eller penge fremskicke, de skulde sig hos os elskelig Axell Wrup etc. angiffue och sig lade indskriffue eller penge leffuere. Begiffuer nogen sig der fra inden forskreffne fiire maaneder ere vde vden pass fra forskreffne Axell Wrup, den skall strax settes, huor och naar hand betrædes, paa Holmen i jern at arbeide, och at i giører den anordning, at dette vden forsømmelse effterkommes. Dog effterdi det er sildig paa aaret, waar best, at de, penge giffue wilde, dennem strax wilde paa en eller tu terminer effter huer andre fremskicke, paa det des meere arbeide paa en tiid kunde foretages. Hafniæ den 22 julij 1648.

Brev af lignende Indhold og samme Datum til Roskilde Kapitel, hvis Jordegods beløber sig til 9201 Tdr. 2½ Skp. 1¼ Ottingkar Hartkorn.

Sæl. Tegn. XXXI. 5.

726. 3 Dec. 1648.

Hr. Joakim Gersdorf skal fungere i Rigens Hovmesters Sted.

Borgemestere och raad finge breff i Kiøbenhaffn anlangendes at were tiltenct at parere her Jockum Gersdorph vdi alt, huis hand dennem vdi riigens hoffmesters frawerelse paa wore wegne commenderendes och befalendes worder. Hafniæ 3 decembris 1648.

Liige saadant breff finge borgemestere och raad i Christianshaffn.

Sæl. Tegn. XXXI. 38.

Digitized by Google

727. **27 Dec. 1648.**

Peder Svenskes Forpagtning af Ladegaarden opsiges.

Oluff Brockenhus fick breff anlangendes at opsiige Peder Suendske den forpactning, som med hannem giort er om Ladegaarden for Kiøbenhaffn, och hannem tilholde, at hand till førstkommendes Philippi Jacobi dag samme Ladegaard med des tilbehør till hannem offuerleffuerer. Fredericksborg 27 decembris 1648.

Sæl. Tegn. XXXI. 44.

728. **10 Jan. 1649.**

Om Tiltale mod dem, der have stjaalet ved Kroningen.

Byfougden i Kiøbenhaffn fick breff anlangende at tiltale med low och ret dennem, som fengslede ere for sølff och andet, som till crońingen er bleffuet bortstaalet, och dom offuer dennem hende; och naar dom offuer dennem ganget er, haffuer hand wiidere om Hans Mayestets naadigste resolution vnderdanigst at anholde, huorledes med dennem siden forholdes skall. Hafniæ 10 janvarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 50.

729. **15 Feb. 1649.**

Hr. Joakim Gersdorf maa kjøbe en Plads paa Christianshavn.

Her Jockum Gersdorph fick breff anlangende at maa handle med Hans Hoffmand om den begierte øde pladts liggendes vdi skandtzen paa Christianshaffn paa hiørnet wed Stranden, dersom han eracter forskreffne plads hannem vden fortificationens och andres skade vdi betaling effter hans begiering at kunde forvndes, huor heit hand da den antage skall, dog at hand effter hans egen erbydølse rundelet igien opfylder och siiden wed liige holder, huorom hans forretning hand i canceliet haffuer at indskicke, at hannem dereffter fornøden skiøde paa forskreffne pladz, om den hannem forvndes, giffues kand. Fredericksborg 15 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 59.

730. **16 Feb. 1649.**

Der skal udvises Bagerne paa Christianshavn en Plads til deres Boder.

Her Jockum Gersdorph fick breff anlangende at lade bagerne i Christianshaffn en anden pladtz, huor det beleiligst och vden andres skade skee kand, vdwiise till at holde brød fall paa i steden for den, de tilforne hafft haffuer och nu mist, och Hans Mayestet siden hans ercklering och beretning om dens lengde och brede tilskicke. Fredericksborg 16 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 59.

Digitized by Google

731. **17 Feb. 1649.**

Kongen vil, at der skal udbetales Penge til de Husarme, naar der er Midler dertil.

Her Jockum Gersdorph fick breff anlangende at erlegge till d. Jesper Brockmand, d. Hans Reisener, Hans Nickelssen och Hans Nanssen, borgemestere i Kiøbenhaffn, till de fattige husarmes vnderholding saa meget som mueligt er, naar hand middel der till haffuer. Fredericksborg 17 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 59.

732. **20 Feb. 1649.**

Kongens Vej skal aflaases.

Her Jockum Gersdorph fick breff anlangende at tilholde smeden paa Holmen, at hand med forderligste fornødne laase till kongens wey forferdiger och foreslaaer, huor fornøden giøres, efftersom det er at befrycte, at weyen gandske skulle bliffue forkiørd och forderffuet wed forestaaende tøe weder, dersom den icke i tiide bliffuer tillugt och i act tagen. Fridericksborg 20 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 61.

733. **20 Feb. 1649.**

Forbud mod at benytte Kongevejen.

Oluff Brockenhus fick breff anlangende alworligen at tilholde dennem, som paa weyen boer i hans leen, at de haffuer god och flittig indseende med, liigesom det i Christiani 4ti salig och høilofflig ihukommelse hans tiid skeet er, at ingen den ager eller bruger vden de, som det er tillat; saafrembt och nogen det at giøre sig vnderstaar eller tilfordrister, skall de derfore straffes, som wedbør. Fredericksborg 20 februarii 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 61.

734. **20 Feb. 1649.**

En, der har stjaalet paa Klædekamret og opbrudt Kirkeblokkene, skal hænges.

Christopher Lindenow, admiralen paa Holmen, fick breff anlangende med forderligste andre till affsky wed galge och green at lade henrette den fange, som paa kledekammeret haffuer staalet och kiercke blockene opbryt, dog at hannem fornøden tiid giffues till at berede sig christelig till døden. Fredericksborg 20 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 62.

Digitized by Google

735. **24 Feb. 1649.**

Om et Forslag til Kjøbenhavns Befæstning.

Hans Jacobssen fick breff anlangendes skriftlig at forfatte sine rationes och aarsager och Hans Mayt. dennem tilstille, huorfore hand formeener Kiøbenhaffn paa den maneer best at kunde forsickres och befestiges effter den affridtz, hand offuerleffueret haffuer. Fredericksborg den 24 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 63.

736. **26 Feb. 1649.**

Bønderne tilholdes at gøre Arbejde til Ladegaarden.

Oluff Brockenhus fick breff anlangendes at alvorligen tilholde bønderne, som ligger til Ladegaarden och med rette bør at arbeide, at de vdi rette tiide vden nogen forsømmelse forretter huis arbeid med pløyen, saaen, høsten och andet, de dertill at giøre plictig ere och tilforne giort haffuer, saa forskreffne Peder Svendske ingen billig aarsag giffues sig offuer dieris forsømmelse at beklage, saa frembt de icke derfor ville straffes som vedbør. Fredricksborg 26 februarij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 64.

737. **9 Marts 1649.**

Om Udbetaling til Vartov af de 80 Rdl. for S. Jørgens Mark og en Jordskyld i Graabrødre.

Til her Jockum Gersdorp.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Niels Pederssen, hospitalsforstandere vdi Wartov, for os vnderdanigst paa de fattiges wegne haffuer ladet andrage, huorledes wores kiere her fader salig och høilofflig ihukommelse haffuer till mageskiffte bekommet fra bemelte Vartov hospitall Sancte Jørgens marck med des ager och eng, som Ladegaardsmarcken her sammesteds er bleffuen vnderlagt, huorimod høibemelte woris salige her fader haffuer vdlagt de fattige till vederlag aff vor rentekammer aarligen 80 rdlr. in specie, huilcke penge de dog paa siuff aars tiid icke skall haffue bekommet. Derforuden skall høibemelte woris salige her fader haffue lagt vnder Tucthuset her vdi Kiøbenhaffn en waaning vdi Graabrødre, huoraff de fattige aarligen 3 dlr. j ℔ 5 ß j alb. jordskylde penge waar berettiget, som i liige maade aff woris rentekammer siden den tiid er bleffuen erlagt, dog nu paa nogle aars tiid er bleffuen wbetalt. Thi bede wi eder och naadigst wille, at i, naar middel der till er, lader betale till be-

Digitized by Google

melte fattige vdi Wartov hospitall, huis dennem vdi saa maade vdi woris rentekammer resterer. Hafniæ 9 martij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 71—72.

738. **9 Marts 1649.**

Vartov skal vedblive at have 2 store Læster Salt aarlig af Helsingørs Told.

Til tolderne i Sundet.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Niels Pederssen, hospitals forstandere vdi Wartow, for os vnderdanigst paa de fattiges wegne haffuer ladet andrage, huorledes woris kiere her fader salig och høilofflig ihukommelse naadigst skall haffue deputeret och giffuet till Wartow hospitall her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn aff wores toldboed vdi wor kiøbsted Helsingør aarligen tu store lester salt effter høibemelte woris kiere salige her faders fundatzes formelding, huoraff dog de fattige nu paa fierde aars tiid intet vden en liiden lest skall haffue bekommet, da bede wi eder och wille, at i de fattige vdi forskreffne hospitall lader bekomme, huis salt dennem i saa maade tilkommer och resterer. Hafniæ 9 martij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 72.

739. **11 Marts 1649.**

Om Regnskab for Voldarbejdet.

Til her Axell Wgerup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst formode, at der nu med tiden igien skall begyndes at arbeide paa woldene her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, da bede wi eder och naadigst wille, at i, førend der wed paa ny rørt worder, regenskabet lader forferdige och indlegge for os elskelig her Niels Trolle etc. och her Jockum Gersdorph paa huis der allerede i saa maade anwendt och bekostet er, imedens i offuer samme werck direction hafft haffuer, saa och lader opmaale huor meget der i samme tiid er bleffuen forfærdiget. Hafniæ 11 martij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 74.

740. **18 Marts 1649.**

Om Fiskeretten i Dammene og Gravene omkring Rosenborg.

Til her Jockum Gersdorph.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hans Merckel, wores fiskemester, for os vnderdanigst lader andrage, huorledes der skall begiffue sig irring och tuistighed imellem hannem och fougden vdi wores lysthawe Rosenborg anlangendes fiskeriet i dammene

Digitized by Google

och graffuerne omkring hawen der sammesteds, da bede wi eder och naadigst wille, at i dennem samptlige for eder fordrer, all dessen beskaffenhed med fliid erfarer och siden eder imod os vnderdanigst ercklerer, huad i hervdinden till woris tieniste best at were eracter, och samme eders erckleriug med forderligste i woris cancelie indskicker, paa det wi siden derom wiidere nødtørfftig och fornøden anordning kand lade giøre. Hafniæ 18 martij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 76.

741. 2 April 1649.

Om de Tydskere, der bo bag Børsen, skulle søge den tydske Kirke i Christianshavn eller i Kjøbenhavn.

Til her Jockum Gersdorph och bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, efftersom samptlig præsterne och skolens betiente vdi wor kiøbsted Christianshaffn beklager sig, at nogle aff dieris meenighed boendes bag Børsen skall søge den tydske kiercke her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, endog de selff vdi forskreffne Christianshaffn haffuer tysk prest, som tienisten i kiercken forretter, och de derfore icke haffuer billig aarsag dennem at vndskylde, at de woris danske sprog icke forstaar, som i wiidere aff hosføyede deres supplication haffuer at erfare, thi bede wi eder och naadigst wille, at i forfarer, huorledes dermed tilforne och hiidindtill haffuer weret holdet, och derom siden os eders vnderdanigste skrifftlig erckleriug tilstiller, at wi siiden anordning der vdi kand giøre, som nødig eractes, och wi for wiidere dieris offuerløb were forskaanet. Hafniæ 2 aprilis 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 82—83.

742. 5 April 1649.

Om Skøde paa en Plads og en gammel Mur paa Skarnholmen.

Her Jockum Gersdorp fick breff anlangende at efftersom Peder Pederssen, slotsskriffuer, vnderdanigst lader anholde och begiere, at hannem for betalling en øde pladtz med et stycke gammel muur wed enden liggendes paa Skarnholmen imellem Lauridtz Hammer och Johan Etterssen dieris pladtzer sammesteds maatte forvndes, da saa frembt hand eracter det vden skade at kunde mistes, maa hand med forskreffne Peder Pederssen paa Hans Mayestets wegne slutte och accordere, huad hand derfor giffue skall, saa will Hans Mayestet hannem siden tilbørligen skøde derpaa aff canceliet lade meddeele. Hafniæ 5 aprilis 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 86.

Digitized by Google

743. **14 April 1649.**

Jagten fredes i 1½ Mils Afstand fra Byen.

Til jegermesteren.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst komme vdi forfaring, huorledes mange sig skall tilfordriste at skyde och jage her omkring wor kiøbsted Kiøbenhaffn, da efflerdi wi os den lyst och herlighed alleene vill haffue forbeholden, bede vi dig och naadigst wille saa och alworligen hermed befale, at du wores skouff riidere tilholder, at hand ingen paa halffanden miil wegs nær bemelte wor kiøbsted Kiøbenhaffn tilsteder enten at skyde eller hitze, och huis hand nogen herimod befindendes eller antreffendes worder, hand da vden nogen persons anseelse os det tilkiendegiffuer, och huis hunde hand hos dennem findendes worder, maa hand vden nogen affsky ihiel skyde; dog huis nogen med falcke kunde worde betreffet, dennem haffuer hand fri och vbehindret at lade passere. Hafniæ 14 aprilis 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 89—90.

744. **26 April 1649.**

Om Betalingen for de to Pladser paa Skarnholmen (jfr. Nr. 742).

Til her Jockum Gersdorph.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom i paa wores naadigste behag haffuer accorderet med os elskelige Peder Pederssen, slodsskriffuer her paa wort slott Kiøbenhaffn, om tuende pladtzer liggendes paa Skarnholmen effter offuerleffuerede affmaalings widere indhold, huorfore hand till os och chronen skulle giffue och erlegge 260 sldlr., da wille wi naadigst, at hand forskreffne penge paa wores rentekammer skall leffuere, huor hand och tilbørlig derfore skall bliffue quiteret. Hafniæ 26 aprilis 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 92.

745. **2 Maj 1649.**

Dæmningen ved Emdrup Sø skal sættes i Stand.

Borgemestere och raad i Kiøbenhaffn finge breff at were tiltenct den demning wed Emdrup see, liigesom de tilforne giort haffuer, at reparere och wed liige holde, saa frembt de icke wille suare til huis skade deraff følger. Hafniæ 2 maij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 94.

746. **7 Maj 1649.**

Om Renteskrivernes Betaling for deres Del i Voldarbejdet udenfor Nørreport.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom affgangne Claus Oem, forrige woldmester, hans efterlatte hustru for os vnderdanigst klage-

Digitized by Google

ligen lader andrage, huorledes en deel aff renteskriffuerne skall restere med de penge, som de aff fiire der till forordnede commissarier i forleden feyde bleff taxeret for at skulle vdgiffue till bemelte hendes affgangne hosbond for den stycke wold vden for Nørre port her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som med hannem bleff betinget at skulle forferdiges, med vnderdanigst begiering, de maatte tilholdes bemelte penge, som de i saa maade bleff taxeret for, hende med forderligste at tilstille, da bede wi eder och naadigst wille, at i tilholder saa mange aff renteskriffuerne, som i saa maade befindes at restere med huis penge, som de aff bemelte fiire commissarier bleff taxeret for till bemelte wolds forferdigelse at skulle vdgiffue, at de werer tiltenct bemelte Claus Øems hustru med forderligste derfore at contentere och fornøye, saa at wi for wiidere offuerløb kunde bliffue forskaanede. Hafniæ 7 maij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 95—96.

747. **24 Juli 1649.**

De fremmede Tiggere og andre, der ere stærke, skulle indsættes til Arbejde i Børnehuset.

Til her Jockum Gersdorp.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at efftersom os elskelig, hederlig och høylærd d. Jesper Brockmand, superintendent offuer Seelands stifft, med de andre fattiges forstandere paa de fattiges wegne her i staden hos os vnderdanigst haffuer ladet anholde och begiere, at wi naadigst till laans dennem wille forvnde en pladtz vdi wor Børnehus, huor de de fremmede betlere och andre, som stercke ere, kunde indsette och dennem med arbeid tuinge, at de der wed kunde haffue nogen fryct, saa at den store betlerie, som dagligen her i byen, byens egne fattige till fortrengsel, gaar i suang, nogenledes kunde forekommes eller med tiiden affskaffes, thi bede wi eder och naadigst wille, at i bemelte fattiges forstandere forneden pladtz i forskreffne wort Børnehus paa dieris ansøgning med forderligste vdwiiser, huor de indtil paa wiidere naadigst anordning bemelte betlere kunde indsette och till arbeid holde, dog vden nogen wores och cronens bekostning i alle maader. Hafniæ 24 julij 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 114. Et lignende Brev udstædtes samme Dag til de Fattiges Forstandere.

748. **1 Sept. 1649.**

Om Betaling af Drengeskatten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, efftersom wi med woris elskelig Danmarckes riiges raads raad, bewilling och samtycke en

Digitized by Google

enfant skat haffuer ladet paabiude, som till fiorten dage effter Michaelis førstkommendes i det allersieniste skall vdgiffues, da bede wi eder och naadigst wille, at i eder effter wort forrige breff till eder vdganget anlangendes drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskat 300 rdlr. in specie inden den tiid forskreffuit staar till land commissarier her i wor land Sæland leffuerer. Hafniæ 1 septembris 1649.

Aabent Brev af samme Datum om Defensionsskat, Kjøbenhavns Bidrag hertil opføres med 1500 Rdlr.

Sæl. Tegn. XXXI. 132.

749. **24 Sept. 1649.**

Raadmand Herman Thuresen maa til sin Datters Bryllup faa et stort og 2 smaa Dyr for Betaling.

Jegermester fick breff anlangendes at lade Hermand Thuresen, raadmand i Kiøbenhaffn, bekomme for betalling till hans daatters festensøll et stor diur och tu smaa diur. Flensborg 24 septembris 1649.

Sæl. Tegn. XXXI. 142.

750. **11 Jan. 1650.**

Om Portene, Befæstningen og de ny Pladsers Afstikning.

Til her Axell Vrup.

Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom [i] vnderdanigst lader andrage och berette fundamentet och muren til portene med bequemmeligste och med ringste omkostning att kunde erfaris aff grafferne, jmedens mand der haffuer kampestene i mengde och ved haanden, da ville vi naadigst, atti paa foraarett dermed strax skall lade begynde med platzerne att vdstiche och gaderne, saa vitt schee kand, att frembføre saa och med fortificationen, saa snart som jorden er aaben. Haffniæ 11 januarij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 182.

751. **24 Jan. 1650.**

Om Broen udenfor Befæstningen.

Til her Axell Vrup.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede eder och naadigst ville, att j [till] broen for festningen lader bestille fornøden materialia och siden dermed begynde dett første mueligt er. Haffniæ dend 24 januarij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 188.

Digitized by Google

752. **25 Jan. 1650.**

Johan Alter maa faa et Raadyr til sin Datters Bryllup.

Til jegermesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede dig och naadigst ville, at du Johan Alter paa hans ansøgning till hans datters brøllup forvden betalning lader følgachtig vere en raadyer, dett du och paa de steder haffuer at lade skyde, huor dett vildbaanen mindst til skade vere kand. Haffniæ dend 25 januarij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 188.

753. **10 Feb. 1650.**

Om Jost Stemands Gæld til en Hamborger.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Samuell Meyer, voris hoffapotecher, for os vnderdanigst lader andrage, huorledis hand paa Gierløff Langeberk (!) aff Hamborg hans vegne for kort tid siden ved rettens middell her i staden skall haffue ladett søge och tiltale Jost Stemand, borger och handelsmand her sammested, effter en byetings domb paa 784 ℛ 14 ß Lybsk, som hand bemelte Langebek skall skyldig vere, huor paa siden eders confirmation vjdere skall vere forhuerffuett, huor bemelte Stemand till sagens ophold och vdflugt skall haffue forhuerfuett voris steffning till herredage, rettens execution der med att forhindre, efftersom hand siden till byetingett skall haffue pantsett sin suoger ald hans godtz och formue, huor vdoffuer bemelte Langebek formedelst saadan hans vdflucht och ophold for sin betalling skulle kunde lide skade, wnderdanigst derfor begierendis, vi hannem her vdjnde ville vere behielpelig, att bemelte Stemand maatte tilholdis jntill sagens vddracht enten med penge eller vare nøyachtig borgen att stille och vdj rette at deponere. Thj bede vj eder och naadigst ville, att i bemelte Jost Stemand paa rettens vegne tilholder, att hand verer tilltencht bemelte ombtuistede goedtz och formue jntill saagens vdrag vdj retten in sequestro att disponere och nedersette, paa dett att bemelte Langebek formedelst saadan ophold i lengden iche skulle tage skade. Haffniæ den 10 februarij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 196—97.

754. **3 Marts 1650.**

Om en Trætte mellem Jakob Madsen og en Købmand i Narva.

Til Jørgen Seefeld, Niels Trolle, Jørgen Rosenkrantz och Oluff Daae.

F. 3. Helser eder os elskelige kierligen med Gud och vor naade. Vider, att efftersom der begiffuer sig iring och trette jmellom

Digitized by Google

os elskelig Jacob Madtzen, borgemester vdj vor kiøbsted Christianshaffn, paa dend ene och Carsten Andersen aff Narven paa den anden side, huorom endog vj effter hindis kierlighetts dronningens i Suerig naboevenlig intercession naadigst tilforn haffde anbefalett eder vore rentemestere dennem jmellom att forhandle dett beste mueligt vaar j mindelighed att foreene, haffuer parterne dog sig ey till nogen forligelsesmaahl villett beqnemme, mens bemelte Jacob Madtzen derimod paa sin side tillneffnd eder Jørgen Rosenkrantz och Oluff Daae, Carsten Anderson eder her Tage Tott och her Niels Trolle, och som dennem effter sagens befunden beskaffenhed der om enten i mindelighed eller ved endelig dom och sentence kunde adskille, och sampligen denne woris naadigste befallning derom till eder vnderdanigst verett begierendis, thj bede vi eder och naadigst ville, saa och hermed fuldmacht giffuer, att i retter eders leylighed effter med forderligst paa en beleylig och aff eder selff berammette tid och sted parterne for eder att indsteffne och dennem om forneffnde deris tuistighed effter de documenter, som for eder derom fremblagt vorder, effter och des befunden beskaffenhed enten i mindelighed jmellem att foreene, huor till i haffue eders største flid att anvende, eller och ved endelig dom och sentents att adskillige(!). Huis i och hervdinden enten i mindelighed eller ved endelig dom forrettendis vorder, dett haffuer i till parterne vnder eders hender och zignetter fra eder att giffue beskreffuet, som i ville andsuare och were bekient, ladendis dett ingen lunde. Haffniæ 3 martj 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 227.

755. **28 Marts 1650.**

De, der miste Jorder udenfor Østerport, der udlægges til dem, der have mistet Grunde indenfor Voldene paa Grund af Befæstningen, skulle have Vederlag paa Ladegaardsmarken.

Til her Axell Vrup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom nogle, som vden for dend nye Øster port vdj voris elskelige kiere her faders salige och høyloffuelig ihukommelses tid haffuer faat jorder, dennem nu jgien mister, i dett de andre vdleggis, som hauffuer inden for wolden mist haffuer, da ere vj naadigst tillfredtz, att i dennem, som forskreffne jorder mister, andre igien i dis steed aff Ladegaars marchen, huor dett bequemmeligst och minst till skade skee kand, maa vdvisis lade, huorpaa de siden om voris naadigste skøde haffuer att anholde. Dermed etc. Haffniæ d. 28 martij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 252.

Digitized by Google

756. **28 Marts 1650.**

De 17000 Rdl., som Samuel Meyer har betalt for Tugthuset, skulle afkvitteres i hans Tilgodehavende.

Til her Jochumb Gersdorff.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vj till os elskelige Samuell Meyer, voris hoffapotecher, vdi betalling for hans fordring hoes os och cronen naadigst haffuer affstaaet och affhent voris Tuchthus med huis der vdj naglefest befindis for 16000 rixdlr., saa och dett offrige boeskab, som dervdj er, for 1000 rixdlr., som beløber sig tillhaabe 17000 rixdlr., da bede vj eder och naadigst ville, att j bemelte sum paa 17000 rixdlr. paa hans fordring till vjdere richtighed lader affskriffue. Haffniæ den 28 martij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 253.

757. **8 Juli 1650.**

Eggert Eggertsen skal forlods have Betaling i Maren Christen Bentsens Bo.

Til rentemesteren.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Egert Egersøn, jndvoner her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffuer ladett andrage, huorledis Maren, affgangne Christen Bentzens her sammestedtz effter hindis till hannem vdgiffne handskrifftis lydelse 1100 daler hoffuett stoel skall vere skyldig, for huilche gieldtz fordring hand skall hafue forhuerffuett borgemesters och raadtz domb her samme stedtz, at hand vdj hindis godtz, huor dett findis, jndførsell och vdleeg etc. burde at nyde, huor effter hinder och ved domb till bytingett skall vere lougdag forelagt forskreffne hoffuett summa sampt dends forfaldene rente och anvende omkostning att betalle, och formedelst hun dett iche skall haffue effterkommett, skall hindis boe dend 28 maij sidst forleden om vdleg vere blefuen søgt. Mens efftersom der till gielldens affbetalling intett godtz skall vere funden, skall hun vere anmodett en vor elskelig kiere her faders salig och høyloffuelig ihukommelses vnderdanigste restsedel vdj betalling at vdlegge, dett hun dog ey heller giøre ville, huor paa hannem dog aff os elskelig borgemester och raad skall vere tillfunden bemelte Egert Egersøn strax att contentere och enten dend begierte restseedell till hannem att leuere eller och stille borgen eller borgen bliffue, huilchet forbemelte affgangne Maren Christen Bentzens dog icke skall haffue achtett eller efftérkommett, da effterdj bemelte Eggert Eggersøn vnderdanigst beretter sig ingen anden middell att vjde sin betalling ved att erlange, da bede vj eder och naadigst ville, att j huercken

Digitized by Google

forskreffne Maren Christen Bentzens eller nogen anden paa hindis vegne nogett paa forskreffne voris salig her faders restseedell lader erlegge och betalle, førend forskreffne Egert Egersen først forloddis for nogen anden hindis creditorer effter forige vdgangne domme for hoffuettstoell, rente och omkostning fuldkommeligen och nøyachtig der aff contenteret och betalt worder. Haffniæ d. 8 julij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 316.

758. **23 Juli 1650.**

Bestemmelse af Vognmændenes Friægter.

Til Jochum Gersdorff.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom samptlig vognmend her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn sig vnderdanigst souplicando for os haffuer beklagett, huorledis de med vore echer och reyser att giøre megett skall besuergis, huorfore dennem och en heel haab skall restere, som de vnderdanigst begierer dennem maatte betalis, da bede vj eder och naadigst wille, att i bemelte wognmend huis dennem beuislig befindis resterer, naar mueligt er och meddelen tillstrecker, lader aff betalle, och ere vi naadigst der hoes tillfredtz, att en huer wognmand her effter iche skall giøre mere end otte frj echer, som hidindtill och skeed er, och huis reyser de viedere paa voris vegne skulle giøre, att i lader giøre dend anordning, wille vj naadigst, att de strax derfore bliffuer betalt, ellers skulle de iche vere forplicht nogen eche att giøre. Haffniæ 23 julij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 325.

759. **26 Juli 1650.**

Om Landevejenes Vedligeholdelse.

Till bønderne i Kiøbenhaffns leehn.

F. 3. Helse eder menige geistlighedens, canichers, presters sampt Wartaus hospitals och andre, saa mange som voris saa vell som land veyen her vdj Kiøbenhaffns leehn pleyer att ferdig giøre, evindeligen med Gud och vor naade. Wjder, att effterѕom for os vnderdanigst andragis, huorledis i skall findis gandske fortræden till eders parter paa voris saa vell som landeveyen att forferdige, som i hidindtill haffuer vedligeholdett, da dog voris och cronens bønder deris anpart paa bemelte weye skall haffue ferdig giort, da bede vj eder och naadigst ville saa och hermed alvorligen befale, att i her effter verer tilltencht eders anpart och rettighed paa forskreffne veye lige som hid indtill med voris och cronens tiennere att forferdige,

Digitized by Google

saa frembt att i, som her vdinde findis forsømmelig, iche der for straffis som vedbøer. Derefter i eder kand vjde att rette och forholde och for skade att tage vare. Ladendis det ingenlunde. Haffniæ 26 julij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 326—27.

760. 5 Avg. 1650.

Om Ladegaardens Reparation.

Til her Jochum Gersdorff.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Effltersom os elskelig Peder Svenske hoes os vnderdanigst lader andrage och berette, att der vdj forleden storm skall vere blest aff Ladegaardens huse for wore slotte Kiøbenhaffn och Frederichsborg hen ved 1500 thagsteen, saa och att der skall findis nogen mangell paa blyerenderne saa vell som andenstedtz paa dend store lade her for forskreffne vort slott Kiøbenhaffn, huoroffuer er att befrychte, att tømmer verckett skulle tage skade, med mindre dett vdj tide bliffuer hiulpett, da bede vj eder och naadigst wille, att i giører dend anordning, att forskreffne mangell och brøstfeldighed paa forneffnde steder med forderligst bliffuer besichtigett och repareret. Haffniæ dend 5 augustij 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 334—35.

761. 16 Avg. 1650.

Om Undersøgelse af en Drabssag.

Til Kiøbenhaffens høylerde.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tillskicke eder herhos atskillige documenter angaaendn en drab sag begangen vdi Hospitalet her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn aff en, som formenis icke at vere ved sin fulde fornufft, dis leilighed i selff vidre deraff kand see och erfare, da efflterdi os elskelige borgemester och raad her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn hos os vnderdanigst haffuer ladet anholde och begiere, at eders censur och meening herom dennem maatte meddeelis, førend de vdi forskreffne sag kiender och dømmer, da bede vj eder och naadigst ville, at i huis der vdi passeret er med flid offuerweiger, den, som gierningen begaaed haffuer, for eder fordrer och her offuer hører och siden effter des befunden beskaffenhed os eders vnderdanigste betenchning tillstiller, huorledes i formeener billigen och forsuarligen der med at skulle procederis, huilchen forskreffne eders vnderdanigste betenchning i och med forderligste vdi voris cantzeli haffuer at indskicke. Haffniæ 16 augusti 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 385—86.

Digitized by Google

762. **11 Sept. 1650.**

Fru Ingeborg Arnfeld maa ikke hindre Borgmester Peder Pedersen i hans ny Husbygning.

Til frue Ingeborg Arnfeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at os elskelig Peder Pedersen, raadmand vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffen, for os vnderdanigst haffuer ladet andrage, huorledes till den herredage ao. 1649 imellom eder och hannem skall were dom gangen om eders fellis gauffell, och hannem da effter en contract skall were tilldømbt sine bielcher at lade indlegge och med anchere vdi samme gauffull befeste, huor fornøden giøres och der suibuerne paa eders side at lade følde; och effter at hand bielcherne vdi muren skall haffe ladet indlegge och dennem med ancher wille lade feste, skall i vdi begyndelsen det bewilget, medens der murmesteren dermed wille fortfare, skall i hannem det haffe forment och siden herfra bortreist och nøglen till stedet, som ancherne festis, skulle medtaget, hannem vdi hans vnder hender haffende bygning till forhindring, ophold och skade, med vnderdanigst begiering, wi hannem hervdinden till rette wille forhielpe. Thi bede wi eder och naadigst wille, at i bemelte Peder Pedersen imod wor och wore elskelige rigens raads domb ey lenger forhindrer eller opholder sine bielcher i muren med ancher at feste, medens stedet, huor saadant skee skall, lader obne, paa det hand med sin bygning, nu aarsens tid er, kand fortkomme och ei wed dis forhindring mere skade skulle tage, disligeste at i suibuerne paa eders side effter dommens formelding strax lader folde, som det sig bøer. Haffniæ 11 septembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 395.

763. **17 Sept. 1650.**

Om en Gældssag mellem Christoffer Thrøners Enke og Peder Mamon.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Marine, affgangne Christopffer Threners, indwonerske her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, for os vnderdanigst haffer ladet andrage, huorledis en her vdi byen wed naffen Peder Mamon hende en summa penge skall were skyldig bleffuen, som hand aff byfogden her vdi byen skall were tilldømbt hende at betale, huilchet och aff eder skall were confirmeret; och der hun hannem nu om betalling wed nam skall haffe willet søge, haffer hand vdi samme sag forhuerffued woris steffning till førstkommendes herredag, huilchet hun formeener allene at were giort sagen till forhalling, huoroffuer hun och befrøgter, at hand

Digitized by Google

imidler tid skulle søge aarsage sig herfra byen at begiffe, da bede wi eder och naadigst wille, at i bemelte Peder Mammon tillholder, at hand saa mange penge, som hand bemelte Marine Christopffer Threners er tilldømbt at betale, eller och des werd vdi retten deponerer eller och derfor stiller nøyagtig caution, indtill sagen till førstkommendes herredage er kommen till ende. Haffniæ d. 17 septembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 397.

764. **7 Okt. 1650.**

Anordning om Tiggere.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom wi daglig maa erfare och see for øyen den store vskickelighed, som her i byen findes, formedelst den mangfoldighed aff bettlere, som sig her i staden opholder, huilchet vell en part aff denne besuerlige dyre tid foraarsagis, mens allermest deraff at de vdi saadane tillfald wel-betenckte och meente atskillige forordninger icke saaledis tagis i agt och effter kommes, som det sig billigen burte, da haffer wi icke lenger kundet forbigaa eder hermed alworligen at paaminde och strengeligen befale, at i dermed haffer den tilbørlige indseende, som kongelige forordninger eder vnder straff tillholder och nocksom anwiser. Thi efftersom vdi woris elskelige kiere herr farfaders høylofflig ihukommelse forordning nocksom er beskickit, huorledis med føre och stercke, som sig med bettlen will nehre, forholdis skulle, huorledis de arme, som i meenigheden føed ere och hiemme haffer, fra andre adskillies skulle, vdi wisse register antegnes, med tegen forsørges, de andre byen forwiises, och de, som saadane forwiiste huser och herberger, straffis skulle och ingen almise meddelis, saa fattis da intet andet, end saadant effter denne meenighedens beskaffenhed bliffer tillbørligen effterkommet, vdi werck stillet och med idelig, vaffladelig och skarpeste opsiun wed lige opholdet. Thi bede wi eder och naadigst wille, at i aldelis ingen, som sunde och karske ere, tillsteder sig med bettlen at opholde, medens enten till arbeid eller vdaff byen forwises, ei heller nogen her i byen at omgaa och bettle vden allene de, som enten ere her fødde eller hiemme haffer, och dersom flere arme byen tillhørige befindes, end paa de fattiges huse aff deris wise och v-wise indkomme kand bliffe forsørgede, at de da aff de fattiges forstandere vdi en seerdelis bog wed naffn antegnis och giffes byens tegn, at de derved kiendis at høre byen till. Mens andre, som bede om allmise

Digitized by Google

vden samme tegen, aff stoderkongerne at paagribes, for de fattiges forstandere indstilles och aff dennem offerhøres, och hues de da befindes at høre till meenigheden och rette almise hoffeder at were, da dennem at giffes tegen, huis icke, da forwises byen och effter kongelig forordning tillbørligen straffes. Och paa det ingen bedrag med samme tegen skall skee, haffer wi naadigst for got anseet, at alle betlere huer fierding aar vdi de fattiges huser en gang tillsammen kommer, naar det aff predicke stolen ankundiges, och da effter den bog, huor deris naffne ere antegnede, offersees, om de haffer deris tegen, och da affordris deris tegen, som ere bortdøde, och andre giffes. Och dersom nogen imod forbud vnderstaar sig nogen fremmede och forviiste betlere at huse och herberge, de da effter forordningen at straffis som de, der huser andre fredløse. Och paa det at saadant hereffter vfeilbar kunde vdi werck stillis och idelig observeres, wille wi alworligen haffe paabudet, at dette, som forskreffnet staar, aarligen aff predickestolene i alle kierckerne forkyndes paa de tuende tider, naar de andre kongelige forordninger vdi meenighedsens paahør opleses. Haffniæ 7 octobris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 403.

765. **15 Okt. 1650.**

Om Udredelse af Drengeskatten.

Til borgemester och raad vdj Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wider, efftersom wi med woris elskelige Danmarchis rigis raads bewilling och samtyche en enfant skatt haffuer ladett paabinde, som til førstkommende Martini dag skal vdgiffuis, da bede wi eder och naadigste wille, at i eder effter woris forrige breff thil eder vdgangett anlangende drengeskatten aff wor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 300 rixdaler in specie, inden den thid forskreffet staar, thil landcommissarierne hervdi wor land Seeland leffuere. Haffniæ den 15 octobris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 411. Aabent Brev om Defensions-Skat dateret Haffniæ 15 octobris anno 1650; heri opføres København med et Bidrag af 1500 Rigsdaler.

766. **12 Nov. 1650.**

Om Betaling for Vinduerne i Holmens Kirke.

Til mester Bertel glarmesters quinde.

F. 3. Effltersom affgangne mester Bertel glarmesters forbeneffente quinde hos woris elskelig kiere her fader, salig och høyloffiig ihukommelse, haffuer ladett anholde om betalning for winduerne, som

Digitized by Google

forneffntte hendis hosbund haffner forferdigett vdj Holmens kirche och derpaa da forhnerffnett naadigste befalning. att forneffntte Holmens kirchis kirche werger hender efterhaanden aff forneffntte kirches forraad forneffntte arbeide skulle lade betale, och hand(!) sig nu vnderdanigste beklager dett iche endnu att were efterkommett, da er woris naadigste willie och befalling, att forneffntte kirchewerger forneffntte arbeid efterhaanden skal betale effter forneffntte woris elskelig kiere her faders der om vdgiffuen naadigste befalning. Haffniæ den 12 novembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 433.

767. **24 Nov. 1650**

Kaspar Herbach faar Korn i Løn istedenfor Penge.

Til Oluff Brochenhus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigste wille, att du os elskelig mester Casper Herbach vdaff Kiøbenhaffns lens jordbog och indkombsten aff rug och byg eller haffre, indthil anden anordning skeer, aarligen lader følgachtig were vdj hans besolding saameget som 400 rixdaler sig bedrage kand, kornett anslagen effter capittels kiøb, dett eder och siden aarligen, saalenge forbemeltte anordning warer, saaledis paa woris rentterj skal bliffue gott giortt. Den 24 novembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 442.

768. **2 Dec. 1650.**

Gødert Bram faar Jordegods af Kongen i Gælds Betaling.

Til her Tage Thott.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wi naadigste er thilfredtz, att os elskelig Giøeder Bram, borger och indwoner vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, maa paa hans thilkraff for tieniste vdi forleden feide giortt vdi betalning bekomme de tho tredie partter vdj samlet gods eller vdleg. Haffniæ den 2 decembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 445.

769. **16 Dec. 1650**

Peter Motzfeld skal hjælpes til Rette.

Til borgemester och rad vdi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad Petter Modtzfeldt aff Køllen hos os vnderdanigste supplicando lader andrage, kand i aff hans hosføyede supplication widere see och erfare, thi bede wi eder och

Digitized by Google

naadigste wille, att i hannem hervdinden, sauitt low och rett thilsteder och med retten skee kand, thilrette forhielper, saa wi for widre hans offuerloff hervdinden kand were forskaanett. Haffniæ den 16 decembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 457.

770. **27 Dec. 1650.**

Det skal undersøges, hvad Henrik Müller og Herman Mercker have leveret af Kramvarer til Kongen.

Til renttemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigste wille, att i Baltzar Sechmand med hans bøgger for eder fordrer och deraff med flid forfarer, huad os elskelig Henrich Møller, tolder vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och Hermand Mercker, borger der sammestedtz, siden woris elskelig och kiere her faders salig och høylofflig ihukommelse dødelig affgang aff alle slags kramware thill woris och cronens fornødenhed haffuer leffuerett, huorom i och os siden haffuer att giøre vdførlig relation. Haffniæ den 27 decembris 1650.

Sæl. Tegn. XXXI. 465—66.

771. **8 Marts 1651.**

Bønderne maa betale Penge istedenfor at gøre Arbejde til Ladegaarden.

Til Oluff Brochenhus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wj naadigste erfarer, att bønderne her till wortt slott Kiøbenhaffn aldt for tungt att wille falde att driffue affelingen thil Ladegaarden her for bemeltte wor slott Kiøbenhaffn, da paa dett den kand conserveris och igien komme paa fode, ere wj naadigste thilfridtz, att de for ald arbeid thill beneffntte Ladegaard vdj nerwerrende aar maa forskaanes, dog skal de daa derimod tiltencht were derfore thil os vdj nerwerrende aar att vdgiffue 1200 rdlr., huorfore du forbemeltte wor och cronnens bønder dett saaledis effter deris tilstand haffuer imellem att ligne och lege, effter som rett, billigt och forsuarligtt kand werre, saa wi dette aar faae for forbemeltte arbeid vden nogen affkorttning forbemeltte 1200 rixdaller. Haffniæ dea 8 martij 1651.

Sæl. Tegn. XXXXII. 58—59.

772. **19 Marts 1651.**

Karl van Mandern maa fremdeles være befriet for Byens Tynge.

Til borgemester och raad vdj Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Carrel von Mandel vnderdanigste lader andrage och berette, att j imod woris

Digitized by Google

elskelig kiere her faders salig och høyloflig ihukommelses saauelsom woris egen hannem naadigste forvndte præviligie och benaadingsbreff skal søgge at gravere och med bys tyngge att belegge, da bede wi eder och naadigste wille, attj hannem vbehinderlig och vdi alle maader vperturberet lader nyde forbemelte woris elskelig kiere her faders saauelsom woris egen hannem forvndte previlege och benaading. Haffniæ den 19 martij 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 63.

773. **25 Marts 1651.**

Sværdfegerne skulle have Lavsartikler.

Borgemester och raad vdj Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom suerttfegerne her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn for os vnderdanigste klageligen haffer ladet andrage, huorledis dennem vdi deris handtwerch skall skee stoer indpas aff fremmede saauelsom sporemaggerne her vdj staden, i dett deris suenne eller drenge sig thil dennem begiffuer och enn deel aff deris lerdrenge tagis for tilig paa deris egen haand och dennem thil forprang sig her nedder setter, och dett aldtsammen aff dend aarsag, att de ingen richtighed imellem sig som andre handtwercher her haffuer, da efftterdj recessen vdi den anden bogs niende capittel vtrycheligen formelder, huorledis vdj slige tilfald forholdis skal, bede wi eder och naadigste wille, att j forbemelte suerttfeger tilholder, att de werer tiltencht wisse articuler och punctter att lade forfatte och eder lewere, huorwed de erachter deris handttwerch att kunde wed macht bliffue, huilche i siden haffuer at revidere, igiennemsee och der vdj saadan forordning att giøre, som i tienlig och mest practicabel erachter, och thil widre naadigste ratification och approbation os vnderdanigste thilstille lade. Dermed etc. Kiøbenhaffn d. 25 martij 1651. Vnder wortt zignett.

Sæl. Tegn. XXXII. 67.

774. **25 Marts 1651.**

Forbud mod Indførsel af fremmede Tiggere.

F. 3. Giøre alle witterligt, at efftersom os vnderdanigst andragis adskillige fremmede betlere til vands hid til vor kiøbsted Kiøbenhaffn imod voris udgangen forordning at føris, de andre rætte fattige herudi forskreffne vor kiøbsted Kiøbenhaffn til fortrengsel, da paa det saadant herefter maae affskaffis, ville vi naadigst paabudit haffue saa och med dette vort obne breff paabiude, at huer skipper, som sig

Digitized by Google

hereffter understaaer nogen fremmed betler hid til vor kiøbsted Kiøbenhaffn at føre, skal giffue derfor til de fattige thi rixdaller in specie, och om de ere flere, da skal hand giffue aff huer fem rixdlr. och derforuden paa sin egen bekostning bortskaffe dennom til de steder, som de frakomne ere, och imidlertid de her ere, sielf dennom underholde, huorefter enhuer etc. Giffuit paa vor slott Hafnia den 25 martij 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 68.

775. **10 April 1651.**

Om Professorernes Accise og at Langvaddam skal vedblive at tilhøre Universitetet.

Til de høylærde her i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst af eder haffuer verit begierendis, at y den paa 5 aars tid paabudne accise af huis y til eders egen husis fornødenhed lader brygge lige ved andre herudi byen ville udgiffue, huilchet y och med den condition skal haffue bevilget, saafremt dette iche maatte regnis eller komme eder til nogen præjudice eller forkrenchelse paa eders privilegier och friheder, da ville vi naadigst hermed haffue eder forsichrit, at af eder godvillig accises udgiffuelse iche skall komme eder eller eders effterkommere paa eders privilegier och friheder til forhindring eller forkrenkelse i nogen maader. Dernest efftersom y underdanigst giffuer tilkiende, at Langveds dam effter voris elskelig kiære her farfaders høyloflig ihukommelses fondation hører universitetet til, och y derhos beklager, at samme dam paa nogen tid skal vere eder bleffuen forholdit, da ere vi naadigst tilfreds, at den igien maae komme til universitetet och dertil hereffter ubehindrit forbliffue en eendeels see effter bemelte fondations indhold. Haffniæ den 10 aprilis 1651. Effter her cantzelers ordre.

Sæl. Tegn. XXXII. 74.

776. **23 April 1651.**

Jørgen Rosenkrands skal møde paa Bytinget i Dinas Sag.

Til Jørgen Rosenkrantz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Bede vi och naadigst ville saa och hermed fuldmact giffuer at møde nu strax paa bytinget her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn och der paa vore vegne at suare och høre huis der passerer udi de paaliggende sager, som der skal forhøris, at intet uloffigt eller urett bliffuer tilstedt, och huis der skeer rictigen udi tingbogen indføris. Och dersom noget andet er begierendis, da haffuer

Digitized by Google

du derimod paa vore vegne tilberligen at pretestere, saa viit ret kand vere, efftersom vi naadigst ville, at alting upartisk skal tilgaae, saa ingen billig aarsag giffuis sig offuer andit at besuerge, och haffuer du at begiere beskreffuitt huis i tingbogen indføris til din vnderdanigste relation, som du os vnderdanigst derom giøre skal. Haffniæ 23 aprilis 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 77.

777. 5 Avg. 1651.

Om Udskrivning af en Skat paa 1500 Rdl. ligesom Skat af Tjenestekarle og Købmandssvende.

Obne breff til Kiøbenhaffn om skatten.

F. 3. Helse eder alle vore kiære troe undersatter, borgemestere, raadmend och meenige borgere udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn evindelig med Gud och vor naade. Wider, at efftersom vi til rigens gields afleggelse en anseelig summa penge behøffuer saa och udi denne farlige tids tilstand til vore kiære och troe undersatters defension sampt landes och rigers nødvendig forsuar iche haffuer kundet forbigaae endnu en tid lang den ringe militie at continuere, som anordnit er, da haffue vi, i huor ugierne vi det och giorde, med voris elskelig Danmarchis rigis raads raad och samtyche naadigst for gott och nødigt eractit eder saa vel som andre vore kiøbsteder udi vort rige Danmarch om en muelig hielp at lade besøge, och haffuer vi naadigst ladet taxere vor kiøbsted forskreffne Kiøbenhaffn for it tusinde fem hundrede rdlr. in specie eller des værd, nemlig(!) slette march for huer daler udi god gangbar mønte. Disligeste skal och huer tienistedreng udi eders bye giffue en rdlr. in specie eller des værd, som forskreffuet staaer, saa och huer kiøbsuend meere effter deris formue. Thi bede vi eder och hermed biude, at y retter eder med samme penge til førstkommendis Martini dag at erlegge, som y saaledis ere taxerede fore. Disligiste en rdlr. in specie af huer tienistedreng saa och kiøbsuenne mere och effter deris formue til lantcommissarierne udi vor land Sieland den halffue part och den anden halffue part paa voris rentekammer at levere och fremsende, som den siden skal fremskicke och lade levere, huor vi hannom naadigst befalit haffuer, haffuendis herudinden flittig och tilberlig tilsiun at med forskreffne hielpes och contributions ligelse och leggelse retferdig omgaaes, saa den rige hielper den fattige, och huer dertil legger, efftersom hand handel, brug och næring haffuer. Saa och at aldeelis ingen kiøbsuend eller tienistedreng der udi byen, ihuo de tiene eller tilhøre, bliffuer forskaanit, och at y et rictig mandtal paa forskreffne kiøbesuenne och

Digitized by Google

tieniste drenge med forskreffne contribution fremskicher. Ladendis eder herudinden som troe och lydige undersatter godvilligen befinde. Wi ville igien vide och ramme eders gaffn och beste och vere eder alle och enhuer en naadig herre och konning. Datum Hafniæ den 5 augusti 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 146—47.

778. **5 Avg. 1651.**

Om Udredelse af Drengeskatten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi med voris elskelig Danmarchis rigis raads raad och samtyche en enfach skatt haffuer ladet paabiude, som til førstkommende Martini dag skal udgiffuis, da bede vi eder och naadigst ville, at y eder effter vor forrige bref til eder udganget anlangende drengeskatter aff vort kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt 300 rdlr. in specie inden den tid forskreffuet staaer til landcommissarierne udi vort land Sieland den halffue part och den anden halffue part paa vort rentekammer lader levere. Dermed etc. Hafniæ den 5 augusti 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 153.

779. **16 Avg. 1651.**

Om en Sag mellem Herman Turesen og Jørgen Lyskov.

Til borgemestere och raad i Christianshaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hermand Turesøn, raadmand udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, sig underdanigst beklager, at en ved naffn Jørgen Lyskouff boendis udi vor kiøbsted Christianshaffn skal vere hannom en summa penge skyldig, huilche hand och effter rictig handskrifft skal vere tilfunden at betale, huorpaa hand siden til ophold til nest kommende herredage skall haffue taget stefning med underdanigst begiering derfore, at forbemelte Jørgen Luskov maatte tilholdis at stille hannom caution, efftersom hand ellers befrycter, at hand skulde bliffue uvederhefftig, da bede vi eder och naadigst ville, at y bemelte Jørgen Luskouff tilholder, at hand forbemelte Hermand Turesøn neyactig caution stiller for forbemelte summa, som hand hannom med rette befindis skyldig at vere och nu er tilfunden at betale, indtil sagens uddrag, eller och saa meget udi retten disponerer, som det sig bedrage kand. Haffniæ den 16 augusti 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 163.

Digitized by Google

780. **14 Sept. 1651.**

Om Bønhasere i Skomagerlavet.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom skomagerlauget her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn for os underdanigst haffuer ladet andrage och beklage, huorledis dennom af adskillige bønhaser saa vel inden som uden byen udi deris handtverck skal skee indpas dennom til største skade och affbrech, da bede vi eder och naadigst ville, at y giører den anordning, at saadanne bønhasere bliffuer afskaffede, saaat skomager lauget ved deris forundte privilegier kand erholdis. Haffniæ 14 septembris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 179.

781. **11 Okt. 1651.**

Om Undersøgelse af en ulykkelig Hændelse mellem 2 Hofjunkere.

Til Adam Hendrich Pentz och Otthe Krag.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom sig en ulychelig hendelse her udi voris residentze stad forgangen natt haffuer tildragen imellom tuende voris hoffjunchere, huoraf den ene allerede er død och den anden dødelig forvundt, da paa det mand om forskreffne sags och ulychelig tilfalds rette beskaffenhed kand vorde til grunde informerede, bede vi eder och naadigst ville, at y med forderligste saa mange hoffs betiente, som derhos veret haffuer, for eder fordrer och med flid af dennom fornemmer, huorledis tilgangen er, baade første och anden gang forskreffne hoffjunchere til fods och hest med degener at haffue veret sammen, da den ene først skal vere bleffuen forvundt, och den anden siden slett ihielstuchen, huorom y eders skrifftlig berettning och relation haffuer at forfatte och os tilstille. Hafniæ 11 octobris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 194—95.

782. **11 Okt. 1651.**

Om Undersøgelse af Kaspar Markdanners Lig. Jfr. Nr. 781.

Til doctor Oluff Worm, dr. Simon Pauli och doctor Mott.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at y straxen besichter afgangen Caspar Marchdans døde legeme och den skade, huor af hand død er, tagendis til eder le Sage, m. Marchus, voris badskere, och m. Morten boendis herudi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huoreffter y os siden eders underdanigste udførlig skrifftlig beretning haffuer at tilstille om forskreffne skadis beskaffenhed, och

Digitized by Google

huorledis y formeener hannom den at haffue faaet enten offuen eller neden fra, efftersom der formeenis, att hand den til hest skal haffue fangett. Hafniæ 11 octobris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 195.

783. 25 Okt. 1651.

Om Afregning med Jakob Madsen, Henrik Ridemand og Niels Olufsen.

Til Jacob Matzøn med flere.

F. 3. Er voris naadigste vilie och befaling, at borgemester Jacob Matzsøn med forderligste paa renteriet skal udlevere sine afregninger, for huis hand haffuer leverit, ved rictig dag och dato tid effter anden med rictighed derhos paa huad hannom och effter huis ordre derpaa er bleffuen betalt. Hafniæ 25 octobris 1651.

Lignende ordre til Hendrich Ridemand och deleskriver Niels Oluffsen.

Sæl. Tegn. XXXII. 201.

784. 12 Nov. 1651.

Ang. Gods i Mageskifte til Vor Frue Kirke og Slotspræsten.

Til Jørgen Rosenkrants.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wid, at efftersom os elskelig her Axel Wrup etc. forgangen tid siden haffuer bekommet voris naadigste befaling paa slots prestens vegne her til Kiøbenhaffns slott at møde tilstede, naar os elskelig Oluff Brochenhus och Otte Paavisk etc. effter naadigste befaling gods imellom os och os elskelig her Niels Trolle saa vel som Vor Frue kirche her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn saaoch slotspresten der sammesteds at ligne och ligge sig foretagendis vorder, da efterdi bemelte her Axel Wrup i andre voris erender nu er forhindret, bede vi dig och naadjgst ville, at du retter din leylighed effter, naar du derom advaris, udi bemelte her Axel Wrups sted at møde tilstede och foregiffue huis du derudinden paa bemelte slotsprestes vegne kand haffue at sige, saa och haffue indseende, at bemelte slotspræst skeer skiel och fyldest och siden tillige med forskreffne vore gode mend at forsegle och underskriffue. Hafniæ 12 novembris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 209—10.

785. 17 Nov. 1651.

Om Pengene til den ny Kirke.

Til her Hans Lindenov.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer, eder endnu iche effter voris forrige naadigste befaling af eders

Digitized by Google

kirchers beholding til den nye kirckis bygning her i byen at haffue fremskickett, langt mindre erklering om forskreffne beholding fremsendt eller eder herudinden effter recessen, som y billigen burde, retted, da bede vi eder och naadigst ville, at [i] strax en rictig designation under eders hand udi voris cantzelie indskicher paa eders leens underliggende kirchers beholding med seerdelis specification, huor stor den huos en huer kirche befindis, sampt och hos huem pengene paa rente staar, saa fremt y iche vil, at vi en anden god mand udi eders sted och leen forskreffne kirchers inspection skal betroe och befalle. Hafniæ 17 novembris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 213—14.

786. **22 Dec. 1651.**

Om Pengene til den ny Kirke.

Til her Axel Wrup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom vi naadigst kommer i forfaring, huorledis den tridie part af kirchernis beholding udi eders lehn, som vi effter voris naadigste missive til os elskelig Oluff Brochenhus etc., forrige lensmand paa vort slott Kiøbenhaffn, til den nye Regents kirchis bygning naadigst haffuer bevilget, ey endnu skal vere fremkommen och paa tilbørlige steder leverit, da bede vi eder och naadigst ville, at y den tredie part af kirchernis beholding udi eders lehn med forderligste lader indfordre och os elskelig dr. Lauritz Mortensøn etc. tilstiller och derpaa rictig fortegnelse udi voris cantzelie fremskicher. Hafniæ 22 decembris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 227—28.

787. **23 Dec. 1651.**

Magistraten faar ¼ af hvad der konfiskeres for Toldsvig.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at vi eder naadigst, indtil anden omordning skeer, ville haffue bevilget den fierde part udaf huis af eder hereffter for toldsuig confisquerit och til pris dømtt vorder, huorimod y igien skal tiltengt vere udi forskreffne sager effter toldrullen uden ophold at dømme, som y det acter at forsuare och vere bekiendt. Hafniæ den 23 decembris 1651.

Sæl. Tegn. XXXII. 229.

788. **10 Jan. 1652.**

Om Befæstningen.

Til commissarierne i Sielland.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom adelen udi vort land Sielland underdanigst haffuer samtycht en karl med skoffel och

Digitized by Google

spade aff huer 200 tønde hart korn effter rostieniste taxten til festnings arbejde for vor kiøbsted Kiøbenhaffn at ville underholde eller i steden for huer karl giffue 1 rdlr. om ugen och det at ville continuere udi trej aar och huer aar paa 4 maaneders tid, och vi nu naadigst erfarer, dennom dermed endnu at restere for it aar, da bede vi eder och naadigst ville, at y adelen udi vort land Sielland med forderligste saadant forstendiger, paa det den til sámme arbeide bevilgede karl af huer 200 tønder hart korn effter rostieniste taxsten ufeylbar kand vere her paa arbeidit med skouffel och spade i det aller seeniste den 5 aprilis førstkommendis och sig hos os elskelig her Axel Wrup etc. angiffuer och lader indskriffue, eller och i stedet for huer karl af huer to hundrede tønder hart korn fremskicher och leverer 1 rdlr. om vgen paa forskrefne 4 maaneders tid. Wi haffue iligemaade befalit vore lensmend her udi bemelte vort land Siælland af vort och cronens gods det samme at giøre och forrette, och haffuer y at giøre den anordning, at dette uden forsømmelse effterkommis och i verch stillis. Hafniæ 10 janvarii 1652.

Breve om Fæstningsarbejde:

til Fredericksborg og Abrahamstrup Lehne af 17 Jan. 1652.
- Roskilde Kapitel af 10 Jan. 1652.
- Cronborg Lehn af 18 Jan. 1652.
- Dragsholm Lehn af 10 Jan. 1652.
- Roskild Lehn af 10 Jan. 1652.
- Holbech och Suenstrup Lehne af 10 Jan. 1652.
- Tryggeveld Lehn af 10 Jan. 1652.
- Antvorskouff, Korsøer, Sæbygaards Lehne af 10 Jan. 1652.
- Kiøbenhaffns Lehn af 10 Jan. 1652.
- Ringsted Lehn af 10 Jan. 1652.
- Wordingborg Lehn af 10 Jan. 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 242—44.

789. **17 Jan. 1652.**

Om Befæstningen.

Til hr. Axel Wrup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom adelen herudi vort land Sielland godvilligen for nogle aar siden haffuer samtycht af huer to hundrede tønder hart korn effter rostieniste taxsten at underholde en karl med skouffl och spade at arbeide her paa festningen for vor kiøbsted Kiøbenhaffn udj trej aar och huer aar paa 4 maaneders tid, eller och i det sted giffue udi samme trei aar af huer 200 tønder

Digitized by Google

hart korn 1 rdlr. om uggen i 4 maaneder, dersom vi iligemaade naadigst ville bevilge det samme af huer vor och cronens 200 tønder hart korn, och vi naadigst erfarer endnu at restere it aar, som samme udloffuede hielp til arbeidet paa bemelte festning at fortsette iche er fremkommen, da bede vi eder och naadigst ville, at y vore och cronens bønder udi eders lehn tilholder, at de effter jordbogens summarum, som beløber sig 7122½ tønder 1 fd. korn, 35½ karle, beregnet af huer 200 tønder korn en karl, huer med en skoffl och en spade til den 5 aprilis førstkommendis hidfremskicher til at arbeide paa forskreffne festning och at de dennom paa 4 maaneders tid med underholding forsiuner eller i steden for huer karl 1 rdlr. om ugen fremskicher; for det øffrige aff jordbogen, huoraf iche fuldkommelige kand holdis en karl, ville vi naadigst, at de bønder i huert lehn, som intet udi forskrefne karl at holde tilkommer, skulde giffue om ugen udi Kiøbenhaffns lehn om ugen 3 m℔ 2 ß, och at de det til samme tid lader fremkomme. Huilche som nu karle eller penge fremskicher, de skulde sig hos eder angiffue och sig lade indskriffue eller penge levere; begiffuer sig nogen derfra, inden forskrefne 4 maaneder er ude, uden pas fra eder, den skal strax settis, huor och naar hand betredis, paa Holmen i jern at arbeide, och at i giører den anordning, at dette uden forsømmelse effterkommis och i verch stillis. Hafniæ 17 janvarii 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 242—44.

790. **23 Jan. 1652.**

Generaltoldforvalteren skal have Gang og Sæde foran alle Borgmestrene.

Til borgemesterne i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi nogen tid forleden naadigst haffuer for gott anseet at forordne, at general toldforvalter udi vort rige Danmarch skulde haffue hans gang och seede i alle forsamlinger nest den eldste borgemester udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och nogle af eder sig deroffuer haffuer besuerget, at y udi gang och sæde skulde skilles ad och iche gaa nest effter huer andre, som hidindtil skeed er, da paa det herudinden en vis skich giøris maae, och y effter eders begiering hereffter som tilforn kand gaae hos huer andre, haffuer vi naadigst for gott anseet, at general toldforvalteren skal hereffter haffue sin gang och seede nest for alle borgemestere udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn. Hafniæ 23 janvarii 1652.

Brev til Henrich Møller af samme Datum om det samme.

Sæl. Tegn. XXXII. 256.

Digitized by Google

791. **18 Feb. 1652.**

Om Vinterhavnepenge til S. Anne Bygning.

Til Henrich Møller, general toldforvalter.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wid, at efterdi saa intitt vist hidindtil om vinterhaffnepenge er bleffuen forordnitt, da ville vi naadigst, att hereffter, indtil anderledis befalitt vorder, skal tagis til forbemelte vinterhafnepenge til St. Anne biugning af indlendiske 4 ß och af udlendiske och fremmede 8 ß af huer lest effter skibenis drechtighed beregnitt. Dett som udi toldrullen findis indført huer gang at skal tagis af ind och udgaaende effter skibenis drechtighed, ville vi naadigst, saavitt bøyerter, ferger och baader angaaer, haffue forstaait, naar de paa fragt seyler och vare fører, medens naar de allene seyler och sig lade bruge paa fergeløb imellom kiøbsteder och lande nemlig Kiøbenhaffn, Malmøe, Korsøer, Nyborg, Helsingøer, Helsingborg, Callundborg, Aarhus och andre, skulde indtil paa videre naadigste anordning derfore forskaanis och fri passere. Hafniæ 18 februarii 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 271.

792. **10 April 1652.**

Om det Gods, som Bartskærlavet har faaet af Kongen i Gælds Betaling.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at efftersom Morten Sixen, badsker her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa samplige badskere lauges vegne for os underdanigst haffuer ladet andrage, huorledes den ene gaard i Poarp bye under Helsingborg lehn liggendes, som Suend Pedersen paaboer, dennom udi betaling til pant for deris gields fordring skal vere udi den dennom derpaa giffuen pantebref anslagen høyere end bemelte gaards landgilde findis i de gamle slottes jordbøger en otting honning, med underdanigst begiering derfor at bemelte otting honning maae dennom paa anden manere igien betalis och erstattes, da ere vi naadigst tilfreds, at i til bemelte badskers laug af det øfrige cronens gods, som til gieldens betaling er deputered, maa udlegge saa meget, som bemelte otting honning sig kand beløbe, dersom i ellers befinder forskreffne deris angiffuende sig saa at forholde. Hafniæ 10 aprilis 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 307.

793. **13 Maj 1652.**

Privilegier for Vintapperne.

Til borgemestere och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom sig imellom samptlige wintappere her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn och andre handtvercher,

Digitized by Google

som af viintappen sig och nære ville, tuist och irring haffuer begiffuett, saa vi den 7 aprilis 1651 haffuer verit foraarsaget forneden anordning derudinden at giøre, da ville vi naadigst, at i hereffter tilbørlig indseende skal lade medhaffue, at de borgere, som ere kiøbmend, silche-, klede-, vrtekremmere, skippere, guldsmede, balberere eller andre hantvercher bruger udi sluttet laug och embede, hereffter forskreffne vijntappere i deris handel och næring ingen indpas giører mod forskrefne voris naadigste anordning, och paa det vidre ulempe herudinden kand forekommis, da ville vi naadigst, at ingen af dennom, som hereffter søge borgerskab och iche haffuer lærdt fasbinder handtverck, maa tilstedis, naar de borger vorden ere, at bruge nogen tapperie eller handel med vijn och brendeuijn, dog skal dennom, som hidindtil sig haffuer nerit med øl och brendevijn at forskenche och selge och intit andit haffuer lært, iche vere formeent sig hereffter och dermed at ernere, at dennom iche middel til deris underholding skulde betagis, dog paa det her under ingen undersleif vijntapperne til skade skal begaaes, ville vi naadigst, at i med forderligste en vise dissignation paa dennom, som sig hid indtil deraf allene ernehret, skal forfatte lade och den udi voris cantzelie indlevere til videre underretning. Hafniæ 13 maij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 325.

794. — 18 Maj 1652.

Om Reparation paa Vejrmøllen bag Slottet.

Til her Axel Wrup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at i Johan Møller paa hans ansøgning til voris veyermøllis fornødenhed, som staar bag Slottet, lader følgactig vere tre støcher egetræ huer lang 16 allen til en foed under forskreffne mølle och it styche 24 allen lang til en spir til at tage møllen need och den igien at opreyse med, huilche i paa de steder haffuer at lade udvise, huor det mindst til skouffskade vere kand. Hafniæ 18 maij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 327—28.

795. — 18 Maj 1652.

Amagerne paa Ladegaardsmarken skulle indtil videre søge den ny Kirke udenfor Nørreport.

Til her Axel Wrup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer, at de Amagere, som boer paa Ladegaards march, iche skal

Digitized by Google

tilsinds vere saa snart self en ny kirche at lade bygge, som de tilforne hafde meent effter den derpaa dennom forundte bevilling, mens nogen tid skal ville søge en anden kirche, da bede vi eder och naadigst ville, at i dennom tilholder, at de søger den ny kirche uden Nørreport som deris rette sognekirche, indtil saalenge de self en anden opbygger. Hafniæ 18 maij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 329.

796. **21 Maj 1652.**

Om Adelens Restancer til Kjøbenhavns Befæstning.

Til Lauge Bech och Otthe Paavisk.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad adelen i vor land Sieland til Kiøbenhaffns festnings fortification effter den af dennom indgaaede bevilling udgiffuett haffuer, kand i af hosføyede derpaa forfattede designation videre see och erfare. Thi bede vi eder och naadigst ville, at i dennom, som med noget af trende aars samtychte bevilling at udgiffue resterer, med forderligst derom tilskriffuer och forstendiger, at de sig dertil bequemmer, saaat dett strax uden videre dilation eller ophold effter bemelte bevilling fremkommer, paa det at dett til den forordnede brug kand vorde anvendt. Hafniæ 21 maij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 334.

797. **24 Maj 1652.**

Om Ved til Glasbrænderen.

Til her Jochum Gersdorph.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst haffuer laditt forskriffue materie til at brende glas, da bede vi eder och naadigst ville, at i, naar forbemelte materie ankommen er, da glasbrenderen paa hans ansøgning, effter handen som hand dett behøffuer, forskaffer och lader bekomme 50 fafne ved til at fortsette forbemelte glasbrenderie. Hafniæ 24 maij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 339.

798. **2 Juni 1652.**

Johan Lehn maa for Betaling faa 2 Daadyr fra Kongens Vildtbane.

Til Hans Dibolt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, at du os elskelige Johan Liehn, borger och indvaaner udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, paa hans ansøgning lader følgactig vere foruden betaling tu daahinde, efftersom hand pengene derfore udi voris eget kammers haffuer erlagt, huilche forskrefne daahinde du haffuer at lade skiude

Digitized by Google

huor dett voris vildbane mindst til skade vere kand. Flensborg den 2 junij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 355.

799. **14 Juli 1652.**

Om en Trætte mellem Jørgen Lautrup i Flensborg og Lavrids Hammer.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad Jørgen Lautrup, borger och indvaaner udi vor kiøbsted Flensborg, for os underdanigst haffuer ladet andrage imod Lauritz Hammer, borger och indvaaner udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, kand i af hosføyede hans underdanigste supplication videre see och erfare, thi bede vi eder och naadigst ville, at i hannom derudinden til rette forhielper, saaat hand ey sig videre deroffuer med rette kand haffue at beklage. Flensborghus 14 julij 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 360—61.

800. **14 Avg. 1652.**

Om Udgivelse af et Skrift om Blodsot og hidsige Febre.

Til decanus och medici i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom blodsott saavelsom hidtzige febres iche alleniste her udi byen, mens endochsaa paa landitt findis at grassere, saa endog saadant af den høyeste Gud vel er fortient, eragtis dog udaf christlig omsorg for vore undersatter iche uraadeligt dertil at bruge saa vitt mueligt tienlige middel; thi bede vi eder och naadigst ville, at effterdi saa paa landit iche offuer alt findis medici, som den rige saa velsom den fattige kand betiene, at i eder med forderligst forsamler och eders meening opsetter, huorledes i formeener forskrefne grasserende siugdomme ved Guds naadige bistand best at kunde forekommis och dennom, som dermed befengt ere, til rette hielpes, huilchet i siden paa danske sprog til alles effterretning haffuer at lade publicere och tryche, haffuendis udi act herudinden saavel søgis den fattiges som den rigis beste, och iblant andit de middel foreskriffuis, som de fattige och kand mectig vere och aff sted komme. Hafniæ 14 augusti 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 366—67.

801. **6 Sept. 1652.**

En Mand bliver Lem i Vartov.

Til dr. Hans Reisen och hospitals forstandere i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst wille, at i, naar i hermed besøges, och saasnart platz udi Wartoug

Digitized by Google

ledig vorder, lader indtage Hans Olufsøn och eder imod hannom forholder lige ved andre hospitalslemmer sammesteds. Hafniæ 6 septembris 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 376.

802. **20 Sept. 1652.**

Om Mikkel Henriksens Beskikkelse som Slotspræst.

Til doct. Hans Resen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom vi naadigst haffuer antaget nerverende Michel Henrichsøn til at vere slotsprest her paa vortt slott Kiøbenhaffn, da bede vi eder och naadigst ville, at i hannem effter ordinantzen examinerer och offuerhører, om hand dertil befindes saa dyctig, som det sg bør, och hannom siden til prest vier och ordinerer, paa det hand samme sit embede strax kand intrede. Hafniæ 20 septembris 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 384.

803. **21 Sept. 1652.**

Om Udskrivning af 500 Baadsmænd.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville at i af vor kiøbsted Kiøbenhaffn forskaffer os 500 bodsmend, som i det seeniste offuermorgen sig paa Bremerholm hos os elskelig Jørgen Biørensøn etc. haffuer at angiffue, anseende, at vi en andeel bodsfolch udi en hast paa tre eller fire uggers tid behøffuer, huilche och for den tieniste, som imidlertid giørendis vorder, rictig skal bliffue betalte och fornøyede. Hafniæ 21 septembris 1652.

Brev af samme Datum om 50 Baadsmænd af hver af Byerne Malmø, Køge, Helsingborg, Helsingør och Landskrone.

Sæl. Tegn. XXXII. 385.

804. **22 Sept. 1652.**

Om Istandsættelse af Bolværkerne ved den ny Toldbod.

Til her Jochim Gersdorph.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer boelvercherne ved hafnen udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, synderlig de ved den ny Toldboed, at vere meget forfalden och brystfeldig, da bede vi eder och naadigst ville, at i lader med flid dett første mueligt er forfare, huad reparation bemelte bolverche uforbigengelig behøffuer, och huorledis de med mindst bekostning mueligt er kunde vorde for-

Digitized by Google

ferdiget, saaoch huor høyt i eracter derpaa omkostningen at kunde beløbe, saaat de nogenledis kunde vere hafnen til forsichring, siden ville vi os naadigst videre derpaa vide imod eder at resolvere. Hafniæ 22 septembris 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 385.

805. 8 Okt. 1652.

Udskrivelse af en Skat paa Tjenestefolk i Købstæderne til Fædrelandets Forsvar.

Obne breffue til geistligheden och borgerskabet i Fyen och Kiøbenhaffn.

F. 3. Helse eder vore kiære troe undersatter professores, prester, borgemester, raad och samptlige borgere boendis udi vor kiøbsted Odensee evindeligen med Gud och vor naade. Efftersom dett fornufftig er bleffuen efftertencht alle ordre om færdernelandens defension at vere forgieffuis udi dise vanskelig och vitt udseende tider, med mindre middel och derhos optenches, huorved en anseenlig summa penge kunde indsamlis til at giemmis och haffuis udi forraad, och derfore iblant anditt for gott er bleffuen anseet och bevilgett, at alle tieniste folch offuer ald Danmarch, mands eller quindis personer, enten de borgerskabet eller geistligheden i kiøbstederne tiener eller tilhører, ingen undtagen uden de seylendis, anlangende udi dette aar beregnit fra Michaelis førstkommendis dend fierde part af deris fuldaars løn paa tuende terminer skulde miste nemlig halfparten til Martini førstkommendis och den anden halffueparten til paaske dernest effter, huilchet huer hosbunde saaledes skulde indbeholde och landcommissarierne leffuere och dett siden i samme hans tieners, vere sig een eller flere, deris aarsløn at afkorte, huorimod vi naadigst haffuer bevilgett, att alle saadanne tienistefolch, som ellers nogen skatt skulde giffue, udi varende ene aar for ald anden skatt maa vere fri och forskaanitt. Wi tuifler ingenlunde paa, mens visligen formoder, efftersom saadant enhuers egen velstand, gaffn och conservation mest angaaer, at alle och enhuer vore kiere tro undersatter af geistligheden och borgere udi forbemelte kiøbsteder som gode patrioter herudinden, som forskreffuett staar, sig desto villigere ufortræden och redebon skal lade finde, heldst effterdi saadan deris godvillige udgifft iche til nogen anden brug, end som forskreffuett staar, nemlig federnelandens vern och protection skal bliffue anvendt och altsammen til den ende til huer provinces land commissarier leveris, som dett i landkisterne udi god forvaring hos dett anditt adelens godvillig hielp skal lade henlegge, huorfra det och ey skal tages, under hvad prætext

Digitized by Google

dett och vere kand, medmindre nogen uformodelig och hastig hendelse eller merchelig nød (derfra os dog den milde Gud bevare) rigett anstøtte, och ey uden bemelte land commissariers vilie eller vidskab deraf tagis eller forbruges. Tuifler derfore ingenlunde paa, at saadant af alle och enhuer af forbemelte geistlig och borgerlig stand boendis udi forbemelte vor kiøbsted Odensee jo med tilbørlig och skyldig redeboenhed och lydighed vorder efterkommmitt, huilchett vi stedtze med kongelig gunst och naade ville erkiende. Hafniæ 15 septembris 1652.

Ligesaadan breffue udgich til borgemester och raad och samptlige borgere i Kiøbenhaffn. Hafniæ 8 octobris eodem anno ut supra.

Obne breffue til geistligheden och de høylerde i Kiøbenhaffn om den fierde part af folcheløn, saa och til professorerne paa Soer. Hafniæ 1 maij(!) 1652.

Ligesaadanne breffue udgich til decanum och meenige professores paa dett kongl. adelig academie Soree. Hafniæ den 8 octobris eodem anno ut supra.

Sæl. Tegn. XXXII. 351—52.

806. **3 Dec. 1652.**

Hollænderne paa Ladegaardsmarken tilholdes til at holde deres Forpligtelser.

Til hr. Axel Wrup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer Hollenderne, som haffuer bygt paa Ladegaards marchen, iche tilbørligen at efterkomme det, de haffuer vedtaget och udloffuitt, der forbemelte platz och march dennom blef forundt, nemlig at forskaffe fornøden foder til en vis andeel øxen och faar, saaoch at levere en vis andeel smør til voris egen fornødenhed, huer skoelpund for en half march danske, huoraf de dog intit haffuer efterkommit, uanseet tit och offte derom er giort ansøgning, da bede vi eder och naadigst ville, at i dennom alvorligen tilholder, at de straxen och hereffter altid forneffnte deris contract efterkommer med forskrefne smørs leverants och quegs foring, saa fremt de iche dertil ville suare. Hafniæ 3 decembris 1652.

Sæl. Tegn. XXXII. 457.

807. **25 Jan. 1653.**

Kvinder og Børn, der tigge paa Gaderne, skulle tvinges til at arbejde for den bømiske Klædemager.

Til borgemester och raad vdi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom den Bemmerske klædemager sig beklager, att hand icke kand faa folck, som for penge for

Digitized by Google

hannem vill spinde, wanseet her mange store och sterche betler paa gaden omgoer, som deris føde dermed kunde fortiene, saa hand deroffuer er fororsagett att skriffue til vor kiøbstad Hamborg om dennom, som det giøre ville, da bede vi eder och naadigst ville, att i med di fattigis forstandiger forskaffer hannom saa mange qvinder och børn for billig betaling, som hand der till behøffuer, och dersom de sig icke der till ville brugge lade eller motvilligen anstiller, da haffuer i dennem att forvise byen eller och at straffe, som vedbør. Hafniæ 25 janvarij 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 477.

808. **11 Feb. 1653.**

Der skal hugges Ris og Skansekurve til det ny Batteri ved Toldboden.

Till her Axell Vrup.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi nadigst haffuer for gott anseett at udskicke nerverende trende archeliesbetienere Lavrends Bollou, Peder Hansen Ebeltofft och Johan Erichsen Hoffrikall till att lade opsøge och hugge her paa lehnens skoffue wiebircke, elle och hatselnøds riis till schandskurffue till det nye batterie ved Toldboen herudi vor kiøbstad Kiøbenhaffn, da beder vi eder och nadigste ville, at i bønderne tillholder, at di forbemelte archeliebetiendte herudinden all muelig befodring giøre och siden der till forskaffer fornøden vogne, saa det straxen kand vorde hidførdt. Hafniæ 11 februarij 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 487.

809. **2 Marts 1653.**

Restancerne for Afgiften af S. Jørgens Mark skulle udbetales til den afdøde Forstanders Enke.

Til rentemesteren.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom os vnderdanigst andragis och berettis, at de fattige i Varton skall restere for 11 aar vngefehr huis dennem aff voris elskelig kiere her fader salig och høyloulig ihukommelse er bevilgett aarlig for St. Jørgenns marck, huorfore affgangene Niels Pedersen forrige forstander haffuer verett foraarsagett dett aarligen att clarere, da bede vi eder och naadigst ville, att i hans efftherleffuerske effter haanden, som i middell der till haffuer, contenterer och affbetaler huis forbemeldte fatige udi Warton for forbemelte St. Jørgens march med rette tillkommer och forbemelte hindis hosbunde beviisliggiøris deraff att haffue udlagt. Hafniæ 2 martii 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 494—95.

Digitized by Google

810. **5 Marts 1653.**

Privilegium paa at besejle de Karaibiske Øer.

F. 3. Giøre alle witterligt, at wi wore vndersaatter participanterne, som de Carijbiske øer liggenndis vdi Westindien allerede vdi forleden aar beseylit och endnu her effter med huis widere medparticipanter, de till sig tager, ackter at beseyle, paa vnderdanigst ansøgning och begiering naadigst haffue bevilgit och tillat saa och her med bevilger och tillader, at de paa nest følgende aars tiid, saa frembt de ellers till forbemelte øer skiffve henskickendis vorder, maa nyde effterskreffne privilegier: 1. At aff huis skiffve och alle ware, hwad dett wære kannd, som her till aff disse riger och lande behøffvis at vdpassere och hensendis, dend tilbørlige told her saa vel som vdi Øresund giffvis och erleggis skall, vndtagenn aff huis till forbemelte skiffvis behoff nødig giøris och ellers vdi sig selffver fri for told kand være och tilforn indfortoldit er. 2. Huis folck disimidlertid till forbemelte hanndell fornødenn giøris maa fri och wbehindrit vdi freds saa velsom feyde tid brugis och medfølge. 3. Effter forrettit reyse och beholdenn hiemkomst maa de her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn holde deris nederlag och vden nogenn visitering med skiff och gods igiennem Sunnde(!) saa vel som her till byen fri indpassere, och huis ware deraff paa fremmede steder och lande igien vdskiffvis och fri vdladis, derimod skal de effter egen erbydelse tiltenckt være vdi enn summa strax saa megit for reysenns hiembkomst at erlegge, som de for vdgaaende baade vdi Sundit och her giort haffuer, effterdi saa meste partt aff forbemelte ware, som de derfra bekommer, dog paa fremmede steder igien vdskiffvis. Forbydendis etc. Hafniæ 5 martij 1653.

Sæl. Reg. XXIII. 441.

811. **22 Marts 1653.**

Om Bilæggelse af en Trætte mellem Mikkel Vibes Arvinger.

Til borgemester och rad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom der skall begiffue sig irring och trette imellem os elskelig Peder Wibe, vor mand, tiener, rentmestere och befalningsmand udi Herridsvadkloster, Simon Wibe, voris tydske cancelie forvante, Johan Leyen, borger och indvoner her i byen, och Christian Weiner, forskrefne voris tydske cancelie forvandte, om to tusind rixdaler och anden tillkraff, huorom de haffuer verett begerende, att os elskelig her Christian Thomesen till Stoffgaard, ridder, vor troe mand, rad, canceler och befalningsmand udi S. Knuds kloster i Odense, vid sin dom dennem vill imellem kiende och ad-

Digitized by Google

skille, efftersom bemelte Christian Veiners rett for hans bestillings skyld skall falde under bemelte voris canceler, da efftterdi bemelte vor canceler udi anden voris och rigens bestillinger er forhinderett, bede vi eder och naadigste ville, att i bemelte Peder Wibe, Simon Wibe och Johan Leyen paa deris ansøgning steffning udi bemelte sager imod forskreffne Christian Weiner angaende meddeler och dennem der om till endelighed kiender, dømmer och dett siden till parterne giffuer beskreffuen, som i vill ansuare och vere bekiendte. Hafniæ 22 martij 1653.

Sæl. Teg. XXXII. 507.

812. **24 Marts 1653.**

Haandværksmestrene skulle ikke betale fuld Tjenestefolkeskat af deres Svende.

Til borgemester och rad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst forfarer, att iblantt handtverchs suenne her udi byen stor wleylighed at skulle fororsage, dersom de och en deell aff deris løn som andre tienist folch skulle udgiffue, helst iblandt dennem, som tiener i vgs tall och deris løn huer vgge oppeberger, da ere vi naadigste tillfredz, att i med mesterne udaff huert haandverch, dett lideligst muelig er och efftersom deris tilstand er, handler, att di nogett udgiffuer, huor med och suennene siden for viidre udgifft her udinden skall vere forskaanett. Hafniæ 24 martij 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 508.

813. **24 April 1653.**

Udskrivelse af en Grundskat til Befæstningen.

Til borgemester och rad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Vider, att efftersom den høyeste nød udfodrer, att vor kiøbsted Kiøbenhaffns fortification med dett første bliffuer fortferdigett, da efftersom dett heele rige och i synderlighed di her i byen boendis høyligen mact paaligger, haffuer vi med vor elskelig Danmarch rigis raads raad och samtycke fornøden befunden alle och enhuer, som her udi byen grund och eyendom haffuer, om en muelig hielp at lade besøge, huilckett vi eracter saaledis liggelig och uden stor besuering at kunde udi verch stillis, att effter denne taxt, som gaarden her for kand settis aff huer hundrede dalers verd, som grunden och eyendom sig beløber, en rdlr. bleff udgiffuen. Thi bede vi eder och naadigst ville, att i saadant strax uden nogen forhaling lader forkynde och dereffter samme pengehielp hos alle de,

Digitized by Google

under eders jurisdiction høre, strax lader indsamble, saa di i dett seniste inden 14 dage kand vere hos eder med rictig designation att affordre; och efftersom voris elskelig rigis raad dett samme aff deris gaarde och eyendom att giøre haffuer bevilgett, saa tuiler vi ike de andre aff vore kiere och tro undersater aff adell saa vell som giesligheden, som her nogen gaarde i byen haffuer, io dett samme samtycker och effterkommer; vi ville och naadigst, at vore egen tiennere, som grund och eyendom i staden haffuer, lige vid andre skulle contribuere, paa dett ingen, som udi denne byes defension och conservation er interesseret, skulle forskonis, och skulle i samme penge hos alle och en huer lade indfordre, och dersom nogen herudinden veigrer aff dennem, som i icke haffuer att befale, haffuer i rictig specification att lade indligge, hereffter i eder uden all forsømmelse haffuer att rette. Hafniæ d. 24 aprilis anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 518—19.

814. **6 Maj 1653.**

Om Undersøgelse af Overlast, som 3 Borgere have tilføjet en Franskmand.

Til Claus Raffn, byefogett i Kiøbenhaffn.

F. 3. Effttersom Jean Preudhomme sig høytt besuerer offuer trende borger, som hannem faae dage forleden udi itt wertshuus skall haffue offuerfalden och megett ilde medhandlett, efftersom hand dett udi sin supplication till Hans Mayestet udførligen udfører, saa och derhos sig offuer byefogden besuerer, att hand offuer dennem ingen rett kand fae, da vill Hans Kongelig Mayestet strax om sagens beskaffenhed haffue byefogdens erckleriug, saa ochsaa hannem derhos befalett, att hand supplicanten uden ophold effter landslowen skall till rette forhielpe. Actum canceliet for Kiøbenhaffns slott den 6 maij anno 1653. Otte Krag.

Sæl. Tegn. XXXII. 526.

815. **12 Maj 1653.**

Den kgl. Enghave ved Valby skal indløses fra Panthaveren.

Til rentemesteren.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst haffuer for gott anseett strax att lade indløse en engehaffue liggendis vid Wallbye, som Wulff Raffn for nogen tid siden for en summa penge er bleffuen pandtsatt, da bede vi eder och naadigste ville, att i hannem straxen contenterer och betaler forbemelte summ, som forbemelte engehaffue or pandt satt er, och dermed voris till hannem udgiffne pandtbreff

Digitized by Google

indløse, anseende vi selff naadigste till sinds er forbemelte engehaffue till voris fornødenhed att lade bruge. Hafniæ 12 maij 1553.

Sæl. Tegn. XXXII. 527.

816. **2 Juni 1653.**

Peder Svenske skal give 500 Sletdaler for sit Kvægs Græsning paa Ladegaardsmarken.

Til rentemesteren.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Peder Suenske underdanigst lader anholde och begere, att gresningen, som hannem paa Ladegaards march her for vor kiøbstad Kiøbenhaffn bleff bevilgett till en andeell hans qveg, der hans forpactning var ude, hannem motte forundis for 500 s. dlr., efftersom hand vnderdanigst beretter icke mere derfore att kand taale att udgiffue, da ere vi naadigst tillfreds, att forbemelte gresning hannem mae forvndis for 500 slt. dlr. Hafniæ 2 junij 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 535—36.

817. **13 Juni 1653.**

Bartskærer Ertman Silleman skal examineres.

Decano och medicinæ professoribus i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigste ville, att i retter eders leylighed effter med forderligste udi tuende aff bardskerne her i byen deris nerverelse for eder att fordre nerverende Ertmand Silleman och hannem udi bardsker konsten offuerhøre, om i eracter hannem saa dygtig, att hand derudinden for mester kand passere, huorom i eders vnderdanigst censur med forderligste udi vort cancelie haffuer att indskiche. Hafniæ 13 junij 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 561.

818. **18 Juni 1653.**

Om en Strid mellem Tolder Jonas Heinemark og Hans Sørensen paa Christianshavn.

Til Gunde Rosenkrands, her Axell Vrop med flere.

F. 3. Helsne eder os elskelig Gunde Rosenkrands till Windinge, her Axell Wrop till Belteberg, rider, Olluff Brochenhuus till Hinleberg och Otte Pavisk, vor mend, tienere och befalningsmend paa vore slotte Calløe, Kiøbenhaffn, Tune, Wembe, Obijrde skibrede och paa vort slott Frederichsborg, kierligen med Gud och vor naade. Wider, att efftersom der haffuer begiffuett sig irring och tuistighed imellem os elskelige Jonas Heinemarch och voris tolder udi Øresund paa den eene och Hans Søffrensen, borger udi vor kiøbstad Christianshaffn paa den anden side anlangendes en plads paa bemelte Christians-

Digitized by Google

haffn, huor om gode mend ved voris och voris elskelig riges raads domb udi nerverende herredage er tillfunden, at kiende och dømme, och de eder der till paa begge sider haffuer tillbetroett, da bede vi eder och naadigste ville saa och hermed fuldmacht giffuer, att i retter eders leylighed effter till den 29 junij først kommendis paa aastederne eder att begiffue, desen beskaffenhed med flid att besictige och forfare och effter de documenter, som for eder der om fremlagtt vorder, dennem enten udi mindelighed imellem att forhandle eller vid endelig domb och sententz att adskille etc. etc. Hafniæ 18 junij 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 547—48.

819. **16 Juli 1653.**

500 jydske Knægte skulle arbejde paa Volden.

Til rigens marsk.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder och naadigste ville, at i giøre den anordning, at de seelandske søldater, som hidindtill her paa Wolden arbeydett haffuer, sig herfra och huer hiemb till sitt begiffuer, och i deris sted haffue i di femb hunder jydske knecte, som her offuer er commenderet her at ligge, och paa festningen att arbeyde lade. Hafniæ 16 julij anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 563.

820. **25 Juli 1653.**

Opfordring til Deltagelse i det frugtbringende Selskab. (Om dette se J. L. Wolff: Encomion Regni Daniæ 1654. S. 391—439).

Til borgemester och rad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom vi udi voris regerings indtredelse haffuer fundett rigett for forrige krigs och andre tillfalds skyld att stiche udi stor gield och besuering, huor aff den hid indtill, huor gierne och ombyggeligen dett och aff os er bleffuen seett och søgtt, for misvext och andre till rigens forsuar och wfor[bi]gengelige omkostninger, som disse vanskelige tiider haffuer medførdt, sig icke endnu haffue kundett reedett, da paa dett federnelandet en gang igien kunde komme paa fodde, fra saadantt paahengende last befries och forrad af penge udi forfallende occasioner (uden undersotternis besuering) att bruge till væije bringes, haffuer vi [aff] christelig omsorig for vore kiere undersotters vellstand iblandt andre os der till tienlig forslagne middell dette, som eder herhos tillskichis, med voris elskelig Danmarchs riges raads raad practicabel och gott befunden, och till den ende att alle sig desto bedre der udi kunde finde, och om den profitt och fordeell, som en huer [udi] lengden der aff kunde tillvoxe,

Digitized by Google

desto bedre forstendigis, dett udi trycken ladett udgaae, ey tuilendis, att alle och enhuer vore troe undersotter sig villig och redebon skall lade finde till att indtrede och en eller meire pladser effter sin tillstand der udi att tage, helst effterdi saa dett uden stor besuering och udleeg skee kand, alle och paa rendten aff deris indleeg faae forneden forsichring deris liffs tid, och dett derforuden till fædernelandens beste gerader, huilckett vi och imod en huer med kongelig gunst och naade igien vill viide att erkiende; thi bede vi eder och naadigste ville, att i borgerskabett her udi staden, saa viitt eder vidkommer eller angaaer, med skyldige flid saadant foreholder och till gemytt fører, paa dett forneden antall aff folch her till med forderligste kand vorde till veije bract och dette mact paaliggende verch verchstillig giordtt, huor om i oss med allerførst eders underdanigste beretning udi voris cancelie haffuer att indskiche. Hafniæ 25 julij 1653.

Brev af lignende Indhold udgik 13 Juli s. A. til Adam Henrich Pentz at foreholde »alle vore hoffbetiendte och tienere« Sagen.

Sæl. Tegn. XXXII. 569—70.

821. **12 Avg. 1653.**

Om Udredelse af Drengeskatten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

E. 3. Wor gunst tilforn. Wider, efftersom vi med voris elskelig Danmarcks riges raads raad, bewilling och samtyche en dobbeltt skatt haffuer ladett paabyde, som till førstkommendes Michaëlis dag skall udgiffuis, da bede wi eder och naadigste ville, att i eder effter voris forige breff till eder udgangett anlangende drengeskatter aff vor kiøbstad Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt sex hundrede rixdlr. in specie inden den tid forskreffuett staar till landcommissarierne i vort land Sielland at levere. Hafniæ 12 augusti 1653.

Af samme Dag er et Brev om Defensionsskat, hvori Kjøbenhavns Tilskud er sat til 3000 Rdlr.

Sæl. Tegn XXXII. 595.

822. **29 Sept. 1653.**

Jakob Høyer skal stille Raadmand Peder Pedersen Borgen for en Gæld.

Til borgemester och raad i Christianshaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wider, att efftersom os elskelig Peder Pedersen, raadmand i Kiøbenhaffn, for os underdanigst haffuer ladet andrage, huorledis hand till byetingett i vort kiøbstad Christians-

Digitized by Google

haffn skall haffue hendett domb till betaldning offuer Jørgen Høyer, bundtmager dersammesteds, for en summa penge, hand paa sin hustruis faders affgangne Jan Jansens vegne effter wcasserede handskriffter hannem skall vere skyldig bleffuen, huilcken domb effter indsteffning siiden aff eder skall vere vid macht kiendt, och forskreffne Jørgen Høyer der effter voris steffning till første kommende herredage haffuer tagett, dett Peder Pedersen formeener till udflucht och sagens ophold att vere skeed och paa sin rigtig gields fordring formedelst andre hans creditorer der offuer att skulle lide skade, derfor underdanigst begerendis, att bemeldte Jørgen Høyer motte tillholdis hannem for betaldning at forsichre eller pengene i retten at deponere eller selff borgen bliffuer. Da bede vi eder och naadigste ville, att i bemeldte Jørgen Høyer tillholder forskreffne Peder Pedersen nøyagtig caution for betaldning att stille, om hand sagen imod hannem till førstkommende herredage winder, eller och pengene strax till sagens uddrag for eder at deponere och nedsette. Hafniæ 29 septembris anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 627.

823. **5 Okt. 1653.**

Privilegium paa at beseјle de Karaibiske Øer.

F. 3. giøre alle witterligt, at efftersom os elskelig Hendrick Møller med et skib, Margrete Sara kaldet, acter at lade beseigle dee Caribiske øer liggendis i Westindien, daa haffue vi hannem paa vnderdanigst ansøgning och begæring efterskreffne privilegier der paa naadigst bevilget och forvndt: først at aff bemeltte skibe och aff alle vare, huad vere det kand, som hertill aff disse riger och lande behøffuis at vd passere och hensendis, den tilbørlig told her saa vell som i Øresund giffuis och erliggis skall, vndtagen aff huis till forskreffne skibs behøff nødig er och ellers udi sig selff toldfrj och tillforn indfortoldet er. For det andet, huis folck dis midler tiid till forskreffne handell fornøden giøris, maa frj och v-behindret udi fredts saa vell som feyde tiid brugis och medfølge. For det tredie effter forretted reise och beholden hiemkomst maa forskreffne Henrich Møller her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn holde hans nederlagh och vden nogen visiteringh med skib och godtz igiennem Sundet saa vell som her till byen frj indpassere, och huis vahre der aff paa fremmede steder och lande igien vdskibes och frj vdladis, der imod skal hand tilltenct vere udi en sum strax saa meget for reisens hiembkomst at erligge, som hand for udgaaende baade udi Sundet och her giort haffuer,

Digitized by Google

effterssom meeste parten aff forbemelte vahre, som hand derfra bekommendis worder, dog paa fremmede steder igien udskibes. Hafniæ d. 5 octobris anno 1653.

Sæl. Reg. XXIII. 325.

824. 19 Okt. 1653.

Privilegium paa at besejle de Karaibiske Øer.

F. 3. giøre alle witterligt, at effterssom os elskelig Jens Lassøn, voris renteriskriffuer, med hans medparticipanter, som hand till sig tagendis vorder, acter nogle platzer i Nordsøen och de Caribdiske insuler deris handell och trafiqve at søge och driffue, da haffue vi dennem paa vnderdanigste ansøgning och begæring efftersskreffne privilegier naadigst bevilgett och forvndt: først at aff deris skibe och aff alle vahre, huad det være kand, som der till aff disse lande och riger behøffues at hensendis, den tilbørligh told her saa vell som i Øresund giffues och erlegges skall vndtagen aff huis till forskreffne skibs behoff nødig er eller vdi sig selff toldfrj och tilforn indfortoldet er. For det andet, huis folck till forskreffne handell fornøden giøris, maa fri och vbehindret vdi fred saa vell som feyde tiid brugis och medfølge. For det tredie effter fuldendet reise och beholden hiembkomst maa forskreffne Jens Lassen och hans medparticipanter her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn holde deris nederlaug och vden nogen visiteringh med skib och godtz igienem Sundet saa vell som her till byen frj indpassere, och huis vahre der aff paa fremmede steder och lande igien vdskibes och frj vdladis, derimod skal dee tilltenckt vere vdi en sum strax saa meget for reisens hiembkomst at erligge, som hand for vdgaaende baade vdi Sundet och her giort haffde, dog haffuer vi naadigst bevilget och tillat, saa och her med bevilger och tillader, at dee for ald told den første reise frem och tillbage maa vere frj och forskaanett, saa och at dee alle species, som till samme første reise fornøden giøris, toldfri her i riget maa indføre eller indskriffue lade, dog skal dee derimod tiltengt vere effter egen erbydelse strax effter den første vellafflagtt reise thou eller trei skibe igien at affærdige och altiid farten och handelen, om Gud første gang giffuer lycke, forbedre och daa siden altid huer reise giffue en visse sum i steden for told, som forskreffuet staar. Forbydendis etc. Hafniæ d. 19 october anno 1653.

Sæl. Reg. XXIII 445.

Digitized by Google

825. **22 Nov. 1653.**

Den forrige Mølleforpagter af Vandmøllen faar Nedsættelse i sin Restance.

Til rentemesterne.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wider, att efftersom Anders Koch, tømrer mand, aff os underdanigst haffuer veret begerendis, att det motte forbliffue vid 100 rdlr. till aarlig forpactning aff Vandmøllen her udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn for de to aar beregnet fra anno 1646, indtill samme mølle till os elskelig Henrich Møller iblandtt andett vore och cronens goeds bleff udlagtt, da efftérdi wi aff os elskelig her Axell Wrop etc. hans underdanigste erklering naadigst erfarer, bemelte Anders Koch erbyder sig mere, ind hans søn till bemelte Henrich Møller nu aff samme mølle till forpactning giffuer, da ere vi naadigst tilifreds, att hand for de toe resterende aar, som forskreffuett staar, indtill bemelte Henrich Møller samme mølle till udleeg bekomb, maa nyde samme mølle forpactning for 100 rdlr. aarligen. Thi haffue i med hannem rigtig affregnen att giøre, paa dett vides kand, huad vi hannem paa hans resterende besoldning effter hans bestaldings breffs indhold skyldig bliffuer. Hafniæ 22 novembris anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 654.

826. **25 Nov. 1653.**

En Mand indlægges paa en af de Ringstedske Senge i Vartov.

Til bispen dr. Laurids och hospitals forstander i Wartoe.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder och naadigste ville, att i udi Vartoes hospitall lader indtage nerverende Berendtt Meyer aff Ringsted och hannem den Ringstedske seng, som nu der inde ledig skall were, men saa vell som underholdning lige vid andre hospitals lemmer der sammesteds lader forordne. Hafniæ 25 novembris 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 655.

827. **7 Dec. 1653.**

Axel Urups Regnskaber for Befæstningen skulle gennemses.

Til her Niels Trolle och Otte Krag.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder och naadigste ville, att i retter eders leylighed effter med fordeligste att forhøre os elskelig her Axell Wrup till Belteberg etc. hans regnskaber, for huis hand haffuer hafft under hender och igien udgiffuett till fortificationens fornødenhed her for vor kiøbstad Kiøbenhaffn, och hannem

Digitized by Google

derfor des befunden beskaffenhed tillbørligen qvittere. Hafniæ 7 decembris anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 661.

828. 13 Dec. 1653.

Om Holmens Sogns Fattigvæsens Kapitaler og Udredelse af en Sum til Kirken.

Til her Jochum Gersdorph.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wi bede edér och naadigste ville, att i befaler och tillholder di fattiges forstandere udi Holmens sogn och deris arffuinger, att de nu strax vere tiltenct at levere fra sig till de andre nu forordnende forstandere huis middell beregnis kand de fattige med rette at tillkomme och dett endten udi rede penge eller och udi saadan visse gieldts och pandts breffue, som forordnede forstandere agter saa nøyactig, att de der till udi fremtiden kunde suare. Och efftersom bemelte de fattigis middeler fornemmelig er voxene aff kirche blochen, skibsbøsserne och der udi forsamlede pengis rente, som nu till en temmelig capital er voxen, och andre sted her udi rigett brugeligt ehr, att kircketienere en deell aff samme taffle penge nyder och kircken ochsaa endeell, da er vi naadigst till frids, att bemelte Holmens kircke aff den capital, som der nu findis, till des fornødenhed mae tilliggis 1600 rdlr. och dennem de nu verende kirckis forstandere betroes, men de øffrige att komme de fattige till gaffn och gode hos deris forstandere. Hafniæ 13 decembris anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 664.

829. 28 Dec. 1653.

Gødert Bram skal have et engelsk Koffardiskib, der ligger i Havnen.

Til Jørgen Biør[n]sen.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigste ville, att du med fordeligste ved dennem, som der paa forstand haffuer, lader vurdere och taxere itt aff de Engelske coffardie skibe, som her ligge i haffnen, huilchett os elskelig Giøddert Bram begierendis ehr, och samme taxering os siden med fordeligste lade tillstille. Hafniæ 28 decembris anno 1653.

Sæl. Tegn. XXXII. 668.

830. 7 Jan. 1654.

Niels Holst maa levere Otto Krag noget Maveakvavit.

Til Niels Holdst, destelerer.

F. 3. Ere voris naadigste willie och befaldning, att voris distelerer Niels Holdst lader os elskelig Otte Krag till Wollbierg etc.

følgactig were tolff potter maffue aqva vitæ aff dett slags, som vi sielff bruger. Hafniæ 7 januarij anno 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 4.

831. **14 Jan. 1654.**

Om Udleveringen af det engelske Skib til Gødert Bram. Jfr. Nr. 829.

Til Jørgen Biør[n]sen.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wi bede dig och naadigst ville, att du os elskelig Gieddert Bram paa vnderdanigst ansøgning lader bekomme och følgactig vere dett engelske skib Satisfaction kaldett med detts redskab effter den taxering och vurdering, der paa giordtt ehr, huor paa du en rigtig inventarium tilforn skall lade forferdige. Hafniæ 14 januarij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 14.

832. **24 Feb. 1654.**

Der skal udvises Plads udenfor Byen til Smedene og Pottemagerne. Jfr. I. Nr. 479.

Til her Axell Vrop.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wider, att efftersom wi naadigst haffuer befalett os elskelig borgemester och raad her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn att tilholde samtlige smedene och pottemagere her sammesteds deris smidie och offuene for fare skyld att fløtte ud fra byen paa en beleylig platz, som dennem aff eder der till udvist vorder, thi bede vi eder och naadigste befale, att i smedene saavell som pottmagerne en beleylig pladtz udviser, huor de deris smidie och offne uden fare kand hensette. Hafniæ 24 februarii 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 42.

833. **25 Feb. 1654.**

Et Kompagni skal arbejde paa Voldene.

Til her Axell Vrup.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wi bede dig(!) och naadigste ville, att i(!) giøre den anordning, at en aff eders underhaffuende compagnier aff landfolchett vorder hid indcommenderet till at arbeyde paa voldene her for byen, indtill vi derom anderledis tillsigendis vorder. Hafniæ 25 februarij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 44.

834. **7 Maj 1654.**

Peder Vibe maa flytte ud paa Landet paa Grund af Pesten.

Til Peder Wiibe.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer den grasserende smitsom siuge i vor kiøbsted Kiøbenhaffn udi dit naaboe-

Digitized by Google

laug att vere antend, och en pige udi dit huus att vere bleffuen siug, ere vi naadigst tillfrids, att du en tid lang maa begiffue dig ud paa landett, indtill erfaris kand, huorledis dermed vorder beskaffett. Flensborghuus 7 maij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 72.

835. **7 Maj 1654.**

Om Udsættelse af Herredagen paa Grund af Pesten.

Til her Jochum Giersdorph och her Christian Tomesen.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Effitersom vi erfarer siugdommen udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn temmelig och dagligen att tiltage och att vere heell smitsom, saa att det er vell att befrøcte, att den formedelst folckenis mengde, som nu till forestaaende heredage saa vell som de der beramte brylluper till sammen komme, skall tage mere effter(!) haanden och sig siden widre udbrede, thi bede vi eder och naadigst ville, att i tillige med andre nu till stede verende rigens raad eder berodslager, om i icke for aabenbemelte aarsag raadeligt befinder, att vi de beramte herredage udi bemelte Kiøbenhaffn en tid [i] lang opsetter, saa di beqvemlig kand vorde holden paa vort slott Coldinghuus, effitersom vi dog naadigst till sinds ehr och gierne seer udi nerverende sommer der att holde voris kongelige hoff och huilcken tid [i] beleyligst eracter udi varende sommer samme herredag igien att kand berammis och ansettis, derom haffuer i med første post eders underdanigste betenckende os att tillstille, paa dett att vi os dereffter naadigst kand viide vidre att resolvere. Flensborg 7 maij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 73.

836. **14 Maj 1654.**

Om Udsættelse af de Sager, der skulde have været stævnede for Herredagen.

Obne breffue till borgemester och raad i Kiøbenhaffn och Christianshaffn.

F. 3. Helsne eder os elskelig borgemester och raad samt menig borgerskab udi vort kiøbstad Kiøbenhaffn, som nogen rethengig sager haffuer till de herredage, som i vor kiøbstad Kiøbenhaffn den 22 maij førstkommendis var berammett att skulle holdis, huilcke vi nu for sine orsager och betenckende med voris elskelige Danmarchs rigis raads raad och samtyche en tid lang haffuer opsett och paa vor slot Coldinghuus igien berammett att skulle hollis, men effitersom alle sager, som till forskreffne beramde herredage haffuer veret indsteffnit,

Digitized by Google

icke beqvemligen der kand forhøris eller affhielpis, ville vi naadigst, att de sager, som i ere interesserede udi, vere sig att i enten selff steffnett haffuer eller steffnett ere, till herredage, som it andett aar vorder berammett, prolongeris och opsettis skall, huorfore i ey denne gang haffuer att begiffue eder till forskreffne beramtte Kolding herredage, efftersom samme eders tuistige sager ey der vorder forhørde, mens haffuer till it andett aar, som forskreffuett staar, att fortøffue, da eder lov och rett udi samme eders nu indsteffnett sager skall vederfaris, huoreffter i eder kand vide att rette och forholde. Flensborghuus 14 maij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 77—78.

837. **18 Maj 1654.**

Tingmændenes Skraa.

Schraa, huor effter alle tingmend haffuer sig att rette.

1. Schall huer tingmand, efferad hand haffuer loffuidt olldermanden att were lydig och hørig, att giffue effter gammell seduane til indgangs penge til lauget 20 skelling och 2 skelling til de fattige.

2. Ingen schall were tingmand, som med befindes at were udj trette, som æren er anrørendis, førend hand aff louwen bliffuer befrelst.

3. Ingen aff os, som befindis allrede att vere beskylt og der offuer att vdgiffue sin roe[1]), schall ey vere udj voris laug.

4. Dend, som icke haffuer soeret sin borgerskab, schall ey søge ting med os, vden hand med det første vilde giøre sin borgerskab.

5. Huilcken af brøderne, som giør klammer eller trette, naar wi forsamblede erre, sampt och huilcken, som slaais sammen, schall wuillig mænd blandt os sige och kiende derpaa; huis dj derom paa kiender och affsiger, schall holdis vryggelige.

6. Huilcken, som forsømmer tinget och er sielffuer udj byen uden sygdom eller Kong. Maytt. forfald, som bliffuer tilsagt och icke møder, beede til lauget en rosenobell och til de fattige en ℔.

7. Huo som vill fare aff bye sinn næring och verb at søge, der icke haffuer det udj oldermandens minde, for huer ting, hand forsømmer och ingen haffuer for sig, beede til lauget en rosenobell och dj fattige 1 ℔.

8. Om nogen aff laugs brøderne bliffuer brøestfelldige for nogen sag, som dennem er tilkiendt aff meenige laugs brødre med

---

1) Bøde?

Digitized by Google

oldermandens sambtycke, och iche godwilligen det vil vdgiffue och betalle, da at bøde først for deris muttuillighud och vlydighed effter mands affsigt och til de fattige 1 ℔ foruden den forrige forseelse.

9. Om nogen haffuer det udj oldermandens minde at vere ett eller tou ting aff byen och dog alligeuell haffuer en anden udj sit sted jgien, dog schall hand derfor giffue, huer gang ting holdis, til lauget 4 ß och dj fattige 2 ß.

10. Huilcke aff os slett ude bliffuer et aar omkring endten ting eller steffne och haffuer det icke udj menig tingsmends och brøders minde, hannem schall hans sedell fratagis och først bøde til offrigheden effter hans seddels eller til lauget effter 8 mendtz sigellse.

11. Huo, som foracter oldermandens bud, naar hand tilsigis endten til ting eller steffne, bøede effter 4 mends sigelse 1 rdl. och til dj fattige 4 ß.

12. Huo, som foracter oldermanden eller lauget, endten hand sidder ting eller steffne eller nogen samquem, bøede till lauget 8 mends sigelse och dj fattige 2 ℔.

13. Huo, som taller spottelige ord om Guds ords tienner udj lauget och schellige beuises, schall bøde til lauget 2 ℔ och til de fattige 4 ß.

14. Huo, som foracter hin anden med vbequembs ord och huer, som suer eller bander, bøde till lauget 1 ℔ och til dj fattige 4 ß.

15. Naar laugs [1]) brøderne forsamblede ere, da schall en huer andtuorde sin kniff och waaben fra sig, naar oldermanden dennem opschendis [2]) vorder, huo dereffter bliffuer befunden, bøde til lauget 2 ℔ och til dj fattige 4 ß, dog naar vij attschilles, huer att haffue sit eget igien.

16. Huo, som spilder paa bordet eller paa gullet med vilge, schal giffue huer gang 4 ß. Er kanden stor, at hand den gandske spilder, schall derforuden betalle øllet.

17. Huilcke aff brøderne, som vforuarendis slar et glas j tohu jmoed sin villge, schall strax betale det med penge. Huilcken aff leestighed slaer et glas i thou, bøde 2 jgien. Dersom nogen aff traadtzighed eller muttuillighed slaaer glas j sønder, schall betalle glassen 3 dobbeldt och derforuden giffue til lauget 1 ℔ och til de fattige 2 ß, och derforuden bøde for gierningen, og den, som sig mottuilligen forholder, bøde effter 8 mends sigelse, kongens och byens rett vforkrencket.

---

[1]) Rettet fra lands. [2]) æschendis (?).

Digitized by Google

18. Huilcken aff os, som siøger sin næring ved vloulig middell, hannem schall hans sedell fratagis och lougligen aff lougen foruises och aff tinget, vden hand bøder derfore och haffuer dett udi meenige brødris minde.

19. Huilcken, der dricker saa lenge, hand icke ved ad handle sig sielffuer ude eller inde [sig] vschickelig forholder, saa hand bryder sig, schall bøde derfor, om det scheer udj stuffuen, 2 ℔ til lauget och til dj fattige 4 ß.

20. Skeer det udj gaarden, giffue 1 ℔ och til de fattige 2 ß. Ittem gaar hand ind jgien, effter hand haffuer giordt sligt, och setter sig jgien tilbords eller staar och dricker, bøde til louget 4 ℔ och til dj fattige 1 ℔.

21. Huilcken, som dricker hin anden heell eller halff glas til, uden oldermanden det sambtøcker, tør den anden icke giøre hannem bescheed, uden hand det giøre vill, thj ingen bør at besuergis offuer sin effne. Huo [1]) herimoed giør, bøede til louget 1 ortt och dj fattige 4 ß.

22. Øll, lys och glas, jttem huis brøderne sellff med huer andre fortærer, schall laugs brøder siellff betalle.

23. Schriffueren schall aarligen haffue til lønn aff alle laugs brøder 24 corente ℔, schriffuer penge aff huer broder, som er j lauget, 2 ß och da at opuarte och forholde sig effter oldermandens befalling och saa vell at optegne huis brøst, som aarligen aff brøderne kand befindis, som hand vill andtsuare och vere bekiendt, dersom nogen vlempe kand befindis, da hand att straffis effter 8 mends sigelse.

24. Huo, som kommer effter freden er lyst til tinge, bøde huer stund en halff rixdlr., det samme, om nogen kommer for silde til oldermandens offuer den forsagte tiid, bøde derfor, som forskreffuet staaer.

25. Bliffuer nogen slet ude fra oldermends steffn[e] uden loulig vndskylding eller forfald, bøde derfor til lauget j tønde tyst øll och til de fattige 1 ℔.

26. Skall och brøderne, de som bliffue tilsagt och indtegnet huer tingdag at besidde tinget, fortenckt werre at søge, saa de sex paa huer side hoes byfogden at sidde, paa det alting kand gaa des ordentligere till; om nogen aff brøderne der jmoed staar, bøede til lauget 2 ℔, til de fattige 4 ß, och dersom nogen aff brøderne bortte bliffuer, schall [hand] bøde effter det 6 och 7 capitell, som før er meltt.

[1]) Rettet fra huor.

Digitized by Google

27. Ingen aff tingmendene maa heller gaa aff tinget vden oldermandens minde och sambtøche, førend byskriffueren oples for dennem huis som er for retten passerit och tinget er aff holdet; huo[1]) sig her imoed forbryder, bøde til lauget 1 ort och til dj fattige 4 ß, och dersom hand bortte bliffuer och strax icke jgien indkommer paa tinget, da at bøde effter det 6 capitell, som før er melt.

28. Huilcken aff tingmendene, som til kommer at møde och icke møder ved tinget j det seniste, naar klocken er 8, der at lade sitt naffuen jndtegne aff schriffueren, och findis forsømmelig, da derfor att bøede 8 ß och til de fattige 4 ß.

29. Dett haffuer veredt seduanligt, att brøderne paa alle sider haffuer forsørget dennem med deller at legge paa deris bencke for regen och snee at sidde, paa det huer ærlig mandts kleder, som er j lauget, kand verre vbesmittet, och huer aff brøderne giffue dertil 4 ß, saa deeller bør schriffueren att lade fornare reene och tørre huer tingdag.

30. Alle disse forschrefne artichler sampt huis dette schraa om formelder, loffuer och beplichter wj os underschrefne en huer for sig med voris tro och loffue at holde och efftterkomme uden all modsigelse och undschylding j alle maader, som erlig mend angaar och anstaar, udj alle maader, som wj for Gud allermegtigste och vorris gunstige øffrighed vill andtsuare. Dette sambtøcke vj underschrefne och med voris egen hender underschreffuet. Ex Haffnia d. 18 may anno 1654.

Hans Pedersen Klein. Anders Rasmussen. Jens Nielsen, brøger. Arendt Sontum. Willhelm Hessenbergh. Nicolaus Heisch. Christen Eliesen Slagter. Hans Hindrich Vogeler. Lauridz Jensen Koch, snediker. Niels Hagensen, bøcker. I. H. S. Lauridtz Jensen. M. B. B. A. S. T. S. S. B. A. P. S. Hans Fues. Peder Pedersen. Berenndt Suntenbeck. Frichdrich(!) Lenck, buttemager. I. C. S. P. L. S. M. I. S. M. S. P. I. T., brøger. Jacob Søffrensen. Clement Rasmussen. Lennert Terckelsen, karmager. Jens Christensen, bager.

Indført i et samtidigt Haandskrift, Ny kgl. Saml. Kvart Nr. 674, der indeholder Kristoffers Stadsret, Kong Hanses Privilegier 7 Jan 1485, en Bestemmelse om Faredage af 18 Okt. 1560 og Kong Hanses Købstadret.

---

[1]) Rettet fra huor.

Digitized by Google

838. **27 Maj 1654.**

Om Forkyndelse af en kgl. Forordning i Anledning af Pesten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn, her Jochum Giersdorph och de høylerde.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wi tillskiche eder herhos en voris forordning, huilcken wi udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn udi den der nu grasserende siugdoms tid ville haffue holdett, den vi naadigst ville, att i paa tillbørlige steder till alles effterretning skall lade forkynde. Coldinghuus 27 maij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 85.

839. **31 Maj 1654.**

Om Forbøn paa Prædikestolene for Pesten.

Til bisperne offuer altt rigett.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi kommer udi forfaring, att pesten, som udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn er begyndtt och antendtt, temmelig skall tilltage och om sig gribe, huor ved den gode Guds riis och straff for begangne synders mangfoldighed siunnis vore riger och lande att offuerhenge, med mindre den grundgode Gud formedelst gudelig och alvorlig bøn och paakaldelse vill lade sig bevege samme offuerhengende straff och plage i naade igien att optage och affvende, thi bede vi eder och naadigste ville, att i giøre den anordning och alle prester udi eders stiffter tilholder, att de aff predichestolen effter predicken advarer och tilholder deris tilhører, att de samtligen aff inderste hierte entdrecteligen anraaber den barmhiertige Gud, att hand vill verdis till for sin godheds skyld dett øffuerige aff federnelandett, som fra infectionen endnu befriett ehr, fra samme pestilentze smitte, saa att dett ey widre maa om sig gribe, att beware, men att siugdommen paa de steder her i rigett, huor det allerrede optend ehr, enten faderligen maae forlindris eller gandske effter Guds gode gudommelig villie udsluckis, saa vi alle samtligen end och derfore serdelis kand haffue billig orsag hans høyprislig naffn att tacke och loffue. Coldinghuus 31 maij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 85—86.

840. **7 Juni 1654.**

Axel Urup skal have Tilsynet med Kjøbenhavn i Joakim Gersdorfs Fraværelse.

Til her Axell Vrop.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, att i retter eders leylighed effter i os elskelig her Jochum

Digitized by Google

Giersdorph till etc. hans fraverelse stille att forbliffue i vor kiøbstad Kiøbenhaffn saa och ordett att udgiffue, portens nøgler till eder att tage och ellers udi huis, som forefalde kand, att søge vore och cronens interesse, gaffn och beste. Coldinghuus 7 junij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 87.

841. **10 Juni 1654.**

Villum Fyren maa være Marie Hansdatters Værge.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Villum Fyhren, borger och indvoner udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn, for os underdanigst haffuer ladett andrage och sig beklage, att Jacob Fyren for nogen tid siden haffuer bekommett voris naadigste bevilling och tilladelse, att hand hans halffue søster, Maria Hansdatter vid naffn, sielff motte raadig vere och hende hensette till optugtelse, huor hannem lystede, huilckett bemelte Willum Fyhren formener sig aff hannem att vere skeed till fortred och hannem icke till ringe spott, att hand som en føed verge effter lougen icke maa raade for pigens optugtelse, huis verge maall hand i mange aar haffuer forestaett och dett till rictighed bragtt, huorfor hand och dagligen fare och eventeur maa udstae, underdanigst derfor begierendis hannem naadigst motte bevilgis samme pige, huis verge och formyndere hand ehr, udi hindis optuctelse och anden christlige øffuelse att motte raadigt vere, saa att den forrige bemelte Jacob Fyhren naadigst forundte bevilling ey hannem derudi skulle till forhindring vere, erbydendis sig der imod saaledis mod hinde udi alting att ville forholde, som hand for Gud, os och enhuer christen øffrighed saa vell som hende selff udi fremtiden forsuare ville, da ere vi paa saadan bemelte Willum Fyrens underdanigste erbydelse naadigst tillfrids, at hand bemelte Maria Hansdatter voris forrige naadigste bevilling wactett igien mae raadig vere. Thi haffuer i forskreffne Jacob Fyhren heller andre paa hans vegne paa vore vegne att advare voris naadigste villie att vere, att de hannem ingen forhindring derudi giører, saa lenge hand sig mod hende, som det sig bøer, och effter egen erbydelse tilbørligen anstiller, huor med i och skall haffue fornøden indseende, att pigen icke formedelst de tuendes weenighed udi hindis optuctelse vorder forsømmett eller skade liider. Coldinghuus 10 junij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 89—90.

Digitized by Google

842. **15 Juni 1654.**

Ingen maa rejse fra Kjøbenhavn til Nyborg uden først i nogle Dage at have ligget i Quarantaine i Slagelse eller Korsør.

Til her Wentzell Rotkircke.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder och naadigste ville, att i giører den alvorlig anordning, att ingen, ihuo de och vere kand, som fra vor kiøbstad Kiøbenhaffn och till vor kiøbstad Corsøer ankomer, vden rigens raad och de, som følger posten, fra bemelte Corsøer och till vor kiøbstad Nyeborg offuerkommer, med mindre de paa tre eller fire dags tid tillforn enten i forskreffne Corsøer eller i vor kiøbstad Slagelse haffuer verett stille offnerliggendis eller och de voris egen pas fremviser. Coldinghuus 15 junij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 92—93.

843. **27 Juni 1654.**

Der skal afbrændes Tjæretønder i Gaderne, især i dem, der ere mest pestbefængte.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigste ville, att i giøre den anordning udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn, att dagligen en deell tiere tynder vorder brendtt paa visse steder udi alle gader der offuer all byen och besynderlig udi de gader, som mest befengt er, saa att dermed i bemelte gader flicteligen vorder røgett, huormed er att formode, att den smitsom siugdom, som nu der udi byen saa hefftig grasserer, formedelst Guds naadige bistand nogenledis skulle lindris eller gandske dempis. Wi haffuer och naadigst anbefalett os elskelig Jørgen Biørnsen, voris vice admiral paa Bremerholm, till den ende att lade eder paa eders ansøgning aff bemelte Bremerholm bekomme och følgactig vere saa mange tomme tiere tønder, som der allerrede findis eller her effter haffuis kand. Derforuden haffuer i selff att giøre eders flid till paa andre steder att forskaffe eder saa mange aff bemelte tønder, som tiere haffuer veret udi, till den ende, som forskreffuet staar, att brugis och ellers paa andre middell och veye betengt vere, huor vid i eracte kand samme smitte der udi byen ved Guds naade och, saa vit mueligt er, vid menniskelig hielp att kunde forekommis eller affvendis. Colding 27 junij 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 96—97.

844. **14 Juli 1654.**

Om Udredelse af Drengeskatten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Wider, effltersom vi med voris elskelige Danmarchs rigis raads raad, bevilling och samtycke en all-

Digitized by Google

mindelig skatt haffuer ladett paabiude, som i dett seeniste trey vgger effter førstkommendis Michaëlis skall udgiffuis, da bede vi eder och naadigste ville, att i eder effter voris forrige breff till eder udgangett anlangende drengeskatten aff vor kiøbstad Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt sex hunder rixdlr. in specie inden den tid, forskreffuit staar, till land commissarier i vort land Sielland att lade leffuere. Colding den 14 julij 1654.

Brev om Defensionsskat af samme Datum, Kjøbenhavns Tilskud 3000 Rdlr.

Sæl. Tegn. XXXIII. 117.

845. **2 Avg. 1654.**

Forholdregler mod Pesten.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Efftersom wi des wer erfarer den skadelig pestilentz io mere och mere att tage offuer haand, huoroffuer vi endochsaa fororsagis os med voris gandske hoffstatt derfra att entholde, huor gierne vi och der vere vilde, des wanseett skall der ingen orden eller skick holdis huercken med begraffuelser eller andre mader effter adskillige voris udgangne mandater och forordninger, saa dett omsider och i lengden er att befrycte, att den gandske bye skall vorde ruineret och forderffuett, med mindre Gud dett faderligen och i naade ville ansee, thi bede vi eder hermed och allvorligen befaler, att i dog som øffrigheds personer der i byen vere tilltenct alle muelig middell att optencke, huor vid samme hefftige och optende singdom nogenledis vid Guds bistand kand formindris eller gandske forekommis. Och till den ende haffuer i alle marckeder, torffdage eller andre forsamlinger der udi byen jndtill paa vidre anordning att affskaffe och ey tillstede, att nogen sig med de affdødes kleder att selge eller andensteds derfra att borttføre befatter, paa dett singdommen ey der vid paa andre steder, som allerede skeed ehr, skall udspredis. Ilige mader haffuer i och forbud att giøre, att handtverchs folch och suenne der i byen ey vidre med begraffuelse och ligbegengelse besuergis, som dog nu paaklagis, end voris forrige derom udgangen forordning anmelder, anseende att dett udi slige tillfald bedre er, att saadane handtverchs folch deris laugs regler offuertreder, end att den gemeene beste der offuer skall lide skade. Udi dett øffrige haffuer i, som tillforne offte befalett ehr, eders byes gader och streder tilbørligen, och saa vit mueligt er, heldst udi disse tider att lade holde reene och derforuden anordne, att enhuer udi seer for sin døer paa gaden och helst udi de gaeder, huor nogen

Digitized by Google

siugdom er, lader ryge med tiere, eneber, mallwrtt eller andett deslige, huad en huer udi forrad haffue kand, huor offuer er att formode, naar alle menniskølig hielp, saa vit skee kand, bliffuer brugt, att den naadig Gud sig ochsaa igen vid bøn och paakaldelse, som i saadane farlige tider dett første och sidste middell bør att vere, skall ville lade sig forbarme den nu hefftige grasserende pestilentske smitte enten i naade att forlindre eller gandske att affuende. Wi tuile och icke paa, att i io bode herudinden, som forskreffuet staar, saa vell som med besøgelser och udi altt andett, som optenckis kand, eders meenighed att kand komme till beste, giører saadan anordning, som tienlig eractis, och anvender all muelig flid, førend siugdommen, som der udi byen allerede saa hefftig antendt ehr, uden nogen redding gandske och aldeelis tager vidre offuerhaand, huilckett Gud dog ville faderligen affvende. Flensborghuus den 2 augusti 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 128—29.

846. **17 Avg. 1654.**

Pottemagrene og Smedene maa under visse Betingelser forblive indenfor Portene til Paaske.

Til her Axell Vrop.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom pottemagerne i vor kiøbstad Kiøbenhaffn for os underdanigst haffuer ladett andrage, att de udi denne besuerlige och suage tiid uden deris største skade och affbrech deris offne effter forrige naadigste forordning icke kand affbryde och paa den pladz, som dennem aff eder udvist vorder, igien opsette, da ehre vi naadigst tillfrids, att de pottemager, huis offne saa loulig ehre, att de effter grandskning kand vere uden fare, maa bliffue indtill paske førstkommendis; mens da haffuer de uden viidre ophold och effter forrige naadigste befalling de saavell som smedene att affbryde, och huem som sit handtverch vill [bruge], paa de forordnede steder igien opbygge, med mindre deris verchsteder, som sig da till samme tid derudinden veigre ville, skulle nedbrydis, och de som voris kongelige mandats offuertreder actis, dett i dennem som vidkommer till efterretning haffuer at forstendige lade. Flensborghuus 17 augusti 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 133.

847. **30 Avg. 1654.**

Amagerne paa Ladegaardsmarken maa indtil videre benytte Præsten i Rødovre.

Til her Axell Vrop.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer de nye Ammaggers prest paa forrige Ladegaards marck vid

Digitized by Google

døden att vere affgangen, da ere vi naadigst tillfrids, att bemelte Ammager maae effter deris underdanigste anmoding och begiering handle med presten udi Røde offre, att hand paa nogle aars tiid forretter guds tieniste hos dennem, indtill de bedre kunde komme paa foed och sig selff effter privilegierne en prest kalde och underholde, dett i dennem paa vore vegne haffuer att sige och forstendige lade. Flensborghuus 30 augusti 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 139.

848. **9 Sept. 1654.**

Forsigtighedsregler for, hvorledes Pesten kan holdes borte fra Slottet.

Til her Axell Vrop.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst erfarer, att i effter voris forrige naadigste befalling haffuer begiffuett eder fra vor slott Kiøbenhaffn och der alleene befallett voris huusfogett och thorengiemmer indtill paa wiidre naadigste anordning att forbliffue, saa er vi naadigst tillfrids, att bemelte huusfogett maa effter sin begiering haffue nogle aff hans folch der paa hos sig, mens hans qvinde eller andre i byen maae hand icke besøge, viinskiencken maa ey heller der op komme, i huad skade viinen och der offuer skulle tage, ey heller myndt mesteren eller hans folck, huad arbeyd de och kand forhaffue. Men pusereren haffuer i och der paa att lade forbliffue och hans arbeyd fortsette, dog att hand kommer ned i byen det ringeste mueligt er. Alttfruen kand begiffue sig, om hun vill, ud till hendis piger paa Ladegaarden och der indtill paa viidre anordning tillsammen forbliffue och deris løn nyde. Herforuden haffuer i forskreffne voris huus fogett paa vore vegne allvorligen att tilholde, att hand gemacker dagligen lader rense och flitteligen udi dennem ryge saa och slosporten altid tillugt at holde och ey tillstede nogen menniske, huo dett och vere kand, viidre end som forskreffuett staar, der paa slotten att komme, huor vid nogen smitte eller siugdom der oppe kunde fororsagis, saa och om enten hand eller de, som der inde ere och som forbemelt er skulle bliffue siuge, att de sig da strax der aff Slottett andensteds hen udi byen begiffuer, haffuendis, saa vit mueligt er, indseende, att slottett fra den grasserende siugdom vid Guds naadige bistand kunde bliffue bevaret. Flensborghuus den 9 septembris 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 142—43.

Digitized by Google

849. 7 Okt. 1654.

M Daniel Pfeiff beskikkes til Præst ved S. Peders Kirke.

Til bispen i Sielland.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi haffuer antaget os elskelig, hederlig och høylerd m. Danniel Pheiffium till att vere prest till St. Peders kircke i vor kiøbstad Kiøbenhaffn i affgangen docter Tomas Lindersmands sted, thi bede vi eder och naadigst ville, att i hannem till samme bestilling der i meenigheden introducerer och anordner. Flensborghuus den 7 octobris 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 152.

850. 11 Okt. 1654.

Herman Mercker skal have Renten af sit Tilgodehavende.

Til rigens hoffmester.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst haffuer tillsagt os elskelig Hermand Mercker, indvoner udi vor kiøbstad Kiøbenhaffn, att lade hannem mod førstkommendis juull erligge och betale renten aff hans foddering, saa vit som hand haffuer voris kongelige haand och forsichring paalydendis paa rente aff de middell, som till gieldens affliggelse deputeret er, da bede vi eder och naadigste ville, att i giøre den anordning, att hand aff bemelte middell for forskreffne hans foddrings rente, som forskreffuet staar, bliffuer fornøyett. Flensborghuus den 11 octobris 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 157.

851. 7 Nov. 1654.

Joakim Gersdorf skal have tilbagebetalt, hvad han har udlagt til Volden ved Nørreport.

Til her Axell Vrop.

F. 3. Vor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer os elskelig her Jochum Giersdorp etc. att haffue forstragt 1000 rdlr. till att forferdige volden vid Nøreport for vor kiøbstad Kiøbenhaffn, thi bede vi eder och naadigst ville, att i hannem med fordeligste och till Luciæ dag førstkommendis aff skatterne samme hans forstragte penge igien erligger och betaler, dett och saaledis paa tilbørlige steder udi regenskaber bliffuer gott giordt. Flensborghuus 7 novembris anno 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 169.

Digitized by Google

852. **21 Nov. 1654.**

Magistraten skal bevæge Jokum Vulfs Kreditorer til at give ham Udsættelse med Betaling.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Vor gunst tilforn. Vider, att voris taxadeur paa voris toldboe for vor kiøbstad Kiøbenhaffn, Jockum Wulff for os underdanigst klageligen haffuer ladett andrage, huorledis hand formedelst disse forleden besuerlige aaringer bode vid den grasserende siugdom och auden vlyckelig tillfald paa sin handell och neering meget skall vere kommen till agters, saa att hand befrycter sig, att dersom hans creditorer hastig hannem angribe ville och ey med hannem haffuer toldmodighed, hand da gandske skall bliffue runineret och forderffuit, med mindre de vill giffue hannem tiid och respit, erbydendis sig effterhaanden enhuer tilbørligen att ville contentere och forneye, efftersom hand hans tillstaende gield och saa kand faae indkreffuett, saa att ingen sig med rette skall haffue att beklage, saa frembt de ey hannem i en hast offuerjlle ville. Thi bede vi eder och naadigst ville, att i forskreffne Jochum Wulff hos hans creditorer, saa vit mueligt er, till rette forhielper och dennem imellem forhandler, att hand ey aff dennem udi en hast med betalling bliffuer offuerilett, men att de formedelst de forbiegangne tiiders besuerlighed med hannem haffuer medlidenhed och giffuer hannem tiid och respit till paa terminer att betale efter haanden, som midler kand tillstrecke, helst efterdi att hand erbyder sig, att altt, hand hereffter prosperere kand eller vinde, till bemelte hans creditorers affbetalling wfeylbarligen skall bliffue anvendtt. Flensborg 21 novembris 1654.

Sæl. Tegn. XXXIII. 177.

853. **21 Jan. 1655.**

Henrik Fris beskikkes til Borgmester.

Til rigens hoffmester.

Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom ui nadigst erfarer den øffuerste borgemester udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn ued døden att uere affgangen, dae ere ui nadigst tilfredz, att os elskelig Hendrich Frijs, radmand dersammestedz, til borgemester igien worder forordnet. Flensborrighus 21 januarii 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 207.

Digitized by Google

854. **30 Jan. 1655.**

Om den spanske Minister Grev Rebolledos Folks Forurettelser mod Sognepræsten ved S. Nikolaj Kirke og den katholske Præsts Propaganda.

Til hr. Christian Thomasen, K. M. canceler.

Wor gunst tilforn. Efftersom ui haffuer fornummet den handel, som udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn passeret er mellem presten til Nicolai kirche och dend spanske ministri conte de Reballedo hans tienere, huilcket os meget selsambt och underligt forrekommer, dae bede ui eder och nadigst uille, atti som aff eder selff bemelte de Reballedo tilskriffuer, att ui lader os samme action meget ilde befalde och tilsindz er Hans Kierlighed kongen aff Spanien saedant att tilkiende giffue, med mindre hand strax dennem affskaffuer och frae sig bortiager, som presten udi hans loulig kald forurettet haffuer, och efftersom dend catholiske prest, som Rebolledo hoes sig haffuer, sig understaer moed forbud att giøre sig folck, anhengig och dennem med sin lærdom forfører, sae mae bemelte Reballedo denne gang for alle lade uere sig sagt, att dersom bemelte prest endnu hereffter betredes uden hans hus hoes nogen att lade sig bruge, mae bemelte Reballedo sig selff tilregne huis derpae følge kand, effter som ui ey acter aff hannem eller hans folck udi uore riger och lande mere att fordrage eller dennem større friehed att forunde, end som uoere ministris udi Spanien ued oprettede tractater tillat er; men dersom noget imoed religionen eller i andre maeder hereffter utilbørligt aff bemelte prest eller andre Reballedo hans folck skulle forretages, uille ui uoris candzlere lade hende dom och dereffter skee tilbørlig execution, som ui eragte kunde, att imoed nogen aff uoeris udi Spanien skulde procederes, om de sig udi slige tilfelde forsee kunde, sae ui aldelis ingen disordre eller exorbitance helst udi religionen uilde lide eller tilstede aff forneffnde prest eller anden forneffnde Reballedo hans tienere, efftersom ui ere forsickrede, att det ey skeer med høybemelte Hans Kierlighed Kongen i Spanien hans herres uilie eller samtycke. Det i hannem sae udførligen, som i eracter mest fornøden att uere, haffuer skrifftlig att remonstrere och os siden med fordeligste att forstendige huad hand eder derpae suaerer, huoreffter ui os siden uille resolvere, huorledis ui dermed uidere uille haffue forholdet. Flensborg 30 januarij 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 217.

Digitized by Google

855. **3 Feb. 1655.**

Forsigtighedsregler i Anledning af Pestens Ophør.

Til borgemester och raed i Kiøbenhaffn.

Wor gunst tilforn. Efftersom ui nodigst erfahrer dend en tid lang grasserende pestilentzis siugdom udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn nu igien aff Gudz nade att haffue ophørt, dae bede ui eder och nodigst uille, att i giører dend anordning, att alle gaeder och streder i synderlighed i de, huor siugdommen mest grassered haffuer, udi uarende frost uorder rengiorde, sae och att de huese, huor nogle kand uere uddøde och icke endnu ere obnede, i ligemaeder uorder oplucckte och, sae uit mueligt ere, rengiorde, och huis gods, som derudi findis, uere sig enten registreret eller andet, det haffuer i och ued rettens middel att lade obne och, mens uinteren uarer, i frosten udlegge och det siden igien ued rigtig registrering udi goed foruaering interessenterne til beste att hensette lade och ellers pae alle andre middel uere betencht, huorued i eragte kand førige siugdom ued Gudz node att kand precaveris eller gandske udrydes, sae att ingen smitte deraff i fremtiden skulle bliffue til offuers. Dersom och nogen sig der udi byen skulde finde lade, som dend anordning, huilcken i derom giørendis uorder, ey skulle uille efterkomme, dae haffuer i dennem derfor ued retten att lade tilltaele och som det gemene bestes forstyrere att straffue laede. Flensborg 3 februarij 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 218—19.

856. **17 Feb. 1655.**

Om Springsvandsledning fra Emdrup Sø til Slottet.

Til her Axel Vrup.

Wor synderlig gunst tilforn. Uider, att efftersom ui nadigst tilsindz er at lade føre springendes uand fra Enderup søe pae uort slott Kiøbenhaffn, dae bede ui eder och nodigst uille, att i derom taeler med uandkickeren udi uort kiøbsted Kiøbenhaffn, huorledes hand eragter det best att kunde skee frae den rende, som gaer til uort haffue Rosenborrig, sae och huad uey hand eragter det bequemmeligst att kand føres giennem byen, och huor mange render dertil ungefehr kand behøffues. Sae uille ui siden, efterat eders underdannigst udførlig erklering derom er indkommen, os uidere resolvere och dend anordning giøre lade, att det med forderligste kand uorde i uerck stillet, efftersom ui det uil haffue forferdiget inden uoris ankombst til bemelte Kiøbenhaffn, huilcket i och bemelte uandkicheren haffuer til efterretning att forstendige lade. Flensborg 17 februarij 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 226.

Digitized by Google

857. 25 Feb. 1655.

Peder Pedersen udnævnes til Raadmand og Borgmester.

Til rigens hoffmester.

Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom ui nodigst erfahrer Hendrich Frijs ued døden att uere affgangen, dae uille ui nodigst, att i os elskelig Peder Pedersøn, uoris øffuerste renterieskriffuer, til raedmand och siden til borgemester udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn udi hans sted igien tilforordner. Flensborg 25 februarij 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 228.

858. 8 Marts 1655.

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til leensmendene udi Seeland.

Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom adelen udi uort land Seeland pae trei aars tid goduilligen frembdeles haffuer samtyckt aff huer 200 tønder hartkorn effter rostienistens taxt att underholde en karl med skouffuel och spade till att arbeide pae festningen for uort kiøbsted Kiøbenhaffn och det huer aar pae 4 maneders tid eller och udi det sted giffue udi samme beuilget tid aff huer 200 tønder haertkorn en rdlr. om ugen udi fire maneder, dersom ui i lige maeder nadigst uille beuilge det samme aff huer uore och cronens 200 tønder hartkorn, dae beder ui eder och nodigst uille, att i uoere och cronens bønder udi eders lehn tilholder att de effter jordebogens summarum, som beløber sig N. beregnet aff huer 200 tønder hart korn en karl huer med en skouffl och spade til dend førstkommendis fremskicker til att arbeide pae forneffnde festning, och att de dennem pae 4 maneders tid med underholding forsiuner eller i steden for huer karl en rdlr. om ugen fremskicker. For det øffrige aff iordbogen, huoraff icke fuldkommelig kand holdes en karl, uille ui nodigst, att de bønder udi huert lehn, som intet udi forneffnde karl att holde tilkommer, giffuer om ugen udi: Draxholms lehn 3 ℳ 3½ ß 2 d., Frederichborrig 3 ort 1⅔ ß, Croneburg 2 ℳ 11 ß 1 alb., Holbech 5 ℳ 3 ß, Tryggeuelde 5 ℳ 1 ß, Sæbygord 0 —, Wordingborrig 5 ℳ 2⅔ ß, Møen 2 ℳ 7½ ß, Kiøbenhaffn 3 ℳ 2 ß, Abrahamstrup 4 ℳ 1 ß, Roskildgaerd 1 ℳ 3½ ß, Suenstrup 12 ß 2½ alb., Anderskouff Corsøer } 8⅓ ß, Ringsted kloster 11½ ß, Callundborg 3 ℳ 14 ß 1 alb., och att du det til samme tid lader fremkomme. Huilcke som nu karle eller penge fremskicker, de skulle sig hoes os elskelig her Axel Vrup etc. angiffue och sig lade indskriffue eller penge leffuere. Begiffuer sig

Digitized by Google

nogen derfrae, derinden forneffnde 4 maeneder ere ude, uden paa frae forneffnde Axel Vrup, dend skal strax settis, huor och naer hand betredis, pae Holmen i jern att arbeide, och att i giører dend anordning, att dette uden forsømmelse efflerkommes och i uerch stilles. Flensborg 8 martij 1665.

Til Roskilde Capitel, Commissærerne i Sæland og hr. Axel Urup om det samme, 3 Breve af s. D.

Sæl. Tegn. XXXIII. 235—36.

859. **25 Marts 1655.**

Der skal indrettes Arbejdslokale til Kaspar Herbach paa den forrige Mønt paa Slottet.

Til rentemesterne.

Wor gunst tilforn. Efftersom ui nodigst haffuer anbefalet os elskelig Caspar Herpach noget arbeid pae førige Mynt pae uort slot Kiøbenhaffn att lade forferdige, da bede ui eder och nadigste uille, att i efflerhaanden affbetaeler, huis fornøden arbeidesfolck, uere sig muremestere, snedickere, smede, kaebersmede, pottemaegere, platenslagere eller andre, som samme arbeid forferdige, efftersom bemelte Caspar Herpach med dennem derom accorderendes uorder. Flensborg 25 martii 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 251.

860. **25 Marts 1655.**

Om Indrettelse af Arbejdslokale paa Slottet til Kaspar Herbach. Jfr. Nr. 859.

Til hr. Axel Vrup.

Wor synderlig gunst tilforn. Uider, att ui naedigst haffuer anbefalet os elskelig Caspar Herpach sig att begiffue pae uort slott Kiøbenhaffn och der effter uoris nadigste befalning att forferdige dend pladz, huor Mynten tilforn haffuer ueret, med des behørige huellinger och kieldere, huor kullen tilforn haffuer ligget, thi beder ui eder och nadigst uille, att i hannem der pae slottet indlaeder och uerer hannem behielpelig, sae uit mueligt er, til huis muersteen, liim, kalck och andet, som hand til samme arbeid behøffue kand. Udi lige maeder haffuer i och ued bønderne der i lehnet att laede hugge 100 fauffne bøge ued och det til os elskelig Hendrich Møllers eller en anden goed kuelbrender att lade henføre och til kuel forbrende, leffuerendis siden samme kuhl igien til bemelte Caspar Herpach. Flensborg 25 martii 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 252.

861. **25 Marts 1655.**

Om Tilsyn med Vandrenden fra Emdrup Sø til Slottet.

Til Caspar Herpach tillige med bingmester Albertus Mathisøn att haffue indseende med de uandrender, som naedigst er anbefalet

Digitized by Google

att ligges fra Enderup søe ind udi Slotspladzen for uort slott Kiøbenhaffn. Flensborg 25 martii 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 252.

862. **21 April 1655.**

Kongen vil selv bruge Islemark, der hidtil har været udforpagtet.

Til rigens hoffmester.

Wor synderlig gunst tilforn. Ui beder eder och nadigst uille, att i erkyndiger eder, om os elskelig Peder Pedersøn, borgemester udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn, hans forpactning pae Islemarch er er ude, och dersom dae erfahris, att bemelte forpactning er til ende, dae haffuer i hannem pae uore uegne att ansige lade, att ui selff tilsindz er bemelte Islemarch hereffter att uille laede bruge, paa det hand sig dereffter kand uide att rette. Flensborg 21 april 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 268.

863. **23 Maj 1655.**

Om Beskikkelse af 2 Raadmænd.

Til rigens hofmester.

Wor gunst tilforn. Efftersom ui naadigst erfahrer, att os elskelig Johan Stenkuhl sig haffuer undskyldet att uere raedmand udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn, dae ere ui nadigst tilfridz, att i udi hans sted til raedmand sammestedz forordner os elskelig Morten Michelsøn sae och Lauridz Michelsøn udi affgangen Hendrich Frises sted. Flensborg 23 maij 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 276.

864. **8 Juli 1655.**

De Soldater fra Kjøbenhavns Len, der gøre Fæstningsarbejde, maa sendes hjem i Høstens Tid.

Til her Axel Vrup.

Wor synderlig gunst tilforn. Uider, att for os underdanigst lader andrage uoere och cronens tienere her udi Kiøbenhaffns lehn, huorledis mangestedz pae landzbyerne forleden aar aff dend smitsom siugdom mand och qvinde sae och deris tieniste folck skal uere bortdøde, sae att dersom ui icke nodigst uille tilstede soldaterne, som arbeide paa festnungen her for uor kiøbsted Kiøbenhaffn, att motte forløffues, som dennem udi deris høst kunde til hielp komme, skulde de deroffuer udi arremoed geraede och bliffue øde, dae ere ui nadigst tilfredz, att forneffnte soldater, som her pae festnungen arbeider och ere her pae lehnet udskreffne, udi denne tilstaende høst mae for-

Digitized by Google

løffnes, huoreffter i kand uide eder at rette och derudi anordning att giere. Hafniæ 8 juli 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 303—04.

865. **10 Avg. 1655.**

Om Udredelse af Drengeskat.

Til borgemester och raed i Kiøbenhaffn.

Wor gunst tilforn. Uider, efftersom ui med uores elskelig Danmarchis riiges rads rad, beuilling och samtøcke en almindelig skatt haffuer laedet paebiude, som i det seeniste trei uger effter førstkommendes Michaelis skall udgiffues, dae beder ui eder och naedigst uille, att i eder effter eders(!) førige breff til eder udganget anlangende drengeskatten aff uor kiøbsted Kiøbenhaffn eder forholder och for samme drengeskatt sex hundret rdl. in specie inden dend tid forskreffuet staer til landcommissarierne udi uort land Seeland att leffuere. Hafniæ 10 augusti 1655.

Brev af samme Dag om Defensionsskat, Kjøbenhavns Tilskud 3000 Rdlr.

Sæl. Tegn. XXXIII. 382.

866. **29 Avg. 1655.**

Om Paadømmelse af en Sag mellem Jakob og Villum Fyren. Jfr. Nr. 841.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad Jacob Fyren, borger och induoener her udi uor kiøbsted Kiøbenhaffn, for os underdanigst haffuer laedet andrage, kand i aff hosføyede hans underdanigste supplication uidere see och erfare, thi ere ui nodigst tilfredz, att i uoris førige om denne sag til eder udgangen missive uagtet herudinden kiender och dømmer huis landzlow och ret gemes er, effter som uoris mening icke haffuer ueret ued uoris breffue derudinden forhinderlig att uere. Hafniæ 29 augusti 1655.

Sæl, Tegn. XXXIII. 360.

867. **7 Sept. 1655.**

Om Kundgørelse af Oprettelse af et Saltkompagni og af en ny Toldrulle.

Til borgemester och raad udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Ui tilskiche eder herhoes it forordning om et salt compagnie, som her udi uore riger och lande anrettes skal, huilcken i til alles efterretning pae behørige steder her udi byen haffuer att laede læse och forkynde, om nogen her kand findes, som derudinden uil indlegge, udi ligemaeder tilskiches eder

Digitized by Google

ochsae en ny och forandret toldrulle, huoreffter ui tolden udi uort rige Danmarck uil haffue opbaeret, dend i ochsae pae behørige steder her udi byen haffuer att laede forkynde, att en huer, som uedkommer, sig der effter kand uide att rette och forholde. Hafniæ d. 7 septembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 380.

868. **9 Sept. 1655.**

Der skal gøres Afregning med Gødert Brams Enke.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom Dorethe, affgangen Giødert Brahms for os underdanigst haffuer laedet andrage, att hun ingen skiffte eller deling imellem hender och hendes børns formøndere kand lade holde, førind der uorder giort en rigtig liqvidering och affregning med hende om huis fordring, hendis affgangen hoesbund hoes os och cronen haffuer hafft, och huad betalning hand derpae bekommet haffuer, dae beder ui eder och nadigst uille, att i hendes regenskaeber gennem seer med huis andet, der dertil hører, och effter des befunden beskaffuenhed giører med hender rigtig och endelig affregning, huor uit hun och bemelte hendis børn hoes os och cronen frembdelis kand haffue att fordre. Hafniæ 9 septembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 387—88.

869. **16 Okt. 1655.**

Mette Rodes faar Bolig i Korfits Ulfeldts Gaard.

Til slodzfogden.

F. 3. Woris slodzfoget Jochum Waltpurger haffuer att udnise Mette Roede 2 eller 3 aff de nederste gemacher udi her Corfidz Wlfelds gaerd her udi baggaerden, som gaer ud til Skindergaeden, til husuerelse att boe udi, indtil pae uidere nadigste anordning, dog att hun haffuer indseende, att inted aff huis, som nu udi gaerden findis, forryckes eller bortkommer. Hafniæ 16 octobris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 403.

870. **19 Okt. 1655.**

Borgmester Peder Pedersen maa af den kgl. Vildtbane faa 3 store Dyr og 3 Daadyr.

Til jegermesteren.

F. 3. Wor gunst tilforn. Ui beder dig och naedigst uille, att du lader os elskelig Peder Pedersøn, borgemester udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn, bekomme 3 stoere dyr pae hans ansøgning foruden

Digitized by Google

betalning, huilcke du haffuer att laede skyde udi uort land Skaene, sae och 3 daedyr pae de steder, huor det uildbaenen minst til skaede uere kand. Hafniæ 19 octobris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 405.

871. **19 Okt. 1655.**

Om Afregning for Sko, der i sin Tid ere leverede til Børnehuset.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom for os underdanigst andrages, at affgangene Augustinus Peitersøn, skoemager, en andel skon til Børnehuset beregnet fra anno 1645 och til anno 1649 skal haffue giort och leffueret effter officerernes derpae istedet udgiffuen beuises formelding, soe och aff skriffueren dersammestedz skal uere giort regenskab for, och pae samme leverantz endnu en summa penge berettes att skal restere, huorom affregning udi rentecammeret skal uere indleveret, dae beder udi eder och nadigst uille, att i bemelte indleverede affregning och beuiser gennemseer och effter des befunden beskaffuenhed arffuingerne quiterer eller beuis meddeler, huorledis med des fordring forholdes och huad deraff resterer. Hafniæ 19 octobris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 406—07.

872. **27 Okt. 1655.**

Opfordring til Indskud i det ostindiske Kompagni.

Landzdommerne sampt de høylerde udi Kiøbenhaffn och borgemester och raed sammestedz jtem lensmendene udi Norge finge breff anlangende proclama att forkynde om ny indleg udi det Ostindiske compagnie. Hafniæ 27 octobris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 413—14.

873. **2 Nov. 1655.**

Om Abraham Claumans Retssag i Nederlandene.

Til Petrus Carisius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad Abraham Cloumand, handelsmand udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn, hoes os underdanigst haffuer laedet andrage, kand du aff hoesføyede hans supplication uidere see och erfahre, thi beder ui dig och nadigst uille, att du saedan hans angiffuende for de herrer Stater General andrager och det sae uit mueligt er derhen forhielper, att hand mae effter hans begiering bekomme commissarier udi sagen, sae att hand for saedan tilføyede skaede kand nae nogen restitution och fornøyes. Och dersom du

Digitized by Google

kand eragte uoris nadigste foreskriffuelse til bemelte Herrer Stater til sagens bedre bedring noget att kunde udrette, dae haffuer du os det med fordeligste att lade tilkiendegiffue, huoreffter ui siden os uidere uille resolvere. Hafniæ 2 novembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 417.

874. **3 Nov. 1655.**

Privilegium paa det Afrikanske Kompagnis Sukkerhus.

F. 3. Giør alle witterligt, at vi effter underdanigst ansøgning och begiering naadigst haffuer bevilget och tilladt saa och hermed bevilger och tillader, at det Africanske compagnies participanter maa paa 20 aars tid fra dette vort brefs dato vere priviligerede allene at holde en raffineur til huis sucker, de fra Indien eller andre steder lader hid indkomme. Forbydendis etc. Hafniæ 3 novembris 1655.

Sæl. Reg. XXIII. 704.

875. **5 Nov. 1655.**

Forkyndelse af en kgl. Forordning om Bryllupper.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Ui tilskicke eder herhoes en uoris trøchte forordning [om bryllupper], huilcken i pae behørige steder her udi staden til alles efterretning haffuer att lade læse och forkynde och siden deroffuer holde som uedbøer. Hafniæ 5 novembris 1655.

Ligesaa fik proff. Hafn. og Lensmændene mutatis mutandis.

Sæl. Tegn. XXXIII. 419.

876. **24 Nov. 1655.**

Om en Retstrætte mellem Raadmand Morten Mikkelsen og Reinholt Thims Arvinger.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Uider, att for os underdanigst haffuer laedet andrage os elskelig Morten Michelsøn, raedmand her udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn, huorledis hannem ued dom skal uere tilkient for eyendom en goerd her udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn att beholde, som affgangen Beate Reinholt Thims til sin broder dr. Jacob Suabe skal haffue pantsaet och hand dend igien til forneffnde Morten Michelsøn offuerdraget effter derom eders udgiffuene dombs formelding, huilcken forneffnde Beate Reinholt Thims børn och arffuinger til førstkommende herredage skal haffue indsteffnet alleniste, som hand formener, til udfluct och tidens forhaeling, anseendis de icke skal uere ued de middel, att de hannem til sagens uddrag kand skaedisløes holde, dae beder ui eder och nadigst uille, att i forneffnde Beate

Rheinholt Thims arffuinger tilholder, att de for samme gaerd enten stille nøyactig caution indtil sagens endelig uddrag eller ochsae sae meget udi retten deponerer, som det kand eragtes uere uerd, som parterne omtuister. Hafniæ 24 novembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 439.

877. **25 Nov. 1655.**

Om et Drab udenfor Byen.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom ui nadigst erfarer en aff Frederichsborrigs lehns bønder for nogle maeneder siden att skal uere død funden her uden for byen pae byens grund, som formenes att skal uere drebt; thi beder udi eder och nadigst uille sae och hermed befaeler, att i samme sag laeder paetaele och louligen som det sig nedbøer ned retten udføre, til huilcken ende uoris nadigste opreisning eder ochsae herhoes tilskicke. Hafniæ 25 novembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII 439—40.

878. **17 Dec. 1655.**

Om Betaling for Vulf Rafns Hus og Eng.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Ui beder eder och nadigst uille, att i laeder Wulf Rafn, sae snart mueligt er, bekomme betalning, sae uit hannem med rette kand tilkomme for dend eng och derpae staende hues, som hand igien til os haffuer affstaet. Hafniæ 17 decembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 457.

879. **23 Dec. 1655.**

Kongens Sukkerbager faar Penge til sit Bryllup.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Ui beder eder och nadigst uille, at i laeder uores suckerbager Hendrich Nymand til hans bryllups fornødenhed bekomme 300 rdlr. Hafniæ 23 decembris 1655.

Sæl. Tegn. XXXIII. 459.

880. **7 Jan. 1656.**

Om Toldfrihed for Tobak fra de Karaibiske Øer.

Ordre til tolderne udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Woris toldere her udi uoris kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer att laede Hans Pedersen Blad toldfrie indbekomme denne ene gang de ruller toback, som ere kommen frae de Caribiske insuler och pae

Digitized by Google

uoris toldboed ere oplagt, sae uit hannem deraff befindis att tilhøre. Hafniæ 7 januarii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 467.

881. **26 Jan. 1656.**

Om Toldfrihed for forskjellige Varer fra de Karaibiske Øer.

Til tolderne.

F. 3. Woris toldere her for uoer kiøbsted Kiøbenhaffn haffuer att lade Erich Nielsøn Smed denne ene gang toldfrie indbekomme fiire tønder 50 ruller slett gemen tuback, noch trei smae tønnicker syltet ingefehr, noch 350 pund brun muskenøder sucker, som er kommen frae de Caribiske insuler och pae uoris toldboed berettes att uere oplagt. Hafniæ 26 janvarij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 480.

882. **29 Jan. 1656.**

Adam Henrik Pentz faar en Del af Katte- og Elsdyrstræde i Nyboder.

Til Christoffer Lindenow.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom ui nadigst haffuer skiøt och forunt os elskelig Adam Henrich Pens tuende ender eller lengder aff uore badzmendzboeder liggendis her udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn udi Katte- och Elsdyersstrede, som siuff wohninger udi sig begryber, effter dend hannem derpae giffuen skiødes uidere formelding, dae beder ui dig och nadigst uille, att du hannem sae mange aff samme boeder, som allerede ledig ere, strax lader uere følgactig, men de som aff badzmendzfolck beboet ere, haffuer du hannem att lade bekomme til Philippi Jacobi førstkommendis, effteratt du andre uorelser til de, som der nu udi boer, haffuer uduist. Hafniæ 29 januarii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 481.

883. **21 Feb. 1656.**

Der skal fældes Bøgetræer til Skubkarrer til Brug ved Befæstningen.

Til Frans Brochenhues.

F. 5. Wor gunst tilforn. Ui beder dig och nadigst uille, att du med fordeligste, huor det skouffuene minst til skaede kand uere, lader uduise och aff lehnens bønder hugge 8 bøge træer som til skuffkaerer til fortificationen her for byen behøffuis, huicke du siden til bygningshaffn(!) ued bemelte lehnens bønder haffuer att laede hidføre. Hafniæ 21 februarii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 495.

Digitized by Google

884. **22 Feb. 1656.**

Om Befæstningen.

Til lensmendene udi Sieland.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom adelen udi uort land Sieland goduilligen pae trei aars tid haffuer sambtøckt aff huer 200 tdr. hart korn effter rostieniste taxten att underholde en kaerl med skoufll och spaede til att arbeide pae festningen for uoer kiøbsted Kiøbenhaffn och det huer aar pae 4 maeneders tid, eller och i det sted giffue udi samme beuilgede tid aff huer 200 tdr. haert korn en rdlr. om ugen udi 4 maeneder, dersom ui udi ligemaeder nadigst uille beuilge det samme aff huer uoeris och cronens 200 tdr. haert korn, dae beder udi eder och nadigst uille, att i uoere och cronens bønder udi eders lehn tilholder, att de effter jordbogens summarum, som beløber sig aff Draxholm 6338 tdr. — 31 kaerle, Kiøbenhaffn 8505 tdr. — 42 karle, Frederichsborrig 5953 tdr. 29 karle, Abrahamstrup 1153½ tdr. 5 karle, Croneburg 5290 tdr. 26 kaerle, Roeskildgaard 4241 tdr. 21 kaerle, Holbech 773 tdr. 3 kaerle, Suenstrup 627 tdr. 3 kaerle, Tryggeuelde 2169 tdr. 10 kaerle, Andvoerskow och Corsøer 9817¼ tdr. 49 kaerle, Sæbygaerd 3199 tdr. 16 karle, Ringsted closter 3824 tdr. 19 kaerle, Wordingborrig 5972½ tdr. 29 kaerle, Kallundborrig 8130 tdr. 40 kaerle, Møen 3482½ 17 kaerle, beregnet aff huer 200 tdr. haert koern en kaerl, huer med en skoufll och spaede til dend 1 maij førstkommendis fremskicker til att arbeide pae forneffnde festning och att de dennem pae 4 maeneders tid med underholding forsiuner eller udi steden for huer kaerl en rdlr. om ugen fremskicker. For det øffrige aff jordbogen, huoraff icke fuldkommeligen kand hoeldis en kaerl, uille ui nadigst, att de bøender udi huert lehn, som intet udi forneffnde karl att holde tilkommer, skulle giffue om ugen udi Draxholm 3 ℔ 3½ ß j d., Kiøbenhaffn 3 m℔ 2 ß, Frederichsborrig 3 ort 1⅓ ß, Abrahamstrup 4 ℔ 1 ß, Croneburg 2 ℔ 11 ß 1 alb., Roeskildgaerd 1 ℔ 3½ ß, Hoelbech 5 ℔ 3 ß, Svenstrup 12 ß 2½ alb., Tryggeweld 5 ℔ 1 ß, Anderskouff Corsøer 8½ ß, Sæbygard —, Ringsted closter 11½ ß, Vordingborrig 5 ℔ 2¾ ß, Kallundborrig 3 ℔ 14 ß j alb., Møen 2 ℔ 7½ ß; och att de det til samme tid lader fremkomme. Huilcke som nu kaerle eller penge fremskicker, de skulle sig hoes os elskelig Henning Quidzow angiffue och sig laede indskriffue eller penge leffuere. Begiffuer sig nogen derfrae, inden forneffnde 4 maeneder ere ude, uden paes frae forneffnde Henning Quidzow, dend skal strax settis, huor och naer hand betrædis, pae Holmen udi iern at arbeide, och att i giører dend anordning, att

dette uden forsømmelse efflerkommes och i uerch stilles. Hafniæ 22 februarij 1656.

Breve om Graverskat til Roskilde Kapitel og Commissarierne af samme Datum. Ligeledes et Brev til Henning Quidzow, at de, som arbeide paa Festningen, skulle angive sig hos ham, af samme Datum.

Sæl. Tegn. XXXIII. 495—97.

885. **9 Marts 1656.**

Om Forsegling og Registrering af Korfits Ulfeldts Gaard og Gods.

Til Steen Hondorff och Jacob Rodsteen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beder eder och nadigst wille, att i med fordeligste lader obne alle gemacherne och werelserne udi her Corfids Wlfelds gaerd her udi byen, som forseglede ere, til att lade dennem besee aff de Hollandske gesanter; siden haffuer i udi en eller flere kammerser, sae wit som dertil forneden gioris, att lade fløtte och indsette alt huis godz och boeskab, som der findis, och siden dørren til samme kammers eller kammerser att forsegle. Men huis leeder och andet tapedseri omkring i stuffuen sae wel som boerde, bencke, stoele, kacheloffne och andet, som til daglig brug behøffuis och der tilstede findis, dett haffuer i rigtig at registrere och en fortegnelse derpae under eders hender til Mette Rodes, sae wit som hun deraff begierer, tillige med nøglene der til hueset och de andre kammerser, som icke aff eder forsegled bliffuer, imoed hindis bewis att leffuere, sae att hun siden dertil tilbørligen kand suaere; men huis aff boeskaebet, som forskreffuet staer, och bemelte Mette Rodes iche wil haffue, det haffuer i tillige med det andet indtil pae widere anordning under forsegling att hensette. Hafniæ 9 martii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 508—09.

886. **9 Marts 1656.**

Nedsættelse af en Kommission om Vandstanden i Gravene og ved Vandmøllen.

Til Otto Paewisk och Niels Banner.

F. 3. Helse eder os elskelig Otto Paewisk etc. och Niels Banner kierligen med Gud och uoer naede. Efftersom os elskelig Hendrich Møller etc. for nogen aer siden haffuer bekommet udi betaelning Wandmøllen wed Westerport her udi staden, och adskillige besueringer om samme mølle for borgemester och raed her udi byen er indkommen, lige som bemelte mølle nu mere end tilforne [i] woris elskelig kiere her faders salig och høylofflig ihukommelses tid, førind bemelte Henrich Møller dend bekommet haffuer, byens ferske wand

Digitized by Google

skulle betage, huoroffuer dend nu effter bemelte borgemester och raeds forbud och befalning uden maeling gandske skal stille stae, wanseet offuerflødig wand wed disse tider om aaret skal were forhaenden och møllen udi samme stand nu wforandret skal befindes, lige som dend tilfoerne pae gang weret haffuer och sielden uden om midsommers tid formedelst langwaerig tørcke wand skall fattes, dae beder wi eder och nadigst befaele sae och her med fuldmagt giffuer, at i udi alle de interesseredes nerwerelse nemlig os elskelig Frans Brochenhues etc. pae de interesserede bønders wegne her udi lehnet, Henning Quidzow etc., som med fortificationen haffuer indseende, och borgemester och raed pae byens uegne grandsker och grandgiffueligen forfaerer des leylighed och wandens sae wel som møllens fornøden reqvisita til woris sae uel som stadens beste grandgiffueligen udi agt tager och til dend ende it wist mael setter uden for søen wed Langwedz dam, huor høyt wandet sammestedz pae marchen bøer att støffues, och derhoes dend anordning giører, att grøfftene renses och aff bønderne som sæduaenligt wed lige holdes, att wandet icke skal løbe pae deris agre, och derforuden huorledis wed Langwedzdam, Ladegaerdz marchen, Waertow och hellers, huor wandet, som till byens graffue pleier att løbe, sin affgang haffue kand, forrekommes och sin rette affgang haffue och icke ubrugt bortløber. Siden haffuer i en wisse høyde wed siunlig mercke att forordne baede offuen for møllen udi byens graff sae wel som neden for forbemelte mølle udi graffuen wed woris Waskerhues, effter huilcken høyde och mercke alle møllerne sig siden skulle rette och icke widere wand end effter samme mercke consumere, och pae det att demningen wed Langwedz dam icke skulle hereffter, som tilforn skeed er, synderhugges och wandet deroffuer wnøttig bortløbe, som byen om sommeren er mest mact paeliggendis, dae haffuer i eders betenckende frae eder at giffue, om i icke eragter it lidet hues wed bemelte Langwedz dam att kunde opsettes, huoer en kunde udi boe, som wed samme demning kunde haffue opsigt, sae at møllen deroffuer sin gang kunde haffue och icke mere for saadanne aarsag sin maeling behindres. Fortoffuen frae Westerporten til Ladegaerdz demningen haffuer i och att besigtige, om de ere udi dend høyde, som fortowene findis frae Ladegaerdz dammen indtil Nørreport, huorwed wandet udi byens graffuer aldtid kunde sae høyt holdes, att det øffrige kunde gae offuer dend murede kam, som dertil eygentlig er giort och offuerfaldet med indskaer bemerchet. Huis i och herudinden grandskendis, forfaerendes, forordnendes eller i andre maeder, som forskreffuet staer, giørendes och forrettendes woerder, det haffuer i

Digitized by Google

under eders hender och zigneter frae eder att giffue beskreffuet och det med fordeligste til widere efftterretning udi woris cancelie att indskicke. Hafniæ 9 martii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 510—11.

887. **11 Marts 1656.**

Om Befæstningen.

Til commissarierne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom imoed dend tilsagen och beuilling, adelstanden udi wort land Sieland til uoer festning Kiøbenhaffns fortification giort haffuer, aff des regenskaeber befindes en deel noget, dog icke effter dend beuilgede taxt, endeel endocksae aff de formuendes aldelis intet baede forgangen och førige aaringer udgiffuet haffuer, mend endnu dermed rester, huoroffuer icke alleniste fortificationen som it almindelig gaffn och beste merckeligen och wbilligen er forsømmed och skade lid, mens andre troe willige patrioter, som i sae maeder allene lasten icke kunde udstae, sig med rette och føye besuerger, thi beder wi eder och nadigst wille, att i adelen udi bemelte Seeland effter dend fortegnelse, herhoes aff regenskaberne extraheret findis, alwoerligen tilskriffuer, att de endnu til førstkommendis 1 maij ufeilbaerligen leverer til os elskelig her Axel Vrup her udi woer kiøbsted Kiøbenhaffn, huis de udi sae maeder kunde restere med, paa det hans regenskaeber endeligen desto bedre til samme tid kand bliffue sluttet, eller att de, som det icke giøre ville, sig selff til forestaende herredage her udi uoer kiøbsted Kiøbenhaffn for os indstiller och deris billig aarsager, huorfor de det icke giøre wille, underdanigst da andrager och tilkiendegiffuer. Hafniæ 11 martij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 512—13.

888. **19 Marts 1656.**

En Plads ved Vandkunsten skal ryddeliggøres til Bebyggelse.

Til slodzfogden.

F. 3. Woris slodzfoget Jochum Waldpurger haffuer strax att lade rydelig giøre dend pladz wed Wandkunsten liggendis udi strømmen wed woris Løngang, sae att derpae effter widere nadigste anordning kand woerde bygget. Hafniæ 19 martii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 515.

Digitized by Google

889. **20 Marts 1656.**

Om Kommissionen for Vandhøjden i Gravene. Jfr. Nr. 886.

Til Arent von Kulow.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Niels Banner sig for loulig forfald underdanigst haffuer undskyldiget udi dend commissions forretning, som hannem nadigst med os elskelig Otto Paevisk waer anbefaelet, anlangendis en wiis mael at sette pae wandet udi graffuerne her for byen til møllens maeling her sammestedz med des widere indhold, dae beder wi dig och nadigst wille, att du retter din leilighed effter udi bemelte Niels Banners sted samme commission med bemelte Ottó Paevisk effter des udførlig formelding fyldist giører och efterkommer. Hafniæ 20 martii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 516.

890. **26 Marts 1656.**

Om Brolægning af Fortovene i den ny By.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi nadigst erfahrer en deel her udi byen sig icke retter effter woris udgangen forordning med deris fortog pae dennem forunte nye bygge pladzer effter skiødens indhold att forferdige med steenbroe att legge, bulverch at underholde och ellers udi andre maeder dennem, som bygge wilde, icke til ringe skaede och affbrech effter dend derom giorde forordnings widere indhold, da beder wi eder och nadigst wille, at i borgerskabet her udi byen, som nogen ny bygge pladz her udi staden bekommet haffuer, alworligen tilholder, att de uerer tiltenckt med fordeligste och udi warende sommer deris fortog effter deris skiødes indhold forsuarligen att belegge och forferdige effter forordningens indhold under samme deris pladzes forbrydelse, med sae skiel hereffter derpae klaget worder. Hafniæ 26 martii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 519.

891. **1 April 1656.**

Om Istandsættelse af Vejen til Frederiksborg.

Til Otto Paewisk och Frandz Brochenhues.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wid, att efftersom wi nadigst er kommen udi forfaering, att woris weye imellem wore slotte Frederichsborrig och Kiøbenhaffn wed dend idelig kiøren gandske ruineres, sae att det bynderne heel besuerlig wil falde dennem wed lige att holde, da beder wi dig och nadigst wille, att du pae alle tingene sae wel som predickstoelen udi dit lehn lader afflyse, att ingen sig tilfordrister

uden med woris egen nøgel derpae att lade befinde, uden de wille miste deris heste, huoroffuer du och siden alworligen haffuer att lade holde. Hafniæ 1 aprilis 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 521.

892. **16 April 1656.**

Om en Retstrætte mellem Mikkel Jørgensen og Rasmus Klemensen.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effltersom os elskelig Michel Jørgensøn, borger her udi woer kiøbsted Kiøbenhaffn, for os underdanigst haffuer ladet andrage, huorledis hand til bytinget her i staden skal haffue hendet dom til betalning offuer Rasmus Clemendsøn, brøgere udi forneffnde Kiøbenhaffn, for en summa børnpenge effter rigtig handskrifft och regenskab, huilcken dom aff eder siden skal uere ved magt kient och forneffnde Rasmus Clemendsøn siden dereffter woris steffning til første kommende herredage haffuer taget, huilcket Michel Jørgensøn formeener til udflact och sagens ophold att uere skeed, sae hand deroffuer icke sin betalning kand bekomme, underdanigst derfor begierendis, att bemelte Rasmus Clemendsøn motte tilholdes hannem for forneffnde betalning att forsickre eller pengene udi retten at deponere, dae beder wi eder och nadigst wille, att i bemelte Rasmus Clemendsøn [tilholder] forneffnde Michel Jørgensøn nøyactig forsichring att stille, om hand sagen moed hannem til førstkommendis herredage windendes worder, for ald retmæssig prætenderte skade och omkostning offuer saedan foraarsagede ophold. Hafniæ 16 aprilis 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 527.

893. **23 April 1656.**

Om Vedligeholdelse af de 3 Broer foran Christianshavn.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effltersom wi nadigst haffuer ladet contrahere med os elskelig Hans Søffrensøn, borger och indwoener udi woer kiøbsted Christianshaffen, om de trende broer der for byen att holde wed lige effter dend med hannem derom oprettede contrachtes widere formelding, thi beder wi eder och nadigst wille, att i hannem pae ansøgning dertil lader følgactig were huis penge, som forleden aar til forneffnde broer aff Amager land er opbaeren, huilcke hannem ochsae hereffter aarligen til samme broes underholding er bewilget att niude, det wi eder til effterretning wille wide lade. Hafniæ 23 aprilis 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 530.

Digitized by Google

894. **24 April 1656.**

Mette Iver Ravns skal have Betaling for de hollandske Gesandters Traktement 1644 og 1645.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beder eder och nadigst wille, att i med fordeligste, och sae snaert middel dertil findis, affbetaler Mette affgangene Iver Rafns, indwohnerske her udi voer kiøbsted Kiøbenhaffn, 443 rdlr. 2 ℔, som hun beretter sig endnu wbetald att skal restere for de Hollandske gesanters tractament siden anno 1644 och 1645. Hafniæ 24 aprilis 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 581.

895. **6 Maj 1656.**

Afgift af Bønderne til Ladegaardens Istandsættelse.

Til hr. Christoffer Wrne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wi nadigst tilfredz er, att wore och cronens bønder udi eders lehn skal udi nerwerende aar udgiffue til Ladegaerdens fornødenhed der wed stedet aff huer fuld gaerd en traffue och huer halff gaerd en halff traffue langhalm, men dersom Ladegardens brøstfeldighed icke dermed fuldkommellgen kand repareris, da haffuer i dennem att tilholde lige sae meget udi tilkommendis sommer dertil att forskaffue och fremføre. Hafniæ 6 maij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 582.

896. **10 Maj 1656.**

Forkyndelse af en kgl. Forordning om Begravelser.

Til lensmendene, Kiøbenhaffns høylerde, borgemester och raed udi Kiøbenhaffn och Henrich Tellemand.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi tilskicke dig herhoes en woris trøchte forordning om begraffuelser iblant geistlig och borgerlig stand, thi beder wi dig och nadigst wille, att du samme forordning pae tilbørlige steder udi dit lehn lader læse och forkyndige och siden deroffuer holder som wed bør.

Lige saedant breffue udgick til borgemester och raed och til rectorem och professores dog udi professorernes stoed intet att holde deroffuer som wedbøer.

Til Henrich Tillemand.

Wor gunst tilforn. Wi tilskicke dig herhoes en woris trøckte forordning om begraffuelser iblant geistlige och borgerlig stand; thi beder wi dig och nadigst wille, att du dig derudinden effter din til-

Digitized by Google

forne udgangne tryckte fischals bestallings indhold retter och forholder. Hafniæ 10 maij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 535.

897. **14 Maj 1656.**

Henning Quitzau faar Overbestyrelsen af Befæstningen.

Til Henning Quidsow.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wid, att wi nadigst haffuer for got anseet, att du offuer fortification och arbeid, som her for woer kiøbsted Kiøbenhaffn giøris, skall haffue direction och derhoes indtil pae widere nadigste anordning forbliffuer, och for saedan din umaege wille wi dig nadigst aff de middel, dig dertil leffueres, bewilge monatlig aaret igiennem, sae lenge du wed samme werch forbliffuer, halffemsindztiuffue rdlr., huoraff du och en skriffuer selff skal løne och underholde for 20 rdlr. monatlig, som forskreffuet staer, huilcken du selff mae antage, som de til samme werch deputerede penge kand anamme och pae tilbørlige steder derfor igien effter widere ordre regenskab giøre, der effter du dig kand wide att rette. Hafniæ 14 maij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 537.

898. **14 Maj 1656.**

Om Istandsættelse af Sluserne og Dæmningerne.

Til Frans Brochenhues.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beder dig och nadigst wille, att du dend anordning lader giøre, att sluserne och demningerne herom byen effter dend aff os elskelig Arent von der Kulow och Otte Paevisk etc. deris giorde affsigt bliffuer forferdiget och repareret och siden forsuarligen wed lige holdet sae wit, som deraff os tilkommer, sae att byen och møllerne dersammestedz ingen mangel for wand for deris forsømmelse lider. Hafniæ 14 maij 1656.

Af samme Datum Brev til Rector och menige Professores om at reparere og vedligeholde de Universitetet vedkommende Sluser og Dæmninger.

Sæl. Tegn. XXXIII. 537.

899. **21 Maj 1656.**

Om Vurdering af Slotspræstens Bolig paa Gammelmynt.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beder eder och nadigst wille, att i med uwillige och dertil forordnede mend lader vurdere och

Digitized by Google

taxere dend hues och woning pae dend Gamle Mynt, woris slodzprest en tid lang til deris residens hafft haffuer, sae at samme vordering med fordeligste udi wort cancelie kand bliffue indskicket. Hafniæ 21 maij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 543—44.

900. 18 Juni 1656.

Om Overdragelse af Slotspræstens Bolig til Jørgen Mathisen. Jfr. Nr. 899.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effiersom wi nadigst haffuer forunt os elskelig Jørgen Mathisen, indwonner udi woer kiøbsted Kiøbenhaffn, udi sin fordrings betalning hoes os och cronen det hues och wonung pae dend Gammel Mynt, som slotspresterne en tid lang til deris residence hafft haffuer och derfor dend effter hoes uarende affsigts indhold haffuer ladet taxere och wurdere, dae beder wi eder och nadigst wille, at i med forneffnde Jørgen Mathisen accorderer, huor høytt hand samme hues och woening udi hans betalning wil antage, och huis hand dend antager, for det haffuer i pae hans fordringsbreffue att decortere och affskriffue lade, pae det hand siden widere voris nadigste skøede derpae kand søge. Hafniæ 18 junii 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 552

901. 29 Juni 1656.

Om Flytningen af den gamle Bro udenfor Nørreport.

Til Henning Quitsow.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beder dig och nadigst wille, att du med fordeligste accorderer med en murmester och en tømmermand, som det for ringeste pris giøre wil, om dend gamle broe uden Nørre port att affbryde och pae det andet befalet sted att henlegge effter dend model, som aff os er undertegnet. Hafniæ 29 junij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 557.

902. 4 Juli 1656.

U. C. Gyldenløve faar Bolig i Ulfeldts Gaard.

Til Wldrich Christian.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wid, att wi nadigst tilfredz er, att du indtil pae widere nadigste anordning mae boe udi her Corfids Wlfelds gaerd herudi byen beliggendes, haffuendis imidlertid indseende, att bemelte gaerd intet kommer til skaede. Hafniæ 4 julij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 560.

Digitized by Google

903. **7 Juli 1656.**

Om Forfærdigelse af Jærnværk til Glasbrænderiet paa Slotsholmen.

Til mester Hans Suidzer, smid.

F. 3. Woris nadigste wilie er, att woris smid mester Hans Suidzer forferdiger huis iernwerch, som wforbigengeligen behøffuis wed det nye glaesbrender hues pae Slodzholm, nemlig winduer och stenger, dørre, loese och alt andet. Hafniæ 7 julij 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 562.

904. **20 Avg. 1656.**

Om Snedkerarbeide til Glasbrænderiet. Jfr. Nr. 903.

Til Henrich Balche, snidker.

F. 3. Woris nadigste wilie er, att Henrich Balche, snidker, forferdiger huis snidker arbeide, som vforbigengeligen behøffues wed det ny glaesbrender hueset pae Slodzholmen, nemlig windues karme, dørre, hylder och alt andet. Hafniæ 20 augusti 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 570.

905. **20 Avg. 1656.**

Om Undersøgelse af det Tømmer, som Henrik Müller har leveret til Befæstningen.

Til Jørgen Biørnsøn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beder dig och nadigst wille, att du wed woris fiscal och andre med flid lader erfahre, huor meget aff det tømmer pae Holmen er indkommen, som os elskelig Henrich Møller til fortificationen her for bemelte woer kiøbsted Kiøbenhaffn effter dend med hannem aff os elskelig her Axel Vrup etc. oprettede contract forskaffuet haffuer, sae och effter huis befalning samme tømmer pae Holmen er indkommet, huem der haffuer medweret det att offuerføre, och huem det haffuer wed dag och datum antegnet och udi forwaering anammet, och huor til det siden befindes at were forbrugt, huorom du med fordeligste udi wort cancelie din fuldkommen erklering til widere effterretning haffuer att indskicke. Hafniæ 20 augusti 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 570.

906. **28 Avg. 1656.**

Om Johan Stickmans Strid med Vinhandlerne. Jfr. Nr. 909.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad Johan S[t]ichman for os underdanigst klageligen haffuer ladet andrage, kand i aff hoesføyede hans underdanigste supplication widere see och erfahre; thi haffuer i han-

Digitized by Google

nem, sae wit skee kand, til rette forhielpe och, om muligt er, winhandlerne och hannem udi wenlighed pae beste middel imellem att forhandle, att de med hannem allene seer giennem fingre udi betrachtning, att hans hustrue saewelsom hand tilforne haffuer bruget wintappen, sae wi for widere hans supplicationer kand were frie och forskoenet. Hafniæ 28 augusti 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 572.

907. **28 Avg. 1656.**

Den tydske Kapellan paa Christianshavn skal holdes til Fredsommelighed imod sin Sognepræst.

Til dr. Hans Suaene.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig, hæderlig och høylerd m. Niels Aagesøn, sogneprest udi woer kiøbsted Christianshaffen, udi adskillige poster sig hesuerger offuer dend tydske capelan dersamestedz, dae haffuer i eder om des beskaffuenhed att erkyndige och bemelte capelan alworligen tilholder, att hand sig roeligen och fredsommeligen imod hans sogneprest anstiller, forholdendis sig effter ordinancen, recessen och andre kongelige forordninger ligesom andre capelaner her udi woer kiøbsted Kiøbenhaffn eller andenstedz. Hafniæ 28 augusti 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 573.

908. **18 Nov. 1656.**

Om en Strid mellem Jørgen Høyer og David Henningsen.

Til borgemester och raed udi Christianshaffuen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom Jørgen Høyer, buntmager, indwohner udi woer kiøbsted Christianshaffn, for os underdanigst haffuer ladet andrage, huorledis hand der til bytinget och raedhuset skal haffue forhuerffuet dom der offuer Dawid Henricksøn dersammesteds, att hand hannem sit(!) och woning effter foregaende opsigelse, som hannem ey lenger end et halfft aar skal were fest och, formedelst uskickelighed derudi skal vere, offen bemelte skulle rødelig giøre och forneffnde David Henningsen effter woris udgiffne steffnings indhold til herredage haffuer indsteffnet, som dog ickun til tidens ophold och udflucht er henseet, och hand ey heller nogen borger dersammesteds skal were, huorfore forneffnde Jørgen Høyer underdaningst begierendis er, bemelte David Henningsøn hannem for samme uretmässige paebragte trettes bekostning och ald anden skades lidelse, som formedelst ophold med bemelte sags indsteffning kunde forarsages, motte tilholdes

Digitized by Google

nøyactig caution at stille eller sae mange penge udi retten deponere, som eragtes kand Jørgen Høyer at kunde vere med forsickret, om forneffnde David Henningsøn sagen til herredage tabendis worder. Thi beder wi eder och nadigst wille, att i forneffnde David Henricksøn (!) tilholder bemelte Jørgen Høyer for sin skades tilføyelse formedelst sagens indsteffning att stille nøyactig caution til des endelig uddrag eller san mange penge, som til fuldkommen forsickring derfore eragtes kand, udi retten att nedsette. Hafniæ 18 novembris 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 622—23.

909. 8 Dec. 1656.

Om Johan Stickmans Strid med Vinhandlerne. Jfr. Nr. 906.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom Johan Stickmand, guldsmid her i woer kiøbsted Kiøbenhaffn, for nogen tid siden en andeel win skal were fraedømbt, fordi hand udi potter tael wiin solt haffuer, førend hand woris nadigste bewilling derpae bekom, och hand nu underdanigst anholder och begierer hannem samme win igien aff nade att motte forundes, dae ere wi nadigst tilfreds, att hand effter saedan hans underdanigste ansøgning samme fraedømte win igien mae bekomme, sae frembt de andre interesserede deris anvorter iligemaeder hannem wille efftérlade, det wi eder til efftérretning wille haffue forstendiget. Hafniæ 8 decembris 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 627.

910. 17 Dec. 1656.

Forkyndelse af Forordningen om 11 Juni Termin.

Til alle lensmendene udi Sieland och Skaene.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi tilskicke dig herhoes en woris trøckte forordning om penge udi Sieland och Skaene til dend 11 junij pa rente att udsette eller optage; thi beder wi dig och nadigst wille, att du pae tilbørlige steder udi dit lehn samme forordning lader læse och forkynde och siden deroffuer att holde som wedbøer. Hafniæ 17 decembris 1656.

Derom finge och Kiøbenhaffns høylerde breffue mutatis mutandis sae wel som ochsae borgemester och raed sammesteds.

Sæl. Tegn. XXXIII. 630.

Digitized by Google

911. **17 Dec. 1656.**

Om Opmaaling af Pladsen mellem Henrik Møllers og Trine Stenvinkels Pladser ved Provianthuset.

Til Albertus Mathisen.

F. 3. Woris nadigste wilie och befalning er, att woris biugmester Albertus Mathisøn skal tillige med dennem, som aff borgemester och raed her udi woer kiøbsted Kiøbenhaffn worder forordnet att maele den pladz langs wed woris Proviantbues mellem os elskelig Henrich Møller etc. och Trine Stenwinchels, och alle de skøder, documenter och breffue, som pae samme plads findis, for sig fordrer, des eigentlig beskaffuenhed med flid erfahrer, rigtig alne och mael forferdiger och ald des omstende pae papier legger och det siden tillige med bemelte mend til widere effterretning underskriffue. Hafniæ 17 decembris 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 630.

912. **19 Dec. 1656.**

En kvindelig Tyv benaades.

Til her Axel Urup.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wi pae Karen affgangen Christoffer Møllers underdanigste anmodning och begiering nadigst hender hindis begangen forseelse denne gang haffuer effterlatt, sae hun ey denne gang byen effter dend offuer hende felte dom skal rømme eller hendes boeslaed miste, efftersom kaasterne udi sig selff ere ringe, dog skal hun tiltenckt were sig saeledis hereffter att skicke och forholde, sae hende ingen hereffter med billighed for tyffuerie eller andet skal kunde beskylde. Hafniæ 19 decembris 1656.

Sæl. Tegn. XXXIII. 632—33.

913. **17 Jan. 1657.**

En Gaard i Silkegade skal købes til Slotspræstens Bolig.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, att wi nadigst tilfreds er, att i mae affkiøbe os elskelig Mickel Nansøn dend gard udi Silckegaden for 1800 rdlr. til woris slodsprest her pae vort slott Kiøbenhaffn hans residens, huorfore i och haffuer hannem att betaele bemelte sum pae de tuende aff eder med hannem sluttede terminer, nemlig til dend 15 junij førstkommendes de(!) dend rente 900 rdlr., men de andre 900 rdl. med tilbørlig rente frae bemelte 11 junij til dend 11 decembris nest effter. Hafniæ 17 januarij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 7.

Digitized by Google

914. **6 Feb. 1657.**

Om Betaling til Steffen Rodes Børn af hans Tilgodehavende hos Kronen.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi forfaring, os och cronen effter eders affregnings qvitans att were skyldig bleffuen affgangen Steffen Rodes børn och arffuinger 61538 rdlr. 3 ort 15 ß, thi ere wi nadigst tilfreds, at i effter bemelte arffuinger[s] underdanigste anmodning och begiering mae deele samme sum imellem, effter som en huer aff dennem pro qvota med rette kand tilkomme, siden haffuer i enhuer aff dennem for sin tilkommende sum effterhanden att betaele, som rigernes middel kand tilstrecke med sin paeløbende rente sex pro cento aarligen frae deris affregnings dato dend 18 martii 1656 att beregne och indtil sae lenge enhuer aff dennem, som forskreffuet staer, for forskreffne capital och rente gandske worder contenteret och affbetalt. Hafniæ 6 februarii 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 14.

915. **7 Feb. 1657.**

De uklarede By-Regnskaber skulde forklares paa Rentekamret.

Til borgemester och raed udi Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi forfaring, att i udi woris restans bøger pae woris renterie skal were antegnede for nogle uforclarerede regenskaber pae eders byes skatter fra a° 1647; thi beder wi eder och nadigst wille, att i med fordeligste werer tiltencht pae bemelte woris renterie alle eders uforclarede regenskaber, som der clareris skal, med fordeligste rigtig att forklare, beregnet frae 1642 och indtil dette wort breffs datum, eller derimod fremwiser til rigtig affkortning huis benadinger, som eder derpae giffuet och forunt er, tagendis herudinden ingen forsømmelse. Hafniæ 7 februarii 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 15.

916. **25 Marts 1657.**

Adelens Soldater skulle arbejde paa Voldene.

Til Lauge Bech oc Otto Pouisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vore och cronens bønder soldater nogle aar haffuer arbeydet paa Kiøbenhaffns wolde, oc samme soldater nu behøffuis i festningerne udi wort land Skaane, saa bede vi eder och naadigst ville, at i giører eders beste oc det hos adelen derhen hielper at bringe, at den anordning vorder giort, at adelens soldater maatte først in aprili diidkomme paa voldene at arbeyde,

Digitized by Google

efftersom største magt der paa er anliggendis. Flensborg den 25 martij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 29—30.

917. **14 April 1657.**

Jens Lassen faar udleveret forskjellige Ting fra Tøjhuset.

Til Peter Kalthoff.

Voris tøymester, Peter Kalthoff, haffuer at lade woris renteriskriffuer Jens Laszen af Tøyhuset her for wort slot Kiøbenhaffn were følgactig imod revers, at hand enten det samme eller lige saa got inden 14 dage fra dette wort brefs dato will igen der ind forskaffe, nemlig 3 centner krud, 60 trey oc to pund kugler, 40 knipler oc skieftanger, 25 musqveter, 25 huggers, 30 endtrebiler, 100 pd. musqvet kugler, 6 pistoler, 1 tromme och 12 piquer. Hafniæ 14 aprilis 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 34.

918. **5 Maj 1657.**

Om Betaling for Dronningens Bygning i hendes Lysthave udenfor Byen.

Til rentemesterne.

Wor synderlig gunst tilforn. Wj bede eder och naadigst wille, at j betaler den muur och taghsteene, som till woris elskelig kiere gemahls dronningens bygning vdi hindes lysthaffue her for byen forbrugis, effter det kiøb, som woris bygmester Albertus Matthiesen eller woris slodtsfoget Jochim Waltpurger derom giørendis worder. Hafniæ 5 maij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 46.

919. **7 Maj 1657.**

Toldfrihed paa uraffineret Sukker.

F. 3 giør alle witterligt, at wi effter vnderdanigst anmodning oc begiering naadigst haffver bevilget och tilladt saaoc hermed bevilger oc tillader, at hvis ubrugeligt och vraffineerit sucker nemlig mascharad, pannelle, lampen (el. campen) oc Thomæ-sucker saavelsom dertil nødvendige forme oc andre materialia, som til det oprettede sucker raffineer vercks fortsettelse her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn kunde behøffvis, maa her i riget indtil paa videre naadigst anordning toldfri indføris; dog skal aff det raffineerde sucker, som aff riget vdføris, den tilbørlige told giffves vnder denne vor naadigste bevillings fortabelse, forbliffvendis etc. Hafniæ d. 7 maij 1657.

Sæl. Reg. XXIV. 41.

Digitized by Google

920. 22 Maj 1657.

Smedene skulle gøre Arbejde for Artilleriet.

Til borgemester og raad i Kiøbenhafn.

Vi bede eder og naadigst ville, at j tilholder smiddene her udi byen, at de værer tiltenkt under straff, som vedbør, strax og uden ophold at forferdige hvis dennem til voris artilleries fornødenhed bliffver leffverit, førend de sig andet arbeid for andre foretager. Ladendis etc. Hafniæ 22 maji 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 62.

921. 23 Maj 1657.

Om Forlig mellem Hans Sørensen og Ostindisk Kompagni.

Til Jørgen Seefeld och her Hendrich Rantzou.

Hvad borgemester aff Christianshaffn Hans Søffrenssen imod det Islandske compagnie for os underdanigst haffver ladet andrage, og hvorledis bemelte compagnies bevinthebbere sig paa bemelte hans supplication erkleret haffver, kand i aff hosføyede documenter videre see och erfare; thi bede vi eder och naadigst ville, at i begge parter for eder fordrer, sagens beskaffenhed med flid erfarer og os eders underdanigste og udførlig relation derom med forderligste tilstiller. Hafniæ 23 maji 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 65.

922. 24 Maj 1657.

Det Sælandske Regiment skal drage til Kjøbenhavn.

Til Erich Qvitzou.

Vi bede dig och naadigst ville, at du lader det Siellandske regimente til fods, saa viit som ey deraff til vor førstendom Holsten udmarchered er, med forderligste her til vor kiøbsted Kiøbenhaffn hiidkomme, hvor det videre skal vorde deelet. Hafniæ 24 maji 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 66.

923. 31 Maj 1657.

Om Mursten til Dronningens Lysthave.

Til Henning Qvitzow.

Vi bede dig och naadigst ville, att du lader saa mange aff de gamle muursteen være følgaktig, som til hendis kierlighets voris elskelig kiere gemahl dronningens huus udi hendis lysthaffve her for byen behøffvis, indtil 40000. Hafniæ 31 maji 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 77.

Digitized by Google

924. **2 Juni 1657.**

Joakim von Breda udnævnes til Kommandant.

Til Jochim von Breda.

Viid, at vi dig naadigst vil haffve tilbetroed indtil paa videre naadigst anordning at være commandant i vor kiøbsted Kiøbenhaffn. Dereffter etc. Hafniæ 2 junij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 78.

925. **6 Juni 1657.**

Smedesvende og Drenge fra forskjellige Byer skulle sendes til Kjøbenhavn.

Til her Frederich Reetz, (Otto Powisk og Frands Brokkenhuns).

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder og naadigst ville, at j tilholder alle smiddene udi vor kiøbsted Nested (Friderichsborg, Kiøge), at de med forderligste hidskikker deris svenne og drenge til at hielpe at forferdige hvis arbeide, smiddene her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn for mangel aff svenne og drenge ikke kand bringe til veye, hvorfore de effter fortienisten skal lønnis och betalis. Hafniæ 6 junij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 84

926. **9 Juni 1657.**

Skræderlavet skal sy 600 Dragonkjortler.

Til borgemester och raad i Kiøbenhaffn.

Vi bede eder och naadigst ville, at j tilholder skrederlauget her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de deeler de 600 dragoner kiorteler imellem sig, saa at en hver saa mange, som hannem tilkomme kand, med forderligste forferdiger effter det munster, som os elskelig Uldrich Christian dennem derpaa lader giffve. Hafniæ 9 junij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 89.

927. **9 Juni 1657.**

Møllerne skulle male Mel til Krigsskibene.

Til borgemester og raad i Kiøbenhaffn.

Wi bede eder og naadigst ville, at j tilholder alle møllerne her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, at de strax maaler hvis meel, som til voris skibsflode behøffvis, och tager voris proviantskriffvers beviis paa, hvor meget en hver aff dennem i saa maader haffver maalet, hvor effter det dennem i fremtiden skal bliffve betalt. Hafniæ 9 junij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 89.

Digitized by Google

928. **11 Juni 1657.**

Om Sten og Kalk til Dronningens Lysthave.

Til Henning Qvitzow.

Wor gunst tilforn. Vi bede dig og naadigst ville, at du paa ansøgning lader være følgaktig hvis steen og kalk, som til hindis kierlighed voris elskelig kiere gemahls dronningens bygning udi hendis lysthaffve her for byen behøffvis. Hafniæ 11 junij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 92.

929. **14 Juni 1657.**

Om Strid mellem Magistraten og Jørgen Jørgensen Kok.

Til Jørgen Seefeld.

Wor synderlig gunst tilforn. Hvad borgemester och raad her i vor kiøbsted Kiøbenhaffn om Jørgen Jørgensen Kok og hans qvinde for os underdanigst haffuer ladet andrage, kand i aff hosføyede deris begiering videre see och erfare; thi bede wi eder og naadigst ville, at i parterne for eder indsteffner og dend imellem dennem affsagde byfogets dom endeligen paakiender, som i akter at forsvare, med saa skiel, at dend aff parterne, som uræt befindis at haffve giort, sig ei til hvis billigt og ræt er vil beqvemme. Hafniæ 14 junij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 93.

930. **14 Juli 1657.**

Dorethe Jakob Timmermands skal have Betaling for fremmede Gesandters Traktement.

Til rentemesterne.

Wor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder og naadigst ville, at i med forderligste affbetaler Dorethe affgangen Jacob Timmermands hvis som dend Oldenborgske gesandt og Brandenborgiske oberste effter medfølgende regenskaber hos hinde befindis at haffve fortæret. Hafniæ 14 julij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 103.

931. **19 Juli 1657.**

Der skal leveres Færger til Troppeoverførsel foruden Brød, Øl og Havre.

Til borgemester og raad i Kiøbenhaffn.

Wi bede eder og naadigst ville, at i lader bestille fornøden skuder og ferger til at nedføre det folk til vor festning Helsingborg, som anbefalet er did at nedkomme, nemlig os elskelig generalmajor Breda saavelsom Niels Lykkis underhaffvende folk. Herforuden haffver i og her udi byen at lade bestille 40000 pund brød og 1000 tdr. øl, saa og 2000 tdr. are, som og med forderligste til armeens forneden-

Digitized by Google

hed i vort land Skaane til vor festning Helsingborg fremskikkes og til proviant-commissarien os elskelig Iffver Krabbe etc. imod tilbørlig qvittering leffveris skal. Hafniæ 19 julij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 106.

932. **22 Juli 1657.**

Borgerskabet skal bage Brød til Tropperne i Skaane.

Til borgemester og raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede eder og naadigst ville, at i paa det flittigste idelig og daglig tilholder borgerskabet her i Kiøbenhaffn at bagge til folket i vort land Skaane, efftersom armeen endelig der skal conserveris, hvortil kornet effter haanden skal forskaffis, saa ei videre aff borgerskabet end umagen begieris, som i dendne tid ikke kand eller maa veigris, efferdi det er landets velfærd angaaende, nemlig 30000 pund bløt brød eller 22500 skaalpund kaffring brød om dagen, som kand baggis aff 156 tdr. rug til det bløde brød og aff 175½ tdr. rug til kaffring brød, hvor imod de igien skal skaanis for brygning og dend proportion, som de andre kiøbsteder skal skaffe aff deris eget korn, hvilket brød skal forvaris og haffvis i forraad i vore festninger Landskrone, Helsingborg og Malmøe, og dersom baggerne det ikke alt kand offverkomme, da skal det fordeelis paa borgerskabet, efftersom ingen anden middel dertil findis; men dersom rugen, som fremskikkis, ikke til brød kand forslaa, da maa dertil tagis dend 3die eller halffve part, om fornøden gieris, aff byg, efftersom brødet kand bliffve godt; tagendis ingen forsømmelse herudi, efftersom høieste makt derpaa er anliggendis. Hafniæ 22 julij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 110.

933. **24 Juli 1657.**

Om Forholdsregler mod Ildebrand.

Til borgemester og raad i Kiøbenhaffn.

Efftersom stor mangel aff wand herudi byen nu findis, da haffuer i dend anordning at giøre, at udi en hvers huus eller gaard herudi byen, som ingen brynd eller pumpevand er, udi det ringiste altid haffves i forraad en tønde wand, om nogen uformodentlig ulykke ved ildebrand eller i andre maader skulle paakomme, saa fremt at de ei sielff vil svare dertil, som herudinden forsømmelig findis, om nogen ulykkelig hendelse ved deris efterladenhed skulle vederfaris. Hafniæ 24 julij 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 112.

Digitized by Google

934. **3 Avg. 1657.**

Om Levering af Stigbøjler.

Til borgemester og raad i Kiøbenhaffn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder og naadigst ville, at j inden d. 10 august førstkommendis lader forfærdige 130 par stigbøyle med tilbehørige remmer til voris dragoner, hvilke eder udi byens contributioner skal vorde godt giordt. Hafniæ 3 august 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 119.

935. **18 Avg. 1657.**

Om Indkvartering af Soldater.

Til her Ofue Giede, Christen Skeel, Otto Kragh och Peter Reetz.

Vor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder och naadigst ville, at i giører dend anordning, at huis af oberste Dunsdorfs folch, som till vor kiøbsted Kiøbenhafn frembskiches, enten der udj byen, eller huor i beqvemmeligst eragter, hannem louffpladtz at kand forundes, effter dend giorde anordning vorder underholdet. Ottenseegaard 18 augusti 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 136.

936. **15 Sept. 1657.**

Alle Søfolk skulle møde paa Bremerholm.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst wille, at i strax med største flid udrandsager alle de skibsfolch, som enten bygge oc boe udi vor kiøbsted Kiøbenhafn eller ere unge karle, aldeeles ingen undertagen, oc dennem strax forskaffer paa Bræmerholm der vores penge at annamme oc tieneste derfor giøre. Dermed etc. Hafniæ 15 septembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 148.

937. **18 Sept. 1657.**

Om Levering af »Svinfeder« til Fodfolket i Skaane.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn oc Helsingøer.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi for got hafuer anseet 1000 sviinfeder at ville lade bruge til vores foedfolchs fornødenhed i vort land Skaane, da bede vi eder och naadigst wille, at j tilholder alle saavel grof- som kleinsmidene her i byen fornøden jern der til at forferdige af deris eget efter den model, som dennem af os elskelig oberst Georg Steding derpaa gifuet worder, tagendis ingen for-

Digitized by Google

sømmelse her udi, eftersom magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 18 septembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 155.

938. **23 Sept. 1657.**

Uagtet Portene lukkes, naar det bliver mørkt, skulle Breve dog kunne modtages i dem.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at den staaltraad ved portene vedligeholdes, saa huis breve, som ankommer oc magt paaligger, kand indkomme oc blifue befordret, efter at portene her for byen ere tilluchte, eftersom portene udi disse tider, det første det blifuer mørckt, vil luckes oc iche førend det blifuer dag igien aabnes. Hafniæ 23 septembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 162.

939. **24 Sept. 1657.**

Jan Dyssel skal have sin konfiskerede Vin igen.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

F. 3. Effterson Jan Dyssel for os underdanigst hafuer ladet andrage, at en andeel viin, som hand udi en kielder paa Christianshafn hafuer ladet indlegge, dog inttet deraf solt, ved eders dom skal vere confisqveret, underdanigst derfor begierendes, at samme hans viin hannem igien uden videre ophold maatte vere følgagtig, da ere vi naadigst tilfreds, at hand samme viin igien maa bekomme, eftersom ey bewiises hannem toldsvigelser, forprang dermed at hafue begangen. Dermed etc. Hafniæ 24 septembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 163.

940. **14 Okt. 1657.**

Om Overhørelse af Ove Gjeddes og Christen Skeels Regnskaber for Udgifter til Krigen.

Til borgemester Hans Nansen oc borgemester Niels Hansen i Kiøbenhafn oc Helsingøer med flere.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effitersom os elskelig hr. Offue Gedde etc. oc Christen Skeel etc. sig hafue foretaget den 26 octobris førstkommendes at giøre rede oc rigtighed for huis penge, de siden krigens begyndelse til flodens sampt millitiens fornødenhed hafuer udgifuet, da bede vi eder oc naadigst ville, at j retter eders leylighed efter til forneffnte dag at møde tilstede her i Kiøbenhafn paa det Islandske compagnie om morgenen klochen 8te der at vere ofuerværendes, naar samme rede oc rigtighed foretages skal. Mens dersom een af eder

Digitized by Google

for loulig forfald skyld ey kand møde tilstede, hafuer hand en anden i sin sted at fremskicke til at fornemme tilbørlig rigtighed om fornefnte penges administration. Hafniæ 14 octobris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 170—71.

941. **20 Okt. 1657.**

Om Afgørelse af en Trætte mellem Hans Sørensen og det Islandske Kompagni.

Til Jørgen Seefeld oc Otto Krag.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom imellem det Iislandske compagnies directeurer oc borgemester Hans Sørensen paa Christianshafn sig nogen irring oc tuistighed skal begifue, da bede vi eder oc naadigst ville, at j parterne paa en beleylig tid oc sted for eder indstefuer oc dennem efter de for eder fremviiste documenter om sagens beskaffenhed enten i mindelighed imellem forhandler eller ved endelig dom oc sententz adskillier, och huis j her udinden gierendes eller forrettendes vorder, hafuer j de interesserende under eders hænder oc zigneter fra eder at gifue beskrefuen, som j achter at forsvare oc vere bekiendt. Dersom oc een af eder for loulig forfald skyld ey kand møde tilstede, hafuer den, som udeblifver, fuldmagt en anden god mand i sin sted at tage oc saaledes vores naadigste befalning at efftterkomme. Dermed etc. Hafniæ 20 octobris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 181—82.

942. **3 Nov. 1657.**

Der maa ikke males Rug uden Toldseddel.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, at j lader for eder kalde oldermanden for møllerne her i vor kiøbsted Kiøbenhafn sampt det heele møllerlaug oc dem alvorligen tilholder intet roug uden seddel at maale, saafremt de iche ville vere saa lige straffældige som for malt. Dermed etc. Hafniæ 3 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 201.

943. **20 Nov. 1657.**

Om Gravene og Voldene.

Til Joachim von Breda.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er effter den os underdanigst giorde forslag, at grafuene herom vor kiøbsted Kiøbenhafn maa støfves om de nye verche, til huilchen ende dammene skal repareres oc med pallisader uden til forsees, indtil de steenkamme kand blifue forfærdiget, oc eftersom ingen vindbroer udi

Digitized by Google

en hast her for porterne kand vorde giort, da hafuer du ved soldaterne at lade opkaste en ravallin som en half redoute for Nør porten med en grafue, huorofuer en forloren broe kand legges, som om natten kand optages eller udi en hast, om fornødenhed det udkrefuer, gandske afkastes. Ilige maade hafuer du ocsaa nogenledes at hielpe den ravallin for Helsingøers poerte, huor iligemaader ocsaa saadan broe kand henlegges. Paa castellet hafuer du ocsaa at lade holde vagt oc for en antreprise, saa vit mueligt er, bevare, indtil den med sær gvarnison kand blifue forseet. Wed vores elskelig kiere gemahls dronningens haufge haffuer du ocsaa at lade holde goed tilsiun, at dend adveneur vel oc bedre end hidindtil blifuer bevaret, oc borgemester oc raad paa vore vegne advare, at de dend cartin oc bolverch, saavit dennem paa byens wegne tilkommer, lader reparere oc ved ligeholde. Dermed etc. Hafniæ 20 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 216—17.

944. **20 Nov. 1657.**

Om Vagt paa Voldene.

Til Joachim von Breda.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du tilholder captein Wendelboe oc Faszes her udi byen liggende compagnier indtil paa videre anordning holder tog oc vagt paa voldene her for vor kiøbsted Kiøbenhafn, huor det fornøden giøres. Dermed etc. Hafniæ 20 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 217.

945. **21 Nov. 1657.**

Om Udbetaling af 36000 Rdl. til Jens Lassen.

Til Henrich Willumsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du lader os elskelig Jens Lassen etc. eller hans fuldmegtig paa sin anfordring strax uden ophold vere følgagtig 6000 rixdaler in specie af de penge, du i Holland paa vore vegne til laans bekommet hafuer, huilchet igien paa tilbørlige steder i summen skal worde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ d. 21 novembris 1657.

Ligesaadant it bref fich fornefnte Henrich Willumsen den 27 novembris nest effter endnu om 30000 rixdaler in specie at erlegge til fornefnte Jens Lassen eller hans fuldmegtig.

Sæl. Tegn. XXXIV. 219.

Digitized by Google

946. **21 Nov. 1657.**

Den ny Hollænderbys Bønder faa Godtgørelse i deres Afgifter for Græsning af Kongens Kvæg og Levering af Smør til Husholdningen.

Til Frandtz Brockenhuns.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at du vores oc cronens bønder i dend nye Hollenderbye udi deris afgifte deris betalning lader got giøre for huis fæe, som de sammestedz paa foer hafver, som til hofhaltningens fornødenhed efterhaanden slagtes skal, saa end oc saa for huis smør oc andet, de til fornefnte vor hofhaltning leverer, huilchet dig oc saaledes paa tilbørlige steder i dit lehns regnskaber skal vorde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 21 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 219.

947. **24 Nov. 1657.**

Om Forfærdigelse af Batterier, Redouter og Frisiske Ryttere foran Portene.

Til Henningh Qvidtzou.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du hafuer opsiun med, at batterier, redouter oc Friseske rytter her for portene for vores kiøbsted Kiøbenhafn effter vores derom til os elskelig Joachim v. Breda etc. udgangne befaling forsvarligen med forderligste blifver forfærdiget. Dermed etc. Hafniæ 24 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 219.

948. **24 Nov. 1657.**

Om Christianshavns Bebyggelse.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer, at udi vor kiøbsted Christianshafn adskillige byggepladtzer skal findes en deel gandske øde oc uopfylte, endeel ichun alleene med planckverch indhegnet oc nogle til anden brug cronen aldeeles uden nytte oc gafn forandret, oc de, som samme pladtzer tilhører, sig huerchen skal beqvemme pladtzerne enten self at bebygge ey heller til andre for sin billig verd oc betaling dennem skal ville afstaa; thi bede vi eder oc naadigst ville, at j dennem, som sig forskrefne pladtzer tilholder, for eder fordrer oc paa vore vegne advarer oc alvorligen tilholder pladtzerne inden en bestemte tid, som j dennem hafuer for at sette, med loulig kiøbsted bygning oc tilhørige fortouger, som det sig bør, at lade bebygge oc forfærdige, huorpaa de oc eder tilbørlig cantion hafuer at stille, at saadant ufeylbar efftеrkommes. Oc huem, som siden med des bebyggelse oc forfærdigelse at fortfare effterladen befindes, dennem

Digitized by Google

hafuer j ved retten at tiltale och dom hende, om pladtzerne iche til os, byen eller kirchen bør at vere forbrut; men huis gaders paaløbende, huor paa ingen rigtig adkomst hafuer allerede at fremviise, ere vi naadigst tilfreds byen at maa tilhøre. Dermed etc. Hafniæ 24 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 224—25.

949. **29 Nov. 1657.**

Om en Strid mellem Strange Trøner og Vilhelm Fiuren.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Huad os elskelig Strange Trønner for os underdanigst supplicando hafuer ladet andrage, kand j af hos føyede hans underdanigste supplication videre see oc erfare, da paa det bemelte Strange Trønner sig ey med rette ofuer ophold skal kunde hafue at beklage, bede vi eder oc naadigst ville, at j tilholder de af eder tilnefnde mænd udi deris forretning efter eders henviisning at fortfare, dend af os elskelig Wilhelm Fiuren sidst forleden 23 junij forhuerfvede stefning til herredage u-achtet, saa at derom siden videre paa behørige steder til endelighed kand gaaes, saavit lands low oc ret gemes er for den, som paa klager. Dermed etc. Hafniæ 29 novembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 248—49.

950. **1 Dec. 1657.**

Titus Bülche faar Rejsestipendium.

Til Hans Mule.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wijder, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelig Titus Bulchius maa til sine studeringers fortsettelse uden lands in theologia paa fem aars tid, beregnet fra paaske sidst forleden, nyde det stipendium theologicum, som der effter fundatzen skal gifues. Thi hafuer j hannem bemelte stipendium, nemlig it hundrede rixdaler aarligen, til forordnede tider udi fornefnte aaringer at bekomme lade. Dermed etc. Hafniæ 1 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 252.

951. **6 Dec. 1657.**

Om Befæstning med Pallisader.

Til Henning Qvidtzou.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du af de middel, som til fortificationen her forordnet ere, lader indkiøbe 1200 pallisader til voldenes forsichring imellem hendes kierlig-

Digitized by Google

heds vores elskelig kiere gemahl Dronningens haufge oc Lengangen, saavelsom anden steds, huor det uforbigengeligen behøfues. Dermed etc. Hafniæ 6 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 261.

952. **6 Dec. 1657.**

Om Vejen paa Amager udenfor Christianshavn.

Til Frandtz Brochenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du tilholder indbyggerne paa vort land Amager at opfylde oc brolegge paa veyen uden for vor kiøbsted Christianshafns porte oc den siden forsvarligen vedlige holder, efftersom berettes, at det dennem med rette tilkommer at giøre. Hafniæ 6 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIX. 261.

953. **6 Dec. 1657.**

Kanalen gennem Christianshavn skal om Natten lukkes med Bom.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at reveren, som gaar igiennem vor kiøbsted Christianshafn, om natte tide med en bom tilluches oc forvares, saa at ingen derfra med baade kand udkomme. Dermed etc. Hafniæ 6 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 262.

954. **10 Dec. 1657.**

Om Udrustning af Kaj Lykkes Ryttere.

Til Key Lycke.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig borgemester oc raad med borgerskabet her i vor kiøbsted Kiøbenhafn sig underdanigst erbødet hafuer at ville lade rytterne under dit regiment deris sadler, pistoler oc tøyg reparere oc forferdige, da bede vi dig oc naadigst ville, at du dine underhafuende officerer tilholder, at de af borgerskabet til fornefnte reparation annammer oc lader sig nøye med en slet daler til huer rytter oc siden self derfor lader bestille oc forfærdiger huis de erachter fornøden at vere; oc eftersom for nogen tid siden befalet er, regimentet til sine forordnede poster ved vor kiøbsted Wordingborg oc anden steds at skulle marchere, oc endnu ichun it compagnie deraf skal vere fremkommen, da hafuer de dig strax oc uden forsømmelse dermed til dine poster efter forige ordre at forføye oc dennem saaledes i acht tage, som du achter at forsvare, om

Digitized by Google

nogen uleylighed for des udeblifuelse kunde foraarsages. Dermed etc. Hafniæ 10 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 266.

955. **14 Dec. 1657.**

Om Indkvarteringen.

Til Jørgen Seefeld oc Peter Reetz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Huad borgerskabet her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn hos os underdanigst hafuer ladet andrage, kand j af medføyede deris supplication hosfølgende documenter videre erfare; thi bede vi eder oc naadigst ville, at j paa en beleylig tid oc sted saa mange af interessenterne for eder indstefner, som j self nødig erachter, oc enten dennem derom i mindelighed paa beste maneer mueligt er foreener eller ved en ligelig oc billig proportion imellem siger, huorledes j erachter best effter voris forige udgangne bevillinger oc befalinger med indqvarteringen uden nogen persons anseelse at forholdes kand, huor paa siden vores naadigste samtyche oc ratification videre kand søges. Dermed etc. Hafniæ 14 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 273—74.

956. **15 Dec. 1657.**

Færgemændene skulle overføre Ryttere fra Malmø.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j den anordning giører, at færgemændene her i byen med deris færger, smacher oc des lige, som her findes oc døgtige ere til heste at ofuerføre, strax til vor kiøbsted Malmøe ofuerløber en deel rytteri derfra hid at afføre. Desligeste hafuer j en oldermand for færgemendene her sammesteds at forordne, som tilbørlig indseende kand hafue, at altingest med bemelte ferger rigtig tilgaar. Dermed etc. Hafniæ 15 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 276—77.

957. **15 Dec. 1657.**

Kaj Lykkes Ryttere skulle gøre Ordonnanstjeneste.

Til Key Lyche.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at der altid holdes fornøden ordinantz ryttere af dit regiment baade her saavelsom i Rungste oc Kiøge kro, paa det mand des bedre kand bekomme bud frem oc tilbage til posterne her udi landet. Dermed etc. Hafniæ 15 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 278.

Digitized by Google

958. **18 Dec. 1657.**

De resterende Soldaterkjoler skulle leveres.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer af eders bye at skal restere 33 soldaterkioler, som der sammestedz efter derom giordte anordning af det tilskichede klede skulde forferdiges, da bede vi eder oc naadigst ville, at j samme kioler med forderligste fremskaffer oc efter des forferdigung til os elskelig Baltzer Sechman strax lader lefuere, tagendes af hannem derpaa nøyachtig beviis. Dermed etc. Hafniæ dend 18 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 284.

959. **26 Dec. 1657.**

Om Skanserne i Sæland.

Til Oluf Brochenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du strax oc saasnart mueligt er lader forandre det paa Brambruger skandtze, som os elskelig Ernst Albrecht von Ebbersteen anordnet oc majoren Steen Andersen befalet hafver, huor paa berettes batterien paa den venstre haand at vere alt for liden, saa at stecherne der paa iche kand bruges, oc at det eene stychhul skal vere gandske uformlig. Iligemaade hafuer du ocsaa grafuerne om bemeldte skandtze med dobbelte spanske ryttere at lade forsichre, indtil wandet ved broen, huor oc en brystwern skal henlegges och med pallisader oc stormpæle forsiunes, saa oc grafuerne at lade dybere giøre, saasnart mand kand komme i jorden. Desligeste oc saa at lade bevare dend pas med storm haspeler under Jerlefsskouf paa Morene nest ved de landsbyer Herlef oc Seholm. Udi Holte skandtze hafuer du oc de laufue brystvern enten med smaa skandtz kurfue eller torf at lade forhøye, saa at soldaterne deris gewehr sicherligen kand bruge, saa oc for mangel af pallisader eller stormpæle grafuerne med dobbelt Spanske ryttere at belegge. Iligemaader oc for huer sted af de trei adveneur imellem bemelte Holte oc Sodeuier skandtze, nemlig Kielstrup, Stordal oc Berradsdal tvende stormhaspeler at lade forferdige, at de altid i oc opluches i bemelte Sodeuier skandtze. Skal ocsaa brystverene, som forskrefuet staar, enten med torf eller skandtzkurfve forhøyes oc grafuerne rundt om med dobbelte Spanske ryttere af mangel for pallisader bevares. Herforuden en kiste for porten af denne saavelsom forige skandtze giøres, som med steen eller jorde kand fyldes, oc naar fornødenhed det udkrefuer, der forlegges. Huis

Digitized by Google

andet, som bemelte vores felt marskalch majoren kand hafue befalet, det hafuer du hannem at tilholde med flid at efterkomme baade med hans poster til hos underhafuendes officerer ordentlig at uddeele med tilbørlig vacht flittig oc wel at forsee oc ellers, om fornødenhed det udkrefvede, trolig oc tilbørlig at forsvare med det gandske lands folch til sig at samle, eftersom bemelte poster skal vere temmelig wit fra hinanden beliggendes, oc paa det desto bedre vacht kand holdes oc langs stranden batteris, da hafuer du, oc saa snart mueligt er, igien at lade reparere de tvende forige skandtzer imellem Strandmøllen oc Fiskerhofuet, huor den liden øe Fide oc saa vel skal tages i acht, saa oc en brust vern af tømmer eller fasciner henlegges oc giøres paa Calhafue fergebroe, tagendes ingen forsømmelse udi alt dette med forderligste at lade forrette, som du self achter at svare til, eftersom det landens defension er angaaendes. Dermed etc. Hafniæ 26 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 297—99.

960. **30 Dec. 1657.**

En Kvæker skal fængsles.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer udi erfaring, at en af det slags, som de udi Engelland kalder qvæchers, er her til byen ankommen oc atskilligt forargeligt spargerer, saa hafver j dend anordning at giøre, at samme person med saa mange, som hand af samme slags hos sig hafuer, blifver anholden oc indtil paa videre anordning her i byen blifuer vel forvaret, saaat ingen uden expres befaling til hannem komer. Dermed etc. Hafniæ 30 decembris 1657.

Sæl. Tegn. XXXIV. 302.

961. **3 Jan. 1658.**

Der skal indgives Fortegnelse over Fremmede.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder och naadigst ville, atj giører dend anordning oc meenige borgerskabet her i staden, ingen aldeeles undertagen, tilholder en richtig forteignelse fra sig at gifue paa alle de fremmede, som enhver udi sit huus hafuer eller logerer, med richtig specification, naar de hid oc huor fra de ankommen ere, oc hvor lenge de her veret hafuer eller achter her at forblifve. Dermed etc. Hafniæ 3 januarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 307.

Digitized by Google

962. **1 Feb. 1658.**

Om Forfærdigelse af Frisiske Ryttere.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

Frederik 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j det allersnareste mueligt er lader forferdige it par hundrede Frisiske ryttere, hver 12 foed lang, hvilcket j strax idag hafuer at udi verck stille. Dermed etc. Hafniæ d. 1 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 351.

963. **1 Feb. 1658.**

Nogle Dragoner sendes til Kjøbenhavn.

Til Anders Isachsen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du dig med forderligste hid begifuer til vor kiøbsted Kiøbenhafn med de trei compagnier af dine underhafuende dragoner med god ordre oc justitz langs paa veyen; men det eene, som i vor kiøbsted Corsøer er beliggendes, hafuer du der indtil paa videre naadigst anordning at lade forblifue. Dermed etc. Hafniæ d. 1 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 351.

964. **1 Feb. 1658.**

Kaj Lykkes Regiment kaldes til Kjøbenhavn.

Til Key Lycke.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede dig oc naadigst ville, at du med forderligste her til vor kiøbsted Kiøbenhafn sammendrager dit regiment. Dog hafuer du wed vor kiøbsted Wordingborg med 50 heste oc en goed officerer at lade holde forvagt oc derfra her hid paa hver miil ordinantz ryttere. Men dersom samme forvacht nogen fiendtlig macht, det Gud i naade afvende, wed bemelte Wordingborg skulle fornemme, da hafuer samme officerer sig med goed ordre her hid paa regimentet at retirere. Dermed etc. Hafniæ 1 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 351.

965. **1 Feb. 1658.**

2 Regimenter kaldes til Kjøbenhavn.

Til Henrich Wolrath Both.

F.3. Wor gunst tilforn. Wii beede dig oc naadigst ville, at du dig strax hid til vor kiøbsted Kiøbenhafn med dit underhafvende regiment begiffuer. Dermed etc. Hafniæ 1 februarij 1658.

Lige saadan bref fich obrister Mønnichhausen.

Sæl. Tegn. XXXIV. 352.

Digitized by Google

966. **2 Feb. 1658.**

Forskellige Militære kaldes til Kjøbenhavn.

Til qvartalcommissarierne Jørgen Reetz, Oluf Brockenhuus, Oluf Rosenkrantz, Hugo Lützow.

Frederik 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du ufortøfvet hid til vor kiøbsted Kiøbenhafn fremskaffer ald hvis feldt oc andet artillerie oc stecker samt munition oc artollerie folck, som findes paa posterne ved strandsiderne her omkring landet i dit qvartal. Dermed etc. Hafniæ den 2 februarij 1658.

Til Jens Kaas.

Frederik 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du dig strax hid til vores kiøbsted Kiøbenhafn med dit underhafvende compagnie begifuer. Dermed etc. Hafniæ d. 2 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 358.

967. **3 Feb. 1658.**

Om Vagt paa Christianshavn.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

Frederik 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafuer anbefalet nærværende obrist Ens at hafue inspection paa posterne i vor kiøbsted Christianshafn; thi hafuer i hannem ald muelig hielp at beviise oc baade tømmer oc andet, hvis hand fornøden hafver, at forskaffe, saa oc anordner, at 50 af borgerskabet der i byen hver nat wachten forsiuner paa de dennem anbefalede poster. Dermed etc. Hafniæ dend 3 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 360.

968. **3 Feb. 1658.**

Om de Højlærdes Deltagelse i Indkvartering.

Til Kiøbenhafns høylærde.

Frederik 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc ville, atj med det allerforderligste deputerer nogle visze af eders middel her i staden om en lighed med indqvarteringen oc andet udi disze tider at holde. Hafniæ 3 februarij 1658.

Lige saadan bref fich borgemester oc raad at conferere med høilærdes middel her i byen.

Sæl. Tegn. XXXVI. 362.

969. **3 Feb 1658.**

Jesper Vognsens Kompagni kaldes til Kjøbenhavn.

Til Jesper Wognsen.

Frederik 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du dig med dit compagnie strax hid til vor kiøbsted Kiøben-

Digitized by Google

benhafn begifuer, saasnart du noget fiendtligt erfarer, oc hafuer du med dig at tage hvis som for dennem til underholdning af de dertil forordnede bønder af fourage oc andet forordnet er. Dermed etc. Hafniæ 3 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 362.

970. 3 Feb. 1658.

Studenterne opfordres til at deltage i Stadens Forsvar.

Rectori, professoribus Hafniensibus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j remonstrerer studiosis her paa academiet dend farlighed, vi nu for øyen seer, førendes dennem til gemyt, at det dennem oc wel anstaar udi saadan gemeene fare efter andre lovlige academiers exempler sig oc godvillige til felleds conservation oc defension at indstille. Oc dennem, som sig dertil ville beqvemme, maa j self for eders anpart tillige med officererne, som vi der ofver ville lade forforordne, underholde, oc saa for andre soldater eller ryttere at holde were forskaanet, saafremt det kand betræffe dend proportion, som eder kand tilkomme, hvorpaa j oc en richtig rulle hafuer at forfatte oc os med det forderligste til efterretning lefuere. Hafniæ d. 3 februarii 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 362.

971. 3 Feb. 1658.

Anders Sandbergs Regiment kaldes til Kjøbenhavn.

Til Anders Sandberg.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du dig strax hid begifuer med saamange ryttere af dit regiment, som her i landet er, oc hvis som dennem til underholdning forordnet er af Cronborg oc Friderichsborg lehne hafuer de med sig hid at tage. Dermed etc. Hafniæ d. 3 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 364.

972. 3 Feb. 1658.

Om Underholdning af Anders Sandbergs Regiment.

Til Arnt von Kula.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig Anders Sandberg etc. at lade hans underhafvende ryttere hidkomme; thi bede vi dig oc naadigst ville, at du tilholder de bønder udi Cronborg lehn, som til samme ryttere tilførsel giort

Digitized by Google

hafuer udi vor kiøbsted Helsingøer, at de det fremdeeles hid til byen forskaffer. Hafniæ 3 februarij 1658.

Lige saadan bref fich Otto Paavisch om Friderichsborg lehns bønder.

Sæl. Tegn. XXXIV. 364.

973. **4 Feb. 1658.**

Gabriel Prytzes Regiment kaldes til Kjøbenhavn.

Til major Gabriel Prytz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du dig strax begifuer fra vor kiøbsted Corsøer med alt dit folch, du hafuer fra fienden salveret, hid til vor kiøbsted Kiøbenhafn, som du siden hafuer indtil paa widere wores naadigste anordning at commendere. Dermed etc. Hafniæ 4 februarii 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 365.

974. **4 Feb. 1658.**

Christoffer Dues Regiment kaldes til Kjøbenhavn.

Til Christopher Due.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede dig oc naadigst ville, at du dig strax begifuer fra vort land Lolland med alt det folch, du hafuer fra fienden salveret, hid til vor kiøbsted Kiøbenhafn, som siden af dig skal commenderes. Dermed etc. Hafniæ 4 februarii 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 365.

975. **4 Feb. 1658.**

En Del af Skovshoved Skov skal fældes til Stadens Forsyning.

Til Frandtz Brockenhuuss.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du wed Skoufshode lader udviise en partie skouf, som kand gifues til priis til at hugges oc forbruges til ildebrand her udi staden. Dermed etc. Hafniæ dend 4 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 365.

976. **5 Feb. 1658.**

Om Udskrivning af Vogne til at køre Tømmer og Tilsyn med dem, der arbejde paa Befæstningen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj lader giøre den anordning, det Albertus biugmester kunde hver dag om morgenen tiilig ved fem eller sex slet bekomme en tj gode borger vogne med tilbehørige sterche heste, som kand fremage hvis

tømmer, som til fæstningens oc voldenes arbeid oc fortification høy nødig erachtes i denne store fare at skulle forfærdiges, hvilche vogne strax oc uden widere ophold skal forordnes, saa de daglig paa arbeidet kand findes, paa det at arbeidet des snarere kunde gaa for sig, eftersom os i denne tid høyest macht der paa er anliggendes. Desligeste eftersom erfares, at folchet daglig fra festningens arbeyde hiemløber, sae er vor naadigste willie, at roedmestere ofver forbemelte arbeidsfolch forordnes, som med dennem kand hafue tilbørlig opsicht, at hvem, som siden findes uden forlof at hiemgaa, da derfor tilbørligen at straffes som wedbør, andre til exempel. Dermed etc. Hafniæ d. 5 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 367.

977. **5 Feb. 1658.**

Om en Kommission til Bestemmelse af Indkvarteringen.

F. 3 helse eder os elskelig her Jochum Gersdorf etc. oc Christen Skeel etc., saa oc Lauge Beck oc Otto Paavisch etc. ævindelig med Gud oc vor naade. Eftersom en beleyring her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn er at befrychte, oc klagemaal ofver indqvarteringens ulighed indkommer, jdet at somme ere fri oc somme for meget besvergede, hvor ofver confusion oc disordre skulle foraarsages, da bede vi eder oc naadigst ville, atj dend 6 februarij ved 9 slet om formiddagen møder paa det Islandske compagnie med alle de andre stænders forordnede her udi byen, som wi oc did hafver ladet forskrifve, nemlig rector magnificus oc bispen, saa och vores egne betiente os elskelig Cornelius Lercke oc Henrich Müller, desligeste ocsaa tvende af de ældste borgemestere her udi byen, saa oc tvende af vores øfuerste renterj skrifvere, hvor j da kand tilsammen ligne oc proportionere denne forestaaende indqvartering uden nogen underskeed, eftersom vores elskelige rigens raad sig ocsaa derimod erbyder at ville tage, saavit dennem efter billighed oc pro qvota kunde tilkomme, saalenge denne paahengende fare paastaar. Dermed etc. Hafniæ 5 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 368—69.

978. **7 Feb. 1658.**

Nogle Dragoner indkaldes til Kjøbenhavn.

Capteinen ofver os elskelig general lieutenant Ulrich Christians dragoner, som ligger udi Wordingborg lehn, hafuer sig strax oc uden forsømmelse med sit underhafvende compagnie hid til vor kiøbsted Kiøbenhafn at begifue. Hafniæ den 7 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 372.

Digitized by Google

979. **7 Feb. 1658.**

Udskrivning af Mandskab.

Til Arnt von Kula.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører dend anordning, at alle mandskabet udi dit lehn møder her for vor kiøbsted Kiøbenhafn i morgen eller ofver morgen ufeylbarligen med deris gewehr, tagendes ingen forsømmelse derfor. Dermed etc Hafniæ 7 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 373.

980. **8 Feb. 1658.**

Indkaldelse af 2 Adelsmænd ved Underretning om Fjendens Ankomst.

Til her Friderich Reetz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj retter eders leylighed efter at begifue eder hid til vor kiøbsted Kiøbenhafn, om j fiendens ankomst her paa landet fornemmer. Dermed etc. Hafniæ d. 8 februarij 1658.

Ligesaadan bref fich Jørgen Seefeld.

Sæl. Tegn. XXXII. 374.

981. **12 Feb. 1658.**

Forstæderne skulle afbrydes, naar Fjenden nærmer sig.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vj naadigst hafuer anbefalet os elskelig borgemestere och raad her i vor kiøbsted Kiøbenhafn at afbryde forstederne her for fæstningen. Thi bede vi dig oc naadigst ville, at du saa snart fiendens ankomst fornemmes, lader antende oc opbrende hvis som da icke afbrudt befindes. Hafniæ d. 12 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 385.

982. **12 Feb. 1658.**

Hvad der findes i Forstæderne skal føres ind i Byen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj med forderligste lader afbryde forstederne her for fæstningen, oc her i staden indføre hvis som deraf kand bruges, saaat fienden ingen fordeel der ud af kand hafue, om hand hidkommer. Dermed etc. Hafniæ d. 12 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 385.

Digitized by Google

983. **12 Feb. 1658.**

Amager forskaanes indtil videre for Indkvartering.

Til Frandtz Brockenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vj ey videre indqvartering paa vort land Amager vil hafue, førend dend høyeste nød trenger, paa det at vj der af kand bekomme hvis til vores hofstat fornøden giøres. Derefter du dig kand vide at rette. Bef. Hafniæ d. 12 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 385.

984. **12 Feb. 1658.**

Studenterne skulle mønstres paa Slotspladsen.

Til rector.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom meenige universitetets studentere os underdanigst hafuer lofuet oc tilsagt deris troskaf oc mandhaftighed at beviise, om noget fiendtligt her paa byen skulle tenteris, oc at ville gaa til wolds med tilbehørig gewehr som andre vores tro undersaatter, thj bede vi eder oc naadigst ville, at j lader giøre dend anordning, at alle de studentere, som paa academiet findes, j dag eftermiddag wed tou slet møder paa Slotspladtzen her for vort slot, at vj dennem kand igiennemsee, oc wi da dennem videre ordre kand gifve lade. Dermed etc. Hafniæ d. 12 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIII. 385.

985. **12 Feb. 1658.**

Om Christianshavns Forsvar.

Til Christopher Lindenou.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du hafuer flittig indseende med, at der blifuer wecket oc iset om vor kiøbsted Christianshafn, saa oc tilhielper, at fornøden batterie oc anden fornøden defension paa voldene om fornefnte bye udi en hast blifuer forfærdiget. Dermed etc. Hafniæ d. 12 februarij anno 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 386.

986. **14 Feb. 1658.**

Om Indkvartering af Rytteriet.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

Frederik 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at i giører dend anordning, at rytteriet strax ordentlig worder indqvarteret her i byen, saa at enhver kand vide sin qvarteer, oc paa det at samme indqvartering des bedre kand tilgaa, da hafuer de, som

Digitized by Google

samme indqvartering giøre skal, med os elskelig Ernst Albert Ebersteen etc. saavelsom Hans Skach etc. at lade conferere, hvorledes de erachter samme rytterie best at kand indqvarteres, saa at hver compagnie kand bekomme qvarteer udi sin gade ved sit regiment oc hos sin standarte. Wij hafuer oc naadigst anbefalet os elskelig Lauge Beck oc Otto Paavisch der udi saa viit mueligt er at tilhielpe, tagendes her udi ingen forsømmelse, eftersom høyest macht paaligger. Befalendes etc. Hafniæ d. 14 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 389.

987. **17 Feb. 1658.**

Proviant til 800 Mand paa Christianshavn skal leveres fra Provianthuset.

Til Hans Hansen.

Wores proviantskrifuer Hans Hansen hafuer at lade de af borgemesterne tilforordnede paa Christianshafn bekomme kiød oe gryn paa otte hundrede mand udj fire dage efter Holmens taxt, tagendes derpaa bemelte forordendes beviis, derefter det oc paa tilbørlig steder skal vorde gotgiort. Hafniæ d. 17 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 392.

988. **20 Feb. 1658.**

Forholdsregler mod de omkringboende Bønders Udplyndring af Rytteriet.

Til Frandtz Brockenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi komme i forfaring, at vores rytteri daglig udplyndrer vores oc cronens bønder her i lænet her omkring wor kiøbsted Kiøbenhafn, thi hafuer du dend anordning at giøre, at hvor noget goedtz findes enten hos borger eller rytter, som undersaatterne ved macht er fratagen, oc det dig til kiende giffues, at du det strax lader sin eyermand igien til hænde komme, oc de som slig mod ordre bemechtiget vare hafuer taget eller kiøbt, bør derfor siden at staa til rette oc svare til som wedbør. Hafniæ d. 20 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 395.

989. **21 Feb. 1658.**

Ingvald Karstensen beskikkes som Byfoged paa Christianshavn og Birkefoged paa Amager.

Til her Jochum Gersdorf.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at Ingvold Carstensen maa vere byfoget i vor kiøbsted Christianshafn, saa oc tillige med birchefoget paa vort land Amager, i afgangne Søren Jespersens sted, thi hafver j hannem paa vore vegne

Digitized by Google

der til at forordne oc udi eed at tage. Dermed etc. Hafniæ d. 21 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 395—96.

990. **24 Feb. 1658.**

Borgerskabet skal levere Vogne til at hente Ved.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører eders beste til at ofvertale borgerskabet her i staden, at de laane deris vogne til ved at hente til corps de gardenis fornødenhed, paa det at forstæderne her for staden iche dertil skal afbrydes. Dermed etc. Hafniæ dend 24 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 398—99.

991. **25 Feb. 1658.**

Omordning af Indkvarteringen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij beder eder oc naadigst ville, atj giører dend anordning, at rytteriets indqvartering her udi staden nu anderledes til borgerskabets forlindring blifuer forlagt, eftersom de trende regimenter, som igaar til hans kierlighed kongen i Sverrig blefue ofverlefveret, af qvarteerne ere udgangen, oc dersom nogle af samme regimenters ryttere endnu udi quarteerne ere beliggendes, saa hafuer de dog iche lengere noget af qvarteerne at niude end (efter) som deris regiment, under hvilcket de hører, herfra er bortgangen. Dermed etc. Hafniæ 25 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 399.

992. **26 Feb. 1658.**

Der skal kun indkvarteres 2 Regimenter til Hest.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vj naadigst hafuer anbefalet os elskelig Hans Skach etc. ey videre indqvartering her i staden at tilstede end de tvende regimenter til hest, som nu her er beliggendes, men dersom nogen sig self imod vertens villie qvarteer vil tiltage, at hand det da skal forhindre, oc til dend ende naadigst anbefalet os elskelig Otto Paavisch de øfrige officerer, som ingen regiment eller compagnie her hafuer, andensteds at qvartere, saa at staden derofver kand blifue forlindret, det vj eder til efterretning wille vide lade. Dermed etc. Hafniæ d. 26 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 399—400.

Digitized by Google

993. **28 Feb. 1658.**

Borgerskabet skal sende Vogne til Roskilde og Frederiksborg.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj giører dend anordning, at j afften ufeylbarligen møder udi vor kiøbsted Roskild tj borger vogne med tilbehørige heste, som kand hente vores saavelsom dend Engelske gesandte derfra oc hid til byen, til hvilchen ende enhver ocsaa fornøden haure oc foder paa en nats tid hafuer med sig at tage. Oc eftersom vj (nest Guds hielp) paa førstkommendes tiisdag achter (med en deel af wores hofstat) at begifue os til vort slot Friederichsborg, hvor hans kierlighed kongen af Sverrig oc saa om anden dagen forventes, da hafuer j eders beste at giøre hos borgerskabet her udi byen 50 vogne med tilhørige heste at tilveye bringe, som til samme tid did kunde henfølges, i betractning udi denne onde oc besverlige tid ingen bønder wogne her i lehnet forskaffes eller til weye bringes kand. Dermed etc. Hafniæ dend 28 februarij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 404.

994. **1 Marts 1658.**

Gøngerne skulle have 3 Dages Proviant med til Frederiksborg.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j handler med borgerskabet j vor kiøbsted Christianshafn, at enhver vert forskaffer sine Gynger af vores lifdragoner trej dages proviant med sig til vort slot Frederichsborg, samt atj giører eders beste til at bringe fem vogne med tilbehørige heste, som kand føre forbemelte proviant oc ammunition med. Dermed etc. Hafniæ dend 1 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 408.

995. **4 Marts 1658.**

Borgerskabet skal overtales til endnu en kort Tid at beholde Indkvarteringen.

Til rigens hofmester.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi kommer i forfaring, at borgerskabet i vor kiøbsted Kiøbenhafn sig veigrer udi videre at logere de der udi staden indqvarterede officerer oc ryttere, da bede vj eder oc naadigst ville, atj giører eders beste til at ofvertale dennem, at de lader dennem nyde qvarteerne indtil vores tilbagekomst, da wi videre anordning derom wille lade giøre. Dermed etc. Friderichsborg d. 4 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 411.

Digitized by Google

996. 7 Marts 1658.

Om Omlægning af Indkvarteringen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafver for got anseet, at licentiere en deel landfolch oc dragoner, som her i vor kiøbsted Kiøbenhafn hafuer indqoarteret veret, da bede vi eder oc naadigst ville, at j giører dend anordning det ofverblefne, som her sammesteds udi indqvartering beliggendes blifver, anderledes at lade forlegge, hafvendes indseende, at dermed saadan lighed træffes kand, saa at dend eene ey mere end dend anden dermed besverges. Dermed etc. Hafniæ d. 7 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 418—19.

997. 10 Marts 1658.

Om Omlægning af Indkvarteringen.

Til borgemestere oc raad j Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj giører dend anordning, det de tvende compagnier til foeds, som fra Skaane til vor kiøbsted Kiøbenhafn hidkommer, vorder indqvarteret i steden for os elskelig obrist Christopher Münichhausens regiment, som er befalet at begifue sig herfra oc til wor fæstning Nackskov. Dermed etc. Hafniæ d. 10 martii 1658.

Sæl. Tegn XXXIV. 427.

998. 10 Marts 1658.

Borgerskabet skal ikke længere underholde Dragonernes Heste.

Til borgemestere oc raad j Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vj naadigst hafver anbefalet, at de her i vor stad liggendes dragonner maa selge deris heste, saa de ey skal vere borgerskabet til videre besværing, hvilchet vj eder til efterretning wille vide lade. Dermed etc. Hafniæ dend 10 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 427.

999. 11 Marts 1658.

Om Lindring i Underholdningen af Kongens Livregiments Heste.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig feltmarskalch Ebbersteen det rytterj af vores lifregiment, som her i staden blifver beliggendes, at munstre oc eder derpaa en rigtig rulle tilstilles, hvor efter indqvarteringen billigen

Digitized by Google

kand lignes, oc at hand derhos skal tilholde officererne deris wognheste at afskaffe oc ey tilstede nogen oberst, oberstlieutenant eller oberst vagtmester sær heste for deres ritmesters bestilling at gotgieres, saa oc at tilkiendegifue officererne, foedfolchet saavelsom dragonerne oc artigleriet, at dennem ey videre nogen heste til indqvartering herudi byen skal bevilges, saa at de ey skal were borgerskabet til besværing. Det vj eder til efterretning ville wide lade. Befalendes etc. Hafniæ d. 11 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 428.

1000. 11 Marts 1658.

Om Indkvartering af 2 ny Kompagnier.

Til borgemestere oc raad j Christianshafn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj gierer den anordning, at de tvende compagnier af afgangne her Christian Frises regiment vorder en tid lang indqvarteret oc underholdet udi eders bye j steden for de, som derfra ere blefne forløfvet. Dermed etc. Hafniæ d. 11 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 428.

1001. 11 Marts 1658.

Ansøgning fra Beboerne af Forstæderne om igen at maatte opbygge deres Huse.

Gunstige weluise herrer borgemestere och raad her vdi Kiøbenhaffn. Wi vnderskreffne fattige mend aff borgerskabet her sammesteds ere aff stor trengende nød høylig foraarsaget woris egen sambt encher och faderløse børn store anligende och skade tiennstuilligen at andrage och tilkiendegiffue, at efftersom wi fattige folch med stor møye, bekostning och pengis vdleggelse haffuer bygt huuse, waaninger och hauffuer jndplanchet vdi forstaden for Wester och Nøre porte, vdi dend forhaabning wi och woris børn kunde haffue och nyde nogen ringe gonet der aff til hielp os oc woris fattige hustruer och børn med at vnderholde saa och till aarlig skatt och tynge med jndquortering och anden paaleg at vd rede och wid lige holde, huor offuer en stor deel aff os sambt fattige encher och faderløse børn een anseelig part aff woris fattige middel och formue der vdi haffuer stochen och er bestaaende, huor aff wi aarligen haffuer vdgiffuit jordskyld til Kiøbenhaffns bye saauelsom grundskat til Kongelig Majestet och cronen, saa offte det er bleffuen befallit och paabøden; mens efftersom nu (Gud bedret dis werd) at samme woris och andre fattige folchis huuse, hauffuer och waaninger vdi denne besuerlige krigstid

Digitized by Google

aff ryter, soldater och andre en stoer deel vden begge porterne ere ruinerit och affbrøt, brendt och forderffuit, saa der lidet aff en deel huuse igienstaar, mens plancher och planchewerchk om haffuene fast i grunde ødelagt, opbrent och bortstollen, saa dend skade, fattige folch der vdoffuer lid och taget haffuer, kand iche med mange tusinde daller igien oprettis och betallis, och efftersom fattige folch, som nogen ringe middel och formue endnu haffuer beholden, gierne wille byge och forbedre det, som endnu paa platzerne ere bestaaende, och en deel allerede derpaa begyndt haffuer, at de kunde haffue nogen ringe skyuel offuer hoffuedet, och byen vdi fremtiden kunde bekomme sin rettighed; mens nu er det os wemodeligen och med smerte kommen for øren, at huis bygning endnu er beholden och paa pladtzerne staaendis gandske skulle i grunde ruineris och affbrydis, huilchet wille bliffue for mangen fatig mand ja encher och faderløsze børn, huis middel och formue der udi sticher, en vlidelig skade och affbrechk, huor fore wi fattige folch baade paa woris egne och medborgers sambt encher och faderløse børns weyne paa det aller ydmygeligste och tienstuilligste jndflyer til woris gunstige och kiere respectiue øffrighed, weluise borgemestere och raad och jndstendig och nøduendig begierer, at eders w. w. wille denne worris store nød och anligende for Hans Kongelige Maiestet worris allernaadigste herre vnderdannigst andrage, at Hans Kongelig Maiestet aff naade och medføde kongelig mildhed naadigst wille beuilge och tillade, at wi motte fremdeelis nyde woris huuse, hauffuer och eiendomme vden bemelte porte, saa de ey maa affbrydes, mens fattige borgerskab, som nogen middel och formue endnu kand haffue eller hos andre got folch kunde bliffue crediterit, motte tilladis at byge och forbedre de forwøstede huuse och eiendomme, som nu ilde er spollerit och medhandlet, som wi fattig folch med stor møye, bekostning och penge spilde haffuer samlet och til weye bragt, efflerdj Gud allermegtigste os nu med fred naadeligen haffuer begaffuit och welsignet. Wi wil paa det aller underdannigste haffue dend goede tilforsicht til hans Kongelige Maiestet, at dersom denne woris nøduendig anliggende bliffuer for hans Kongelige Maiestet retteligen beret och vnderdanigst andragen, at dend goede herre os fattige folch joe med naade her vdinden bliffuer bewogen och it naadigt suar formodendis. Wil hermed nu och altid haffue eders w. w. vnder dend allerhøyestis beskiermelse throligen befallit. Kiøbenhaffn dend 11 martij anno 1658.

Ydmygste aff hiertens suck Cathrine sl. m. Peders, en fattig præst encke med hendis faderløse. Anders Matthisøn, præst till

Digitized by Google

hospitalett. Hans Therckelssen mp. Lauridtz Pedersen. Danid Madtzen. Johannes Jacobus Häymb. Lauridtz Nielsen Vyff, egh. Samson Gertsen, egen handt. Jurgen Lehnhardt. Niels Rasmusen. Rasmus Hansen Munch, egh. Jacob Pedersen, fogett. Marcus Crabbler. Anders Nilsen, egen hand. Petter Eschbach, egen h. Forskreffne paa samptlige worres egne och fattige enger(!) och faderløse børnes vegne.

Sæl. Indlæg.

1002. — 11 Marts 1658.

Om Fastsættelse af hvilke Huse i Forstæderne, der ikke igen maa opbygges.

Til her Axel Urop oc Hans Skach.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom en deel af vores tro undersaatter oc borgere her udi staden uden for Vester oc Nøre porte her for fæstningen hos os underdanigst hafver ladet andrage oc beklage, hvorledes deris huuse oc waaninger udi disse besværlige tider skal vere nedbrødte oc ruinerede dennem iche til ringe skade oc nachdeel, med underdanigst begiering derfore, at de endnu samme deris huse her efter maatte nyde oc reparere lade, da efterdi nødigt formeenes til byens oc fæstningens desto bedre defension største deel af fornefnte huuse oc vaaninger at skulle nederbrydes, bede vj eder oc naadigst ville, atj med forderligste eders betenckende fra eder gifuer, hvor mange j eragter af de huuse oc bygninger, som uden for forskrefne poerte ere beliggendes, byen oc fæstningen imod nogen fiendtlig attaque uden skade at kand blifve bestaaende oc u-nedbrødte. Til hvilcken ende j efter des befunden leylighed de borgere, som saadanne huuse oc vaaninger mister, hafuer for eder at kalde oc med dennem handle, paa hvad maneer eder best siunes dennem for saadan deris skade oc huuses nedbrydelse igen at kand komme til deris betaling. Dermed etc. Hafniæ 11 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 429—30.

1003. — 15 Marts 1658.

Om Lindring i Indkvarteringen.

Til Hans Skach oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom borgerskabet her udi staden saavelsom paa Christianshafn sig beklager ofver dend store indqvartering, saa bede vi dig oc naadigst ville, at du med forderligste foedfolchet lader igiennemsee oc derpaa en richtig rulle forfatte; siden hafuer du de svageste regimenter oc compagnier at reformere, saa at de gevorben knechte under it regiment oc de beste officerer blifver forfattet oc landfolchet til os elskelig Erich Qvitzovs

Digitized by Google

regiment, hvor det henhører, henviist, mens de officerene(!), som ey fornøden giøres, aftackede, saa at de ey skal vere borgerskabet til videre besvering. Dermed etc. Hafniæ 15 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 439.

1004. **17 Marts 1658.**

Byfogden paa Christianshavn maa tillige være Birkefoged paa Amager.

Til Frandtz Brockenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi hafuer tilforordnet Ingvold Carstensen at vere byfoget i vor kiøbsted Christianshafn, oc hand nu beklager sig, at hand ey bestillingen kand forestaa, med mindre end at hand dertil ligesom hans formænd maa nyde birckefogdens bestilling paa vort land Amager, da ere vi naadigst tilfreds, at hand bemelte birckefogets bestilling tillige med byfogdens bestilling maa nyde. Thi hafuer du hannem til birckefoget at forordne oc hannem dertil udi eed tage. Dermed etc. Hafniæ 17 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 441.

1005. **17 Marts 1658.**

Om Indkvartering for 3 høje Officerer.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j paa nogen kort tid forskaffer os elskelig oberst Hans von Ahlefeld saa oc oberstlieutenant Ditlef Rantzov oc oberstlieutenant Claus von Ahlefeld qvarteer her udi staden hver paa sig oc tiener for betaling. Dermed etc. Hafniæ d. 17 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 442.

1006. **18 Marts 1658.**

Om enhver Officers lovlige Hestehold ved Indkvartering.

Til Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi her efter indtil paa videre naadigste anordning wil hafue holdet efterskrefne interimsordinantz, hvorefter officererne saa vel til hest som til foedtz udi qvarteerne udi alt skal gotgiøres saa mange heste, som effterfølger, nemlig til hest: en oberst 12 heste, en oberstlieutenant 9, en oberst wagtmester 8, en ritmester 6, en lieutenant 4, en cornet 3, en qvarteermester 2, en corporal 2, en munterskrifver 1, en feltskiærer 1, en fahnsmed 1, en trompeter 1. Noch andre stabs personer: en regimentzqvartermester 3 heste, en secretarius 2, en præst 1, en vognmæster 1, en paucher 1, en regiments profos 1, en stocher knecht 1, oc en skarprichter 1. Noch til foedtz en oberster 4 heste, en oberst

Digitized by Google

lieutenant 2, oberstwachtmester 2, en captein 1. (::) Hvorefter du neden anordning i qvarteererne haffver att giøre. Dermed etc. Hafniæ 18 martij 1658.

Ligesaadan brefue fich borgemester oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn, dog blef slutningen, som efter dette tegn (::) staar, udladt oc i steden derfor indført: Det vi eder til effterretning ville vide lade.

Sæl. Tegn. XXXIV. 442.

1007. **19 Marts 1658.**

Om Omlæggelse af en Officers Indkvartering.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører dend anordning, at den captein Thomas Marschal med sin tiener oc en hest oc hans lieutenant med en tiener, som hos os elskelig Jens Laszen logerer, paa nogen dags tid anden steds vorder forlagt, imidlertid de Svenske herremend der blifver beliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 19 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 444.

1008. **20 Marts 1658.**

Om Professorernes og Hofbetjentenes Deltagelse i Indkvarteringen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi af samtlige professoribus udi Kiøbenhafns universitet saavelsom vores hofbetiente naadigst hafver veret begierendes, at de sig endnu en kort tid ville lade beqvemme tillige med borgerskabet her sammesteds efter proportion at tage indqvartering, indtil saa lenge at vandet blifuer aabet oc det Svenske folch er af landet, saa at det folch, som her sammesteds indqvarterede ere, andensteds kand blifue forlagde oc indqvarterede. Thi bede vi eder oc naadigst ville, atj med deris fuldmegtige lader conferere om en richtig lighed at holde oc siden den anordning giøre efter proportion det her indqvarterede folch til hest oc foedtz, saaviit borgerskabet der af tilkommer, at lade forlegge oc indqvartere, hafvendes indseende, at dermed saadan lighed treffes, at ingen sig derofver billigen kand hafue at besverge. Hafniæ 20 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 445.

1009. **20 Marts 1658.**

Om Professorernes og Hofbetjentenes Indkvartering.

Til Hans Boysen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi af samtlige vores egne oc hofbetiente hafver begiert, at de sig endnu en kort tid, indtil

Digitized by Google

vandet blifver aabet, oc det Svenske folch er af landet, tillige med universitetet oc borgerskabet her udi byen efter proportion at tage indqvartering, indtil saa lenge det folch, her sammesteds indqvarterede ere, andensteds kand blifue forlagde, mod forsickring at dennem saadant godvillig indqvarterings paatagelse ey i nogen maader deris privilegier at skal præiudicere eller svæcke ey heller tages udi nogen conseqvence, meget mindre af borgemestere oc raad saavelsom borgerskabet for nogen rettighed eller skyldighed i fremtiden regnes eller achtes, mens meget meere i ald naade af os optages oc erkiendes, til hvilchen ende du oc richtig billetter efter billig proportion hafver at udgifue paa alle vores egne oc hofbetiente, saa at ingen, i hvo de oc ere, for samme indqvartering blifver forskaanede, mens at de, som hid indtil ey hafuer haft indqvartering, efter proportion lige ved andre bekommer. Wij formoder, at ingen sig herimod besverger eller veigrer sig udi de billetter, som her paa ligeligen af dig udgifves, at antage, det vi oc i naade mod enhver igien ville vide at erkiende. Dermed etc. Hafniæ 20 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 447—48.

1010. **23 Marts 1658.**

Om Professorernes og Hofbetjentenes Indkvartering.

Til borgemestere oc raad j Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom j tilforn hafver bekommet vores naadigste befaling anlangendes den indqvartering, som sig de samptlige høylærde saavel[som] vores hofbetiente efter proportion tillige med borgerskabet her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn endnu efter vores naadigste begiering skulde paatage, indtil saa lenge vandet blifver aabet oc det Svenske folch udmarcheret war, saa at det af vores folch, som her sammesteds indqvarteret er, andensteds kunde blifue forlagde, da efterdi ofver samme indqvartering dagligen klagemaal oc besværing af universitetet oc vores hofbetiente indkommer, ere vi naadigst tilfreds, at det ved det forige forblifver, saa at universitetet saavelsom vores egne hofbetiente ey videre indqvartering af soldater eller ryttere paalegges, end de nu allerede hafuer, hvilchet de dennem self ligeligen hafver at imellem ligne, hvorfore j oc hafver saadan anordning at giøre, at hvis som borgerskabet nu ere indqvarteret oc tilbørligen efter richtig lighed worder imellem lagt, saa at universitetet her efter for wagt her paa voldene blifver forskaanet oc umollesterede. Dermed etc. Hafniæ 23 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 457—58.

Digitized by Google

1011. 25 Marts 1658.

Om Afskedigelse af Officerer, der ingen Soldater have.

Til Hans Schach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom borgerskabet i vor kiøbsted Christianshafn for os underdanigst sig hafver ladet beklage ofver den store indqvartering, som der udi byen findes, i synderlighed af officerer, som ingen soldater hafver, da hafver du dig derom at erkyndige, oc de officerer, som der uden soldater ere beliggendes oc ingen tieniste giører, til os elskelig Otto Paavisch at henvise, som med dennem er befalet affreigning til affskeed at giøre. Dermed etc. Hafniæ 25 martij 1658.

Brev til Otto Paavisch i samme Anledning af samme Datum.

Sæl. Tegn. XXXIV. 461.

1012. 26 Marts 1658.

Det Tømmer, der af Private er leveret til Christianshavns Befæstning, skal leveres tilbage.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj giører den anordning oc hafver tilsiun til, at det tømmer, som udi eders bye til defension udi frosten er blefven brugt, blifver forvaret, saa at hver eyermand sit igien bekommer. Dermed etc. Hafniæ 26 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 463.

1013. 27 Marts 1658.

Om Soldaternes Forplejning.

Til Hans Skack.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer i erfaring, at en deel af soltateschen, som her i staden ere beliggendes, skal indqvarteres udi øde huuse oc gaarde, hvor ingen folch boer, som dennem kand underholde, hvor ofver folchet foraarsages at bortløbe, da bede vi dig oc naadigst ville, at du dermed hafver indseende, at folcket paa de steder blifver forlagt, som de kand bekomme tilbørlig underholding, saa oc at det folck, som hører under de compagnier, som her er beliggendes oc hafver veret siuge eller udi andre maader forhindret oc efterhaanden hidkommer, under deris compagnier blifver forlagde oc qvarteer bekommer. Dermed etc. Hafniæ 27 martij 1658.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn at giøre anordning herom. D. u. s.

Sæl. Tegn. XXXIV. 465.

Digitized by Google

1014. **29 Marts 1658.**

Om Indkvartering af Oberstløjtnant Ahlefeld.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at i giører den anordning, at os elskelig oberstlieutenant Ahlefeldt paa nogen kort tid for betaling bekommer qvarteer her udi byen. Dermed etc. Hafniæ 29 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 466.

1015. **29 Marts 1658.**

Om Indkvartering af U. C. Gyldenløves Dragoner.

Til Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du paa nogen kort tid indqvarterer de folch af os elskelig Ulrich Christian Güldenlev etc. dragoner regiment paa de steder, som du best oc beqvemmeligst eragter. Dermed etc. Hafniæ d. 29 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 466.

1016. **29 Marts 1658.**

Generalavditør Tscherning skal have Kvarter.

Til Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at general auditeur Povel Tscherning bekommer qvarteer paa saa mange heste, som hannem for hans bestilling med rette kand tilkomme efter dend sidste giorde reduction, paa de steder, hvor du det beqvemmeligst erachter at kand skee. Dermed etc. Hafniæ d. 29 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 466.

1017. **29 Marts 1658.**

Natmesteren maa om Natten komme igennem Portene.

Til Hans Skack.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at natmesteren her for staden om natten her af fæstningen ud oc indlades, naar hand behøfves her i staden paa hans handverck at arbeide. Dermed etc. Hafniæ 29 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 468.

1018. **30 Marts 1658.**

Om Syn paa de Skuder, der skulle føre de svenske Soldater ud af Landet.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom de skibe oc skuder, som her findes udi vores kiøbsted Kiøbenhafn, fornøden giøres til at føre

Digitized by Google

Svenske rytterj oc foedfolck ud af landet, thi bede vi eder oc naadigst ville, atj forordner tov visze dannemænd her af byen, som kunde besigtige alle de skiberum, som ligge enten inden eller uden bommen oc til saadan ofverførsel tienlige vere kand, ingen aldeeles undertagen, hvem de oc tilhøre, saa at ingen worder forskaanet, eftersom landet høyeste macht der paa ligger, oc at samme skiberum nu straxen udtachles med caratter, broer, garnering oc andet nødtørfftighed wel forseet, saa at de kunde vere j beredskab, det første isen gaar bort, til at forføye sig til wore kiøbsteder Corsøer oc Callundborg der det Svenske folch til hest oc foedtz at ofverføre. Dermed etc. Hafniæ 30 martij 1658.

Ligesaadan bref fich borgemestere oc raad paa Christianshafn, borgemestere oc raad i Helsingøer, Hr. Hans Lindenov om Callundborg oc Frandtz Brockenhuus om Kiøge mutatis mutandis.

Sæl. Tegn. XXXIV. 469–70.

1019. **31 Marts 1658.**

Om Indretning af Vandrender.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom Christen Jensmer sig angifver at forskaffe her udi byen fornøden rindendes og springendes vand aaret continuerlig igiennem vinter oc sommer, hvortil han nu strax behøfuer en andeel penge, demningerne dertil wed de dertil hørige søer at forferdige, thi hafver j eders beste at giøre, at i hannem til samme demningers forsettelse forskaffer fornøden bekostning, indtil det gandske worder forferdiget, oc hvis i saa maader paagaar, kand hand tilbørligen opsette, som igien skal blifve betalt af dennem, som søerne, for hvilke bemelte demninger slagne ere, tilhører, saa at ingen forsømmelse her udi tages, men at vandet udi tide kand conserveris. Dermed etc. Hafniæ 31 martij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 478.

1020. **10 April 1658.**

Om Betaling for Arbejde paa Universitetets Antikvitetskammer.

Til doctor Thomas Bang.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at j maa betale arbeids folckenes resterende løn, som hafver arbeidet paa universitetets antiqvitet kammer, af hvis penge som til Helligtrefoldigheds kircke af kirckerne her i landet er deputeret oc af lehnsmendene fremsendes, hvilket oc saaledes paa behørige steder skal vorde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ d. 10 aprilis 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 493.

Digitized by Google

1021. **17 April 1658.**

Mag. Erik Olsen Torms Trætte med Jakob Vejer.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom os elskelig, hæderlig oc høylærd m. Erich Oelsen, proust oc sognepræst til Wor Frue kircke i wor kiøbsted Kiøbenhafn, for os underdanigst hafuer ladet andrage, hvorledes hand paa ministerij oc egen vegne til eders raadstue dend 23 decembris 1657 ofver Jacob Sørensen Veyer for en summa penge efter richtig haandskrifter der oc paa følgende pante vidner hafver dom forhverfvet, at eyendommen fornefnte m. Erich for eye skulde følge, hvor efter hand hannem oc af gaarden hafver ladet udsige. Des u-anseet hafver fornefnte Jacob Veyer ofver forskrefne eders dom stefning til førstkommende herredage taget, hvormed formeenes, at hand fornefnte m. Erich baade fra betalingen oc pantet wille opholde, saa fornefnte m. Erich sig befrygter imidlertid paa eyendommen formedelst adskillige ulyckelig tilfelde at kunde skade tilføyes, imeden det under Jacob Weyers egen hefd oc verge er, eftersom hand skal were u-wederheftig, saavelsom end oc wed rigens ret for anden gields fordring til rømning forfuldt, hvorfore fornefnte m. Erich denne vores naadigste befaling til eder hafver veret begierendes. Thi bede vi eder oc naadigst wille, at j fornefnte Jacob Veyer tilholder, enten forskrefne dom strax at fyllestgiøre oc eyendommen ubeskadiget, saasom den tid den wurderet blef, til bemelte m. Erich indtil sagens endelig uddrag at indrømme, eller saa mange rede penge i retten at deponere, som fordringen sig kand bedrage, med mindre end at hand derfor stiller nøyachtig caution. Dermed etc. Hafniæ 17 aprilis 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 502.

1022. **23 April 1658.**

Om en Trætte mellem en Officer og hans Vært.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vores generaladjutant Gering for os underdanigst hafver ladet andrage, at hand efter accort, som hand med hans werth her i byen giort hafver, skal tilkomme noget af huis bemelte hans wert hannem tilsagt hafver, thi hafver j hannem, saa vit billigt oc ret er, dermed at til rette forhielpe, saa at hand ey skal hafue retmesig aarsag til sig at beklage. Dermed etc. Hafniæ d. 23 aprilis 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 507.

Digitized by Google

1023. 27 April 1658.

Professorerne og de kgl. Betjente befris for Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafver anbefalet tvende compagnier af det her i byen liggende rytterj at udmarchere, da bede vi eder oc naadigst ville, atj giører den anordning, at det øfrige derefter anderledes igien vorder forlagt, saa at vore egen saavelsom universitetets betiente for videre indqvartering her efter blifver fri oc forskaanet. Dermed etc. Hafniæ d. 27 aprilis 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 514.

1024. 28 April 1658.

Om en Trætte mellem Villum Fyhren og Raadmand Hans Johansen paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom os elskelig Willum Fiüren, jndwaaner i wor kiøbsted Kiøbenhafn, for os underdanigst hafver ladet andrage, hvorledes hand til eders byeting oc raadstue hafver dom ofver Hans Johansen, raadmand dersammesteds, erlanget for en summa laante penge efter en hans obligation, som hand i betaling af hannem paa en drengs patrimonium har maat annamme, hvilcken dom fornefnte Hans Johansen til førstkommende herredage hafver indstefnet, som formeenes ichun til ophold at were skeed, hvorfor oc efterdi ingen wisze tid er berammet, naar herredage skal holdes, gielden endoc er børne penge oc efter rigtig obligation uden udflucht formeenes strax burde betales, tilmed oc at enhver for sit udi denne besverlige tid wil were forsichret, hafuer hand denne wores naadigste befaling derom til eder weret begierendes. Thi bede vi eder oc naadigst ville, at j forskrefne Hans Johansen tilholder enten forskrefne dom strax at fyllestgiøre eller saa mange penge i retten at nedersette, som dommen hannem tilholder betale, eller nøyachtig caution stille indtil sagens uddrag til herredage. Dermed etc. Hafniæ d. 28 aprilis 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 517.

1025. 29 April 1658.

Peder Bredals Folk skulle indkvarteres.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at de officerer oc soldater, som vores skibshøvedsmand Peter Bredal med sig hidført hafver, her udi byen bekommer qvarteer. Dermed etc. Hafniæ 29 aprilis 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 523.

Digitized by Google

1026. 6 Maj 1658.

Om Indkvartering af 2 Kompagnier Rytteri.

Til borgemestere oc raad j Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at wj naadigst hafver anbefalet rytteriet herfra byen sig at begifve til at forlegges ude paa landet, saa at her inde ey meere end 2 compagnier skal forblifve, saa oc at obersten os elskelig Hans von Ahlefelt ey widere qvarteer end paa hans person bevilget er, mens hans stab oc iligemaader ude paa landet at skal forlegges. Thi hafuer j den anordning at giøre, at bemelte 2de compagnier, som her inde endnu en tid lang forblifue, tilbørligen oc ligeligen worder omqvarteret, saa at lighed dermed kand holdes. Desligeste oc at obersten for sin person, som forskrefvet staar, qvarteer bekommer. Dermed etc. Hafniæ d. 6 maij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 532.

1027. 9 Maj 1658.

Om Lindring med Indkvarteringen.

Til Ulrich Christian.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom borgerskabet her udi staden sig besverger ofver dend store indqvartering, da hafver du dend anordning at giøre, at de for dine heste oc tienere blifver forlindret. Hafniæ d. 9 maij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 537.

1028. 9 Maj 1658.

Om en Strid mellem Murmestrene og deres Svende.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Hvad muurmestersvennene imod muurmesterne her i staden for os underdanigst klageligen hafver ladet andrage, kand j af hosføyede deris underdanigste supplication videre see oc erfare, saavelsom hvad muurmesterne sig derimod erkleret hafver, thi hafuer j begge parter for eder at indstefne, giørendes eders beste til dennem om deris tvistighed i mindelighed imellem at foreene eller oc wed endelig dom oc sententz forsvarligen at adskillie. Dermed etc. Hafniæ 9 maij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 537.

1029. 21 Maj 1658.

Der skal kun forblive 50 Ryttere i Staden.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafver anbefalet ald rytteriet her af staden sig at begifue oc det paa andre

Digitized by Google

steder at lade logere, dog at 50 mand med tilbehørige officerer her i byen indtil paa widere anordning forblifver, det vi eder til efterretning wille wide lade. Befalendes etc. Hafniæ 21 maij 1658.

Til Otto Paavisch om det samme af s. d.

Sæl. Tegn. XXXIV. 558.

1030. **21 Maj 1658.**

Om Indkvartering af 2 Kompagnier af de hollandske Soldater.

Til Hans Skach oc Otto Paavisch.

Frederik 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj lader formere 2 compagnier af de Hollandske folch, som ligger i wor kiøbsted Kiøge, som her i byen kand blifve indlogerede til at forsyne wagten herudi staden, hvorimod landfolchet, som her nu beliggendes er, saavelsom os elskelig Anders Sandbergs folch, kand igien hiemforløfves. Der efter j eder kand wide at rette. Hafniæ 21 maij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 559.

1031. **29 Maj 1658.**

Der maa ikke græsses i Kongens Enge.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax wed trommeslag ofver ald byen oc forstæderne lader forkynde, at ingen officerer, ryttere eller andre, som heste hafuer, maa hafue deris heste paa nogen af vores enge, ey heller græs udi engene afskiere eller afhugge, under straf som wedbør, om nogen dermed i forskrefne maader betrædes kand. Dermed etc. Hafniæ 29 maij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 567.

1032. **30 Maj 1658.**

Om et Mord udøvet af en Fændrik paa en Borgers Tjener.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du til os elskelig borgemestere oc raad her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn ofverlefverer dend fangne fenrich, som det mord paa dend borgeres tienere beganget hafuer. Dermed etc. Hafniæ d. 30 maij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 568.

1033. **5 Juni 1658.**

Peder Bredal faar 6 af Skipperboderne i Pant.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at wi naadigst hafuer forundt os elskelig Peter Bredal, vores skibshøfvedsmand oc

Digitized by Google

equipagemester paa Bremmerholm, sex af wores Skipperboder her sammesteds til it brugelig pant for 1900 rdr. udi betaling for huis vi oc cronen hannem skyldig er. Thi bede wi eder oc naadigst ville, atj forskrefne 1900 rdlr. paa hans fordring korter oc afskrifver. Dermed etc. Hafniæ 5 junij 1658.

Sæl. Tegn XXXIV. 573.

1034. **18 Juni 1658.**

Om Fordeling af Johan Bøgvads Tilgodehavende hos Kongen.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskelig, hæderlig oc høylærd m. Hans Huusviig, slotspræst paa vort slot Friderichsborg, for os underdanigst hafver ladet andrage, hvorledes afgangne Johan Bøgvads hustru, børn oc arfvinger hos os oc cronen efter kongelig obligations indhold 2000 rdr. foruden efterstaaendes rente skal tilkomme, hvorudi afgangne Jørgen Beyrs børn en fierde part skal vere berettiget, thi bede wi eder och naadigst ville, at j forskrefne obligations summa arfviugerne imellem deeler, saa at en hver af dennem sin egen fordring kand wide. Dermed etc. Hafniæ 18 junij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 592.

1035. **21 Juni 1658.**

En øde Plads skal straks bebygges.

Til Henning Qvitzou.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi erfarer, at den plads, som vi til Lauritz Hammer hafver for en rum tid siden skiødet, endnu skal ligge ubebygget, da bede vi dig oc naadigst ville, at du hannem tilholder strax samme jord at afføre oc bebygge, saafremt han ellers ey wil, vi den til en anden skal ofverlade, som dend bebygge vil oc jorden nederføre. Dermed etc. Hafniæ 21 junij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 599.

1036. **30 Juni 1658.**

Om Udvisning af et Fortov til et Hus paa Slotsholmen.

Til Henning Qvitzou.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst wille, at du ved alne oc maal lader til os elskelig Anders Wilchen udviise en plads til en fortoug ved det huus paa Slotsholmen, som hand nu iboer, oc hannem derefter samme maal under din haand at gifue beskrefvet. Dermed etc. Hafniæ 30 junij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 611.

Digitized by Google

1037. **10 Juli 1658.**

Joakim Gersdorf skal have en Begravelsesplads i Trinitatis Kirke.

Til Kiøbenhafns høylærde.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskelig her Jochum Gersdorf til Tundbyeholm, vor mand, raad, rigshofmester etc., hos os underdanigst lader anholde om en plads i Hellig Trefoldigheds kircke her i vor kiøbsted Kiøbenhafn, som hand til sit begrafvelse-sted ville bruge, saavelsom it sted til it epitaphium paa pillerne eller muren derhos at opsette, da bede wi eder oc naadigst ville, at j samme plads, som hand begierendes er, besichtiger oc eder siden imod os underdanigst erklerer, om dend fra kircken uden skade mistes oc hannem forundes kand, hvorom j eders underdanigste erklering med forderligste i vores cancelli hafver at indskicke. Dermed etc. Hafniæ 10 julij 1658.

Ligesaadant bref fich Erich Krag, noch m. Langius, hver om it begrafvelse sted i bemelte kircke.

Sæl. Tegn. XXXIV. 627—28.

1038. **21 Juli 1658.**

Om Optagelse af sunkne Skuder og Forskrivning af Tømmermænd til Arbejde paa Kongens Flaade.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j tilholder dennem, som hører de skuder eller skiberum til, som ligger siuncken i revieren paa Christianshafn oc der omkring, den frihed, at de dennem strax opskaffer oc af steden inden trei uger, saafremt de icke skal gifves til priis; desligeste oc at j tilholder byefogden paa fornefnde Christianshafn, at hand forskaffer alle de tømmermend, som paa fornefnte Christianshafn findes, til Holmen at forferdige vores floede, tagendes derudi ingen forsømelse. Dermed etc. Hafniæ 21 julij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 636.

1039. **22 Juli 1658.**

Der udkræves Betænkning om, hvor nær ved Kastellet der maa bygges Huse.

Til her Axel Urup oc Hans Skach.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j med forderligste til os ofvergifver eders underdanigste skriftlig betenckende, hvor viit j efter ordentlig fortifications reguler formeener ingen huuse at skal bygges omkring Castellet her i staden beliggendes. Dermed etc. Hafniæ 22 julij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 637.

Digitized by Google

1040. **28 Juli 1658.**

Om Udsættelse med Betaling af Hofbetjentenes Husleje, indtil de kunne faa deres tilgodehavende Løn.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede eder oc naadigst ville, at j lader giøre den anordning, at vores hofbetiente i disze besverlige tiders tilstand udaf borgerne her i vor kiøbsted Kiøbenhafn iche med proces for hastig forfølges eller ofver iles for hvis de til fornefnte borgerskab for huus leye oc andet skyldig were kand, mens at dermed indeholdes, indtil fornefnte hofbetiente deris rest bliftuer betalt, hvoraf de skal tiltenckt vere enhver, som de skyldig ere, at contentere oc betale Dermed etc. Hafniæ 28 julij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 644—45.

1041. **29 Juli 1658.**

Om Brugen af stemplet Papir.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj endnu herefter oc indtil paa widere naadigst anordning saavel paa tinge som andensteds her udi staden lader bruge det forseylede papier efter vores derom udgangne forordning. Dermed etc. Hafniæ 29 julij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 646—47.

1042. **29 Juli 1658.**

Udvisning af 6 Træer til Voldene.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du lader udviise os elskelig Mathies Werdenborg, vores materialskrifuer, de 6 træer til voldenes fornødenhed her for vor kiøbsted Kiøbenhafn, som hannem forleden aar var bevilget. Dermed etc. Hafniæ 29 julij 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 647.

1043. **1 Avg. 1658.**

Der skal optages Syn over Boldhuset, der er overdraget Kongen af Henrik Müller.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj tilforordner tvende renteskrifuere, som kand wed rigtig inventarium annamme Boldhuuset oc derhos liggende huuse oc pladtzer, som os elskelig Henrich Müller dem til os hafuer afstaaet, oc det

Digitized by Google

siden under deris hænder fra sig gifue beskrefvet. Dermed etc. Hafniæ 1 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 651—52.

1044. 3 Avg. 1658.

Artilleri føres til Kjøbenhavn.

Til Christopher Bilde.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du med forderligste lader det attollerie føre hid til vores kiøbsted Kiøbenhafn, som fra de Skaanske fæstninger til Cronborg ankommen er. Dermed etc. Hafniæ 3 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 654.

1045. 8 Avg. 1658.

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at der strax blifver huggen til fæstningens fornødenhed pallisader oc Spanske ryttere, ihuor end oc tømmeret der til kand vere at finde. Dermed etc. Hafniæ 8 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 660.

1046. 8 Avg. 1658.

Om Arbejde paa Befæstningen.

Til Albertus bygmester.

Wores naadigste willie oc befaling er, at vores bygmester Albert Mathiesen strax skal lade forferdige hvis bulvercker, batterier oc corps de garde, som hannem af generallieutenant Hans Skach anbefalet vorder. Oc hvis tømmer, dæler oc andre materialier dertil behøfves, hafver hand at tage paa huad steder, hvor hand det finde kand, hvorfore dennem, som hand det hos bekommendes vorder, igien efter hans beviis af os rigtig skal blifue betalt. Af etc. Hafniæ 8 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 660.

1047. 8 Avg. 1658.

Alle Skibe skulle lægge ud ved Siden af Prammen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj strax giører den anordning, at alle de skibe oc skuder, som her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn befindes at vere, strax uden forsømmelse ligger ud ved prammen paa dend sted, som dem af vores admiral

Digitized by Google

paa Holmen foreviises skal, hvor de med sickerhed kand ligge. Dermed etc. Hafniæ 8 augusti 1658.

Ligesaadan befaling fich borgemestere oc raad paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 660.

1048. 8 Avg. 1658.

Der skal gøres Indberetning om alle Fremmede.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj lader med flid visitere alle huuse oc gaarde her udi byen, hvem de oc monne tilhøre, oc tilholder eyermændene eller de som udi gaardene boer, at de under deris hænder oc ved deris eed fra sig gifuer en rigtig fortegnelse paa alle de fremmede, som hos dennem logerer oc icke ere borgere eller jndvaanere her udi staden, hvilcken fortegnelse j med forderligste j vores cancellie til efterretning hafver at lefvere lade, tagendes derudi ingen forsømmelse, eftersom magt derpaa er anliggendes. Derpaa etc. Hafniæ d. 8 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 661.

1049. 9 Avg. 1658.

Der skal gøres Rulle over alle Købsvende og Haandværkssvende.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj strax lader forferdige en rigtig rulle paa alle kiøbsvenne her udi byen, saa egentlig vides kand, hvor mange af dennem beveret kand gaa til voldene, naar behøfves. Til hvilcken ende vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig oberst Kield Lange etc. dennem at føre oc nødvendig underofficerer forskaffe. Dermed etc. Hafniæ d. 9 augusti 1658.

Til samme.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj tilholder hver laugs oldermand, at de fra sig gifver en rigtig rulle, hvor sterch hver haandverckamand i deris laug udi sit huus befindes at vere paa mandskab, oc hvor mange bevehret folch at(!) enhver haandverch kand udgiøres til at gaa til voldene, naar behøfves. Til hvilcken ende vi naadigst hafver anbefalet os elskelig oberst lieutenant Mogens Krag dennem at føre oc nødvendig underofficerer at forskaffe. Dermed etc. Hafniæ d. 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 661—62.

Digitized by Google

1050. 9 Avg. 1658.

Om Husenes Forsyning med Vand, Kampesten og en Oxehud.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at hver borger her udi staden lader udi sin gaard eller for sin dør en stoer kar hensette fuld med wand, som altid kand hafues udi beredskab, naar fornøden giøres, saa oc at hver borger udi beredskab hafuer en raa oxe hud, desligeste oc saa at hver borger paa sin post hafver j det ringeste wed haanden 100 kampesteen til at forhindre storm med. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 662.

1051. 9 Avg. 1658.

De, der høre under Bremerholm, maa være fri for Vagt paa Voldene.

Til samme.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at de, som hafuer os elskelig Niels Juel etc. hans seddel, at de hører til Bremmerholm, maa vere fri for at holde vagt paa voldene. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 662.

1052. 9 Avg. 1658.

Om Indkøb af Brædder til Befæstningen.

Til Jens Laszen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom til stadens fortification en stoer deel tømmer oc deeler nødvendigen behøfves, da bede vi dig oc naadigst ville, at du giør din yderste flid, saavit nogenlunde mueligt oc udi staden findes, at forskaffe, forsichrendes enhver, at de derfore richtigen skal blifue contenterede. Til hvilcken ende du med dennem, som noget udi saa maader lefverer, nøyeste muligt hafver at accordere oc dem din beviis der paa meddeele, hvor efter de, indtil betalingen skee kand, nøyactig skal vorde forsickrede. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 662.

1053. 9 Avg. 1658.

Opfordring til Studenterne om at deltage i Stadens Forsvar.

Rectori oc professoribus Hafniensibus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom kongen af Sverrig uformodentlig i wort land Sielland imod ald gifven aarsag fiendtlig er

Digitized by Google

indfalden, saa det synes, at han endelig vil strebe os oc vore efterkommere efter cronen, oc den høyeste nød vil udfordre, at vi denne stad oc fæstning vel lader forsee, hvortil os folch oc soldater udi denne hast mangler, thi hafuer j studenterne her paa academiet den fare at demonstrere, som nu for øyen sees, førendes dennem til gemüth, at det dennem oc vel anstaar udi saadan gemeene fare efter andre loulige academiers exempler sig oc godvilligen til felleds conservation oc defension at indstille oc til den ende hver gevehr at antage, hvorfore vi oc hafuer tilforordnet os elskelig oberst Both dennem at føre oc forskaffe nødvendige under officerer. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 663.

1054. **9 Avg. 1658.**

Præsterne skulle tilholdes til at opmuntre Borgerne til at værge sig.

Til doctor Hans Svane.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom kongen i Sverrig uformodelig imod ald gifven aarsag i vor land Sielland fiendtlig er indfalden, saa det sinnes, at hand endeligen vil stræbe os oc vore arfvinger efter cronen, da bede vi eder oc naadigst wille, atj tilholder alle prædicantere her i staden, at de af prædickestolene deris tilhørere formaner at fatte moed oc mands hierte, som vi dennem tiltroer, oc os som deris rette herre oc konge udi den yderste nød indtil dend sidste blodsdraabe mandhafteligen, som oprigtige oc tro undersaatter eigner oc bør, af ald macht och formue bistaar. Vi ville det igien imod enhver, naar Gud gifver bedre tilstand, vide at erkiende. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 664.

1055. **9 Avg. 1658.**

Kvæget paa Islemark skal inddrives i Staden.

Til Ulrich Christian.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax udcommanderer nogle ryttere eller dragoner med tilhørige officerer, som ufortøfvet kand her inddrifve i vor kiøbsted Kiøbenhafn alt det fæe oc qveg, som findes paa Iislef march. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 664—65.

Digitized by Google

1056. **9 Avg. 1658.**

Gængerne skulle forflyttes til Kjøbenhavn.

Til Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax lader de Gynger, som er paa vort slot Friderichsborg, hidkomme til vor kiøbsted Kiøbenhafn oc legger bynder soldater derind udi steden igien saa mange, som du eragter at vere fornøden. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 665.

1057. **9 Avg. 1658.**

Der skal udvises enhver sin bestemte Plads paa Volden.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax oc betimmeligen udviser enhver, borgerskabet saavelsom soldatesqvet, sine wisze poster paa woldene, som hand inden 24 timer forsvarligen skal udi defension sette, oc eftersom her udi staden er mengde af officerer, saa hafver du saadanne officerer, som godvilligen tiene ville, iblant borgerskabet at uddeele, saa at posterne des bedre kand vere forseet. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl.-Tegn. XXXIV. 665.

1058. **9 Avg. 1658.**

Forbud mod Affyrelse af Skud og om Nedbrydelse af Kirken udenfor Nørreport.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du ved trommeslag i alle gader lader forbyde, at ingen sig om aftenen efter nj slet paa gaden lader finde, ey heller at nogen efter besat vagt musqvet eller pistol løsner, men alleene sit gevehr paa woldene til sin egen oc byens defension imod fienden bruger, under tilbørlig oc vilkorlig straf. Du hafver oc saa udi tide at vere betenckt paa stormbielcker langs voldene oc i synderlighed hvor mest fornøden giøres, hvor de oc findes eller er at bekomme, hvortil de bielcker, som i den kircke uden for byen findes, naar den er afbrudt, kand bruges. Hvis jernstenger oc andet, som i bemelte kircke findes, kand du ocsaa lade bruge til skroed oc andet, hvor til jern behøfves. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 666.

Digitized by Google

1059. **9 Avg. 1658.**

Befaling om Forstædernes Nedbrydelse.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du med forderligste forstæderne saavel som den kircke her for staden lader nedbryde oc hvis, som ey saa hastig nedbrydes kand, afbrende. Dermed etc. Hafniæ 9 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 666.

1060. **10 Avg. 1658.**

Det tillades den hollandske Resident at forlade Staden.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vj naadigst tilfreds er, at den Hollandske resident Jacob la Maire maa med hans hustru, trei børn, en pige, kudsker, forrider oc hos sig hafvende carosse komme ud af porten, eftersom hand agter sig ned til vor kiøbsted Helsingøer at begifue. Der efter du dig kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 667.

1061. **10 Avg. 1658.**

Henrik Müller tilraader til Vedtagelse af de foreslaaede nye Privilegier. Jfr. I. Nr. 489.

Høig-welbaarne herre patron.

Jeg haffuer tallit med borgemestere och raad och befinder, at det heel megit skulde animere dennem, om dee bekom offerterne effter indlaugte concept. Siunis eders excellence, at det maatte befordris in duplo, at eet til dend geistlige stand och eet til borgemestere och raad sollenniter maatte ofuerantwordis, saa kunde rector magnificus, bispen med nogle aff dend lærde stand och borgemestere och raad med nogle deputerede aff dee fornehmeste borgerskabff der til beraabis och der imod begieris, at dee sig igien goedwilligen wille indstille med huis dee i denne tid kunde opbringe. Jeg meener, det skulde were ett middel til ald det, som muegligt war. Indstiller och til eders excellence, om icke for dend 8 punct med kunde annectêris, at døttrene maatte gaa udi lige arffueloed med sønnerne. Gud i himmelen aldting wdføre til sit naffns ære och dette riges frelse och redning. Hafniæ 10 augusti 1658.

Eders excellences wnderdanige plictskyldige tiener

Heinrich Müller.

Bagpaa Segl i sort Lak og følgende Udskrift:

Hans excellence her rigens houffmester vnderdanigst.

Sæl. Indlæg.

Digitized by Google

1062. **10 Avg. 1658.**

Om Bedetimer paa Volden.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at paa volden blifver holdet ordinarie bedestunder oc det strax udi aften begyndet. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 668.

1063. **10 Avg. 1658.**

Om Bedetimer i Kirkerne.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j strax forordner bedestunder her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn udi alle kirckerne oc dermed strax udi aften begyndes. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 668.

1064. **10 Avg. 1658.**

Om Forstædernes Brand.

Til Hans von Ahlefelt.

E. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax lader sette forstæderne med kircher oc alt her for wor kiøbsted Kiøbenhafn udi brand, saaviit icke allerede der af nedbrudt er. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 668.

1065. **10 Avg. 1658.**

Om Indlevering til Tøjhuset af forskjellige Vaaben og deslige.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j tilholder haandvercksfolck oc andre her udi byen, at hvo som nogen sadeler eller hylster hafuer, desligeste kiøbmændene oc andre, som pistoler, byszer eller andet gevehr hafver, at de det lader her udi vort tøyhuus indlefvere, hvorfore enhver af os, naar Gud wil bedre tiider forleene, nøyachtig skal vorde betalt. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 669.

1066. **10 Avg. 1658.**

Kjeld Langes Folk skulle staa under Generalmajor Breda.

Til Kield Lange.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafver for got anseet, at du med dit anbetroede folch skal indtil paa videre

Digitized by Google

naadigste anordning staa under general major Brèdons commando. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 670.

1067. 10 Avg. 1658.

Generalmajor Breda skal kommandere Kjeld Langes Kompagni.

Til Joachim von Breda.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig oberst Kield Lange med sit anbetroede folch at staa under din commando, det wi dig hermed vil lade vide, hvor efter du dig kand vide at rette. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 671.

1068. 10 Avg. 1658.

Om Indkvartering hos Hofbetjentene.

Hans Bøyesen.

F. 3. Wores naadigste villie er, at Hans Bøysen giører den anordning, at vore hofbetiente bekommer indqvartering efter proportion her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn, oc dersom nogen findes, som sine huuse at befri for samme indqvartering vil gifue penge, da maa det oc dem tilladt vorde. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 671.

1069. 10 Avg. 1658.

Om Indkvartering hos Renteskriverne.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j anbefaler renteskrifverne, at de giere indqvartering hos dennem, som de tilforne giort hafuer efter proportionen her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn, oc dersom nogen findes, som sine huuse at befri for samme indqvartering vil gifue penge, da maa det oc dennem tilladt vorde. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl Tegn. XXXIV. 671.

1070. 10 Avg. 1658.

Om Henrik Müllers godvillige Skat.

Til Lauge Beck oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom os elskelig Henrich Møller, vores admiralitetz raad oc jndvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhafn, udi forgangen Ottense moede hafuer udlofvet af grunde oc eyendom saa oc anden hafvende formue lige wed andre godvilligen at contribuere oc at erlegge dend halfue rente for it aar ud af de børnepenge, hand

Digitized by Google

er formynder oc verge fore, saa hafuer j hans beregnede contribution eder til indtegt at føre oc til udgift med hannem at liqvidere, hvad hand derimod baade udi rede penge oc vahre efter ordre hafver lefveret, oc siden for alt hannem tilbørligen qvitere oc, hvis hannem derpaa kand tilkomme, at betale. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 672.

1071. 11 Avg. 1658.

Om Ligning af Indkvarteringen.

Til Mogens Friis.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du tillige med de andre der til forordnede ligner oc proportionerer denne forestaaende indqvartering uden nogen underskeed ofver ald wor kiøbsted Kiøbenhafn. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 672.

1072. 11 Avg. 1658.

Om Professorernes Deltagelse i Indkvartering.

Rectori et professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j udj denne besverlige tid tillige med alle andre her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn vilde proportionerlig hielpe med indqvartering. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 673.

1073. 11 Avg. 1658.

Professorerne skulle levere 4 Heste.

Rectori oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst wille, at j seconderer os elskelig ritmester Diderich Unche med fire munterede heste. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 673.

1074. 11 Avg. 1658.

De, der ikke have faaet Plads i noget Kompagni, skulle staa under Kjeld Lange.

Mouritz Gundesen.

Wores naadigste villie oc befaling er, at captain Mourits Gundesen her udi byen skal opsøge og tage alle dennem, som ey kand bevise sig under noget compagnie at vere eller herre at hafue, oc med samme folch tage sig en post under os elskelig oberst Kield Lange. Skrefvet etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 673.

Digitized by Google

1075. 11 Avg. 1658.

Adelen og Hoftjenerne skulle mønstre ved den runde Kirke.

Til adel oc hoftienere.

F. 3. Helse alle vore kiere tro undersaatter af adel, som her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn findes baade af landsaatter saavelsom af hoffet som alle andre hoftienere, som pligtige ere at tiene os oc deris fæderne land med lif oc blod. Wij bede eder oc naadigst ville, atj, naar klocken er tov, møder ved den runde kircke ved Øster poert oc det til hest det meeste muelight er, oc de, som icke heste hafver, tilfoeds, hvor j videre vores naadigste villie hafver at erfare. Befalendes etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXVI. 674.

1076. 11 Avg. 1658.

Peder Vibes Enke leverer Kongen nogle Breve.

Jochum Waltpurger.

Wores naadigste villie oc befaling er, at du i forvaring annammer af afgangen Peder Wibes efterladte hustru nogen kofferter med brefve udi, som os oc cronen skal vere angaaende. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 674.

1077. 11 Avg. 1658.

Hannibal Sehested maa forlade Staden.

Wores naadigste villie oc befaling er, at os elskelig her Hannibal Sehested til Noraggergaard, ridder, maa af porten udlades. Skrefvet etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 674.

1078. 11 Avg. 1658.

C. von Kunou bliver Oberst over Artilleriet.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax forestiller os elskelig Christopher von Kunou til at were oberst ofver artigleriet. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 674.

1079. 11 Avg. 1658.

Om Christianshavns Forsvar.

Peter Kalthof.

Wores tøymester Peter Kalthof hafuer at lade vere følgagtig til vor kiøbsted Christianshafns fornødenhed, som hand did hafuer at

Digitized by Google

udforskaffe, 8 atten pundiger stecker med tilhørige fornøden kugler, krud oc jernskraa, tou hundrede morgenstieruer, 40 musqveter med tilhørige bandelier, krud oc lundter oc en deel halfue picker. Af etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 675.

1080. 11 Avg. 1658.

Iver Børgesen faar Befaling over Batterierne ved Toldboden.

Ifver Børresen.

Wores skibscaptein Ifver Børgesen hafuer at commendere paa de batterier ved Toldboden. Gifvet etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 675.

1081. 11 Avg. 1658.

Et kurlandsk Skib tages i Brug ved Forsvaret.

Førsten af Curlands factor.

Hans kierlighed førsten af Churlands factor hafuer at lade indlegge oc lose det Churlandske skib Pax kaldet til at giøre tieneste dermed, hvor behøfves; vi ville det self i sin tid hos hans kierlighed undskylde. Skrefvet etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 675.

1082. 11 Avg. 1658.

Om Underholding af Soldaterne paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj giører den anordning, at det folch, som er forordnet at ligge oc holde vagt paa Christianshafn, bekommer nødtørfftig underholdning der sammesteds, hvor imod vi naadigst hafuer forordnet, at Gyngerne igien her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn deris underholding bekommer. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 675.

1083. 11 Avg. 1658.

Gøngerne skulle have Underholdning i Kjøbenhavn.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj giører den anordning, at Gyngerne, som tilforn blef underholdet paa Christianshafn, faar deris nødtørftig underholdning her i vor kiøbsted Kiøbenhafn, hvor imod de, som igien paa Christianshafn skal ligge, der sammesteds deris underholdning skal hafue. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 676.

Digitized by Google

1084. **11 Avg. 1658.**

Kirken udenfor Nørreport skal nedbrydes.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj strax uden nogen forhaling ved muurmesterne lader nedbryde den nye kircke udenfor Nørepoert her for staden, tagendes aldeeles ingen forsømmelse. Befalendes etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 676.

1085. **11 Avg. 1658.**

Om Leverance af alle Heste i Staden.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j ved dend runde kircke idag ved 2 slet tilstede forskaffer alle de heste, som her i byen er at bekomme, oc de, som icke med saddel oc pistoler munderis kand, der uden mundering. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 676.

1086. **11 Avg. 1658.**

Om Kastellets Forsvar.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j lader vere følgachtig os elskelig Sifvert Brockenhuus, hvis som hand til Castellets defension udi vor kiøbsted Kiøbenhafn begierer. Dermed etc. Hafniæ 11 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 676.

1087. **12 Avg. 1658.**

Alle vaabenføre Løsgængere skulle deltage i Forsvaret.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj giører den anordning, atj alt det løse oc til at bære vaaben dygtige folch, som her i vor kiøbsted Kiøbenhafn kand antræffes, hvor det oc findes enten paa gaden eller i huusene, lader uden nogen ophold angribe oc til os elskelig Ulrich Christian Gyldenløv etc. oc Hans Skach strax henføre, paa det det i denne besverlige tid kand til byens defension blifve beværet oc under compagnier bragt. Dermed etc. Hafniæ 12 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 677.

Digitized by Google

1088. **13 Avg. 1658.**

Om Arbejde paa Voldene og Førstrækning med Sølv eller Guld.

Til rigens (her tilstede værende) raad.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j af adelen, som gaarde her udi byen hafuer, paa vore vegne begierer, at en hver ville af sin gaard eller vaaning forskaffe paa trei dags tid en karl eller qvindes person med en spade til at arbeide paa voldene, hvoraf de tov tredie deele skal i morgen tilig ved 6 slet vere ved Friderichs castel tilstede, oc den eene deel møde ved Tøyhuuset. [lige maade hafuer j alle stænderne at foreholde, om nogen af dennem, som middel hafver, ville forstrecke enten sølf eller guld til at lade mynte, eftersom det til stedets defension høyligen behøfves]. Dermed etc. Hafniæ 13 augusti 1658.

Ligesaadan bref fich hofmarskalchen om de kongelige tieners gaarde. Noch bispen oc d. Jacob Knudsen om geislighedens, oc borgemestere oc raad [om] meenige borgerskabets gaarde. I de trei nederste brefve blef det imellem disse tegn [ ] udelucht.

Sæl. Tegn. XXXIV. 677.

1089. **13 Avg. 1658.**

Om Adélens Deltagelse i Forsvaret.

Til hr. Niels Krabbe.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj paa wore vegne taler med de vore kiere tro undersaatter af addel, saa mange som af landsaatterne her i staden befindes oc iche ville ride udi trouppe under os elskelig Otto Paavisch etc., at enhver tager sin visze post paa voldene oc med raad oc daad assisterer de andre officerer, som paa samme poster commenderer. For eders egen person seer vi gierne, atj blifver hos stads hopmanden Friderich Turesen til at secondere hannem oc borgerskabet udi hvis de eders assistence oc raad kand behøfve. Dermed etc. Hafniæ 13 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 678.

1090. **13 Avg. 1658.**

Om Kongens Ledsagelse af 16 Drabanter.

Til Johan Christopher von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du ald confussion oc disordre at forekomme giører den anordning, at os altid følger 16 trabanter, nemlig for os 4 oc paa hver side 4 oc bagved fire trabantere samt for os trei eller fire laqveije. Desligeste

Digitized by Google

hafver du adelen saavelsom oc hof herremændene, som her tilstede ere, at notificere, at de sig af os elskelig Otto Paavisch lader commandere oc udi trouppe sætte. Dermed etc. Hafniæ 13 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 678.

1091. 13 Avg. 1658.

Om Ruller over Adelen og dens Tjenere.

Til Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du udi en rulle lader forfatte de af vores troe landsaatter af adel (som ville lade sig bruge oc iche vores egen person følger) saavelsom vores hofjunckere, hvor af du en trouppe hafuer at formeere oc dennem at commendere, saa at du, naar behof giøres, med dennem kunde vere ved haanden os at secondere. Men deris tienere skal udi en anden troupe for dennem self af dend, som de self der til forordne wille, forsamles oc commanderis, oc paa en wisze plads dem at secundere ordineris, heller oc at de kunde undergifves foddermarskalchens commando, som ellers en troupe einspendiger commanderer. Dermed etc. Hafniæ 13 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 678.

1092. 14 Avg. 1658.

De Studenter, der ikke ere paa Kommunitetet, skulle have fri Indkvartering hos Gejstligheden.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafver ladet anbefale, at de studiosi, som gevehr hafver antaget oc iche er i communitetet eller self middel hafuer, skulle indtil bedre tider nyde fri indqvartering hos de gieslige her i byen, da bede vi eder oc naadigst ville, atj paa vore wegne taler med ministerij her i byen, som iblant de geislige Kiøbenhafns indbyggere ere oc ville were deelagtige i wores udgifne privilegier, at de ocsaa tilhielper efter proportion til bemelte studenters underholding, ey paatviflendes, at de io i disze besverlige tider som andre vore tro oc lydige vndersaatter sig her til beqvemmer. Dermed etc. Hafniæ d. 14 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 679.

1093. 14 Avg. 1658.

Folkene paa de hollandske og finske Skuder skulle bruges paa Flaaden.

Til her Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom der skal ligge adskillige hollandske oc nogle findske skuder her ude ved Toldboden,

Digitized by Google

da hafuer j dennem strax oc uden ald forsømmelse at lade besøge, folkene deraf at tage oc dennem paa wores skibe at bruge. Dermed etc. Hafniæ 14 augusti 1658.

Sæl Tegn. XXXIV. 679.

1094. 14 Avg. 1658.

Forbud mod at Klokkerne ringe eller slaa om Natten.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj den anordning giør, at ingen klocker her i staden enten ringer eller eller slaer om natten. Dermed etc. Hafniæ 14 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 679.

1095. 15 Avg. 1658.

Hans Schack skal have 8 Tømmermænd.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at os elskelig Hans Skach bekommer i morgen 8 gode tømmermænd. Dermed etc. Hafniæ 15 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 679.

1096. 15 Avg. 1658.

Om Udlevering af Lægemidler til de saarede Soldater.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j paa vore wegne taler med apotecherne her udi byen, at de lader os elskelig d. Jacob Svabe, som er forordnet i disze tider at opvarte de qvæste soldater her udi byen, bekomme hvis medicamenter, som hand dertil kand behøfve, saa oc iligemaader feltskereren Jørgen Petrus von Ørsted, hvis hand til hans feltkiste kand behøfve, saa at hver apotecher proportionaliter lige meget af sit apotech der til forskaffer. Dermed etc. Hafniæ 15 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 679.

1097. 15 Avg. 1658.

Dr. Jakob Svabe skal have Tilsyn med de Saarede.

Til d. Jacob Svab.

F. 3. Wij bede eder oc naadigst ville, at j retter eders leylighed efter at hafue indseende med de borgerlige eller andre soldater, som i disze tider worder qvæstet, tagendes til eder os elskelig dr. Peter Bülche hans søn saasom en adjunctus, hvorfore vi eder igien udi sin tid ville vide at recompensere; hvis medicin oc audet, som

Digitized by Google

tilgaar, hafver j hos apotecherne at udtage, som dennem oc, naar Gud gifver bedre tilstand, igien skal vorde betalt. Detmed etc. Hafniæ 15 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 679.

1098. **15 Avg. 1658.**

200 Baadsfolk skulle arbejde paa Voldene.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wj bede dig oc naadigst ville, at du i morgen forskaffer os elskelig Hans Skach etc. 200 baadsfolch til at arbeide paa voldene, hvor hand det befaler. Dermed etc. Hafniæ 15 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 679.

1099. **15 Avg. 1658.**

At ingen Kvinder maa lades ud af Portene og om Befæstningen.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du alvorligen forbyder, at ingen qvindfolch, hvem det och were kand, lades ud af porten, saa oc at runden hver nat i det ringeste trei gange gaaes paa voldene och iche underneden. Officererne hafuer du oc at tilholde, at de gifuer agt paa, at deris underhafvende soldater lader deris gevehr saa skarp, som det sig bør, oc at ingen skyder paa gaden om natten under lifs straf. Herforuden hafver du med største flid at lade pallesadere de nødvendigste pladtzer oc farligste adveneur her for byen, saa oc at lade barichadere, saa viit meest skee kand, gaderne indenfor kiederne med skarn vogne fuld af møeg, steen oc andet. Dend post ved Øster vold, som Otto Heider nu hafuer, hafuer du bedre med constabler oc stycker at lade forsee, eftersom hos hver stycke findes ichun en mand, som det lader, oc naar dend skulle komme til ulycke, skulle stycket derofver ubrugelig blifve beliggendes. Dermed etc. Hafniæ 15 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 680.

1100. **15 Avg. 1658.**

Der skal leveres Tømmer til Befæstningen.

Til Jens Laszen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig och naadigst ville, at du forskaffer os elskelig Hans Skach etc. i morgen ved alle de vogne, mueligt er, saa meget tømmer, som meest til veye bringes kand. Dermed etc. Hafniæ 15 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 680.

Digitized by Google

1101. 16 Avg. 1658.

Borgestuen i det gamle Tugthus skal benyttes til Bevaring for svenske Fanger.

Til Samuel Meyr.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du laaner os dit huus, som kaldes borgestuen i det gamle Tuchthuus, hvor de Svenske fanger indtil paa videre anordning kand forvares. Dermed etc. Hafniæ 16 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 680.

1102. 16 Avg. 1658.

200 Baadsfolk skulle arbejde paa Voldene.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du lader os elskelig Hans Skack etc. imorgen oc saa tit, som hand det er begierendes, dagligen 200 mand af vores baadsfolch til arbeidets fortsættelse her ved voldene. Dermed etc. Hafniæ 16 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 680.

1103. 16 Avg. 1658.

Enhver Borger skal tilkendegive hvilke Folk, der be i hans Hus.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j endnu fremdeeles efter forige befaling tilholder enhver borger her i byen under sin haand oc ved sin eed enhver ved nafn at fra sig gifue hvem hand i sit huus, vaaninger oc kieldere hafuer, under høyeste straf, om hand nogen fordylger, saa at vides kand, hvad folch sig her i staden opholder. Dermed etc. Hafniæ 16 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 680.

1104. 16 Avg. 1658.

Om Brygning af tyndt Øl.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj gierer den anordning, at inttet øl i disze tider her i staden blifver brygget høyere end til tov slette daler tønden. Dermed etc. Hafniæ 16 augusti 1658.

Ligesaadan bref finge borgemestere oc raad paa Christianshafn, dat. 25 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 680.

Digitized by Google

1105. **17 Avg. 1658.**

Om Christianshavns Forsvar.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j tilholder borgerskabet saa sterch i disze tider at gaa til volds, som meest mueligt er, oc enhver at tage sine poster oc til sin defension at bearbeide med brustvern, pallisader oc andet det beste skee kand, ligesom her paa Kiøbenhafns volde skeer, tagendes ingen forsømmelse her udi, anseendes høyeste magt derpaa til alles frelse er angelegen. Befalendes etc. Hafniæ 17 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 681.

1106. **17 Avg. 1658.**

Den svenske Gesandt faar Bolig paa Rosenborg.

Til Steen Hondorf.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du retter din leylighed efter tillige med os elskelig Holger Wind at opvarte dend Svenske gesandt udi vores haufge Rosenborg. Dermed etc. Hafniæ 17 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 681.

1107. **17 Avg. 1658.**

De ledige Folk i Baadsmandsboderne skulle udtages til Tjeneste.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du lader visitere alle wore skippere oc baadsmænds boeder oc kielderer til at udtage hvis leddige folch, som der findes oc ingen tieneste hafver, enten til at tiene til skibs eller paa voldene. Dermed etc. Hafniæ 17 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 681.

1108. **18 Avg. 1658.**

Den svenske Gesandts Folk skulle bo i Ulfeldts Gaard og de svenske Fanger i det gamle Tugthus.

Til Povel Tscherning.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax lader følge de Svenske gesandters folch, som sidder paa raadhuuset, udi gref Ulfeldz gaard her udi byen, hvor de indtil paa widere anordning wed fornøden wagt skal forvares. Dermed etc. Hafniæ 18 augusti 1658.

Digitized by Google

Ligesaadan bref fich Tscherning om de Svenske fanger, som sidder nu i skomagernes laugshuuse, at lade følge i det gamle Tuchthuus.

Sæl. Tegn. XXXIV. 681.

1109. 18 Avg. 1658.

Om Bevogtning af de svenske Gesandters Folk.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafuer befalet, at de Svenske gesandters folch, som nu sidder paa raadhuuset, skal skaffes ned i gref Ulfelds gaard herudi byen, da bede vi eder oc naadigst ville, at j af borgerskabet der til lader forordne fornøden vagt, som dennem kand forvare, eftersom ingen af soldaterne der til af voldene kand mistes. Dermed etc. Hafniæ 18 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 681.

1110. 18 Avg. 1658.

Det forbydes at brænde Brændevin.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst wille, at j udi disze tider lader forbyde brendeviin at brende, saa at rugen, som dertil anvendes, til folckenes fornøden underholding her i staden beqvemmeligere kand forbruges. Dermed etc. Hafniæ 18 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 681.

1111. 18 Avg. 1658.

Om Christianshavns Forsvar.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom j tilforne hafuer bekommet vores naadigste befaling at tilholde borgerskabet hver at tage sin post paa voldene, saa bede vi eder oc naadigst wille, at j saaledes samme poster til borgerskabet lader uddeele, saasom os elskelig Henrich Volrat Both eragter det beqvemmeligst til byens defension at kand skee, hvis anordning j ocsaa hafuer at følge til at forsichre posterne med pallisader oc andet, som hand formeener til vores tieneste oc byens defension nyttig kand vere. Hvis græs, som langs uden paa voldene findes, hafuer j at lade afhugge, saa det ey skal vere fienden til fordeel. Iligemaader hafuer j ocsaa at lade forbyde, at intet brendeviin brendes, saa at ruggen, som der til [anvendes, til] folckenes fornøden underholding der i staden beqvemmeligere kand forbruges. Dermed etc. Hafniæ 18 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 682.

Digitized by Google

1112. **18 Avg. 1658.**

Der skal underhandles om Kjøbet af en norsk Fregat.

Til her Henrich Bielcke.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j handler med Cornelius Kruse, at hand i disze tider laaner os dend Norske fregat, huorfore vi hannem i sin tid igien ville forunde hannem billig betaling eller oc i des sted dend Hvide Løfve. Dermed etc. Hafniæ 18 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 682.

1113. **18 Avg. 1658.**

Græsset udenpaa Voldene skal slaas.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at de lange græs, som uden paa voldene her for staden findes, vorder afhuggen, saa det ey skal blifue fienden til fordeel. Dermed etc. Hafniæ d. 18 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 682.

1114. **19 Avg. 1658.**

Om Voldenes Forsyning med Stormbjelker.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst wille, at du giør den anordning, at voldene ofver alt blifver belagt med stormbielcker, som ved begge ender wed it taufl kand gieres fast, saa at de derved efter fornødenhed kand nedfalde oc igien opdrages. Til hvilken ende vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig Niels Juel at lade officererne, som det begierer, fornøden master dertil følgachtig were. Dermed etc. Hafniæ 19 augusti 1658.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst wille, at du lader officererne, som det begierer, bekomme master til stormbielcker paa voldene, hvor de findes eller er at bekomme. Dermed etc. Hafniæ 19 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 682.

1115. **19 Avg. 1658.**

Beboerne af Amager opfordres til at redde deres Korn og Kvæg.

Til Amagerne.

F. 3. Helse eder vore kiere, tro undersaatter af meenige indbyggere paa vort land Amager. Eftersom mand hafuer kundskab, at

Digitized by Google

fienden skulle wille giere anslag der paa landet, saa eragtes gafnligt, at j udi tide tager eder wahre, gierendes eders beste til at salvere hvis korn oc andet, som j kand hafue, enten her ind udi staden eller i vor kiøbsted Christianshafn, hvor det uden fare hafves kand oc i det kand selge eller til eders egen underholding forvare lade; oc naar j nogen anfald der paa landet af fienden fornemmer, da hafuer j iligemaader eders qveg oc fæe under Christianshafns stycker til forsichring at hendrifve, saaat det icke skal komme fienden til gafn, men at j self det kand nyde eller for betaling til andre her i staden afhende, tagendes ingen forsømmelse herudinden, eftersom høyeste magt der paa er anliggendes, saa at fienden icke derved skal worde stercket. Gifvet etc. Hafniæ 19 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 682.

1116. **20 Avg. 1658.**

Kaj Lykke tilholdes at underholde sin Indkvartering.

Til Key Lycke.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom oberstlieutenant Meltzin, som udi din gaard her i staden har bekommet qvarteer, sig beklager, at hand ingen underholding hos dig bekommet hafver eller endnu bekomme kand, da bede vi dig oc naadigst begiere, at du, lige ved andre vore kiere tro undersaatter af adel i disze besverlige tider, lader gifue bemelte oberstlieutenant forneden underholding efter dend derom udgangne ordinantz fra dend tid, som hand bileth paa dig bekommet hafuer, saa velsom andre, saaviit dig efter proportion med rette kand tilkomme at underholde. Dermed etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 683.

1117. **20 Avg. 1658.**

Kun det halve Mandskab maa forlade Voldene.

Til Hans Skach oc Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du gierer den anordning, at half parten af soldaterne blifver paa voldene om dagen, naar de andre hiem forløfves. Dermed etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Ligesaadant bref fich Friderich Thuresen, stadshopmand, om halfparten af borgerskabet.

Sæl. Tegn. XXXIV. 683.

Digitized by Google

1118. **20 Avg. 1658.**

Det, der ikke nødvendig behøves til Havnens Forsvar, skal bringes til Voldene.

Til admiralitetet.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j med forderligste delibererer, hvad som nødvendig behøfves til hafnens conservation her for staden, saa at resten kand bruges paa voldene, hvilcket j strax hafuer at tilkiende gifve. Dermed etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 683.

1119. **20 Avg. 1658.**

Om Beskikkelse af en Avditør for Studenterne.

Til Kield Lange.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelig, hæderlig oc høylærd m. Jens Dolmer maa vere auditeur ofver studenterne. Derefter etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 683.

1120. **20 Avg. 1658.**

Om Mønstring af Mandskabet.

Til her Niels Krabbe oc Christen Skeel Jørgensen med fleere.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi for raadeligt oc got hafver anseet at lade holde en general munstring til hest oc foeds, paa det vides kand, hvad folch vi her paa voldene oc i staden hafver, da bede vi eder oc naadigst ville, at j retter eders leylighed efter i morgen tilig, som er den 21 augusti, strax efter at reveillen er slagen, at munstre lifregimentet til foedtz oc it compagnie borgere, som er i Castellet oc paa de poster derfra til Øster poert. Isærdelished hafuer j gevehret at igiennemsee, det udygtige at antegne och folchet saaviit muligt at igiennemsee oc derhos at observere hvad officerer oc gemeene knechte paa hver post findes oc hvor de logerer, til hvilcken ende obersten os elskelig Friderich von Ahlefelt oc Friderich Thuresen stadshopmanden ere anbefalede til eder at lefvere en rigtig rulle til desto bedre efterretning, tagendes ingen forsømmelse her udinden, men giorendes sandferdig relation om ald des befunden beskaffenhed under eders hænder, hvilcken j udi vores cancelli strax der efter hafuer at indlefvere. Dermed etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Ligesaadant bref fich Erich Rosenkrantz oc Erich Krag at munstre de tou nest paa følgende bulvercke fra Øster poert, hvorpaa dennem skulle lefveres rulle af officererne, som derpaa commenderer.

Digitized by Google

Mogens Ahrnfeld oc Oluf Brockenhuus at munstre de tou nest paafølgende bulverker fra Øster poert til Nøre poert.

Jacob Rothsteen oc Envold Parsberg gammel oc ny Nøre poert.

Jens Rothsteen oc Christopher Parsberg fra Nøre poert Helmer oc Hane skandtze.

Steen Hondorf, Hans Oldeland fra Helmer skandtze, Vester poert, Longangen oc ved Tøyhuuset.

Sigvert Brockenhuus, Key Lycke Christianshafn.

Post Scriptum:

Iligemaade hafuer j oc tillige at munstre, hvis artiglerie betiente, som findes paa ofven specificerte poster.

Her Henrich Bielcke oc Jørgen Krabbe at munstre paa Holmen skibsfolchet oc det, som findes paa Tøyhuuset.

Sæl. Tegn. XXXIV. 684.

1121. **20 Avg. 1658.**

Om Mønstring af Mandskabet.

Til Ulrich Christian med fleere officerer samt Friderich Turesen oc borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi for raadeligt oc got hafver anseet at lade holde en general munstring til hest oc foedtz her i staden, paa det vides kand, hvad folch wi her hafuer, oc til dend ende naadigst anbefalet os elskelig her Niels Krabbe oc Christen Skeel Jørgensen i morgen tilig, som er den 21 augusti, strax efter reveillen er slagen, at munstre lifregimentet til foeds oc den post der nest ved til Øster poert, Erich Rosenkrantz oc Erich Krag de tov nest paafølgende bulvercke fra Øster poert, Mogens Ahrnfeld oc Oluf Brockenhuus de tov nest paafølgende bulvercke til Nøre poert, Jacob Rothsteen oc Envold Parsberg gammel oc nye Nøre poert, Jens Rothsteen oc Christopher Parsberg fra Nøre poert Hane oc Helmer skandtze, Steen Hondorph, Hans Oldeland fra Helmer skandtze Vesterpoert, Longangen oc ved Tøyhuuset, Sivert Brockenhuus, Key Lecke Christianshafn, Steen Brahe, Mogens Friis rytteriet, oc at gifue til kiende, hvad officerer oc gemeene knegte paa hver post findes, det vi til efterretning wille vide lade. Thi hafuer du officererne til hest saavelsom til foeds paa dine poster at tilholde, at de til samme tid hafver deris rigtig rulle, enhver paa sine folch saavel officerer som gemeene knegte udi beredskab, at de dennem til forskrefne gode mænd kand ofverlefvere, saa at vi derom kand bekomme fuldkommen efterretning. Dermed etc. Hafniæ d. 20 augusti 1658.

Digitized by Google

Ligesaadant bref fich Hans Skach at tilholde officererne ofver ald soldatesqvet her i staden, at en hver lefuerer sin rulle til forskrefne gode mend. Udi Skaches bref blef indført Post Scriptum: Ilige maade hafuer du oc at tilholde artiglerie officererne paa hver post til forskrefne gode mend richtig rulle paa artigleriets betiente at ofverlefvere.

Item Friderich Turesen at tilholde officererne ofver borgerskabet paa hver post at lefvere sin rulle til forskrefne gode mend.

Item Oberst Both at lefvere en richtig rulle paa hans underhafvende soldatesqve til Sifvert Brockenhuus oc Key Lycke.

Item borgemestere oc raad paa Christianshafn at lefvere iligemaade en rigtig rulle paa deris underhafvende borgerskab til Sivert Brockenhuus oc Key Lycke.

Sæl. Tegn. XXXIV. 685.

1122. 20 Avg. 1658.

Om Mønstring af Mandskabet.

Til her Henrich Bielcke oc Jørgen Krabbe.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi for raadeligt oc got hafuer anseet at lade holde en general munstring til hest oc foeds, paa det vides kand, hvad folch wi her paa voldene oc i staden hafuer, da bede wi eder oc naadigst wille, at j retter eders leylighed efter i morgen tilig, som er den 21 augusti, strax efter at reveillen er slagen, at munstre skibsfolchene paa Holmen saavelsom hvis paa Tøyhuuset findes, hvorpaa i oc til des bedre efterretning en rigtig rulle hafuer at forfatte, hvilcken j siden strax udi wores cancellie hafuer at indlefvere. Dermed etc. Hafniæ d. 20 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 686.

1123. 20 Avg. 1658.

Om Indberetning af hvor mange Borgere, der ere istand til at underholde Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom j os underdanigst hafuer ladet foredrage borgerskabet umueligt at falde alleene baade soldater oc officerer til hest oc feeds at underholde, anseendes en deel af borgerskabet, som dagligen holder wagt paa voldene, ere saa forarmet, at de neppeligen kand til weye bringe, hvis de til deris egen underholding behøfver, langt mindre hvis forbemelte hos dennem indqvarterede folch gifues skal, da bede vi eder oc naadigst ville, at j os strax fuldkommen efterretning lader tilkomme, hvor mange officerer

Digitized by Google

oc soldater til hest oc foedts j formeener her i byen at kunde underholdes af borgerskabet, som middel hafuer, saa ville vi paa middel oc veye vere betenckt, hvorledes de andre kand faa deris nødterftig underholding. Dermed etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 687.

1124. 20 Avg. 1658.

Om Indkvarteringen i Adelens Gaarde.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer udi forfaring, at en deel officerer oc andre, som udi adelens gaarde blifuer indqvarterede, sig besverger intet deraf at kand bekomme, eftersom eyermendene icke self tilstede ere, da eftersom vi med vores elskelig Danmarckes riges raads raad oc samtycke er blefuen (!) bevilget, at ingen sig udi disze tider til felleds conservation kand eller bør undskylde, da bede vi eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at de, som i saadan adels gaarde boer, paalegges for gaarderne at svare oc udlegge, hvis de med rette bør, eller oc dersom de iche saa formuendes er, at de det giøre kand, at j da forordner andre, som der kand giøre udleg for hvis af samme gaarde proportionaliter udgifves bør, hvorimod de, som saadan udleg giør, udi bemelte gaarde skal vere forsichret, indtil de derfor tilbørligen af eyermændene igien ere contenteret oo fornøyet. Dermed etc. Hafniæ 20 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 687.

1125. 21 Avg. 1658.

Om Tilsyn med det Foder, der er indbragt fra Ny Hollænderby.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer i forfaring, at adskilligt høe oc fodder her i staden skal vere indført af de Amagere paa Ladegaards marcken udi de huuse wed Vester vold, da bede vi eder oc naadigst ville, at j hafuer tilbørlig indseende oc saadan anordning giører, at ingen skade ved samme foder byen skulle tilføyes, om ild der udi skulle komme. Tagendes ingen forsømmelse her i. Befalendes etc. Hafniæ 21 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 687.

1126. 22 Avg. 1658.

Beboerne paa Amager skulle tvinges til at gøre Modstand ved mulige Angreb.

Til oberste Ense.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer udi erfaring, at faa eller ingen af landfolchet paa vort land Amager møder, naar

Digitized by Google

allarm skeer der paa landet, til at giere moedstand, da er vores naadigste villie oc befaling, at oberste Ens lader henlegge 2 eller fleere underofficerer efter byernes størelse udi hver bye der paa landet, som uden nogen persons anseelse kand samle folcket der udi byerne, naar allarm skeer eller klockerne ringes, til at giøre ald muelig modstand, om fienden der noget paa landet skulle tentere. Tagendes her udinden forsømmelse, som hand self agter at svare til. Hafniæ 22 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 687.

1127. 22 Avg. 1658.

Der maa ikke tilføjes de Amagere noget Tab, der førte deres Gods til Christianshavn.

Til oberste Both.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom indvaanerne paa Amager ere anbefalet hvis høe, korn oc andre mobilier eller victualia, som de hafuer, udi vor kiøbsted Christianshafn at indføre, saa hafuer du den anordning at giøre, at bønderne, som saadant indføre, ey nogen ofverlast eller forhindring skeer, meget mindre af dine egne underhafvende eller andre soldater opholdes eller noget fratages, naar de ind oc ud farer, saa fremt du icke self vil svare til, om der paa vorder klaget. Dermed etc. Hafniæ 22 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 688.

1128. 22 Avg. 1658.

Beboerne af Amager skulle forsyne Rytteriet med Foder.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede dig oc naadigst ville, at du uden nogen ophold tilholder indvaanerne paa wort land Amager at forsinne rytteriet, som her i staden er beliggendes, med høe oc ruefodder paa fire ugers tid efter dend ordinarie taxt, hvilcket dennem igien skal blifve betalt efter den derom giorde anordning. Men dersom de det ey self godvilligen til rytteriet ville indføre, da hafuer du byerne at lade deele iblant rytteriet, saa at officererne self det kand lade hente. Herforuden hafuer de, saaviit mueligt er, af deris korn, høe oc andre vahre til deris egen disposition i Christianshafn at indføre oc udi vqres gaard der i byen at lade indsette, saa at de det self kand raadig were oc det for penge til soldatesqvet eller hvem det begierer afhende. Deris qveg der paa landet hafuer de at lade bevogte, oc naar nogen fare af fienden paa færde er, da under støckerne paa Christianshafn strax at inddrifve, saa at det derved kand worde

Digitized by Google

salveret. Tagendes ingen forsømmelse herudi, eftersom høyeste magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 22 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 688.

1129. 22 Avg. 1658.

Der skal skaffes Husrum paa Christianshavn til Amagerne og deres Gods.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom indvaanerne paa Amager ere anbefalede deris høe, korn oc andre victualia i vor kiøbsted Christianshafn at indføre, saa hafuer j den anordning at giøre, at samme Amagers indvaanere baade for deris personer oc formue der i staden bekommer fornøden huus værelser, hvor det kand vere uden skade. Dermed etc. Hafniæ 22 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 689.

1130. 24 Avg. 1658.

Om Tilsyn paa Amager.

Til Johan Christopher von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du anbefaler wores foddermarskalch med hos sig hafvende enspendere indtil paa videre anordning at forblifve paa Amager land, der at holde god vagt for landgang, oc hafue indseende, at indvaanerne der paa landet ingen ofverlast af vores egne folch vederfares. Dermed etc. Hafniæ 24 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 689.

1131. 24 Avg. 1658.

Om Fordeling af Indkvarteringen.

Til her Niels Krabbe, Mogens Ahrnfeld, Erich Rosenkrantz, Lauge Beck, Otte Paavisch, J. Christoph Kørbitz, Christen Skeel Jørgensen oc Mogens Friis samt fleere af de andre stænder her i byen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j i morgen wed 9 slet om formiddag retter eders leylighed efter at møde paa det Iislandske compagnie med de andre stenders forordnede her udi byen, som vi oc did hafuer ladet forskrifue, hvor j udi os elskelig Mogens Høeg etc. oc Christen Skeel deris ofverværelse hafuer uden nogen underskeed en rigtig fortegnelse at lade forfatte paa hver stands gaarde, nemlig adelens, geistlighedens, borgerskabets oc vore betienters, saa oc hvor mange gaarde her i staden der formeenes at kunde holde tov heste efter proportion, dend bedre at hielpe paa dend ringere; desligeste ocsaa huilcke gaarde oc vaa-

Digitized by Google

ninger der kunde anslages for soldater at holde, til fire udi det høyeste, saa at derefter kunde træffes rigtig proportion, oc enhver kunde vide, hvor viit dennem efter billighed oc pro qvota kunde tilkomme, saa lenge denne paahengende fare paastaar. Dermed etc. Hafniæ 24 augusti 1658.

Ligesaadan bref fich bispen oc d. Jacob Knudsen, d. Thomas Bang, d. Peder Scavenius, d. Rasmus Bartholinus, m. Rasmus Vinding oc m. Jørgen Eylersen.

Noch Theodorus Lenthe oc Cornelius Lercke.

Item Thomas Thomesen, Jørgen Hansen, Hans Bøysen, Jens Sørensen, Anders Sørensen oc Jens Bøyesen.

Noch borgemestere oc raad her udi byen at nafngifue fire af deris middel oc fire af borgerskabets med alle rodemesternes rouller paa gaardene her udi byen.

Sæl. Tegn. XXXIV. 690.

1132. 24 Avg. 1658.

Om Gejstlighedens og Professorernes Forstrækning til Kongen.

Til bispen oc d. Rasmus Brochman.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j dend godvillig forstrechning af penge, guld oc sølf, som geistligheden nu hafuer resolveret at giøre wille, lader løfvere til os elskelig Lauge Beck oc Otto Paavisch oc der paa deris beviis tage, hvorimod de siden af os tilbørligen skal worde forsickret. Dermed etc. Hafniæ 24 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 691.

1133. 26 Avg. 1658.

Om Taxt paa Fødevarer.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom wi hafuer ladet giøre en anordning, hvorefter vores soldatesche til hest oc foedtz her i staden skulle tracteris, saa bede vi eder oc naadigst ville, at j giører en ordinarie taxt, hvorefter de vahrene efter samme anordning bekomme kand. Dermed etc. Hafniæ 26 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 692.

1134. 27 Avg. 1658.

Om Agtpaagivenhed med Hensyn til Hø og Foder.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j alvorligen tilholder borgerskabet her udi staden udi denne tid

Digitized by Google

goed acht at hafve paa deris loffte hos deris hee, saa sligt gandske fast blifuer tilsammentraaed, om de det icke paa it andet oc sickerer sted kunde henlegge. Dersom nogen halm, fodder eller strøelse, som icke var udi hackelse skaaren, befindes, da hafuer de det strax udi hackelse at lade skiere eller oc sligt paa it sicker sted lade forvare, saa ingen ulycke nest Guds hielp deraf torde befryctes. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 692.

1135. 27 Avg. 1658.

Om Forholdsregler mod Ildebrand.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom fienden begynder med flyende gloende kugler her ind i byen at skyde, da bede vi eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at hvis korn oc fodder, som udi hver gaard findes, af husene vorder ført oc paa sickere steder hensat, hvor det ingen fare for ild kand foraarsage, oc at enhver borger forskaffer sig udi sin gaard en par raa oxehuder til at dempe ilden med, om nogen skulde optendes. Oc eftersom vandet udi grafvene for fæstningen vorder formindsket formedelst de render, som derfra paa adskillige steder her ind udi byen er lagt, da hafuer j ocsaa den anordning at giøre, at alle rørerne ocsaa udi disze tider vorder afskaaren, saa at inttet vand widere af grafvene føres. Eftersom oc borgerskabet sig om morgenen meget tilig fra voldene med deris gevehr begifver, da hafuer j ocsaa fornøden anordning at giøre oc meenige borgerskabet at tilholde, at dend halfve part udi det ringeste altid om dagen blifuer paa volden, men at de samtlig om natten alle ufeylbarlig kommer tilstede hver paa sin post, saa at posterne ey her efter blifver ledige befundene. Tagendes ingen forsømmelse her udinden, eftersom høy magt derpaa er anliggendes. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Post Scriptum. Iligemaade hafuer j at lade giøre fornøden anordning til forsickring paa hør, hamp, tiære, ved oc deslige.

Sæl. Tegn. XXXIV. 693.

1136. 27 Avg. 1658.

Om Vagt omkring Kongens Stalde.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom fienden begynder nu med gloende kugler at skiude, da bede vi dig oc naadigst ville, at du om natten nogle visze baadsmend tilforordner, som kunde holde vagt

Digitized by Google

omkring vores stalde oc tage vare paa, hvor bemelte gloende kugler kunde falde, dem at dempe. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 694.

1137. 27 Avg. 1658.

Forbud mod at forlade Vagten uden Officerernes Tilladelse.

Til Collumbe de Beafort.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom befindes, at vores betiente, som under hoflifcompagniet henhører, uden nogen underskeed sig om morgenen saa tilig, dagen begynder, uden deris officerers forlof oc vidskab fra vagten oc posten, som denuem er betroed, hiem forføyer, da bede vi dig oc naadigst ville, at du sligt alvorligen forbyder oc her efter iche tilsteder, at nogen af bemelte vores betiente vagten oc posten qviterer uden din oc de andre officerers vidskab oc forlof, hvor da du self best veed at ramme hvem af samme betiente, som uforbigiengelig til hofue hafuer at forrette, saa de derfra ey om dagen kand mistes, saa oc hvor mange af de andre du føyeligen kand forløfve. Oc dersom nogen sig herudi med hiemlof stridig skulde betee, da hafuer du hans nafn at antegne oc sligt os underdanigst at andrage. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 694.

1138. 27 Avg. 1658.

Om Hofbetjentenes Batteris Forsyning med Konstabler og Haandlangere.

Peter Kalthof.

Wores tøymester Peter Kalthof hafver den anordning at giøre, at baade om dagen oc allermest om natten vorder forsiunet hofbetientenes post oc batterie med nødvendige constabler oc haandtlangere, som altid kand vere udi beredskab, om nøden paa trenger, deris skyldighed at forrette. Skrefvet etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 695.

1139. 27 Avg. 1658.

Feltpræsten ved Kongens Livregiment faar Penge til Vin og Brød.

Til Lauge Beck oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j lader feltpræsten under voris lifregiment til foedtz hæderlig oc vellærd hr. Peder Madtzen bekomme trei rixdaler til viin oc brød, hvilcket eder oc saaledes imod hans beviis skal vorde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 695.

Digitized by Google

1140. 27 Avg. 1658.

Gøngerne skulle fordeles i tre Regimenter.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du ligeligen lader fordeele Svend Povelsens soldater udi trende lige parter, saa at os elskelig Ulrich Christian etc. under sit regiment dragoner bekommer en part, du self til dit regiment en part, oc os elskelig oberst Friderich von Ahlefeld under sit regiment dend tredie part. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 696.

1141. 27 Avg. 1658.

De fangne svenske Officerer flyttes til Boldhuset.

Til P. Tscherning.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du ved general gevaldiger strax udi Boldhuuset lader henføre de udi Tuchthuuset siddende fangne Svenske officerer oc dennem der med ald flid lader forvare. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 696.

1142. 27 Avg. 1658.

Der skal udleveres Salpeter til Peter Kalthof.

Peter Kalthof.

Wores tøymester Peter Kalthof hafuer af os elskelig Jørgen Marsvin at annamme det salpeiter, som hand hafuer, oc derfor tilbørlig qvitering. Skrefvet etc. Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 696.

1143. 27 Avg. 1658.

Vandrenderne fra Gravene skulle overhugges.

Wandkigeren.

Wores naadigste befaling er, at vandkigeren her i staden strax afhugger alle de render, som gaar fra grafvene enten her ind udi staden, til Christianshafn eller oc til vores brøggers. Af Hafniæ 27 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 697.

1144. 28 Avg. 1658.

Der skal leveres Klæder til nogle Soldater.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j lader os elskelig Niels Rosenkrantz etc. bekomme kleder til hans underhafvende soldater. Dermed etc. Hafniæ 28 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 697.

Digitized by Google

1145. 28 Avg. 1658.

Der skal indrettes til Fangerne i Boldhusets Kælder.

Albertus Mathiesen oc m. Hans Svidtzer.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Mathiesen oc vores smid Hans Svidtzer strax efter general gevaldigerens ordre oc anviisning skaffer forferdiget hvis, som udi kielderen under Boldhuuset eller derhos fornøden gieres til fangernes gode forvaring sammesteds. Skrefvet etc. Hafniæ 28 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 697.

1146. 29 Avg. 1658.

Om Forlig mellem Officererne og Bønderne om Bytte fra Fjenden.

Til Jens Laszen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst wille, at du med forderligste begifuer dig ud paa vort land Amager oc der officererne saavelsom bønderne foreener, hvad en hver skal nyde af hvis, som af fienden erobres kand. Herforuden hafuer du ocsaa at til rette forhielpe en Skotsk mand, som de der paa landet paa Peter Brandts skib beplyndret hafuer, saa hand ey med rette sig skal hafue at beklage. Dermed etc. Hafniæ 29 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 698.

1047. 29 Avg. 1658.

Beboerne af Amager skulle lyde Oberst Ense i Henseende til Landets Forsvar.

Til undersaatterne paa Amager.

F. 3. helse eder vore kiere tro undersaatter oc meenige indbyggere paa vort land Amager. Wider, at eftersom vi hafuer anbefalet oberst Ense at hafue tilbørlig indseende paa bemelte Amager til des defension imod fienden, om hand nogen landgang imod forhaabning der paa skulle ville forsøge, da bede vi eder oc naadigst ville, atj verer hannem hørig oc lydig udi hvis hand eder udi saa maader til landens defension oc fiendens afbrech befalendes vorder. Ladendes etc. Hafniæ 29 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 698.

1148. 30 Avg. 1658.

Om Udtagelse af Sølv til Underholdning for forskjellige Medlemmer af Familien Ulfeldt.

Til Hans Oldeland oc Jacob Rothsteen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, atj strax oc uden ophold udtager af os elskelig Otto Christopher Ulfelds forseiglede sølf 1000 lod, hvoraf hans anpart af indqvarteringen i disze tider kand holdes, noch 500 lod, som til hans underholdning

Digitized by Google

kand forbruges, noch af afgangne hr. Knud Ulfelds børns sølf 500 lod, som iligemaade til deris underholding kand forbruges, hvilcket j saaledes til bemelte børns skolemester hafver at lefvere, som det efter os elskelig fru Edel Rosenkrantzes anordning oc befaling hafuer at udgifue oc derfor tilbørlig richtighed giøre. Oc hvis j udi saa maader, som forskrefvet staar, udtagendes vorder, der paa hafuer j en richtig fortegnelse under eders hænder oc zigneter igien at lade henlegge oc det øfrige siden igien tilbørligen forseigle. Dermed etc. Hafniæ 30 augusti 1658.

Item fich bemelte Hans Oldeland oc Jacob Rothsteen bref d. 31 augusti om 500 lod af fru Eddel Rosenkrantzes sølf hende at lefvere.

Sæl. Tegn. XXXIV. 699.

1149. 31 Avg. 1658.

Om Forhandling med Officererne om deres Godtgjørelse.

Til Mogens Høeg, Christen Skeel, her Niels Krabbe oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j retter eders leylighed efter med forderligste at giøre rigtighed med officerer til hest her i gvarnisonen fra oberst indtil gemeene, hvor mange heste maanetlig skal gotgiøres, mens beleyringen varer, oc om mueligt er, derhen at bringe, at en oberst nyder 6 heste, oberstlieutenant fem, maior fire, ritmester trei, lieutenant tov, cornet tov, qvarteermester halfanden oc corporal halfanden; hvis dennem widere kand tilkomme, skal i sin tid, naar Gud vil beleyringen er ofver, betales. Med officererne til foedz hafver j oc iligemaader at handle, hvor meget en hver af dennem skal gotgiøres, dog at alting mesnageris det meeste mueligt er. Dermed etc. Hafniæ 31 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 699.

1150. 31 Avg. 1658.

Ingen dansk Adelsmand skal nyde frit Kvarter.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi for got hafver anseet, at ingen Dansk adelsmand her i gvarnisonen nyder nogen fri qvarteer enten paa sig self, tienere eller heste, der efter j eder kand wide at rette. Befalendes etc. Hafniæ 31 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 700.

1151. 31 Avg. 1658.

Om Mønstring af Rytteriet.

Til her Niels Krabbe, Mogens Friis oc Christen Skeel Jørgensen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j retter eders leylighed efter i morgen tilig, som er dend

Digitized by Google

1 septembris, strax efter reveillen er slagen, at munstre rytteriet her i gvarnisonen fra Christianshafn her ind i byen oc de uberedne at antegnes, saa oc hvad officerer der hos findes, særdelis de, som ey til regimenterne hører, oc de qvæste specificeret saa oc hvor de logerer, [hvor aa] j siden en richtig rulle oc fuldkommen relation udi vores cancelli under eders hænder strax hafver at indlefvere. Dermed etc. Hafniæ 31 augusti 1658.

Ligesaadan befaling fich Mogens Ahrnfeld oc Erich Rosenkrantz at munstre generallieutenant Schaches regiment til foeds oc de udygtige at antegne etc.

Noch Otto Paavisch oc Jens Rothsteen lif regimentet tilfoeds.

Steen Hondorph oc Envold Parsberg Henning Qvidtzous. Johan Christoph von Kørbitz oc Christopher Parsberg generallieutenant Gyldenlevs regiment til foeds oc hofbetienterne.

Lange Beck oc Jacob Roethsten studenterne oc haandverchsburserne.

Holger Vind oc Hans Oldeland artigleriebetienterne.

Post scriptum: Forskrefne munstring hafuer j at forrette udi os elskelig, hæderlig oc høylærd d. Petri Scavenij, Peder Jacobsen, Coert Henrich Merker, Jens Sørensen, renteskrifuer, oc Claus Jørgensens nærværelse, som indkvarteringens beskaffenhed bekiendt er.

Sæl. Tegn. XXXIV. 700.

1152. 31 Avg. 1658.

Om Rulle paa Borgerskabet og dets fremmede Officerer.

Til Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du med forderligste i vort cancellie lader lefvere en rigtig rulle paa ald borgerskabet oc hvad fremmede officerer hos hver. compagnie findes saa oc hos hvem de logerer. Dermed etc. Hafniæ d. 31 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 701.

1153. 31 Avg. 1658.

Om Fortegnelse over Soldaternes Værter.

Til Hans von Ahlefelt oc fleere officerer.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax oc uden ophold lefverer til os elskelig her Niels Krabbe etc. rigtig fortegnelse oc nafn paa alle werter, hvor enhver af dine underhafvende officerer oc ryttere logerer, de qvæste for sig à parte specificeret. Dermed etc. Hafniæ 31 augusti 1658.

Digitized by Google

Ligesaadan bref fich general lieutenant Ulrich Christian om hans officerer, ryttere oc dragoner. Noch oberst Friderich von Ahlefelt om hans officerer oc soldater. Noch general lieutenant Skach om hans officerer oc soldater. Noch Henning Qvidtzou om hans officerer oc soldater.

Sæl. Tegn. XXXIV. 701.

1154. 31 Avg. 1658.

8 gamle Skuder skulle gøres til Brandskuder.

Til her Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst wille, at j lader forferdige 8 af de gamle skuder, som wed Toldboden ere beliggendes, til brandskuder, tagendes der udi ingen forsømmelse. Befalendes etc. Hafniæ 31 augusti 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 701.

1155. 1 Sept. 1658.

Om Uddeling af Proviant til Soldaterne.

Til Thomes Thomesen, Jørgen Hansen oc Niels Sørensen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j strax annammer oc indfordrer det, som adelen her udi fæstningen udlofvet hafver til 300 ryttere at holde efter tilstillede fortegnelse imod rigtig qvitance, oc derfor siden indkiøber efter taxten rug, malt oc homle til commisbrød oc øl eller oc øl oc brød, hvilcket beqvemmeligst oc føyeligst skee kand, oc det siden uddeeler til officererne, som det igien til compagnierne eller soldateschen til hest oc foeds skal lefvere, saaviit adelen at underholde sig paataget hafver, saavelsom oc at uddeele i penge det, som fornefnte soldatesche i penge er eller blifver tilforordnet. Hvorfore j hver løverdag aften hafver at giøre rigtighed for os elskelig Jørgen Seefeld og her Hans Lindenov etc. Dermed etc. Hafniæ d. 1 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 701.

1156. 3 Sept. 1658.

Om Rytteriets Forsyning med Foder.

Til Christian Wiborg.

Wores foddermarskalch Christian Wiborg skal hafue tilbørlig indseende, at ald fouragen paa Amager efterhaanden føres til Christianshafn, oc det siden efterhaanden til rytteriet paa hver compagnie lade uddeele efter den derom giorde taxt, saa meget som de sig i 8 eller 14 dage kand med behielpe, huortil hand hafuer at annamme de penge, som rytterne af deris verter til fourage gotgiøres, dog skal af

Digitized by Google

bunden intet annammes uden for rigtig betaling, oc til den ende sær bønder anordnes til at forskaffe hver sit compagnie tilbørlig fourage for betaling efter taxten, hvilcke bemelte foddermarskalch self hafuer at uddeele. Hafniæ 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 701.

1157. **3 Sept. 1658.**

Om Arbejde paa Tøjhuset.

Til Peter Kalthof.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores tøymester Peter Kalthof lader os elskelige obrist Cunou bekomme rigtig rulle paa alle vorres tøyhuus oc artillerie officerer, nemlig: fyr vercker, constabler oc haandtlanger, saa mange som til lands eller vands allerede tieneste giører, eller her effter giøre kand; desligeste paa haandverckstolckene, nemlig: smede, byssemagere, tømmermænd, snedickere, dreyere oc andre, som forskrefne vort Tøyhuus tilhører. Item hafver fornefnte vor tøymester sig med fornefnte obrist Cunou, naar hand det begierer, paa Tøyhuuset at begifve, til at ofversee oc at forferdige befordre, huis sammesteds af alle haande sorter af schus kihlen, haandspeger, cappeller paa fengehulene, skaffelle oc andet, som hos styckerne at bruge fornøden giøres, oc dertil fornødne tømmermænd oc snedickere med det forderligste at forskaffe, desligeste hafver hand strax alle fyrverckerne til bemelte Cunau paa Tøyhuuset at lade opkomme, saa hand kand anbefale oc anordne, hvad hos fyerverckerne paa alle posterne i nærværende tid udi en hast kand vere at giøre. Her foruden skal bemelte vor tøimester forordne sex personer som haandtlanger, hvilke dag oc nat skal vere i beredskab at bruges til hvis bemelte Cuno dennem i forefaldende maade kand hafue at befale. Skrefvet etc. Hafniæ d. 3 septembris anno 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 701—2.

1158. **3 Sept. 1658.**

Om Forfærdigelse af Fyrpander, Begkrandse o. desl.

Til Christopher Kunou.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du med forderligste paa Bremmerholm lader forferdige nødvendige jern fyr pander paa batterierne herom fæstningen, saa oc beg krandtze, oc der til tøre bircke oc tømmer spaane lader hugge, med alt hvis som dertil fornøden kand eragtes. Dermed etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 702.

Digitized by Google

1159. **3 Sept. 1658.**

Om Forfærdigelse af Haandspiger.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du lader lefvere til os elskelige Christopher Kunou etc. noget eg eller espe træer til haandspiger paa 8, 9 oc 10 foed lang. Dermed etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 702.

1160. **3 Sept. 1658.**

Om Anvendelse af smaa Fartøjer.

Til Niels Juel.

F: 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader føre til Holmen de smaa galiother oc fartøy, som findes her i hafnen, til at lade forferdige, saa mand dennem kand bruge naar behøfves. Dermed etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV 702—3.

1161. **3 Sept. 1658.**

Om Brøndene i Staldgaarden.

Til Admiralitetet.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j lader vores bygmester Albertus Matthiessen til de brøndes fornødenhed, som i vores staldgaarde oprettes, strax bekomme half andet tylt eege plancker. Dermed etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Til Albertus bygmester.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Matthiessen strax lader forferdige de brønde, som i vores staldgaard oprettes, oc der til at forskaffe hvis som af stolper, som oc andet behøfves, item hos vores admiralitetz raad half anden tylt eege plancker der til at affordre, eftersom de dertil vores naadige befaling bekommet hafver. Skrefvet etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 703.

1162. **3 Sept. 1658.**

Om Klæder til Studenternes Officerer.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j lader de fremmede officerer ofver studenterne, saa oc lieutenant Friederich Hummel hver bekomme klede til en kledning eller kappe. Dermed etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 703.

Digitized by Google

1163. 3 Sept. 1658.

Om Indkøb af Ildebrændsel.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j med forderligste antager hvis commissarij toldpenge, som findes udi den i vores renteoammer fra vor kiebsted Horsens fremskickede toldkiste. Desligeste hafuer i oc saa udi penge at lade giøre huis gammel inventariums sølf oc andet, som i rente cammeret findis, oc samme penge til ildebrands indkiøb oc anden daglig udgift anvende oc udgifve. Dermed etc. Hafniæ d. 3 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 703.

1164. 4 Sept. 1658.

Om Klæde til Gyldenløves Regiment.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j lader os elskelige Ulrich Christian bekomme paa hans regiment dragoner 400 alen klede. Dermed etc. Hafniæ d. 4 septembris 1658.

Postscriptum. Iligemaader hafuer j oc at forskaffe constablerne fornøden klede.

Sæl. Tegn. XXXIV. 704.

1165. 4 Sept. 1658.

Om Levering af Foder til Rytteriet af Bønderne paa Amager.

Til Lange Beck.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du uddeeler landsbyerne paa vort land Amager til at giøre rytterne tilførsel for betaling af fourage, høe oc aure, eller i sted for hafren biug, dog for betaling efter den derom giorde taxt, oc paa det dermed des rigtigere kand tilgaa, da hafver du at anordne hver compagnie sine wisse bønder, som dennem kand giøre tilbørlig tilførsel oc derfor betalingen hos dig igien at søge, til hvilcken ende du hafver for hver compagnie at lade indbeholde saa mange penge hos værterne eller andre, som dennem underholder, som samme fourage sig af høe oc hafre efter ordinancen kand bedrage, oc dennem igien til bønderne at lefvere, naar de fremviser qvarteermesterens qvitering paa det compagniet assignerede fourage. Dersom oc nogen bunde klager at hand af sine ryttere mollesteris, oc iche vil nøyes med den forordnede deputats, da hafuer du officererne det at tilkiende gifue, saa at det tilbørligen oc i tide kand remederis. Dermed etc. Hafniæ d. 4 septembris 1658.

Digitized by Google

Til Hans von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig Lauge Beck et anordne hver compagnie af rytteriet sine visse bønder paa Amager, som med høe oc haure dennem kand giøre tilførsel, dog for betaling, thi hafver du samme tilførsel ved enhver compagnies qvarteermester at lade annamme, oc pengene derfor, saa viit det sig efter den forordned taxt kand beløbe, til bemelte Lauge Beck for det heele compagnie at lefvere, saa at hand bønderne dennem kand tilstille imod bemelte qvarteermesteres qvitering paa samme høe oc hafre, hvilcke penge qvarteermesteren af enhver rytter under compagniet eller hans wert, som hannem underholder, som forskrefvet staar, hafuer at opberge. Dersom oc bønderne videre af rytterne besverges end den forordnede deputat, da hafver du derofver alvorligen at lade straffe, naar derpaa klages. Dermed etc. Hafniæ d. 4 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 704—05.

1166. 4 Sept. 1658.

Axel Urup tages i Kongens Beskyttelse mod ærerørig Tiltale.

Allernaadigste herre och konge.

Huis ieg tilforne mundtlig, nødis ieg nu allervnderdanigst skriftlig at gifue tilkiende, nemblig huorledis ieg vforskylt af nogle forløgne æhre skändere och forrädere for en lands och rigis forræder med andre flere skieldz ord skammelig efter talis och vdraabis, och saauide hafuer taget offuer haand, at ieg icke paa gaden, woldene eller for mit hus er sicker, eftersom senist it rytter lig af obrist Hans von Anefeldz regiment min døer er forbij boren, huor hos ocsaa officerer worren, der en deels(!) rytter mig skammelig vdraabt. Disligeste hafuer ochsaa officerer worren der hos paa wolden, naar saadant er skeed, och jeg icke mercket, at de giort anded end taugd stille der til. Och efterdj ded falske røchte icke alleene tager offuerhand, mens endochsaa til total ruin vforskammit vdstrøes, at eders Maiestet tør weed denne tilstand icke straffe mig, huilcket forrädriske græb kunde giøre mig vsicker vdj mit hus, och en mand af saadant it røchte och eftertale icke bør at søge sæde med eders Kongelige Maiestet, saa beder ieg aller vnderdanigst, at eders Kongelige Maiestet wille erklære mig for den, ieg er och af eders Kongelige Maiestet och allee erlige folck er bekient, tage mig vdj forsuar, saa alle kunde see, ded er icke eders Maiestets willie, och befahle ciuil och krigs officerer och gemeene at bære mig och huer erlig mand den

respect, os bør, vnder straf som weed bør; thi skeer saadant paa mig, kommer ded ochsaa uel paa andre, som lige saa uel ieg trues och icke bedre eftertalis. Jeg wille ynske, ieg aldrig lefuit dend dag, ieg dette skulle begehre. Jeg forwenter allervnderdanigst herom it naadigst suar. Gud erholde eders Kongelige Maiestet och kongelig hus weed al kongelig prosperitet och weelfahrt. Kiøbenhafu den 4 septembris 1658.

Eders Kongelige Maiestets
allervnderdanigst troplichtige tiener
Axel Vrop.

I ovenstaaende Skrivelse findes følgende Indlæg:

Memorial. Eftersom os och en huer erlig mand nocksom er obenbare och bekiendt, at os elskelig hr. Axel Vrop til Huidere, ridder, wor mand, raad, general ofuer woris armee vdj Skaane och befahlingsmand paa Dalum closter, altid bewist os och kronen ald vnderdanigst troskab och tieniste och ded saawell vdi salig och høyloflig jhukvmmelse woris salig her faders som woris regierings tid, saa ingen nogen tid haft nogen billig aarsage hannem vdj nogen maader at beskylde, were sig endten for bemelte hans generals bestilling eller for andere hans forretninger, mens mehre ald kongelige gunst, hyldist och naade fortient och meriteret, da efterdj diswere och imod ald forhaabning befindis, at bemelte her Axel Vrop wed denne v-løckelig tilstand saa well som andere høye och laufue adel och v-adel af en deel v-forskammede æreskiendere och løgnere mugelig af fiendens practiquer eller andere v-gudelige menniskers anstiftelse ilde och v-skyldelig eftertalis och skieldis, som de huercken wed rett eller skiell till, eller tør were bekiendt, naar de tiltalis, hafuer wii weret foraarsaget hermed alworligen at paabiude och befahle alle øffuerigheder och officerer, were sig civil- eller krigs-betiente, som saadan v-tilbørlig skielden och eftertalen for øren komme eller erfare kunde, at de iche allene alworligen denne woris befahling deris vnderhafuende forreholde, mens och saadane æreskiendere efter civil-, krigs-, stadsretten och sagsens leiglighed paa ære och liiff straffe, som wed bør och de ded agter at forsuare, paa ded en huer efter sin stand maa holdis vdj tilbørlig ære oc respect. Ladendis det ingenlunde, vnder wor hyldist och naade etc.

Sæl. Indlæg.

Digitized by Google

1167. **5 Sept. 1658.**

Om Levering af Foder til de indkvarterede Rytteres Værter.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j lader fornemme hos alle dennem her i staden, som hafue ryttere til indqvartering, om de heller wille forskaffe dennem høe oc haure, eller gifue rytterne penge derfore efter den forordnede taxt, hvorom j med forderligste hafuer at tilstille os elskelige Lauge Beck etc. fuldkommen efterretning, eftersom vi hannem naadigst hafuer anbefalet at forskaffe de ryttere høe oc haure for penge, som det ey hos deris verter bekomme kand. Dermed etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

P. S. Til desto bedre richtighed om det, som forskrefuet staar, hafver j at lade lefvere til bemelte Lauge Beck rigtige ruller paa ald cavalleriet, som her udi staden findis.

Sæl. Tegn. XXXIV. 705.

1168. **5 Sept. 1658.**

Skræder Lorens Bek leverer 3 Heste til Kronens Tjeneste.

Til Lorents Beck.

Wores naadigste villie er, at Lorentz Beck, skræder, lader lefvere til os elskelige obrist Hans von Ahlefelt de trende heste, som hand til vores oc cronens tieneste os hafver lofvet med at undsette. Skrefvet etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 705.

1169. **5 Sept. 1658.**

Studenterne advares mod at forlade deres Poster.

Til rector oc professores Hafniæ.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j alvorligen tilholder studenterne, at de flittig baade nat oc dag lader sig finde paa deris poster, saafremt de ey tilbørligen ville straffes, om officererne derpaa klager. Dersom oc nogen sig motvillig anstiller oc uden officerernes forlof fra posterne begifver eller absenterer, da ville vi self saadanne tilbørlig lade straffe, om paa klages, foruden hvis anden vilkorlig straf, hvor ved saadanne opsetzige promotion herefter skal forhindres, hvorimod de, som sig flittig indstiller, ald anden forfremmelse frem for andre skal hafue at forvente, saa at fienden os ey skal ofverrumple, om hand her paa festningen noget skulle ville tentere. Der efter j eder kand etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

P. S. Wij formoder oc, at j ey tilsteder nogen sig i eders huuse om natten at opholde af dem, som nogen post paa voldene

Digitized by Google

forordned er, men at alle oc enhver, saavel af eders huuse som andre her i staden, sig til defension imod fienden flittigen oc ufeylbarligen indstiller, oc at j udi saa maader foregaar de andre indvaaner oc borgerskab her i staden med it got exempel.

Sæl. Tegn. XXXIV. 705—06.

1170. **5 Sept. 1658.**

Opfordring til ombyggelig Vagttjeneste.

Til Hans Skach og Friderich Tureszen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du alvorligen tilholder alle officererne, at de verer tiltenckt nat oc dag flittig at vere paa deris poster, under tilbørlig straf, saa oc tilholder deris underhafvende gemeene knegte iligemaade ey uden synderlig aarsag deris poster at forlade hvercken nat eller dag, saa at fienden os ey skulle ofverrumple, om hand noget her paa fæstningen skulle ville tentere, til huilcken ende du och posterne self flittig hafuer at visitere, oc dennem, som da ey paa deris poster findes, tilbørligen straffe lade. Dermed etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

Ligesaadan bref fich Friderich Turesen om borgerskabet.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j alvorligen tilholder borgerskabet, at de værer tiltenckt nat oc dag flittig at vere paa deris poster paa voldene, oc at j lader sette oc wed trommeslag publicere hvad vilkorlig straf saadanne skal udstaa, som ey paa sin post opvarter, enten at den, som om natten paa sin seng lader sig finde, i det sted at hand paa sin post skulle opvarte, ey skal agtes for en ærlig eller god patriot, eller anden straf, som eder self med borgerskabet got siunes, saa at fienden os ey skulle ofverrumple, om hand noget her paa fæstningen skulle ville tentere. Dermed etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 706—07.

1171. **5 Sept. 1658.**

Om Fordeling af Vognægterne.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom fornemmes stoer disordre at foreløbe med vogne, som bestilles til at udføre tømmer til stadens fortification, j det fleere sig undertiden indstiller end bruges oc i acht tages kand, oc undertiden, naar de meest behøfves, ickun 2 eller 3 fremkommer, da hafuer j derom den anordning at giøre, at brøggerne, slagterne oc vognmændene her i staden, som heste oc vogn hafuer,

Digitized by Google

udi sex lige parter vorder deelet, oc enhver først sin visse dag anmelde, paa hvilcken de om morgenen heel tilig sig hos os elskelige Jens Lassen kunde vide at indstille, oc siden stedse, saa lenge behof giøres, hver siette dag, som dennem siden til sine fornødne poster skal lade uddeele, oc paa det at alting derudinden des skickeligere kand tilgaa, hafver vi naadigst anbefalet os elskelige Hans Skach etc. under høyeste straf at lade proclamere, at ingen sig her efter skal understaa, nogen vogn paa gaden med gevalt sig at bemegtige Der efter j eder etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafver anbefalet os elskelige Jens Lassen dagligen paa sine fornødne poster vogne her i staden at lade uddeele, da paa det alting dermed des skickeligere kand tilgaa, hafuer du ved trommeslag her i staden at lade proclamere oc udraabe, at ingen sig her efter skal understaa, uden bemelte Jens Lassens villie sig nogen vogn paa gaden med gevalt at bemegtige, under straf som vedbør, men hvo som vogne begierer, at søge det hos bemelte Jens Lassen. Dermed etc. Hafniæ d. 5 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 707—08.

1172. 6 Sept. 1658.

Om Opkøb af Tømmer.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom tømmer til fortificationen her nødvendig behøfves, da bede vi eder oc naadigst wille, at j handler med borgerskabet, som noget tømmer udi forraad hafver, at de det hos vores bygmester angifver, hvorimod de skal bekomme paa hans qvitering nøyagtig forsickring til betaling, naar Gud gifuer bedre tilstand. Dermed etc. Hafniæ d. 6 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 708.

1173. 6 Sept. 1658.

Om Levering af et Segl til en Baad fra Stubbekøbing.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du forskaffer den baad af Stubbekiøbing, som er hidkommen med os elskelig Wulf von Buckvalt etc., en seigel. Dermed etc. Hafniæ 6 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 708.

Digitized by Google

1174. 6 Sept. 1658.

Præsterne skulle formane til flittig Vagt.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j tilholder præsterne her udi staden alworligen at formane borgerskabet oc deris tilhørere flittig at vere paa deris poster paa voldene, saa at fienden os ey skulde overrumple, om hand noget her paa fæstningen skulle ville tentere. Dermed etc. Hafniæ d. 6 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 709.

1175. 8 Sept. 1658.

Om Sløjfning af Diger paa Amager.

Til Johan Christopher von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du tilholder indvaanerne paa vort land Amager, at du sleuffer oc nedkaster alle de diger, saavit mueligt er, som findes om deris hauger oc løcker paa bemelte vort land Amager, saa at fienden ingen fordeel derved skulle hafue, om hand noget der paa landet skulle ville tentere. Dermed etc. Hafniæ d. 8 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 709.

1176. 8 Sept. 1658.

Om en Fortegnelse over Ammunitionen paa Tøjhuset.

Til Friderich von Ahlefelt oc Anders Jenssen Grove.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j med forderligste igiennemseer vores tøymesters, Peter Kalthoffs, regnskaber, forferdiger paa alt hvis krigsmunition, som her paa vort Tøyhuus for vort slot Kiøbenhafn oc andensteds findes, oc hver slags særdelis specificerer, hvor paa j os en rigtig fortegnelse under eders hænder oc zigneter med forderligste hafuer at tilstille. Dermed etc. Hafniæ d. 8 septembris 1658.

Til Peter Kalthof.

Wores tøymester Peter Kalthof hafuer at forskaffe os elskelige Friderich von Ahlefelt etc. saa oc obrist lieutenant Grove en rigtig general qvitering paa hvis munition, som paa hver post her paa fæstningen lefveret er, eftersom dennem befalet er hans regnskaber at igiennemsee. Skrefvet etc. Hafniæ d. 8 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 709.

Digitized by Google

1177. **8 Sept. 1658.**

Om Taxt paa Amagernes Varer.

Til Otto Paavisch oc Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j til eder tager os elskelige Morten Michelssen, saa oc Hans Hanssen proviantskrifver, tillige med vores hofslagter Hans Hermandssen oc en anden slagter her i staden, oc paa vores widere naadigste ratification giører tilhaabe en billig taxt, hvor efter jndvaanerne paa vort land Amager skal tiltenckt were, deris vahre her i vor kiøbsted Kiøbenhafn at selge, saa lenge som beleyringen vahrer. Dermed etc. Hafniæ d. 8 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 710.

1178. **8 Sept. 1658.**

Om Mathias Fosses Begravelse i Trinitatis Kirke.

Til rectori oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j lader afgangne captein Mathies Foss bekomme en leyersted udi Regiens kircken. Dermed etc. Hafniæ den 8 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 710.

1179. **8 Sept. 1658.**

Om Fordeling af Kvarterer hos Kongens Betjente.

Til Hans Bøyssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du her efter udi os elskelig Theodorus Lente etc. oc Cornelius Lerckes nærværelse uddeeler qvartererne paa vores egne betiente. Dermed etc. Hafniæ d. 8 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 710.

1180. **8 Sept. 1658.**

Der maa indtil videre ikke udføres Korn og Foder fra Amager.

Til Henrich Wolrath Both.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du den anordning giør, at inttet meere korn eller foder fra vort land Amager her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn indføres, førend anderledes tilsigendes vorder. Dermed etc. Hafniæ d. 8 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 710.

1181. **9 Sept. 1658.**

Om Indkvartering paa Amager og Christianshavn.

Til Lauge Beck.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder och naadigst ville, at j giører den anordning, at os elskelig oberst lieutenant Deberns

Digitized by Google

compagnie, saavelsom maior Hänschens til hest, bekommer deris forflegning oc underholdning af vort land Amager, efter vores trechte oc publicerte ordinance, hvilket j bønderne der sammesteds hafuer at imellem ligne oc legge, saa de for hver otte dage kand giøre dennem her fornøden tilførsel, oc derfore contentere, men til bemelte compagnier, officerer oc bagage hafuer i at forskaffe fornøden qvarteer i neste landsbyer der paa landet. Dermed etc. Hafniæ d. 9 septembris 1658.

Til Hans von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafuer forordnet oberst lieutenant Deberns, saavelsom maior Henschens compagnier tilhest at skal hafue deres forflegning oc underholdning paa officerer oc ryttere, efter den trøgte ordinance, af vort land Amager, saa oc ritmester Gotfrieds compagnie i vor kiøbsted Christianshafn at skulle henlegges oc underholdes i maior Henschens hans compagnies sted, [som der nu ligger. Der efter du dig kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 9 septembris 1658.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at ritmester Gotfried med hans compagnie tilhest bekommer qvarteer udi eders bye udi maior Hänshens sted, som med sit compagnie er forordnet underholdning af vort land Amagher. Dermed etc. Hafniæ d. 9 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 710—11.

1182. 9 Sept. 1658.

Om Bartskæreres Tjeneste paa Orlogsskibene og ved hvert Batteri.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j taler med bartskerne her udi byen, at de forskaffer tvende bartskere med tilbehørige kiste til vores orlogs skibe. Dermed etc. Hafniæ d. 9 septembris 1658.

P. S. I hafuer oc at tilholde bartskerne her i byen, at hver verer tiltenckt paa sin batterie at vere tilstede, saa at de kand i en hast forbinde, om nogen paa samme batterie kand blifve qvæst, hvor til skal paa batteriet sær hytter forordnes.

Sæl. Tegn. XXXIV. 711.

Digitized by Google

1183. 11 Sept. 1658.

Om Ordning af Postvæsenet, naar Belejringen tilsøs er hævet.

Til Anders Jørgenssen Klingenberg.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafver anbefalet os elskelig Selius Marselis, vores ober bergamts raad oc norske post forvalter, at gifue dig ordre at du, strax oc saasnart hafnen fra de svenske orlogs skibe er befriet, skal vere betenckt, j det ringeste en beqvem galioth eller it andet got skiberum at hafue wed haanden udi beredskab, paa det at correspondentzen imellem vore riger Danmarck oc Norge continuerlig kand vorde underholdet, mens eftersom hand sig beklager, at du altid udi forleden krig hafuer disputeret hans velmente anordninger, oc dennem icke som du vel hafde burdt efterkommet, iligemaader beklager hand sig, at hand efter din egen begiering skal hafve forskrefvet en hucker eller gallioth af Holland til at overføre postbrefvene, hvorfor hand sig for obligeret hafver maanets pengene at betale, hvilcken hucker du oc til postbrefvene imellem Danmarck oc Norge hafver brugt, men nu at hand søger betalingen hos dig for samme maanets gielder, kand hand inttet bekomme, thi bede wi dig oc befaler, at du tillige med afgangne Morians arfvinger, som det norske postvæsen sig paataget hafver, at j præcise følger oc efterkommer hvis anordning, som bemelte Selius Marselius gifvendes vorder, saaviit postvæsenet angaar, saa oc hannem igien betaler de af hannem udlagte maanets penge, oc dersom du herimod noget hafuer at indvende, da hafuer du det for os elskelig Erich Krag etc. oc Theodorus Lenthe etc. at andrage oc tilkiende gifue, som derudinden skal giøre, hvis ret oc billigt eragtes kand. Ladendes det ingenlunde, saafremt vi ey skal vere foraarsaget at giøre anden anordning om bemelte postvæsen. Der efter du dig kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 11 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 711—12.

1184. 11 Sept. 1658.

Om Levering af Tømmer fra Dragør.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du lader os elskelig Friderich von Ahlefeldt etc. bekomme det tømmer, som ligger ved Dragør, oc tilholder jndvaanerne der paa landet, at tilhielpe det at age herud. Dermed etc. Hafniæ d. 11 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 712—13.

Digitized by Google

1185. **12 Sept. 1658.**

Om Indkvartering paa Amager.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du giører den anordning, at nærværende lieutenant Johan Strobbel bekommer tractament paa sig self oc tvende heste paa vort land Amager, efter forpflegnings ordinancen. Dermed etc. Hafniæ d. 12 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 713.

1186. **12 Sept. 1658.**

Om Levering af Tobak til Soldater og Baadsfolk.

Til Johan Smidt.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores tolder Johan Smidt forskaffer hvis toback, som til soldater oc baadsfolch i denne beleyrings tid behøfves, som hand til en hver compagnies høyeste officerer hafver at lefvere, som hannem derfore tilbørligen hafver at qvitere; hvilcken forskrefne tuback vi siden enhver, som Johan Smidt det hos bekommendes vorder, efter hans bevisers formelding ville lade betale. Skrefvet etc. Hafniæ d. 12 septembris 1658.

Sæl. Tegn XXXIV. 713.

1187. **13 Sept. 1658.**

Befaling til Hofbetjentene at passe deres Vagttjeneste ligesaa godt som Borgerskabet.

F. 3. Helse eder vores hofbetiente, som den post her bag ved wort slot Kiøbenhafn betroed er, med Gud oc wor naade. Enddog vi vel hafde formodet, at vores samtlige hofbetiente, som vi icke en ringe, mens meget fornemme post, nemlig Løngangen, oc derfra indtil batteriet ved Brøggerset, siden oc saa porten her oppe ved Slottet, betroed hafver, skulle udi denne store paahængende fare oc vanskelige tids tilstand, frem for andre, som sig iligemaade godvilligen lader bruge ved posterne paa volden, lade sig finde omhyggeligere oc fyrigere til vores tieneste, saa fornemmes dog med vores største mishag, at en part af dennem, end oc de, som til hofve oc udi empterne inttet synderligt hafuer at forrette, tid efter anden findes meget forsømmelige oc efterladne, j det at de gaar hiem oc qviterer posterne, naar det dennem self lyster, i synderlighed om morgenen, naar reveillen er slagen, deres officerer aldeeles u-adspurt oc imod vores forige derom udgifne kongelig ordre oc befaling, hvorfore vi endnu ydermeere ere foraarsagede alle oc enhver hermed at paaminde, at de, som ville vere anseet oc holden for tro tienere oc derforuden nogen

Digitized by Google

naade i fremtiden hafve at forvente, skal vere tiltenckt deris post oc vagt bedre, end som hid indtil skeed er, at forsee, tagendes herudi exempel af vores tro oc oprigtige borgerskab her i staden, som iblant dennem self hafuer stadfæst, at de icke achter den for en erlig mand, som sin post uden høyvichtig aarsag oc officerernes forlof qviterer, hvilcket vi oc saa formoder, at vores egne tienere imellem sig self indgaar, wij wille det igien i sin tid med ald kongelig naade imod enhver tilbørligen vide at erkiende. Gifvet etc. Hafniæ d. 13 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 713—14.

1188. **14 Sept. 1658.**

Natmanden skal udkaste Urenlighed paa Christianshavns Bro.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafuer anbefalet natmanden at udføre hvis u-renlighed, som her udi staden falder, oc kaste det udi stranden paa Christianshafns broe, thi hafver j den anordning at giøre, at hannem tilstedes ofver broen at kiøre til at vende tilbage igien. Dermed etc. Hafniæ d. 14 septembris 1658.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du lader giøre den anordning, at natmanden her udi staden forretter hans embede her efter om natten, oc udfører hvis ureenlighed, som her falder, udi stranden paa Christianshafns broe. Dermed etc. Hafniæ d. 14 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 714—15.

1189. **16 Sept. 1658.**

Det forbydes at molestere Kvinder paa Gaderne.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer i erfaring, at nogle uforskammede folch sig skal understaa paa gaden at mollestere erlige danneqvinder oc piger her udi staden, da hafuer du ved trommeslag at lade udraabe, oc hvo sig tilfordrister nogen qvindes person nogen mollest at giøre, eller sig om hendes klædedragt at bekymre, skal tilbørligen vorde straffet, eftersom vi icke gestendig ere, udi disse tider noget saadant, som til u-eenighed eller misforstand gifver aarsag, at skal paa banen føres, hvor efter sig alle oc en hver, som vedkommer, kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 16 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 715.

Digitized by Google

1190. **16 Sept. 1658.**

Befaling om Enighed mellem Officererne og Beboerne paa Amager.

Wij Friderich den tredie etc. Eftersom erfares ueenighed at geraade oc yttere sig imellem de anordnede offficerer paa Amager land oc landsaatterne der sammesteds, saa officererne besverger dennem ofver, at de icke ville parere oc beqvemme dennem til vacht oc allarm pladtzerne, saasom de blifver tilsagt oc anordnet, medens gierer modstand oc opsetzighed, landsaatterne oc paa den anden side besverger dennem ofver officererne, at de med formegen truel, haardhed oc hug omgaaes og begegner dennem, da, hermed saadant at forekomme, strengeligen oc alvorligen befales meenige landsaatterne ofver ald Amager land, at de, saavit officererne hafuer dennem at commandere, befale oc anordne til vagt, toug oc allarm pladtzer, skal de hørsommeligen parere oc lyde uden nogen gienstridighed oc motvillighed, saafremt de derfore icke tilbørligen ville straffes, officererne derimod at omgaaes landsaatterne paa dend beste maade, oc med goed manere dennem commendere, bevises der da nogen motvillighed, skal eller maa det icke geraade til execution af officererne, medens den eller de, som mutvillighed hafver øfvet, deris forseelse ved nøyachtig vidnesbyrd tilkiendegifuer oc til slottet indføres, hvor de skal bekomme deris ret. Begaar officererne nogen fortrædelighed oc forurettelse imod landsaatterne, da maa landsaatterne det icke self hefne eller begynde nogen opsetsighed, medens det paa lige manere ved nøyagtig vidnesbyrd tilkiende gifue her paa slottet, saa skal de eller dend officerer, som nogen forurretter, derfore worde straffet som vedbør; iligemaader skal ingen af officererne bønderne som de ligger hos, ofver billighed besverge, hvercken for sig self med drick oc svermen, saavelsom giæster at indbyde, ofverlast giøre, eller oc af andre, som kunde komme her fra byen oc ud paa landet, at giøre lade, ey heller udi nogen anden maade udi deris gaarde eller huuse at mollestere, mens at lade sig nøye efter ordinancen med hvis tractament, bunden kand afsted komme, eller oc med de penge, en hver ugentlig bør at hafue, oc derofver inttet widere at kræfue, saafremt den, som her imod giør, icke med høyeste straf vil vere anseet. Herforuden formanendis oc alvorligen befalendes baade officerer oc landsaatterne, at de omgaaes hver andre beskeendentlig oc venlig med eenighed oc goed omgiengelse, oc landsaatterne at bevise officererne dend ære oc lydighed, som det sig bør. Ladendes det ingen-

Digitized by Google

lunde paa begge sider under straf som vedbør. Gifvet etc. Hafniæ d. 16 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 715—16.

1191. **17 Sept. 1658.**

200 Karle fra Amager skulle hver Nat gøre Reservetjeneste.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst wille, at du giører den anordning, at 200 af det døchtigste mand kiøn paa vort land Amager hver aften indtil paa videre anordning med deris gewehr hid indkommer til at vere udi reserve paa de steder, hvor os elskelig Hans Skach det her udi fæstningen befalendes vorder, tagendes her udi ingen forsømmelse, eftersom høyeste magt derpaa er anliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 17 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 716—17.

1192. **17 Sept. 1658.**

En anden Befalingsmand ansættes paa Amager.

Til Joest Ebbel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du dig med forderligste hid til wor kiøbsted Kiøbenhafn begifver, hvor du videre om vores naadigste willie skal vorde forstendiget, wij hafver udi din fraværelse naadigst anbefalet os elskelig Johan Skrøder at hafue landets defension udi tilbørlig acht. Der efter du dig kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 17 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 717.

1193. **18 Sept. 1658.**

Om Mønstring af Vagten ved Toldboden.

Til Lauge Beck oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j med forderligste munstrer det compagnie foedfolch, som holder vagt wed Toldboden her for wor kiøbsted Kiøbenhafn. Dermed etc. Hafniæ d. 18 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 718.

1194. **18 Sept. 1658.**

De af Adelen, som vægre sig ved at betale Indkvarteringsskat, skulle have Ryttere i Indkvartering.

Til rigens raad oc Hans Bøyssen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom wi kommer i erfaring, at en deel af adelen skal veire sig at udlegge deris anpart af hvis de ere sat for til indqvartering, da eragter vi billigt, at saa-

Digitized by Google

danne, som sig der udi veigrer, anvises saa mange ryttere, som dennem med rette tilkommer, til virckelig indqvartering, eftersom ingen sig udi disse tider fra felleds hielp bør at undslaa. Dermed etc. Hafniæ 18 septembris 1658.

Ligesaadant bref fich Hans Boyssen.

Sæl. Tegn. XXXIV. 718.

1195. **18 Sept. 1658.**

Forbud mod at Soldaterne forulempe Beboerne paa Amager.

Til Hans Schach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader forbyde, at ingen rytter eller soldater tillades fra vor kiøbsted Christianshafn paa deris egen haand at komme ud af porten til at giøre indvaanerne afbrech paa vort land Amager, eftersom Sundbye Vester oc Syndbye Øster byemænd beklager sig ey alleene af soldaterne paa deris qveg oc svin at giøres skade, mens endoc saa deris kaal, røder oc andet at borttages, hvorom du hafver at fornemme, oc dennem, som det giort hafuer, tilbørligen at straffe lade. Dermed etc. Hafniæ d. 18 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 718—19.

1196. **20 Sept. 1658.**

Om Løsladelse af nogle Fanger.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at den fange Jep Knudssen maa af taarnet løslades oc leveres til ritmester Uncke, saa oc Jens Nielssen saavelsom Jacob Lauritzen til os elskelig Friderich von Ahlefelt. Dermed etc. Hafniæ d. 20 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 719.

1197. **20 Sept. 1658.**

Om Kørsel af Tørv til Kastellet.

Til doct. Jacob Knudsen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j paa wore vegne taler med professoribus oc de geistlige her i byen, at de i morgen ville laane deris vogne til at age hver fem læs tørfve til Castellet her i fæstningen, tagendes derpaa oberst lieutenant Anders Jenssen Groves qvitering. Dermed etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 20 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 719—20.

Digitized by Google

1198. **20 Sept. 1658.**

Peter Bredal faar en svensk Skude.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelig Peter Bredal maa bekomme den svenske skude, som her i haufnen er beliggendes, saa oc Peder Thomessen von der Burg St. Peders gallioth, der efter du dig kand vide at rette. Dermed etc. Hafniæ d. 20 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 719.

1199. **21 Sept. 1658.**

Kristoffer Due samler Gyldenløves Regiment.

Christopher Dues befaling til undersaatterne.

F. 3. Giøre alle vitterlig, at eftersom os elskelig Christopher Due etc. er affærdiget at samle saa meget af os elskelig Ulrich Christian etc. regiment til hest, som meest mueligt er, da bede vi oc byde vor kiere tro undersaatter, som hand hender for at komme, at de verer hannem behielpelig med fordringskab, baade til lands oc wands, saavelsom underholding, oc dersom hand foraarsages nogle heste hos bønderne eller andre at søge, samme folch med at montere, da hafuer de dennem at lade vere hannem følgachtig, hvor efter de dennem igien udi sin tid efter rigtig wurdering udi deris landgielde eller i andre maader skal blifue gotgiort. Gifvet etc. Hafniæ d. 21 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 720.

1200. **22 Sept. 1658.**

Om en Udlevering af Vaaben.

Til Peter Kalthof.

Wores tøymester Peter Kalthof hafver at lade Geert Borckertsen Heyr oc Henrich Ehm paa ansøgning bekomme tov 6 pundiger, fire 4 pundiger oc tou 3 pundiger støcker, saa oc tov falckenetter, med des tilbehørige raperter, tagendes derpaa deris beviis. Skrefvet etc. Hafniæ d. 22 septembris 1658.

Til Peter Kalthof.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores tøymester Peter Kalthof lader capt. Peter Thomessen von der Burg følgachtig vere til vores gallioth St. Peder it hundrede oc fyrgetiufge pund krud, 60 kugler til falkenetter, jtem fire falckeneter, 2 støcher hver paa fire pund kugler, oc dertil 30 kugler, noch 20 musqvetter, fire bundt lundter, 400 musqvet kugler, 6 halfue piqver, 4 morgenstierner, 20 degener

Digitized by Google

oc bandteler, tagendes derpaa hans beviis. Skrefvet etc. Hafniæ d. 22 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 720.

1201. **22 Sept. 1658.**

Kongen beder om Pengelaan.

Til Henrich Møller oc Selius Marselius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi af os elskelig hr. Jockum Gersdorf etc. naadigst hafuer fornummet eders godvillighed til en oc anden forstreckning, som j ufortreden fra denne beleyrings begyndelse giort hafuer, saa bede wi eder oc naadigst begiere, at j endnu fremdeeles, som vi eder tiltroer, giører eders beste til udi disse tider af yderste macht os oc cronen videre at secondere, oc baade penge, middel oc andet, hvad fornødenhed ellers udkrefve kand, at til veye bringe, oc hvis j udi saa maader saavel udi penge som vahre allerede fra begyndelsen forstracht hafver, eller oc j widere forstrechendes eller providerendes worder, wille vi eder til nøye betale ud af de første midler, som os enten kand blifve forstragt eller oc til vores oc cronens tarf forordnet oc til veye bragt, med sin tilbørlig rente, oc, indtil betalingen skeer, eder forsickre lade, saasom j det self kand begiere, oc derforuden saadan eders tieneste med anden kongelig naade oc bevaagenhed mod eder oc eders børn erkiende. Dermed etc. Hafniæ d. 22 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 721.

1202. **22 Sept. 1658.**

Om Udvisning af en Begravelsesplads i Trinitatis Kirke.

Til rectori oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j lader afgangne Peder Jensen Morsing bekomme it fri leyersted udi Regentz-kircken. Dermed etc. Hafniæ d. 22 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 721.

1203. **23 Sept. 1658.**

P. J. Morsings Enke maa beholde sin Mands Bogtrykkeri.

Til rectori oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom Sophie afgangne Peder Jensen Morsings hos os underdanigst hafver ladet anholde oc begiere at hende(!) bogtreckeriet efter hendes afgangne hosbunds død maa nyde, da eftersom bemelte hendes afgangne hosbond derpaa hafver giort stoer bekostning, hvorfore efter hannem skal findes gield oc besvering, erachter vi billigt, at hun efter hannem nyder bestil-

Digitized by Google

lingen, naar hun efter hendes egen erbydelse der paa holder saa goede oc døgtige svenne, oc saa reene bogstafver, at der inttet paa med billighed kand klages, thi seer vi naadigst gierne, at j lader hende tillige med vores niude universitetets trøckeri, saa lenge at hun det forsvarligen lader forrette. Dermed etc. Hafniæ d. 23 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 721—22.

1204. **23 Sept. 1658.**

Om Overførelse af Heste til Laaland.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader os elskelig Ulrich Christian etc. bekomme it skiberum til hans heste at ofverføre til vort land Lolland, hvor dend oc er at bekomme. Dermed etc. Hafniæ d. 23 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 722.

1205. **24 Sept. 1658.**

Om Aflevering af Krudtbeholdninger til Tøjhuset.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede eder etc., at j wed nogle visse personer af eders middel lader visitere oc giøre huussøgning ofver alt her i staden, om nogen findes, som krud eller anden munition i forraad hafver, at de det da lefverer paa vores Tøyhuus, hvor for vi dennem igien tilbørligen ville lade betale, oc, indtil betalingen skeer, efter begiering nøyachtigen forsickre, oc hvis j saa maade hos en hver findes, der paa hafver de, som huussøgning giører, en richtig fortegnelse under deris hænder i vores kancellie strax at indschicke. Dermed etc. Hafniæ d. 24 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 722.

1206. **24 Sept. 1658.**

Borgerskabet fritages for de mest udsatte Poster.

Til Friderich Turessen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom wi ugierne skulle see, at nogen af wores tro borgerskab skulle komme til skade, om det os ellers mueligt var det at afvende, eftersom os icke alleeneste deris person er angelegen, men os ocsaa ellers i andre maader til landens defension wed deris skade skulle afgaa, da hafuer vi naadigst for got anseet deris poster, som meest af fienden nu canoneris, at lade forandre, oc til den ende naadigst anbefalet os elskelig Hans Skach etc.

Digitized by Google

de poster, som nu af fienden canoneris, oc med borgerskabet [besat er, vorder med] soldaternes poster derimod igien at antage, hvilcket du borgerskabet til efterretning hafuer at forstendige lade. Dermed etc. Hafniæ d. 24 septembris 1658.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi ugierne skulle see, at nogen af vores troe borgerskab skulle komme til skade, om ellers mueligt var det at afvende, eftersom os icke alleeneste deris person er angelegen, men oc saa os der ved guarnisonens underholding oc ellers i andre maader til landets defension skulle afgaa; da bede vi dig etc., at du giører den anordning, at de poster, som meest af fienden canoneris, oc med borgerskab besat er, vorder med soldater besat, oc borgerskabet igien de poster antager, som soldaterne frakommer. Dermed etc. Hafniæ d. 24 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 722—23.

1207. **25 Sept. 1658.**

Tømmermændenes Oldermand sættes i Blaataarn.

Til Frederich Turessen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du oldermanden for tømmermændene her udi staden lader sette udi blaa taarn her paa vort slot Kiøbenhafn, anseendes hand ey udi forgangen nat hos arbeidet var, desligeste findes forsømmelig med andet arbeid at befordre, iligemaade hafuer du oc at tilholde bemelte oldermand, at hand nafngifver hvem af tømmermændene ingen commando parerer, saa at de oc kaud vorde straffet. Dermed etc. Hafniæ d. 25 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 723.

1208. **25 Sept. 1658.**

Om Fordeling af de fra Laaland komne Folk.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du de i dag fra Lolland ankommende folck lader fordeele under de trende regimenter til foeds her udi staden, nemlig under vores lif regiment 40, under os elskelig general lieutenant Gyldenlevs 40, oc under dit eget regiment 69 gemeene, saa oc en corporal oc en tambur. Dermed etc. Hafniæ d. 25 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 723—24.

Digitized by Google

1209. **25 Sept. 1658.**

Om Udlevering af 2 Kanoner.

Til Cornelius Kruse.

Wores naadigste vilie oc befaling er, at Cornelius Kruse den yngre lader Peter von der Burg bekomme ton stecker af de sex, som vi hannem af vores Tøyhuus laant hafuer. Skrefvet etc. Hafniæ d. 25 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 724.

1210. **25 Sept. 1658.**

Om Ombæring i Kirkerne af en Kvæsthustavle.

Til doctor Hans Svane.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi for got hafuer anseet i disse tider, saa lenge som beleyringen her for vor kiøbsted Kiøbenhafn varer, at lade en tafle alle tider, naar prædicken skeer, omgaa, til at samle noget til de qvæste oc siuge folch, som her af gvarnisonen kommer til skade, thi bede vi eder etc., at j giører den anordning, at samme tafle i alle kircker omgaar oc udi it sær bloch til samme brug henlegges, hvad der udi indsamles, oc der hos tilholder prædickanterne, at de meenigheden formaner, til samme gudelig brug godvilligen der til at udgifue. Dermed etc. Hafniæ d. 25 septembris 1658.

Ligesaadan bref fich d. Johan Diderichssen, den danske, oc m. Johan Bremer, tydske hof prædickant.

Sæl. Tegn. XXXIV. 724.

1211. **26 Sept. 1658.**

Om Ombæring af Kvæsthustavlen.

Til rectori oc professoribus med fleere.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi hafuer for got anseet i disse tider, saa lenge som beleyringen her for wor kiøbsted Kiøbenhafn varer, at lade en tafle alle tider, naar prædicken skeer, omgaa, til at samle noget til de qvæste oc siuge folch, som her af gvarnisonen kommer til skade, thi bede vi eder etc., at j giører den anordning, at samme tafle udi Vor Fru oc Treifoldigheds kircker omgaar, oc udi en sær bloch til samme brug at henlegges, hvis der udi indsamles. Dermed etc. Hafniæ d. 26 septembris 1658.

Ligesaadan bref fich r. hofmester, borgemestere oc raad i Kiøbenhafn, borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 724—25.

Digitized by Google

1212. **26 Sept. 1658.**

Om Forplejningen af de Soldater, der underholdes af Kongens Betjente.

Til Ulrich Christian.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du tilholder de soldater, som af vores betiente ere antagne oc underholdes, at de lader sig nøie med den samme verpflegning oc underholding fra den 7 septembris sidst forleden, da de i vores tieneste er antagen, som andre vore soldater her i staden bekommer, efter vores derom giorde forordning, nemlig 4 sdlr. om maaneden paa hver gemeene knecht. Dermed etc. Hafniæ d. 26 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 725.

1213. **26 Sept. 1658.**

Om Bartskærernes Tjeneste paa Orlogsskibene.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j foreholder bartsker lauget her i staden, at de strax færdig oc i beredskab holder 12 kister med deris tilbehør, oc der til gode dychtige svenne, saaledes at de kand gaa paa vores orlogs skibe, naar de tilsiges, hvorfore de skal bekomme tilbørlig betaling, eftersom vores admiralitet med dennem der om for accorderendes vorder. Dermed etc. Hafniæ etc. Hafniæ d. 26 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 725.

1214. **26 og 18 Sept. 1658.**

Om Kørsel af Tørv fra Amager til Kastellet.

Til Sifvert Brockenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du taler med de her tilstede værende adels personer, at en hver ville lade ved sin egen heste oc vogn age 5 læs torf fra vort land Amager til castellet her for vor kiøbsted Kiøbenhafn, tagendes der paa oberst lieutenanten Anders Jensen Groves qvitering, til efterretning at samme torfve der lefveret er. Dermed etc. Hafniæ d. 18 septembris 1658.

Endnu fich hand atter it bref d. 26 septembris.

Sæl. Tegn. XXXIV. 725—26.

1215. **28 Sept. 1658.**

Ingen maa uden Pas komme paa Amager.

Til Henrich Volrath Both.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vores naadigste villie er, at du ingen, hvo det oc were kand, skal udlade paa vort land Amager,

Digitized by Google

uden de vores egen ordre eller pas hafuer at fremviise, eller de der paa landet boendes ere, saafremt du ey self dertil vil svare. Dermed etc. Hafniæ d. 28 septembris 1658.

Til Johan Baptist von Ense.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid at etc., at du ingen, hvo det oc vere kand, fra vort land Amager skal lade passere, med mindre de vores egen ordre eller pas hafuer at fremviise, som du self agter at svare. Dermed etc. Hafniæ d. 28 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 726—27.

1216. **28 Sept. 1658.**

Om en Ladning Klæde og Stenkul, der er anholdt paa Reden.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efter som vi erfarer, at dend gallioth, som i aftes her paa reden blef anholden, med klæde oc steen kul at vere ladt, da bede vi dig oc etc., at du hafuer indseende med, at samme lading icke blifver brudt, eftersom vi baade klædet oc steen kullen til wores egen fornødenhed vil beholde, til hvilcken ende du oc hafuer at forskaffe os en rigtig fortegnelse paa, hvor meget af hver slags, saa at inttet bort kommer, som du self agter at svare til. Dermed etc. Hafniæ d. 28 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 727.

1217. **29 Sept. 1658.**

Om Taxt paa de Varer, som Fribyttere bringe tilveje.

Til admiralitetet.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j gierer en vis anordning, hvor efter de, som sig paa fri bytteri begifver, kand hafue at rette med de priser, som de udi saa maader bekommer. Dermed etc. Hafniæ d. 29 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 727.

1218. **29 Sept. 1658.**

Om Foretagelse af en Absolution her istedenfor i Kolding.

Til Dr. Hans Svane.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at Jens Pederssen Saxe, som sig udi leyermaal i Colding forseet hafuer, maa udi meenigheden her sammesteds absolveris oc til det høyværdige alterens sacramente annammes, eftersom hand udi denne tid icke til det sted, hvor gierningen skeed er, kand henkomme, der efter j eder etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 29 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 727.

Digitized by Google

1219. **30 Sept. 1658.**

Om Rejsepenge til Sivert Brokkenhus.

Til Lauge Beck oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j lader os elskelig Sifvert Brockenhuus bekomme 50 rdr. til reyse penge, tagende der paa hans beviis, hvor efter det eder i eders regnskaber paa tilbørlige steder skal worde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ d. 30 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 728.

1220. **30 Sept. 1658.**

Om en Tilførsel af Sild til Provianthuset.

Til Peter Bredal.

Wores naadigste villie oc befaling er, at os elskelige Peter Bredal skal losse de sild oc bøchling, som med det hollandske skib er hid ankommen, oc dennem til vores Proviantthuus lade opføre. Skrefvet etc. Hafniæ d. 30 septembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 728.

1221. **1 Okt. 1658.**

Om Indretning af et Hus paa Christianshavn til syge Soldater.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafuer forordnet, at det huus paa Christianshafn, som tilhører nogen umyndige børn, som Hans Jenssen er formynder for, maa bruges til at logere de siuge soldater udi, som udi fornefnte Christianshafn findes, hvor fore vi vil lade gifue rente af den capital, samme huus er taxeret for, som til indkvarteringens underhold af samme huus bruges skal. Dermed etc. Hafniæ d. 1 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 728.

1222. **1 Okt. 1658.**

Enhver Soldat faar udleveret en Sæk med Halm.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 2. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j handler med borgerskabet her i staden, at en hver vert laaner hver hos sig indqvarterede soldater en sæch med halm udi, hvilchen sæch dennem siden igien, naar Gud wil beleyringen er ofverstanden, skal afskaffes. Dermed etc. Hafniæ d. 1 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 728.

Digitized by Google

1223. **5 Okt. 1658.**

Om Anvendelse af en Ladning Rug.

Til Johan Christoph von Kerbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at de 18 tdr. rug, som for kort tid siden af en hollandsk kreyer skal vere blefven opmaalt oc paa Dragøer staaendes, maa meenigheden der sammesteds, som samme kreye opbragte, uden betaling fri forundes hvis der af til ofvers blifver, naar commendanten sin part først bekommet hafver, der efter du dig etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 5 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 731.

1224. **5 Okt. 1658.**

Om Lønning for en Præst paa Volden.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelig, hæderlig oc vellærd hr. Lauge Hanssen, saa lenge hand paa voldene giør tieniste, beregnet fra dend tid, hand dermed først anfanget, bekommer sin forige skibs præstes besolding. Dermed etc. Hafniæ d. 5 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 731.

1225. **5 Okt. 1658.**

Om Uddeling af en Ladning Sild.

Til Peter Bredal.

Wores naadigste villie oc befaling er, at os elskelig Peter Bredal, vores equipagemester oc admiral til søes, strax paa vores provianthuus lader indlefvere de sexten lester sild, saavelsom de røget bechling, som hand af det hid ankomne hollandske skib uden ordre har ladet aftage, tagendes her udi ingen forsømmelse. Skrefvet etc. Hafniæ d. 5 octobris 1658.

Til Hans Hanssen.

Efftersom vi naadigst hafver forordnet efterskrefne af hid ankomne sild til jndvaanerne her udi staden at lade uddeele, som der af begierer, tønden for 10 slete r., nemlig til borgerskabet 20 lester, thi er vores naadigste villie oc befaling, at vores proviant skrifver Hans Hanssen dennem samme 20 lester sild, saaledes som forskrefvet staar, imod qvitering lader bekomme oc følgachtig vere. Dermed etc. Hafniæ d. 5 octobris 1658.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafuer forordnet 20 lester af de hid ankomne sild at lade ligeligen uddeele

Digitized by Google

iblant borgerskabet her udi staden, som der af begierer, tønden for 10 slette daler, thi hafuer j den anordning at giøre, at samme sild ligeligen vorder uddeelt, oc pengene der for til os elskelig Selius Marselius etc. lefveret. Dermed etc. Hafniæ d. 5 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 731—32.

1226. **6 Okt. 1658.**

Tømret i ubeboede Huse skal bruges til Pallisader.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j med forderligste oc uden nogen ophold lader wurdere hwis gamle huuse, som her i staden findes oc ingen udi boer, saa at tømmeret der af til pallisader kand forbruges, hvor fornøden giøres her til stadens defension, tagendes ingen forsømmelse her udinden, eftersom høyeste magt der paa er anliggendes. Befalendes etc Hafniæ 6 octobris 1658.

Item fich fornefnte borgemestere oc raad it andet bref dend 15 octobris 1658.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig borgemestere oc raad her udi staden at lade wurdere hvis gamle huuse, som her udi staden findes oc ingen udi boer, saa tømmeret der af til stadens defension her sammesteds, hvor fornøden giøres, kand forbruges, det vi dig til efterretning ville vide lade. Befalendes etc. Hafniæ d. 6 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 732.

1227. **6 Okt. 1658.**

Synsforretning over de Huse, der skulle nedbrydes.

Efftersom woris gunstige øffrigheeder wellnise borgemestre och raad haffuer bekommet Kongelig Maiestets woris allernaadigste herres skrifftlig befalling dateret Kiøbenhaffns slott den 6 octobris 1658 formellende, at wj med forderligste och uden nogen ophold strax til dj gamble huuse och waaninger, som her udj staden er beliggende och ingen udj boer, haffue at forføye och dennom sette och taxere for huis de billigen kunde were wærdt och for reede penge selges kunde, thømeret till pallisater och stadens defension behoffues och bruges skall, effter huilchen høybemelte Kongelig Maiestets och woris gunstige øffrigheeders befalling wj och hørsommeligen haffuer efferkommet, och er saaledis befunden som følger:

Farffuegaeden: 2 prester i Skaane, 22 bindinger huus, som er ganndske øede, taxerit for 50 dlr. Liden St. Clemendstrede: borge-

Digitized by Google

mester Christopher Hannsens 6 bindinger staar och dj anndre nederslagen aff granater, taxerit for 12 dr. Sanct Giertrud strede: Marie salig Christopher Thrønners er en paa 4 bindinger, som iche beuaanis, taxerit for 10 sldr. Alle dj anndre beuaanis. Peder Huittfelds strede i Willemb Fiuhrens gaardt: itt huus junde i gaarden 9 binndinger, taxerit for 50 sldr. Gammell møndt: Henrich Møller 20 bindinger it loft høy och ingen boed derudj lang tid, taxerit for 120 sldr. Grønnegaede: Henrich Møllers waaninger i Grønnegaede 6, huoraff 3 bewaanis foruden huusleye, er 28 binding à 4 dr. er 112 dr. Stoere Kierchestrede: Samuell Meyer, 15 fagh wd till Stoere Kierchestrede och 15 fag wd til Østergaede, er gammell, øede och forfalden, taxeritt huer fag med steen och alt for 6 dr. — 180 sldr. Och efftersom formeenis, at endnu skall befindes en partj tømmer paa åtskillige steder herudj byen, saa siunes best, at efflerdj borgernes huuse till forne er besøgt, och huis dj allerede haffde er bort tagen, at der da motte beuilges mend, som udj adelens, dj høylerdes och kongens tieners gaarde och pladser kunde forfare, om der fantes tømmer, førend dj gammell huuse bleff nederbrøt, thj om dj end skøndt bleff nedertagen, will dj doeg forslaae en ringe ting till pallisater. Dette woris gunstige øffrigheed till effterrettningh thienistuilligen will haffue att forstendige. Hafniæ d. 6 octobris anno 1658.

Jacob Pedersen Fougett. Jocom Clausen, p. Torben Pederssen. Dauid Madtzen. Zacharias Jakobsen, egen haandt. Niels Søffrensen, muurmester. Anders Frick, murmester. Peder Juell Rasmussen, ehd. Anders Rasmusen, ehd. Laurdz Poffuelsen, egen hand. Steffen Gudmandsen, eigen hand. Hans Hannsen, tømmermand.

Sæl. Indlæg.

1228. **6 Okt. 1658.**

Om Forbøn fra Prædikestolene for den hollandske Flaade.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom vi hafuer bekommet visse kundskab oc skrifvelse, at den hollandske secours saa lenge her fra udeblifver formedelst contrarie vind, da bede vi eder etc., at j giører den anordning, at af alle prædickestole her i staden blifver giort bøn, at den naadige oc barmhiertige Gud vinden saaledes ville føye, at den os tilsagde secours udi betimelig tid kunde hid indkomme. Dermed etc. Hafniæ d. 6 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 732—33.

Digitized by Google

1229. 6 Okt. 1658.

Om Tilsyn med de kvæstede og syge Soldater.

Til Jens Rothsteen oc Thomas Thomessen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafver antaget Diderich Christenssen til at hafue indseende med de qvæste oc siuge her i guarnisonen, oc at annamme hvis til deris underholding blifver udgifvet eller forordnet, hvorfore hand hver løfverdag rigtig extract oc regnskab paa hver uges indtegt oc udgift til eder skal lefvere, saa at alting dermed tilberligen kand tilgaa, thi bede vi eder etc., at j forskrefne regnskaber hver uge for eder tager, dennem at igiennemsee, oc efter des befunden beskaffenhed fornefnte Diderich Christenssen derfore tilbørligen qvitere. Dermed etc. Hafniæ d. 6 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 733.

1230. 6 Okt. 1658.

Om Køb af Strømper og Sko i Lybæk.

Til Johan Poelssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du taler med borgemestere oc raad der til Lybech, at de imod rigtig oc billig betaling ville forskaffe os fire eller fem tusende par strømper oc skoe til soldater, saa at vi dennem med allerførste leilighed kunde hid bekomme, hvor med de giører os en tieneste, som vi udi forefaldende occasioner igien ville erkiende. Tagendes ingen forsømmelse her udi, eftersom høyest magt der paa er anliggendes. Befalendes etc. Hafniæ d. 6 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 733—34.

1231. 7 Okt. 1658.

Om Levering af Klæder til Kongens Staldfolk.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j den anordning giører, at vores staldfolch bekommer it aars kleder. Dermed etc. Hafniæ d. 7 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 734.

1232. 7 Okt. 1658.

Admiralitetet skal dømme i Konfiskationssager.

Til admiralitetet.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j her her efter indtil paa videre naadigst anordning dømmer paa alle confiscations sager, som forefalde kand, efter de forefundene documenters beskaffenhed, vere sig enten imellem cappers oc deris priser, eller i

Digitized by Google

andre maader, som j tilbørligen ville ansvare oc bekiendt vere Dermed etc. Hafniæ d. 7 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 734—35.

1233. **9 Okt. 1658.**

Om Christianshavns Garnison.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du giør den anordning, at os elskelige obrist Friderich von Ahlefelt med os elskelige maior Devitz med beggis deris under hafvende compagnier besetter Christianshafn, oc os elskelige obrist Both der imod med de der til hannem af eder forordnede folch igien ind commenderis udi Castellet, de ofrige compagnier hafuer du self paa de andre poster, som dig sielf got sinnes, at fordeele. Dermed etc. Hafniæ d. 9 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 735.

1234. **9 Okt. 1658.**

Om Tilvejebringelse af Tømmer til Pallisader.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j tilforordner tvende eller fleere af eders borgere, som udi adelens, de høylærdes oc vores egen tieneres gaarde kunde forfare, om der nogen steds findes tømmer, som til pallisader kunde bruges til stadens fornøden defension (tagendes ingen forsømmelse), oc det angifue, oc en rigtig fortegnelse der paa med forderligste ofverlefvere i vort cancellie paa hvad steder oc hvor meget paa hver sted findes, tagendes ingen forsømmelse her udinden, eftersom der paa er magt anliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 9 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 735.

1235. **9 Okt. 1658.**

Om Salg til Hofbetjentene og Gave til Christianshavns Borgere af Sild.

Til Hans Hanssen.

Wores proviantskrifver Hans Hanssen hafver at lade vores egne oc hofbetiente paa ansøgning oc for betaling bekomme trei lester sild, tønden for 10 slette daler, hvilcke penge siden til os elskelige Selius Marselius skal lefveres; jligemaader hafver hand at lade borgerskabet i vor kiøbsted Christianshafn foruden betaling bekomme 3 lester af bemelte sild, som de self iblant sig ligeligen hafuer at uddeele, saa at de fattige, eftersom de det behøfve, kand bekomme. Skrefvet etc. Hafniæ 9 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 735.

Digitized by Google

1236. **11 Okt. 1658.**

Om Foder til Rytteriet paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j giører fornøden anordning, at det rytterie, som udi eders bye er indqvarteret, nu her efter bekommer fourage til deris heste af deris verter, som dennem igien udi bemelte rytteries forflegning skal decorteris oc gotgiøres. Dermed etc. Hafniæ d. 11 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 736.

1237. **11 Okt. 1658.**

Om Tilvejebringelse af Skuder til at sænke i Havnen.

Til hr. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j forferdiger trende af de skuder, som ligger her for byen, til at siuncke i hafnen, naar fornøden giøres. Dermed etc. Hafniæ d. 11 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 736.

1238. **12 Okt. 1658.**

Om Presning af Baadsfolk.

Til hr. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j ved vores fiscal lader præsse ald det baadsfolch, som her udi staden findes oc ey hafver deris wisse post paa voldene eller under nogle wisse compagnier, hvilcke j siden til floden dermed at besette hafuer at lade henføre. Dermed etc. Hafniæ d. 12 octobris 1658.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede dig etc., at du med Niels Ibssen lader præsse ald det folch, som her i staden eller Christianshafn findes, oc ingen tieneste under nogen visse compagnie giør, oc dennem siden, til vores orlogs flode dermed at besette, lader henføre. Dermed etc. Hafniæ 12 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV 736.

1239. **12 Okt. 1658.**

4 Tømmermænd skulle arbejde for Hans Schack.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor naade tilforn. Wij bede eder etc., at j tilholder oldermanden for tømmermændene her i staden, at hand strax oc uden ophold forskaffer os elskelige Hans Schach etc. fire gode tømmermænd, som for penge oc dagløn kand arbeide, tagendes ingen for-

Digitized by Google

sømmelse her udinden, eftersom høyeste magt derpaa er anliggendes. Befalendes etc. Hafniæ 12 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 736.

1240. **12 Okt. 1658.**

Borgerne maa ikke forlade deres Poster.

Til Friderich Turessen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du paa vore vegne advarer wore kiere oc tro borgerskab her i staden, at de flittig dag oc nat lader sig finde paa deris poster paa voldene, paa det at vi, saavelsom vore generaler oc andre behørige officerer kand see oc erfare, hvor sterch de paa posterne findes, oc efter som wi for nogen tid siden hafuer ladet ansige bemelte vores borgerskab, som paa Helmer oc Hane skandtze deris post hafuer, en anden post for sine wisse aarsager skyld at antage, saa hafuer du dennem at ansige, vores naadige villie at vere, at de sig der til beqvemmer, eftersom derpaa er magt anliggendes. Befalendes etc. Hafniæ d. 12 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 737.

1241. **12 Okt. 1658.**

Om Levering af forskellige Ting til Hans Schack.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du strax oc uden ophold forskaffer os elskelige Hans Skach etc. 8 tylter deeler, saa oc 20 støcker fyr tømmer, 6 tol tych, tagendes ingen forsømmelse her udinden, eftersom høyeste magt derpaa er anliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 12 octobris 1658.

Til Lauge Beck oc Otto Paavisch.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j strax til os elskelige Hans Skach etc. mod qvitering lader lefvere 20 rdlr. Dermed etc. Hafniæ d. 12 octobris 1658.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j forskaffer os elskelige Hans Skach paa ansøgning hvis blich oc kobber røer, som hand til minerne oc anden fortificationens fornødenhed her for fæstningen behøfver, tagendes ingen forsømmelse herudinden, eftersom høyest magt derpaa er anliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 12 februarii (!) 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 737.

Digitized by Google

1242. **13 Okt. 1658.**

Om Udlevering af en Klædning til flere Borgerofficerer og Kongens Kuske.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j lader efterskrefne officerer, som holder vagt hos borgerskabet paa voldene oc i staden, hver bekomme klede til en kledning eller kappe, nemlig obrist Georg Steding, maior Robbert Hey, capitain Jonas Jonassen, capitain Thomas Marschal, capitain Hans Hanssen, capitain Bastian, capitain Themotheus Holst, capitain Christian Angel, capitain Jacob Diderichssen, maior Lorentz Friis, capitain Hans Lauritzen, lieutenant Peter Stephenssen, lieutenant Reinholt Brandt, lieutenant Thomas Frosser, lieutenant Søren Nicolai, lieutenant Søren Povelssen, lieutenant Christian Hellemgaf, lieutenant Peter Simenssen, lieutenant Jørgen Møller, lieutenant Ellert Nicolai, lieutenant Søren Sørenssen, lieutenant Johan Sutermant, lieutenant Clemend Sørenssen oc sergiant Christian von der Heide. Dermed etc. Hafniæ d. 13 octobris 1658.

Til rentemesterne 19 octobris.

Wij bede etc., at j lader capitain Christian von Blommentrost oc fendrich Hans Jacob Mønichhaussen bekomme klede til en kledning eller kappe. Dermed etc.

Item den 21 octobris.

Item dend 23 octobris.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j den anordning giører, at kudskerne i vores stald bekommer it aars kleede. Dermed etc. Hafniæ d. 13 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 737—38.

1243. **13 Okt. 1658.**

Om Hakkelseskærere til Rytteriet paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j forskaffer os elskelige Johan Christoph von Kørbitz nogle hackelse skierer, som kand skiære korn i hackelse til rytteriets fornødenhed. Dermed etc. Hafniæ d. 13 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 738.

1244. **13 Okt. 1658.**

Om Anvisning af et Gravsted i Trinitatis Kirke.

Til rectori oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j

Digitized by Google

lader afgangne Irgillius gouberneurs lig bekomme fri leyrsted i Trefoldigheds kirche. Dermed etc. Hafniæ d. 13 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 738—39.

1245. **13 Okt. 1658.**

Om Salg af Sild til Hofbetjentene.

Til Hans Hanssen.

Wores proviantskrifver Hans Hanssen hafver at lade vores egne oc hofbetiente paa ansøgning for betaling bekomme trei lester sild, tønden for tj slettedaler, hvilcke penge siden til os elskelige Selius Marselius skal lefveres. Skrefvet etc. Hafniæ d. 13 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 739.

1246. **15 Okt. 1658.**

Om Udlevering af Rug til Borgerskabet.

Til Hans Hanssen.

Wores naadige villie oc befaling er, at vores proviantskrifuer Hans Hanssen lader borgerskabet i vor kiøbsted Kiøbenhafn, som det begier, for betaling efter taxten bekomme 500 tønder rug af vores provianthuus, oc pengene derfore annamme oc indtil videre ordre hos sig beholde. Skrefvet etc. Hafniæ 15 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXVI. 739.

1247. **15 Okt. 1658.**

Oberst Both arresteres.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer i erfaring, at oberste Both om nattertide efter besat vagt skal hafue opladt porten oc udlucht en deel vogne paa Amager, da bede vi dig, at du hannem derfore paa vore vegne udi arrest lader tage, oc i hans sted igien til commendant der i byen tilforordner os elskelige obrist Steding. Dermed etc. Hafniæ d. 15 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 739.

1248. **15 Okt. 1658.**

Om Foder til Rytteriets Heste.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom os oc byen til des defension, rytteriets oc des conservation, som nu her i staden findes, er høyest magt anliggendes, oc ingen fourage fra Amager nu kand bekommes, da bede vi eder etc., at j saadant vores kiere oc tro borgerskab her i staden til gemyth fører, oc ald disordre at forekemme, paa middel oc veye werer betenckt, saa oc den anordning

Digitized by Google

giører, hvorledes det rytteri, som nu af deris verter bekommer penge i steden for fourage, kand nu her efter i stedet for pengene bekomme fornøden fodder oc underholding paa deris heste efter taxten, saa at de dermed, naar fornødenheden udkræfuer, kand giøre tieneste. Wij tvifler icke paa, at enhver goed patriot sig io der til godvilligen beqvemmer, eftersom det deris egen byes conservation angaar. Dermed etc. Hafniæ d. 15 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 739—40.

1249. **16 Okt. 1658.**

Kongens Gave til Ritmester v. d. Meggern.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst begiere, at du ville erlegge til ritmester von der Meggern it tusende rixdaler, som vi hannem for giorte tieneste foræret hafver. Desligeste til Zacharias Lundius 300 rdlr., som hannem af hans besolding tilkommer, tagende der paa deris beviser, hvilcke vi dig fornøyeligen igien ville betale. Dermed etc. Hafniæ den 16 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 740.

1250. **16 Okt. 1658.**

Om Rytteriets Forsyning med Kapper.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j rytterne her i staden, efter ritmesternes ofvergifne rulle, lader en hver bekomme klæde til en kappe. Dermed etc. Hafniæ d. 16 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 740.

1251. **16 Okt. 1658.**

Om en Begravelsesplads i Holmens Kirke.

Wij hafuer naadigst bevilget fri leyersted i Holmens kircke til afgangne Oluf Hansens lig, hvor efter kircke vergerne der sammesteds sig hafver at rette. Skrefvet etc. Hafniæ 16 octobris 1658.

Sæl. Tegn XXXIV. 740—41.

1252. **16 Okt. 1658.**

Om Udlevering af Rug og Sild til Borgerne i Christianshavn.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores proviantskritver Hans Hanssen lader borgerskabet i vor kiøbsted Christianshafn for betaling efter taxten af vores provianthuus bekomme it hundrede tønder rug, saa oc fire lester af dend hollandske sild for 30 sldlr. tønden, som de self iblant sig ligeligen hafver at uddeele, saa at de

Digitized by Google

fattige, eftersom de det behøfver, der af kand bekomme. Skrefvet etc. Hafniæ d. 16 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 741.

1253. 17 Okt. 1658.

Taxation af de Huse mellem Vesterport og Helmerskanse, der skulle nedrives.

Efftersom woris gunstig øffrigheds weluisse borgemester och raad haffuer bekommit Kongelig Maiestets wor aller naadigste herris skrifftligh befalling dateret Kiøbenhaffns slott den 15 octobris 1658 formældende, att wj med foderligste och vden nogen opholdt strax til dj gamle huse och waaninger, som staar nest inden wed wolden imellem Wester port och Helmer skandtze, haffue at forføje och dennem sette och taxere for huis dj billigen kunde were werdt och for ræde penge selgis kunde, thømmerit til pallisater och stadens defension behøffnis och brugis skal. Effter huilcke højbemelte Kongelig Maiestet och woris gunstigh øffrigheders befallingh wj och hørsommelig haffuer effterkommit och saaledis befunden som følger.

Hiørnhusit paa den nøre side aff Wester gaade tilhørinde salig Isack murmesters effterleffuerske, som Peder Pedersen iboer, 2 lofft høit med kielder vnder, 5 fagh — 500 dr. Noch 2 waaninger 2 lofft høit, 6 fag — 300 dr. Hans Pedersen brøger, j leje waaningh och j stald 2 lofft høit, 5 fagh, 220 dr. Jørgen Redtzers hus, hand selff i boer, 3 fagh — 220 dr. Isack murmester, 2 waaninger, 6 fag — 400 dr. Mads Lauridtzen skipper, j woning, 3 fag — 200 dr. Isack murmester, j woning, 3 fag — 200 dr. Noch Isack murmester 6 gamle voninger, 18 fagh a 30 dr. — 540 dr. Peder Pedersen, raadmand, 2 gamle voninger, 2 lofft høit, 7 bininger a 40 dr. — 280 dr. Maren Mads datter salig Hans Pedersens, 6 woninger, 21 fag a 25 dr. — 525 dr. Dj fattiges sille boder, 4 woninger, er 14 fag, huor udj er 12 fattige, a fagit 15 dr. er 350 dr. Iffuer Kier 11 woninger 34 fag a 15 dr. — 850 dr. Hr. Mickel i Glaxsaxe(!), 6 woninger, 18 fag a 25 dr. er 450 dr. Peder Drager, 2 leiwoninger, 9 fag och j woning, hand selff iboer 4 fag, er 13 fag a 30 dr. er 390 dr. Jens Jensen, brøger, 3 woninger paa den nøre side St. Peders stræde, 12 fag, 500 dr. Endnu hannem tilhørinde ud til wolden 9 woninger, 34 fag, er gode huse, dog tagit af skud meged skamferedt, a fag 40 dr. er 1360 dr. Dise huse liger thuert offuer for Helmer skandtze och bewaannis alle.

Alle forskreffne huse bewaannis, end dog en deel der af er meged forskutt paa tag, sper och legter, saa kand dj dog alle staae och bewaannis eiermanden til fordeel. Och siuffnnis betenckelig och

Digitized by Google

hel samwetigheds werck, dj fattige folck, som der udj boer, imod den kolde wintter att giøre huswild, efftersom forstaden er ganske ruinerit, och er faae eller ingen huse at bekomme for leje, mens mest dubbelt besat af fattig folck. Dette woris gunstig øffrighedt thienstuillige at forstendigh laade. Haffnj den 17 octobris 1658.

Jacob Pedersen Fogett. Torben Pedersens nauffn: T. P. S. Jocom Clausens boemercke. Anders Rasmusen, brøgger. Niels Søffrensøn, murmester. Lauffue Tommesen, tømmermand. Peder Juell Rasmussen, ehd. Dauid Madtzønn, egen hand. Steffen Gudmandsen, egen hand. Zacharias Jacobsen, egen haandt. Lauridtz Poffuelsen. Joenn Søffrensen. Anders Frick, murmester. Hans Hansen, tømmermand.

Sæl. Indlæg.

1254. **17 Okt. 1658.**

Om Nedsættelse af en Kommission til at overveje, hvorledes Garnisonen fremdeles skal underholdes.

Til adskillig af stenderne, nemlig: Mogens Høeg, Christen Skeel.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j i morgen til en wisse sted oc tid med de andre stendernes deputerede her udi staden udi tide consulerer, wed hvad middel det rytterj, som her i staden findes, kand conserveris til felleds defension, saa oc hvorledes den udlofvede bevilling paa tov maaneders tid til guarnisonens underholding fremdeles, naar de udlofvede tvende maaneder hafver ende, paa nogle maaneders tid cand continuere, indtil dend gode Gud bedre forandring wed succurs eller i andre maade vil forleene. Dermed etc. Hafniæ 17 octobris 1658.

Ligesaadan til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn,

noch borgemestere oc raad paa Christianshafn,

noch Theodorus Lenthe oc Cornelius Lerche,

noch Hans Boyssen,

noch d. Hans Svane, d. Jacob Knudssen, d. Thomas Bang, d. Peder Scavenius, d. Rasmus Bartholinus, m. Rasmus Winding oc m. Jørgen Eilers,

noch Thomas Thomassen, Jørgen Hanssen, Anders Sørenssen, Jens Sørenssen, renteskrifvere, oc Jens Boyessen, tolder.

Sæl. Tegn. XXXIV. 745.

1255. **19 Okt. 1658.**

Om Anvendelse af Tømret i de nedbrudte Huse ved Vestervold til Pallisader.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du, saa snart mueligt er, lader afbryde de wurderede huuse oc vaaninger nest inden

Digitized by Google

ved voldene imellem Vester porte oc Helmer skandtze, efter at de folch, som udi dennem boer, der af er udflyt, oc hvis tømmer, som der udi findes til pallisader døgtig, hafuer du at lade forvare, men det ofrige saavelsom steene oc andet, som i huusene findes, hafuer du til eyermændene at lade vere følgagtig. Dermed etc. Hafniæ d. 19 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 741.

1256. **19 Okt. 1658.**

Om Indsamling af Penge i H. Aands og S. Nikolaj Kirke til de Saarede.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn, jtem rigens hofmester oc de høylærde.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j kirckevergerne til Hellig geistes oc St. Nicolai kircke anbefaler, at de efter haanden til Diderich Christenssen, forstander ofver de siuge oc qvæste soldater, imod hans qvitering lefvere hvis penge, som i kirckerne samles oc til fornefnte soldaters underholding forordnet er. Dermed etc. Hafniæ d. 19 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 742.

1257. **21 Okt. 1658.**

Husundersøgelse efter Krudt og Foder.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j nogle wisse personer forordner, som tillige med de høylærdes deputerte oc Jørgen Hanssen udi alle huuse her i staden, ingen undtagen, kunde giøre rigtig huussøgning om hvis krud oc fourage, der kunde findes for haanden at vere, oc derpaa en rigtig fortegnelse kunde forfatte. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1658.

Til Jørgen Hanssen.

Til fodermarskalch Christen Wiborg.

Til de høylærde.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 742.

1258. **21 Okt. 1658.**

Om Indkvarteringen i Christianshavn.

Til Gunde Rosenkrantz oc hr. Niels Krabbe.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskelig Peter Lytzen, raadmand i wor kiøbsted Christianshafn, saavelsom Hans Jenssen, borger der sammesteds, sig beklager ofver borgemestere der

Digitized by Google

i byen, anlangendis deris indqvartering oc anden besværing, som dennem paalegges, hvorom eder herhos document tilstilles, da bede vi eder oc naadigst wille, at j parterne for eder med forderligste indstefner, oc dennem om samme klagemaal med flid forhører, giørendes eders beste til, dennem enten i mindelighed imellem at forhandle, eller wed endelig dom oc sententz at adskille, oc hvis af eder udi saa maader, som forskrefvet staar, giøres oc forrettes, det hafuer j parterne under eders hænder oc signeter at gifue beskrefvet, som j ville ansvare oc bekiendt vere. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 742—43.

1259. **21 Okt. 1658.**

Jens Lassen faar Pant i Jordegods for sine Udlæg.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j accorderer med os elskelig Jens Lassen om 313 centener krud, som hand her udi vores Tøyhuus oc paa Cronborg hafuer lefveret, oc derfore saavelsom for de 1000 rd., hand os nu udi rede penge laant hafuer, oc ellers for tømmer oc deler udi denne tid forskudt hafver, giører hannem nøyachtig forsichring udi jordegoeds, hvor af hand sin rente indtil betalingen skeer, fyllest kand hafue. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 743.

1260. **21 Okt. 1658.**

Om Udlevering af Klæde til en Stykhøvedsmand.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j lader Povel Büchner, stychhopman, bekomme klede til en kledning. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 743.

1261. **21 Okt. 1658.**

Om Hussøgning efter Krudt og Foder og om Kvarter for Hollænderne.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j strax forordner oc anbefaler fire af vores renteskrifvere, som en hver udi sit qvarteer med de høylærdes oc borgerskabets deputerede, saa oc tillige med vores fodermarskalch Christian Wiborg udi alle huuse her i staden, ingen undtagen, kand giøre rigtig huussøgning om hvis krud oc fourage, der kunde findes forhaanden at vere, saa oc efter

gaardenes størelse oc beleylighed, uden underskeed hvem de tilhøre, giører qvarteer for det hollandske foedfolch, som hid wentes, beregnet til 2300 mand med tilbehørige høye oc laue officerer, saa de kunde were udi beredskab, naar Gud vil folchet kommer i lande, at en hver da qvarteerne strax efter roullerne kand anvises, oc der paa en rigtig fortegnelse kunde forfatte. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1658.

Ligesaadan bref fich Hans Boyssen, Maturin du Pont oc Jacob Eylerssen d. 27 octobris, dog indgangen:

Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j møder her wed slottet, naar klocken er tolf, med de andre stenders deputerede, oc da tillige med vores foder marskalch Christian Wiborg etc ord for ord efter det forige.

Sæl. Tegn. XXXIV. 743—44

1262. **21 Okt. 1658.**

Om Besparelse i Hofholdningen.

Til Peter Reetz oc Johan Christop von Kørbitz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom erfares, at af viin oc spiis kielderne her paa slottet en stoer qvantitet herre- og spiis øl skal udspises oc med gaaes, hvilcket nu i denne onde tid at bringes til veye meget besverlig falder, thi bede etc., at j uge seddelerne efter dend udspiisning, som nu findes, for eder tager, dennem at examinere, oc med de regnskaber oc dend udspisning, som nu udi vores elskelig kiere hr. faders salig oc høyloflig ihuekommelses tid hafver veret, at collationere, hvor om j eders underdanigste betenchning til videre naadigste resolution med allerforderligste skriftlig hafuer at befatte. Iligemaade hafver j oc winter oc sommer liuse rullen at igiennemsee, oc efterdi midlerne udi denne besverlige tid iche er saadan stoer mengde af lius ugentlig at forskaffe, som hid indtil skeed er, da hafuer j oc saa eders meening herom at tilkiende gifve oc forslag giøre om hvis lius, som ugentlig skulle udlefveres, oc hvor de her efter er at erlange, anseendes Kiøbenhafns lehn, hvor fra liusene hid indtil forskaffet er, nu gandske vorder ruineret. Dermed etc. Hafniæ d. 21 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV 744—45.

1263. **22 Okt. 1658.**

Om Peder Vibes Begravelse.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelig fru Anna Cathrina Budde, afgangne Peder Vibes, maa til fornefnte sin afgangne hosbunds begrafvelse laanes saa mange soldater,

Digitized by Google

som hun nu begierendes er oc fra voldene imidlertid mistes kand. Befalendes etc. Hafniæ d. 22 octobris 1658.

Til Peter Kalthof.

Wores naadigste willie oc befaling er, at vores tøymester Peter Kalthof laaner os elskelig fru Anne Cathrine Budde trei stycker til at bruge til hendes afgangne hosbonds Peder Wibes begrafvelse. Skrefvet etc. Hafniæ d. 22 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 745—46.

1264. **23 Okt. 1658.**

Der skal skaffes Kvarter til de ventede hollandske Soldater.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn med fleere.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j anbefaler de, som j efter forige befaling tilforordner at giøre hunssøgning om fourage oc krud, at de oc tillige med efter gaardenes størelse oc beleylighed, uden underskeed hvem de tilhører, giører qvarteer for det hollandske foedfolch, som hid ventes, beregnet til 2300 mand, med tilbehørige høye os lauge officerer, saa de kunde were udi beredskab, naar Gud wil at folchet kommer i land, saa at en hver da qvarteerne strax efter rullerne kunde anvises. Dermed etc. Hafniæ d. 23 octobris 1658.

Ligesaadan til de høylærde.

Noch foder marskalcken.

Noch Jørgen Hanssen, med indgang saaledes:

Eftersom du tilforn hafuer bekommet vores naadigste befaling med de andre stenders deputerede at giøre huussøgning om krud oc fourage her udi staden, da bede vi dig etc., at du tillige med ....

Noch borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 746.

1265. **23 Okt. 1658.**

Om Udlevering af Klæde til en Major.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j lader os elskelig maior Steen Anderssen Bilde bekomme klede til en kledning eller kappe. Dermed etc. Hafniæ d. 23 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 746.

1266. **26 Okt. 1658.**

Om Tilvejebringelse af Baade til at overføre Folk til Flaaden.

Til Jørgen Biørnssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du forskaffer alt det smaa fartoy, som meest til veye bringes kand, udi beredskab

Digitized by Google

ved toldboden til at føre folch om borde med fra Castellet til vores orlogs skibe. Dermed etc. Hafniæ d. 26 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 747.

1267. **26 Okt. 1658.**

Om Flaadens Afsejling forat hjælpe den hollandske Flaade.

Til hr. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j holder eder udi beredskab med saa mange af vores orlog skibe, som tilbørligen med folch oc anden fornødenhed kand vorde forsiunet, oc med dennem her fra strax udsegler, til at secondere den hollandske flode, saasnart fornemmes kand, at bemelte hollandske oc svenske flode er kommen udi action oc fegtning til sammen, giørendes eders yderste flid efter søemands maniere at giøre fienden ald muelig afbreck, som vi eder tiltroer oc som j achter at forsvare, oc paa det at j kand hafue alting desto bedre paa rede hænder, da hafver vi naadigst anbefalet, at baade de baadsfolch, som om natten ere her paa voldene, saavelsom 200 soldater af vores lif regiment kand, saasnart mueligt er, oc naar du det begier, were ferdige til at føres om borde. Officererne paa floden wille vi saaledes som efterfølger naad. hafve forordnet, nemlig at os elskelig David Da Væl skal vere hos eder paa Trefoldighed, saa oc capt. Fit Janssen, capt. Rothsteen saa oc lieutenant Hans Lauritzen oc fiscal Peder Knudssen. Mens paa Hannibal skal vere vice admiral Nicolaus Helt, lieut. Thomas Diderichssen oc lieut. Jacob Albretssen. Paa de Tre Løfver capt. Peter Bredal, lieut. Hans Nissen, Cornelius von Dam oc Jørgen Rickerssen. Paa dend Norske Løve capt. Jelles Lenertzen, capt. Christopher Høyer oc lieut. Lyr. Paa dend Graa Ulf Peter Jansen Konig, lieut. Cornelius von Sonton. St. Hans capt. Søren Orning oc lieut. Søren Hanssen. Paa Høyenhald capt. Peder Jenssen. Dermed etc. Hafniæ d. 26 octobris 1658.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du giører den anordning, at 200 soldater af lif regimentet med tilbehørige officerer saa oc de baadsfolch, som paa voldene til reserve ere forordnede, werer udi beredskab paa os elskelig hr. Henrich Bielches anmodning at føres om borde til vores orlog skibe. Dermed etc. Hafniæ d. 26 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 747—48.

Digitized by Google

1268. **27 Okt. 1658.**

Beskikkelse af 2 Viceadmiraler.

Til Nicolaus Helt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du dig som vice admiral paa dend flode, som nu blifuer udskicket, antager dig commando, oc med alting at hafue tilbørlig indseende, med saa skiel, at (om?) os elskelig hr. Henrich Bielcke skulle blifue qvæst, eller andet menniskeligt tilfalde. Dermed etc. Hafniæ d. 27 octobris 1658.

Til hr. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vores naadigste villie er, at os elskelig Peter Bredal skal som vice admiral commandere [nest] os elskelig Nicolaus Helt, det vi eder til efterretning wille vide lade. Befalendes etc. Hafniæ d. 27 octobris 1658.

Til Peter Bredal.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du som vice admiral commanderer nest os elskelig vice admiral Nicolaus Helt. Dermed etc. Hafniæ d. 27 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 748.

1269. **27 Okt. 1658.**

Betalingen for de til Borgerskabet leverede Sild maa anvendes til fattige Borgeres Underholdning.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at de penge, som for dend sild, som eder er blefven forundt, skal udgifues, maa forbruges til de fattige borgeres oc haandwerchs-folches underholding her i staden, der efter j eder kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 27 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 749.

1270. **29 Okt. 1658.**

Om Modtagelse af de hollandske Saarede.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom ey paatvifles, at io en deel af de hollandske folch udi denne slagtning med de svenske er blefven qvæste, da bede vi eder etc., at j forordner enten Compagnie huuset eller Brøggerlaug huuset her i staden, hvor samme hollandske qvæste folch kand logere, saa oc formaner borgerskabet, at en hver efter sin formue der til wille laane fornøden sengesteder oc kleder, saa at samme qvæste kand vel blifue accommoderede, indtil de igien kand tilrette komme, da en hver sit, hvis hand der til laaner, kand

igien tage oc beholde; wij formoder at ingen, som herom anmodes, sig her udi weigrer, eftersom folket saavel for deris egen som vores conservation hafuer fechtet oc skade bekommet, hvorfore oc billigt er, at de igien, saavit mueligt er, vel medhandles, tagendes ingen forsømmelse her udi. Befalendes etc. Hafniæ d. 29 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 749.

1271. **30 Okt. 1658.**

Om Levering af Brød og Mel til Flaaden.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j tilholder borgerne her udi staden, at de lefverer til wores proviantskrifver Hans Hansen hvis baget brød, som meest mueligt er at de til weye bringe kand, saa oc hvis meel, som de kand hafue udi beredskab, i steden for rug, eller betaling derfor, eftersom vi ey saa hastig saa meget meel kand faa maalet oc brød deraf baget, som der til vores flodes udredning behøfves. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 749—50.

1272. **30 Okt. 1658.**

Klokker og Ure maa igen lade sig høre.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom fienden hafuer opbrudt oc sin beleyrings vercker her for byen forladt, saa hafuer j nu den anordning at giøre, at klockerne oc seyr verckerne her i staden, nu her efter som tilforn, ringer oc lader sig høre. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Ligesaadant til borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 750.

1273. **30 Okt. 1658.**

Om Takkebøn i Kirkerne.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j udi alle kirckerne her i staden lader giøre tilbørlig tacksigelse baade for den hollandske securs, saavelsom den hollandske succes til vands imod fienden. Desligeste ocsaa at den gode Gud os hafver befried fra den tolf ugers beleyring, oc hannem derfore til ære lader siunge O Gud vi lofve dig, med formaning, at dend samme gode Gud os oc vóres vaaben fremdeeles imod vore fiender vil welsigne oc lychsalig giøre. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 750.

Digitized by Google

1274. **30 Okt. 1658.**

Om Indkvartering af Hollænderne.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j forordner en eller fleere renteskrifvere, som tillige med borgerskabets deputerede kand giøre richtige biletter, efter dend rulle, som derpaa ofver lefveres, paa adelens gaarde for de hollandske folch, som til succurs hid er ankommen. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Ligesaadan til rectori oc professoribus. Til Hans Boyssen. Til Peder Kalthof.

Sæl. Tegn. XXXIV. 750—51.

1275. **30 Okt. 1658.**

2 Rigsraader sendes til Admiral Opdam.

Til Otto Krag oc Peter Reetz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j eder strax begifuer til dend hollandske admiral Opdam liggendes her paa reden, oc hannem paa wore wegne betacker for den af hannem beviiste ifver oc flid til at slage dend svenske flode oc indbringe dend hidskickede hollandske succurs. Siden hafuer j fremdeeles med hannem at consultere oc ofverlegge, hvorledes fiendens flode paa beste maniere oc nu strax igien uden videre ophold med samme magt kand angribes, oc wed dend høyestes bistand gandske ruineres, til hvilcken ende saa mange af vores orlog skibe skal vere udi beredskab, som udi en hast til veye bringes kand, hvor paa saa meget af det hollandske folch kand træde af de reddeløse hollandske skibe, som til dessen besettelse behøfves oc vi ey self til veye bringe kand, oc siden floden paa nye igien dermed forstercke. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 751.

1276. **30 Okt. 1658.**

Om Flaaden.

Til hr. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j strax udcommanderer det skib St. Hans tillige med det, som den hollandske admiral af sin flode udcommanderendis vorder, til at krydtze imellem Lolland oc Kiøge wig oc søen der imellem for cappere oc anden svenske fartøy at reenholde. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vores naadigste villie er, at capt. Adrian von Veen skal assigneris de Tre Croner, oc der paa

Digitized by Google

vere captein, thi hafuer du hannem samme skib paa ansøgning at lade bekomme. Dermed etc. Hafniæ d. 30 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 751—52.

1277. **31 Okt. 1658.**

Om Hollændernes Indkvartering.

Til Otto Krag, Ulrich Christian oc Hans Schach.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom de herrn general stater af de foreenigde Nederlande os til succurs hafuer hidskicket en andeel folch med der til hørige officerer, da bede vi eder etc., at j samme folch, naar det i land kommer, paa vore vegne ved rigtige ruller lader annamme, saa at qvartererne her i staden der efter kand vorde oc ingen underslef der med begaaes. Dermed etc. Hafniæ d. 31 octobris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 752.

1278. **1 Nov. 1658.**

3 Renteskrivere skulle have Tilsyn med de Saaredes Indlægning.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j tilforordner tre renteskrifvere, som kand hafue tilbørlig indseende oc omhu for de qvæste hollandske folch, som fra skibene ere indkommen oc udi laugshuusene her i staden logerer. Dermed etc. Hafniæ d. 1 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 752—53.

1279. **1 Nov. 1658.**

Om Modtagelse af Hollændernes Ammunition og Proviant.

Til Peter Kalthof.

Wores tøymester Peder Kalthof hafuer at annamme det krud oc andet admunition, som det hollandske folch tilhører, oc det hos vores eget forvare lade. Skrefvet etc. Hafniæ d. 1 novembris 1658.

Til Hans Hanssen.

Wores proviantskrifver Hans Hanssen hafver at lade annamme det hollandske folkes hidkomne magazin oc det paa vores proviant-huus, indtil de det igien efter haanden affordrer, forware lade. Skrefvet etc. Hafniæ d. 1 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 753.

1280. **2 Nov. 1658.**

Peter Kalthof faar Proviant udleveret.

Til Hans Hanssen.

Wores proviantskrifver Hans Hanssen hafver at lade vores tøy-mester Peder Kalthof paa ansøgning af vores provianthuus bekomme

Digitized by Google

proviant efter renteri taxt anslagen for 50 rdr. paa afreigning af hans besolding. Skrefvet etc. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 753.

1281. 2 Nov. 1658.

H. Schack, U. C. Gyldenløve og H. von Ahlefeld skulle dagligt møde hos Kongen til Raadførsel.

Til rigens raad Hans Skach, Ulrich Christian oc Hans von Ahlefeld.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j her efter indtil paa videre naadigst anordning dageligen fra ni til tj klocke slet møder her paa slottet (udi det gemach med det forgyldte leder), hvor vi med eder om hvis, som kand forefalde oc vi eders raad udi behøfver, kand conferere. Dermed etc. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 753.

1282. 2 Nov. 1658.

Foder hentes fra Hven.

Til Jørgen Biørnssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du hen commenderer nogle store baader oc fartøy til at afhente oc hidføre hvis fourage, som findes paa Hveen. Dermed etc. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 753—54.

1283. 2 Nov. 1658.

Om 6 hollandske Skibes Anvendelse til at holde Vagt i Store Belt.

Til Henrich Müller.

Befales hermed vores admiralitetz-raad os elskelig Henrich Müller, at hand udforføyer sig til dend hollandske flode oc paa vore wegne giøre ansøgning hos den, som udi hr. general Opdams fraværelse commanderer, at hand ville anordne, at de sex hollandske fløytter, som krigsfolch hidført hafver, udi wores tieniste sig maatte indlade til at seyle hen ad Belten, der de svenske folckes ofverførsel at forhindre oc der imod de churførstelige Brandenborger deris at befordre, oc dersom dend, som floden commanderer, der ingen pouvoir hafver, skal hand self med skipperne accordere, hvad dennem maanetligen kand gifves. Dermed skeer vor willie. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 754.

Digitized by Google

1284. 2 Nov. 1658.

Om Anskaffelse af nogle Skibe til at krydsé i Store Belt.

Til Selius Marselius.

Befales hermed vores ober berg ampts raad os elskelig Selius Marselius, at hand giør sit beste, paa vore vegne at handle med 3, 4 galliother eller andre skiberummé at gaa hen ad Belten, der vores verf at forrette. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 754.

1285. 2 Nov. 1658.

Om Ansættelse af en Oberst i Artilleriet.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du forestiller os elskelig obrist Bertram de la Couste baade paa Tøyhuuset oc anden steds, hvor fornøden giøres, for at vere oberst ofver artigleriet. Dermed etc. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Teng. XXXIV. 754.

1286. 2 Nov. 1658.

Om Sløjfning af Fjendens Udenværker.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j i morgen lader udkomme saa mange folch, som meest mueligt er, her af staden med skoufle oc spader til at sleuffe fiendens verch her for staden. Dermed etc. Hafniæ d. 2 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 754—55.

1287. 3 Nov. 1658.

Udskrivning af Vogne til at køre Sten for Admiralen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Er vores naadigste villie oc befaling til os elskelig borgemestere oc raad her udi Kiøbenhafn, at de forskaffer alle borger vogne, som ere at bekomme, til at føre steene efter admiralens anordning. Dermed etc. Hafniæ d. 3 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 755.

1288. 3 Nov. 1658.

Om Indkvarteringen.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bedé eder etc., at j giører den anordning, at hver borger her udi staden tager sin rytter oc des officerer til sig udi qvarteer, som hannem er assigneret, saa at hestene

Digitized by Google

oc folckene kand komme under tag oc ey gandske forderfves. Dermed etc. Hafniæ d. 3 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 755.

1289. **3 Nov. 1658.**

Alle Skibe skulle anvendes til at føre Tropper.

Til oldermanden for skipper lauget.

Oldermanden for skipper lauget befales hermed, alvorligen at advare oc tilholde alle dennem, som nogen skuder eller skiberum her for staden hafver beliggendes, at dennem strax ferdig giører til folch at føre, hvis de icke wille, at deris skiberumme skal senckes. Skrefvet etc. Hafniæ d. 3 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 755—56.

1290. **3 Nov. 1658.**

Om Underhandling med Lybæk om at levere Proviant og Ammunition.

Til Johan Poelssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du paa vore vegne handler med borgemestere oc raad saavelsom borgerskabet udi Lübeck om forstrechning udi denne tid udaf flesk, kiød, korn oc andet proviant saavelsom munition imod billig betaling oc forsickring, indtil betalingen skeer, oc dersom de Borringholms land til pant skulle wille begiere, da skulle vi os der til beqvemme dennem det at forskaffe, lefvere oc derved maintinere. Hvis du her udinden til wores tieneste udrettendes vorder, derom hafuer du os med forderligste at advisere. Dermed etc. Hafniæ d. 3 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 756.

1291. **4 Nov. 1658.**

Om Kørsel af Sten til Bremerholm.

Til Hans Boyssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du strax bestiller, at alle vores betiente, saa mange som heste oc vogne hafuer, wille laane os deris heste oc vogne, som strax kand møde ved dend ny Østerpoert, oc en hver derfra at age tj læs steen til Bremmerholm. Desligeste hafuer du oc saa med adelen her i byen at tale, at de oc til samme brug deris heste oc vogne iligemaade en hver til tj læs steen wille laane, anseendes det til felleds beste høyeste magt er anliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 4 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 756.

Digitized by Google

1292. 5 Nov. 1658.

Om Kathrine Mynters Efterladenskab.

Til Peder Knudssen, fiscal.

Effter som vi af kongelig gunst oc naade hafver forundt os elskelig borgemestere oc raad i vor kiøbsted Kiøbenhafn afgangne Cathrine Mynters efterladte boe oc goeds, eftersom ingen arfving efter hende findes skal, saa befales hermed vores fiscal paa Bræmerholm Peder Knudssen, at hand samme boe oc goeds til fornefnte borgemestere oc raad strax rigtig fra sig lefverer. Skrefvet etc. Hafniæ d. 5 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 757.

1293. 6 Nov. 1658.

Om Rytterne paa Amager.

Til Henrich Müller oc Selius Marselius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j wille giøre, som vi eder tiltroer, oc forstrecke til os elskelig maior Hensken 772 rdr., som er en maanets besolding til de compagnier ryttere, som icke tilforn hafver haft qvarteer oc hafuer ligget paa Amager, wi wille det igien naadigst erkiende oc eder om betaling nøyachtigen forsickre. Dermed etc. Hafniæ d. 6 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 657—58.

1294. 6 Nov. 1658.

Om Hollændernes Indkvartering.

Til Lauge Beck oc Holger Wind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j retter eders leylighed efter, om det hollandske folckes saavelsom anden indqvartering her i staden giører fornøden anordning med de andre dertil forordnede af alle stender, saa at alting tilbørligen, oc det ligeligste mueligt er, kand tilgaa. Iligemaade hafver j oc saa med dend hollandske commanderer Püchler at conferere, om hvis som samme officerer oc folck udi qvarteerne her i staden skal gifues, eftersom de effter tractaterne sig self bør at underholde. Dermed etc. Hafniæ d. 6 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 758.

1295. 6 Nov. 1658.

Om en Strid mellem Strange Trøner og Villum Fluren.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Hvad os elskelig Strange Trøner for os allerunderdanigst hafver ladet andrage, kand j af hosføyede

Digitized by Google

hans supplication videre see oc erfare, da bede wi etc., at j Willem Fiuren tilholder, at hand strax lefverer til bemelte Strange Trøner it aars rente, som skal vere otte hundrede rdr., oc der til tusende rixdr. af capitalen til hans indqvartering oc anden fornødenhed. Dermed etc. Hafniæ d. 6 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 758—59.

1296. 9 Nov. 1658.

Studenterne tilholdes til at passe deres Poster.

Til rector oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst erfarer, at studenterne findes nachlessig deris poster saa flittig at opvarte, som det sig burde, thi bede wi eder etc., at j dennem alvorlig oc flittig tilholder, at de endnu fremdeeles paa nogen tid deris poster uden ald forsømmelse paa varer til at giøre fienden afbreck, det meeste mueligt er, under straf efter de artichler, som studenterne opret er, oc ellers i andre maade, som wedbør. Dermed etc. Hafniæ d. 9 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 762—63.

1297. 10 Nov. 1658.

Om Gudstjeneste for Hollænderne.

Til rector oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j den anordning giøre, at de hid ankommende hollandske folch wed deris egen præst kand holde prædicken i det nederste auditorio, indtil anderledes tilsigendes vorder. Dermed etc. Hafniæ d. 10 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 763.

1298. 10 Nov. 1658.

Om Indkvarteringen af Fru Ide Grubbes Gaard.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom hans kierlighed kongens i Spanien her residerende minister logerer udi os elskelig fr. Ide Grubbes gaard her i staden, hvorfor os tilkommer huusleyen paa hans vegne at betale, thi bede vi eder etc., at j paa andre steder her i staden leye saa mange pladzer til de hollandske soldater, som hun af samme gaard skulle holde i qvarteer, hvilcket dog igien udi huusleyen hende kand blifve kortet. Dermed etc. Hafniæ d. 10 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 763.

Digitized by Google

1299. **10 Nov. 1658.**

Forsøg paa Udveksling mellem danske og svenske fangne Borgere.

Til Hans Skack.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at du en tromslaer til Malmoe maa ofverskicke oc fornemme, om hvis borgerskab, som her af byen udi Malmoe eller andensteds arresterede ere, kand blifue rantzonerede imod hvis borgerskab, som fra Sverrig eller Skaane her udi arrest ere. Befalendes etc. Hafniæ d. 10 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 763—64.

1300. **11 Nov. 1658.**

Om en Hollænders Begravelse i Holmens Kirke.

Til rigens hofmester.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at dend hollandske fendrich Bodang hans lig maa i Holmens kircke begrafves, thi hafuer j derom fornøden andordning at giøre. Hafniæ d. 11 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 765—66.

1301. **12 Nov. 1658.**

Om Rulle paa døde, syge eller kvæstede Soldater.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du uden ophold til os elskelig Lauge Beck etc. oc Holger Wind lefverer en rigtig rulle paa hvis soldater af alle regimenter her i staden undtagen lif regimentet, som enten ere døde, siuge eller qvæste, at andre i deris sted igien kand blifve indqvarteret. Dermed etc. Hafniæ d. 12 novembris 1658.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du lefverer til os elskelig Lauge Beck etc. oc Holger Wind etc. en rigtig fortegnelse paa saa mange soldater af dit regiment, der ere paa vores flode, saa oc hvor mange der ere døde oc qvæste. Dermed etc. Hafniæ d. 12 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 766.

1302. **12 Nov. 1658.**

Om Afregning med Oberst Both.

Til Lauge Beck oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j gierer afreigning med os elskelig obrist Botte, for hvis hannem med rette

Digitized by Google

kand tilkomme, fra dend tid der sidst blef giort afreigning med hannem, indtil den tid hand bekom sin afskeeden. Dermed etc. Hafniæ 12 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 766.

1303. 14 Nov. 1658.

Præsterne skulle formane til venlig Fremfærd mod de hollandske Soldater.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j tilholder præsterne her i staden, at de deris tilhørere formaner, at en hver sig til at accommodere det hollandske oc os til secours fremskickede folch, saa at de ey skal hafue aarsag sig at beklage. Dermed etc. Hafniæ d. 14 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 769.

1304. 17 Nov. 1658.

Om Vartovs Nedbrydning.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du strax lader afbryde Wartow oc bruger tømmeret til Castellets fornødenhed. Dermed etc. Hafniæ d. 17 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 772.

1305. 18 Nov. 1658.

Artilleribetjentene ere ikke fritagne for Indkvarteringen.

Til artillerie betienterne.

F. 3. Giør alle vitterligt, at eftersom for os underdanigst andrages, hvorledes en deel vores artillerie betiente her i staden boendes sig skal veyre udi indqvartering at antage, da er hermed vores naadigste willie oc befaling til alle oc en hver høye oc nedrige artilleri betiente, som her sammesteds boendes ere, at de uden ald undskyldning sig lader beqvemme, tillige med alle andre vores egne oc hof tienere en hver efter sin formue oc leyligheed indqvartering at tage, eftersom ingen sig derfore i denne tids tilstand bør at veigre, oc til den ende hafuer j at parere hvis billetter, som vores tøymester os elskelig Peter Kalthof eder derom gifvendes vorder, som naadigst anbefalet er samme indqvartering ligeligen at giøre, thi lader det ingenlunde. Gifvet etc. Hafniæ d. 18 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 773.

Digitized by Google

1306. **21 Nov. 1658.**

Om Udskrivning af Vogne til at føre Tømmer fra Vartov til Kastellet.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn, de høylærde oc Oluf Brockenhuus.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j paa wore vegne forstendiger borgerskabet her i staden, vores naadigste villie at vere, at de i morgen ville laane os saa mange vogne til weye bringes kand til at age tømmer fra Wartow til Castellet. Dermed etc. Hafniæ d. 21 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 773.

1307. **25 Nov. 1658.**

Om Opførelse af Corps de garder paa Volden.

Til Albertus Mathiessen, bygmester.

Wores bygmester Albertus Mathiessen hafver at lade bygge fornøden corps de garder paa volden, paa de steder os elskelig Hans Skach det forordnendes vorder. Skrefvet etc. Hafniæ d. 25 novembris 1658.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører dend anordning, at os elskelig Hans Skach etc. paa ansøgning dagligen bekommer en vogn til at føre steen kul paa voldene, som i corps de garderne kand forbruges. Dermed etc. Hafniæ d. 25 novembris 1658.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafuer anbefalet material skrifveren paa Holmen efter din ordre at udlefvere steen kul til corps de gvarderne her paa voldene, hvortil borgemestere oc raad her i staden er befalet, hver dag 1 vogn at forskaffe, som dennem kand fremage. Wi hafuer iligemaade anbefalet vores bygmester at lade giøre fornøden corps de garder paa de steder, som du det nødig eragter. Dermed etc. Hafniæ d. 25 novembris 1658.

Til Peter Reetz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j giører den anordning, at de steen kul, som dend engelske afkiøbt ere, blifuer lefveret til materialskrifveren paa Holmen, som dennem igien efter os elskelig Hans Skackes etc. ordre til corps de gardernes fornødenhed her paa voldene hafuer at udgifue. Dermed etc. Hafniæ 25 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 777—78.

Digitized by Google

1308. 28 Nov. 1658.

Om Studenternes Bespisning.

Til facultati theologiæ paa Kiøbenhafns universitet.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vores communitet her i Kiøbenhafn kand udi denne besværlige tid icke opholdes med det store antal af studentere, som hid indtil skeed er, formedelst det uformodende fientlig indfald, da bede vi eder etc., at j med vores oeconomo, os elskelig, hæderlig oc høylærd Hans Mule, giøre dend anordning, at hand her efter spiser trende skifver, som er tredeve oc sex personer, eller oc fire skifver, som ere fyrgetiufge oc otte personer, saavit hand kand bringe til veye, om det icke saa rundelig skee kand, som fundatzen tilholder udi bedre tider at skulle skee, dog saaledes som dend fornøden lifs ophold i denne besverlige tid udkræfver, oc at hand herforuden erlegger til præpositum communitatis til hans kostpenge ugentlig en rixdaler, at j der for der til udvelger de studentere, som ere extreme pauperes oc befindes udi deris studering flittig, i lif oc lefnet skickelige, de andre hafuer j self at forsørge, indtil Gud vil gifve bedre tider. Dermed etc. Hafniæ d. 28 novembris 1658.

Til Hans Mule.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vor communitet her i Kiøbenhafn kand j denne besverlige tid icke opholdes med det store antal af studentere, som hid indtil skeed er, formedelst dette uformodede fiendtlig indfald, da bede vi eder etc., at j giører eders flid at underholde trende skifver, som ere 36 personer, eller oc fire skifver, som ere 48 personer, det lengste eder mueligt vere kand, om icke saa rundeligen som fundatzen tilholder udi bedre tider at skulle skee, dog saaledes som den fornøden lifs ophold udkræfver, oc at j herforuden erlegger til præpositum communitatis til hans kost om ugen en rixdr., hvor imod det oc skal vere eder hermed tilladt at tage eders betaling, for hvis vores communitet eder skyldig blifver, af dets første indkomst, som kand bringes til weye, førend nogle videre skifver blifver oprettede, saa at j oc eders arfvinger skulle blifue for eders forstreckning skadesløs. Dermed etc. Hafniæ d. 28 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 780—81.

Digitized by Google

1309. 29 Nov. 1658.

Om Besøg hos den svenske Rigsraad Sten Bjelkes Hustru.

Til doct. Povel Moth med fleere.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom den svenske rigens raad Steen Bielcke er begierendes, at nogle fruentimmer maatte bevilges at besøge hans hustru, eftersom hendis fødsels tid tilstunder, da bede wi eder, at j lader eders hustru hende undertiden besøge oc were tilstede hos hende, naar hun forløst blifver. Dermèd etc. Hafniæ d. 29 novembris 1658.

Til d. Petrus Bülche, Hans Nanssen, Peder Pederssen.

Sæl. Tegn. XXXIV. 782—83.

1310. 29 Nov. 1658.

Om Levering af Øxer og Baadshager til Brug paa Volden.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst begiere, at i lader giøre dend anordning, at af hver gaard her i staden lefveres nogle visse øxer oc baadshager til hver regiment eller compagnie her paa woldene til at were med rundt om fæstningen. Dermed etc. Hafniæ d. 29 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 783.

1311. 29 Nov. 1658.

Om Møde paa Islandsk Kompagni ang. Indkvarteringen.

Befaling til stenderne i Kiøbenhafn.

F. 3. Helse eder meenige addelskaber her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn evindelig med Gud oc vor naade. Wij bede eder oc naadigst wille, at j i morgen naar klochen er 8te, som er dend 30 novembris, lader eders deputerede møde paa det iislandske compagnie anlangendes jndqvarteringen her i byen at giøre til endelig ende, saa at det uden nogen videre ophold en gang kand stilles udi werck, thi lader det ingenlunde. Skrefvet etc. Hafniæ d. 29 novembris 1658.

Til rector oc meenige professoribus, meenige kongelig betiente, ingen undtagen, borgemestere oc raad samt meenige borgerskab, desligeste borgemestere oc raad oc borgerskab(!).

Til doct. Hans Svane self oc ministerio.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j i morgen, som er dend 30 novembris, naar klochen er 8, meder paa det jislandske compagnie saavelsom oc anbefaler ministerij her i wor kiøbsted Kiøbenhafn, at de lader deris deputerede ilige-

Digitized by Google

maade sig til samme tid oc sted indstille anlangendes indqvarteringen her i byen at giøre til endelig ende, saa at det uden videre ophold en gang kand j verck stilles. Dermed etc. Hafniæ d. 29 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 783–84.

1312. **29 Nov. 1658.**

Om Mønstring.

Til h. Niels Krabbe, b. Hans Nanssen med fleere.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j retter eders leylighed efter ofver morgen, som er dend 1 decembris, at munstre os elskelig general lieutenant Schaches regiment oc der paa en rigtig rulle under eders hænder forfatte. Dermed etc. Hafniæ d. 29 novembris 1658.

Til Lave Beck oc Henrich Müller, Holger Wind oc Find Nielssen, Lauritz Paavisk oc Peder Pederssen, Steen Hondorf oc Christopher Hanssen.

Til Hans Skack oc fleere officerer.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig h. Niels Krabbe oc b. Hans Nanssen ofver morgen, som er den 1 decembris, at munstre dit regiment til at giøre desto bedre oc richtigere anordning om indqvarteringen. Der efter du dig etc. Hafniæ d. 29 novembris 1658.

Ligesaadant bref fich general maior Hans von Ahlefelt, Gyldenlev, Friderich von Ahlefelt, Henning Qvidtzov.

Sæl. Tegn. XXXIV. 784—85.

1313. **30 Nov. 1658.**

Om Mønstring.

Til Hans Skach, Hans von Ahlefelt oc fleere officerer.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig h. Niels Krabbe oc Hans Nanssen etc. hafver faaed ordre dit regiment at munstre, saa bede vi dig etc., at du lader samme dit regiment møde paa deris poster i morgen, naar klocken er 8te, oc derhos til dennem lefvere rigtig rulle af dig self underskrefven med specification, hos hvem forflegning tages til officererne oc de gemeene knegte. Dermed etc. Hafniæ d. 30 novembris 1658.

General maior Hans von Ahlefelt, general lieutenant Gyldenlev, Friderich von Ahlefelt, Henning Qvitzov.

Til Oluf Brockenhuus oc b. Jens Sørenssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j retter eders leylighed efter i morgen, naar klocken er 8te, som er den

Digitized by Google

1 decembris, at munstre hvis soldater oc artillerie betiente, som er paa Christianshafn, oc der paa rigtig ruller under eders hænder forfatte. Dermed etc. Hafniæ 30 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 785.

1314. **30 Nov. 1658.**

Om Vækning af Isen paa Gravene omkring Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j lader giøre fornøden anordning, at om eders bye Christianshafn tilbørligen blifver wecket, til hvilchen ende grafvene oc posterne eder ligeligen imellem skiftes skal, saa oc nogle visse øxer oc baadzhager af hver gaard at kunde forskaffes oc uddeeles. Dermed etc. Hafniæ d. 30 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 786.

1315. **30 Nov. 1658.**

Henrik Bjelke skal begive sig til Reden.

Til h. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j eder med forderligste hid paa reden her for vor kiøbsted Kiøbenhafn begifver. Dermed etc. Hafniæ d. 30 novembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 786.

1316. **30 Nov. 1658.**

Om Betaling af resterende Bidrag til Garnisonens Underholdning.

Til en hver af adelen i Kiøbenhafn.

F. 3. Helse eder samtlige os elskelig salig Otte Tottes arfvinger, eftersom vi kommer udi erfaring, at der skal restere [af] de penge, som til guarnisonens underholding her i staden udi den 3die maanet udlofvet er, 36 rd., da bede vi eder oc naadigst begiere, at j beqvemmer eder til, fornæfnde penge at udlegge oc betale, anseendes det gemeene beste oc byens conservation, paa det icke skal gifves aarsag, at andre sig der ofver skulle forarge, hvor ofver til andet betenkeligt middel skulle angribes. Ladendes etc. Hafniæ d. 30 novembris 1658.

Ligesaadan til Otte Christopher Ulfelds verge om 27 rdr., h. Christopher Urne om 18 rd.

Desligeste fich efterskrefne ligesaadan en befaling, nemlig: h. Niels Krabbe 54 rd., Steen Hondorf 36 rd., Corfitz Trolle 36 r., Mogens Friis 54 rd., Frandtz Brockenhuus 36 rd., Otto Paavisch 27 rd., Axel Seested 27 rd., fru Anne Cathrine Budde 36 rd., Nicolaus Merlon 27 rd., Jochim Frid. Pentz 9 rd., Key Løcke 72 rd., Anne Cathrine Normand 9 rd.,

Digitized by Google

Hans Stibolt 9 rd., fru Dorethe Seested 9 rd., fru Lehne Rud 18 rd., fru Rigitze Grubbe 18 rd., fru Øllegaar Gyldenstiern 18 rd., fru Wibecke Tott 18 rd., fru Karen Ahrnfeld 27 rd.

Sæl. Tegn. XXXIV. 786—87.

1317. **1 Dec. 1658.**

Om Vækning af Gravene.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader os elskelig Jens Lassen bekomme saa mange gamle stenger, raaer (eller andet) af taugel, som hand begierer, at bruges til at holde grafverne oben med, naar de først ere opisede, saa velsom fornøden tømmermend det effter hans villie at forferdige. Dermed etc. Hafniæ d. 1 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 787—88.

1318. **1 Dec. 1658.**

Om Pallisader mellem Christianshavn og Kongens Bryggers.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du lader udvinde oc optage de pallisader, som er nedsat udi Kalleboe, oc dennem igien nedslage imellem Christianshafn oc vores Brøgers, eftersom os elskelig Hans Skach etc. det anvisendes vorder. Dermed etc. Hafniæ d. 1 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 788.

1319. **1 Dec. 1658.**

Et Hus paa Holmens Kirkegaard skal nedbrydes og bruges til Opførelse af en Corps de garde.

Til Albertus Mathiesen.

Wij ere naadigst tilfreds, at vores bygmester Albertus Mathiesen maa lade nedbryde det huus, som staar paa Holmens kirckegaard ved den øster muur, som begge hafuen nu er, til at bruge til corps de garden oc anden fornødenhed, saaviit tienlig er. Skrefvet etc. Hafniæ d. 1 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 789.

1320. **1 Dec. 1658.**

Om Afspærring af Havnen mellem Christianshavn og Kongens Bryggers.

Til Nicolaus Helt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du strax med fornøden skiberumme forsiuner hafnen imellem Christianshafn oc Brøggerset, saa at ingen der imellem kand indkomme, om jsén saa

Digitized by Google

stereb vorder, tagendes her udinden ingen forsømmelse, eftersom der paa er høyeste magt anliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 1 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 789.

1321. 2 Dec. 1658.

Om Pallisaderne mellem Christianshavn og Kongens Bryggers.

Til borgemestere oc raad i Christiansshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafver anbefalet, at de pallisater, som staar udi Calleboe, skal optages oc settes igien imellem vort Brøggers oc eders bye, hvorfore j hafver at see flittig til, at ingen af dem bortkommer til anden brug. Dermed etc. Hafniæ d. 2 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 790.

1322. 2 Dec. 1658.

Om Løsladelse af 2 Kvinder, der havde været paa Volden, og om Behandlingen af nogle Fanger paa Blaataarn.

Til Johan Christopher von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at de tvende gamle qvindfolch, som for nogen tid siden paa volden er blefven anholden oc sidder paa det Blaa Taarn, igien maa udkomme, dog at de tilforne udi slotsfogdens oc nogle andre personers nærværelse lofver, sig paa wolden icke meere at skal lade finde under høyeste straf. Desligeste, at h. Corfitz Ulfelds hofmester, som sidder paa det Blaa Taarn, saavelsom fendrichen afg. Gotfried Mickelsens søn maa forskaffes af slotsfogden nødtørftig senge kleder, oc dersom kammeret, hvor de skal sidde udi, det kand taale, skal dennem undertiden gifves steen kul til at varme sig med. Dermed etc. Hafniæ d. 2 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 791.

1323. 3 Dec. 1658.

Amagerne skulle give Agt paa de hollandske Poster.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader anbefale alle Amager jndvaanere, at de i sær paa de poster her for fæstningen, hvor det hollandske folch holder vagt(!). Dermed etc. Hafniæ d. 3 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 791.

Digitized by Google

1324. **3 Dec. 1658.**

Om Anbringelse af Pallisader.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j giører den anordning, at os elskelig oberst Ahlefelt bekommer saa mange tømmermænd, som hand fornøden hafuer til pallisader at sette fra hans post indtil Toldboden, saa oc der foruden femten tømmermænd, som kand forhielpe folckene paa Holmen at optage de pæle, som staar i Kalleboe, som igien skal bruges til pallisader til den plads imellem Christianshafn oc Brøgerset. Dermed etc. Hafniæ d. 3 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 791.

1325. **3 Dec. 1658.**

Om Udlevering af Redskaber til at ise med.

Til Peter Retz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede etc., at j giører den anordning, at os elskelig general lieutenant Schache med forderligste bekommer 1000 gode øxer oc 500 baadshager, som soldatesqven kand hafue at ise med her om fæstningen. Dermed etc. Hafniæ d. 3 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 792.

1326. **3 Dec. 1658.**

Om Anvendelse af ubeboede Huse til Pallisader.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi erfarer, at der skal endnu mangle pallisader paa Christianshafn, saa bede vi eder etc., at j lader wurdere alle de gamle skure oc huuse, som der ere oc ingen udi boer, at de strax til pallisater der sammesteds kand forbruges. Dermed etc. Hafniæ d. 3 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 792.

1327. **3 Dec. 1658.**

Om Indkvarteringen.

Til h. Niels Krabbe, Kørbitz, Oluf Brockenhuus oc de andre stender.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij tilskicke eder herhos de forfattede ruller paa soldatesket her i vor kiøbsted Kiøbenhafn til hest oc foedtz, hvor ofver j tillige med os elskelig general lieutenant Schach saa oc general maior Hans von Ahlefelt i morgen klocken 1 eftermiddag paa det jislandske compagnie hafuer at tilsammen komme oc der paa en rigtig designation at forfatte, paa hvis som til gvarnisonens fornødenhed her i staden uforbigiengeligen behøfves, saa at

Digitized by Google

indqvarteringen der efter uden videre prolongation oc ophold kand werchstellig giøres. Dermed etc. Hafniæ d. 3 decembris 1658.

Ligesaadant bref fich d. Hans Svane, d. Christen Ostenfeld, d. Peder Scavenius, b. Hans Nansen, Christopher Hansen, Find Nielsen, Peder Pedersen, Henrich Müller, Christopher Gabel, Hans Boyssen, borgemestere oc raad paa Christianshafn, Thomas Thomæsen, Jørgen Hansen.

P. S. Paa artigleriets betiente hafver os elskelig general lieutenant Schach eder en rigtig fortegnelse at gifue, hvor efter en hver oc saa efter condition kand forskaffes nøyagtig qvarteer oc underholding.

Til Hans Skach oc Hans von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi hafver tilskicket stendernes deputerte her i staden de forfattede ruller paa soldatesqvet til hest oc foeds sammesteds, til at forfatte der af en rigtig designation, indqvarteringen der efter at ligne oc til ende giøre, thi bede wi dig etc., at du i morgen ved it slet møder paa det jislandske compagnie her i staden, imidlertid at indqvarteringen saaledes forrettet vorde. Dermed etc. Hafniæ d. 3 decembris 1658.

Ligesaadant bref fich Hans von Ahlefelt.

P. S. i Hans Skaches bref:

Paa artiglerie betienterne hafuer du oc at forskaffe rigtig fortegnelse, hvor efter dennem oc forneden indqvartering kand forskaffes.

Sæl. Tegn. XXXIV. 792—93.

1328. 4 Dec. 1658.

Om Tilsyn med de Saarede.

Til Jacob Rothsteen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafuer antaget Diderich Christensen til at hafue indseende med de siuge oc qvæste her i gvarnisonen, oc at annamme hvis til deris underholdning blifuer udgifvet eller forordnet, hvorfore hand hver løfverdag rigtig regnskab paa hver uges indtegt oc udgift skal fra sig lefvere, saa at alting dermed tilbørligen kand tilgaa, thi bede vi dig etc., at du tillige med Thomas Thomesen, vores renteriskrifver, forskrefne regnskaber hver uge for dig tager, dennem at igiennemsee oc efter des befunden beskaffenhed fornefnte Diderich Christensen der for tilbørligen qvitere. Dermed etc. Hafniæ d. 4 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 793.

Digitized by Google

1329. 4 Dec. 1658.

Der maa ingen fra Drager forlade Staden.

Til lieutenant Peter Sadtrou.

Lieutenant Peter Sadtrouer skal ey lade nogen fra Drageer her fra udkomme uden vores egen ordre eller pas under lifs straf, hvor efter hand sig etc. Hafniæ d. 4. decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 793—94.

1330. 5 Dec. 1658.

Udvisning af Træer fra Lunden paa Amager.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du giører den anordning, at af den liden lund paa Amager efterskrefne træer til jldebrand til efterfølgende ved ridefogden oc skov riideren blifuer udviist oc stempelet, nemlig: til vores egen fornødenhed her paa slottet med nogle faa hof tienere 260 træer, raadstuen 15, renteriet 15, danske cancellie 15, tydske cancellie 10, general lieutenant Gyldenlev 4, commendeur Bøcheler 4, general maior von Ahlefelt 3, general maior von Breda 3, obrist Friderich von Ahlefelt 3, afgangne hof marskalcks efterlefverske 2. Til Tøyhuuset 20, Brøgerset 150, Provianthuuset 100, bagerlauget her i byen oc Christianshafn, til slotsskrifveren 5, fire lehnsbetiente, som med skoufningen oc ellers hafuer umage, 8. Til hvilcken ende du forskrefne partier hafver at advare, at enhver paa tienligste middel verer betenckt, hvorledes de best forskrefne træer kand faa nederfaldet, sønderslaget oc hidført, eftersom i denne besverlige tids tilstand formedelst meenighedens adspredelse umbeligt er saadant ved bønderne at lade forrette. Der efter du dig kand vide at rette etc. Hafniæ d. 5 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 794.

1331. 5 Dec. 1658.

Om Indkvartering af Hollændere paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører dend anordning, at de 1½ compagnier Walloner, som nu ere komne udi land fra de hollandske skibe, bekommer qvarteer udi eders bye. Dermed etc. Hafniæ d. 5 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 795.

Digitized by Google

1332. **5 Dec. 1658.**

Om Havnens Forsvar med Skibe.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader prammen oc Lyckepotten vel besette med folch, indtil de kand indkomme, saa at fienden dennem ey sig skulle bemegtige, jligemaade hafuer du oc at lade legge tvende skiberum med stecher paa hver sin side i canalen paa Christianshafn, saa oc den store pram ved Holmen at lade ligge, som den tilforn laa, paa den anden side imod bemelte Christianshafn, herforuden hafver du oc at lade indvæcke de tou smaa chureske skibe wed Høyenhald i Calleboe saa oc andre smaa skibe med stecker langs imellem Tøyhuuset oc Christianshafn. Dermed etc. Hafniæ d. 5 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 795.

1333. **7 Dec. 1658.**

Der maa ikke tilføjes Borgerne Overlast paa deres Planker.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Hwad nærværende vores borgere her udi staden for os underdanigst hafuer ladet andrage, kand du af deris hosføyede underdanigst supplication videre see oc erfare, thi bede wi dig etc., at du alvorligen lader forbyde, at dennem eller andre her i staden ingen ofverlast tilføyes paa deris plancker under tilbørlig oc militariske straf, saa at de ey skal hafue aarsag sig ofver saadant ofvervold at beklage. Dermed etc. Hafniæ d. 7 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 797—98.

1334. **8 Dec. 1658.**

Om den store Prams Bemanding.

Til capt. Hans Horn.

Capt. Hans Horn hafuer strax sine hos sig hafvende folch at lade legge paa vores store pram til den des bedre at forsvare, om fienden derpaa noget ville tentere, oc tij der af at lade forblifve paa den skude, som de nu ere. Dermed etc. Hafniæ d. 8 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 798.

1335. **8 Dec. 1658.**

Om Anholdelse af 2 lybske Skuder.

Til capt. Mathies Melhorn.

Capt. Mathias Melhorn hafver at lade anholde de tou lybske skuder, som fra sundet ankommen ere. Skrefvet etc. Hafniæ d. 8 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 798.

Digitized by Google

1336. 8 Dec. 1658.

Om Udvisning af Træer i Amager Lund.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at du lader udvise af Amager lund til de tolf herværende rigens raad tiufge oc fire træer, nemlig hver tov. Item til hr. Steen Bielcke tou, til vaskerhuuset i haufgen tou, noch general auditeuren Tsherning jt, oc ellers dermed efter forige ordre videre at forholdes. Befalendes etc. Hafniæ d. (8) decembris 1658.

Ligesaadant it bref fich fornefnte Johan Christof von Kørbitz, at lade udvise til dend keyserske gesandt 4 træer, dend polske gesandt 4, Opdam 4 oc Otto Paavisches frue 2. Dat. d. 11 decembris 58.

Sæl. Tegn. XXXIV. 798—99.

1337. 8 Dec. 1658.

Borgmester Peder Pedersen sælger Klæde til Kongen.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j accorderer med os elskelig Peder Pederssen, borgemester i wor kiøbsted Kiøbenhafn, anlangendis 1000 alne klede til soldateschen, oc siden den anordning giører, at samme klede til Baltzer Seckman, skrifver paa vores klede kammer, lefveret vorder. Dermed etc. Hafniæ 8 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 799.

1338. 9 Dec. 1658.

Om Fortegnelse paa alle Heste.

Til borgemestere oc raad udi Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j strax lader optegne alle hvis heste, som hos borgerskabet her i byen findes, ihvem de oc monne tilhøre, oc fortegnelse derpaa i vores cancellie at indlefvere. Dermed. Hafniæ d. 9 decembris 1658.

Ligesaadant bref fich borgemestere oc raad i Christianshafn, jtem bispen oc d. Peder Schavenius om heste hos professorerne oc geistligheden baade i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

Hans Boyssen om heste hos adelen oc alle kongelig betiente baade i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 799.

Digitized by Google

1339. **9 Dec. 1658.**

Om Nedbrydning af et Hus til Anvendelse til en Corps de Garde.

Til Albertus bygmester.

Wores bygmester Albertus Mathiessen hafver strax at lade nedbryde det huus, som os elskelig Jens Lassen etc. Jochum brøger til en corps de garde afkiøbt hafuer, oc uden nogen forhaling paa anordnede sted igien lader opsette. Hafniæ d. 9 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 799.

1340. **11 Dec. 1658.**

Om Nedbrydning af Huse til Anvendelse til Corps de Garder.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom udi denne strenge vinter nødvendigen adskillige corps de garder af nye tømmer at lade forferdige ingen middel til findes, thi bede vi eder etc., at j strax paa vores bygmesters anviisning wed fire mend lader taxere saa mange gamle huuse, som icke bevaanes, som der til behøfves, oc tilholde alle tømmermendene oc muurmesterne her udi staden, dennem at nedbryde oc igien paa anordnede steder opsette. Dermed. Hafniæ d. [11] decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 802.

1341. **12 Dec. 1658.**

Udskrivning af en Skat til Garnisonens Underholdning.

Til stenderne i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom af stenderne her i staden er bevilget tou oc firesinds tiufge tusend, nii hundrede oc firesinds tiufge rix daler til gvarnisonens underholding paa fem maaneders tid, da bede vi eder etc., at j hver paa sin stands vegne pengene, som der til udlofvet er, imod tilbørlig qvitering af eder alle samtlige underskrefne lader annamme oc dennem tilbørligen udgifver til gvarnisonen efter den taxt, som bevilget er, oc de ruller, som rigtigen af officererne er underskrefven, mens dersom nogle af borgerskabet eller anden stand befindes, som icke hafver raad til rede penge, mens heller vil tage oc underholde sin anpart af ryttere eller soldater, da ere vi naadigst tilfreds, at de, som i saa maader ingen rede penge kand gifue, maa af eder quiteris, ligesom de rede penge erlagt hafde, oc rytteren eller soldaten eller deris officerer derimod eder for rede penge igien at qvitere, paa det med alting kand holdes rigtig regnskabs indtegt oc udgift, eftersom en hver paa eders (forsichring) qvitering hafuer at søge vores naadigste forsickring til betaling. Dermed etc. Hafniæ d. 12 decembris 1658.

Digitized by Google

Dette forskrefne bref udgich til efterskrefne alle udi it bref: Lauge Beck, Holger Vind, d. Peder Scavenius, m. Gregers conrector, Hans Boyessen, Jens Sørenssen, Bartholomeus Pederssen, Coert Henrich Mercker, b. Hans Sørenssen oc Jacob Jacobssen, kiemner paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 803.

1342. **13 Dec. 1658.**

Om Udvisning af Træer fra Amager Lund.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du lader dend bager, som bager for skolebørnene, bekomme fire eller fem træer af Amager skov foruden det, som allerede til bager lauget er bevilget, oc ellers dermed efter forige ordre forholdes. Dermed etc. Hafniæ d. 13 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 803—04.

1343. **14 Dec. 1658.**

Om Aabning af Mette Rodes Bo.

Til Waltpurger.

Wores slotsfoget Jochum Waltpurger hafuer at obne Mette Roedes, afgangne Morten Pletzinsses, boe oc cammer oc saaviit af hendes, som under forseigling findes. Skrefvet etc. Hafniæ d. 14 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 804.

1344. **14 Dec. 1658.**

Om Udbetaling af Skatten til Soldaternes Underhold.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j anvende eders muligste flid til, at de fem maaneders udlofvede forstrechning af borgerskabet her i staden til soldatesqvens underholdning kunde udi rede penge til veye bringes oc lefveres, paa det de icke skulde hafue sig at undskylde, naar deris vagt oc toug forsømmet blifver, oc hafve aarsag at gaa fra voldene deris underholdning at søge, hvor udofver voldene kunde staa ledige oc letteligen ulycke i disse tider foraarsages. Dermed etc. Hafniæ d. 14 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 804—05.

1345. **14 Dec. 1658.**

En anden Fændrik beskikkes i Johan Lehns Sted.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom os elskelig Johan Lehn, borger oc indvaaner her i staden, er blefven forordnet til at vere

Digitized by Google

ældste forstander i dend tydske kircke, da bede vi eder etc., at j en anden lader forordne til at vere fendrich under compagniet udi hans sted, som der til findes dychtig. Dermed. Hafniæ d. 14 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 805.

1346. 16 Dec. 1658.

Marcus Meibom skal gendrive det svenske Manifest.

Til Marcus Meybomius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du dig foretager at refutere den svenske manifest, som paa engelsk er udgaaen. Dermed etc. Hafniæ d. 16 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 805.

1347. 18 Dec. 1658.

Om Regnskab for Skatten til Garnisonens Underholdning.

Til stenderne i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efter som vi erfarer, at den eder anbefalede commission for des mengde vitløftighed foraarsager, da hafver vi naadigst for got anseet, at os elskelig Lauge Beck oc Holger Wind tillige med os elskelig Christopher Gabel at skal holde rigtig indtegt oc udgift paa bemelte penge, som en hver af eder paa sin stands wegne lefveret vorder, thi hafuer j en hver paa sin stands vegne, som forskrefvet staar, pengene at indsamle oc til dennem, som forskrefvet staar, imod tilbørlig qvitering lefvere, saa at de dennem kand hafve samlet i en cassa oc dennem til soldatesqvens oc gvarnisonens fornødenhed efter haanden udgifve oc os siden derfor tilbørlig rigtighed giøre, oc paa saadan deris trendes qvitering hafuer en hver stand siden nøyachtig qvitering hos os at søge, hvor effter en hver af eder, saavit det vedkommer, sig kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 18 decembris 1658.

Dette bref udgich til Lauge Beck, Holger Vind, d. Peder Scavenius, Jm. Gregers conrector, Hans Boyessen, Jens Sørenssen, Bartholomeus Pederssen, Cort Henrich Mercker, b. Hans Sørenssen oc Jacob Jacobssen, kemner paa Christianshafn, alle udi it bref.

Til Lauge Bech, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi erfarer vores forige commission om de 80980 rixdr., som til gvarnisonens underholding paa fem maaneders tid her udi staden forstragt er, for des mengde af personer vitløftighed at foraarsage, da hafver vi naadigst for got anseet, at j paa samme penge skal holde rigtig indtegt oc udgift, thi

Digitized by Google

bede vi eder etc., at j paa samme penge holder rigtig indtegt, efter som de efter haanden af stenderne lefveres, oc en hver derfor tilbørligen qviterer, hvor efter de siden vores naadigste forsickring til betaling hafuer at søge, siden hafuer j samtligen oc tilhaabe bemelte penge til gvarnisonen igien at udgifue efter dend bevilgede taxt oc de ruller, som af officererne rigtig ere underskrefven, saa at j derfor, naar paa fordres, kand giøre rigtig rede oc regnskab. Dermed etc. Hafniæ d. 18 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 805—07.

1348. 19 Dec. 1658.

Om Hø, der er indkommet fra Falster.

Til Christian Wiborg.

Wores foder marskalck Christian Wiborg hafuer med vores wognmesters Duponts rustvogne at lade indføre oc annamme, hvis høe fra vort land Falster hidskicket er, oc det lade indlegge i den hvelving i Proviantgaarden, hvor der pleyer at rides, oc nøgelen til sig tage, dog hafuer hand at lade fornefnte vores wognmester Dupont tou gode bønder læs deraf bekomme, saa oc vores plitzfogder tou bønder læs. Desligeste af hvis hachelse, som der findes skal, dennem oc en andeel lefveres, mens det øfrige med høet at forvares oc ingen noget deraf uden vores naadigste ordre at bekomme lade, oc paa hvis i saa maader annammes, hafuer hand sin qvitering at udgifve. Skrefvet etc. Hafniæ d. 19 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 808.

1349. 19 Dec. 1658.

Om Udlaan af Borgernes Heste til Hans v. Ahlefeld.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wii bede eder etc., at j taler med borgerskabet her i staden, at de undertiden wille laane os elskelig Hans von Ahlefelt etc. deris hester, naar hand dennem begierer til nogen parti eller udfald dermed at giøre, hvor efter hand dennem igien hver sin eyermand skal lade tilstille. Dermed etc. Hafniæ d. 19 decembris 1658.

Ligesaadant bref fich borgemestere oc raad paa Christianshafn om borgerskabetz heste der, rector oc professorerne om professorernes heste, bispen om ministerij heste, marskalchen om Amagernes heste, Hans Bøyessen om adelens oc kongelig betiente deris heste.

Sæl. Tegn. XXXIV. 808—09.

Digitized by Google

1350. 19 Dec. 1658.

Om Penge til de syge og saarede Soldater.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j alvorligen derofver lade holde, at hvis penge, som til de siuge oc qvæste soldater udi kirckerne her i staden samles, blifver til forstanderen Diderich Christensen lefveret, saa hand dennem til bemelte soldaters underholding kunde anvende, paa det at bemelte forstander icke der ofver skal nødvendigen vere foraarsaget, borgerne self udi logementerne deris siuge soldater at lade ofver antvorde, oc eftersom erfares, en stoer deel penge af bemelte kircker til de qvæste hollender soldater at vere oppebaaren, da hafuer j den anordning at giøre, at samme penge enten igien vorder erlagt, eller oc de senge, som til de hollandske soldater er lefveret, at maa, efter haanden som de restitueret vorder, bemelte forstander Diderich Christensen blifve for vederlaug tilstillet. Dermed etc. Hafniæ d. 19 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 809.

1351. 20 Dec. 1658.

Om Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j forskaffer de officerer oc gemeene knegte fornøden qvarteer her udi byen, som endnu ingen qvarterer hafuer. Dermed etc. Hafniæ d. 20 decembris 1658.

Ligesaadan bref fich bispen, rector oc professorerne samt Hans Boyessen.

Sæl. Tegn. XXXIV. 809.

1352. 20 Dec. 1658.

Om Registrering af Peder Vibes Bo.

Til Jacob Rothsteen oc Jørgen Krabbe.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j strax obner afgangne Peder Wibes efterladte boe oc hvis brefve oc løsøre, der findes, rigtig registerer oc det under eders hænder fra eder gifue beskrefven, som j agter at forsvare. Dermed etc. Hafniæ d. 20 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 809—10.

1353. 20 Dec. 1658.

Om H. O. Herings Vielse i Hjemmet.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at vi naadigst tilfreds ere, at j maa lade Henrich Otto Hering hiemme i huuset

Digitized by Google

vies til sin trolofvede fæstemøe. Dermed etc. Hafniæ d. 20 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 810.

1354. 21 Dec. 1658.

Om Vejrmøllen ved Toldboden.

Til Albertus Mathiæsen, bygmester.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores bygmester Albertus lader wurdere den veyer mølle med ald des tilhørende, som staar ofven paa det huus ved vores Toldbode. Skrefvet etc. Hafniæ d. 21 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 810.

1355. 21 Dec. 1658.

Om Beslag paa de Skuder, der ikke ville betale for Vækning.

Til h. Henrich Bielcke.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j lader giøre beslag paa alle de skuder, som her i hafnen ere indvecket, indtil de betaler dennem, som wecket hafuer. Dermed etc. Hafniæ d. 21 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 810—11.

1356. 21 Dec. 1658.

Om Forstrækningen til Garnisonens Underhold.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst hafuer anbefalet os elskelig Lauge Beck, Holger Wind oc Christopher Gabel etc. at holde rigtig indtegt oc udgift paa de penge, som til gvarnisonens underholding paa fem maaneders tid udlofved er oc, naar de, som saadan forstrechning giører, deris qvitering hafver at fremvise, skal dennem videre vores forsickring blifue lefveret, til hvilcken ende dennem naadigst oc saa befalet er, moed en hvers revers, som penge forstrecke vil, qvitering at udstede paa den gandske sum, som udi fornefnte 5 maaneder udgifues skal, oc skal samme forstrechning beregnes oc angaa for dend 1 decembris sidst forleden; eftersom oc stendernes deputerede hos os underdanigst hafuer ladet anholde, at dennem maatte iligemaade med cronens goedtz betales hvis forstrechning, som fra dend 7 septembris i saa maade til soldateschets underholding giort er, saa eragter vi icke saadant udi disse tider for adskillige aarsager at kand bevilges, mens vil os derpaa naadigst i sin tid widere resolvere, hvilcket j en hver, som wedkommer, til effter-

Digitized by Google

retning hafuer at forstendige lade. Dermed etc. Hafniæ d. 21 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 811.

1357. 22 Dec. 1658.

Om Fritagelse for at staa aabenbar Skrifte.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom Povel Larsen, skomager, for os underdanigst hafuer ladet andrage, hvorledes sognepræsten hannem oc hans hustru ey til sacramentet skulle wille annamme, førend de aabenbar skriftemaal udstaaed hafuer, formedelst hans hustru skal vere kommen for tilig i barsel seng, da efterdi for os underdanigst beviist er, at samme hendes foster icke sin fulde tid hos moderen hafver veret, som det sig i saa maader burde, ere vi naadigst tilfreds, at de for aabenbar skrifte maa vere forskaanet, der efter j eder kand wide etc. Befalendes etc. Hafniæ d. 22 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 813.

1358. 23 Dec. 1658.

Om Køb af gamle Skuder til Ildebrændsel i Corps de Garderne.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst begiere, at du dig paa vore vegne, for ringeste priis mueligt er, tilforhandler trei eller fire gamle skuder eller skiberumme til at bruge til brende ved i corps de garderne her paa voldene, hvorfore vi dig, for hvis du derfore efter beviis udgifuer, igien ville lade betale. Befalendes etc. Hafniæ d. 23 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 813—14.

1359. 23 Dec. 1658.

Om Anvendelse af gamle Huse til Corps de Garder.

Til Hans Skach oc borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du strax lader afbryde de gamle wurderede skure oc huuse i wor kiøbsted Christianshafn, som icke beboes, de undtagen, som Karen, afgangne Jacob Madtzens, tilhører, oc det tømmer oc deller, derudi findes oc døgtig ere, til corps de garder at forbruge, mens det øfrige saavelsom steene oc andet, som i huusene findes, udi forvaring paa et sær sted henligge lade. Dermed etc. Hafniæ d. 23 decembris 1658.

Borgemestere oc raad i Christianshafn finge ligesaadant it bref som dette d. 28 decembris nest efter.

Sæl. Tegn. XXXIV. 814.

Digitized by Google

1360. 24 Dec. 1658.

Om Indkvartering paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc, at j forskaffer maior Ketzier nogle dage indqvartering oc huuserum udi eders bye indtil paa videre naadigst anordning. Dermed etc. Hafniæ d. 24 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 814.

1361. 28 Dec. 1658.

Om Levering af Proviant til flere Artilleribetjente.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at efterskrefne vores artillerie betiente, nemlig maior Abraham Buchvitz, lieutenant Niels Borressen, fyervercker Johan Etterssen, attollerie folch Torben Svendsen oc Hans Christensen, gemeene knegte Johan Feiveck, Johan Joenssen oc Christen Peterssen, af vores Provianthuus bekommer 14 dages proviant, hvilket oc saaledes paa beherige steder udi regnskaberne skal vorde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ d. 28 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 817.

1362. 28 Dec. 1658.

Om Anvendelse af en Brander til Brænde.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa lade afbryde dend branders, som ligger paa grunde, til at bruge til brende ved udi dine corps de garder. Dermed etc. Hafniæ d. 28 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 817—18.

1363. 29 Dec. 1658.

Om Garnisonens tilbørlige Behandling.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Eftersom for os underdanigst er blefven andraget, at afgangne Knud Vandkigers hustru skal hafue udiaget en soldat, som siden af kuld skal were død oc ihiel frossen, da bede vi eder oc wille, at j eder om des eigentlig beskaffenhed erkyndiger oc dem, som skylden hos findes, tilbørligen lade straffe. Herhos hafuer j oc saadan forneden anordning at giøre, at gvarnisonen her i staden tilbørligen blifuer indqvarteret oc bekommer huusleye, saa de icke herefter, som hid indtil skeed er, skulle af frost oc kuld forderfves oc gandske gaa

Digitized by Google

tilgrunde, saa at det uden videre forhaling kand i verch settes. Herforuden hafuer j en hver borger her i staden at tilholde, at de hafver tou eller trei par jissporer udi forraad til at bruge, om forneden giøres voldene udi en hast at søge, om nogen uformodelig fiendtlig anfald skulle paakomme. Dermed etc. Hafniæ d. 29 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 818—19.

1364. **29 Dec. 1658.**

Om Kørsel af Brænde fra Amager.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc de andre stender.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j af borgerskabet her udi staden, som heste oc vogne hafuer, paa vore vegne begierer, at de os dennem, naar paafordres, ville laane til at indhendte fra vort land Amager hver it læs brende ved til vores brøgerses fornødenhed. Dermed etc. Hafniæ d. 29 decembris 1658.

Ligesaadant bref fich Hans Boyessen om adelens oc kongelig tieneres vogne, jtem borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXIV. 819.

1365. **29 Dec. 1658.**

Om Officerernes Løn.

Til Lauge Beck, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom vi kommer i erfaring, at faa penge indkommer af dend sidste stendernes udlofvede forstrechning til gvarnisonens underholding her i staden, saa hafuer j indtil paa videre anordning efter den giorde distribution at assignere enhver officerer, hos hvem de penge skal annamme, hver paa sit regiment, oc naar saadanne officerernes qvitering fremvises, da maa j en hver siden der paa qvitere til endelig afreigning, lige saavel som de eder self pengene lefveret hafde, hvor paa en hver forsichring hos os kand hafue at fordre. Dermed etc. Hafniæ 29 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 819.

1366. **29 Dec. 1658.**

Om Hans Nansens og Kristoffer Hansens Forstrækning.

Til Lauge Beck, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij tilskicke eder herhos fortegnelse paa noget goedtz, som os elskelig Hans Nanssen oc Christopher Hanssen, begge borgemestere her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn, underdanigst til paant ere begierendes imod forstrechning til gvarnisonens underholding her udi staden, thi hafuer j dennem paa samme goedtz at forsickre, saa de der paa, naar pengene lefveret er oc de eders qvitance der

paa fremviser, vores skiede kand bekomme. Dermed etc. Hafniæ d. 29 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 819—20.

1367. 29 Dec. 1658.

Om Tilførsel fra Smaalandene.

Til Søren Orning.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wij bede dig etc., at du krydtzer imellem Stefns klinte, Grønsund oc Smaalandene, saa at de Lybsker oc andre, som vil giøre tilførsel af proviant hid eller andet, icke af fiendens capere skulle blifue forhindret eller borttagen. Dermed etc. Hafniæ d. 29 decembris 1658.

Sæl. Tegn. XXXIV. 820.

1368. 1 Jan. 1659.

Studenterne holde alene Vagt om Natten.

Til rector oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i tilholder samptlig studenterne her i staden, at de med deris gewehr lader sig finde om natten udi beredskab paa de stæder, som os elskelig Hans Skack dennem anvisendes vorder, saa lenge denne frost oc winter warer, om noget fiendtligt u-formoedendes i en hast skulle paakomme, at de da kunde secundere, hvor fornøden giøres, mens om dagen maa en hver sig igien hiem begifve udi sit losemente, til hvilchen ende wi oc naadigst hafver anbefalet os elskelig Mogens Krag at være tilstæde hos dennem med saa mange af de forige dennem tilforordnede officerer, som her nu tilstæde er, tagendes herudinden ingen forsømmelse. Vi ville det imod en hver wed gifven tiid oc leylighed med kongelig naade oc gunst igien wiide at erkiende. Befalendes ete. Hafniæ 1 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 1.

1369. 1 Jan. 1659.

Om Nattevagten.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi beede etc., at i formaner wores kiere oc troe borgerskab her i staden, at de flittig, om natten i synderlighed oc naar nogen allarm paakommer, lader sig finde paa woldene med alle deris husgesinde, som kand bære gewær, saa de kand wære udi beredskab, om noget fiendtlig skulle paakomme. Iligemaade hafver i oc at tilholde samptlige kiøbsvennene, handtwerchs svennene oc andre unge karle her i staden, at de med deris gewehr under deris

Digitized by Google

forige officerer lade sig finde udi goed bereedskab om natten, saa lenge denne frost warer, paa de stæder, hvor os elskelig Hans Skach dennem forordnendes vorder. Tagendes herudinden ingen forsømmelse. Wi wille det igien imod en hver wed dertil gifven tiid etc. Befalendes etc. Hafniæ 1 januarij 1659.

Ligesaadant bref fich borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 1—2.

1370. 3 Jan. 1659.

Tømrere og Murere skulle møde paa Slotspladsen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i lader giøre dend anordning, at alle tømmermænd med deris svenne oc murmesterne med deris svenne i morgen tillig wed otte slet møeder herpaa Slodzpladsen, hvor de videre om vores naadigste villie skal vorde forstendiget. Dermed etc. Hafniæ 3 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 2.

1371. 3 Jan. 1659.

Om Indkvartering paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

Vi beede etc., at i forskaffer os elskelig general mayor Adolph Fux quarteer udi eders bye, effter som hand der indtil paa videre naadigst anordning er forordnet at accomodere. Hafniæ 3 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 2.

1372. 3 Jan. 1659.

Ingen maa gaa udenfor Portene.

Til bispen.

F. 3. Wi beede etc., at i tilholder præsterne her udi staden, at de af prædichestoelene forkynder, at ingen sig uden porterne her for staden maa lade finde, wære sig quinde eller karls person, med mindre de wil holdes for speidere. Dermed etc. Hafniæ 3 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 2.

1373. 3 Jan. 1659.

Om Salg af Korn til Studenternes Bespisning.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i lader selge korn af Proviantthuuset for hundrede rixdr., i til magnificens hafver at lefvere, som dennem til studenterne skal uddeele, at en hver bekommer en rixdr. Dermed. Hafniæ 3 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 2.

Digitized by Google

1374. 4 Jan. 1659.

Kongen bemægtiger sig flere hollandske Skibe med deres Ladning.

Til nogle hollandske skippere.

F. 3. Wores naadigste willie oc begiering er, at schipper Claus Gojses von Dockum i Friisland læser i sit schib oc sin indehafvende lading til vores proviant schrifver Hans Hansen lefverer, tagendes derpaa hans beviis, hvoreffter wi siden hans principaler nøyagtig wille lade betahle. Skrefvet Hafniæ 4 januarij 1659.

Ligesaadan bref udgich til Reyer Petersen von Horn. Noch Jan Jansen Schoemacher von Enchhusen. D. 6 dito blef noch otte forferdiget, mens gifven rum til naufnene, oc Hans Hansen lefverit. Siden blef nafnene indsat i disse effterskrefne, nemblig Cornelius Jacobsen von Colberch, Reyer Peitersen af Horn, Cornelius Jansen Pav. af Field fra Lybeck, Jan Lolles fra Harling, Eycken Harsen fra Weenhuusen. 19 januarij bekom forskrefne Hans Hansen ordre til Cornelius Corneliusen, jtem samme dag 2de ordre, hvorudi war gifvet rum til naufnene. D. 29 januarij ligesaadanne ordre til Cornelius Jansen Pave.

Sæl. Tegn. XXXV. 3.

1375. 4 Jan. 1659.

Om Genoprettelse af den norske Post.

Til Othe Krag oc Peiter Reedz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Vi beede etc., at i os elskelig Sellius Marselius etc. oc dend norske postmester for eder fordrer oc af dennem erfahrer, hvad imellum dennem passeret er, det norske postwerck angaaende, saa oc paa hvad maniere de eragter dend norske post w-feilbarligen best at kand komme til at gaae. Hafniæ 4 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 3.

1376. 5 Jan. 1659.

Om syge Folk paa Søren Ornings Skib.

Til Søfren Orning.

Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at de passagerer oc singe folch, som du paa schibet hafver, maa i land lades, dereffter du dig kand wiide at rette. Befalendes etc. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 4.

Digitized by Google

1377. **5 Jan. 1659.**

Om Levering til Hofholdningen af Fødevarer, der ere købte i Smaalandene.

Til Mickel Langemach.

F. 3. Wi bede dig oc naadigst wille, at du forunder os for betaling til vores hofhaltnings fornødenhed 65 sider flesk oc toe tønder smør, af det som du dig udi vore lande Laalland oc Falster hafver tilforhandlet. Dermed. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 4.

1378. **5 Jan. 1659.**

Om Generalauditørens Kvarter.

Til Lauge Bech, Holger Wind, Christopher Gabel oc borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi kommer i erfaring, at os elskelig Povel Skerning, wores general auditeur, hos professorerne her i staden skal wære indquarteret, hvilchet skal wære langt af weyen, efftersom hand hafver idelig at bestille til hofve hos os, saa er wores naadigste willie oc befaling, at i mager det saa, at hand blifver udi det quarteer, som hand hidindtil hafver hafft, heldst effterdi wertinden med hannem til freds er, saa at dend oberste leutenant, som er assignerit quarteer paa det sted, hvor bemelte Scherning logerer, igien bekommer quarteer endten hos professorerne udi hans stæd eller oc it andet stæd her i staden. [Iligemaader hafver i at lade bemelte auditeur bekomme hans resterende maanetzpenge fra dend 12 decembris sidst forleden]. Dermed etc. Hafniæ 5 januarij 1659.

Ligesaadant bref fich borgemestere oc raad, mens dette blef udlugt [ ].

Sæl. Tegn. XXXV. 4.

1379. **5 Jan. 1659.**

Om Korn til Soldaternes Underholdning.

Til rendtemester.

Wor synderlig gunst tilforn. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at i maa selge korn af vores Proviant huus for 2000 rdr., hvilche i siden til os elskelig Lauge Bech, Holger Wind oc Christopher Gabel hafver at lefvere til soldateschetz underholding her udi staden imod deris quitering. Dermed etc. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 4.

Digitized by Google

1380. 5 Jan. 1659.

Flere Officerer faa en Maaneds Sold i Korn.

Til rentemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i lader efftershrefne officerer af oberste Quidtzous regimente hver bekomme en maanetz besolding af korn paa vores Proviant huus, nemblig major Christen Wendelboe, lieutenant Christian Horn, fenrich Niels Tiørlund, sergiant Mathias Smidt, fourier Thomes Øhrsted, gefrider Hans Madzen, tambur Niels Clemmedsen oc Michel v. Wester saa oc capitain Marckus Vendelboe, lieutenant Hans Hansen, fenrich Johan Friderich, sergiant Ifver Raffnn, gefrider corporal Otte Kierulf, corporaler Clemmed Nielsen, Jens Mørck, munsterskrifver Mickel Søfrensen, tambur Pofvel Hanssen oc Christen Aalborg, noch Peder Nick, corporaler, hvilchet oc saaledis imod quitering paa tilbørlige stæder skal vorde gotgiort. Dermed. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 5.

1381. 5 Jan. 1659.

Karen Morten Sorgs faar Korn fra Provianthuset.

Til Hans Hansen.

F. 3. Wores proviant schrifver Hans Hansen hafver at lade Karen, afgangne Morten Sorgs, paa hindes hosbunds resterende løn bekomme proviant af wores Proviant huus for 20 rd., tagendes derpaa hindis beviis, hvoreffter det i regenskaberne paa tilbørlige stæder skal worde gotgiort. Skrefvet. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 5.

1382. 5 Jan. 1659.

Om de unge Karles Vagttjeneste.

Til Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst hafver anbefalet borgemestere oc raad at tilholde samtlige kiøbsvenne, handtwerck svenne oc andre unge karle, at en hver med deris gewehr under deris forige officerer lader sig finde om natten, saalenge denne windter oc frost paastaar, udi goed beridskab paa de stæder, hvor os elskelig general leutenant Hans Schach dennem commenderendis worder, saa bede vi dig etc., at du hafver flittig indseende oc giører dit beste til, at de hver nat, som forskrefvet staar, paa forordnede stæder moeder til at secundere, om noget fiendtlig paakommer. Dermed etc. Hafniæ 5 januarij 1659.

Digitized by Google

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Viid, at wi naadigst hafver anbefalet borgemestere oc raad, at de skulle tilholde samtlige kiøbstæderne (!), handtverch svenne oc andre unge karle, saavelsom professorerne at tilholde studenterne her udi staden, at en hver med deris gevehr under deris forige officerer lader sig finde udi goed bereedskab om natten, saa lenge denne windter warer, hvorfore de hafver at ordinere dennem de pladzer, hvor de skal holde udi reserve til at secundere, om noget fiendtligt paakommer. Dermed etc. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 5—6.

1383. 5 Jan. 1659.

Om Hans v. Ahlefelds Kvarter.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig general major Hans von Alefeld for os hafver klaget, at hannem hans quarteer er opsagt, saa bede vi eder etc., at i mager det saa, at hand endten beholder det quarteer, som hand hafver, eller oc at hand bekommer it andet. Dermed etc. Hafniæ 5 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 6.

1384. 6 Jan. 1659.

Borgerskabets Heste skulle staa til H. v. Ahlefelds Raadighed.

Til stenderne i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Helse eder alle oc en hver, af hvad stand i vere kand oc maa af indwaanerne her udi vor stad Kiøbenhafn. Wider, at wores naadigste begiering er, alle oc en hver af eder, som hafver heste her udi byen effter forige ofvergifven liste, bryggere oc bagere undtagen, lader os elskelig general mayor Hans von Ahlefeld vere dennem følgagtig, naar hand derom begierendes vorder til at giøre wagt oc toug med saa oc anden tieniste, men naar saadan rith, som forskrefvet staar, er skeet, skal en hver igien sin hest tilstilles. Hafniæ 6 januarij 1659.

S. . Tegn. XXXV. 7. Brevet til Christianshavn udstædtes 14 Jan.

1385. 6 Jan. 1659.

Der skal optages Liste over alle, der kunne bære Vaaben.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst ville, at i strax lader visitere udi alle husene her udi staden, ingen undtagen,

Digitized by Google

huus fra hus, der udi antegner alle oc en hver, som ere saa stoere, at de kand bære gewehr, oc hvor mange der findes udi it hver huus, saa oc med hvad gewehr dend kand gaa til volds, oc siden lefverer det schrifftlig fra eder udi vores cancelie, paa det wiides kand, hvor mange døgtige mandkøn her findes udi byen til at giøre tieniste imod fienden, oc derefter en hver sin post effter dend quartier, som de ere udj, anwises. Dermed etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 7.

1386. 6 Jan. 1659.

3 Skærbaade skulle holdes til Rede ved Toldboden.

Til hr. Henrich Bielche, Niels Juel oc Jørgen Biørnsen.

Wor synderlig gunst tilforn. Vi bede dig etc., at du altid herefter lader holde trende skierbaade udi bereedskab wed Toldboeden her for staden med en døgtig schibs lieutnant saa oc en styrmand oc sex roerkarle oc tilbørlige aarer til hver baad, saa at de altid kand wære ferdige, naar wi noget kand hafve at befale, tagendes ingen forsømmelse her udinden. Befalendes etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 7—8.

1387. 6 Jan. 1659.

Løfter for de Studenter, der ere villige til Vagttjeneste.

Til rector oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi erfahring, at studiosi her udi staden sig skal weigre, til wores saawelsom deris egen befrielse at tage gewæhr oc wære om natten i reserve effter vores forige naadigste befalling, om noget fiendtlig paakom, da hafver i en hver effter dend af eder ofvergifven roulle alworligen at tilholde, at de werer tiltengt, udi disse forstaaende mørche nætter at lade sig finde hos deris tilforordnede officerer udj bereedskab, saa fremt at de nogen benificiis oc forfremmelse her i riget agter at niude, men dennem, som sig herimod motvilligen anstiller, hafver i at antegne och os det at tilkiende gifve, paa det at mand kand kiende de u-villige for de willige, efftersom wi en hvers willighed i saadanne tilfald, naar leylighed dertil gifves, med kongelig naade igien wil viide at erkiende. Dermed etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 8.

1388. 6 Jan. 1659.

Om Levering af Proviant for 2 Maaneders Sold af Provianthuset.

Til rendtemester.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi beede eder oc naadigst ville, at i lader vores fuder marskalch oc hver af vores endspendere

Digitized by Google

bekomme proviant af vores Proviant huus for saa meget, som 2 maaneders besolding sig kand bedrage, effter dend roulle, som af vores hof marskalch worder underskrefvit. Dermed etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 8.

1389. **6 Jan. 1659.**

Om Agtpaagivenhed med Kæderne paa Gaderne og Brandvagten.

Til Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du forordner nogle visse personer, som kand tage vare paa kederne her paa gaden, at de icke ligger indfrosen, saa oc dennem at spende, om noget paakommer. Iligemaader hafver du ocsaa at lade forsterche brand-vagten her i staden i disse merche nætter, saa at mand for faren kand wære desto sichrere. Dermed skeer vor willie. Befalendes etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 8—9.

1390. **6 Jan. 1659.**

Udkommandering af Orlogsskibe imod nogle svenske Skibe.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi erfaring, at nogle svenske skiibe schal være seiglet her forbi, da bede wi dig etc., at du dig strax begifver paa det schib, Johannes kaldet, tagendes til dig de orlogs schibe, som dend hollandske admiral os elskelig Opdam af sine commenderendes vorder, oc dermed udseigler til at søge bemelte svenske skiibe oc dennem endten for deris forehafvende at forhindre eller oc ald anden muelig afbrech at giøre. Dermed etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi beede dig oc naadigst wille, at du lader os elskelig Niels Juel etc. wære følgagtig tredufve soldater til at besette det schib, som hannem er anbefalet at udseigle med. Dermed etc. Hafniæ 6 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 9.

1391. **7 Jan. 1659.**

Om Isning paa Peblingeseen.

Til Hans Bøyesen oc bispen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi beede etc., at du lader tilsige alle vores hofbetiendte, at enhver udj morgen lader møede en person eller fleere effter deris leilighed med øxer, bodzhager eller deslige

Digitized by Google

behørige reedskab til at vecke oc iise paa Peblinge søen herfor staden, effthersom vi det eragter fornøden oc gafnligt at være. Dermed etc. Hafniæ 7 januarij 1659.

Ligesaadant bref fich bispen om ministerium.

Sæl. Tegn. XXXV. 9.

1392. 7 Jan. 1659.

Om Batteriet bag Kongens Bryggers.

Til Tousaint Blafort.

F. 3. Efftersom wi befinder, at posten wed batteriet bag Brøger huuset oc indtil arbeids staldene tilbørligen iche kand blifve besat med de 9 soldater oc Brøgersets betiendte, da wille vi hermed alvorligen hafve befalet, at effterskreffne skal der sammesteds indtil paa videre anordning holde wagt hver nat, nemblig half parten af alle vores saavelsom vores elskelig kiere gemahls dronningens ride staldfolch saavelsom kudskerne, fire af proviant schrifvernes tiennere, toe af rust wogen staldene oc trei af arbeids wogen staldene, hvilche fornefnde personer wores oberst lieutnant Tousainct de Baufort hafver paa forskrevfne plads at anordne, oc ingen af dennem sig derudi at veigre. Under wor hyldest oc naade. Gifvet. Hafniæ 7 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 9—10.

1393. 7 Jan. 1659.

Om Vagt paa Rosenborg hos den svenske Rigsraad Sten Bjelke.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wi beede dig oc naadigst wille, at du anbefaler foeder marskalch, at hand strax ordinerer toe eller fiire af vores eenspandere, som med deris gewæhr til foeds paa Rosenborg nat oc dag hos dend svenske rigens raad Steen Bielche kand holde wagt uden for gemackerne oc i synderlighed flittig at gifve agt, at ingen, som icke wel er kendt eller oc af slig condition, at om hannem indted fortencheligt er at præsumere, tillades at maa gaa ind eller ud hos hannem eller hans folch, i synderlighed ingen gemeen soldat eller anden gemeene folch her af byen, som lettelig kunde lade sig bestiche med penge, kundskab eller brefve frem eller tilbage at føre, til hvilchen ende fornefnte foeder marskalch hafver sig self undertiiden en gang hver dag derud at begifve, wagten at visitere oc fornemme, hvem der sammesteds ind oc ud passerer. Dermed etc. Hafniæ 7 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 10.

Digitized by Google

1394. 7 Jan. 1659.

Om Vagt paa Volden af det nys udskrevne Mandskab.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst hafver anbefalet os elskelig borgemestere oc raad her i staden at lade udi it hvert huus, ingen undertagen, anteigne, hvis døgtig mandkiøn der findes, som kand giøre tieniste imod fienden oc ey allereede sine poster paa volden hafver. Til hvilchen ende wi naadigst hafver anbefalet os elskelig Christian Vendelboe etc., samme folch at antage oc dennem med sine under officerer exercierer, saa hand med dennem kand wære udj beredskab oc reserve, naar fornødenhed det udkræfver. Thi hafver du hannem en wisse sted herpaa voldene at udwiise, hvor du eragter det mest fornøden, at hand sig med samme folch skal lade finde. Dermed etc. Hafniæ 7 januarij 1659.

Til Christian Wendelboe.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at etc. udi it hvert huus her i staden, ingen undertaged, at anteigne, hvis døgtig mandkiøn der findes, som kand giøre tieniste imod fienden oc ey allereede sine poster paa voldene hafver. Thi hafver du samme folch at antage oc dennem i disse tider med dine under officerer excercere, saa at du med dennem kand wære udi beredskab oc reserve, naar fornødenhed det udkrefver eller allarm skeer, paa de stæder os elskelig Hans Skach dig anwisendes worder. Dermed etc. Hafniæ 7 januarij 1659.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effttersom i hafver bekommet wores naadigste befaling, at lade udi it hvert huus her i staden, ingen undertagen, antegne, hvis døgtige mandkiøn der findes, som kand giøre tieniste imod fienden, saa hafver wi naadigst anbefalet os elskelig Christian Wendelboe etc., samme folch at antage oc dennem i disse tiider med sine under officerer excercere, sae at hand med dennem paa it wisse sted kand wære udi beredskab oc reserve, naar fornødenhed udkrefver. Dermed etc. Hafniæ 7 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 10—12.

1395. 8 Jan. 1659.

Om Forstrækningen til Garnisonens Underhold.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn, de høylærde oc kongelig betiendte.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Effttersom wi kommer udi erfaring, at militien her i staden blifver afkortet udi dend første manet af de udlofvede fem maaneder, hvis de tilforne bekommet hafver, saa

Digitized by Google

bede vi eder etc., at i hos commissarierne clarerer de fiire maaneder oc penge lefverer eller mod deris assignation tager, men hvis billig afkortning [i] med rette siden kand hafve at prætendere, ere wi naadigst tilfreds at maa blifve eder gotgiort udi dend sidste maanet af de 5 maaneder, som udlofvet er. Hafniæ 8 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 12.

1396. **8 Jan. 1659.**

Jørgen Bjørnsen faar Udlæg i Jordegods for sin Forstrækning til Garnisonens Underhold.

Til Lauge Beck, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi tilskiche eder herhos fortegnelse paa noget goeds, som os elskelig Jørgen Biørnsen etc. underdanigst til pandt er begierendes imod forstrechning til guarnisonens underholding her i staden. Thi hafver i hannem paa samme goeds at forsichre, saa hand derpaa, naar pengene ere lefverede oc hand eders quitance derpaa fremwiser, wores skiøde kand bekomme. Hafniæ 8 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 12.

1397. **8 Jan. 1659.**

Om Salg af ubrugelige Vaaben paa Tøjhuset.

Til Peiter Kalthof.

Wores naadigste willie oc befaling er, at vores tøymester Peter Kalthof skal lade taxere oc vurdere, hvis gammelt oc u-brugeligt gewehr, som paa wort Tøyhuus findes, oc dereffter det for dend priis, det vorder taxerit fore, til os elskelig Henrich Wurger at lade lefvere oc derom med hannem ligesom tilforne slutte kiøb. Skrefvet. Hafniæ 8 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 12.

1398. **8 Jan. 1659.**

Om Udlevering af Vaaben til Studenterne og Haandværkssvendene.

Til Peter Kalthof.

F. 3. Vores naadigste etc., at vores tøymester Peiter Kalthof lader studenterne saavelsom handtwercks burserne bekomme fornøden gevehr af vores Tøyhus paa deris officerers quitering. Skrefvet etc. Hafniæ [8] januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 12—13.

1399. **9 Jan. 1659.**

Om Indkøb af Lunter og om Blyet paa Karnapperne paa Børsen.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer udj erfaring, at der skal være at bekomme nogle lundte hos efftersrefne

Digitized by Google

personer, nemblige hos Søfren Pederseu 4000 smaa bund, hos Hans Knudsen 4000 , hos afgangne Jacob Madsens enche 400 bond. Thi bede wi eder etc., at i med dennem om fornefnte lunter accorderer oc strax lader dennem lefvere paa vores Tyghuus. Desligeste hafver i at handle med fornefnte Jacob Madsens enche om det blye, som sidder paa carnaperne paa Bersen, at det strax kand blifve aftagen til at støbe muschet kugler af oc igien teches med skefversteen. Dermed. Hafniæ 9 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 13—14.

1400. 10 Jan. 1659.

Generalgevaldiger Troupitz forvises fra Kongens Riger og Lande.

Til Pofvel Tskerning.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du herfra schicher forige general gevaldiger Troupitz med hans gandske familia med det schib, som er kommen fra Nantes med wiin, til Lybeck eller oc hvor samme skib paa de tydske kuster først ankommer, naar bemelte Troupitz sig tilforne hafver reverserit oc tilforpligted, aldrig meere at komme i wore riiger, førstendomme eller lande, ey heller noget u-sømmeligt, hvad som heldst det oc wære kand, at tentere. Dermed etc. Hafniæ 10 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 14.

1401. 10 Jan. 1659.

Alle Beboerne af Amager skulle forlade Øen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at alle oc en hver, hvem det oc wære kand, sig fra Amager herind skal begifve, saa lenge frosten wahrer, saa at de ey skal komme fienden under hænder. Hafniæ 10 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 14.

1402. 10 Jan. 1659.

Om Vækning af Isen i Kalveboderne.

Til admiralitetet.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i giører eders beste til i morgen at bringe 200 mand til weye af cofardi oc det hollandske folch, med nogle baade at opveche det jis i Kalleboe, hvorpaa fienden ofver gaar til Amager, saa at strømmen, om mueligt er, kand blifve aaben, hvorimod i hafver at tilsige dennem en tønde øl eller toe for deris u-mage. Hafniæ 10 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 14—15.

Digitized by Google

1403. 10 Jan. 1659.

Om Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wi bede etc., at i lader os elskelig major Christian Wendelboe wed sine under hafvende officerer bekomme forneden quarteer. Hafniæ 10 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 15.

1404. 10 Jan. 1659.

Om Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Efftersom i tilforne nogle gange hafver bekommet wores naadigste befaling om oberst Friderich von Alefelds soldater at indquarteere her udi staden, hvor paa berettes, at bilet skrifveren ingen bileter wilde udgifue, da wille wi naadigst, at i giører den anordning, at paa bemelte regiments soldater udgifves bilet zedeler til quarteer, ligesom paa andre regimenter brugeligt er, effter dend roulle, som bemelte Friderich v. Ahlefeld ofverlefverit hafver, men de soldater, som ey tilstæde kommer, hafver verten iche behof nogen quarteer at skaffe. Dermed etc. Hafniæ 10 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 15.

1405. 10 Jan. 1659.

Om Huse ved Volden til Ophold for Reservemandskabet.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at paa hver compagnie af guarnisonen her i staden saavelsom det hollandske folch udvises it eller toe huse effter des størrelse langs ud wed woldene hver paa sin post, hvor folchet om natten kand ligge udi reserve oc beredskab, om noget fiendtlig paakommer, at de da strax kunde wære paa woldene, tagendes her udj ingen forsømmelse, efftersom magt paaligger. Hafniæ 10 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 15.

1406. 11 Jan. 1659.

Om Straf for en Borger, der har forsømt at ise.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Efftersom wi naadigst erfarer, at en corporal af borgerskabet wed nafn David Skoemager skal hafve forsømt, for sin post i dag at jise, oc de andre af borgerskab en hver for sin part det alle hafver efftercommet, da bede wi eder etc., at i strax eder derom

Digitized by Google

erkyndiger oc hannem derfore tilbørligen lader strafe. Dermed etc. Hafniæ 11 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 16.

1407. **11 Jan. 1659.**

2 Skærslibere skulle have deres Værktøj igen.

Til Claus Ifversen Rafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom for os naadigst hafver ladet berette Peder Perie oc Bernhart Gieller, hvorledis dennem deris instrument, som de til deris scherslib handtwerch bruger, imod wores naadigste bevilling er dem fratagen, thi bede wi dig etc., at du fornefnte Peiter Perie oc Bernhart Geeller forskrefne instrumenter igien forskaffer, saa de deris handtwerch effter vores forige bevilling indtil paa widere naadigst anordning kand bruge. Dermed etc. Hafniæ 11 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 16.

1408. **12 Jan. 1659.**

Om Levering af Korn paa Proviantbuset fra hollandske Skibe.

Til Hendrich Müller oc Sellius Marsellius.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst ville, at i accorderer med alle de Hollender, som her for byen ligger oc hafver korn inde, de det paa Proviant huset lefverer imod proviant skrifverens beviis, hvorfore wi wilde dennem siden lade betale. Dermed etc. Hafniæ 12 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 19.

1409. **12 Jan. 1659.**

Om Fragtning af hollandske Skibe til at føre Proviant.

Til Hendrich Møller oc Sellius Marsellius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i accorderer med Jochum Irgens schipper saavelsom oc med alle de andre hollandske schibe, som wil lade sig bruge udi vores tieniste, til at føre wed, korn oc anden proviant hid til festningen, oc hvad de hver maaned til fragt skal hafve. Dermed etc. Hafniæ 12 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 19.

1410. **12 Jan. 1659.**

Om Levering af Brændsel til Soldaterne.

Til Hans Wesel.

F. 3. Efftersom det er u-mueligt, at soldaterne kand udstaa denne meget strenge kuld oc frost, med mindre at de med noget ildebrand blifuer undsat, saa er vores naadigste befaling til os elskelig

Digitized by Google

Hans Vesling, wor rendteskrifver, at hand strax oc uden ald forhaling skal besøge oc anmoede alle oc enhver wores troe undersaater oc indbyggere udi Kiøbenhafn af endten adel, geistlig eller werdslig stand, ingen undertagen, at en hver sin goed willighed wilde her neden paateigne, hvor mange tønder steenkuhl eller støcher brendeved en hver til forskrefne soldatescha wed lige at holde af en goed fri willie for betaling wil lade følge, at det til ded forordnede magatzin kand vorde frem aaget, paa det dend arme soldat desto bedre kunde blifve conserveret oc med des størë willighed sit embede til en hvers conservation forrette. Dermed etc. Hafniæ 12 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 19—20.

1411. 12 Jan. 1659.

Om Isning.

Til kongelige tiennere.

F. 3. Wores naadigste villie oc befaling er, at samptlige vores hofbetiendte, saavel dem som her paa slotted oc ellers i vores tieniste ere, ingen undtagen, endten de hafver huse oc gaarde eller iche, skal, saa lenge denne haarde windter oc frost wed holder, hver morgen saa tiilig som daug en hver lade fremkomme en eller toe personer med øxer oc baadshager eller oc sielf persohnlig at møede til at jise, paa de stæder dennem anvisendes worder. Ladendes. Hafniæ 12 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 20.

1412. 12 Jan. 1659.

Om Levering af Tømmer til Pallisader.

Til Adolph Fux.

F. 3. Wores naadigste villie oc befaling er, at os elskelig general major Adolph Fux opsøger ald hvis tømmer, som til pallisader tienlig er, hvor det oc kand være at bekomme, uden underskeed hvem det tilhører, som paa fornøden stæder her til stadens defension skal forbruges, hvilchet ocsaa en hver, som det hos findes, hannem imod hans beviis hafver at lade være følgagtig, hvoreffter det siden igien skal vorde betald oc gotgiort. Hafniæ 12 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 20.

1413. 14 Jan. 1659.

Om Arv efter Just Dyssels Moder.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Hvad Just Dyssel for os underdanigst hafver ladet andrage, kand i af hosfølgende hans underdanigste

Digitized by Google

supplicat erfahre. Thi hafver i fornefnte Just Dyssels stifmoeder at tilholde, at hun til sagens endelig uddrag stiller nøyagtig caution for sin effter hans affgangne moeder tilfaldne arf, saa at hannem der udi wederfares dend deel, som ret er. Dermed etc. Hafniæ 14 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 21.

1414. **15 Jan. 1659.**

Om Søgning paa Christianshavn efter Foder.

Til Hans von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede dig oc naadigst ville, at du udj vor kiøbsted Christianshafn udi alle huse flittelig lader visitere om, hvis fouragie der findes. Dermed. Hafniæ 15 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 21.

1415. **16 Jan. 1659.**

Om H. D. Stensens Udnævnelse til Generaladjutant.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst hafver antaget os elskelig Hans Ditlef Steensen til at være general major Fuxis adjutant, saa bede vi eder etc., at i forskaffer hannem quarteer udi vor stad Christianshafn. Dermed. Hafniæ 16 januarij 1659.

Til Lauge Bech, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom etc. Hans Ditlef Steensen til at være general major Fuxes adjutant, saa bede vi etc., at i fra dette wort brefs dato lader hannem bekomme tractament lige ved andre general adjutanter, som ere udi vores tieniste. Dermed etc. Hafniæ 16 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 21.

1416. **17 Jan. 1659.**

Bønderne paa Amager sættes under Adolf Fuxes Kommando.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du tilholder de Amager bønder, at de dennem hos os elskelig Adolph Fux indstiller paa Christianshafn oc sig af hannem lader commendere, hvor behof gieres. Hafniæ 17 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 22.

1417. **17 Jan. 1659.**

Der skal foretages Mønstring paa Soldaterne paa Christianshavn.

Til Adolph Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede etc., at du med forderligste munstrer alle soldaterne paa Christianshafn, at deraf vides kand,

Digitized by Google

hvor mange sammesteds findes til festningens defension, om noget paakommer. Dermed etc. Hafniæ 17 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 22.

1418. 17 Jan. 1659.

Det forbydes Soldater at nedrive Planker.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi kommer i erfaring om dend store u-skichelighed anlangende plancher oc gaarders nedrifvelse her i staden, saa bede vi dig etc., at du ved trommeslag lader publicere, at ingen af soldatesched til hest eller foeds sig hereffter tilfordrister, nogen plancher om nogen gaarde eller hauger at angrifve eller ned rifve, under lifs straf. Dermed etc. Hafniæ 17 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 22—23.

1419. 17 Jan. 1659.

Om Indkvartering paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wi bede eder oc naadigst ville, at i lader de tvende compagnier af vores lif regiment til foeds med des under officerer bekomme forneden quarteer der i vor kiøbsted Christianshafn. Dermed. Hafniæ 17 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 23.

1420. 17 Jan. 1659.

Borgerne paa Christianshavn skulle møde paa Voldene.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede etc., at i borgerskabet paa Christianshafn tilholder, at de flittig møeder paa de poster paa voldene, som os elskelig Adolph Fux etc. dennem assignerer, saa ingen ude blifver, men tilbørligen indstiller, om noget fiendtlig skulle paakomme. Dermed etc. Hafniæ 17 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 23.

1421. 17 Jan. 1659.

Om Arbejde i Rosenborg Have.

Til reudtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi beede etc., at i erlegger oc betaler til Johan Hacke, vores foget paa Rosenborg, 69 rd. 2 ℳ 10 β, som hand hafver udtaged til de sex quindfolch, som hafver j 101 dags tiid arbeidet i fornefnte vores haufve Rosenborg. Dermed etc. Hafniæ 17 jannarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 23.

Digitized by Google

1422. **18 Jan. 1659.**

Om Soldaternes Underholdning.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom meenige soldatesche for os underdanigst hafver lader andrage, at de iche hafver bekommet, hvis dennem af os til underholding naadigst er tilforordnet, da bede vi dig etc., at du hafver indseende, at soldatesched bekommer dend af commissarierne tilforordnede underholding, mens dersom nogen der udi findes forsømmelig sin quota at udgifve, da hafver du at lade giøre excecution enten med soldaters indquartering eller i andre maade hos den eller dennem, som sit icke udgifve ville, effter dend assignation, som af commissarierne derpaa vorder giort, saa at soldaterne bekommer, hvis dennem med rette tilkommer. Dermed etc. Hafniæ 18 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 24.

1423. **19 Jan. 1659.**

Om Forfærdigelse af spanske Ryttere.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du lader vores bygmester Albertus bekomme saa mange saugskierere, som ere tilstæde paa Holmen, til at saugskiere tømmer til spanske ryttere. Dermed etc. Hafniæ 19 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 24—25.

1424. **19 Jan. 1659.**

Om Skatten til Garnisonens Underhold.

Til Hans Beyesen oc Hans Hansen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i strax uden nogen widere forhaling hos en hver af vores betiendte her i byen lader indfordre de tvende første maaneders penge, som dennem at udgifve tilkommer, oc siden fremdeelis udi de effterfølgende trei maaneder altid hver maaned for ud, saa at guarnisonen her i byen rigtig deris tractament kand niude oc vi derom ey widere blifver molesterit. Men dersom nogen sig weigrer samme penge at udlegge, eller oc ingen middel hafver reede penge at udgifve, da hafver i dennem, wære sig hvem det oc er, uden nogen forskaansel saa mange officerer eller soldater, som deris anpart bedrage kand, til underholding at assignere. Desligeste hafver i dend anordning at giøre, at officererne saavelsom gemeene bekommer kammer oc seng saa oc stalderum til deris heste, oc dersom nogen af wores betiendte endnu

Digitized by Google

fantes, som udi wores underskrefne proportion iche ere nafngifven, da hafver de alligevel efter billig lignelse deris andeel af guarnisonens underholding oc indquartering at antage. Dermed etc. Hafniæ 19 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 25.

1425. **19 Jan. 1659.**

De kgl. Betjente forskaanes for den Indkvartering, der hører under Magistraten.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i anbefaler eders tilet schrifvere oc roedmester, at de hereffter med indquartering forskaaner vores betiendte, efftersom de icke under eders iurisdiction ere, oc dersom nogen af dennem nogen inquartering kand wære paalagt, da hafver i dem igien fra dennem at tage oc anden steds forlegge. Dermed etc. Hafniæ 19 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 25—26.

1426. **19 Jan. 1659.**

Om Indkvartering hos Renteskriverne.

Til rendteskrifverne.

F. 3. Vi bede etc., at i strax fra eder lefverer til os elskelig Hans Beyesen oc Hans Hansen en rigtig specification til efftterretning, hvorledis de 90 soldater, som eder at underholde tilkommer, iblandt eder forlagt ere. Dermed etc. Hafniæ 19 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 26.

1427. **20 Jan. 1659.**

Om Indkvartering af Overløbere.

Til Lauge Beck, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst er tilfreds, at de fem fra fienden overløbne ryttere bekommer forphlegung lige ved de andre ryttere, som ere her udi vores tieniste, fra dend tid de ere hidkommen, saa oc at os elskelig major Hensken Librecht(?) maa gotgieres en fansmed oc feltskerer. Dermed etc. Hafniæ 20 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 27.

1428. **21 Jan. 1659.**

Om Indkvartering af forskjellige.

Til Lauge Bech, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3tius. Vor gunst tilforn. Vider, at vi naadigst tilfreds er, at en gerichts skrifver, tov drabantere oc en skarprichter maa udi rullen gotgiøres til at niude deris forphlegung. Hafniæ 21 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 27—28.

Digitized by Google

1429. **21 Jan. 1659.**

Om Betaling for Forplejningen af de saarede Hollændere.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at i maa giøre eder betald, for hvis der er udlagt til de hollandske quedste soldater oc baadsfolch, af de penge, som effter vores naadigste anordning gifves her i staden, indtil det huis udlagt er afbetald findes, udj de quedstes tafler i Nicolai oc Hellig Giestes kircher. Dermed. Hafniæ 21 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 28.

1430. **22 Jan. 1659.**

Om Betjening ved nogle Kanoner.

Til Peiter v. der Burg.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at capitain Peiter von der Burg lader os elskelig general major Adolph Fux bekomme 15 mand til handtlangere wed støcherne af de 20 personer, som hand hidført hafver, saa oc stads majoren, os elskelig Lange Rothsteen, de andre 15. Dermed etc. Hafniæ 22 januarij 1659.

Til Adolph Fux.

Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafver anbefalet capitain Peter von der Burgh at lade sig være følgagtig 15 mand til handtlangere wed støcherne af de 30 personer, som hand hidført hafver. Dermed etc. Hafniæ 22 januarij 1659.

Til Lauge Rothsteen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid etc. capitain Peter von der Burg at lade dig were følgagtig 15 mand til handtlangere af de folch, som hand hidført hafver, det wi dig til efterretning wille wide lade. Befal. etc. Hafniæ 22 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 28—29.

1431. **22 Jan. 1659.**

Om Betaling til de Haandværksvende, der holde Vagt.

Til Lauge Bech, Holger Wind oc Christopher Gabel.

F. 3tius. Wor naade tilforn. Wiider, at vi naadigst tilfreds er, at paa de 296 handtwerchs svenne her udi staden, som om natten effter vores naadigste befaling holder paa vagten udi beredskab, maa hver uge, beregnet fra dend 1 januarij sidst forleden, oc saa lenge, indtil anderledis anordning derom skeer, gotgiøres en sletdaler paa personen, hvor iblandt 10 sergianter maa reignes oc paa en hver af dennem en rixdr. om ugen, som forskrefvet staar, gotgiøres, hvilche

Digitized by Google

vi oc lige ved anden forstrechning wille lade betale, oc, indtil betalingen skeer, forsichring udi croenens goeds derpaa gifve, naar eders quitering derpaa frembvises. Thi hafuer i paa forskrefne handtwerck svennes underholding, som forskrefvit staar, rigtig afreigning ligesom paa dend anden forstrechning til guarnisonen til widere forsichring at giøre. Dermed. Hafniæ 22 januarij 1659.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wiider, at wi naadigst tilfreds er, at paa de 296 handtwerchs svenne her udi staden, som om natten effter wores naadigste befaling holder paa vagten udi beredskab, maa hver uge, beregnet fra dend 1 januarij sidst forleden, oc saa lenge, indtil anden anordning derom skeer, gotgiøres en sletd. paa personen, hvor iblandt ti sergianter maa regnes oc paa en hver af dennem 1 rd. om ugen, som forskrefvit staar, gotgiøres, hvilchet wi oc lige ved anden forstrechning wille lade betahle oc, indtil betalingen skeer, forsichring udi croenens goeds derpaa gifve, naar i commissariernes quitering, ligesom paa dend anden forstrechning til guarnisonen, derpaa fremviser. Dermed etc. Hafniæ 22 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 29—30.

1432. 25 Jan. 1659.

Om Betaling for Rug, der er leveret til Provianthuset.

Til Peiter Reetz oc Sellius Marselius.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom skipper Claus Gorises af Holland fra Lohberg herpaa vores Proviant huus hafver lefveret 1163 tønder rug, thi hafver i nu wisse priis at giøre, hvad hans principaler for tønden eller lesten gifves skal, hvoreffter wi siden widere om betalingen ville resolvere. Dermed etc. Hafniæ 25 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 31.

1433. 25 Jan. 1659.

Om Boldhusets Overdragelse til Jean Ageon.

Til Jochum Waltpurger.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at vores slodsfoget Jochim Waldtpurger lefverer til Jean Agion, boldmester, wores nye Boldhuus med alle hvis werelser, som hannem naadigst bevilget er, saavelsom hvis inventarium, som dend boldmester, hvilchen der sidst war, hafft hafver, oc derpaa en rigtig fortegnelse forfatter. Skrefvet. Hafniæ 25 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 32.

Digitized by Google

1434. **25 Jan. 1659.**

Om Indkvartering af Reservesoldaterne.

Til borgemestere oc raad udi Kiøbenhafn.

F. 3. Wi bede eder oc naadigst ville, at i giører dend anordning, at de soldater, som ere udi reserve for Christianshafn, bekommer om natten huswerelse udi de neste huuse paa denne side Christianshafns broe, saa de, naar fornødenhed det udkrefver, desto bedre kand wære ved haanden. Dermed etc. Hafniæ 25 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 32.

1435. **25 Jan. 1659.**

Om en Rulle paa det Mandskab, som er udkommanderet eller dødt.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede dig etc., at du lader befale en hver regiments officerer saavel til hest som til foeds her i guarnisonen, at de til os elskelig Lauge Bech, Holger Wind og Christopher Gabel etc. under deris hænder lefverer en rigtig forteignelse saavel paa officerer som gemeene ryttere oc soldater, som heraf guarnisonen siden sidste munstring ere udcommanderede endten paa skibene til vort land Borringholm oc anden steds eller ocsaa wed døden ere afgangen oc bortrømte, med rigtig specification, naar saadant skeed er, oc at de altid her effter hver uge continuerer. Dermed etc. Hafniæ 25 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 32.

1436. **26 Jan. 1659.**

Om Forfærdigelse af Morgenstjerner.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom anbefalet er, nogle hundrede morgenstierner af nye at skulle giøres med andet adskilligt meere til vores artilleries fornødenhed, da bede wi eder etc., at i til des bekostning oc arbeidsløn af vores Proviant huus lader være korn følgagtig, saa at hvis i saa maader behøfves at være udi beredskab uden forsømmelse kand blifve forferdiget. Dermed etc. Hafniæ 26 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 33.

1437. **26 Jan. 1659.**

Om Udvisning af Træer i Amager Lund.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du lader os elskelig hr. Friderich Reeds etc. bekomme 2 træer af

Digitized by Google

Amager lund, dog at dermed effter forige ordre forholdes. Dermed etc. Hafniæ 26 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 34.

1438. 26 Jan. 1659.

Om Udlevering af Proviant istedenfor Løn.

Til Hans Hansen.

F. 3. Wores naadigste villie oc befaling er, at wores proviant skrifver Hans Hansen lader os elskelig, hæderlig oc høylærd m. Hans Brochman, sognepræst til St. Nicholai kierche, paa sin resterende besolding bekomme proviant af wores proviant huus for 100 rdr. tagendes derpaa hans bewiis, hvoreffter det udi regenskaberne paa tilbørlige stæder skal blifve gotgiort. Skrefvet. Hafniæ 26 januarij 1659.

Item fich fornefnte Hans Hansen ordre dend 31 januarij nesteffter om 12 tdr. rug til Niels Erlandsen, teltmager, paa sin resterende besolding.

Sæl. Tegn. XXXV. 34.

1439. 26 Jan. 1659.

Om Udbetaling af Rug istedenfor Løn.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at wi naadigst tilfreds er, at vores artichlerie oc tøyhuus betiendte, aars oc maanets tiennere saavelsom handtwerchs folch, som i tilforne har bekommet wores naadigste ordre om at lade faa proviant til besolding, maa niude tønden rug for 14 ℳ. Befalendes. Hafniæ 30 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 35.

1440. 31 Jan. 1659.

Præsterne skulle formane Tilhørerne til at forblive paa Volden, saa længe det behøves.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst wille, at i tilholder præsterne her udi byen, at de formaner tilhørerne, at de flitteligen oc fornemmeligen udj denne forestaaende maanet lader [sig finde] paa volden, naar allarm paakommer, oc iche strax begifver sig derfra igien, men der forblifver til stæde, saa lenge som det behøfvis oc ingen fare der er at befrygte. Dermed etc. Hafniæ 31 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 36.

1441. 31 Jan. 1659.

Om Flytning af en af Portene fra Holmens Kirkegaard.

Til Niels Juel.

F. 3. Vor gunst tilforn. Vi bede dig etc., at du forskaffer vores bygmester Albertus Mathisen saa mange folch, som fornøden

Digitized by Google

giøres, til at opgrafve en af de porte, som hafver staaed for Holmens kirchegaard, oc effter vores naadigste behag paa de stæder hensette, hvor bemelte bygmester dennem anvisendes vorder. Dermed etc. Hafniæ 31 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 36—37.

1442. 31 Jan. 1659.

Det gamle Tugthus skal ryddes til at modtage Fanger.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at det gamle Tugthuus blifver giort rydeligt, saa at de fanger, som ere kommene fra Borringholm, kand blifve indlagt oc forvaret. Dermed etc. Hafniæ 31 januarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 37.

1443. 1 Feb. 1659.

Der uddeles 600 Tdr. Rug til de fattige Borgere.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Vi bede etc., at i af wores Proviant huus lader os elskelig Friderich Thuresen, stadtzhopmand, følgagtig wære 600 tdr. rug til de fattige borgerskabs underholding, som holder flittig wagt paa woldene. Dermed etc. Hafniæ 1 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 38.

1444. 1 Feb. 1659.

De sælandske Soldater skulle have Kvarter og Forplejning som andre Soldater.

Til rector oc professores.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer udj erfaring, at det siellandske folch, som er under os elskelig oberste Quidzovs regiment til foeds, skal lide nød paa woldene, formedelst de hafver ingen qvarteer, da bede wi eder etc., at i giører dend anordning, at samme folch med detz officerer, saavit som eder kand tilkomme, bekomme qvarteer oc servis lige som de andre soldater her udi guarnisonen, saa at de icke skal hafve aarsag widere derofver at klage. Dermed etc. Hafniæ 1 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 38—39.

1445. 2 Feb. 1659.

Om Ildebrændsel til Soldaterne.

Til Sellius Marsellius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du forskaffer soldateschet her udi guarnisonen, som om natten i re-

Digitized by Google

serva holdes, fornøden jldebrand for en skilling danske paa hver soldat beregnet, som paa hver stæd der i reserve findes oc warmen niuder. Wi wille saadan din welwillighed derforinden udi naade erkiende. Befalendes etc. Hafniæ 2 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 39.

1446. 2 Feb. 1659.

Om Soldaternes Indkvartering langs Voldene.

Til Hans Skach.

F. 3. Viid, at wi naadigst hafver anbefalet os elskelig borgemestere oc raad her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn at forskaffe soldatesched fornøden logamenter langs wed woldene hver paa deris post, hvor de ere udi bereedskab, saa at en hver paa sin post kunde wære i bereedskab, om noget fiendlig paakommer. Thi bede wi dig etc., at du en officerer tilforordner, som tillige med borgemestere oc raads tilforordnede kand assignere en hver sine huse wed sin post, hvor de kand wære udi reserva, naar fornødenhed det udkrefver. Dermed etc. Hafniæ 2 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 40.

1447. 3 Feb. 1659.

Om Soldaternes Lønning.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafver for got anset, at en hver officerer saavelsom gemeene knegte self annammer sine penge af vores dertil forordnede commissarier eller assignerte wert, hvor om wi oc bemelte commissarier hafver at forstendige lade. Thi hafuer du wores officerer oc enhver, som wedkommer, det at avisere. Hafniæ 3 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 40.

1448. 3 Feb. 1659.

Om en Fortegnelse over Officerer og Menige.

Til Lauge Bech, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver anbefalet os elskelig Hans Skach etc., en hver regimentz officerer her i guarnisonen at befale, under deris hender en rigtig fortegnelse til eder at lefvere paa alle officerer saavelsom gemeene ryttere oc soldater, som her af guarnisonen siden sidste munstring ere udcommenderede, endten paa schibene til wort land Borringholm eller anden steds, eller ocsaa wed døden ere afgangne eller bortrømte, med rigtig specification, naar saadant skeet er, hvilchen wores naadigste befaling

Digitized by Google

wi iche paatvifler, ioe af hannem er effterkommet, thi hafver i herom os eders udførlig relation at giøre etc., hvor stor afgang befindes af guarnisonen siden sidste munstring, oc naar denne maanet hafver ende, wille wi naadigst, at en hver officerer saavelsom gemeene self annammer sine penge eller assignation, hvorom wi oc bemelte general lieutenant hafver forstendiget. Hafniæ 3 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 40—41.

1449. **3 Feb. 1659.**

Om Vurdering af en Leverance af Rug til Provianthuset.

Til Peiter Reds oc Sellius Marsellius.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom schipper Cornelius Jacobsen af Amsterdam herpaa vores Proviantbuus hafver lefverit nie hundrede halfierdssinds tiuge oc tre tønder rug, thi hafver i visse priis at giøre, hvad hans principaler for tønden eller lesten gifves skal, hvoreffter wi siden widere om betaling wille resolvere. Dermed etc. Hafniæ 3 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 42—43.

1450. **3 Feb. 1659.**

Om Løn til nogle Soldater.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom de udtagne folch under captein de la Heyes compagnie berettes, paa 6 dags tid ingen underholdings penge at hafve bekommet, da bede wi dig oc naadigst wille, at du samme folch lader betale af de penge, som berettes, at du endnu skal hafve til ofvers paa dit regimendte. Dermed etc. Hafniæ 3 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 43.

1451. **3 Feb. 1659.**

Om Grundtegning af en Grund paa Slotspladsen.

Til Albertus Mathiesen.

F. 3. Vores naadigste villie oc befaling er, at wores bygmester Albertus Mathisen wed alne oc maal giører en fuldkommen afridsning paa en wor oc croenens plads paa Slodsholmen wed vores huse, som obrist lieutenant Andreas Vilchen i boer, oc samme afridsning under sin haand skrifftlig fra sig lefverer, som hand agter at forsvare. Dermed etc. Hafniæ 3 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 43.

Digitized by Google

1452. 3 Feb. 1659.

Om Indkassering af Penge til Garnisonens Underhold og om Indkvartering.

Til d. Petrus Schavenius.

F. 3. Vi bede eder oc naadigst ville, at i strax uden nogen widere forhaling hos en hver af de høylærde oc deris suppositis her udi byen lader indfordre de tvende første maaneders penge, som dem at udgifve tilkommer, oc siden fremdelis udi de efftерfølgende bevilgende maaneder altid hver maanet forud, saa at guarnisonen her udi byen rigtig deris tractament kand niude oc vi derom ey widere blifver molesterit, men dersom nogen sig weigrer, samme penge at udlegge, eller oc ingen middel hafver, reede penge at udgifve, da hafver i dennem, wære sig hvem det oc er, uden nogen forskaanelse saa mange officerer eller soldater, som deris anpart bedrage kand, til underholding at assignere. Desligeste hafver i dend anordning at giøre, at officererne saavelsom gemeene bekommer cammer oc seng saa oc stalderum til deres heste, oc dersom nogen af de høylærde endnu fattes, som [findes] udi wores underskrefne proportion, da hafuer de alligewel effter billig lignelse deres andeel af guarnisonens underholding oc indquartering at antage. Dermed etc. Hafniæ 3 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 43—44.

1453. 4 Feb. 1659.

Om en Reserve af Haandværkssvende.

Til Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du gierer dend største fliid, endnu foruden de forrige at til weye bringe 200 mand af handverchs svenne oc deslige, som kand munderis til at wære in reserve, om behof giøres, hvorimod wi dennem til forphlegning naadigst vil hafve forundt paa hver person 1 sldr. om ugen, som hos vores commissarier annammes kand. Dermed etc. Hafniæ 4 februarij 1659.

Til Lauge Bech, Holger Vind oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver anbefalet os elskelig Friderich Turesen, endnu 200 mand af handtverchs svenne oc andre at opbringe til at wære in reserve, da bede wi eder etc., at i samme 200 mand til forphlegning paa hver person om ugen 1 sldr. lader bekomme. Dermed etc. Hafniæ 4 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 44—45.

Digitized by Google

1454. 4 Feb. 1659.

Om Bevæbning af de Amagere, der opholde sig paa Christianshavn.

Til Peiter Kalthof.

F. 3. Wores naadigste villie oc befaling er, at vores tøymester Peter Kalthof lader os elskelig general major Adolph Fux af vores Tøyhuus bekomme 100 musqveter med tilbehørige bandeleer til de udi vor kiøbsted Christianshafn werende Amager folch at bevare med. Dermed etc. Hafniæ 4 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 45.

1455. 4 Feb. 1659.

Om Isning ved Kastellet.

Til Hans Bøyesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom du i dag hafver bekommet wores naadigste befaling at ansige wores betiendte at tage deris poster oc lade jise weed Castellet, oc wi dog erfarer, at gandske faa deraf er tilstæde kommen, thi bede vi dig etc., at du dennem alvaarligen tilsiger, at en hver endten self udi person eller anden i hans stæd, ingen aldeelis undtagen, i morgen oc ellers dagligen, saa lenge frosten wahrer, u-feilbarligen oc under deris bestillings fortabelse møeder tilstæde wed Castellet til at weche deromkring, hvor forneden giøres, tagendes ingen forsømmelse derudinden, som du self vil svare dertil. Dermed etc. Hafniæ 4 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 45.

1456. 4 Feb. 1659.

Christianshavns Borgere formanes til flittig Vagttjeneste.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Efftersom wi kommer i erfaring, at borgerskabet i wor kiøbstæd Christianshafn skal findes forsømmelige oc effterladne at holde wagt oc lade sig finde paa woldene, da hafver i dennem paa wore wegne alvorligen at foreholde, at de wære tiltengt, uden forsømmelse at lade sig finde flittig paa voldene om dagen saavelsom om natten, saa lenge frosten warer, saa fremt de deres gifvene privilegier agter at niude, oc paa det at de desto flitteligere skal lade sig finde, da hafver i forneden anordning at lade giøre, hvad dend eller de, som forsømmelig findes, skal gifve til straf. Men dersom nogen saa motvillig endelig findes, saa at ingen paamindelse agtes eller capitainen derofver klager, da hafver i os det at tilkiende gifve, paa det at saadan en, andre til afskye, kand vorde straffed. Mens dersom capitainen med nogen seer igiennem fingre oc icke en hver

efter sin skyldighed tilholder at tage ware paa sin post, da dersom hand i slig forseelse betrædes, ville wi saadant tilbørligen lade straffe, naar det os worder tilkiende gifvet. Tagendes ingen forsømmelse her udi, efftersom magt paaligger. Befalendes. Hafniæ 4 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 45—46.

1457. **4 Feb. 1659.**

Om Nedrivning af en Port ved Holmens Kirkegaard.

Til Gabriel Jacobsen.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at skibs skrifveren Gabriel Jacobsen lader wores bygmester Albertus Mathiesen bekomme oc følgagtig wære dend beste af de tvende porter, som staar for Holmens kirchegaard, hvilche bemelte wores bygmester ocsaa sielf maa udwelge. Dermed etc. Hafniæ 4 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 46.

1458. **4 Feb. 1659.**

Om Studenternes Bespisning.

Til rendtemesterne.

F. 3. Efftersom os elskelig Hans Muhle sig hafver paataged at gifve 47 af de fattige studentere 5 ℔ om ugen til underholding, beregnet fra dend 22 januarij sidst forleden paa en eller tov maaneders tiid, saa lenge de gierer os wirchelig tieniste her i staden, oc endnu resterer tj, som ingen underholding hafver, da bede wi eder etc., at i selger saa meget korn eller rug af vores Proviant huus, at samme 10 studenter, som eder af prorectore anwiises, fra samme tid kand bekomme 5 ℔ om ugen, saa lenge de gierer os wirchelig tieniste, som forskrefvet staar. Dermed etc. Hafniæ 4 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 46—47.

1459. **5 Feb. 1659.**

Om Tilvejebringelse af tomme Tønder.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i gierer eders største fliid til at forskaffe os elskelig Friderich Turesen etc. de meste tomme tønder, som kand tilweye bringes, oc udi det ringeste hundrede. Dermed etc. Hafniæ 5 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 48.

1460. **5 Feb. 1659.**

Om Udvidelse af Reservekorpset.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i gierer dend anordning, at mand endnu kand bekomme 200 handtlangere, som udi

Digitized by Google

disse mercke netter kand holde udi reserve hos de andre, saa at de tilhaabe kunde wære 500 mand fulde, hvorimod wi dennem wille lade gifve hver uge ligesaa meget, som hver af de andre handtwercks bors bekommer. Dermed etc. Hafniæ 5 februarij 1659.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i giører eders største fliid til at bringe handtwerchs burserne der i byen udi wisse compagnier oc gewehr, som i disse mercke netter kand wære udi reserve, om fienden noget wille anfange. Dermed etc. Hafniæ 5 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 48—49.

1461. 6 Feb. 1659.

Om Ildebrændsel til Soldaterne.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i foreholder it hvert laugs oldermand her udi staden, at en hver af dennem handler med bemelte sit laug oc af dennem paa vore wegne begierer, at de noget hver uge til jldebrand til guarnisonens fornødenhed her sammesteds wille forskaffe oc udgifve, indtil wandet blifver aabet, at det andet steds fra kand hendtes, efftersom høyeste magt oc deres egen conservation derpaa er anliggende, at guarnisonen wed magt blifver. Befalendes. Hafniæ 6 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 48.

1462. 6 Feb. 1659.

Om fattige Studenters Underholdning.

Til Hans Muhle Jørgensen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst begiere, at i eder wille paatage at gifve effterskrefne 47 af de fattige studenter en hver om ugen 5 ℔ til underholding, beregnet fra dend 22 januarij sidst forleden paa en eller toe maaneders tiid, saa lenge de os virchelig tieniste her i staden giører, nemblige Oluf Helsingøer, Oluf Muhle, Jens Simensen Assens, Marckus Dyre, Hans Hansen Tanche, Benjamin Osewoldt, Anders Boense, Lauritz Jensen Eigense, Peder Christensen Buch, Jens Sæbye, Christen Sæbye, Christopher Knudsen, Henrich Vansed, Niels Brøndeslef, Palle Madzen, Madtz Dannielsen Themsøe, Hans Fach, Lans Lauritzen Nidros, Christen Søfrensen, Jens Jacobsen Vind, Anders Pedersen Norbag, Niels Arfvidsen, Peder Jensen Riber, Anders Holmgaard, Anders Jacobsen Skoebye, Niels Buxen, Lauritz Buxen, Jens Envoldsen, Anders

Digitized by Google

Wendelboe, Jørgen Gram, Erich Opdal, Tøger Andersen, Erich Qvernæs, Lauritz Gundesen, Peder Skiwe, Tøger Jacobsen, Hans Mortensen, Johan Joensen, Ægidius Lauritzen, Anders Strop, Friderich Jørgensen, Jens Madsen, Morten Jislender, Jacob Augustinesen oc Anders Christophersen. Hvilchet eder oc saaledis effter dend forundte bevilling skal blifve gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 6 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 49.

1463. 7 Feb. 1659.

Klavs Iversen Ravn faar Jordegods i Pant.

Til rendtemester.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskicke eder herhos os elskelig Claus Itversens Rafns skrifftlig indleg anlangende noget goeds, hand til pandt er begierendes imod saa mange pengers forstrechning, som samme goedses indkomst forrendte kand a sex procento. Thi bede wi eder etc., at i bemelte goedses indkomst afberegner oc efter rendterie taxt anslaar, hvorpaa i en rigtig afregning udi wores cantzelie hafver at indlefvere, saa at hand dereffter wores forsichring oc pandteskiøde paa bemelte goeds kand bekomme. Dermed etc. Hafniæ 7 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 50.

1464. 7 Feb. 1659.

Kongens Baadsfolk faa hver 1 Td. Rug.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i lader wores baadsfolch paa deres besolding bekomme hver 1 tønde rug. Dermed etc. Hafniæ 7 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 50—51.

1465. 7 Feb. 1659.

Om Studenternes Bespisning i Kommunitetet.

Til Hans Muhle.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom udi wort communitet her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, efter vores forige naadigste befaling om 4 bord med 48 personer at spise, er blefven spiset wed 8 borde 96 personer med it maaltid mad om dagen foruden prousten, som bekommer til sin kost om ugen 2 sldr., af hvilche personer ofver kosten for nogen tiid siden en hver af eder er gifvet 2 ℔ om ugen, formedelst de nu giøre os wirchelig tieniste, det i oc erbinder eder at continuere end toe maaneders forløb, om de saa lenge giøre os wirchelig tieniste. Mens effitersom udi bemelte communitet en rum

Digitized by Google

tiid er blefven spiset 44 personer ofver fundatzen, som allene melder om 100 personers underholding, oc nu beløber sig 47 personer, som indted bekommer, da bede wi eder oc naadigst begiere, at i lader gifve en hver af bemelte 47 personer 5 ℔ om ugen til sin underholdning, beregnet fra dend 22 januarij sidstforleden paa en eller 2 maaneders tiid, om de saa lenge her i staden giøre wirchelig tieniste, hvorimod wi eder for samme forlag, saawit det sig bedrage kand, baade med de 5 ℔ til en hver person af 47 uden communitetet, saa oc med de 2 ℔ til en hver person i communitetet, tillige med 5 maaneders forstrechning til guarnisonen, udi kroenens goeds wil forsichre. Mens for det øfrige, som wort communitet eder kand skyldig blifve for ald eders anden forstrechning, maa i giøre eder betald af dend første stedens indkomst, førend nogen videre end 3 eller 4 schifver spises effter wores forige naadigste bref. Oc wille wi derforuden forblifve eder en naadig herre oc konge, saa at i wores communitetz oc studii gaardens forvaltning frem for nogen anden fremdelis skal maa niude eders lifs tiid. Befalendes etc. Hafniæ 7 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 51—52.

1466. 7 Feb. 1659.

Om Underholdning for en svensk Overløber.

Til Lauge Bech oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i forskaffer dend svenske hid ofver løbne rytter ved nafn Jens Joensen underholding her i staden. Dermed etc. Hafniæ 7 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 52.

1467. 7 Feb. 1659.

Den brandenborgske Gesandt føres til Skibs til Flensborg.

Til captain Peiter de Burg.

F. 3. Capitein Peter von der Burgh hafver med wores galioth S. Peder kaldet at føre den her werende brandenburgiske gesandte herfra til Flensborg eller Synderborg, hvoreffter hand sig siden strax derfra igien hafver at forføye paa de hannem tilforne anbefalede pladzer oc sig der effter dend hannem seeniste gifne ordre at rette oc forholde. Dermed etc. Hafniæ 7 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 52.

Digitized by Google

1468. 8 Feb. 1659.

Der skal sælges Hvede fra Proviantbuset.

Til Hans Hansen.

F. 3. Vores proviant schrifver Hans Hansen hafver at selge saa meget af det hveede, som findes paa wores Proviant huus, som mest mueligt er, for dend høyeste priis, som hand derfor bekomme kand, oc pengene derfor lefvere, hvor wi hannem anbefalendes worder. Dermed etc. Hafniæ 8 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 52—53.

1469. 9 Feb. 1659.

Om Kvarter til Soldaterne langs Voldene.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at paa hver compagnie af guarnisonen der i wor kiøbsted Christianshafn udwiises it eller toe huse effter des størrelse langs ud wed voldene hver paa sin post, hvor folchet om natten kand ligge udi reserva, om noget fiendtlig paakommer, at de da strax kunde wære paa woldene. Tagendes herudi ingen forsømmelse, efftersom magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 9 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 53.

1470. 9 Feb. 1659.

Om Underholdning af fattige Studenter.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom i tilforn hafver bekommet wores naadigste ordre, at gifve 10 studenter hver om ugen fem march, da bede wi eder etc., at i endnu gifver tvende der til hver fem march, saa de tilhaabe kand wære tolf. Dermed etc. Hafniæ 9 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 53.

1471. 10 Feb. 1659.

Om Lønning med Korn til Officerer.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i lader effterskrefne officerer af oberste Quidtzous regimént hver betale en maanets besolding af korn paa wores Proviant huus, nemblig major Christen Wendelboe, lieutenant Christian Horn, fendrich Niels Thiørlund, sergiant Mathias Schmidt, fourier Thomes Ørsted, gefrider Hans Madsen, tambur Niels Clemmedsen oc Michel Viwester, saa oc capitain Marchus Wendelboe, lieutenant Hans Hansen, fendrich Johan

Digitized by Google

Friderich, sergiant Ifver Rafn, gefrider corporal Otto Kierulf, corporaler Clemmed Nielsen, Jens Mørch, munsterskrifver Michel Søtrensen, tambur Poul Hansen oc Christen Aalborg, noch Peder Nich, corporal, hvilchet oc saaledes imod quittering paa tilbørlige stæder skal worde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 10 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 53—54.

1472. 10 Feb. 1659.

De fattige Borgere paa Christianshavn faa Rug fra Provianthuset.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i lader de fattige borgere paa Christianshafn, som giør tieniste, bekomme 80 tønder rug. Dermed etc. Hafniæ 10 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 54.

1473. 10 Feb. 1659.

Lorens Jakobsen beskikkes til Mønsterskriver paa Bremerholm.

Til Peder Knudsen, fischal, Gabriel Jacobsen, Knud Valter oc Bertel Marsk.

F. 3. Efftersom wi naadigst hafver antaget Lorends Jacobsen til at wære munsterskrifver paa Bremmerholm, da er vores naadigste villie oc befaling, at wores fischal med Gabriel Jacobsen, Knud Walter oc Bertel Marske hannem effer hans bestalings lydelse ofverlefverer rigtig inventarium paa hvis, som findes paa fornefnte Bremmerholm. Dermed etc. Hafniæ 10 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 54.

1474. 11 Feb. 1659.

Om nogle kgl. Betjentes Bidrag til Garnisonens Underholdning.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Hans Bøyesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom for os underdanigst berettes, at en deel af wores betiendte er sat paa eders rulle, saasom major Abraham Buchwed, Niels Jensen, destilator, Jens Bøyesen, tolder, Jørgen Jensen, fiskmester, oc bageren udi de nye boeder, saa eftersom de bruger borgerlig handel, ere wi naadigst tilfreds, at de udi disse tiider maa komme borgerskabet til hielp med de tov parter oc wores betiendte dend tredie part, af hvis dennem med rette tilkommer at udgifve til soldateschets underholding. Hvorefter i eder kand wiide at rette. Befalendes etc. Hafniæ 11 februarij 1659.

Ligesaadan it bref fich Hans Bøyesen.

Sæl. Tegn. XXXV. 55.

Digitized by Google

1475. **12 Feb. 1659.**

Om et Møllehuses Anvendelse til Pallisader.

Til Peiter Kalthof.

Wores thøymester Peter Kalthof hafver at logere de constabler oc artillerie folch, som ligger udi møller huset udi dend cortegarde, som hand self pleyer at ligge udi, eller paa en anden bequem plads, effter som bemelte huus skal afbrydes oc tømmerit deraf bruges til pallisader oc anden festningens fornødenhed. Skrefvet etc. Hafniæ 12 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 56.

1476. **12 Feb. 1659.**

Om Aflevering af svenske Stormstiger.

Til Hans Schach.

F. 3. Wi bede dig oc naadigst wille, at du wed trommeslag lader forkynde, at alle de, som hafver bekommet nogle af de Svenskes stormstiger, lefverer dennem paa wores Tøyghuus til wores thygmester Peter Kalthof, hvorfore dennem igien skal betales. Skrefvit etc. Hafniæ 12 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 56.

1477. **12 Feb. 1659.**

Om Lovsang i Kirkerne.

Til bispen.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i giører dend anordning, at udi alle kircherne Gud til ære worder siunget O Gud vi lofve dig etc. oc derforuden af prædiche stoelen lader giøre tachsigelse for dend victorie, som Gud os i gaar ofver wores fiender forleendte. Dermed etc. Hafniæ 12 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 56.

1478. **12 Feb. 1659.**

Om Benyttelse af hollandske Matroser og Soldater.

Til Sellius Marselius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du giører dend anordning til at forskaffe de meste hollandske matroser, som paa konffardie skibene her udi byen findes, oc siden accorderer med dennem paa en tiid lang for en wis summa penge, at de præcise hver natter lader sig finde paa deris ordinarie plads, efftersom der stor mangel findes af handtlangere wed stycherne paa wolden. Hvis du oc dennem derfor lofver eller betaler, saa oc hvis du udlegger til andre hollandske soldater for wechning oc andre arbeid, som de

Digitized by Google

hidindtil hafver giort eller hereffter fornøden giørendes vorder, wille wi dig udi dine regenskaber paa en tiid tilhobe lade gotgiøre. Dermed etc. Hafniæ 12 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 56—57.

1479. **12 Feb. 1659.**

Om Udlæg til Arent Berntsen og flere af Jordegods.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskiche eder herhos os elskelig Arent Berndzens skrifftlig indleg anlangende noget goeds, hand til pandt er begierendes imod saa mange penges forstrechning, som samme goedses indkomst forrentte kand a 6 procento. Thi bede wi eder oc naadigst wille, at i bemelte goedzes indkomst ofverregner oc effter rendteri taxt anslaar, hvorpaa i en rigtig afreigning udi wores cantzelie hafver at indlefvere, saa at hand dereffter wores forsichring oc pandte skiøde paa bemelte goeds kand bekomme. Dermed etc. Hafniæ 12 februarij 1659.

Ligesaadant bref fich rendtemester dend 14 februarij anlangende Mogens Friis, med indgang saaledes: Wi tilskiche eder herhos en fortegnelse paa hvis goeds os elskelig Mogens Friis etc. til pandt er begierendes etc.

Item fich rendtemesterne ligesaadant bref anlangende Søren Pedersen den 22 februarij.

Noch fich rendtemesterne ligesaadant bref anlangende B. Jens Sørensen oc Hans Sørensen paa Christianshafn dend 5 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 57.

1480. **12 Feb. 1659.**

Om Udbetaling til Hans Meyer.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at i lader os elskelig Hans Meyer bekomme noget paa hans afregning, af hvis hannem med rette kand tilkommme. Dermed etc. Hafniæ 12 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 57.

1481. **15 Feb. 1659.**

Om Plads i det danske Kompagni til saarede Hollændere.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i dend anordning giører, at til de siuge oc quæste hollandske folches fornødenhed i wor kiøbsted Christianshafn blifver udskichet

Digitized by Google

saa mange af de ledige senge udi compagniet, som i goedwilligen der til laans kand bekomme. Dermed. Hafniæ 15 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 60.

1482. 15 Feb. 1659.

Om Benyttelse af Blyet paa Karnapperne paa Børsen.

Til Peiter Kalthof.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at wores thøymester Peter Kalthof ladet afftage saa meget af det blye, som sidder paa carnapperne paa Børssen, som effter haanden kand gieres fornøden til at støfve musket kugler af. Skrefvet Hafniæ 15 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 60.

1483. 16 Feb. 1659.

Tømmermændene faa Rug af Provianthuset.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i lader de Amager bønder saavelsom thømmermendene udi wor kiøbsted Christianshafn, som udi denne tid hafver jiset oc arbeidet der sammesteds, bekomme af vores Proviant hus 100 tdr. rug, saa oc de tømmermend af Kiøbenhafn hafver arbeidet at lade bekomme 15 tdr. rug. Dermed etc. Hafniæ 16 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 62.

1484. 16 Feb. 1659.

1 Td. Rug udleveres til faldne Konstablers Enker.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i lader efftersskrefne constablers encher, hvis mend udi denne beleyring er blefven skut paa woldene, bekomme hver en tønde rug af wores Provianthus, nemblig Hans Casper, Hans Berendtzen, fyrwercher, Anders Heire· Lauritz Oms, Anders Larsen Skanderborg, Peder Jensen Noerman, Christen Ostensø, Joen Erichsen Ostensø, Byrre Strymsnæs, Gunder Halfvorsen, Lars Pedersen Ringsager, Rasmus Olsen Kruse, Simon Nielssen Mos oc Peder Blach. Dermed etc. Hafniæ 16 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 62—63.

1485. 19 Feb. 1659.

Herman Mercher faar Rug i Betaling for leveret Klæde.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i lader os elskelig Hermand Mercher, indvaaner i vor kiøbstæd Kiøbenhafn,

Digitized by Google

bekomme rug af wores Provianthus for fiire oc firsindstiuge rixdr. for klæde, som hand til afgangne Hermand Kaases tienners liberi paa dend reise til Rysland lefverit hafver. Dermed etc. Hafniæ 19 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 66—67.

1486. — 21 Feb. 1659.

Hans Pedersen Klein leverer Øl til Hofetaten.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at wi effter eders underdanigste forslag naadigst tilfreds er, at i maa accordere med Hans Peitersen Klein, borger oc indvaaner her udi staden, at hand forskaffer fornøden øl til vores hofstat imod forsichring udi vor oc croenens jordegods for saa meget, som det sig bedrage kand. Dermed etc. Hafniæ 21 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 71.

1487. — 22 Feb. 1659.

Om Nedsættelse af en Kommission til at undersøge, hvorledes Staden kan faa Stabelret.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver anbefalet os elskelig Mogens Høg, Otte Krag, Hendrich Møller oc Zelius Marselius etc. tilligemed eder conferere tilsammen, af hvad ware stabelen her udi staden eragtes at kunde bestaa, oc paa hvad maneer det best kan stilles udi werck, da bede wi eder etc., at i af eders saavelsom af borgerskabets middel deputerer nogle, som tilligemed dennem om forskrefne stabel kand conferere, saa at derom kand giøres underdanigst relation til widere naadigst resolution. Dermed etc. Hafniæ 22 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 72.

1488. — 22 Feb. 1659.

Om Kvarter paa Christianshavn til Oberst Stedings Folk.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

Fridericus tertius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at os elskelig oberst Georg Steding bekommer fornøden quarteer paa sine underhafvende officerer oc gemeene knegte, saa at ingen sig med rette kand halve at beklage. Dermed etc. Hafniæ 22 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 72.

Digitized by Google

1489. **23 Feb. 1659.**

Om Sløjfning af Voldene udenfor Vesterport og ved Vartov.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at de wolde uden for Vester port saawelsom ved Wartoug deelis under it hver compagnie her i staden, paa det de desto snarere oc bedre kand worde sleifet, oc fornemmeligen at de wolde paa denne side S. Jørgens søe først blifuer sleifet. Dermed. Hafniæ 23 februarij 1659.

Til rectori oc professori.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom wi naadigst hafver anbefalet, de gamle wolde uden for Westre port saawelsom wed Wartov at skal nedbrydes oc sleufes, da bede wi eder etc., at i giører dend anordning, at der dagligen møeder en karl af hver gaard, samme wolde at sleife. Dermed etc. Hafniæ 23 februarij 1659.

Til Hans Bøyesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du taler med adelen, som gaarde her i staden hafver, at de wille lade en person af hver gaard dagligen møde til at sleife de gamle wolde wed Wester port saawelsom wed Wartow, indtil de ganske worder nederkast, efftersom største magt er derpaa anliggende. Dermed etc. Hafnia 23 februarij 1659.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du giører dend anordning, at wores betiendte dagligen af hver huus lader møede en karl til at nedbryde oc sleife de gamle wolde ved Wester port saavelsom ved Wartov. Dermed etc. Hafniæ 23 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 75—76.

1490. **27 Feb. 1659.**

Om Arbejde ved det ny Kastel.

Til rectori oc professoribus.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i wille laane eders wogne til os elskelig general major Adolph Fux, at føre hver 4 læs jord eller møg i morgen tillig til det werch, som wed nye Castel skal giøres oc forferdiges. Dermed. Hafniæ 27 februarij 1659.

Til Hans Bøyesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du hos adelen oc wores hofbetiendte giører dit beste til, at de deris wogne med

Digitized by Google

tilherige heste vilde laane i morgen tillig til at hielpe os elskelig general major Adolph Fux at føre hver fiire les jord eller møg til det werch, som wed det nye Castel skal giøres oc forferdiges. Hafniæ 27 februarij 1659.

Ligesaadan bref fich fornefnte Hans Bøyesen dend 4 marti anlangende adelens oc hofbetiendternes wogne lige lindende at age paa nogle dags tiid.

Sæl. Tegn. XXXV. 78—79.

1491. 27 Feb. 1659.

Om Tilsyn ved Toldboden med Rejsende.

Til Michel Langemach.

F. 3tius. Wi bede etc., at du wed dine betiendte lader hafve flittig indseende wed Toldboeden, hvem heraf staden ud oc ind kommer, hvorpaa du os dagligen en rigtig fortegnelse til efterretning hafver at tilskiche, som du agter at svare til. Dermed. Hafniæ 27 februarij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 79.

1492. 1 Marts 1659.

Om Udvisning af Egetræer paa Amager til de syge Hollændere.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du de siuge Hollendere paa Christianshafn lader bekomme 4 eger af Amagerland til jldebrand. Dermed. Hafniæ 1 martij anno 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 81.

1493. 2 Marts 1659.

Om Fangernes Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i forskaffer general gewaldigern fornøden huserom til de hid udi staden indbragte fanger, saa at baade wores oc andre her i staden borgerlige huse, som nu dertil bruges, kand worde derfor forskaanet. Dermed etc. Hafniæ 2 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 81.

1494. 2 Marts 1659.

Om Træ til Hans Hansens Mølle.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, du imod billig betaling maa lade wores proviant schrifver Hans Hansen bekomme it støche træ paa wores holm til en stiert paa hans mølle. Dermed etc. Hafniæ 2 martij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 81.

Digitized by Google

1495. 2 Marts 1659.

Taksigelse i Kirkerne for Bornholms og Tronhjem Lens Befrielse

Til d. Hans Svane.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at af alle prædichestoelene paa fredag førstkommendes her udi staden worder giort tachsigelse for, at Borringholm saawelsom Trundhiems lehn igien er udi wores devotion kommen, med formaning at dend barmhiertige Gud wores retferdige waaben fremdeelis wille welsigne. Dermed etc. Hafniæ 2 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 81—82.

1496. 4 Marts 1659.

Om Gadernes Renselse.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i tilholder natmanden her udi staden, at hand under hans bestillings fortabelse holder alle gaderne oc stræderne reene for døde aadseler, saa at ey nogen ond stanch der af heri staden skulle foraarsages. Dermed etc. Hafniæ 4 martj 1659.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i giører dend anordning, at gaderne her i staden blifver holdet reene, oc at skarnet blifver udført paa det stæd, som os elskelig general major Fux lader arbeide her wed festningen eller oc udi Castellet. Dermed etc. Hafniæ 4 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 82—83.

1497. 5 Marts 1659.

Om Udlæg af Jordegods til Hans Pedersen Klein og flere for Forstrækning til Garnisonens Underholdning.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskiche eder herhos en forteignelse paa noget goeds, som os elskelig Hans Pedersen Klein underdanigst til pandt er begierendes imod saa mange penges forstrechning til guarnisonens oc hof statens fornødenhed, som samme goedzes indkomst forrendte kand a sex procento. Thi bede vi eder oc naadigst wille, at i bemelte goedzes indkomst ofverreigner oc effter rendterie taxt anslaar, hvorpaa i en rigtig afregning udi wores canzeli hafver at indlefwere, saa at hand derefter wores forsichring oc pandte skiøde paa bemelte goeds kand bekomme. Dermed etc. Hafniæ 5 marti 1659.

Digitized by Google

Ligesaadant bref fich rendtemester om Holger Vind om goedz for forstrechning til guarnisonen.

Ligesaadant bref fich rendtemester om goeds, Albret Itzen for guarnisonens forstrechning begierer. Dat. 26 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 84—85.

1498. 6 Marts 1659.

Borgmester Peder Pedersen faar Udlæg i Jordegods.

Til Johan Christoph v. Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effitersom wi til os elskelig Peder Pedersen, borgemester udi wor kiøbsted Kiøbenhafn, imod forstrechning til guarnisonens underholding her sammesteds hafver pandtsat effterskreffne wore oc croenens gaarde oc goeds, som effterskrefne paaboer oc i brug hafver, nemblig Sielland Kiøbenhafns slods lehn, Sochelunds herret, Lyngbye sogn, Mollestrup: Carell Rosenmeyer. Fullewads mølle, Breede mølle, Stocherup: Oluf Jensen, Anders Nielsen, Hans Lauritzen, Niels Hansen, Anders Jensen, Oluf Mortensen, Niels Pedersen, Anders Bendtsen, Esbiorn Lauritzen, Olluf Hansen, Peder Boelsen, Rasmus Lauritzen, Niels Lauritzen, Lars Olsen, Jens Hansen. Gadehuuse: Niels Lauritzen, Oluf Ibsen, Ebbe Ibsen, Peder Ibsen, Peder Søfrensen, Jens Hansen oc Oluf Hansen. Gladsaxe sogn, Bagsværd: Mads Mortensen, Jens Hansen, Helle Ollsen, Jens Aagesen, Peder Nielsen, Sven Frendesen, Hans Ibsen, Jørgen Pofvelsen, Peder Olsen, Jep Ibsen. Smørum herrit, Herlof sogn, Thobberup: Aage Jørgensen, Peder Hansen, Niels Pedersen, Lavritz Jensen, Aage Jørgensen, Christen Michelsen, Peder Gregersen. Gadehuse: Hans Mortensen, Christen Ibsen, Jens Vefver. Lille herrit, Hof sogn, Tranegilde: Anders Andersen, Peder Madsen, Albret Nielsen, Poul Rasmussen. Amagerland, Maglebye lille: Peder Lauritzen, Jacob Clausen, Villem Gertsen, Fem Carnelesen, Claus Clausen, v. Jan Jansen, Søtren Lauritzen, Jan Albretzen, Cornelius Simensen, gl. Jan Jansen, Hans Hansen, Jan Cornelissen, Jan Isbrandt, Peter Petersen, Friderich Simensen, Jens Knudsen, Tønnes Clausen Reyers, Cornelis Dirichsen. Castrup: Niels Michelsen, Casper Berchordsen oc Jan, Claus Dies, Christen Lauritzen oc gamle Lauritz Hansen, Peter Cornelisen, Kirsten Svend Olsens, Niels Jørgensen, gl. Lars Hansen, Peder Olsen, Thies Hansen i Christianshafn, som gifver aarlig afgifft af it bundgarns stade for Tostrup, Lars Hansen i Castrup oc Hans Nielsen. Sundbye, Skielgaard: Lauritz Jensen oc Piter Jacobsen, gamle Lars Pedersen, Jan Jansen, Peder Møller, Morten Jørgensen.

Digitized by Google

Thommerup: Cornelius Thommesen, Dirich Clausen Reiers, Gert Albretzen, Jacob Clausen Hollender, Gert Reyers, Joen Joensen Becher i Peder Skredders gaard, Jan Pedersen oc hans medbroeder, jtem Knud Pedersen, Thommes Nielsen, Søfren Christensen, Jan Dirichsen, Toer Jensen, Mads Andersen, Piter Hansen. Tornbye: Lars Hansen, Rasmus Ibsen, gl. Hans Clausen, Anders Svendsen, Peder Lauritzen, v. Jens Ibsen, Claus Michelsen, Peder Ibsen, Michel Andersen, Hans Jensen, Michel Hansen, Lavrids Nielsen, Peder Larsen, Michel Wibrandt. Ulderup: Christen Thommesen, Niels Bjørnsen, Eigbret Dirichsen, Jacob Jansen, Christen Thommesen, m. Henrich Erhartsen, Jan Søfrensen. Wiberup: Cornelius Jansen, Jørgen Hansen. Raagaard: Jan Joensen Hollender. Store Maglebye. For hvis Hollenderne gifver til landgilde af byen, Saltholmen oc Uldelunds aalegaard, jtem de danske for hvis de gifver af Saltholmen oc fornefnte Uldelunds aalegaard. Dragøer: Jan Jacobsen oc Jacob Jansen. Saltholmen: Albert Olsen. Thi bede wi dig oc naadigst wille, at du forskrefne Peder Pedersen samme goeds lader bekomme oc følgagtig være med des herlighed, landgilde oc ald anden rettighed effter det pandtebrefs ydermeere indhold oc forklaring, som wi hannem derpaa naadigst gifvet hafver, til hvilchen ende du bønderne paa goedzet boendes hafver at tilholde, at de sig dereffter, indtil det igien indløst vorder, retter oc forholder, saa oc derhos dend annordning strax at giøre, at u-willige mend til tinge worder opkrefvede, som de pandtsatte byer paa Amager oc det huus paa Saltholmen, hvorledes de paa bygningen befindes, saavelsom hvis skouf der endnu paa landet tilbage er, kunde siufne oc besigte, saa oc taxere, hvor mange svin paa schoufven kand fødes, naar olden er, oc effter des beskaffenhed samme besigtelse paa tilbørlig stæder, som di wille ansvare oc bekiendt wære, fra dennem at gifve beskrefvet, oc bemelte Peder Pedersen dereffter at tilstilles. Desligeste hafver du dig oc paa samme maade med det andet bemelte Peder Pedersen her paa Kiøbenhafns lehn pandtsatte goedzes oc skoufves besigtelse at forholde, naar Gud vil, wi landet jgien megtig vorder. Dermed etc. Hafniæ 6 martj 1659.

Til Otto Paavisk oc Hendrich Thot.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi til os elskelig Peder Pedersen, borgemester udi wor kiøbsted Kiøbenhafn, imod forstrechning til guarnisonens underholdning her sammesteds hafver i pandt sat efterskrefne wore oc croenens gaarde oc goeds, som effterskrefne paaboer oc i brug hafver, nemblig Friderichsborg lehn, Græse sogn

Digitized by Google

oc bye: Lauritz Pedersen, Niels Pedersen, Niels Andersen, Hans Nielsen, Christopher Hansen, Niels Olufsen, Rasmus Nielsen, Jep Nielsen, Sefren Laursen, Jens Larsen, Lars Jensen, Povl Pedersen, Peder Pedersen Ibsen (!), Anders Jacobsen, Niels Pedersen, Niels Olsen oc Peder Pedersen. Gaardsæder: Willum Hansen, Arild Andersen, Hans Jensen, Christen Jensen, Morten Nielsen, Anders Nielsen, Morten Michelsen, Lars Nielsen. Hussmænd: Anders Madsen, Hans Olsen, Oluf Hansen, Hans Nielsen, Albret Wefver, Lavrs Pedersen. Greszegaard: Mads Laursen. Thi bede vi dig etc., at du forskrefne Peder Pedersen samme goeds lader bekomme oc følgagtig være med des herlighed, landgilde oc ald anden rettighed effter det pandtebrefs ydermeere indhold oc forklaring, som wi hannem derpaa naadigst gifvet hafver, til hvilchen ende du bønderne paa goedzet boendes hafver at tilholde, at de sig dereffter, indtil det igien indløst worder, retter oc forholder saa oc derhos dend anordning giøre, naar Gud wil, wi landet megtig vorder, at u-willige mend til tinge vorder opkrefvede, som de pandtsatte byer, huse oc gaarde, som paa goedzet findes, med tilliggendes skoufve kand siufne oc besigtige, hvorledes de befindes oc dermed beskaffed er, saa oc at taxtere, hvor mange svin paa skoufvene kand fædes, naar olden er, oc effter des befindelse samme besigtelse paa tilbørlige stæder, som de wille ansvare oc bekiendt være, fra dennem at gifve beskrefuen, oc bemelte Peder Pedersen dereffter at tilstilles. Dermed etc. Hafniæ 6 martij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 85—88.

1499. 7 Marts 1659.

Om Bøder for Hofbetjentenes Forsømmelighed i Vækning.

Til Hans Bøyesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom wi kommer i forfaring, at en deel wores hofbetiendte skal findes forsømmelig udi at wecke, da hafver du, saa lenge frosten warer, at lade pandte en hver, som i saa maader forsømmelig findes, paa en half rixdr. for hver gang de i saa maader udeblifver. Dermed etc. Hafniæ 7 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 90.

1500. 8 Marts 1659.

Om Soldaternes Forplejning paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at borgerskabet i vor kiøbsted Christianshafn maa indtil paa videre naadigst anordning self lefvere de soldater, som commissarierne

Digitized by Google

dem til underholding forordner, deris forpflegung udi hende eller dennem forpflege lade, oc dersom nogen soldat sig billig kand hafve at beklage, da hafuer i derofver at hafve indseende, at lade straffe de borgere, hos hvilche nogen forsømmelse findes, mens officererne hafver i efter commissariernes anviisning dennem at lefvere deres egen tractament udi penge effter ordinancen. Dermed etc. Hafniæ 8 martij 1659.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver bevilget, at borgerskabet paa Christianshafn self indtil paa widere anordning maa betale oc underholde soldaterne, da bede wi dig oc naadigst wille, at du en hver borger, for hvis hand saaledis soldaterne beviisligen fyllest giør, quiterer, hvoreffter commissarierne det siden hafver at gotgiøre, mens officerne hafver self en hver for sin egen, hvis hand bekommer, at quitere. Dermed etc. Hafniæ 8 martij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 90—91.

1501. **8 Marts 1659.**

Om Baglast til de hollandske Skibe, der skulle overføre Brandenborgerne.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at de hollandske skibe oc fløyter, som skal hendte det brandenburgiske folch, bekommer effter os elskelig her Henrich Bielche etc. hans anordning fornøden baglast. Dermed etc. Hafniæ 8 martj 1659.

Sæl· Tegn. XXXV. 91.

1502. **8 Marts 1659.**

Om Amagerbros Vedligeholdelse.

Til rendtemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hans Søfrensen, borgemester udi wor kiøbsted Christianshafn, for os underdanigst hafver ladet andrage, hvorledis hannem paa rendteriet skal restere siuf hundrede førgetiuge oc femb sldr. til broens wedligeholdelse her imellum Kiøbenhafn oc Christianshafn af dennem, som til bemelte broe udgifvet er, thi ere wi naadigst tilfreds, at i hannem med korn maa afbetale, for hvis hannem med rette befindes kand at restere. Siden hafver hand sielf aarligen pengene at opberge lade baade af Amagerlands jndbyggere saavelsom andre, som til bemelte broes wedligeholdelse noget udgifver, hvorimod hand effter dend med hannem giorde contract self hafver broen forsvarligen at holde wed lige, hvilchet i hannem paa vore wegne kand forstendige. Dermed etc. Hafniæ 8 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 92—93.

Digitized by Google

1503. **11 Marts 1659.**

Om Mønstring.

Til hr. Niels Krabbe oc borgemester Hans Nanssen med fleere.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i retter eders leylighed effter, i morgen, som er dend 12 martij, naar klochen er otte, at munstre os elskelig general lieutnant Hans Skaches regiment oc derpaa en rigtig rulle under eders hender at forfatte, til hvilchen ende vi naadigst hafver anbefalet fornefnte Hans Skach, at lade regimentet til samme tiid møede paa deris poster oc derhos en rigtig roulle, af hannem sielf underskrefuen, til eder at lefvere med specification, hos hvem verpflegningen tages til officerer oc gemeene knegte saa oc wertens nafn, hvor en hver indquarterit er. Dermed etc. Hafniæ 11 martj 1659.

Ligesaadan befaling fich Lauge Bech oc Hendrich Müller om rytteriet at munstre.

Holger Vind oc borgemester Find Nielsen om Ulrich Christians regimendte.

Lauritz Paavisk oc borgemester Peder Pedersen om Friderich von Alefelds regiment.

Steen Hondorph oc borgemester Christopher Hansen om Erich(!) Qvidsovs regiment.

Corfids Trolle oc Christopher Gabel om handtwerchs boursene herudi byen oc paa Christianshafn, oc tage rollen af Friderich Turesen.

Til Oluf Brochenhuus og borgemester Jens Sørensen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i retter eders leylighed, i morgen naar klochen er otte, som er dend 12 martj, paa posterne at munstre hvis soldater, som ere paa Christianshafn, oc derpaa rigtige ruller under eders hender forfatte. Dermed etc. Hafniæ 11 martj 1659.

Til Hans Skach, Hans von Alefeldt, Stochmand, Frid. v. Ahlefelt, Henning Qnidzov oc Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig h. Niels Krabbe etc. oc Hans Nansen, borgemester her sammestedt, hafver faaed ordre, dit regiment at munstre, saa bede wi dig etc., at du lader samme dit regiment møede paa deris poster i morgen, som er dend 12 martj, naar klochen er otte, oc derhos til dennem lefvere rigtig rulle, af dig self underskrefvet, med specification, hos hvem forpflegningen tages til officerer oc de gemeene knegte saa oc wertens nafn, hvor en hver indlogeret er. Dermed etc. Hafniæ 11 martj 1659.

Digitized by Google

Ligesaadant bref fich general major Hans von Alefeldt, om Lauge Bech oc Henrich Müller at munstre rytteriet.

Obrist lieutenant Volrat v. Stochman, om Holger Vind oc Find Nielsen at munstre afgangne Ulrich Christians regimendt til foeds.

Frid. v. Alefelt, om Laurs Povisk oc borgmester Peder Pedersen at munstre lif regimented.

Henning Quidtzou om Steen Hondorph oc borgemester Christopher Hansen.

Friderich Turesen om handtwerchs bursene her udi byen oc paa Christianshafn oc at specificere, hos hvilche mestere de ere hos.

Sæl. Tegn. XXXV. 97.

1504. **11 Marts 1659.**

Robert Colnet skal undervises i Artillerividenskab.

Til Hans Turben.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at vores fyrwercher Hans Turbansen underwiser Robbert Colnet i fyrwerchs widenskab oc anden detz tilbehøring, som paa Tøyhuset læres. Dermed. Hafniæ 11 martij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 97.

1505. **15 Marts 1659.**

Forbud mod at hente Ved paa Amager.

Til Adolph Fux.

Wi bede dig oc naadigst wille, at du giører dend anordning, at effter dette vort brefs datum aldelis ingen wogne, være sig endten wores egne eller hvem de oc monne tilhøre, til Amager om wed at afhendte udkommer, med mindre en hver, som i saa maader, som forskrefvit staar, at udkomme begierer, wores hofmarskalchs zedel hafver at fremwise, hvilchen zedel, ogsaa naar wognene kommer tilbage, igien hos wagten skal aflegges oc hver afften bemelte wores hofmarskalch igien tilstilles. Men dersom imod forhaabning nogen wogen skulle udkomme oc med veed, uden bemelte vores hofmarskalchs zedel wed wagten, som forskrefvet staar, at aflegge, indkomme, da hafver du, af en hver, som i saa maader fremkommer, jt eller toe stocher træ til dig at tage oc det øfrige hid til slotted wed musqueterer at opskiche lade. Dermed. Hafniæ 15 martj 1659.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Eftersom ærfares, at der udi lunden paa Amager ichun skal findes gandske faa træer, da paa det wi iche self skal fattes jldebrand til vores egen sampt bagerset oc brøgersetz nødtørfft, hafver

Digitized by Google

wi gifven befaling til os elskelig general major Fux, at ingen wogne hereffter skal udkomme paa Amager effter ildebrand, hverchen wores egne eller nogen andens, hvem de oc tilhøre maa, med mindre en hver wogn, effter hand igien af skoufven indkommer, kand fremwise sin zeddel af dig underskrefven, som di oc udi porten hafver at ofverlefvere, oc officererne, som wagten sammesteds hafuer, dig hver afften skal tilstille. Oc paa det at du kand viide, hvem du skalt lade udpassere, da er hermed wores alvorlige befaling, at du ingen zeddeler uden paa vores egne wogne, som her skal age weed til Slotted, Proviantthuset oc Brøgerset, skal udgifve, desligeste til os elskelig fru Cathrine Sehested paa it træ, fru Anne Margrete von Gotzen et træ, dig self it træ, Lauge Bech til Førslef gaard toe træer, til at støbe lius wed for hofstaten toe træer, d. Bülch en knub eller rod knupel, som endnu tilbage ligger, mag. Bremer it træ, hofkiechenskrifveren et træ, til 2 læs greene for schoufrideren oc toe læs greene for vores lif karl Friderich, oc dersom nogen widere skulle hafve at prætendere paa zeddeler, som dennem endnu kunde sammesteds restere oc dem assignerit er, hafver du dennem til os sielfver at forvise, anseende ingen videre treer af lunden kand mistes. Befalendes etc. Hafniæ 15 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 105—06.

1506. **17 Marts 1659.**

Om Livregimentets Vagttjeneste.

Til Hans Skach.

Wi bede dig oc naadigst wille, at du lader det compagnie af lif regimentet med kunst røerne igien komme til regimented, oc at ingen andensteds af samme regimends folch holdes wagt uden paa deris forordnede poster udi Castellet oc her for Slotted. Dermed etc. Hafniæ 17 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 109—110.

1507. **19 Marts 1659.**

Magistraten faar Hvede i Betaling.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom borgemestre oc raad her udi byen effter befaling hafver lefverit oc betald til commissarierne 486 rixdr. til rendte penge af en capital, som byen til hr. Corfids Ulfeld skyldig war, noch udgifvet for sluser wed Langweds broe 410 rdr. 4 ℔ 14 ß, jligemaader oc betald for nogle holsteinske oberster oc oberste leutnanters indlosering til Dorthe Tømmermands

Digitized by Google

422 rixdr., som er tilsammen 1319 rdr. 2 ℔ 14 ß, saa er wi naadigst tilfreds, at i lader dennem for fornefnte summa bekomme hveede udi betaling, saavit det sig bedrage kand, tønden beregnet til 3 rixdr. en ort, tagendes derpaa deris beviis. Dermed etc. Hafniæ 19 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 111—12.

1508. **19 Marts 1659.**

Om Kørsel af Ved fra Amager til Hofholdningen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst wille, at i giører eders beste oc jblandt borgerskabet, fornemmeligen bager oc brøgger lauget, at bringe en tredsindstiuge wogne oc tilhørige heste til weye, som paa mandag førstkommmendes en deel wed fra Amager til wores hofhaltnings fornødenhed kand indage. Dermed etc. Hafniæ 19 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 112—13.

1509. **20 Marts 1659.**

Alle Skibstømmermænd tilsiges til Arbejde paa Flaaden.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i tilholder alle schibs tømmermend her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn, at de strax møeder paa Holmen oc sig hos vores admiral angifver til at arbeide paa wores floede, saa fremt de iche wille straffes som wedbør. Hafniæ 20 martj 1659.

Ligesaadan en befaling fich borgemestere oc raad paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 113.

1510. **20 Marts 1659.**

Om Haandværkssvendenes Fritagelse for Reservetjeneste.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at handverchs boursene, som hidindtil om natten hafver wæret udi reserve, nu derfra indtil paa widere naadigst anordning er forløfvit. Dog at stadshopmanden gevehret hos sig maa beholde oc dertil svare, saa at de, om fornødenhed det udkrefver, igien udi en hast kand wære udi beredskab paa de samme poster, som dennem nu assignerede ere, til hvilchen ende bemelte stadshopmand ocsaa sechs fahner af wores Thøighuus skal lefveris, paa det at hand dennem hver under sin fahne kand forordne, saa at mand udi nøds tiid af dennem kand hafve nogen hielp, hvorfore wi oc en hver om ugen wilde lade gifve

Digitized by Google

en sletdaler, naar de udi saa maader, som forskrefvit staar, giør tieniste paa volden. Det vi eder til effterretning wil wiide lade. Befalendes. Hafniæ 20 martj 1659.

Til Hans Skach.

F. 3: Wor gunst tilforn. Wiid, at handtwerchs folchene, som hidindtil om natten hafver wæret udi reserve, nu derfra indtil paa videre anordning ere forløfved, dog at stadshopmanden gevehret hos sig maa beholde, saa at de, om fornødenhed det udkrefver, igien udi en hast paa de samme poster, som dennem nu assignerede ere, kand wære i bereedskab, til hvilchen ende bemelte stadshopmand ocsaa fahner af wores Tøyghuus skal ſefveris, paa det hand dennem hver under sin fahne kand forordne, saa at mand udi nøds tiid af dennem kand hafve nogen hielp. Det vi dig til effterretning wille vide lade. Befalendes. Hafniæ 20 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 113—14.

1511. **20 Marts 1659.**

Om Vagt ved Slottet af Kompagniet med »Kunstrørene«. Jfr. Nr. 1506.

Til Hans Skach.

F. 3. Efftersom du nyeligen hafver bekommet wores naadigste befaling, anlangendes det compagnie med kunst rørene at lade igien komme til regimentet, saa er wores naadigste willie, at samme compagnie indtil paa videre naadigst anordning skal holde wagt her for Slotted, oc det øfrige af regimentet at forblifve paa de af dig forordnede poster, saa at med det saavelsom de andre regimendter holdes en lighed, paa det ingen sig med rette skal hafve at beklage. Dermed etc. Hafniæ 20 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 114.

1512. **21 Marts 1659.**

Om Tilsyn ved Toldboden.

Til Michel Langemach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du wed inspecteuren oc hands underhafvende betiendte hafver flittig indseende wed Toldboeden, at ingen skibe, skuder eller baade oc des indehafvende folch ud eller ind passere, wære sig høy eller lauge, uden de wores eget pass fremwiser, saa oc alle personers nafne, hvor hen de vil, eller hvorfra de kommer, saawelsom oc hvad de til lading indehafver, wed dag oc dato at specificere oc optegne, desligeste om schipperen sampt inde hafvende schibs folchs nafn oc hiem flittig at inquirere oc til bogs føre, hvor af du os dagligen en specificerede

Digitized by Google

rulle hafver at ofvergifve lade. Oc efftersom captein paa wores skib Trefoldighed wed bommen liggendes hafver hafft nøgellen til bommen at op oc tilluche oc hand sig nu paa andre stæder skal begifve, da hafver du samme nøgel til dig at annamme oc dermed igien at lade op oc tilluche, som forsvarligt er. Wi wille ey heller, at nogen privat skiberum, skuder, ferger eller baader sig maa understaa, ind eller ud at løbe, uden de, som før er rørt, paa schib, goeds oc folch specificere, wores pass fremwiser. Dersom nogen derimod handler eller giør, da dennem paa schib oc goedses confiscation anholde oc med retten widere at tiltale. Saa er wores naadigste willie, at alle ankommende skiberum, ferger eller baade sig sammesteds, før end de paa andre stæder maa anlegge, noget af des indehafvende vare, hvem det oc tilhøre maa, losse eller udkomme lade, hvilchet oc tilbørlig skal visiteres oc derpaa en rigtig specification ofverlefveris effter visitation. Desligeste oc folchene tilholder de stæder, hvor fienden er, hafver(!) strax, oc saa snart ancheret udi grunde eller med baade anlagt er, paa Slotted sig at begifve, førend de nogen anden steds maa komme. Dermed etc. Hafniæ 21 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 117—18.

1513. **23 Marts 1659.**

Om Faner og Geværer til Haandværkssvendene.

Til Bertram de la Coste.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at os elskelig oberste Bertram de la Coste lefverer til os elskelig borgemester oc raad her udi staden 6 fahner, som altid til handtwerchs bourserne kand holdes udi forvaring oc beredskab. Iligemaader hafver hand ocsaa paa wores Thøjghuus at annamme hvis u-døgtig gevehr, som under handtwerchs boursernes findes, oc døgtig got gevehr derimod til bemelte borgemestere oc raad igien lefvere lade. Dermed etc. Hafniæ 23 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 118—19.

1514. **23 Marts 1659.**

Det forbydes Soldaterne at gjøre Skade i Haverne paa Amager.

Til Adolph Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom for os underdanigst berettes, at soldaterne paa wores festning Christianshafn giører dennem, som paa wort land Amager hafver der i hafverne saaet oc planted, temelig skade, da bede wi dig oc naadigst wille, at du hafver flittig indseende, at fornefnte soldater her effter iche udkommer af Chri-

Digitized by Google

stiansbafns port paa forskrefne Amager land. Dermed etc. Hafniæ 23 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 119.

1515. **25 Marts 1659.**

Det forbydes, Bartskærsvende at rejse bort.

Til admiraliteted.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer i erfaring, at en stor deel bardsker svenne wille reyse herfra, oc nogle af dennem at hafve bekommet penge til at wære paa vores floede, thi bede wi eder oc naadigst wille, at i tilholder bardskerne her udi byen, at de lader icke svennene komme af deris tieniste, hvor de ere udi denne tiid, paa det at wores floede med bardskier svenne kand wære forsiunet, naar behof giøres, til hvilchen ende bardskerne skal for eder svennnene præsentere, at i dennem kiende kand oc tilbørligen hafve indseende. Hafniæ 25 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 123—24.

1516. **27 Marts 1659.**

Om Underholdning af Urtegaardsmændene i Kongens Haver.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver bevilget urtegaardsmendene i wores lyst- oc kiøchenhauger, en hver at maa antage sex døgtige karle, der sammesteds at arbeide, oc en hver at maa niude en baadsmands kost af wores Provianthuus, saa lenge de i haufgerne forblifver oc fornøden arbeide forretter, thi bede wi etc., at i forskrefne personer fornefnte baadsmænds kost af Provianthuset, saa lenge de i haugerne dend meest fornøden tienist giører, lader bekomme. Dermed etc. Hafniæ 27 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 127.

1517. **30 Marts 1659.**

Amagerne maa faa deres Baade igen.

Til Niels Juel oc Jørgen Biørnssen.

F. 3. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at indwaanerne paa wort land Amager maa fri oc u-behindret opsøge oc igien bekomme hvis baade, som her udi byen eller wed Holmen findes, hvortil i dennem ocsaa, saavit billigt oc ret er, hafver at wære behielpelig. Dermed etc. Hafniæ 30 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 133.

Digitized by Google

1518. 2 April 1659.

Det tillades Borgerne at sejle, hvorhen de ville.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at borgerne her udi byen maa seigle, hvor dennem lyster, proviant oc weed saawelsom anden fornødenhed at hidføre, hvilchet i borgerskabet her udi byen hafver at forstendige lade saa oc en hver dertil animere, at hand, det meste mueligt kand wære, hid indfører. Dermed etc. Hafniæ 2 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 136.

1519. 2 April 1659.

Bartskærernes Tilsyn med Hollænderne skal taxeres.

Til d. Christian Fabrisius.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i taxerer baardskerne her udi byen deris regenskaber, hvis paa de hollandske patienters cura anvendt er ligesom ey(!) wed de andre tilforn giort hafver. Hafniæ 2 april 1659.

Til Henrich Møller oc Sellius Marsellius.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i betaler bardskererne her i vor kiøbstæd Kiøbenhafn dend omkostning, de paa de hollandske patienters chur effter deres forteignelse oc os elskelig doctoris Christiani Fabrici taxering giort hafver, hvilchet eder saaledis igien af de første hollandske penge, som hidkommer, igien af os skal vorde betald. Hafniæ 2 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 136.

1520. 4 April 1659.

Smedene maa købe en Ladning Kul.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom smedene erbinder sig at betale de kul, som schipper Jochum Due indehafver, saa hafver du strax at tilholde fornefnte schipper at losse samme kul til dennem her i staden, som dennem reede penge derfor wille gifve, dog at de strax hannem uden ophold derfor betaler. Dermed. Hafniæ 4 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 137.

1521. 8 April 1659.

Adolf Fux faar Overtilsynet med Befæstningen.

Til Adolph Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du hafver inspection med fortificationen her om wore kiøbstæder

Digitized by Google

Kiøbenhafn oc Christianshafn, at alle ting dermed ordentlig oc effter os elskelig Hans Skach etc. hans ordre tilgaar. Dermed. Hafniæ 8 april 1659.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafve anbefalet os elskelig general major Fuchs, at hafve inspection med fortificationen her om wore kiøbstæder Kiøbenhafn oc Christianshafn, att alting dermed ordentlig oc effter din ordre tilgaar, hvilchet wi dig til effterretning wilde lade forstendige. Dermed etc. Hafniæ 8 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 143.

1522. 11 April 1659.

Den svenske Rigsraad Sten Bjelke faar Bolig i Korfits Ulfelds Gaard.

Til Pofvel Tskerning.

F. 3tius. Wi bede dig oc naadigst wille, at du paa wore weigne ansiger den svenske rigens raad Steen Bielche, at i wille lade hannem indlogere udi h. Corfids Ulfelds gaard her udi staden, efftersom wi sielf agter til anden fornødenhed vores hauge at bruge. Dermed etc. Hafniæ 11 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 147.

1523. 12 April 1659.

Om Hans Wechslings Børns Formynderskab.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wider, at wi naadigst tilfreds er, at i effter os elskelig Hans Wechsling etc. hans begiering maa entledige Johan Lehn, Cort Mercher, Jens Jensen oc Herman Mercher fra hans børns formynderskab, hvorimod hand erbiuder sig, til thinge en hver retmessig afkald oc quitering at gifve oc sine børn forsichre, at dennem skal wederfares hvis ret oc udi fremtiiden forsvarligt kand wære, hvorpaa i hans revers hafver at tage, at hand dennem paa stæder, hvor hand henkommer, nøyagtig wil contentere, dereffter i eder kand wide at rette. Befalendes. Hafniæ 12 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 148—49.

1524. 12 April 1659.

Andreas Vilchen beskikkes til at kommandere Artilleriet.

Til Andreas Vilchen.

F. 3. Wi bede dig oc naadigst wille, at du retter dig effter, indtil paa widere naadigst anordning at commandere artigleriet her

Digitized by Google

udi festningen oc paa woldene her omkring staden. Dermed. Hafniæ 12 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 149.

1525. **12 April 1659.**

Oberst Both ansættes igen ved sit Regiment paa Christianshavn.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du igien forestiller os elskelig Henrich Both saasom oberste for sit forige regiment tilfoeds paa Christianshafn. Hafniæ 12 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 149.

1526. **13 April 1659.**

Om Arbejde paa Fæstningsværkerne.

Befaling til adelen, høylærde oc kongelige tienner.

F. 3. Helse eder alle wore kiere oc troe undersaatter af adel, saa mange som her udi staden boesat ere oc gaarde hafver. Efftersom wi nødigt oc raadsomt eragter, paa verchernes oc woldenes reparering her omkring staden at lade arbeide oc det en hvers conservation særdelis angaar, hvorfore wi naadigst hafver anbefalet, en rigtig taxt ofver alle indwaanerne her udi staden at lade forfatte, hvor mange personer en hver om ugen paa voldarbeidet kand oc bør at holde, naar fornøden giøres, da paa det aldting kand gaaes des rigtigere til, oc ingen sig derofver skal hafve at besværge, bede wi eder, at i, saa mange som gaarde eller residentzer her udi staden hafver, lader eders fuldmegtige møede tilstæde, naar samme taxering foretages, til at hafve indseende, at dermed tilbørlig omgaaes. Gifvet etc. Hafniæ 13 april 1659.

Ligesaadan bref udgich til de kongelig betiendte, noch rector oc professores.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Eftersom wi for nødigt oc raadsomt eragter, paa wercherne oc voldene her omkring staden at lade arbeide, oc det en hvers egen conservation særdelis angaar, da bede wi eder oc naadigst wille, at i lader forfatte en rigtig taxt ofver alle indwaanerne her udi staden, hvor mange personer en hver om ugen paa woldarbeide kand oc bør at holde, naar fornøden giøres. Oc paa det at alting kand gaa des rigtigere til, oc ingen sig derofver skal hafve at besværge, da hafver vi naadigst anbefalet de andre stænder, som gaarde oc residentzer her i staden hafver, at lade deris fuldmegtige ocsaa møede

Digitized by Google

tilstæde, naar samme taxering foretages, til at hafve indseende, at dermed tilbørlig omgaaes. Dermed etc. Hafniæ 13 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 150—51.

1527. **14 April 1659.**

Om Kørsel af Jord til Voldene.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn sampt høylærde oc Hans Bøyesen.

F. 3. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører den anordning, at saa mange af borgerskabet, som heste oc wogne hafver, lader dennem møede i morgen tiillig udi Castellet, oc at enhver af dennem til voldenes reparation ager 20 les jord effter wores ingenieur Gotfried Hofmand hans anwisning. Tagendes ingen forsømmelse her udi, efftersom magt paaligger. Befalendes etc. Hafniæ 14 april 1659.

Ligesaadan bref udgich til rectori oc meenige professores paa universitetet, at lade deres wogne møede; nooh Hans Boyesen, at begiere af adelen oc de kongelig tiennere deris wogne.

Sæl. Tegn. XXXV. 151—52.

1528. **16 April 1659.**

Om Syn over de Pladser, det er af størst Vigtighed at befæste.

Til Hans Schach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede dig etc., at du tillige med de andre generals personer her i staden saavelsom dend hollandske commandeur os elskelig Eustachius Pøchler, saa oc oberste Friderich von Ahlefeld de pladser her for festningen udi ingenieurens nerwærelse besigtiger, som er af største importance, oc derom delibererer, hvilche først udi nerwerende sommer behøfves med arbeide at forsichres. Dermed etc. Hafniæ 16 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 156—57. Axel Urup fik et lignende Brev af 18 April (smstds. 162).

1529. **17 April 1659.**

Om Laan af tomme Tønder til Kongens Brug.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi wed os elskelig Jens Lassen hafver anmoedet eder at tale med brøggerlauget her udi staden, at de os paa en maaneds tiid 35 lester øl tønder ville laane, hvorimod bemelte Jens Lassen sig erbiuder dennem at forsichre, endten deres egne tønder igien inden en maaned at forskaffe eller udi det stæd nye tønder, som nu ere udi arbeide, dennem med at contentere, oc som wi af deris skrifftlig erklæring erfarer, at de sig for mangel

Digitized by Google

af tønder undskylder, da bede wi eder oc naadigst wille, at i wed roedmesterne andre wore kiere oc troe undersaatter her udi staden i lige maader strax lader anmoede, saa mange tønder eller fade, som de meest aflade kunde, os med at undsette, anseende saadant sig til alles thieniste strecher. Dermed etc. Hafniæ 17 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 157—58.

1530. 21 April 1659.

Om Hvervning og Presning af Søfolk.

Til Jørgen Rafn.

F. 3. Jørgen Rafn, borger oc indwaaner her udi staden, hafver i vores nafn til vores orlogsschibes fornødenhed for penge at lade wærbe ald det baadsfolch, som her udi staden bekommes kand, saa oc 6 styrmænd, som paa Østerseen oc Belt ere bekiendte, hvilche hand tilhaabe hafver at gifve en maaneds penge paa haanden for ud, som dennem siden kand blifve decorteret. Skrefvet etc. Hafniæ 21 april 1659.

Til Niels Juel oc Jørgen Biørnsen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Vi bede eder oc naadigst wille, at i strax lader presse fra høybaadsmand ald gemeene baadsmænd, som her udi staden bekommes kand, af hvad nation det oc wære maa eller kand, til wores orlogs skibes fornødenhed. Dermed. Hafniæ 21 april 1659.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i tilholder byesvennene her udi staden, at de effter wores admiralers paa Bremmerholm deres anordning wærer dennem behielpelig til at bekomme de baadsfolch, som dennem til wores orlogs skibes fornødenhed at presse befalet er. Dermed etc. Hafniæ 21 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 168.

1531. 23 April 1659.

Borgerne tilholdes at udlevere de Søfolk, de have lejet til Tjeneste paa Voldene.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Efftersom wi kommer udi erfaring, at adskillige skal lade sig leye til at tiene paa woldene, som til skibsfolch ere døgtige, da hafver i de borgere at tilholde, som nogen dygtige baadsfolch leyet hafver, at de dennem i denne tiid til forestaaende reyse til wores schibes fornødenhed ofverlader; dersom oc nogen findes, som fleere end en tienner eller leye person hafver, at de en hver afstaar,

Digitized by Google

som iligemaader til skibs kand bruges. Dermed etc. Hafniæ 23 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 174—75.

1532. **23 April 1659.**

Om Bidrag til Kongens Baadsfolks Underholdning.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i lader forsamle alle laufvene her i byen oc hver ampt i sær for eder lader indfordre oc al muelig flid anwender, om i dennem derhen kand bewæge, at de hver wil gifve noget til baadsfolchets underholdning. Dermed. Hafniæ 23 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 175.

1533. **27 April 1659.**

Henrik Müllers Boldhus skal overleveres J. C. v. Cørbitz.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i tilholder de 2de rendteskrifvere, som hafver annammet oc inventerit dend gaard wed Boldhuset af os elskelig Hendrich Møller etc., dend nu igien med ald des inventario oc tilhørig til os elskelig Johan Christoph von Cørbitz etc. at ofverlefvere, effter at de dend nu af os elskelig Eva von Bylow etc. hafver annnammet. Dermed etc. Hafniæ 27 april 1659.

Til Albertus Mathiessen, bygmester.

F. 3. Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver at begifve sig med en murmester, tømmermand oc blyetecher til wores Boldhus oc hosliggende gaard, som wores forrige hofmarskalch afgangne Adam Hendrich Pends tilforne hafver i boed, oc dennem med fliid besigtige, hvad brøstfeldighed paa dennem kand findes, oc det schrifftligen forfatte oc særdelis opteigne, hvad skade af kugler udi beleyringen er foraarsaget, saa at wi kunde wiide, endten os eller os elskelig Hendrich Müller etc. saadant tilkommer at reparere. Hafniæ 27 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 178.

1534. **27 April 1659.**

Om Tilvejebringelse af Midler til Garnisonens Underhold.

Til Kiøbenhafns borgerskab tillige med de andre stender.

F. 3. Helse eder os elskelig borgemestere oc raad sampt meenige borgerskab her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn ewindelig med Gud oc wor naade. Eftersom eder alle oc en hver wel bekiendt er,

Digitized by Google

hvor fornøden guarnisonen til alles conservation her udi byen eragtes oc vi til dends underholding i denne besverlige tiid ringe eller ingen middel wiide, med mindre wi assisteris oc hielpes af wore troe undersaatter, saa bede wi eder oc naadigst begiere, at i wed eders fuldmegtige tilligemed de andre stender her udi staden delibererer oc ofverweyer, wed hvad middel fornefnte guarnison til hest oc foeds kand worde underholdet, effter at de 5 maaneders udlofvede forstrechning ophere. Oc efftersom det en hvers welstand saavelsom det gemeene beste i sær angaar, tvifler vi iche paa, at en hver sig ioe dertil goedvillig lader finde, hvorimod wi saadan eders welwillighed med kongelig gunst oc naade wil erkiende. Gifvet etc. Hafniæ 27 april 1659.

Ligesaadan bref udgich til meenige adelstanden, som nu her i byen tilstæde er.

Noch borgemestere oc raad pca Christianshafn. Item rectori, superintendent oc professores udi Kiøbenhafns accademiæ; saavelsom sognepr. oc meenige clerici herudi staden. Noch til alle Hans Maj. tiennere oc hofbetiendte, af hvad stand oc condition de wære kand.

Sæl. Tegn. XXXV. 178—79.

1535. 27 April 1659.

Om Forstærkelse af Vagterne, medens Flaaden er ude.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i tilholder borgerskabet at forsterche wagterne, saalenge som floeden ude er. Dermed etc. Hafniæ 27 april 1659.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du gierer dend anordning, at borger saawelsom soldater wagteń blifver forsterchet, saa lenge som floeden ude er. Dermed etc. Hafniæ 27 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 179.

1536. 27 April 1659.

Om Havnens Bevogtning.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Vi bede dig etc., at du gierer dit beste til at til weye bringe oc forferdige lade 2 eller 3 af de mindste wore egne orlogs schibe eller de hollandske transport fløyter, som ere med stecher belagde, saa at de med behørige folch kand worde wel besat til at forsichre haufnen for capere eller andre udi disse tiider. Tagendes

Digitized by Google

ingen forsemmelse herudinden, efftersom høyeste magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 27 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 180.

1537. **28 April 1659.**

Om Fortegnelse over Beboerne af Kongens Skipper- og Baadsmandsboder.

Til Jørgen Biørnssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du giører en rigtig fortegnelse ofver alle vores schippere och baadsfolchs boeder her i staden med rigtig specification, af hvem en hver saadanne boeder ere besat, hvorpaa du med forderligste i wores cantzelie fuldkommen efterretning hafuer at indskiche. Dermed etc. Hafniæ 28 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 180.

1538. **28 April 1659.**

Om Havnens Bevogtning.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i giører eders beste at forskaffe os af woldene 200 mand, som kunde indtil widere blifve brugt paa schibene til hafnens forsichring her for wor festning Kiøbenhafn. Dermed. Hafniæ 28 april 1659.

Ligesaadant bref fich borgemestere och raad i Christianshafn om 20 mand eller fleere, om behof giøres, dateret 29 april 1659.

Til Friderich Turessen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du forordner 12 eller fleere personer af hver compagnie af borgerskabet til skibene her for haufnen, saa lenge floeden ude er. Dermed etc. Hafniæ 28 april 1659.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst hafver anbefalet os elskelig Johan Christoph von Cørbids, at tilholde alle vore hofbetiendte, at de igien lader holde wagt paa de stæder her udi guarnisonen, som du dennem anwisendes worder; saa och at af samme folch skal forordnes 12 eller fleere personer til skibene her udi haufnen; det wi dig til èfterretning ville wiide lade. Befalendes etc. Hafniæ 28 april 1659.

Til admiralitetet.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver anbefalet det grønlandske compagnies directeurer om det schib Charitas at lade giøre ferdig oc udlegge, hafnen her for staden at defendere, saa bede wi eder etc., at i med dennem accorderer, hvad wi dennem

Digitized by Google

skal gifve for forskrefne schib, saa lenge det der udi blifver beliggendes. Dermed etc. Hafniæ 28 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXIV. 181—82.

1539. **29 April 1659.**

Om Hofbetjentenes Vagt.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du tilholder alle wore hofbetiendte, at de hereffter som tilforne, saa lenge som floeden ude er, lader holde wagt paa de stæder her udi guarnisonen, som dennem af os elskelig Hans Schach etc. anvises, hvoraf 12 eller fleere personer skal forordnes til skibene her udi hafnen. Dermed etc. Hafniæ 29 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 181.

1540. **30 April 1659.**

Om Indbetaling af Pengene til Baadsfolkenes Underhold.

Til d. Pofvel Moth.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i indfordrer oc til eder annammer, hvis penge som de høylærde, wores egen betiendte oc borgerskabet til baadsfolches underholding udlofvet hafver, oc derfore tilborligen at qvitere oc pengene siden til widere ordre hos eder at beholde. Dermed etc. Hafniæ 30 april 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 183.

1541. **2 Maj 1659.**

Køkkenskriver Hans Olsen faar Anvisning i en Gaard, der tilhører en nuværende svensk Undersaat.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom for os underdanigst hafver ladet berette wores kiøchenskrifver Hans Olsen, hvorledes Christen Othesen, som hafuer taget svenske bestalling oc er nu tolder udj Baadekulden, skal hatve en gaard liggendes her i byen, da efftersom bemelte Christen Othesen er en svenske undersaatte, oc vi naadigst hafver bevilget bemelte Hans Olsen, at maatte søge sin skades opreysning i alt hvis svenske tilhørige wahre, som hand opspørge kand, bede wi eder etc., at i wed tvende mend samme gaard, med hvis mobilier, som der i gaarden fornefnte Christen Othesen tilhørige findes, forskrefne Hans Olsen lader til wurdere, som hand siden saaledes indtil paa wiidere anordning maa niude oc beholde. Dermed etc. Hafniæ 2 martj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 190. Brevet staar imellem Breve fra 2 Maj, hvorfor Dateringen sikkert er fejlskreven.

Digitized by Google

1542. 3 Maj 1659.

Om Pramme til at føre Jord til Kastellet.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører eders beste til at forskaffe os 2 pramme til at føre jord til castellet, hvorfore dennem billig daglon skal worde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 3 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 190.

1543. 3 Maj 1659.

Om Udvisning af en Plads mellem Ditmarskgade og Danmarkstorv.

Til Adolf Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Peiter Reetz underdanigst er begierendes en plads her i festningen nest op til Hans Søfrensen oc Hermand Groves udwiste byggepladser paa dend eene oc afgangne h. Christian Frises paa dend anden side, nemblig i breeden 20 allen oc i lengden imellum Dytmerske gaden oc Danmarches torfve 159 allen, da bede wi dig etc., at du samme plads wed ingenieuren lader besigtige oc din underdanigste erklering derom i wores canceli indskicher, om du eragter, hannem samme plads uden festningens skade at kand forundes. Hafniæ 3 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 191.

1544. 6 Maj 1659.

Om Bolig for Kongens Drabanter i Nyboder.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at vore drabantere, som ey self huus oc gaarde hafver her udi byen, saa lenge de udi wores tieniste ere, maa hereffter deris lifs tiid logere i de møllomste recher, som er i Dyregaden, i Elephantstrædet. Iligemaader maa deris encher samme huse beholde deris naadsens aar. Oc dersom fleere drabantere udi tienisten ere, end der findes boliger til udi fornefnte gaarde, da skal de dem niude, som eldst udi tienisten ere, oc siden de andre effter dem, naar nogen af dem, boliger hafde, bortdøer, igien bekomme, eftersom de ere eldst udi tienisten til. Thi hafver du herom nødwendig anordning at giøre, at fornefnte drabantere der deris wand plads, effttersom for bemelt er, bekommer. Dermed etc. Hafniæ 6 maij 1659.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst tilfreds ere, at wore drabantere hereffter indtil paa videre naadigst anordning maa

Digitized by Google

logere i de mellemste recher, som er Dyregaden i Elephantstrædet, da hafver du de der nu i boendes folch at udwiise oc i andre huse eller boe at henlegge oc accomodere lade. Dermed etc. Hafniæ 6 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 196—97.

1545. 8 Maj 1659.

Om Opgivelse af Tallet paa de Heste, der kunne bruges til Udfald.

Til hr. Oluf Parsberg oc Mogens Høg.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Effftersom i tilforne har bekommet wores naadigste befaling, stenderne at forsamle her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, da bede wi eder oc naadigst wille, at i hos dem, naar de forsamlet worder, flitteligen erfarer, hvor mange heste hos en hver skulde wæret at bekomme oc udi bereedskab kunde wære til at bruge udi udfald imod fienden for byen. Dermed. Hafniæ 8 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 201.

1546. 10 Maj 1659.

Om Stadens Renselse for Aadsler og anden Urenlighed.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Effftersom i tilforne hafver bekommet wores befaling, at tilholde natmanden at bortføre alle døde bester oc aadzeler, som paa gaden ere beliggendes, saavelsom skarnagerne at bortføre ald ureenhed af gaderne udj Castellet, thi hafver i begge deele endnu alvorligen at tilholde, at de wærer tiltengt, samme wores befaling at effterkomme under tilbørlig straf. Oc dersom natmanden derudinden findes forsømmelig, da wille wi en anden udi hans stæd, som det forordne skal, forordne lade, hvilchet i en hver til efterretning kand forstendige lade. Befalendes. Hafniæ 10 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 203—04.

1547. 11 Maj 1659.

Om Toldbodens Bevogtning.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom wi self fornemmet hafver, wed Tolboeden paa adskillige stæder saaledes at wære beskaffen, at baade imellum pellene kand ind oc udkomme, da bede vi dig etc., at du giører din største fliid til at forskaffe os elskelig Michel Langemach etc. forneden folch oc materialer, saadant igien at forferdige oc fuldbringe lade, hvor det kand eragtes at forneden wære. Dermed etc. Hafniæ 11 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 205.

Digitized by Google

1548. **14 Maj 1659.**

Kongen pantsætter Jens og Hans Sørensens Gods paa Amager for deres Forstrækning til Garnisonens Underhold.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi til os elskelig Jens Sørensen og Hans Søfrensen etc. samt deris medconsorter imod forstrechning til guarnisonens underholding der sammesteds hafver i pandt sat effterskrefne wore oc croenens gaarde oc goeds, som effterskrefne paaboer oc i brug hafver. Nemblig: Amagerland, Sundbye Østre: Giertrud Tord Olsen, Hans Andersen, Hans Madsen, Peder Olsen, Michel Olsen, Svend Nielsen, Jørgen Hansen, Hans Nielsen, g. Niels Hansen, Anders Christensen, Niels Olsen, Cornelius Egbretsen oc Anders Nielsen, Peder Olsen oc Christen Pedersen, Michel Andersen, Christen Skredder, Hans Nielsen i Castrup, Anders Thewes. Thi bede wi dig etc., at du forskrefne Jens Sørensen oc Hans Sørensen sampt deris medconsorter samme goeds lader bekomme oc følgagtig wære med des herlighed, landgilde oc ald anden rettighed efter det pandtebrefs ydermeere indhold oc forklaring, som wi dennem derpaa naadigst gifvet hafver; til hvilchen ende du bønderne paa goedzet boendes hafver at tilholde, at de sig dereffter, indtil det igien indløst worder, retter oc forholder, saa oc derhos dend anordning giøre, at u-willige mend til tinge worder opkrefvede, som di pandtsatte gaarde oc goeds med tilliggende skoufve kand siufne oc besigtige, hvorledes de befindes oc dermed beskaffed er, saa oc at taxere, hvor mange svin paa skoufvene kand fædes, naar olden er, oc effter des befindelse samme besigtelse paa tilbørlige stæder, som di wille ansvare oc bekiendt wære, fra dennem at gifve beskrefven oc bemelte Jens Sørensen oc Hans Sørensen sampt deris medconsorter dereffter at tilstilles. Dermed etc. Hafniæ 14 maij 1659.

Ligesaadan bref fich forskrefne Johan Christoph von Cørbitz, anlangende effterskrefne goeds paa bemelte Amagerland, som borgemester Hans Sørensen ald eene bekommer, nemblig: Amagerland, Sundbye Westre: Lars Søfrensen oc Niels Hansen, Hans Larsen, Lars Ibsen, Frans Michelsen, Hans Larsen, bunde, Aage Pedersen, Niels Ibsen, Anders Olsen, Børge Tostesen, Hans Søfrensen, Søren Rasmusen oc Aage Pedersen, Michel Knudsen, Anders Nielsen.

Sæl. Tegn. XXXV. 211—13.

Digitized by Google

1549. 14 Maj 1659.

Om Hofbetjentenes Vagttjeneste.

Til Johan Christoph von Corbitz oc Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi erfaring, at der skal indfalde nogen misforstand imellum wores hofbetiendte oc borgerskabet her i staden om deris wagt, saa er wores naadigste willie, at wores hof oc andre betiendte skal hereffter oc indtil paa widere naadigst anordning holde deris thog oc wagt paa de stæder iblandt borgerskabet, som de hidindtil giort hafver, hvoreffter du dig kand wiide at rette. Dermed. Hafniæ 14 maij 1659.

Ligesaadan bref fich Friderich Turesen.

Sæl. Tegn. XXXV. 213.

1550. 15 Maj 1659.

Om U. C. Gyldenløves Begravelse.

Til Johan Christoph von Corbitz oc Christopher Gabel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i anwender de penge, som Mouritz Frich, borger oc indwaaner her i wor kiøbstæd Kiøbenhafn, har lofvet at forstreche til os elskelig afgangne Ulrich Christians begrafvelse, paa det den med allerførste skee kunde. Dermed etc. Hafniæ 15 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 218.

1551. 16 Maj 1659.

En Kaptejn faar Bolig i Skipperboderne.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du udwiser wores captein Robbert Hal en waaning i wores schipper boeder, som hand kand boe udi. Dermed etc. Hafniæ 16 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 216.

1552. 18 Maj 1659.

Holmens Skolemester faar et andet Hus.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at wores badsker mester Philip maa bekomme det hus, som Holmens skolemester udi boer, oc skolemesteren igien bekomme det huus, som mester Philip udi boer. Dermed. Hafniæ 18 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 219.

Digitized by Google

1553. **20 Maj 1659.**

Om Vurdering af de Heste, der skulle bruges til Udfald.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom i tilforne hafver bekommet wores naadigste befaling om borgerskabets heste at lade wære udi bereedskab til udfald at giøre, saa bede wi eder etc., at i dennem lader vurdere, hvad de kand wære wærd, hvorefter de skal worde betald, dersom de noget til sohade kommer. Dermed etc. Hafniæ 20 maij 1659.

Ligesaadan it bref udgich til Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 222—23.

1554. **21 Maj 1659.**

Ingen Økne eller Kør maa komme udenfor Nørreport.

Til Hans Skach oc Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du lader hafve flittig indseende med, at ingen øxen eller·køer kommer uden for Nørre port. Dermed etc. Hafniæ 21 maj 1659.

Ligesaadan en befaling fich Friderich Turesen.

Sæl. Tegn. XXXV. 223.

1555. **23 Maj 1659.**

Om Taxationen til Befæstningen.

Til stenderne i Kiøbenhafn, nemblig Steen Brahe, Jørgen Reedz med fleere.

F. 3tius. Eftersom festningens arbeide til felleds defension nødwendig oc u-forbigiengelig behøfves, oc dend eene stand sig paa dend anden beraaber, da paa det enlighed saavel der udi som udi indquarteringen udi begge deele kand holdes (helst for dennem, som gaarde her udi staden hafver), naar behøfves, bede wi eder oc naadigst wille, at i paa adelens weigne, som gaarde eller fri residencer her i byen hafver, tillige med de andre stenders deputerede eder beraadslager, ved hvad middel endten wed gaardenes taxering eller i andre maader enlighed, som forskrefvet staar, paa begge deele kand treffes, oc det samtlig under eders hender gifver beskrefvet oc udi wores cancelie til videre effterretning indskicher. Vi hafver oc naadigst anbefalet rector oc professores herpaa universitetetz wegne, bispen paa ministerij wegne oc Jørgen Reidser, Morten Laursen paa wore betiendters wegne, desligeste ocsaa borgemestere oc raad, nogle af deris middel med eder at lade conferere oc til endelighed giøre; derefter i eder kand wide at rette. Befalendes etc. Hafniæ 23 maij 1659.

Digitized by Google

Ligesaadan bref fich Jørgen Reydzer oc Morten Larsen paa de kongelige tienneris weigne, mutatis mutandis. Noch rector oc professores paa universitetets vegne. D. Hans Svane paa ministerij wegne. Noch borgemestere oc raad at forordne nogle af deris middel, som paa deris oc meenige borgerskabets wegne med de andre stenders deputerede dennem beraadslager. Item borgemestere oc raad paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 227.

1556. **24 Maj 1659.**

Køerne maa græsse paa Amager Fælled.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at wi naadigst tilfreds er, at borgerskabet her udi staden maa lade deres kiør udkomme paa Amager paa felleden, hvor det kornet oc engen uden skade were kand. Dermed etc. Hafniæ 24 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 229—30.

1557. **24 Maj 1659.**

De Urter, der ere flyttede fra Dronningens Have til Gyldenløves, skulle borttages igen.

Til Hans Ebbisk Wrtegaardsman.

F. 3. Wores naadigste willie er, at wores elskelig kongelig gemahl dronningens urtegaardsmand Hans Ebbisch udtager de urter af afgangne Ulrich Christian Gyldenlevs hauge, som af høystbemelte wores kiere gemals hafve er tagen oc der indsat. Dermed. Hafniæ 24 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 122. Da Brevet er indført sammen med Breve af 24 Marts, er dets rette Datering maaske snarest den sidste Dag.

1558. **25 Maj 1659.**

Mag. Niels Spend faar en anden Jord for den, han har mistet til en Gades Anlæg.

Til Adolf Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du dend plads, som m. Niels Christensen Spend, sognepræst til Holmen, til gaede hafver udlagt, besigtiger, hvor beleyligt eragtes, at hand kand saa meget jord igien udwises, som hand til fornefnte gades indrettelse befindes at have mist. Dermed. Hafniæ 25 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 231.

1559. **28 Maj 1659.**

Al Musik i Kirkerne forbydes.

Til d. Hans Svane.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i giører dend anordning, at ingen music hereffter udi kircherne holdes,

Digitized by Google

saalenge indtil wi anderledes tilsigendes worder. Dermed. Hafniæ 28 maji 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 236.

1560. **29 Maj 1659.**

Om en Indkvarteringsrulle paa Hofbetjentene.

Til Hans Beyesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du med forderligste fra dig lefverer til os elskelig Thommes Thommesen oc Morten Lauritzen etc. rigtig indquarterings rulle paa wores hofbetiendte, som til dend 20 maij brugeligt hafver wæret. Dermed etc. Hafniæ 29 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 236.

1561. **29 Maj 1659.**

Om en Plads ved Boldhuset.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver at lade anwiise wores hofmarskalch Johan Christoph von Cørbitz etc. saameget rum ind bag Boldhuset, saa skilderummet imellum gaarden oc dend ledige plads kand komme lige fra kiøchen huus hiørnet eller tverhuset i Boldhuset oc lige ofver til Provianthuusets mur. Dermed etc. Hafniæ 29 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 237.

1562. **30 Maj 1659.**

Om Boldhusets Reparation.

Til Albret Mathiesen, bygmester.

Wores naadigste willie oc befaling er, at wores bygmester Albertus med forderligste lader reparere hvis brøstfeldig[hed], som efter hans ofvergifne besigtelses formelding findes paa wort Boldhuus oc hosliggende gaard, i synderlighed paa taget oc ruderne, saa oc lade rense oc hvid giøre kiellerne under fornefnte Boldhuus, efftersom wi dennem strax wille lade bruge. Oc efftersom der skal befindes megen u-reenlighed oc wedske udi kielleren under tverhuset udi gaarden wed Boldhuset, som skal lade sig ansee at komme fra Sophia afgangne Johan de Clergs secret nest op til, hafver fornefnte wores bygmester iligemaade behøfvige handtwerchs folch til sig at tage oc detz leylighed med fliid lade besigtige, oc dersom befindes, aarsagen til slig u-reenhed at wære dend, som forbemelt er, da paa vores wegne fornefnte de Clergs enche sligt at tilkiende gifue oc advare; at hun strax ufortøfvet samme secret lader bort tage eller oc saa langt fra

Digitized by Google

muren oc fundamented bortflytter, saa det hereffter kand wære wor gaard uden skade oc u-lempe. Hafniæ 30 maij 1659.

Til Peiter Reetz.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskiche eder herhos dend besigtelse, som er giort paa wores Boldhuus oc hosliggende gaard, hvad brøstfeldighed der findes, thi bede wi eder etc., at i sligt effter haanden, i synderlighed hvad renderne oc taget angaar, wed ankommende middel af proviant eller andre ware lader reparere oc dermed handtwerchs folchene forneyer. Dermed etc. Hafniæ 30 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 237—38.

1563. **30 Maj 1659**

Bageren i Nyboder maa købe nogle Huse der.

Til Peiter Reeds.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom Pofvel Meyer, bager i de nye boeder, underdanigst er begierendes, af os oc croenen at kiøbe det huus, hand der sammesteds udi boer, liggende imellum Balsom oc Salvie stræde, saa oc tvende boeder, som ligger en hver paa sin side af bemelte huus, da ere wi naadigst tilfreds, at i maa forsichre bemelte Pofvel Meyer, at hand forskrefne huuse, for hvis de billigen kand taxeris, [maa] tilkiøbs bekomme, effter at pladsen tilforn wed rigtig allen oc maal er afmaalet, oc derpaa wores skiøde bekomme, med dend condition, at naar endten hand eller hans arfvinger tilsinds blifver, forskrefne huuse oc pladz igien at selge, da først at skal tilbiudes os oc croenen, for hvis de billigen kand wære wærd. Dermed etc. Hafniæ 30 maj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 238—39.

1564. **30 Maj 1659.**

Om Kvarter for de Ryttere, der ere komne fra Møn.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at de ryttere af wores lif regimente, som ere kommen her ofver fra Møen, bekomme fornøden quarteer. Dermed. Hafniæ 30 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 239.

1565. **31 Maj 1659.**

Om Opmaaling af de Grunde i Nyboder, som Bageren ønsker tilkøbs.

Til Albertus bygmester.

Wores naadigste willie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Mathiesen lader rigtig maale udi sin lengde oc breede det

Digitized by Google

huus oc waaning, som Pofvel Meyer, bager i vores nye boeder, i boer, liggende imellum Balsom oc Salviæ strædet, med de tvende boeder, som liggger paa en hver sin side hos bemelte huus, saa oc samme waaning oc boeder wed dennem, som forstand derpaa hafver, at lade taxere oc vurdere oc samme forretninger skriftligen i vores cancelie forsvarligen at indgifue. Skrefvet etc. Hafniæ 31 maij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 241—42.

1566. **1 Juni 1659.**

Om Fortegnelse over Beboerne i de gamle og ny Baadsmandsboder.

Til Thommes Thommesen oc Lorentz Jacobsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i med forderligste lader visitere alle wore oc croenens boer, baade de wed Holmens kirche saavelsom wed Øster port, hvem der udi boer, oc det siden under eders hender fra eder udi wores canceli gifve beskrefven. Hafniæ 1 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 243—44.

1567. **1 Juni 1659.**

4 Bartskærere udskrives til Flaaden.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i dend anordning giører, at strax til wores floedes fornødenhed til dette forehafvende tog forskaffer fiire bardtskere med behørige bardsker kister, som i aften skal wære ferdig at gaa til schibs, hvor dennem forordnes, oc naar samme toug ofver staaed er, strax igien at skal løs blifve. Dermed etc. Hafniæ 1 junij 1659.

Ligesaadan bref fich borgemester oc raad i Christianshafn om en bardsker oc kiste.

Sæl. Tegn. XXXV. 244.

1568. **2 Juni 1659.**

Om Deputat til Byfogden paa Christianshavn.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Effthersom dend gaard, som byefogden i wor kiøbstæd Christianshafn Ingwold Carstens tilforn paa wort land Amager for birchefogets bestilling derpaa landet hafft hafver, til os elskelig Peder Pedersen, borgemester udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, er worden pandtsat, da bede wi eder etc., at i til forskrefne Ingwold Carstensen aarligen indtil paa widere naadigst anordning af wores rendtecammer lader lefvere, saa meget som indkomsten af samme gaard sig hafver kundet beløbe, nemlig biug halfftredie

Digitized by Google

pund, gaas en, høns toe par, hafre en tønde. Dermed etc. Hafniæ 2 junj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 245.

1569. 2 Juni 1659.

Om Hvervning og Presning af Søfolk.

Til Jørgen Rafn oc Mads Madsen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at os elskelig Jørgen Rafn, indwaaner udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, oc wores skibs capit. Mads Madsen strax werber saa mange baadsfolch, som de meest bekomme kand, til de schibes udrystning, som nu til reedes, med forsichring, at de maa beholde alt, hvis de bekomme kand. Skrefvet etc. Hafniæ 2 junij 1659.

Til Claus Rafn, Jørgen Biørnsen oc fleere.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du med ald fliid strax lader præsse alt det søefaren folch (Hollenderne undtagen), som her udi byen findes, iche alleniste udi byen, mens endoc paa schiberummene, som her ere beliggendes, oc dennem efter haanden paa wores holm lader indføre. [Oc paa det alting der med kand hafve des bedre fremgang, hafver wi befalet os elskelig Hans Skach etc., at hand dig med fornøden soldater schulle undsette; tagendes ingen forsømmelse her udinden, efftersom os derpaa største magt anliggendes er]. Dermed etc. Hafniæ 2 junij 1659.

Ligesaadan befaling fich Jørgen Biørnsen, noch Ingwold Carstensen om Christianshafn, mens dette imellum disse teign [ ] blef udelugt.

Til Hans Skach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du lader wores byefoget Claus Rafn paa ansøgning følgagtig wære fornøden soldater til at præsse skibsfolch med til de schibe, som til det forehafvende tog udrystes skal. Dermed etc. Hafniæ 2 junij 1659.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du strax lader her indsamle alle de søefaren folch paa wort land Amager oc siden paa Bremmerholm indlefvere til de skibes udrystning, som nu udreedes skal, til hvilchen ende dig fornøden ryttere skal forordnis; tagendes derudinden ingen forsømmelse, efftersom det os høyeste magt paaliggendes er. Dermed. Hafniæ 2 junij 1659.

Til Adolf Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du med ald fliid strax lader præsse ald det søefaren folch, Hollenderne undertagen,

Digitized by Google

som findes paa Christianshafn, oc dennem efter haanden paa Bremmerholm lader indlefvere. Dermed etc. Hafniæ 2 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 246—48.

1570. **4 Juni 1659.**

Om Reparation af Hofmarskalkens Gaard ved Boldhuset.

Til Albertus Mathiesen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at wores bygmester Albertus Mathiesen besigtiger staldene oc brøggerset udi wores gaard wed Boldhuset, som wores hofmarskalch [skal?] boe udi, hvoraf een deel skal wære indfalden, hvorledes dend bequemmeligen oc best kand hielpes oc udi denne tiid i nødtørfftigste maader forferdiges. Dermed. Hafniæ 4 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 249.

1571. **6 Juni 1659.**

Om Amagerbros Reparation.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hans Søfrensen etc. for os underdanigst hafver ladet andrage, at hand hafver af gotfolch, som derpaa hafver haft wores naadigste bevilling, sig hafver til forhandlet tii eege udi Dragøers lund til Amager broes reparation, och dennem iche at motte lade afhugge, enddog de af wores skoufrider Lut Walter war stempled oc udwist, da ere wi naadigst tilfreds, at du hannem paa ansøgning lader bekomme forskrefne tie eege. Dermed etc. Hafniæ 6 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 250.

1572. **7 Juni 1659.**

Om Syn paa Dr. Bulches Gaard og Have.

Til Adolf Fux.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst willie(!), at du dig erkyndiger om os elskelig doctor Bulches gaard oc haufge rom, om det saaledes, oc som det nu forefindes, u-forandret kand forblifve uden festningens skade, oc samme dit betenchende udførligen under din haand i wores cancelie indlefverer. Dermed etc. Hafniæ 7 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 252.

1573. **9 Juni 1659.**

Om Forholdet mellem Kjøbenhavns og Christianshavns Deltagelse i Indkvartering.

Til h. Oluf Parsberg oc Jørgen Seefeld.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom nogen tvistighed imellum wores kiøbstæd Kiøbenhafn oc Christianshafn forefalder, an-

Digitized by Google

langende indquartering oc soldateskens underholding, da bede wi eder oc naadigst wille, at i begge parter for eder indstefner oc dennem endten i mindelighed imellum forhandler eller oc begge kiøbstæderne saaledes taxerer, at naar 1000 mand skal begge forskrefne kiøbstæder indquarteris, da wides kand, hvor mange Christianshafn deraf proportionaliter kand tilkomme. Dermed. Hafniæ 9 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 254—55.

1574. — 11 Juni 1659.

Om Salg af nogle Huse i Nyboder.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver strax rigtig at maale effterskrefne af de nye boeder udi Hiortestrædet, nemblig hiørnehuset wed Adelgaden oc 5 boeder tilsammens udi en raad liggendes hos hver anden aller forrest udi St. Anne boeder, efftersom Jens Finche, tøyghuus smed, forskrefne hiørnehuus oc Anders Hansen, brøgger, de andre 4 boeder nest op til tilkiøbs begierer, saa oc samme waaninger oc boeder wed dennem, som derpaa forstand hafver, forsvarligen at lade taxere oc vurdere, oc des forretninger skrifftligen i wores cancelie indlefvere. Skrefvet etc. Hafniæ 11 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 257.

1575. — 12 Juni 1659.

Om Udvisning af Brænde til Bagerne.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi erfaring, at der skaf wære stor mangel for brende weed hos bagerne her udi byen saawelsom paa Christianshafn, saa bede wi dig etc., at du udi os elskelig borgemester Peder Pedersens eller hans fuldmegtiges nerwerelse saawelsom ridefogdens oc skoufriderens lader udwiise et hundrede træer til wores kiøchenskrifver Hans Ollufsen, som samme træer siden kand med nogle Møens bønder, som os elskelig Peiter Reetz etc. dertil wil forordne, lade hugge, skoufve oc med de tienligste oc dygtigste greene i fafn sette hver windter kløfvet eller af greenene 3 allen lang, oc samme wed selge, efftersom weeden kand tilstreche, til hver bager tov eller trei fafne, hver fafn for 12 rixdr., oc ellers til ingen anden, hvem det oc were maa; af hvilche penge skal bekostes først til hver bunde om ugen at underholdes med 5 ℔, for det andet hvis krud, som til knobene at sprenge, som iche ellers kand sønderslaaes, behøfves. Resten hafver forskrefne kiøchenskrifver til wores hofspisnings wedligeholdelse at annamme, udgifve oc sig til

Digitized by Google

widere regnskab at føre. Jernwegger, hamrer oc toe sauger, som dertil behøfvis, er wores rendtemestere naadigst anbefalet at schaffe, oc skal hver af borgerne, som wed bekommer, det self lade indhendte. Iligemaader hafver du oc at lade udwiise udi forbemelte personers nerwerelse 20 træer til wores hofstats fornødenhed, som wed forskrefne middel oc skal hugges oc sønderslaaes. Dermed etc. Hafniæ 12 junij 1659.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi etc., at der skal wære stor mangel for brende wed hos bagerne her udi byen saavelsom paa Christianshafn, saa hafver wi naadigst anbefalet os elskelig Johan Christoph von Cørbitz, wores hofmarskalch etc., udi din eller din fuldmegtigis nerwerelse saavelsom ridefogdens oc skoufriderens at lade udwiise jt hundrede træer, som siden skal settes udi fafne, hver kløfning eller green 3 alne lang, oc til bagerne selges, hver fafn for 12 rdr., oc derforuden at lade udwiise 20 træer til vores hofstads fornødenhed. Hvilchet wi dig til efftterretning wille wide lade. Dermed. Hafniæ 12 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 262—63.

1576. 13 Juni 1659.

Om Taxation af Holmens gamle Sygehus.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver wed dennem, som derpaa forstand hafver, strax at lade taxere oc vurdere det gamle siugehuus til Holmen, saavit som iche er beboet, oc samme taxering i wores canceli skrifftlig at indlefvere, som forsvarligen kand wære. Skrefvet. Hafniæ 13 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 263—64.

1577. 19 Juni 1659.

Om Indrettelse af en Bededag.

Til Kiøbenhafn oc Christianshafns indwaanere.

F. 3. Helse eder wore kiere troe undersaatter her udi wor kiøbsted Kiøbenhafn, af hvad stand oc condition i wære maa oc kand, evindeligen med Gud oc wor naade. Efftersom Guds retferdige wreedes riis sig endnu udi alle maader i adskillige hiørner lader see oc vi dog hverchen af forrige hiemsøgelse til frøgt eller Guds wreedes naadig formildelse til tachnemmelighed eller landers oc rigers ynchelig oc elendig medfart, som wi daglig fornemmer, til nogen andegtig boedferdighed kand bewæges oc derfor aldrig kand wide, hvad Gud i

Digitized by Google

himmelen med os hafver isinde, da hafver wi naadigst eragted at lade en almindelig bede dag paabiude, som dend 1 julij førstkommendes er berammet at skulde holdes, om en hver end da sig wille som de, der wille wære holt for at wære Guds børn, gudeligen betenche, falde wores billige fortørnede himmelske fader om halsen oc, dend [tid] det endnu er naadsens tiid, med ydmyghed oc andagt søge om wores mangfoldige synders saa lenge fortiendte straffs naadig formildelse. Thi bede wi oc biude eder alle boendes her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, at i retter eder efter, edrueligen oc skicheligen at komme paa samme tiid til kirche oc Guds hus oc paa forskrefne dag holde eder fra ald arbeide, beflittendes eder af yderste magt paa, med saadan andagt til Guds huus at fremkomme, at det for Gud i himmelen kand wære techeligt oc behageligt, udi forhaabning, at dend mildrige Gud sig til barmhiertighed imod en sand anger oc ruelse ofver synden skal wilde lade bewæge, oc paa det at samme dag kand med Guds alvorlig paakaldelse desto bedre hellig holdes, wilde wi hermed alvorligen hafve befalet, at alle oc en hver, som af dend styrche oc alder er, at de faste kand, dend gandske dag med fasten oc afhold fra mad oc alle slags drich udi bøn oc formaning til Gud begaar, indtil soelen er nedgangen, til hvilchen ende oc hermed, under tilbørlig straf som andre Guds ords foragtere oc wore mandaters ofvertrædere, skal wære forbudet, at ingen slags drich samme dag, ey heller mad, wære sig salt eller fersk, maa selges eller falholdes, langt mindre i nogen vertshuus eller pension spises, saa lenge som soelen er ofver wores horizont, som forskrefvit staar, ey paatviflendes, at en hver ioe udi sit huus sig ioe oc i lige maader anstiller, som forsvarligt oc Gud kand hafve ære deraf, oc hans vreede iche derofver desto meere skal optendes. Dermed etc. Hafniæ 19 junij 1659.

Lige saadant bref udgich til Christianshafn.

Til d. Hans Svanning.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at efftersom wi naadigst for got oc raadeligt hafver anseet, her udi wore kiøbstæder Kiøbenhafn oc Christianshafn at skulle holdes en almindelig bede dag dend 1 julij førstkommendes, Guds retferdige wredes riis, som sig endnu i alle hiørner i adskillige maader lader see, oc wore synders høyfortiendte straff ydmygeligen at afbede, da end oc vi iche tvifle, i oc self, hvad eders embede i slig fald udkrefver, wel ofverweyer oc efftertencher, saa har vi dog iche willet forbigaa, endoc med wores naadigste befaling til dets større myndighed i ald ting eder at komme til hielp, paa det i eder desto ifrigere kunde lade

Digitized by Google

wære befalet, yderste flid at anwende, at alting gudeligen oc frugtbarlig maatte forrettes. Oc først, at i prousten oc præsterne self formaner, at de sig self oc deris gandske huus herudinden alworligen som ordets retsindige tiennere deris tilhørere til it got exempel oc fra deris unde weye til Gud omwender, dennem derhos forehollendes, hvor stor aarsage wi med wores daglig sicherhed oc u-boedferdighed hafver gifvet dend langmoedige Gud, samme plager at tilstæde os at ofvergaae, saa oc, hvor stor magt dennem oc os alle paaligger, saadant wed en alworlig poenitentze endnu udi naadsens tiid at forekomme oc afwende, hvor wisseligen Gud wil saadanne lande plager endten gandske afwerge eller oc naadeligen oc lideligen formilde, om wi os inderligen oc retsindigen til hannem omwender. Dernest at de iche allene sligt self oc deris ganske huus saadant gudeligen fører tilsinds, men at de deris tilhører det samme med en christelig retsindig jfver oc guds frygt lærer oc forholder, oc derhos paaminder dennem nogle neste(!) prædichener for forbemelte bede dag, baade at de sig alworligen bereeder til denne forestaaende bede dag gudfrygteligen at holde, saa oc at de wed sig betencher oc fortryder, hvor løselig oc vandmegtig de hidindtil hafver beganget de bede dage, som er anordnet i kiøbstæderne hver fredag, oc derhos at de sig nu betencher, iche alleniste alworligen oc christeligen at bereede oc holde denne bede dag, men lade dennem wære en wis begyndelse til en sand oc alworlig omwendelse, som sig udi ald deris lif oc lefnet hereffter kand lade tilsiune. Gud dend allerhøyeste gifve dertil sin aand, naade oc welsignelse for Jesu Christi skyld, med hvis videre, som j self gudfrygteligen her udi til Guds æres forfremmelse kunde betenche. Dermed. Hafniæ 19 junij 1659.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vider, at efftersom wi naadigst hafver for got oc raadeligt anseet, her udi wor kiøbstæder(!) Kiøbenhafn at skulle holdes en almindelig bede dag dend 1 julij førstkommendes, udi forhaabning, at dend mildrige Gud sig til barmhiertighed imod en sand anger oc ruelse ofver synden skal wille lade sig bewæge; oc paa det at samme kand med Guds alworlige paakaldelse desto bedre hellig holdes, da bede wi eder oc naadigst wille, at i bestiller oc forordner, at paa samme dag icke holdes ting, stefne eller anden slig werslig handel, brug eller forsamling, medens at det saa oc ald benkting, drich, øl oc wiin tappen oc ald anden u-bequemmelighed alvorligen forbiudes, saa at samme bede dag med tilbørlig reverentz saa oc christelig andagt oc alvorlighed maa blifve

Digitized by Google

holden. Vi tilskiche eder herforuden derom en wores obne mandat, dend wi naadigst wille, at i paa tilbørlige stæder skal lade læse oc forkynde oc siden derofver holde, som wedbør. Hafniæ 19 junij 1659.

Ligesaadan en befaling fich borgemester oc raad paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 270.

1578. 24 Juni 1659.

Om Udvisning af Træer i Amager Lund til Bagere, Bryggere oc andre.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver tillat oc bevilget, at een deel eeger udi Amager lund er blefven udwiist oc afmerchet, nemblig 120 træer, store oc smaa, til de betrengte bagere oc wores egen fornødenhed, som skulde sønderslaaes, udi lang wed hugges oc siden udi faufne opsettes effter wores forrige derom udgangne missive, men eftersom erfares, derpaa alt for stor bekostning opgaar, til med langsom kand fortdrifves, hafver wi for raadsomt befunden, træer, som endnu efferstaar, af de udmerchede 96 støcher blifver forundt oc afhendt, saasom de staar oc woxer, til bagere, bryggere oc andre betrengte effter dend taxt, som paa hvert træ skal blifve anskrefven, da bede wi dig etc., at du hafver flittig indseende med, at træernes werd effter en avenant saaledes blifver taxerede, at dend summa, wi tilforne hafde formoedet af faufne weed at opsette, os ubeskaared af træernes taxering blifver gifvet, efter hvilchen taxering baggere, bryggere oc andre betrengte træerne skal niude oc siden self lade felde, sønderslaa oc paa egen bekostning hiemføre, naar de effter taxering pengene til wores kiøchenskrifver hafver erlagt. Dermed etc. Hafniæ 24 junij 1659.

Til Peder Pedersen, borgemester.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du ordinerer nogle, som tillige med wores hofkiøchenskrifver Hans Oelsen kand taxere de træer, som udi Amager lund er udwiist til bagere oc bryggere her i byen oc paa Christianshafn oc iche endnu er feldet, effter vores naadigste derom til wores hofmarskalch os elskelig Johan Christoph von Cørbitz etc. udgifne befahling, desligeste at du nogen ordinerer, som kand hafve tilbørlig indseende, at ingen videre træer eller greene blifve hugget end de, som udwiist ere. Dermed etc. Hafniæ 24 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 277—78.

Digitized by Google

1579. **24 Juni 1659.**

Om Kronens Gæld til Margrete Rosenmeyers Arvinger.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom afgangne Margrete Rosenmeyers børn oc arfvinger for os underdanigst supplicando hafver ladet andrage, hvorledes dennem paa forskrefne deres moeders wegne hos os oc croenen skal tilstaa en summa penge for krud oc andet, som hand til croenen for nogen tid siden forstragt oc lefveret hafver, oc dennem paa deris fordring af eder at wære giort nogle antegnelser baade om dend efterstaaendes rest saa oc rendtens gotgiørelse, saa ere wi naadigst tilfreds, at i maa giøre rigtig afreigning paa hvis capital oc rendte, som endnu findes u-betalt at restere foruden det, hvorpaa de 2 tredie deele med croenens goeds befindes at wære afbetaldt. Deraf hafver i dend u-betald tredie part for sig self at specificere, hvad det sig med capital oc rendte kand beløbe, derpaa wi os siden widere wille wide at resolvere. Dermed etc. Hafniæ 24 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 279—80.

1580. **25 Juni 1659.**

Om Render og andet Træ til Bryggerset.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i lader forferdige halffierdssindstiuge byssinger til de render, som wores rendemester Melchor Baldzersen er anbefalet, til wores Brøggers oc andre stæder der hos at indlegge. Dermed etc. Hafniæ 25 junij 1659.

Til Melchor Baldzersen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at vores rendemester Melchor Baldzersen skal optage hvis render, som gich igiennum wores elskelig kiere gemahls dronningens forige haufge uden Wester port, oc dennem igien paa de anordnede stæder nedlegge til renden til wores Brøggers oc de andre derhos sedwaanlige render. Skrefvet. Hafniæ 25 junij 1659.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafve anbefalet os elskelig borgemester Peder Pedersen at lade udwise tolf træer sil wores Brøggers fornødenhed, saa bede wi dig etc., at du samme tolf træer lader felde oc paa fornefnte wort Brøggers indføre. Dermed. Hafniæ 25 junij 1659.

Digitized by Google

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vi bede dig oc naadigst wille, at du lader udwiise tolf træer paa wort land Amager til wores Brøggers fornødenhed. Dermed etc. Hafniæ 25 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 280—82.

1581. **26 Juni 1659.**

Om Anlægget af en Skanse paa Amager.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver for got oc raadsomt anseet, at lade opkaste en skandze paa wort land Amager, saa bede wi dig etc., at du giører den anordning, at indtil hundrede mand af bønderne paa fornefnte land dagligen til samme skandse at opkaste effter os elskelig general major Fuxes anordning arbeider, indtil dend worder gandske ferdig. Dermed etc. Hafniæ 26 junj 1659.

Til borgemester Jens oc Hans Søfrensen.

Efftersom os elskelig Peder Pedersen, borgemester i wor kiøbstæd Kiøbenhafn, hafver bekommet wores naadigste befaling anlangende de 100 mand af wort land Amager dagligen effter os elskelig general major Fuxes ordre at arbeide paa en skandse, som wi derpaa landet agter at lade opkaste, da bede wi eder oc naadigst wille, at i dend anordning giører, at af hvis pandtegoeds, i der paa landet hafver, til samme arbeide dagligen saa mange fremkommer, som eders part af bemelte jt hundrede mand kand tilkomme. Dermed etc. Hafniæ 26 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 282—83.

1582. **27 Juni 1659.**

De Udskur paa Børsen, fra hvilke Blytaget er bortført, skulle igen tækkes med Skifer.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du lader de udskure paa Børsen, som blyet er afslagen, igien teche med schefversteen, hvorfore wi dig tilbørlig jgien wille lade betahle. Dermod etc. Hafniæ 27 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 284.

1583. **28 Juni 1659.**

Om Levering af Vogne til Fæstningsarbejde.

Til stenderne i Kiøbenhafn, borgemestere oc raad oc fleere.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i [af borgerskabet paa wore weigne begierer, at de] hereffter dagligen 2 vogne

Digitized by Google

med tilbehørige heste lader møede paa de stæder, som os elskelig general major Fux anvisendes worder, en hver did at age 4 læs jord, hvilchet i dennem saaledes hafver at imellum ligne, at det iblandt alle dennem, som heste oc wogne hafver, kand omgaae; tagendes ingen forsømmelse herudinden, efftersom magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 28 junij 1659.

Ligesaadan bref fich Thomas Thommesen oc Morten Lauritzen om adelen oc de kongelig betiendte. Noch rector oc meenige professores, at lade 2 af deres wogne møede; mens det imellum disse tegn [ ] blef udelugt.

Sæl. Tegn. XXXV. 286—87.

1584. **28 Juni 1659.**

I Amager Lund skulle de Træer blive staaende, der tjene som Sømærker.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du til wores wedfoget, eller hvem dertil forordnet worder, lader forwiise de fleeste træer, af Amager lund mistes kand, som iche nødwendig til tegn for søefarende folch skal blifve bestaaende, hvilche træer til wores fornødenhed skal hugges, indføres oc forbruges. Dermed etc. Hafniæ 28 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 287.

1585. **28 Juni 1659.**

Om Garnisonens Underholdning.

Til rigens raad.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi erfaring, at store undersleb skeer med guarnisonens underholding, som os stor u-nøttig bekostning foraarsager, da bede wi etc., at i os eders underdanigste betenchende skrifftlig under eders hender tilstiller, paa hvad maneer i eragter, slig undersleb at kunde remederis eller gandske afskaffes, saa oc wed hvad middel forskrefne guarnison her effter paa beste maneer med ringeste omkostning kand underholdes. Dermed etc. Hafniæ 28 junij 1659.

Forskrefne bref udgich til de nu her werende rigens raad, nemblig h. Jochum Gersdorph, h. Oluf Parsberg, Jørgen Seefeld, Mogens Høg, Gunder Rosencrantz, h. Axel Urup, Peiter Reets; alle udi it bref.

Sæl. Tegn. XXXV. 288.

Digitized by Google

1586. **30 Juni 1659.**

Kongen køber Hø paa Amager.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigt wille, at du handler med bønderne paa Amager om 150 læs høe til wores fornødenhed, til billigste priis mueligt er. Dermed etc. Hafniæ 30 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 291.

1587. **30 Juni 1659.**

Om Gudstjeneste paa Volden paa Bededagen.

Til d. Hans Svane.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i forordner schibs præster eller andre, som til forestaaendes bededag kand forrette gudsthieniste oc prædichen paa woldene for soldaterne oc andre, som da wagt hafver oc ey derfra til kircherne her i staden at søge forløfves kand. Hafniæ 30 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 291.

1588. **30 Juni 1659.**

Om Forstrækningen til Garnisonens Underholdning.

Til Steen Brahe, Holger Vind.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiider, at wi naadigst tilfreds er, at wores betiendte her i staden deris forstrechning til guarnisonen her samesteds for de første femb maaneder maa lige saawelsom borgerskabets forstrechning beregnes fra dend 1 decembris udi nest forleden aar 1658 oc til dend 21 maij nest forleden i nerwerende aar oc siden fremdeelis, saa lenge de saadan forstrechning tillige med de andre stender giørendes worder eller allereede giort hafver, at contentere, thi bede wi eder oc naadigst wille, at i eder dereffter med quitteringer for deris forstrechninger at udgifve retter oc forholder, hvoreffter de siden widere forsichring tillige med de andre stender hafver at søge. Dermed etc. Hafniæ 30 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 292—93.

1589. **30 Juni 1659.**

Det forbydes at bringe Tørv fra Amager.

Til Adolph Fux.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Efftersom for os underdanigst andrages, hvorledes Amager land gandske opgrafves oc forderfves med torfve at skere, som bønderne her udi byen indfører oc selger, saa bede wi dig etc., at du giører dend anordning, at ingen med torfve

Digitized by Google

igiennem porten paa Christianshafn indkommer. Dermed etc. Hafniæ 30 junij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 293.

1590. **1 Juli 1659.**

Kongen køber Hø paa Amager.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wores hofmarskalch os elskelig Johan Christoph von Cerbitz hafver bekommet wores naadigste befaling, at handle med Amagerne om 150 læs høe til wores stalds fornødenhed, da bede wi dig etc., at du giører din yderste fliid til, at fornefnte høe hos fornefnte Amagere erlanges kand. Dermed etc. Hafniæ 1 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 298.

1591. **9 Juli 1659.**

Om Træer fra Amager Lund til Stormpæle.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du af Amager lund strax lader udwiise sex eige træer, som os elskelig general major Adolph Fux til stormpæle forbruge skal. Dermed etc. Hafniæ 9 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 300—01.

1592. **10 Juli 1659.**

Et Stykke Ved af hver Favn skal leveres paa Proviantgaarden.

Til Hans Hansen.

Wores proviant skrifver Hans Hansen hafver at tilholde wed fogden paa wores Proviant gaard, at annamme oc til sig tage en steche træ af hver fafn weed, som her i staden saavelsom paa Christianshafn opføres, oc det udi magazin paa wores Prowianthuus forware lade til at bruges hertil guarnisonen udi forestaaende vindter i corps de garderne. Hafniæ 10 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 301.

1593. **11 Juli 1659.**

Om Forstrækning til Kongen til at fragte Skibe for.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc de høylærde.

F. 3. Efftersom i hafver lofvet at forstreche os en deel penge imod forsichring, til at fragte de schiberum fore, som til folch at ofverføre befragted worder, da bede wi eder etc., at i giører eders beste til, endten i afften eller i morgen udi det aller seeniste at bringe saa mange deraf til weye mueligt er, saa at de, som segle

Digitized by Google

ferdig ere, strax kand worde contenterede. Dermed etc. Hafniæ 11 julij 1659. Ligesaadan bref fich de heylærde.

Sæl. Tegn. XXXV. 304.

1594. **11 Juli 1659.**

Om Levering af Skovle, Spader og Hakker.

Til Kiøbenhafns oc Christianshafns stænder.

F. 3tius. Helse eder alle wore kiere oc troe undersaatter her i Kiøbenhafn oc Christianshafn, af hvad stand oc condition i være maa oc kand, med Gud oc wor naade. Efftersom wi it høyt oc imponerende werch til wores oc croenens tieniste forehafver, hvortil udi en hast en stor andeel skofle, spader oc hacher behøfves, da bede wi eder alle oc en hver goed patriot af hver huus wilde forskaffe os en skofl, en spade oc en hache med tilbehørige skafft udi, som inden afften kunde lefveris til roedmesteren udi hver quartir, som dennem siden i morgen paa wores Tøyhuus hafver at lefvere wed rigtig specification paa en hvers nafn, som dennem lefveret hafver. Wi wille saadan en hvers redebonhed med kongelig naade wide at erkiende. Dermed etc. Hafniæ 11 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV 304—05.

1595. **11 Juli 1659.**

Om Levering af Hø fra Saltholmen.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Efftersom høe høyligen til guarnisonens fornødenhed her sammesteds behøfves, da bede wi oc naadigst wille, at i giører eders fliid til, at ald hvis, som paa Saltholmen er at bekomme, derfra til magazin hid indbringes, hvorefter wi os udi fremtiden om betalingen derfore naadigst wille wide at resolvere. Tagendes ingen forsømmelse her udinden, som i self agter at svare til, anseendes, at derpaa er høyeste magt anliggendes. Dermed etc. Hafniæ 11 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 305.

1596. **13 Juli 1659.**

Om Voldarbejde bagved Vandkunsten.

Til Jørgen Biørnsen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at wores vice admiral Jørgen Biørnsen lader stads hopmand os elskelig Friderich Turesen af Holmen være følgagtig toe tølter Blegínds plancher til det wold arbeido bag Vandkunsten. Skrefvet etc. Hafniæ 13 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 316.

Digitized by Google

1597. **13 Juli 1659.**

Om Penge til Davidsdegnene.

Til slodsfogden.

Wores naadigste etc., at slodsfogden Jochum Wåltpurger lader en hver af de sex Davids degne indtil paa widere naadigst anordning maanetlig bekomme 4 rdr. af bloohen udi wor Slots kirche til deris underholdning. Dermed. Hafniæ 13 julij 1659.

D. 13 augustij udgich samme liudende bref til fornefnte slodsfoget om de sex Davids degne à 4 rdr. Item dend 21 decembris.

Sæl. Tegn. XXXV. 316—17.

1598. **13 Juli 1659.**

Om Kvarter for nogle hollandske Soldater.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i forskaffer de sidste ankomne hollandske obrister, oberste leutnanter oc majorer fri qvarteer paa deres egen person her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, saa lenge de her udi staden tilstæde ere. Dermed. Hafniæ 13 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 317.

1599. **13 Juli 1659.**

Om Tømmermænd til Hans Schacks Raadighed.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i strax forskaffer os elskelig Hans Schach til forehafvende tog toe timmer mend oc 10 tømmer svenne her af staden. Dermed. Hafniæ 13 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 317.

1600. **14 Juli 1659.**

Om et Tog til Malmø Red.

Til Robbert Hal.

Wores skibshøfvidsmand Robbert Hal hafver at til sig tage wores jagt, Papegøye kaldet, hvilchen hand wel med folch hafver at besette oc sig dermed udi forestaaende nat at forføye paa Malmøes reede til at bemegtige sig de trei skuder, som der ere beliggendis, dennem hidføre. Skrefvit Hafniæ 14 julij 1659.

Til Peiter de Burg.

Wores schibs capitein Peter von der Burg hafver i nat at følge med wores schibshøfvidsmand Robbert Hal oc tillige med hannem giøre sit beste til at bemegtige sig de trei paa Malmøe reede liggende skuder. Dermed etc. Hafniæ. 14 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 319—20.

Digitized by Google

1601. 16 Juli 1659.

Om Hugning af Stormpæle i Amager Lund.

Til borgmester Peder Pedersen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du gierer dend anordning, at udi Amager lund strax worder hugget 600 storm pæller, hver halffierde allen lange oc 5 thomb tyche, hvilche siden wed bønderne paa wort land Amager kand hid indages oc til stadshopmanden Friderich Turesen lefveris. Thagendes ingen forsømmelse her udi, eftersom magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 16 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 327.

1602. 16 Juli 1659.

Om Kvarter for nogle hollandske Soldater.

Til borgmester oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i gierer dend anordning, at de 17 hollandske soldater under captein Peuchlers compagnie, som ingen quarteer hafver oc hos eder war udi gaar, strax oc uden forhalling bekommer fornøden quarteer. Dermed etc. Hafniæ 16 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 327.

1603. 17 Juli 1659.

Om Anvendelse af Provianten i de Skuder, der bleve tagne paa Malmøs Red.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du strax paa wore weigne forhandler med dennem, som de fra Malmoes reed hid opbragte priser wedkommer, at de imod nøyagtig forsichring til os afstaae hvis flesk, smør oc torsk, som derpaa findes, oc dersom interessenterne sig imod forhaabning ey dertil wille bequemme, da hafuer du strax fornøden anordning at giøre, at det af schiberummene paa reeden wed rigtig tal oc wegt udtages oc til soldateschets fornødenhed, som nu paa coffardie schibene med floeden udgaar, lefveris. Dermed etc. Hafniæ 17 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 327—28.

1604. 20 Juli 1659.

Ingen Uvedkommende maa komme paa Volden.

Til Joachim von Breda oc Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du gierer dend anordning, at ingen, af hvad condition de være kand, tillades at gaa paa woldene, med mindre de hafver en af officererne med

Digitized by Google

sig, som paa woldene commanderer, undtagen borgerskabet, som holder wagt, oc soldaterne med deris officerer. Dersom nogen herimod findes at giøre, at de da strax tages udi arest. Dermed etc. Hafniæ 20 julij 1659.

Ligesaadant bref fich Friderich Turesen.

Sæl. Tegn. XXXV. 334.

1605. **20 Juli 1659.**

Om Indbetaling af et Laan til Underholdning af Kongens Baadsfolk.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom een deel af borgerskabet her udi byen goedvilligen hafver udlofvet en summa penge til wores baadsfolches underholding, da efftérdi wi dennem nu høyligen fornøden hafver, bede wi eder oc naadigst wille, at i fornefnte penge hos enhver, som endnu dermed restere, indkrefve oc til os elskelige doctor Moth etc. strax oc uden ophold lader lefvere, som dennem effter gifven ordre til baadsfolchet, førend de bortreyser, hafver at uddeele. Dermed etc. Hafniæ 20 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 335.

1606. **20 Juli 1659.**

Om Prøvning af de fra Lybek komne Geværer.

Til Bertram de la Coste.

Wores naadige willie oc befaling er, at oberste de la Coste lader prøfve alt hvis gewehr, som fra Lybech udi wores Tøyghuus er ankommen, saavit deraf iche allereede udlefverit er. Skrefvit etc. Hafniæ 20 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 337.

1607. **23 Juli 1659.**

Johan Bessel faar indtil videre Kommandoen paa Christianshavn.

Til Johan Bessel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du retter din leylighed effter, indtil paa widere naadigste anordning, at commandere udi wor kiøbstæd Christianshafn udi os elskelige general major Fuxes stæd. Dermed etc. Hafniæ 23 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 341—42.

1608. **23 Juli 1659.**

Om Kvarter paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i giører dend anordning, at os elskelige major Saint Germain indtil paa widere

Digitized by Google

naadigste anordning bekommer forneden quarteer. Dermed etc. Hafniæ 23 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 342.

1609. **23 Juli 1659.**

Ingen Træer eller Stene maa føres ind i Byen, ej heller maa Pæle og Render udenfor Byen hugges itu.

Til Joachim von Breda oc Friderich Turesen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at du(!) strax dend anordning giører, at ingen træer eller steen, før anderledis tilsigis, igiennem portene eller anden steds her i byen indkommer, saa oc grandgifvelig oc alworlig indseende lader hafve, at ingen render eller pælle her omkring for byen nogen steds opgrafves eller forhugges under tilbørlig straf. Hafniæ 23 julij 1559.

Sæl. Tegn. XXXV. 343.

1610. **23 Juli 1659.**

Georg Hofman faar Tilsyn med Befæstningen.

Til Georg Hofman.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du indtil paa widere anordning hafver inspection med fortificationen her om wore kiøbstæder Kiøbenhafn oc Christianshafn, at alting dermed ordentlig tilgaaer. Skrefvet etc. Hafniæ 23 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 344.

1611. **28 Juli 1659.**

Om Priser, der ere tagne af Borgmester Hans Sørensen.

Til b. Hans Sørensen paa Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi komme i erfaring, at de tvende priser, til Stetin hjemmehørende, som du forleden krig anno 1657 wed din caper hafver ladet opbringe, nu wed endelig dom skal wære frikiendt, oc du des indehafvende lading hos dig in sequestro hafver beholdet, da efftersom wi til soldateschens underholding her i guarnisonen nødwendig en andeel penge behøfve, bede wi dig oc biude, at du strax oc uden nogen forhaling, endten wahrene, som fornæfnte tvende priser indehafft hafver, eller deris werd til commissarierne lefverer eller oc tiltengt være at tage imod saa mange assignationer af commissarierne, som bemelte lading sig kand bedrage, efftersom wi billigt eragter, at samme sequestrered ware blifver forbrugt til det gemene beste indtil sagens endelig udgang. Dermed etc. Hafniæ 28 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 352.

Digitized by Google

1612. **28 Juli 1659.**

Om Indkvartering af nogle af Jakob Dannefers svenske Ryttere.

Til Steen Brahe oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i lader femb ryttere af dennem, som udi sidste partie blefve tagne til fange oc nu hafver taget tieniste under Dannefer hans compagni, bekomme qvarteer oc tractament, ligesom andre gemeene ryttere her i guarnisonen bekommer. Dermed etc. Hafniæ 28 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 353.

1613. **29 Juli 1659.**

Sognepræsterne skulle have Godtgørelse for deres Deltagelse i Indkvarteringen.

Til Steen Brahe oc Holger Vind.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiider, at wi naadigst tilfreds er, at ministerio her i staden maa lige wed de andre stender gotgiøres, hvis de til guarnisonens underholding fra dend 1 decembris 1658 til dend 11 ejusdem forstragt hafver, dereffter i eder kand wiide at rette. Dermed etc. Hafniæ 29 julij 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 353.

1614. **1 Avg. 1659.**

Major Saint Germain skal kommandere paa Christianshavn.

Til Johan Bessel.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at os elskelig major Saint Germain blifver ude hos dig paa Christianshafn oc som major der sammesteds commenderer. Dermed etc. Hafniæ 1 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 356.

1615. **1 Avg. 1659.**

Bønderne paa Amager skulle levere Rughalm til Kongens Staldmester.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du giører dend anordning, at bønderne paa Amager, saa snart de deris roug faae ud-tærsken, saa megen roughalm, som mest mueligt er oc wi nødwendig behøfver, til wores staldmester os elskelig Nicolaus Merle lefverer. Dermed etc. Hafniæ 1 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 356.

1616. **3 Avg. 1659.**

Villum v. Lobrecht skal have Tilsyn med Befæstningen.

Til Willum v. Lobrecht.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du indtil paa widere naadigst anordning hafver inspection med fortificationen herom

Digitized by Google

wore kiøbstæder Kiøbenhafn oc Christianshafn, at alting dermed ordentlig tilgaar. Dermed etc. Hafniæ 3 augusti 1659.

Til fortificationens officerer.

F. 3tius. Giøre alle witterligt, at efftersom wi naadigst hafver anbefalet os elskelig Willum Lobrecht etc. at hafve inspection med fortificationen herom wore kiøbstæder Kiøbenhafn oc Christianshafn, da bede wi hermed oc biude wores ingenieurer sampt andre, som ofver samme fortifications wercher noget hafver at befale, saa oc dennem paa samme wercher arbeider, at de wærer hannem, udi hvis hand dennem paa wore wegne befalendes worder, lydige oc hannem derfor tilbørlige respecterer. Dermed etc. Hafniæ 3 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 358—59.

1617. 3 Avg. 1659.

Om Indretning af en Vejrmølle ved Vandkunsten.

Til Gotfred Hofmand.

F. 3tius. Efftersom wi naadigst hafver bewilget Hans Hoppen Møller en plads til en møllebench herpaa Kiøbenhafns wold udi dend nye forwiede rundeel wed Wandkunsten, da hafver wores ingenieur Gotfried Hofmand, forskrefne Hans Hoppen en plads dertil en bequemstæd udi forskrefne rundeel at udwiise oc afstiche effter wores udgifne bevilling oc skiødes indhold, saa det kan være fortificationen uden skade, oc saadant under din forskrefne Gotfried Hofmands hand forsvarligen at gifve beskrefven. Skrefvet. Hafniæ 3 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 359.

1618. 3 og 5 Avg. 1659.

Om Udlæg af Jordegods til Borgmester Peder Pedersen og til Peder Holmer.

Til rendtemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskiche eder herhos en forteignelse paa noget goeds, som os elskelig Peder Pedersen, borgemester udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn, underdanigst til pandt er begierendes imod saa mange penges forstrechning til guarnisonens fornødenhed, som samme goedses indkomst forrendte kand à 6 procento. Thi bede wi eder oc naadigst wille, at i bemelte goedzes indkomst ofver regner oc effter renterj taxt anslaaer, hvorpaa i en rigtig forteignelse i wores cancelie hafver at indlefvere, saa at hand dereffter wores forsichring oc pandteskiøde paa bemelte goeds kand bekomme. Dermed etc. Hafniæ 3 augusti 1659.

Ligelindende bref fich forskrefne rendtemester om Peiter Hollmer dat. d. 5 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 459—60.

Digitized by Google

1619. 5 Avg. 1659.

En opbragt Ladning Rug skal uddeles til Artilleriet.

Til rendtemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom wi kommer udi erfaring, at Hans Pedersen Klein hans caper jt schiberum ladt med roug skal hafve hid opbragt, da bede wi eder etc., at i samme schiberum wed Tøyhuuset lader oplegge oc des indehafvende roug wort artillerie-folch oc ingen anden udi deris betaling lader bekomme, hvorimod vi forskrefne Hans Pedersen Klein, om forskrefne roug hannem blifver tildømt, eller oc dend, som ladningen tilhører, blifver frikiendt, igien wille lade forneye oc betale. Dermed etc. Hafniæ 5 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 860.

1620. 5 Avg. 1659.

Om Tilsyn paa Dragør.

Til obrist Johan Baptiste von Ens.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vj bede dig oc naadigst ville, at du dig begifver til Dragør oc derpaa landet forblifuer oc i synderlighed hafver flittig indseende, at ingen derfra landet bortkommer, med mindre de voris egit naadigste pas hafver at fremvise. Dermed etc. Hafniæ d. 5 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 861.

1621. 5 Avg. 1659.

Om Tilsyn ved Toldboden.

Til Georg Hofman.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du hereffter hafver flittig indseende wed Toldboeden, at ingen herfra byen udkommer eller indkommer, med mindre de wores eget pas hafver at frembwiise. Dermed etc. Hafniæ 5 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 861.

1622. 6 Avg. 1659.

Om Betaling for Voldarbejdet.

Til Thommes Thommesen oc Morten Larsen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i med første hos wores hofbetiendte indsamler de penge, som for wold arbeidet hos dennem resterer, hvilche i siden til os elskelig oberste Willum von Lawbrect hafver et ofverlefvere. Dermed etc. Hafniæ 6 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 861—62.

Digitized by Google

1623. 6 Avg. 1659.

Om Boliger i Nyboder til Kongens Drabanter.

Til Bertram de La Coste.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du tilholder wores tøyghuus betiendter, som boer udi de nye boeder, som til wores drabanter ere assignerede, at de strax giører samme boeliger rydelige oc henflytter udi andre waaninger, som ere ledige oc dennem anwises. Dermed etc. Hafniæ 6 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 363.

1624. 8 Avg. 1659.

Om Udlevering af Ammunition til Borgervæbningen.

Til Bertram de La Coste.

Wores naadigste willie oc befaling er, at wores obriste ofver Tøyghuuset Bertram de La Coste, naar stadshopman os elskelig Friderich Turesen det lader paakrefve, til nie compagnier af borgerskabet til hver compagnie en half tønde krud, — store bundte lundter oc 600 kugler lefverer. Dermed etc. Hafniæ 8 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 365.

1625. 8 Avg. 1659.

Om et Maleri af Prins Christians Hylding.

Til Claus Rafn.

Efftersom wi naadigst erfarer, at en wed nafn Jochum Kammager skal i betaling hos Michel von Hagen, contrafeyer, tagen it schilderie anlangende wores elskelig kiere søns prindzens hylding med 24 allne læret, da efftersom samme arbeide os tilhører, bede wi dig etc., at du bemelte Cammacher tilholder, bemelte schilderi oc læret strax igien at fra sig lefvere. Dermed etc. Hafniæ 8 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 365—66.

1626. 10 Avg. 1659.

Om Udlevering af Stakitter til flere Borgere.

Til Michel Skouf.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du lader os elskelig Jens Lassen, Søfren Lauritzen og Søfren Pedersen frem for nogen anden bekomme 1000 fafne stachet wed Ebbeltofft eller Grinee, oc det udi deris dertil ordinerede schiberum lader indskibe. Dermed etc. Hafniæ 10 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 375.

Digitized by Google

1627. 11 Avg. 1659.

Om Vagt af Haandværksburserne.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i tilholder handtwerchs borssene, i disse tiider oc indtil paa wiidere naadigst anordning i synderlighed om natten at lade sig finde paa woldene oc bruge hos stycherne, om fienden nogen allarm giøre wille. Thagendes derudinden ingen forsømmelse, efftersom derpaa er høyeste magt anliggendes. Dermed etc. Hafniæ 11 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 375—76.

1628. 12 Avg. 1659.

Om Voldarbejdet.

Til Hans Skach.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du tilholder de officerer, som nogen af de matrialier, hvilche til wold arbeidet bruges, udi forvaring hafuer, at dj samme matrialer strax til woldmesteren ved Østerport fra sig lefuere. Disligeste hafuer du obersterne til foedz her j festningen at tilholde, at os elskelig Lobrecht til arbeidetz fornødenhed een mand af huer compagnie, som kand efterkomme, huis hand dennem anbefallendes vorder, vorder følgagtig. Dermed etc. Hafniæ d. 12 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 377—78.

1629. 15 Avg. 1659.

Om Kørsel af Krudt fra Stranden.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i giører dend anordning, at os elskelig obrist de La Coste strax bekommer 4 eller 5 wogne til at age noget krud op fra stranden med. Dermed etc. Hafniæ 15 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 380.

1630. 16 Avg. 1659.

Om Tilførsel af Brænde.

Til Michel Schov oc Lars Larsen Skewing.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i optager alle skuder oc schibberum, som under wore lande Jylland eller Holsteen ere at finde, og dennem med brende wed tillader at føre hid til wor kiøbstæd Kiøbenhafn, oc hafver i skipperne hvis schiberum, i saaledes paa wore wegne fragtendes worder, at forsichre, at dem deris fragt

Digitized by Google

af deris egen ladinger frem for andre skal worde betald. Dermed etc. Hafniæ 16 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 381.

1631. **17 Avg. 1659.**

Om en Misdæders Henrettelse paa Holmen.

Til Claus Rafn.

F. 3. Wi bede dig etc., at du strax oc uden forsømmelse lader befale tømmermands lauget her udi staden til at møede paa Holmen oc forferdige, hvis som til dend misdedere Ofve Clavsen, som i morgen skal rettes, giøres fornøden, hvortil de materialierne hos vice admiralen os elskelig Jørgen Biørnsen hafver at søge. Dermed etc. Hafniæ 17 augustj 1659.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom behøfves adskillige instrumenter til execution ofver Ofve Clavsen, som sidder her i det Blaa torn, i werch at stille, som uden ophold oc til i morgen skal wære ferdig, da bede wi dig oc naadigst wille, at du tilholder smiddene saawelsom andre handtwerchs folch, hvis arbeid dertil kand behøfves, at de effter general gevaldigers hans angifvende forskrefne instrumenter til forskrefne tiid uden ald ophold oc forsømmelse ferdig gierer. Dermed etc. Hafniæ 17 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 383—84.

1632. **17 Avg. 1659.**

Om Salg af den gamle Hønsegaard ved Slottet.

Til Albertus Mathiesen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at wores bygmester Albertus dend gamle hønsegaard, som wores hofkiøchenskrifver Hans Olufsen til wederleg underdanigst er begierendes, for hvis hand paa dend nye hønsegaard skal lade giøre oc bekoste, med forskrefne gamle hønsegaards indplanchning udi sin lengde oc brede maaler saa oc derhos samme plads taxerer oc siden sligt skrifftlig under sin haand i wort canceli indskicher. Dermed etc. Hafniæ 17 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 384.

1633. **19 Avg. 1659.**

Pallisader borttages fra Bulværket ved Vandkunsten.

Til Willum Lobrecht.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at du baade de pallisader, som ligge i det halfve bulwerch ved Wandkonsten, saavelsom andre, hvor du dennem paa andre stæder,

Digitized by Google

hvor de iche fornøden giøres, kand opsøge, maa borttage oc dennem anden steds, hvor du det best fornøden eragter, til festningens fornødenhed anwender oc hensetter. Dermed etc. Hafniæ 19 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 385.

1634. **20—30 Avg. 1659.**

Om Udlæg af Jordegods til Forskellige.

Til rendtemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskiche eder en forteignelse paa noget goeds, som os elskelig Jens Lassen underdanigst til pant er begierendes imod saa mange penges forstrechning til guarnisonens fornødenhed her sammesteds, som samme goedses indkomst forrendte kand, nemblig 6 procento. Thi bede wi eder etc., at i bemelte goedses indkomst ofverreigner oc effter renteri taxt anslaar, hvorpaa i en rigtig forteignelse i vores cancelie hafver at indlefvere, saa at hand dereffter wores forsichring oc pandte skiøde paa bemelte goeds kand bekomme. Dermed. Hafniæ 20 augustj 1659.

Ligesaadan bref fich rendtemesterne d. 20 augustj anlangende Søren Pedersen, dog med indgang saaledes: Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Søren Pedersen etc. underdanigst til pandt er begierendes wort slot Jungshofvet med des tilliggendes goeds, bønder oc thiennere, ,saavit iche til andre allerede pandtset eller bortkommen er, imod saa mange penges forstrechning til guarnisonens etc.

Item fich forskrefne rendtemestere bref om Henrich Emb hans forteignelse d. 25 augustj anno 1659, ligeliudende som Jens Lassens.

Noch fich forskrefne rendtemestere ligesaadan bref som Jens Lassens om goeds, Johan Lehn til pandt begierer, dat. 30 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 386—87.

1635. **20 Avg. 1659.**

Fattigvæsenet maa sælge 7 Huse i Lille S. Klemensstræde.

Til de fattiges directeurer i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Vider, at wi effter eders underdanigste forslag naadigst tilfreds er, at i maa selge de 7 waaninger udi lille Sct. Klemmens stræde, som afgangne Ifver Povlsen til de fattige skal hafve bortgifvet, effitersom wi af eders underdanigste foregifvende naadigst erfarer, at det er paa de fattiges gafn, dog saa at pengene udi forskrefne Ifver Povlsens nafn blifver udsatt de fattige til gafn oc beste. Hafniæ 20 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 387.

Digitized by Google

1636. **22 Avg. 1659.**

Om Tilsyn med Kongens Drabanter.

Til Johan Christoph v. Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi fornemmer, at en part af wores drabantere sig iche alleniste meget u-billig udi deris opvartning anstiller, mens end oc saa derforuden ichun ringe agter deres førers commando, ey heller gifver hannem den respect, som wedbør, thi bede wi dig etc., at du lader drabanterne forsamle, slig deris u-beskedenhed dennem forholder oc derhos alwaarligen dennem formaner oc strengeligen derofver holder, at en hver sig baade udi sin tieniste oc imod føreren flittig, fienlig oc beskeedentlig anstiller oc udi alt det, som paa wore wegne eller effter dine ordre forskreffne fører dennem befaler, at findes hannem hørig oc lydig, med ingen u-beqvems ord hannem begegne, saa fremt dend, som herimod giør oc det hannem ofverbevises, iche strax paa timen vil miste sin tieniste oc hvis hannem kand restere, men oc derforuden straffes som wedbør. Dermed etc. Hafniæ 22 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 389—90.

1637. **23 Avg. 1659.**

Om Udvisning af Plads til Kongens ny Hønsegaard.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver wed alne oc maal paa de stæder, som af wores hofmarskalch forewiist vorder, at maale dend plads, som til dend nye hønsegaard er forordnet, liggendes imellum Slagterhuuset oc Proviantgaarden. Skrefvet etc. Hafniæ 23 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 381.

1638. **24 Avg. 1659.**

Vinhandlerne forstrække Kongen med Rinskvin.

Til Johan Lehn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom indted wiin skal være udi forraad til vores hofstats fornødenhed, da bede wi dig etc., at du taler med alle wiin handlerne her udi byen, at en hver af dennem wille forstreche os tre stycher rinskwiin, hvorimod wi dennem wille gifve forsichring til betaling, naar wi naadigst erfarer, hvor udi de forsichring begierer. Dermed etc. Hafniæ 24 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 392—93.

Digitized by Google

1639. **26 Avg. 1659.**

Bønderne paa Amager skulle sløjfe deres Skanse ved Dragør.

Til Peder Pedersen, Jens oc Hans Sørensen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst vilde, at du tilholder bønderne paa vort land Amager, at de, eftersom os elskelig Hans Skach etc. det anviisendes vorder, sløfer dend reduite, som paa fornefnte land Amager ved Drageør er opkast. Dermed etc. Hafniæ dend 26 augusti 1659.

Ligesaadan befaling fich borgemesterne paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 395.

1640. **27 Avg. 1659.**

Om Forfærdigelse af Skufkærrer.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i tilholder alle tømmermendene oc snedkerne her i byen, at de hver til førstkommendes mandag for betaling ferdiggiører ti skufkarrer af det tømmer, som wi dennem dertil wille lefvere lade. Dermed etc. Hafniæ 27 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 395.

1641. **27 Avg. 1659.**

Nøglen til Bommen skal leveres Georg Hofmand.

Til M. Langemach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at du(!) fra dig til os elskelig Georg Hofmand etc. lefverer nøggelen til bommen. Dermed etc. Hafniæ 27 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 396.

1642, **28 Avg. 1659.**

Træ til Hjulbøre tages fra de opbragte Priser.

Til Hans Schach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at du til hiulbaarer oc anden festningens wedkommende arbeids fornødenhed maa tage 180 tylter dæller af lybske eller andre schiberumme, som af capere hid opbragt ere, hvilche deeler wi til dennem, som de kand blifve tilkiendte, udi tiden wille betale lade. Dermed etc. Hafniæ 28 augusti 1659.

P. S. Efftersom der befindes at findes fleere deeler, endsom forskrefvit staar, saa hafver i saa mange at tage, som der findes, oc til anden fornøden brug paa Holmen forware lade.

Sæl. Tegn. XXXV. 396.

Digitized by Google

1643. 29 Avg. 1659.

Om Opbevaring paa Holmen af Træ fra de opbragte Skibe.

Til Bertel Maske.

Wores deele schrifver paa Bremmerholm Bertel Marske hafver til sig at annamme oc udi forvaring henlegge lade hvis deeler, som paa Holmen blifver oplagt af de wed capere hidopbragte schiberumme oc ey af wores feldtmarskalch os elskelig Hans Schach til festningens fornødenhed nu strax at bruges begieres, oc aldeelis ingen deraf, til hvad brug det oc wære kand, at udkomme lade, med mindre hand wores egen expre ordre derom bekommer, som hand self agter at svare til. Dermed etc. Hafniæ 29 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 397.

1644. 29 Avg. 1659.

Om Indkvartering hos Søren Lavridsen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor naade tilforn. Eftersom os elskelig Søfren Lauritzen, borger oc indwaaner her sammesteds, for os underdanigst hafuer ladet andrage, at hannem til indquartering skal wære paalagt os elskelig general lieutnant Hans von Ahlefeld, oc hannem derforuden siden hans bortreyse andre hollandske officerer til indquartering skal paalegges, da efftendi bemelte Hans von Ahlefeld udi wor oc cronens tieniste forreist er, eragtes billigt, at hans quarteer hannem midlertiid bør at staa aaben fore. Dermed. Hafniæ 29 augustj 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 397—98.

1645. 29 Avg. 1659.

Smedene faa Betaling i Jærn for deres Arbejde.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i smiddene her i byen, for hvis arbeide de paa feldt artilleriet hafver forferdiget saa oc for adskillige materialier, de til festningen oc wold arbeidet hafver giort, betaler af hvis jern, som paa Tøyhuset endnu er i beholding. Dermed etc. Hafniæ 29 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 399—400.

1646. 30 Avg. 1659.

Kristoffer Gabel og Albert Itzen faa 4 Falkonetter.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du paa os elskelig Christopher Gabel, vores cammerskrifver, oc Albert Idzen, indwaaner i wor kiøbstæd Kiøbenhafn, deris ansøgning lader wære

Digitized by Google

følgagtig de 4 smaa falchenet stecher med tilhørige ladder, som paa Bremmerholm wed cranen staaendes ere. Dermed etc. Hafniæ 30 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 401—02.

1647. 31 Avg. 1659.

Om en Rytter, der har skudt en Borger.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi hafver erfaret dend u-lyche, som er skeed udi gaard, i det en rytter hafver skut en borger udi hiel, saa bede vi eder etc., at i giører dend anordning, at rytteren, som u-lychen giort hafver oc udi byens fengsel skal være anholt, til hans regiment blifver lefveret, efftersom hand der til sagens udfald skal anholdes oc forvares. Dermed. Hafniæ 31 augusti 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 403—04.

1648. 1 Sept. 1659.

Om Kørsel af Brænde til Kongens Køkken.

Til borgemester Peder Pedersen, Jens oc Hans Sørrensøner.

F. 3tius. Wij bede dig oc naadigst vilde, at du tilholder bønderne paa vort land Amager, at huer af dennem it læs brendeweed til voris kiøchenetz fornødenhed fra lunden derpaa landit hiid indfører, oc at de j morgen dermed begynder, saa mange som læs kand faae och derom tilsagt vorder. Dermed. Hafniæ 17 septembris 1659.

Ligesaadan bref fich borgemester Jens Søfrensen oc Hans Sørrensen.

Sæl. Tegn. XXXV. 406. Brevets Datering er sikkert 1 Sept., da det staar mellem Breve af den Datum.

1649. 3 Setp. 1659.

Om Afregning med Jens Lassen for Isning, Voldarbejde og Skilderkjortler.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Jens Lassen etc. forleden windter har udlagt oc betald 776 rixdr. 2 ℔ 12 ß til høyfornøden jisning oc vold arbeide herved festningen saavelsom 892 rdr. 1 ℔ for schilder kiorteler, hand iligemaade effter vores naadigste begiering hafver kiøbt tøyet til, ladet forferdige oc betald, thi bede vi eder etc., at i med hannem derom giører rigtig afreigning, saavit hand dereffter sin betaling derfor kand bekomme, med rendte fra dend tiid udleggen er skeed. Dermed etc. Hafniæ 3 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 408—09.

Digitized by Google

1650. **4 Sept. 1659.**

Om en daglig Fortegnelse over alle, der færdes gennem Bommen.

Til Georg Hofmand.

F. 3. Wi bede dig oc naadigst wille, at du herefter hver aften os lader tilstille en rigtig forteignelse paa alle dem, som dagligen igiennem bommem fremb eller tilbage passerer. Dermed etc. Hafniæ 4 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 410—11.

1651. **10 Sept. 1659.**

Om Salg af et Hus paa Slotsholmen.

Til Albertus Mathiesen.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at wores bygmester Albertus Mathiesen worderer det huus paa Slodsholmen, som Niels Andersen, underskrifver paa vores Tøyhuus her i wor residentz stad Kiøbenhafn, i boer oc ligger hos os elskelig oberst leutenant Andreas Vilchen hans huus, hvor meget det i penge kand wære wærd, hvilchen hans wordering hand siden i vort cancelie hafver at indlefvere. Gifvet etc. Hafniæ 10 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 423—24.

1652. **12 Sept. 1659.**

Om Brænde fra Skoven paa Amager.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du gierer dend anordning, at wores proviantskrifver Hans Hansen til vores proviapthuuses fornødenhed bekommer saa meget brende ved af skoven paa vort land Amager, som du eragter der at kand mistes. Hafniæ 12 septembris anno 1659.

Til borgemester Peder Pedersen, Jens oc Hans Sørensen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du gifver befaling til bønderne paa vort land Amager, at de indfører dend brende wed, som wi der udi skofven til vores proviapthuus fornødenhed naadigst hafver anbefalet wores marskalch os elskelig Johan Christoph von Cørbitz til etc. wores proviantskrifver at udwiise oc bekomme lade. Hafniæ 12 septembris 1659.

Ligesaadant et bref fich borgemesterne paa Christianshafn sub eodem dato.

Sæl. Tegn. XXXV. 424—25.

Digitized by Google

1653. **12 Sept. 1659.**

Om Opførelse af et Hus mellem Byen og den svenske Lejr til Fredsmøde.

Til Albertus Mathisen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver strax it støche af raadhuuset paa Bremmerholmb saa oc det kalchhuus i bygnings hafen at lade afbryde oc igien opsette paa det stæd imellum Kiøbenhafn oc dend svenske leyr, som det møede imellum os oc de svenske holdes skal. Desligeste hafver hand oc til forskrefne brug at lade wurdere oc afbryde det skur i Bartholomæus Michelsens gaard bag Børsen. Item maa hand oc dertil tage af hvis smaa thømmer, som paa det møllewerch, der til forn har wæret udi smeden paa Holmen, findes. Skrefvet etc. Hafniæ 12 septembris 1659.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i strax ordinerer oc forskaffer wores bygmester Albertus Mathiesen siuf mester tømmer mænd oc en snæs thømmer svenne til hvis huse oc andet at afbryde oc paa anordnede stæder at opsette effter dend ordre, hand aff os derpaa hafver bekommet, oc derhos bemelte tømmer folch alvorligen at tilholde, sig flittig med samme arbeid, som med hast skal forferdes, at lade befinde oc sig effter dend ordre, hand dennem derom gifver, at rette, saavelsom oc at svare til hvis af materialerne, som dennem til samme arbeide lefverit vorder. Herforuden hafver i oc bemelte bygmester tvende pramme oc der til forneden folch at anordne oc lade bekomme, som hvis materialer, hand dennem lefverer, kand udpramme til de stæder wed Castellet, hand dennem befaler, saavel som oc fornøden heste oc wogne, som det siden fra stranden til det stæd kand opage, som hand dennem anviser. Dermed etc. Hafniæ 12 septembris 1659.

Til Hans Schach.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom wores bygmester Albertus Mathiasen en deel tømmer oc andre bygnings materialier til Castellti hafde at lade udpramme til det arbeids fornødenhed, hand efter vores naadigste ordre imellum dette oc dend svenske leyr skal lade giøre, da bede wi dig oc naadigst wille, at du lader hannem være følgagtig saa mange soldater, som hand behof hafver til materialerne af prammene at opberge oc paa wogne at oplæsse, saavelsom hannem oc forneden wagt at forskaffe, som samme materialier kand paa vare, at iche noget deraf bortstiælles. Dermed etc. Hafniæ 12 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 425—27.

Digitized by Google

1654. **13 Sept. 1659.**

Om Betaling for 3 Henrettelser.

Til Steen Brahe oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i efter hosfølgende trende optegnelser afbetaler skarfrigteren Andreas Libeknegt, hvis hand paa sin egen oc nat-mesterens vegne for trende fangers henrettelse hafver at fordre. Dermed. Hafniæ 13 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 428—29.

1655. **15 Sept. 1659.**

Om Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc de andre stænder.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i lader eders deputerede sig forsamle med andre stenders deputerede her i staden til at giøre fornøden indqvartering, at 4 compagnier af det hollandske foedfolch, som fra schibene hid indkommer, med tilbehørige officerer bekommer fornøden qvarteer, efftersom de befindes sterche at være, dog at indquarteringen ligeligen effter dend bevilgede proportion tilgaar. Dermed etc. Hafniæ 15 septembris 1659.

Ligesaadan bref fich rector oc professores.

Noc Jens Søfrensen, rendteskrifver, paa adelens wegne.

Noc Thommes Thommesen paa de kongelige betiendtes wegne

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i giører dend anordning, at de qvidzovske folch, som hid indtil udi wor kiøbstæd Christianshafn hafver wæret indqvarterit oc nu ere anbefaled igien at støde til deris regiment, bekommer fornøden quarteer her udi staden saavelsom oc saa de toe fra Femmern kommende compagnier, som skal støde til os elskelig general major Friderich von Ahlefelds regiment. Hvorimod 4 andre fra Fæmern kommende compagnier i bemelte Christianshafn igien skal jndlogeris. Dereffter i eder kand wide at rette. Befalendes eder Gud. Skrefvet etc. Hafniæ 15 septembris 1659.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i giører dend anordning, at 4 fra Femmern kommende compagnier udi eders bye bekommer fornøden quarteer. Hvorimod de quidzovske folch, som hid indtil der hafver logerit, skal forlegges her ind udi staden til at støde til deris eget regiment saavelsom to andre fra Fæmmern kommende compagnier, som skal støde til os elskelig Friderich von Ahlefeld etc.

Digitized by Google

hans regiment. Dereffter i eder kand wide at rette. Befalendes etc. Hafniæ 15 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 432—33.

1656. **15 Sept. 1659.**

Om Overførsel af Græstørv til Batteriet ved Bryggerset.

Til borgemester Peder Pedersen oc borgemestere paa Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i giører dend anordning, at os elskelig oberste Lobrecht paa anmoedning bekommer 20 Amager wogne til at nedage til stranden, hvor dennem anbefalet worder, hvis torf som grafves uden for vor kiøbsted Christianshafn, saa de derfra siden wed prammen kand til batterietz behof ved Brøggerset ofverføres. Dermed etc. Hafniæ 15 septembris 1659.

Ligesaaden befaling fich borgemester oc raad paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 434—35.

1657. **17 Sept. 1659.**

Om Ved fra Lunden paa Amager.

Til Hans Hansen.

Wores proviantskrifver Hans Hansen hafver af det hannem udi Amager lund til vores Provianthuses fornødenhed udwiiste ved at lade til vores Brøggers behof affølge 12 træer. Skrefvet etc. Hafniæ 17 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 438.

1658. **19 Sept. 1659.**

Nogle Tømrere og en Bødker stilles til Hans Schacks Raadighed.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i dend anordning giører, at de toe mester tømmermend oc thi svenne, som tilforn war commenderit at følge os elskelig Hans Schach etc., nu igien sig med hannem forføyer, saa oc derforuden en bødkersvend hannem iligemaade at medskiche oc de strax at wære i bereedskab, naar tilsiges, at gaa til schibs. Dermed etc. Hafniæ 19 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 442.

1659. **20 Sept. 1659.**

Om Opmaaling af en Grund paa Slotsholmen.

Til Albret Mathiæsen.

F. 3. Wores naadigste willie oc befaling er, at vores bygmester Albret Mathiesen maaler oc taxerer dend plads herpaa Slodsholmen imellum es elskelig Peiter Reedses hafve oc Hans Olesens plads oc samme taxering i vort cancelie strax indskicher. Dermed etc. Hafniæ 20 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 446.

Digitized by Google

1660. **21 Sept. 1659.**

Om Undervisning i Fyrværkerkunsten.

Til Hans Turben.

Wores fyrwercher Hans Turban hafver nerwærende Friderich Casper Herbar udi fyrwerchskonsten oc andet der tilhørrige videnskab flittig at underwise. Hafniæ 21 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 447.

1661. **24 Sept. 1659.**

Om Vogne til at følge Gesandterne til Fredsmødet.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at 3 goede borger wogne med tilhørige heste holdes udi bereedskab uden for porten udi Revelinen, som dagligen kand tage ware paa at følge med wores gesandter oc forblifve der, saa lenge tractaterne warer, oc at de ere ferdig til paa manddag tillig. Dermed etc. Hafniæ 24 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 455.

1662. **24 Sept. 1659.**

Om Rytteres Indkvartering hos Bryggere og Bagere.

Til borgemestere oc raad.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wi naadigst hafver anbefalet, at rytteriet her udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn skal reduceris til trey hundrede ryttere, som kand giøre effective tieniste, da bede wi eder etc., at i, saavit mueligt er, giører eders beste til, at samme ryttere kunde worde indqvarterit hos bryggerne oc bagerne her udi staden, paa det at de dis bedre kunde holde deris klæder oc gewehr tørre, naar de af wagten hiemkommer, oc de wores tieniste desto bedre kunde forrette. Dermed etc. Hafniæ 24 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 455.

1663. **24 Sept. 1659.**

Om Forstrækning med fransk Vin til Hofholdningen.

Til Johan Lehn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du giører dit beste til at ofvertale de fransk wiins handlere her udi byen, at de forstrecher wiin til vores hofstads fornødenhed. Om betalingen derfor hafver vores oberskiench ordre med en hver widere at handle. Dermed etc. Hafniæ 24 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 456.

Digitized by Google

1664. **26 Sept. 1659.**

Om Gods i Pant til Kort Mercher.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder etc., at j lader anslage effter rendteri taxt éffterskrefne byer Balderup, Perstrup oc Skoufslund, liggendes her udi Kiøbenhafns lehn, hvor meget de sig udi penge, til 6 procento at beregne, kand beløbe, som os elskelig Coert Mercher til pandt er begierendes. Dermed etc. Hafniæ 26 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 459.

1665. **27 Sept. 1659.**

Om Underholdning af 500 Heste.

Til Steen Brahe oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom wores kiere oc troe borgerskab sig hafver resolverit oc paataget, endnu udi en maaneds tiid at wille underholde 500 heste, saa bede vi eder oc naadigst ville, at j dennem til underholdning saa meget af guarnisonen assignerer, som sig til 500 heste, som forskrefvit staar, bedrage kand. Dermed etc. Hafniæ 27 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 459.

1666. **27 Sept. 1659.**

Om Opsamling af Levninger af et brændt svensk Skib.

Til Nicolaus Feiler.

Wi hafver naadigste bevilget, at nerverende Nicolas Feiler maa giøre sit beste til at opsøge udi Calleboe hvis støcher eller andet, som der af det opbrendte svenske skib kand være at finde, hvorfore hand oc med hvis folch oc andet, hand dertil kand hafve fornøden, fri oc u-behindret igiennem bommen maa ud oc indkomme. Skrefvet etc. Hafniæ 27 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXIV. 460.

1667. **28 Sept. 1659.**

Om Nattevagt af Borgerskabet.

Til Friderich Turesen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom byen er for mandskab nu i disse tiider temmelig entlediget, da bede wi eder etc., at du hos vores kiere, troe borgerskab her i staden giører dit beste til, at dend halfve part beqvemmer sig til, om natten hereffter indtil paa videre anordning at holde wagt oc om dagen dend 3 part paa voldene forblifver. Dermed etc. Hafniæ 28 septembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXIV. 463.

Digitized by Google

1668. 1 Okt. 1659.

Om Pantsættelse af Jordegods til dem, der forstrække med Penge til Garnisonens Underholdning.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi tilskicher eder herbos en fortegnelse paa noget goeds, som os elskelig borgemester Christopher Hansen underdanigst til pandt er begierendes imod saa mange penges forstrechning til guarnisonens fornødenhed her sammesteds, som samme goedses indkomst forrendte kand, nemblig 6 procento. Thi bede wi eder etc., at i bemelte goedses indkomst ofverregner oc effter rendteri taxt anslaar, hvorpaa i en rigtig fortegnelse i vores cancelie hafver at indlefvere, saa at hand dereffter vores forsichring oc pandteskiøde paa bemelte goeds kand bekomme. Dermed. Hafniæ 1 octobris 1659.

Ligesaadant bref om doctor Hans Svane dend . . . . . . noch Jørgen Reitzer, noch om Mads Raszmusen, brøgger, d. 18 octobris, jtem om Søfren Pederszen dend 26 octobris, noch om Søfren Jenssen, rendteskrifver, d. 1 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXIV. 467—68.

1669. 1 Okt. 1659.

Om Biskop Svanes Betaling af Kronens Gæld til Hans Pedersen Klein.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom os elskelig Hans Pederssen Klein, indwaaner i wor kiøbstæd Kiøbenhafn, tilforne hafver bekommet wores naadigste indwiisning udi nogle toldstæder udi vort rige Norge effter vores hannem derpaa gifne skriftlig assignationers widere formelding, oc efftersom samme assignationer ey deris fremgang haft hafver, formedelst toldstædernis middel af vores stadtholder der sammesteds til adskillig anden vor oc croenens tieniste i denne krigstiid skal wære optaget oc udgifvet, da hafver wi forskrefne Hans Pederssen Klein efter hans underdanigste ansøgning oc begiering tilbørlig rendte af begge hofvedstoelene fra assignationernes dato naadigst bevilged, indtil hand betald vorder. Thi bede wi eder oc naadigst ville, at i det oc saaledes til dend ende paa assignationerne antegner. Desligeste effttersom wi samme tiid naadigst hafver bevilget os elskelig, hæderlig oc høylærd doctor Hans Svane, superintendent ofver Siællands stifft, jordegoeds i Roskild oc Svenstrup lehn for dend eene af bemelte tvende assignationers summa, nemblig dend paa femb tussende oc førgetiuge rixdr. 3 ort 8 ß liudendes effter vores til eder udgangne naadigste befalings indhold, oc bispen derimod Hans Pederssen Klein for samme summa hafver at fornøye, da bede wi eder etc., at i for-

Digitized by Google

bemelte assignation paa de 5040 rdr. 3 ort 8 ß imod hvis goeds, forskrefne d. Hans Svane derfore underdanigst hafver begieret oc ladet beregne, lader conferere oc liqvidere, saa det eene kand gaa lige op imod det andet. Dermed etc. Hafniæ 1 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 468—69.

1670. **2 Okt. 1659.**

Didrik Strubes Kreditorer skulle bevæges til at give Udsættelse til bedre Tider.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Efftersom Diderich Strube for os underdanigst lader andrage oc beklage, hvorledes hand af sine creditorer paa det hefftigste anstrenges, oc hand sine middeler, hvor med hand dennem skulle tilfreds stille, hos os oc croenen staaendes hafver, da efftersom hand i denne besverlige tilstand ey nogen betaling hos os saa snart erlange kand, bede wi eder etc., at i det saaledes midler, at hand iche med process for hastig ofver iiles, mens dilation gifves, indtil hand sin resterende betaling hos os kand erlange, udi hvilchen hans fordring hos os de proquota kand sig forsichre, indtil wi, effter haanden som rigens middel kand tilstreche, kand dennem afbetale med paaløbende rente, effter som de ingen skade derfor skal lide. Dermed etc. Hafniæ 2 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 470—71.

1671. **3 Okt. 1659.**

Om Opførelse af et Bulværk ved Kongens Bryggers.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i giører eders beste til, saa mange tømmermend, som meest mueligt er, at til veye bringe til at forferdige det bolwerch wed wores Bryggers inden windter. Tagendes ingen forsømmelse herudi, efftersom magt paaligger. Befalendes etc. Hafniæ 3 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 471.

1672. **3 Okt. 1659.**

Om Opmaaling af Fortovet til Jan de Clerques Gaard og Hofmarskalkens Gaard.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver med forderligste udi lengden oc breeden at maale dend fortogh, hand for afgangne Jan de Clerches oc wor gaard, som nu af vores hof marskalch beboes, som strecher sig i lengden fra reveren bag Børsen an indtil Boldhuuset oc siden tvers hen ofver til dend muhr, som giør weyen op til Børsen, hvilchen hans forretning hand schrifftlig wed allen oc

Digitized by Google

maal i vores cancelie siden hafver at indlefvere. Skrefvet etc. Hafniæ 3 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 473—74.

1673. **9 Okt. 1659.**

Bestemmelser til Forhindring af Forprang.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom dagligen fornemmes, at adskillige victualier udi denne besverlige krigstiid, som af fremmede hidføres, udi stor u-billig dyrche selges oc forhandles fornemmeligen af dend aarsag, at høchere, forprangere oc høche[r]sker udi stor mengde saadanne fremmede, strax naar de ankommer, ud paa reeden oc wed Tholdboeden søger, oc hvis wahre, de medfører, til stor dyrche opjager oc opkiøber oc siden enda dyrere udpranger, andre indvaanere her udi staden til stor skade oc nachdeel, oc det som meere er, at de fleeste af saadanne forprangere ey nogen byrde med indquartering eller deslige besværing i disse tider her udi staden udstaar, da paa det noget skicheligere dermed kand tilgaa, saa at baade de fremmede oc selgende for deris ware kand niude billig forthieniste oc profit for des eventyr, oc indvaanerne eller de kiøbende ey for megen dyrche udsues, ere wi naadigst tilfreds, at i effter egen forslag, saadan disordre at forekomme, i disse besverlige krigstiider oc indtil paa videre naadigst anordning paa effterfølgende maade fornøden anordning giøre, nemblig: 1. At naar nogen fremmede kiøbmend eller skippere med deris kiøbmandskab her for byen ankommer, dennem ey i denne tiid tilstedis, noget af deris indehafvende last at selge oc forhandle, førend 4 af de 32 mend her i staden, som dertil vorder forordnet, med samme ankommende paa byens oc meenighedens vegne hafver accorderit, hvad for hver species udi udselgende eller forhandling gifves skal, anslaaes, saa en hver, som fornøden hafver eller løster med dennem at handle, kand vide sig dereffter at rette, oc at høcherne ey i nogen maader under tilbørlig straf derpaa maa fahle eller noget deraf kiøbe, førend kiøbmanden eller schipperen først udi 3 dage dermed for borgerskabet oc meenigheden ligget hafver. 2. At aldeelis ingen wahre, were sig hvad det wære kand, ved Toldboeden endten maa fal holdes, selges eller kiøbes, oc at ingen høchere eller høcherske sig der ude paa schibe eller schuder maa lade finde, mens sig gandske derfra endtholde, indtil de der for byen inden for bommen er indkommen oc dermed 3 dage som forberørt ligget hafver. Item hvis som wrages skal, paa wrage broen opskibes oc wrages som det sig bør.

Digitized by Google

3. At alle schibe oc schuder, som herpaa reeden med ruug, malt, korn, proviant eller andre kiøbmands wahre ankommer oc setter, ey nogensteds herfra passerer, førend byen oc meenigheden sit bref, saavit nødvendigt deraf behøfves, effter de tilforordnede 4 mends accordt bekommendes worder. 4. At ingen sig maa understaa, nogen wahre herfra staden at maa udføre, førend borgemester oc raad sampt de 32 mend er tilkiende gifvet oc af dennem ofver weyet, om det fra byen mistes oc ombæres kand, oc hvis da eragtes at kand bevilges. Derimod hafver de sig, som saadant bevilget vorder, at reversere, at hvis goeds, som de paa de stæder, hvor hen de samme wahre henførendes oc forhandlendes worder, igien kiøber eller sig tilforhandler, at de saadanne wahre igien ville hidføre oc for en billig priis selge oc afhende. 5. At alle de, som baade wed stranden, paa torfverne eller andensteds herudi staden side oc høcheri bruge, flitteligen wed nafne oc til nafne vorder optegnede, hvor de boer oc deris tilhold hafve, oc siden grandgifveligen examinerede, hvilche af dennem borgere oc borgerske ere oc hvilche iche, saa oc at en wisse anordning giøres, hvor mange af dennem saaadan handel bruge oc holde maa, hvilche i særdelis tilladelse tilstædes slig handel endten inden eller nogensteds uden deris huuse at maa bruge, saa fremt hand iche strax til priis vil hafve forbrudt alt hvis, som herimod hos dennem befindes. Dereffter i eder kand vide at rette etc. Hafniæ 9 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 481—84.

1674. **12 Okt. 1659.**

Om Staldrum i Johan Dobbelstens Enkes Gaard paa Amagertorv.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom os elskelig Hans von Ahlefeld etc. til sinds er at forskiche nogle af sine heste fra Femmern her til Kiøbenhafn, da bede wi eder etc., at i giører dend anordning, at hand til samme heste, naar de ankommer, bekommer stalldrum til Karen afgangne Johan Dobbelsteens paa Amager torf. Dermed etc. Hafniæ 12 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 486.

1675. **14 Okt. 1659.**

Om Robaade til F. v. Ahlefeld.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du strax uden forsømmelse bestiller oc forskaffer os elskelig Friderich von Ahlefeld etc. saa mange baade, som kand indtage 60 mand, for

Digitized by Google

uden til hver baad beherige roerkarle. Thagendes ingen forsømmelse herudi, effltersom magt paaligger. Dermed etc. Hafniæ 14 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 487.

1676. **15 Okt. 1659.**

Didrik Strube maa selv paatage sig sin Stivsøns Formynderskab.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effltersom Diderich Strube for os underdanigste klageligen hafver ladet andrage, at hand af hans stifsøns formynder ofver iiles, udi det at nu af hannem i disse onde tiider søges forsichring for bemelte barns wergemaal, uanseet at hand erbiuder sig, saa meget for bemelte wergemaal at ville gifve dem til forsichring af dend tilkrauf, som hand hos os oc croenen hafver at fordre, saavit som dend øfrige part af hans huus oc gaard ey kand tilstreches, erbiudendis sig derforuden self at ville underholde bemelte sin stifsøn oc hannem tilbørligen lade optuchte under ober formynderens her udi staden tilbørlig inspection, for hvilchet hand oc saa aarligen vil giøre tilbørlig rigtighed oc regenskab for samme vergemaals administration, da paa det at bemelte supplicant nogenledes kand hielpes oc dend u-myndige kand wære uden skade, hafver i saadan anordning derom at giøre, at bemelte Dirich Strube bevilges, bemelte sin stifsøn til sig at tage oc hannem saaledes opføde lade oc hans formue effter egen erbiudelse forsvarligen administrere, som oberformynderen det tilbørligt oc forsvarligt uden barnets skade eragte kand. Dermed etc. Hafniæ 15 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 488.

1677. **16 Okt. 1659.**

Om Nedlæggelse af Master mellem Tøjhuset og Christianshavn.

Til Jørgen Biørnssen.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores vice admiral paa Bremmerholm Jørgen Biørnssen de master, som ere udi wandet imellum wores Tøyhuus oc Christianshafn henlagde oc befindes at wære brechede, derfra lader tage oc andre, som ere dygtige, der igien henlegge lader. Hafniæ 16 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 489.

1678. **17 Okt. 1659.**

Kanoner skulle føres fra Dragør til Kjøbenhavn.

Til borgemester Peder Pederssen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du forskaffer os elskelig oberste leutnant Spechhan saa mange Amager

Digitized by Google

heste, som hand hafver fornøden til at lade hid indføre de støcher, som staar ved Dragøer. Dermed. Hafniæ 17 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 490.

1679. **17 Okt. 1659.**

Om Græstørv til Batteriet ved Kongens Bryggers.

Til borgemester Peder Pederssen, Jens oc Hans Sørenssen.

Efftersom en andell soder behøfves til [det] werch ved Brøggerset, saa bede vi eder oc naadigst ville, at du gierer dend anordning, at saadanne soder paa en bequem sted paa vort land Amager worder grafvet, saa de derfra beqvemmelig med pramme oc vogne kand henføres oc legges wed Karen afgangne Jacob Madsens plads, hvorfra de siden efter haanden med pramme til bemelte werch kand ofverføres. Dermed etc. Hafniæ 17 octobris 1659.

Ligesaadan it bref fich borgemester Jens oc Hans Søfrenssen paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 491.

1680. **17 Okt. 1659.**

Om Bortledning af Vand fra Bryggerset.

Til Albertus Mathiessen.

Efftersom udi vores Bryggers altid forsamles en andeel wand, da hafver vores bygmester Albertus Mathiessen der sammesteds at lade legge en rende, hvor igiennem vandet kand hafve sit løb. Skrefvet etc. Hafniæ 17 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 492.

1681. **18 Okt. 1659.**

Om Vurdering af Filip Badskærs Hus.

Til Albertus Mathiasen.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Mathisen worderer det hus, som vores badsker, mester Philip, udi boer, hvor meget det kand wære værd, oc det siden skrifftlig fra sig under sin haand udi vores cancelie indlefverer. Dermed etc. Hafniæ 18 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 493—94.

1682. **19 Okt. 1659.**

Om Salg af Brænde til Borgere.

Til Jens Lassen, Søren Lauritzen oc Søren Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom vi naadigst erfarer, at een deel borgere weigrer sig wed at gifve revers fra sig at forskaffe os saa meget wed igien, som de bekommer faufnen for 8 rixdr., da

Digitized by Google

ere wi naadigst tilfreds, at i maa lade dennem, som det begierer, for uden revers dog bekomme wed, naar de gifver 12 rdr. for faufnen. Dermed skeer vor villie. Befalendes etc. Hafniæ 19 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 496—97.

1683. **20 Okt. 1659.**

Om Opførelse af Corps de Garder.

Til Bertel Marske.

Wores dælleskrifver Bertel Marske hafver at lade wære følgagtig til hielp til corps de gardernes fornødenhed til artillerietz folch 10 tølter dæller. Skrefvet. Hafniæ 20 octobris 1659.

Til Bertel Marske.

Wores dælle skrifver Bertel Marske hafver at lade flye de hollandske corps de garder med paa øster vold tinge oc sex tølter svenske dæller, jtem til en rende af vores Brøggers 2½ tølter oc til at forbruge ved de kieldere, som Hollenderne deris proviant skal indlegge, halfandet tølter imod forskrefne bygmesters qvitering. Skrefvet. Hafniæ 20 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 497—98.

1684. **20 Okt. 1659.**

Om en Strid mellem Thomas Holk og Raadmand Hans Johansen paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Hvad vores rendteskrifver Thomes Holch imod Hans Johansen, raadmand i vor kiøbstæd Christianshafn, for os underdanigst hafver ladet andrage, kand i af hosfølgende hans underdanigste supplication see oc erfare, thi bede wi eder etc., at i bemelte Thommes Holch, saavit mueligt er, dermed til rette forhielper eller oc Hans Johansen at tilholde, endten pengene i retten at disponere eller nøyagtig caution at stille indtil sagens uddrag. Dermed. Hafniæ 20 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 498.

1685. **22 Okt. 1659.**

Om Levering af Tønder og Fade.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i giører dend anordning, at de tønder oc fade, som siest blef udlofvet af borgerskabet til fartøyet, som bortkom oc iche blef lefvert, med forderligste blifver lefveret paa vores Brøggers her for vor slot Kiøbenhafn. Dermed etc. Hafniæ 22 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 500—01.

Digitized by Google

1686. **24 Okt. 1659.**

Om Corps de Garder paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i giører dend anordning, at wagten udi vor kiøbstæd Christianshafn kand bekomme af de neste huuse, wed wagtstæderne er beliggendes, som de til corps de guarde kand bruge. Dermed etc. Hafniæ 24 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 503.

1687. **26 Okt. 1659.**

Underhandling med Jens Lassen om Levering af 1500 Soldaterklædninger.

Til Steen Brahe oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at i med os elskelig Jens Lassen paa vore vegne accorderer, hvor meget hand for stychet af 1500 soldater kledninger, nemblig kioel oc buxer af dusin klæde med fornøden underfoeder oc ald detz tilbehøring skal hafve, hvoreffter wi os videre wille wide at resolvere. Dermed etc. Hafniæ 26 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 503.

1688. **27 Okt. 1659.**

Om Skifersten til Tag paa Børsen istedenfor det nedtagne Kobbertag.

Til Jens Lassen.

Efftersom vj til vores fornødenhed forleden windter af Børsen hafver ladet een partie blye afftage oc afgangne Jacob Madsens hustrue underdanigste lader anholde oc begierer, at vi hende udi staden fornøden schiefversteen, deeler oc schiefversøm, samme huller med at tildeche, anordne, thi bede vi dig etc., at du hende fornøden schieversten, søm oc deeler dertil forskaffer, hvilchet dig igien tilbørligen schal blifve gotgiort oc betald. Dermed etc. Hafniæ 27 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 505.

1689. **31 Okt. 1659.**

Om Indkvartering.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at hvis soldater, som iche allereede hafver quarteer, bekommer fornøden quarteer, desligeste de artollerie betiendte, som iche self hafver huuse at boe udi. Dermed etc. Hafniæ 31 octobris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 508.

Digitized by Google

1690. 1 Nov. 1659.

Om Reparation af Corps de Garderne.

Til Albret Mathiesen.

Wores naadigste willie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Mathiesen besigtiger corps de guarderne herom woldene til at lade reparere, hvis brøstfeldighed derpaa kand findes. Dermed. Hafniæ 1 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 508.

1691. 1 Nov. 1659.

Om Arbejde ved Løngangen.

Til Bertel Marske.

Dælleskrifveren Bertel Marske hafver at lade følge til det arbeides fornødenhed wed Løngangen otte tylter dæller. Skrefvet etc. Hafniæ 1 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 508.

1692. 3 Nov. 1659.

Om Arbejde paa Batterier og Corps de Garder.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i giører dend anordning, at der blifver følgagtig til festningens, Kiøbenhafns, castelletz oc Christianshafns fornødenhed, som paa batterierne til kugle kister, corpus de garder oc andet forbruges skal, 100 søm 6 tommer lange, 1000 søm 5 tommer lange oc 7500 lette søm. Dermed etc. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXIV. 510.

1693. 3 Nov. 1659.

Om Fiskeri i Gravene og Søerne.

Til Jochum Loyg, fisker.

Efftersom wi naadigst er tilsinds nu til nestkommende 7 novembris at lade giøre en af vores elskelig kiere gemahlindes dronningens jomfruers brøllup, hvortil wi en andeel ferske fiske behøfver, thi anbefales hermed Jochim Løyv, fisker, at hand med sit reedskab udi grafven uden Wester port, saa vel oc udi de deromkring liggende damme oc søer, saavit hand nu omstunder komme kand, skal giøre sit beste at til weye bringe saa mange ferske fiske, som til slig brug tienlige ere oc hannem muelligt at bekomme. Forbiudende alle oc en hver hannem her udi at hindre eller nogen forfang giøre, under tilbørlig straf. Skrefvet etc. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 510.

Digitized by Google

1694. 3 Nov. 1659.

Om Arrest af Student Peder Lassen Ægidisen.

Til Georg Hofman.

Wores naadigste villie oc befaling er, at oberste Georg Hofman hafver indseende, at dend studiosus ved nafn Peder Lassen Ægidiisen ey lades udaf bommen, mens blifver os elskelige Leonhart Klovmand etc. følgagtig til at lade hannem paa behørige stæder arrestere, indtil hand hannnem, for hvis hand hos hannem kand hafve at fordre, tilbørligen fornøyer oc tilfreds stiller. Dermed etc. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 510—11.

1695. 3 Nov. 1659.

Om Levering af Bræder til Befæstningen.

Til Bertel Marske.

Wores dæleskrifver Bertel Maske hafver at lefvere til wor festnings Kiøbenhafns, castelletz oc Christianshafns fornødenhed 63 tølter dæller foruden de 10 tølter, som allereede af os er gifven ordre paa. Skrefvet etc. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 511.

1696. 3 Nov. 1659.

Om Christianshavns Garnison.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at wi naadigst tilfreds er, at de siællandske soldater, som er paa Christianshafn, maa understiches under os elskelige oberste leutenant Qvidzovs regimendte under de samme compagnier, som de ere tagne fra, oc derimod major Wendelboes compagnie at ligges paa Chriztianshafn igien. Dermed etc. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 511.

1697. 3 Nov. 1659.

Om Voldmesterens Løn.

Til Steen Brahe oc Holger Vind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at i afbetaler woldmesteren Anders Oelgaard, for hvis hannem effter hans bestaling bref for sin dagløn for hans arbeid herpaa voldene tilkommer, hvilchet i oc hereffter indtil paa widere naadigst anordning, oc saa lenge arbeydet paa voldene warer, effter forskrefne bestalling, nemblig dagløn en rixort, hannem skal gifve oc betale. Dermed. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 512.

Digitized by Google

1698. **3 Nov. 1659.**

Om Indkvartering af en hollandsk Kaptejn.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

Wi bede etc., at i den anordning giører, at dend fra Holland med munition oc andet hidkommende capitein bekommer fornøden quarteer her i staden. Dermed. Hafniæ 3 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 512.

1699. **5 Nov. 1659.**

Om Ovne til Kastellet.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede etc., at i accorderer oc handler med fiskalen Peder Knudsen, om 4 ofne at ofverlade oc lefvere til os elskelig Niels Rosencrans til corqs de guardernes fornødenhed udi Castellit, hvilche nøyagtigen effter billighed skal worde betald, om de noget til skade kommer. Herhos hafver i oc saa dend anordning at giøre, at hvis som derpaa mangler oc brøstfeldig findes, tilbørligen vorder forferdiget. Dermed etc. Hafniæ 5 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 513—14.

1700. **6 Nov. 1659.**

Om Bræder til Corps de Garder paa Christianshavn.

Til Bertel Marske.

F. 3. Bertel Marske hafver at lade Jens Lassen etc. følgagtig være til de hollandske corpus de guarder paa Christianshafn thiuge oc femb tølter dæller. Skrefvet etc. Hafniæ 6 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 516.

1701. **6 Nov. 1659.**

Ansættelse af en Direktion over Kvæsthuset.

Til Erich Krag, Jens Lasen oc Hans Hansen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at wi eder tillige med vores danske hof prædicant ville hafve forordnet oc tilbetroed at være director ofver Qvæsthuuset paa Bremmerholm. Thi hafver i eder samme huus med flid at antage, hafvendes indseende, at en goed oc døgtig forstander dertil worder forordnet, som ofver des indtegt oc udgifft kand holde tilbørlig rigtighed oc regenskab oc skaffe de singe deris tilbørlig fornødenhed uden nogen underslef eller sielf nøttighed, oc efter at i om dend wise indkomst, som allerede af gotfolch er dertil lagt eller gifvet, eder hafver erkyndiget, saa hafver i en vise oc

Digitized by Google

fornøden anordning oc fundation at forfatte, hvoreffter med samme husses aarlig indkomst oc udgifft saavelsom de derudinden indlagde qvestes underholding ordentlig kand tilgaa, med hvis meere som en deslige fundation udkrefver, saa at for alting Guds ære oc de fattige qvæste soldater oc baadsfolchs beste søges, hvorpaa wi os videre efter des befunden beskaffenhed med vores naadigste confirmation wille resolvere. Dermed etc. Hafniæ 6 novembris 1659.

Til Jørgen Biørnsen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du til os elskelig Erich Krag etc., Hans Hansen oc Jens Lassen ofverlefverer dend bog, hvorudi findes, hvem til de qvæste oc siuge noget hafver udlofvet. Desligeste hafver du oc til dennem een rigtig fortegnelse at lefvere, paa hvad capitaler allereede betald er, oc hvortil samme penge ere udgifne. Dermed etc. Hafniæ 6 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 516—17.

1702. **6 Nov. 1659.**

Opmaaling af nogle Huse i Dybensgade.

Til Albret Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver at maale oc wed de, som derpaa forstand hafver, lade wurdere oc taxere de tvende af wores waaninger, liggendes udi dend lengde i Dybens gade nest hos de waaninger, som St. Nicolai kirche bekommet hafver, hvilchet maal oc taxering hand udførlige i wores cancelie hafver fra sig at gifve beskrefven. Skrefvet etc. Hafniæ 6 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 518.

1703. **6 Nov. 1659.**

Om Udlevering af Sild til Tømmermændene i Betaling.

Til Hans Hansen.

F. 3. Wores naadigste villie oc befaling er, at wores proviantskrifver Hans Hansen lader tømmermendene her udi staden bekomme 3 lester sild, for hvis de her udi festningen arbeidet hafver, hvilchet dig igien paa behørige stæder skal vorde gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 6 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 518.

1704. **8 Nov. 1659.**

Om Klæder til Soldaterne.

Til rendtemesterne.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j accorderer med os elskelig Albret Itzen etc. om, ferdige

Digitized by Google

klæder at forskaffe til 3000 soldater her udi guarnisonen, hvoreffter vi os siden om betalingen naadigst videre wille wide at resolvere. Dermed etc. Hafniæ 8 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 519.

1705. **9 Nov. 1659.**

Om Indkvarteringen.

Til Gunde Rosencrans og hr. Axel Urup.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom stor u-rigtighed oc u-lighed med indqvarteringen her i staden begaaes, da, paa det rigtighed dermed kand hafves, bede vi eder oc naadigst ville, at i paa det jslandske compagnies huus udi commissariernis, os elskelige Steen Brahe oc Holger Vind, deris ofverwerelse for eder fordrer samtlig stendernis deputerte her i staden, saa mange som gaarde eller residentzer hafver, saavelsom borgemester oc raad her sammesteds oc udi vor kiøbstad Christianshafn, oc dennem tilholder, wores naadigste willie at wære, at de altid hereffter med bemelte vore commissarier confererer om indqvarteringens lighed effter dend een gang af dennem samtøchte proportion, saa at soldateschet tilbørligen bekommer qvarteer oc ingen sig med rette kand hafve at besværge. Dermed etc. Hafniæ 9 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 520.

1706. **9 Nov. 1659.**

Om Fogden paa Rosenborgs Bryllup.

Til mester Johan Bremer.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiider, at vi naadigste tilfreds er, at i udi vores huus Rosenborg maa tilsammen wie vores foget der sammesteds oc hans festemøe. Befalendes etc. Hafniæ 9 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 522.

1707. **9 Nov. 1659.**

Om Kvæsthustavlen.

Til Kiøbenhafns høylærde oc rigens hofmester.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder og naadigst ville, at i giører dend anordning, at de penge, som i vor Frue kirche i de siuge oc qvæstes taufle allerede ere eller her effter indsamlet vorder, maanetlig wed hver maanets udgang lefveris til Gabriel Jacobsen, forstander ofver de siuge oc qvestes huus paa Bremmerholm. Dermed etc. Hafniæ 9 novembris 1659.

Ligesaadan ordre fich rigens hofmester om dend tydske oc Holmens kircher.

Sæl. Tegn. XXXV. 522.

Digitized by Google

1708. **9 Nov. 1659.**

Om Niels Auchesens Fordring paa Kronen.

Til rendtemesteren.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Wider, at vi naadigst tilfreds er, at os elskelig Niels Aagesen, indwaaner i wor kiøbstæd Kiøbenhafn, iche til nogen betaling udi hans fordring hos os oc croenen tilregnes, hvis korn hannem for det svenske indfald anno 1643 udi vort land Nørre Jylland i Dronningborg lehn var assignerit, nemblig rug 275 tønder, bing 497 tdr. oc hafre 363½ tønder, effter-som samme korn af fienden, fornefnte de Svenske, skal wære berøfvet oc borttagen, saa hand aldeelis indted deraf bekommet hafver. Befalendis. Hafniæ 9 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 522—23.

1709. **11 Nov. 1659.**

Om Renselse af Boldhuset.

Til borgemestere oc raad j Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j natmesteren lader tilholde, strax oc uden ophold at bortskaffe hvis u-rensel, som paa de stæder under vores Boldhuus, formedelst fangerne der weret hafver, kommen er. Dermed etc. Hafniæ 11 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 524.

1710. **12 Nov. 1659.**

Om Taksigelse i Kirkerne for Sejren i Fyn.

Til doctor Hans Svane.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at i giører dend anordning, at i morgen af prædichestoelen udi alle kircherne her i staden oc Christianshafn blifver giort almindelig tachsigelse for dend lychelig entreprise, som os elskelige Hans Schach etc. paa vort land Fyen giort hafver. Dermed etc. Hafniæ 12 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 525.

1711. **12 Nov. 1659.**

Om Opførelse af Corps de Garder.

Til Bertel Marske.

Thømmer schrifveren Bertel Maske hafver at lade wores bygmester Albertus Mathiesen følgagtig wære til nogle nye corps de garder, saavelsom til de andre hytter oc corps de guarders forbedring heromkring festningen oc udi castellet, 153 tølter svenske deeler, jtem

Digitized by Google

til nogle skilder huuse oc it gulf udi en af de hollandske corpus de guarder 6 telter. Skrefvit. Hafniæ 12 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 525.

1712. **13 Nov. 1659.**

Om Afhændelse af Holmens gamle Sygehus.

Til Erich Krag, Jens Lassen oc Hans Hansen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j, for høyeste priis muelígt er, selger oc afhender vores siuge huus wed dend gammel Østerwold med sin jordsmon og tilliggelse, til hvo meest derfor gifve wil, oc hvis penge derfor bekommes, hafver i paa rendte at udsette til de siuge oc qvæstes fornødenhed j wores Qvesthuus paa Bremmerholm. Dermed. Hafniæ 13 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 526.

1713. **14 Nov. 1659.**

Om Hugning af Træer paa Amager.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig etc., at du paa vort land Amager lader hugge tie træer til vores fornødenhed oc dennem ved bønderne sammesteds lader hidføre. Dermed. Hafniæ 14 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 527.

1714. **15 Nov. 1659.**

Om Udpompning af Vand i Kongens lille Lysthave.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du dend anordning giører, at hver dag 4 soldater endeligen tilstæde kommer j vores liden lyst haufve til at udpompe af dammen, hvor wi lader arbeide, ded wand, som sig der samler, oc at de endeligen wærer der om morgenen heel tiilig oc om afftenen silde formedelst wandet, som da til woxer. Dermed etc. Hafniæ 15 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 529.

1715. **15 Nov. 1659.**

Om Dække til Prammene.

Til Bertel Marske.

Dælleskrifveren Bertel Marsken hafver at lade affølge til schibsbygmesteren mester Rubin til it deche ofver dend udi Calleboe liggende nye styche pram siuf tølter svenske fyr deeler, noch til it deche til prammen Lychepotten for regn for folchene sex tølter, jtem

Digitized by Google

til foring oc klædning adskilligt anden fornødenhed til dend nye jagt, som bygges paa Holmen, trei tølter. Skrefvit. Hafniæ 15 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 529.

1716. **15 Nov. 1659.**

Om Betaling for de hollandske Soldaters Arbejde ved Bryggerset.

Til Jens Lassen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du paa Willum von Lubrect, wores bestalter obrister, hans anwisning betaler de hollandske soldater, for hvis arbeid med dennem er betinget ved Brøggerset at forferdige, tagende derpaa hans bewiis, hvoreffter det dig tilbørligen skal blifve gotgiort. Dermed etc. Hafniæ 15 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 529.

1717. **16 Nov. 1659.**

Om Begravelse paa Runde Kirkes Kirkegaard.

Til Runde kirches forfordrer.

Befales hermed forstanderen, eller hvo ofver dend Runde kirche paa wores wegne hafver at biude, at hand vores general gewaldiger en plads i kirchegaarden der sammesteds udwiiser, hvor hand en person, som henrettes skal, kand lade begrafve. Skrefvet etc. Hafniæ 16 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 531.

1718. **18 Nov. 1659.**

Om Vurderingen af et Hus ved Kongens Klædekammer.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver wed dennem, som derpaa forstand hafver, at vurdere de fiire fag huus, som staar wed dend westre ende af vores Klæde cammer, med saavit jordsmon, som samme 4 fag huus paastaar, oc samme vurdering skrifftlig i wores cancelie indlefvere. Skrefvet etc. Hafniæ 18 septembris(!) 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 533. Dateringen er rettet November, da Brevet staar mellem Breve fra denne Maaned.

1719. **19 Nov. 1659.**

Om Afgift af Brænde til Garnisonen.

Til Mathias Melhorn.

Efftersom wi naadigst hafver ladet paabiude, at alle, wære sig fremmede eller indwaanerne her j staden, som brendewed hid ind-

Digitized by Google

førendes vorder, skal hereffter af hver fafn, som i saa maader indføres, gifve toe stycher til guarnisonens fornøden jldebrand, da befales hermed capitein Mathias Melhorn, at hand samme brendewed, saa ofte wagt hid indkommer, samler oc i goed forwaring henlegger oc deraf dagligen i corps de garderne at uddeele, hvormed hand saaledes hafver at omgaaes, som hand agter at forsvare. Skrefvet. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 534.

1720. **19 Nov. 1659.**

Om Rulle paa Studenterne og Haandværksburserne.

Til Pofvel Skerning.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du hos universitetet saavelsom hos borgemestere oc raad her i staden med flid drifver paa, at de de ruller paa studenterne oc handtwerchs burserne her i Kiøbenhafn med forderligste fra sig lefverer, hvilche du siden til os elskelige Friderich von Ahlefeld hafver at ofverlefvere. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3tius. Efftersom wi naadigst hafve anbefalet universitetet, een rigtig rulle paa studenterne, saa oc borgemester oc raad, een paa kremmer oc handwerchs burserne her i vor kiøbstæd Kiøbenhafn fra sig til dig at lefvere, hvilche hereffter skal holdes i reserva oc søge deris post paa voldene, da bede wi dig oc naadigst ville, at du dennem med behørige officerer forseer og paa dennem en lista til commisarierne lefverer, hvilche siden effter wores til dennem gifven ordre skal tracteris lige wed andre officerer her i guarnisonen. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Til Steen Brahe oc Holger Wind.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i de officerer, som os elskelige Friderich von Ahlefeld til at commendere studenterne oc handwerchsburserne settendes worder, hereffter lige ved andre officerer her i guarnisonen tracterer. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 535—36.

1721. **19 Nov. 1659.**

Om Vagt paa Prammen.

Til Niels Juel.

F. 3. Wor gunst tilforn. Effter som for os underdanigst berettes, at der paa prammen skal holdes und wagt, da bede wi dig

Digitized by Google

etc, at du samme pram, efftersom der magt paaligger, hereffter flittigere end tilforne lader visitere. Dermed. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 536—37.

1722. **19 Nov. 1659.**

Om Vækning af Isen.

Til Peiter Reeds.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom Søfren Pedersen for nogen tiid siden hafver af os bekommet een andeel jern, da bede wi eder etc., at i giører eders beste oc med hannem accorderer, at hand sig wil paatage, imod anden nøyagtig forsichring, at forskaffe saa mange øxer oc hacher, som nu i tilstundendes windter kand giøres fornøden at weche oc jise med. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 537.

1723. **19 Nov. 1659.**

Om Rulle paa Hoffolkene.

Til Johan Christoph von Cørbits.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du ofverlefverer een rigtig rulle paa alt hoffolchet, som pleyer at søge deris post wed Stalden. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 537.

1724. **19 Nov. 1659.**

Om Rulle paa Kræmmer- og Haandværkssvende.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at j med forderligste til os elskelige Friderich von Ahlefeld etc. ofverlefverer en rigtig fortegnelse paa alle kremmer oc handtwerchs svenne, saa at de, om nøden trenger, udi forestaaende windter kand deeles udi trouper oc compagnier til reserva her udi staden. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 537.

1725. **19 Nov. 1659.**

Om Udskrivning af Konstabler.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Efftersom herpaa wolden til artilleriet nødwendig behøfves een andeel constabler oc handtlangere, da bede wi dig etc., at du giører dit beste at forskaffe 20 eller 30 baadsfolch eller andre, som med stycher wed at omgaaes, som wed Tøyhuuset kand opvarte oc sig ellers denne tilstundende windter i andre

Digitized by Google

forefallende occasioner lade bruge. Dermed etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 537—38.

1726. **19 Nov. 1659.**

Om Tilvejebringelse af Skilderkjortler.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du til soldaternis fornødenhed her paa woldene forskaffer 60 skilder kiorteler oc dennem, det allerførste mueligt er, saaledes som det sig bør, at lade ferdig giøre, hvorfore wi dig tilbørligen wil lade betale. Befalende etc. Hafniæ 19 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 538.

1727. **20 Nov. 1659.**

V. Lobrecht beskikkes til Kommandant paa Christianshavn.

Til Willum Lobrecht.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at du dig til wor kiøbstæd Christianshafn begifver oc der indtil paa widere naadigste anordning commanderer. Dermed etc. Hafniæ 20 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 538.

1728. **21 Nov. 1659.**

Om et Parti Stenkuls Salg.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wiid, at etc., at du de 4 læster steenkul, som af dig effter naadigste befaling wed sidste hidkomne engelske schib bestilt ere, maa forunde oc ofverlade til andre, som dennem begierendes ere oc schipperen derfore tilbørligen wille fornøye, dereffter du dig kand wide at rette. Befalende etc. Hafniæ 21 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 539.

1729. **22 Nov. 1659.**

Om Taksigelse for Erobringen af Fyn.

Til bispen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst wille, at i giører dend anordning, at af alle prædichestoelene her udi staden saawelsom i Christianshafn paa torsdag førstkommendes, som er dend 24 novembris, worder giort tilbørlig tachsigelse for dend løchelig victoria, som Gud dend allerhøyeste os naadigst wed Fyens erobring forundt hafver. Til hvilchen ende i oc saa fornøden bønner oc

Digitized by Google

anden gudelig øfvelse til samme dags helligholdelse hafver at forordne oc samme dag med music oc anden solennitet begaa som en af de store høytids fester med de store klocher oc musiqve i kircherne, formanendes derhos dend allerhøyeste Gud, wores retferdige defensions waeben ydermeere at welsigne oc løchsalig giøre. Dermed etc. Hafniæ 22 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 541.

1730. **23 Nov. 1659.**

Om et Plankeværk ved Kvæsthuset.

Til Gabriel Jacobsen.

Wores naadigste willie er, at forstanderen for Sing og Qvesthuuset paa Bremmerholm, Gabriel Jacobsen, lader tage de 4 pallisader, som ligger udi wandet i afgangne Ulrich Christians haufve, hvilche hand hafver at forbruge til det planche werch, som hannem wed bemelte huus at opsette befalet er. Skrefvet etc. Hafniæ 23 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 542.

1731. **23 Nov. 1659.**

Om Corps de Garder paa Volden.

Til Bertel Marske.

Dælleskrifveren Bertel Marsken hafver at lade imod os elskelige Jens Lassens beviis at lade affølge 12 tølter deeler, som til corps de guarderne herpaa woldene forbruges skal. Skrefvet etc. Hafniæ 23 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 542.

1732. **26 Nov. 1659.**

Om Brænde til Corps de Garderne paa Volden.

Til Mathias Melhorn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du af det brende wed, som du alleereede wed Toldboeden hafver, saa meget til corps de guarderne rundt om wolden, saavit det tilstreche kand, uddeeler, saa de til et hvert bekommer otte dags brende. Dermed etc. Hafniæ 26 novembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 543.

1733. **1 Dec. 1659.**

Om Skansen ved Bryggerset og en Corps de Garde til Rytteriet.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede eder etc., at j forskaffer os elskelige Wilhelm Lobrecht etc. saa mange tømmermend, som hand

wed det werch wed Brøggerhuuset fornøden hafver. Iligemaader hafver j oc saa fornøden tømmermend til obrist lieutenant Hønsken at henviise, til at opbygge en corps de garde for rytteriet, som holder wagt uden for byen. Dermed etc. Hafniæ 1 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 547.

1734. **2 Dec. 1659.**

Om Udbetaling af en Gæld til Strange Trøner.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3. Wor gunst tilforn. Hvad os elskelige Strange Trønner for os underdanigst hafver ladet andrage, kand i af hosfølgende hans supplication see oc erfare. Thi bede wi eder etc., at i Villum Fiuren tilholder, hannem strax at lefvere it aars rendte, som ungefer skal wære 800 rixdr., saa oc dertil af capitalen 1000 rixdr. til hans indquarterings oc anden fornødenhed i disse besverlige tiider. Dermed etc. Hafniæ 2 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 547,

1735. **2 Dec. 1659.**

Om Udlevering af Stormpæle til F. v. Ahlefeldt.

Til Georg Hofman.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du lader os elskelige general major Friderich von Ahlefeld paa ansøgning bekomme saa mange af de storm pælle, du udi forvaring hafver, som hand deraf begierendes vorder. Dermed etc. Hafniæ 2 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 548.

1736. **3 Dec. 1659.**

Om Reparation af Tøjhusets Tag.

Til Albertus Mathiesen.

Befales hermed, at vores bygmester Albertus Mathiesen tager saa mange tagsteen af de gamle, som ligger paa det brøden huus, som staar sønden op til wor Smede paa Holmen, oc lade dermed reparere di holler, som stormen hafver opbrødt paa Tøyhuus taged, indtil glasserede steene andensteds fra kand worde forskaffed. Hafniæ 3 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 548.

1737. **4 Dec. 1659.**

Om Indkvarteringen.

Til hr. Jochum Gersdorph oc Peiter Reeds.

F. 3. Wor synderlig gunst tilforn. Efftersom guarnisonen her udi staden oc paa Christianshafn uforbigiengeligen denne tilstaaende

Digitized by Google

windter med nødtørfftig underholding for quarteer wil forsiunes, oc derhos paa middel tenches, hvorledes til soldatesqven her sammesteds fornøden klæder kunde forskaffes, paa det dend af dend haarde oc strenge kuld, som nu tilstunder, iche skulde forgaa, hvilchet siunes beqvemmelig at kunde i werch settes, dersom en lige proportion kunde treffes, til hvilchen ende at saadant desto bedre kand i werch settes oc lighed treffes, da hafver i borgemester oc raad her i staden oc Christianshafn at tilholde, at de inden førstkommendes onsdags afften i det lengste lefverer fra sig til os en rigtig designation paa alle de familier, som i bemelte Kiøbenhafn oc Christianshafn ere beboendes, uden underskeed endten de findes ringe eller fattige, hvor effter en huers proportion, som billigt oc christeligt eragtes, kand giøres, saa bede wi eder oc naadigst wille, at i paa mandag førstkommendes lader convocere stenderne eller deris fuldmegtige her i staden saavelsom Christianshafn oc dennem paa wore weigne foreholder, hvorledes bemelte guarnison her udi staden paa fem maaneders tiid tilbørligen kand worde indquarterende oc med fornøden underholding oc klæde forsørgede, giørendes med dennem en fuldkommen slutning, paa hvad maniere saadant bequemmeligst formeenes at kand skee, saa at fornefnte guarnison udi forestaaende vindter ey skal lide nød, anseendes det en hvers frelse uden underskeed angaar. Dermed etc. Hafniæ 4 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 549—50.

1738. **6 og 19 Dec. 1659.**

Om Isning af Bønderne paa Amager.

Til borgemester Peder Pedersen oc borgemester Hans Sørensen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du samtlige bønderne paa wort land Amager tilholder med forderligste sig hid til wores kiøbstæd Kiøbenhavn at forføye, her sammesteds for Castellet oc byen effter os elskelige Friderich von Ahlefelds ordre at jise. Dermed etc. Hafniæ 6 decembris 1659.

Ligesaadan ordre fich borgemester Hans Søfrensen i Christianshafn anlangende bønderne i øster oc vester Sundbye at tilholde at weche om Christianshafn. Hafniæ 19 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 551.

1739. **6 Dec. 1659.**

Skøde paa et Hus ved Klædekamret.

Til Albret Mathiesen.

Efftersom wi naadigst hafver soldt til vores schrifver Baldzer Sechmand udi Klædecammeret 4 fag huus oc tilhørendes jordsmon,

Digitized by Google

udi lengden 10 all. 9 tholl oc udi breeden 10 allen 3 qvtr., liggendes oc bygt westen til Klædecammers, oc hannem tilforne naadigst er schiødt dend hosliggende plads oc jordsmon imellum Klædecammers, det Iislandske compagnies pladses planchewerch oc Peter Kalthofs bøgning, da befales hermed wores bøgmester Albertus Mathiesen, at hand til maaler fornefnde Baldzer Sechmand dend ganske plads med bemelte 4 fag huus oc jordsmund udi lengde oc breede, som nu forefindes oc indplanched er, oc samme maal udi wores cancelie skrifftlig indlefverer, saa det udi it schiøde tilsammen kand indføres. Hafniæ 6 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 551.

1740. **8 Dec. 1659.**

Om Brænde til Corps de Garderne.

Til Mathias Melhorn.

Efftersom Mathias Melhorn tilforn hafver bekommet wores naadigste befaling om brendewed til corpus de guarderne paa woldene her i wor kiøbstæd Kiøbenhafn at uddelle, saa er wores naadigste willie oc befaling, at hand effter os elskelige oberst Lobrechts ordre iligemaader til de 7 corps de guarder paa Christianshafns wolde proportionaliter fornefnte brendewed lader uddeele. Skrefvet. Hafniæ 8 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 552—53.

1741. **8 Dec. 1659.**

Om Isning.

Til Jens Lassen.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst wille, at du med forderligste befordrer oc forskaffer hvis som kand behøfves til at weche med herwed vor Tøyhuus saawelsom udi Kalleboe oc anden fornøden steder herfor wor kiøbstæd Kiøbenhafn, nemblig øxer med schafter it hundrede, bodshager med stager fast naglet 200, saa end oc saa hvis nødvendig fornøden giøres baade her for wort Tøyhuus sampt oc paa woldene oc floeden, nemblig nyt dug til at giøre kugelseche af, føiet til halfue oc ¾ cartouer toe stecher, jtem eege eller birche barchoener, som for til wil wære beslagen, 1000, saa det, naar paaeskes, kand i forraad findes. Dermed etc. Hafniæ 8 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 553—54.

Digitized by Google

1742. **10 Dec. 1659.**

Om Taxt for Prisen paa Mask.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

Wor gunst tilforn. Efftersom wi komme i erfaring, at bryggere saavelsom andre borgere her i staden deris mask for saa ubillig en priis til rytterne afhender, saa de iche skal kunde det udstaa at kiøbe, saa bede vi eder etc., at i giører dend anordning, at alle de, som mask hafver at selge, det til en billig priis til rytterne her i guarnisonen afhender, til hvilchen ende i oc hafver en billig taxt at sette, hvor dyre de dend maatte selge, oc derhos hafve flittig indseende, at ingen dend dyere selger, under straf som wedbør. Dermed etc. Hafniæ 10 decembris 1659.

Ligesaadan en befaling fich borgemester oc raad paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 557.

1743. **10 Dec. 1659.**

Om Fængsling af en Person, der har udskældt Jens Lassen.

Til Bertram de la Coste.

Wores naadigste willie oc befaling er, at oberste de la Coste strax lader opsøge dend person, som paa os elskelige Jens Lassen etc. skal hafue skieldet, oc hannem til slodsfogden lefvere. Dermed etc. Hafniæ 10 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 558.

1744. **16 Dec. 1659.**

Om Isning.

Til Hans Hansen oc Johan Volf.

Wores naadigste willie oc befaling er, at wores proviant schrifver Hans Hansen saavelsom skrifveren paa wores brøggers Johan Vulf med deris underhafvende folch tager ware paa, dagligen at lade jise udi dend nye graf for samme batterie, saa lenge frosten warer. Dermed etc. Hafniæ 16 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 563—64.

1745. **23 Dec. 1659.**

Om Pallisader om Kastellet og Christianshavn.

Til Bertel Marske.

Wores dælleskrifver Bertel Marske hafver til general major Friderich von Ahlefeld at lefvere saa meget thømmer, som kand behøfves til pallisader wed Castellet oc om wor kiøbstæd Christianshafn. Skrefvet etc. Hafniæ 23 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 572—73.

Digitized by Google

1746. **24 Dec. 1659.**

Om Udlevering af Ammunition til Borgerskabet.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du forskaffer os elskelige Friderich Turesen fornøden kugler oc krud til borgerskabet. Dermed etc. Hafniæ 24 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 574.

1747. **30 Dec. 1659.**

Om Udlevering af Træ til Kastellet og Corps de Garder.

Til Bertel Marske.

Dælleskrifveren Bertel Marske hafver at lefvere til os elskelige general major Friederich von Ahlefeld fiire tølter dæller, som skal forbruges til Castelletz fornødenhed. Skrefvet etc. Hafniæ 30 decembris 1659.

Til Bertel Marske.

Wores naadigste willie oc befaling er, at dælleskrifveren Bertel Marske lader os elskelige obr. leutn. Hensken paa ansøgning bekomme 16 støcher træer, hver 12 allen lang, til en corpus de guarde at lade giøre. Dermed etc. Hafniæ 30 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 580.

1748. **31 Dec. 1659.**

Om Tilsyn med Aalestangere.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du hafver flittig indseende, at ingen aalestangere her af byen udkommer, med mindre de os elskelige Friderich Turesens, stadshopmand, hans seddel hafver at fremwiise, desligeste oc at du gifver ordre til dend officerer, som commenderer j Revelinen wed Wester port, at hand dennem, som paa denne maade forundes at udgaa, en convoye af 6 eller 8 soldater medgifver, oc at samme officerer gifver vel agt, at saa mange, som der tilstædes at udgaa, at de igien indkommer. Dermed etc. Hafniæ 31 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 583. Et lignende Brev udstædtes 2 Jan. 1660.

1749. **31 Dec. 1659.**

Om Isning.

Til Friderich von Ahlefeld.

F. 3. Wor gunst tilforn. Wi bede dig oc naadigst ville, at du tilforordner en officerer, som kand anmoede oc begiere af adelen her udi byen, at de ville lade deris folch jise heromkring festningen,

Digitized by Google

oc derpaa holde en rigtig rulle, hvor mange der udlofves. Dermed etc. Hafniæ 31 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 582.

1750. **31 Dec. 1659.**

Om Udlevering af Gods, tilhørende Christen Leth.

Til Peder Knudsen.

Wores fischal Peder Knudsen hafver effter anfordring til rettens befordring at aabne oc registrere lade, hvis kister eller skrin saavelsom andet goeds, som en person wed nafn Christen Leth til en tømmermands i Springgaden skal hafve bestaaendes oc berettes hannem at tilhøre, oc dersom nogen det paa os elskelige fru Helwig Skinchels wegne begierer, til des bedre forvaring paa en ret at til sig tage, hafver du det at lade følge. Skrefvet etc. Hafniæ 31 decembris 1659.

Sæl. Tegn. XXXV. 583.

1751. **2 Jan. 1660.**

Om Tvang mod de Skippere, der ere fragtede til at hente Ved.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3. Wor gunst tilforn. Eftersom erfares, at en deel af de befragtede skippere, som hafuerført ved hid, icke efter vores proviant commissarij Nicolai Bennich hans assignation dend skal ville lade affølge, saa bede vi dig etc., at du paa ansøgning lader affølge saa mange soldater, som fornøden giøres, til at exeqvere de motvillige, som imod saadan efter vores naadigste befaling giorde assignation nogen forhindring giør. Dermed etc. Hafniæ d. 2 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 585.

1752. **3 Jan. 1660.**

Skippere faa i Fragt den halve Del af det Ved, de have ført hid.

Til Nicolai Bennich.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom de befrachtede danske skippere, som hafver ført brendeved hid, for os underdanigst hafver ladet andrage oc begiere, at dennem den halfue part af hvis ved, de hidført hafuer, maatte forundes paa frachten til deris folches betaling, da bede vi dig etc., at du enhver af dennem lader beholde halfparten af dend ved, de hidført hafuer, saa vi for videre ofverleb i saa maader kand vere fri oc forskaanet. Dermed etc. Hafniæ d. 3 januarij anno 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 586.

Digitized by Google

1753. **4 Jan. 1660.**

Om Mønstring.

Til hr. Niels Krabbe, borgemester Hans Nansen oc fleere.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wi bede eder oc naadigst ville, at j retter eders leylighed efter, i morgen, som er dend 5 januarij, naar klocken er otte, at munstre os elskelige felt marskalch Hans Skaches regiment oc derpaa en rigtig rulle under eders hænder at forfatte. Til hvilchen ende vi naadigst hafuer anbefalet hans obr. lieut., os elskelige Valentin Meltzin, at lade regimentet til samme tid møde paa deris poster oc derhos en richtig rulle, af hannem selt underskrefven, til eder at lefvere med specification, hos hvem verpflegningen tages til officerer oc gemeene knegte, saa oc vertens nafn, hvor en hver indqvarteret er, desligeste oc saa, hvorledes de befindes at vere kledet oc hvilke kleder mangler. Dermed etc. Hafniæ d. 4 januarij 1660.

Ligesaadan befaling fich Steen Brahe oc Henrich Møller om rytteriet her i staden at munstre oc paa it vise sted at samles.

Holger Wind oc borgemester Find Nielsen om Eyler Holchs regiment. Christen Skeel oc borgemester Peder Pedersen om Friderich von Ahlefelts regiment. Steen Hondorph oc borgemester Christopher Hansen om obrist Erich Qvidtzous regiment. Corfitz Trolle oc Christopher Gabel om haandvercks burserne her udi byen oc paa Christianshafn, at tage rullen af Friderich Turesen, hvor officererne vorpfleges, oc hos hvilcke mestere burserne ere at finde.

Til Oluf Brockenhuus oc borgemester Hans Sørensen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wi bede etc., at j retter eders leylighed efter oc i morgen, som er dend 5 januarij, naar klocken er otte, paa posterne at munstre hvis af vore soldater, som ere udi Christianshafn, oc derpaa rigtig rulle under eders hænder forfatte. Dermed etc. Hafniæ d. 4 januarij 1660.

Til Axel Sehested oc Jens Lasen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j i morgen, som er dend 5 januarij, munstrer vores artiglerie folch saa vel paa floden som paa voldene oc derpaa en richtig underskrefven fortegnelse at gifues. Dermed etc. Hafniæ d. 4 januarij 1660.

Til Valentin Meltzin, obr. lieut., med fleere oficerer.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom os elskelige hr. Niels Krabbe etc. oc Hans Nansen, borgemester her sammesteds, hafuer faaed ordre dit regiment at munstre, saa bede vi dig oc naadigst ville, at du lader samme dit regiment møde paa deris poster i morgen,

Digitized by Google

som er dend 5 januarij, naar klocken er 8, oc derhos til dennem lefvere rigtig rulle, af dig self underskrefvet, med specification hos hvem forpflegningen tages til officerer oc de gemeene knegte, saa oc vertens nafn, hvor en hver indlogeret er. Dermed etc. Hafniæ d. 4 januarij 1660.

Ligesaadant kref fich gen. lieut. Hans von Ahlefelt om Steen Brahe oc Henrich Müller at munstre rytteriet oc paa it vise sted at møde.

Obr. Eyler Holch om Holger Wind oc Find Nielsen at munstre hans regiment til foedz. Friderich von Ahlefelt om Christen Skeel oc borgemester Peder Pedersen at munstre lif regimentet. Obr. Henning Qvitzov om Steen Hondorf oc borgemester Christopher Hansen. Friderich Turesen om Corfitz Trolle oc Christopher Gabel at munstre handverchburserne her udi byen oc paa Christianhafn, oc at specificere, hvilche mestere de ere hos, oc hvor officererne forpfleges.

Til Bertel Marske.

Wores dæle skrifver Bertel Marske hafuer at lade følgachtig vere til corps de guardernes forlengning bag slottet ved obr. lieut. Beaforts post, norske dæler siuf tylter, tømmer 10 alen træer 4 støcker, jtem til brystvercket nest Løngangen norske dæler 9 tylter, noch til nogle huller i Løngangen oc cortinen uden for 10 alen norske tømmer 4 støcker. Skrefvet etc. Hafniæ d. 4 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 587—89.

1754. **5 Jan. 1660.**

Om Opførelse af Skilderhuse og Skur.

Til Berthel Maske.

Dielleskrifveren Berthel Maske hafver at lade følgachtig vere til tvende skilderhuuse oc tvende skuer til redskabet ved artigleriet ved Toldboden, jtem til en hytte, som de deris krud udi en store qvantitet kand forvare, norske tømmer ti allen træer fire støcker, norske dæller ni oc en half tylter. Skrefvet etc. Hafniæ d. 5januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 589.

1755. **7 Jan. 1660.**

Om Magistraten paa Christianshavns Trætte med en Kvinde, der har skældt den paa Æren.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiider, at eftersom vi af eders underdanigste supplication naadigst forfare, at j af en qvinde paa Christianshafn paa æren skal were skieldet, saa ere vi des u-anseet naadigst tilfreds, at j eders bestilling fremdelis som tilforn forretter,

Digitized by Google

forestaar oc betiener, indtil saa lenge j eders sag med fornefnte qvinde til bye tinget hafver udført. Mens dersom nogen af parterne med den dom, som til byetinget falder, ey skulde blifue tilfreds, ville vi commissarier som ofverdommere forordne, som paa samme sag imellem eder oc bemelte qvinde endeligen kand dømme. Dermed etc. Hafniæ d. 7 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 591.

1756. 8 Jan. 1660.

Om Levering af Heste til et Udfald.

Til borgemester oc raad i Kiøbenhafn samt de andre stender.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j hos borgerskabet her i staden anholder, at de saa mange gerustet heste med nødvendig sadeler oc pistoler, som meest mueligt er, til wores oc cronens tieneste wille laane oc ferdig holde, saa de paa førstkommendes tirsdag, som er den 10 januarij, her paa vorez Slotspladtz tilhobe af os kand vorde ofverseet. Dersom oc nogen borgere self lyst hafver at ride med, skal det staa hannem frit fore, eftersom vi en importante anslag forehafuer. Dermed etc. Hafniæ d. 8 januarij 1660.

Ligesaadan it bref fich borgemestere oc raad paa Christianshafn. Bispen om ministerij heste, oc dersom nogen lyst hafuer deris folch oc tienere at lade ride med. Rorgemester Peder Pedersen oc Hans Sørensen om Amagernes heste at lade fremkomme oc ferdig holde, oc dersom nogen lyst hafuer etc. Hans Boyesen om adelen oc kongelige betiente deris heste. Rectori oc professoribus om de høylærdes heste, oc dersom nogen lyst hafuer deris folch eller tienere etc.

Sæl. Tegn. XXXV. 591—92.

1757. 9 Jan. 1660.

Om Vagt af nogle Bønder fra Amager.

Til Willum Lobrecht.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du tilholder de Amager bønder, som ere paa Christianshafn, at de holder vagt lige wed borgerskabet. Dermed etc. Hafniæ d. 9 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 592.

1758. 10 Jan. 1660.

Forbud mod at agere Komedier.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom vi komme udi forfaring, at her udi byen sig nogle skal opholde, hvilke udi denne tid med

Digitized by Google

comoedier skal agere, som til sickerhed oc anden ulempe skal kunde gifue anledning, da bede vi eder etc., at j saadant afskaffer oc hafuer tilbørlig indseende med, at inttet saadant i disse tider her i staden ageris. Dermed etc. Hafniæ d. 10 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 593.

1759. **10 Jan. 1660.**

Om Brøstværn ved Bryggerset.

Til Bertel Maske.

Wores dæle skrifuer Berthel Maske hafver at lade vores bygmester Albertus Mathiesen følgachtig were til nogle brøstvercher, som paa det nye verck bag Brøgerset skal forferdiges, 36 tylter norske dæler. Skrefvet etc. Hafniæ d. 10 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 593—94.

1760. **12 Jan. 1660.**

Om en Corps de Garde i Kastellet.

Til Albertus Mathiesen.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Mathiesen udi Castellet lader opsette oc forferdige en corps de garde foruden dennem, som der nu ere, til soldatesqvets fornødenhed, saa oc forferdiger de gamle saavelsom batteriet. Skrefvet etc. Hafniæ d. 12 januarij anno 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 595.

1761. **12 Jan. 1660.**

Tømmermændene skulle forfærdige et Parti Fjælekister.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j tømmer lauget her j staden tilholder, at de strax uden forsømmelse til fæstningens fornødenhed forferdiger en partj fiælekister, oc paa det de des hastigere kand blifve ferdig, hafuer j dend anordning at giøre, at hver tou mestere trei kister paa en half dags tid ferdig skaffer, hvor til vores bygmester dennem dæler oc søm, som dertil kand behøfues, skal lefvere, saavelsom wise dennem steden, hvor bemelte kister skal ferdig giøres. Dermed etc, Hafniæ d. 12 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 595—96.

1762. **12 Jan. 1660.**

Om Udlevering af Træ til Vesterports Kortine.

Til Berthel Maske.

Delleskrifueren Berthel Marsken hafuer imod os elskelige Friderich Turesen, forordnede stads hopmand oc jndvaaner her udi staden,

Digitized by Google

hans beviis at lade affølge, som til Vester ports cortin behøfues, halffemte tylter dæller oc 8 smaa støcher norsk tømmer. Skrefvet etc. Hafniæ d. 12 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 596.

1763. **13 Jan. 1660.**

Om Ammunition til alle de besatte Poster.

Til Anders Wilcken.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du, naar alarm skeer, hver post her rundt omkring fæstningen, som med gevalt kand vorde attaqveret, lader secondere med kardusser oc skraasecke, som er af den calibre, som støckerne paa den attaqueret post oc tvende paa begge sider nest liggende flanqver ere. Der foruden hafuer du dem oc paa samme post, som attaqueret vorder, at forskaffe fornøden folch, haandgranater oc andre nødvendige fyerverck materialier, som paa neste hosliggende poster forhaanden ere. Dermed etc. Hafniæ d. 13 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 597.

1764. **13 Jan. 1660.**

U. F. Gyldenløve skal kommandere bagved Slottet og ved Løngangen.

Til Ulrich Friderich Güldenlev.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at du indtil paa widere naadigst anordning commanderer paa den post her bag wed Slottet og wed Løngangen, som os elskelige obr. Lauritz Paavish forleden vinter commanderede. Dermed etc. Hafniæ d. 13 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 598.

1765. **13 Jan. 1660.**

Om 8 Vognmandsheste i Beredskab.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j giører den anordning, at otte vognmends heste altid holdes i beredskab, som paa vores Tøyhuus for tvende rustvogne, som til den ende der i beredskab holdes, strax kand vorde anspandt, hvorfra den eene strax hafuer sig at begifue med hvis hannem medgifuet worder, paa den post, som alarmen er eller attaqveret vorder, og dend anden kort tid der efter at følge. Dermed etc. Hafniæ d. 13 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 598.

Digitized by Google

1766. **14 Jan. 1660.**

Om Betaling for det Brænde, som Borgerskabet har taget uden Tilladelse.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede etc., at j tilholder borgerskabet her i staden, som af skiberummene hafuer udtaget brendeved uden ordre, at de werer tiltenckt, for hver fafn, som de i saa maader uden ordre befindes at hafue udtaget, gifuer 15 rdr. oc pengene til os elskelige Nicolai Bennich lefverer. Dermed etc. Hafniæ den 14 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 598.

1767. **14 Jan. 1660.**

Kongens Slagter skal ikke svare til Byen.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom Hans Hermansen slagter for os underdanigst hafuer ladet beklage, hvorledes hannem af eder indqvartering skal paalegges, u-anseet hand tillige med wore betiente af hans formue skal contribuere, da efterdi hand sig erbyder her efter som tilforn med indqvartering oc andet, som hannem kand tilkomme, under wore betiente at svare, siunes billigt, at hand nu ey meere end tilforn under borgerskabet eller byen skulle contribuere, med mindre hand, for hvis hannem af vore betientes qvota paalagt er, blef entlediget, oc eftersom hand beretter, allerede at hafue maatte udgifue til rytteriet, som hannem af borgerskabets qvota skal vere assigneret, hafuer j saadan anordning at giøre, at hand derfore igien vorder betalt, heldst efterdi hand altid hid indtil saavelsom endnu tillige med bemelte vore betiente holder hvis indqvartering oc andet, som hannem kand tilkomme. Dermed etc. Hafniæ d. 14 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 598—99.

1768. **15 Jan. 1660.**

Om Brædder til Kastellet.

Til Dæleskrifveren.

Delleskrifueren Berthel Marske hafuer at lade følgagtig vere til vores bygmester Albertus Mathiesen til en corps de garde i Castellet med svedebencker derudi, jtem til it batterie syd-ost for Castellet, norske deller fire oc tredeve tylter, norske thi allen tømmer half andet tylter, noch til saa mange pallisader, som endnu fattes sud oust for Castellet, norske tie alen tømmer fiorten støcker. Skrefvet etc. Hafniæ d. 15. januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 601.

Digitized by Google

1769. **16 Jan. 1660.**

Om Vurdering af et Hus i Skipperboderne.

Til Albert Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafuer med dennem, som der paa forstand hafuer, med forderligste at lade wurdere dend vaaning no. 12 udi skipperboderne, som os elskelige David Danel i boer, saavelsom den der nest opliggende no. 13, oc hans forretning siden derom i wores cancellie indskicke. Skrefvet etc. Hafniæ d. 16 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 601.

1770. **17 Jan. 1660.**

Om Garnisonens Underhold.

Til rigens raad.

F. 3tius. Wij tilskicker eder herhos it forslag, paa hvad maade gvarnisonen her i staden til hest oc foeds eragtes at kunde underholdes. Thi bede vi eder etc., at j strax i aften eders betenckende her udi fra eder til os ofvergifuer eller oc, paa hvad anden maneer det beqvemmelig skee kand, eragter. Dermed etc. Hafniæ d. 17 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 604.

1771. **17 Jan. 1660.**

Forbud til Militæret mod at forulempe Bønderne fra Amager.

Til Willum von Lobrecht.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom Amagerne, som udi Christianshafn logerer, sig høyligen beklager, icke at kand inddrage i Kiøbenhafn, noget at indkiøbe eller afhente, med mindre det io strax af officererne oc soldatesqven, udi bemelte Christianshafn liggende, med gevalt blifver dennem frataget, da bede wi dig etc., at du giører den anordning, at ingen, vere sig høye eller nedrige, officerer eller soldatesqve, sig til fordrister nogen Amager nogen gevalt at giøre eller med nogen besvering at ofverile, under tilbørlig straf. Dermed etc. Hafniæ d. 17 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 605.

1772. **17 Jan. 1660.**

Om Vækning af Isen.

Til Mathies Melhorn.

Wores naadigste willie oc befaling er, at capitain Mathias Melhorn giører den anordning oc ved tou mand af [hver] cou[f]ordie skude eller skiberum, som uden for bommen ere beliggendes, lader vecke fra

Digitized by Google

Castellet til prammen, saaviit fornøden eragtes, oc siden i varende vinter wedlige holde. Skrefvet etc. Hafniæ d. 17 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 605.

1773. **17 Jan. 1660.**

Om Indkvartering af Overløbere.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at de ryttere, som udi nat fra fienden er ofverkommen, strax bekommer fornøden qvarteer. Dermed etc. Hafniæ d. 17 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 605—06.

1774. **17 Jan. 1660.**

Om svenske Overløbere og Fanger.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom vi erfarer, at en deel af de svenske ofverløbere blifuer her under soldatesqven understucken, førend de vorder ofverhørt, desligeste at en stoer andeel indfødde Svenske sig her under regimenterne skal befinde, som vorder betroed ud paa forwachtene, jligemaade at en deel indfødde Svenske vorder af fengsel udtaget hemmelig oc understucket, saa oc at tvende af de samme for faa dage siden wed rakerens poert ere igien til fienden ofverløbet, oc det ey er vorden angifven, da bede vi dig etc., at du strax giører den anordning, at alle de indføde Svenske, som under regimenterne her udi gvarnisonen findes, rigtig ved nafn vorder antegnet; saa oc at alle ofverløbere, som hid indkommer, strax vorder for vores general auditeur sisteret til examen, hvor af hand os videre kand giøre raport. Desligeste hafuer du at hafue udi opsiun, at ingen fanger vorder løs gifvet, uden det oc vorder fornefnte vores general auditeur tilkiende gifvet, at hand oc videre derom vores naadigste villie kand erfare. Iligemaader dersom nogen herfra byen til fienden ofverløber, hafver du den anstalt at giøre, at sligt strax vorder for bemelte vores general auditeur tilkiende gifvet, som os sligt oc widere kand vide at rapportere. Dermed etc. Hafniæ d. 17 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 606—07.

1775. **18 Jan. 1660.**

Om Takkegudstjeneste den 11 Feb.

Til doctor Hans Svane.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wiider, at vi naadigst for got hafuer anseet, dend 11 februarij aarligen ofuer ald riget

Digitized by Google

saavelsom her udi staden solenniter at lade helligholde, betragtendes fornemmeligen den lyckelig seyervinding, som den grundgode Gud os forleden aar paa samme dag forleente, da kongen af Sverrig udi dend storm, som hand her paa byen med ald macht ansatte, veldeligen oc med stoer ruin blef afslaget, til hvilcken ende j oc saa fornøden texter, bønner oc anden gudelig øfvelser, til samme dag tilbørligen at helligholde, hafuer at forordne, saavelsom musique oc anden solennitet med de store klocker, som en af de andre store høytids dage her i riget begaaes, erindrendes derhos alle de velgierninger, som den allerhøyeste siden sidste Kiøbenhafns beleyring os wed voris retferdig vaabens lyckelige progres beviist hafver. Hvorfore vi samme dag hannem til tachsigelse oc efterkommerne til gudelig erindring aarligen her udi riget, som forskrefvet staar, wille hafue celebreret oc høytideligen holdet. Der efter j eder kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 18 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 607—08.

1776. 18 Jan. 1660.

Om Kørsel af Gødning og Fejeskarn til Kongens Køkkenhave.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j hos eder self saavelsom samptlige borgerskabet det saaledes ordinerer, at ald det møeg, som falder udi eders oc deris gaarde oc pladtzer, som enten med deris egne eller andres heste oc vogne udføres, udi vores kiøckenhaufge blifuer henført, oc det fra dato oc indtil midfaste at continuere; desligeste, at j alvorligen forholder wognmendene, skarnagere oc andre, som møeg, jord eller skarn udfører, at de sig ey tilfordrister, det nogen anden steds end som udi forbemelte haufge at aflegge eller henage, under paafølgende straf. Dermed etc. Hafniæ d. 18 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV: 610.

1777. 19 Jan. 1660.

Om Garnisonens Underhold.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc de andre stender sammesteds.

F. 3tius. Helse eder os elskelige borgemestere oc raad samt meenige borgerskab her udi vor kiøbsted Kiøbenhafn. Eftersom det eder alle oc en hver vel bekiendt er, hvor fornøden gvarnisonen til alles conservation her udi staden eragtes, oc vi til dends underholdning i denne besverlige tid ingen anden middel vide, end hos eder som vore tro oc villige undersaatter assistentz der til at søge, saa

Digitized by Google

bede vi eder etc., at j af eders middel nogle vise personer udvelger, hvilcke j hafuer nøyagtig fuldmagt at gifue, med de andre stenders deputerede her paa wort slot Kiøbenhafn dend 21 januarij førstkommendes at forsamles til at deliberere, oc førend de igien adskillies, at slutte oc sig foreene om en vise oc billig proportion imellem alle stenderne, enten efter gaardene eller anden fundament, som de self foreenes om, saa at hver stand kand vide sin qvotam oc sig siden dennem self videre imellem legge, hvor efter soldatesqvet til hest oc foedz tilbørligen kand vorde indqvarteret oc underholdet, imod billig forsichring til betaling, paa det wi icke, hvor ugierne wi det oc giorde, skulle nødes til gvarnisonen self at lade indqvartere. Wij tvifler icke paa, at en hver sig io godvilligen lader finde, eftersom det en hvers velstand tillige med det gemeene beste i sær angaar, oc wille derimod saadan velvillighed med kongelig gunst i naade erkiende. Gifvet etc. Hafniæ d. 19 januarij 1660.

Post scriptum. Dersom nogen findes, som ey sin fuldmagt paa anden gifve vil, da hafuer saadanne sig self at indstille oc sin meening tilkiende gifue.

Ligesaadan bref udgich til borgemestere oc raad paa Christianshafn. Item rector, superintendent oc professores udi Kiøbenhafns academie, saavelsom sognepræster oc meenige clerici her udi staden. Noch til alle Hans Mayts. tienere oc betiente, af hvad stand oc condition de vere kand.

Til rigens raad.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafuer anbefalet de andre stender her udi Kiøbenhafn nogle wise personer, en hver af sin stand, at udvelge med nøyachtig fuldmagt, med samtlige stendernes deputerede her i staden her paa vort slot Kiøbenhafn dend 21 januarij førstkommendes at forsamles til at deliberere, oc førend de igien adskillies at slutte oc sig forene om en vis oc billig proportion imellem alle stenderne, enten efter gaardene eller anden fundament, som de self kand foreenes om, saa at hver stand kand wide sin qvotam oc sig dennem self videre imellem legge, da hafuer j i morgen, som er dend 20, efter predicken, adelstanden her i byen for eder at kalde oc forsamle til nogle deputerede at udvelge, som iligemaade med de andre stenders deputerede paa eders oc samtlige ridderskabets veigne her udi staden kunde wed nøyachtig fuldmagt slutte oc indgaa, hvis som j saa maader om en retmesig proportion delibereres oc handles, hvor efter soldatesqvet til hest oc foeds tilbørligen kand vorde indqvarteret oc underholdet, imod billig

forsichring til betaling, paa det wi icke, hvor ugierne wi det oc giorde, skulle nødes til gvarnisonen self at lade indquartere. Wij tvifler icke paa, at en hver sig io godvilligen der til lader finde, eftersom det en hvers velstand tillige med det gemeene beste i sær angaar, oc wille derimod saadan velvillighed med kongelig gunst i naade erkiende. Derefter j eder kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 19 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 610—12.

1778. **22 Jan. 1660.**

Om Ildebrændsel til Kvæsthuset.

Til Gabriel Jacobsen.

Wij hafuer naadigst bevilget, at forstanderen for Siug- oc Qvesthuuset paa Bremmerholm, Gabriel Jacobsen, maa til bemelte huuses jldebrand lade tage de gamle stolper, som staar paa Bremmerholm omkring dælehafnen, eftersom de til ingen brug tienlig ere. Skrefvet etc. Hafniæ d. 22 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 614.

1779. **24 Jan. 1660.**

Om Møde paa Slotspladsen af Ryttere til et Udfald.

Til Hans Bøysen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du tilsiger adelen oc vores hofbetiente her i staden, at de deris heste med tilhørige ryttere oc nødvendige udmundering i aften, naar klocken er sex, paa Slotspladtzen lader møde, tagendes her udi ingen forsømmelse. Dermed etc. Hafniæ d. 24 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 615—16.

1780. **26 Jan. 1660.**

Om Garnisonens Underhold.

Befaling til stenderne.

Helse eder os elskelige borgemestere oc raad samt meenige borgerskab udi wor kiøbstæd Kiøbenhafn. Wij bede eder oc naadigst begiere, at j tvende af eders fuldmegtige med nøyachtig fuldmagt udskicker til at møde paa det Jislandske compagniehuus med de andre stenders deputerede nu førstkommendes løfverdag, naar klocken er otte formiddag, til at fuldende hvis i sidste stendernes møde indgaaed oc samtøckt blef, oc ydermeere deliberere om, hvis til gvarnisonens underholding oc denne steds præservation tienligt vere kand. Gifvet etc. Hafniæ d. 26 januarij 1660.

Digitized by Google

Ligesaadant bref udgich til borgemestere oc raad paa Christianshafn. Item rector, superintendent oc professores udi Kiøbenhafns academie, saavelsom sognepræster oc meenige clerici her udi staden. Noch til alle Hans Ma. tienere oc. betiente, af hvad stand oc condition de vere kand.

Til rigens raad.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafuer anbefalet de andre stender her i staden, tvende af en hvers fuldmegtige med nøyachtig fuldmagt at udskicke til at møde paa det Jislandske compagnie huus nu førstkommendes løfverdag, naar klocken er otte formiddag, til at fuldende hvis i sidste stendernes møde indgaaed oc samtyckt blef, oc ydermeere deliberere om, hvis til gvarnisonens oc denne stads præservation tienlig vere kand, da hafuer j adelstanden her i staden for eder at samle oc tvende fuldmegtige udvelge, som iligemaade med de andre stenders deputerede paa eders oc samtlige ridderskabets vegne her udi staden wed nøyachtig fuldmagt kand deliberere oc fuldende, hvis udi forskrefne maader forrettendes worder. Dermed etc. Hafniæ d. 26 januarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 617—18.

1781. **26—30 Jan. 1660.**

Om Opmaaling af nogle af Skipperboderne.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver at wurdere oc maale dend vaaning i vores skipperboder, som capitain Peter Kierteminde nu bevaaner, oc derom skriftlig oc udførlig relation i vores cancellie at indlefvere. Skrefvet etc. Hafniæ d. 26 januarij 1660.

Ligesaadan ordre udgich om den vaaning i Hommerstræde, nemlig no. 29, som os elskelige Cornelius Knudsen, vores skibs høfvedsmand, i boer. 27 dito. Ligesaadan ordre udgich om den vaaning ved Holmens port, som os elskelige Jørgen Biørnsen, vores vice admiral paa Bremmerholm, i boer. Hafniæ 30 januarij 1660. Item om Peder Knudsen, fiscal, anlangende dend vaaning, hand i boer i Støregaden no. 16. Item en vaaning i Hommergaden, som skipper Jacob Povelsen i boer. Hafniæ d. 30 januarij 1660. Item om Christopher Høyer, capitain, anlangende en vaaning, som udvender imod Holmens laage oc skolemesteren til Holmen nu udi boer, nemlig no. 18. Hafniæ d. 30 januarij 1660 Item bekommet ordre d. 31 januarij at maale den vaaning i Skipperboderne, som capellanen hr. Henrich Madtzen i boer, bestilt af mester Niels til Holmen.

Sæl. Tegn. XXXV. 618

Digitized by Google

1782. **1—4 Feb. 1660.**

Om Opmaaling af nogle af Skipperboderne.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver at maale oc lade wurdere dend vores woning i Skipperboderne, som capt. Gille Leonhartsen i boer oc hand af os underdanigst lader begiere, oc om des beskaffenhed udførlig relation i vores cancellie at indlefvere. Skrefvet etc. Hafniæ d. 1 februarij 1660.

Item en vaaning i Skipperboderne, som Søren Fillerup i boer oc begierer, nemlig no. 10 i Laxegaden. Hafniæ d. 1 februarij 1660. Item om en vaaning no. 16 i Høybaadsmandsgade, som Lauritz Knudsen i boer oc hand begierer. Hafniæ d. 3 februarij. Noch den vaaning no. 12 i Laxegaden, som skipper Jørgen Samsing i boer oc hand begierer. Hafniæ d. 4 februarij.

Til Albertus Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver strax at maale oc wurdere en vores vaaning udi Skippergaden no. 15 oc hans forretning derom udi vores cancellie at indskicke. Dermed etc. Hafniæ d. 1 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 622—23.

1783. **1 Feb. 1660.**

Om Afregning med Bønderne i Hollænderbyen.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at i giører rigtig afreigning med meenigheden udi Hollender byen paa vort land Amager, saa at egentlig wides kand, hvad de kand hafue at fordre for hvis korn, høe, qveg oc anden victualia, som de paa adskillige steder til vores fornødenhed skal hafve lefveret, saa oc for en deel artiglerie oc rytter heste, som de forskaffet hafuer. Dermed etc. Hafniæ d. 1 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 623.

1784. **6 Feb. 1660.**

Om Salg af nogle Skipperboder i Gælds Betaling.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst til forsichring hafver forundt dise efterskrefne nogle vores vaaninger i Skipperboderne her sammesteds i betaling, paa hvis vi oc cronen dennem for resterende besolding skyldig er, nemlig os elskelige

Digitized by Google

Jørgen Biørnsen, vores vice admiral paa Bremmerholm, for 1250 rbr., skipper Jacob Povelsen Brindland for 335 rdr., capit. Gilles Leonhartsen 325 rdr., capt. Søren Fiellerup 350 rdr. oc afg. Johan Pochenbergs, forige hof skræders, encke 370 rdr., da bede vi eder oc naadigst ville, at j dennem forskrefne penge saaledes paa deris fordringer lader korte oc afskrifve. Dermed etc. Hafniæ d. 6 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 627.

1785. **6 Feb. 1660.**

Om Kørsel af Gødning til Kongens lille Have mellem Bredgade og Strandstræde.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du lader anmode vores hofbetiente, saa mange som af dennem self hafuer heste oc vogne, at de fra dato an oc indtil dennem tilsiges dermed at opholde, lader age deris møeg (saa viit en eller anden iche self til sin egen haufge bruger) udi vores den liden hauge imellem Bredegaden oc Strandstrædet beliggendes. Dermed etc. Hafniæ d. 6 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 629—30.

1786. **10—14 Feb. 1660.**

Om Opmaaling af nogle Skipperboder.

Til Albret Mathiesen.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafuer at maale oc wurdere den vaaning, som vores skibbygger Henrich Skop udi boer, oc hans forretning derom med forderligste udi wores cancellie at indskicke. Skrefvet etc. Hafniæ d. 10 februarij 1660.

Ligesaadan ordre fich bygmesteren anlangende den vaaning i Laxestræde no. 5, som capt. Laurs Berthelsen i boer. Hafniæ d. 11 februarij 1660.

Item til bygmesteren anlangende den vaaning, Hans Jørgensen lieut. i boer. Noch om en vaaning i Delphin stræde no. 12, som Gunder Nielsen begierer, samme dag. Item om den vaaning, Niels Løyesen i boer, no. 37 i Laxestrædet. Item om no. 13 i Laxestrædet, som skipper Tord Løyensen i boer oc begier. Thomas Bødker i Laxestrædet no. 43, hand i boer. Skipper Lars Gloersen no. 35 i Laxestrædet, som hand i boer. Peder Bendtzen Rosendal no. 20 i Laxestrædet, som hand i boer. Helmich Friderichsen styrmand no. 36 i Laxegade, som hand i boer. Nr. 27, capitain Oluf Rasmusen i Hommergaden i boer. Skipper Oluf Thuesen i Delphinstræde i boer no. 23. Skipper Anders Nielsen i boer i Laxestrædet no. 33. Skipper

Digitized by Google

Christen Hansen i boer i Hommerstræde no. 18. Captain Jørgen Plagman no. 30 i Laxestræde. Captain Christopher Høyer no. 9 i Hommergaden, hand self i boer. D. 13 februarij 1660. Skipper Knud Oelsen Sitter no. 22 i Laxegaden, hand i boer. Skipper Halvor Andersen no. 9 i Delfinstræde, hand self i boer. Skipper Povel Pedersen no. 7 i Hommergaden, hand i boer Skipper Hans Andersen no. 8 i Dephinstræde, hand i boer. Skipper Niels Bryndsen no. 23 i Laxegaden, hand i boer. Captain Povel Joestsen no. 27 i Laxegaden, som hand self i boer. Skipper Svend Haagensen no. 7 i Delfinstræde. Skipper Knud Hansen Mørch no. 26 i Hommergaden. Capitain Rickart Andersen no. 4 i Laxegaden oc self i boer. Høybaadsmand Torsten Halvorsen no. 31 i Skippergaden, self i boer. Skipper Lauritz Gisselsen no. 18 i Delfinstræde oc hand i boer. Skipper Knud Gulbrandsen i Dybens gade no. 14, hand i boer. Trabant Claus Holst no. 28 i Høybaadsmandsgaden. Troels Larsen no. 8 j Hommergaden, hand i boer. Skipper Jørgen Boesen no. 17 i Delfinstræde, hand i boer. Berthel Marske no. 32 i Laxestrædet, hand i boer. Skipper Christopher Christensen no. 16 i Dybens gade, hand i boer. Bersvend Larsen no. 6 i Laxestrædet, hand i boer. Henrich Pedersen Guldholm no. 26 i Laxestræde, hand i boer. Hans Nissen no. 28 i Laxestræde, hand i boer. Amund Steensen no. 19 i Laxegaden. Lauritz Worm bilthugger, som hand i boer. D. 14 februarij 1660. Skipper Hans Biørnsen Jeevich no. 12, hand i boer. Mickel Andersen dend vaaning, hand i boer. Lauritz Hansen no. 16 i Laxegaden, i boer. Samuel Nielsen no. 44 i Laxegaden, i boer.

Sæl. Tegn. XXXV. 630—32.

1787. **12 Feb. 1660.**

Skøde paa 2 af Skipperboderne til Hr. Niels Spend.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst til forsickring hafuer forundt os elskelig, hæderlig oc høylærd mester Niels Christensen Spend, sognepræst til Holmens kircke her sammesteds, tvende af vores vaaninger i Skipperboderne, hvorimod hand af sin resterende besolding hos os oc cronen underdanigst skal korte siuf hundrede oc tresindstiufge rixdaler, foruden hvis hand i vores eget cammer erlagt hafver, thi bede vi eder etc., at j hannem forskrefne siuf hundrede oc tresindstiufge rixdaler saaledes paa hans fordring lader afskrifve. Dermed etc. Hafniæ d. 12 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 633.

Digitized by Google

1788. **12 Feb. 1660.**

Om Træ fra Dragør Lund til en Mølleaxel.

Til borgemester Peder Pedersen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds er, at du maa lade nærværende Hans Hop, møller paa Christianshafn, bekomme det træ til en mølle axel, som hand udi Dragør lund udsøgt hafuer. Der efter du dig kand vide at rette. Befalendes etc. Hafniæ d. 12 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 634.

1789. **16 Feb. 1660.**

Om Hytter paa Voldene til Ammunition.

Til Albert Mathiesen.

Wores naadigste villie oc befaling er, at vores bygmester Albertus Mathiesen paa hver runddeel her runden om fæstningen nødvendig hytter opbygge lader, hvorudi krud, lod oc anden ammunition kand henlegges oc forvares. Skrefvet etc. Hafniæ d. 16 februarij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 638.

1790. **18 Feb. 1660.**

Om Udlæg i nogle Skipperboder.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafuer forundt dise efterskrefne nogle af vores Skipperboder til forsickring for en deel af deris resterende besolding hos os oc cronen, da bede vi eder etc., at j dette efterskrefne paa deris fordringer lader korte oc afskrifue, nemlig captein Laurs Berthelsen 400 rdr., Oluf Rasmusen 225 rdlr. oc Gunder Nielsen 165 rdr. Dermed etc. Hafniæ d. 18 februarij 1660.

Item fich rentemesterne ligesaadant bref d. 20 februarij anlangende at afkorte Thomes Jensen, skibsbødcker, for 172½ rdr., skipper Laurs Gløensen 172½ rd., skipper Laurs Knudsen 176 rd. 1½ ℔, Helmich Friderichsen, styermand, 157½ rd.

Sæl. Tegn. XXXV. 640—41.

1791. **23—27 Feb. 1660.**

Om Udlæg i nogle Skipperboder.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafver forundt skipper Toer Løyensen oc høybaadsmand Niels Løyensen de vaaninger i Skipper boderne, de iboer, til forsickring for en deel

Digitized by Google

af deris resterende besolding hos os oc cronen, da bede vi eder etc., at j dennem for dette efterskrefne, som er af hvis de samme vaaninger hafuer bekommet fore, paa deris fordringer korter oc afskrifver, nemlig Toer Løyensen for tou hundrede, tresindstiufge oc halftredie rixdaler, oc Niels Løyensen for it hundrede halftredsindstiufge oc half ottende rixdaler. Dermed etc. Hafniæ d. 23 februarij 1660.

D. 24 februarij jtem om skipper Peder Bendtzen Rosdal for 1?0 sldr., Hans Jørgensen, lieut., for 180 rdr., Lauritz Gisselsen, skipper, 250 rd. D. 26 februarij Povel Joestsen, capit., 161 rd. 1 ort, Knud Oelsen Zitter 195 sldr. D. 27 februarij Anders Nielsen Rafn, skipper, 165 rd., Jørgen Boesen Lier, skipper, 187½ rdr., Hans Biørnsen, skipper, 142½ rd., Hans Nissen, lieut., 157½ rd.

Sæl. Tegn. XXXV. 648—49.

1792. **1—30 Marts 1660.**

Om Udlæg af Jordegods til forskellige Borgere.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wij tilskiche eder herhos en fortegnelse paa noget goedtz, som os elskelige Helmer Diderichsen, jndvaaner i vor kiøbsted Kiøbenhafn, underdanigst til pant er begierendes imod saa mange penges forstreckning til gvarnisonens fornødenhed her sammestedtz, som samme goedtzes indkomst forrentes kand, nemlig 6 pro cento. Thi bede vi eder oc naadigst ville, at j bemelte goedtzes indkomst ofverreigner oc efter renterj taxt anslaaer, hvor paa j en rigtig fortegnelse i vores cancellie hafver at indlefvere, saa at hand derefter vôres forsickring oc panteskiøde paa bemelte goedtz kand bekomme. Dermed etc. Hafniæ d. 1 martij 1660.

Ligesaadan bref fich rentemesterne anlangende Christian Casube d. 2 martij. Jens Bøysen d. 6 dito. Peder Rasmusen Juel dend 4 dito. Christopher Hansen, borgemester, d. 8 dito. Hans Terckelsen dito. Elsebe, sal. Herman Venbergs, d. 10 dito. Friderich Friderichsen d. 12 dito. Leonhart Clauman d. 13 dito. Friderich Turesen d. 15 dito, imod forstrechning af proviant til vores byseskøtters fornødenhed. D. 20 dito Jørgen Biørnsen, dito Hans Pedersen Bladt. D. 21 dito Jens Lasen. Laues Christensen d. 22 martij, d. 22 dito Hans Bøyesen, doctor Peder Scavenius d, 22 dito, dito Hans Knudsen Legaard. D. 23 dito Anders Rasmusen, brøgger. D. 28 dito Thomes Thomesen oc consortes. D. 30 dito Hans Knudsen Legaard. D. 31 dito Erich Lauritzen.

Sæl. Tegn. XXXV. 653—54.

Digitized by Google

1793. **18 Marts 1660.**

Om Opmaaling af en Plads ved Børsen.

Til Albert Mathiesen.

F. 3tius. Wores bygmester Albertus Mathiesen hafver at maale den pladtz wed Børsen, som Hans Hermansen, slagter, begierendes er, nest op paa den anden side af porten ved den pladtz, som borgemester Peder Pedersen bevilget er, nemlig 6 allen udi lengden oc 3 allen bred, oc hans forretning siden udi vores cancellie derom at indskicke, saa bemelte Hans Hermansen vores widere naadigste bevilling der paa kand bekomme. Skrefvet etc. Hafniæ d. 18 martij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 666—67.

1794. **20 Marts 1660.**

Om Vogne til Befordring af Udsendingene til Fredsforhandlingerne.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at fire gode borger vogne med tilhørige heste holdes i beredskab uden for porten udi Revelinen, som dagligen kand tage vare paa at følge med vores gesandter oc forblifve der, saa lenge tractaterne varer, oc at de ere ferdig, naar vores foder marskalch eder derom advarer oc anmoder. Dermed etc. Hafniæ d. 20 martij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 668.

1795. **26 Marts 1660.**

Om Kørsel af Tapeter og deslige til Traktathuset.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j giører den anordning, at i morgen tilig en arbeids vogn foruden de forige bestilte vogne blifuer i beredskab i Revelinen, til tapeterj oc andet adskillig nødvendighed her fra til tractat huusene at udføre. Dermed etc. Hafniæ d. 26 martij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 674.

1796. **26 Marts 1660.**

Om Kørsel af nogle Kanoner til Amager.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j lader os elskelige Marckus Rothsteen bekomme saa mange heste, som hand til nogle stycker paa Amager at udføre fornøden hafuer. Dermed etc. Hafniæ d. 26 martij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 674.

Digitized by Google

1797. **27 Marts 1660.**

Præsten ved Nikolaj Kirke M. Hans Brochmand fritages indtil videre for Fredags- og Ugeprædiken.

Til mester Hans Brochman.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi kommer i erfaring om eders nærværendes tilfalden svaghed, oc at j icke uden ro oc hvile skal kunde naa eders forige førlighed, da hafuer vi naadigst for got anseet, at j for samme eders skrøbeligheds skyld for fredags oc uge prædickener at giøre maa vere forskaanet, indtil j efter haanden igien kunde faa eders forige styrke, dog at j tienesten ved andre imidlertid skickeligen lader forrette. Hvor efter j eder kand vide at forholde. Befalendes etc. Hafniæ d. 27 martij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 675.

1798. **31 Marts 1660.**

Om Anvisning af Betaling til Borgmester Peder Pedersen.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi oc cronen er skyldig blefven til os elskelige Peder Pedersen, raadmand her udi staden, fire tusende, otte hundrede, tredeve ni oc en half rixd. 8 ß, efter den med hannem giorde afreigning, med rente fra afreigningens dato oc til denne dag, saa oc for hvis tømmer, hand til gvarnisonens fornødenhed hafver lefveret, efter vores bygmesters Albertus Mathiesens derpaa gifne beviis, som beløber sig siuf hundrede, tiufge oc tou rdlr., da ere vi naadigst tilfreds, at j for samme hans fordring maa giøre hannem indviisning udi lehnenes eller toldstedernes indkomst udi wort rige Norge, med rente fra denne dag oc indtil hand betalet vorder. Hvor imod hand nu erbyder sig at vil lefvere til wores fornødenhed udi penninge oc gode vahre for ni hundrede rixdaler, som hannem maa giøres indviisning for udi jordegoedz, tillige med hvis hand til gvarnisonen forstragt hafuer, udi Ølstøcke herret i Maaløfve bye. Dermed etc. Hafniæ d. 31 maij(!) 1660.

Sæl. Tegn. XXXIV. 677. Brevets rette Datering maa være Marts.

1799. **6 April 1660.**

Kgl. Kommissær Søren Lavridsen forskaanes for Byens Bestillinger og borgerlige Paalæg.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom vi hafuer antaget os elskelige Søren Lauritzen at vere vores commissarius oc hand sig underdanigst hafuer ladet undskylde, at hand vore commissioner oc

Digitized by Google

forretninger icke kand forestaa, med mindre hand for alle byens bestillinger blifver befriet, saa hafuer j hannem at forskaane for alle de byens bestillinger oe borgerlige paalegge, ved hvad nafn de nefnes kand oc hand self godviiligen icke wil antage. Men hvis indqvartering oc anden udgift, som hannem kand tilkomme, hafuer hand qvota at udgifue. Der efter j eder kand vide at rette. Befallendes etc. Hafniæ d. 6 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 682—83.

1800. **7 April 1660.**

Om en Retssag i Anledning af en Strid mellem en Student og en Borger.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom for os underdanigst hafuer ladet andrage oc berette Niels Christensen Krag, studiosus, hvorledes hand d. 19 augusti sidst forleden af Jacob Sørensen Weyer, borger oc jndvaaner her udi staden, uden aarsag paa gaden med hug oc slag skal vere ofverfalden oc med blot degen forfuldt ind udi det huus, som de engelske gesandters opvartere ere indlogeret, hvorfore fornefnte Jacob Sørensen Veyer af eder skal vere tildømt, fulde woldsbøder med foraarsagede omkostning at betale, ofver hvilcken eders dom hand vores stefning til førstkommende herredage hafver bekommet, thi bede vi eder oc naadigst ville, at j strax tilholder bemelte Jacob S. Weyer uden ophold saa mange penge, som hand til dømt er at udgifue, udi retten til sagens endelig uddrag at deponere eller oc derfor stille nøyagtig caution. Dermed etc. Hafniæ d. 7 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 684.

1801. **9 April 1660.**

Om Begravelse i Holmens Kirke for en Italiener.

Til Holmens kirckeverger.

Kirckevergerne til Holmens kircke hafver at lade obne den graf bag alteret der sammesteds, hvor udi vi naadigst hafver bevilget den jtalienske castiglians lig at maa nedsettes. Skrefvet etc. Hafniæ d. 9 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 686.

1802. **9 April 1660.**

Om Kørsel af Kanoner til Amager.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j forskaffer os elskelige obr. lieut. Marckus Rothsteen, saa offte

Digitized by Google

hand det begierer, tvende heste til at udføre stecker med paa Amager. Dermed etc. Hafniæ 9 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 686.

1803. **10 April 1660.**

Om Gadernes Renselse.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom det er at befrychte, at gadernes ureenlighed her udi byen, som foraarsager megen stanck, shal anstike siugdom oc pest her i staden, hvilcket nest Guds bistand kand hindres ved goed anordning, da bede vi eder oc alvorligen befale, at j hafue ald muelig omsorg, at saadanne nødvendige anordning om byens [oc] gadernes reenlighed kand til veye bringes, at icke af den store ureenlighed farlig siugdom skulle foraarsages, saa hafuer j til saadant at forekomme paa beqvemme middel oc veye at vere betenckt, oc dersom nogen sig dertil vil lade med it got forslag finde, samme gadernes reenligheds werck at anstille, da eders flid at anvende oc dennem behielpelig vere i alle maader, som nogen goed proportion oc middel kunde foreslaa. Dermed etc. Hafniæ d. 10 april 1660.

Til Johan Smidt.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom det er at befrygte, at den store ureenlighed her paa gaden shal foraarsage siugdom her i staden, oc wi erfare, at du shal wide en beqvem forslag til gaderne at kunde reenholdes, saa bede wi dig oc naadigst ville, at du dig straxen lader were angelegen til at forshaffe oc persvadere en person, som sig ville paatage oc i verck sette, saa at vores hofstadt Kiøbenhafns gader kontinuerligen det gandske aar kan were udi en goed reenlighed, paa det at fremmede nationer, som nu ere her i denne tid, icke sig hafuer at besverge oc befrygte, at samme ureenlighed store siugdomme oc andre uleylighed shulle foraarsage. Til hvilcken ende du dig hos borgemesterne her i staden hafuer at angifue oc en beqvem middel foreslage, hvor wed saadant høy nødwendig werck kand fortsettes, hvor til vi oc ald muelig assistentz efter sagens befindende beshaffenhed wille beviise. Dermed etc. Hafniæ d. 10 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 687—88.

1804. **12 April 1660.**

Om Indretningen af den i Nr. 1801 omtalte Grav i Holmens Kirke.

Til Niels Juel.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at du ved tømmermendene lader dichte oc igien tæt til drifve den

Digitized by Google

graf bag alteret udi Holmens kircke, som efter vores naadigste befaling i gaar blef obnet til den jtalienische castigliones lig. Dermed etc. Hafniæ d. 12 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 689—90.

1805. **12 April 1660.**

Præsten M. Hans Brochmand beskikkes til Professor.

Til rectori et professoribus academiæ Hafniensis.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom os elskelig, hæderlig oc høylærd mester Hans Enevoldsen Brockman, sognepræst til st. Nicolai kircke her i staden, for os underdanigst hafuer ladet andrage, at hand for sin skrøbelighed oc svaghed samme sit besverlige præste embede med idelige prædickener ey lengere formaar at betiene, saa hafuer vi for got anseet, hannem til professionem theologicam ordinariam her i vores universitet her med at vocere oc imidlertid, indtil en af de fire theologische professioner ledig blifuer, nyde hans sæde oc gang baade inden oc uden consistorio saa oc ald anden rettighed som en ordinarius theologus, hvilcket vi eder til effterretning ville wide lade. Dermed etc. Hafniæ d. 12 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 690.

1806. **13 April 1660.**

Om Opfordring til Afgift til Befæstningen.

Til rigens hofmester samt alle stenderne i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wij bede eder oc naadigst wille, at j adelstanden, som her i byen tilstede ere, lader forsamle oc eders flid anvender, dennem derhen at persvadere, at de i steden for de folch, som de forleden aar her paa voldene at arbeide holdet hafuer, noget til denne fæstnings fortification wilde bevilge. Dermed etc. Hafniæ d. 13 april 1660.

Ligesaadan bref fich borgmestere oc raad i Kiøbenhafn om meenige borgershab at samle. Saa oc borgemestere oc raad paa Christianshafn. Item rector om samtlige professores udi Kiøbenhafns academie. Saa oc bispen om ministerium. Endnu it til Hans Bøyesen om kongelige tienere.

Sæl. Tegn. XXXV. 691.

1807. **20 April 1660.**

Om Møde af Stænderne om Garnisonens Underhold.

Til Kiøbenhafns stender.

F. 3tius. Helse eder os elskelige borgemester oc raad samt meenige borgerskab udi vor kiøbsted Kiøbenhafn. Wij bede eder oc naadigst begiere, at j nogle af eders fuldmegtige med de andre

Digitized by Google

stenders deputerede udskicker til at møde paa det Jislandshe compagnies huus i morgen, som er løfverdag, naar klocken er otte formiddag, til at deliberere oc, førend de igien adshilles, at slutte oc sig foreene om gvarnisonens underholdning her i staden paa nogle maaneders tid, imod lige forsickring som hid indtil, eftersom nu lige saa høyt som nogen tid tilforne gvarnisonen her til stadens oc felleds conservation er angelegen. Gifvet etc. Hafniæ d. 20 april 1660.

Ligesaadan it bref udgich til borgemestere oc raad paa Christianshafn. Item rector oc professores samt superintendent udi Kiøbenhafns academie, saa velsom sognepræster oc meenige clerici her i staden. Noch til alle Hans Mayts. tienere oc betiente, af hvad stand oc condition de were kand.

Sæl. Tegn. XXXV. 697—98.

1808. **20 April 1660.**

Om Hofbetientenes Bidrag til Befæstningen.

Til Johan Christoph von Kørbitz.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom wi naadigst hafuer anbefalet os elshelige Hans Bøyesen at tale med samtlige wores hofbetjente, anlangende at noget til fortificationens fortsettelse vilde contribuere, da bede vi dig oc naadigst wille, at du verer hannem behielpelig, naar sligt af hannem foretages oc forrettes. Dermed etc. Hafniæ 20 april 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 698.

1809. **28 April 1660.**

Tørv maa ikke føres ind i Byen uden Kongens Tilladelse.

Til Wilumb von Lobrecht.

F. tertius. Wor gunst tilforn. Eftersom borgershabet her i staden sig beklager, at deris vogne, som fra vort land Amager hiid indkommer, blifue opholdet, da bede vj dig oc naadigst ville, at du den anordning giøre, at ingen af Kiøbenhafns borgers vogne her effter i saa maader opholdis, dog at ingen torfue tillades fra landet at af føris eller hid indkomme uden voris egen serdeles bevilling. Der med etc. Hafniæ d. 28 april anno 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 702.

1810. **30 April 1660.**

Bønderne i begge Sundbyer skulle flytte til Christianshavn.

Til Johan Christoph von Cørbitz.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom vij icke vilde, at de tvende byer paa vort land Amager, nemlig Sundbye Øster oc Sundbye

Digitized by Google

Wester, shall ligge festningen Christianshafn saa nær, oc derfor paa de steder icke igien at opbygges, som de tilforne standet hafver, thj bede vij dig oc naadigst vilde, at du de vedkommende paa vore vegne forstendiger, at de tilholder bønderne, som tilforne udj samme byer boede eller her efter diid kommer, at de udj vor kiøbsted Christianshafn bygger eller sig huuse der til forhandler, huor de udj høstens tiider deris korn oc andet, ligesom de tilforn udj landsbyerne giorde, kand indsamble, eftersom vij paa de steder, som samme byer tilforne vare bygde, jngen huuse vil hafue bestaaende. Dermed etc. Hafniæ 30 april anno 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 703.

1811. 1 Maj 1660.

Om Penge til de fattige Skolebørns Underhold.

Til Inguold Carstensen.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom de fattiges oeconomus her udj staden ved nafn Friderich Hansen sig beklager, at hand intet hafver, huorved hand de fattige skolebørn kand underholde, ey heller middell dertill vêd at bekomme, da bede wi dig oc naadigst ville, at du hannem paa ansøgning lader bekomme de 200 rixdr. capital med it half aars rente, som os elshelig Hands Søfrensen, borgemester i Christianshafn, hos dig i retten shal hafve ladet nedsette, imod bemelte oeconomi nøyachtig revers til dig, at hand fornefnte capital med paaløbende rente, fra dend dag hand dennem annammendis vorder, shal til dend erlegge oc betale, som effter voris oc voris elshelig Danmarchis rigis raads dom til samme penge vorder berettiget. Dermed etc. Hafniæ d. 1 maj anno 1660.

Sæl Tegn. XXXV. 704.

1812. 7 Maj 1660.

Om en Retssag mellem Maren Ernstes og Raadmand Hieronimus Kohl i Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Hvad os elshelige Maren Ernstes, jndvaanerske i vor kiøbsted Kiøbenhafn, imod Hieronimus Kohl, raadmand i Christianshafn, for os underdanigst hafuer ladet andrage, saa oc hvad hand der imod til underdanigst svar gifuer, kand j af hosfølgende supplication oc der paa følgende erklering see oc erfare. Thi bede vi eder oc naadigst ville, at j fornefnte Hieronimus Kohl tilholder, indtil sagens endelig uddrag til herredag nøyagtig caution at stille eller oc saa mange af de erbiudende iuveler oc diamanter, som efter uvildige mends taxering til fordringens fuldkommen forsichring

Digitized by Google

kand eragtes, imidlertid i retten at deponere oc nedsette. Dermed etc. Hafniæ d. 7 maij anno 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 709.

1813. **9 Maj 1660.**

Om Voldarbejdet omkring Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j borgerskabet i vor kiøbsted Christianshafn tilholder at vere os elskelige Willum von Lobrecht, vores general qvarteermester oc oberst, behielpelig med folch til voldarbeidets forferdigelse der sammestedz, efftersom de sig hafuer weigret, penge der til at udgifve. Dermed etc. Hafniæ d. 9 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 712.

1814. **16 Maj 1660.**

Om Indførsel af Tørv til Kongens Lysthave.

Befaling.

Eftersom vi hafver anbefalet Lauritz Godske, grafver, at grafue oc hid ind lade føre nogle lange torfue wed Tornbye paa vort land Amager til wores lysthafues fornødenhed, da befales hermed alle oc en hver, som wedkommer, hannem her udi ingen forhindring at giøre. Skrefvet etc. Hafniæ 16 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 722.

1815. **19 Maj 1660.**

Ingen maa købe noget af Svenskerne i Lejren.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tillforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j strengeligen oc alvorligen lader forkynde ofver ald staden, at ingen, vere sig hvo det vere kand, sig af de Svenske kiøber eller i andre maader tilforhandler eller befatter med nogen af de huse, pallisader, dæler, tømmerwerck eller andre wahre, wed hvad nafn det nefnes kand, som udi eller wed den svenske leyer findes, saafremt huo sig dermed forseer, icke wille straffes som vedbør. Dermed etc. Hafniæ d. 19 maij 1660.

Ligesaadant bref fich borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 723.

1816. **19 Maj 1660.**

Om Udvisning af en Grund til Mag. Niels Spend.

Til Gotfred Hofman.

Eftersom os elskelige mester Niels Christensen Spend sig beklager at hafue mist en plads her udi byen efter den ny afstickning,

Digitized by Google

da er vores naadigste villie oc befaling, at vores jngenieur Hofman sig erkyndiger, hvor hannem en igien kand, uden byens oc alles shade oc præjudice, igien udstiches oc forundes. Skrefvet etc. Hafniæ d. 19 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 723.

1817. **20 Maj 1660.**

Om Salg af en af Skipperboderne.

Til rentemesterne.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Eftersom vi naadigst hafuer forundt skipper Diderich Rollufsen en vor oc cronens voning i Skipperboderne til forsickring for en deel af hans resterende besolding hos os oc cronen, da bede vi eder oc naadigst ville, at j hannem for 112½ sldr., af hvis hand samme vaaning hafuer bekommet fore, paa hans fordring korter oc afshrifuer. Dermed etc. Hafniæ d. 20 maij 1660.

Ligesaadant bref fich rentemesterne d. 22 maij, at lade afshriffve capitein Rickert Andersen for 187½ rdr. Ligesaadan bref fich rentemesterne d. 25 maij, at lade afshrifue Svend Joensen for 105 rdr.

Sæl. Tegn. XXXV. 723—24.

1818. **22 Maj 1660.**

Bartholomæus Mikkelsens Enke maa faa en Skipperkost af Provianthuset.

Til Hans Hansen.

Wores proviantshrifver Hans Hansen hafver aarligen af vores Provianthuus at lade Margrethe, afgangne Bartholomeus Mickelsens, bekomme en skipper kost, indtil vi anderledes tilsigendes vorder. Skrefvet etc. Hafniæ d. 22 maj 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 725.

1819. **23 Maj 1660.**

Om en Retssag mellem Organisten ved Nikolaj Kirke og Johan Fach.

Til borgemester oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Huad Johan Ludvig, organisten til Nikolaj kirke, for os underdanigst hafuer ladet andrage, kand i af hos føyede supplication wider see oc erfahre. Thj bede vj eder oc naadigst ville, at i den specificerte persohn, Johan Fack, til holder at stille hannem nøyagtig caution, indtil sagens uddrag til herredage, saa at hand ingen shade derofuer skulle lide. Dermed etc. Hafniæ den 23 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 727.

Digitized by Google

1820. **24 Maj 1660.**

Om Gudstjeneste i Slotskirken.

Til bispen.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giøfer den anordning, at af sognepræsterne oc capellanerne her udi byen vorder ordineret en, som hver fredag udi Slots kircken tieneste kand forrette, indtil en anden til samme bestilling vorder kaldet. Om søndagen er os elshelig, hæderlig oc høylærd mester Hans Envoldsen forordnet, indtil paa videre anordning, oc saafremt hans helbred det vil tilstede, tienesten at forrette. Dermed etc. Hafniæ d. 24 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 729.

1821. **26 Maj 1660.**

Om Istandsættelse af Kongens Broer og Bolværker.

Til bygmesteren.

Wores bygmester Albertus Mathiesen hafuer til sig at tage 2 af vores tienere med 2 borgere, som der paa forstand hafver, at lade besigtige hvis broer oc bulwercker, som tilforn af os ere blefne holdne vedlige, tilbørligen taxere lader, hvis til des reparation oc forferdigelse fornøden erachtes. Skrefvet etc. Hafniæ d. 26 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 731.

1822. **26 Maj 1660.**

Soldaterne maa ikke gøre Borgerskabet eller Beboerne af Ny Amager Fortræd paa deres Vange.

Forbud.

F. 3tius byde oc befale ald vores soldatesqve til hest oc foedtz oc ellers alle andre, at de ey med deris heste eller andet giører borgemestere oc raad oc borgershabet her udi byen nogen fortræd paa deris vange her for byen, med deris heste eller qveg der udi at indlade eller græs at afslaa, under tilbørlig straf, om nogen sig herimod befindes at forsee eller denne vores alvorlige befaling at ofvertræde. Dermed etc. Hafniæ d. 26 julij (ɔ: Maj) 1660.

F. 3tius byde oc befale alle vores soldatesqve til hest oc foedtz oc ellers alle andre, at de ey med heste eller andet qveg giører bønderne paa Ny Amager nogen fortred eller skade paa deris enge dertil byen eller i Ladegaards marcken liggendes, enten med deris heste heller qveg der udi at indlade eller græs at afslaa, under tilbørlig straf, om nogen sig understaar herimod at bryde eller denne vores alvorlige befaling ofvertræder. Dermed etc. Hafniæ d. 26 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 731—33.

Digitized by Google

1823. **28 Maj 1660.**

Fortegnelse over Skibe til at føre Svenskerne bort.

Til borgemestere oc raad oc byefogden i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigt ville, at j giører den anordning, at alle de shuder, skiberumme oc fartøy, som ere her for byen, med forderligste blifuer giort færdig oc holdes udi beredshab til at føre folcket af landene, til hvilcken ende j hafuer at indlefvere en rigtig fortegnelse paa, hvor mange her findes, oc hvor mange lester it hvert skiberum er dregtig. Dermed etc. Hafniæ d. 28 maij 1660.

Ligesaadant bref fich Claus Ifversen Rafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 732.

1824. **29 Maj 1660.**

Om Nedtagelse af Fredshusene.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j tilholder de tømmermend oc andre haandvercks folch, som freds huusene her uden for staden hafuer opsat, at de igien samme huuse uden shade oc, som de self der til vil svare, nedtager oc udi Castellet efter vores bygmesters mundtlig ordre oc befaling igien opsetter, desligeste at oc saa mange vogne blifuer bestilt, som samme huuses materialier til bemelte Castel kand henage, naar biugmesteren derom ansøgning giør. Dermed etc. Hafniæ d. 29 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 736.

1825. **30 Maj 1660.**

Det tillades Borgerne med Magistratens Pas at drage ud af Portene paa Landet.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiid, at vi naadigst tilfreds ere, at du de borgere her udi staden, som borgemesternes seddel hafuer at fremviise, maa igiennem porten paa landet udlades. Dog shal du hafue flittig indseende, at de, som saaledes udkommer, icke nogen vahre imod forbud, som de paa landet kunde hafue kiøbt, her i staden tilstedes at indføre, oc shal de seddeler, som her paa af dig eller fornefnte borgemestere udgifuet vorder, alle paa stemplet papier vere shrefne. Dermed etc. Hafniæ d. 30 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 738.

Digitized by Google

1826. **30 Maj 1660.**

Om Taksigelse i Kirkerne for Freden.

Til bispen.

F. 3tius. Wor synderlig gunst tilforn. Wij bede eder oc naadigst ville, at j giører den anordning, at i morgen, som er Christi himmelfarts dag, giøres tachsigelse for freden af alle prædickestolene her i staden, saa oc at der efter blifuer siungen: o Gud vi lofve dig etc. Dermed etc. Hafniæ d. 30 maij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 739.

1827. **2 Juni 1660.**

Forbud for Soldaterne mod at udplyndre dem, der føre Varer ind i Staden fra Landet.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Eftersom beklages, stoer insolence af soldatesqvet imod jndvaanerne saavelsom andre, som med vahre hid til byen kommer, j adshillige maader begaaes, da bede vi dig etc., at du tilbørlig indseende hafuer, at saadan ushickelighed forekommes, oc at alle oc en hver, som i saa maader betrædes, tilbørligen oc alvorligen uden forshaansel vorder straffet. Dermed etc. Hafniæ d. 2 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 744.

1828. **4 Juni 1660.**

Om Presning af Baadsfolk.

Til byefogderne i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede dig oc naadigst ville, at dû uden forsømmelse eller ophold ved underfogden oc hans tienere lade præse oc andrifve alle skipperne paa fare kosterne her i hafnerne beliggendes, at de ufortøfvet komme i os elshelige Jørgen Biørnsens huus etc. oc der annammer deris fragter oc fragt brefue, saa oc at du tilhielper dag oc nat efter anmodning at præse fornøden baadsmænd oc søe farende folch, hvor de her i staden findes. Dermed etc. Hafniæ d. 4 junij 1660.

Ligesaadan bref fich byefogden paa Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 749—50.

1829. **4 Juni 1660.**

Husene i Lejren fordeles til Bønderne i de ødelagte Landsbyer.

Til Joachim von Breda oc Jørgen Reetz.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wij bede eder etc., at j strax lader sammenkalde alle de bønder, som tilforne har boet udi de ruinerede landsbyer her nest omkring leyeren oc igien agter sin stafn

Digitized by Google

at søge oc der at bygge, oc imellem dem proportionaliter distribuerer huis huuse i leyeren findes oc icke allerede til andre ere forundt, hvilcket de igien til bygnings tømmer kand forbruge. Dermed etc. Hafniæ d. 4 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 750—51.

1830. **6 Juni 1660.**

Om en Rulle over Soldaterne.

Til Friderich von Ahlefelt.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Vj bede dig etc., at du af officererne her i staden oc Christianshafn fordrer rigtig rulle paa ald soldateschet med deris officerer, eenhver under sit regiment til hest oc fods sammesteds oc derudi særdelis specificere, hvilche herfra bort commanderede ere; hvilchet de saaledes vnder deris hender hafver at gifve beskrefuet, som de ville ansvare oc bekiendt vere, om u-rigtighed dermed befindis. Oc hafuer du samme ruller til commissarierne, os elshelige Steen Brahe oc Holger Wind at ofverlefvere. Dermed etc. Hafniæ d. 6 junij anno 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 758—59.

1831. **7 Juni 1660.**

Om Samling af alle tomme Tønder til Soldaternes Bortførelse.

Til borgemestere oc raad i Kiøbenhafn oc Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Vj bede dig etc., at i(!) alle vegne i staden oc i alle huse oc gaarde, ingen undentagende, lader opsøge oc samle alle de tomme tønder, som findes kand, hvilche til folchetz ofverførsel herfra landene forbrugis skal. Dermed etc. Hafniæ d. 7 junij 1660.

Ligesaadant it bref fich borgemestere oc raad i Christianshafn.

Sæl. Tegn. XXXV. 762.

1832. **12 Juni 1660.**

Om Opmaaling af en Grund mellem Bredgade og Strandstræde.

Til Gotfried Hofman.

Ingenieur Gotfried Hofmand hafver at maale en øde pladtz uden for den gamle Østervold, hvis lengde berettes at strecke sig fra Strandstredet til Bregaden, oc udi Bregaden fra canalen til Alhed Corneliuses haufge, oc samme forretning shriftlig i vort cancellie at indlefvere. Skrefvet etc. Hafniæ d. 12 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 770—71.

Digitized by Google

1833. **14 Juni 1660.**

Om Betaling til Borgmestrene af hvad Kongen endnu skylder dem.

Til tolderne i sundet.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wj bede eder oc naadigst ville, at j af de første penge, som udj toldkisten indkommer, til borgemesterne her i vor kiøbsted Kiøbenhafn erlegger oc betaler, hvis dennem resterer, af hvis de aarlig pleyer at hafue. Dermed etc. Hafniæ 14 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 773.

1834. **14 Juni 1660.**

Om Opførelse af 2 Broer, Vipper og Slagbomme udenfor Nørreport.

Til dælleskrifueren.

Dælleskrifueren Bertel Maske hafuer at lade bygmesteren Albertus Matisen imod hans beviis følgagtig verre saa meget tømmer, hand fornøden hafuer til de tuende broer, wippe brøgger oc slaugbomme, hand for Nørreport er anbefallet at lade opbyge. Skrefuet paa vort slot Kiøbenhaun den 14 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 773.

1835. **15 Juni 1660.**

Om Kaldelsen af en Kapellan paa Christianshavn.

Til borgemestere oc raad i Christianshafn.

F. 3tius. Wor gunst tilforn. Wiider, at vij naadigst tilfredtz ere, at j self maa kalde en capellan til eders byes kirche paa Christianshafn, hvilchen dog af eder sielf oc borgemestere der sammestedz shal hafue sin underholdning. Dermed etc. Hafniæ dend 15 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 775—76.

1836. **18 Juni 1660.**

Om Opdæmningen af Vandvæsenets Søer.

Til Albert Matiesen.

Efftersom for os berettis, at alle demninger oc sluser, hvorved wandet kunde samlis, shal were udbrotte oc Emendrops søe gandshe at were tør, da hafuer woris bygmester Albertus Mathiesen tilligemed directeurerne for det fershe springevand at besichtige oc forfare, huor demninger oc sluser best oc bequemmeligst kunde jtide anleggis, saa de, jmedens sommeren endnu wahrer, kunde were forferdigede. Skrefvet etc. Hafniæ dend 18 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 779—80.

Digitized by Google

1837. 19 Juni 1660.

Om Nedbrydning af et Hus i Lejren, der tidligere stod paa Ibstrup.

Til Albertus Mathiesen.

Woris bygmester Albertus Mathiesen hafuer det huus j den svenske leyer, som tilforn paa Ibstrup har standen, at besigtige, huorleedes det nu fore findis oc wed handtwerchs folch, som det kand nedbryde, paa vore vegne accordere saa oc een platz vdsee, huor det bequemmeligst kand hensettis, oc huortil hand det dychtig eragter, were sig til fæhuus eller andet, oc derom vdførlig relation j wort cantzelj indshiche. Gifvet etc. Hafniæ dend 19 junij 1660.

Sæl. Tegn. XXXV. 782.

1838. 1668.

Anders Mathisen Hjørring, født 1609, var Præst ved Vartov Hospital fra 1637 til sin Død 1678. Hans Liv faldt i en minderig Tid; navnlig gjorde hans Ophold i Hospitalet paa den Tid, da det var besat af Svenskerne, et stærkt Indtryk paa ham, ligesom det mindeværdige Forsvar af Kjøbenhavn, hvilket bevægede ham til at optegne, hvad der hver Dag foregik. Efter Fredslutningen udgav han derefter sine bekendte Skrifter »Lejrkrands« og »Lejres Politi«. Disse Optegnelser førte andre med sig, saa han efterhaanden fik under Arbejde en Række annalistiske Skrifter, hvori han optegnede sine Minder. Blandt disse indtog alt hvad der knyttede sig til Vartov en fremragende Plads. Han traf gamle Lemmer, der havde bot i Hospitalet ved Helligaands Kirke, som derfra var flyttede til Gammel Vartov ved Strandvejen og derfra igen til Sortedamssø; og han havde selv paa sidstnævnte Sted oplevet Hospitalets Glansperiode. I et af sine Skrifter »Dierum« 1670 (gl. kgl. Saml. Oktav Nr. 3614) beskriver han Stiftelsen paa følgende Maade, hvilket her anføres, da det ikke findes saaledes paa andre Steder og jeg ikke kendte dette, da jeg udgav Kjøbenhavns Hist. og Beskr. 3. Del, hvor Hospitalets Historie ellers findes:

»Det er fast alle vitterligt, at den fornemste Landefart til Kbnh. er fra Helsingør og Sundet ind af Kbnhs. Østerport. Derfor vilde Hans Majestæt, at Hospitalet der skulde bygges udi en meget anselig Forma efter hans egen Afridsning. Til Hospitalet var bygget en særdeles Gaard indelukket med 4 store grundmurede Huse, som alle fire udi et, og saa skønne gehvalte Kældre under Husene med kostbare hugne Stenpiller under Hvelvingen, som ikke fast bedre udi nogen Potentats Hof. Derhos var en anden Bygning udi 4 Huse, som lukte en stor Gaard ind, der var Hospitalets Ladegaard, Fæhus, Stald, Hestemølle, Tørvehus og andet fornødenlig til Bønder, som vare i Arbejde for Hospitalet med Heste og Vogne. Imellem disse tvende Gaarde, nemlig mellem Hospitalets Gaard og deres Ladegaard, gik den alfare Vej til Kbnh., saa ingen kunde køre uden om, at de maatte jo lige igennem Hospitalet. Og var dette Hospital formedelst sin herlige Bygnings Anselighed kommet i saadant Rygte, at mange fornemme Folk, ikke aleneste Private, gejstlige og verdslige, men fyrstelige Personer og Potentaters Gesandter af det Rygte, de havde hørt om dette Hospital, kom derind at bese dets Lejlighed og gave det Magt, at det maatte vel kaldes et kgl. Hospital, hvorudi alting var forordnet herlig og skikkelig, som det burde, for fattige Folk. Ja, Kongen selv af Sverig udi Belejringen, som og fyrstelige og grevelige Personer og andre høje Kavallerer og fornemme Personer kom for dets ene dertil at se dets Lejlighed og gave Kongen Ære og Rygte for et

Digitized by Google

beremmeligt Hospital. Og alligevel de svenske Herrer da vare Fjender, bleve de saa derover betagne, at de lode udgaa Forbud, at ikke nogen maatte skænde eller skade det af al deres Hær og Folk udi Belejringen, og alligevel der var de, som urgerede, at det skulde ruineres og de Fattige iblandt deres Bønder indkvarteres, saa vilde dog ikke Kongen af Sverig tilstede dets Ruin ved hans Folk. Ladegaarden, som var af Tømmerstolper, brøde de af til deres Fornødenhed, men Hospitalet var forbudt at skade eller skænde.«

Han var senere med til under Belejringen at ledsage sine Syge ind i Byen og oplevede den Tid, da det nuværende Hospital blev opført. Til Hospitalet kom han stadig tilbage i sine Optegnelser og der findes flere udførlige Beretninger derom, saaledes et Haandskrift fra 1676 i Ny kgl. Saml. 4. Nr. 687, der dog kun er en Afskrift, men er af samme Indhold som den Beretning om Hospitalet, der findes i Hjørrings eget Manuskript »Dierum« (gl. kgl. Saml. 8. Nr. 3614) fra 1670. De 4 Haandskrifter af Hjørring, der endnu ere bevarede, ere: 1) »Dierum, hvor gammelt Danmark er af Alder og Aar udi Regering og Politi, konfereret med Israel og Juda, til at udvise, at ikke ældre og mere gammel Regering udi kontinuerlig Succession skal findes end udi Danmark«; 2) Et andet Haandskrift, der ogsaa kaldtes »Dierum«, delt i 4 Parter, af hvilke de 3 første ere væsenlig af samme Indhold som Nr. 1, og den fjerde handler om »den Oldenborgske Stammes første Monument udi Danmark«, dediceret til Christian V. 29. Marts 1670, hvilket indeholder den ovennævnte Historie af Vartov; 3) det tredje Haandskrift kaldes »Vareto eller Passe paa« og er inddelt i 3 Parter, af hvilke den første handler om de 3 mærkelige Aar 1648, 1666 og 1670, der kunde udledes af Johannes Aabenbaring, den anden Part kaldes Landeskæbne og den tredje Part handler om Vartov, men ikke saa udførligt som i »Dierum«; tilsidst findes en Tavle paa de klimakteriske Aar; 4) Det fjerde Haandskrift er det her meddelte. Disse 4 Haandskrifter findes i gl. kgl. Samling paa det store kgl. Bibliothek Nr. 3614—17. 8.

Bagved det første »Dierum« giver Hjørring en Fortegnelse over de trykte og utrykte Skrifter, han har forfattet, der kan sammenlignes med den, han meddeler foran sin Lejres Politi.

Blandt disse kan her fremhæves:

»Lejers Dagværk, saa vidt jeg observerede hvad hver Dag skede udi Belejringen, som og førend Belejringen begyndtes, indtil Freden blev sluttet.«

»Annorum universal Traktat, hvad udi Europa, udi Tydskland, England, Polen, Danmark, Sverig er skeet fra anno 1618, da den grulige Komet brændte, indtil de 2 sidste Kometer.«

Under Arbejde havde han:

»Annorum tractatum speciale: Om Hospitalets, Børnehusets og de fattiges Vilkaar under 6 Biskopper, den Stund jeg uværdige har været Præst, saa vidt jeg haver desimidlertid observeret.«

»Annorum tractatum secundum, hvad fra Anno 1660 er passeret, saa vidt jeg haver kunnet observeret saa være sket indtil 1668.«

Desuden havde han efter Kongens (Frederik III's) Befaling under Arbejde en Konkordans over hele Bibelen, som han kaldte Granarium.

Om ham selv vides, at han var ret velstaaende. 1653 skænkede han Helligaands Kirke 100 Rdl., formodenlig i Anledning af sin Hustrus Begravelse, ti han beretter selv, at han ved denne Lejlighed havde købt et Begravelsessted i denne Kirke. 1647 købte han et Vænge indenfor Sortedamssø, hvilket hans Enke Sidsel endnu besad 1682, og det ses af den herefter aftrykte Aarbog, at han holdt Køer. Han ejede efter Belejringen flere smaa Ejendomme i Kjøbenhavn og bode 1668 ved Søndervold eller nuværende Halmtorv.

Digitized by Google

Prognosticographi og Almanakstillere have kaldt dette Aar det mærkelige og tankværdige Skudaar. Og sandelig hvo, som enfoldelig udi gudelig Andagt eftertænker dette Aar, maa vel bekende det, af Konsideration mod forgangne Aar, at maa kaldes, tegnes og skrives et mærkeligt og tankværdigt Skudaar, hvis Lige udi Mandsminde ikke har været observeret. Dog det ikke at konsidereres efter Almanakstillernes Mærkelse, Regler og Notas, ti naar deres Conjecturæ tages i Agt, hvorfor de kalde dette Aar et mærkeligt og tankværdigt Skudaar, da finde vi det at gaa ud paa Oprør, Krig og Blodstyrtning, farlig Ustadighed, Forræderi, Kongers og store Herrers dødelige Afgang og andet sligt mere, hvoraf de gætte, at dette Aar vilde blive mærkeligt og tankværdigt. Men (som) ingen kan bedre og sandfærdigere tale og skrive om de Ting, som ske, end de, der have været interesserede udi deres Effekter og have set Enden paa Aar og Tid, som de ville tale og skrive om.

Den, der har naat og set Enden paa Aaret, kan altid vissere tale om de Ting, som ere skete, end den, som begynder Aaret, kan skrive hvad derudi inden Enden ske skal. Derfor kan nu en Theologus eller Præst bedre tale og tegne om hvis Mærkelighed og Tankværdighed udi dette forgangne Aar sig kan have tildraget, af Aarsag her har Gud ret skinbarlig og synderlig drevet sit Værk og gjort sin Gærning mod alle Stjernekigeres udraspede Gisning og dybt udpløjede Intension, saa de maa lægge deres visnæsede Fornuft ned under Troens Lydighed og bekende sig med Kødsens Sans af Guds Gerning være overvunden, lægge sig ned for den Allermægtigste, se hans Gærninger an og sige: det har Gud gjort, og ikke Himlens Influenser det at tilskrive. Saadant have vi ikke kunnet tænkt, der vi begyndte at komputere Tegnenes og Stjernernes Gang.

Derfor er ikke her Himlens Influens, Stjernernes Løb, Planeternes Hus og Sæde og deres Kavsationer at beskrive, men Guds synderlige Naades og Barmhjærtigheds Gærninger imod Danmark, imod det kongelige Hus og Landsaatterne med største Ydmyghed at prise og berømme. Vilde vi det tie, maatte vi vænte os Straf for Utaknemlighed til Løn, et bedrøveligt Aar for et glædeligt, som vi have haft forgangen.

I. Med Taksigelse forkynde Guds Gerninger.

Herrers og Fyrsters Hverv kan man efter Lejligheden holde hemmelig, men Guds Gærninger skal man aabenbare, forkynde og priselig udraabe. Ve mig, og ve hvert det Menneske, som optager store Velgærninger af vor Herre og Gud og ikke giver os Tanke om, at det er vel-

Digitized by Google

gjort af idel Naade uden Menneskens Værdskyld og Fortjeneste, ikke heller give os Tanke om, hvor uværdige vi ere til slige store Velgærninger os beviste uforskyldt, langt mindre gøre os Tanke om Taknemlighed at lade til Syne udi Ord og Gærninger mod Gud.

Vi maa frygte langt mere end de spedalske udi Samariæ Belejring, der de saa saadan stor Overflødighed, Gud havde givet af Fjendens Rov, frygtede de for Straf, om de dette tiede. Vilde vi frygte Guds Velgærninger, os i dette forgangne Aar beviste, maa vi frygte, vore Misgærninger skulde gribe os og Straffen ramme os, inden Aaret igen omgaar. Gud gør aldrig vel mod os til den Ende, at vi skulle det tie og ikke tale derom, men at vi det skulle kundgøre og takke ham derfor hjærtelig.

Jeg betager ikke Historieskribenter deres Arbejde og Umage, hvorfor de tage god Aflæg og Belønning; de have deres Scopum at skrive om Kongers, Fyrsters og høje Stænders Personers heroiske Bedrifter, verdslige Ære og Lov, men jeg vil tale og skrive om min Herres den udødelige, ubegribelige Guds Gærninger imod mit kære Fædreneland, imod min fædrene Arveherre og det kgl. Hus, imod mig og hver tro Undersaat, at opmuntre os alle med Psalmisten og sige og sjunge hver for sig og den ene med den anden: Min Sjæl lov Herren og alt hvad i mig, og hans hellige Navn, min Sjæl lov Herren og forglem ikke det gode, han beviser mig.

Saasom vi og for os derom have baade Guds Vilje og alvorlige Befaling, saa have vi og derom Exempel udi alle Guds Børn, hvorledes de aldrig have efterladt at takke Herren for aabenbare skinbarlig beviste Velgærninger.

O vi, ja vi udi Danmark langt mere, vi fornemme udi dette Aar saadanne store Velgærninger os at være vederfarne, baade imod menneskelig Gisning og astronomisk Spaadom og imod alle Planetransagning og Aspekter, at det er os gaaet langt bedre, end vi kunde været spaat, og langt ønskeligere, end Stjernerne og Planeterne os betegnede.

II. Vor Frygt vendt til Trøst.

Hør Danmark, lad dig sige, hør kære Fædreneland, lad dig undervise, ransag, giv Agt, mærk, hvor farlig stod Spaadommen for dig udi over forgangne Aar 1666, 1667, der Sværdet rystede med dig, Spidsene[1]) svinglede over dig, de store Stykker knurrede mod dig, der du saa haardelig blev truet og undsagt, at du ikke fast

---

[1]) Spydene.

vidste, hvor du dig skulde henvende, og hvorpaa du skulde grunde og bygge uden paa din Herre og Gud alene. Dette vil jeg historisk, saa vidt jeg sandfærdig er bleven undervist, for mine enfoldige Landsmænd referere, at de og enfoldige skulle kende Guds Gærninger og takke ham derfor.

Udi de Aar tilforn var anvokset og opkommet en grulig og meget jammerlig Krig mellem England og Holland, som med hverandre til Søs holdt store Søfægtninger, hvis Lige tilforn ikke troligt i al Verden var hørt, saa grulige som de vare, saa blodige og smertelige afginge de. Udi et Slag, som de vare tilsammen, viktorizerede de Engelske, da blev hollandiske ypperste Admiral død og hans Skib med 3 andre Skibe og alle de Folk, der vare paa, blev skudt i Brand og sprang i Luften, at ikke et Menneske undkom, og derforuden blev 8000 døde og kvæstede, at de Hollandske maatte tage Flugten og retirerede sig, hvor de bedst kunde.

Der Engelsken viktorizerede, hænder det sig, at der kommer en hollandsk Sølvflaade rigelig beladet fra Indien og for de Engelske ikke kunde komme ind udi Holland, men maatte paa Lykke og Fromme begive sig ind i Norge under Bergen. Da var mellem Kongen af England og vor Konge sluttet, at Danmark maatte være neutralt, saaledes at Kongens Strømme skulde staa baade Engelske og Hollandske aabne, saa at hvis Skibe, som der i Havn først ankom, skulde der blive sikre, og om deres Fjende overkom, maatte ingen den anden fjendtlig antaste, saa længe de laa der i Havnene. Men strax de Engelske havde faaet Søviktorie, urgerede de paa Danmark, at Kongen ikke skulde være neutral, men skulde erklære sig enten hollandsk eller engelsk. Der stod Danmark udi Tvivl, vidste aldrig, hvad der skulde foretages. Hollænderne havde meget godt forskyldt af Danmark og vare med os udi fortrolig Alliance, England var og i Forbund med Danmark og dertil havde nu Viktorie og Holland underlaa. Vor Magt var intet, vi vare udsvækkede og helst havde Rolighed behov, men Overmanden urgerede pro eller contra, med eller mod, vilde ingen neutral admittere.

Se nu, hvor underlig Gud dirigerer Værket. Her syntes vel at Fornuften bøjede til den, som havde Overhaand, som gemenlig sker. Da var det, ligesom Gud dirimerede Tvistigheden at vejvise, hvor Danmark skulde deklinere og forene sig.

Der nu hollandske Sølvflaade laa inde udi Havnen for Bergen udi Norge, kommer en stærk engelsk Flaade og lægger sig udenfor og resolverer sig med Magt at gaa ind og tage den hollandske Flaade

Digitized by Google

ud. Kommandanten over Bergen, som var en dansk Mand af Adel, en resolveret Soldat, resolverede sig at søge sin Herres Respekt. Han vidste, at dersom nogen havde kommet udi engelske Havne paa Lejde og Sikkerhed og nogen Fjende imod Havneherrens Vilje med Gevalt vilde udtage de fri logerende, blev det ikke efterladt reputerlig. Derfor holdt han det for at være Kongens Reputats med Magt at afværge Overlast.

De Engelske gaa an med deres Kanoner af deres store Orlogsskibe paa Kongens Slot og Fæste og provocere, hvortil Kommanmandanten ikke kunde sove. Han holder sig resolut, gjør sit Bedste, at hans Herre Konge ikke skulde vederfares for hans Skyld den Spot, at det skulde siges, at Engelskmanden med Gevalt uden Kongen af Danmarks fremviste Tilladelse gik ind udi norske Havne under en kgl. Fæstning og udtog sin Fjende, som der inde paa tryg Lejde sig havde salveret. Kommandanten holder sig saa tapperlig, at Engelsken maatte dreje af og være glad, han nogenlunde, dog skamskudt, kunde komme derfra ud ad Søen og salvere de fleste af sine Skibe, efterat de for Bergen havde lidt stor Skade baade paa Skibe og Folk[1]).

Der dette var overstaaet og blev forkundskabet til England, da blev Kongen af England og Raadet meget hidsige derover og straks d. 19 Sept. 1666 lod aabenbar Deklaration imod Krone Danmark udgaa og erklærede sig aabenbare Fjender til Lands og Vands imod Danmark og Norge at skade og skænde, hvor de kunde overkomme.

Efter slig Lejlighed var Kongen af Danmark foraarsaget at give sig udi stærkere og inderligere Forbund med Hollænderne, efterdi ikke han havde opsagt sig fra Engelskens Venskab, men Engelsken havde erklæret sig Danmarks og Norges aabenbare Fjender, og var derover langt større Frygt og Forfærdelse over al Danmark og Norge end nogensinde tilforn for de mægtigste Fjender, som vore Lande og Steder have overvældet, ti vi udi Danmark, hvis Forfædre med det engelske Folk have haft meget at bestille baade udi Fred og Fejde og forsøgt baade deres Venskab og Fjendskab, holde det engelske Folk saaledes at være affektionerede, at naar og imod hvem de ere Venner og venlige, da ere de meget fromme som Engle og mene det meget trolig og vel mod deres Venner, men naar de blive opirrede til Vrede og Fjendskab, da ere de haarde og onde og meget hævngærrige, fast værre end Tyrker og vilde Hedninger, hvorfor og baade

[1]) Se Yngvar Nielsens Bergen S. 367—71.

Digitized by Google

Frygt og Fare var des større iblandt os Danmarks Riges Landsaatter.

Her blive og fjendtlige Antastelser straks foretagne. De af England arresterede og konfiskerede udi England alt Gods og alle Skibe, der vare Danmarks og Norges Indbyggere tilhørende. Vi her udi Danmark maatte gøre lige det samme, saa her var en farlig Ild optændt og saa bister ud til Jammer og Ulykke. Vi frygtede, ti vor Magt var ingen af os selv, de truede, som de der havde Magt og Sejr. Derpaa vilde de Engelske i stor Overmod over deres store forrige Viktorie gøre Anfang paa de Hollandske, som nu allerede 1667 havde faaet Dristighed at se ud ad Søen og havde samlet deres bedste Magt at værge sig mod deres Fjender. Dem angribe de Engelske med Magt, men Gud forbarmede sig over vore arme ruinerede Lande, som stode i Fare, om Hollænderne havde undergaaet, og derfor vendte Bladet, saa at den stærke Overvinder maatte blive den nedslagnes og overvundnes Rov og maatte give tabt og lære, at ingen paa lykkelig Sejr skal overmodig driste, men erfare Krigens Væsen at være ustadig, nu over, nu under, at den, som idag holder Sejr, skal ikke hovmode sig af sin Lykke, og den, som ligger under nedslagen, ikke fortvivle over sin Modgang og Ulykke, men alene forlade sig paa Gud og give Gud Ære, som raader for Alting og har Magt at slaa de stolte og hovmodige ned til Jorden og derimod af Støvet og Skarnet oprejse de nedslagne, som forlade sig paa ham alene.

Der Hollænderne beholde Sejr og Sø, forsømme de ikke at forfølge Viktorien, give sig strax ind i Revieren for London, som er Hovedstad og kgl. Residensstad udi England, og Gud giver dem Lykke, at deres Forsæt og Foretagende gaar dem ønskelig an, saa at de Engelske maatte fornøjes med at indlade sig under Mæglen til Fredstraktat, hvor og Gud gav Naade, at der blev endelig Stilstand og Fred sluttet imellem England og Holland Anno 1667. Da gjorde Gud det af synderlig Naade, at hvor meget de truede, maatte de alligevel blive os ubevarede og lade os nyde den ønskelige Fred.

III. Fred moxen over al Verden imod Formodning.

Af denne Tumult syntes moxen ganske Evropa at oprøres, saa at moxen alle Omstændigheder om dette Aars Tilstand gjorde os mærkelig Spaadom om bedrøvelig Medfart udi dette 1668 Aar. Her var England, Holland, Frankrig, Hispanien, Portugal, Polen alle rustede og bevæbnede i Haar og Strube, i Blod og Bad med hverandre tilsammen udi de forledne 1666 og 1667 Aar, de andre Lande, Kongeriger, Kejserdømmer,

Digitized by Google

Fyrstendømmer, Biskopsdømmer, Grevskaber, Steder og Byer en Part lavede sig til, en Part sad i Frygt og ventede at tage imod Fjenden og Fare, saa det tegnede intet til andet end til Blod og Død at skulle herske og tage Overhaand udi dette 1668 Aar.

Der Anseelsen var nu, ligesom alle Helte og Herrer udi ganske Evropa med Haanden til Sværdet, at strække Buen og spænde Bøssen til at gøre Skade og føre Krig, synes det skinbarlig, at den allermægtigste Herre og Helt har for alle Hær- og Krigsarmader fremtraadt og slaaet dem baade Sværd og Bue af Hænderne, at de, som tænkte at hævne sig med Sværdet, maatte ikke blive mægtige at føre Sværd eller Bue til aabenbar Krig og Fejde, og de, som vare undertrykte og sade i Frygt og Gruelse, ja i Jærn, Fængsel og Tvang og væntede Morderens Haand, maatte høre Fred, Glæde og Frelse, at alle, som sade i Fare og med aabne Øjne, saa, hvor bistert og farligt det saa ud udi forledne Aar, og have nu set og forsøgt, hvorledes de udi dette 1668 Aar ere farne og hvilken Omvendelse i dette Aar er sket fremfor forrige, maa sig højligst forundre og prise Guds Gærninger og give Gud alene al Ære, som snart kan stille baade Mand og Strid og snart igen kan ruste baade Mand og Hest. Her maatte ikke Viktor og Overmand fare videre frem at hente Sejr ved Blodstyrtning, her maatte ikke Victus og den overvundne slet undergaa, men maatte igen række hverandre Haanden til indbyrdes Handel og Vandel udi Fredelighed. Derfor maa dette 1668 Aar til Gode og Grunde siges og kaldes et mærkeligt og tankværdigt Skudaar for den ædle Fred, som Gud efter stor Ufred har givet sin Kristendom. Kejseren for Tyrken har levet i Fred og ingen Krig ført i dette Aar; alle Fyrsterne i det romerske Rige have i dette Aar levet fredelig. Her har været Fred i England, Holland, Frankrig, Hispanien, Portugal, Polen, som udi de forrige Aar alle vare i Rustning. Her har været Fred udi Danmark, Sverig og ganske Tydskland over, at man udi dette 1668 Aar udi al Evropa ikke har vidst af Krig at sige, og over alt i dette Aar har det sig mærkelig tildraget, at Kongen af Polen, som i forledne mange Aar har ført blodig Krig, er af Krig og Blodstyrtning bleven saa træt, ked og led, at han udi dette Aar ikke aleneste har afstaaet Regeringens Møjsomhed, men aflagt Kronen og al verdslig Lyst og Liv og givet sig udi Kloster til at føre et enligt, renligt og gudeligt Levned.

Her beskæmmes de Stjernekigere, som tage Munden altfor fuld at tale om Krig og Fejde, at de nu ikke vide at give en Krig beskreven udi Evropa udi dette Aar. Men her prises den almægtigste

Digitized by Google

Guds store underlige Gærninger, at han udi dette Aar har givet saadan ønskelig Fred saa almindelig, som tilforn i mange Aar ikke er hørt og kundgjort baade til Lands og Vands. Gud alene er det bekendt, om nogen af os herefter skal leve flere saadanne almindelige fredelige Aar og faa saadan Aarsag, som vi nu have, at tale og skrive om saadant Fryds- og Fredsaar, som vi have haft udi dette 1668 Aar. Gud alene være Ære.

IV. Ingen Dyrtid i dette Aar.

Det maa endnu være os, som Gud har sparet til nogen Alder, udi frisk Ihukommelse, hvorledes Landene udi mange Aar efter hverandre af Krigsfolk ere udtærede og det saa mærkeligt som underligt. Nogle Lande af deres egne Krigsfolk ere udarmede, nogle af fremmede ere opslugede, at ikke noget Lands Folk siges undskyldt, de have jo alle været blandede at hjælpe til Landene at udhungre.

Hvo kan noksom beskrive, hvad Svenske, Danske, Hollandske, Engelske, Skotske, Franske, Spanske, Italienske, Portugisiske, Polske, Tydske, Bøhmer, Tyrker og andre utallige have udtæret og udbragt af evropæiske Lande baade deres eget fædrene saa oc andre fremmede, af Korn, Grøde og Frugt af Kvæg, Bæster, Faar, Lam og andre saadanne, at de enfoldige, som det enfoldelig eftertænkte disse Aar, der de saa slig Ødelæggelse, skulde vel turde forsvoret, at Landene snart skulde kommet sig til god Tid, ja skulde tænkt, det var umuligt, udi mange Aar derefter skulde blevet god Tid, men at alting udi mange Aar skulde blevet dyre, som Menneskene skulle have til Føde og Underholdning, at man næppelig skulde faaet Livsbrød; Kvæg og Bæster, store og smaa, vare bortførte, Korn og Kærne var fortæret, at her var mangfoldige, som ikke vidste, hvormed de skulde drive og dyrke Jorden eller hvor de skulde faa og tage det, de skulde have til Sæd, i hvad ellers de den Tid skulde have til Livsføde, dertilmed havde vi ruinerede danske Folk vore Naboer med saadanne Øjne paa os; paadet vi skulde aldeles blive øde, forbøde de Kvæg og Korn til os fra dem at sælges, at det saa paa alle Sider ilde ud, hvorledes vi skulde komme noget til Grøde og Føde, saaat dersom man skulde ladet Fornuften dømme, skulde man vel forsoret, at noget Aar svart i Mands Minde skulde komme, der skulde bragt saa god Tid som nogensinde tilforn.

Det var jo forleden for nogle Aar, at en Tønde Rug gjaldt i Kbnh. 8 Sletdaler, en Tønde Byg 6 Sldlr.; det var ikke at undre, eftersom Landet af Fjenden var udtæret; men kære, kom nu hid og sku Guds Gærning i dette 1668 Aar. Her udi Kbnh., hvor alting

Digitized by Google

for dette Land er dyrest, kunde udi dette Aars Efterhøst købes en Tde. Rug for 5 ₰ og en Tde. Korn lige saa let, og udi Landet og de andre Provinser blev en Tde. Rug og Byg solgt og købt for 3 ₰, der det var dyrest dette Aar, for 3½ ₰.

Kvæg og Slagtenød vare saa billig Pris, at man kunde købe en temmelig Ko eller Kvie til at slagte for 6 Sletdaler, og et temmelig ret godt Slagtenød for 12 Sldlr., som udi Belejringen kostede 100 Sldlr., og endnu udi dette Aar findes saadan Mængde og Hob af Kvæg, lidet og stort, hos Bønder og Borgere, at alle, som det efterse og betragte, maa højligst sig derover forundre, hvor saadan Mangfoldighed paa saa kort en Tid kunde yngles og opfødes, eftersom Landet af Fjenden tilforn var gjort saa saare bart.

Hvad er det andet end Guds Naades og Barmhjærtigheds Velgærning, hvorfor vi aldrig tilfulde kunne takke Gud, som har gjort det for os langt bedre, end vore Fjender og Misundere os vilde forunde, og er det saa meget des mere at forundre Guds store Miskundhed, at sligt et godt Aar og saadan god Tid ikke aleneste har dette 1668 Aar været udi Danmark, men allevegne, hvor vi høre og spørge udi ganske Evropa, udi Norge, Holland, England, Tydskland, Frankrig, Hispanien, Italien etc., ja allesteds, saa vide vi kunne spørge, saa at man tør ikke ved at frygte for, at Udførsel skulde foraarsage Dyrtid, efterdi Gud allesteds i dette Aar har givet rund Velsignelse til Overflødighed, saa dette Aar deraf endog maa tegnes og skrives et mærkeligt og tankværdigt Skudaar.

V. Ingen Pest, ingen smitsom Syge.

De, som observerede Vejrligets Tilfald udi forgangne 1667 Aar, kunde ikke andet efter Fornuften end spaa os dette 1668 Aar med stor Sygdom, Kathar og Flodd, ja Pest og smitsom Syge at afløbe, som og Jordens Grøde formedelst Vejrligets Ustadighed at lide Skade. Sommeren tilforn fra den 17. Avgusti indtil efter Martini var moxen altid Regn, synderlig om Natten, og undertiden lidet Ophold om Dagen, men efter Michaelis foruden Regn moxen daglig saa stor Storm med Torden og Lynet, at det var højligst at undre. Da slog Torden ned udi den Vejrmølle, som staar uden Østerport paa Ny Vartovs Plads, og dræbte Mølleren selv og en Pige paa Møllen. Tre Uger før Jul begyndte tør Frost og kontinuerede indtil Juleaften, da tøde det hastelig op og holdt ved med Regn 8 Dage. Siden frøs det 2 Nætter og Dage og straks tøde op igen og holdt ved med Regn Nat og Dag indtil den 10. Martii 1668, da vi fik Nattefrost uden Sne, som kontinuerede indtil anden Paaskenat, da faldt Sne og blev

Digitized by Google

Frost, som kontinuerede indtil den 9. April, da slog det op og begyndte undertiden med Regn, undertiden med Solskin.

Af saadan Vejrligs Ustadighed spaade vi os selv Ufrugtbarhed og stor Sygdom med grasserende Svaghed udi dette Sommer 1668, men Gud vendte det bedre, at vi baade havde et allerønskeligst frugtbart Aar og god Helbred foruden smitsom Syge og Krankhed, dog paamindede Gud Menneskene om Dødelighed og bortrykkede da en og da anden, nogle hastig bort og nogle sengeliggende.

Udi dette 1668 Aar døde velb. Theodorus Lente, som var tydske Kansler, havde længe været syg. Samme Aar døde M. Hans, Sognepræst til Holmen, han havde brugt for Medico udi hans Sygdom den nyankomne og vidtberømte Burrum[1]). Samme Aar døde Jakob Andersen, Raadmand udi Kbnh., som og lang Tid havde været syg. Her døde og Dr. Hans Svane meget hastig. Han var den første Erkebisp udi Lutherske Tid og var Kongens Raad udi Højesteret, han var og Assessor udi Collegio Status. Her døde og Henrik Jakobsen, Raadmand udi Kbnh., som og længe havde været syg. Derforuden døde overalt udi Kbnh. og Kristianshavn baade inde udi Byen og udi Kongens Boder og udenfor tilsammen 1113. Men af alle, som døde udi dette Aar, vare ingen saa jammerlige som 5 smaa nyfødte Børn, der bleve fundne paa Gaderne og udi Tugthusporten i Løvstræde og paa den ny Kirkegaard uden Porten, nogle Halsen sondervreden, nogle med Baand om Halsen, som de vare kvalte udi. Saa er der og bleven fundet i dette Aar ved Børsen og oven Slotsbroen i Stranden 3 Karle druknede, hvilke menes af Stratenrøvere at være om Aftenen først udplyndrede og siden kastede udi Stranden.

Ellers har Gud velsignet og bevaret os fra farlig Syge, Blodsot, Pestilens og andet deslige, alligevel der var noksom Gisning af Vejrliget, at der skulde kommet Usundhed, men Gud har det vendt til Gode efter hans faderlige Vilje. Disse Punkter ere generale og almindelige for Kongeriger, Lande og Byer. Nu ville vi henvende os at udsøge og ihukomme taknemmelig, hvad Gud i dette Aar har gjort og bevist.

VI. Guds Velgærninger imod det kgl. Hus i dette 1668 Aar.

Den hellige Skrift udviser, hvilket naadigt, mildt og trofast Øje den naadefulde Gud har haft over sine salvede ɔ: Kongerne, som ham have frygtet og lydt, dem at bevare og velsigne. Derpaa har han gjort dem store Løfter og Tilsagn. Iblandt andre dyre Løfter

---

[1]) Burrhi.

Digitized by Google

har den trofaste Gud tilsagt de Konger, som vandrede paa hans Veje, at velsigne dem med Sæd, som skulde besidde og klæde deres Stol efter deres Død, hvorved og gudfrygtige Konger og Regenter sig have frydet saare og holdt for største Velsignelse her timelig, at de maatte se Sæd efter dem, ved hvilken deres Navne kunde leve udødelig, men derimod, naar Gud blev vred, til at straffe ulydige Regenter, har han ladet sig mærke, det at være dem en grulig Straf, at de ikke skulde se Sæd, men skrives op for barnløse, som aldrig skulde have Lykke paa Jorden.

I dette 1668 Aar har det kgl. Hus frydet sig at være delagtigt udi Herren den allerhøjeste Guds Velsignelse, at se Sæd, som forhaabes at besidde og klæde Faderens Stol og holde højlovlige Forældres Navn i Live efter deres dødelige Afgang fra dette Liv, saa længe Gud sparer kgl. Højhed med hendes kgl. Højhed Prinsesse Charlotte Amalia.

Den høje Forjettelse om Børnebørn er udi dette Aar kommen over det kgl. Hus til den store Ære og Glæde, at allerede ere 3 deres kgl. Børn udi den hellige Ægtestand fremkomne, hvorved det kgl. Hus med ældgamle fyrstelige Blod er sammensvogret glædelig og ønskelig.

Intet kgl. Hus kan være vederfaret større Ære end det kgl. Danmarkske Hus i dette 1668 Aar er med velsignet.

Højbaarne Fyrster selv personlig ere indkomne at bevise majestætiske Forældre sønlig Ærbødighed. Tilforn var højbaarne Kurprins af Saxen selv personlig her udi kgl. Residens at udhente kgl. Prinsesse til sin Brud. Udi dette 1668 Aar er fyrstelig Naade af Holsten med sin højbaarne Gemal begge personlig her indkomne at ære deres majestætiske Forældre, hvilke og igen af kgl. Majestæter meget hæderligen ere blevne udi stor Glæde med Ære omfangne. Dem at gratulere har hæderlig og højlærde Dr. Erasmus Bartholinus holdt publice udi Kongens og kgl. Højheds og fyrstelige Naades Nærværelse og Paahør Orats udi det øverste Avditorium. Siden derefter ere de ikke aleneste paa Kbnh. Slot herlig trakterede, men endog andre Steder for Lustere af K. M. og kgl. Højhed gelejdede. H. M. har særdeles udi Frederiksdal ladet kgl. anrette for dem, derefter har hendes K. M. for dem beredt et kgl. Gæstebud og Traktement paa Dronninggaard. Hvad kan mere glæde Forældres Hjerter end se deres Børn udi Ære hos sig udi Glæde, Velstand og Fredelighed med Sundhed og god Helbred.

Digitized by Google

Her var paa denne Tid udi dette 1668 Aar hos H. M. vor allernaadigste Arvekonge i Glæde og Kærlighed med Karskhed og god Ynske[1]) hendes K. M. Kongens allerkæreste Dronning med kgl. Børn, Hans kgl. Højhed med sin højbaarne elskelige Gemal, her var Hans fyrstelige Naade af Holsten med hans allerkæreste Gemal Kongens Datter, her var Prins Georg, Kongens Søn, her var 2 kgl. Prinsesser Kongens Døtre alle tillige samlede med Glæde til et Traktement, og siden derefter hørte glædelige Tidender fra deres højbaarne Svoger og Kongens Datter fra Saxen at være velsignet udi Live med Livsarving.

Alt dette var Guds Gærning, værd at ihukomme til Guds Ære og at tegne til Ihukommelse at være sket udi dette 1668 Aar, hvis Lige ikke findes skreven at være sket udi saadan Glæde og Kærlighed udi mange Aar, og staar til Gud, at det herefter saaledes ske skal, at ingen Konge og Dronning udi Danmark vederfares saadan og lige Glæde af Børns og Svogres Nærværelse og kærligste Sammenkomst, og end af dette er dette Aar at tegnes og skrives et mærkeligt og tankværdigt Aar.

VII. Forraad udi Kongens Huse, Kamre og Kældre.

Her maa og tegnes Gud til Ære og Lov, med hvad Velsignelse udi dette timelige den barmhjærtigste naadefulde Gud har besøgt og kronet det kgl. Hus. Det er fast alle vitterligt, som noget véd af Lejligheden udi Danmark, hvor aldeles udtærede kgl. Fetallie- og Provianthuse vare udi Belejringen. Her vare store Huse, store Kældre til Fetallie og Proviant, store, vide Lofter til Malt og Korn; saa man Landene an, som dem skulde fylde, da saa vi Landsaatterne betrængte, at de havde selv Landsens Grøde fornøden. Saa vi Kvæg og Bæster, vilde og tamme, an, som Kældre og Huse skulde fylde, da vare de fortærede og bortrevne ved Fjenden. Saa vi Strand og Vand an, som skulde tilhjælpe til Livsføde, da har der været ringe og lidet Fiskeri, at vi vel maatte spørge, hvor skulde det komme fra, som Huse, Kældre, Lofter skulde fylde. Her var blottet og bart Skatkammer, alt udøst for Kronens Frelse, her vare mange, som fordrede, her vilde stor Middel og Penge til. Nu var af Landene ved Krigsfolk og Fjenden udført Guld, Sølv, Penge, Kobber, Tin, ja Klæder og Gods, at man vel maatte spørge, hvorfra slig Penges Forraad, som behøvedes, skulde komme. Men dersom vi nu maa bese Kældre, Huse og Lofter, baade paa Provianthus, Bryggershus, Lade-

---

[1]) Ungdom.

Digitized by Google

gaarde og andetsteds, da se vi det, vi højest os over maa forundre, hvorfra saadant Forraad kan være kommet. Kældrene finde vi fulde af ædende Varer, Husene fulde af Fetallie, Lofterne ovenfulde af Korn, Rug og Ærter, Bryggershuset med Kamre og Lofter alle fulde af Malt og Korn. Ja ikke aleneste disse dertil synderlig deputerede kgl. Huse, men det store vide Loft over Børsen, ja end andre Byens Lofter dertil betingede alle fulde af Rug, Korn, Hvede, Ærter, Malt, Havre og hvad til Fornødenhed udkræves, at hvo det ser og eftertænker, maa prise Guds Naades overflødige Rigdom imod det kgl. Hus, at han ikke aleneste rundelig men overflødig har opfyldt Provianthuse og Lofter og Kældre med idel Velsignelse. Se og eftertænke vi, hvilke store Midler af Penge, der udi dette Aar ere komne af kgl. Skatkammer til Kreditorer, Betjente, kgl. Tjenere og Soldnere, da maa vi sige det at være utænkeligt, hvorfra slig Penges Forraad skulde være indkommet, som de udaf i dette Aar ere udkomne. Og endda intet forringes af kgl. Hofholdning, at H. M. med største Reputats holder saadan Hofstat, som ikke nogen af hans højlovlige Fædre anseligere, og alle kgl. Betjente, som og alle Kirke-, Skole- og Hospitals Tjenere, der af Arilds Tid med Pension og Genant af kgl. Skatkammer og Provianthuse og Kældre have været aflagte, faa Fornøjelighed og ingen noget formindskes af det, som dem og deres Officio af fordum Konger har været bevilget. Herforuden ere endda kgl. Børn udi dette Aar til Bilager og Bryllup udredede kostbare med største Reputerlighed og Ære. Saa holdes og her saadan Militie paa vis Sold med Feltherrer, Generalspersoner, Oberster, Majorer, Kaptejner, Ritmestere, Løjtnanter, Kornetter og Fændrikker med fornødne Underofficerer, og alle faa deres rigtige Sold og blive ærlig holdne, fast til Forundring for alle, som vide Rigets Beskaffenhed, hvorledes saadan Militie saa anselig og vel holdes, soldes og underholdes kan.

Her holdes og saadan Søstat med Admiralitetsherrer, Over- og Under-Officerer og saadan Mængde og Hob af Skibsfolk, som faa Kost og Penge, at hvo, dem ser og agter, maa med Forundring spørge, hvorfra alt dette kommer, som alle disse holdes af, og endda er stort Forraad til overs, saa at vi maa det alene tilskrive den almægtigste Guds Naadefuld for sin salvede og hans Kongeriger, saa underlig og rundelig at føje det, baade Kongen og det kgl. Hus, Landsaatter og alle Betjente og Soldnere, gejstlige og verdslige at bekomme Fornøjelighed. Saa er det og en Punkt, hvorfor dette Aar maa tegnes mærkeligt og tankværdigt.

Digitized by Google

VIII. Akademi, Kirker, Skoler, Hospitaler, Børnehus holdes vedlige og forbedres.

O, hvad maatte vi gaa bedrøvelige spadserende efter Belejringen med grædende Øjne at se os om, hvad Tilstand vi havde for os ved Ruin og Skade. Vi saa hine herlige Kirker, tilforn i Flor og Velstand, førend Belejringen, siden saa vi dem øde og nedbrudte. Vi saa vort skønne velbyggede kgl. Hospital med sine 4 store grundmurede Huse indbyggede med indbyggede Ladegaard derhos og herlige Volde omkring, altsammen af Hospitalets egne Penge bekostede. Siden saa vi det altsammen saa ruineret og øde, at ikke en Sten fandtes paa anden. Tilforn saa vi det skønne Børnehus og Pesthus uden Nørreport udi ønskelig Bygning og Stand, men siden saa vi dem hastig øde, at Stedet næppe kendes, hvor slig herlig Bygning har staaet. Vi saa tilforn hine skønne Huse uden Portene, grundmurede og ellers med Tømmer, kostbare nogle Tønder Guld, siden saa vi dem udi Aske, nedbrudte og øde. Hvo kunde da holde sig for Graad, synderlig de fattige Folk, som dem havde dyre købt og ejede, der igen ventede sig noget Vederlag men forgæves. Da saa vi, hvad Møje og Arbejde Konger og Fyrster have at udstaa, hvor de have Fjenden for Øjne, hvor de maa sig forbygge mod Fjenden, hvor stor Omkostning, hvad Penges Spild der vil imod Fjendens Gevalt. Men lader os nu gaa ud og se, hvad i dette 1668 Aar en Part er fulddreven, en Part er begyndt og haabes Forbedring og alting til Nytte har Udseende langt hen for Efterkommerne.

Tilforn var det kgl. Akademi udi Kbnh. forordnet en Præses, som skulde have en Højhed over Rektor, og var Dr. Hans Svane forordnet Præses Academiæ. Han var den første Præses og døde hastig uformodende den 26. Juli 1668 ved 10 slet om Aftenen. Efter hans Død blev ingen Præses, ej heller Erkebisp, men Dr. Johan Wandal blev Bisp i hans Sted over Sælands Stift og blev tituleret som de gode gamle lutherske Bisper i Danmark Biskop eller Bisp, og beholdt han som de gamle forrige Bisper Professionem Theologiæ, han blev og ikke Kongens Raad.

Der han ascenderede, blev M. Mathias Fossius primus eller summus Theologus, Dr. Georgius Vitzlebius blev secundus, dog blev forordnet ved kgl. Dispensation, at han for hans Alder skulde have Gang og Sæde over M. Matthias Foss, men efter Professen og Indkommen skulde Fossius være primus. Da blev M. Jens Bircherod quartus Theologus udi Dr. Mauritzes Sted, som blev Biskop udi Aalborg over Vendsyssel Stift.

Digitized by Google

Udi dette 1668 Aar skede det, som maaske aldrig er sket i Danmark fra Academiæ første Fundation. Der M. Movritz var bleven Theologus, affecterede han Doctoratum og derom angav sig for H. M., som selv examinerede ham og kreerede ham Dr. theol. og gav ham derpaa kgl. Brev. Anderledes promoverede han intet.

Udi dette Aar vare moxen alle Professorer enten Licentiati eller promoti Doctores. Da vare udi dette 1668 Aar Academiæ ordinarii professores:

Theologiæ Dr. Joh. Wandalinus, Episcopus, M. Mathias Fossius, primus Theol., Dr. Georgius Witzlebius 3. theol., M. Joannes Bircherodius 4. theol. Juris Dr. Petrus Scavenius, Dr. Petrus Johannis Resenius. Medicinæ Dr. Thomas Bartholinus honorarius, Dr. Christianus Ostenfeldt, Dr. Erasmus Bartholinus, Dr. Olaus Borrichius Botanicus. Matheseos M. Vilhelmus Langius. Physices Dr. Vilhelmus Wormius. Logices M. Johannes Zoega emeritus. Eloquentiæ M. Bartholus Bartholinus. Historiarum M. Erasmus Vindingius. Rethorices M. Georgius Hilarius. Græcæ Dr. Mathias Jacobi. Herforuden vare adjuncti professores M. Jacob Henrik Pauli, M. Olaus Tormius, Dr. Cosmus Borneman.

Udi dette Aar er gjort en ny Skik imellem Professorerne om deres Designation paa Timerne at læse efter de tydske Akademiers Skik, da Dr. Ostenfeldt var Rektor. Tilforn var saadan Skik, at Designationen blev gjort efter Orden, som hver havde Præ og Formon af Senio eller Gradu, saa at naar man saa Designationen, kunde man straks vide Gradus. Udi dette 1668 Aar er funderet og solenniter inaugureret dette Akademi udi Lund i Skaane, som blev tituleret Academia Carolina og dette forordnet Professores for alle Fakulteter. Om dette Akademi er faldet adskillige Disputerligheder, synderlig om 2 Poster: 1. om det skal være funderet af enfoldig Ivrighed til Guds Ære og ikke af Affekt eller Respekt til verdslige Casus og Prætensioner. 2. Om det skal være funderet af Æmulation mod Kbnh. Akademi og per Konsekvens mod Danmark. Til hvilken Part af de to, som de enfoldige ville inclinere, faar det saa at bero. Endnu hører man ikke, det har gjort Kbnh. Akademi noget Afbræk, ikke heller tror man det gør, saa længe Akademiet holdes i Forsvar og Førm[1]), Professores gøre Forældres Embede imod Studiosos og Studiosi ære Professores som deres Forældre. Udi dette 1668 Aar har Dr. Peder Vinstrup, Episcopus Scaniæ, gjort en herlig Orats om dette og alle

[1]) Velmagt.

Digitized by Google

Akademier udi Evropa og regner dem op allesammen at være 98, saa som samme Orats findes trykt udi Lund i Skaane samme Aar.

IX. Kirker og Kirketjenere.

Hvor vi læse i den hellige Skrift, finde vi det bekvemmelig antegnet, at Kongerne og Fyrsterne have haft Omsorg for Herrens Tempel og Guds hellige Tjeneste og Tjeneres Ophold, saasom det og skrives Josef til evig Amindelse, at han udi den dyre Tid forsørgede Præsterne udi Ægypten og han søgte Præsternes og deres Godses Frihed, der de andres Ejendom blev lagt under Kronen. Som og Abdias, der var Kong Achabs Hofmester, opskrives til berømmelig Ihukommelse, at han baade skjulte og forsørgede Herrens Profeter, den Tid Kongen og Dronningen efterstræbte at omkomme dem.

Da skulde det billigere regnes os til stor Utaknemlighed, dersom vi vilde tie de store Velgerninger, os Præster og Herrens Tjenere af vor allernaadigste Arvekonge ikke aleneste i dette 1668 Aar, men endog forgangne Aar ere beviste, hvorom videre i den anden Traktat, men her meldes, hvad Kirken og hendes Tjenere udi dette Aar af Kongens Mildhed er vederfaret. Stor Ivrighed har H. M. draget for Kirkerne, at de baade kunde holdes vedlige, saa og forbedres og forbygges.

Og er nu i dette 1668 Aar forordnet en Kirke paa Kristianshavn at opbygges saa stor som til 4000 Mand, anselig og herlig. Dertil har H. M. foræret og givet rede Penge 3500 Rdl. Saa har han og forordnet, at saa mange Kampesten, som behøvedes til Grundvold til samme Kirke, skulde tages af Graven, som der udenfor Kristianshavn paa Amager blev gravet til Vold og Fortifikation. Og er allerede udi dette 1668 Aar opaget og hentet af samme Grav til Kirkens Fundament nogle 100 Læs Grundsten.

Kirkerne til Nytte er kgl. Forordning udi dette 1668 Aar udgaaet, at en ny Bibel skal trykkes med de bedste og nyttigste Summarier og Marginalier, som til Oplysning og Forklaring ere fornødne, og en Befaling til Professorerne, at de skulle den akkurat og flittig igennemse, at den nyttig forbedret kan blive korrekt fuldfærdiget.

Og paa det Kirkerne skulle ikke grove og ulærde Personer til Kirketjenere obtruderes for Vild eller Venskab, for Gunst eller Gave, for Fjender eller Venner, har H. M. sig selv den store Møje paataget at høre dem og deres Gaver, som noget Kald affektere, og selv give dem Kaldsbrev, hvilket de af Kancelliet skulle udfordre. Deres Ed som kaldes tager Statholder Gabel af dem paa Kongens Vegne, derefter vises de til Biskoppen at examineres og ordineres.

Digitized by Google

Kirkerne til Ære har det behaget H. M. at give deres Biskopper, som det begære, Doktors Titel, og udi dette 1668 Aar har H. M. selv kreeret 5 Doktorer, som ere Biskopper, hvilke til Doctoratum ikke anderledes ere promoverede end derpaa faaet Kongens Brev af Kancelliet. Den ene er Biskop udi Aalborg, den anden udi Aarhus, den 3. udi Bergen, den 4. udi Stavanger, den 5. udi Fyn. Præsterne har H. M. haft megen Lyst til at fremme, naar de skikkede sig vel og gjorde deres Embede med Flid. Selv har han gærne hørt dem, som Kald og Forfremmelse affekterede, og saare mild og naadig sig imod Præsterne anstillet. Hvo sig har beklaget at lide Nød eller af Ildebrand ruineret, har H. M. naadigst betænkt, fornemlig hos Kirkerne med Undsætning, nogle 1 Rdl. nogle 2 af hver Kirke, ligesom Lejligheden og Skaden blev eragtet.

Eftersom det mishagede H. M., at nogle vilde lade sig mærke af Prædikestolen med vidtløftig Hykleri udi Bønnen for Herskab, havde H. M. ladet sig forstaa at ville udi Bønnen have holdt Enighed og derfor har selv til Præsterne ladet udgaa sin kgl. Befaling med en Formular og Maade udi Bønnen, som af alle Prædikestole endrægtelig udi Enighed af alle Kirketjenere skulde bruges, at én Bøn saasom af et Hjerte og en Mund udi alvorlig Enighed baade af Præst og Tilhørere skulde bedes og bruges, saasom Gud er selv Enigheds Gud, der behager Enighed, som er af Troen.

At H. M. ikke vilde, at nogen Præst skulde noget af Indkomme og Genant miste, som tilforn har været dem bevilget, ikke heller vilde, at de over Tiden herefter skulde bie og opholdes, men udi rette Tid det bekomme, er alvorlig kgl. Befaling derom til Rentemesteren anlangende Præsterne udi Kbnh., til Holmen og udi Kristianshavn og Hospitalet, med den naadigste Clausul, at Rentemesteren med dem skulde afregne og lade dem bekomme hvad dem rester, og siden forordne, at de derefter i rette Tid bekomme det, som dem efter kgl. Benaadning tilkommer med rette.

Udi forrige Aar har paa Sorø været baade tydsk og dansk Prædikant; der Dr. Witzleb, som tilforn paa Sorø var baade Prof. theol. og tydsk Prædikant, blev kaldet til Professionem theol. udi Kbnh. Akademi, da var og dansk Præst paa Sorø død. Blev saa af K. M. kaldet en hæderlig ung Mand, som vel havde meriteret en Skolemester udi Kristianshavns Stads Skole, til at være dansk Præst og i lige Maade paa sig tage tydsk Præsts Prædiken.

Præsteenker til K. M. kristmilde berømmelige Amindelse ogsaa ihukomme dette 1668 Aar, synderlig udi Fyns Stift. Der har H. M.

Digitized by Google

naadigst forordnet, at aarlig paa Taksigelsesdagen for Stormen den 11. Feb. skal udi Fyns Stift som paa en anden højtidelig Højtidsdag almindelig ske Offer, og hvad der da ofres, skal samles til en Kapital for Præsteenker at nyde Renter af. Og er dette blevet hvervet ved Bispen i samme Stift, hæderlige og højlærde Dr. Niels Bang, som og for sig og sin Familie ex linea descendente udi ydmygst Underdanighed for kgl. Naade taknemlig ihukommer dette 1668 Aar.

X. Børnehuset.

Hvor alvorlig ivrig Hans Majestæt udi dette 1668 Aar har været for det kgl. Børnehus paa Kristianshavn, at det baade kunde holdes ved lige og forbedres og at alting dermed kunde holdes baade skikkelig og tilbørlig, er værd baade at tegne og skrive udi underdanigste Taknemlighed imod kgl. Majt. for slig til algemene Nytte beviste majestætiske Naade.

Det var stor Ynk og Hjertens Smerte for mange kristelige Forældre og mange godt Folk, som havde ulydige Børn og Tyende og vilde ikke gærne bringe dem under verdslig Beskæmmelse, ej heller give dem over udi Retterens Haand, naar de ventede Forbedring, at de da havde ikke den Sted, hvor de kunde faa dem tugtede til Ærlighed, derfor og Hans Majestæt des højpriseligere at berømme, som sligt naadigst har eftertænkt og derfor af kgl. Mildhed sligt vilde forekomme, mange ærlige Forældre til Trøst og mange godt Folk til Glæde, som havde ulydige Børn og Tyende, og end andre, som vare Embede betroet i Byer og Steder, til des roligere Samvittighed, naar dem forekommer de, som Straf havde fortjent, og var dog Samvittighed over dem at holde yderste Ret. At de da kunde have Middel og Veje, hvor de kunde dømme dem til Straf uden Beskæmmelse, derfor har Hans Majestæt forordnet dette kongelige Børnehus paa Kristianshavn. Selv har Hans M. foræret og givet det skønne store Hus til samme Brug, det at reparere til Værkets Fornødenhed have Kjøbenhavns Indvaanere af Adel, Gejstlige og verdslige givet godvillig af fri Haand Almisse nogle tusende Rdl. Til Værk og Arbejde med tilhørende Materialier og Manufakturer at fortsætte ved Mestere og Opvartere har H. M. naadigst foræret de Kapitaler, som Præsterne have udlagt til at købe deres Præstegaarde sig og sine Arvinge til Arv og Eje, hvis Kapital skal beløbe moxen et hundrede tusende Rdl. Herforuden giver H. M. endnu idelig dertil, da 100, da 200, da flere Rdl., alt til den Ende, at baade Hus og Værk saa og de fattige Børn skal holdes vel og rundelig til Nødtørf-

Digitized by Google

tighed, og paa det Huset skulde ikke lide Skade for Afnem[1]) at faa det solgt, som der kunde forarbejdes, har H. M. til Militiens Forvaltere og til Admiralitetet for Skibsfolkene, som og til Skolerne, hver der behøves til Klæder for Børnene, ladet alvorlig kgl. Befaling udgaa, at de udi Børnehuset skulle bestille hvad de behøvede, Klæde, Lærred, Bay, Sardug, Seildug, Pekling, Ulmerdug og det betale efter Advenant, saa som de med Inspektoren eller Forvalteren derom bedst kunde forenes.

Der udi Huset indtages fattige faderløse og moderløse Børn, som kan være 6 Aar og derover, og saa smaa, som kan sidde og plukke Ulden for dem, som skal kradse. Disse Børn tage Stodderfogderne op paa Gaden, naar de se, de gaa der at betle. Hellers har godt Folk, Adel, Gejstlige, Borgere Tilladelse at indsætte hvo de begære, naar de ere ikkun saa, at de noget kan gøre; der behøves lige saa vel et lidet Barn, som et gammelt Folk, fordi lige saa vel falder der Arbejde for en liden som for en stor; de smaa spole, plukke og spinde, de store have deres Arbejde, og vare de alle af Begyndelsen forordnede at skrives til Dagværk. Dertil indsættes ogsaa de, som bevise sig modvillige og ulydige mod Forældre, Læremestre og deres Husbonde eller befindes med Tyveri og Utroskab, som man ikke vil antvorde til verdslig Dom at exekveres, enten de ere store eller smaa, saa vel fra Hove og Adelshuse som fra Borgere og Indvaanere udi Kjøbenhavn.

For det tredie indsættes de, som løbe af deres Tjeneste og opholde sig i berygtede Huse og ikke ville tjene godt Folk; de optages af Vagtmesteren og Vagten om Natten at føres i Slutteriet og derfra dømmes til Arbejde i Huset.

For det fjerde de som befindes i Horeri og overbevises et letfærdigt Levned, saa og de som ere besovede og ikke kunne betale deres Brøde og Bøde, item de, som ere befundne med Tyveri og lægges under Retten, og Dommeren drager Samvittighed over at dømme dem fra Livet, som og Tyvenes Medvidere og Kuffrer[2]) og de, der huse forsætlig dem, som leve forargelig, de dømmes ind udi Børnehuset til Arbejde og Straf, og skikkes deres Dom med dem til Huset, og efter slige Domme inddømmes og indtages ej aleneste af Kjøbenhavn og Kristianshavn, men af ganske Sæland, og da bør de, som dem fremskikke, lade følge med dem, hvis de eje, til Husets Fornødenhed. Hellers synes det billigt, at de, som beholde deres Gods, beholde

[1]) Afsætning. [2]) Hjælpere.

Digitized by Google

dem selv med, efterdi de give intet til Husets Fremtarv og Vedligeholdelse.

Med dem, som komme der ind, holdes den Maade: de som for Forargelse og for Uære komme der ind, straffes paa Kroppen med Ris, de andre til Exempel og Afsky; saa holdes de paa en Vinkel for sig til Arbejde hos alle, som ere inddømte for deres Forseelse. Men de, som give sig selv ind af Nød og Trang for Armod, eller de, som optages paa Gaden, fordi de betle, eller de, som godt Folk sætte der ind af Medynk og ikke for Forseelse, de blive intet straffede, ikke heller sættes de til de berøgtede men til andre ærlige Børn til at lære, som de bedst tjene til, under Skolemester og Læremester at undervises baade i Læsning og Haandværk. De have deres Time om Morgen og Aften til Bøn og hellers hver Dag imellem 10 og 11 at læse og lære i Bøger, at øve sig i Gudsfrygt alle tillige, ingen uudtagen, og for dem er Skolemester forordnet, som dem underviser, og Præsten dermed har Tilsyn og efter Lejligheden examinerer, hvad de sig i Læsning og Kathechismi Øvelse sig forbedre.

De, som for deres Forseelse komme derind, faa at vide, hvor mange Aar de skulle arbejde der inde (om de leve) at tjene sig fri. Have de Dommen med sig, hvor længe de skulle der være, bliver det derved, men skikke de sig ilde og utilbørligen der udi Huset, da blive de baade straffede og blive des længer der inde.

Hvo, som skikker sig vel, bliver forfremmet først til Lære og fra Lære til Svend og Løn, og siden faa deres ærlige Pas, naar de ville vandre, og dertil en Æreklædning med alt tilhørende.

De første 3 Aar at begynde dette Værk var stor Besværing: her var ikke Børn eller Folk, alle tilvante til Værket, men nogle taabelige, ukyndige Børn og Folk, som først maatte lære, førend de kunde gøre noget Værk, som det var at undre, hvorledes de saa snart kunde gøre noget Værk. For 3 Aar siden vare de komne saa vidt, at de kunde gøre saa godt et Stykke Arbejde, som nogen ærlig Mand vilde betinge, efter den Maade som er forordnet der inde at arbejdes, hvortil de og have alt det, som tilhører, og have deres Perser, varme og kolde, med hvad der tilhører; de have deres egen Overskærer der i Huset med Saxe, Kradsere og Bænke og hvad dertil er fornøden. De have deres eget Farveri med Ramme og alt hvad dertil gøres behov, saa her synes intet at udkræves uden Flittighed og Troskab og god Forstand at drive Værket og kristen Kærlighed og Medlidighed med de fattige, at de faa den Del, dem bør til

Digitized by Google

Klæde og Føde. Handles de saa, som Arbejdet skal gøre, at de blive syge, da skal vel ikke meget blive forarbejdet Huset til Bedste.

Derfor hænger alt saadant Værk paa Inspektionen og Tilsyn og paa Regnskabs Affordring og Redelighed. Derfor vil Inspektionen betros ikke en, men nogle, som ere af gode Samvittigheder og godt Rygte vel at forestaa deres eget Hus. Ti man tager aldrig den, som ilde har forestaaet sit eget og gør ham til en god Forstander over andres. Saa maa da Inspektionen endelig være uberygtet uden Mistanke, fordi det kan vel ske, der kan være Forseelse hos dem, som have Udspisningen, saa gaar det over de Fattige, som det intet kan moderere, men maa lide, og saa hænger Skylden hos Inspektionen, som det kunde forandre og gør ikke sit Embede.

XI. Inspektion udi Børnehuset.

Dette er at mærke, hvad der følger paa ond Inspektion udi saadant et Hus, hvor henved 400 Børn og Fattige opholdes. Dersom de fattige blive ikke spisede, gaa nøgne i Kuld og fryse om Vintren og dertil maa staa i Frost og faa sig Mad, saa lægge sig i Kuld under et tyndt Tække paa blot Halm, som kan være smittet af Børnenes Urenlighed, og for Kuld maa spare Naturens Fornødenhed paa tilbørlige Steder, naar de da om Morgenen opkaldes, maa man tænke hvad Stank og Lugt, der kommer af urent Leje, hvor 3 ja 4 stoppes sammen, de komme saa nøgne i Kulden og have ikke nødtørftige Klæder, hvad kan da andet foraarsages end ond Stank, hvorpaa maa følge ond smitsom Syge til farlig Udseende, om Gud det ikke vil afværge, til at fænge og smitte ikke aleneste Huset men den hele By og Stad, derfor vil alt saadant ved god Inspektion prækaveres. Alle ærlige Mennesker, som skulle hjælpe til at saadant et højfornødent Værk og Hus maa kontinuere og holdes ved lige, og hver, som har Gud og Æren kær, maa fortrydė, om de skulle tegnes til dets Ruin.

Det forrige Byens Børnehuses Ruin var alt kommen, førend Fjenden kom, og den Tid der blev en forarmet Mand sat over de Fattige, som kunde sanke sig saadan Middel foruden et nødigt Levneds Ophold, at de Fattige bleve ham nogle tusinde Dlr. skyldig, den Tid de Fattiges Middel var saa udtæret, at Værket, som blev i forrige Børnehus drevet, maatte, fordi der var ingen Middel, opgives.

Det er at ønske, at den Begyndelse, som allerede er i Værk med dette Børnehus, skulde ikke være Spaadom til en uformodenlig Ruin, med mindre Inspektionen her efter agtes og anvendes bedre

Digitized by Google

end hidindtil. Til dette Børnehus har det behaget H. M. at henlægge de Kvæstede, som flyttede fra deres forrige Kvæsthus ind udi Børnehuset den 2. Nov. 1668, og var Kongens Befaling, at dem skulde følge til Børnehuset alt det, dem har været tillagt.

Dette forrige Kvæsthus var funderet udi Belejringens Tid saaledes: Her var meget Folk fornødent udi Belejringen, hvor af mange fik Skade, bleve kvæstede og mistede deres Helbred, at de ikke derefter kunde tjene og gøre Herrens Tjeneste; dem vilde H. M. ikke forlade hjælpeløse, derfor forordnede H. M. for de Kvæstede de 2 øverste Lofter paa det store stenmurede Seglhus, som staar ud til Strædet ved den gamle Holmens Kirkegaard, der skulde de Kvæstede med rund nødtørftigt Ophold forsynes.

Efter kgl. Dispensation for dem var højtbetroet Direktionen velb. Erik Krag, kgl. Majestæts Oversekretær, Inspektionen var paalagt deres Præst, som betjente dem. Men Gabriel Jakobsen var deres Spisemester, saa længe de vare i samme Kvæsthus.

Da Kvæsthusets Folk bleve forflyttede til Børnehuset, befattede Hr. Sekretær, Præsten og Gabriel sig intet med Direktionen, Inspektionen og deres Spisning, men de bleve ved den Ret, som Huset var underlagt. Paa en Tavle, som de Kvæstede havde med sig til Børnehuset, findes tegnet, at H. M. til Nyaarsgave 1658 skal have foræret til Kvæsthuset 2000 Rdl. Det var og i Folkemunde, at velb. Kristen Skeel skulde givet dertil 1000 Rdl.

Hvad ydermere herom findes til hvert Aar i den anden Traktat, som det er forefaldet, og hvad derefter sker, observeres og med Guds Hjælp indføres i den fjerde Traktat.

Udi dette 1668 Aar er en kgl. Befaling udgaaet for Børnehuset, at alle, som af Landsbyerne indsættes udi Børnehuset for Horeris Lejermaal, skal der inde absolveres publice, hvilket og er efterkommet, saasom det og altid baade i det forrige saa og i dette Børnehus har været en Regel, at alle de, som der have været indsatte, i hvor de kunne være komne fra, enten for Letfærdighed eller Tyveri eller Ulydighed, da ere de alle uden Anseelse blevne adsolverede publice, andre til Exempel og Afsky for grove syndige Forhold. Den samme Skik holdes endnu, foruden anden Straf, dem paa Kroppen overgaar for deres Forseelse og som de faa Dom ind med sig fra Stedets Øvrighed, hvorfra de indskikkes. Om de berygtede for Letfærdighed ikke have avlet Barn, saa staa de dog aabenbare Skrifte, naar de der indskikkes berygtede.

Digitized by Google

XII. Kjøbenhavns Bys Herlighed.

Udi dette 1668 Aar er Kjøbenhavns By kommen til den Højde og Æstime, som aldrig tilforn. Raadet er kommet i den Flor, at i den Sted nogle enfoldige, som en Part ikke havde studeret, at deres Navne ikke fandtes indskrevne i de Lærdes Tal paa Akademiet, vare blevne forfremmede til Borgmesters Bestilling, da fatte nu de Studerende, som ikke aleneste Studenter men som Licentiati, ja promoti Doctores Sind og Attraa at beklæde Præsidents og Borgmesters Sæde udi Kjøbenhavn, i den Sted at promoti Doctores holdt det deres Grad altfor nær at affektere Borgmesters Titel og Sæde.

Dette 1668 Aar maa regnes at have givet Kjøbenhavns Raadstue den Ære og Prydelse, som den tilforn aldrig har haft. Her var udi dette Aar Præsident Dr. Peter Bullich, som har været en meget fornem og forfaren promotus Dr. Medicinæ udi høj Æstime med berømmeligt Navn udi mange Aar udi Kongens Gaard. Under hannem i Sædet vare 4 Borgmestre:

1. Borgmester Peder Pedersen, som tilforn udi mange Aar har tjent K. M. vel meriteret for Slots- og Renteskriver. 2. Borgmester Dr. Peder Hansen Resen, som udi mange Aar har været promotus Dr. juris og Professor ordinarius udi Akademiet, saa som han endnu ogsaa beholder Professionen med dets følgende Indkomme og derhos er Borgmester udi Borgmesters Bestilling og Indkomme. 3. Borgmester Titus Bullich, en fornemme lærd Mand, der vel har studeret, at hans Navn med Berømmelse er indskrevet udi Academiæ Matricula. Han var og Kommissarius over Kirkerne. 4. Borgmester Jørgen Fog, som og vel har studeret, peregrineret og forsøgt sig udenlands, at han har naat og erlanget Licentiatum.

Raadmænd udi dette 1668 Aar vare udi Orden, som følger, hvor det konsidereres, at hver i Orden agtes og regnes efter Tiden, som de blive udi Raadet indsatte, ej agtendes enten de ere gamle eller unge, lærde eller have studeret:

1. Jakob Andersen, havde meget vel meriteret af de Fattige, hvis Oldermand for Forstanderne han har været udi 3 Aar, førend han blev Raadmand og derhos Skolens Forstander. 3. Klavs Iversen Raffn, som tilforn, førend han blev Raadmand, havde været Byfoged over 20 Aar og deraf bedst vèd Byens Vilkaar. 3. Hendrik Jakobsen, som tilforn havde været Overforstander for de Fattige udi mange Aar og siden Kirkeværge til Nikolaj Kirke. 4. Peter Holmer, havde vel meriteret af Herlufsholms Skole, førend han blev Raadmand. 5. Baltzer Seckmand var længe K. M.'s højbetrode Forvalter over Klædekamret,

Digitized by Google

førend han blev Raadmand. 6. Jens Boyesen var mange Aar K. M.'s Forvalter paa Kjøbenhavns Toldbod, førend han blev Raadmand. 7. Hans Pedersen Klein. 8. Hans Pedersen Bladt. Disse vare Raadmænd, da Aaret begyndtes, men førend Aaret endtes vare 3 ef dem døde og andre i deres Sted indkomne. Hvilke at specificere høre til den 4. Traktat.

Udi dette Aar, der ovenbemeldte fornemme Præsident, Borgmestre og Raad beklædte Raadstuen og vare Byens Magistrat, blev den røde Fane med et hvidt Kors udi paa alle Torve i Kjøbenhavn, hos alle Porte og ved Stranden, hver Torvedag, Onsdag og Løverdag, opsat; saa længe den stod opsat, maatte ikke Høkere eller Høkersker købe med Bonden, men alene Borgere og Indvaanere til deres eget Huses Fornødenhed, men naar den blev nedtagen, maatte Høkere og Høkersker købe. Denne Fane skulde staa fra Morgen indtil 10 slet, siden blev den nedtagen. Og var dertil forordnet Opvartere, som derfor af Byen skulde have Løn. Dette var vel betænkt efter den Skik, nogle Steder i Tydskland holdes, men om det kan importere den Fordel i Kjøbenhavn, som i tydske Steder disputeres, af Aarsag: Udi tydske store Stæder ere langt flere, som til hvert Maaltid maa have deres Spise af Høkere og Garkøkkener[1]) end her udi Kbnh., derfor maa der være langt flere Høkere, som gaa andre Borgere i Forprang, end her udi Kbnh., saa er der og anden Handelsmaade end her, hvor vi se stor Guds Velsignelse til Overflod, ikke udi nogle faa Parter, men udi Mangfoldighed, at baade Borgere og Høkere kunne faa Fornøjelse.

Her omkring Kjøbenhavn ere Bønderne saa kendte, at de straks vide deres Købmænd enten Borgere eller Høkere. Dersom Høkerne maa ikke købe, som tilforn idelig med dem have købt, saa holde Bønderne paa deres Varer des dyrere for Borgerne, indtil Tiden er omme, saa komme Høkere og fornøje dem, som de kunne forenes. Derfor disputeres, om den Maade mere gavner end skader Borgerne, idet de vide, at Bonden og Høkere, som længe med hinanden have handlet og forstaa hverandre vel, de derfor maa des dyrere fornøje Bonden, om de vil have hans Vare, naar Bonden [ved] hvor og hvad Time han hos Høkeren kan faa Fornøjelighed. Det er og ikke her udi Byen med Høkere som udi mange tydske Stæder, ti der skulle de af Fornødenhed have til deres Køkken, hvad for de købende gøres behov, men her holdes ikke saadan Stil. Kunne Høkere faa hvad de

[1]) Stegekældre.

Digitized by Google

begære, saa tage de det, kunne de ikke, saa have de ingen Trang det endelig at købe, ikke heller købe de, uden de se deres Køb og vide sig Nytte.

Saa er her og mange godt Folk udi Kbnh., som heller vil unde en fattig Borger og Borgerske et Par Skilling at købe dem noget til Bedste, end de selv vil have Umage at oppasse paa Torvet eller sinke deres Folk og Tyende dermed, sønderlig at Høns, Kyllinger, Æg, Gæs, Lam etc. ere ikke saa dyre i Kbnh. som i de store tydske Steder. Men de, som dette have optænkt og angivet, have gavnet Byen saa meget, at Byen skal lønne og solde Folk, som paa samme Faner at opsætte og aftage i rette Tid skal oppasse. Intet rose Borgerne sig derved at have des bedre Handel og Køb.

Udi dette 1668 Aar blev det saare vel til fælles Nytte betænkt, at [paa] Torvene og Gaderne om Torvedage skulde gaa Vagt, og Underfogden have Tilsyn, at ingen skulde røve eller stjæle nogen noget fra, at Bonden skulde holde fri paa Torve og Gade, at de skulde ikke miste Tømme eller Hestetøj eller Sække og Vare af deres Vogne, hvorover tilforn var stor Klage for Usikkerhed, idet saa tidlig Bonden vendte sig fra Vognen at købe sin Fornødenhed, da var han straks af med hvis han havde paa Vogn eller Heste, ja ofte Pung og Penge af hans Lommer. Derfor er det baade viselig og vel forordnet, at der skal holdes Vagt og Opsyn, Tyvene at hindre eller gribe og binde. Udi dette Aar er det og bragt til Veje, at her skulde holdes en særdeles Pantevogn med Heste og Kusk, som skulle udi Gade og Stræde køre og age til at tage Pant udi fra fattige Borgere og Borgersker, som ikke straks havde Middel at udgive paalagt og opkrævet Skat og Udgift. Denne Vogn er som en Rustvogn med et rødagtigt Overtække af smittet Lærred og Bur der under, og stod malet paa begge Sider og Ender med store gule Bogstaver: Pantevogn. Tilforn udi fordum Borgmesteres og Raads Tid var det saaledes: De lode dem, som Skat og Udgift manede og opkrævede, mane og kræve nogle Gange med hele Ugers Dilation og Paamindelse; dersom fattige Folk ikke havde saa lige Penge til rede, men bade om Dilation, vilde de ikke have dem overilet eller med Exekverpenge betynget, eftersom de fornam, at den tilbørlige Udgift var dem ikke saa let at bringe til Veje, men hvor de fornam Modvillighed og vidste, de havde Middel, da befalede de Underfogden og andre at udpante dem, om de ikke vilde rette for sig; dersom de da fik andet Pant, end Svendene kunde bære, da toge de en Vogn, som næst var ved Haanden og lagde Pantet paa, som med en ringe Ting kunde betales. Man lader

Digitized by Google

sig ikke gærne pante, som Middel haver, de jo søge Raad, naar de faa Dilation. Men dersom de gode gamle Fædre fornam, at fattige Borgere og Borgersker vare saa udarmede, at de kunde ikke betale Skat, da føjede de det saa, at de bleve uden Besværing og søgte at fyldestgøre deres Del af anden Byens Middel.

Denne Maade blev holden og dreven ved ordinære Tjenere, som af Fornødenhed aarlig skulde holdes, nemlig Underfogden og Byens Tjenere, som toge 2 Borgere af Naboerne til sig, der bedst vidste deres Naboers Vilkaar og gjorde Udlæg og Pant, men nu baade holdes samme Betjente, saa og til samme Handel holdes Vogn, Heste, Kusk, Stald og Husrum, paa Kost, Løn, Foder og anden Vognens Bekostning, stiger saa meget højere udi Kostbarhed over forrige slette Tider. Denne Vogn og dens Tilbehørige blev anrettet at være udi Kæmnerens Tilsyn og Forvaltning, og var Peder Tuesen første Kæmner for denne Vogn.

XIII. Kjøbenhavns Berømmelse at holde sine Præster ved given Frihed.

K. M.'s Vilje er aabenbaret af Privilegier efter Arverettens Antagelse naadigst given alle Kbnh. Indbyggere, gejstlige og verdslige, de Dato Kjøbenhavn 24 Juni 1661 Art. 12 saa lydende: Have Vi ogsaa hvis andre Privilegier, som dem af vores kære Forfædre Konger udi Danmark og os tilforn kan være givne, som ej vores Arverettighed, jura magistratus og Souverainitet er til Præjudits, hermed naadigst konfirmeret. Der har H. M. ikke forglemt sine Præster, som bevises Art. 7 udi samme Stads Privilegier[1]). Derved glæde og Præsterne sig saa saare, at H. M. ikke har givet Borgerne Frihed, at Præsterne skulle græde, deres dem at skulle forringes. Udi fordum ere Borgmestre og Raad tilligemed Byens Borgerskab blevne udi berømmelig Omtale og Amindelse optegnede, at de ikke vilde have nogen Præst, som bode i Byen hos dem, enten han var Sognepræst eller Kapellan eller Prædikant til deres Hospital, Børnehus og Pesthus, eller han var Skibspræst, ja om han end for Forseelse var afsat, som havde sat sig ned hos dem, med nogen Byens Tynge eller Redsel besværede, enten paa Hus, Gods, Kvæg eller Person, men lode sig være fornøjede, at de vilde dem udi deres Kirke eller for deres Fattige med Tjenestes Fornødenhed være villige og redebonne. Præsteenker lode de ogsaa nyde Frihed og Skaansel efter Præstens Død, og end de til betænkte dem mildelig i deres Modgang med Livshjælp, saa den

---

[1]) Se Kjøbenhavns Diplomatarium. I. 772.

Digitized by Google

gode Magistrat lod hverken Præsterne eller deres Enker faa Aarsag at protestere paa nogen Frihed, men selv kristelig lod dem finde al tilbørlig Assistens og Skaansel. Da kunde udi Byen være og bo foruden Hofprædikant og Slotspræst Præster til de 3 Sognekirker, til den Tydske, Holmens, Kristianshavns, Hospitalets, Børnehusets og Tugthus-Kirker, at her og vare 16 Skibspræster undertiden, som og alle bode her udi Byen, foruden nogle hæderlige Emeriti og Præsteenker, tilsammen over 40, og ingen af dem blev af nogen Byens Betjente nogensinde med nogen Byens Tynge besværede, men ved Magistratens Hjælp bleve alle rolige ved deres gamle Benaadning og af Fædrene efterladte Frihed. De vilde intet høre, nogen Præst skulde have Aarsag at klage over deres Kæmner eller Byfoged eller Underfoged eller Vagtmester eller Byens Tjenere. Ingen af de salige Fædre vilde have det Ord paa sig efter deres Død, at de havde været Aarsag, at nogen Præst skulde lægges under Kontribution, anderledes end hvad K. M. selv vilde paabyrde af synderlig Fornødenhed. Da var Byen ikke nær saa stor i Begreb, som den nu er, da var og ikke Byens Middel saa gode som de nu ere, da vare ikke heller paa de Tider saa rundelige Tillæg til Byens Øvrighed, saa som nu er, og endda bleve Præsterne for Byens Tynge og Udredelse forskaanede.

De, som misunde Præsterne kgl. Naade, objicere 2 Stykker, men maaske de have det tredje bag Øret, som tør være deres fornemste Scopus. 1. Der har ikke tilforn været saadan Besværing og Tids Møjsommelighed. Svar: De som dermed lade sig mærke, vide intet af Tidernes Tilstand udi Danmark. Anno 1627, 1628, 1629 var her saadan Besværlighed, som aldrig større derefter. Her laa udi Holsten og Jylland den ganske kejserlige Armé, da Fjenden [var] over 50 Tusende. Her laa i Sæland, Fyn, Skaane og Øerne ikke langt fra 40 Tusinde Danmarks Krigsfolk. Her begyndte og samme Tid de Svenske at lade sig mærke imod Danmark, at Kongen og maatte dirigere en Armé til at passe paa Svensken, hvorfor de lode sig og straks sige til Fredelighed. Borgerskabet har og tilforn været foraarsaget til større Borgervagt end nu, dog vide vi Præster ikke at være med Vagtpenge udi de Tider besværede. 2. Til at skille Præsterne ved kgl. Naade og føre dem under borgerlig Tynge, protestere Præstehadere derpaa, at Præsterne have deres Boliger hos Borgerne, som optage Byens Pladser etc. Svar: Vilde saadanne Herrens Tjeneres Misundere besinde sig, om Tynge og Udredsel proprie kan gaa af Huse eller af Handel og Næring, og de vilde saa vende

Digitized by Google

Øjnene hen til de Steder, hvor der staar mange store skønne Huse og Bygninger øde, om det er for Husenes Skyld eller fordi der er ingen Handel og Næring til Husene, de vilde og betragte, hvor mangesteds udi en By staa store vide Huse og Gaarde, som blive taxerede og solgte for ringe Pris, derimod i samme By paa belejlige Handelssteder kan staa smaa liden Huse, neppe saa stor Plads og Gaardsrum, som et Menneske vel kan vende sig paa, blive dog solgte og købte for stor Pris og mange Penge, ikke af Anseelse til Hus og Bygning, men for den gode Handel og Næring, der er paa det Sted, og store Belejlighed til Handel og Haandtering derhos. Derfor æstimeres ikke de Huse, hvor herlige de ere udi Bygning, naar der er ingen Handel og Næring hos. Dette have de gamle højlovlige Konger naadigst betænkt, at Præster sade i deres Huse og brugte ingen borgerlig Handel, men skulde tage Vare paa Tjenesten at tjene dem, de ere og blive kaldede til; at en Borger véd sig fri, naar han lægger sig om Aftnen, da véd en Præst sig ikke fri, hvor han kan blive kaldet inden Dag at betjene syge Mennesker. Derfor have og de gode gamle højlovlige Konger villet, de skulle være fri for verdslig Tynge, Tjeneste og Udredsel og vare paa deres Herres Tjeneste. Dem er og givet deres Tyende og Tjenere fri for deres Herres og Embedes Skyld. Skulle Præsterne derimod i Fredstid, naar ingen høj Fornødenhed trænger mod Fjendens Overlast, forskaanes, ti udi Krigsnød bliver hver tro Undersaat redebon for sin Herre med Liv og Gods, da maa de saa være underdanige af Henseende til deres Herre, om han det vil fordre.

Saadanne Præstehadere, som misunde Herrens Tjenere baade Guds og Kongens Naade og Mildheds givne Frihed, at Præsterne have en Lov og efter den Lov ville de at Præsterne skulle leve, da er den Lov for dem alle, de skulle ingen verdslig Handel eller borgerlig Næring med Køb og Salg bruge og ingen Prang, Indkøb eller Udkøb, som Handelsmænd drive, videre end for deres eget Huses Nytte. Den Lov ville de nok, at Præsterne skulle leve efter, Præsterne forholde sig og derefter som lydige Undersaatter baade mod Gud og Kongen.

Maaske der skulde findes mangen Præst, maatte han bruge sig som en fri Handelsmand efter sin Formue, han skulde vel overgaa mangen Borger udi Handel og gærne give Skat efter sin Handel og Brug. Men af K. M. er Præsterne en anden Lov given, som udi Landsloven alle at aabenbares er indført Lib. 3 Kap. 10: at Præsterne skulle af et Bo ingen Redsel opholde, hvad heller de bo paa Kirkens

Digitized by Google

Jord eller deres eget, om de det have. Derpaa ere og mange kgl. Benaadninger, som alle holde Præsterne fri for en Bolig. Efter den Lov ville Præstehaderne, vi skulle dø og ikke nyde Lands Lov og kgl. Naade. De gøre Forskel paa Residenser, ligesom de skulle være fri, og paa Præsternes egen Bolig, som have ingen Residens, at de deraf ikke skulle være fri, og saaledes ville forvende Landsloven. Men naar man ser Enden, saa gribe slige Folk Sagen saa an, at de Præster, som have eget Bo, skulle deraf gøre Redsel og Tynge, saa gaar det samme over dem, som bo paa Kirkens Jord. 3. Gud giver endelig Udseende, om Præstehaderne faa deres Vilje, skulde ikke gaa ud paa en Konfusion, at konfundere Guds og verdslige Love under kødelige Menneskers Affekter og gøre saa Præsterne saa ufri som nogen, der Fred og Frelse har forbrudt, at hindre deres Bønner og Forbønner, at de dem ikke med Glæde, men med Suk skulle frembære. Derimod bør det ikke ties, men til højlovlig Ihukommelse tegnes, at H. kgl. M. naadigst har betænkt Præsterne, baade der H. M. antog Kronen, saa og der han antog kgl. Arveret, at H. M. har givet og konfirmeret dem fremfarne Kongérs givne Privilegier, saa og har naadigst forbedret og givet ønskelige ny Friheder, ja endog udi dette 1668 Aar, der han var foraarsaget at lade ny Forordning udgaa om Husenes Taxering i Kjøbenhavn, at befindes, at K. M. expresse har befalet, at ikke Husene saa meget skulle konsideres til Taxering som deres Kommoditet af Pladsens Belejlighed for Handel og Næring. Hellers findes og i alle kgl. Forordninger, at Residenserne ere observerede.

Dette er ondt mærkeligt Tegn, hvad Affekter der maa være udi underdanige Tjenere, naar de søge ikkun efter Speciem og Skin, hvor de kunne vride og vende Herrens Befaling efter eget Tykke og Vilje, ofte imod Herrens Intention og Mening, sønderlig hvor der er ingen højtrængende Fornødenhed. Men det er berømmeligt, hvor de baade kunne søge Herrens tilbørlige Respekt og indlægge sig selv et udødeligt Navn kristelig at moderere alting uden Affekter udi Lemfeldighed, at ingen skal have billig Aarsag at protestere og klage, at de forurettes imod kgl. Naades givne Friheder.

XIV. Kjøbenhavns Forbedring tillige med Magistratens paa Indkomme.

Saadan kgl. Naade, som højpriselig Kong Frederik den Tredie har bevist baade Kjøbenhavns By og Magistrat, bør ikke ties men priselig omtales at være saadan Naade, som Kbhs. Øvrighed nu i dette Aar maa bekende, dens Formænd aldrig nogen saa stor at

Digitized by Google

være bevist af nogen Konge i Danmark, ti baade nyde de det, som alle deres Formænd have nydt, saa ere de og med slig stor ny kgl. Naade igen forbedrede:

H. M. naadigst har forundt dem al Indkommen og Herligheden af Roskilde Len, den halve Parten til Byen og den halve til Magistraten. Han har og forundt dem en Part af Konsumtions Udgift, som beløber sig til Præsident, Borgmestere og Raad udi dette Aar mange hundrede Rdl. Det fik ingen af deres Formænd før Belejringen. Herforuden jo videre Byen udvides, jo flere Huse der bygges, jo mere faar Magistraten, naar Borgerskab vindes. Derforuden have saa mange af dem, som have Handel paa Island, saadan stor Naade, at de have alt det Mel konsumtionsfri, som bruges til Islands Handelen, at de des lideligere og billigere igen kunde handle.

Herforuden er ingen eller faa af dem, som jo foruden deres Magistrats Embede og Indkomme have enten et andet Embede med dets Indkomme eller anden Handel og Haandtering, en Del Købmandskab af Island eller andet, en Del som Bryggere og Vinhandlere, altsammen dette af kgl. Indulgens og Naade, som og for Amterne at være Bisiddere, hvorfor de og Taknemmelighed af Lavene aarlig fornemme.

Naar de dette betænke, kunne de ikke andet end ydmyge sig, at findes saadan mild Herregiver taknemlige med Liv og Blod for slig Mildheds Gave og store Velgærninger og derimod for andre, synderlig for dem, som ere i den store Herres Tjeneste, have den kristelige Forsorg udi Eftertænkning; efterdi dem intet forringes af Frihed og Indkomme, ville de ikke heller bære Skyld for at være Tilbringere, at nogens Frihed dem skulle formindskes, eftersom det sker gemenlig efter Kristi Ord: eadem mensura[1]). Hvo der stræber efter at krænke andres Frihed, uden høj Fornødenhed, bliver selv paa Frihed krænket, og hvo sig mod sin Herre for Velgerninger beviser utaknemlig, undgaar aldrig Straf.

Det er og viselig betænkt som et ufejlbart Argument, at H. M. ikke vil, at nogen paa Frihed, som ikke strider imod kgl. Arverettighed, skal forklejnes af Kbnh. Indbyggere, gejstlige eller verdslige, at der skulde 32 Borgere udvælges, som skulle deliberere, handle og slutte om Menighedens Bedste, og er derfor af alle Emter, Lav og Haandværkere udvalgt en eller 2 efter Amternes Storlighed eller

---

[1]) Matthæi Evang. 7 Kap. 2 V.

Digitized by Google

Ringhed, saa at de kunde vide til Gavns at tale, hver sit Lavs og Haandsværks Fornødenhed.

Disse 32 Mænd raadslaa om Byens Beskaffenhed og det lade indkomme for Præsident, Borgmestere og Raad, som derpaa give deres Betænkning og Censur og lade det saa komme for H. M. til Konfirmats, om det er vigtigt og magtpaaliggende. H. M. ved ikke Byens Beskaffenhed videre, end han har af Byens Magistrat, som for sig har de 32 Mænd, der bedst vide at ramme og søge Byens Bedste.

Dersom disse 32 Mænd ville angive noget om noget Lav eller Haandværk udi Byen, saa have de straks iblandt sig en af Lavsbrødrene, som dem der udi kan underrette. Men om de ville angive noget om Præsterne, saa have de ingen iblandt dem udi deres Forsamling, som dem om Præsternes Lejlighed kan undervise, og maaske de fleste af de 32 Mænd vide aldrig nogen Præsts Vilkaar, Handel og Husholdning, men otte, naar de se en eller nogle særdeles leve overdaadig og holde Hus til Overflødighed, straks lægge de andre fattige Mænd under ens og lige Censur med dem.

Dersom nogle ere Præsterne ilde affektionerede, se de gærne, de ere under lige Kontribution mod andre Borgere fra Frihed og kgl. Naade med forbuden Handel lige med Borgeres Handel, hvoraf kgl. Tynge og Udredsel fornemlig bør at gange. Næring og Handel gør Huse og Pladser langt dyrere end Bygning og Materialia, derfor staar mangesteds Huse øde, som ingen vil leje eller købe, udi adskillige Købsteder, fordi de vide sig der ingen Handel. Saa lægger man og ikke gærne Skat paa Tjenere, som bruge ikke anden Handel end deres Tjeneste at forrette, uden Nøden trænger des haardere, eller de have Huse paa Handelspladser, hvor borgerlig Handel kunde bruges.

Byens Magistrat lader det til Syne paa deres Tjenere, de give det og tilkende paa deres Rodemestere, hvilke sidde i deres gode Handel og Næring, hver for sig, og tilforn aldrig fra Skat have været forskaanede, førend dette 1668 Aar, at Kæmneren holder dem fri, da han for dem betaler paa Byens Vegne.

Hvo nu giver Agt paa Præsternes Boliger og Huse, da ere de gemenlig paa de Steder, hvor ingen mærkelig borgerlig Handel kan falde, enten ved Kirkerne eller ved Udsiden under Voldene eller saa andensteds i smaa Stræder, og hvor de bo, bruge de ingen Handel, som deres Naboer kan være til Hinder. Efter slig Konsideration har ingen Borger Aarsag at støde sig paa kgl. Naade imod Præsterne for deres dem naadigst givne Frihed, uden de vilde tage det for Aarsag at fortryde, at Præsterne bo hos dem. Skulde nu ikke en kgl. Fristad

Digitized by Google

holde sine Præster og deres Enker saa fri hos dem at bo som tilforn efter kgl. Benaadning, da skal de ikke aleneste efterlade fremmede Nationer Forundring men og efterlade dem Spørgsmaal at disputere om.

XV. Direktorerne for Børnehuset.

Eftersom H. M. havde sønderligt Velbehag til Børnehuset at fuldbringe i Værk, har han det givet under Direktorer, og vare dette Huses første Direktores: 1. Erkebispen Dr. Hans Svane, 2. Præsident Hans Nansøn, 3. Primus Theologus Dr. Johan Vandal, 4. Borgmester Kristoffer Hansøn. Hvor det er at betænke: tilforn før Belejringen, førend H. M. antog Arveretten, vare de som nu kaldes Direktores tilforn kaldede Inspektores og var deres Orden denne: 1. Bispen, 2. Primus Theologus, 3. Første Borgmester, 4. Anden Borgmester; da vidste de intet af Erkebisp eller Præsident. Af Direktorerne døde først Præsident Hans Nansøn, men Borgmester Kristoffer Hansøn frivillig resignerede emeritus, da vare dette 1668 Aar Direktores: 1. Erkebispen Dr. Hans Svane, 2. Præsident Dr. Peter Bullich, 3. Primus Theologus Dr. Johan Vandal, 4. Borgmester Peder Pedersøn. Der Erkebispen døde i dette Aar, blev Præsidenten Dr. Peter Bullich af H. M. paalagt at drage Omsorg for Børnehuset udi Erkebispens Sted, hvorfor han og straks paa Konventhuset, det første Direktorerne samledes, satte sig for Bordende, der som Erkebispen og hans Formænd som øverste Hovedmænd for de Fattige plejede at sidde udi Konventhuset. Der Præsidenten ascenderede, var ingen Biskop, men siden blev Dr. Johan Vandal Biskop, og blev ved det Sæde, som Primus Theologus af fordum beholdt udi Konventhuset, men Præsidenten blev ved det øverste Sæde, som Erkebispen og forrige Bisper plejede at besidde.

Der Erkebispen bekom sin Titel og øverste Borgmester blev Præsident, blev og Titlerne forandrede, ti tilforn kaldtes de Inspektores, men siden bleve de af K. M. titulerede Direktores og tog saa Inspektores under sig, eftersom de hellers havde megen Forhindring udi særdeles kgl. og Byens Bestillinger, saa at der og fornødenlig gjordes Inspektor Behov. Præsident Hans Nansøn blev altid ved sit Sæde paa Konventhuset; det samme han havde, der han kaldtes Borgmester, det samme beholdt han Præsident indtil hans Dødsdag, og Primus Theologus beholdt altid sit Sæde som hans Formænd for ham, saa længe Præsident Hans Nansøn levede, men efter Erkebispens Død gjorde Præsident Dr. Peter Bullich Forandring derpaa.

Hr. Præsident Bullich har og Ihukommelse udi dette 1668 Aar til Nyaarsdag, derfor at der blev gjort Undersked og Respekt imellem

Digitized by Google

Raadstuesvende og Byens Svende, som opvarte Byfogden, saa at deres Tjenere skal kaldes Herrernes Tjenere, men Byfogdens Tjenere efter gammel Titel kaldes Bysvende. Samme Aar til underskedlig Kendelse blev givet de Svende, som Præsident og Borgmestere skulle opvarte, ny Æresklædning af rødt Klæde med Stadens Vaaben paa den ene Arm og med ny graa Hatte og Stadens Liberi.

Paa Juleaften den 24. December 1668 blev paa Raadhusdøren ved Herrernes Tjenere opslagen Præsidentens, Borgmesteres og Raads Taxt paa Brød, hvorledes Bagerne skulle sælge Brød og paa hvad Kvantitet hver Sort skulde bages, nemlig et Hvedebrød skulde veje 13 Lod og 3 Hvedebrød [sælges] for 1 ß. Et Skonroggen[1]), som er Rugkavringer, 3 for 1 ß, skulde hver veje 16 Lod. Grovbrød for en ß skulde veje 1 ℔ og 8 Lod, men denne Taxt sad ikke længe opslagen paa Raadhusdøren. Samme Tid blev opslaget et Forbud ved Præsident, Borgmestere og Raad, at ingen maatte gaa med Rummelpotte, ikke heller med Julebukken eller med noget usømmeligt haanligt Spil, hvilket og paa alle Hjørner i Byen blev opslaaet, og blev skikkelig holdt udi disse Juledage, at letfærdige Viser og Rummelpotte, som og det samme gamle Aberi og Spøgelse med Julebuk og letfærdigt Spil blev ikke hørt nogen Aften som i forrige Tider om Julehøjtiden. Gud give hellers Naade, at mange grove Synder saa vel med Lempe og god Føje maatte afskaffes.

I dette 1668 Aar sprang 5 Kvindespersoner, som for Horeri og Letfærdighed udi Børnehuset vare inddømte, ud ad et Vindue paa det øverste Loft lige ned paa Stenene ud paa Gaden; de brugte ikke Reb eller nogen Ting at liste sig og vinde sig ned med, men sprang ret lige »budt« ned ud ad Vinduet paa Gaden, som var brolagt med Stene. De 3 Kvindfolk kom uskadte bort, men de 2 bleve liggende paa Stedet, den ene blev Laaret sønderbrudt paa, den ene blev Benet sønderslaget paa, den ene døde under Bartskærens Haand, men den anden blev lægt og kom til Pas igen.

XVI. Kommercie og Byens Græsgang.

Udi dette Aar blev handlet, efter Angivende, at anrette et Kommercekollegium til den Ende, at Kommerce og Handel skulde her i Byen, ligesaavel som andre Steder, komme udi Flor, eftersom Kbnh. er slig en belejlig Stad dertil, som ikke belejligere er udi Evropa. Thi her er paa alle Sider til øster og vester aabenbar Søfart, at Kbnh. ligger som midt imellem Østersøen og Vestersøen,

---

[1]) Sigtebrød.

Digitized by Google

at hvo fra alle de Østerstæder, fra Sverig, fra Lifland, Danzig, Prøjsen og alle Købsteder der udi, som og Lybæk, Rostok, Wismar, Stetin, Stralsund, Gulland, Bornholm etc., som vil ud ad Vesterseen til Norge, Holland, England, Skotland, Spanien eller længer hen ad Indien og andre udenlands Steder, maa alle herom Kbnh. forbi, saa og alle, som vil fra Vesterseen, fra Jylland, Holsten, Holland, Hamborg, Norge, England, Skotland, Spanien og andre Steder herhen ud ad Østerseen til Lybæk og de pommerske Steder, til Sverig og svenske Steder, til Lifland, Kurland, Danzig, Prøjsen og de andre, maa i lige Maade alt omkring Kbnh.; saa er her og for Kbnh. saadan sikker Havn baade Vinter og Sommer, at man moxen i al Verden ikke kan vide og finde en sikrere og bedre, baade af Storlighed og Stilhed, hvorfor og hver, som agter Lejligheden og Byens belejlige Vilkaar og er forsøgt paa andre fremmede Steder, hvor Kommercen florerer, kan ikke andet end bekende, at denne Stad er af Bekvemmelighed noksom belejlig til Kommercie og Handel. Saa vide de og bedst at være Angivere og Tilbringere, som agte og forstaa Omstændigheden, som udkræves til at statuminere Kommercekollegium; kunde det komme til Effekt, var det ønskeligt.

Udi dette 1668 Aar er udi Sverig til Stokholm holdt en almindelig Rigsdag af alle Stænderne. Da skal være sluttet blandt andet, at Landskrone, som er en Købsted i Skaane, skal være en fri Rigsstad udi Sverig med stor Frihed for alle, som der ville bygge og bo. I lige Maade blev det spargeret, at der skulde udi Rigsdagen til Stokholm samme 1668 Aar være sluttet, at den Insel Hven, som ligger lige ud for Landskrone, skulde være en fri Insel for alle, som der vilde bygge og have fri Religionsøvelse der sammesteds. Hvorledes det vil løbe af, vil Tiden give, der har dog længe tilforn været talet derom.

Iblandt enfoldige ere adskillige Disputatser og Meninger derom. Nogle mene, det er gjort Kbnh. til Æmulation, nogle tør tænke, at de ville se det, førend de ville tro det, at om saa sker, der kommer til Landskrone en stor Konflux, og om end Hven blev al fuld besat, at det da skulde være Kbnh. til Hinder eller Skade, men Kbnh. ved god Medfart, næst Guds Hjælp, at betage baade Landskrone og Hven Herligheds Fuldkommenhed, omendskønt meget paa Landskrone og Hven bliver anvendt. Ration lægge de dertil: 1) Hvor Kongen residerer, kan altid være større Fart og Handel, end hvor en stor Stapel skal først begynde udi et Kongerige langt fra kgl. Residens og af en fremmed Herres Strømme paa alle Sider indelukket, hvorfor

Digitized by Google

de før maa bukke end[1]) de til deres Hjem kan indkomme. 2. Uden Tilførsel fra fremmede Steder kunne de to Steder intet holdes, om de bleve folkerige, fordi Skaane, Halland, Bleking, Sverig har ikke mere Sæd aarlig til Indkomme end de kunne holde nødtørftig Krigsfolk og Landfolk, foruden Landgilde og Kroneskat. Saa kan da ikke Tilførsel komme, uden det skal igennem danske Strømme. Men Kbnhs. Kommoditeter ere saa gode, naar Gud giver Velsignelse og Landene fri, at Kongens egne Lande kunne forsyne Kbnh. med Proviant og Fetallie til Nødtørftighed fra Sæland, Fyn, Laaland, Øerne, Jylland og Holsten, og ikke engang komme nær fremmede Grænser, som det nogenlunde skulle vide, langt mindre det forhindre, at ingen kan komme til at sætte Accise og Told paa de Vare, som af Landene Kron Danmark tilhørende fornødenlig skal til Kbnh., uden alene Kongen af Danmark. Saa kan den Stad og Sted aldrig komme til Friheds Fuldkommenhed, som for en anden maa stryge, førend den sine Vare kan indbringe uden Ank og Fortrydelse, derimod har Kbnh. den Frihed: Naar noget Skib løber ud fra nogen Sted som vil til Kbnh., da har det ikke fornødent, naar Gud giver god Vind, Lykke og holden Rejse, at komme under noget Toldsted uden Danmark tilhørende, førend de komme ind for Kbnh., og kan ikke heller hindres, saa længe Gud giver Kron Danmark Velstand og dersom det behager Gud at give Danmark Magt og Middel, da kan Danmark ved Guds Bistand hindre Farten til Landskrone og Hven, at ikke et Skib kan komme dertil, førend det faar fornøjet Kron Danmark.

Havnen maa være for Landskrone som den er, men aldrig bliver den som Kbnhs. Havn, i hvormeget derpaa hellers kan anvendes. Saa er og en fri Stad intet at æstimeres af Indførsel, om mange Folk der kunde bo og meget dertil føres, med mindre der kan være Aftog og Udførsel, at Købmanden kan bringe sine Vare om og faa Kontentement, enten bar eller vis Kredit.

Den Udførsel og Aftog, som en fri Rigsstad behøver, erstatter og supplerer intet Skaane eller Sverig, her vil og ikke Kabspenge stoppe Handelen, synderlig efterdi der bliver ingen Hofholdning og Hofstat, som en stor Del afnemmer og fordrer til Fornødenhed. Derimod tager Kbnh. et præ og Formon[2]), som har ikke aleneste Sæland men alle Kronens Provinser og Lande, som hente deres fornødne Varer fra Kbnh. og have deres bedste Handel paa Kbnh., den med os have andre tydske Stæder, som korrespondere, at hjælpes af Kbnh.s

---

[1]) ɔ: maa bukke førend. [2]) Fortrin.

Digitized by Google

Fart paa Island. Derfor gaar de enfoldiges Spaadom ud derpaa, at Kbnh. bliver ved Guds Bistand Kbnh. og ved kgl. Assistens at fremmes og forbedres udi Frihed. Men dersom Landskrone gøres fri af Æmulation til at svække Kbnh. og ikke af Fornødenhed, er Gud retfærdig, der véd bedst at vende Bladet, men Kbnh. er gjort til fri Rigsstad til Stapel og Handel af Fornødenhed, at den skal være det hele Lands og den ganske Krones Styrke, hvorfra andre Landsens Steder skulle have at søge Fornødenhed. Saa haver ogsaa Gud udi Naturen saa funderet og plantet den, at den kan være en herlig Rigs- og Stapelstad med alle Handel og Vandel til Lands og Vands, som til en Stapelstad udkræves. Der er og herlig Lejlighed til Kbnh. med Græsgang for Byens Kvæg, hvilket er en stor Fordel for en Købsted. Af Begyndelsen havde Kbnh. ingen fri Græsgang, men maatte leje til dens Kvæg af Naboer, Bønderne som næst laa Byen. Da var Kbnh. ingen Købsted, men nogle Fiskerlejer med smaa Huse og Hytter for Fiskere under de papistiske Bisper, som begyndte først at bygge paa et Slot der ved Fiskerlejen, som siden der efter blev forbedret af Kongerne. Omsider gjorde Kongen Handel og Mageskifte med Erkebispen, at Kongen fik Kbnh. og gjorde en Købsted deraf og gav den Købstedsfrihed. Og i de Tider holdt Kongen Hus og Hof paa Kalundborg Slot.

Der Kbnh. kom under Kongerne, tiltog den meget lykkelig og blev en stor Stad, saa at Kongerne fik Lyst der paa Slottet at residere. Da gav Kongen Kbnhs. Indbyggere en skøn Landsby, som laa næst Kbnh., med al tilhørende Mark, Ager og Eng rundt om Byen til Græsgang for deres Kvæg, Borgmestre og Raad for Øvrigheds Bestilling fik en Part til at indhegne for dem selv til Sæd og Hø at høste deraf, Bryggerne og Vognmændene fik og en særdeles Plads, at de til Kongens og Byens Nytte skulde være rede med deres Heste og Vogne. Det øvrige af Marken skulde være for Byens Kvæg til Græsgang, undtagen nok en særdeles Plads, som Byens Kæmner bekom for sig og Efterkommerne for deres Umage med Kæmners Bestilling.

Af den Rod og Grund finde vi ingen anden Forordning om Græsgang for Kbnhs. Indbyggere, end for andre Købsteder og Landsaatter om deres Græsgang til deres Byer.

Det befindes en algemen Vedtægt som en bestandig Lov, at hver, som har selv Eje eller fæster sin Livstid paa Ejendom i en By, da have de fri Græsgang for deres Kvæg, saa vidt deres By tilhører, men de som ere Husmænd og Indsiddere og sidde for aarlig

Digitized by Google

Leje at flytte, naar dem lyster eller naar de udsiges, de skal betale Græsgangspenge for saa meget Kvæg, som de have. Uden Tvivl skal den samme Lov være for Kbnh., indtil den Korrupt er kommen i Vane, at Kæmneren ikke aleneste har fordret Græspenge af Husfolk og Hyrlinge, men omsider fordristet sig at begære af Indbyggerne, som selv havde deres Eje- og Købejord baade inden og uden Byen, men hvo som vidste deres Ret, har rettet sig derefter. Og i alle Byer ere altid Præsterne friholdne for deres Kvæg, sønderlig naar de enten havde Residens eller deres egen Eje- og Købejord. Og ikke troligt, at nogen Præst i Kbnh. af nogen Kæmner skal udi Regnskab være indført at have givet Græsgangspenge, som dog kunde have en Ko eller to og et Par Heste paa Marken.

Udi dette 1668 Aar har Byens Kæmner paafundet saadan en listig Invention at konfundere original fundamental Lov og Skik og lægge dem, som over 30 Aar have haft deres Kvæg paa Marken, der selv have ejet Hus og Jord uden og inden Byen, under Tynge lige ved dem, som havde ingen Eje der inde. Han lod alle Stadsportene lukke, at intet Kvæg maatte komme ud, førend de fik hans Seddel, og paa det ingen skulde vide, hvor højt det kunde opløbe, uden saa vidt han selv vilde, lod han tage Sedlerne til sig igien, strax de bleve fremviste i Porten af dem, som skulde have deres Kvæg ud ad Marken paa Græs.

Alle hans Formænd have den Ære og Berømmelse, at de ikke vilde have den Eftertale, at de vilde betage nogen Præst den Frihed, som ham tilforn har været indulgeret, men denne har tænkt at indlægge sig det Navn, at han har trængt andre fra deres fundamentale Frihed, under Prætext til Byens Nytte, men maaske mere til hans egen Fordel. Han tog 3 ß af hver Ko, førend den maatte komme ud ad Porten, maaske de 2 ß kom til hans egen Brug.

Det sker ofte, at naar nogen faar ringe Befaling, bringe de den for vidt ad andre til Besværing, som de véd ikke burde besværes, og ofte under et Skin gør det, som aldrig er Magistratens Vilje, at de skulle saaledes gøre og foraarsage Eftertale.

XVII. Fortifikations Fortsættelse.

Til Fortifikationen i dette 1668 Aar behøvedes store Middel; da bleve alle Huse i Kbnh. paa ny taxerede, og var kgl. Befaling, at Husene skulde taxeres efter Belejlighed for Handel og Næring, efter Kældre og Skur, Udbygning og Boder under Vinduerne, som bleve lejede bort, og andre slige Kommoditeter, og da af hver 100 Rdl. skulde gives 5 Rdl. udi dette Aar til 5 Terminer at udgive,

Digitized by Google

nemlig i Maj, Juni, Juli, August, September. Disse komme til Fortifikationsværk, og blev sagt, at denne Taxt paa Kbnhs. Huse skulde opløbe dette Aar 25000 Rdl.

Og blev i dette Aar saadant et Stykke Arbejde og Værk gjort paa Fortifikationen, som fast alle sig over maa forundre, dog det voldte al den gode Direktion og Tilsyn, at det gik saa fort.

Der blev begyndt straks in Aprili at arbejde fra Kammen ved Vesterport indtil Nørreport, dog ikke fuldfærdiget, af Aarsag de hastede med det Arbejde udenfor Kristianshavn paa Amager, og blev i dette Aar forarbejdet fra Amagerport hen langt udi Stranden mod det Værk, som svarer derimod fra Vesterport udenfor Kbnh. Og blev dette Værk paa Amager ført saa langt ud i Stranden mod Kongens Bryggers, at Soldaterne fra det første de toge Jorden, de førte paa Hjulbaaren, indtil de lagde den af, havde med den at løbe over 500 Skridt, og førend de kunde faa Jorden i Stranden stille liggende, at den ikke af Vand og Strøm skulde bortdrives, maatte der lægges Fasciner og Knipper af Risfold uden for hverandre mod Vandet og Jord og Sten der imellem, førend de fik det stadigt. Direktørernes og Inspektørernes Forsynlighed var her meget at berømme, hellers havde Arbejdet ikke gaaet saa fort.

Direktorerne for dette Værk vare Feltherren ædle velbaarne Herre Hr. Hans Schack, dernæst Stadskommendant ædle velbaarne Hr. Frederik von Ahlefeld, saa og Generalmajor Henrik Rüse, som og Vicekommendant ædle velbaarne Oberst Niels Rosenkrands, som og mest opvartede Direktionen, fordi de andre gode Herrer fik kgl. Kommission til Norge og til Jylland, Fæstningerne der udi at bese og Fortifikationen derudi at dirigere. Inspektores og Tilsynsmænd over dem som arbejdede vare Oberstløjtnanter, Majorer, Kaptejner, Løjtnanter og Fændrikker, hver efter sin Kondition over sit Regiment og Kompagni. Exekverere, som skulde holde Soldaterne udi Arbejde og Skikkelighed, vare Sergenter, Korporaler, Gefrejdere, hver for sit Korporalskab. Herforuden vare forordnede Rodemestre for hver Rode, og vare de 6 Soldater til hver Rode, som var i Breden 8 Alen, i Længden ogsaa 8 Alen og en Alen dyb. Rodemestrene skulde hakke løs og læsse paa Børen med en af Soldaterne, de andre skulde føre fra og trille bort. Vel havde hver sit Instrument at passe paa, en Hakke, en anden Spade og Skuffe, den anden Bør, den fjerde Brædde og Planke, saa havde dog Rodemesteren dertil at svare og gøre Regnskab og derfor af de andre at tage Rigtighed. Rodemestrene skulde tage og give fra sig hver Aften Maal paa Roden, som endelig

Digitized by Google

hver Dag skulde opgraves og bortføres; kunde de ikke gøre det om Dagen, saa maatte de tage Aftnen til. Derfor, efterdi de fornam ingen Licens og Efterladenhed, vare de des flittigere ved Arbejde og fik deres Dagværk færdigt i rette Tid ved lys Dag. Og vare end mange af Soldaterne, sønderlig de, som havde deres Gang hos godt Folk i Byen, som behøvede deres Arbejde og fandt Troskab hos dem, saa ivrige og flittige, at de fik ofte deres Dagværk færdigt om Dagen Klokken kunde være et eller to, men da toge de Morgenstunden des tidligere til Arbejde.

Rodemesteren for hver Rode dispenserede med hans Soldater, som han selv var flittig til; hvor de havde let og stakket Løb at løbe med Hjulbøren fra den Sted, de toge Jorden, til den Sted, som de den skulde lægge, undertiden satte han en paa Vejen at tage mod den første, som trillede, undertiden satte han 2 ud, ligesom Løb og Gang var lang og stakket til, men paa Amager for Kristianshavn, hvor de havde disse lange Gange, vare de 12 om en Rode og da stod ikkun en i Graven at hakke løs og læsse paa og føre Hjulbøren op af Graven paa Vejen til den, som den der at tage var forordnet, og da vare de 11 efter hverandre, som den ene efter den anden borttog og videre bortførte, og var alting saa vel ordineret, at de skulde ikke være Aarsag til Hinder eller Ophold, saa længe Gud gav Middel.

Efter Lejligheden gav Gud timeligt Vejrlig ikke med for megen synderlig Regn; dog det regnede meget, saa faldt alligevel mest Regn om Natten og om Dagen var det Tørre, saa at Regnen var tjenlig for den haarde Ler og Bund at hakke udi, at den ikke af Vind og Tørre blev bunden, at der var ganske faa Dage, saa der ikke blev arbejdet til Ende Dagen ud.

Paa det Fasciner og Risknipler skulde være til rede, holdt de Soldater udi tilforordnede Skove, den hele Sommer ud, saa skar Ris og Stængler dertil af El og Hassel og bandt dem i Knipper, saa var forordnet store Pramme med Skibsfolk, som toge disse Fasciner og Knipper ind og førte dem til Værket, at de altid havde gemenlig 2 store pramfulde Risknipper i Behold, naar de brugte de andre, som før vare indbragte. Eftersom Steden var dyb og sid, hvor de skulde grave, at Vand havde Tilløb, maatte de have Middel til at bringe Vandet bort, at det ikke skulde hindre Værket, og ved Grøfter udi Graven, hvor de skulde arbejde, kunde de ikke faa Udløb for Vandet, fordi Stranden paa begge Sider og Ender var langt højere oven til med Vand end som Graven og Værket var indentil. Derfor blev

Digitized by Google

forordnet konstige Vandmøller, som udmalte Vandet fra dem, som arbejdede og grove. Der var 7 Vandmøller gjorte at drives om med Heste; til hver Mølle var forordnet 6 Heste, et Par paa engang gik 2 Timer tillige, og var saa 3 Skifter til hver Mølle, og gik de Nat og Dag og ikke en Time stod stille. Var saa Heste til de 7 Møller Nat og Dag at omdreje 48 Heste, som vare baade føre, stærke og store, og til hver Mølle vare baade Kuske og Svende, som Møllen skulde regere og holde ved lige.

De 3 Møller stode foran, som der var gravet dybest, og var en dyb Grøft for Tilløb til hver Mølle, siden oven for var højere, eftersom Udløb kunde stilles til Stranden ud med Siden af Graven, der stod 4 Vandmøller og kastede Vandet ud ad Stranden, de 3 første Møller kastede op til de 4 og det de fire kastede op gik ad Stranden. Derforuden vare 2 Haandmøller, som Soldaterne dreve omkring Nat og Dag, disse vare satte udi Grøfterne og Sigene udi Graven, som de arbejdede, hvor de ikke kunde bruge de store Heste-Vandmøller. Til disse to Haandmøller, som kaldtes Snedkere, vare 12 Mænd forordnede, som skiftedes til Arbejde uden Ophold Dag og Nat, over dem for Tilsyn var en Underofficer.

Alle Møllerne maatte altid gaa, end naar Soldaterne kunde ikke arbejde, saa maatte dog Møllerne gaa og holde Vandet ude, hellers havde de ikke kommet til rette dermed, om de med Møllerne havde hvilet, hvoraf det er at slutte, hvilken en Dyb, Gravene maa have, naar de blive færdige.

Og paa det alting baade skulde være rede, saa og udi god Behold og Forraad til at tage nyt Værktøj og Materiel, saasnart et andet gik sønder eller var kommet til Skade, var forordnet Smede og Smedier med 12 Svende daglig, som idelig arbejdede, baade at færdige det gamle og gøre ny Materialier af Hakker, Spader, Skuffer, Stænger, Bolte, Vegre[1]), Hamre til at flække de store Stene, som i Graven vare, og Redskab af Jærn til Vandmøllen og anden Fornødenhed.

Over alt var en Materialmester, som alle Materialier skulde have i Opvartning, forvare og gæmme, at antvorde dem som vare fordærvede og sønder til Mestrene dem at fly til rette og forvare de ny gjorte, indtil de behøvedes, som og Stene, Bræder og Pæle, Tømmer, Træ, Skafter og andet, hvad fornøden gjordes.

---

[1]) Kiler.

Digitized by Google

Her var og Tømmermænd idelig i Arbejde, som passede paa Stillinger og Værk at gøre og holde ved lige, som og Huggere og Hjulmænd, saa at her intet skulde mangle. Herforuden vare Byens Hjulmænd og Smede anbefalede for Betaling at gøre først Udredning med Hjulbøre og andet tilhørende, hellers kunde de, som arbejdede paa Værket, ikke baade skaffe alle Materialier af ny og holde dem ved lige, og vare de, som Værket dirigerede, dermed saa forsynlige, at de om Vintren lode arbejde, hvad til Foraaret og Sommeren gjordes fornøden.

Soldaterne, som arbejdede, vare baade af de gevorbne Garnisonssoldater af Kbnh., fra Kronborg, Laaland og Fyn, som og Bøndersoldater af Sæland, hvilke Bønderne havde udgjort og udmonteret baade med Klæder, Gevær og Penge, indtil de kom i Arbejde, siden fik de Kommisbrød daglig og Penge derforuden, hvilke Købstederne maatte kontribuere af deres Huse til Grundskat. Her var det og klogelig betænkt, at hver fem Bønder, som havde hele Gaarde, skaffede en Soldat, hvilken de lejede for Penge, og dermed gik ingen Udskrivning paa Bøndernes Sønner og Tjenestekarle som tilforn; da skulde Kaptejnen og Ridefogden moxen en hel Vinter være om at udskrive og udtage fra Bønderne hvilke de vilde, maaske det gavnede hver af dem en fed Steg i deres Køkken, hvilken de nu miste. Og holdes den Skik: naar nogen af disse Bøndersoldater dør eller bortløber, saa skaffe Bønderne en anden igen, men hvilke Bønder, som ikke ville leje, der udskrives, som de dog skulle udrede, lige saa fuldt som de lejede fremmede. De, som varede paa Arbejdet her paa Fortifikationen af Kbnh., Sæland, Laaland, Fyn, vare beregnede tilsammen henved 3500, og kunde de arbejde i dette 1668 Aar til hen langt efter Martini, fordi der var ingen Frost førend 8 Dage for Jul, da var ikkun 2 Nætter Frost, som dog straks tøde op, at her var ikke Frost at regne førend lige Nyaarsaften, da lagde Frosten til, som kontinuerede ganske Januarii Maaned ud med idelig Frost og lidt Sne.

Efter slig Lejlighed er saadan et Værk forarbejdet, som alle, det ser og eftertænke, maa sig over forundre. Den barmhjertige Gud var og dette Værk saa beforderlig, at han baade gav Vejrlig dertil saa og gav sund Luft og Helbred, at iblandt dette mangfoldige Folk, som vare forsamlede, blev ingen smitsom Syge eller Usundhed, hvilket var Værket mest forsætteligt af Guds milde Forsyn.

XVIII. Vesterport, den gamle og den ny.

Udi dette 1668 Aar er nedbrudt alle de Stene og Mur, som var over gamle Vesterport udi Rundelen lige for den gamle Kam.

Digitized by Google

Hvor det var betænkeligt at se paa Muren, som Soldaterne hugge ned med Hakker udi den Lemfældighed, at de skulde sparet Stenene, at de ikke skulde brække dem, da kunde de ikke med stor Møje slide Stenene fra Kalken og snarere maatte hugge Stenene sønder end de kunde brække Kalken, som de vare murede med, hvorfor de, som denne Port havde muret og Kalken ladet forarbejde, bekom en tilbørlig Ihukommelse, der deres Ben hvile udi Graven. Og hvo dette observerede, ønsker at alt det, som blev i disse Tider muret, blev med slig lige Flid og Arbejde fuldfærdiget. Et Stykke er her foruden det, som tilforn udi den Bog, som kaldes Lejers Dagværk, er antegnet, at observere: Denne gamle Vesterport, saa vidt de hugne Stene med al Krigsmunitions Udhugning, som og højlovlig Kong Kristian 4ti Effigies der iblandt lige over Porten stod udhuggen med det skønne Spir ovenover, vare berøgtede, at disse skønne store Stene, hvorudi den anselige Udhugning blev siden udhuggen, skulle været komne fra Kalmar udi Sverig straks efter den svenske Kalmarkrig anno 1613 og til Triumf opsatte og udhugne for Vesterport med Kongens Effigie straks oven over Porten, hvorfor baade danske og svenske Folk, som dette havde hørt og spurgt, vare udi Meningen, at de svenske Herrer, som dirigerede Belejringen uden Vesterport 1658, af samme Aarsag vare saa alvorlige at beskyde Vesterport, hvorpaa de og med deres Kanonskud gjorde stor Skade, at vi belejrede om Nattetide maatte selv tage Spiret ned og svale Fjendens Harm, paa det Stene og Splinter af Spiret, som bleve afskudte, skulde ikke skade og skænde vore egne Folk, som paa denne Post oppassede. Hvorom det styrkede vor Tro, at Kongen af Sverig var saa ivrig at sprenge de to herlige gamle kgl. Slotte Kalundborg og Dragsholm, hvor Kongen af Sverig og siden den svenske Feltherre sade fangne udi fordum. Men Kongens Effigies blev siddende ret lige midt over Porten, dog (det vi forundre os over, som det saa og observerede), at hvor nær og vidt omkring de paa Porten skøde og gjorde Skade, saa havde de dog ikke ramt Kongens Effigies, men det blev lige saa helt og fuldkomment, som det først blev opsat, nu i dette 1668 Aar nedtaget og igen over den ny Port opsat, som det endnu kendes og staar til berømmelig Amindelse. Der omkring paa samme ny Port staa de samme Stene med Munitionens Udhugning, som højlovlig Kong Kristian 4tus brugte udi Kalmars Krig 1611, 1612, endnu til Syne, dog nogle udi Kjøbenhavns Belejring 1658 forskudt og igen ved Stenhuggerens Flid flikkede og fornyede og mangesteds forbedrede.

Digitized by Google

Denne Kbnhs. grundmurede ny Vesterport er udi dette 1668 Aar baade begyndt og fuldendt med Mur og Hvælving over og noget videre op i Vejret med de hugne Stene ud til Marken, som og den Vandhvælving her indenfor Porten tilligemed den ny Qvartegal[1]) strax inden Porten, som og den lange Vandhvælving, der er ganske igennem Volden lige ud for Studiestræde, som var et meget kostbart Arbejde. Først havde de udi forgangen Aar opkastet Volden udi fuld Højde lige med begge Sider mod Studiestræde, siden udi dette Foraar have Soldaterne opkastet den ganske Part af Volden og ført det bort indtil den faste Grund, som kunde agtes tryg at bygge paa, saa have de lagt saadan en Grund med Kampesten, at den ikke haabes at kan gaa Fejl paa, og siden paa den store Kampe-Grund opmuret Hvælvingen med gamle haarde Mursten, Kalk og Cement, som den nu staar tilsyne. Hvorledes videre dermed handles, opskrives udi efterfølgende Traktat, om Gud sparer Livet.

Denne Bygning, nemlig Porten, Hvælvingen og Qvartegalen havde 4 af Byens Murmestere fortinget at gøre færdige, deres Navne til Erindring ere disse: Jens Madsen, som bærer Navn for at være Kongens Murmester, Peder Rasmussen, Klavs Hess[2]). De vare saa forenede ved skriftlig Kontrakt, at de skulde have den gamle Løngport, som var grundmuret fra Kongens Stald lige ved Slottet hen ud over Stranden og paa Volden ved Vandkonsten og var takt med Tagsten, og havde den saadan Grund af store Kampesten, at det var at undre. Til Gulv over løs Fylding inden udi var et ganske Cementgulv, saa langt som Løngangen var, og laa dette Gulv saa fast, at mangesteds under Gulvet var Fyldingen ganske sunken fra, dog var dette Cementgulv ikke sunket paa en Sten, i hvor ofte K. M. derover med store Vogne og Heste havde faret og hvor hardt der over kunde været rumlet, sønderlig af de store Stykker, som der inde laa paa Gulvet i Løngangen og saa idelig fyrede udi Stormens Tid, at endog, der de nedbrød Løngangen og optoge Grunden, da kunde de næppe hugge en Sten hel fra Kalken og fra andre Sten, hvilket vi saa for vore Øjne med stor Forundring.

Denne Løngangs Mur og Stene skulde Murmestrene tage udi Betaling og igen selv skaffe al Fornødenhed til Porten paa en forsagt Summa Penge, og blev denne herlige Løngang nedbrudt udi dette 1668 Aar, undtagen for deres Boliger, som derved bode, som vare 5 Mænd; de handlede med Murmestrene om Sten og Mur, saa vidt

[1]) Corps de guarde, Vagthus.

[2]) Den fjerdes Navn staar blank.

Digitized by Google

hver deres Plads, for Betaling, eftersom de bedst kunde forenes om visse Penge. De beholdt saa vidt for deres Huse og gjorde sig det saa nyttigt, som de bedst kunde og vilde. Men alt andet af Løngangen lod Murmestrene selv nedbryde og henføre til Hjælp til Vesterport og Vandhvælvingerne. Udi April 1668 begyndte de at grave Volden op til Vandhvælvingen mod Studiestræde og den 1. Maj kom de til at lægge Grunden og Muren paa Hvælvingen og inden Mikaelis fik de den færdig. Den 1. Junii lagde de først Grunden til den ny Vesterport, 4 sælandske Alen tyk, og kontinuerede saa, at de fik den færdig saa vidt tillige med Hvælvingen og Qvartegalen inden Porten, og saa blev den gamle Vesterport samme Aar baade nedbrudt og igen med Jord og Volde opfyldt.

XIX. Rettersted flyttet. Kammen uden Vesterport.

I dette 1668 Aar den 14. April blev det Rettersted, som stod paa Hallandsaas, og det Rettersted, som stod paa Nytorv, flyttede solenniter. Det ene blev sat udenfor Kastellet mod Østerport, det andet blev sat ude paa Amager, derpaa udgik kgl. Befaling og Ordre. Dermed havde det sig saaledes: Generalmajor Henrik Rüse, som var Oberst over Ingeniørværk og Fortifikation, havde ladet opsætte (troligt efter kgl. Vilje) paa den Sted, som gamle Østerport og Vold vare tilforn udi fordum Tid, udenfor de Huse og Gaarde, som fornemme Adelsmænd fordum have tilhørt, og kaldes nu Stedet Hallandsaas, et stort Rettersted gjort efter hollandsk Manér; det var en Gren og Galge til Tyve og Misdædere at ophænge udi, og paa samme Galge var en Vippe til at ophæve dem, som sig havde forsét, og naar de vare højest oppe, da lode de dem i en Hast falde ned igen, og var derhos en Hidse og Vinde, hvormed de hidsede og vandt dem op, som skulde staa deres Ret. Dette Rettersted var anselig med rød Farve anstrøget og farvet fra øverst til nederst, baade Stige og Trappe og Vinde, som derhos vare. Der det ikke behagede H. M., at det skulde paa den Sted staa, gav han Befaling til Byfogden, at det skulde flyttes.

Byfogden underdanigst parerer og gør sit Embede paa den samme Maade og Manér som hans Formænd før ham, naar Retterstedet enten skulde flyttes eller bygges. Paa Rettens Vegne tilholder han Tømmermænds Lavet paa den 14. Dag Aprilis 1668 at samles, og som det af Arilds Tid altid har været Skik i Danmark, det ganske Lav med Mestre og Svende at flytte Retterstedet. Da komme de alle tilsammen med Pibe og Tromme, som i Proces, hver med sin Økse, Sav, Navr og hvad dertil fornøden blev eragtet. Byfogden

Digitized by Google

kommer for dem som en Oberst. Byens Kæmner og Underfogden gaa med i Troppen som deres Løjtnanter og Anførere, saa kommer Oldermand og Bisiddere for Lavet, siden Mestre, og Svende gribe saa til og tage fat paa Retterstedet, i en Hast og meget gesvindt faa det ned og lægge det paa Vogne, af Byen dertil forordnede, og føre det did, hvor de igen i en Hast oprejste det, som var udenfor Kastellet mod Østerport, som det endnu staar tilsyne. Der dette var forrettet, blev Lavet af Byen tilskikket ½ Læst Rostokker Øl, hvormed de siden holdt sig lystige.

Anden Juledag ad Aften udi dette 1668 Aar imellem 6 og 7 brast den store Kam ud, som var gjort uden Vesterport i Graven til at holde det ferske Vand, og var samme Dag og Aften et meget stille Vejr og tynd Is paa Vandet, saa at der var ingen Skyl eller Slag af Vandet paa Kammen, hvorfor og alle forundrede sig des mere.

Alle, som saa og agtede denne Kams Beskaffenhed, kunde ikke andet end disputere dette Værk. Her var de, som baade mente og sagde, at det var Guds synderlige Forsyn for kgl. Hus og Residensstad, at denne Kam, efterdi den var brøstfældig, da paa denne Tid skulde briste og falde ud. Deres Rationer tage de af Tiderne. 1. Dersom det havde været frosset med tyk Is og Vandet havde da faaet sligt et hastigt Udbrud og Flod, eftersom der var Ved (Væld?) i alle Vande ovenfor Kammen, da havde det været umuligt andet, end at Broen maatte gaa bort med. Thi dersom der havde været tyk Is, som havde trængt og Vandet havde stødt paa Isen og paa Pillerne tillige under Broen, maatte Pillerne gaaet under og Broen nedfalden og bortflydt. 2. Om Kammen havde bleven staaende ved Magt og bleven fast udi den Form og Bygning, som der var bygget og sat, og her havde for Byen kommet en Belejring som den sidste var eller større og Fjenden havde gaaet sin Gang med sine Løbegrave hen ind under Byens Stykker og vilde og havde minet sig ind til Kammen, dersom de da havde fornummet, at Kammen var ikkun fyldt med Jord, da havde det aldrig slaget fejl, at de jo havde brugt Lejligheden og anvendt al deres Flid at udbringe den Jord, som Kammen var fyldt med, og der i Steden for Jorden sætte deres Mine af Træværk op mod Muren, at de saa uformærkt kunde kommet igennem Kammen hen ind under Rundelen, hvor fornemste Magt laa paa for den hele By, og der under gjort Miner at sprænge den med Krudt, saa at de paa en Tid kunde sprængt baade Rundelen og Kammen, at Vandet i en Hast kunde af Graven udløbet, at de strax til Storm overfaret, den Stund de Belejrede kunde været i Konfus over sligt hastigt Overfald.

Digitized by Google

Derom maatte være hvad der kunde, men dette er ikkun Relation paa de enfoldiges Tanker og Domme, som dømte, at denne Kam efter slig første Bygning kunde været skadelig i Nødstid, og derfor lægge det til Guds Forsyn at været kgl. Hus og Residens forsynlig, at denne Kam i Tide kunde undergaa, førend den skulde befindes Byen skadelig. De som ere i den Mening, dømme det ikke være raadeligt, at slig en Kam var løs inden udi, men burde den til midt udi være tæt og digt med sammenmurede store Kampesten, de største man kunde dertil afsted bringe, som hverken af Fjenden eller ved Krudt og Vand kunde være lette at rokke; omendskønt noget Vand ved Siden af dem kunde udsiges, da vare de dog bedre og fastere end hine lette Murstene, hvilke dog behøvedes til at stoppe og digte Muren, ikke aleneste udentil, men end ogsaa inden til, lige saa vel at tænke paa det Fjenden kunde gøre, som paa det Vandet kunde udrette, ligesaa vel at gøre Kammen fast for Fjenden som for Vandet.

I dette 1668 Aar skulde være de, som af Kuriositet skulle have overregnet, at her af Kbnh. til Soldater og Ryttere med deres Officerer (som dog ringe eller intet for Udgift agtes) skal være udgiven 11000 Rdl. Om det er saa eller ikke, finder de som sidde for Udgiften. Dette skrives som en Relation at udvise, med hvad stor Underdanighed Kbnhs. Borgere ere tilbevaagne at udstaa alt det, som baade kgl. Hus og Kronen kan være til Nytte og Ære.

XX. Guds Forsyn i dette 1668 Aar for det kgl. Hus.

Dette 1668 Aar maa vel ihukommes af kgl. Hus for Guds naadelige Forsyn. Naar Gud forsyner nogen efter ønskeligt Behag, er at kende og bekende for stor Glæde, men naar Gud lægger Glæde til Glæde og Velsignelse til Velsignelse, da er saa meget des mere den barmhjertigste Guds Forsyn at tilbede.

Det var vist at tilskrive Guds Forsyn, at Gud saa naadelig har velsignet kgl. Hus med saadan ønskelig Glæde at se kgl. Børn udi hellige Ægtestand fremvoksne og nyde glædeligste Kundskab om Børnebørn og stadig Forhaabning om Sæd til kgl. Arv. Herved glæder og fryder sig allerhjerteligst alle tro oprigtige Arveundersaatter og baade daglig og idelig sukke til Gud og gøre inderlige Bønner og Forbønner, at Gud, som har saa naadeligst glædet kgl. Hus, vilde for Kristi Skyld afværge, hindre og afvende al forrædersk Misundelse, som forrædelig misunde kgl. Hus den Glæde og Velstand, som Gud forunder og giver. Saasom al Naades og Barmhjertigheds Fader derimod har saa ofte og idelig ladet tilsyne, at

Digitized by Google

han, som tilforn saa og nu bærer Omsorg og Forsyn for kgl. Hus, at om det ikke har kunnet være fri for Forræderi og for forræderske Anslag og Praktikker, saa har dog Gud naadelig baade aabenbaret Forrædere og deres Forræderi, saa og trolig forsynet og bevaret kgl. Hus, at Forrædere skulde ikke faa deres Vilje og glæde sig ved deres Forræderis Fremgang, og kgl. Huses Misundere ikke skulde høre eller se deres Lyst at vederfares kgl. Hus, som de vilde. Vi fattige Undersaatter, som intet høre heller og ønske mere end kgl. Huses Velstand, havde længe siden tænkt, at alle kgl. Huses Misundere og Forrædere vare for lang Tid udryddede og ødelagte, at vi udi vores Konges og kgl. Sædes Glæde og Velstand os kunde glæde og fryde hjertelig. Det var jo saa stor Glæde for kgl. Hus, som aldrig større for nogen Konge i Danmark kan være hørt og spurgt, at kgl. M. udi Glæde efter Ønske havde hos sig udi kgl. Gæstebud med Sundhed og Velstand kgl. M. Dronningen, kgl. Højhed med kæreste Gemal, fyrstelige Svoger og kongebaaren Fyrstinde med kgl. Børn. At vi da skulde høre og komme for Øren, at der skulde været spundet paa Svig og forrædersk Traktemente, havde vi aldrig kunnet tænkt eller trot, førend vi høre om saadant at gaa Rettergang. Saa som det blandt os spargeres, var det af Udseende baade gruligt og farligt. Her var et kgl. Maaltid beredt, her var Kongen selv med al kgl. Sæd og Arv, undtagen Kurprinsessen af Saxen, Kongens ældste Datter, som skulde trakteres, her var kgl. egne Tjenere, som skulde anrette og frembære. Ingen tro oprigtig skulde i ringeste Maade kunne mistænkt, her skulde være nogen, der skulde fare med Svig. Dog er det kommet os for Øren, at der skulde saaledes været tillavet, at dersom det havde faaet Fremgang, skulde det have sviet ikke aleneste til kgl. Hus, men til fattige Undersaatter, som elske deres Konge og kristelige Øvrighed. Men hvorledes det gik af dermed, da blev det aabenbare, at der var Svig under, hvorom endnu procederes. Derfor, efterdi det dermed ikke er bragt til Ende, hører det ikke at handles videre om i dette 1668 Aar, men gemmes til den 4de Traktat, som begynder paa 1669 Aar. Men baade nu og da er Guds faderlige Forsyn at prise for kgl. Hus imod al Svig og Forræderi. Og end for den Sags Skyld er dette Aar at tegnes og skrives et mærkeligt og tankværdigt Aar, at vi have endnu vor Arvekonge i Velstand ikke overvunden af Forræderes skadelige Svig og falske Fund.

Saa er og dette Aar et Aar, som flyr os overflødig at betænke, hvilken stor Naade Gud har bevist Kejser, Konger, Fyrster, Herrer udi dette Aar i al Evropa, at hver Potentat for sig kan nu med god

Digitized by Google

Raad og sindig Betænksomhed anrette, byde og befale, ja lade bekoste det, som for alting kan komme Gud til Ære, dem selv til Respekt og deres Lande og Undersaatter til Gavn og Gode, hvilket vi og fornemme udi sandfærdig Relation af kristelige Potentater, hver i sine Lande at være betænkt og efterkommet, nogle Kirker, Klostre og Hospitaler at fundere, stifte, bygge og forbedre, nogle Akademier og Skoler at oprette og formere, nogle sine Lande at forbygge med Gudsfrygt, Troskab, fast Forbund og Alliance, nogle sine Fæstninger og Slotte at fortificere, beskanse og forbedre, nogle sig at forsikre baade om indvortes og udvortes Fred og Enighed.

Den Naade har og Gud velsignet vor allernaadigste Arvekonge med, at han, den Stund Gud har benedidet H. M. med Fred, har han og søgt at have Fred baade udvortes for sine Lande og indvortes udi sine Lande, at hans Kongeriger kunde være rodfæstede og stadfæstede. Derfor har H. M. saa inderlig med Taksigelse til Gud erkendt den Naades Velgærning som Guds eget Forsyn og Skikkelse, at Kursaxen med Fyrstendømme Holsten skulle med Danmark sammenbindes udi fortroligt Svogerskab ved inderlige Kærligheds Baand. Derover ere ikke Akademi, Kirker, Skoler, Hospitaler, Børnehus og de Fattige forglemte, men naadigst betænkte af H. M., hvorved Kirketjenere og fattige glæde sig saare og takke Gud og Kongen hjærtelig. Hvor højlig denne kgl. Residensstad fryder sig ved kgl. Forsorg og Mildheds Forsyn med Fortifikation og anden Naades Bevisning, er tilforn ommeldt. De Fæstninger udi Jylland og Norge, som og i Holsten tilligemed Undersaatterne have og fundet kgl. Besøgelse og naadigst Tilsyn, sær ved egen Person og sær ved extraordinære kgl. Kommissarier.

XXI. Bygninger udi Landet.

Landet finder udi dette 1668 Aar herlige Prydelser og berømmelig Sirat af de herlige Bygninger, som K. M. har ladet foretage og mestendel fulddrive, at endog fremmede Herrer have Lyst dem at bese og besøge tilligemed Akademiet, Kirkerne, Hospitalet og Børnehuset, at de endog maa bekende, det at findes udi dette tilforn med Fjenden ruinerede Danmark, som er værd at bese. Udi dette Aar er den Ort og Plads, som tilforn kaldtes Hjortholms Mølle, hvorved i gamle Dage var en meget anselig Herregaard, kaldet Hjortholm, hvilken Plads da Rentemester Henrik Müller ejede, nu kommen udi H. M's. Ejendom og da straks er Navnet forandret og til Tinge oplyst, at den skulde herefter kaldes Frederiksdal og ikke nævnes med forrige Navn. Der var paa Møllen anrettet et meget

Digitized by Google

herligt og nyttigt Kobberværk med Hamre og Sakse, som Vandet omdriver, til at smede Kobber og til at drage Messingtraad, hvilket Værk havde kostet Rentemesteren mange Penge og var nu kommet udi god Esse og Fuldkommenhed, og var ved Møllen opbygget adskillige skønne Huse til Haandværksfolk, som Kobberet skulde forarbejde til Kedler og Pander og andet Arbejde, som kunde blive fortinget. Der var og Huse til dem, som forarbejdede alle Slags Messingtøj, Lysestager, Bækkener, Plader og andet, hvad der nævnes kan, at der skulde intet fattes Arbejde og Værk for hver, som det vilde fortinge og købe.

Det Værk altsammen lod Kongen blive udi Esse og forrige Skik og Brug og forpagtede Møllen, Værket og Husværelserne alle bort for vis aarlig Afgift.

Men udi dette Sommer har H. M. ladet fuldfærdige der ved Frederiksdal en meget herlig og ypperlig Dyrehave med Grøfter og Pallisader omkring. Pallisaderne bleve forordnede der omkring at skulle være tykke og stærke, 4 Alen høje, og skulde svides og brændes saa vidt de skulde sættes i Jorden. Ovenpaa Pallisaderne skulde slaas Torne meget nætte og tætte, saa at ikke Dyrene derover ved nogen Lempe skulle komme, ikke heller skulle Harer og smaa Dyr kunne komme der igennem. Og vare store Grøfter langs udenfor Pallisaderne. Her blev og gjort en Kongevej ligefrem fra Kjøbenhavn til Frederiksdal over Bække og Dale, over Søer og Moser, saa at hvor de vare høje, bleve de jevnede og hvor Dale vare, bleve de opfyldte, og hvor Søer vare, bleve de dæmmede med Jord og Fasciner, og hvor Moser vare, bleve Ris og Træer afryddede, at Vejen ubehinderlig skulde gaa lige frem. Der havde H. M. gæstebudt sin Svoger Fyrsten af Holsten med hans Fyrstinde, som og personlig var tilstede hos H. M. Dronningen, kgl. Højhed og hans Prinsesse, som og de andre kgl. Børn og Hof.

Udi dette 1668 Aar ere og kostbare Huse og Lysthuse og prægtige Bygninger anrettede paa Dronninggaard, hvor og hendes M. Dronningen havde sin Svoger med højbaarne Fyrstinde Kongens Datter til Gæst og for dem anrettede et herligt kgl. Maaltid og Hans K. M. med kgl. Højhed, Prinsesse og kgl. Børn præsenterede.

Udi dette 1668 Aar er det gamle Herresæde og Adelsgaard af fordum kaldet Torbenfeld nu kommet udi Majestætens Eje, ret paa de Tider, som Gud allermægtigste havde givet Kongens Datter Kurprinsessen af Saxen en ønskelig og glædelig Forløsning med en ung Prins, hvorfor, som H. M. det straks blev forkundskabet, af

Digitized by Google

Glæde til evig Amindelse lod denne Gaard kalde Frydendal, som tilforn kaldtes Torbenfeldt, og derpaa gav kgl. Befaling, at alle skulde kalde samme Gaard Frydendal.

Udi dette 1668 Aar behagede det H. M. at forandre de Bondegaardes Navne, som han tilforn havde foræret Rigens Admirals Frue, Fru Edele; disse Gaarde kaldtes tilforn Rumpe, men i dette Aar ere de blevne kaldte Edelgave af den Oprindelse, Fruen hed Edele, Gaardene ere en Gave af Kongen.

Samme Aar blev den Sted udi Holsten, som tilforn kaldtes Christianspris, der af Begyndelsen var en herlig Fæstning af højlovlig Kong Christian 4to opbygget og siden sløjfet, igen stærk befæstet, at skulle herefter kaldes Frederikspris, en herlig importerlig Fæstning for Holsten og Jylland.

XXII. Bygning udi Kjøbenhavn.

Udi dette Aar ere udi Kjøbenhavn mange herlige Bygninger foretagne og mestendels fuldfærdigede, nogle af H. kgl. M. Kongen og nogle af hendes kgl. M. Dronningen, nogle af Hofbetjente, nogle af Borgere.

Udi dette 1668 Aar er det anselige Hus fra Tøjhuset til Proviantbuset, udi forrige Aar anfanget, nu med Sparreværk og mestendels med Kobber betakt. Dette Hus synes at skulle kaldes Ars, Lex, Mars. fordi ovenpaa, efter Beretning, skal være Konstkammer, midt paa i det mellemste Loft skal være Kongens Liberi og Bøger, underneden skal være de store Krigsstykker, hele og halve Kartover og andre grove Skud, og var det det første Hus, som Kobbersmedene takte udi Danmark, dog det lidet Spir, de takte for Kansleren, regnes ikke for et Hus. Tilforn plejede altid Blytækkerne at tække Tagene, enten der skulde Kobber, Bly eller Skifersten til, men i dette Aar erlangede Kobbersmedene den Frihed, at de maatte arbejde, hvor der skulde tækkes med Kobber. Dog blev dette Hus ikke fuldfærdiget med Tag udi dette Aar, videre derfor derom hører til den fjerde Traktat.

Her blev i dette Aar anvendt stor Flid og megen Omkostning paa Bygning og Lustereværk baade i Kongens og Dronningens Have paa de herlige og anselige Pommeranshuse og paa de store Lysthuse, Rendebaner og hine mange Billeder af Sten og Træ og meget Gardinsværk, som blev sat for Kvartererne om Urterne og udi Gangene, saa og ved Siderne af Haven udi stor Mangfoldighed, som og konstrige Pyramider og Spidse og Siratsporte udi Haverne, item ny extraordinære Vandspring og kostbare Vandkonst der sammesteds,

Digitized by Google

hvilket altsammen ikke er kommet til sin Fuldkommenhed udi dette Aar, derfor gæmmes det til den fjerde Traktat at skrive om, naar den bliver fuldfærdiget.

H. M. udi dette 1668 Aar har ladet koste det skønne Hus og Gaard med 4 Huse indbyggede, som er ved Kongens Stald ved Enden ud mod Stranden lige for Kongens Bryggers til en Residens for Kongens Staldmester, at Staldmesteren altid kunde være i Nærværelsen hos Stalden til Majestætens Opvartning og Tjeneste.

Der nedenfra, saa vidt ud for Bryggersot ud med som den gamle Longang gik til Vandkonsten og saa hen ud til den yderste Vold udi Stranden er afvist og afpælet Pladser til fornemme Folk af Adel, kgl. Betjente, Krigsofficerer og Borgere, som det have begæret grundfri at bygge reelle Kjøbstedsbygninger derpaa, og er allerede af mange gjort Begyndelse derpaa, hvilke ikke her kan specificeres, førend de blive færdige.

Udi Kjøbenhavn skal udi dette 1668 Aar findes opbyggede af Adel, Indbyggere, gejstlige og verdslige, over 30 Huse og Gaarde, foruden Indhuse og hvad hellers udi Gaardene er forbedret.

Udi dette Aar er sket Forandring udi Kancelliet baade paa Bygning og Personer. Tilforn var fordum et Kammer til Kansler og et til Sekretæren, men nu ere 2 andre tilbyggede, et til Vicepræsident og et til Sekretær Peter Schumacher. Paa Personer er sket Formerelse, at foruden Kansler, som holdes at være Præses i Kancelliet, er tilforordnet Vicepræsident, og var ædle, velbaarne Kristoffer Parsberg første Vicepræsident udi Kancellikollegio og velb. Erik Krag og Peter Schumacher vare de første, som vare titulerede Kancelliraad, de andre, som vare udi Kancelliet, vare fordum titulerede Kancellijunkere, fordi da vare de alle af Adel efter Geburt.

Paa Skatkamret er ingen videre Forandring gjort end som udi den anden Traktat til forrige Aar indføres og beskrives. Saa ikke heller paa Holmen udi Admiralitetet og Søetaten, men udi dette Aar ere 3 Skibe af ny opsatte at bygges, hvoraf det ene er og udi samme Aar kommet i Vandet og forbygges, de andre to staa endnu paa Landet.

XXIII. Maleficie Justits.

Krig og Ufred udi Lande og Riger ere jammerlige, ikke aleneste derfor, at Lande og Riger, Byer og Stæder derved ruineres, ødes og fordrives og mange godt Folk komme fra al timelig Velstand udi Armod og Elendighed, men endog deraf, at den efter sig, naar den er kommen til Ende og Fejde er bragt til Fred, efterlader saa meget ondt, saa megen ond Art, ond Rod, ond Krud, ond Lyst, Attraa og

Digitized by Google

Begjærlighed til mange store, grove Synder og Laster, til Tyveri, Røveri og anden grulig Uterlighed, det har Tydskland fornummet efter den langvarige tydske Krig, da man mente, at alle maatte være kede og lede af Ufred baade at lide og gøre, da er blevet fundet paa Veje og Stier, i Skov og Skjul saadan Usikkerhed, som udi aabenbar Fejde, at vandre paa Livet hvo der var foraarsaget at vandre paa deres retfærdige Veje udi Frygt for Røvere som for aabenbare Fjender.

Det har og Danmark fundet, end saa længe efter Landekrig, udi forgangen Aar. Her kommer idelig Klage af deres Hjerter, som maatte føle Plagen, ikke den ene men de mange klagede over dristige Tyve, som uforfærdet besøgte dem i deres Gaarde og Huse at rane og stjæle fra dem, hvis Fattigdom de med stor Møje, efterat de vare af Fjenden forarmede, havde samlet sig til Fremtarv. Andre klagede sig ikke at kunne paa Veje og sin Rejse af Fornødenhed, uden de skulde som i aabenbar Fejde mod Fjenden være rustede baade med Folk og Konvoj, Vaaben og Værge og endda næppe undgaa Livsfare, alle de jamrede sig at have ved Morderes og Røveres Haand mistet Slægt og Venner, Mand og Søn paa deres retfærdige Rejse. Det var jo visselig at undre at nogen turde tage sig slig Dristighed til, synderlig udi det Land, hvor Herskab og Øvrighed selv residerede og holdt over Fred, Ret og Sikkerhed, de da turde slaa sig tilsammen i Hobetal og lure paa uskyldige vejfarende Folks Gods og Blod, uanset det højligst ved Bud og Forbud var forbudt og aflagt, at ingen i slig Maade maatte lade sig finde udi Skov og Skjul paa Veje og Rejse, udrustede med Bøsse og Værge, uden de, som af Fornødenhed med Gods og Penge at fremføre vare rejsende. Men de, som havde Smagen af den onde Art, agtede hverken Bud eller Forbud, hverken Trusel eller Straf, saa at Kongens aabne Forordning maatte udgaa udi dette 1668 Aar, at ingen ledig Karl eller Løsgænger maatte vandre og gaa hverken med Bøsse eller Vaaben eller Værge uden største Straf. Og alligevel der blev mange straffede, saa bleve der dog flere tilbage, som gjorde ilde, hvorfor H. M. maatte lade udkommanderes Ryttere, som bevæbnede og rustede maatte jage udi Skovene efter Røvere og Fribyttere, hvorved nogle sagtedes og afstode deres Vane, nogle bleve fangne og straffede, dog alligevel bleve de onde ikke udryddede.

Iblandt andre, som bleve grebne og rettede, var en af Skælmeri, Røveri og misdædiske Gærninger overmaade navnkundig, hans Navn var Per Ørløse, fordi han tilforn for Uære og Skælmeri havde mistet

Digitized by Google

det ene Øre ved Bøddelens Haand og dog ikke kunde aflade fra Misgærninger, men deraf blev saa berygtet som en Mirakkelsmester, der saa længe kunde igennemgaa sin Udyd og misdædiske Værk, at fast alle vidste baade om ham og hans Gærninger at sige og tale.

Denne Per Ørløse var en Bondesøn udi Sæland, en liden tyk, uanselig Kompan, at han for Øjnene saa intet ud til at drive de Stykker, som bleve sagte om ham. Han blev fangen ført til Kbnh. Slot og der kastet i Taarnet, og fordi han var saa berygtet, vilde H. M. selv se ham, derfor befalede at han skulde en Dag føres af Taarnet ud paa Gaarden udenfor Gemakket, hvor Kongen stod og saa ud ad Vinduet paa ham. Og der han saa, han var saa uanselig, liden og tyk, moxen saa tyk som lang, spurgte han ham, om han var den Per Ørløse. Da svarede han ret »budt« ud: Ja, jeg er den samme. Kongen spurgte, om han havde gjort saa meget ondt, som Rygtet gik. Han svarede dristelig ja. Kongen sagde: da skal du ikke gjøre det mere. Da sagde han uden Skam og Blusel: ja det ved jeg vel, derfor er jeg kommen her. Intet bad han for sig og intet klagede han sig, men ligesom tilforn i Gærningen, saa nu da i Ordene.

Men af alt det, han havde gjort, blev sagt, der han skulde lide, gik intet ham saa haardt til Hjærtet, som det han havde gjort ved en liden Bondedreng, som af sin Fader var udsendt i Skoven at hente hans Øg. Da kommer samme Per Ørløse til denne liden Dreng i Skoven og spørger ham, hvor han vilde gaa og hvad de talte i Byen om de Folk, der var i Skoven. Den liden Dreng sagde, han hørte ingen Tale, om nogen var i Skoven uden om Per Ørløse. Da spurgte han, hvad de sagde om ham. Drengen svarede: De sige, det er en svar Skælm og Morder. Han sagde: Mon han havde myrdet nogen af dem. Drengen sagde: det har jeg intet hørt. Da svarede Per Ørløse: Kom med mig, jeg skal vise dig, hvor dine Øg gaa. Da gaar Drengen med ham og han tager Tømmen fra Drengen, og som han kommer did i Skoven med Drengen, som han vilde, kastede han Tømmen om Halsen paa Drengen og binder Drengens Arme og saa kaster den anden Ende op i et Træ og drager han den arme uskyldige Dreng op med Tømmen om Halsen og hænger ham i Træet og gaar sin Vej og lader ham hænge, indtil Faderen fandt ham død, hvoraf Forældrene toge sig saadan Sorg til, at de straks derefter døde.

Udi dette 1668 Aar sad han længe i Taarnet, men ved Mikkelsdagstider blev han bortskikket til Slagelse, hvor han for sine mis-

Digitized by Google

dædiske Gærninger blev greben, at han og der skulde lide, hvor han blev parteret og lagt paa 4 Stejler.

Dette maa vel tegnes til Eftertænkning, hvor farligt det er at komme i med Synden og hvor haard Synden kan gøre Mennesken, at der er ingen Lydighed i dem mod dem, som deres Affekter angribe, og hvor blind Synden gør sine Tjenere og hvor den dog kan klemme dem paa det sidste.

Her var udi Byen dette Aar en Baron og Friherre af høj Byrd, hvorpaa han dristede og derover om Natten gik grassat og kom i Færd med Byens Vagt og stak en af dem til Døde. De andre af Vagten greb ham straks og satte ham i Slutteriet og siden for sin Gærning blev dømt paa Byens Raadstue fra Livet, dog paa K. M.'s Naade.

XXIV. Forgift. Ild. Vand.

Det som udi dette 1668 Aars Sommer paa Dronninggaard passerede med Forgift udi Spise, hvorom ikke efter Magten men efter Retten er procederet, giver os mærkelige Betænkninger om Guds faderlige Forsyn og forsynlige vaagne Øje over Konge, Fyrster og Herrer; mod dem vil Gud ikke, at nogen dristelig med Forgift skal skæmte, men skal hver forvare og bevare deres Herres Liv, Legeme og Sundhed, saa vidt dem muligt, som tjene og underligge deres Herre enten for Løn eller af naturlig Underdanighed. Ildens Nytte agtes ofte ringe, uden aleneste til den naturlige Varme og udvortes Brug til Fornødenhed.

Vel maa Konger, Fyrster og Herrer have Præservativ mod Forgift ved naturkyndige Lægers Haand beredt, men hvor underlig Gud udi Naturen ved Ilden har dem præserveret, er vel at betænke og takke Gud for.

Hvad Forgift angaar, staar aldrig nogen i højere Fare end kristelige Potentater, ikke saa meget ved falske Folk og Forrædere, som ofte er hørt, sær ved utro Tjenere og falske Undersaatter, sær ved fremmede Religions Mennesker, hvilke formedelst pavelige Buller og Breve ere saa bedaarede, at de holde det for en Guds Tjeneste at skænde en retsindig kristelig Fyrste og Herre, men og i andre tusinde Maader, som de selv hverken vide eller betragte.

Fyrstelige Personer forlyste sig meget med Dyrejagt og fange de Dyr, som de selv ikke vide, om de have været sunde eller forgivne, om de kunde være skudte og skadede tilforn af en forgiftet Kugle, hvis Forgift udi det ganske Korpus sig udbreder Tid efter anden, eller det kan være bidt af en ildsk Hunds forgiftede Tand

Digitized by Google

eller af forgiftede Orme og deres Forgift, dog intet at tale, hvor begærlige Hjortene ere efter forgiftede Hugorme og Slanger, dem at tære og sluge, at det maa i højeste Maade tilskrives Guds naadigste Forsyn, at Fyrster og Herrer saa mildelig bevares, at de udi Hobetal ikke forgives, som spise af deres Kød, men naar vi betænke den Lægedom derimod, som Gud saa ubegribelig har indplantet udi Ildens Natur, da kunne vi ikke andet end prise Guds uudsigelige Naades Velgærning.

Om end et Dyr kan have udi sig slugt baade forgiftige Orme og forgiftede Urter og idel Forgift, at samme Dyrs Kød saa med Forgift kunde være vant, saasom det var selv aldeles Forgift, og kommer saa til Ilden enten at sydes eller steges, saa bliver det ved Guds milde ubegribelige Forsyn saa sundt til Menneskens Føde, at de, som det æde, naar det er søden eller stegt, have baade Kraft og Vederkvægelse deraf udi Spise og Underholdning.

Dette er end befundet og forsøgt udi merkurialsk stærk Forgift, at naar det er kommet udi Spise, Suppe og Søbe og det siden er sat til Ilden og kogt eller stegt, da er Forgiftens Kraft svækket og ikke blevet den dødelig, som det har indtaget udi Spise uvidende.

Jeg vil her referere en Historie, som jeg selv mindes har sig tildraget udi Kbnh. Andre kan læse derom andre Historier optegnede af Historieskrivere.

Her var udi Kbnh. en Mand boende paa Vestergade, hvis Navn jeg vel ved at nævne, dog bør ties, men Gærningen omtales historisk. Denne Mand havde sin Ægtekvinde. Saa var der paa Gammeltorv en Kvinde boende, som havde sin Ægtemand. Denne her Kvinde var kommen i god Kundskab og Omgængelse med den Mand paa Vestergade, som var en berygtet[1]) rig Mand. Denne Mand af Satans Indskydelse fik Sind at ville være af med sin Ægtehustru og nyde den andens Fællig, eftersom hendes Mand desimidlertid døde. Denne samme Enke havde samme Sind og gjorde et med den anden Mand, som havde sin Ægtekvinde levende. De lagde først op at forgive Kvinden; der det gik ikke an, vare de om at kaste hende i deres Brønd at drukne hende, eftersom hun var en skrøbelig Kvinde. Der Kvinden var kastet i Brønden, gik Talen saa, som om hun selv skulde været sprungen der ned. Men som der kommer Syn og Folk at bese hvad der var sket, agtede de, hvorledes Kvinden udi Brønden holdt om Kæden ved Jungen[2]) med sin Haand og det hellers var kommet

---

[1]) bekendt. [2]) Spanden.

Digitized by Google

i Røgte om Omgængelse med Enken og Manden, bleve baade Manden og Kvinden grebne tilligemed Tyende, som tjente Manden, saa at Sandhed blev aabenbaret og de bleve rettede og justificerede for deres Gærninger. Da gik Bekendelsen førend de døde, at de havde 2 Gange givet den Kvinde, som blev kastet i Brønden, Forgift, engang udi sød Grød, en anden Gang udi Pølse, og begge Gangene havde de kommet Forgiften i Spisen, førend Grøden og Pølsen blev saaden, saa Kvinden aad baade Grøden og Pølsen og skadede intet af Forgiften.

Endnu mindes jeg en Historie, sket udi Børnehuset, der jeg, som nu, var Præst der til Steden. Der blev en merkurialsk Salve beredt til 4 Børns Hoveder; som de om Aftenen dermed bleve smurte, vare de 2 døde fundne om Morgenen og Kvinden, som smurte dem, blev saa ophævet udi Ansigt, Hoved og Hænder, at hun var moxen ukendelig og dessperat om Livet, saa det er en meget farlig Ting med Forgift og varlig med at omgaas, intet at driste og skæmte med, udi det Haab, at den koges ved Ilden, ikke heller formaste sig at spille dermed, om man indbilder sig at vide Maade, det at dræbe fra sin Virkning.

Udi dette Aar er det klagelig betænkt og forordnet at sætte Pumper udi alle de Brønde, som vare paa Gaderne og aabne Stræder, og det mest af den Aarsag, at naar de havde fornøden at rense disse Brønde, da fandt de ofte udi dem smaa Børn, som derudi vare af slemme letfærdige Horer henkastede; at de ikke saa lige skulde have der deres Tilløb, er berammet at Pomper skulle sættes i Brøndene og siden lukkes og dækkes oven over med Bræder og Fjælle; der de ikke kunde kaste Børnene fra sig udi Brøndene, slængte de dem hen udi Gaderne. Porte og Bislag. Og saa gaves Aarsag at søge efter de Morderinder Horerne, naar man fandt Børnene, i den Sted ingen vidste at søge efter dem, naar deres Børn laa i Brøndene.

Udi denne Sommer blev fundet et lidet nyfødt Barn, indlagt udi en malet Kramæske og var sat udi Kulen paa den ny Kirkegaard uden Nørreport, og var stor Ynk at se, hvor de havde vredet og bøjet det arme Nor, førend de kunde faa det udi Æsken.

Der følger stor Ulempe, at Kulegraveren lader Kulen staa aaben om Natten med Ligene, som der udi om Dagen nedsættes, saa at hver kan sætte ned hvo de ville, under den Prætext, saasom det skulde være fra de Fattige. Og mest Ulempe har sin Udspring deraf, at der er ingen Præst forordnet at have Tilsyn med Kulegraveren at vide og svare hvo der nedsættes, om Øvrigheden blev

Digitized by Google

foraarsaget at spørge derefter; dertil kunde de Fattiges Præst forordnes til Inspektion over Kuglegraverne.

Diarium
paa det som udi dette 1668 Aar er sket udi Kbnh. og andensteds efter denne Traktats Indhold.

Til Nyaar 1668 holdt Præsident Dr. Peter Bullich første Session paa Kbnh. Raadstue, efterat han tilforn før Jul den 18. Dec. var introduceret til Præsidents Sæde og Dignitet paa Raadstuen af ædle velbaarne Hr. Statholder Kristoffer Gabel. Til samme Nyaar fik Stadstjenerne, som passede paa Præsident og Borgmestre, ny Frihed og nyt Liberi, at de skulde ikke kaldes Bysvende eller Stadstjenere men Herretjenere og fik røde Kjortler med Stadsvaaben paa det ene Ærme og graa Hatte. Til samme Nyaar blev Rodemestrene givet Frihed for Skat og Kæmneren for dem paa Byens Vegne Skatten at udlægge.

2. Jan. blev opslagen paa Byens Raadstuedør, at ingen Raadstueproces var at holde udi Januari Maaned, af Aarsag Præsidenten fordrede Rigtighed om Raadstuehandelen.

3. Jan. mellem 3. og 4. Jan. om Natten paa Gaden bleve 3 Personer ihjelstukne.

9. Jan. om Natten kom en stor Storm, Blæst, Slud og Vandløb, som kontinuerede Dagen ud, at man ikke uden Frzgt for Fare kunde komme mellem Huse og Døre, og frygtedes hastig overfaldende Ulykke og Undergang, dog Gud af Naade vendte dette.

10. Jan. er forordineret, hvorledes med det ferske Springvand skal forholdes og for Direktor og Inspektor for samme Vand, om Mestrenes og Svendenes Dagløn og Vandkompagni.

Februar. Udi denne Vinter indtil denne Maaned og siden derefter var saadan mildt Vintervejr, at Soldaterne ubehindret kunde anfange Arbejde.

2. Feb. Udi dette Aar indfaldt Kyndelmissedag paa Fastelavns Søndag og blev af Prædikestolen forhandlet Kyndelmissedags Evangelium.

10. Feb. blev M. Movrids König kreeret Dr. Theol. af K. M., og tog Kongens Brev derpaa.

11. Feb. løb en Karl udi Lyngby Væddeløb med 10 Kvindfolk og vandt en Tønde Øl, hvorfor Præsten procederede med dem, at de alle maatte staa aabenbar Skrifte, fordi de havde vanhelliget den Dag, som var Taksigelsesdag for Stormen.

Digitized by Google

12. Feb. fik Kbnh. og Christienshavns Borgere kgl. Frihed, at ingen maa bage eller brygge til Soldaterne og Militien og ingen maa Brød til Forprang andensteds fra, enten til Soldater eller andre, indføre uden edsvorne Skatteborgere.

12. Feb. blev anbefalet Præsident, Borgmestre og Raad med Bagere og Bryggere at have Inspektion om Vægt, Maal, billig Pris for de købende.

14. Feb. blev forbudt, at ingen maatte hverve og tage Folk an udi Danmark og Norge uden til Kongens egen Fornødenhed, under 500 Rdl. Straf for hver Person de antage.

17. Feb. blev en Mandsperson funden død udi Stranden neden for Højbro.

24. Feb. begyndte Soldaterne at afstikke og grave paa Amager til de ny Volde.

26. Feb. var berammet at Dr. Fielcke skulde holde Orationem introductoriam at være Adjunctus professor theologiæ, men blev opsagt af ham selv.

27. Feb. gjaldt en Skæppe Rug her udi Byen 2 ꝑ 4 ß og en Skæppe Byg 28 ß.

Marts. Det milde Vejrlig med Nattefrost gav os Frygt for Misvæxt og Skade paa Rugsæden, men Gud imod al menneskelig Gisning vendte det saa, at efter Høsten samme Aar kunde vi købe en Skp. Rug for 13 ß og en Skp. Byg ringere end 12 ß.

10. Marts blev ved kgl. Befaling budet hver, som havde Pladser i Kbnh., at bygge og brolægge inden S. Hansdag.

25. Marts indfaldt Vor Frue Dag i Fasten paa 4. Paaskedag og blev holdt hellig samme 4. Paaskedag.

1. April begyndte Soldaterne, der laa i Garnison udi Kbnh., at grave Volden op mod Studiestræde til at lægge den store Vandhvælving, som der nu findes.

4. April forordnet, hvorledes med Tienden af Træ og Tømmer i Norge forholdes skal efter alle Sorter.

14. April bleve de Rettersteder, som stode paa Hallandsaas og Nytorv, flyttede til de Steder, de nu staa, ved Kastellet og paa Amager.

1. Maj begyndte Murmestrene at lægge Grundvold til den store Vandvælving mod Studiestræde og kontinuerede saa at den blev færdig til Augusti Maaned.

26. Maj maa tegnes for det kgl. Hus uforglemmelig, fordi den Dag anno 1663 blev Korfits Ulfelds Forræderi, som han da efter Pardon igen paa ny havde fattet, aabenbaret.

Digitized by Google

27. Maj angik Herredagene og fik Ende til Augusti Maaned. Hver Søgnedag Formiddag spændtes Retten Klokken var 9, og blev siddende indtil Klokken var 5 Eftermiddag, uden om Fredag, da begyndtes til 12 slet og kontinuerede til 7 ad Aften.

1. Juni begyndte Murmestrene at lægge Grunden til Vesterport, 4 Alen tyk, og kontinuerede at de fik Porten og Hvælvingen og Kortegalen derhos færdig til Martini samme Aar.

8. Juni tegnes for de fattige udi Hospitalet Varto til Ihukommelse, at dets Volde om Ny Varto 1661 bleve paa denne Dag sløjfede. Dermed gik deres Haab om Varto igen at besidde paa denne Sted.

27. Juni bleve først Torvefanerne opsatte for Borgere og Høkere at købe efter.

6. Juli faldt saa store Hagl og saa mangfoldige, at de skjulte Jorden. En Hagelsten vejede et Lod. De vare ikke naturlige hvide og trinde, men grønne, blaa, hvide og nogle saa ud som pigede Morgenstjerner og gjorde stor Skade paa Vinduerne paa Frederiksborg Slot og nogle Steder der omkring paa Kornet.

14. Juli blev først den Invention med den ny Pantevogn set paa Kbns. Torve for Raadstuedøren, der ved Byens Kæmner Peder Turesen [blev] opført.

18. Juli kom Fyrsten af Holsten, solenniter indført udi Kbnh., med hans Fyrstinde Kongens Datter, efterat de tilforn havde holdt Bilager udi Holsten.

22. Juli skrives betænkelig for Freden, der 1667 blev sluttet imellem England og Holland.

20. Juli døde Sognepræsten til Holmen M. Hans Hansen, ham succederede M. Nikolaus Lundius, som var Sognepræst udi Nestved.

21. Juli om Natten døde Jakob Andersen Raadmand udi Kbnh.

25. Juli holdt Dr. Erasmus Bartholin Orationem gratulatoriam for Fyrsten af Holsten og hans Fyrstinde paa øverste Academiæ Auditorio udi Kongens, kgl. Højheds og Fyrstens Nærværelse og Paahør.

27. Juli mellem Søndag og Mandag om Aftnen ved 10 slet døde Dr. Hans Svane, som var Erkebiskop og Kongens Raad og Assessor udi Collegio Status, ham succederede Dr. Johan Vandal at være Biskop over Sælands Stift.

27. Juli blev ved aabent kgl. Forbud højlig forbudt at tage Tilgift af Bønderne paa deres Skatter.

28. Juli. Paabud om Smør og tør Fisk at give til Skat udi Norge til Flaaden.

Digitized by Google

30. Juli blev Peder Ørløse, en overgiven Misdæder, bortført af Taarnet til Slagelse at rettes.

2. Avg. ihukommes, fordi da 1663 skede af alle Prædikestole Taksigelse, fordi Gud havde aabenbaret Korfitses Forræderi.

11. Avg. blev Erkebispen Dr. Hans Svane begraven paa Adelsmaner med Vokslys baaret for Liget af 8 Skolespersoner, som hver fik 2 Alen Klæde. Liget stod under Prædikestolen, saa længe Prædiken varede. Ligkisten var overdragen med Korduan og sorte Silkefryndser om Siderne og Enderne med 6 foramulerede sorte Ringe og Plader med hans Navn og Vaaben; der var og Vaaben bundet paa Lysene med Sløjfer.

16. Avg. tegnes til Ihukommelse, at H. kgl. Højhed Prins Christian kom da ind fra fremmed Land 1663, hvor han sig at forsøge havde frequenteret fra den 24. Maj 1662.

20. Avg. blev Licentiat Jørgen Fog Borgmester, samme Dag blev og Johan Lehn, Vinhandler i Kbnh., Raadmand, begge indsatte af Statholder velb. Kristoffer Gabel.

2. Sept. tegnes memorabel af det yndelige og kostbare Fredsfyr, som de hollandske her i Byen liggende Gesandter antændte 1667 paa den Sted, som gemene Maad kaldte Hallandsaas.

9. Sept. for den store Usikkerhed, som Løsgængere foraarsagede, gik K. M. strenge Befaling ud, at ingen Løsgængere og Landstrygere maatte bære paa sig Bøsse eller Værge under Straf i Jærn paa Bremerholm.

12. Sept. er berygtet af den store Ildebrand, som anno 1666 var udi London i England, begyndte om Natten 12. Sept. og varede kontinuerlig 5 Nætter og Dage indtil 17. Sept., at, som Rygtet gik, blev over 12000 Huse afbrændte ved denne Ildebrand, hvilket var til aabenbare Kendetegn til Guds Vrede, der bøjede de hævngærrige Englændere til at slutte Fred.

18. Sept. tegnes til glædelig Amindelse af Kurprinsens af Saksen Indkomst i Kbnh. 1663 af anselig Komitat, 150 stærk, havde med sig for Præst en fornemme Doktor, som var Professor til Vittenberg, Dr. Weller. Han havde til Pukkenslaar en Morian.

4. Okt. blev hæderlige og højlærde Dr. Johan Vandal ordineret til Biskop over Sælands Stift af Dr. Erik, Biskop udi Aarhus.

9. Okt. var Dionysii Dag en Fredag, da blev Landemode til Roskilde holdt om Mandagen derefter.

16. Okt. fik hæderlige og højlærde M. Jens Bircherod Kongens Brev at være Professor Theol. paa Kbnh. Akademi, og blev bevilget

Digitized by Google

at han og maatte være Decanus Philosophiæ dette Aar ud, som han var før han blev Theologus.

19. Okt. kom Tidende, at Bispen udi Aalborg var død, straks var Dr. Movrids efter og ambierede dette Bispedom og derpaa fik Kaldsbrev af Kongen. Om denne sal. Biskop Dr. Anders af Aalborg var det mærkeligt nogle Aar tilforn, førend det blev Alvor, gik Rygte at han skulde været død, da var der en Sognepræst til Holmen ved Navn M. Thorkil, han gav sig strax an for H. M. og hvervede Kongens Brev paa Bispedømmet. Dr. Anders levede endda og blev Biskop nogle Aar efterat M. Thorkil var død og hjemfaren.

Efter Michaelis var kommet saa mange vigtige Sager, nogle om Drab, nogle om Markskæl, nogle Gældssager, som for Kongen bleve andragne at kunde ikke opholdes til andet Aars Herredage, hvorfor H. M. bevilgede Højesteret, som begyndte straks efter Michaelis hver Torsdag og holdt det ud med Sager indtil Jul.

30. Okt. skede Taksigelse af Prædikestolene for ønskelig Forløsning udi Barnefødsel med en ung Prins, som Gud havde begavet Kurprinsesinden af Saxen, og blev Frydeskud skudt samme Dag af alle Stykker paa Volden omkring Byen.

1. Nov. aflagde Dr. Movrids sin Ed for K. M. at være Biskop udi Aalborg og blev han ordineret den 3. Søndag udi Advent af Dr. Johan Vandal, Biskop udi Sæland.

16. Nov. blev Dr. Georg Witzleben, som var Professor theologiæ og tydsk Præst paa Sorø, kaldet til theologisk Professor paa Kbnh. Akademi.

15. Dec. Eftersom Vedtræerne, som bleve solgte i Favne, vare altfor korte, lod H. M. ved kgl. aaben Befaling forordne, at hvert Stykke Træ skulde være en sælandsk Alen lang.

18. Dec. blev Henrik Jakobsen, Raadmand i Kbnh., begraven i Nikolaj Kirke.

24. Dec. blev Forbud opslaaet paa Kbnh. Raadstuedør, at ingen maatte i Juledagene eller paa andre Tider gaa med det gamle Aberis Spil, som kaldes Julebuk og Rummelpotte.

24. Dec. blev opslagen Taxt paa Brød, som Bagerne skulde bage og sælge. Et Hvedebrød skulde veje 13 Lod, et Skonroggen 16 Lod, og et Pund og 8 Lod Grovbrød for 1 ß. Men dette blev ikke længe siddende paa Raadstuedøren.

26. Dec. om Aftenen mellem 7 og 8 brød den store ny Kam under Vesterport ud, og alt Vandet, som var i Graven, for ud ad Stranden.

Digitized by Google

27. Dec. Udi disse Juledage saa man saa mangfoldige Rotter og Mus i Vor Frue Kirke i Kbnh., som aldrig flere tilforn, at de ikke skyde at løbe, naar Folk vare tilstede, og krøbe op paa Væggene til Lysarmene; om der var Lys derudi efterladt, gnavede de dem af, at de, som vare i Froprædiken, saa dem sidde paa Pladerne og gnave af Lysene. Det var jo intet saa stærk Vinter, som dem kunde tvinge dertil, at der jo tilforn har været stærkere og dog ikke blev set saadant Syn.

31. Dec. Dersom nogle Almanakstikkere forgangen Aar, førend dette 1668 Aar begyndtes, turde spaa os udi Kbnh. mere Sygdom og døde udi dette 1668 end tilforn var udi forrige 1667 Aar, da finde de sig af Udgangen og Enden paa Aaret bedragne i deres Spaadom.

For forgangen Aar 1667 havde vi Fortegnelse oplæst paa Prædikestolen, at der da dette Aar skulde været død i Kbnh. 2004 Mennesker, men efter Fortegnelse paa dette 1668 Aar skal være døde 1113, derefter skal der være døde forrige 1667 Aar 891 Mennesker flere end udi dette 1668 Aar. Saa vi have i dette Aar intet andet at beskue end Guds Gærninger imod al menneskelig Gisning. Herrens Navn være lovet i Evighed.

Dersom noget ydermere forekommer til dette Aars Diarium at henføre, skal dette ikke forbigaas at optegnes.

1839.

Brudstykke af en Kjøbenhavns Krønike fra det 17de Aarh.

I Ny kgl. Saml. i Kvart Nr. 994 b paa det Store kgl. Bibliothek findes 12 Blade med Optegnelser om Kjøbenhavn, skrevne med en Haand fra Midten af det 17de Aarhundrede, men uden Begyndelse og Ende og med mange store Lakuner. Ved hvert Aars Begyndelse er der vedføjet Aartal, men som oftest har det kun kunnet lykkes at finde det rette Aar for Optegnelserne og Bladenes Følge ved særlige Undersøgelser, der følgelig dog ikke have været vanskelige. Optegnelserne se ikke ud til at have været gjorte samtidig med Begivenhederne, men Haandskriftet er sikkert en Afskrift.

(1633.)

..... Køning Knapmager, som boede i Wimmelschafft, paa gaden og strax døde.

Dend 26. decembris om morgenen imellum 4 og 5 klockeslet døde Anders Ollufsøn raadmand og dend 30. begrafven.

Anno 1634.

Natten imellum dend 5. og 6. janv. blef Christopher Strangesøn skamferit udj sit ansigt paa gaden af Christopher, Peder Christophersøns søn.

Digitized by Google

Natten imellum dend 13. og 14. janv. ved tolf slet døede Boldevin Blanchfort og 17. ditto begraven i St. Nicolaj kiercke.

Dend 13. drucknede 2 baasmend ved Kalleboe, huor de ville stange aahl.

Dend 1. febr. om afftenen imellum 9 og 10 slett ihielslog Ditløf Hansøns brøgersvend en Hans Drubiens drenge og nest efter begraven i dend tydske kierche.

Den 3. martj vdsprang Jens Apoteckers slagtersvend paa Amager i Stranden og druchnede.

Dend 7. may kom Hans Kongl. May. hiemb till Kiøbenhafn til skibs.

Dend 13. blef sallig hertzog Uldrichs liig, som paa Ko. Ma. skib Svanen fra Gelychstad blefført paa Kiøbenhafns Slodt, sørgeligen indbaaren.

Dend 14. giords Jacob Pedersøn og Niels Willumsøn deris raadmands eed.

Dend 19. blef sallig hertug Wldrichs liig sørgelig i Vor Frue kiercke effter vor christelig ordinanser nedsatt.

Samme dag afbrendte Hans Larsøns og Anders Madtzsøns gaarder i Wierum.

Dend 2. junj blef welb. Thomis Noldtz fruis liig og d. 3. nest efter welb. Jockum Beckers barns begge udj Nicholaj kiercke til jorden bestedigett.

Natten imellum d. 22. og 23. junj[1]) døde Thomis Lorich raadmand og d. 27. begraven udj H. Gejstis kierche.

Dend 20. julij M. Peder Windstrups brøllop.

Dend 4. aug. kom til Kiøbenhafn dend frandske gesandt.

Dend 15. hafde borgemester Reinholdt Hansøn klammerj med hovedvagten paa Raadhuused, blef dagen derefter forligt.

Dend 16. ankom den polske gesandt og blef paa Slotted indlosered.

Dend 19. kom førsten af Sønderborg hid till Kiøbenhafn.

Natten imellum d. 19. og 20. blef een af welb. Hans Vldrichs tiennere af byens vagt paa Raadhuuset skiødt i laared.

Dend 27. ankom dend spanske gesantt fra Danszig.

Dend 30. ankom til Kiøbenhafn Henrich Holchis liig, som med stor sollenitet ved St. Anne broe blef entfangen og med rytterie, soldaterske og skollens personer for liget samt herremend og fruen-

---

1) I Hdskr. staar Febr., men der skal staa Juni, se Kjøbenhavns Hist. og Beskr. III. 233.

timmer og nogle af professorerne og ganske faa borgerskab efter liget indført i hans gaard paa Nørregade.

Dend 1. sept. om aftenen stack en af Kongl. Ma. thrompeter ved nafn Zacharias welb. Sivert Wrnis berider, døde neste dagen efter, begrawen deod 5.

Dend 5. ankom svendske gesandter.

Dend 10. blef gref Holckis liig nedersat i Vor Frue kiercke udj Kiøbenhafn, Ko. Ma. hoef-predichant Doct. Christian giorde liig-prædichen.

Dend 22. reiste den spanske gesandt fra Kiøbenhafn til Danszig.

Dend 23. ankom keiserlig gesanter og førsten af Holdsten til prindtzens bielager.

Dend 20. nest tilforn var Hans Fyrstelige Naade prindtzen siug.

Dend 30. ankom frøcken Magdal. Sybilla till Kiøbenhafn.

Dend 5. octobr. blef Hans Fyrstelige Naade Prindzens bilager holdet med frøchen Magdallene Sybile paa Kiøbenhafns Slot, og samme dag blef 12 herremænd slagen til riddere. Item om afftenen efter copulationen[1])

. . . .

(1635.)

Dend 7. sept. blef Mads Rafns kone og amme halshugen paa Slodzpladzen omtrent klochen 5 om morgenen.

Dend 16. blef en badsker svend ihiel stochen uden Østerport for haanden med en anden.

Dend 21. blef 16 mænd opkrefuet af Kiøgge paa Madz Raufn.

Dend 28. var Madz Rafn 2de gange i Kiøgge.

Dend 7. oct. druchnede Margrete, Tomis Lorikis pige, i Blegdammen.

Dend 11. bestormede baadsmendene Antonj Vagtmesters huus.

Dend 12. om aftenen ofuerfaldt Vagtmesteren Baldzer Kondevin.

Dend 15. var Islandske Kompagnis participanter udi rette for Ko. Ma. paa Kiøbenhafns Slodt om deris tvistighed.

Dend 21. om afftenen imellum 9 og 10 slet udi Morten Pedersøns brøggers døer paa Gammeltorf blef hans søns skollemester ihielstuchen af Rasmus Henrichsøns skredersvend.

Dend 22. var Madz Rafn udj rette for præsterne udj Vor Frue kiercke og anden dagen i rette paa Slotted.

---

[1]) Her fattes flere Blade.

Digitized by Google

Dend 25. udj Hans Kongl. Ma. og Hr. Cancelers item andre adelspersoners og nogle borgeskabers nerverelse blef Regens kiercke udj Kiøbenhafn af M. Niels Povelsøn, sogneherre till Vor Frue kiercke, indviet og af hannem udj samme nye kiercke den første prædichen giordt.

Dend 5. nov. om afftenen blef Antonjus Bøcher vagtmester udj klauedietens[1]) huus fengslig auholden og indsatt.

Dend 14. blef den skredersvend rettet, som ihielstuck den studenter paa Nyetorf.

Dend 4. decemb. kom Hans Mandixsøn fra heredage og loed trompetter blese for sig igiennem byen.

Dend 9. blef Antonj vagtmester casserit af sin bestilling og hoes slutteren anholdett.

Dend 12. blef Madz Rafn udj det Blaatorn af 4re badskersvenne paa sin krop besegtet.

Dend 31. giorde He[n]rick Møllers festemøe barsel.

1636.

Dend 2. janv. bemelte Henrick Møllers fæstemøes barn til christendom udj St. Nicolaj kiercke.

Dend 11. giorde de 16 mend deris afsigt om Madz Rafn.

Dend 1. febr. om afftenen af ulychelig hendelse ihielskød Hans Schmalkol slodtzfogetz dreng slodtzbageren Hans Eskuerguid.

Dend 13. blef hr. rentemesters Jørgen Vinds tienner fengslig anholdt og indsat i det Blaatorn for nogle penge, hand hafde staalet paa rentecammerit.

Om natten imellum 24. og 25. døede Mads Rafn i fengslet paa det Blaatorn, blef siden opskaaren og af badskerne besigtiget, skeede dog iche formedelst doctorerne, som dertil og vare kaldet, det iche ville efterkomme uden Hans Ko. Ma. egen naadigste befahling.

Dend 14. martj dømbt imellum borgemester og raad og Hans Mandixsøn udj-skieldssagen.

Dend 21. dømbt imellum borgemester og raad og Hans Mandixsøn anlangende trompeter. Samme dag dømbt imellum hannem og de 4re mænd.

Dend 22. april kom Hans Kongl. Maj. tilbage til Kiøbenhafn fra Haderslef, huor Hans Ko. Ma. haver holt vinterlager.

Dend 23. war Hans Mandixsøn og borgemester og raad udj rette for Hans Ko. Ma. paa Kjøbenhafns slodt.

---

[1]) Slutteren, jfr. I. S. 599.

Digitized by Google

Dend 24. var byefogden udj rette for Hans Ko. Ma., som af borgemester og raad war angiven.

Dend 25. blef Florens R. med 3 drabanter og profossen eftersøgt at skülle effter Kongl. May. befalling weret udj det Blaatorn.

Samme dag maatte dend gamble vagtmester Antonj aflegge sin degen.

Dend 2. may angich herredagene. Hans Mandixsens sager henvist til commissarier. Herredagene entis paa 3 uger derefter.

Dend 4. blef Antoni Bøchers 3 ℞'s dom afsagt af Hans Ko. Ma. og [af] raadet confirmerit.

Dend 7. blef 117 studenter deponerede.

Dend 8. Henrick Møllers kammerskrifuers brøllup.

Dend 9. bekom Hans Mandixsen emternis skudsmaal.

Dend 10. blef dømbt af Hans Ko. Ma. og raadet imellum Jens Paaske og Peter Mudtzfeld.

Dend 13. drebte og ombragte Jørgen Karstensen i Skoeboderne sig og sin Hustrue.

Dend 22. may welb. Olluf Daaes brøllup, og blef en skredersuend og 2de børn beskaadiget af 2de løbske heste. Gud er for alt at tache, som bevarede Hans K. May., Prinssen og Prinssessen, sampt dend gandske brudeskare og andre got folch, ti samme heste løb ind iblandt brudeskaren paa Amagertorf og stedis icke førend j Kledeboderne.

Dend 23. reiste Hans Kongl. Ma. herfra til Holdsten. Samme dag Antoni Bechers godtz antrefed paa Henrich Bulles skib og vilde rømme. Rømte dog 3 dage der effter.

Dend 8. junj kom Hans Kongl. Ma. til Kiøbenhafn.

Dend 10. reiste Hans Kongl. Ma. til Helsinger, huor Hans Mayt. agted at give sig til skibs, blef igien afslagen og kom til Kiøbenhafn igien.

Dend 2. julj afreiste Hans Ko. Ma. til Holdsten.

Dend 5. forreiste Hans Førstelige Naade Prinsen og Prindssessinen her fra Kiøbenhafn.

Natten imellum den 25. og 26. faldt saadan forferdelig pladsregen, des lige aldrig tilforn er hørt.

Dend 28. blef en qvinde Maren Gregersøns(!) ved Vestervold anholden formedelst en troldqvinde, hun hafuer loseret og bortrømbte.

Dend 3. aug. blef en norsk karl med falske 2 skilling støcher paagreben.

Dend 8. forreiste Hans Ko. Ma. af Pollens broder Cassimirus

Digitized by Google

her fra til Cronborg. Samme dag blef hiedført en troldqvinde, som blef paagreben udj Enge[l]holmb.

Dend 11. blef Troels' Froest formedelst hans druchenskab og ubeskeedenheed paa Raadstuen imod borgemester og raad øfuet til slutteren hensat.

Dend 22. beklede forskrefne norske karl eller mynter ved nafn Anders Pedersøn af Mollesund 4re steigler, hofuedet og høyre haand naglede fast paa steiglen.

Dend 2. sept. blef Petter Musfelds børns skolemester ordinerit udj Vor Frue kiercke i Kiøbenhafn at verre sognepræst udj Stralssund.

Dend 22. blef 11 throldqvinder brendt udj Malmøe.

Dend 7. oct. blef en person, som angaf sig for en capitein at vere, item at hand hafde 5 prisser, som hand hafde i Stredet eroberet, ladet med viin og kostelige dyrebare silchevare, som hand udj Kiøbenhafn til fald pressenterede, andholden formedelst fornamdis, at hand omgengedis med faugt.

Dend 8. blef Hans Kongl. Ma. daatter frøchen Elenora, fich welb. Corfidz Wldfeldt, indført udj Kiøbenhafn med rytterie og anden stoer forsamling. Samme tid stoed borgerskabet paa gaden i gever. Blef entfangen af Hans Ko. Ma. og Prindsen.

Dend 9. blef de coppolerede paa Kiøbenhafns slot. Samme afften gich et fyrverck af, disligeste neste efterafften ligesaa.

Dend 11. holtis ringrenden.

Dend 13. angick herredagene i Kiøbenhafn.

Den 31. blef Henrich Wichart capitein slagen i jern paa Holbmen.

Dend 3 nov. war Hans Ko. Ma. og Hr. Canceler paa vnge Dr. Hans Resens begyndelse.

Natten imellum den 8. og 9. var en[1])

. . . .

(1639.)

Dend 11. martj giorde Christen Bendsøn og Hans Nansøn deris raadmands eed.

Dend 17. blef Doct. Jesper Brochmand til erchebiscop med stoer solennitet af Doct. Peder Vindstrup, supperintendent udj Skaane, i Vor Frue kiercke j Kiøbenhafn ordineret.

Dend 24. var Søren Terchelsøns brøllup, tholder udj Gelychstad.

Dend 18. april kom Hans Kongl. Ma. og Hans Førstelig Naade Prinsen og Prinssessen til Kiøbenhafn.

---

[1]) Her fattes flere Blade.

Digitized by Google

Dend 26. blef Marckus N., forige raadmand udj Roskild, dømbt paa herredagene fra lifuet for manddrab og den 4. martj paa Sloedtzpladsen halshugen.

Dend 22. Julj ankom 2de hollandske gesander till Kjøbenhafuen.

Dend 8. september indsatte Mag. Olluf Wind Mag. Wichmand Hasenbartt, som sig den 14. julj till forne udj Wor Frue kierche først lod sig hørre, at werre sogennepræst till samme kirche udj Kiøbenhafuen och samme dag giorde bemelte Mag. Wichmand ligprædichen ofuer Jens Apotecker Slagters søen, som var 16 aar gammel og blef ihjelslagen af capitien Hans Knudsens søen, huilchen blef rettet derfore den 17. nest paafølgende.

Natten imellom den 30. septemb. og 1. octob. døede Hr. cansseler Christian Fris og den 23. paafølgende udi Vor Frue kierche begrafuen. Hans Kong. Ma. fulde self liiget.

Neste natten for den 23. døede hans broder welb. Niels Fris meget hastig hoes Michel Sørensen raadmand i Kiøbenhafuen.

Samme dag andkom Hans Førstelig Naade Princen til Kiøbenhafuen.

Den 27. octobr. stoed welb. Hans Lindenoes brøllup med frøchen Elisabett paa Kiøbenhafuens slott.

Den 29. blef sal. welb. Christian Frises lig sampt hans broders fra Kiøbenhafuen bortført.

Samme dag stoed dansmesters Alexsander von Kyekelsems og Kongl. Majt. mundsken[k]s brøllup paa Kiøbenhafuens slott.

Dend 30. octob. skeede ringerennen paa Kiøbenhafuens slotzplaedtz.

Dend 6. novembr. reiste Hans Førstelige Naade Prinsen fra Kiøbenhafuen.

Natten imellom den 29. og 30. november wdbrøed af dett Blaae thaaren en Dynckercker capitien, blef hand igien samme afften paa greben og den 2 decembr. nest effter opueppett self thredie vden Østerport.

Den 30. decemb. war en elefanntt udj Kiøbenhafuen, som var afrettet at dandse, fegte, knelte og andet mere saadantt.

Samme dag effter Hr. Stadtholder befahling blef de thuende portter udj Nissestrede ued Stranden nedhuggen.

1640.

Den 2. januari blef udj Raaskild føedt itt foester med 2 andsegter og 4 øyenne och et hofuet, ellers det gandske corpus rettelig formereret.

Digitized by Google

Den 16. blef bøedlen af Nested partteret og steglet uden Vesterportt, blef først lefuendis nedlagt paa itt skaefoet og hans thunge af halsen wdskaaren, dernest hans gemecht afskaaren, hans hierte udtagen og siden partteret y 4re støcher.

Dend 31. loed thuende Amagerbønder veye thuende heste, som var lefuendes, paa Kiøbenhafuens byes wegt udj Weyerhuuset, formedels kiøberen hafde lofuet att betalle for huer skollepund, huad huer hest weyede, sex skilling danske. Aldsaa weyede den enne hest 2 skippund och 2 L𝔉, belob des penge derfore 47 rdlr., den anden hest weyede nogit ringere. Var thoe smaae lumpen heste, kunde dog begge ilde nock gielde 20 eller 25 rdl. Var itt galdt kiøbmanskab och dyert hestekiøed, burde at ihukommes udj advisserne.

Den 14. martj kom Hans Ko. Ma. till Kiøbenhafuen.

Den 26. kom Luchas Hammer j det Blaa thoren[1])

. . . .

(1645).

. . . deris degener at brydis og de at rømme riget, formedelst de sig iche redelig hafde forholdet udj den feyde, som jmellum de danske og svenske skibe under Falster passerede.

Dend 27. blef de indqvarterede soldater forordnede at vaage paa Volden fra Vankonsten, saa og langs omkring til Westerport og i Vesterport, det andet af borgerskabet besadt.

Natten imellum dend 3. og 4. maj afbrendte Peter Gagelmands hafuehuus udj Bredegaden uden Østerport.

Dend 16. may om afftenen vdseiglede Ko. Ma. skibsflaade af Sundet. NB. Desver blef af samme flode Rosengallen kaldet Svensken til dehl, som dennem inde ved Gottenborg i hænderne løb pindzedag, som var den 25. may; blef og samme dag generalskibet Sophie med 3 anchere i fjorden ved Venge drefftig paa grunden, sanch med top og tagel og 54 metalstøcher, som ej videre end folchene der blef reddet, de øfrige beholdne skibe komme den 28. may igien for Kiøbenhafn. Var saa en meged ulychelig reise, idet at baade 2 skibe forloredes og endda inted til rigens beste blef udretted, og var samme tid Ofue Giedis som rigens admiral hans første udtog med samme flode.

Dend 31. may kom 50 hollandske orlogs og henved 300 comferdieskibe i Sundet, satte først ved Lappen, den 5. may[2]) igien indløb inden for Slottet og der anckerede, ginge derfra den 6. dito

[1]) Her fattes mange Blade.
[2]) Skal være Juni.

Digitized by Google

med orlogsskibene til seigls, satte formedelst contrarie vind samme dags afften under Huen.

Samme dito indlagde ald floden veed Blochhuusene.

Dend 8. løffte Hollenderne ancher igien, maatte dog strax formedelst contrarievind igien anckere, til om anden dagen den 9. dito løb dend gandske flode med de 50 confoier igiennem Østersøen, de 30 confoier satte i Kiøge vig, de 25 af samme confoier kom tilbage igien og satte paa reeden for Kiøbenhafn.

Dend 15. giorde Mag. Olluf Vind sin valetprædicken i Vor Frue kierche og blef Hans Ko. Ma. hofprædichant.

Den 29. blef Dr. Jacob Matiesen ordinerit i Vor Frue kierche at vere biscop i Aarhuus.

Dend 5. julj døde Peder Hansøn raadstueskriver.

Dend 9. blef Mag. Erich Ollufsøn ordinerit til sognepræst i Vor Frue kierche.

Dend 11. blef Hans Ko. M. gallej, Samsson kaldet, taget af de Svenske uden fore Dragør, der hand paa kundskab var udskichet.

Dend 10. julj blef Peder Christensøn forordin[ere]t til tingskrifver og Søren Christensøn paa Raadstuen.

Den 25. kom den svenske flode og satte vnder Amager land.

Dend 8. aug. blef et Hans Ko. Ma. skibe, kaldet St. Peter med Nøglen, taget af Svensken imelum Malmø og Kiøbenhafn ved 3 klocheslet om morgenen.

Dend 12. kom welb. Peder Vibe til Kiøbenhafn fra grendzemodet, førte vise tiidinger imelum Danmark og Sverig med freden, blef neste forgangen fredag slutted fuldkommen.

Dend 19. blef Michel Tiede bagers søn, som hafde ihiellskut en bonde, rettet med sverdet paa Nyetorf.

Dend 14. giorde Fin Nielsøn borgemester sin borgemester eed udj Reinholdt Hansøns sted, som entlediget blef.[1])

. . . .

(1646.)

Dend 13. (dec.?) om morgenen imellum 6 og 7 slett døde Nicolaj Kloemand af den syndige verden og blef begrafuen den 18. nest paafølgende udj H. Geistis kiercke.

Samme dag lod borgemester og raad i Kiøbenhafn paa predickestollene publicere, at udj en huer kiercke skulle omgaais en taufle, der udj at samle til dem, som sig udj ildebrand lade sig bruge til

---

[1]) Her fattes flere Blade.

Digitized by Google

arbeide, med at belønne eller i saadant arbeid paa helbreden skaade bekommer.

Dend 15. blef Morten Steenvinchel begrafven udj Nicholaj kiercke udj Kiøbenhafn.

Dend 20. stoed en Islender ved nafn Jonas, som hafde værit vngefehr 18 eller 20 aar udj Barbariet og sig der ladet omskiere, aabenbar skrifft j Holmens kiercke og for en christen udj den christen kierche igen indlemmet og annammet.

Dend 27. skeede offentlig bøn udj alle kiercherne j Kiøbenhafn, item vdj Bremmerholmbs og Christianshafns kiercher, at Gud allermegtigste vilde det ugudelig diefuels menniske aabenbare, som hafde myrt sit eget foster, halsen sønderrefuen, det nøgen kast i Stranden, som nest forleden den 24. dito blef funden ved Bremmerholm, huor det var fløet paa landet.

1647.

Dend 6. febr. ihielslog Niels Laurissøns brøggersvend en skibstømmermand med en bærestang, saa og med samme berestang jordslog 2 andre tømmermend, at de og paa stedet beliggendis blefue. Skeede neden for Nyebroe, samme 2de tømmermend blefue som halfdøde hiembførte udj deris logemente, brøggersvenden vndkom.

Dend 12. dito afbrendte disvær Ko. Ma. Tyghuus, giorde mægtig stor skaade paa Rostkammeret, saa inted deraf blef redet vndtagen støcherne neden vnder i Tyghuuset, som bleve vskad og beholdene, mens en gandske dehl støchlader opbrente. Samme brand foraarsagede Jan Jansøn capiteins søn af uagtsomhed med en granatte, som hand skulle forferdige, angick vngefher klochen 3½ om efftermiddagen. Kom ild udj Archeliet og i fyrvercherne og andet saadant derj var, som strax opslog udj en hast, det gandske huus antendte, saa ingen mennisker mueligt var at kunde leske, nogle personer strax døde, men den Jan Jansøns søn og nogle andre, hos hannem vare, blef ved lifuet og undkom. Samme ildebrand warede lenge ud paa natten. Hans Mayt. var siden hoes ilden.

Dend 14. blef obersste Zernekoes tagen i arest paa Slottet.

Dend 27. døde Christopher Trønner.

Dend 4. martj holdtis krigsret paa Kiøbenhafns Slot udj obersste Zernekoes sag, dog iche dømbt.

Dend 11. dito blef obersste Zernekoes friekient, effterdi med vidner iche beviste hand sig udi sin bestilling anderledis end som en erlig mand at hafue forholdet.

Dend 15. blef atter krigsræt udj Zernekoes sag holden.

Digitized by Google

Dend 16. kom Zernekoe af sin arrest paa frie fod og udj sin forige bestiling, var om hannem vrangelig forebragt.

Dend 17. meste 2de soldatter, som udj Christianstad hafde mynttet, deris finger, som bødelen paa galien, som stoed paa Amagertorf, loed opslaa udj Kiøbenhafn. Noch blef en af samme compagnie med bødelen vippet ud af Raadhuuset og den fierde kom j jern paa Bremmerholmb.

Dend 21. kom Hans Førstel. Naade Prindzen og Prindssessen til Kiøbenhafn.

Dend 29. reiste Hans Førstel. Naade Prindzen ad Tydskland, kom dog ey videre end til Nykiøbing.

Dend 12. april var adelen forskrefuet til mode udj Kiøbenhafn, møtte og holdet.

Dend 18., som var paaskedag, fantist et speet barn med en steen om halsen j reneren udj Christianshafn udkast og myrdt, moderen eller mordersken blef strax aabenbaret og paagreben.

Samme dag nedfaldt en mand igiennem et hul paa hvelningen paa Østerport ned i porten, døde anden dagen dereffter.

1840. **1705.**

Politimester O. Rømers Indberetninger til Kongen.

24 Jan.—8 Feb.

Er i Politikommissionen regleret baade Politibetjentes Tal saa og deres Gage, som ej har været sket tilforn, og er samme Reglement efter mit Forslag gjort alene paa et Aar for siden at kunne forandres til mere eller mindre, efter befunden Beskaffenhed.

Vægternes Væsen har jeg efterset, men Brandvæsenets og Folkenes Mønstring er ej endnu sket for Præsidentens og Stadshauptmandens Upasseligheds Skyld.

Udi Gadernes Renoververk er gjort den Anstalt, at saa snart Vejrliget falder til Tø, skal ses en Prøve af hvad derved kan være at gøre og i det ringeste erfares, om Aarsagen til der udinden hidindtil passerede Uorden er hos Indbyggerne eller hos Politiet eller og hos Entreprenøren.

Som Gammeltorv nu paa en Tid lang umanerlig har været opfyldt med Hø- og Halm-Læs, saa der ej har været Rum enten til Kornvogne eller andre indkommende Varer, blev igaar, den 7 Feb., ordineret, at alle Vogne, som indkom med Hø eller Halm, at skulle holde paa de Pladser, som ere inden Volden ved Vester og Nørre

Digitized by Google

Porte og der have deres Torve, hvilket og igaar gik meget vel an og kunde kontinuere, om det Eders K. Majestæt saa behager.

Ved Politiens daglige Opagt er vel baade Nat og Dag meget forefaldet, som paa bedste Maade, saavidt muligt har været, er blevet afgjort, men intet extraordinært, som kunde agtes værd at referere.

8—22 Feb.

Helligbrøde og Nattesæde hos gemene Folk begynder alt at tage af, siden saadanne Forseelser paa saa kort en Tid temmelig flittig ere eftersatte.

Utallige Begæringer baade fra Lavene saa og fra andre gemene Folk ere indkomne om Tilladelse paa nogle Timers Frihed ud paa Natten at kontinuere deres Lystighed imorgen, som alle ere afslagne.

En Slagter er attraperet, som havde slagtet en Malkeko i Stedet for en Oxe, men som første mig forekommende Exempel blev ikkun med maadelig Straf anset.

En aftakket Soldat er greben og examineret, som vedgaar at have for Betaling gelejdet den bortrømte bankerotte Jøde til Holland. Der findes vel Tegn og stærke Præsumptioner, at han her i Staden har Medvidere, men endnu ikke fuldkommen Bevislighed. Sagen er vist til Lands Lov og Ret hos Byfogden.

Forleden Onsdag Klokken 6 har været Ildsfare i en Skorsten hos en Snedker udi Norgesgade, som afgik uden Skade, Stedet er efterset og findes Snedkeren skyldig.

Torvedag igaar og Helligt idag har hindret at begynde Prøver med Gadernes Regulering, som imorgen, om Gud vil, skal i Værk stilles.

Igaar, den 21 Feb., blev jeg af Præsidenten indført og forestillet paa Stadens Raadstue som Borgmester.

22 Feb.—8 Marts.

Alle disse 14 Dage har Renovationen været i Exercis med Gadernes Renselse og er (svar lidet undtaget) kommet til Ende med de af Is og Urenlighed samlede Dynger over hele Staden. Han har haft i Fart daglig 33 à 34 Karrer, af hvilke hver har ført 9, 10 à 11 Læs om Dagen. Har der foruden haft i 2 Dage 12 Vognmandsvogne, saa at udi forbigaaede to Uger er udført i alt henved 4200 Læs. Staar nu tilbage at se paa en 8 Dages Tid, hvor vidt han kan komme med den ordinære Renholdelse, naar Frost og Sne faar Ende, og endelig for det tredie hvad der falder at gøre for ham midt i Sommer, af hvilke trende Observationer herefter Karrernes Tal efter Aarsens Tid kan forordnes og hele Værket i tilbørlig Regularitet til Alles Fornøjelse anstilles.

Digitized by Google

Har jeg begyndt at finde mig i de Fattiges Direktørers Sammenkomster, nemlig i Silkehuset, i Vartovs og i Børnehusets, og iblandt andet fornemlig taget Information om hvis Politien kan vedkomme.

En fransk Strømpevæver, boende i en Krog paa Ulfelds Torv, vil, omendskønt han er Kalvinist, imod al Ræson tro at hans Hus er anfægtet af Spøgelse, og eftersom der af denne Anledning i Fredags Aften var omkring Huset en usædvanlig stor Forsamling af alleslags gemene Mand, var jeg igaar Morges selv der inde, alting at examinere, men fandt ej andet Tegn til Spøgelse end nogle Ruder udslagne og et Par Tagsten brudte og løsnede, alt af den Beskaffenhed, det kan være gjort meget naturligvis, enten af hans egne Drenge indenfra eller og hans Genboer udenfra; Spøgelset er vel pur Narreri, men Stifteren skal blive eftersøgt og anset.

Alvorligere Tilfælde, desværre, har handlet sig idag Kl. 6 à 7 paa Østergade, da der i en Kræmmerenkes Baghus liggende tæt op til en Skomagers Hus i Kristian Bernekovstræde har været antændt en meget farlig Ild, men er dæmpet, før den fik Overhaand; skal blive inkvireret om Aarsagen.

8—22 Marts.

Hos alle Stadens Bagere, som er i alt 48, er om deres Brøds forordnede Vægt gjort Inkvisition i en Hast udi to Dages Morgenstunde. Er vel i Almindelighed ej fundet stor Urigtighed, men stor nok hos endel forat meritere Tilrettesæt, dog som det er den første Gang, er ej handlet paa det skarpeste. Om Brødets Kvalitet har de at vente et lige uformodenligt Examen med første.

Børnehuset er blevet beladt med to galne Personer, den ene en Spillemand fra Ringsted, som endnu ej har været ved al mulig Adresse at bringe fra sine Griller, gør ellers intet andet. Den anden hedder Nagel, er der indsat i Fredags, som er anden Gang, efter mange gjorte Insolentier baade paa Gader og i Huse, er af en anden Espece end den forrige, nemlig mere malicieux end gal, vil der foruden ikke lade sig regere, saa man maa sætte ham udi Daarekisten udi Pesthuset.

Renoveren har i disse 14 Dage kontinueret sit Arbejde kvartervis efter gjorte regulær Inddeling, men har ej kunnet fyldestgøre sin Forskrivelse. Synes dog af Propos at lade ham endnu gøre sit Bedste paa en 14 Dages Tid, før man foretager at sætte han til Rette, i Henseende til Frostens Kontinuation hidindtil og andet han undskylder sig med, for ikke at dekoragere ham, saasom han synes flittig og ræsonabel nok.

Digitized by Google

Jeg har været i alle Sognenes Armehuse forat fornemme, om der var nogen Lejlighed til at skille sig ved Gadetiggere, som var invalide, men alle Pladser findes besatte med Husarme, saa der er lidet eller intet at gøre.

Er eftertænkt paa hvad Maade Gadetiggere kunde noget formindskes, ja moxen afskaffes, som uforgribelig bestaar derudi, at man havde et Hus midt i Byen et Sted, hvor man 3 eller 4 Gange om Aaret kunde faa 50 eller 60 saadanne Tiggere optagne og indelukte alene paa en 8 Dages Tid og imidlertid entretenerede med Seng og Spise, som ej kunde koste over 120 Rdl. aarligen. Dernæst, naar de saaledes som i en Fold vare forsamlede, skulde de examineres og udmynstres, de stærke at skulle til Børnehuset og der ej at have mere at æde end de kunde fortjene, de fremmede enten af Provinserne eller Udlændinge at føres af Byen eller af Landet, Soldater, Baadsmænd og nogenledes nærige Borgere tilhørende leveres til sine; Resten, som skal blive ganske faa, besynderlig naar saadan Optagelse og Mynstring alvorligen blev i Værk sat 3 eller 4 Gange om Aaret, skulde Sognene letteligen forsørge, naar de iblandt dem blev uddelt. Er og udset, hvor saadant Mynsterhus med maadelig Omkostning kunde indrettes.

22 Marts—12 April.

Af Klejnsmedenes Examen og Bekendelse om Nøglerne er befundet efterfølgende:

1. Løngangsnøgle: Vildskütz 1, Mandelslo 1, Vogelsang 2.
2. Til Kongevejene: Grev Alefeld 1 eller 2, Grevinde Viereck 1. Hollandske Envoyé 1, Svenske Envoyé 1, Vogelsang 1, en Bygmester ved Navn Frands 1, en Murmester Hans Olesen 2, Doktor Botsach 1, en Kobbersmed Sidsker 1, Hübsk 2 eller 3.
3. Til Dyrehaverne: Grevinde Viereck 1, Vogelsang 3.
4. Hovednøgle: Vogelsang.

Smedenes Skyld og Brøde er underskedelig, som efter funden Beskaffenhed udi gjorte Forhører bliver at paatale efter Hans Majestæts Godtbefindende. Af Maaden, som ved deres Examen er brugt, skulde præsumeres, at de øvrige Nøgler, som foruden de foranmeldte kunde findes, ere gjorte af andre Smede end dem som ere i Stadens Smedelav. Er derom inkvireret, men intet endnu fundet.

Hos Slagterne med deres Køds Vægt og Pris er gjort Paaskeaften en general flittig og uadvaret Inkvisition, men intet urigtigt befundet imod al Forhaabning og Røgte om deres Handling.

Digitized by Google

Med Børnehusets Direktører er sluttet en Kontrakt af Oberst Ruesch om Klæde og Bay til hans Østersælandske Regiment.

Hvede begyndte for en 14 Dage siden at blive rar og dyre, men er kommen nylig fra Laaland godt Forraad og for billig Pris.

19 April—3 Maj.

De overfaldne Jøders Handel staar endnu hen; Aarsagen er at baade Sagens Natur og de skyldige Personers Kondition har gjort mig tvivlraadig, om der skulde anrettes en lovlig Proces, hvor Udgangen kunde enten blive for haard eller for mild, eller og der skulde ske en exemplar Politirevselse, som over unge beskænkede Mennesker, hvilken Maade maaske bedre skulde træffe. Derom jeg venter Hans Majestæts allernaadigste Vilje.

Nøglesagerne med Smedene ere indstævnede og procederede for Politiretten, men ikke dømt endnu. Der er næppe Anseende at faa fat paa flere skyldige, med mindre det maatte behage Hans Majestæt at lade nogle af de andre, som med saadan Nøgle ere ertappede, sige af hvem de har ladet dem gøre.

Renovereren er holdt til at gøre hvad han har kunnet i forbigangne tvende Maaneder; hans 30 à 32 Karrer har nok været tilstrækkelige til Værket i April Maand, om Indbyggerne ellers havde gjort deres Pligt med at feje og med at entholde sig fra at udkaste Skarn paa Gaderne, til hvilke begge Poster de med Tiden kan blive vænt og komme i Skik.

Brolæggerne ere satte i Værk med Gadernes Reparation, men Vejrligets Uføjelighed har hindret kendelig Succes.

I Havnecommissionen er arbejdet flittig paa at ordinere Havnens Anliggende, Reparation og Forbedring i tilstaaende Sommer.

3—17 Maj.

Aftenen før Bededag og Natten efter ere flere end nogen Tid tilforn attraperede med ulovlig Nattesæde udi Drikkehusene, dog uden nogen anden mærkelig Uskikkelighed eller Allarm; synes at nogle har præcautioneret sig imod Fasten, andre compenseret den, maaske mange begge Delene. Alle nogenledes efter Beskaffenheden ansete.

Brandfolket er forleden Dag mønstret og de fleste Stadens Spøjter proberede, som nu paa nogle Aars Tid ikke er sket med de Circumstanser, som denne Gang, nemlig at forordnede Brandkommissarier har tilligemed Politimester været ved den Forretning overværende eller dertil kaldede. Spøjterne og Værktøjet befandtes temmelig, men saasom meget deraf er blevet gammelt og usikkert af det, at det tit bliver repareret, bliver en god Del, fornemlig Slanger,

Digitized by Google

baade af Dug og Læder, ganske at gøre af ny. Ved Brandfolkene er fundet en mærkelig Abus, at Kælder- og Brændevins-Mænd og andre til saadant Værk ubekvemme Personer har ladet sig enrullere til Brandfolk forat nyde Frihed for Indkvartering, som skal blive remederet. Blev og resolveret at gøre en Spøjtepram, som de der ere paa Holmen og ved Flaaden, forat ligge og bruges i Byens Kanaler, som bliver meget nyttigt for ikke at fattes Vand i Nødstider.

Forleden Torsdag Aften Kl. 11 er der fundet et dødt Kvindemenneske paa Gaden udenfor Rosenborgs Plankeværk i Gothersgaden med Struben udskaaren og en Kniv ved Haanden. Skal være et løsagtigt Kvindfolk, som har haft Practique udi et Skarns Hus i Nærværelsen. Byfogden tilkommer og har Sagen i Vold. Kroppen staar paa Stedet i en Kiste under en Vægters Opsyn til videre.

Vandkommissionen venter i dybeste Underdanighed efter Hans Majestæts allernaadigste Resolution og Ordre angaaende det ene af de syv Vandværker, som gaar igennem Sorti-Porten og med sine Besværinger hindrer alle de andre.

17 Maj—7 Juni.

Ved en Borger af de 32 Mænd, navnlig Syling, hans Begravelse er udi April Maaned begaaet nogle Forseelser imod Forordningerne. hvis Bøder beløber sig temlig højt, nemlig til 230 Rdl., af hvilke de 180 Rdl. er for Ligets Indeholdelse 9 Dage over Tiden og de 50 Rdl. for Kisten med Baj var overtrækket. Enken, som af mig er ansøgt om at fyldestgjøre samme Bøder, beraaber sig paa at have suppliceret derom til Hans Majestæt, hvorfor jeg ej har turdet fortfare, men venter allernaadigst Resolution, om fornævnte Bøder skal betales, modereres eller ganske eftergives. Holder for min allerunderdanigste Skyldighed at erindre i denne Sag, at alle Begravelses-Forordningens Bøder ere temmelig store og at de neppe nogen Tid ere betalte, men Posterne endel ved sær Benaadings-Breve enten tilladte eller efterladte, en Del for visse Vanskeligheders Skyld ganske henhvilet, ved hvilken Anledning adskillig Overdaad i Ligbegængelser sig har indsneget, til hvilke fremdeles at forekomme jeg har allerunderdanigst Forslag at gøre, om det allernaadigst maatte behage.

Ugen før Pinsedagene er paa alle Skibene ved Stranden saa og hos de fleste Høkere i Staden gjort Inkvisition om Vægt og Maals Rigtighed samt Varernes Dygtighed paa føjeligste Maade til det gemene Bedste.

Brolæggerne i næst afvigte tre Uger ere drevne i fuldt Arbejde med Gadernes Reparation, omskønt Effekten endnu ikkun lidet kendes, saasom ikke lettelig gives Agt uden paa det der fattes.

Digitized by Google

Efter indkomne allernaadigste Resolution om Vandværkerne anfanges paa kraftigste Maade at drive Arbejdet, saa vi formoder inden St. Hans Dag at faa Gravene ryddelige for de gamle Render, og strax med Juli Maaned at begynde Søernes Rydning, dertil allerede alting præpareres.

Mester Jørgen er skaffet af med det Vand, som ham inkommoderede i Rosenborgs Have.

Den største vor Frue Klokke, som nylig er støbt, er ved sidste Bededags Ringen brustet i nogle af Hankerne, saa den nu skal omstøbes igen. Forseelsen skal ej være hos Støberen, men hos Smeden, som Axlen eller Bommen, Klokken hænger udi, har beslagen, er en stor Skade hvo den nu befindes at skal træffe, men der hos stor Lykke, at man blev Bruddet var, førend Klokken ganske faldt ned, dens Vægt er ved 8000 Pund.

Til 12 Juli[1]).

Købet paa Smør og fersk Kød forlettes dagligen efter Aarsens Tids Forbedring. Det var for en 14 Dage siden hel højt steget, da den købende var utaalmodig og skyldte paa Politien, og en Del sælgende misbrugte Lejligheden til at holde deres Varer for dyre. Man har stræbet med gode Ord og Trusler at stille alle tilfreds, men Vor Herre har gjort det bedste.

De gamle Vandrender over Graven ved Sortiporten ere borttagne og Vandet har sin fulde Gang i de ny.

Sortedams Renselse gaar fort, dog ej endnu med fuldt Arbejde, for efterhaanden at vænne Folkene til dermed at omgaas. Af anbefalede 10000 Favne er der allerede en 1½ tusende klargjort. Der er anstillet to Partier af Arbejdere, det ene ved Nørreports Dæmning bestaaende af Soldater, og det andet ved den anden Ende af Søen ved Øster Dæmning, som ere Baadsmænd, at det ene kan opmuntre det andet for at lade se, hvo der gør sit Værk bedst og med størst Fordel.

Forleden Fredag tidlig Klokken et var Allarm paa Gammeltorv af en Skorsten, som brændte. Spejten og Brandvagten ved Raadhuset var til Haande og hindrede Ulykken. Ilden kom fra en Kældermand ved strafværdig Forseelse.

Børnehusets Væsen gaar temlig vel, siden det har faaet Klædearbejde for Regimenterne; saasom der nu kan tages imod Folk, som kan arbejde, er i disse Dage begyndt at lade jage efter løse Kvindfolk,

---

[1]) Er vel fra den 7 Juni.

Digitized by Google

af hvilke forleden Fredag Nat fire bleve ertappede og til Arbejde udskikkede; hvad herefter af samme Art og af Tiggere kan bekommes skal i lige Maade blive employeret.

12—26 Juli.

Befindes omsider at Sankt Hans Kildefærd uden Østerport har ført en stor Hob Betlere her til Byen, ej alene fra Landet men og fra Skaane, deraf en Hob Krøblinge og Garstige af Profession ere bortløbne, begyndte at lade dem eftersætte. Af de antastede ere nogle allerede overskikkede til Skaane, nogle satte i Børne- og Pesthuset. Alle tilsammen maa dog ikkun være en ringe Del imod de, der ere tilbage, alligevel formindskes Fangsten. Uden Tvivl holder de fleste sig inde hos deres Korrespondenter i Forhaabning Forfølgelsen skal gaa over.

Brødet hos de fleste Bagere er i disse Dage meget slet. Er en altfor almindelig ond Vane og Ukyndighed udi at omgaas med Kornet og Melet i disse hede Tider, kan derfor ej i en Stunds straffes med Rigeur.

Søernes Renselse fortsættes, saavidt Flid og Midler kan tilstrække.

Til at facilitere Farten ud ad Porten om Torvedagene har man igaar Morges forsøgt et Experiment, at gøre Indfarten ved Bommene mindre og trangere end de vare, hvilket, omskønt noget paradox, gør dog god Effekt.

Høet er allerede bedre Køb end forganget Aar.

26 Juli—9 Avgust.

Med Søens Renselse er saavidt kommet til Dato, at der er ryddet ved Østerports Dam 3500, ved Nørreport 6000 Kvadrat Favne, som gør i det ringeste en 4000 Læs Rødder, som af Grunden ere optagne, foruden at regne medfølgende Mudder. Samme Pladser faar nu at staa en Maaneds Tid, til Vandet bliver saa lavt, at man kan faa de tilbageværende smaa Rødder og en Del Mudder ved andre Midler opført, saasom der ej længre kan arbejdes med Flaaderne ved Landsiderne.

Det er snart paa Kjøbenhavns Gader med Betlere, som i vore Søer med Rørene; begge ere nogenledes rensede tilsyne, men befrygtes, at begge har Rødder nok tilbage at komme frem for en Dag med Tiden, om der ej kontinueres med dem at hade og udrydde. For adskillige godt Folkes Døre, som paa visse Dage om Ugen plejer at uddele Almisse, indfinder sig nu paa en 14 Dages Tid faa eller ingen. Af dem, der daglig optages, ere ganske faa, som kan tjene til Børnehuset, og Pesthuset kan i nærværende Tilstand ikkun tage imod en meget

Digitized by Google

ringe Del. Var Eders Majestæts allernaadigste Vilje at tilføje mig et Par Medhjælpere til at udfinde og proponere Forslag, som herudi kunde være praktikable, turde jeg underdanigst haabe god Succes.

Bagerne blive ikke i Ro for mine Betjente, saa længe deres Brød findes oret. Udrettes dermed vel noget, men ej nok efter Ønske. Deres Undskyldning gaar paa Vejrligets Hede og paa den lange Tid, Kornet for Mangel af Vind skal staa i Møllerne i Sække, hvor det antændes og deslige. Men saasom man finder godt Brød hos mange, skulde præsumeres, at det kunde og burde at findes ligesaa hos alle. Saasom Mestrene ere saa mange og iblandt dem mange uformuende, kan de ej lettelig ved Politien holdes i Skik. Behagede det Eders Majestæt, var dette Værk værd at examineres af Grunden ved nogle visse dertil Kommitterede, som kunde gøre allerunderdanigst Forslag, om hvad Middel der kunde findes til at faa alle heller de fleste Bagere til at gøre altid saa godt Brød, som nu de bedste det virkelig monne gøre,

Af det man har befrygtet en og anden Diffikultet ved Konsumptionens Oppebørsel, om Høtorv skulde holdes uden Porten, har man ej turdet iværkstille allerunderdanigst gjorte Forslag, omskønt det ellers syntes nyttigt i mange Henseender. Har derfor maattet bruge andre Midler til at hindre Høvognes Konfusion, som nogenledes lader sig praktisere, men udkræver mange Betjente.

9—16 Avgust.

Sagen med de fire Sadelgeseller var for Politiretten forleden Fredag, men ej til Ende bragt. Kasper Sivers, som var bortrømt, blev befunden i højeste Grad skyldig. De andre tre stode paa, at Sivers havde snakket dem Passene fra og at de intet vidste af, hvortil han vilde bruge dem. De overtygede ham adskillige Cimcumstancer, som han ej kunde fragaa og dog var imod hans forrige Udsigende. Det blev og klart og ved stændelig, at en ung Sværdfeger Kone, som ikke er hæslig, har hjulpet Sivers hemmelig af Byen og fulgt ham tilfods ud til Præsten i Greve, hvor hun har Kundskab. Hendes Mand siger vel, det skede uden hans Vilje og Vidskab, men er neppe troligt. Synes vel, at baade disse to, saa og Værten og Værtinden i Vildmanden, som alle bor i Huse sammen, har alle vidst og hver paa sin Maade befordret Siverses Undvigelse, men om og hvor vidt de har vidst om hans Skælmsstykker med Desertørerne, er ej endnu oplyst, men vil fornemmes nu ved næste Session tilkommende Tirsdag.

Siden allernaadigste kgl. Befaling er begyndt Inkvisition om fremmede Betlere, men er til Dato ej fundet uden tvende Mænd,

Digitized by Google

hver med sin Kone og et den enes Barn. Den ene af Mændene er en Polsk og den anden en Slesier, begge conversi af Katholske til Lutherske, ere begge anholdte og paa Eders Majestæts Behag tilsagt Frihed, naar de med deres Pak vil gaa lige til Skibs til Lybæk. Ventes allernaadigst kgl. Resolution, hvoraf disses og andre deslige deres Underholding, medens de sidder anhæftede, samt Fragt heller Vognleje til deres Bortførelse af Landet skal tages, enten hos Byfogden af indkomne Sagefald og Bøder eller andensteds. Forespørges og allerunderdanigst, om jeg for Tiden at vinde og Omkostning at spare ikke maa uden videre allernaadigste Ordre at indhente strax det snareste muligt er expedere og bortskaffe saa mange, jeg kan ertappe af saadanne fremmede Betlere.

I Forgaars fik man opspurgt en Person, som har myntet falske 8 Skillinger og er en Soldat under Kaptejn Birckerods Kompagni; baade han og hans Broder, som er en løs Karl, samt et Kvindfolk deres Slægt, som var i Logement hos dem, ere fastsatte og examinerede, vil ej endnu gaa til Bekendelse. Der er fundet hos dem hverken Penge eller Stempler, men vel andet Værktøj, som hører til Haandværket, og nøjagtig forsikrer, at de ere skyldige. Af Mynten skikkes allerunderdanigst tvende, man har alene faaet en 10 eller 12 Stykker hos en stakkels Urtekræmmers Enke, som til sin Lykke kendte ovenmeldte Kvindfolk, som kom og præsenterede hende saadan en 8 Skilling for at købe Peber for en Skilling, og saaledes gav Anledning til Inkvisitionen, som med mulig Flid skal fortsættes.

Ved Søerne holde vi op med hidindtil brugte Maade at arbejde, og herefter gaar alt det forrige over igen at udtage Mudder og Resten af Rødderne.

Efterskrift: Der fandtes iblandt Soldatens Tøj en Æske, som var fuld af Gravstikker, Digler og en Hob smaa Jærntøj, deriblandt var og smaa Strimler af Kobber, det samme som Pengene ere af, og kendtes hvordan Pengene deraf var udskaarne; paa et af samme smaa Stykker Kaabersnit stod slaget en Del af Stemplet, ikke dybt men dog kendelig nok at se, det var det samme, som staar paa Pengene. Samme Æske beseglet i Huset, vi fandt Soldaten, lod jeg aabne i Nærværelse af Møntmesteren, Vardinen og tvende Guldsmede, som holde Sagen klar og uimodsigelig, det de i morgen give mig skriftlig.

Til 6 Sept.[1]).

Man har fundet og anholdt en Gørtler, Indvaaner her i Staden

---

[1]) Formodenlig fra 16 August.

Digitized by Google

men ikke Borger, som har begaaet slemme Stykker med falsk Sølvarbejde. Af det man ved og han har maattet tilstaa, har han gjort nogle Dusin falske Sølvknapper med Kobber inden udi og overdraget med tyndt Sølvblik, som baade Guldsmede og Jøder ere blevne bedragne med. Dernæst har man en Medaille paa Kejser Josefs Mariage, som han og har fabrikeret. Den er ganske af forsølvet Messing med en fin Sølvrand eller Kant omfattet og har været sat i Pant hos en Isenkræmmer for 2 Daler. Han bekender at have gjort fire Stykker alene, men at have kastet de andre tre i Stranden.

Tre vel aldrende Mænd og Mestere i Snedkerlavet i Aalborg have gjort i disse Dage en Rejse her over til Kjøbenhavn forat lade sig behøvle, hvilken Umage og Bekostning de har paataget sig, som de siger, fordi de ingen Svende eller Lærlinge kan faa, efterdi de selv ere blevne til Svende og Mestre siden Anno 1682, da Lavsartiklerne, som saadan Ceremoni forbyder, ere udgangne, og derfor ikke selv ere blevne behøvlede. Staar til Eders Majestæts Naade og Behag, om ikke Aalborg og andre Steder, hvor Snedkerlav ere, maatte faa Behøvlingstilladelse, som allerede baade Kjøbenhavn og nogle faa Steder allernaadigst er forundt.

Søernes Renselse med Mudder at optage er begyndt ved Nørreport med Skufkarrer. Ved den anden Ende uden Østerport har Fonteinmester Grim og gjort en Begyndelse paa en anden Methode. Hersker begge Steder god Succes, om Vejrliget ellers vil favorisere.

Til 4 Oktober.

En Person ved Navn Mathias Krag har ved to falske, under Monsieur Lyders Haand mig meddelte kgl. Resolutioner, bedraget mig til at udlade tre løse Kvindfolk af Børnehuset. Jeg har faaet baade ham selv og de to af Horerne sat fast, og skal jeg efter behøvede erlangede Oylysning gøre med forderligste udførlig allerunderdanigst Relation.

Betlere lades ingen Ro eller Sikkerhed, saa man ser nu moxen ingen paa Gaderne eller ved Kirkerne. Det vil blive kostbart at huse og føde alle dem, der optages, hvorfor man bruger adskillige Middel forat skille sig ved dem det meste muligt er. Først udlader jeg alle dem, som kan skaffe Forlover at de ej skal mere findes i Tiggeri, under Straf at tages fast paa ny og betale 2, 4 til 10 Rdl.; saadanne skriftlige Kavtioner har jeg adskillige af Borgere, Præster, Officerer, item en af to Bønder paa Gammel Amager. Dernest har har jeg ladet forkynde i Pesthuset, at hvo, som vil straks til Vands gaa til Lybæk, Skaane og Jylland, skal blive befordret.

Digitized by Google

Hvert Kvarter i Steden har hidindtil nogenledes vidst sin Dag i Ugen til Urenligheds Bortførsel, hvorved man dog ikke har haft den forønskede Succes. Nu arbejder jeg paa en Anordning, at hver Gade skal vide sin visse Time om Dagen, da Karrerne skal indfinde sig, at hver kan passe paa. Kan det saaledes i Værk stilles, formoder jeg derved at faa bedre Rigtighed, om Rigtighed ellers er at faa.

Der berettes for vist, at her i Landet [er kommet] et Par anselige Trupper af Tartarer, hver med 7 eller 8 Heste, Tros og Bagage; ere saa meget des skadeligere, som Bønderne selv lader sig bedrage til dem at favorisere. Blev det Bønderne forbudt at lide dem, og den Gaard eller By, som logerede dem om Natten, en vedbørlig Straf paalagt og Landmilitsens Underofficerer befalede at gaa Bønderne til Haande i deres Udjagelse, ja selv under en vis Straf virkelig at eftersætte dem i deres Sogn eller Distrikt, skulde de snart forsvinde.

Den ny Vor Frue Klokke er kommen op i Taarnet at ophænges og prøves med første; den er af meget god Anseelse og Lyd, vejer 27½ Sk℔ eller 8000 ℔, er en 5 eller 6 Sk℔ tungere end den forrige og mærkelig større.

Til 15 November.

Man kontinuerer med at lade forfølge Tiggere, men de overblevne, som ere alt for mange, bruge alle Inventioner at undgaa og passe paa Tider og Steder at øve Professionen, hvor de ej kan ertappes. Endel gør skikkelig Mine paa Gaderne, og saasnart de ser deres Hold, at ingen observerer dem, smutter de sig udi en Hast ind i de store Gaarde, endel ere usynlige hele Dagen uden under Maaltids Tid imellem et og tre og om Aftenen.

Borgerskabet og Lavene ere noksom disponerede godvillige at skaffe en fornøjelig aarlig Summa til at underholde alle, som ere rette Almisselemmer, om man havde et Hus med fornøden Indrettelse til saadan Brug, hvortil behøves en Avance, som af saadanne Kollekter ej er at vente, men allerunderdanigst forhaabes, Eders Majestæt en eller anden forfalden Bøde dertil allernaadigst beskikker.

Brandfolkene ere mønstrede og den indsnegne Misbrug med udygtige Personers Enrullering for Indkvarteringsfrihed at nyde tilbørlig i Agt tagen; som al Uorden ej har kunnet rettes paa en Tid, formodes Resten til næst tilkommende Foraarsmønstring at faa sin Rigtighed. Er taget Afsked ved Præsidenten, Stadshauptmanden og Brandmajoren, at hver Spøjtes tvende forhen ordinerede Vagter skal hver bestaa af 5 Officerer og 10 Brandsvende, som alle skal være fornemlig Tømmer-, Mur-, Blytækker-Mestre og Svende, dernæst

Digitized by Google

Arbejdskarle, Smede og andre, som nære sig af groft Haandarbejde; Kældermænd og Brændevinsmænd ganske at udelukkes.

Port- og Aftenskillinger ere opslagne til ny Forpagtning, saasom forrige Forpagtningsterminer ere ude.

Arbejdes paa Torvepladsernes Indretning og Deling, fornemlig ved Stranden og paa Ulfelds Plads.

Den store og uskatterlige Naade, Eders Majestæt har gjort Staden med alle Militiens behøvende Munderinger at lade gøre her, fornemmes vel at Indbyggerne ej i alle Maader kan begegne med tilbørligt og fornøjeligt Arbejde, hver i sin Profession, men er viss Forhaabning, at med Tiden og nogen Taalmodighed alting derved skal komme i den Stand, Eders Majestæt forønsker til deres eget Bedste.

Er taget af det Runde Taarn Vaterpas paa Frederiksberg Slot og Slotstaarnet i Kjøbenhavn, som udi følgende Afrids[1]) er forfattet og for Øjne stillet.

Til 27 December.

Magistraten har købt i Sluttergaden en Plads til at bygge et skikkeligt Arresthus paa, som Staden hidindtil har manglet, ti i dette nuværende maa de, som for ærlig Gerning ere arresterede, sidde iblandt Misdædere, begge Dele meget slet forvarede, som saavidt er et megst godt og lideligt Dessein, men skal blive at fortryde, om det engang skulde behage Eders Majestæt at afhænde Akademiets Bygning og Plads, som spargeres at være i Forslag og allernaadigst Intention at skulle ordineres paa et andet Sted, og da blev denne Plads for sit Rum og Situation meget bekvem, ikke alene til et Arresthus for Personer af alle Slags Kvalitet, men og til anden publik Brug, saasom til at logere Arme og lovlige vanføre Tiggere, item til at indsætte ulydig Ungdom til Revselse med Raspen eller deslige tvunget Arbejde, som alt kom Publikum til stor Nytte og Magelighed.

Er indsat for nogen Tid siden i Børnehuset en Familie af Tartere, bestaaende af Fader, Moder og tre Børn, som Amtmand Juel har ladet optage en halv Mil her fra Byen. Den gamle har en Søn fængslet i Kastellet, som med sin Hustru for meget groft Tyveri er under Straf. Her skal være i Tjeneste ved Garnisonen en 7 eller 8 af samme Folkefærd, som alle ere enten Anførere eller Beskærmere af de Tropper Kvinder og Børn, som forleden Sommer vagerede hele Sæland over.

En viss Person, som ej vil være kendt, har underhaanden sig skriftlig angivet for mig at ville antage Gadernes Renovation paa

[1]) Dette fattes.

Digitized by Google

bedre Konditioner og større Succès end værende Inspektør Villumsen, nemlig for 1000 Sletdaler ringere at betales maanedlig, naar hver Maaneds Arbejde er gjort, alene derimod begærer Privilegie til at drive Værket 25 Aar for sig og sine. Jeg kan endnu ikke sige af, hvad Grund og Fundament der er ved hans Propositioner, før jeg med første, som er mig lovet, kommer med ham selv i mundtlig Konferens.

Af det at offentlige Tiggere paa nogen Tid kendelig ere formindskede, at snart ingen eller ganske faa uden sær Adresse var at ertappe, mente jeg med deres Udryddelse at være vel avanceret, men forleden Juleaften maatte jeg uformodenlig fornemme et Sværm af mange hundrede at opfylde alle Gader, under Prætext af den Sædvane, som Bətlere har altid haft, at bede om Almisse de store højtidelige Aftener; jeg lod i en Hast paa Købmagergade, som var ganske fuld, gribe 6, ved hvilken Exekution de fleste forsvandtes. Den hele Skare var mesten unge Mennesker fra 10 til 16 Aar, Drenge og Piger eller midaldrende stærke Kvindfolk. Tilkommendes Nyaarsaften haaber jeg at faa stillet den Ordre, at de skal her efter i det ringeste ej blive saa dristige at gaa i Tropper som denne Gang.

Jeg har til en Begyndelse formaat hos Bryggerlavet, at enhver lader sig tegne udi en dertil beskikket Bog, at give noget aarlig til Tiggere at holde af Gaderne. Faa gaa til 4 à 10 Rdl., de fleste til 1 Rdl., saa jeg af hele Borgerskabet efter denne Proportion kan vente ungefær en 1000 Rdl., hvorfor 70 Personer kan underholdes. Af kgl. Betjente og Øvrighedspersoner haabes ligesaa meget, nemlig i alt 2000 Rdl., til en halvandet hundredes Forsørgelse. Dagligt Eftersyn og idelig Forfølgning skal ufejlbarlig gøre det bedste, ti Soldaters og Baadsmænds Kvinder og Børn, som ere de fleste, der drive dette Tiggerhaandværk, skal heller holde sig inde til at arbejde hvad de kan for Føden end lade sig optage og indelukke paa Vand og Brød, som til Afbræk bør at blive deres faste Traktement.

1727 138
B

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NORTHEAST
BOOKBINDING CO., INC.
AUG 1980
MEDFORD, MASS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google